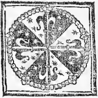
L M
t 2
N 1



Expositio primi tractatus summularum magistri Petri hispani ordinis predicatorum edita a fratre Augustino sbarroya Cordubensi in sacra theologia presentato eiusdem ordinis professore.

1533.





...yuuari ꝛ perq̃ʒ magnifico dño dño Joāni a Corduba eiusdem ecclesie decano frater Augustinus sbarroya salutem ꝛ felicitatem exoptat.

Non minori laude eos celebrādos reor illustrissime decane qui crebris aplausib⁹ ꝛ mercuriali (vt aiunt) saliua bonarū artiū studiosos fouēt ꝛ venerant: q̃ʒ qui macie ꝛ assiduo labore litterariā arcem condēdā ꝛ propugnandā curarūt. Quo iure quantū tibi id hominū genus obnoxiū sit nemo est q̃ nō videat. Que ratio ꝛ causa ꝛ si satis superq̃ʒ sufficiēs erat vt has primitias nr̃i quondā laboris tibi consecraremus: impulit tamē me vnice ad hanc rē maximus ille amor quē erga p̄dicatorū ordinē ardenter te hr̃e cognoscim⁹\ eūq̃ʒ a tuis maiorib⁹ tanq̃ʒ hereditario iure letabundus accepisti: qui dū ista volubili fruebātur luce totis neruis eū fouebant ꝛ adamabant. Ad hos dñi cane ꝓfessionis fratres in suis leuandis calamitatib⁹ haud frustra ii cōfugiebāt. Hij non magestate suis imperijs digna: sed comitate humili nostratū quosq̃ʒ humanissime hospitabant: Nec minimā victigaliū aceruū in construēdis sarciendisq̃ʒ cenobijs tar q̃: hui⁹ ordinis vectigales magnifice parciebant: diē ꝓculdubio p̄didisse credentes ni aliquo munere eo die nos onerassent Augustum ꝛ Alexandrū imitātes qui infausto lapillo notabāt lucē sub qua preterita beneficia nouis officijs nō aluissēt. Quorū triūphos\ labores\ facinora\ titulos \ sanguinisq̃ʒ claritatē aliaq̃ʒ id genus q̃ʒ plurima nō iniuria pretereo. Sunt enī adeo magna excellētiq̃ʒ relatu digna: vt plus īgenij\ memorie\ tēporis\ ꝛ ocij requirāt: q̃ʒ me habere recognoscā. His igit̄ argumentis vt pestilentē ingratitudinē pro mea virili vitē: quā homines exhorrēt animātia execrant: q̃ deniq̃ʒ rerū opifici penas misere ꝛ im̄ſſe luit\ tibi vni (vt prefatus sum) primos mei laborū flosculos libādos instituī: qui cū alis ꝓtegant̄ tuis vitiligatorū oppressis labijs tanq̃ʒ vberrime plāte etiā sub gelidi aquilonis imperio vberius ꝛ suauissime adolebūt. Cape ergo hoc dialectices p breue cōpendiū nudū: insane phice respōsis\ crisipeis technis liberū \ sophismatuz capciunculis nudū. In quorū enucleatiōe plura ingenia naufragiū fecere: q̃ʒ mortales Sphingis ꝓblemata infeliciter citra pietatē (si fabulis credit̄) mandarūt. Sub quib⁹ frugis (ni fallor) parū\ laboris multū\ latet. Unū tamē hic tacitū (nō glorie quā soli deo a quo est omne datū optimū ꝛ omne donū perfectū tribuo: sed excusationis gratia) nō pretaribo ꝛ si cuiuis cōmentū appareat me quasi citra lectionē alicuius codicis dialectici memoria aliquot q̃ antea legerāt suggerēte\ p breuē hanc opellam edidisse: atq̃ʒ eam sic excussorib⁹ tradidisse: tū ne multū remorarer in his cudēdis laboribus: tū maiorū meorū precepto instimulatus qui me inuitū hac infestissima mihi sarcina onerarunt. Cernis ergo prestantissime decane quot ꝛ quātis necessitatib⁹ nr̃a hec laboret editio: quam omnib⁹ solo tuo fauore liberā reddes. Quod si hoc vnū feceris intactā a maledicētiū vncis ꝛ credam ꝛ cognoscā. mentēq̃ʒ ad maiora protinus excitabis. Uale.

Frater Ludouicus caruaialus ordinis minorū candido lectori.

Hos cōmentarios in Petrū hispanum candide lector quos nuper ex predicatorū ordine eruditissim⁹ Augustin⁹ sbarroya edidit: eo libētius plustrabis quo ipsorū auctoris dignitatē prop̄ri⁹ cōtemplaris cui eas dotes christus optim⁹ maxim⁹ impartit⁹ est: vt nō modo meā erga se beneuolētiā conciliarit: verū omniū quotquot Bethica nr̃a habet sūmos, medios ꝛ infimos viros. Illos enī candore animi ad se trahit maiestateq̃ʒ doctrine: istos sinceritate vite moruq̃ʒ integritate: hos vero suauissima hac sua cōsuetudine: qua vel saxa ipsa in suis morē p̄ pel liceret. Et q̄q̄ sint multa que in hac palestra litteraria ab ipso exiere. Hec tamē op⁹ summa laude

prosequēdū duco in quo dialecticā tā exacte ptractat: vt Aristotelē ipsum iā olim situ et squallore delitescētē ac mortuū: ab inferis videat ad superos reuocasse: et Petrū quem suscipit interptandū: cū antehac nōnullis mut⁹ et elinguis appareret eum tā foeliciter loquētē introducit: tāqȝ locupletē facit: vt mihi videat̄ mide manus hēe qui omnia vertebat in aurū. Nam aureo stilo expolit quicquid ille aspere ac tenuiter scripsit: et si cōpendiose breuiter tamē. Tricas vero illas sophistarū spernit: et solidam eruditionē nobis tribuit: qua possim⁹ Christi philosophiā ab hereticorū morsibus vendicare: et ad nectar theologicū peruenire. quale ipse vir theologicissim⁹ ex diui Thome defecatis fontibus nobis suauissime ppinat. Unde ex hoc sancti patris Dominici ordine: ac diui Aquinatis collegio: dum dietī videmus tot tamqȝ illustres viros prodire: quid aliud qȝ equum troianū nobis antistes ille felicis recordationis reliquit: quo ilion hereticorū expugnemus: et troiam hanc tā pertinaciter ecclesie rebellantē tradere possimus incendio: vt vel sic inimici crucis christi ad resipiscentiam ducantur.

Apostrophe ad auctorem.

Age igitur mi Augustine et his tuis foelicissimis conatib⁹ appone colophonem: emitteqȝ librum multis iādiu expetitū. Erit enim suo auctori dignū: vti aliā que a te dimanarunt. Neqȝ moreris maledicorū latratus: qui tūc triūphū maximū sibi parasse arbitrant̄: cū bene currentibus obstrepunt. Que pestis qȝ genus humanū iamdiu inuaserit: erant tamen illis temporib⁹ nō pauci qui veritati iunctis pedib⁹ patrocinabant̄: ne penitus fides collaberet̄. Nūc vero prohdolor adeo languet ecclesie corpus ob hereticissimos hos falsitatis auctores: vt vix reperias vnum aut alterū qui veritatis altricē dialecticā tueatur: mille vero qui subsanēt: irrideāt: exibilent: oblatrēt: oggāniāt. Unde discrucior misere intra me metipsum ac si liceret in lamētabiles voces cum hieremia prorūperē: dum hereditatē nrām video versam ad extraneos: et meretrices illas quas diuus Seuerinus boetius execrabatur intueor arcē eruditionis iuxta hominū falsam existimationē possidere: fucatissimisqȝ vocib⁹ omnes christianos ad rebellionem et detestatā cōspirationē pellicere: vt ab ecclesia et eius pbatissimis auctoribus decisāt. Tu ergo sta: et diuendita tunica dextri ictoqȝ gladio bonis artibus iam pene terga vertentibus succurre. Res enī quasi ad triarios prouoluta est: vt prouerbio habetur. Christus igit̄ quē summū agonothetē elegisti tibi adsit in quo nebulas errorꝭ valebis veritatis splendore dispergere. Uale. et me vt facis ama. Ex gymnasio nostro franciscano. 5. Kls martias. 1533.

Frater Joānes baptista sbarroya ad germanū suū fratrem Augustinū sbarroya super editione logice sue carmen.

Ars hominū fallax voluit caligine mentes:
 Cuncta sub incerto certaqȝ nulla docet.
Lux erat hec olim veri dialectica doctrix:
 Sed modo gens monstrum barbara fecit iners.
Ecce renascentem renitescere vidimus illam:
 Dum Augustine refers quod prius exul erat.
Sic vbi candescens magno exit ab equore phebus
 Atqȝ aurora micans ex oriente die.
Uera sequi instituis: tū falsa refellere et idem:
 Soluere tum nodos: nectere: tūqȝ et eos.
Quo se quisqȝ tegat clypeo seu tela retundat
 Quā narrare queā planius ipse doces.
Quippe reluctantem merito te prodimus ipsi:
 Non inuita tamen docta minerua fuit.
Nūqȝ sui similis perdurans Corduba mater
 Clara viris semper clarius ipsa nitet.

Telos.

Hec sunt errata aliquot que dum auctor opus suum cursim recognosceret: reperire potuit.

Foli iiii.col.ii.li.xxxix.vbi negando.a. lege negãdo.b.
Fol iiii.col.iiii.linea.xxxii. vbi argumento lege argumentatio.
Fol.iiii.col.iiii.li.xli. vbi argumẽto lege argumẽtatio.
fol.v.colu.ii.linea xix.vbi nominẽ lege nomen.
folio.v col.ii.linea.xxiii.vbi inuisibile lege visibile.
fol v.col.ii.linea.xi.a fine vbi naturatis lege notatis.
fo.v.col.iii.linea.xliiii.vbi diffinitio lege diffinito.
Fol.vi.col.pma.li.vi.a fine vbi diffinitũ lege diffinitũ.
Fol.vi.colu.iiii.linea.x.a fine vbi ex lege est.
Fol.vii.col.ii.linea.xxxiii. vbi finicat lege qualia.
Fol.vii.colu.ii.li.ii. a fine vbi conn alia lege contraria.
Fol.vii.colu.iiii.li.xi. vbi aggenerati lege aggregati.
l.vii.col.iiii.linea.xii.vbi sin categorematicus lege sin categorematico.
fol.viii.col.prima linea .xxxvii.vbi nominẽ lege nomẽ.
fol.viii.colu.prima linea.vii. a fine vbi dĩe lege dicere.
fol.ix.col.iii.linea. xxv. vbi an solũ lege an non solum.
fol.x.coluna.ii.linea.xxvii.vbi qño lege quãdo.
Fol.xiiii.coluna.prima linea.xxii.a fine vbi.s. pdicatũ lege.s.de predicato.
Folio.xv.colu.iiii.li.iiii.vbi li habẽtiom lege habentia.
Folio.xv.colu.iiii.li.xxxiii. vbi propter lege ppositio.
Fol.xvi.col.ii.li.xv.vbi quas quilibet lege q̃si quilibet.
Fol.xvi.colu.ii.li.xxx.vbi cõgregatũ lege aggregatũ.
o.xvi.colu.ii.li.xx.a fine vbi omnis lege hominis.
ol.xvi.colu.iiii.li.xx.vbi immediate lege mediate.
Fol.xviii.colu.ii.li.xxxii.vbi subiectum lege predicatũ.
Fol.xix.coluna. prima linea.xxix. vbi categorematice lege categorice.
fol.xxv.col.prima linea prima vbi leonina lege equina.
fol.xxvi.colu. iiii.linea. xxxv. vbi hu.lege huius.
folio.xxvii.coluna.ii.linea. viii. a fine vbi ly equs lege ly equum.
folio.xvii.coluna.ii.linea.iiii. a fine vbi li aliquis lege ly aliquem.
fol.xxviii.col.iii.linea.xi.a fine vbi adice lege radice.
Folio.v.coluna.ii.linea. xix. vbi pra se fer lege pre se fert.
folio.xxx.colu.iiii.linea.xxi. a fine vbi quilibet est lege quilibet equus est.
fol.xxxi.colu.iii.li.v. vbi non potur lege non ponitur.
Fol.xxxi.colu.iiii.linea vltima vbi ratio lege relatio.
Fol.xxxii.colu.prima linea.xl. vbi cõingitur lege contingenter.
li.xxxii.colu.iiii.li.xxxv. vbi inq̃ lege illius rei q̃ est.
lo.xxxii.colu.iiii.li.xv.a fine vbi de hoc lege ad hoc.

¶fo.xxxiii.co.ii.li.xviii.a fine vbi intelligit lege itelligi.
¶Folio.xxxvi.colu.ii.linea.xxx.vbi.vi.lege.vii.et sequẽti linea vbi.vii.lege.vi.
¶folio.xxxvi.colu.iii.linea.xix.vbi p̃o situ lege ppositũ.
¶Folio.xxxviii.colu.iii.linea.vi.a fine vbi contrariis lege contradictoriis.
¶folio.xxxviii.colu.iii.linea.v.a fine vbi cõtra tertiam regulam lege secundam regulam.
¶Folio.xxxviii.coluna.iiii.linea.xx.vbi contradictorie lege contrarie.
¶Folio.xl.coluna.ii.linea.iii.vbi fortis lege petri.
¶fo.xli.colu. prima li.xxxiii.vbi albedine lege albedinẽ.
¶fo.xliiii.colu.ii.linea.vii.vbi primũ lege primũ.
¶folio.xliiii.coluna.ii.linea.iii.a fine vbi totã lignũ lege totum lignum.
¶folio.xl.coluna.iii. linea.xxiiii.vbi dicitur non si homo est lege non si omnis homo est.
¶fo.xlvii.coluna.iiii.linea.xxiiii. vbi eius lege equus.
¶foli.xlviii.coluna. prima linea.xi.a fine vbi pluraliter lege possibiliter.
¶Fo.xlviii.coluna.iiii.linea.x.a fine vbi hominum lege hominem.
¶Folio.li.coluna.iii.linea.xlvii.vbi intellexerũt lege intellexerint.
¶Folio.li.colu.iii.li.xliii. vbi neothericorũ ex lege ly h
¶Folio.li.colu.iii.linea.li.vbi oppositionũ lege positionũ
¶folio.li.colu.iiii.linea.vi.a fine vbi negaĩ lege negata.
¶folio.lii.coluna.iiii.li.xlv.vbi cõtingẽt lege cõtingẽter.
¶folio.liii.coluna.iiii.linea.xxiii.vbi sunt lege sue.
¶folio.xl.colu.iiii.linea.vii. vbi dicitur sciat ita esse lege faciat ita esse ₇ paulo post vbi dicitur sequitur ly sile, ge sequitur ly promito.
¶Folio.xliii. columna prima linea .viii. vbi homo currat lege sit albus.
¶Folio.xxxiiii.colu.iii.linea.xi.a fine vbi participant legẽ subcõtrariarũ adde aliquo modo quia nõ repugnat eis veritas.
¶folio.xxix.col.iiii.linea.xxxiiii.vbi negatiua est vera ₇ affirmatiua falsa mutetur negatiua est falsa ₇ affirmatiua vere.
¶folio.xlix.colu.iii.li. xxxix.vbi capi. xxii. adde cuius antecedens ₇ p̃ns sunt propositiones false.
¶Folio.xxxiii.col. prima li.xl.vbi pargumẽto addaĩ et.
¶Fol.xliiii.colu.iiii.linea. xxx. vbi patet hoc muteĩ p̃ter.
¶Fol.liii.in fine operis vbi ãno sequentis lege sequẽti.
¶Fo.xxxvi.colu.ii.li.xviii. vbi currit lege curat.

Finis tabule vitiorum.

Hic est tractatus summularum magistri Petri hispani ordinis predicatorum: cum expositione fratris Augustini Esbarroya eiusdem ordinis.

Dialectica est ars artium scientia scientiarum ad omnium methodorum principia viam habens. Sola enim dialectica probabiliter disputat de principijs omnium aliarum scientiarum. Et ideo in acquisitione aliarum scientiarum dialectica debet esse prior. Dicitur enim dialectica a dya quod est duo: et logos quod est sermo: vel lexis quod est ratio quasi duorum sermo: vel ratio. scilicet opponentis et respondentis in disputatione. Sed quia disputatio non potest haberi nisi mediante sermone: nec sermo nisi mediante voce: nec vox nisi mediante sono (omnis enim vox est sonus) ideo a sono tanquam a communiori incohandum est.

Sequitur glosa.

Presens liber sicut et quilibet alius artificiose editus diuiditur in prohemium et tractatum prohemio incipiente ibi (dialectica est ars artium et cetera) tractatus ibi (sonus est quicquid et cetera) reddit turque auditores in eo beniuoli attenti et dociles vt in rethoricis philosophus precipit: reddit namque Petrus Hispanus auditores beniuolos simul et attentos ostendendo logice excellentiam et bonitatem et difficultatem: ibi ars artium et cetera. vt in eo quod bona appetatur: et in quantum difficilis ei attentionem prebeamus: omne quippe bonum est appetibile vt beatus inquit Dionisius: et omne difficile intellectu attentionem requirit vt perfecte intelligatur dociles vero reddit insinuans procedendi ordinem dicens a sono tanquam a communiori inchoandum est pro cuius ampliori notitia sciendum quod prohemium secundum philosophum est principium orationis sicut in poesi prologus: et in fistulatione preludium: et ad mentem philosophi exponit sic ista diffinitio prohemium est principium orationis et cetera. idest prohemium est illud orationis principium in quo sufficienter disponitur animus audientis prout orantis congruit sicut dixi prout orantis et cetera. quia secundum philosophum vbi supra oportet in prohemio auditorem fieri attentum vel contrarium. idest non attentum vt pote quando aliquis non habet iustam causam.

¶ Considerandum preterea quod in isto textu multa tanguntur que specialiori indigent expositione: ea propter discurrendo per singula elucidabuntur et enucle abuntur: ponitur enim primo dialectice diffinitio tunc dicitur dialectica est ars artium et cetera. ly dialectica est diffinitum tota illa oratio ars artium scientia scientiarum ad omnium methodorum principia viam habens est diffinitio ly est: est copula coniungens diffinitionem cum diffinito: ille due particule ars artium scientia scientiarum ponuntur loco generis denotantque genitiui illi excellentiam: nomine enim genitiuus et flexus supra suum nominatiuum: vt inquit diuus Thomas in prologo cantici canticorum excellentiam notat: vt rex regum: dominus dominantium. Ad omnium methodorum principia viam habens ponitur loco differentie: et non sumitur hic methodus proprie: vt idem est quod breuis via grece siquidem odos idem est quod via et metha trans. idest trans viam sed transumptiue vt inquit Albertus pro scientia scito et faciliter ducente in cognitionem perfectam sui subiecti: et per hoc non est intelligendum quod logica demonstratiue probet omnia principia aliarum scientiarum cum quod plurima principia sint indemonstrabilia: vtpote per se nota quoad se: et quo ad nos omnes. Sed ideo dicitur habere viam ad principia omnium methodorum. scilicet aliarum: quia ex quibusdam propositionibus communibus probabiliter infert vel probat aliarum scientiarum principia cum sit scientia communis vel ideo dicitur habere viam et cetera. quia in qualibet scientia docet formare argumentationes nunc probabiles: nunc demonstratiuas.

¶ Sed primus sensus proprior est: et Petri Hispani intentioni conformior ipse siquidem statim dicit sola enim dialectica probabiliter disputat de principijs omnium aliarum scientiarum ex quo dicto infert quoddam corollarium. scilicet quod in acquisitione aliarum scientiarum dialectica debet esse prior: et non sumitur hic dialectica pro parte sed pro tota logica.

¶ Secundo ponitur dialectice interpretatio pro cuius euidentia nota quosdam dicere quod si ly dia scribatur per i grecum tunc dialectica dicitur a dia quod est duo et logos quod est sermo et cetera. vt dicitur in textu si vero scribatur per i latinum tunc dicitur a dia quod est de et logos sermo et ycos scientia quasi scientia de sermone. Calepinus vero dicit quod dia non significat duo sed duas. Isidorus autem asserit quod dicitur a dialecticon quod idem est quod sermo alij dicunt quod deducitur a dialegome verbo greco quod idem est quod disputo sed de hijs parum est curandum quia parui momenti sunt.

¶ Tertio ponitur ordo procedendi ibi: sed quia disputatio non potest haberi nisi mediante voce et cetera. et loquitur doctor de disputatione vocali: et non de scripta qua multotiens Augustinus et Hieronimus disputauerunt nec de mentali de qua constat vnumquemque nostrum secum posse sine voce disputare nec similiter est necesse omnem vocalem disputationem inter duos versari formaliter sed dicitur quasi duorum sermo vel ratio quia quando aliquis secum vocaliter disputat supplet vicem duorum vel quia vt plurimum disputatio inter duos agitur vel potest dici quod disputatio proprie sumpta per est inter duos: et sic sumendo disputationem proprie vnus solus non potest secum disputare sed bene ratiocinari vt dicit diuus Thomas in principio fallaciarum.

Circa predicta queritur an logica sit scientia vtilis et necessaria: et probatur quod non quia ipsa est vna ex .7. artibus liberalibus: sed liberales artes non sunt vtiles igitur nec logica consequentia est nota: et antecedens probo per apostolum dicentem videte ne quis vos seducat per fallaciam secundum traditionem ho

minum sed tradit' ab hominibus sumitur pro scientia naturaliter inuenta q̄ les sunt liberales artes igit. &c.

¶ Preterea beatus Hieronimus dicit nonne vobis videtur in vanitate sensus et obscuritate mentis ingre diuntur qui diebus ac noctibus in dialectica arte tor quetur. &c. & habetur. 37. dist. cap. nōne.

¶ Preterea beatus Ambrosius dic. & in dialectica dis putatione omnem vim venenorum suorum Arriani constituunt igitur.

¶ Preterea Origenes per ranas & cynifes quibus p cussi sunt eg. prij vanam dialectice garrulitatem & so phistarum perplexa argumēta intelligit.

¶ Preterea Petrarcha dialecticam in multis locis dampnat dicit enim in dialectica senescere puerile est contra quendam medicum & in ep. sto. lib. familiar. b' dicit genus dialecticorum esse vituperandum.

¶ Preterea illa scientia nō est vtilis que docet finge re & alium decipere quod peccatum est sed ista scien tia est huiusmodi igitur maior est euidens minor p batur ex libro elenchorum: primo enim elen. horum habetur q̄ opponens debet celare & multa interroga re a respondente: quia difficile est ad multa respōde re & q̄ prouocet respondētem ad iram quia impedit ira animum ne possit cernere verum & q̄ transferat se ad aliam materiam. &c.

¶ Preterea Seneca in libro de liberalibus studijs cu idam suo amico ait de liberalibus studijs quid senti am scire desideras nullum in bonis numero: & tādiu in eis immorandum esse iudico q̄diu nihil animus agere maius potest.

¶ Preterea dicitur ecclesiast. c. 37. qui sophistice lo quit odibilis est sed logica docet loq sophistice: igit.

¶ Sed contra beatus Hieronimus ait si quis gram maticam nouerit artem aut dialecticā vt recte loquē di rationem habeat vt inter vera & falsa diiudicet nō improbamus & habetur dist. 37. cap. si quis.

¶ Preterea ibidem legitur q̄ Moyses & Daniel om nibus scientijs eg. ptiorum & caldeorum eruditi fue runt sed credibile est q̄ inter illas fuissent artes libe rales legitur etiā q̄ precepit dominus filijs israel vt spoliarent eg. ptios argento & auro moraliter instru ens vt siue aurum sapientie siue argentum eloquen tie apud poetas inueniamus in vsum salutifere erudi tionis vertamus in leuitico etiam primitias mellis. i. dulcedinem humane eloquentie domino iubemur offerre magi quoq domino tria munera obtulerunt in quibus tres partes philosophie nonnulli intelligi volunt.

¶ Preterea Beda dicit turbat acumen legentium & deficere cogit qui eos a legendis secularib' libris om nino existimat prohibendos in quibus si que utilia inueniā tur vtilia quasi sua sumere licet.

¶ Pro huius q. enodatione duo fient primo probabi tur in generali q̄ studium artium non esse reprobatum nec inutile sed necessarium in necessitate finis. 2. proba bitur idem specialiter de logica pro quo primo scien dum q̄ ars sumitur dupliciter vno modo generaliter alio modo specialiter. Ars generaliter (prout diffini tur a Tullio) est collectio multorum preceptorum in vnum finem tendentium & potest sic intelligi ars est habitus quidam aggeneratus ex pluribus actibus in vnum obiectum formale ordinatis & isto modo con tinet sub se. 5. habitus intellectuales intellectos per hanc dictionem sipas nam. s. primum significat sapiē tiam. i. intellectum. p. prudentiam. a. artem. s. scientiā quorum sufficientia sic habetur quia omnis habitus intellectualis aut est speculatiuus aut praticus si pri mum hoc potest esse tripliciter vel dicit cognitionem principiorum & conclusionis simul & sic est sapientia que sic potest diffiniri sapientia est cognitio de primis causis & principijs complexis rerum vel sic sapientia est habitus principiorum & conclusionis simul resolu tiuus ipsius conclusionis in sua principia vel dicit co gnitionem principiorum tantum & sic est intellectus qui sic diffinitur intellectus est habitus principiorum indemonstrabilium vel dicit cognitionem conclusio nis tantum & sic est scientia & diffinitur sic scientia est habitus conclusionis per demonstrationem acquisi tus si vero est praticus hoc potest esse dupliciter vel circa agibilia & sic est prudentia que sic diffinitur pru dentia est recta ratio rerum a nobis agibilium vel circa factibilia & sic est ars que eodem pacto diffinit mutando ly agibilium in ly factibilium & sumendo artem prout ista vltima diffinitione diffinitur sumit specialiter & sic patet q̄ sub arte generaliter capta cō tinetur sub qua etiam continentur. 7. artes liberales cum sint scientie.

¶ Sciendum. 2. q̄ ars specialiter dicitur ars mecha nica que in. 7. artes diuiditur que per hos versus ha bentur. s. lana nemus arma. les nauigatio rus medicina his ars fabrilis connumerari potest dicuntur q̄ pre dicte artes mechanice a mechos mecharis quia faci unt intellectum mechari. i. a propria operatione alie nari per factibilia enim intellectus hominum obtene bratur quia ad speculationem & spiritualia intelligen da principaliter est creatus vel dicitur a mechaneos quod est inuentio quia humanitus sunt inuente.

¶ Sciendum. 3. q̄ ars liberalis diuiditur consimiliter i. 7. que sunt grāmatica: rectorica: log. ca: musica: arith metica: geometria: astrologia quarū sufficientia sic habetur omnis ars liberalis est circa sermonem vel quantitatem si primū hoc tripliciter vel circa sermo nem congruum vel incongruum: & sic est grammati ca vel circa sermonem ornatum vel inornatū vel me lius circa persuasiuum vel dissuasiuum & sic est retho rica vel circa verum & falsum. Et sic est logica vnde iste tres artes dicuntur triuiales quasi tribus vijs in vnum finem tendentes quia omnes tres sermonem considerant si circa quantitatem hoc dupliciter vel circa continuam vel discretam si primum vel circa cō tinuam absolute: & sic est geometria vel circa ipsam contractam ad motum & sic est astrologia si secundū vel circa discretam absolute & sic est arithmetica vel circa ipsam cōtractam ad sonum & sic est musica & si gnificantur istis versibus. s. gra. loquitur. rhe. verba do cet. re. verba colorat. mu. canit. ar. numerat. ge. ponde rat. as. colit astra dicuntur q̄ liberales multiplici rati one. Prima quia olim soli nobiles & liberi eas stude bant: & sic Seneca de eis in libro de liberalib' studijs ait dicuntur libere quia homine libero digne vnde. s. Tho. (cum duodecim esset annorum) et in turri cō clusus (vt habitum nostri ordinis a se abijceret) fene retur tractatum quendam fallaciarū ad nobiles scri psit. 2. quia suos studentes a curis mundanis liberā vel eos ab ipsis liberos requirunt. 3. quia ordinantur ad opera anime que respectu corporis libera est me chanice vero seruiles non iniuria dici possunt quia ad opera per corpus ipsum exercenda inuente sunt & ordinantur.

¶ Istis vtcunq notatis ponitur conclusio que talis est

studijs. 7. liberalium artium licitum est que conclusio
probatur multipliciter primo exemplo apostoli Pau
li qui aliqua philosophorum dicta et poetarum in dictio
nibus inseruit vt patet in prima ad Corinth. 15. et ad Ti
tum primo et actuum. 17. Preterea beatus Hieroni
mus ad magnum oratorem vrbis Rome scribens os
tendit q doctores scripture sacre possunt allegare di
cta sapientium hominum et philosophorum et hoc idem
prob. et ad Damasum papam: scribens vbi inducit il
lud Deuterono. 17. de muliere captiua ociamanda et
in vxorem ducenda quod exponit de sapientia philo
sophorum.

¶ Preterea ratione sic probatur licitum est studere
in illis scientijs per quas perficitur intellectus sed per
artes liberales perficitur igitur. etc. a. est nota. b. pro
batur intellectus hominis perficitur per hoc q de po
tentia reducitur ad actum quod fit per veritatis cog
nitionem dicit enim Dionisius bonus intellectus est
secundum rationem esse cuius perfectio in cognitio
ne veritatis consistit sed per liberales artes veritates
q plurime cognoscuntur igitur. etc.

¶ Secundo probatur q huiusmodi studium multipli
citer sit vtile primo ad subtilationem et exercitatio
nem ingeniorum quod patet per Augustinum dicit
enim q tripliciter impeditur quis ab intelligentia sa
crarum literarum. s. aut per ignorantiam rerum aut
signorum aut ambiguarum conclusionum et ideo in
hijs tribus oportet hominem adiuuari scientijs secu
laribus. s. in signis cognoscendis in rebus intelligen
dis et in ambiguis dissoluendis.

¶ Tertio tale studium est vtile et necessarium ad ve
ritatis deffensionem et falsitatis impugnationem vt
ex Augustino super genesim ad litteram colligi potest
vbi ait nouerint infideles multa et impij plura de mo
tu celestium corporum de figura eorum de ponderi
bus elementorum. etc. vnde cum scriptura secundum
superficiem littere videtur interdum contraria il
lis que certa ratione videntur et probant qui eorum
non habet notitiam quomodo valebit eorum calup
nias repellere aut scripturam exponere vnde etiam
Isidorus quidam discunt non vt sequantur sed vt iu
dicent atq conuincant quomodo si quispiam. etc. et ha
betur. 37. et hoc quo ad primum.

¶ Ad secundum de veniendo probatur idem de logi
ca sic illa scientia est vtilis et necessaria que docet ve
rum a falso discernere qua aperta omnes aperiuntur
qua clausa omnes clauduntur qua vsus est omnium
virtutum exemplar christus ac eius feruentissimus
predicator Paulus. Sed logica est talis igitur. a. est
per se nota. b. probatur quo ad primam partem. s. q
doceat secernere. etc. per Boetium dicentem post gra
maticam illam scientiam perdiscendam esse quam ve
ri et falsi nouimus indagatricem solamq scientiam.
etc. Secundum probatur auctoritate Augustini dicen
tis logica ars artium est scientiaq scientiarum qua
aperta omnes aperiuntur qua clausa omnes claudun
tur cum qua omnes sine qua nulla et alibi dialectica
disserendi potens potenterq dubia diffiniens cunctas
scripturas cribrans et euiscerans cum diuinitatem in
tendit tanta magestatis luce repercussa pauidum ca
put tremefacta reflectit parte prima de cognitione
vere vite capitulo tertio et beatus Isidorus de ea di
cit tolle logicam et ablata est omnis scientia et si aliquid
remanet est tanq fabula vana: q autem ea sit vsus chri
stus dicit Augustinus parte. 6. contra crescentiam gra

maticum libro primo capitulo. 13. et de Paulo dicit ibi
dem capitulo. 14. Idem dicit de Paulo Origenes par
te. 3ª. folio. 187. littera. b. et parte. 4ª. folio. 7. dicit dia
lecticam sermo diuinus non ignorat nec tamen prop
ter hoc in ea ponendus est terminus seu finis scien
di nec in ea oportet consenescere: nam vt dicit Petrar
cha de logica ac de reliquis liberalibus artibus sicut
eas didicisse laudabile est sic in eisdem senescere pu
erile est via nempe sunt et non terminus nisi erranti
bus ac vagis quibus nullus est vite potius nobiliorem
siquidem terminum non habenti terminus est quic
quid occurrerit hec ille.

Nunc restat respondere ad argumenta que con
tra determinationem sunt obiecta pro quorum
solutione sciendum est secundum. S. Tho. 2. 2e. q.
167. Et Joannem de Turre Cremata in glosa decre
ti q cum scientia sit perfectio intellectus et virtus in
tellectualis vsus eius non vituperatur secundum se
sed eius abvsus qui est multiplex primo videlicet cum
turpibus scriptis et amatorijs et huiusmodi inficitur
et hoc reprehendit Hieronimus d. 37. capitulo legunt.
Secundo cum aliquis in hijs scientijs propter se de
lectatur et non ordinat eas ad veram sapientiam cum
tamen omnes philosophi ad sapientiam humanam
(hoc est methaphisicam) omnes scientias ordinari di
cant sed potius earum delectatione decepti sacram
negligunt scripturam deditis studio secularium scien
tiarum sicut ille filius prodigus qui relictis paternis
dapibus querit ventrem suum repleri de siliquis por
corum vt inquit Rabanus et propter hoc etiam refert
Hieronimus se diuino iuditio flagellatum qui ita se
scientijs secularibus dedicauerat q cum interdum
prophetas assumeret sermo horreret incultus de quo
eadem dist. capitulo legimus.

¶ Tertio cum quis non solum eas discit sed docet de
rogans ecclesiastice dignitati in se ipso vnde Grego
rius reprehendit quendam episcopum qui pro lecti
one euangelij populo grammaticam proponebat.

¶ Ad primum igitur respondetur negando. a. et ad pro
bationem dicitur sicut. S. Tho. dicit vbi supra.

¶ Ad tertium argumentum dicitur q studium philosophie
et liberalium artium secundum se licitum est et lauda
bile propter veritatem quam philosophi (deo illis re
uelante) perceperunt vt dicitur ad Romanos primo
sed quia quidam philosophi abvtuntur eis ad fidei
impugnationem ideo Paulus dicebat videte ne quis
vos seducat. etc. Et proportionabiliter dicatur ad alia
argumenta illa enim que sunt pro conclusione probant
bonum earum vsum et illa que in contra improbant
ab vsum. Sed pro sexti argumenti ampliori solutio
ne notandum q ille qui principaliter arguit vel dispu
tat propter vanam gloriam ibi constituens finem vl
timum vel vt aliud notabiliter confundat peccat mor
taliter. Constituere autem vltimum finem in aliqua
re est ita ad rem illam affici q pro illius consequtio
ne homo pretergrederetur mandata dei et isto mo
do omne peccatum veniale ex genere posset effici mor
tale puta si ibi constituatur finis vltimus si vero ar
guentis intentio principalis sit cognoscere veritatem
vel acuere ingenium vel implere obedientiam sui pre
lati vel regentis non ex hoc peccat dato q inter argu
endum motus vane glorie se offerant et dato similiter
q alius non valens soluere argumentum confunda
tur quia sibi imputatur vt pote qui non sufficienter
instructus nec diligens in videndis auctoribus pro

posuerit cora omnibus suas cōclusiones substentaturus z hec de .q.

¶ Queritur secundo vtrum ens rationis sit subiectū in logica z probatur q non quia subiectū logice (sicut z alterius vniuscuiusqz scientie) debet esse intelligibile a nobis sed ens rationis non est a nobis intelligibile igitur maior est nota minor probatur ens rationis non est obiectum nostri intellectus nec sub eo clauditur igitur non est a nobis intelligibile antecedens probatur auctoritate .D. S. dicentis q obiectuz nostri intellectus est quiditas rei materialis sed ens rationis non est qditas rei materialis nec sub ea clauditur igitur.

¶ Secundo sic per subiectum attributionis logica debet differre ab alijs scientijs sed per ens rationis nō differt ab alijs immo potius cum eis conuenit igitur maior patebit in .c. questionis minor probatur quia tam grammatica q logica conside.rant ens rationis igitur.

¶ Tertio omne subiectum scientie habet aliquā passionem demonstrabilem de illo sed ens rationis talē passionem non habet igitur maior est euidēs minor probatur quia vel illa passio est ens reale vel rationis non primum quia ens reale nō potest effluere ab ente rationis nec secundum quia omnis propria passio debet esse minoris entitatis q suum subiectum sed nullum ens rationis est debilioris entitatis q aliud igitur zc. Sed in contrariuz est .D. S. in .4. metha.

¶ In hac .q. 3. fient primo ponetur diffinitio subiecti attributionis z conditiones que ad illud requiruntur Secundo ponetur opinionum diuersitas circa ipsius logice subiectum. Tertio satis fiet argumētis propositis. Pro euidētia primi cōsiderandum est q subiectum dicitur multis modis: dicitur siquidem primo subiectum homo subiectus alteri z sic dicimus q seruus est subiectus domino suo. Secundo subiectū idē sonat quod obiectum z sic possumus dicere q color est subiectum visus: obiectum autez est illud ens circa quod aliqua potētia vel habitus versatur. Tertio dicitur illud quod supponitur alteri vt fundamentū parieti. Quarto dicitur illud cui accidens inheret z sic dicimus q homo est subiectū albedinis z anima scientie. Quinto dicitur ille terminus vel res de qua vel de quo dicitur aliquid z sic in hac propositiōe homo est animal ly homo est subiectum quo z res que est homo subiectum quod. Sexto dicitur illud quod habet propriam passionem z sic homo dicitur subiectum risibilitatis z licet in exemplo posito coincidāt materialiter. Sextus z quartus non tamen formaliter z hoc patet quia non semper propria passio distinguitur vel est accidens distinctum a suo subiecto vt patet de ente z suis passionibus z de deo z sua misericordia zc. Utrum aut. in omnibus passiones entis differant ab ente ratione tantum vel nō alterius est negotij. Septimo dicitur subiectum omne inferius respectu sui superioris z sic homo dicitur subiectum .i. pars subiectiua animalis z sortes hominis. Octauo sumitur subiectum pro subiecto attributiōis de quo in proposito z diffinitur sic.

¶ Subiectum attributionis est illud cuius notitia intenditur principaliter in scientia sub cuius ratione formali omnia tradita in illa scientia considerantur z habent ordinem z distinctionem conditiones autē que ad ipsum requiruntur sunt tres secundū .D. S. in prologo primi .q. prima .ar. 4. in .c. prima est principalitas hoc est q eius cognitio principaliter in scientia cōsideret. Secūda est vniuersalitas hoc est q vniuersa alia que in scientia cōsiderantur reducantur ad ipsū .i. pdicent in recto vel in obliq. Tertia est distinctio .i. q p ipsum formaliter sumptu illa scientia distinguatur a qlibet alia .p q vide Rem. archiepiscopū in plogo primi. Octo modi pdicti in hijs x sibus cōtinent .s. obiectū: verna: positū subicitur qd inheret: quod primus est copula: ppria: logicaliter iftra quo simul are heret sunt bis sucrecta quaterna.

¶ Circa secundū aduertēdū q .5. sunt pcipue opiniōes prima est quorūdā ponētiū p subiecto logice cōceptuz formatū p actū intellectus nā cū operatio nři intellectus sit triplex vt dicit philosophus .3. de an. ma .s. simplicium apprehensio: compositio z diuisio: discursus z ratiocinatio: pme operationi correspondent liber predicabiliū porphirij z predicamentorum p philosophi. Secunde liber perihiermenias .3. tota noua logica z huic opinioni videtur suffragari Guillermus Ochan. Secunda est opinio Auicenne dicentis q logica est de secundis intentionibus adiunctis primis. Tertia est ipsius magni Albert. magistri .D. S. asserentis ipsam argumentationē totius logice esse subiectum quia ad hanc tota logica tanq ad finem ordinatur. Quarta est nominalium asserentium q iste terminus argumentatio materialiter sumptus supponens alibi pro se personaliter est subiectum vt patet per bartholum Castrēsem in prologo predicamētorum .q. 2. z alios nominales nec propter hoc coincidunt cum ipso doctissimo Alberto Magno nam nominales ipsi non ponunt pro subiecto rem que est argumento sed illum terminum Albertus tamē Magnus ponit rem ipsam .s. argumentationem licet in cōmuni sumptam z si ponat illum terminum ponit illum tanq quo z simpliciter supponentem non materialiter .5. est sublatis doctoris sillogismum ponentis vt videre licet in .3. q. vniuersaliuiii. Istis opinionibus dimissis z ab earum impugnationibus breuitatis gratia supersedens ponit cōclusio pro opinione .D. S. que talis est subiectū logice non est conceptus nec argumento siue sumatur in suppositione simplici siue materiali nec sillogismus .s. dens ratiōis hec cōclusio quo ad oēs partes pter vltimā pbat a Petro nigro in suo clipeo thomistarum .q. 12. z a Petro Bruxellēsi in sua logica vbi supra z si vel is concordare .D. S. cū Magno Alberto vide eidē Petrū Bruxellēsi in sua magistra lectione prima in respōsione primi argumēti quo ad vltimā vero partē pbat aucto .D. S. in .4. metha. zm .5. z in opusculo de natura generis z in de natura xbi intellect. idē asserit Paulus Socinas in suo pdicabi. z Dinenus de S. adria ad quorū omniū dicta videda (breuitatis caus. lectorē remitto.)

¶ Ad tertiū deueniēdo respōdet ad pmū argumētuz negādo minorē z ad eius pbationez distinguit antecedēs .s. q ens rōnis nō sit obiectū nři intellectus vel in rōne motiui z sic est verū q primū qd mouet intellectū nřum est qditas rei materialis z q tali obiecto intelligēdus est .D. S. vel in rōne terminatiui z sic negat q tale obiectū est ens vt dicit clipeus thomistarum prima .q.

¶ Ad scdm negat minor .p cuius ampliori notitia sciēdū est q vt dicit pfundius thomista Herueus in tractatu suarū intētionū ens rōnis est duplex qddā q consequit naturā rerū nō simpliciter sed posito actu intelligēdi vt fundamēto opposite relatiōis z isto mo

do dicim⁹ q̄ gen⁹ species ⁊ differentia. ⁊c. sunt entia
rōnis. Alia sunt entia rōnis q̄ cōsequent naturas re
rū nō ex natura sua sed ex beneplacito instituētis vt q̄
ista vox homo significet rē q̄ est hō ⁊ illa vox leo rez
q̄ est leo. ⁊c. ⁊ de istis entibus. i. modo non est logica
Amplius entia rōnis p̄mo modo sub diuidunt nā q̄dā
sunt cōia oībus generib⁹ vel plurib⁹ vt genus speci
es. ⁊c. ⁊ alia huiusmodi q̄ habēt modū generalē quo
possum⁹ p̄cedere in alijs sciētijs. Alia sunt entia rati
onis q̄ sunt approp̄iata determinato enti vt est differē
tia q̄ punctū vt est finis vnius partis lineē differt a se
ipso vt est p̄ncipiū alteri⁹ ⁊ simile est de differētia rō
nis q̄ est inter iustitiā ⁊ misericordiā diuinā de p̄mis
entibus rōnis est logica ⁊ nō de scd̄is ⁊ sic est limitā
da ⁊ intelligenda conclusio supra posita istis notatis
respōdet ad p̄bationē. b. s. q̄ grāmatica ⁊ rethorica cō
siderēt ens rōnis vel sub eadē rōne qua cōsiderat lo
gica ⁊ sic negatur vel sub alia ⁊ sic conceditur nam ens
rationis de quo logica considerat est ens rationis ha
bens modum generalem quo possimus procedere
in alijs scientijs diffiniendo diuidendo arguendo. ⁊c.

¶ Pro solutione tertij argumēti notādū est q̄ magis
ter Petrus Niger in suo clypeo thomistarū asserit
q̄ ly ens rōnis nō est subiectū attributionis p̄prie su
mēdo subiectū puta p̄ subiecto habēte passionez dici
bilē de illo sed est subiectū p̄dicationis q̄ de omnib⁹
in logica cōsideratis p̄dicari potest ⁊ s̄m hāc opinio
nem respondet ad argumentum distinguendo. a. vel
sumendo subiectum attributionis proprissime ⁊ sic
concedo sumendo vero illud pro subiecto predicatio
nis ⁊ sic negatur.

¶ Sciendū p̄terea q̄ Nicolaus Orbellus scotista as
serit q̄ sicut in entibus realibus sunt gradus p̄fectio
nis ita in entibus rōnis sic q̄ vnū ens rōnis potest es
se fundamētum alteri⁹ vel aliquo modo p̄suppositū
ab alio ⁊ sic dicit q̄ potest dari vnum ens rōnis minoris
entitatis q̄ aliud ⁊ secundum hāc opinionez respon
det. 1º. ad argumētum concessa. a. negando. b. ⁊ ad e
ius improbationem dicitur q̄ talis passio est ens rati
onis ⁊ ad huius improbationem negat. b. ⁊ ratio pa
tet ex dictis.

¶ Tertio posset mea sentētia respōderi negando ma
iorē improbationis minoris nā nō oīs p̄pria passio ē
minoris entitatis q̄ suū subiectū nā multa sunt p̄pe
passiones q̄ realiter cum suo subiecto idēptificant vt
patet de passionibus dei vt puta de misericordia benig
nitate. ⁊c. ⁊ de passionibus trāscēdētalib⁹ vt supra dic
tū est. Et si q̄rat q̄ est illa p̄pria passio entis rōn s. p
vt est subiectū in logica videtur mihi q̄ sit posse desser
uire instrumentaliter in alijs scientijs acquirendis
vel esse directiuum actuum rationis ⁊ hoc de presen
ti. q.

¶ Circa huius libri titulū notandū est q̄ tres cōditio
nes requirunt ad hoc q̄ aliqua ōrō sit titulus prima
q̄ denominet librū. 2ª. q̄ exprimat aliquā vel aliquas
causarū suarū. 3ª. q̄ nō destruat se ipsam. hoc est q̄ ex
hoc q̄ ipsa est titulus nō sequat eā nō esse titulū vn
de aliqui dicūt q̄ hec ōrō incipit liber sine titulo: nō
est titulus ex quibus potest constari: diffinitio tituli
que talis erit titulus est denominatio libri secundū
aliquam vel aliquas causarum suarum se ipsam mi
nime destruens.

Sequitur textus.

Sonus est quidquid ab auditu p
prie ⁊ per se percipitur. Dico autē
per se quia licet homo vel cāpa
na audiatur hoc non est nisi per
sonum suum. Sonorum alius vox alius non
vox. Sonus vox est idez quod ipsa vox vnde
vox est sonus ab ore animalis prolatus natu
ralibus instrumētis formatus. Naturalia au
tem instrumenta quibus vox formatur sunt
nouem. s. guttur: lingua: palatum: quattuor dē
tes ⁊ duo labra simul. Son⁹ non vox est qui
generatur ex collisione duorum corporum in
animatorum vt fragor arborū strepit⁹ pedū.

Sequitur glosa.

Pro huius textus euidentia sciendum
est q̄ sicut intelligibile est obiectum ī
tellectus sic sensibile est obiectum sen
sus ⁊ sensibile in cōmuni: nil aliud est
(vt ipsum nominez pre se fert) q̄ ens
aptum natum ab aliquo sensu sentiri
⁊ sicut sensus exterior diuiditur in. 5. membra (nam de
interiori non est presentis speculatiōis tractare) ita
sensibile potest diuidi in. 5. membra. s. visibile: audi
bile: tangibile. ⁊c. Item sensibile alia diuisione pōt di
uidi in sensibile per se ⁊ per accidens.

¶ Sensibile per se est illud quod per suam propriam
speciem sensum immutat vt quando video album spe
cies albedinis īmutat visum meum sensibile per ac
cidens est illud quod sentitur non per speciem p̄pri
am ⁊ immediate ab illo causatam vt posito q̄ non vi
deam Petrum audiam tamen illum loquentem di
co ille qui loquitur Petrus est ⁊ tūc ego sensi Petrū
non per aliquam speciem īmediate ab ipsius substā
tia causatam sed quia species vocis eius fuit formata
in auribus meis ⁊ quia ipsum audierā alias p̄pterea
dicim⁹ q̄ sortes auditur de p̄ accñs. i. de p̄ altera amplius
sensibile p̄ se diuiditur in sensibile cōmune ⁊ sensibile p̄
priū sensibile p̄priū est illud qd̄ ab vno tātū sensu sē
tiri potest sensibile cōmune est illud qd̄ a plurib⁹ sen
sibus sentiri potest: ⁊ sunt. 5. s. motus: quies: figura: nu
merus ⁊ magnitudo visu siquidē ⁊ tactu ⁊ auditu po
ssum iudicare aliquid moueri ⁊ sufficit q̄ a duobus
sensibus sentiri possit ad hoc q̄ sit sensibile cōmune
plura alia sensibilia cōmunia possent poni p̄ter ea q̄
ponunt a philosopho in libro de aīa puta distātia p̄
pinquitas: aspitas lenitas: sed ista ⁊ alia huiusmodi ad
prima. 5. reduci possunt.

¶ Istis naturatis dicitur q̄ diffinitio soni debet sic intelli
gi: sonus est quidquid. ⁊c. ⁊ son⁹ est ens seu qualitas
sensibilis ab auditu p̄prie ⁊ p̄ se: ly ens seu q̄litas po
nitur loco generis ab auditu ponitur ad differentiā sensi
biliū q̄ ab alio sensu sentiri possunt p̄ se ponitur ad dif
ferentiā sensibilium p̄ accñs p̄prie ad differētiā sensi
bilis communis.

¶ In. 2ª. parte text⁹ ponitur diuisio soni quādo dicitur sono
rū alius vox alius non vox diffiniuntur ea mēbra diui
dentia: sonus nāq̄ vox diffinitur sic vox est son⁹ qui fit
ab aīali p̄ferēdo cōcurrētibus instrumētis innnera

dom cōsiderādum est: q ph'o. potius voluit enumerare instrumēta q̄ sunt de pfectione vocis: q̄ illa q̄ p̄cise τ necessario requirunt ad essentiā vocis: nā cōdētati bene formāt voces τ sine imꝑfectas: ꝓ vato q̄ nō numeraner. τ arteriā vocalē τ aerē q̄ duo ad vocē requirunt nō est tñ hoc cōtra ipsum: q̄ ipse nō dixit q̄ ista tñ requirunt possetsimiliter dici: q̄ arteria vocalis τ aer intelligunt in gutture.

¶ Diffinitio soni nō vocis exponit sic. s. son⁹ nō vox. i. son⁹ nō vox est illa q̄litas q̄ gñatur ex collisione duorū corporū inanimatorū formaliter vel q̄ ad modū gñandi vel causandi talē sonū. vel ex vnius corporis fractione: exēplū p̄mi q̄ñ causat son⁹ lapidū: illa particula q̄ ad modū operandi potest intelligi dupl'r vno modo q̄ ad numerū τ sic si vna virga curuet τ pcuciant extremitates inter se: causatur sonus: tñ ibi non sunt formalr duo corpora: sed pōtia tñ q̄ potest infringi in duas partes: tñ ibi sunt duo corpora equiualēter q̄tū ad sonū causandū: alio modo potest intelligi q̄ ad animationē τ sic sonus causatus a manibus cōfricatione fit a duobus corporibus inanimatis quo ad modū causandi: q̄ eque bene fieret ille sonus a manibus cadaueris si ab aliquo cōfricarentur.

¶ Circa p̄dicta q̄rit an diffinitio soni sit bene assignata τ pbat q̄ nō: q̄ ipsa adiūcta suo diffinito mediante copula verbali cōstituit vnā ꝓpositionē falsam igitur: añs patet: cōstituit vnā ꝓpositionē affirmatiuam in qua p̄dicat vle vlr sumptum habens plura supposita: igit ipsa est falsa cōsequēt ia tenet p philosophum primo perhier. dicentem q̄ oīs ꝓpositio in q̄ p̄dicat vle vlr sumpta est falsa: añs pbat q̄ in textu d' sic sonus ē q̄d q̄d. τc. mō ly q̄d q̄d tñ vlr sicut oē eius igit. Sed in cōtrariū est. ph'o. auctoritas.

¶ Respōdeo dicēdū q̄ diffinitio soni est bene assignata: q̄d potest sic pbari: ucis diffinitio cui cōueniūt oēs conditiones bone diffinitionis est bona: sed huic diffinitio cōueniūt tres cōditiones bone diffinitionis igitur. a. est euidēs ex se. b. pbat. Tres sunt cōditiones q̄ cōmuniter assignant ad diffinitionis bonitatē requisite τ iste tres ei cōueniūt igit. Cōditiōes vō sunt iste. Prima q̄ diffinitio cōueniat omni cōtēto sub diffinito: q̄d cognoscetur si possit verificari de diffinito distributo: vt hic sit: oīs hō est aīal rōnale. 2ª. q̄ conueniat soli diffinitio. i. tñ illis de quibus diffinitum d' τ cognoscit hoc si p̄dicat de diffinito cū signo exclusiuo τ in ꝓpositione exclusiua τ nō solū de excluso extremo vt patet hic tñ hō est aīal rōnale. 3ª. q̄ sufficiēter explicet naturā diffiniti τ hoc cognoscemus: q̄ñ p diffinitionē facit possunt solui oēs dubitatiōes τ q̄stiōes circa diffinitū exorte: τ hoc vltimum ponit a philosopho. 4°. phisicorum textu. co. 31. τ iste conditiones p̄cipue dant τ intelligunt de diffinitione q̄d rei: q̄ oēs cōditiones possunt haberi ex diffinitione diffinitiōe q̄ talis est. Diffinitio est rei ꝓposite propria lucida τ cōpēdiosa explanatio p̄ sonem: aliaq̄ in diffinitione sunt attēdēda: ut pies i philosopho. 7. thopicorū τ. 3°. metha. τ. 7. ethicorū: vnde infert diffinitionē hoīs a Platone assignatā esse nullā q̄ talis erat. s. hō ē aīal bipes in plume: quā ob rē nō i merito a Diogene Cinico galliū gallinaceū implumē in mediā p̄iciēte academiā derisus fuit. Ad argumentū igit aduersum hoc obiectū: respōdi negādo añs τ ad eius pbationē respōdit distinguēdo q̄ ibi p̄dicet vle. τc. vel formalr τ sic cōcedit: v'l materialr τ sic negat: nā ibi ly q̄d q̄d ponit loco signi particularis τ tñ valet sicut aliq̄d eius sensibile vel sicut q̄litas sensibilis: ponit vero distribut. ad denotandum diffinitionem cum diffinito conuerti τ sic intelligēda est diffinitio in sensu in quo fit τ non i sensu quem facit.

¶ Scdo queritur an diuisio textus sit bone assignata τ probatur q̄ non. τ quia aliquid continetur sub duorum membrorum quod non continetur sub diuiso igitur: antecedens probatur quia lapis continetur sub vno membrorum τ tamen non sub diuiso igitur. Prima pars antecedentis probatur quia signato lapide ista est vera hoc est non vox τ ista est falsa hoc est sonus igitur h' propositum: τ in contrarium tamen est. ph'o. auctor.

¶ Respondeo dicendum q̄ diuisio soni est sufficienter assignata que conclusio potest probari sicut τ p̄cedēs per tres conditiones ad bonam diuisionē requisitas τ sunt iste que sequuntur. Prima est q̄ membra diuidentia sint opposita: in illo penes quod fit diuisio: ita q̄ si diuisio fiat per diuersas res membra sint opposita realiter ita q̄ sit verum dicere hec res non est illa: si vero diuisio detur per diuersas ratiōes: sufficit membra esse diuersa secundum rationem τ hec doctrina colligit ex D. S. prima parte. q. 5. ar. 6. Loquendo de diuisiōe qua bonum diuidit i vtile: delectabile τ honestum: nec requiritur q̄ sint duo membra precise τ illa propositio que tanq̄ maxima cōmuniter allegatur ex Boetio. s. q̄ omnis bona diuisio debet esse bimembris: non est necessaria: nec illud Boetius asseritnam in libro diuisionū vbi illa videtur habere fundamentum non dixit ipse nisi q̄ omnis bona diuisio nec debet esse in infinita membra: nec in pauciora duobus τ adhuc hoc dicit de diuisione generis in species τ non de qualibet diuisione τ sic h' q̄ illa solu°. non est necessaria: qua glosat illa propositio. s. q̄ omnis bona diuisio debet esse bimēbris formalr vl' reducibilr: dato q̄ sit bona: sed simplr potest negari maxima. Potest autem omnis diuisio ad bimembrem reduci sumendo vnum membrum affirmatiuū τ postea ipsummet cum negatione pro. 2°. membro: vt si dicā colorū alius album: aliud non album: τ iterum colorū non alborum aliud viride: aliud non viride τ sic de aliis.

¶ Secunda conditio est: q̄ diuisum non excedat mēbra diuidentia: hoc est q̄ de nullo verificetur diuisum quin de eodem verificetur aliquod membrum vel disiunctū ex oībus mēbris q̄d in idē redit τ hoc in suppositione ꝑsonali vnde hec diuisio est nulla. s. aīalium alia rationalia: alia irrationalia nā diuisum v'ificat de sorte τ suo Brunello τ non aliq̄d mēbrorū.

¶ D' in suppositione ꝑsonali: q̄ in simplici non oportet nā sonus in tota sua cōmunitate ꝑ vt diuidit in sonū vocē τ sonū nō vocē est sonus τ tñ v'sit: nec ē vox nec nō vox: nominales autē nō ponētes suppositionē simplicē dicerēt: q̄ si diu° soni fiat vocalr: tunc diuidit sonus qui est vox: nō tñ sonus vox: ꝑ quo vide Joannē maio. in terminis in diuisione: qua diuidit terminus in vocalē mētalē. τc.

¶ Tertia cōditio est: q̄ mēbra nō excedāt diuisum: hoc est: q̄ de nullo v'ificet aliq̄d mēbrorū quin de eodem v'ificet diuisum: vnde male diuideret aīal si diuideretur in hominē τ brutū τ lapidē τ iste due vltime conditiones intelligēde sunt (p̄cipue s'm nominales) conditionalr hoc est si diuisum τ mēbra de aliquo dicuntur: nā ista diuisio est bona: ens fictitium diuiditur p chimeram tragelaphum. τc. Tamē chim ꝓ nullo

dicitur mediante copula simplici secundum nominales et sic intelligendus est magister Petrus Bruxellensis in summulis circa hunc textum notabili. 4°. in illa particula. s. si vere de aliquo dicatur. s. vnū membroꝝ.

¶ Et iste conditiones consimiliter possunt haberi ex diuisionis diffinitione. Que potest dari secundum nominales et secundum reales: secundum nominales sic Diuisio logica est aggregatum ex termino superiori et terminis inferioribus oppositionem secundum quā fit diuisio inter se habentibus: ac ipsius superioris significatum compēdiose declarātibus. Secundū reales sic. Diuisio est alicuius nature cōmunis per naturas minus cōmunes vel per singularia sub ea contēta sufficiens manifestatio. Prima particula ponitur propter istam animalium aliud homo: aliud brutū.

¶ Secunda propter istam hominum alius Petrus: alius Joannes et c. Et si dicas q secunda particula nō erat necessaria: quia illa diuisio. 1ª. datur per naturas minus cōmunes. dicitur q hoc est falsū quia natura que est sortei tas non est cōmunis: et propterea nō est minus cōis q̄ hūanitas. Et iste cōdiciones intelligēde sūt in omni diuisione/ diuisiōe totius integralis in suas partes excepta. Nam quādo dicitur domū diuisi in tectū/ parietē/ et fundamentū clarū est diuisum non verificari de aliquo mēbroꝝ/ nec ex ipso (vt aliqui et male) diuisionem analogi: in sua analogata. Nam prout dicunt ista est bona diuisio/ homo diuiditur in hominem viuum et hominem pictum tamen ista est falsa scilicet homo pictus est homo / quia ly homo a parte predicati stat pro famosiori significato iuxta illud Analogum per se sumptum et c.

¶ Hoc argumentū nullius est valoris nā per hoc non probatur q ly homo prout est diuisum non verificetur de quolibet membro sed q ly homo prout est idē conuertibiliter cum vno mēbro/ et sic probatur q vnū membrum verificetur minime de alio et non q diuisum vt diuisum/ nō dicatur de suis membris nam ly homo prout est diuisum illius diuisionis tantum valet sicut hoc disiunctum homo viuus vel pictus.

¶ Ad argumentū in oppositū respondet negādo aña et ad pbationem negatur antecedēs pro pma parte et ad pbationē nego suppositū. s. q vnū mēbrū sit precise ly nō vox sz ē totū hoc sonus nō vox semp enī dz intelligi diuisuz cum quolibet mēbroꝝ presertim quando vnum membrum dat per negationē prout e in p̄senti.

¶ Querit. 4°. an in p̄dictis diffinitionibus diffinita sint res vel signa et idē pōt queri de diuisionibus et probat q signa qr termini subiciūtur et p̄dicant igit diffiniūtur et diuidunt/ cōsequēcia est nota: qr vtrobiqz est eq ratio aña pbatur: qr phs dicit pmo prioꝝ terminus est in quem resoluit ppositio vt in subiectū et p̄dicatū.

¶ Secūdo termini supponūt et nō res ad extra igit predicātur et subiciūt et nō res/ cōsequēcia ptz qr tā hoc q illud est opus rōnis et nō nature aña ptz qr suppositio est acceptio alicuius termini p aliq cuius vice et loco ponit sz vna res nō ponit p alia igit. Sed cōtra illud diffinit cuius natura p diffinitionē declarat sed natura rei ad extra declaratur et nō termini igitur.

¶ Secūdo si termini non subiciūtur nec predicātur igit nec definiuntur consequētia patet qr qñ aliqd diffinitur diffinitū subicit et diffinicio p̄dicat aña pbat. Di ci. de. presupponit esse. in. sed vnus terminus nō est in alio sed bene vna res in alia ad minus fm rationem igitur termini non predicantur.

¶ Tertio sequeret q ista ppositio est falsa hispalis distat viginti duabus leucis a Corduba qd est falsum cōsequētia patet qr illi termini nō tm̄ distāt inter se.

¶ Respōdeo dicēdū q ad hāc qōnez due sunt opiniones respōdentiū. 1ª. est noīaliū dicentiū q duplex est diffinitū. s. ppinquū/ et remotū diffinitum ppinquū est ipse terminus vt dicēdo homo est aīal rōnale ly hō est diffinitū propinquū. Remotū vero est res ipsa p talē terminū significata/ vt in exēplo p̄dicto diffinituz remotū est petrus martinus et c. et nō hō in cōmuni qr nominales non ponūt illas naturas cōes q̄ reales ponūt arbitrātes eos platonizare qd falsuz est vt liquidum est doctrinā realiū aspiciēti passiōe seclusa. Et eadē distinctiōe vtūtur qñ ab eis q̄rit an p̄dicēturres vel termini/ nā dicūt q terminus est subiectum ppinquuz et res subiectum remotū quā opinionē hic radicitus nō discutio qr in p̄dicabilibus suā ppriā hz sedē/ vellē tamen vt naturas cōes explodētes tegerēt illud dictum beati Anselmi viri quidē feruētissimi ingenij ac charitatis feruore plurimū igniti q in hāc sniam aduersus noīales loquit. Cū oēs vt cautissime ad sacre pagine qōnes accedāt sunt cōmonēdi illi vtiqz nři tpis dialectici īmo dialectici heretici/ quiquidē nō nisi flatum vocis putāt vniuersales esse substantias q̄ p̄fus a spiritualiū questionū disputatione sunt exsufflādi et eorū q ppe ratione q̄ et index et princeps dz esse eoruz q̄ sunt in hoīe/ sic est imaginationibus corporaliū inobuoluta vt ex eis se non possit euoluere nec ab ipsis ea q̄ sola et pura ipsa cōtemplari dz valeat discernere. Nec p dest effugere dicēdo beatū anselmū ibi loq de substātijs naturalibus. i. de celo et intelligētijs q̄ sunt vniuersalia in causando (vt quidā doct oz aliquādo a doctrina. d. a. degenerāt vsus est dicere) hoc eniz friuolum est et ex vbis immediate positis claret et ex sequētibus. Dicit enī statim q̄ enim nō intelligit quomodo plures hoīes in specie sint vnus hō / q̄r in illa altissima et sacratissima natura cōprehēdet/ qūo plures psone quaꝝ singula est pfectus deus sūt vnus deus/ qr qui nō pōt intelligere aliqd esse hoīem nisi indiuiduum nullatenus intelliget hoīem nisi humanā psonam oīs enim indiuiduus hō psona est quo intelliget hoīem assumptū esse a verbo nō psonam. i. aliam naturā nō aliā psonā esse assumptā hec ille formalr.

¶ Alia est opinio realiū p qua sciēdum q duplex est diffinitū scilicet diffinituz quo et diffinitū quod diffinitum quod est illud cuius natura per diffinitionez notificatur/ diffinituz quo est ille terminus quo mediāte natura rei notificatur.

¶ Hoc habito ponunt due cōclusiones quaruz prima est/ in aliqua diffinitione diffinitum qd est terminus puta quando diffinitū quo supponit pro aliquo termino vt quādo diffinit nomē vel verbū/ ibi eniz tam diffinitum quo q̄ qd sunt termini.

¶ Secunda in aliqua diffinitione diffinitū qd est natura cōis vt hic/ Ho est aīal rōnale et nullū singulare sub hoīe cōtentum diffinit hic nisi inadequate idē dicendū est de subiecto et p̄dicato/ in hac enī ppositione sortes currit res q̄ est sortes est subiectū et res q̄ est currēs q̄ est ipse sortes aliter significatus est p̄dicatū dicit enī phs quia nō possumus trahere res ad scholas vtimur nominibus pro rebus.

¶ Si igitur ipsa nomina subijciuntur et predicantur propter res longe melius ipse res predicantur et subijciuntur. Etenim propter quod vnum quodqz tale et illud potius.

¶ Pro solutione tertij argumēti notāduz est q licet

res subijciātur ⁊ predicētur non tamē supponāt nisi vna res fuerit imposita ad significandū aliam quia tunc bene pōt pro alia supponere; ratio huius est qꝛ supponere est pro alio accipi qd̄ cōiter non conuenit rebus sed terminis / at vero pdicari nil aliud est ꝙ vnum alteri attribui qd̄ reb⁹ cōuenit / qū enī dico hō est animal nō est intētio mea dicere ꝙ ille terminus hō sit ille terminus aīal sz ꝙ res q̄ est hō sit res q̄ est aīal.

¶ Ex quib⁹ omnib⁹ facile erit colligere solutiones ad argumēta ad vtrāq3 partē obiecta ⁊ ad plura alia q̄ obijci possunt illa eīm q̄ pbāt terīos pdicari cōcedenda sunt loquēdo de pdicatione instrumētali ⁊ de predicato q̄/ illa vō q̄ res similiter sunt cōcedēda loquendo de pdicato qd̄ ⁊ pdicatione pncipali vnde infert ꝙ quātum ad hoc nos ⁊ alle a nobis parū vel nihil differunt ⁊ in multis alijs reb⁹ logicis. Sed questio nō parue disceptatōis inter nos ⁊ illos est an sint ponēda vl̄ia pter terīos vt nō sz de hoc alio forsan aliqd̄ dicet.

¶ Circa pdicta dubitat pmo de vocib⁹ an sc. ex quas formāt in corpbus assumptis an sint vere voces. 2°. de cantu auium ⁊ gemitibus animalium. 3°. de tussi. 4°. de edentatis an forment voces perfectas.

¶ Ad dubia rñdet de pmo dubio dicit ꝙ tales soni nō sunt voces ppie sed similitudinarie idē dicēdū est de instrumētis musicoꝝ. De hoc vide .d. s. pma parte. q̄e. 51ª. ar°. 3°. Et. 2°. de aīa lectiōe. 18ª. 3°. capto. De. 2°. dr ꝙ sunt vere voces impfecte tamē. De. 3°. dicūt aliqui ꝙ tussis est vox Et si cōtra arguat qꝛ fm pbz in. 2°. de aīa vox est repcussio aeris respirati ab anima ad arteriam vocalē cū imaginatiōe significādi sz tussis nō fit cū imaginatione significādi igit. Ad hoc dicūt ꝙ illa pticula vltīa nō ponit tanꝗ ps essencialis definitiōis sed ponit ad denotādum finem vocis proprie sed hoc parue vtilitatis est propterea dic vt velis bene tamē est verum ꝙ sanct⁹ .d. dicit in. 2°. de anima lec. 18ª. §. penultimo ꝙ tussis non est vox. Ad. 4m. dicimꝰ quod edentati veras formant voces / imperfectas tamen.

¶ Sequitur textus.

Ocum alia significatiua: alia nō significatiua. ¶ Vox significatiua est illa que auditui nostro aliqd̄ representat vt homo hoīem. ¶ Vox nō significatiua est illa q̄ auditui nostro nihil representat vt buf baf. ¶ Vocum significatiuarum alia signat naturaliter: alia ad placitū. ¶ Vox significatiua naturalr̄ est illa que apud oēs idē repsentat: vt gemit⁹ infirmoꝝ: latratus canū. ¶ Vox significatiua ad placitū est illa que ad volūtatē primi instituentis aliquid significat vt hō hoīem: equs equm. ¶ Vocum significatiuaꝝ ad placitum alia incōplexa: alia cōplexa: cōplexa vt oratio incomplexa vt nomen vel verbum.

¶ Sequitur glosa.

In presenti textu ponitur tres diuisiones vocis / pma est hec vocū alia significatiua alia nō significatiua. Et sumitur hic significatiua vt dr̄ a significare stricte ⁊ intelligit sic definitio vocis significatiue vox significatiua est illa ⁊c.

¶ Id est est illa q̄ apta nata est repsentare in potētia propinqua aliquid vel aliqua vel aliqualiter / aliud a se / ⁊ a sibi simili / ⁊ a suo platore ⁊ a suis partibus nisi fuerit imposita ad significādum aliqd̄ illoꝝ. Diffinitio vocis nō significatiue opposito modo itelligeꝛ.

¶ Secunda diuisio est vocum significatiuarū alia significat naturaliter alia ad placitū. Definitio vocis significātis naturaliter sic debet intelligi / vox significatiua naturalr̄ est illa. ⁊c. id est illa q̄ quicquid vnū nata est representare hoc cuilibet alteri poterit repsentare absq3 volūtaria impositione / vt latratus canū gemitus infirmorū. Et nō intelligit de isto termino gemit⁹ q̄ termin⁹ ad placitū significat seu representat sed de re q̄ est gemit⁹. Definitio vocis significantis ad placitū intelligit sic / vox significatiua ad placitū est illa que apta nata est representare illud quod p⁹ instituēs vl̄ cōe vsus pdictionē ipsam vl̄ sibi similem voluit significari / oēs iste pticule sūt ex se lucide.

¶ Tertia diuisio est vocū significatiuaꝝ ad placitum alia cōplexa alia incōplexa q̄ mēbra Petrus hispanus tantū exēplariter declarat. Sed possunt sic diffiniri. Vox cōplexa est illa q̄ significat cōceptū / cōplexum vel mediante conceptu complexo. Aduertendū tamen est ꝙ dupliciter potest dici conceptus cōplexus / vno modo in essendo. Alio modo in representādo in essendo nullus conceptus est complexus fz cōmunem opinionem Thomistarum cum quilibet conceptus sit vna simplex qualitas: potest tamen bene esse complexus in representando.

¶ Vox incomplexa diffinitur sic / vox incomplexa est illa que significat conceptum incomplexum seu mediante conceptu incomplexo. Exemplum primi homo est animal secundi: homo leo / capra.

¶ Circa predicta queritur an ly currit in voce sit vox complexa ⁊ probatur ꝙ sic subordinatur conceptui complexo ergo est vox complexa / consequentia est nota ⁊ antecedens probatur. Subordinatur huic conceptui est currens. Et iste conceptus est complexus ergo. Preterea si nō esset terminus cōplexus sequeretur ꝙ ista propositio non posset conuerti scilicet homo currit consequens est falsum igitur ⁊c. Preterea sequeret ꝙ in predicta propositione non esset predicatum neq3 copula igitur. Sed contra hoc est Petrus hispanus in sequenti textu de verbo ⁊ philosophus in primo perhiermenias ⁊ in ante predicamētis textu sic incipiente / eorum que dicuntur ⁊c. vbi pro exemplo dictionis incōplexe ponit verbū adiectiuū.

¶ Respondeo dicendū ꝙ tres sunt opiniones circa hanc questionem: quidam enim dicunt ꝙ nec est vox complexa nec incomplexa: sed ex voces quia virtualiter includit verbum substantiuum cum participio sui verbi ⁊ quia tale aggregatum est ineptum vnde sicut hoc aggregatum / ⁊ homo / est terminus ⁊ non terminus ita ly est currens nam sicut ly ⁊ non potest vnire vnum terminum tantum ita nec ly est vnum extremum precise. Alij dicunt ꝙ illud verbum est terminus complexus ⁊ omnia alia similia imo ⁊ ly est quando est. 3m. adiacens propter argumenta posita ⁊ alias rationes in efficaciores. Et a

phõz ⁊ pũi hispañ. dicat/ q̃ ipsi tñ definiere vbũz sub
stantiuũ ⁊ hoc qñ est 3ᵐ. adiacēs. Et si contra hoc ar
guat q̃ ipsi exēplificauerint de verbis incōplexis. Re
spondent ipsi q̃ exēplorum non requirit veritas / vl
legant eꝫ p̃ se illud dictũ phi scilꝫ exēpla ponim⁹ no
nõ vt ita sint sꝫ vt adiscētes itelligãt/ q̃ auctoritas in
p̃senti exēditur ab illis sicut pellis/ non enim phs
negaut q̃ in exēplis non requirat veritas exemplaris
q̃ si ei diffiniēt terminũ vocalē pōeret bene p̃ exēplo ter
minũ mentalē vel scriptũ vel definiēs hoīe ꝫ p̃poneret
contra dictũ. q̃ phi intelligēdum venit de veritate il
la/ q̃ ratione exēplarē non destruit vt si velim p̃bare
q̃ circulus est figura a cuius cētro oēs linee ducte ad
circunferentiã sunt equales ⁊ ponerē gratia exempli
circulũ in arena depictũ ad imaginationē nō requi
reret q̃ talis circulus sit in rerũ natura sed sufficit
q̃ si esset: oēs eius linee ducte a centro ⁊c. Tamen si
loquēdo de circulo posuissem pro exēplo triãgulũ q̃s
dubitaret me male exēplificasse/ ⁊ hoc p̃cipue obser
uari dꝫ quãdo ponit exēplũ ad distinguendũ vnũ mē
brũ alicuius diuisionis ab alio prout accidit in pro
posito/ si enim ambo exēpla sint termini cōplexi non
sut posita exēpla omniũ membrorũ. Sed vnius tñ
⁊ sic solutio hec rediculosa est in p̃senti.

¶ Aliꝗ vo dicũt tale verbũ esse incōplexum ⁊ hoc te
nendum est cũ Petro hispano ⁊ p̃hõ/ ⁊ D. S. ⁊ bea
to Augustino in suo libro de principijs dialectice ca
pitulo. j. Dicit enim sic verba alia : sunt simplicia alia cō
iuncta simplicia vt currit loquit ⁊c. Ad argumēta in
oppositum adducta respondetur dicēdo ad primũ q̃
antecedēs est falsum ⁊ si p̃bet q̃ ly currit tantũ va
let sicut ly est currens ⁊ ly est currens est vox com
plexa g̃ ⁊c. Respondetur distinguendo an
tecedens vel q̃ ei equiualeat in consequendo ⁊ sic
conceditur vel in significãdo ⁊ sic negat ad. 2ᵐ. dicit q̃
illa p̃positio hō currit dꝫ sic cōuerti / currit hō vel p̃
sui equiualētem scꝫ currens est homo ⁊ hoc est me
lius q̃ dicit Petrũ bruxellēsi. Semper rectus expli
citus est subiectũ vbicũqꝫ sit vnde Johannes mayor
ibi cōtradicēs dixit q̃ primo modo bene cōuertitur
⁊ postea dicit in quãtitatibus/ q̃ ista p̃positio est vni
uersalis tñ Platonē videt homo/ q̃ qua debet sume
re necessario ly hō pro subiecto g̃ ⁊ in ista currit hō/
ly hō erit subiectũ / vnde ꝫ hoc cōcedendũ erit q̃ ali
q̃ p̃positio ī p̃pria forma si pōt cōuerti/ nisi p⁹ resoluat
ad. 3ᵐ. dicit q̃ ly currit virtualiter ⁊ eminēter ē copula
⁊ p̃dicatũ q̃ cōtinet significatiōēꝫ de ly est ⁊ de ly cur
rens licꝫ incōplexe/ ⁊ sic ea rōne q̃ significat cursum est
p̃dicatũ ea vo q̃ significat cōiunctionē cursus cũ ho
mine ē copla. Dubitat an ly buffi sit vox significatiua ⁊
p̃bat q̃ sic q̃ significat naturaliter ergo est significa
tiua/ consequētia tenet / si diuisio textus est bona naꝫ
diuisum debet de quolibet membrorum verificari.

¶ Ad hoc breuiter dr̃ q̃ nō ⁊ ad p̃bationē distinguo añs
licꝫ q̃ significet naturaliter q̃ vel intelligit q̃ significet
naturaliter stricte sumēdo significare ⁊ sic negat vel lar
ge ⁊ sic conceditur quia large significare extēdit se ad
significare naturaliter cōiter/ ⁊ sic nō sumit in textu.

¶ Sequitur textus.

Nomē est vox significatiua ad placitũ
sine tpe cui⁹ nulla ps sepata aliq̃d si
gnificat finita ⁊ recta. Vox in ista de
finitiōe ponit loco generis/ ⁊ significatiua po
nit ad differentiã vocis nō significatiue. Ad
placitũ ponit ad differētiã vocis significatiue
naturaliter sine tpe ponit ad deferētiã verbi q̃ si
gnificat cũ tpe/ cui⁹ nulla ps sepata aliq̃d signi
ficat pōit ad defferētiã orōnis cui⁹ ptes sepate
aliq̃d significãt. Finita pōit ad diferētiã nois
infiniti q̃ nō est nomē scꝫ logicũ ꝫ nomē in
finitũ vt nō hō/ nō eq⁹. Recta ponit ad dife
rentiã noīum obliquorꝫ vt cathonis/ chatoni
q̃ nō sũt noīa scꝫ logicũ ꝫ casus noīuꝫ vl no
mīa obliq̃ vñ solũ rect⁹ scꝫ logicũ dr̃ eē nomē.

¶ Sequitur glosa.

Tractatur⁹ .p. h. d. p̃pōne p̃mo ei⁹ ptes
materiales q̃ sũt nomē ⁊ vbũ d̃finit p⁰
nomē eo q̃ respectu vbi hꝫ modũ ma
terie ⁊ sitũ q̃ signat rē p modũ p̃ma
nētis dr̃ notãter p̃manētis ⁊ nō p se stãtis/
⁊ albũ signat albedinē p modũ p̃manē
tis ñ tñ p modũ p se stãtis nã aliq̃d pt p̃manere ⁊ nō
fluere dato q̃ alteri ihereat vt pꝫ de accidētib⁹ nō succes
siuis dic̃ q̃ nomē ē vox ⁊c. q̃ d̃finitiōe ponit. 6. q̃p. 5.
ponit a p̃hõ p⁰ p̃hi. vbi idē expōit. d. s. Pri⁰ siq̃dē
pō. ē vox p modũ gñis. 2⁰. pōit p̃ diferētia. s. significa
tiua ad diferētiã vocis nō significatiue siue tal̃ vox sit arti
culata vt biltrix/ vl nō / vt sibil⁹ p nichilo fact⁹ ⁊ dr̃
vox articulata q̃ scribi pt nō articulata vo q̃ nō pt scri
bi. Tertio pōit. 3ª. dr̃a cũ dr̃ ad placitũ: hoc est ꝫ insti
tutionē itellectũ hñtis ⁊ put hꝫ itellectũ ⁊ p hoc differt
a gemitu ifirmorꝫ ⁊ rugitu leonũ: dato q̃ tales res si
gnificent ab alijs vocib⁹ ad placitũ sicut ista vox rug
dr̃ rugit⁹ ⁊c. significat vocē leōis. Quarto pōit sine
tpe p q̃d nomē a vbo distiguit: q̃r adt hoc intelliga
tur dicet lec. sequēti. Quito pōit alia dr̃a p quã exclu
dit orō. s. cui⁹ nulla ps sepata aliq̃d significat. Sexto pōi
tur. 5ª. dr̃a. s. finita ⁊ recta p quã excludit nomē infi
nitũ ⁊ obliq⁹ cas⁹ añs recta tñ valꝫ ibi sicut potēs red
dere suppositũ vbo p̃sonali ⁊ finito vl adiectiue adie
ctiue tñ tñ nō sũt noīa put in p̃posito: dñr tñ erit si sub
stãtiuent q̃d fit ī neutro gñe cōiter nisi sint adiectiua
certe p̃fessiōis q̃ ēt ī masculino gñe pñt substãtiuari p
ut. d. e. dic̃. vt fuit ly iust⁹ ep̃s ⁊ sit. s. Circa p̃dicta q̃rit
an ly nomē: q̃d d̃finit sit tñ p noīe vocali an p oī
noīe ⁊ p̃bat q̃ p oī noīe: q̃ qñ aliq̃d cōe pōit sine re
stringēte stat p oībus sub tali cōi cōtētis: ꝫ ly nomē ē
cōe ad oīa noīa ñ pōit cũ r̃stringēte igit ⁊c. ꝫ ꝯ q̃ si ly
nomē staret pro q̃libet noīe definitio esset nulla ꝫ hoc
noīe dr̃ igit maior pꝫ q̃ tūc aliq̃d ꝯtineret sub d̃finito
q̃d ñ ꝯtineret sub d̃finitiōe q̃d ē ꝯ bonã d̃finitionē: vt
pꝫ ex d̃ dictis ⁊ p. d. s. in p⁰ p̃hi. i hac lec. ⁊ p p̃bꝫ nã ista
d̃finitio dr̃ a p̃hõ r⁹ q̃ ꝯtinet d̃finitã ⁊ oīa q̃ sub illa
ꝯtinet ãplecti: ꝫ añs vo p̃bo q̃r nomē mētale ē nomē
⁊ tñ ñ ē vox igit ⁊c. R̃nsio dicēdũ ad hãc. q. q̃ duplex ē
mod⁹ r̃ñdēdi q̃dã eī dicũt q̃ ly nomē ex rigore stat
p oī noīe ⁊ p ꝯñs dicũt q̃ d̃finitũ dꝫ sic glosari nomē
s. vocale ē vox ⁊c. ⁊ isti tenēt ly nomē ñ eē analogũ ad
mētale vocale ⁊c. Sꝫ vniuocũ ⁊ hoc tꝫ mag̃r Roderi
cus cueto. Alij dicũt q̃ d̃ rigore stat p vocali tñ asserē
tes ly nomē analogice dici d̃ illis trib⁹ p illã regulã
s. talia sũt subiecta ⁊c. p q̃ sciēdũ est q̃ d̃ analogie so
let poni vne regule q̃ p̃ p̃ma ē analogũ p se sũptũ stat
p famosiori significato ⁊ d̃ regla hr̃ ex. d. s. i p⁰ p̃hi. le
ctiōe d̃ vbo. §. 7. q̃ñ aiit analogũ stet p se alibi dicē
¶ Scda regla est hec ī analogis talia sũt subiecta q̃lia
pmittũt a suis p̃dicatis/ boeti⁹ tñ nō sic dicit vt ꝫ tractatu

nostro restrictionum patet. Sed communiter sic dicit ꝛ intelligit sic q si in aliq ppositiõe ponit aliqs analogum a parte subiecti ꝛ aliquod analogatũ a parte pdicati: tunc subiectũ restringit ad stãdũ tm̃ pro analogato illo qs a parte pdicati ponit vt si dicat sic omnis homo est viuus ly homo tm̃ stat pro viuis.

¶ Sed quidã thomista dicit hãc regulã nõ sortiri verum in oĩbus analogis ad minus in illis qui habent modũ analogie sicut ly ens qui modus vocat a reuerendissimo cardinali caietano analogia pportionalitatis: est tertiꝰ modꝰ vide eũ opusculo de analogia nominum ꝛ opusculo de conceptu entis. Et hec est optima exceptio illas vt idẽ doctor dicit hec est vera omne ens est creatura ꝛ omne ens est deus ꝛ omne ens est substãtia ꝛ omne ens est accidẽs ꝛc. ꝛ.d.s. dicit q analogata cadũt sub vnica distributione. Et fm hanc regulam (tenẽdo ly nomẽ esse analogũ .2º mõ ꝛ nõ 3º) di q diffinitũ nõ indiget glosa: sz ratione de ly vox stat pro vocali q autẽ ly nomẽ sit analogũ ad sua mẽbra i que diuidit tenet magister Cõradus usi ordinis sed hoc nõ plurimũ vtilitatis affert siue dicat sic vel sic: ideo ad argumentũ dicit q si prima opinio teneatur q glosandum est diffinitum si vero secunda non indiget glosa vt dictum est.

¶ Secũdo querit an sit aliqs nomẽ infinitũ ꝛ probatur q nõ nullũ nomẽ mẽtale est nomẽ infinitũ ergo nec vocale nec scriptũ nec mixtũ cõsequentia est nota aũs vero pbat q2 vel illꝰ significaret naturalr ꝑpnie vel ad placitũ sed nec hoc nec illud igit de .2º. notuz est de primo pbat q2 vel tale nomẽ esset cõceptus cathegorematicus vl sincathegorematicꝰ sz nullũ istoꝝ igit/ sz in contrariũ est pho ꝛ.d.s. in primo pihermenias.

¶ Respõdeo dicẽdũ q nomẽ infinitũ ab aliquibꝰ diffinitur sic/ nomẽ infinitum est cuius priuata est certa qualitas remanẽte substãtia infinita ꝛ indeterminata hoc est dicere cuiꝰ significatũ formale remouetur remanẽte termino indeterminate quo ad id pro quo supponit/ qualitas eñ noĩs est ciꝰ significatũ formale ꝛ substãtia est illud p quo supponere debet si supponit/ q diffinitio ꝛ si substẽtabilis sit ad intentionẽ eaz assignãtis tamẽ in rigore non apparet sufficiẽs pmo q2 aliquo modo diffinitũ ingredit diffinitionem sub eodem nomine vel ad minus diffinit ignotũ p eque ignotũ naz ponit in diffinitione ly substãcia infinita.

¶ Secũdo q2 non cõuenit omni contẽto sub diffinito qs patet naz capio hoc aggregatũ nõ nõ homo ꝛ arguo sic hoc aggregatũ est nomẽ infinitũ ꝛ sibi nõ cõpetit diffinitio igitur mayor pbat ꝛ capio hoc nomẽ infinitũ in mẽte. s. nõ hõ vl intellectꝰ põt sibi addere vnã aliã infinitãtẽ negationẽ vel nõ/ nõ est dicenduz. secũdum quia nichil est impediens intellectũ ne possit hoc facere si primũ ergo illa negatio aliquid infinitat ꝛ nõ aliud nisi illꝰ aggregatũ. s. nõ homo igit q autem sibi diffinitio non cõueniat pz q2 nulla erat ibi certa qualitas.

¶ Diffinit igit sic. s. nomẽ ĩfinitũ est aggregatũ ex termino cõplexo vel incõplexo ꝛ negatione nõ priuatiue tẽta pcise cadẽte s̃ totem terminũ cum q etiã efficit pars extremi. Alij idẽ volẽtes dicere diffiniũt sic nomen infinitũ est aggregatũ ex negatiõe infinitãte ꝛ termino infinitato sed in hac diffinitiõe sicut in prima aliquo modo diffinitũ diffinitionẽ ingreditur.

¶ Considerandum primo q est duplex opinio circa nomen infinitũ an. s. sit terͦs cõplexꝰ vl incõplexꝰ alij qui enim asserunt illud esse terminũ cõplexuz ac p inde subordinari actui ꝛ notitie: ꝛ sic dicunt tale nomen mentale sigñare naturaliter proprie ꝛ cõplexe dicuntq pterea tale nomen de sigñatione partiali sigñare illud quod sigñatur per nomen infinitatum ꝛ de sigñatione totali quodlibet aliud ab illo quod significatur per terminum infinitatum ꝛ hoc habet a negatione nam quemadmodum negatio negans ponit oppositum illius quod inuenit ita infinitans oppositum termini quem infinitat ꝛ hoc nõ virtute conceptus cui nomen infinitatum subordinatur sed ratione conceptus aggenerati ex conceptu tali ꝛ actu sincategorematicus nã sicut intellectꝰ concipit hominem non esse equum non ratione alicuius extremi nec ratione copule aut negationis precise dato quod

C negatio illius sit causa sed ratione totius aggregati ita per ly non homo intellectus intelligit equum nõ precise per ly non nec per ly homo sed per totum aggregatum hec illi.

¶ At vero si contra hoc arguatur sic si ista opinio esset vera sequeretur q Petrus hispanus superflue addidisset illam particulam scilicet finita consequẽs non est dicendum igitur nec ꝛ antecedens consequẽtia patet quia si nomen infinitum esset terͦs complexus satis excluderetur per illam particulam scilicet cuius nulla pars separata ꝛc.

¶ Ad hoc ipsi respondent negãdo consequentiã ꝛ ad probationem negant aũs ꝛ dicũt q illud ponitur ad maiorem expressionem quia aliquis posset dubitare an nomen infinitum sit nomen vt in pposito vel non ꝛ ad hoc dubium remouendũ ponit illa particula in diffinitione. Sed cõtra hoc arguit q2 isto modo possem substinere q diffinitio nũq̃ ponãt innumere particule non necessarie esset bona q2 dicerem q ponuntur ob mayorem explanationem.

¶ Alij dicũt tale nomẽ esse incõplexũ subordinariq conceptui incomplexo conotatiuo sigñanti aliquid ꝛ conotanti illud non esse hominez quam opinionem amplectũtur mãtuanus/ paulus venetus ꝛ hentisber. Et hec opinio tenenda est ꝛ tenetur a doctore sancto primo perhier lectione de nomine. §. quinto. Dicit enĩz q pars nominis infiniti nõ sigñat separata sicut nec pars nominis composite figure dicit tamẽ Petrus bruxellcñ. q bene potest aliquod nomẽ infinitum esse complexum videlicet si intellectus velit illud accipere in vicem duarum dictionum nec hoc est cõtra doctorem sanctum: hic tamen aduerte quod nominales ꝛ reales non similiter loquuntur de sigñato ꝛ cõnotato termini conotatiui naz nominales dicũt ly album sigñare subiectum ꝛ cõnotare albedinem reales vero e diuerso scilicet sigñare albedinem ꝛ cõnotare subiectum proportionabiliter dicendum est de nomine infinito.

¶ Considerandum preterea quod circa nominuz infinitationem multiplex est opinio quidam enim dicunt qs ad hoc qs nomẽ aliqd infinitetur requiruntur tres condictiones quarum prima est quod sit nomen substantiuum vel ad minus substantiuatum quapropter adiectiua adiectiue tenta nequeunt infinitari.

¶ Secunda quod significet aliquid vel aliqua propter quod sincathegoremata significatiue sumpta nõ possunt infinitari.

¶ Tertia quod sint determinate sigñationis vnde transcendencia non possunt infinitari. Sed alij negant primã ꝛ vltimam cõdictionem requiri dicũt enĩ bene q trãscendentia possunt infinitari qs pbatur

ab eis multipliciter p̄mo sic qꝛ si hoc esset verum seq̄ret ꝙ cōsequētia ab affir^a. ad negatiuā p̄dicato variato ꝛc. nō esset bona cōsequens est falsum igit. Maior patet qꝛ ista ꝓpositio oīs hō est ens nullā negatiuā possit inferre igit. Minor patet qꝛ p̄dicatū non pōt infinitari: amplius seq̄ret ꝙ ista ꝓpō tm̄ ens est ens non posset exponi cōsequēs est falsum igit. Cōseq̄ntia patet qꝛ in .2^a. exponēte debet infinitari subiectū vel poni ly aliud ab quo valet tm̄ sicut ly non infinitans. Amplius seq̄ret ꝙ ista ꝓpositio aliq̄s hō nō est ens non posset cōuerti p̄ ꝯpositionē cōsequēs est falsum igit. Amplius q̄d q̄d cōtingit affirmari cōtingit ꝛ negari in q̄cūq̄ opatione intellectus sed in p̄ma opatione cōtingit affirmari ly ens ergo ꝛ negari sed in prima opatione non potest negari nisi a negatione infinitāte igitur ꝛc.

¶ Cōsimilr pōt ꝓbari de adiectiuo adiectiue tētis formaliter tenētes ꝙ talea liectū pōt esse p̄dicatū rōne copulationis q̄ copulat subiectum ꝛ hoc tenet. D. S. in primo de .s. Et .4°. metha. lectione .7. ex q̄bus oībus colligi pōt respōsio ad q̄stionē ꝛ solu^o. ad arg^a. q̄mō autē trāscēdētia infinitent vide in sin. cathe. P. M.

¶ Jā dubitat p̄mo an noīa cōposite figure sint nomina. Ad dubium r̄ndet ꝙ sic etiā stricte capiēdo nomē p̄ q̄ sciēdū ꝙ nomē pōt sumi .4. vno mō p̄ omni illo qō aliq̄ mō pōt esse subiectū vel p̄dicatū in ꝓpōne ꝛ isto mō oēs termini mūdi possunt esse noīa ad minimū si sumant materialiter. 2°. mō p̄ omni illo qō significatiue sumptū (sūpto ly significare ꝓprie) pōt esse extremū vel pars extremi alicui^9 ꝓpositionis ꝛ isto mō obliq̄ sunt noīa. 3°. modo pro omni illo qō significatiue sumptū pōt esse totale extremū ꝓpōnis ꝛ isto mō noīa cōplexa ꝛ noīa infinita sunt noīa. 4°. p̄ omni illo qō significatiue sumptū ꝛ extra incōplexū ꝛ finitū pōt esse totale extremū ꝓpōnis respectu vbi personalis ꝛ isto mō ly hō ꝛ similia sunt noīa ꝛ sic sumit nominē in diffinitione text^9 ꝛ isto etiā mō noīa cōposite figure sunt noīa qꝛ sunt termini incōplexi cōnotatiui sicut ly eq̄ferus supponit p̄ eq̄ ꝛ significat ferocitatē ꝛ ly pr̄ familias supponit p̄ hoīe ꝛ denotat illū habere familiā ꝛ sic de alijs itaq̄ ergo partes taliū nominū vt partes sunt nihil significāt licet videant significare ꝓut dicit phūs p̄mo p̄hi. ꝛ rō hui^9 est qꝛ tales partes vt partes sunt nō habēt cōcept^9 mētales sibi correspōdētes q̄bus subordinent vt dicit. D. S. in hac lectione p̄mo phi: vnde dato ꝙ tale nomē possit diuidi in partes significatiuas non tm̄ acceptas vt partes illius noīs vnū: imaginandū est ꝙ cōpositio noīs est sicut mixtio naturalis nā sicut in mixtione aque ꝛ vini vtraq̄ forma corrūpit ꝛ remanet vna .3^a. ita in cōpositione deꝑdit significatio vtriusq̄ partis ꝛ remanet vna tot^9 nominis quod non contingit in ofone vbi omnes significationes remanent.

¶ Alij vo ad hoc dubiū respōdēt cū distinctione dicētes ꝙ vel tale nomē subordinat cōceptui complexo ꝛ sic erit terminus cōplex^9 vel cōceptui incōplexo ꝛ sic erit termin^9 incōplex^9 sed de hac cōditionali nullus dubitabat sed dubiū erat cui ꝯceptui subordinaret q̄ ppter dicat vt dicʒ est credo tm̄ ꝙ isti voluerunt dē illud qō de noīe infinito dictū est videlicet ꝙ pōt intellect^9 aliq̄s accipe partes noīs cōpositi in vi duarū dictionū ꝛ retinere significationes partium ꝛ sic erit complexū ꝛ hoc verū est nec ē contra. D. S. nec philosophum ideo acceptatur.

¶ Scdō dubitat an noīa obliq̄ sint noīa. Et ꝓbat ꝙ sic possunt reddere suppositū vbo ergo sunt noīa añs patet qꝛ in istis ꝓpōnib^9 regis interest gubernare: accidit in die febrire illi: r̄mini obliq̄ reddūt suppositū vbo igr̄. Ad hoc dubiū respōdet negat^e. sumendo nomē .4°. mō ꝛ rō ē qꝛ nō possunt reddere suppositum vbo i ꝓpōne cui^9 copula ē vbū ꝑsonale ꝛ finitū. Rō aūt assignata a pbo p̄mo p̄hier. ē qꝛ noīa obliq̄ differūt a rectis i hoc qꝛ nom ē recti casus cū solo vbo ꝑsonali sibi adiūcto significat verū vel falsum vt si dicā hō ꝛ stati adiūgā currit dicō verū vel falsū nō tm̄ sic ē de ly hoīs ꝛ sic patet solu^o. ad ꝓpositū dubiū.

¶ Sequitur textus.

Verbum est vox significatiua ad placitū cū tēpore cui^9 nulla pars separata aliquid significat finita ꝛ recta. Cū tēpore ponit ad differētiā noīs qō significat sine tēpore finita ponitur ad differētiā vbi ifiniti vt nō currit nō laborat q̄ nō sunt vba scdm logicū sed vba infinita. Recta ponit ad differētiā vborum obliquorū vt cucurrit currebat q̄ nō sunt vba secūdū dialecticū sed vba obliqua. Unde solū vbū p̄sentis tēporis idicatiui modi scdm dialecticū dr̄ esse vbū. Reliqua vo vba eiusdē modi ꝛ aliorū modorū dicunt verba obliqua. Alie vo particule ponunt hic eadē rōne qua ponebant in diffinitiōe noīs. Et sciēdū ꝙ dialectic^9 tm̄ ponit duas partes ofonis. s. nomen ꝛ vbū alias autē appellat sin cathegoreumaticas. i. cū alijs significatiuas.

¶ Sequitur glosa.

In p̄sēti textu. P. H. diffinit aliā ptē p̄ncipalē ꝓpōnis. s. vbū dicēs vbū ē vox significatiua ꝛc. Cui^9 diffinitiōis ptícle ex lectiōe p̄cedēti liq̄nt sed ꝓ emdētia illi^9 ptícle. s. cū tēpore ē aduertēdū ꝙ nō ē idē significare cū tēpore ꝛ sigare tēp^9 nā aliquā dictiō ē sigare tēp^9 nil aliud ē ꝙ ipsam de suo p̄ncipali significato īportare tēp^9 ꝛ isto modo ista noīa ann^9 mensis dies ꝛc. significāt tēp^9: sed significare cū tēpore est vltra significatū p̄ncipale īportare aliquā vel aliq̄s differētias tēporis ꝛ sic qñ aliq̄ dictio significat aliq̄d ꝛ l' aliq̄d ꝛ vltra illud sigat illud esse vel fuisse vel fore i tali vel tali tēpore tūc talis dictio sigat cū tēpore. Et sic tā vbū ꝙ participiū sigant cū tēpore vt ly currit ꝛ ly currēs q̄ vltra cursum impoētāt illū fieri in tēpore p̄senti. De opinione vo Reūi. Cayeta. qui dicit in p̄mo posteriorum ꝙ nulla ꝓpō de .3°. adiacēte significat tēpus dicetur in solutione vltimi dubitati qualiter intelligēda sit. Sciēdū p̄terea ꝙ significare cū tpē stat dupl r vno mō d̄terminate alio mō idefinitate: sigre cū tpē idefini^e. ē sigre p̄sēs p̄teritū vl' futurū ꝯfuse hoc ē l'r ꝙ p̄ aliq̄s sibi adiūctū pōt talis differētia tēporis ꝛ q̄libet tpe itelligi ꝛ hoc mō participiū sigat cū tpe vt puta ly legens cons. s̄m tempus p̄sens ꝛ eandem

differentiā presentialitatis consignificat qñ dico ego sum legens ego ero legens: ego fui legens qr vbiqʒ significat presentialitatē diuersimode: in vna in vna presentialitatē futurā in alia preteritā. zc. Significare vero cū tempore determinate est vltra significatū principale importare tempus nō abstrahibile p aliquod sibi adiūctum ita q non stat intellectū cū illa differentia cointelligere aliā que cū illa se cōpatiat p eādē mensura durationis z sic in hac ppositione ego curro ly curro importat tempus presens iā nō possum cōcipere cū illa presentialitate presenti prout ly curro eam importat aliquā preteritionē p eādē mensura qd tñ bene accidere potest in participio nā cōgrue z intelligibiliter dico ego ero currens vbi p eādē mensura intelligo futuritionē vbi z presentialitatē participij. Et sic hr notissima differentia īter verbum z participium.

¶ Alij vero aliā dāt distinctionē dicūt siquidē q significare cū tempore stat dupliciter vno modo nominaliter alio modo verbaliter significare cū tempore verbaliter est vnire pdicatū cū subiecto cōnotādo aliquā vel aliquas differentias temporis. Significare vero cū tempore noīaliter ē cōnotare vel principaliter significare aliquā vel aliquas differentias temporis nō vniēdo pdicatū cum subiecto prima particula ponitur ppter participiū. z. ppter ly dico omnis zc. quā distinctionē nō reijcio si crediderim taliter philosophū non intellexisse illā particulā z aliās in sua diffinitione nō posuisset illā particulā. s. z est eorū q de altero pdicantur nec ei cū hoc includeret in illa particula cū tempore nisi velis dicere q posita fuit ob maiorē explanationē.

¶ Sed cōtra primā solutionē posset valde apparenter argui sic qr si illa esset vera sequeretur q ly sum est fui non esset verbū cōsequēs est falsum igitur z añs seqla pbatur ly sum significat cū tempore in determinate igitur: añs patet qr vltra significatū principale importat tempus abstrahibile p aliquod sibi adiūctū igitur: añs patet qr si ista ōro Petrus docuit me cōuertatur ī passiuā possum dicere sic ego sum doctus a Petro vel ego fui doctus a Petro vt patet p oēs grāmaticos sed in prima ly sum distrahitur a suo tempore presenti igitur. z. de sc eit euidens: sed minor probatur prima tñ valet sicut. 2ª. z in. 2ª. ly fui dicit preteritionē igitur z in prima z sic hr ppositum.

¶ Pro huius argumēti solutione: sciēdū est q in sermone latino passiua vox est pauperior voce actiua nā in ista plurima verba habent incōplexa vt ly docui in preterito indicatiui z ly docuissem in preterito plusq̄ pfecto subiūctiui. zc. Que in illa nō reperiuntur sed circūloquimur illa p ly sum est fui z participiū nā preteritū pfectū nō habet in passiua vnā vocē ideo si volo dicere Petrū me docuisse p passiuā vocē incōplexā dico (vt argumentū bene pbat) ego sum doctus a Petro. Dico ergo q ly sum: z est fui: qñ est presentis temporis z qñ ponitur ad circūloquēdū vnū verbū passiuū preteriti temporis equiuoce sumitur z perdit suā significationē qd tñ nō fit in participio nā retinet suā significationē potest quodlibet verbū sibi adiūgi z sic illa distractio nō est ibi sicut in participio: sed est quasi noua impositio ad significandū differentiā preteriti temporis ob penuriā vocabulorū: nec intellectus tunc cōcipit presentialitatē z preteritionē p eādē mensurā vt in participio pro q potest dici q in ista ppositione ego sum doctus a Petro intellectus potest cōcipere hūc sensum. s. ego doceor a Petro z hūc ego fui doctus a Petro z in primo sensu dicit ly sum presentialitatē z ī. 2º. preteritionē z sic sumitur equiuoce. Utrū autē primus sensus sit secūdū rigorē grāmatice nil mea interest dū tñ intelligatur qd dicere volui.

¶ Dico pterea q potest teneri q illa verba sunt incōplexa significatione sicut dictū est de nominibus cōpositę figure dato q sit difficile exprimere cōceptū incōplexū passiue vocis cui tale aggregatū subordinatur quia nō est inuēta vox incōplexa ad illū significandū nisi ponatur ly. a. ad significandū incōplexe tñ sicut illud aggregatū vel detur eius sensus per analogiam ad vocē actiuā. Ad argumētū igitur respōdetur in forma negādo. a. z ad pbationē negatur añs z ad pbationē distinguitur añs vel q sit distrahibile ad sensum diffinitionis date z sic nego vel in alio sensu z sic concedo vt ex dictis manifestum est.

¶ Circa pdicta quęritur an verbum in ppositione possit infinitari z probatur q sic quia hec propositio sortes non currit potest habere duplicem sensum quorū primus est iste: sortes non est currens. z iste: sortes est non currens z in. 2º. ly non sumitur infinitāter: z ponitur in propositione igitur.

¶ Secundo philosophus primo perhier. dicit verbum infinitum dici tam de eo qd est q̄ de eo qd nō est sed verbum non dicitur de aliquo nisi ponatur in propositione igitur.

¶ Tertio negat o negās p hoc differt ab infinitante qr trāsit vltra terminū cui adiungitur z negatio infinitās solū exercet suā vim in terminū sibi imediatum. Sed ego p intellectum possum facere quando dico sor. non currit q ly non: non transeat vltra copulam ergo tunc tenetur infinitanter. 4º. S. Tho. ī primo sen. d. 7. in expositione textus loquēdo de hac ppositione beati Augustini. s. filius nō genuit aliū filiū non quia non potuit sed quia nō oportuit: dicit q ly nō potest teneri negatiue z quasi priuatiue vt non potuit sit q̄ si terminus priuatiuus ergo vtroqʒ modo potest teneri illa negatio z vtroqʒ modo ponitur in ppositiōe igitur z infinitantur sed in cōtrariū est ipse met. D. S. in. 2. perhier. z philosophus z Boetius.

¶ Respōdeo dicēdū q ad huius q. euidentiā oportet prius determinare q̄ z quot sint significata verbi pro q. Sciēdū q duplex est verbū. s. adiectiuū z substātiuū Adiectiuū verbum est illud qd pter vnionē pdicati cū subiecto significat principaliter aliquod accñs vel p modū accñtis exēplū primi ly curro. z. de. 2º. licet verbū substātiuū est illud qd vltra pdictā vnionē importat perse esse essentie vel existentie. Et pōt dupliciter sumi vno mō prout est. z. adiacēs: alio mō prout est. 3. adiacēs exēplū in primo hō est albedo est. z. 2. hō est animal. Et si dicas q. D. S. z cōmētator dicit q ista ppō sortes est: est. 2. accñs. 2. li pdicato z p pñs ly ē erit verbū adiectiuum. Rñdetur q ibi accidēs sumitur p omni illo qd nō ē de cōceptu quidditatiuo subiecti qr nō sumitur in pfata diffinitione.

¶ Cōsiderādū pterea q verbū adiectiuū z ly ē qñ ē. 2. adiacēs includit ly sum es fui z suū participiū q̄ circa ly curro tñ valet sicut ly sum currēs ly currā tm̄ sicut ly ero currēs ly sum tñ sicut sum ens vel existens ly est sicut ly est existens hoc tñ virtualiter z eminēter z nō in significādo sed in psequēdo alioquin essent verba cōplexa cuius oppositum pbatum est supra.

¶ Sciēdū vltra q ex. D. S. colligitur primo perhier. verbum importare. 4. primū est esse qd primo cadit ī intellectus apphēsione: 2m est vnio pdicati cū subiecto. 3. tempus. 4. actus participij z hoc. 4. qñ verbū nō ē resolutū istis' pnotat: dicit q q̄sto principaliter q̄ritur verbū infinitatū q̄ ad significationem q̄ significat vni

oēm p̄dicati cū subiecto possit poni in ꝓpositione ⁊ ī
isto sensu respōdet fm̄ mētē. D. S. negatiue ⁊ h̄ ꝓba
tur ꝓ ratione elicita ex. D. Sā. ⁊ ꝓhier. §. 3. Sic om
nis negatio remouēs vniōnē p̄dicati cū subiecto su
mit negant sed oīs negatio addita v̄bo in ꝓpositio
ne ꝑ ea parte q̄ significat vniōnē remouet ipsam vni
onē ergo oīs talis negatio sumitur negant maior ex se
est euidens ⁊ minor ꝓbat̄ ciū negatio remouet illud
q̄d īmediate inuenit post se ⁊ ponit eius oppositum
sed negatio q̄ (per te est infinitā) inuenit vniōnē ī
mediate igit remouet illā ⁊ ponit eius oppositū sed
eius oppositū est diuisio igit̄ eam ponit ⁊ ꝑ cōseq̄ns
sumit negat̄ ⁊ nō infinitant.

¶ Sic dicas maiorē esse falsā vt iacet sed q̄ oportet
dicere sic oīs negatio remouēs vniōnē p̄dicati cum
subiecto transiens vltra vniōnē est negatio negās ⁊
talis ista existēte v̄ ī nō habebis intentū. Cōtra hoc sic
argūt dicēdo homo aīal nō est illa negatio nō trāsit
vltra ⁊ potest sumi negant igit̄ limitatio nulla: idez
patet ꝑ hāc ꝓpositionē sortes Plato nō est q̄ equiua
let huic sor. nō est Plato: q̄ fm̄ philosophū nō ref
fert ꝓponere vel postponere negationē termino dis
creto ⁊ tamē tn̄ sumit̄ negant ergo ⁊ in p̄ma.

¶ Si forsam dicas q̄ tu ꝑ intellectū cōcipis vel cōci
pere potes illā remotionē vniōnis fieri infinitant ⁊
nō negant. Ad hoc dicit̄ q̄ nō est possibile ⁊ dato sed
nō cōcesso q̄ foret possibile nulla esset differētia v̄ita
tis vel falsitatis rōne talis negationis. Sed semꝑ ꝓ
positio in qua isto modo sumeret̄ negant inferret
aliā in qua sumitur infinitant ceteris non variatis.

¶ Si v̄bū. 4°. intelligat̄ in alio sensu. s. an v̄bū infinita
tū q̄ ad sig̃nificationē qua significat actū sui partici
pij possit poni in ꝓpositione. Respondet cū magistro
Petro Hispano affirmatiue. Et ꝓbat hoc auctoritā
te philosophi formātis in p̄rio posterio. Hūc silogis
mū in. 2. p̄me fig̃e. s. omne q̄d nō scintillat est prope
planete nō scintillāt ergo planete sunt ꝓpe in quo ne
cessario illa negatio in minori debet sumi infinitant a
lias in p̄ma fig̃a minor esset negatiua quod est cōtra q̄t
tuor modos q̄d est incōueniēs. Secūdo seq̄ret̄ q̄ nō es
set idē mediū in. a. ⁊ in. b. nā in. a. totale mediū est to
tū illud ens nō scintillās ⁊ in. b. tantū ly scintillās. Et
sic patet q̄. D. S. ⁊ Boetius nō repugnāt dicto Pe
tri Hispani nec ecōtra. Ex quibus oībus faciliter potest
hēri solutio ad argumēta. Ultra hec potest etiā dici
ad secūdū argumētū q̄ auctoritas philosophi intel
ligitur ī sensu diuiso ⁊ nō in cōposito ita q̄ sensus sit
q̄ v̄bum quod extra ꝓpositionē est infinitū: positū in
ꝓpositione dicit̄ tā de eo q̄d est q̄ de eo q̄d non est ⁊
cū hoc efficit̄ v̄bū negatū.

¶ Circa ea q̄ dicta sunt in hac. q. duplex insurgit dubi
um p̄mū est quomodo sit verū q̄ ly est p̄rimo signifi
cat actū essendi videt̄ enim hoc esse falsum alias seq̄
ret̄ q̄ dicēdo sortes est ens vel existens esset nugato
ria vel inepta ꝓpositio cū ly est significet esse ⁊ p̄dica
tū similiter.

¶ Ad hoc posset aliq̄s dicere q̄ ly esse sumit̄ dupliciter
vno modo ꝓut significat actū essendi alio modo ꝓut
significat cōpositionē ꝓpositionis vt dicit. D. S. p̄ma
parte. q. 3. ar. 4. Ad. 2. ⁊ sic quādo ipse. D. S. dicit q̄
ly est significat esse intelligit̄. 2. modo ⁊ nō p̄mo. Sed
hoc nō potest stare nā ipse dicit in p̄fato libro p̄mo ꝑ
hier. lectiōe de v̄bo. §. vltimo q̄si in fine q̄ ideo philo
sophus dixit q̄ ly est cōsignificat cōpositionē q̄ nō eā
p̄ncipaliter significat sed ex cōsequēti significat enim

illud q̄d p̄mo cadit ī intellectu q̄d est esse vl' ens: ideo
potest aliter dici q̄ illud dictū. D. S. intelligit̄ q̄ ly est
est. 3. adiacēs ⁊ nō q̄n est. 3. q̄d patet ꝑ ipsum. D. S. in
loco īmediate allegato dicētē hec v̄ba formalr ly est
simpliciter dictū significat actū esse ⁊ intelligit fm̄ ꝑtr dic
tū. i. sine p̄dicato materiali explicitā ly q̄ dū ē q̄ q̄n po
nitur v̄bū adiectiuū vt ly est. 2. adiacente p̄ncipaliter importat
actū principij. Et hec solutio vt mihi enaciare dic
bitur hoc nisi v̄ba sequētia. D. S. obstarent dicentis q̄
q̄n volumus significare quācūq̄ formā vl' actū alicui
subiecto inesse significamus illud ꝑ hoc v̄bū est uel sub sū
mo. 3q̄ si volumus significare aliquā formā vl' actū ī eē
subiecto vt cōiter hoc facimus per ꝓpositionē de. 3. ad
iacēte igit̄ in tali ꝓpositione significat esse.

¶ Preterea potest dici. 3. q̄ verū ē q̄ semꝑ ly ē signifi
cat esse sed eē ē duplex. s. eēntie ⁊ exntie ⁊ q̄n p̄dicant
ē eēntiale subo ly ē importat eē eēntie q̄n v̄o ē accñs ac
cidentalr inho cōueniēs importat eē exntie ⁊ similit q̄n dr
ē mo hō ē exns. Potest tamē. 4. dici q̄ ly ē semꝑ im
portat eē q̄lecūq̄ ly eē sumat̄ s3 nō semꝑ intellect⁹ ac
cipit illd v̄bū ꝓut significat tale eē quēadmodū ly hō
semꝑ hēt duplex significatū. s. p̄mariū ⁊ secūdariū ve
rūm nō semꝑ intellect⁹ accipit illd ꝓut vtrūq̄ sed ī sup
positiōe s. simplici ꝓ p̄mo ⁊ ī ꝑsonali ꝓ. 2. Et hec. 3. solu
tio tāgit̄ a. D. S. ⁊ ꝑhier. lect. 2. §. p̄mo vbi dicit q̄ q̄n
dr hō ē albus nō ē īētio loquētis vt asserat sorte esse ī
rerū natura sed vt attribuat ei albedinem mediāte
hoc verbo est.

¶ Secūdo dubitat̄ an v̄bū possit absolui a tp̄e ⁊ vr̄ q̄
nō q̄r de rōne v̄bi ē q̄ significet cū tp̄e igr̄ si ab illo
absoluit̄: absoluit a rōne v̄bi igit̄ nō remanet v̄bū igit̄
v̄bum vt v̄bum non potest absolui a tempore.

¶ Pro huius dubij solutiōe aduertēdum est q̄ de tē
poris absolutiōe duplex opinio inuenit̄: nominales eñ
eā cōmunit̄ negāt ac ꝑ cōsequens dicūt hāc ꝓpositio
nē hō ē aīal ⁊ cōsimiles vbi ē p̄dicatio essētialis esse
cōtingētes ⁊ si aliq̄n dicat̄ a philosopho vel alijs doc
toribus tales ꝓpositiōes eē necessarias hoc intelligēdū
fore asserūt ī sēsu cōditiōali nā ideo dicūt hāc esse ve
rā hoibus nō existibus hō ē aīal q̄ verū ē q̄ si hō ē hō
ē aīal sed hoc nō ꝑ testificare fm̄ mētē philosophi sic eñ sci
entia nō erit de necessitate cōsequētis sed cōsequētie
verū ē tñ q̄ aliq̄ eorū v̄itate coacti cōcedūt tā absolu
tionē eo modo q̄ reales ⁊ p̄ista materia videat̄ An
thoni⁹ Coronel p̄mo posteriorū cap. 4. dub°. p̄mo.

¶ Alia ē opinio realiū ⁊ isti sunt bipartiti q̄dā eñ dī
cūt v̄bū absolui a tp̄e nihil aliud esse q̄ īportare omne
tēp⁹ sub disiūctiōe ⁊ sic sensus hui⁹ ꝓpositionis hō est
aīal erit iste hō ē vl' fuit vl' erit vl' potest eē vl' imagi
nat̄ eē aīal ⁊ hoc ē verū fm̄ aliq̄s ī ꝓpōnib⁹ q̄rum ex
trema supponūt ꝓ re ip̄a vt chimera ē chi⁸ ī alijs au
tē dicūt q̄ solū īportant. 4. differētie p̄me ⁊ nō illa de
imaginario tp̄e. Alij dicūt v̄bū absolui eē idē q̄d ver
bū nullū tēp⁹ īportare sed tātū dicere vniōnē p̄dicati
cū sub° ⁊ hoc. 2. apparet meli⁹ ideo fm̄ hāc opinionē
respōdet ad argm̄ cōcesso añte negādo seq̄llā ⁊ rō est
q̄r q̄n absoluit̄ v̄bū a tp̄e bene cōnotat q̄ tuz ē de se tē
p⁹ tñ intellect⁹ nō accipit vniōnē p̄dicati cū sub° ꝓ il
lo tēpore nā vt supius dictū ē nō semꝑ termin⁹ acci
pit̄ ꝓ oī illo q̄d significat. Et hoc p̄fertī ē verū fm̄ mē
do tēp⁹ ꝓp̄e. Pro q̄ sciēdū q̄ dupliciter pōt sumi tēp⁹
vno mō large ⁊ sic tēp⁹ accipit̄ ꝓ q̄cūq̄ duratiōe siue
sit eternitas: siue euiternitas: siue tēpus discretum vl'
continuum alio modo accipitur proprie ⁊ sic idem ē
q̄d tempus phisicū q̄d diffinit̄ sic a philosopho. 4.

phisicorum .f. tempus est mēsura mot⁹ fm̄ prius ⁊ posteri⁹ verūtamē ex dictis insurgit aliud dubium qr si p̄dicta essent vera sequit̄ verbū absolutū a tēpore nō esse verbū .i. cū nō signet cū tēpore determinate consequēs est falsum igit̄ ⁊ antecedens. Ad hoc potest breuiter respōderi ꝙ v̄bū duplici differētia differt a nomine ⁊ participio q̄rum p̄ma est significare cū tēpore determinate. Scd̄a qr semp̄ est eorū q̄ de altero p̄dicant̄ nota nūc dicit̄ ꝙ verbū absolutū a tēpore differt a noīe ⁊ participio tantū p̄ secundā differētiam nō absolutū vero p̄ ambas. Et si cōtra hoc arguas dicens Petrū Hisp. in sua diffinitione nō posuisse illā particulā .s. ⁊ est eorū q̄ de altero p̄dicant̄ nota sed philosophus tantū. Ad hoc dicitur ꝙ intelligit̄ sub illa particula cū tēpore nulla enim dictio signat cum tēpore eo modo q̄ verbū quin vniat p̄dicatū cū subiecto. Scd̄o dicit̄ ꝙ falsum est verbū absolutū nō significare cū tēpore determinate l. cet p̄ tali tēpore ab intellectu nō intelligat̄ vnionē fieri vnde cōcedo ꝙ omne verbū semp̄ significat cū tēpore sed nō semp̄ intellectus verificat ꝓpositionē p̄ illo tēpore vt si dicā homo currit ibi ly homo de materiali significat quēlibet hominem nō tamē est necesse ꝙ verificet̄ p̄ quolibet hoīe.

¶ Tertio dubitat̄ an solū verbū p̄sentis tēporis possit a tēpore absolui ⁊ videt̄ ꝙ sic nā ratio quare verbū p̄sentis tēporis absolui est qr ponit̄ in p̄dicatione essentiali sed similiter verbū p̄teriti ⁊ futuri possūt poni in essentiali p̄dicatione vt patet dicēdo homo fuit aīal homo erit aīal igit̄ verbum p̄teriti ⁊ futuri possunt a tempore absolui.

¶ Ad hoc dubiū est duplex modus respōdēdi quidā nāq₃ respōdēt affirmatiue ⁊ fundant̄ in ratione p̄dicta ⁊ in intellectus libertate. Alij vero tenēt partē negatiuā ⁊ fundant̄ in cōmuni modo cōcipiēdi soluunt ꝙ ꝓpositū argumētū dicētes ꝙ absolutio a tempore nō solū fit qū verbū ponit̄ in p̄dicatione essentiali sed cū hoc qr p̄ vnit̄ in ꝓpositione q̄ potest esse p̄missa vel cōclusio demōstrationis ⁊ demōstratio simpliciter fit ex ꝓpositionib⁹ de p̄senti. Et si dicas ꝙ in theologia fiunt demōstrationes ex ꝓpositionibus de p̄terito dicit̄ ꝙ in talibus nō est necesse verbū absolui a tēpore qr vt sunt de p̄terito sunt vere ⁊ necessarie harum opinionū q̄libet valet sustētari.

¶ Quarto dubitat̄ p̄ quibus differētijs durationū potest vnire ly sum es fui. Ad hoc dicit̄ ꝙ p̄ qualibet indifferēter vt patet exēplariter nā dicēdo de⁹ est vnit p̄ eternitate: an ista angelus est p̄ euo: angelus fuit intelligēs plura p̄ tēpore discreto: motus est p̄ tēpore phisico: generatio est p̄ instanti: annus millesimus est p̄ mille annis quot vero modis accipiat̄ tempus vide in sancto Bonauentura .2. senten. d. 2. q. 4. ar. primo in c.

¶ Quarto dubitatur quomodo sit verū ꝙ verbū semper significet cū tēpore cū tamē. D. S. dicat p̄mo perhier. lectione .2. §. p̄mo quādo dicit̄ homo ē albus nō est intētio loquētis dicere formā esse in rerum natura sed attribuere ei albedinē mediante hoc v̄bo est. Et cardinalis Caietanus in p̄mo posterioꝝ dicit ꝙ nulla ꝓpositio de .3. adiacēte de se significat tēp⁹. Ad hoc est duplex solutio p̄ma ꝙ. D. S. ⁊ cardinalis loquunt̄ d̄ significatione vel intētione p̄ncipali nō tamen de minus p̄ncipali .2. est ꝙ tales ꝓpositiones de .3. adiacēte vt sic nō ex necessitate verificant̄ p̄ tēpore aliq̄ qr intellectus potest facere vt talis differētia quā verbū importat nō deseruiat in tali verificatione vt dictū est hoc patet: nā aliās verbū nō posset absolui a tēpore: ⁊ si in p̄dicationibus accidētalibus fit semp̄ verificatio p̄ aliqua differētia tēporis illud est ex cōmuni intelligētia ⁊ vniuersali modo concipiendi.

¶ Sequitur textus.

Oratio est vox significatiua ad placitū cuius partes separate aliquid significāt cuius partes separate aliquid significāt hoc totū ponitur ad differētiā noīs ⁊ verbi quorū partes separate nihil significāt alie due particule ponunt̄ hic eadē rōne qua ī diffinitiōe noīs ⁊ v̄bi ponebant̄. ¶ Orationū alia p̄fecta alia īp̄fecta: p̄fecta est illa q̄ p̄fectū sensum gn̄at in aīo auditoris: vt hō currit. īp̄fecta est illa q̄ īp̄fectū sensum gn̄at in aīo auditoris vt hō albus. ¶ Orationū p̄fectarū alia indicatiua vt hō currit: alia īp̄atiua vt Petre fac ignē: alia optatiua vt vtinā essem bonus clericus: alia cōiūctiua vt si veneris ad me dabo tibi equū: alia dep̄catiua vt miserere mei deus harū aūt orationū sola īdicatiua dicit̄ eē ꝓpō.

¶ Sequitur glosa.

In p̄senti textu. P. H. ponit diffinitionē orōnis cui⁹ intellect⁹ satis patet ex diffinitionib⁹ nois ⁊ v̄bi supra p̄cise expositis. Ponit̄ p̄terea diuisio eiꝰ sdēm orōnē p̄fectā ⁊ īp̄fectā mēbraq₃ eiꝰ euidentia distinguit̄. ¶ Ōro p̄fecta diffinit̄ sic. ¶ Ōro p̄fecta est illa q̄ p̄fectū sensū gn̄at. ⁊c. i. q̄ nata est gn̄are īstrumētaliter ꝯuenientē cui nō deest si ꝓposita nec appellata ꝙ ī p̄senti nō accipit̄ sentētia p̄fecta vl sēs⁹ p̄fect⁹ p̄ notitiā q̄ hr̄t a sedat̄ ⁊ q̄escit aīus auditoris qr ista orō quis est in aula est orō p̄fecta: ⁊ si īp̄sa audita aīm⁹ auditoris non quiescit. ¶ Ōrō vō īp̄fecta opposito modo diffinit̄: sub inde ponit̄ orōnis subdiuisio q̄ talis est orōnū p̄fectarū alia indicatiua: alia īp̄atiua: alia optatiua: alia coniunctiua .s. subiunctiua: alia dep̄catiua ⁊ addit. D. S. p̄mo perhier. Uocatiuam vt o bone Petre. Dep̄catiuā vero sub optatiua dicit cōtineri. Indicatiua orō est illa cui⁹ p̄ncipale verbū est indicatiui modi vt Petrus currit ⁊ cōsimiliter dicēdū est de alijs īterrogatiua vero ⁊ dubitatiua ⁊ si q̄ alie sunt ad has possunt reduci.

¶ Circa p̄dicta q̄rit̄ an orō mētalis sit simplex q̄litas ⁊ p̄bat̄ ꝙ sic orō forma exn̄s ī aīa ē simplex sed orō ē forma exn̄s ī aīa igit̄ minor ē nota maior p̄bat̄: q̄ is forma vl' accn̄s exn̄s ī corpore est simplex ergo ⁊ oīs forma exn̄s ī aīa ꝯsequentia tenet a minori ad maius ⁊ aūs est verum igitur ⁊ consequens.

¶ Sed contra si oratio mentalis esset simplex qualitas sequeretur ꝙ omnis conceptus vel terminus mē

talis esset incomplexus consequens est falsum igitur et aliud.
¶ Respondeo dicendum quod presens questio potius est methaphisica quam logica cum queratur de entitate orationis mentalis an scilicet sit simplex vel composita nunc tractare de rerum entitatibus pertinet ad methaphisicum verum quia iam communiter ventilatur non solum in logica sed etiam in summulis ideo opere precium duxi eam quam breviter potuero transcurrere duo igitur sient primo recitabuntur opiniones ad questionem respondentium. 2°. dicetur quid de presenti questione sentiant thomiste: opiniones sunt .5. prima distinguit titulum questionis nam si intelligatur de orationibus angelorum dicitur quod est simplex qualitas si vero de nostris dicitur quod est qualitas composita que opinio quo ad primam partem supponit falsum scilicet quod in angelis sint orationes nam secundum divum thomam prima parte questione .55. articulo .2°. in corpore et Egidium romanum in .4°. de cognitione angelorum angeli non componunt neque dividunt sed omnia intelligunt intelligendo quiditatem rei et sic non habent propositiones nec orationes cum minus indigeant illis. Alia est opinio herlberti dicentis quod quando sinonomum predicatur de sinonomo conceptus subiecti et predicati non distinguntur bene tamen conceptus copule distinguitur ab utroque addit tamen quod quando propositio est negativa conceptus copule et negationis non distinguntur sed non apparet ratio quare magis conceptus copule possit identificari cum conceptu negationis quam cum conceptu alicuius extremi. Alia est Amborsij Coronel in prima parte sui rosarij asserentis quod omnis oratio vel propositio mentalis est qualitas composita sic tamen quod subiecto in voce correspondet unus conceptus in mente et copule et predicato simul unus alius sed consimiliter videtur mihi non posse hoc magis fieri quam oppositum scilicet quod subiecto et copule correspondeat unicus conceptus et predicato alius ad minus in propositionibus de .3°. adiacente.
¶ Alia est opinio Gregorij Ariminensis in prologo primi senten. questione prima articulo .3°. affirmantis omnem orationem mentalem cuiuscumque generis sit esse qualitatem simplicem et nullo pacto ex pluribus conceptibus compositam. Alia est quam communiter nominales sequuntur que huic est totaliter adversa dicunt enim quod omnis oratio mentalis componitur ex pluribus partialibus notitijs seu conceptibus et hoc quo ad primum.
¶ Ad secundum vero devenienDo dicitur quod thomiste sunt bipartiti quidam enim asserunt ultimam opinionem esse de mente divi thome. Alij vero hoc idem affirmant de ante penultima et hij secundi ponunt talem conclusionem omnis oratio mentalis est simplex qualitas in essendo licet sit multiplex in representando quam conclusionem probant auctoritate divi thome prima parte questione .58. articulo .2°. ubi ait quod aliquando plura sumuntur ut unum et sic simul unica operatione cognoscuntur tam per sensum quam per intellectum et sic etiam intellectus noster simul intelligit subiectum et predicatum unius propositionis .1°. sic quia si non sequeretur quod duo accidentia solo numero differentia essent in eodem subiecto quod est impossibile secundum divum thomam et philosophum consequentia patet de hac mentali homo est homo cuius subiectum et predicatum solum differunt numero et hec opinio habetur expresse ab accerrimo thomista Petro Bargellesi in primo phier. questione prima articulo .5°. ubi affert et alias rationes vide per hac questione similiter Reverendissimum Cayeta. prima 2e. et Bernardum archiepiscopum in prologo primi sententiarum questione .3a. notabili .4°. et Paulum Soncinatem .6. metha. questione .6. et .7. questione .15. ubi tenet quod eadem notitia sit directa et reflexa ex quo apparet quod propositio mentalis sit in ipsa sit simplex qualitas verum tamen rationes que allate sunt pro roboratione istius conclusionis solvuntur a tenentibus conclusionem oppositam.
¶ Dicunt enim ad primam quod in ipsa est fallatia consequentis nam arguitur a superiori ad inferius affirmative et non ex prefata auctoritate divi thome non habetur nisi quod omnia que intellectus intelligit intelligit ut unum scilicet ex hoc inferre quod ut unum simpliciter est arguere a superiori ad inferius ut dictum est: potest enim esse unum intelligibile compositum tamen ex pluribus partibus. Sed contra hoc posset replicari sic dato quod illa consequentia simpliciter non valeat valet tamen supposito hoc principio scilicet quod aliquid vel aliqua intelligi ut unum est intelligi per unicam speciem nam sic arguitur a convertibilibus quod autem sub hoc sensu debeat admitti patet quia est divi thome prima parte questione .85. articulo .4°. dicit enim sic respondeo dicendum quod intellectus quidem potest intelligere multa per modum unius non tamen multa per modum multorum dico autem per modum unius vel multorum per unam vel plures species intelligibiles hec ille formaliter idem dicit eadem parte questione .58. articulo .2°. Ad .2m. argumentum respondent negando consequentiam nam dicunt quod in hac propositione mentali homo est homo subiectum et predicatum differunt specie et probatur quia predicato tenentur formaliter et subiecta materialiter sed hoc non videtur quod necessario inferat distinctionem specificam et dato quod inferret restabat argumentum de hac propositione scilicet omnis homo et homo sunt animalia in qua utraque pars subiecti tenetur materialiter.
Et ideo videtur mihi quod aliquis posset dicere quod quando in una propositione vocali ponuntur plures termini sinonomi tunc omnes illi subordinantur uni mentali non tamen illi qui non sunt sinonomi et hoc persuadetur sic nam quando proferuntur plures ly homo dicendo homo homo homo sine copula et coniunctione aliqua subordinantur unico conceptui ut notum est ergo et quando uniuntur consequentia patet quia non retinent maiorem diversitatem quando uniuntur quam quando non aggregantur aliquo modo secundum tamen est de ly homo et ly equus qui alter cuique subordinantur et sic potest dici quod intellectus utitur unica specie videlicet duarum quemadmodum secundum Reverendissimum Cayeta. potest uti pluribus vice unius. Nominales vero aliter respondent ad hoc argumentum aiunt enim verum esse duo accidentia solo numero differentia non posse esse in eodem subiecto nisi faciant unum et quia illi duo conceptus faciunt unum ideo nullum sequitur inconveniens sed contra hoc arguitur si hoc esset verum sequeretur quod intellectio esset necessario qua cognosco hominem esse hominem illa qua cognosco hominem esse quod videtur falsum amplius quando dicis quod faciunt unum vel intelligis unum numero vel unum specie. Si .2m. hoc nihil est quia omnia accidentia mundi solum numero differentia faciunt unum sive sint in eodem subiecto sive in pluribus si unum numero ergo iam non differunt numero ergo implicas in tuo dicto: nam si sunt duo erunt duo accidentia solum numero differentia possunt esse in eodem subiecto si faciunt unum numero nec est instantia de materia et forma que differunt numero et tamen constituunt unum numero putatotum compositum: nam materia et forma habent se sicut actus et potentia modo illa duo accidentia sunt actu et non potest signari ratio quare unum habeat potius rationem potentie quam aliud ergo utrumque habet rationem actus sed ex duobus existibus actu non potest fieri tertium per philosophum igitur etc.
¶ Alij vero thomiste scilicet tenentes ultimam opinionem esse de mente divi thome ponunt talem conclusionem omnis oratio mentalis propositionalis componitur ex subiecto et predicato et copula tanquam ex pluribus partialibus conceptibus que conclusio probatur ab eis primo quia ad eius veritatem in se et hoc sic: intellectus humanus est in infimo gradu intelligendi secundum divum thomam sua specie ergo in sua intellectione habet species intelligibiles infimo

modo representantes sed infimus modus representandi est sic representare vnam rem et non aliam ergo species humane sic representant rem significatam per subiectum et non significant rem representatam per predicatum et sic alia est species subiecti et alia predicati et sic propositio ex pluribus componetur conceptibus antecedens huius probationis et consequentia prime euidentia sunt prima vero subsumpta probatur quia species intelligibiles in hoc sunt perfectiores quia plura sub simplicitate representant.

¶ Secundo sic si oratio mentalis non esset composita ex pluribus conceptibus tunc idem esset naturalis similitudo rei necessarie et impossibilis consequens est falsum ergo et antecedens falsitas consequentis probatur quia tunc idem conceptus esset verus et falsus quod sic probatur conceptus representans impossibile necessario est falsus et conceptus representans necessarium necessario est verus ergo si idem esset conceptus representans necessarium et impossibile idem conceptus esset verus et falsus quod est impossibile pro quo vide. d. s. primo sen. d. 2a. q. prima. ar. 3o.

¶ Secundo probant eandem conclusionem esse de mente d. s. ex pluribus eius auctoritatibus quarum prima ponitur prima parte. q. 14. ar. 14. vbi ponitur ro pro mo adducta. 2a. habet ibidem. q. 13. ar. 12. expresse cum dicit ibi in omni propositione inuenitur pluralitatem subiecti et predicati secundum rationem ad minus et abstractio sumitur pro conceptione vt patet in eadem. q. ar. 4. patet etiam hoc idem per ipsum in disputatis de veritate. q. 1a. ar. ... vbi sic ait ad hoc quod in hec etiam vnius ad alterum cognoscat intellectus noster componit alteram speciem cum altera et vnit eam quodam modo et sic in se ipso enuntiabilia format hec ille ecce quomodo ponit pluralitatem specierum ista conclusio cum suis rationibus et solutionibus ante positis posuit a quodam periti docto thomista afferit similiter aliam auctoritatem ex primo perhier. lectione. 4a. §. 2o. vbi dicit quod pars nominis composite figure non significat partem conceptionis composite a qua imponitur ad significandum sed oratio signat ipsam conceptionem compositam et aliam fortiorem posset adducere ex eodem primo lectione. 3a. §. 2o. vbi dicit quod veritas vel falsitas non inuenitur in intellectu nisi per hoc quod intellectus comparat vnum simplicem conceptum alteri.

¶ Sed meo iuditio omnes iste rationes possent solui a tenentibus primam opinionem et pro prime rationis solutione. Notandum est quod homo est in infimo gradu intelligendi prout dicit. d. s. locis vbi supra quod intelligi oportet quo ad triplicem intellectus operationem quarum due ponuntur a philosopho tertio de anima dicit ergo quod homo in prima operatione intellectus que est simplicium apprehensio habet infimum modum intelligendi quia per vnam speciem non intelligit nisi vnam quiditatem et infimus gradus in 2a. operatione est intelligere componendo et diuidendo et infimus gradus in 3a. est intelligere discurrendo et sumo ly infimus vt exponitur negatiue ne verba patiantur calumniam nam in 2a. operatione non est nisi vnus gradus intelligendi et similiter dico de 3a. istis habitis respondetur ad argumentum in forma distinguendo antecedens. s. quod homo habeat infimum gradum intelligendi vel quo ad primam operationem intellectus precise et sic negatur vel quo ad omnes tres et sic concedo ergo in suo modo intelligendi habet species infimo modo representantes concedo cum eadem distinctione sed infimus modus representandi est representare vnam rem et non aliam distinguo vel in specie que deseruit prime operationi intellectus et sic concedo vel in illa que deseruit. 2e. vel. 3e. et sic nego sed sufficit quod sit vna species representans plura per modum compositionis vel diuisionis vel discursus qui modus non inuenitur in angelis nec in deo sed in homine et per consequens est infimus in natura intellectuali. Amplius potest dici quod argumentum hoc si haberet vim non concluderet nisi quod quando homo intelligit habet plures species intelligibiles quo dato non haberetur ad huc propositum nam propositio vel oratio mentalis de qua in proposito loquimur non est ipse species intelligibiles sed verbum productum ab intellectu informato specie vel speciebus intelligibilibus et posset aliquis dicere quod intellectus taliter informatus posset producere verbum quod sit simplex qualitas representatiua virtualiter et eminenter omnium illorum que per plures species representantur.

¶ Ad. 2m. respondetur dupliciter primo negando suppositum. s. quod impossibile rei possimus formare verbum cum omne illud de quo homo potest formare verbum sit possibile iuxta illud euangelij non erit impossibile apud deum omne verbum.

¶ Secundo respondetur ad intentionem argumenti (dato per impossibile quod possumus formare verbum rei impossibile) distinguendo consequens prime consequentie. s. quod idem esset conceptus rei impossibilis necessarie vel adequate et sic negatur vel inadequate et sic conceditur ac per inde non est inconueniens si vnus conceptus prout representatiuus vnius rei sit verus et prout alterius sit falsus vt patet de mentali cui hec copulatiua subordinatur. s. sortes currit et sortes non currit.

¶ Ad omnes autem auctoritates. d. s. breuiter dicendum est quod sunt intelligende de complexione et compositione in representando et non in essendo et si dicas quod d. s. aliquotiens dicit quod intellectus componit vnum conceptum cum altero dicitur quod hoc debet intelligi quo ad principium intellectionis non quo ad terminum volo dicere quod primo intellectus format verbum hominis postea verbum albedinis et volens intelligere hominem esse album comparat vnum alteri et tunc corrumpuntur ambo et remanet vnum numero continens virtualiter ambo precedentia et hoc patet quia cuiuslibet actionis est vnicus terminus et tota ... sed intellectio qua intellectus intelligit vnam propositionem est vnica operatio ergo habet vnicum terminum et talis terminus est verbum igitur. Et hoc idem dicit reuerendissimus magister ordinis frater Franciscus Ferrariensis primo libro contra gentes capitulo. 55. dicit enim sic cum intellectus noster intelligit plura differentia puta hominem et equum intelligendo hominem non esse equum ex specie hominis qua intellexit naturam hominis et ex specie equi qua intellexit naturam equi format in se speciem quandam representatiuam differentie hominis et equi hec ille formaliter.

¶ Si vero queratur que harum oppinionum est vera posset dici quod neutra in toto sed quelibet habet non nihil veritatis et aliquid falsitatis nam potest substineri quod aliqua oratio sit simplex qualitas et aliqua non et si arguatur quod non videtur potior ratio de vna quam de alia diceretur ad hoc quod falsum est immo est assignabilis ratio et est hec quia. s. quando intellectus habet

plures species subordinatas vt puta quando vna est
ratio conoscendi aliam vel continet illam aliquo mo
do & tunc intellectus potest habere plures species &
intelligere per illas quia se habent vt vnum & vna vt
materia & alia vt forma. Et consimiliter diceretur de
verbis vel conceptibus. Aliquando vero species sunt
disparate vel impertinentes & similiter verba & tunc
non possunt deseruire secunde operationi intellect9.
Nisi ex eis fiat vnum entitatiue licet remaneat mul
tiplex in representando: & ratio est quia quando ver
ba vel species sic sunt species disparate non possunt
accipi vt vnum & hoc vltimum teneo & est de mente
Reuerendissimi cardinalis Cayetani.

¶ Ad argumentum primum dicitur: sicut respondet
Soncinas vbi supra loquendo de sciencia: q sufficit
quamlibet specie esse simpliciorem qualitate corpo
rali: non tamen aggregatum ex pluribus speciebus
quando sunt subordinate: & consimiliter dicatur de
verbo: ad aliud in oppositum negatur consequentia
& ratio est quia dato q teneatur q omnis oratio mẽ
talis sit q̄libet simplex in essendo tñ p̄t dici q est mul
tiplex in representando: & in hac questione loquutus
sum de oratione & propositione mentali indefferenter
quia quantum ad presens quesitum nihil referebat.

¶ Contra textum arguitur sic primo: hoc aggregatū
buf est buf: est oratio & tamen partes eius nichil signi
ficant: igitur: definitio nulla maior patet est pro
positio ergo est oratio: ab inferiori ad suum superius:
antecedens probatur significat verum vel falsum p
modum compositionis igitur est propositio: minor
vero probatur. Solum eius vna pars significat puta
ly est ergo partes non significant.

Ad argumentum est multiplex modus respondendi
quidam enim distinguunt maiorē: scilicet q si oratio
vel stricte & si negatur & sic definitur in textu: vel lar
ge & sic cōceditur & sic non definitur a Petro hispa
no. Consimiliter dicunt idem aggregatum esse pro
positionem large non stricte.

¶ Alij vero negant minorem & dicunt q ad hoc quod
sit oratio vel propositio sufficit q vna pars significet
proprie glosantes sic definitionem Petri hispani
scilicet oratio est vox significatiua cuius pars vel
partes aliquid significant.

¶ Alij autem dicunt tale aggregatum esse orationem
stricte & propositionem & quod totum aggregatum si
gnificat ad placitum illud quod partes significabāt
naturaliter communiter & sic predicta propositio
buf est buf significat ad placitum istam vocem buf &
existentiam & similiter potest dici: q ly buf positum
in subiecto ex eo q̄ᵒ ponitur in tali aggregato virtua
liter imponitur ad significandum ly buf positum in
predicato & econtra harum solutionum accipe quam
malueris.

¶ Secundo arguitur ly curro / lego / & similia sunt
orationes & tamen partes eius seporate nil significāt
igitur pro istius argumenti solutione est notandum
q beatus Augustinus in principio sue dialectice te
net q verba adiectiua prime & secunde persone non
sunt verba sed orationes / nam quando ego dico cur
ro / statim intelligitur ego curro & similiter. Quan
do dico curris intelligitur / tu curris. Similiter di
cit q verba adiectiua excepte actiōis etiam in tertia
persona sunt orationes vt pluit serenat &c. Reliqua
vero verba non sunt oratiōes sed verba incomplexa /
ex quibus patet solutio argumentorum: nam si ly cur
ro vel curris / sumatur prout in eis subintelligit ego
& tu / dicitur q sunt orationes de bonitate intellectus.
Si vero sumantur in rigore & non modo predicto
non sunt orationes.

¶ Tertio arguitur sic non cuiuslibet orationis partes
sunt separate: ergo male dicitur in definitione cuius
partes separate &c.

¶ Ad hoc dicitur q illa particula intelligitur condi
cionaliter hoc est / si partes separentur: nam pars
tes orationis sic se habent q si a toto separentur ali
quid significant / q̄ᵒ non habent partes nominis vt
partes nominis sunt / etiam si sit nomen composite fi
gure sm philosophum & de hoc dictum est superius.

¶ Secundo dicitur q ly separate tantum valet sicut
ly separatim ita q sensus sit cuius partes separatim
aliquid significant hoc est cuius quelibet pars habet
significatum distinctum a significato alterius partis
ad minus in numero vt si dicam homo est homo &
ob hoc philosophus vsus est hoc aduerbio separatim
& non dixit separate: sed intentio vtriusq eadem est.

¶ Sequitur textus.

Propositio est oratio verum vel falsum
significans indicando.

¶ Sequitur glosa.

Consequenter post orationis defini
tionem: Petrus hispanus definit pro
positionem: dicens propositio est ora
tio &c. Textus iste sic exponitur / ly pro
positio est definitum / ly oratio verum
vel falsum significans indicando est
definitio / ly est: est copula coniungens
definitionem cum definito. Definitum non exponitur
quia definitio exponit ipsum / ly est: de se patet.

¶ Pro intellectu autem definitionis notandum est q
significare verum vel falsum: stat dupliciter / vno mo
do in actu signato altero modo in actu exercito pri
mo modo significare verum vel falsum est significa
re verum vel falsum nominaliter. Et sic hoc nomen
verus: vera: verum: significat verum. Et hoc nomen
falsus: falsa: falsum: significat falsum. Significare ve
rum vel falsum in actu exercitu: est significare ita esse
sicut est vel ita non esse sicut non est / vel ita esse si
cut non est vel ita non esse sicut est. Primum disiun
ctum ponitur propter prepositiones veras. Secundū
disiunctum propter falsas. Prima pars primi disiun
cti ponitur proter omnes propositiōes affirmatiuas
veras. Secūda pars propter negatiuas veras / prima
pars secundi disiuncti: ponitur propter propositiones
affirmatiuas falsas. Secūda pars propter negatiuas
falsas pro his vide expositionem Reuerendissimi car
dinalis prima parte. q^e. 16. ar^o. 1°. Secunda particu
la in definitione declaranda est ly indicando: & expo
nitur sic. Indicando id est mediante copula vel copu
lis indicatiui modi / dicitur copula propter cathego
ricas / dicitur vel copulis pp̄ter hypotheticas. Exem
plum primi: vt homo est animal / secundi equus currit
& leo rugit. His notatis: definitio venit sic intelligen
da propositio est oratio verum vel falsum significās
in actu exercito indicando: id est mediante copula

vel copulis indicatiui modi formaliter vel equiualenter. Dicitur formaliter quando in propria forma habet quod dictum est / vt homo currit. Dicitur equiualenter / quando equiualet in significando vni habenti in propria forma quod dictum est / vt si ly. a. imponeretur ad significandum tantum sicut homo currit. Unde ad hoc q̄ formaliter ꝛ proprie sit propositio sufficit q̄ in propria forma vel equiualenter sit oratio verum vel falsum significans indicando.

¶ Queritur primo an signa quibus aliquid significamus mutis vel ipsi nobis sint propositiones ꝛ probatur q̄ sic. ¶ Talia signa sunt orationes significātes verum vel falsum formaliter vel equiualēter: igitur sunt propositiones / consequentia patet a diffinitione ad diffinitum: antecedens probatur: quia si faciat aliquis signum muto: quo ipse intelligat sibi dici an velit bibere: vel comedere ipse inclinat caput / per illud signum significans hoc / volo comedere ꝛ hoc est verum vel falsum igitur.

¶ Sed contra omnis propositio est mentalis vocalis vel scripta / sed illa signa sub nullo istorum membrorum continentur / igitur non sunt propositiones.

¶ Pro solutione notandū q̄ sicut dicit sanctus Thomas primo periermenias / si homo esset animal solitarium sufficerent sibi conceptus anime quibus rebus conformaretur: vt earum noticiam apud se haberet: sed quia homo naturaliter est animal politicum ꝛ sociale necesse fuit vt conceptus vnius innotescerēt aliis ꝛ hoc fit principaliter vocibus ꝛ scripturis quia facilius ꝛ magis expedite p̄dictis signis aliquid aliis significamus. Unde beatus Augustinus in libro de doctrina christiana inquit verba inter homines obtinuerunt principatum significandi: ꝛ quia non omnes homines habent instrumenta ad voces significatiuas formandas necesse fuit: illos aliquibus aliis signis vti: que signa cum eque bene (sicut voces ꝛ scripture) sint significatiue conceptuum: propositiones ꝛ sunt ꝛ dici debent.

¶ Notandum preterea quod duplex est propositio: quedam consueta quedam inconsueta: consueta est (vt ipsum nomen pre se fert) qua homines communiter vtuntur: ꝛ ista diuiditur in mentalem: vocalem: ꝛ scriptam / alia inconsueta que opposito modo diffiniri debet.

¶ Tunc dicitur de signis mutorum / ea esse propositiones inconsuetas / ead in distinctione. Soluitur argumentum in oppositum. Ex his habes solutiones ad argumenta: que ponuntur a nominalibus de circulo vel ramo ante tabernam / de pileo pendente ante fores artificis que omnia vel sunt propositiones inconsuete vel tantum de bonitate intelligentis ꝛ non eo q̄ illa significent propositionaliter de se ꝛ q̄ sint aliquo modo propositiones: patet per doctorem sanctum in. 3°. distin. 38. q. 1. ar. 3°. ad. 2m. quia dicit q̄ contingit mentiri signis ꝛ factis ꝛc. ꝛ hoc idē dicit beatus Augustinus ꝛ omnes theologi. Sed mentiri nō potest nisi mediantibus propositionibus falsum significantibus igitur.

¶ Queritur secundo an sola oratio indicatiui modi sit propositio. Et probatur q̄ non quia ista oratio vtinam essem bonus clericus similiter ꝛ ista. Si homo curreret / homo moueretur. Sunt propositiones ꝛ nō sunt indicatiui modi: igitur, minor de se patet: ꝛ maior probatur / quia sunt orationes verum vel falsum significantes.

¶ Sed contra est philosophus in libro perihermeneias. Petrus hispanus in textu. ¶ Pro solutione notādo q̄ propositio potest sumi dupliciter vno modo, large alio modo stricte / propositio large est oratio verum vel falsum significans / siue hoc sit de rigore sermonis siue de bonitate intelligentis quia cum audio illā: scilicet vtinam essem bonus clericus. Simul / vel presuppositiue intelligo istam voluntas mea est vt sim bonus clericus quia qui dicit illud presupponit talem voluntatem se habere / si autem sumatur illa oratio in rigore vocis non esset propositio quod probatur. Sic: quia idem est iudicium quantum ad hoc de oratione deprecatiua ꝛ optatiua. Sed deprecatiua nō est propositio: ergo nec optatiua / maior patet: quia sicut in illa optatiua intelligitur illa oratio: scꝫ voluntas mea est: vt sim bonus clericus ita in ista deprecatiua miserere mei deus intelligitur ista oratio: scꝫ voluntas mea est: vt deus misereatur mei minor probatur per philosophum primo perihermeneias dicentem / deprecatiua quidem oratio est: sed neqꝫ vera neqꝫ falsa immo secundum translationem argiropili ponit exemplum de optatiua ꝛ sic dicitur ad questionem q̄ sola oratio indicatiui modi est oratio stricte / non autem large ꝛ sic illa oratio si homo curreret: homo moueretur est propositio. scꝫ large: his habitis facilis est solutio argumentorum.

¶ Alij dicunt quod illa oratio: scꝫ si homo curreret homo moueretur: significat tantum sicut illa si homo currit: homo mouetur ꝛ tunc illa oratio esset propositio stricte.

¶ Tertio queritur an deus gloriosus sit propositio ꝛ probatur quod sic argumento nominalium. Deus ad extra significat tantum sicut quelibet propositio ergo est propositio. Antecedens patet. Est assensus cuiuslibet propositionis vere: ꝛ dissensus cuiuslibet propositionis false: ꝛ non esset assensus vel dissensus nisi aprehenderet quamlibet propositionem / ergo quamlibet aprehendit: ꝛ per consequens significat tantum sicut quelibet propositio / maior probatur est scientia omnium scibilium: ꝛ dissentit cuilibet propositioni false: ergo est assensus cuiuslibet propositionis vere: ꝛ dissensus cuiuslibet f. licet antecedēs ex fide liquidum est.

¶ Sed cōtra deus ad extra nō est oratio: ergo non est propositio: consequentia patet a superiori ad suum inferius negatiue / antecedens probatur non habet partes separatas aliquid significantes igitur antecedēs patet est substantia indiuisibilis: ꝛ simplicissima vt patet per theologos omnes: ꝛ ex fide igitur.

¶ Pro istius questionis solutione duo fient. Primo ponetur opinio nominalium cum solutione argumenti ante oppositum: ꝛ improbabitur. Secundo ponetur Thomistarum opinio: ꝛ respondebitur ad argumentum ante oppositum secundum hanc opinionem.

¶ Pro primi expeditione sciendum nominales videlicet argumenti ponere hanc conclusionem: deus est propositio increata.

¶ Soluitqꝫ argumentum factum ꝛ similia cū distinctione: quia vel intelligitur consequēs de propositione increata: ꝛ sic est verū vel de creata: ꝛ sic est falsum.

¶ Et si contra hoc replicetur sic / cōtra. Si deus esset propositio increata quia significat tantum sicut quelibet propositio ergo pari ratione erit propositio vera ꝛ falsa possibilis ꝛ impossibilis ꝛc. consequens est falsum: ergo ꝛ antecedens consequētia patet quia significat tm̄ sicut vna propositio vera ꝛ sicut vna falsa ꝛc.

¶ Ad hoc argumentum respondēt ipsi dupliciter primo concedendo totum: scꝫ antecedēs / consequentiā:

q̄ consequens. Alio modo negando consequentiam/ pro illa parte qua infertur: q̄ sit ppositio falsa/ aut impossibilis: ꝛ ratiōe negationis vt ipsi dicāt. est q2 ille terminus falsa importat deformitatem. Secus vero est de alio termino. Et dicunt q̄ Thomiste vix valent respondere ad ista argumenta.

¶ Sed q̄ irrationabilis sit ista opinio: sic arguendo manifestat: vel ille terminus ppositio dictus de deo ꝛ creata ppositione dicit pure equiuoce vel analogice vel vniuoce vel metaphorice. Si primū dicitur q̄ labor est in equiuocatione ꝛ disputatio de nomine male deo imposito/ q2 pari ratione imponam deo quodcunq3 nomen voluero: ꝛ dicam nomen illud quando dicitur de deo aliud significare q̄ quando de creaturis dicitur: ꝛ sic dicam q̄ deus est paries ꝛ celum ꝛ quicquid aliud voluero. ¶ Sed hoc quam risu dignū sic lectori potet. Uel pdicat analogice ꝛ hoc nō. Quia que dicunt de deo/ ꝛ creaturis analogice sunt nomina pfectionis/ vt bonus sapiens: ꝛc. Sz ppositio est nomen imperfectionis: igit maior patet p theologos: ꝛ in.s.t.pa pte.q.13. ꝛ ī multis locis aliis minor pbatur. Quia hoc nomē ppositio ex sua impositione significat signum verum vel falsum significans per modum cōpositionis: ꝛ diuisionis: que compositio ꝛ diuisio repertur in humano intellectu: eo q̄ teneat infimū gradum inter intelligentes substantias: vt pbat.s.t. pa pte.q.85.arO.5. in C.

¶ Nec potest dici: q̄ dicat pure vniuoce: quia hoc est impossibile de isto ꝛ de quolibet alio nomine dicto de deo ꝛ creturis: vt pbat.s.t.pa pte.q.13.arO.5. ꝛ pmo sententiaꝝ/ dist.35.q.1.arO.4O. Nec methaphorice quia nomina q̄ methaphorice dicunt sub analogis vel equiuocis comphenduntur.

¶ Manifestat secundo falsitas istius opinionis ex eis que ex illa sequuntur: ꝛ ex solutiōe illius replice/ qua dicūt/ q̄ l3 ista cōsequentia sit bona: sc3 deus ad extra significat tm̄ sicut quelibet ppositio g est ppositio/ ista tamen est nulla.s.significat tantum sicut vna propositio falsa: ergo est ppositio falsa. Et ratio illorum est. Quia ly ppositio falsa importat deformitatē ꝛ nō ly ppositio vera. Sed nullitas istius solutionis de se patet. Nunq̄ enī aliquis vere logicus dixit: q̄ ad hoc q̄ aliqua cōsequentia sit bona: oporteat consequēs nō importare deformitatē. Nam pari ratione sustentarē ego quodlibet falsum. Et ad omnem consequentiam bonā mihi factam responderē negādo cōsequentiā: dicerem namq3 in qualibet consequētia oportere consequens non esse falsum: nec deformitatis3 cōforme. Si forte dicāt cōsequētiā esse bonā/ sed cōsequēs ppter scādalū nō esse cōcedendū. Et nunq̄d cōsciētie illorū nō sentiūt se esse cōfusas dum mētaliter concedunt: quod vocaliter negant.

¶ Quod autem alia solutio: qua concedit deum esse ppositionem falsam: sit irreuerenter data ꝛ piculosa: patebit in pbatione alterius opinionis.

¶ Pro.2a. opinione pōit ista pclusio. Deus gloriosus nec est: nec dz dici ppO. Ista pclusio pbat sic. Omne q̄d ē vel dz dici ppO significat verū vel falsū p modū cōpositiōis vel diuisiōis: s3 deus ad ext nō significat v3 vel falsū p modū cōpositiōis vel diuisiōis: g deus ad ext nec est/ nec dicid3 ppO/ silogismus est in baroco: igit cōsequētia bōa. Maior sit v3 a pbat: q2 intelligo eā sic/ omne q̄d est vel d3 dici ppO nō equiuoce/ neq3 abutēdo vocabulis/ ꝛ ipsi sic intelligūt: vt arguat vt. g. maior sic intellecta p3: p p3 pO phter. q̄ in sola cōpositione vel diuisiōe repit v3itas vel falsitas: ꝛ p Petrū hispanus desinientē ppositionē p orōnez indicatiui modi: sitū sīli signas aliā rōnez seu: definitionē ppositiōis: sicut est equiuocatio in textu cū rōnes sint diuerse/ minor autē pbat sic/ q̄ cq̄d deus repsentat repsentat incōplexe ꝛ simplicissime/ ergo nō p modū cōpositiōis vel diuisionis cōsiat se ē nota ꝛ p locū ab opposit: aſſi: pbat sic.

¶ Deus sic repsentat sibi ipsi ꝛ cuilibz beato quātū est ex pte sua: sicut ipse intelligit/ sed intelligit incōplexe ꝛ simplicissime g incōplexe ꝛ simplicissime representat: maior a nullo theologo negabit minor similr patet: nā dicere oppositū esset imperfectionē in deo ponere. Probat s.t.pa pte.q.14.arO.14. ꝛ pmo sentē.dist.38.q.1.arO.3. ꝛ confirmat auctoritate Dionisii.7.capi. De diuinis nominibus/ dicentis q̄ deus congoscit materialia immaterialiter ꝛ multa vniter: igit hz intentū.

¶ Secūdo pōt ista cōclusio pbari: p argumentū in oppositū sic. Deus gloriosus nō est, ꝛ forṫ igit nō est ppositio/ cōsequētia tenet a sn̄ piori negatiue distributo: ad suum inferius a sn̄ p3/ q2 est substācia simplicissima ꝛ p consequēs non habet plures ptes ꝛc. igit andeces dēs veri. Si forsan dicas (vt ipsi nominales dicunt) q̄ ad orationē increatā nō requirit eam hr̄e ptes: sed sufficere vt significet tantum: sicut vna oratio.

¶ Contra quā̄do dicis satis esse eam significare tm̄ sicut vna oratio: vel ibi ly oratio sumitur pro creata oratione aut pro increata. Si pmum: contra vel ergo significat tātum: ꝛ eodem modo vel tantū sed diuerso modo. Si pmum hoc est falsum: quia sequeretur deu3 gloriosu3 significare complexe/ quod supra est improbatum. Si sm̄ hoc non sufficit: quia sequeretur q̄ ly hominis esset terminus rectus: quia significat tantū sicut ly homo ꝛ solum differt in modo significandi/ quia vnus terminus significat per modu3 cuius: alius vero per modum quod. Similiter posset argui q̄ ly resibile esset terminus specificus: quia tantum significat sicut ly homo: ꝛ hoc sm̄ intellige in via eorum. Sed ista sunt falsa igitur.

¶ Si vero dicas q̄ ly oratio sumitur ibi pro oratione increata: est petitio principii in solutione (que eque bene contingit sicut in probatione) esset enim sensus talis responsionis: q̄ ad hoc q̄ deus sit oratio increata sufficit q̄ significet tantum sicut vna oratio increata/ ꝛ sic solutio est nulla ꝛ ex hoc habetur solutio argumentiante oppositum. Sed respondebitur ad illud in forma.

¶ Tertio potest probari conclusio hec p argumentū factum inter reprobandū pmam opinionem de predicatione: scilicet an sit equiuoca: analoga vel vniuoca: vel methaphorica.

¶ Quarto arguit specialiter cōtra illam respōsionem qua cōceduntr deum esse ppositionē falsam/ ꝛ impossibilem: ꝛc. q2 specialiter male sonat ꝛ arguit sic. Omnis ppositio falsa q̄tum est de se est apta nata causare assensum falsum vel sic. Sed deus cum sit summa veritas nō est aptus nec pōt causare assensum falsum in eo quod falsum (vt verba sumenda sunt) hoc dico q2 bene potest eum causare quo ad entitatē positiuam igitur: deus nō est dicēdus ppositio falsa/ maior pbatur\ oīs ppositio falsa q̄tum est de se significat rem taliter se habere: qualiter non se habet igit apta nata est causare falsam existimationem: ꝛ p cōsequēs assensum falsum ergo maior vera/ minor patet nam alias sequeret deum posse decipere quod audire aures phorrescunt. Sed quid de ista minori ad illos q̄

ōcedit cōsequentiā. Et q̄ȝ absurdi⁹ est: vel posse mē
tiri ly improprie vt ꝓ ꝑillo. quendā respōdentē ad
arg^m q̄dā ꝗ ꝑdicatio: Ponc ad Aminuitz: i expositio
ne q̄dā logice pauli veneti. Vel ꝑ q̄ verba in gomi innosa: z
si valde rōnabilr dictā solet legentiū aīos ꝑturbare: po
no custodiā ori meo: cū hic cōsistat peccatorꝫ aduersus
eūq̄ dixit mea est vltio: ego retribuā eis i tpe. Ad ar
gumētū illi⁹ nō respōdeo: cū et sī limites ꝑsentis insti
tuti trāscēdere. Sꝫ si q̄s velit videre solutōēꝫ: videat
s.t. scbe.q.172.ar.6.ad 2^m. ꝯ pro illa.q.s. an enūtiatio
falsa vt signifst adeo videat btūs bōnvētura. 2°.d.37.
q.viii. vbi tꝫ q̄ nō. Vide sīliter Grego. d arimino: ꝑ^o
sentē.q.4 2.et.43.et.44.q.1^a. Vide et Egidiū roma
nū ꝑ^o. dist.38.q.4. ꝯ btm̄ Augu. vbi. ꝫ: ꝯ Platonem
2°. lib. d re pu. cir. si. vbi dicit sic: q̄ res simplex omō de⁹
ꝯ verax dict ꝫ ac facti: neqꝫ mutat ipe: neqꝫ alios decipit:
neqꝫ ꝑ visiōes: neqꝫ ꝑ sermōes: neqꝫ ꝑ signa: neqꝫ nob
dormiētib⁹. neqꝫ vigilātib⁹: hec ille formalr. Vide sīli
ter dionisiū cist. s. eiesi. in ꝑ^o. ꝯ si ꝯ ꝑdicta arguat: quia
Ezechielis.14. Sꝫ. Et ꝑpheta cū errauerit: ꝯ locutus
fuerit vbū ego. dn̄s decepi eū. Si q̄s de⁹ ꝑt decipe: pote
rit causare assensum falsuꝫ: glosa tn̄ auctoritate: dece
pi.i. decipi ꝑmisi. ¶ Nūc restat rūdere ad arg^m (thō
mist vtipi dicit insolubile) q̄d igit sic arguit. De⁹
ad ext signat nisi sicut q̄libet ꝑp^o: ꝗ ꝑpositio: nego cō
sequētiā. Et si ꝑbes: q̄ ꝗ equalētib⁹ i significādo idē
est iudiciū. Sed de⁹ ꝯ q̄libꝫ ꝑpositio equalēt in signifi
cando igit de vtrisqꝫ ē idē iudiciū. Ad hoc rūdet: ꝯ con
cessa maiore negādo minorē. Et si ꝑbes: q̄ signat tm̄ si
cut q̄libet ꝑpositio ꝗ equiualet illi in significando.
¶ Ad istā ꝑbationē nego ꝯñam. Et rō est: q̄ nō ponit
totā definitionē equalentiū in signido. Nā equalētia
in signido sūt illa: q̄ significāt idē eodē modo adeq̄te.
Et tn̄ nego q̄ de⁹ significet tm̄ ꝯ eodē mō sicut q̄libꝫ
ꝑpositio. De⁹ ei igit ior⁹ icōplexe, ꝑp^o aūt ꝯplexe signat.
Et ly hō nō est dīfinitio: ꝯ ato q̄ significet tm̄: sicut ly
aīal rōnale: quia vnum complexe aliud vo incōplexe
significat. Et sic respōdebis breuius ad argumentuꝫ.
Dꝫ ꝯ ad extra significat tm̄ sicut vna ꝑpositio, ꝗ est
ꝑp^o distinguo añs vel tm̄ ꝯ eodeꝫ modo ꝯ sic nego il
lud ꝯ cōcedo ꝯñam: q̄ in isto sensu infert illud conse
quens vl tm̄. Sꝫ diuerso modo ꝯ sic nego cōsequen
tiā vt negata est: q̄ in isto sensu nō infert cōsequens.
¶ Plura eēnt hic dicēda: puta q̄d sit obiectuꝫ sciētie
dei: an.s. ꝑter essentiā suā sit aliud vl nō: ꝫ nō est ꝑsen
tis.q. quā b nō posui sꝫ: nisi ꝯ naīalib⁹: pastis vētilaret.
¶ Querit quarto. An vitas distinguit a ꝑpositione
vera. Et probat q̄ nō. Quia si distingueret: sequeret
q̄ esset dabilis aliqua creatura quā de⁹ nō posset crea
re: consequēs est hereticū: igit añs falsum. Sequella
ꝑbat: non pōt creare vitatē huius ꝑpositionis.s. de⁹
nihil creat: ꝯ ei⁹ vitas pōt esse in rerꝫ natura: ergo da
bilis est aliqua creatura quā deus nō pōt creare: ma
ior probat: det oppositū ꝯ ponat q̄ deus in isto instāti
creet vitatē illi⁹: tūc illa est falsa: ergo deus nō crea
uit veritatē illius: ꝯ añs ꝑbatur: illa significat q̄ deus
nihil creat: ꝯ hoc est falsum ꝑ casum: q̄ positū est deū
illius veritatē creare: ergo ipsa est falsa ꝯ hꝫ ꝑpositū.
¶ Sed contra: q̄ si non distingueret: sequeret q̄ nul
la propositio que semel fuit vera posset esse falsa: con
sequēs est absurdū: igit ꝯ antecedēs. Sequella ꝑbat:
q̄ da oppositꝫ. Et ponam⁹ q̄ aliqua ꝑpositio q̄ heri
fuit vera ipsamet hodie sit falsa. Tunc sic hodie est ip
sa ꝑpositio q̄ heri erat: ꝯ non est eius vitas: igitur ve
ritas: ꝯ ꝑpositio vera distinguitur: cōsequētia ptꝫ: q̄

quādo aliquid corrūpit: corrumpit omne q̄ȝ est idē
cum illo. ¶ In hac.q. duo fient: primo ponet opinio
nominaliuꝫ: ꝯ impugnabitur. Secundo ponet realiū
oppinio ꝯ ꝑbabitur: ꝯ fiet satis argumentis noīaliuꝫ.
¶ Ad primū igit euidentiā notato. Nominales ad pro
positam.q. cōiter respōdere ꝑ talē conclusioneꝫ. Oīo
ꝑpositio vera est sua veritas ꝯ omnis falsa est sua fals
sitas. Dixi cōiter naꝫ Petr⁹ de aliaco Cardinalis Ca
meracensi. asserit hoc tm̄ de mentali: Sed argumēta
que fient: eque bene cōcludent ꝯ ipsuꝫ sicut ꝯ alios.
¶ Ea ꝑpter: cōtra istam conclusionē arguit sic achille
realium (vt ipsi derrisorie dicūt). Omnia illa distin
guntur realiter: quorꝫ vnū manet altero nō manente.
Sed veritas ꝯ ꝑpositio vera sic se habēt: q̄ vnū ma
net altero non manēte: igitur distinguuntur realiter:
minor patet. Et capio istam propositionē scriptam.s.
sortes currit. Sorte currente illa est vera: ipso quies
cente: illa est falsa ꝯ manet propositio ipsa: igitur mi
nor vera consequentia autē cum maiore ex se patet.
¶ Ad hoc argumentū respondēt ipsi nominales ne
gando maiorē: nam illa est impossibilis. Implicat eñ
q̄ veritas ꝯ ꝑpositio vera sint in rerū natura ꝯ quod
vnum illorum nō maneat. Et hoc requirit ad veritas
tem illius maioris. ¶ Si vero capiat illa ma.or loco
illius negatiue.s. Omnia illa non sunt eadē: que sic
se habēt q̄ vnum manet altero non manēte: concedo
illam: quia est necessaria: ꝯ nego minoreꝫ quia impli
cat contradictioneꝫ. Nam ad veritatē illius requirit
q̄ propositio ꝯ veritas sint: ꝯ q̄ȝ vnum illorum nō sit.
¶ Aliqui alij nominales ponūt ampliationē in ly ma
neo: ꝯ ita dicunt: q̄ in illo casu ista est vera. s. veritas
manet: q̄ sensus est: illud q̄ȝ est vel fuit veritas ma
net. Et iste sensus est verus. Sed ꝑpter hoc argumē
tum dicunt alij non est necesse ponere ampliationem
in ly maneo. Nam absqꝫ tali ampliatione argumentū
est solutum: hec omnia nominales ipsi.
¶ Sed certe mirandū est de hoīb⁹ istis: q̄ qui alias se
se q̄ subtilissimos gloriantur: quo modo non valeant
percipere sensum: quem reales in sua ratione preten
dunt. Et argumentū perfecert. Ideo dicitur: q̄ argu
mentū illud sic habet intelligi.s. omnia illa que mo
do sic se habēt: q̄ vnum potest manere: altero non ma
nente: distinguunt realiter. Sed ista ꝑpositio sortes
currit (sorte currēte) ꝯ sua vitas sunt illa: que modo
sic se habēt: q̄ vnū pōt manere altero non mente: er
go ista propositio ꝯ sua veritas distinguunt realiter.
Nunc aptissime liquet maiorē illā minime īplicare.
Sed esse de īsīmō. Et qui eam negaret indigeret in
tellectu. Et eam velle ꝑbare erit velle ꝑbare manife
stū per immanifestū q̄ȝ fm̄ pb.n. est hominis nō va
lentis iudicare quid sit notū per se ꝯ quid non. Et per
istam maiorē probat btūs Augu. 6°. de trinitate cap.
4. vtutes anime distingui ab ipsa anima. Et philoso
phus ꝑmo phisicorꝫ materiā a priuatione distingui.
Minor autē patet posito q̄ hodie sortes currat ꝯ cras
non igitur ꝯc.
¶ Exprobant nos ꝑterea nominales sic dicentes. Et
vt reales non confidant in isto suo achille. ¶ Arguit
sic contra illos: probando q̄ eorū achilles adeo bene
militat contra eos sicut contra nos. Maꝫ similiter ar
guēdo sequeretur q̄ sortes distingueret a sorte albo:
consequens est impossibile igitur ꝯ opinio. Sequella
probatur. omnia illa nō sunt eadē quorꝫ vnūꝫ manet:
altero non manente. Sed sortes ꝯ sor es albus sic se
habent: q̄ vnū manet: altero non manente: ꝗ sortes ꝯ

sortes albus distinguntur realiter: minor probatur: volo
q sortes fiat niger tunc sortes manet et non sortes al-
bus: igitur minor vera. Deut igitur solutionem huius ar-
gumento et illa deseruiet suo achilli. Et sic clare con-
stat q argumentum non est achilles secundum ensis aiacis hec illi.
¶ Sed ad istam exprobationem respondetur: primo q ille
achilles non sumitur in sensu quem ipsi pretendunt. Sed
in sensu prefato: et in quo sumptus est a philosopho probante
q materia et priuatio differunt eo q manet materia ea-
dem numero: et non eadem numero priuatio.
¶ Secundo dicitur q illud quod pro simili adducitur non est si-
mile. Nam nos non dicimus q propositio vera et ve-
ritas in concreto distinguantur. Sed veritas in abstracto
et propositio vera. Et consimiliter concedimus q albe-
do et sortes albus differunt realiter licet sortes et sortes al-
bus sint idem. Et in prefato argumento potius miri-
mar sano intellectui q sermonis rigori. Nec solo il-
lo conuincimur achille vt patet ex aliis rationibus
adductis et ex quam plurimisque possent adduci.
¶ Contra eandem conclusionem arguitur sic: ista conclusio
est contra beatum Augustinum primo libro soliloquiorum
magnorum: igitur non est tenenda: aña probatur. Nam ibi beatus
Augustinus dicit sic: vt aliud est castitas: aliud castum:
ita credo aliud esse veritatem et aliud quod verum dicitur: igi-
tur habetur intentum. Nec valet dicere q ibi beatus Au-
gustinus loquitur de veritate increata et de vero creato:
vt patet opusculum perspicienti: quia hoc nulli dubium erat.
Et licet ratio: quam ibi inducit beatus Augustinus in-
terrogantem ipsum videatur pretendere vel velle probare q
veritas sit eterna: tamen responsio Augustini respon-
dentis ipsi rationi percunctanti: de veritate creata in-
telligenda est: vt dixi. Tertio arguitur sic per philosophum primo
perihermenias dicentem. Quod veritas et falsitas est
circa compositionem et diuisionem. Et per compositionem
vel diuisionem intelligit propositionem affirmatiuam et nega-
tiuam: sed nihil est: vel versatur circa seipsum: igitur
veritas vel falsitas non est ipsa propositio. Ad hoc argu-
mentum respondent ipsi dicentes: q illa propositio transi-
tiua sumitur loco vnius intransitiue. s. huius: veritas vel
falsitas est ipsa compositio vel diuisio. Sed contra hoc
arguo dupliciter. Primo quia: pari facilitate: dicerem
ego: quod quando philosophus dicit. 6°. methaphisice. q verum et falsum sunt
in intellectu: bonum vel malum in rebus: q sensus est: q
verum vel falsum sunt ipsa potentia intellectiua. Et bonum
vel malum ipse res quod nullus dicit. Secundo quia veritas
et falsitas sunt circa compositionem et diuisionem: tanquam si-
gnificata compositionis vel diuisionis: sed nihil significat
seipsum stricte sumendo significare: igitur veritas non est ipsa propositio.
¶ Arguitur quarto sic. Si ista positio esset vera: se-
queretur. Quod propositio: que modo est falsa: nunquam
posset incipere esse vera: consequens est falsum igitur/
antecedens probo: et capio istam propositionem sortes cur-
rit: et arguo sic. Si aliqua falsa posset incipere esse ve-
ra pari ratione esset predicta propositio: sed illa non:
igitur nulla: minor probatur: vel inciperet esse vera:
per acquisitionem alicuius noue rei vel deperditionis
eiusdem vel per aliquid aliud: non primum: nec secun-
dum: quia sic habetur intentum: cum illa noua res sit
veritas vel falsitas. Si vero neges pro tertia parte.
Et dicas q per aliquid aliud. Da illud. Ad hoc dicunt
ipsi. q propositio sit vera vel falsa per taliter vel tali-
ter se habere: dicuntque preterea q ly veritas supponit
pro ipsa propositione: connotando ipsam taliter se ha-
bere. Similiter dicunt de ly falsitas.
¶ Sed contra istam responsionem arguitur: quia ar-
bitrantur in hoc magnum se habere refugium. Vel
ly aliqualiter se habere est aliquid vel penitus nihil
et summo ly nihil vt negat ratione negationis inclu-
se: omne ens in toto suo amplissimo ambitu. Si secun-
dum: quare ergo illa propositio est modo vera et antea
erat falsa: cum omnino nunc nihil habeat: quod ante
ea non habuerit. Si primum habeo intentum.
¶ Preterea quero a te: pro quo supponit subiectum
huius propositionis: scilicet aliqualiter se habere est
connotatum huius termini veritas: quia vel supponit
pro ipsa propositione. Et hoc non potest esse per te: quia
tunc quando dicis: q ly veritas supponit pro propo-
sitione et connotat ipsam taliter se habere: sensus es-
set: quod supponit pro propositione et connotat propo-
sitionem: quod nihil est dicere: vt perspicuum est de
se. Vel supponit pro nihilo. Et hoc est absurdius vel
pro alio a propositione. Et hoc non potest conuenienti-
us assignari quam veritas: igitur habetur intentum.
¶ Preterea male asseris illum terminum veritas con-
notatiuum: cum sit terminus absolutus. Nec mirum
equidem secundum philosophum primo phisicorum vno
inconuenienti dato plura contingunt. Aliis quam pluri-
mis argumentis ista conclusio valebat impugnari.
Sed breuitatis gratia missa facio illa: et hoc de primo.
¶ Pro secundi expeditione notato: thomistas tenere
veritatem propositionis a qualibet propositione vera
distingui: et hanc opinionem tenet beatus Anselmus
in suo dialogo de veritate. Ubi ait magister: vide ergo
an ipsa oratio vel eius significatio sit veritas: aut ali-
quid eorum: que sunt in enuntiationis diffinitione sit quod
queris. Respondet discipulus: q non: magister quare: di-
scipulus: quia si hoc esset: semper esset vera: quoniam eadem
manet omnia que sunt in enuntiationis diffinitione.
Et cum est quod enuntiat et cum non est quod enun-
tiat. Et ratio est quia. Eadem enim est oratio et significa-
tio et cetera. ¶ Concludit tandem q rectitudo sola
mente perceptibilis sit veritas que rectitudo est rela-
tio rationis. Difficultas tamen est inter thomistas.
An veritas ista sit ens absolutum vel respectiuum.
Capreolus quidem thomista insignis videtur tenere
eam esse accidens absolutum: vel ad minus absolutum
cum respectu rationis: vide illum in primo distin. 19.
q 3. conclusione. 1. et. 3. Alii tenent eam esse accidens re-
latiuum (sumo accidens large) pro quo vide opus-
culum quod nominatur summa totius logice in ca-
pitulo de propositione quo supposito iterum est diffi-
cultas. An sit relatio realis: vel rationis. Sed omnia
ista exacte discutere est summularum limites tran-
scendere: quo circa breuiter dic cum Reuerendissimo
archiepiscopo hispalensi in primo: distin. 19. q. in
notabilibus q veritas proprie et formaliter est confor-
mitas vel adequatio cognitionis vel conceptus enun-
tiatiui de eo quod intelligitur ad esse ipsius extra ani-
mam. in quantum cognoscitur per intellectum affir-
matiue esse quod est vel negatiue non esse quod non
est. Si vis diffinire falsitatem diffine eodem pacto mu-
tando ly conformitas in ly difformitas et ly adequa-
tio in ly inadequatio. ¶ Videbis preterea Herueum
in suo tractatu de intentionibus. Et Clipeum thomi-
starum. q. 14. predicamentorum. Et Guillermum cui co-
gnomen hentisber in tractatu suo de veritate et falsi-
tate. Et Holkot in secundo sententiarum. Dominicum de
flandria. 6. methaphisice. q. 13. ar°. 3. et Paulum
soncinatem in methaphisica. Et reuerendissimum Cardi-
nalem sancti Sixti prima parte: questione. 16. ar°. 1°. et. 2.

ar.3º. Sed hic obiter notabis: quendam perdoctum
thomistam arbitratum fore de mente prefati Reue-
rendissimi cardinalis esse quod non detur aliquod
ens: quod nullibi sit subiectiue.
¶ Immo asserit quod in hoc impugnat Scotum. Sed
tamen videtur in oppositum esse de mente eius. Nam
ipse doctor in de ente et essentia capitulo. 4. glosando
textum sic incipientem relinquitur igitur: et c.
¶ In qone ibi motam an vniuersalia sint extra animam
actu. Ponit ista verba formaliter: scilicet et debes sci
re ad euidentiam terminorum: quod sicut albu accipitur du
pliciter: scilicet formaliter et subiectiue: ita vniuersale
accipitur dupliciter: scilicet formaliter: et subiectiue/
subiectiue enim accipi non potest: eo quod vniuersalitas
in nullo est subiectiue: cum sit ens rationis hec ille.
¶ Ex quibus verbis perspicuum fit: quid ipse teneat
de natura entis rationis videbis etiam sanctum Tho
mam prima pte vbi supra. Et in qone de veritate. Hec
dixerim vt tenentes veritatem esse ens rationis me
minerint etiam concedere: quod veritas formaliter
nullibi est subiectiue: sed in intellectu obiectiue: veri-
tas inquam propositionalis.
¶ His habitis restat respondere ad argumenta illo
rum. Et ad primum contra hanc conclusionem obie
ctum respondetur: negando sequellam: et ad probatio
nem distinguo maiorem: que fuit ista. Deus non po
test creare veritatem huius propositionis: scilicet deus
nihil creat.
¶ Quia vel nihil distribuit ratione negationis inclu
se accommode vel absolute. Si primum: nego illam:
quia tunc sensus talis propositionis est deus nihil
creat aliud a veritate ipsius propositionis. Et quia hoc
potest esse verum in aliquo casu: concedo minorem.
Si autem distribuat absolute. Dicitur quod illa proposi
tio nullo pacto potest esse vera: nam illam esse veram
implicat contradictionem. Nam bene valet. Illa pro-
positio est vera: ergo deus nihil creat (Et pono quod illud
sit primum instans in quo est vera: vt clarius appa-
reat solutio). Iterum illa propositio est vera: ergo
veritas eius est: vltra: veritas eius est: ergo creatur a
deo: ergo deus aliquid creat: ergo de primo ad vltimum:
habebo quod deus aliquid creat: et quod deus nihil creat: que
sunt due contradictorie propositiones. Tunc respon
detur ad formam argumenti: distinguendo iterum
maiorem: quia quando dicis deus non potest creare
veritatem illius vel lyanon: negat potentiam ex parte
dei. Et tunc nego illam vel negat rationem factibilis:
ex parte rei fiende. Et sic concedo illam. Quia tunc sen
sus est: quod talis veritas non sit factibilis nec creabi
lis de se quia ibi implicatur contradictio. Que di-
stinctio ponitur a doctore sancto in primo: distinctione
43. q. 1. arº. 3. eodem modo dicitur deum non posse
creare hominem irrationalem: quia si est homo: ergo
rationalis: si irrationalis: ergo non est homo: ergo est
homo: et non est homo: quod implicat. Et sic homo
irrationalis nec habet rationem entis precise: nec non
entis: sed vtriusque. Et sic sensus talis propositionis est
deus non potest facere hominem irrationalem: non
ex defectu diuine potentie que infinita est: sed ex de-
fectu rei que rationem factibilis minime habet. Et eo-
dem modo intelligo deum non posse causare assen-
sum falsum: vt sic. Et sic patet solutio argumenti: ad
eorum intentionem: ad eorum intentionem inquam:
nam solutiones alie huic argumento sufficerent.
¶ Primo enim posset dici: argumentum eque bene
militare contra eos: sicut contra nos: vt ipsimet fate-
tur. Sed vt contra nos iam solutum est.
¶ Aliqui vero ipsorum nituntur illud aliter soluere:
sed adeo frigide: vt potius: derisionem. Solutio me
reatur quam reprobationem. ¶ Secundo posset dici: quod
valde impropie vtuntur terminis quippe cum nul-
lum accidens proprie dicatur creari: sed bene concrea-
ri. Nam creatio proprie est suppositi subsistentis per
se. Vt omnes dicunt.
¶ Arguitur secundo sic: supponendo vnum principium
in hac via: scilicet quod fundamentum et terminus alicu
ius respectus natura debent pcedere ipsum respectum
quo supposito. Arguitur sic: ista ppositio scilicet hec est
vera (que demonstrat seipsam) est vera: veritate non
distincta ab ipsa ppositione: igitur conclusio falsa. Ante
cedens probo fundamentum ipsius veritatis est il-
la propositio et terminus est hanc esse veram: sed non
est prius natura hanc esse veram quam eius veritas sit: cum
hanc esse veram nil aliud sit quam ipsam habere ve
ritatem: igitur habetur intentum. Idem argumentum
potest formari de ista: hec est falsa: ad probandum fal
sitatem a propositione falsa minime distingui.
¶ Ad hoc argumentum respondetur multipliciter.
Primo non admittendo suppositum tanquam vniuersa-
liter verum. Nam creature ad deum est relatio: cuius
fundamentum relationem ipsam non precedit: de ter
mino autem relationis dicitur. quod si arguens intelli-
gat de intrinseco. Simpliciter est falsum: immo si-
mul natura est cum relatione: quia talis terminus est
correlatiuus. Si vero loquatur de extrinseco. Simili
ter non est vniuersaliter verum.
¶ Dicitur secundo: quod quicquid sit de relatione reali
(de qua nil ad propositum) Tamen ex fundamentum il-
lud est falsum in relatione rationis qualis est veri-
tas vt patuit. in. C. q.
¶ Dicitur tertio: quod presupponit aliud falsum: scilicet
quod relationes rationis habeant fundamentum in re:
que ab illa relatione denominetur. Sed solum in esse
obiectiuo in quo esse est ipsa relatio rationis vt quam op
time notat Reuerendissimus in primo. distinctione. 30.
questione prima: notabili primo.
¶ Dicitur quarto esse impossibile aliquam proposi-
tionem demonstrare seipsam. Et ratio est: quia omnis
actus demonstrandi presupponit rem demonstrandam:
ergo ly iste cum demonstret totam propositionem pre-
supponit totam propositionem: ergo illa propositio
est antequam sit. Et si dicas: quod intellectus potest se reflecte
re supra suum actum demonstrandi. Verum est per aliud
actum reflexum: et non per illum primum directum.
¶ Arguitur tertio sic verum vel falsum est passio ppo-
tionis: inter passionem et eius subiectum non est di-
stinctio realis: sed formalis: igitur conclusio falsa et per con
sequens veritas non distinguitur a ppositione vera.
¶ Ad hoc argumentum fz. viam thomistarum clara est
solutio. Negando namque est minor: quia falsa: loquendo in
creaturis: et de passione non transcendentali: vt poteris
videre in. d. s. prima parte. q. 77. arº. 1º. Nichilominus
respondetur ad argumentum secundum principia Scotistarum:
primo stando in rigore consequentie nego illam. Nam
ex illo antecedente non infert (vt liquet) nisi quod verum
vel falsum in concreto distinguuntur formaliter et non
realiter. Et sic non probat: quod ly veritas vel falsitas: quod
est intentum. ¶ Secundo posset dici: quod illud est verum
de passione que est ens reale: non de illa: que est ens ra
tionis. ¶ Tertio dicitur: quod non est verum in via Scotistarum

nem propriam passionem distingui a suo subiecto solum formaliter: quia hoc non est verum: quando passio est disiuncta: vt par vel impar in numero cōtinuū vel discretū in q̄titate. Sed verū est de passione conuertibili cum specie specialissima: quia talis distinguitur a suo subiecto ex natura rei ⁊ formaliter ⁊ nō realiter. ¶ Et si tibi placuerit videre ista vide Franciscum de Mayrones: ⁊ Anthonium trombeta in quarto methafisice: questione quarta: articulo secundo: ⁊ ibidem Scotum: questione secunda.

¶ Dubitatur primo an propositio plures sit propositio. Respondetur breuiter: quod in ordine ad omnia sua significata non est propositio. Sed in ordine ad vnum tantum: vt patet de hac oratione/ canis currit: que si sumatur vt tantum valet: sicut ly canis latrabilis currit est propositio: si vero in ordine ad omnia significat est propositiones.

¶ Secundo dubitatur an pars propositionis sit propositio. Respondetur quod pars propositionis que extra totum significat verum vel falsum est propositio. Reliqua vero non/ vt si dicam: ego video equū: qui est currens: ly ego video equm est propositio: que tamen est pars totius aggregati.

¶ Sequitur textus.

Propositionum autem: alia categorica: alia hypothetica. Categorica est illa: que habet subiectum ⁊ predicatum: ⁊ copulam tanquam principales partes sui: vt homo currit. In hac enim propositione homo est subiectum: currit vero predicatum. Et quod coniungit vnum cum altero est copula: vt patet resoluendo homo currit: id est homo est currens. Ibi homo est subiectum. Et currens predicatum: ⁊ illud verbum est: dicitur esse copula. Quia copulat vnum cum altero. Et dicitur categorica a categorizo: categorizas: cathegorizare: quod est idem. Sicut predico: predicas. Unde dicitur categorica: id est predicatiua. Subiectum est illud: de quo aliud dicitur: scilicet predicatū. Predicatum est: quod dicitur de altero: scilicet de subiecto.

¶ Sequitur glosa.

Posita ⁊ dilucidata propositionis definitione Petrus Hispanus ponit eius diuisionem: dicens propositionum autem: ⁊c. Et relinquens hypotheticam posterius definiendam/ definit categoricam sic: propositio categorica est illa: que habet subiectum ⁊ predicatū ⁊ copulam tanquam partes principales sui: ly illa ponitur loco generis ⁊ refertur propositionem in communi. Residuum ponitur loco differentie: ad differentiam scilicet: hypothetice: que habet plures categoricas tanquam partes principales sui. Et intellige formaliter vel equiualenter. Formaliter vt homo currit: equiualenter vt si ly .a. imponatur ad significandum tantum sicut Petrus currit. ¶ Documentum Petri hispani positum in textu: quo docet resoluere propositiones non habentes explicite predicatum copulam vel subiectum. Satis patet in textu/ quodlibet enim verbum adiectiuum potest resolui in sum: es: fui: ⁊ in participium talis verbi adiectiui. Similiter ly: sum: es: fui: quando est secundum adiacens potest resolui in ipsum: et ⁊ sum participium/ exemplum primi: Petrus legit id est petrus est legens. Secundi Joannes est: id est Joannes est ens seu existens.

¶ Ponitur preterea in textu definitio subiecti: que sic intelligitur subiectum est illud: ⁊c. id est subiectū est ille terminus: cui denotatur aliquid conuenire vel non conuenire. ¶ Predicati definitio intelligitur sic predicatum est quod dicitur: ⁊c. id est predicatum est ille terminus qui denotatur conuenire alicui vel non conuenire. ¶ Prime partes istarum definitionū ponuntur propter propositiones affirmatiuas.

¶ Secunde vero propter negatiuas: vt in hac propositione homo est currens: ly homo est subiectum: quia illi denotatur cursum conuenire ly currens vero predicatum. Quia denotatur illi termino homo cōuenire. Proportionabiliter exemplifica in hac negatiua: homo non est animal. In qua ly homo est subiectum ly vero animal predicatum.

¶ Circa diuisionem positā in textu. Queritur primo que propositio sit ista: scilicet latro est homo qui benefacit. Et probatur quod sit categorica: habet subiectum ⁊ predicatum: ⁊ copulam: tanquam partes principales sui igitur est categorica. Antecedens patet ly latro est subiectum: ly est: est copula: totum illud homo qui benefacit: est predicatum: igitur est propositio categorica. Sed contra probatur ꝙ sit hypothetica. Equiualet vni hypothetice: igitur est hypothetica. Antecedens probatur equiualet huic latro est hō ⁊ ille benefacit: ⁊ hec est hypothetica igitur: ⁊c.

¶ Pro huius argumenti solutione pono duas regulas circa istud relatiuum: qui: que: quod: quarum prima est hec. Quando qui: que: quod: ponitur in aliqua propositione habente duas copulas. Si precedat vtranque copulam facit propositionem simpliciter categoricā/ vt ista est categorica: scilicet sortes ꝙ est animal est albus: cuius subiectum est totum illud sortes: qui est animal.

¶ Secunda regula habens tres partes: est ista: quando: qui: que: quod: ponitur inter duas copulas verbales. Si referat terminum positum ante priorem copulam: facit semper hypotheticam: vt patet in hac propositione (de qua arguebatur) scilicet latro est homo: qui benefacit. Si sensus sit latro est homo: qui latro bene facit. Est hypotheca. Si vero ly: qui referat terminum positum post priorem copulam. Hoc potest esse dupliciter. Quia tunc vel ly qui tenetur relatiue et restrictiue. Et tunc facit categoricam: ⁊ sensus illius est latro est homo: non quiuis homo: sed tantum ille: qui benefacit/ ⁊ est falsa ⁊ categorica. ¶ Vel tenetur solum relatiue: ita ꝙ non restringat vel ꝙ referat simpliciter: quod idem est: ⁊ tunc est sensus latro est homo. Qui homo bene facit. Ita ꝙ prima verificetur pro vno homine: ⁊ secunda pro alio. Et

sic tantum valet sicut ista latro est homo: homo bene facit: et sic est hypothetica et vera. Et ex his habitis: facile est responsio ad argumenta. Quia in sensu: in quo est categorica: non equivalet hypothetice: nisi in consequendo. Et quando est hypothetica: predicatum non est totum illud homo qui bene facit. Sed predicatum prime categorice est ly homo: et ly qui bene facit: est alia categorica a prima. ¶ Et hanc distinctionem notabis pro primo sententiarum distinctione .iiii. pro illis propositionibus deus genuit deum: qui est pater vel qui non est pater: et pro multis locis sacre pagine.

¶ Dicitur enim tertio regum capitulo .xi. loquendo de Salomone edificante templa idolis vxorum suarum. Sic fecit salomon vxoribus suis vniversis alienigenisque adolebant thura. Que auctoritas pot duplicit intelligi vno modo: vniversis vxoribus non absolute sed illis tantum: que adolebant thura. Et isto modo excluditur filia pharaonis. ¶ Alio modo vniversis absolute: que vniverse alienigene adolebant thura.

¶ Secundo queritur circa eandem partem tertio. Que propositio sit ista: scilicet. Sortes vel Plato est animal. Sumpto ly vel divisive. Et probatur quod sit categorica: habet subiectum et predicatum et copulam: etc. igitur antecedens probo. Subiectum est illud copulatum ly: est. est copula: ly animal predicatum igitur. ¶ Sed econtra probatur quod sit hypothetica equivalet vni hypothetice igitur est hypothetica: antecedens probo: equivalet copulative ad quam reducitur: igitur equivalet hypothetice. Quod reducatur ad copulativam: per se est notum: cum ly et sumatur divisive igitur.

¶ Pro solutione scito: quod circa hoc argumentum est multiplex modus dicendi. Quidam dicunt talem propositionem esse categoricam: et concedunt argumenta ad oppositum. Sed contra hanc solutionem arguitur sic. Si hoc esset verum: sequeretur illam propositionem esse falsam. Sed hoc est contra omnes logicos igitur dictum falsum. Sequella probatur: est vna affirmativa de subiecto non supponente: igitur est falsa: antecedens probo: quod de nullo est verum dicere hoc est sortes et plato: igitur non supponit subiectum. ¶ Adhanc replicant: sunt qui dicant ly et debere mutari in ly: vel: et ita dicamus hoc est sortes vel plato. Sed contra hanc solutionem arguitur. Sequeretur subiectum huius: scilicet sortes et chimera currit: supponere / sed hoc est falsum ergo solutio nulla: minor patet quia in omnibus copulativis cuius vna pars non supponit tota non supponit: sed illa pars: scilicet chimera non supponit: igitur consequentia probatur quia mutando ly et in ly: vel: sic dicendo hoc est sortes vel chimera: sorte demonstrato: illa est vera igitur subiectum supponit. Et propter aliter dicendum est quantum ad solutionem replice tenendo illam esse categoricam. Et respondetur ad illam replicam negando consequentiam: sed quia vicio subiecti eius non supponit: igitur est falsa. Nam talium propositionum veritas: et suarum contradictoriarum mensuranda venit per reductionem ad hypotheticas. Et ista reducetur ad copulativam et sua contradictoria ad disiunctivam. Et ad maximam. Dicitur quod vnaquelibet exceptio est: nisi talis propositio fuerit exponibilis. Et ista et similes sunt aliquo modo exponibiles: scilicet per reductionem ad hypotheticas.

¶ Alii dicunt talem propositionem: et consimiles de subiecto copulato: et similiter propositiones de copula copulata nullo modo esse categoricas: sed hypotheticas: licet bene concedant propositionem de copulato predicato posse esse categoricam: vt est ista: hoc est sortes et plato. Sed primam opinionem probabiliter tenent ferme omnes logici/ licet secunda sit subtilior: quia tales propositiones potius sunt hypothetice abreviate quam categorice.

¶ Ad argumenta in oppositum respondetur: secundum hanc opinionem distinguendo antecedens vel quod equivaleat vni hypothetice in consequendo: et sic conceditur et negatur consequentia vel quod equivaleat hypothetice in significando: et sic negatur antecedens.

¶ Post hec: circa predicta dubitatur/ que propositio sit ista scilicet animalium aliud est rationale: aliud irrationale.

¶ Respondetur distinguendo: quia vel illa propositio capitur in isto sensu: scilicet de numero animalium aliud est rationale. Et de numero animalium aliud est irrationale. Et sic est hypothetica: et tunc prima illa propositio: que capitur in isto sensu habet equivalenter plures categoricas coniunctas per ly et. Vel capitur in isto sensu: scilicet omne animal est rationale vel irrationale: et tunc est categorica.

¶ Secundo dubitatur: que propositio sit ista tantum homo est animal. Respondetur quod est categorica: sed in consequendo equivaleat hypothetice. Idem dic de qualibet categorica exponibili per hypotheticam.

¶ Hic nonnulli multiplicant argumenta: ponendo quod alique propositiones scripta subiectum et predicatum scribantur ex eodem atramento numero. Vel quod vnus terminus ponatur in duobus locis et in vno sit subiectum et in alio predicatum. Sed omnia ista argumenta vel potius pueriles ineptias (dimissis questionibus theologicis et phisicis) distinguendo dissolues. Nam in primo casu subiectum et predicatum sunt idem termini materialiter: non tamen formaliter. In secundo casu vnus numero suplet vicem duorum.

¶ Sed vt propositionis noticia perfectius habeatur: ponentur aliquot divisiones: quarum prima est.

¶ Propositionum categoricarum: alia de consueto modo loquendi vel videndi: alia de inconsueto: propositio de consueto modo loquendi vel videndi est illa: in qua nec predicatum: nec pars predicati precedit copulam: vt est ista homo est animal.

¶ Propositio de modo loquendi vel videndi inconsueto est illa: in qua predicatum vel pars predicati precedit copulam: exemplum primi: homo animal est: secundi et puteum homo habet. Similiter si dicas equum videt homo: capiendo ly homo pro subiecto: dicitur loquendi propter vocales: videndi vero propter scriptas et mentales.

¶ Contra preassignatas definitiones posset argui: probando quod in voce nulla sit ista distinctio sic. In mente non potest assignari ista distinctio: igitur nec in voce: consequentia patet: quia propositio vocalis dependet a mentali/ antecedens probo: quia in mente nullus est ordo: Ad hoc breviter dicitur quod licet in mente non sit ordo localis: bene est tamen ordo concipiendi.

¶ Contra volo quod aliquis simul et semel concipiat subiectum vnius propositionis: quia possibile est: vt dicit sanctus Thomas: prima parte: questione .lviii. Tunc intellectus non concipit ordinate igitur. Ad hanc replicam distinguo: quod tunc intellectus non concipit ordinate: accipiendo ordinem concipiendi pro eo quod est concipere: primo vnum terminum: et postea alium concedo: quod tunc non est talis ordo. Si vero accipiatur ordo concipiendi pro eo quod est concipere non confuse: et sic nego. Et quod ego possim concipere taliter extrema illius propositionis. Patet quia alias non possem formare illam vocalem de inconsueto. Quod si dicas potes formare: quia ab alio audisti: tunc ego queram de primo proferente illam et habebo intentum: et pro hoc vide aliud argumentum contra illam divisionem. ¶ Propositiones participantes vtroque termino: alie participant ordine eodem: alie ordine econverso

¶ Propositio categorica iterum diuiditur in propositionem de est: secundo adiacente. Et in propositionem de est: tertio adiacente. ¶ Propositio de est tertio adiacente est propositio habens predicatum materiale vel partem eius explicite. Exemplum primi homo est animal secundi. homo videt leonem.

¶ Propositio de est. Secundo adiacente est propositio non habens predicatum materiale: nec partem eius explicite. Exemplum vt homo est: homo currit. Notabis tamen pro illa: scilicet homo est/quod in copula illius includitur ly ens vel existens alias non esset propositio. Sed ineptum aggregatum quale est hoc/homo ꝛ.

¶ Contra istas definitiones arguitur: ly est: in omni propositione ponitur in secundo loco: ergo omnis propositio est de secundo adiacente ꝛ nulla de tertio: antecedens patet/ad minus in omni propositione de cõsueto modo loquendi.

¶ Ad argumentum negatur consequentia: admisso antecedente: vt probatur: quia argumentum presupponit falsum: non enim dicitur propositio de tertio adiacente eo ꝙ ly est ponatur situaliter in tertio loco. Sed formaliter quia se habet vt forma ꝛ extrema vt materia ꝛ materia semper est prior natura forma.

¶ Preterea propositionum categoricarum alia de inesse: alia non de inesse.

¶ Propositio de inesse: est propositio cuius copula nõ determinatur aliqua determinatione: ꝛ sic ista est de inesse in presenti: scilicet homo currit.

¶ Propositio non de inesse est propositio cuius copula determinatur aliqua determinatione: ꝛ sic ista est non de inesse in presentiarum scilicet sortes forte currit/licet non sit modalis.

¶ Cõtra. Si secunda diffinitio esset bona sequeretur ꝙ nulla propositio esset de inesse. Consequens est falsum igitur: consequentiam probo quia si aliqua esset paruum esset ista. Adam fuit omnis homo. Sed ista non igitur nulla/minor probatur quia ibi in copula includitur ly aliquo tempore ꝛ sic copula determinatur sensus enim est. adam in aliquo tempore fuit omnis homo.

¶ Ad hoc argumentum respondetur negando maiorem. Et ad probationem concedit maiorem ꝛ negat minorem ꝛ ad probationem: cõcesso antecedente: negat cõsequentiam quia diffinitio intelligitur sic: propositio nõ de inesse est propositio cuius copula non determinatur explicite aliqua determinatione. ꝛ eodem pacto intelligenda venit prima diffinitio.

¶ Aliter propositio categorica diuiditur in propositionem de actu signato ꝛ in propositionem de actu exercito.

¶ Propositio de actu signato est propositio cuius copula est terminus secunde intentionis vel ly est ꝛ predicatum participium secunde intentionis/ponitur prima pars propter istam ꝛ similes: scilicet animal predicatur de homine. Secunda pars propter eandem resoluendo copulam in suum terminum: ꝛ suum participium dicendo animal est predicatum de homine.

¶ Propositio de actu exercito est propositio cuius copula est terminus prime intentionis: vel ly est: dummodo tamen predicatum non sit participium secunde intentionis/ prima pars ponitur propter istam ꝛ similes: homo currit.

¶ Secunda propter istam homo est terminus cõis: in qua predicatum sit terminus secunde intentionis tamen non est nomen ꝛ verbale seu participium. Propositio categorica adhuc diuiditur in propositionem simpliciter primam: ꝛ in propositionem nõ simpliciter primam. Propositio simpliciter prima est propositio cõstituta precise ex nomine ꝛ verbo presentis indicatiui modi. Ut est quilibet istarum. Sortes ambulat. Sortes est animal. Propositio non simpliciter prima opposito modo definitur. Circa resolutionem seu modum resoluendi propositiones dubitatur: quo pacto iste debeant resolui. scilicet Non est verius contradicere: ꝙ toti propositio in negationem proponere. Non est ita sicut ista propositio significat. Puer proficit magistro legente. Dies est quasi sol lucet. Melius est legere quam comedere. Regis interest gubernare. Penitet sortem peccati. Respondetur ꝙ prima resoluitur in istam: nulla est verior contradictio illa. Que fit proponendo negationem. Secunda in istam/ista propositio nõ significat ita esse sicut est. Tertia in istam (si sumatur in sensu categorico) puer est proficiens eo: dum magister legit: vel quia magister legit: vel si magister legit. Et sic predicatum est totum illud: proficiens eo dum magister legit. Quarta in istam. Dies est existens eo tempore quo sol lucet. Quinta in istam melior est lectio: quam comestio. sexta. in istam gubernatio est in re regis. septima. in istam penitentia peccati est sortem secundum. v. e. p. o. phi. lect. ꝯ noie.

¶ Circa definitiones subiecti ꝛ predicati notabis: ꝙ ibi sumitur terminus pro cõplexo vel incõplexo vel pro recto vel aggregato ex recto ꝛ obliquo: nõ in pro obliquo solo. Si teneatur significatiue quia obliquus solus nõ põt eẽ extremum totale propositiõis. Notabis preterea duplex eẽ predicatum. scilicet formale ꝛ est copula. Materiale ꝛ est illud quod definitum est.

¶ Item est duplex subiectum: subiectum. scilicet enuntiationis. Et est illud quod definitum est. Et distributionis ꝛ est terminus distributus ante copulam. Siue sit terminus rectus: seu obliquus. Exemplum primi omnis homo currit: ibi ly homo ꝛ est subiectum enuntiationis ꝛ distributionis. Licet diuersis rationibus. Secundi omnem equum videt Plato: ibi ly plato est subiectum. Et ly equum est pars predicati respectu subiecti enuntiationis: ꝛ est subiectum distributionis. In isto tractatu cõsideratur subiectum enuntiationis: ꝛ in. 4o distributiõis.

Sequitur textus.

Propositionum categoricarum. Alia particularis: alia indefinita ꝛ alia singularis. Propositio vniuersalis est illa in qua subijcitur terminus cõis signo vniuersali determinatus: vt omnis homo currit. Terminus cõis est qui aptus est predicari de pluribus: vt homo de sorte: ꝛ de platone. Signa vniuersalia sunt hec: omnis: nullus: quilibet: neuter: ꝛ similia. Propositio particularis est illa: in qua subijcitur terminus cõis signo particulari determinatus: vt quidam homo currit. Signa particularia sunt hec: quidam: alter: aliquis ꝛ similia. Propositio indefinita est illa in qua subijcitur terminus cõmunis sine signo: vt homo currit. Propositio singularis est illa: in qua subijcitur terminus discretus vel terminus cõmunis cum pronomine demonstratiuo primitiue speciei vt sortes currit: vel ille homo currit. Terminus singularis est qui aptus natus est predicari de vno solo vt sortes de seipso.

Sequitur glosa.

Posita definitione propositionis categorice ad eiusdem diuisionem Petrus Hispanus accedit dicens. Propositionum categoricarum: etc. Et intelligitur ista diuisio sic. Omnis propositio categorica est vniuersalis vel particularis vel indefinita vel singularis: que diuisio est subiecti in accidentia: quia fit penes quantitatem ipsius propositionis: que diuisio: quo ad .3m. primum membra ponitur a philosopho primo priorum capitulo primo.

¶ Pro cuius diuisionis ampliori notitia prenotandum est quid sit quantitas. Et quid sit aliquod signum determinare subiectum alicuius propositionis. Et quid sit signum quantificans.

¶ Quantitas propositionis sic definitur. Quantitas est quedam proprietas propositionis categorice. Sibi conueniens ratione subiecti enuntiationis totalis: quod ad plura vniuersaliter particulariter / indefinite vel ad vnum singulariter se extendit.

¶ Signum determinare subiectum alicuius propositionis est facere: quod intellectus accipiat significatum illius subiecti aliter quam acciperet sine tali signo: quantum est ex parte ipsius signi. Ut in hac propositione omnis homo currit: ly omnis determinat ly homo: quia posito ly omnis, intellectus concipit vel intelligit hominem distributiue: quem conciperet determinate: si ly omnis non poneretur ibi. Dicitur quantum est ex parte signi: quia dicendo aliquis homo currit: et homo currit. Subiectum eodem modo accipitur. Hoc tamen est de per accidens: quia si diceremus aliquis homo est species: et homo est species: subiecta non tenerent eodem modo.

¶ Signum quantificans est signum: quod non efficitur pars extremi aptum natum reddere propositionem quantam: scilicet vniuersalem: particularem etc.

¶ Dicitur quod non efficitur pars extremi propter negationem infinitantem et propter alia signa: que particula efficiuntur partes extremorum: vt ly omnes collectiue: etc. et per idem excluduntur termini singulares. Nam dicendo homo currit propositio est indefinita. Si vero dicam homo sortes currit: efficitur propositio singularis: tamen ly sortes efficitur pars subiecti: ideo nil contra nos.

¶ Uel definiatur sic: signum quantificans est signum sincategorematicum variatiuum quantitatis orationis sui respectu termini communis loco subiecti communiter positi.

¶ Dicitur sincategorematicum ad excludendum ly sortes in hac: homo sortes currit: Dicitur ratione sui vt excludantur signa materialitatis: quia ista propositio est singularis: sortes currit et ista indefinita ly sortes currit. Hoc tamen fit eo quod variatur genus suppositionis. Dicitur respectu termini communis / vt excludatur ly non infinitanter sumptum. Nam variat respectu singularis: vt si dicam / sortes currit / est singularis / si vero dicam non sortes currit est indefinita. ¶ Dicitur loco subiecti communiter positi: quia tenetur hanc esse vniuersalem. Tantum Platonem videt homo: in qua ly homo est subiectum et distribuitur / tamen subiectum non ponitur vbi communiter solet poni: et propter ly tantum minime est signum quantificans.

¶ His prenotatis definitio propositionis vniuersalis sic intelligitur / propositio vniuersalis est propositio categorematica: in qua subiicitur terminus communis distributus secundum se totum categorematice vel secundum omnes suas partes distribuibiles a signo vel signis vniuersalibus. Signa vniuersalia sunt signa habentia vim distribuendi: vt omnis nullus: etc.

¶ Dicitur in definitione propositio categorica: quia hypothetica non est quanta secundum se: licet bene secundum suas partes / dicitur in qua subiicitur terminus communis ad differentiam propositionis singularis: quando eius subiectum est terminus discretus. Dicitur signo vel signis vniuersalibus ad differentiam propositionis particularis: et indefinite et singularis: quando in ea subiicitur terminus communis cum pronomine demonstratiuo. ¶ Dicitur preterea terminus communis distributus secundum se totum categorematice propter istam omnis homo currit: et istam et similes quilibet equus hominis currit: in qua nec ly equus nec ly hominis proprie distribuitur. Sed totum aggregatum categorematice: quia sumitur vnice: et idem dices de ista omnis homo vel equus currit. Si ly omnis distribuat totum disiunctum.

¶ Dicitur vel secundum omnes suas partes distribuibiles propter tales cuiuslibet hominis quilibet equus currit. Sortis quilibet equus currit. Omnis homo et omnis equus currit. Omnis homo: et sortes currit: non tamen iste. Hominis quilibet equus currit: nec ista. Omnis homo et equus currit: nec ista. Omnis homo vel omnis equus currit: quia ly vel est particularitas: ideo si debeat fieri vniuersalis oportet ly vel verti in vniuersalitatem: scilicet mutando in ly et vel negando illud sic. Omnis homo non vel equus currit. Quid sit terminus communis in terminis videre licet.

¶ Definitio propositionis particularis sic intelligitur propositio particularis est propter categorica: in qua subiicitur terminus communis determinatus secundum se totum categorematice vel secundum omnes suas partes determinabiles a signo vel signis particularibus.

¶ Signa particularia sunt signa habentia vim mutandi suppositionem simplicem in personalem: que non distribuunt: nec singularizant terminos. Qualia sunt ista: aliquis: quidam: quilibet secundum grammaticos probantes hoc ex Hieronymo Leuitici .13. dicente. Adducetur ad Aaron vel ad vnum quemlibet filiorum eius: quod grece scribitur seu ad vnum filiorum ipsius.

¶ Idem posset probari per translatorem philosophi 2o. thopicorum: qui dixerit vnum quodlibet: quodammodo multa dixit: sensus est qui dixerit vnum aliquod: et dixi per translatorem: quia philosophus non scripsit latine.

¶ Sed pro primo notabile: quia plurimos asserere translationem biblie qua communiter vtimur non esse Hieronymi: ideo argumentum presupponit falsum. Sed quicquid sit de hoc dicitur: quod ly quilibet equiuoce sumitur a grammaticis: et logicis: ab illis enim sumitur vice signi particularis: et ab istis vice signi vniuersalis. Uideatur si placet Laurentius ille de lingua latina bene meritus sed in dialectica minime peritus: quod pace illius dictum sit; videatur in suo primo libro sue logice capitulo 2o.

¶ Definitio propositionis particularis intelligatur proportionabiliter ad aliam / vnde patet has esse particulares aliquis homo currit: aliquis equus hominis currit: alicuius hominis aliquis equus currit: sortis aliquis equus currit / aliquis homo vel aliquis equus currit: et sic de similibus poteris exemplificare: et licet ly vel non sit signum particulare est tamen particularitas.

¶ Definitio propositionis indefinite. Sic intelligi

tur: propositio indefinita est propositio categorica: in qua subijcitur terminus communis non determinatus secundum se totum categorematice neque secundum omnes suas partes determinabiles signo vel signis quantificantibus. Et sic omnes iste sunt indefinite: scilicet homo currit / hominis equus currit: hominis aliquis equus currit: ⁊ sic de alijs.

¶ Definitio propositionis singularis sic intelligitur/ propositio singularis est propositio categorica: in qua subijcitur terminus discretus vel terminus communis cum pronomine demonstrativo primitive speciei vel relativum substantie ⁊ identitatis referens antecedens discretum / exemplum primi: Guillermus currit / Petrus ⁊ Martinus currit: quia terminus discretus hic accipitur pro termino discreto complexo vel incomplexo: secundi vt iste homo currit. Dicitur primitive: quia si fuerit derivative secus erit. Quod ad minus ex parte pronominis non habebit quod faciat singularem: vt patet hic meus bucephalus currit: que est singularis. Tamen hoc non habet a meus sed a termino discreto: quod patet: quia ista non est singularis meus equus currit: sed indefinita secundum illi gnostici licet bene possit sustineri eam esse particularem: quia ly meus ⁊ ly tuus semper denotant terminum accipi personaliter.

¶ Dicitur vel relativum substantie ⁊c. Quia secunda pars istius disiunctive: scilicet sortes currit vel ille est albus est singularis. Nam ly ille supponit discrete cum referat antecedens discretum.

¶ Circa predictas definitiones notato: quod quando in eis dicitur: quod subiectum distribuatur vel particularizetur vel singularizetur: sufficit quod fiat hoc explicite vel implicite. De primo exempla sunt supra posita. Pro secundo erunt ista nihil currit: que huic equivalet nullum ens currit: vel non ens currit. Aliquid mouetur: que equivalet huic aliquod ens mouetur.

¶ Scito preterea quod quando dicitur in definitionibus a signo vel signato intelligitur a signo vel ab equivalenti signo ad minus in consequendo: vt hoc totum non nullus tantum valet sicut quidam in consequendo.

¶ Unde notabis valde: quod ad hoc quod aliqua propositio sit particularis non sufficit quod equivaleat vni particulari in consequendo. Nam sic ista esset particularis homo currit: equivalet enim isti quidam homo currit: que est particularis in consequendo: quod tamen est falsum. Sufficit igitur equivalentia signorum in consequendo inter se: non tamen propositionum inter se.

¶ His igitur pre intellectis: tandem quasi epilogando omnia dicta: ponitur quedam regula generalis qua faciliter possit dignosci cuiuslibet propositionis mundi quantitas que talis est.

¶ Omne subiectum propositionis: aut est terminus singularis: aut terminus communis cum pronomine demonstrativo primitive speciei: aut relativum substantie ⁊ identitatis referens antecedens discretum: aut nullum istorum.

¶ Si tria primatim: tale propositio est singularis ⁊ breviter omnibus modis quibus fit suppositio discreta: potest fieri propositio singularis: vnde omnes iste sunt singulares: Petrus currit / Joannes ⁊ Ferdinandus currunt / sortis brunellus currit / hominis brunellus currit: cuiuslibet hominis famulus est albus. Non autem ista Petrus vel Martinus currit/ que potest effici singularis dicendo iste Petrus vel Martinus currit demonstrando vnum illorum: ⁊ singularizando totum: ita quod sensus sit istud ens quod est Petrus vel martinus currit: potest effici similiter vniversalis dicendo omne Petrus vel Martinus currit: vt sensus sit omne ens quod est Petrus vel Martinus currit: ⁊ magis congrue ponitur signum in neutro genere quam in masculino quando tale signum cadit supra totum aggregatum.

¶ Si vero nullum trium predictorum sit ⁊ subiectum sit terminus communis: tunc aut tale subiectum est terminus complexus: aut incomplexus. Si secundum: si tale subiectum distribuatur complete seu incomplete: est propositio vniversalis: vt sunt iste: omnis homo currit: vterque homo currit: quasi: quilibet homo currit: ⁊c.

¶ Si particularizatur: est particularis: vt quidam homo currit. Si nullum cadit supra ipsum signum quantificans est indefinita: vt homo currit. Si subiectum est complexum: aut est aggregatum / quod semper sumitur vnice vt est adiectivum cum suo substantivo: de quo dic de implicatione posita in subiecto: ⁊ tunc servari debet quod dictum est de subiecto incomplexo: aut potest sumi vnice: ⁊ non vnice. Et tunc si sumatur vnice etiam est idem iudicium sicut de extremo simplici. Sumitur enim tale aggregatum loco termini simplicis ⁊ per consequens respiciendum est ad totum aggregatum categorematice ⁊ non ad partes ad quantitatem iudicandam.

¶ Si autem sumatur tale congregatum non vnice vel est aggregatum ex recto ⁊ obliquo vel copulatum vel disiunctum vel condicionatum. Si tria prima. Ad hoc quod sit vniversalis oportet omnes partes distribuibiles aut vniversalizabiles distribui ⁊ vniversalizari. Dicitur distribuibiles propter partes categorematicas. Dicitur vniversalizabiles propter syncategorematicas: ideo ista non est vniversalis omnis homo vel omnis equus currit: quia ly vel est vniversalizabile negando illud: vel mutando in ly ⁊ quod tamen non fit. Proportionabiliter dic de particularizatione ad hoc quod sit particularis. Ad hoc autem quod sit indefinita: sufficit quod nullum signum ponatur vel quod nullum signum cadat supra totum subiectum categorematice / nec aliqua signa eiusdem speciei supra omnes partes: ⁊ sic omnes iste sunt indefinite / omnis equus est animal: hominis aliquis equus est animal alicuius hominis quilibet equus est animal / ⁊ licet de istis duabus vltimis videatur absonum dicere eas esse indefinitas necessario est dicendum ad salvandum isto modo quod non sit necesse ponere mixtam quantitatem.

¶ Si autem fuerit condicionatum oportet quod totum categorematice distribuatur: ad hoc quod sit vniversalis ⁊ quod totum particularizetur: ad hoc quod sit particularis: ⁊ quod nullum signum cadat: ad hoc quod sit indefinita.

¶ Unde ista est indefinita omnis homo si est: omnis homo est risibilis: posito quod ly omnis primum non cadat nisi supra primam partem.

¶ Hec regula generalis posita est vt non sit necesse ponere mixtam quantitatem. Si vero aliquis perhorrescat concedere istam indefinitam: alicuius hominis quilibet equus currit / ⁊ similes. Ille tenetur incidere in vnam partem istius disiunctive. Quod est danda mixta quantitas vel quod quantitas est attendenda a principaliori parte subiecti: quod in ag-

bretatur ex recto et obliquo erit rectus: in copulatis et disiunctis etc. erit pro libito: quis tefus: prout dicimus: quod in hac propositione homo est vel homo non est et leo currit ly vel et ly et potest esse copula principalis secundum intentionem proferentis. ¶ Vel potest dici quod debet propositio nominari a nobiliori quantitate. Et sic unitas erit inter omnes nobilior: deinde particularitas et sic consequenter. Et sic ista erit universalis quidam homo et omnis equus currit et ista particularis equus et quidam homo currit. Consimiliter dicatur de aliis. ¶ Quidam dicunt quod penes priorem partem subiecti est attendenda quantitas. Sed ob hoc non excluditur mixta quantitas. Sumendo quantitatem prout deservit arti silogistice: prout ipsi sumunt: hoc patet. Nam ista est singularis secundum eos. scilicet istius hominis quilibet equus currit. Sed quod sit universalis probo. Potest esse maior in darii igitur est universalis. Antecedens patet nam iste silogismus est in darii: istius hominis quilibet equus currit: brunellus est istius hominis equus: ergo brunellus currit. Nec valet dicere quod est expositorius: quia eius medium est terminus communis. Amplius probatur quod sit universalis secundum mentem philosophi dicentis in libris priorum universalem quidem dico quod omni aut nulli inesse significat: sed talis est praefata propositio igitur. Accipe ergo ex disiunctiva illa quam partem malueris.

¶ Ad argumentum secundo: quod aliqui faciunt contra predicta scilicet in acceptione non unica partes sumuntur pluribus acceptionibus: igitur non debet attendi quantitas penes totum. Respondetur distinguendo de ly toti vel sumendo illud cathegorematice et sic concedo: sumendo vero sincategorematice et sic nego.

¶ Nunc dubitatur primo circa illud quod dictum est in expositione definitionis universalis: scilicet quod hypothetica non est quanta secundum se sed bene secundum partes. Et est ratio dubii quia doctor sanctus dicit quod quando aliquod accidens non potest convenire toti nisi ratione partis sufficit denominare totum. Sed quantitas (ut dictum est) non potest convenire hypothetice nisi ratione partis igitur potest denominare totum et sic tota erit quanta.

¶ Ad hoc respondetur: quod maxima est vera: quando tale accidens taliter convenit parti quod nulli toti potest competere: sicut simitas quod nulli toti homini potest competere: sed si sit in naso sufficit denominare hominem simum: tamen albedo dentis ethiopis licet non possit competere toti non sufficit denominare totum: quia dari potest aliquis totus homo albus: sic est in proposito: nam quantitas potest convenire alicui toti perfecto in specie: scilicet cathegorice propositioni: ideo licet conveniat parti hypothetice non sufficit illam denominare quantam.

¶ Secundo dubitatur quare quantitas potius attenditur ex parte subiecti quam predicati. Respondetur quod accidens quod primo insequitur materiam est quantitas in phisicis rebus et quia subiectum in propositione habet se ut materia: predicatum vero ut forma: ideo ista proprietas que insequitur subiectum dicitur quantitas: et affirmatio et negatio que sequitur copulam dicitur qualitas. Et si arguas contra: quia dicitur quod est duplex predicatum scilicet formale et materiale igitur aliquod predicatum habet se ut materia. Ad argumentum respondetur distinguendo aliquis vel comparando predicatum ad subiectum et sic negatur: quia omne predicatum isto modo se habet ut forma et subiectum ut materia: vel comparando unum predicatum alteri et sic concedo: nam non est inconveniens quod una forma se habeat ut materia respectu ulterioris forme: sicut anima est forma corporis et respectu scientie se habet ut materia utrumque tamen predicatum respectu subiecti dicitur forma.

¶ Tertio dubitatur cuius quantitatis sit ista. scilicet cuiuslibet hominis brunellus currit. Si dicatur ut supradictum est de illa cuiuslibet hominis favellus est albus eam esse singularem/contra omnes partes subiecti distribuibiles distribuuntur igitur est universalis aliquid: ergo sequitur contra definitionem ad definitum.

¶ Respondetur admittendo solutionem datam et ad argumentum in oppositum negatur consequentia: quia non ponis totam definitionem. Definitio enim dicit propositio universalis est categorica in qua subiicitur terminus communis: modo nego tibi quod subiectum predicte propositionis sit terminus communis sed singularis: quia eius est aggregatum ex recto et obliquo quod et rectus est terminus singularis totum aggregatum est terminus singularis. ad minus in supponendo.

¶ Quarto dubitatur de ista hoc universale est species humana: demonstrata natura humana existente obiective in intellectu: quod sit singularis patet per definitionem: quod non: probatur sic: subiectum de pluribus est verificabile igitur. Ad hoc concesso primo argumento quia verum concludit. Respondetur ad secundum distinguendo aliquis vel de pluribus suppositis immediate importatis per hunc terminum universale que sunt hoc universale et hoc universale et sic nego: vel de pluribus hominibus singularibus que sunt eius supposita aliquo modo et immediate et sic concedo: et hoc non impedit quin sit singularis.

¶ Quinto dubitatur de ista: iste homo currit: per ly iste demonstrando equum: quod sit singularis liquet ex definitione: quod non probatur sic. Si esset singularis subiectum singularizaretur pro equo: sed hoc non igitur non est singularis.

¶ Maior est de se nota: minor probatur: nullus terminus singularizatur: nisi pro illo quod significat. Sed ly homo non significat equum: ergo non potest singularizari pro illo.

¶ Ad hoc respondetur: concedendo primum argumentum: quia concludit verum. scilicet quod est singularis. Ad secundum: concessa maiore negatur minor et ad probationem concedo maiorem. scilicet nullus terminus etc. et ad minorem distinguo: quod ly homo non significet equum vel simpliciter et absolute et sic concedo: ex suppositione et ex vi demonstrationis nego. Nam quando tu demonstrato equo dicis iste homo: quasi de novo imponis illum terminum homo ad significandum equum. Alio modo posset responderi non admittendo congruitatem propositionis. Et admittendo. Alii aliter dicunt: sed mihi videtur dicendum quod dictum est. Ex hoc habetur quod aliqua est singularis quod nullius est universalis. Ut patet de predicta propositione quia nec est istius omnis homo currit. Nec istius omnis equus currit: non prime: quia subiectum illius non supponit pro equo/non secunde: quia non habent ista et illa eundem subiectum: si tamen ly homo imponeretur de novo ad significandum equum esset prima esset sua universalis: tamen en rebus ut nunc: nulla valet assignari.

¶ Sexto dubitatur de ista. Homo est species: pro cuius solutione nota duplicem esse propositionem singularem (prout in proposito sufficit) quedam est que ad modum tantum et est illa que servat conditiones propositionis singularis quo ad ascensum et descensum et contradictionem et tamen eius subiectum est aliquid commune: alia est singularis quo ad rem et modum ut sortes est. His habitis dicitur quod predicta propositio est singularis: primo modo: sed non secundo. Sed simpliciter est indefinita.

7°. Dubitatur de ista hoc imaginabile est hec chimera quod sit singularis patet per definitionem: quod non: probatur sic (supponendo quod ly hoc demonstret chimeram in imaginatione) eius subiecto non repugnat verificari de pluribus: igitur non est singularis. Ad hoc respondet quidam doctor quod eius subiecto prout ibi sumitur: repugnat verificari de pluribus: sed contra hoc sic arguo. ly hoc imaginabile: prout ibi sumitur: habet appellationem intrinsecam: igitur de quocumque predicatur predicabitur cum illa. Et per consequens poterit de pluribus predicari: quod patet quia sic ista est vera sortes est hoc imaginabile. Quia sensus est sortes est vel fuit vel erit vel potest esse vel imaginatur esse hoc imaginabile: quod est verum secundum

diter loquentes: sm̄ q̄ ꝓcedit argumentū. Similiter poteris probare istam: plato est hoc imaginabile.

¶ Ad istud argumētū: vt cuq̄ difficile: videt mihi dupliciter posse responderi vt enacuetur vtraq̄ responsione argument. et replica. Primo enī distinguendo antecedēs .s. q̄ possit verificari de pluribus: vel de pluribus: et ꝓ pluribꝰ suppositis termini verificādi: et sic nego an̄s: et concedo cōsequentiā: vel de pluribus: sed nō pro pluribus suppositis talis termini verificandi: et sic concedo an̄s: et nego consequentiā. Quia primum requiritur ad hoc q̄ aliquis terminus sit cōis. Nam q̄n ego dico sortes est homo: plato est homo: ly homo nō verificat de sorte et platone ꝓ eodē supposito. Sed ꝓ diuersis. Cuius oppositū inuenit in istis plato est hoc imaginabile. Sortes est hoc imaginabile. Dato q̄ teneant vere. Quod aliqui ꝓbant vt supra dictū est. Si autem aliq̄s diceret: q̄d quādo ponit ꝓnomē vt ibi illi termini imaginabile: nō ampliat. Posset sibi ꝓbari oppositū. Quia iste est bonus descēsus. Chimera ē imaginabilis: ergo chimera est hoc imaginabile: vel chimera est hoc imaginabile: ⁊c. ergo seruat eadē ampliatio in descēdētibꝰ et descēsa et ꝓ ꝯñs habet intētū.

¶ Alio modo posset rñderi negādo an̄s. s. q̄ nō sibi repugnet verificari de pluribꝰ. Et ad ꝓbationē nego q̄ ille sint: ver. plato est hoc imaginabile. Sortes est hoc imaginabile. Et ad ꝓbationē nego q̄ sic debeat explicari ampliatio. Sed sic plato est vel fuit: vel erit: vel pōt esse: vel imaginat: hac imaginatiōe: esse hoc imaginabile: demostrata imaginatione illa: qua imaginabatur: hanc chimerā esse hoc imaginabile. Et cū impossibile sit aliquē imaginari hāc chimeram esse hoc imaginabile. Et platonē esse hoc imaginabile. Et sortē esse hoc imaginabile vna et eadem numero imaginatione: cuilibet eorū adequata: ideo impossibile est tolem terminū: vt sic: verificari de pluribus / ratio autē q̄ istam scḋaz solutionē posuerim / est hec. Nā sicut q̄n dico chimera est imaginabilis ly imaginabilis ampliat vsq̄ ad imaginabilia: quacūq̄ imaginatione. Ita ly hoc imaginabile ampliabit vsq̄ ad imaginabilia hac imaginatione. Hic obiter notato. Doctorē quendā negare istam. Sortes imaginari le est plato. Et si concedat hanc sortes imaginatur plato. Quia in ista secūda totale ꝑdicatum est imaginari plato: et nō in prima.

¶ Notabis secūdo .s.t. in .4°. dist. 49. q̄e .1. ar° .3. q̄la. secūda ad .4m. Dicere ista verba formalr / nō potest estimari q̄ albedo sit nigredo: q̄uis possit estimari q̄ id quod est album sit nigrum: hec ille.

¶ Dubitat de q̄t. tate scḋe pti. istiꝰ copulatiue .s. omne aīal est: et ip̄m̄ met est albū. Respōdet q̄ vniuersal. sed q̄ nō subijcit in ea terminꝰ cōis signo vniuersali determinatur: igit nō est vniuersalis. Ad hoc respondetur distinguendo an̄s: vel formaliter et sic conceditur: vel equiualenter, et sic negatur.

¶ Nono dubitatur de q̄ntitate istius vterq̄ hō currit. Et q̄ sit vniuersalis patet ꝑ dif. nitionē vniuersalis q̄ non: ꝓbat: equiualet huic aliquod duor. hoīz quilibet hō currit: et ista non est vniuersalis vt ex ꝑcedētibus haberi pōt: igit. Respōdet eam esse vniuersalē: et ad argumentū in oppositū huiꝰ respōdet distinguēdo vel q̄ equiualeat illi in significādo: et sic negat vel in consequendo: et sic concedit et negat consequentia.

¶ Decimo dubitat. Circa ꝑdicta an ista signa quantificantia sint partes extremorum. Ad dubium respondetur ꝑ tres regulas sequentes quarū prima est.

¶ Prima omne signū positū post copulā efficit pars extremi: vt hic sortes est oīs hō: totale ꝑdicatū est ly omnis homo et sic q̄z cōit ꝑdicatū eius nō distribuit.

¶ Scḋa oē signū positū int ꝑtes extremi acceptionis vnice efficit ꝑs extremi et sic totale subm hꝰ ꝓpōnis q̄libz eqꝰ cuiuslibet hoīs currit est ly eqꝰ cuiuslibet hois et h oīs hō vł oīs eqꝰ currit. Si disiūctum sumatur vnice: et primum signū cadat supra totale disiūctū: subiectū est totū hoc. hō vł oīs eqꝰ et sic de silibus.

3a. Nullū signū positū ī capite seu ꝑncipio totꝰ ꝓpositiōis categorice ꝑter ly omnes collectiue sumptum et ly nō infinitāter et ly tm̄ q̄n facit categoricā de exclusa extremo: efficit ꝑs extremi: vt h oīs hō est aīal ly hō ꝑ se est subm. Aliq̄ ab ista regula excipiūt signa ꝑticularia et singularia. Sz oppm videt esse de mēte Petri hispani. Nam dicit ꝓpositio ꝑticularis est illa in qua subijcit tꝰ cōis signo ꝑticulari determinatꝰ. Si ḡ vt tu dicis signa ꝑticularia efficerent ꝑtes extremorū nō deberet sic dicere: sz sic. ꝓpositio ꝑticularis ē illa: cuius subm est aggregatū ex tº cōi et signo ꝑticulari.

¶ Si dicas: q̄ quando Petrus hispanus dixit subijcitur intellexit part. taliter: id est tanq̄ pars subiecti / contra in definitione propositionis vniuersalis posuit illud verbum subijcitur: et tamen non intellexit q̄ terminus communis in vniuersali esset partiale extremum. Sed totale: igitur eodem modo debet sumi in alijs definitionibus.

¶ Circa predicta notabis: q̄ ly aliquis potest dupliciter sumi vno modo loco termini singularis: vt quando ly aliquis homo ponitur pro sorte vel alio singulari homine et tunc talis terminus erit singularis ad minus ex suppositione / alio modo sumit vt dictū est.

¶ Similiter notabis: ly quidam apud grammaticos signum singulare dicit: quia (vt dicunt certum quendam representat) sed hoc nihil est quia de pluribus potest quis esse certus.

¶ Preterea notabis: ly aliquid aliquando sumi substantiue et tunc est transcendens: aliquando vero adiectiue et tunc est signum particulare.

¶ Preterea ly ille aliquando tenetur demonstratiue ad sensum vel ad intellectum: ad sensum: vt quando dicimus ille homo est quem vidimus alia die. Ad intellectum / vt poeta ille meas errare boues vt cernis et ipsum: ⁊c. Aliquando relatiue vt petrus currit et ille mouetur. Primo modo facit semper propositionem singularem secundo modo non: nisi antecedens fuerit terminus discretus

¶ Preterea ly: hic: hec: hoc: aliquando facit demonstrationem personalem: et tunc verificatur pro eadem re numero: que demonstratur quando dicimus: hic: homo: est cōsanguineus meus: aliquo homine demostrato.

¶ Aliquando facit demostrationem simplicem et tunc verificatur non pro eadem re numero: sed pro alia simili: et tunc ponitur pro talis: vt quando dicimus hec herba crescit in horto meo: sensus est talis herba vt hec est: ⁊c. Sic debet sumi ly hi in auctoritate beati Gregorij adducta a doctore sancto quolibeto 3°. ar°. 15. auctoritas est hec. Si primū parentē nulla putredo peccati corrūperet: nequaq̄ ex se filios gehēne generaret. Sed hi qui nūc per redētorem saluādi sunt. Soli ab eo electi nascerent ly hi demonstrat simpliciter: habet hoc dictū. S. Gregorij in. 4°. moralium super illum textum. Nunc dormiens silerem ⁊c. Aliquando sumitur ꝓ quidā: et sic nulli starū hi ꝓficiunt: hi deficiūt. Aliq̄n ē articulꝰ: vt dicūt grāmatici masc

fenlinum nomen est quod declinatur cum hic &c. Aliquando est aduerbium: vt hic est Anthonius.
¶ Notabis hanc esse distinguendam secundum aliquos mei asini interest currere: quia si ly mei / sit genitiuus huius pronominis meus: mea: meum: est indefinita: vel est genitiuus huius pronominis ego: & hoc adhuc dupliciter: vel est adiectiuum illius termini asini: & tunc est singularis: vel est dictio recta ab illo termino asini & tunc est indefinita: primo modo facit istum sensum meus asinus est cuius interest currere: secundo modo istum mea qui sunt asinus interest currere. 3°. modo asinus mei: id est asinus possessus a me est: cuius interest currere. Sed vltimus sensus improprie adaptatur illi propositioni. Nam genitiuus huius pronominis ego: significat passionem non actionem: & secundus sensus similiter non est ita proprius sicut primus immo secundum rectam grammaticam in vltimis duobus sensibus non est oratio congrua.

¶ Sequitur textus.

Item propositionum categoricarum alia est affirmatiua \ alia negatiua. Affirmatiua est illa: in qua predicatum affirmatur de subiecto vt homo currit. Negatiua est illa: in qua predicatum negatur de subiecto: vt homo non currit. Diuisa propositione tripliciter sciendum est: quod triplex est quesitiuum: per quod querimus de ipsa propositione scilicet que qualis & quanta \ que \ querit de substantia propositionis: ideo ad questionem factam per \ que \ respondendum est categorica: vel ypothetica: qualis querit de qualitate propositionis: ideo ad questionem factam per \ qualis. Respondendum est affirmatiua vel negatiua. Quanta querit de quantitate: ideo ad questionem factam per quanta respondendum est vniuersalis vel particularis vel indefinita vel singularis. Unde versus. Que ca. vel hyp. qualis \ ne vel af. v. quanta. par. in sin.

¶ Sequitur glosa.

Posita diuisione propositionis categorice penes quantitatem: consequenter Petrus hispanus ponit eiusdem diuisionem penes qualitatem essentialem: dicens. Item propositionum categoricarum.
¶ Definitio propositionis affirmatiue venit sic intelligenda / propositio affirmatiua est propositio categorica: in qua totale predicatum enunciatur de totali subiecto mediante totali copula vel principaliori parte copule affirmata: vt ista est affirmatiua homo est animal. Et ista homo qui non est albus est animal: quia ly: est. 3^m. est copula principalis: & ista sortes est vel non est animal: quia est: vel manet affirmatiua: quod est principalior pars. Immo solum ly vel: quia quantum ad nobilitatem sicut se habet ly: vel quando coniungit inter propositiones. Sic quando coniungit inter terminos. Sed primo modo est nobilior pars hypothetice igitur secundo modo erit nobilior pars termini complexi: & sic ab affirmatione vel negatione coniunctionis vnientis copulas partiales propositionis categorice poterit sumi affirmatio vel negatio totius categorice propositionis.
¶ Definitio propositionis categorice negatiue. Sic proportionabiliter ad primam intelligatur / propositio negatiua est propositio categorica: in qua totale predicatum enunciatur de subiecto mediante totali copula vel principaliori parte copule negata: vt ista est negatiua equus non currit: & ista sortes qui est animal non est legens & ista Petrus est non vel est studens: & ista leo animal non est.
¶ At vero pro horum enodatione ampliori. Scito quod triplex est negatio: scilicet negans / infinitans / & priuans / que sic definiuntur.
¶ Negatio negans est illa que facit terminos quos inuenit post se supponere aliter quam antea secundum exigentiam contradictionis: redditque propositionem negatiuam: & non efficitur pars extremi vt ly non sumpto neganter in hac propositione non homo est animal.
¶ Infinitans est illa que efficitur pars extremi cum termino: cui adiungitur: & non mutat qualitatem propositionis: distribuitque terminos sibi immediatos quantum est in se: vt in prefata propositione ly non sumpto infinitanter. Nec sequitur ex hoc vnam & eandem propositionem esse affirmatiuam: & negatiuam formaliter scilicet bene materialiter. Nec potest tibi dari signum euidens quo possis dinoscere quando sumatur ly non: quia vtroque modo poterit sumi: nisi tibi a proponente fuerit notificatum: ideo licitum tibi erit ab ipso hoc querere.
¶ Priuans est illa: que negat habitum siue formam: & relinquit subiectum aptum natum ad illam habendam: vt non videns sumptum loco illius termini cecus & non iustus loco ly iniustus: & isto modo non videns & non iustus non potest dici de lapide: quia licet non habeat visum: nec iustitiam non tamen habet potentiam ad illam: & ista negatio vt communiter significatur per ly. in. quando ponitur in compositione dicimus enim inimicus incontinens.
¶ Preterea notabis negationem negantem habere tria officia. scilicet negare: distribuere & impedire: vt in ista propositione non omnis homo est animal: negat copulam distribuit predicatum & impedit distributionem subiecti. Et licet hoc sit faciliter sustentabile: similiter posset sustentari negationem vnicum tantum habere officium. scilicet negare: vt negare sit oppositum ponere illius in quod agit. Est enim negatio vt aliter fertur malignantis nature quia quod post se inuenit destruit & eius oppositum ponendo & illud erit suum significare seu negare vt quidam dicit. Ex quo infertur negationem semper negare: semper enim ponit oppositum. Si enim inuenit propositionem affirmatiuam reddit ipsam negatiuam & econtra & si inuenit terminos non distributos distribuit illos & econtra.
¶ Circa primam partem textus queritur an ista sit diuisio generis in species: & probatur quod non: quia propositio affirmatiua & negatiua non sunt species propositionis igitur ista non est diuisio generis in species / antecedens probatur: inter ea que sunt species alicuius generis nulla est nobilitas aut prioritas: sed inter propositionem affirmatiuam & negatiuam est nobilitas aut prioritas igitur / maior ex se: & per omnes logicos patet alias diuisio generis in species non esset diuisio vniuoci sed equiuoci vel analogi / minor vero probatur ex sancto Thoma: primo perhiermenias / vbi vult esse affirmatiuam esse priorem negatiua: intellectu voce & re significata. Intellectu: nam prius intellectus componit quam diuidat: diuisio nam que naturaliter est posterior compositione. Nam non est diuisio nisi compo

torum. sicut non est corruptio nisi generatorum / voce est prior quia est simplicior. Maior negatiua addit supra affirmatiuam negationem: et re significat aquia prius est esse quam non esse: sicut habitus priuatione: nunc affirmatiua significat esse negatiua non esse igitur minor vera.

¶ Sed contra omnia illa que differunt secundum formas essentiales: et conueniunt genere differunt specie. Sed propositio affirmatiua et negatiua sunt huiusmodi. Ergo differunt specie maior de se patet minor probatur: quia affirmatio et negatio penes copulam que est forma essentialis propositionis: sumitur: et ex vtera differunt specie: ergo sunt species cum non sint indiuidua: et non alterius generis nisi propositionis categorice quod genus est hic diuisum: igitur et cetera.

¶ Pro responsione notandum quod quidam doctor antiquus Alexander nuncupatus ductus ratione ante oppositum facta: quam eliciebat ex verbis philosophi vbi supra: asserebat supra positam diuisionem non esse generis in species: quin potius multiplicis in sua significata. S. vero doctor loco preallegato: dicit eam esse generis in species: et hoc tenendum est: tum propter sancti doctoris auctoritatem: tum propter rationem in oppositum: et alias que possunt adduci.

¶ Ad argumentum ante oppositum respondet doctor sanctus valde notabiliter dicens: quod vnum diuidentium aliquod commune potest esse prius aut nobilius altero dupliciter: vno modo secundum proprias naturas diuidentium: alio modo secundum participationem rationis illius communis quod in ea diuiditur. Primum non tollit vniuocationem generis: vt manifestum est in numeris: in quibus binarius secundum rationem propriam prior est ternario: sed tamen equaliter participat rationem generis sui: scilicet numeri. Nam eque bene binarius est multitudo mensurata per vnum: sicut ternarius: et econtra. Sed secundum impedit vniuocationem generis: et propter hoc ens non potest esse genus substantie et accidentis: quia in ipsa ratione entis substantia que est ens per se: prioritatem habet respectu accidentis: quod est ens in alio. Sic ergo affirmatio est prior negatione secundum propriam rationem. Tamen ipsa negatio equaliter participat rationem propositionis. His notatis facile est respondere in forma ad argumenta.

¶ Queritur secundo an aliqua propositio sit mixte qualitatis: probatur quod sic: quia ista propositio / quolibet est vel non est: est mixte qualitatis igitur: antecedens probatur. Non est potior ratio: quod sit affirmatiua quam negatiua igitur est vtrumque antecedens patet: quia sicut ly est primum affirmatur: ita secundum negatur: igitur habetur intentum.

¶ Sed contra: quia est primum principium: igitur est propositio affirmatiua. Consequentia probatur: quia primum principium potest esse maior in barbara: sed nulla maior in barbara est propositio negatiua ergo primum principium non est propositio negatiua maior et minor liquent et consequentia est in feriori quarte figure igitur et cetera.

¶ Pro questionis solutione notato: aliquos doctores ponere propositiones aliquas mixte qualitatis propter argumentum ante oppositum: quod nullius momenti est. Nam in apto est in illa propositione de qua arguebatur principaliter: et preter copule minime negari que est ly / est vel. Ea propter alii licet non admittant mixtam qualitatem propter illam propositionem: admittunt tamen eam propter istam fortes est vel non possibiliter est: vbi copula habet duas partes affirmatas et duas negatas. Et sic non erit assignabilis ratio: quare illa magis sit affirmatiua quam negatiua. Sed hoc argumentum similiter non concludit duplicem enim patitur responsionem. Primo potest dici quod vel ista propositio consideratur secundum quod est categorica: aut secundum quod est modalis. Si primum: dicitur eam esse affirmatiuam: quia due partes quarum nulla est modus affirmantur vel secundum quod est modalis: et sic dicitur: eam esse negatiuam quia modus negatur. Secundo potest dici: quod ly vel in copula disiuncta: et ly et in copula copulata sunt partes principaliores aliis: quia ratione earum alie partes coniunguntur: et sic aggregatum hoc. s. est vel preponderat illi: scilicet possibiliter est. Et propterea est affirmatiua et sic quecunque copula habuerit plures partes semper inuenietur vna: que se habeat tanquam forma respectu aliarum a cuius affirmatione vel negatione tota propositio dicatur affirmatiua vel negatiua.

¶ Tenentes autem istam opinionem ob auctoritatem Petri hispani: et philosophi dicunt diuisum huius diuisionis esse totum hoc propositio simplicis / qualitatis: sed dictum hoc licet saluet hanc diuisionem esse bonam: non tamen saluat prefatos auctores sufficienter diuisisse: cum propositionem in communi non diuiserint.

¶ Quam ob rem hac opinione dimissa ponitur conclusio hec nulla est danda propositio mixte qualitatis que conclusio probatur.

¶ Quando tu ponis hanc conclusionem aliqua propositio est affirmatiua et negatiua. Simul vel sumis illos terminos. scilicet affirmatiua et negatiua vniuoce cum philosopho et Petro hispano vel non. Si primum contra: tua conclusio est vna propositio affirmatiua: cuius predicatum non supponit: ergo est falsa: quod subiectum non supponat probo de nullo est verum dicere hoc est propositio affirmatiua et negatiua simul ergo non supponit: antecedens probatur: predicatum implicat contradictionem ergo illud de nullo verificatur: Antecedens patet: ponendo loco illius termini affirmatiua diffinitionem datam: et similiter loco illius termini negatiua tunc demonstrata quacunque propositione ista propositio est falsa: scilicet hoc est propositio in qua predicatum totale enunciatur de subiecto totali mediante totali copula vel principaliori parte copule affirmata: et propositio in qua predicatum totale enuntiatur de subiecto mediante copula totali vel principaliori parte copule negata.

¶ Si forsan dicas te non sumere illos terminos vniuoce sed equiuoce / nolo tecum disputare de nomine. Si autem velis aliter fugere argumentum dicendo: te vti illis terminis vniuoce non tamen velle admittere diffinitiones prout sunt exposite. Contra ille definitiones sunt admittende que tollunt pluralitatem: vbi non est necessaria et ipsis admissis saluantur dicta doctorum: sed iste definitiones sunt huiusmodi igitur sunt admittende.

¶ Preterea quando dicis quod aliqua est propositio affirmatiua et negatiua vel sumis ly: et diuisiue vel complexiue. Si primum hoc est falsum: vt patet reducendo illam propositionem ad vnam copulatiuam ex parte predicati. Si secundum sequeretur hanc esse mixte qualitatis. scilicet nullus homo est animal / quod est impossibile: alias nulla esset propositio pure negatiua. Sequela probatur: hec propositio nullus homo est animal est ipsamet et sua pars et ipsamet est negatiua et sua pars. scilicet homo est animal est affirmatiua: ergo hec propositio est affirmatiua et negatiua / maior et minor ab aduersariis conceditur: et consequentia est bona igitur: et cetera.

¶ Queritur tertio qualis sit ista non nullus homo

non currit ⁊ videtur ꝙ sit negatiua: ibi est vna negatio non impedita respectu copule. Ergo negat illam ⁊ per consequens est negatiua. Sed contra: aliqua impeditur: ⁊ non est maior ratio de prima ꝙ de secunda ꝙ de tertia. Ergo quelibet impeditur. Utraque libet impeditur ergo nulla negat copulam: ⁊ nulla negat copulam ergo est affirmatiua. maior prime consequentie conceditur ab omnibus minor probatur quia si tu dicis ꝙ prime due impediuntur: ⁊ non tertia ideo ⁊ poteris assignare rationem quare prime due magis ꝙ secunda ⁊ tertia.

¶ Pro questionis euidentia ponitur quedam regula generalis que talis est quando in aliqua propositione ponuntur plures negationes totales negantes sumpte ⁊ exercentes suam vim circa copulam totalem vel principalem. Si tales negationes fuerint pares reddit propositionem affirmatiuam. Si vero impares negatiuam: ista regula innititur naturali ⁊ communi modo concipiendi ⁊ auctoritati omnium logicorum: quare apposuerim illas limitationes facile mum est videre. Prima enim ponitur propter quorundam argumenta: que nullius vtilitatis vel valoris sunt. Primo enim probant hanc esse affirmatiuam homo non est animal: quia cadunt supra copulam due negationes: videlicet ipsa tota ⁊ sua pars que sunt due negationes quod probant de ipsa tota liquidum est de parte probatur: quia signata tota illa negatione in scriptura dempta minima particula que tamen parua sit vt dato ꝙ omnino remoueretur illud ꝙ remanet habeat formam negationis illa maxima pars est negatio: igitur cadunt due negationes. Sed vt dictum est oportet ꝙ sint totales. Posset similiter dici ꝙ illa pars magna non est negatio formaliter ⁊ actualiter sed bene materialiter ⁊ in potentia. Nam ad hoc ꝙ aliqua dictio sit negatio oportet intellectum ea vti: vel sibi simili.

¶ Dicitur negantes sumpte propter negationes sumptas infinitanter. Dicitur exercentes suam vim. ⁊c. Quia ista est negatiua sortes non est vel non est animal: posito ꝙ prima negatio sicut habet ex sua natura cadat in totum sequens quia sic non est negatio in illa propositione: ꝙ sit negatiua: patet quia sua contradictoria est affirmatiua: vt supra dictum est. Sed ꝙ secunda negatio non cadit supra totam copulam categorematice: nec supra partem principalem non est contra regulam.

¶ Propter eandem causam ista similiter est affirmatiua sortes qui non est albus est animal.

¶ Notabis preterea pro solutione argumenti supposito naturali ⁊ communi modo concipiendi ꝙ circa impedimentum illarum negationum aliquid est necessarium et aliquid liberum. Est quidem necessarium vt duas illarum intellectus intelligat impeditas ⁊ reliquam non: est autem liberum ꝙ ille due sint prime due: ⁊ tertia non / vel ꝙ prima sit non impedita: ⁊ relique due impediantur: ⁊ loquor vt dictum est de necessario ex suppositione.

¶ Istis notatis respondet ad argumentum in oppositum concedendo primam partem antecedentis ⁊ negando secundam ⁊ quando petis rationem dico ꝙ ratio quare due impediantur: ⁊ non omnes tres est communis: ⁊ naturalis modus concipiendi (vt pluries dictum est) ⁊ patet per experientiam: ratio vero quare prime due dempta tertia vel dempta prima relique due. Est determinatio intellectus: ⁊ voluntatis que ad hoc sufficit: ⁊ sic patet ꝙ intellectus libere potest concipere istas duas: vel illas duas impeditas non tamen omnes tres eo modo quo dictum est. Habes ex his non esse necessarium fugere ad artem obligatoriam. Nam aliquis intellectus intelligat impedimentum illarum negationum quem fugit ars obligatoria. Et si aliquis insurgat querens quare voluntas vel intellectus sic se habuerunt: ⁊ non aliter assumendo istas negationes / dic sibi hanc questionem pertinere ad libros de anima: ⁊ ad phisicos.

¶ Circa predicta dubitatur primo qualis sit ista nihil ⁊ nemo portant lignum. Respondetur per distinctionem: quia vel ambe negationes in illis terminis includse tenentur infinitanter: vel ambe neganter vel vnam finitanter ⁊ alia neganter. Si primo dico est affirmatiua. Si tertium est negatiua quecunque sit illa negatio siue prima siue secunda ⁊ iuxta eandem distinctionem poteris respondere de quantitate.

¶ Secundo dubitatur an si sortes haberet vnam propositionem categoricam ante cuius copulam ponerentur infinite negationes propositio esset affirmatiua vel negatiua.

¶ Ad hoc respondetur ꝙ licet posset dici talem propositionem esse incongruam: ⁊ ineptam: ⁊ per consequens nullatenus esse propositionem / admissa tamen eius congruitate aliqui dicunt eam esse affirmatiuam vel negatiuam non tamen affirmatiuam determinate seu determinate negatiuam. Alij dicunt eam esse affirmatiuam: quia infinite negationes impediunt ꝙ infinite negant. Sed hoc nihil est: nam quemadmodum ibi sunt infiniti binarij ita etiam sunt infiniti ternarij: ⁊ sic sunt infinite negationes impedientes alias infinitas que impediebant tuas infinitas: ⁊ adhuc hic non est status: quia in quolibet infinito sunt infiniti binarij ⁊ infiniti ternarij: ⁊ sic sine termino. Aliter igitur dicitur secundum alios: ⁊ melius: distinguendo quia vel ille intellectus concipit omnes negationes illas impeditas: ⁊ sic est affirmatiua vel concipit omnes impeditas preter vnam: ⁊ sic est negatiua ⁊ nota me dixisse vnam: ⁊ non primam vel vltimam nam vbi infinitum ponitur primum ⁊ vltimum remouetur.

¶ Tertio dubitatur / qualis sit ista sortes non vult studere. Respondetur distinguendo quia vel ly non vult est tertia persona istius verbi: nolo: non: vis non vult: ⁊ sic dicitur eam esse affirmatiuam: quia ille due dictiones sumuntur vice vnius verbi affirmatiui: quia hoc verbum nolo in secunda persona: ⁊ in tertia non habet vnam dictionem sicut in prima ⁊ ista propositio nolo scribere non equiualet in rigore huic non volo scribere sed huic volo non scribere inter quas multum interest: Nam prima nullum actum voluntatis presupponit. Sed secunda scilicet multotiens vnum pro alio ponatur vel ly non vult est aggregatum ex negatione negante: ⁊ tertia persona huius verbi: volo: vis ita ꝙ sumatur illud aggregatum in vi duarum dictionum: ⁊ tunc dicitur eam esse negatiuam ex quo patet ꝙ sorte dormiente in primo sensu propositio est falsa. Sed in secundo vera: ⁊ circa hoc videbis. D. S. imp°. d. 46. 4. ad 2^m.

¶ Residuum textus ex se perspicuum est. Versus tamen sic possunt intelligi / que ca. vel hyp. i. ad questionem factam per ly que respondendum est categorica vel hypothetica qualis ne vel af. i. ad questionem factam per ly qualis respondendum est negatiua: vel affirmatiua. v. quanta. p. in. sin. hoc est ad questionem factam per ly quanta respondendum est vniuersalis particularis

indefinita vel singularis. Si autem velimus querere de aliis proprietatibus propositionum possumus interrogare per hoc signum vtrum vel per ly an vel aliud simile dicendo sic. Utrū ista propositio homo est animal sit vera vel falsa. Utrum possibilis vel impossibilis. An necessaria vel contīgēs: et quia per ista signa non interrogamus absolute nisi addendo illud de quo dubitamus vt in exemplis positis patet idcirco Petrus hispanus predicta signa superioribus nequaquam annumeravit.

Sequitur tertius.

Item propositionum categoricarum quedam participāt vtroqꝫ termino vt homo est animal: homo nō est animal. Alie participant vno tantū vt homo currit: homo disputat. Alie vero nullo: vt plato disputat equus movetur. Item propositionum vtroqꝫ termino participantium. Alie participant sc̄dum eundem ordinem: vt homo currit: homo non currit. Alie vero ordine econuerso vt homo est animal: animal est homo.

Sequitur glosa.

Pro evidētia p̄me ptis hui⁹ text⁹ notandum ꝙ divisum hui⁹ divisionis est ly quarta propositionū categoricarū ca. pꝫ termin telligit divisio sic. Oēs due ꝑpositiōes categorematice aut ꝑticipāt vtroqꝫ termino. Aut altero tm̄. Aut nullo termino ꝑticipāt. Et vt meli⁹ text⁹ hic itelligat ponent mēbro.iiii. definitiones dato ꝙ Petrus hispanus exemplariter procedat.

¶ Definitio primi membri.

¶ Propositiōes ꝑticipātes vtroqꝫ t°. Sūt ꝑpositiōes sic se hñtes. ꝙ q̄libet extremū vni⁹ ē oīno sinonimū cū aliq̄ extremo alteri⁹: vt sūt iste ꝑpōnes hō currit: oīs hō nō currit et iste hō ē aīal et aīal fuit hō ex quo infert terminū hic accip̄ pro totali subiecto vel p̄dicato et nō pro copula.

¶ Infert b° ꝙ iste nō ꝑticipāt vtroqꝫ t°: hō est hō et hō currit. dato ꝙ vni⁹ q̄cūbꝫ extremū sit sinonimū cum aliq̄ extremo alterius. Nam ad hoc ꝙ illa definitio cōveniat alicui: opꝫ ꝙ de q̄cūqꝫ est verū dicere ꝙ est extremū vni⁹. Sit verū dicere ꝙ sit sinonimū cū aliquo extremo alteri⁹ et est sic i hac ꝑpositiōe omne individuū alicui⁹ speciei ē hō. Que falsa est et si ī adverteī. apparet vere propter similitudinē quā habet cū hac alicui⁹ speciei omne individuū ē est hō: que vera est.

¶ Definitio secundi membri.

¶ Propositiōes tm̄ altero t° ꝑticipātes sunt ꝑpōnes sic se habētes ꝙ vnū extremū ī et nō q̄libet ē oīno sinonimū cū aliq̄ extremo alteri⁹ vt sunt iste sortes currit: brunellus currit.

¶ Definitio tertii membri.

¶ Propositiones nullo t° ꝑticipātes sunt ꝑpōnes sic se habētes ꝙ nullū extremū vni⁹ ē oīno sinonimū cū aliq̄ extremo alterius: vt sūt iste leo currit: equ⁹ ābulat.

¶ Pro secunde partis text⁹ evidentia. Definiunt sic propositiōes vtroqꝫ termino ꝑticipātes ordine eodē scilicet: sunt ꝑpositiōes sic se habētes ꝙ subiectū vni⁹ est oīo sinonimū cū subiecto alteri⁹ et predicatū eius dez cū p̄dicato alteri⁹ vt sunt iste: quilibet hō currit: aliquis homo non currit.

¶ Propositiōes participātes vtroqꝫ termino ordine ecōverso sūt ꝑpōnes sic se hñtes: ꝙ sub^m vni⁹ ē oīno sinonimū cū p̄dicato alterius et predicatū eiusdez cū subiecto alterius vt sunt iste homo est currēs/et currens est homo.

¶ Circa p̄dicta dubitat. An iste ꝑpositiōes sint vtroqꝫ t° ꝑticipātes. s. marc⁹ currit/tull⁹ currit. Ad hoc respondet ꝙ nō sunt. Licꝫ bene sm̄ q̄d. s. cꝫ q̄ ad significationē essentialē tm̄ et hoc ex parte subiecti. Nam predicata sunt omnino sinonima.

¶ Secundo. Dubitat: de istis homo est pictus: hō est aīal. Et respōdet ꝙ nullo t° ꝑticipant. Ex pte p̄dicati notū est. Ex pte subiecti patet q: ly hō in p̄ma distrahitur q̄tum ad significatum: q: accipitur sub cōceptu quo mediante significat homines pictos et hoc tenēdo illam regulam talia sunt subiecta. &c.

¶ Tertio. Dubitat de istis/hō est species: null⁹ hō est spēs et respondet satis ꝓbabiliter: ꝙ vtroqꝫ termino participāt: ex pte p̄dicati notū est: ex pte subiecti patet q: ly hō in vtraqꝫ habet duplex significatū vltimum: primariū scꝫ et secundariū. Licꝫ quoad suppositionem vna de: oretur predicatū cōvenire subiecto p primario. Et in alia pro secūdario modo sinonimitas non respicit suppositionē: sed significationē. Nec contra hoc militat: qꝫ dictū est in dubio immediate precedenti vt per speciei. Ut aut eme patet.

¶ Dubitat. Quarto de iste. sortes oīs homo est et sortes est omnis homo. Respondet ꝙ ex parte predicati non participāt. Nam in prima totale predicatū est ly homo tantum et in secunda ly omnis homo.

¶ Quinto. Dubitatur de istis sortes est homo albus et sortes est albus homo. Et respondetur ꝙ sic/quia licet mutetur ordo situalis non tamen ordo formalis: hic con⁹ derat: qui respicitur et est inter subiectum et predicatū vnius et alterius. Ordo tamen situalis bene potest esse inter partes vni⁹ extremi. Ad minus quando talis variatio non sufficit ad variandum veritatem: vel falsitatem propositionis vt est in probabitie propositionibus. Istas tamē teneo nō participare in subiecto: homini equs non currit et equo hominis non currit: propter causam assignatam.

¶ Sexto et vltimo. Dubitatur: nam in mente reperiuntur propositiones vtroqꝫ termino participantes ordine eodem et similiter ordine econverso. Et videtur. Quod nō: quia in mente nullus est ordo igitur/antecedens patet: quia subiecti in scilicet intellectus vel anima est indivisibile. Ad hoc communiter respondetur: ꝙ licet non sit ordo situalis vel localis est tamen ordo cōcipiendi. Eo quod primo intelligimus vnum terminum et postremo aliam. Cōtra volo quod sortes sint leducretat cī ca istam propositionem homo est animal: ita quod non primo intelligat subiectum et postea predicatum. Immo per sanctum Thomam/pro a parte q̄n intellect⁹ intelligit aliquā propositionem simul intelligit extrema illius: tunc non est ibi ordo situalis nec ordo concipiendi igitur habetur propositum.

¶ Ad hanc replicam: admisso casu distinguo antecedens (sicut supradictum est) vel accipiendo ordinem concipiendi pro hoc quod est unum intelligi prius et postea aliud concedo antecedens vel accipiendo ordinem concipiendi pro hoc q est intelligere propositionem non confuse: hoc est q intellectus concipiat illu terminu homo tanq cui denotatur aliquid convenire et ly animal tanq quod denotatur alteri convenire: et sic nego: et isto modo sumitur hic.

¶ Sequitur textus.

Tem propositionu utroqz termino participantium scdm eundem ordinem. Alie sunt contrarie. Alie subcontrarie \ alie contradictorie. Alie subalterne.

¶ Sequitur glosa.

Ntea q oppositionum hoc mare magnu (Ubi reptilia sophismata quoru non est numerus. Ubi relativorum copulatorum: disiunctor: et conditionatorum: horrifici venti. Ubi obliquoru procellosi turbines reperiuntur) ingrediar. Que iam consulto: quasi in tranquillo portu: preparanda prelibandaqz censeo.

¶ Primum erit dicere. quid ad similitudinez forme requiratur. Secundum. definire quid sit acceptio unica quid non unica. Tertium. explanare quando unus terminus sit vel dicatur esse in ordinem ad alium. Quartum. assignare quasdam regulas accessus et discensus in propositionibus et presertim in oppositis. Quintum. enodare quando suppositio confusa determinate equivaleat et econtra et quando distributiva determinate et confuse.

¶ Pro pmi expeditione. Scito quattuor esse conditiones que a logicis communiter assignant: ad hoc q alique propositiones sint eiusde forme. Prima est: q sint similis quantitatis. Id est q termini illaru propositionum q debent esse eiusde forme teneant eodez modo q ad suppositione: ampliatione / restrictione et appellationez. Ideo iste non sunt eiusde forme ho currit / ois ho currit defectu primi. Nec iste. ho est animal et ho e currens. Quia i pma ly est: absolute a tpe et no in scda. Et sic deficit scdz. Nec iste. aliq ho e alb9 / ho est alb9. Quia i pma ly aliq restringit p masculis et se. Nec iste. cognosco venientem: venientem cognosco defectu q rti. Scda q sint similis qualitatis. Que conditio intelligit ta ex parte copule implicationis: q ex pte copule pncipalis. Quare iste no sunt eiusde forme. Petr9 q est e alb9 petr9 q no e: est alb9. Nec iste ho currit: ho no currit. ¶ Tertia. q servet i eis similitudo copulax tam pncipaliu q min9 pncipaliu q ad modu et tps et q ad determinationes ipsax. Ideo iste no sunt eiusde forme: petr9 disputat: p9 disputavit. Q2 si loq ampliativa eficit a plurale dicat sic: p9 q e disputavit. Etiam pono ly q e: ut restringat et no ut efficiat posubiectivu pone ly a. ad ide deno tand i. Nec iste. sortes per est / sortes necessario est: et sic de aliis. ¶ Quarta. q in eis servet similis numer9. Per similem sic a intelligedo. Quattuor q sunt. Quotiens: ordo numer9: et sinonimitas. Per quotiens intelligit q quotiens un9 termin9 repit in una: totiens ipse vl alius loco sui repiat in alia. Ideo iste no sunt eiusde forme ho est ho / ho est animal. Quia in pma ly ho repitur bis et i scda nec ly ho nec ali9 termin9 repit bis. Per ordine intelligit. q si in una ppositione pars distributa subiecti pcedit in alia pcedere debet. Quare iste no sunt eiusde forme ois ho et leo currit: ec9 et omnis capra ambulat et q si in una ppositione co niativa prima pars fuerit affirmativa: in alia prima pars erit affirmativa et si negativa debz esse negativa. Et si vlis erit vlis. Qua ob causam cesare et camestres no sut eiusde forme nec disamis nec datisi. in silogismis.

¶ Per numeru intelligit. Quod tot termini ta categorematici q sincategorematici sunt i una sicut i alia. Et sit eade correspodentia categorematis ad categorema et sincategorematis ad sincategorema. Et quod sincategoremata sint similis nature. Ideo iste no sunt eiusde forme / brunell9 est homo: et brunell9 est hominis. Nec iste. tm hois eq9 est currens / et tm hois eq9 e currens. Si in pma ly tm excludat a toto et i sc da pte.

¶ Per sinonimitate intelligit. Q termini sinonimi unius debet esse eode modo sinonimi in alia. Ita q si in una fuerint sinonimi tm significatione essentiali: in alia sint sinonimi quo ad essentiale tm. Et si essentiali et accidentali: essentiali et accidentali. Ideo iste non sunt eiusde forme ho est ho et ho est hominis.

¶ Iste sunt coditiones ad similem formam requisite: que a doctoribus dyalecticis assignantur. Sed mihi videtur / q ly numerus superflue ponat: nam prima et secundum q d p ly numer9 intelligit. Intelligit in ly quotiens. Na q iste no sint eiusde forme leo e ho leo e hominis eo sit q in secunda repit implicite ly ens: quia predicatu totale est ly ens hois et no in pma: cui9 totale predicatu est precise ly ho. Et tertiu in sinonymitate posset includi. Dicedo q sincategoremata unius ppositionis debz esse semp sinonima ca sincategorematibus alterius ppositionis. Si tn volueris ista coditione remanere ad maiorem explanationem: remaneat feliciter.

¶ Et est summe notandu: q ad similem forma et ad similem acceptione terminox reqrit identitas specifica sincategorematu. Itaq si i una ponit ois i alia ponat ois. Idem dico de adverbiis includetib9 talia sincategoremata: ut ly necessario etc. De aliis videt mihi q no oportet. Et sic ly velociter erit eiusde forme cu ly fortiter. Idem dico de q cuq termino includente sincategorema aliquod varians veritate vl falsitate ppositionis. Unde si ponatur q ly a. valeat incomplexe tantu sicut ly omnis ho no est eiusde forme cu alio no icludere tale signu. Notandu preterea sm aliquos q termin9 coplex9 sumpt9 unice: bene est eiusdem forme cum termino incomplexo: non tamen si sumatur non unice.

¶ His habitis. Quia ad hoc q alique ppositiones pfectissime opponant no sufficit eas iter se opponi de forma sola sz etia de forma acceptionis terminox. Ideo ponent coditiones ad sile z acceptionez terminox requisite. Unde sz q ad hoc q alique ppositiones: ut consequentie sint eiusde acceptionis terminox reqrunt omes coditiones supra posite et ptasinonimitate extriseca et ly qtiens inquantu ly qtiens includet et sinonimitate eade. Jo iste sunt eiusde acceptiois terminox ho e ho / ho e animal. Et si qrat qd e sinonimitas extriseca. Respodet qda expt9 logic9. Q sinonimitas extriseca est illa: q est varianda sm consideratione subiecte materie. Et intrinseca est illa q no est varianda sm consideratione subiecte materie.

¶ Sed iste definitiones apparent confuse aliquo modo. Ideo assigno alias. Unde dico. q sinonimitas intrinseca est sinonimitas: que essentialiter requiritur ad constituendam propositionem. oppositionem/ conversionem: vel consequentiam sillogisticam vel quãcunq aliam instandam. Et sic (prout dictum est) iste propositiones homo est homo: homo est animal. Sunt eiusdem forme acceptionis terminorum. Dato quod varietur sinonimitas in secunda que erat inter subiectum ⁊ predicatum prime. Quia a tali sinonimitate non dependet forma seu essentia propositionis categorice. Et per consequens non est essentialiter requisita. Sed solum de essentia illius est q habeat subiectum ⁊ predicatum ⁊ copulam. Unde in propositione categorica simplici: nulla est sinonimitas intrinseca quia nulla est. De essentia propositionis ut sic dicitur categorica quia aliter est de hypothetica. Quod si statim insurgas ergo iste sunt eiusdem acceptionis scilicet homo est animal: homo albus est animal. Quia similiter non est de essentia categorice q eius subiectum sit complexum vel non. Respondetur negando consequentiam. Quia aliunde habent iste q non sint eiusdem acceptionis terminorum scilicet quia non servant alias condictiones ad similem acceptionem requisitas. Et consimiliter iste contradictorie scilicet omnis equs est animal/ aliquis equs non est animal. Sunt eiusdem acceptionis terminorum cum istis/ omnis leo est leo: aliquis leo non est leo. Ubi aperte vides: illas primas aliquam sinonimitatem servare ⁊ aliquam non. Servant enim sinonimitatem subiecti unius cum subiecto alterius: ⁊ predicati eiusdem cum predicato alterius. Non tamen servant sinonimitatem unius cum suo predicato ⁊ subiecti alterius etiam cum suo predicato. quod tamen faciunt secunde. Et horum ratio est. Quia prima sinonimitas est de essentia oppositionis. Cum de essentia oppositionis sit q propositiones opposite participent utroq termino. Cuius participationis ratio consistit in sinonimitate predicta Ut patet per superius assignatam definitionem propositionum utroq termino participantium. Ideo talis sinonimitas servat in ipsis. ¶ Secunda vero sinonimitas non est de essentia oppositionis q6 patet. Cum q prime sint perfecte opposite: carentq illa secunda sinonimitate. Quamobrem nõ iniuria prima notata est intrinseca: secunda vero extrinseca. Que opposito modo definienda est sic. s. sinonimitas extrinseca est sinonimitas: que nõ essentialiter requiritur ⁊c.

¶ Et q iste ultime definitiões sint clariores ⁊ magis cõplete/ patz vel ex hoc. Qz cũ primis definitiõibus stabat aliquẽ nõ esse certũ/ an secũda sinonimitas predicta nõ deberet variari sm cõsiderationẽ subiecte materie ⁊ nõ cũ istis ultimis. Et si oẽs idẽ prestẽdant. Exẽplum autẽ in sillogismis nõ pono in presentiarũ quia proprium vendicant sibi locum: ⁊ hec de primo.

¶ Ad secundũ deveniẽdo: q6 est definire acceptionẽ unicã ⁊ nõ unicã. Notãdum est: eatundẽ acceptionum notitiã valde necessariã esse in oppositionibus. Et ut melius earũ natura perspiciat definio eas sic.

¶ Acceptio unica est intellect⁹ cõceptio: qua concipit aliquẽ terminũ cõplexum. Sibi toti categorematice attribuẽs unicã suppositionẽ distinctã a suppositionibus partialibus: atq proprietates dictã suppositionẽ cõsequentes: quantũ est de se: ut supplear talis terminus vicẽ termini incõplexi: quo ad predictas proprietates.

¶ In hac definitione ly intellect⁹ cõceptio ponit loco generis: qua cõcipit terminũ cõplexum ponit ad differentiam illius cõceptionis: qua cõcipit terminũ incomplexum: quia illa non est acceptio unica/ vel opponitur non unice: de qua hic loquimur. Residuum ponitur ad differentiam acceptionis non unice.

¶ Dicitur quantũ est de se. Nam si tale aggregatum vel aliqua pars non supponat. Satest: q taliter accipiuntur ab intellectu q si totum ⁊ partes supponerent acciperentur ab intellectu ut dictum est/ ut patet de isto aggregato equs chimera currit.

¶ Datur q predicta diffinitio per omnes causas nam ibi ponitur intellectus/ qui est causa efficiens/ ponitur acceptio que est causa formalis. Similiter suppositio ⁊ alie proprietates possunt dici cause formales.

¶ Sed mel ne dicantur proprie passiones: q̃ cause formales: cum nulla res plures tales causas habere possit. Ponitur terminus complexus: qui est causa materialis. Ponitur totum illud ut suppleat vicẽ ⁊c. ut causa finalis notificetur.

¶ Acceptio non unica est intellectus conceptio: qua concipit aliquem terminum complexum nec toti categorematice nullo modo attribuit unicam suppositionem distinctã a suppositionibus. ⁊c. Sed bene cuilibet parti attribuit suam suppositionem: quantum est de se. Huius definitionis intellectus ex prime declaratione liquet. Et sic istud aggregatum. Hominis equus currit. Sumitur non unice: cuius quelibet pars supponit determinate. Et licet totũ aggregatũ supponat: non tamẽ unica suppositione. Secundũ patebit.

¶ Ex quibus definitionibus infertur. Primo/ quod ad hoc q aliquod aggregatum sumatur unice. Sufficit totum aggregatum categorematice habere suppositionem numero distinctam a suppositionibus partium. Et non q necessario sit distincta specie. Ut patet de isto disiucto. Homo vel equs currit: quo sumpto disiucte totum ⁊ quelibet pars supponit determinate. Idemq accidit in isto aggregato equs hominis currit.

¶ Infertur. Secundo. quod termino sumpto unice debetur unicus ascensus ⁊ descensus sub toto distinctus ab ascensu ⁊ descensu partium. Si tamẽ sub partibus liceat descendere. De quo postea.

¶ Infertur. Tertio. quod si in aliquo aggregato unice sumpto descendatur sub partibus descensibus sibi debitis ⁊ non sub toto vel prius q̃ sub toto: destruetur de per se natura acceptionis unice. Quod plerumq minime advertentes confundentesq preclara ingenia: notabilem partem ipsius logice subvertunt.

¶ Infertur. Quarto. quod non est idem acceptio unica vel non unica ⁊ determinatio accepta unice vel nõ unice. Nam copulatum ⁊ disiunctum volentsumi unice vel nõ unice. Non tamẽ est necesse: q una pars copulati seu disiuncti sit determinatio alterius. Quod tamen requiritur in qualibet determinatione: sumpto ly determinatio pro toto aggregato. Unde duo primi termini sunt superiores ad reliquos duos.

¶ Quinto. Infertur quod non bene est definita determinatio unica ab aliquibus sic. Determinatio unica est quando primo descendimus sub toto q̃ sub partibus. Similiter nec ab illis qui dicunt: q tunc est unica: quando determinatio ⁊ determinabile mutuo se restringunt. Quia quantum ad hoc q est sumi unice vel nõ unice: bene conveniunt copulata ⁊ disiuncta. Et aggregata ex recto ⁊ obliquo: ubi una pars capitur nõ restringit aliam: ⁊ tñ sumit vel põt sumi unice: quid ergo est.

illud sumi vnice in copulatis? Clarum est q non est mutata restrictio: ergo dicendum est quod est dictum.

¶ Notabis tamen pro quarti corollarij notitia q determinatio est dictio apta nata reddere aliam aliqualem qualis antea non erat quantum est de se. Ut dicendo hominis equus currit: ly hominis est determinatio. Quia ante aduentum illius termini hominis ly equus stabat pro omnibus equis mundi. Nunc autem stat pro equis ab hominibus possessis: ly autem hominis stat pro quolibet homine mundi.

¶ Dicitur quantum est de se: quia si per casum nunc non sint aliqui equi qui non possideantur ab homine pro tot stat in ista hominis equus currit sicut in ista equus currit: hoc tamen est per accidens et non quantum est ex parte determinationis. vt patet variando casum.

¶ Determinabile est dictio apta nata reddi ab alia aliqualis: qualis antea non erat quantum est de se. Ut patet in exemplo supra dicto. Ubi ly equus est determinabile. Et si in his definitionibus videatur esse circulus: oportet meminisse definita esse relatiua.

¶ Notabis preterea: multiplicem esse determinationem. Alia namque est aggregatum ex recto et obliquo. Ut hominis equus et in presenti sumo ly determinatio pro toto aggregato. Nam proprie loquendo ly hominis solum est determinatio et ly equus determinabile. Et sic a parte denominatur totum. Et sic volo intelligi vbicunque totum aggregatum determinationem nominauero. Alia est aggregatum ex aliquo termino et implicatione. Ut hoc aggregatum homo qui est albus. Alia ex substantiuo et adiectiuo. Ut homo albus. Alia ex duobus substantiuis per appositionem. Ut animal homo. De condictionatis est dubium an sint determinationes: et videtur q non. De copulatis et disiunctis dic q vna pars principalis illorum non determinat aliam. Quare dicerem vna pars principalis: ex isto exemplo homo albus et equus niger currit liquet.

¶ His prenotatis. Scito primum aggregatum scilicet ex recto et obliquo posse ad libitum sumi scilicet vnice vel non vnice: vt ex definitionibus acceptionum faciliter potest elici. Tamen ne in qualibet disputatione necesse sit interrogare arguentem: quo pacto capiat illud tale aggregatum. Positum fuit inter logicos hoc signum scilicet q quando obliqua precedit sumitur non vnice: quando vero sequitur vnice. Et non q precessio vel subsequtio sit in causa q tale aggregatum sumatur sic vel sic. Nam hoc esset dialecticam in derisum ponere. ¶ Causa igitur est. vt in definitionibus denotatur: quia intellectus vult sumere istud aggregatum equus hominis tanquam vnicum terminum: immo ponit illud loco vnius termini incomplexi conotatiui. Ob vocabulorum penuriam. Nam quia iste terminus album significat albedinem et connotat subiectum. Si volo dicere q aliquod ens habens albedinem currat: dico album currit. Ut vero quia nullum est nomen impositum ad significandum equum connotando ipsum ab homine possideri vel econtra scilicet ad significandum hominem connotando q habeat equum necessarium est mihi ponere plures terminos supplentes vicem vnius ipsum circumloquentes. Et tunc tale aggregatum terminorum dicitur sumi vnice id est vnius termini vice. Et ista acceptio vnica perfectissime inuenitur in terminis composite figure: quales sunt isti pater familias respublica/equiferus: etc. Si teneantur esse nomina complexa. Et ex hoc apparet quam vera sint illa corollaria scilicet secundum et tertium ex definitionibus acceptionum elicita. Nunquam enim aliquis dixit: q quando dico omne album currit: debeam descendere sub significato illius termini et postea sub connotato vel econtra. Si ergo quando dico omne ens habens albedinem currit. Sumo illud aggregatum loco illius termini album: quare debeo descendere sub partibus eius quin destruatur talis acceptio scilicet vnica? Similiter quando dico omnis paterfamilias tenetur regere domum: non teneor primo descendere sub ly pater et postea sub ly familias: ergo nec quando dico pater habens familiam vel pater familie: non teneor descendere sub partibus: sed sub toto. Et si aliquando descendendo non detur antecedens verum et consequens falsum: hoc erit de per accidens et non de per se.

¶ Aliquando vero volo sumere aliquod aggregatum in vi duorum terminorum. Et tunc tale aggregatum dicitur sumi non vnice id est non vnius termini vice: sed plurium. ¶ Aliqui dicunt istas acceptiones esse imaginationes et inter antiquos minime repertas ea propter illis nequaquam esse vtendum. Sed ad hoc dicitur quod secundum philosophum necesse est intelligentem phantasmata speculari. Ideo oportet prius imaginari quam intelligere.

¶ Ad aliud quod dicitur. Quod tales acceptiones non reperiuntur in antiquis doctoribus. Et propterea reijciende. Quero ab hoc dicentibus. Ubi dicit Ambrosius. Quod subiecta teneantur materialiter predicata vero formaliter? Et similiter: Ubi dicit Hieronimus. Quod terminus diuiditur in concretum et abstractum? Et sic de alijs quamplurimis possem querere.

¶ Et non propter hoc ista reijciuntur: ergo nec illa reijcienda veniunt. Sed de his hactenus. Ad alia aggregata deueniendo dicitur: quod quando implicatio constituit aliam categoricam a categorica sui antecedentis: tunc non sumitur vnice alias semper accipitur vnice. Reliqua vero duo aggregata semper sumuntur vnice. Ut hic homo albus currit: animal homo currit. Et sic de similibus.

¶ Circa predicta mouetur vna questio vtrinque subtilis. Et est. An sic dicendo: quilibet equus hominis quilibet equus ipsiusmet est. Illud aggregatum equus ipsiusmet: relatiuo illo referente ly hominis. Sit determinatio vnica vel non vnica. Et videtur quod sit vnica per signum datum. Nam vt dictum est: quandocunque obliquus sequitur est vnica. Sed hic sequitur igitur. Sed contra: sub illo toto aggregato non possumus descendere vnico descensu: nec potest supponere vnica suppositione: saluata natura seu proprietate ipsius relatiui: igitur non sumitur vnice: consequentia tenet a definitione ad definitum negatiue.

¶ Pro huius questionis enodatione. Scito. Pleros eruditos logicos admittere et tenere ly ipsiusmet accipi vnice cum ly equus a parte predicati: ac perinde ad propositam questionem respondere affirmatiue. Quo inconuenienti dato: ponunt exemptionem quandam illi regule contradictoriarum: qua dicitur quod determinatio accepta vnice debet manere eodem modo in ambabus contradictorijs quo ad distribui vel non distribui. Dicunt namque ipsi hoc veritatem sortiri: nisi determinatio sit antecedens relatiui reciproci vel ipsum relatiuum. Primam partem ponunt propter ly hominis in subiecto predicte propositionis positi. Secundam ponunt propter ly ipsiusmet a parte predicati.

differunt ꝙ preterea sub ly hoīs esse descendendum.

¶ Sed hoc non debet esse mirum. Equidem scḋm philosophum: vno inconuenienti dato: plura contingere necesse est. Quam obrem videtur mihi aliter esse dicendum. Proquo pono cōclusiones quarum prima est. Nullum relatiuum reciprocum (Glosa sua natura) potest sumi vnice (proprie sumendo acceptionem vnicam xenim aliquo termino. Nisi talis terminus fuerit suum antecedens sibi immediate coniunctum.

¶ Ista cōclusio ꝓbatur sic. In ista ꝓpositione quilibet equus hominis quilibet equus ipsius met est ly ipsius met: nō pōt sumi vnice cum ly equus: ⁊ non est maior ratio de illo relatiuo ꝙ ḋ quolibet alio reciproco: igitur conclusio vera. Minor de se patet. Maior vero sic probatur. Si id quod magis videtur inesse nō inest: neqꝫ id qḋ minus. Sed magis videbatur ꝙ ly ipsius met vnice sumatur cum ly hominis a parte subiecti: ꝙ cum ly equus a parte predicati: sed cū ly hominis non sumitur vnice: ergo nec cum ly equus. Destructio consequentis ex se liquet. Quia ly hominis: ⁊ ly ipsius met sunt termini distātes per copulā ⁊ per ly equus a parte ꝑdicati. Et nullꝰ hucusqꝫ dixit hoc: ꝙ qñ aliq̄ termini se habent sicut substantiuū ⁊ adiectiuū. Seu quādo sunt rectus ⁊ obliquus: quorū vnꝰ ponitur a parte subiecti: alter vero a parte ꝑdicati: possint sumi vnice: igitur nō potest sumi vnice cum illo.

¶ Iam vero maior probatur sic maxima dimissa ab omnibus cōcessa: quia magis videtur ꝙ ly ipsius met sumatur vnice cū illo termino cū quo ⁊ a quo habet eandem suppositionē: ascensum ⁊ descensum: ꝙ cum illo a quo nullū istorum habet: sed a ly hominis habet hoc ⁊ nullo pacto a ly equus: igitur minor vera. ergo ⁊ conclusio.

¶ Scḋa 2º est. Quod illa regula ꝙ acceptio vnica cꝫ manere eodē modo ē gñalissima in oībꝰ oppositionibus ⁊ quod nullam patitur instantiam.

¶ Que cōclusio probatur. Si illa regula aliquam pateretur instantiā: maxime esset in predicta ꝓpositione: de qua in questione dictū est: vel quando est implicatio: vt alij postea impugnādi dicūt: sed ꝙ prima exceptio non sit instantia ꝓbatum est: ⁊ de secūda probabitur infra: igitur regula generalissima est.

¶ Restat nunc respondere ad argumentum ante oppositum. Cū ergo sic arguitur: q̄ndocūqꝫ obliquus sequitur est acceptio vnica: distinguo istam maiorem: nisi aliunde impediatur concedo: vt clare patet ex dictis.

¶ Si vero impediatur nego. Et sic fit in ꝓposito vt patuit in ꝓbatione pme cōclusionis. ¶ Dicitur preterea (vt dictū est) ꝙ illud signū nō est necessarium: taliter ꝙ si intellectus velit nō possit sumere vnice aggregatum aliq̄d in quo obliquus ꝑcedit. Et ecōtra nō vnice in quo obliquus sequitur. Et notabis illud signū intelligitā de recto ⁊ obliquo categorematico: ꝙ sincategorematico. Quia per illud signū ista est vnica quilibet hominis equus currit: ⁊ ista cuiuslibet equus hominis currit non vnica.

¶ Pro tertij reseratiōe sciendū pmo: ꝙ q̄ndo ꝓpositio est ex simplicibꝰ extremis: tūc quolibet extremū dicitur esse in ordine ad aliud. Idē dic: quādo ꝓpositio habet extrema cōplexa vel vnū tm̄ extremū complexum. Si tale cōplexū sit acceptio vnica. Exemplū primi omnis homo est animal. Secundi quilibet eqꝰ hominis: quilibet equus angeli est. Tertij quilibet eqꝰ hominis est equus. Et tūc nō est respiciendū ad partes extremi: sed ad totū categorematice.

¶ Si aūt determinatio fuerit nō vnica. Tūc determinatio nō est in ordine ad suū ꝺterminabile: nec ecōtra Licet bene quodlibet illorū sit in ordine ad aliud extremum: ⁊ ad eius partē / ⁊ hoc scḋm cōem opinionem: licet Gaspar lax teneat oppositū: vt infra dicetur in quodam argumento. Exemplum primi vt sic dicendo cuiuslibet hominis equus est angeli animal: ly hominis non distribuitur in ordine ad ly equus: nec ly equus cōfunditur in ordine ad ly hominis: licet bene vtrūqꝫ respiciat partes singulas predicati. Et quelibet pars predicati singulas partes subiecti.

¶ Si vero fuerint plures determinationes ⁊ plura determinabilia. Tūc determinatio ⁊ determinabile vnius partis est in ordine ad determinabile: ⁊ determinationem alterius partis eiusdem extremi: ⁊ econtra. Exemplū horū est hic / cuiuslibet hominis equus ⁊ cuiuslibet angeli leo sunt animalia. Ly angeli ⁊ ly leo sunt in ordine ad ly equus ⁊ ly hominis / ⁊ ecōtra. Si autem tale cōplexum fuerit copulatum vel disiunctum sumptum nō vnice (nam de sumptis vnice data est regula) tūc quilibet pars vnꝰ extremi est in ordine ad aliam eiusdem ⁊ alterius extremi. Hic exempla sunt facilia. Verum si tale cōplexū fuerit conditionatum: partes eiusdem inter se minime ordinantur.

¶ Habebis insuper istam regulam generalē. Quod terminus pertinēs ad vnum extremū est in ordine ad terminum pertinentem ad aliud extremum. Dixi pertinens ⁊ non existens. Quia dicendo equum quilibet homo videt: ly equum pertinet ad predicatum.

¶ Etsi ponatur in principio ⁊ a parte subiecti: quia illa propositio equiualet huic quilibet homo. b. equum videt. Ignorantia siquidem vel inaduertentia huiꝰ ꝙ plurimos cespitare fecit.

¶ Et hec omnia summe notabis. Habebis ⁊ aliam que talis est: nec terminus includens relatiuum: nec ipsum relatiuum est in ordine ad suum antecedens. Nec econtra: antecedens in ordine ad relatiuum. Nec ad terminum includentem ipsū: mxime ipse quādo ponitur in propositione intra categorica: hoc est que non immediate debeat reduci ad copulatiuam vel disiunctiuam.

¶ Vtsi dicamus: omnis homo ⁊ ipsemet non sunt asini. Si vero dicamus ipsemet vel ipsemet omnis homo est: sumpto ly vel diuisiue: pōt reduci: scḋm aliquos. Similiter exemplum primi erit hoc: omnis homo ⁊ alius homo non sunt homines: vide Enzinas in quarto libro in confirmatione quarti argumēti contra celarē. Et cetera in compendio relatiuorum.

¶ Pro quarti autem elucidatione notandum: ꝙ plurimum refert e inchoare descensum vel ascensum ab vno termino vel ab alio in aliqua propositione.

Nam solum hoc erit in causa: ꝙ propositio vera probetur falsa ⁊ econtra. Ut in hac propositione videre licet. Quemlibet equum suum quilibet homo videt posito casu: quod quilibet homo habeat vnum equum ⁊ nullus homo videat equum alterius hominis. ¶ Si enim descendatur primo sub ly equum sumꝫ. Sic dicendo istum equum suum quilibet homo videt ⁊ istum equum suum quilibet homo videt ⁊ sic de singulis equis ab hominibus possessis posita constantia.

¶ Omnes descendentes sunt false: quia in qualibet earū denotatur quod idē numero equus demonstratus possideatur a quolibet homine ⁊ a quolibet videatur: quod falsum est.

¶ Verū si inchoetur descēsus a ly homo: sic dicēdo: quem

libet equum sit unus: iste homo videt: et sic de singulis in omnes descendendo: sunt vel erunt li, ubi casus intuenti.

¶ Sit igitur prima regula talis. A quocumque termino inchoatur descensus manifestativus veritatis: vel falsitatis in una oppositarum: ab eodem inchoetur in reliqua. Dicitur notanter manifestativus etc. Quia si descensus vel ascensus talis non sit, hoc non oportet. Quod propter descensum disiunctum dictum sit: qui potius veritatem obnubilat quam declarat: ideoque licet in ista propositione omnis homo est animal liceat sit descendere sub predicato: non propterea oportet quod in sua contradictoria: que est ista: aliquis homo non est animal: inchoetur descensus a ly animal.

¶ Secunda. A termino stante determinate inchoandus est descensus prius quam a termino distributo: nisi terminus stans determinate fuerit determinabile et determinatio termini distributus acceptionis non unice. Quia tunc inchoari debet descensus a termino distributo. Quia determinatio est ianua in tali acceptione vel via ad suum determinabile. Ut hic cuiuslibet hominis. b. equus currit: inchoandus est descensus a ly hominis. In ista vero: homo non est animal inchoari debet descensus a ly homo. Nec curandum est de descensu sub ly animal: addito relativo identitatis: quia magis veritatem obfuscat quam appeniat: ut de disiuncto descensu dictum est.

¶ Tertia. Non licet descendere sub determinabili acceptionis non unice: quin prius descendatur sub determinatione: quia ianua illius est et ab illa dependet (ut dictum est) nisi determinatio fuerit relativum reciprocum vel ipsum includens. Quia tunc inchoari debet descensus ab antecedente talis relativi: sive fuerit determinabile talis determinationis sive non: Ut hic: quemlibet equum suum quilibet homo est videns: inchoari debet descensus a ly homo: qui terminus non est determinabile illius determinationis (ut aliqui et male dicunt:) sed est antecedens relativi. Et ly videns est illius determinationis determinabile.

Adde etiam aliam exceptionem notandam. Et est nisi determinatio supponat confuse tantum in aliqua contradictoriarum: ut hic. a. hominis equus non currit. Quo pacto ista exceptio veniat intelligenda: argumentis in posterum ponendis elucidabitur.

¶ Obiter tamen dico sic in summa. Quando determinatio supponit confuse tantum vel suum determinabile similiter supponit confuse tantum. Et tunc descendendum est sub termino existente in alio extremo supponente distributive. Si talis fuerit: nam alias confusa prima equivalebit determinate.

¶ Si vero determinabile supponat determinate ab illo inchoabitur descensus. Si vero determinabile distribuitur: tunc vel a parte alterius extremi est aliquis terminus distributus vel non. Si primum/a tali termino distributo in alio extremo inchoabitur descensus. Ut tollatur confusa determinationis.

¶ Si secundum: inchoabitur a determinatione: quia talis confusa reputabitur determinata. Exempla horum accipe in istis propositionibus: scilicet. a. hominis. a. equus non est animal. a. hominis equus non est animal. a. hominis quilibet equus non est animal: a. hominis quilibet equus est animal.

¶ In quarum prima inchoabitur descensus a ly animal: in secunda a ly equus: in tertia a ly animal: in quarta a ly hominis. In ista autem. a. hominis equus omne animal est: possumus indifferenter descendere sub ly hominis et sub ly equus: quia in affirmativis talis confusa determinationis equivalet determinate non autem in negativis ut patet intelligenti.

¶ Nec contradicitur secunde regule hic. Primo: quia ibi dicitur: si determinatio est termini distributus. Secundo: quia ibi dicitur: quod a determinatione est inchoandus descensus prius quam a determinabili. Et non prius quam ab aliquo alio termino. Tertio: quia illud intelligitur: nisi aliquis error committatur qui tamen contingeret hic: scilicet. a. hominis equus non est animal: si descensus inchoaretur a ly animali: specie siquidem determinabilis argueretur a pluribus determinatis ad unam in ascensu et in descensu ab una ad plures. Et quando dicitur quod determinatio est ianua: intelligitur precipue respectu determinabilis. Et sic omnia consonant.

¶ Quarta. Sub determinatione accepta unica (Sumendo determinationem proprie) hoc est pro parte (cuiusque est descendendum) Sed minime per se et natura acceptionis unice remanente ut hic: quilibet equus hominis currit: nec sub ly hominis precise: nec sub ly equus tantum est descendendum. Sed sub toto aggregato categorematice: ut cuilibet naturam acceptionis unice callenti perspicuum est.

¶ Quinta. Non tollatur confusa: nisi prius tollatur distributiva in ordine ad quam est. Quapropter descensus hic nihil valet cuiuslibet hominis equus non est animal: ergo istius hominis equus non est animal: et sic de singulis: supposita constantia: quia antecedens dabitur verum et consequens falsum: sed oportet sic dicere: ergo istius hominis. a. equus non est animal.

¶ Sexta. Est de bene esse et non de necessitate. Et est talis in descendendo semper servetur ordo quem termini habent in ipsa propositione. Ita quod primo descendatur sub primo: secundo sub secundo: et sic consequenter: nisi aliunde obstat aliquid. Nam in hac propositione a. homo non est animal inchoari debet descensus a ly animal: ut confusa removeatur.

¶ Ultimo. Pro quinti et ultimi enodatione ponuntur regule quarum prima hec est. Omnis confusa suppositio termini a quo primo inchoanda est probatio: equivalet determinate: ut in ista propositione. a. hominis quilibet equus angeli quilibet equus est: confusa illius termini hominis equivalet determinate. quia ab illo termino inchoari debet primo descensus: quia a determinabilibus inchoari non potest cum a suis determinationibus dependeant: et ambe determinationes supponant confuse tantum. Ideo ut ordinate descendamus: primam determinate equivalere necesse est secundum communiorem oppinionem.

¶ Ex quo patet quod si fuerit aliqua confusa respectu distributionis: et prius sit incipienda probatio a tali confusa: tunc illa confusa equivalebit determinate respectu talis distributionis. Ut iste equivalent: scilicet. a. homo omne videns se est: homo omne videns se est: si ly homo stat antecedens illius relativi.

¶ Secunda. Confuse determinationis respectu sui determinabilis equivalet determinate. Et sic iste propositiones equivalent. a. hominis quilibet equus currit/hominis quilibet equus currit: secundum communem opinionem. Oppositum istius huius tenet Lax ut dictum est. Huic adde determinatam suppositionem termini ultimo probabilis equivalere confuse. Quare sic dicendo cuiuslibet hominis. b. equus cuiuslibet angeli. b. animal est: ly animal supponit equivalenter confuse.

¶ Tertia suppositio cōfusa tm̄ respectu termini non distributi equiualet respectu termini distributi immobiliter equiualet determinate. Distributionem immobilem voco in proposito termini distributum sub quo non licet descendere copulatiue. Exemplum primi. a. homo est animal/secundi. a. homo contingenter non est animal. a. homo differt ab animali. Quod tamen intelligo dummodo talis confusio non proueniat a speciali signo confusionis. Quia iste non equiualent: immediate post hoc erit instans: instans erit immediate post hoc. Similiter. Nec iste incipit calor esse in hoc subiecto: calor incipit esse in hoc subiecto: supponendo cum nominalibus calorem acquiri successiue etiam quo ad primum gradum: quod falsum est in via sancti thome.

¶ Quarta. Si in aliqua propositione ponitur aliquis terminus communis non distributus: siue talis terminus supponat confuse: seu determinate. Si talis terminus non possit habere plura supposita: tunc talis suppositio termini non distributi equiualet distributiue: et econuerso: scilicet distributa non distributiue. ¶ Exemplum primi: album quod est omnis homo currit. Secundi. a. album quod est omnis homo currit. Tertij omne album quod est omnis homo currit. Omnes iste tres propositiones inter se equiualent. Idem dic de confusa: que est in ordine ad distributiuam non potentem habere nisi vnicum suppositum ad hoc quod sit vera: vt patet hic omnis homo qui est omnis homo est animal. Ubi ly animal equiualenter stat determinate.

¶ Idem dic quando aliqua determinatio totalis stat confuse: et determinabile discrete: vt hic. a. angeli brunellus non est animal. Dicitur totalis: nam iste non equiualent. cuiuslibet angeli et angeli brunellus omne animal est: cuiuslibet angeli: et. b. angeli brunellus omne animal est. Nam casu quo tantum sint duo angeli possidentes copulatim brunellum: qui solus sit animal. Una est vera: scilicet illa in qua stat confuse ly angeli: et alia falsa: vt patet per descendentes. Nam facto descensu sub termino stante determinate: postea quando sub termino stante distributiue descendatur ad eundem angelum: erit illa descendens falsa.

¶ Ex hac regula infertur quod si in aliqua propositione ponatur aliquis terminus: et propositio non possit verificari: illo termino habente plura supposita: illius termini suppositio distributiua: non distributiue equiualet: et econtra. Ut iste equiualent. Omnes studentes sunt viginti. Omnes omnes studentes sunt viginti: sumendo in prima ly omnes collectiue: in secunda primum omnes distributiue: et secundum collectiue.

¶ Et intelligantur predicte regule de equiualentia in consequendo: non in significando.

¶ His vtcunque prelibatis: textus expositionem aggredi oportet. Pro cuius intellectione. Notandum quod cum dicitur. Item propositionum vtroque termino participantium: et cetera. huius diuisionis diuisum est totum hoc: vel debet sumi totum hoc: scilicet due propositiones vtroque termino participantes secundum eundem ordinem oppositae aliquo quattuor modorum dicendorum. Et diuisio est hec. Alie sunt contrarie. Alie subcontrarie. Alie contradictorie. Alie subalterne. Verum antequam quodlibet membrum in particulari declaretur est notandum. Quod propositiones dicuntur opposite ab oppositione. Ideo dicendum: quod duplex est oppositio quedam enim est realis. Veluti repugnantia que est inter calidum et frigidum. Alia est logica et hec est duplex quedam est hypothetica alia categorica: de prima in hypotheticis dicetur. Categorica iterum est triplex quedam est secundum legem tantum. Alia secundum legem et modum enuntiandi simul. Alia secundum modum enuntiandi tantum. Et posui ista tria membra propter euadendas sophisticas importunitates quam plurimas: dato quod non me fugiat conditiones ob legem obseruandam positas esse.

¶ Sed ex quo posite sunt sufficienter: prout facultas humani potuit ingenij: non iniuria potest addi. Tertium membrum: vt feci. Et hoc dico: quia difficilimum reputo ne dicam impossibile aliquod purum humanum ingenium: in suis naturalibus dimissum. Sic aliquas contrarias vel subcontrarias vt alias oppositiones dimittam conditionibus circundare: quin possint dari alique illas seruantes conditiones: quibus repugnet veritas et falsitas de forma acceptionis terminorum. Que lex pertinet ad contradictorias nisi assignet pro conditione: quod seruent suam legem. Ut quidam fecit in oppositione subalterna. Sed illa posita: stulti esset alias supaddere. Bene tamen verum est. Quod nulle propositiones habentes conditiones contrariarum poterunt dari simul vere: quod est prima pars sue legis. Et propterea hec consequentia: inferius sepius facienda est bona. scilicet istis propositionibus conueniunt conditiones contrariarum et tamen possunt dari ambe vere: igitur conditiones nulle sunt dicendarum subcontrariarum quia ad hoc quod est non posse variari ambas falsas. Et sic non dat locus propter illos vel ignorantibus: vt possint effugere difficultates circa oppositiones contingentes. Ut perspicienti diligenter patet. Exemplum autem huius quod dixi patet in istis omnis homo est et non est animal: nullus homo est vel non est animal. Que habent conditiones contrariarum: et tamen seruant legem contradictoriarum. Et si dicam homo est vel non est animal: homo non est vel non est animal. Seruant eandem legem: et sunt subcontrarie de modo enuntiandi.

¶ Ideo multis diminutis: que secundum quibusdam solet dici: eo quod sint indemonstrabilia: et ad nomen consistentia. Definitur sic oppositio secundum legem tantum. scilicet est repugnantia duarum categoricarum in veritate tantum vel falsitate tantum vel in vtroque vel sic se habentium quod vna infert aliam et non econtra: que participantes in extremis aliqua conditione ad oppositionem secundum modum enuntiandi requisita carent.

¶ Dixi que participantes in extremis. Quia dicere quod iste sunt contradictorie de lege: scilicet homo possibiliter est homo: et equus impossibiliter est equus. Nescio quid commodi afferat. Ideo videtur mihi quod dixi esse rationabilius: licet neutrum sit demonstrabile. Et potest iterum talis oppositio diuidi. Nam quedam est de materia tantum. Alia de forma. Alia de forma acceptionis terminorum. Et pono exemplum in lege contradictoriarum. quia hoc est parue vtilitatis et magne curiositatis. Dico igitur quod si aliquibus propositionibus repugnat veritas et falsitas tantum de materia: contradicunt in illa materia tantum. Si de forma tantum: erunt contradictorie de forma. Si de forma acceptionis terminorum: consimiliter talis contradicunt. Semper intelligendo de lege.

¶ Exemplum primi homo est animal: homo non est animal: que non possunt dari ambe vere vel false in illis terminis. Tamen iste homo currit: homo non currit sunt eiusdem forme. Et ambe sunt vere: non absoluendo ly est a tempore in primis: alias scilicet non essent eiusdem forme cum illis. Et absoluendo a tempore accipe istas. Substantia est homo: substantia non est homo: que sunt vere. Exemplum secundi homo est homo: homo non est homo: quibus repugnat veritas et falsitas de forma. Tamen ille due: substantia est homo: substantia non est homo: sunt eiusdem acceptionis non tamen eiusdem forme: cum non seruent synonimias extrinseca. Et tamen sunt ambe vere. Exemplum tertij: homo est et non est animal: homo est vel non est animal. De his non plura. Cum in aliis libris si videre velis reperies plurima.

¶ Oppositio s'm modum enunciandi tantum est repugnantia duarum categoricarum utroque termino participantium ordine eodem in qualitate tantum: vel quantitate tantum vel in utroque: que lege carent oppositarum. Sic quod contrarie non seruent suam legem nec subcontrarie suam etc.

¶ Unde patet: istas esse contradictorias de modo enunciandi tantum. scilicet omnis propositio universalis affirmatiua est falsa. Aliqua propositio universalis affirmatiua non est falsa: quibus repugnat veritas et non est falsitas. Nam casu quod ille tantum sint in mundo ambe sunt false. Et hoc: supposita communi oppinione de reflexiuis: quare hoc dixerim suo loco videtur.

¶ Oppositio s'm modum et legem est repugnantia duarum categoricarum utroque termino participantium ordine eodem s'm diuersam qualitatem tantum vel quantitatem tantum vel s'm utrumque in veritate solum vel falsitate solum vel in utroque vel in hoc: quod una infert aliam non tamen econtra seruatio seruandis.

¶ Ex qua definitione notabis: quod ad hoc quod alique propositiones sint opposite utroque modo: oportet illas habere duplicem repugnantiam. Prima erit in modo enunciandi quod denotatur per primam partem definitionis. Et dicitur s'm diuersam qualitatem tantum: propter contrarias et subcontrarias: dicitur s'm quantitatem tantum: propter subalternas. Dicitur s'm utrumque propter contradictorias. Alia est repugnantia s'm significationem: que denotatur per secundam partem definitionis. Et dicitur in veritate tantum. propter contrarias: in falsitate tantum: propter subcontrarias. In utroque propter contradictorias vel in hoc quod una infert aliam et non econtra: propter subalternas.

¶ Oppositione igitur sic diuisa. Et membris omnibus declaratis: operepretium videtur. etaliquas generales assignare conditiones ad unam quamque oppositionem necessario requisitas quarum prima est.

¶ Quod omnes propositiones opposite participent utroque extremo ordine eodem. Hoc est: quod extrema sint illa una quo ad partes omnes extremorum: tam categorematicas quam sincategorematicas: sincategorematicas inquam variantes veritatem: vel falsitatem propositionis. Quod si fuerit tale sincategorema: quod veritatem vel falsitatem non variet: hoc non requiritur. ¶ Unde illud sincategorema dicitur non variare veritatem vel falsitatem propositionis: quod sic se habet: quod posito in propositione sine sit pars extremi sive non: non propterea variatur veritas vel falsitas. Utly quidam dicendo sic quidam homo est animal: que propositio semper est vera: sive ly quidam sit pars extremi (ut aliqui dicunt) sive non (ut alii tenent) quod non contingit in ly omnis. Nam sic dicendo: omnis homo est animal. Si ly omnis non sit pars extremi: est vera propositio: si autem fiat: est falsa. Quia sensus esset. Aliquid quod est omnis homo est animal. Quare iste bene opponuntur: scilicet homo est aliquod animal: nullus homo est animal. Dicitur eodem ordine. Nam si non seruetur idem ordo: poterunt esse opposite de lege: non tamen de modo enunciandi. Quod patet. Quia licet iste due homo est animal: et nullum animal est homo (quod absoluendo ly est a tempore) repugnent inter se non tamen sunt contradictorie. Quia iste sunt eiusdem acceptionis terminorum cum illis scilicet homo est animal: et nullus currens est homo: que sunt vere. Si nullus homo currat. Nisi velimus dicere: quod in contradictoriis debet seruari sinonimitas intrinseca: illa eadem que in conuersionibus: quod non videtur rationabile. Et sic oportet glosare dicta magistri Bruxellensis dicentis: quod ordo non requiritur nisi pro membris: scilicet ad hoc quod opponant de lege.

¶ Secunda est quod participent in copulis. Hoc est quod habeant copulas sinonimas: quod intelligitur: tam de copulis principalibus: quam de minus principalibus. Quare iste non opponuntur. Sortes fuit currens: sortes non est currens. Nec iste omnis homo qui currit est homo: et omnis homo qui cucurrit non est homo. Modos autem copularum non oportet esse sinonimos. Si sint modales: quia iste bene opponuntur: sortes possibiliter currit: sortes impossibiliter currit.

¶ Ideo excipiuntur illi quattuor modi qui faciunt modales: alias requiritur quod sint idem modi et sinonimi in oppositis. Unde iste non opponuntur sortes forte currit: sortes non velociter currit.

¶ Tertia est quod sint opposite qualitatis. Que regula intelligitur exceptis copulis implicationis: que debent esse eiusdem qualitatis. Et non sumitur hic qualitas propositionis affirmatiue vel negatiue: ita stricte ut in qualitatibus: alias iste non essent opposite: scilicet. Sortes est vel non est animal. Sortes non est et est animal. Posito quod negatio in secunda propositione non cadat: nisi precise in primam copulam. Intelligitur: ergo opposita qualitas in presenti: sub isto sensu: scilicet quod copula verbalis totalis vel partialis (que non est implicatio) affirmata in una: negetur in alia: et econtra. Intelligitur similiter hec regula quo ad tres primas species oppositionis: scilicet quo ad contrarias/subcontrarias/et contradictorias. Unde iste non sunt contrarie omnis homo est animal: et nullus homo non est animal. Nec iste contradictorie. Sortes qui est animal currit. Sortes qui non est animal non currit.

¶ Quarta est quod termini teneantur uniuoce uel sinonime: et sint sinonimi. Hoc est quod significent idem sub eodem conceptu ultimato: et non ultimato. Ideo iste non contradicunt (ut in proposito) scilicet tullius currit: Marcus non currit. Nec iste ego sum Petrus. ego non sum petrus. Si prima proferatur a petro: secunda a Joanne. Nec iste: sortes est ultra pontem. Sortes non est ultra pontem. Quia ambe sunt vere. Si una proferatur a platone existente ex altera parte pontis. Alia a Socrate existente ex altera parte. Quia in ly ultra est equiuocatio: ratione relatiui inclusi: ut patet dicendo sic. Sortes est ex alia parte pontis. Sortes non est ex alia parte pontis. Si tamen ly ultra teneretur uniuoce essent contradictorie. Quemadmodum optime dixit magister Bruxellensis. quando dixit quod iste sunt contradictorie: quantumcunque comparentur ad diuersa scilicet sortes currit: sortes non currit.

¶ Et ratio est: quia iste propositiones habent significata contradictoria. Et per meam comparationem illa significata non mutantur: ergo non desinunt esse contradictorie. Bene tamen verum est: quod ille qui facit illam diuersam comparationem: non habet propositiones mentales contradictorias. Nec iste vocales seu scripte: scilicet sortes currit: sortes non currit Subordinantur illis mentalibus: quas format ille qui comparat ad diuersa. Sed illis mentalibus subordinantur iste vocales seu scripte: scilicet sortes currit in uno loco: et non currit in alio. Que aperte non sunt contradictorie.

Si dicas volo q sortes habeat istas mentales scilicet sortes currit: sortes non currit: et reflectendo intellectum super eas comparet ad diuersa. Ad hoc: idem dico quod de vocalibus q ille mentales per illam diuersam comparationem non mutantur in suis significationibus: ideo semper remanent contradictorie.

¶ Quinta est q non varietur genus suppositionis. Tria autem sunt genera suppositionum: que si varientur impediunt oppositionem: scilicet suppositio materialis: simplex: personalis.

¶ Ideo iste non opponuntur: scilicet ly homo est animal: nullus homo est animal. Nec iste homo est species: nullus homo est species. Et ratio huius est: quia alias non starent pro eodem. Unde si variato genere termini teneantur pro eodem: possunt opponi ad inuicem de lege. Ut patet de ista: homo est nomen in voce: et de ista homo non est nomen in mente que prime contradicit: vel subcontrariatur: quia ly homo supponendo in mente personaliter: supponit pro illo: pro quo ly homo in voce supponit materialiter. Quia illa vox impropriè significat seipsam: et similitudo illiusmet vocis in mente proprie significat illam vocem: cum sit eius naturalis similitudo.

¶ Sexta. Quod termini non teneantur magis ampliè: vel restrictè: nec aliter appellent in vna q in alia.

¶ Defectu primi iste non opponuntur: scilicet sortes est homo: sortes non est homo: si ly est in vna absoluatur a tempore: et non in alia.

¶ Defectu secundi iste non contrariantur omnis homo est/nullus homo est. Nisi ly nullus absoluatur a genere sicut fit in textu contrariarum.

¶ Defectu tertij iste non contradicunt sortes non percussit papam: sortes papam percussit. Et hoc quod dictum est de appellatione: intelligitur precipue in appellatione non prouenienti a signo: vel signis constituentibus ipsam oppositionem. Nam tunc non inconueniens appellationem variari. Ideoque iste sunt contradictorie: scilicet sortes necessario est animal: sortes possibiliter non est animal: quia illi modi constituunt oppositionem.

¶ Tamen ly necessario appellat necessitatem et non alius modus. Similiter iste contradicunt sortes est et fuit animal: sortes non est. vel non fuit animal: supposito q prima negatio tantum neget primam copulam. Et tamen ille coniunctiones diuersimode appellant.

¶ Septima est quod acceptio vnica debet manere eodem modo: quoad omnes eius partes: ad minus quo ad distribui: vel non distribui. Dixi acceptio et non determinatio: vt se extendat ad copulata et disiuncta et conditionata: et ad aggregatum ex recto et obliquo etc.

¶ Ideo iste non opponuntur quilibet equus hominis currit: equus cuiuslibet hominis non currit. Dato etiam q ly cuiuslibet non efficeretur pars extremi. Nec in prima ly quilibet distribuit ly equus nec ly hominis. Sed totum categorematice distribuitur. Sicut in isto disiuncto omnis homo: vel equus currit: illo signo omnis cadente supra totum. Nec quantum ad hoc plus habet primum aggregatum q illud disiunctum.

¶ Et si doctores huiusmodi dixerunt communiter q ly equus in prima distribuitur: hoc fuit: quia quo ad veritatem vel falsitatem: non referebat quod distribueretur vel non. ¶ Et precipue seruando sensum proprium: quem ipsi preterea habent et seruant. Et propterea alij dixerunt quod ad distributionem recti sequebatur distributio obliqui. Quia sm rei veritatem non magis distribuitur vna pars quam alia. ¶ Dico ergo q optime penetrando quidditatem acceptionis vnice: nulla pars distribuitur. Sed totum categorematice et sic tota acceptio vnica sincategorematice debet stare eodem modo et tota categorematice diuersimode.

Dicitur quo ad distribui vel non distribui: quia si in vna terminus supposuerit determinate et in alia confuse tantum: hoc non refert. Ut patet in primis contradictorijs: quia in prima stat confuse: et in secunda determinate (vt multi dicunt) Sed mihi videtur q sicut nec partes distribuuntur: ita nec confunduntur. Sed omnes supponunt determinate: sicut in hoc disiuncto: omnis homo vel equus currit. Tam ly homo q ly equus supponunt determinate: quia illud signum non cadit supra partes illas. Et ratio: qua ducor ad hoc asserendum est: quia si in ista quilibet equus hominis currit ly quilibet cadendo supra totum confunderet ly hominis: potius et fortiori ratione: dicendo sic non quilibet equus hominis currit: ly non caderet supra ly hominis distribuendo illud: cum non sit maioris vis ly quilibet in confundendo. Quam ly non in distribuendo. Sed per omne ly non / non cadit supra partes acceptionis vnice: ergo nec ly quilibet. Non tamen propterea male additur in conditione quo ad distribui vel non distribui: quia si non haberet verum in illis vtracent habebit in istis equus hominis non currit: quilibet equus. a. hominis currit. Nisi dicas quod confusa illa equiualet determinate.

¶ Aduertendum tamen est hic: q plurimos doctores ab ista regula excipere antecedens relatiui reciproci et ipsum relatiuum (vt supra dictum est) Ita q dicit q quando determinatio est antecedens relatiui vel ipsum relatiuum: non debet manere eodem modo.

¶ Ideoque sm ipsos iste non sunt contradictorie scilicet quilibet equus hominis quilibet equus ipsius met est: et aliquis equus hominis equus ipsius met non est. Sed oportet ly hominis in vna distribui. Insuper ab eadem regula excipiunt alij determinationem vnicam quando est implicatio. Dicunt enim has non contradicere: scilicet sortes q est animal currit: sortes qui est animal non currit: oportet enim per ipsos ly animal in vna distribui. Mihi vero aliter videtur. Unde dico q in prima exceptione presupponunt falsum: scilicet q in illis propositionibus assumptio ly ipsius met sit determinatio vnica: vt ex supradictis patet. Et de antecedente. s. de ly hominis dicitur q sub illo non licet descendere: et quod debet manere eodem modo in ambabus. Et si permittatur descensus: dico q non debet manere eodem modo: quia iam fit acceptio non vnica. Modo acceptio non vnica non debet eodem modo manere.

¶ Sed hic est dubium non silentio inuoluendum: quomodo est qualiter relatiuum reciprocum debeat supponere in oppositis: cum non sit acceptio vnica nisi cum adiungitur immediate suo antecedenti. Nam si dicatur q debet supponere eodem modo.

¶ Contra ergo iste non sunt contradictorie: scilicet omnis homo videt se. Homo non videt se. Ubi ly se diuersimode supponit: sicut suum antecedens: quod est ly homo. Si dicas q diuerso modo.

¶ Contra: ergo iste non sunt contradictorie: scilicet quilibet equus hominis quilibet equus ipsius met est: equus hominis equus ipsius met non est quia oportet q relatiuum in vna distribuatur: et hoc non potest fieri nisi distribuatur etiam suum antecedens: et sic reddit ops

pinio improbata. ¶ Ad hoc dubiu rñdet cu distinctio: ne: q vel tale relatiuum ponitur in eadem categori ca cum suo antecedente vel antecedens est extra ca tegoricam vbi est relatiuum. Si primum: relatiuum debet stare sicut suum antecedens. Hoc est: si antecedens stat eodem modo: relatiuum debet eodem modo sta re. Si diuersimode stare debet diuersimode. Unde iste contradicunt. Omnis homo est ipsemet: homo non est ipsemet. Ubi relatiuum stat diuersimode: et iste: quilibet equus hominis quilibet equus ipsiusmet est: aliquis equus hominis aliquis equus ipsius met nō est. Ratio huius est hec. Quia quando antecedens ita sunt intra categoricas: vbi sunt relatiua: talia ante cedentia regulantur per conditiones contradicto riarum. Et ex consequenti relatiua: que sua anteceden tia sequuntur. Si vero sic accidat: scilicet q antece dens sit extra categoricam vbi ponitur relatiuum. Tūc relatiuu illud dz stare diuersimode. Hoc est: si in vna rela tiuuz nō distribuitur: in alia dz distribui: et ecōtra: et ratio est: quia tunc antecedentia non regulabuntur per re gulas oppositarum. Unde iste secunde partes istaruz copulatiuarum non contradicunt: scilicet aliquis equus est: et omnis homo videt ipsum: aliquis equus est: et aliquis homo non videt ipsum. Nam casu: q sint duo equi quorum vnus videatur ab omni homine: al ter vero a nullo videatur: ambe sunt vere. Ut patet descendendo sub ly equus. Nam affirmatiua redditur vera pro equo viso: et negatiua pro nō viso. Sed opor tet dicere in vna earum omnis equus est. Et hoc debet intelligi de relatiuo reciproco: et non de aliis. Et sicut dictum est de contradictoriis: proportionabiliter dica tur de aliis oppositis sm suas conditiones. ¶ De alia vero exceptione dicetur inferius in quodam argo.

Sequitur textus.

Contrarie sunt vniuersalis affirmati ua: et vniuersalis negatiua: eiusdē sub iecti: et eiusdem predicati: vt omnis homo cur rit: nullus homo currit.

Sequitur glosa.

Diffinitio textus sic intelligitur. Cō trarie sunt propositiones categori ce vniuersales opposite qualitatis vtroqz termino participantes ordine eodem: quibus repugnat ve ritas: et nō falsitas: gratia acceptio nis terminorum seruatis condi tionibus. Quales sunt propositio nes textus absoluendo ly nullus a genere.

¶ Dixi propositiones categorice et non due. Quia vna propositio potest habere q plurimas contrarias: etiā inter se non equiualentes. Ut ista nullum animal est homo. Habet istam omne animal est homo. Et istam omne animal omnis homo est. Et istam omne ani mal est. b. homo. Exemplū de nō equiualentibus in ter se accipe in istis: scilicet nullus homo est animal. Que habet istam: omnis homo est animal: que est ve ra. Et istaz omnis homo omne animal est: q est falsa. ¶ Dixi vniuersales: non tam stricte sumendo propo sitionem vniuersalem vt in quantitatibus. Sed voca tur vniuersalis in proposito propositio habens aliquā vniuersalitatem categorematicam vel sincategorema ticam: que non sit pars extremi. Quia illa non habet contrariam: scilicet brunellus cuiuslibet hominis cur rit. Ista tamē sic: scilicet cuiuslibet hominis brunellus currit. ¶ Pro cuius dicendorum ampliori notitia. Nota bis duplicē esse vniuersalitatē scilicet categorematicā et sincategorematicam.

¶ Uniuersalitas categorematica est terminus com munis distributus: vt dicendo omnis chimera est. ¶ Uniuersalitas sincategorematica est terminus sin categorematicus: ratione cuius denotatur ad veritatē propositionis requiri verificationem fieri pro pluri bus suppositis: vel partialibus propositionibus copu latiue formaliter vel equiualenter in consequendo. Siue illa supposita sint temporis importati per copu lam: siue sint supposita importata per extremum pro positionis. Exemplum primi ly necessario. Impossi biliter et similia. Secundi ly tm et alia signa exponibi lia: quando exponuntur copulatiue. Tertii vt ly et.

¶ Particularitas categorematica est terminus com munis non distributus: vt aliqua chimera est. Quia ly chimera tenetur particulariter: licet nō supponat. Et ibi ly omnis chimera est: in exemplo posito supra tenetur distributiue.

¶ Particularitas sincategorematica est terminus sincategorematicus: ratione cuius denotatur ad veri tatem propositionis nō requiri verificationē fieri pro pluribus suppositis: etc. vt supra: exemplum primi. Aliquando: possibiliter: secundi vt non tantum. Et signa exponibilia: quando disiunctiue exponuntur. Tertium vt ly vel. Alia signa sunt mixta: vt ly contin gēter. Quod siue affirmetur: siue negetur: semper in cludit vniuersalitatem et particularitatem.

¶ His habitis ponuntur conditiones contrariarum. Quarum prima est q in eis sint plures vniuersalita tes q particularitates. Si sit aliqua particularitas. ¶ Defectu cuius iste nō contrariantur: omnis homo est animal: homo non est animal: sed contradicunt. ¶ Sed bene iste omnis homo est sortes: nullus ho mo est sortes. In quibus nulla particularitas poni tur: quia ly sortes non est terminus communis.

¶ Secunda q quelibet particularitas vnius sit vni uersalitas alterius: licet non econtra. Quia vniuersa litas edificat contrarietatem. ¶ Ideo iste non contra riantur homo homo est. homo nullus homo est.

¶ Tertia q si terminus aliquis distribuitur in vna in ordine ad terminum stantem confuse tantum: in alia tali termino distributo non debet supponere confuse: sed distributiue vel determinate. Ideo iste minime contrariantur: scilicet cuiuslibet hominis quilibet equus est animal: cuiuslibet hominis equus nō est animal. Quia in prima ly equus distribuitur in or dine ad ly animal stans confuse: et in secunda stet cō fuse tantum. Sed contraria prime est quelibet istarū scilicet cuiuslibet hominis b. equus non est animal. Et cuiuslibet hominis quilibet equus non est animal.

¶ Sed hic aduertenda sunt duo. Primum est q si ve limus tenere istas contrariari de modo enuntiandi: scilicet omnis homo est. b. animal: et homo non est animal. Debemus tollere primam conditionem et huic tertie addere aliquid vltra. Et dicere sic: q ter minus distributus in vna in ordine ad terminum stā tem cōfuse distribuatur in alia vel stet determinate.

¶ Dum tamen maneat in ambabus vnus ⁊ idem terminus distributus. Et quomodo illa in qua stat confuse non contradicat illi in qua stat determinate ⁊c. Propterea prima ille contrariantur: scilicet cuiuslibet hominis quilibet equus est animal/ ⁊ cuiuslibet hominis quilibet equus non est animal. Et propter secundum iste omnis homo est .b. animal ⁊ homo non est animal. Non tamen iste omnis homo est animal ⁊ homo non est animal. Quia prima vbi ly animal stat confuse contradicit alteri. Si vero velimus tenere illas contrariari tantum de lege: non oportet variare predictiones.

¶ Secundum est. Quod tenendo vt tenet Lax quod determinatio est in ordine ad suum determinabile. Iste conditiones non sunt necessarie ad oppositionem contrariarum in isto sensu: quod nulle propositiones opposite possunt seruare legem contrariarum nisi seruent istas conditiones.

¶ Hoc patet. Quia istis propositionibus: scilicet cuiuslibet hominis equus non est currens: ⁊ alicuius hominis quilibet equus quolibet currens est repugnat veritas ⁊ non falsitas de forma acceptionis terminorum. Et quod possunt dari ambe false patet posito casu: quod quilibet homo habeat precise vnum equum currentem ⁊ nihil aliud sit currens in mundo: de negatiua tunc notum est/ de affirmatiua patet per descensum. Nam descendendum est primo sub recto antequam sub determinatione cum illa cofusa respectu sui determinabilis etiam stet confuse tantum: ⁊ non equiualet determinate. ¶ Secundum antecedentes oppositum: quod communiter tenetur: in predicto casu affirmatiua est vera: ve patet descendo primo sub predicato. Secundo sub ly hominis. Tertio sub ly equus. Et tamen istis deficit tertia conditio secundum primam oppinionem scilicet Gaspardinam ly hominis in prima distribuitur in ordine ad ly equus stans confuse ⁊ in secunda stat cofuse.

¶ Nunc contra prefatas conditiones vt magis perspicue fiat: aliquibus argumentis insisto communibus sed vtilibus. Et primo sic. Istis propositionibus conueniunt conditiones: scilicet vterque homo currit: neuter homo currit. Et tamen dabuntur ambe vere: igitur conditiones nulle. Prima pars antecedentis videtur nota. Et secunda probatur posito casu quod sint quatuor homines quorum duo currant: ⁊ duo non: tunc ambe sunt vere: igitur: antecedens patet descendendo sub subiectis earum.

¶ Ad argumentum respondetur negando primam partem antecedentis: defecit enim eis secunda conditio. Quia ly vterque distribuit incomplete ⁊ includit particularitatem quandam: que exprimitur in descendendo. Descenditur siquidem copulatiue sub disiunctione. Et illam et particularitas manet in ly neuter. Quia omnino eodem modo distribuunt ambo: preter hoc: quod vnum est affirmatiuum ⁊ aliud negatiuum. Contra hanc solutionem replicatur sic. Si ista solutio esset bona: sequeretur quod si ly homo in vna earum distribueretur complete essent contrarie: consequens est falsum: ergo solutio nulla maior de se patet: minor iam probatur dicendo sic omnis homo currit ⁊ neuter homo currit distribuitur ly homo in vna Et possunt dari ambe vere: igitur ⁊c. Prima pars antecedentis est nota ⁊ secunda probatur posito quod solus sit vnus homo in mundo currens. Affirmatiua est vera vt notum est ⁊ negatiua: quia est vna negatiua de subiecto non supponente: quia ly vterque ⁊ neuter faciunt terminum quem distribuunt stare pro binario suorum suppositorum: igitur ⁊c. ¶ Ad hanc replicam respondetur: negando .a. illa enim consequentia est nulla: scilicet si in vna earum subiectum distribuatur complete sunt contrarie: quia antecedens potest esse verum ⁊ consequens falsum vt probatum est. Ideo tam prima conditio hic quam secunda est falsa. Debet tamen concedere istam consequentiam: ergo si subiectum negatiue distribuatur complete: erunt contrarie de manus de lege: quia videtur mihi quod non possunt esse vere cum remedio cuiuntiandi. Cum sub tecta non teneant eque restricte. Et ad hoc quod possent contrariari perfecte possemus dicere sic. Omnis vterque homo currit: posito quod ly omnis distribuat particularitatem quam ly vterque includit.

¶ Secundo arguitur sic. Iste conueniunt conditiones contrariarum: scilicet quilibet equus fuit cuiuslibet hominis quilibet equus/ nullus equus fuit cuiuslibet hominis quilibet equus. Et tamen dabuntur ambe vere: igitur conditiones nulle.

¶ Prima pars antecedentis est nota. Secunda probatur: supponendo quod illa signa vniuersalia posita in predicato non efficiantur partes extremorum. Et sit casus: quod solus fauelinus sit ⁊ fuerit equus possessus a sorte ⁊ platone successiue: ⁊ nunquam simul: nec sint nec fuerint alij homines nec equi. Tunc veritas negatiue est nota. Quia sua cotradictoria est falsa: que est ista Equus fuit cuiuslibet hominis quilibet equus: vt patet descendendo sub ly equus. Et postea sub tempore vel instanti incluso in copula: etiam stante determinate: quod est determinatio ipsius copule. Nam illa propositio equiualet huic scilicet equus in obliquo tempore vel instanti fuit cuiuslibet hominis quilibet eque.

¶ Quod autem affirmatiua sit vera: patet ascendendo ad ly hominis supponens distributiue sic: quilibet equus fuit istius hominis quilibet equus ⁊ quilibet equus fuit istius hominis quilibet equus ergo quilibet equus fuit cuiuslibet: ⁊c. Antecedens est pro qualibet parte verum: supposita constantia: igitur ⁊ consequens. ¶ Ad hoc argumentum respondetur (tenendo oppinionem quod ista est vera Adam fuit omnis homo) illas contrariari.

¶ Pro quo notabis: quod communiter propositiones in suis copulis includunt quasdam determinationes: vt patuit inter arguendum. Et secundum communiter loquentes talis determinatio copule est etiam determinatio subiecti ⁊ predicati licet diuersimode quia respectu subiecti est vnica respectu vero predicati est non vnica.

¶ Sed tu dic: quod solum est determinatio predicati ⁊ non vnica. Et aliqualiter signum huius est: quia terminus sequens copulam stat secundum exigentiam copule ⁊ sue determinationis. Non tamen sic semper est de precedente. Et patet nam dicendo sic: homo fuit currens ly: currens solum stat pro currente: quod fuit currens. Tamen ly homo stat pro homine qui est vel fuit. Et si velis accipere illam determinationem: vt etiam determinet subiectum: dicitur quod tunc non est proprie determinatio copule: nisi velimus quod vnus terminus supleat vicem duorum (admisso tamen hoc: ⁊ quod sub determinatione vnica liceat descendere: licet neutrum concedam: ne videamur difficultatem fugere) Conceditur veritas negatiue ⁊ veritas affirmatiue negatur. Et ad probationem negatur assensus sub illo obliquo hominis. Quia prius debet fieri descensus sub ly tempore importato per copulam. Et licet it

te obliquus supponat cõfuse tantum: tamē illa cõfusa equivalet determinate: respectu illius termini hominis eqs quia est determinabile determinatiõis illi9 scilicet in aliquo tempore vel instanti. Sicut dictum est supra: de ista. Homi. nis quilibet equs est animal: q confusa illius termi. ni hominis respectu sui determinabilis equivalet determinate. Et sic descendendo sub terminis illius propositionis affirmative suo ordine primo: scilicet sub ly equs: secundo sub ly in aliquo tēpore: tertio sub ly hominis: et sic cõsequenter patebit manifeste eius falsitas. Et defectus: qui in tali descensu cõmittebatur: erat: quia arguebatur a pluribus determinatis ad vnam respectu multitudinis lateriter. Cum equivalenter ly tempore stet determinate respectu illius termini hominis: vt dictū est.

¶ Notabis tamen hic. Quod licet illa determinatio copule restringat predicatum. non tamen est intelligendum: q restringat pro homine possidente fasellū in illo instanti vel tempore: sed pro homine qui fuit in illo instanti. Et similiter ly equs pro equo qui fuit in illo instanti.

¶ Quod si imponine velis q p̄mo modo restringat. Tunc dicit: q negativa est falsa et affirmativa vera. Quod poteris probare per suas contradictorias. Si vero aliquis velit q extrema nullo modo restringantur ab illa determinatione et q solum illa determinatio determinet copulam. Dicitur tunc: q non sunt cõtrarie: quia ly hominis distribuitur in affirmativa in ordine ad ly tempore inclusum in copula stans confuse tantum: et in negativa stat confuse tm̄ vt sua contradictoria manifestat. Et hoc est cõtra sc̄dam cõditionē.

¶ Et si adhuc contra primam solutionem velis probare veritatem affirmative: dicendo. Bene sequitur: quilibet equs cuiuslibet hominis quilibet equs fuit: ergo quilibet equs fuit cuiuslibet hominis quilibet equs. Et antecedens est verum: igitur et consequens.

Ad hoc respondetur negando consequentiam. Et ratio est quia arguitur a. confusa ad determinatam rc. Quia in antecedente ly hominis equs precedit copulam: et per consequens non determinatur a determinatione copule. Sicut in consequente: in quo sequitur copulam.

¶ Et hoc argumentum pro multis similibus notare curabis. Si vero velimus tenere opinionem Gasparis lax: dicitur q non sunt contrarie. Et ratio est illa met que dicta est: q̄ quando extrema nullo modo restringunt.

¶ Tertio arguitur sic. Iste sunt cõtrarie: scilicet quasi quilibet homo currit: quasi quilibet homo non currit. Et tamen sibi non conveniunt conditiones: igitur non sunt bene assignate.

¶ Prima pars antecedentis probatur: quia eis convenit definitio posita in textu: igitur: secunda pars probatur: quia ly quasi quilibet distribuit incomplete ergo aliquam particularitatem includit: et manet affirmativum in ambabus: igitur secunda conditio deficit eis. Et per consequens habetur propositum.

¶ Pro huius argumenti solutione. Notādum est/ q ly quasi quilibet distribuit pro numero excedente medietatem. Ita q si. 10. homines sunt in mundo: et. 7. vel. 8. currerent illa esset vera: scilicet quasi quilibet homo currit. Et sub termino a tali signo distributo: (aliis modis dicēdi dimissis) Dico: q est descendendum per vnam copulativam: cui anteponitur ly quasi cadens supra totam illam copulativam categorematice: ad cuius copulative veritatem requiritur q quelibet pars sit vera: excepta vna: vel demptis paucis: dummodo quecumq sint ille. Ut patet sic dicendo/ quasi quilibet homo currit: et isti homines sunt oēs homines: ergo quasi iste homo currit: et iste homo currit: et iste homo currit: et sic de singulis. Hoc habito inducitur poterit illas ambas propositiones minime posse dari simul veras. Quia impossibile est q idem predicatum affirmetur de maiori parte alicuius numeri: et de maiori etiam negetur. Sed bene possunt dari ambe falses v. g. putando: ponendo q quinq illorum hominum currant et v. quiescāt. In isto siquidē casu: per descensum predicto modo faciendum: patet ambas esse falsas. Nec valet dicere q si precise sint duo homines: quorum vn9 curratur altero quiescente: ille poterunt esse vere. Manifestum est enim: q quilibet illorum est medietas numeri et nullus excedit medietatem. Ea propter dicendum erit eas esse contrarias de lege et non de modo enuntiandi perfecte. Et sic argumentum non concludit.

¶ Quarto arguitur sic. Istis conveniunt cõditiones scilicet omne animal est coloratum: nullum animal est coloratum. Et tamen dabuntur ambe vere: igitur cõditiones nulle. Antecedēs pro prima parte liquet: discurrendo per omnes conditiones. Secunda iam probatur. supponendo: q ly omne distribuat pro generibus singulorum. Et sit casus: q de qualibet specie animalis aliquod animal sit coloratum et aliquod non. In isto casu ambe sunt vere: igitur antecedēs patet descendendo ad omnes species copulative. Et ad specierum individua disiunctive.

¶ Pro huius argumenti solutione. Notandum: q illud signum omne potest dupliciter distribuere. Uno modo pro singulis generum. Et sic distribuit complete: et per consequens descendendum est sub termino a tali signo taliter distributo: copulative: quo ad omnia supposita: pro quibus talis terminus distributus supponit. Et isto modo ad veritatem istius omne animal est coloratum: requiritur q omne suppositum animalis quod est in mundo: sit coloratum.

¶ Alio modo distribuit pro generibus singulorum. Et tunc vt ipsum nomen pre se fert distribuit incōplete. Et tunc non est descendendum ad omnia supposita copulative.

¶ At tamen dificultas est. Quo pacto sit descendendū sub tali termino. Quidam enim asserit per terminos specificos determinate acceptos et copulative descendendum esse. Ut si dicamus sic/ omne animal fuit in archa Noe: ergo homo fuit in archa noe. Et leo fuit in archa noe. Et bos fuit in archa noe: rc. Sed iste descensus non est formalis: quia instabitur. Si loco illius termini homo: ponas ly himera in consequente. Sic dicendo: omne animal fuit in archa noe: ergo chimera fuit in archa noe: rc. Angelus fuit in archa noe: et cetera. tile consequens est falsum. Et sumo esse in archa noe circumscriptive: qualiter angel9 non potuit esse.

¶ Alij dicunt sub tali termino discendum esse copulative de specie in speciem et ad individua speciei disiunctive. Sic omne animal fuit in archa noe: Et ista sunt vniversa animalia. Et omnes species animalium ergo de ista specie animalis: signata humana: hoc animal fuit in archa noe: vel hoc animal fuit in archa noe. Et sic de alijs istius speciei. Et de ista specie aīalis: signata leonina: hoc animal fuit in archa noe vel hoc animal fuit in archa noe: et sic de singulis

illius speciei. Et de ista specie animalis: leonina signa tur hoc animal fuit in archa noe vel hoc animal fuit in archa noe: et sic de singulis speciebus animalium et de singulis individuis specierum. Et quomodocunque descendatur non refert in proposito.

¶ Et in isto sensu doctores saluant veritates multarum propositionum. Quales sunt iste. In omnem terram exiuit sonus eorum. Deus vult omnes homines saluos fieri. Decimatis mentam et rutam et omne olus. Qui habet vnam virtutem habet omnes. Pro prima vide dominum Silvestrum prieriatem contra Martinum luterum dicentem se vidisse Rome in quodam aceruo quedam fragmenta vasorum delatorum ab insulis fortunatis habentia signum crucis et nomen domini Jesu.

¶ Pro secunda vide doctorem sanctum prima parte questione. 19. articulo. 6. ad primum: et primo senten. distin. 46. q. pria. articulo pº. Pro tertia beatum Augustinum in enchiridio. Pro quarta Altissiodoren. Et quia ista non sunt presentis instituti ideo pertranseo.

¶ Istis igitur prenotatis. Respondetur ad argumentum negando primam partem antecedentis. Deficit enim ei secunda conditio. Sicut illis de quibus in primo argumento agebatur. Sufficit tamen in istis vt vna vel subiectum vnius complete distribuatur: quecunque sit illa: affirmatiua vel negatiua.

¶ Proportionabiliter poteris soluere argumentum tibi possibile fieri de istis propositionibus. Quantumlibet animal currit: quantumlibet animal non currit. Et de istis: quotlibet homines sunt in aula: quotlibet homines non sunt in aula. Et de istis qualislibet homo currit: qualislibet homo non currit. Et de istis qualislibet homo quantumlibet animal est: qualislibet homo quantumlibet animal non est. Nam in primis distributio fit pro speciebus quantitatis continue. In secundis pro speciebus quantitatis discrete. In tertijs pro speciebus qualitatis. In quartis est mixtio. ¶ Et sicut sensus illius propositionis. Omne animal est coloratum. (In qua ly omne distribuit pro speciebus substantie) est iste. De qualibet specie animalis aliquod animal est coloratum. Ita sensus illius propositionis. Quantumlibet animal currit est iste. De qualibet specie quantitatis continue aliquod animal quantificatum currit. Et istius: quotlibet homines sunt in aula est iste. De qualibet specie numeri seu quantitatis discrete aliqui homines sunt in aula. Et istius qualislibet homo currit est iste. De qualibet specie qualitatis aliquis homo qualificatus currit. Et signa particularia que in contradictorijs istarum debent poni contradictorio modo particularizant. Et sensus contradictorios faciunt: vt liquidum est.

¶ Notabis tamen hic viribus totis. Quod ista signa aliquando efficiuntur partes extremorum scilicet quando aliquod signum preponitur illis. Vt si dicatur sic. Quilibet qualislibet homo currit. Et tunc dandus venit sensus per acceptionem vnicam: sic scilicet quilibet homo habens de qualibet specie qualitatis aliquam qualitatem currit. Et tunc requiritur quod de qualibet specie qualitatis aliqua qualitas sit in vno determinato homine: ad hoc quod tale subiectum supponat. Et vt luce clarius intelligatur ponatur casus quod precise sint duo homines: quorum vnus tantum habeat albedinem et alius tantum nigredinem et currant: et non sint alie qualitates in mundo. In isto casu predicte propositionis subiectum non supponit: vt ex dictis patet. Si verodicatur: qualislibet homo currit: est vera. Et exponenda per acceptionem non vnicam. Sic. de qualibet specie coloris aliquis homo qualificatus currit. Et quod sit vera: patet per descensum ad species colorum primo et postea ad homines. Similiter poteris dicere de alijs signis incompletis.

¶ Habebis preterea ex dictis intellectum illius non minus elegantis: quam difficilis sophismatis magistri Petri hispani scilicet quodlibet: qualelibet de quolibet talis scit ipsum esse tale quale ipsum est. Quod est verum: posito: quod sint sex homines. Quorum tres sciant logicam/grammaticam/et rethoricam. Et sciant se habere eas. Alij vero tres sic se habeant quod quilibet sciat vnam tantum. Et nesciat se habere illam. Nec sciat aliquid de alijs primis tribus. Et primi tres sciant de se et de istis. Et non sint plures homines. Nec plures qualitates in mundo. Quod sit vera patet: descendendo ad illos tres primos. Quia tamen pro illis supponit. Quia ly ens inclusum in ly qualeslibet restringitur ab illo adiectiuo qualelibet. Sed de his non plura pro nunc. Vide si lubet Petrum hispanum in distributionibus capitulo de signis distributiuis accidentium.

¶ Quinto. Arguitur sic. Iste contrariantur omnes apostoli dei sunt. xij. et omnes apostoli dei non sunt duodecim. Et tamen non possunt dari Ambe false nec invse nec in simili acceptione terminorum: igitur. Et capio ly omnes vtrobique collectiue. Consequentia est nota. Et antecedens probatur pro prima parte. Quia opponuntur et non contradictorie. Cum vbique maneat eadem particularitas. Nec subcontrarie: quia non possunt esse simul vere. Nec subalterne: quia diuerse qualitatis igitur contrarie.

¶ Ad argumentum dicitur: quod propositiones predicte sunt contradictorie de lege et subcontrarie de modo enuntiandi. Licet alij dicant simpliciter eas esse contradictorias. Cum omnibus sibi similibus. Immo ponunt pro regula. Quod ad contradicendum in propositionibus in quibus subiectum vnius supponit confuse tantum collectiue. Oportet subiectum alterius eodem modo supponere. Quia tali subiecto repugnat de pluribus verificari simul et diuisiue: licet non successiue. Et patet in proposito. Quia de alijs. xij. fuit verificata ista propositio. Omnes apostoli dei sunt duodecim: quando Judas erat apostolus. Et de alijs quando beatus Mathias. Quia variatio vniuersitatis variat numerum. Et licet non semper specifice: bene tamen indiuidualiter. Et ideo habentes istam opinionem dicere possunt similiter. Quod iste non sunt contrarie scilicet quilibet homo qui est omnis homo currit et nullus homo qui est omnis homo currit. Hoc patet. Quia subiectum istarum propositionum non potest pro pluribus simul et semel verificari. Et hoc concedunt alij tenentes. Quod nulle sunt propositiones quibus conueniant omnes condictiones alicuius oppositionis: quin etiam sibi conueniat lex tali correspondens oppositioni. Et sic dicunt quod propositionibus predictis nunc immediate: deficit quod non sunt vniuersales: sed singulares virtualiter: ratione dictis. Et consimiliter dicat de istis omnes omnes apostoli dei sunt duodecim: nulli omnes apostoli dei sunt duodecim. Sed dato: quod sic respondendo: possint saluare (licet non multum rationabiliter) suam opinionem in predictis propositionibus non tamen habebunt quid respondeant ad istas propositiones scilicet omnis ho

moest vel non est animal: omnis homo non est vel non est animal. Prima negatione cadente in totum sequens. Quia subiectum illarum non est aliquo modo terminus singularis. Cum illi non repugnet verificari simul et semel de pluribus et diuisiue. Et tamen seruant legem contradictoriarum: etiam in singularibus ceptione terminorum. Ideo facilius dicitur. Omnes propositiones: preter illas primas de quibus arguitur esse contradictorias de lege et contrarias de modo enunciandi.

¶ Nota tamen: quod si in vna fuerit signum collectiuum et non in alia. Tales propositiones non poterunt esse opposite: adminus de modo enunciandi. Quia non habent tales idem subiectum: poterunt tamen esse de lege. Supposito quod sufficiat participatio in parte extremitatis nullo modo erunt opposite.

¶ Sexto arguitur sic. Iste contrariantur scilicet omnis homo contingenter currit et omnis homo contingenter non currit. Et tamen sunt ambe vere. Ut patet per exponentes igitur etc. Maior probatur. Quia nulla conditio videtur eis deficere. Et patet discurrendo per omnes conditiones.

¶ Ad argumentum breuiter dicitur dimissa opinione cuiusdam doctoris tenentis eas esse contrarias et veras). Quod eis deficit secunda conditio. Nam ly contingenter: siue affirmetur: siue negetur: semper includit aliquam particularitatem et vniuersalitatem: licet non eandem. Ut patet per suas exponentes. Unde dicitur quod ad hoc quod sint contrarie oportet quod semper ly contingenter affirmetur in vna et in alia negetur. Et nullo modo affirmetur vel negetur in ambabus. Et idem dico requiri ad subcontrarias et contradictorias propositiones.

¶ Sequitur textus.

Subcontrarie sunt particularis affirmatiua: et particularis negatiua eiusdem subiecti et eiusdem predicati. Ut quidam homo currit: quidam homo non currit.

¶ Sequitur glosa.

Ista diffinitio textus sic intelligitur scilicet subcontrarie sunt propositiones cathegorice particulares opposite qualitatis et vtroque termino participantes ordine eodem: quibus repugnat falsitas et non veritas: gratia acceptionis terminorum. Istius diffinitionis particule ex intellectu precedentis diffinitionis patent.

¶ Conditiones vero ad subcontrarias requisite opposito modo se habent ad conditiones contrariarum. Nam contrarietas et subcontrarietas sunt duo extrema inter que mediat contradictio. Et ideo sicut pluralitas vniuersalitatum edificat contrarietatem: ita multitudo particularitatum edificat subcontrarietatem: sit igitur prima conditio ista scilicet.

¶ Quod sint plures particularitates quam vniuersalitates in ambabus propositionibus subcontrariis. Ideo iste non sunt subcontrarie: Petrus est homo/petrus non est homo. In illis enim tantum est vna particularitas et vna vniuersalitas: sed sunt contradictorie.

¶ Secunda. Quod quelibet vniuersalitas in vna sit particularitas in alia. Non tamen econtra. Non enim inconuenit eandem particularitatem manere in ambabus. Ideo iste non subcontrariantur. Semper homo est currens: semper homo non est currens. Quia ly semper vtrobique est vniuersalitas.

¶ Tertia. Quod si aliquis terminus in vna earum distribuatur in ordine ad terminum stantem determinate. Talis terminus qui distribuitur supponebat non debet in alia stare determinate vel distribui: sed confuse si ille qui in vna stabat determinate: in alia distribuatur. Defectu cuius iste non subcontrariantur scilicet hominis quilibet equus est . b . animal/hominis eque non est animal. Nam posito quod quilibet homo habeat duos equos: ambe sunt false. Sed subcontraria prime est ista hominis . a . equus non est animal. Et subcontraria negatiue est hec hominis quilibet equus est animal. Dicitur si terminus stans determinate in vna etc. Quia si non in alia distribuatur. Hoc non oportet. Ut patet de istis. homo est animal/homo non est animal. In negatiua sic tamen ly animal distribuitur in ordine ad terminum stantem determinate. Sed quia ly homo in alia non distribuitur: non inconuenit.

¶ Circa primam conditionem potest fieri difficultas de istis propositionibus scilicet omnis homo est animal . a . homo non est animal. Quemadmodum circa contrarias dicebatur de istis omnis homo est . b . animal: homo non est animal. Ideo si vis tenere illas esse subcontrarias de lege tantum. Quod melius mihi videtur: conditiones sunt bene posite. Et nulla debet tolli. Si autem. Sed teneas illas subcontrarias et de modo enunciandi. Debes tollere primam conditionem. Et tertie superaddere aliquid vltra. Et dicere sic quod si in aliqua aliquis terminus distribuitur in ordine ad terminum stantem determinate etc. Dummodo maneat eadem particularitas in ambabus vel titulus in qua terminus stat confuse tantum: maneat contradictio illi in qua stat determinate. Prima pars ponitur propter istas hominis quilibet equus est . b . animal. hominis . a . equus non est animal. Que sunt subcontrarie. Quia manet ly hominis quod est particularitas in ambabus. Nam si in vna earum distribueretur essent contradictorie. Secunda pars ponitur propter istas omnis homo est . b . animal . a . homo non est animal: que sunt contradictorie.

¶ His habitis. Contra preassignatas conditiones arguitur aliquibus argumentis. Et primo sic. Iste conueniunt conditiones subcontrariarum scilicet alter homo currit/alter homo non currit (capiendo ly alter vt particularizet incomplete.) Et tamen sunt ambe false in aliquo casu: igitur conditiones nulle. Prima pars antecedentis patet: discurrendo per singulas conditiones. Secunda probatur in casu quod sint quattuor homines quorum duo currant et alii duo quiescant: ambe sunt false: igitur. Antecedens probatur: sue contradictorie sunt vere: igitur ipse sunt false. Antecedens patet. Quia in casu predicto iste sunt vere vterque homo currit: vterque homo non currit. Et sunt sue contradictorie: igitur etc.

¶ Pro argumenti solutione notandum: quod ly alter quando particularizat incomplete se habet oppo. est

modo ad ly vtrūq: quo ad ascensum et descensum. Nam sub termino distributo a ly vtrūq descēdendū est copulatiue sub disiunctione. Ita q ly vel sit copula principalis. Et de hoc supradictū est. Sub termino autem determinato a ly alter descēdendum est disiunctiue sub copulatione. Ita q copula principalis sit ly et. Sic q inter partes binarij ponatur ly vel et de binario in binarium procedendo ponatur ly et. Ut dicēdo alter homo est animal: ergo iste homo est animal vel iste homo est animal: et iste homo est animal vel iste homo est animal &c. Itaq ista propositio, alter homo currit facit istum sensum. Quorumlibet duorum hominum aliquis homo currit. Et ista vterq homo currit istum. Aliquorum duorum hominum quilibet homo currit. Et notabis hic. Quod descendendo sub terminis a talibus signis determinatis. Non sufficit vno solo modo combinare singularia talium terminorum. Alias in casu quo essent quatuor homines: sufficeret constituere duos binarios: quod falsum est. Immo ex quattuor hominibus possunt constitui sex binarij diuersimode combinando. Ut patet psp icienti. Et vltra. Nota quid requiratur ad veritatem disiunctiue constitute ex copulatiuis. Et ad veritatem copulatiue constitute ex pluribus disiunctiuis.

¶ Tunc respondetur ad argumentum. Negando primam partem antecedentis. Nam deficit eis secunda conditio: vt per descensum videre licet. Nam talia signa includunt ly et: quod est vniuersalitas et manet vtrobique eodem modo.

¶ Contra solutionem replicatur. Quia si esset vera: sequeretur q si ly homo in vna earum particularizaretur complete: essent subcontrarie: consequens est falsum igitur et antecedens. consequentia est lucida et minor probatur. Nam dicendo sic: aliquis homo non currit: alter homo currit: sit quod dixi. Et tamen sunt ambe false igitur. Prima pars est nota. Secunda probatur in casu: q solus vnus homo sit in mundo currens. Nam q negatiua sit falsa ex se patet. De affirmatiua probatur. Quia eius subiectum non supponit. Antecedens patet: quia eius subiectum stat pro aliquorum hominum aliquo hom ine igitur &c.

¶ Ad hanc replicam respondetur negando sequellā. Eadem ratione qua negata fuit alia consimilis huic in contrarijs. Bene tamen concederem istam consequentiam: ergo si subiectum affirmatiue particularizaretur complete essent subcontrarie et hoc de lege. Et opposito modo est dicendum ad hoc q sue contradictorie sint contrarie inter se. Ut dictum est in primo argumento contrariarum.

¶ Secundo arguitur sic. Iste conueniunt conditiones scilicet aliquod animal est coloratum: aliquod animal non est coloratum. Et tamen dabuntur ambe false igitur. Prima pars antecedentis patet: quia nulla conditio eis deest. Secunda probatur: sumptis illis signis incomplete. Et ponendo casum: q de qualibet specie animalis aliquod animal habeat colorem et aliquod non. Et quod in isto casu ambe sint false patet per descendentes. Et similiter quia sue contradictorie sunt vere. iste scilicet omne animal est coloratum: omne animal non est coloratum. Et q sint sue contradictorie patet: quia carent alijs.

¶ Pro istius argumenti solutione. Notato: q sicut datur aliquod signum distribuens pro speciebus substantie incomplete scilicet ly omne in ista propositione omne animal est coloratum. Ita potest sumi ly aliquod vt particularizet oppositomodo ad ly omne. Et tunc sub termino determinato a ly aliquis descendendum est de specie in speciem disiunctiue et inter indiuidua specierum copulatiue. Sic: aliquod animal est coloratum: ergo de ista specie animalis signata humana: hoc animal est coloratum et hoc animal est coloratum vel de ista specie animalis: leonina signata: hoc animal est coloratum et hoc animal est coloratum et sic de singulis &c. Uniuersaliter sic. aliquod animal est coloratum: ergo omnis homo est coloratus vel omnis leo est coloratus vel omnis bos &c. supposita constantia.

¶ Tunc respondetur ad argumentum. Negando primam partem antecedentis. Nam eis deficit secunda conditio: vt patuit inter descendendum. Nam talia signa includunt ly et quod est vniuersalitas et manet vtrobique eodē mō: sed si volueris habere subcōtrarias vnius illarum particulariza subiectum alterius complete. Et hoc poteris facere indiferenter in affirmatiua vel negatiua.

¶ Sed contra: particularizando subiectum negatiue complete: rebus vt nunc: ambe sunt false: igitur solutio nulla. Antecedens patet de affirmatiua (quia de negatiua notum est.) Quia bene valet aliquod animal est coloratum: ergo aliquod coloratum aliquod animal est et consequens est falsum igitur et antecedens: quod bene sequatur patet: quia est cōuersio simplex. igitur bene sequitur: quod autem consequens sit falsum patet: descendendo primo sub ly coloratum sic/ aliquod coloratum aliquod animal est: ergo hoc coloratum aliquod animal est vel hoc coloratum aliquod animal est. Et omnes iste sunt false: igitur. Quod sint false probo. Descendentes earum sub predicto sunt false: igitur. Antecedens probo: quia iste sunt false hoc coloratum omnis homo est vel hoc coloratum omnis leo est et sic de alijs. Et iste sunt descendentes vnius descendentis: igitur vnius descendentis descendentes sunt false. Et eadem est ratio de vna et de omnibus: igitur omnes sunt false. Et pono q nulla sit fenix in mundo. Ne forte dicas q alia demonstrata: vna descendens sub subiecto scilicet sub ly coloratum est vera. ¶ Ad hanc replicam respondetur. Negando antecedens. Et ad probationem nego q affirmatiua sit falsa. Et ad probationē nego cōsequentiā. Et ad probationem nego antecedens scilicet q sit conuersio simplex. Arguitur siquidem a confusa ad determinatam respectu multitudinis virtualiter et latenter. Nam talia signa: et si particularia: includunt tamen vniuersalitatem ratione cuius redduntur termini sibi mediate. Quod notato pro similibus consequentijs.

¶ Ex hac solutione habetur. Quod omnes iste non sunt subcontrarie scilicet. Aliquantum animal currit. Aliquantum animal non currit. Aliquot homines currunt. Aliquot homines non currunt. Aliqualis homo est animal. Aliqualis homo nō est animal. Capiendo illa signa incomplete.

¶ 3°. Arguitur sic. Iste sunt subcōtrarie scilicet aliquis homo omnem lapidem videns currit: aliquis homo omnem lapidem videns non currit. Et tamen dabuntur ambe false: igitur. Prima pars antecedentis patet: quia nulla conditio eis deest. Secunda probatur posito casu: q solus sortes sit in mundo: et videat aliquem lapidem et alium non. Ambe sunt false: igitur. Antecedens probatur: descendendo sub ly lapidem

vtraq3 propositiõe copulatiue. Nam affirmatiua habebit vnam descendentem falsam. Puta illam in qua demonstratur lapis non visus. Et negatiua aliam illam scilicet in qua demonstratur lapis visus: igitur ambe sunt false et sic habetur propositum.

¶ Pro solutione argumenti. Notandum q3 difficultas est. An illa acceptio sit vnica vel non vnica. Que difficultas licet dependeat a nostri intellectus libertate (vt supra dictum est) tamen videtur mihi (quicquid alii dicant) quod est acceptio vnica. Quia ille obliquus scilicet lapidem ponitur inter substantiuum et adiectiuum. Et per consequens inter partes acceptionis vnice. Dictum est enim supra q3 semper adiectiuum cum suo substantiuo sumitur vnice. Et tenendo hoc ac consequenter respondendo. Dicitur q3 secunda pars antecedentis est falsa. Et quando probatur per descensum: nego quod liceat descendere. Quia est acceptio vnica. Si autem velimus admittere quod ille oblicus sit acceptio nõ vnica: negãda est prima pars antecedentis. Deficit enim ei secũda conditio. Nam ly lapidem vtrobiq3 est vniuersaliter. Ideo debes remouere illud signum vniuersale ab vna earum.

¶ Contra hanc solutionem arguitur sic. Habita ista solutione. Adhuc sunt false: igitur solutio nulla. Antecedens probo. Et dico sic: aliquis homo omnẽ lapidẽ videns currit: aliquis homo lapidem videns non currit: in casu q3 sortes solus sit in mundo currens et videat omnes lapides mundi. In isto casu negatiua est falsa vt notum est. Et affirmatiue falsitas probatur. Illa determinatio non supponit: ergo totum subiectũ non supponit. Et per consequens erit affirmatiua de subiecto non supponente et sic erit falsa. Antecedens probo: de nullo verum est dicere hoc est omnis lapis: in casu predicto: igitur. Quod autem bene verificet probatur: quia obliquus debet verificari per suum rectum igitur etc.

¶ Ad hanc replicam respondetur, negando antecedens. Et ad probationem admitto quod ille quas assumis sint subcontrarie. Et nego q3 sint ambe false in illo casu. Et ad probationem concessa falsitate negatiue: nego affirmatiuam esse falsam. Et ad probationem nego antecedens. Et ad antecedentis probationem nego q3 bene verifices. Non ex eo quod ponis ly lapidẽ in recto. Sed quia ponis illud signum vniuersale q3 non est pars extremi. Ideo male verificas. Sed dicẽdum est sic: hoc est lapis. Et similiter. Si velimus verificare totum subiectum: oportet sic dicere hoc est lapidem videns.

¶ Quarto sic arguitur. Iste sunt subcontrarie scilicet aliqui homines currunt: aliqui homines non currunt. Et tamen probabuntur ambe false: igitur etc. Prima pars antecedentis est nota. Secũda probatur. Volo quod sint duo homines in mundo: quorum vnus currat et alter non. In isto casu sunt ambe false: igitur antecedens probatur. Affirmatiua est falsa (vt liquet.) Negatiuam probo. Non habet in casu illo nisi istam descentem scilicet isti homines non currunt: illis duobus demonstratis. Et ista est falsa: igitur. a. ex casu patet. b. probatur. Reducitur ad vnam copulatiuam falsam: igitur est falsa. Antecedens probo. Reducitur ad istã iste homo non currit et iste homo non currit. Et ista copulatiua est falsa: igitur. Et quod sit falsa patet. Quia vna eius pars est falsa: puta illa in qua demonstratur homo currens igitur. Quod autem possit reduci patet: quia plurale nil aliud est q̃ singulare geminatum. Vt patet: et habetur ex sancto Thoma in quarto sententiarum dicente. Quia dicere baptizo vos idem est: ac si diceretur baptizo te et te.

¶ Ad argumentum respondetur. Concedendo primam partem antecedentis. et negando secundam. Et ad probationem admisso casu. Nego quod negatiua sit falsa. Et ad probationem. Nego antecedens scilicet q3 sua descendens sit falsa. Et ad probationem concessa. a. negatur. b. Et quando probas illam per reductionem ad copulatiuam. Nego q3 debeat reduci. Et ratio est. Quia quando ly et sumitur cõplexiue non debet reduci ad copulatiuam. Siue ponatur explicite. Vt hic Petrus et Martinus trahunt nauim. Siue implicite. Vt in predicta ppositiõe. Et hoc modo sumitur communiter ly et inclusum in termino pluralis numeri. Et ad probationem: quando dicis q3 plurale nil aliud est q̃ singulare geminatum. Dicitur q3 verum est quo ad supposita illius extremi in quo vbi ponitur plurale. Non tamen quo ad supposita vnius extremi respectu alterius diuisim. Nisi tale. et. sumeretur diuisiue. Et sic dico q3 illa propositio debet reduci ad istam: iste homo et iste homo non currunt. Sumendo ly. et. complexiue. Et idem dicendũ est de sibi similibus.

Sequitur tertius.

Contradictorie sunt vniuersalis affirmatiua et particularis negatiua: vel vniuersalis negatiua et particularis affirmatiua eiusdem subiecti et eiusdem predicati. Vt omnis homo currit. Quidam homo non currit. Nullus hõ currit. Quidã homo currit.

Sequitur glosa.

Ad huius definitionis intellectionem. Primo notandum est. Quod communiter solet dici duplicem esse cõtradictionẽ. Quorum vna reperitur in terminis singularibus: que vocatur cõtradictio fm rem. Et potest sic definiri. ¶ Contradictio fm rem est repugnantia duarum propositionum singularium vt in quantitatibus: in veritate et falsitate: de forma acceptionis terminorum: seruatis seruandis. Secundum quam definitionem ille propositiones que precise componuntur ex terminis singularibus sunt perfectissime contradictorie prefato modo. Vt sunt iste et tales sicut sortes est plato/sortes non est plato. Minus autem perfecte essent iste sortes est homo, sortes non est homo. Immo tenendo istas esse simpliciter contrarias/sortes omnis homo est/sortes nullus homo est. Non video: quare ille secunde non sint etiam simpliciter cõtradictorie. Secus autem si teneremus illas tantum de lege contrariari. Sed de nominibus parum est curandum: cum eas esse contradictorias liquido cõstet.

¶ Alia est contradictio fm rem et modum. Que ro

pertur in terminis cõmunibus de qua cõmuniter exponit magistri petri distinctio exponitur sic. Cõtradictorie sunt due propositiones categorice quarũ vna est vniuersalis et alia particularis: opposite qualitate: vtroqꝫ termino participantes ordine eodẽ: quibus repugnat veritas et falsitas de forma acceptionis terminorũ seruatis seruandis. Ut omnis homo est animal: homo non est animal.

¶ Conditiones ad hanc oppositionem requisite sunt quinqꝫ quarum prima est hec.

¶ q sit equalitas vniuersalitatis et particularitatum in ambabus oppositis. Ita q vniuersalitas vnius sit particularitas alterius et econtra. Ideo iste non contradicunt. Hominis equus nõ est animal: et cuiuslibet hominis equus omne animal est. Ex qua cõditione patet omnẽ veritatem in vna debere verti in particularitatem in alia et econtra: alias nõ esset equalitas predicta. Et intelligitur p̃dicta conditio extra copulata cõplexiue capta et disiuncta vniuersaliter capta. vt ex dicẽdis patebit.

¶ 2ª. q terminus supponens in vna distributiue in ordine ad terminũ stantẽ confuse tantũ: in alia debet supponere determinate. Quia si in alia supponeret confuse tantũ darentur due cõtradictorie vere. Ut patet de istis omnis homo est animal. Homo nõ est animal. In p̃ma descẽdendo sub ly hõ/ et in 2ª sub ly animal.

¶ 3ª q terminus distributus in vna in ordine ad terminum stantẽ determinate in sua contradictoria debet supponere confuse tantũ: q si in sua cõtradictoria supponeret determinate darentur due contradictorie false. Ut patet de istis omnis homo est. b. aĩal/ homo non ẽ b. animal: descendẽdo in prima sub ly animal et in secunda sub ly homo: quia illi duo termini supponunt determinate. Nec hoc est contra illam regulã primã descẽdentium: vbi dicit Si quocũqꝫ termino. &c. Cũ q iste nõ sunt contradictorie nec cõtrarie: nisi de lege sui vnius opinionem. Tum q secũda regula est exceptio p̃me. Cũ quia intelligitur nisi aliquis error cõmittatur.

¶ 4ª q terminus distributus in vna in ordine ad duo de quorum vnus supponit cõfuse tñ et alter determinate/ in alia debet supponere mixtĩ. s. determinate et confuse. Ita q si in prima p̃cedit determinata: in alia precedat confusa. Et si in prima confusa/ in alia determinata. Exemplũ p̃mi hominis. a. equus nõ est animal: cuiuslibet hominis quilibet equus ẽ. c. animal. Secũdi. a. hominis equus nõ est animal/ cuiuslibet hominis q̃libet equus est est d. animal. Si autẽ fuerit distributus in ordine ad tres: quorum vnus supponit cõfuse et alii duo determinate in alia stabit etiam mixtim. s. vna determinata et duplici cõfusa. Exemplũ. a. homo et leo et capra nõ sunt animalia/ omnis homo et omnis leo et oẽs capre sunt. f. animalia. Et sic poterunt variari et multiplicari in infinitũ. Et poteris ponere signum q̃d tibi placuerit: quia signa sunt instrumẽta intellectus: seruãdo semper hoc q p̃cedẽtis et subsequẽtis confusarum et determinatarũ ediuerso se habeãt in vna et in alia.

¶ 5ª q si in aliqua contradictoriarum aliquis terminus supponit confuse tantũ post speciale signum confusiuum: in alia debet supponere distributiue: distributione opposita illi confuse tantum. Et similiter si in vna post idem speciale signum supponat determinate: in alia debet distribui distributione opposita illi determinate.

¶ Suppositionem distributiuã oppositam confuse tñ voco illam que sic se habet. q remoto signo distribuente maneret confusa tantũ. Et hic/ nõ petrus et martinus est animal: sumpto ly et diuisiue: ly animal supponit isto modo distributiue: quia remota negatione: ly animal supponit confuse tantũ. Exemplũ secundi non petrus et martinus est. b. animal/ ly animal distribuit distributione opposita determinate: quia remota negatione ly animal stat determinate.

¶ Signũ speciale confusionis diffinit ab aliquibus sic est signũ taliter cõfundẽs terminũ: q omnis distributiue sequens talis confusa non reputabitur determinata qualia sunt hec/ bis/ ter. et alia huiusmodi aduerbia numeralia/ Incipit/ Desinit/ Requiritur/ Necesse. Et similia que omnia confundunt terminos imobiliter.

¶ Circa 4ᵃᵐ condictionem queritur/ An ista suppositio mixta: quã plerique exosam habent sit necessario ponenda: ita q sine illa contradictio non possit saluari. Et probatur q non.

¶ Primo quia oppositio cõtraria et subcontraria saluantur sine illa. igitur et contradictoria: consequentia videtur bona: quia non apparet potior ratio in illis q̃ in ista.

¶ Preterea: omnis ppositio in qua debet p̃ te poni mixta: potest habere cõtradictoriam p̃ponẽdo illi negationem. Iuxta illud non est verius contradicere q̃ toti p̃positioni negationem preponere vel prepositam demere: igitur habet propositum.

¶ Sed in cõtrariũ est cõmunis oppinio neotericorũ

¶ Ad hanc. q. respondetur per hanc conclusionẽ. Suppositio mixta est necessario ponenda in oppositione cõtradictoria. Quã cõclusionẽ nec põerem nec tenerem nisi rationes: quibus illam probauero me cogerent/ q videntur mihi esse demõstrationes in hac mã quarũ.

¶ Prima est ad impossibile ducẽs. Et est talis si non esset ponenda talis suppositio sequeretur aliquam esse dubilem propositionem: que non posset habere cõtradictoriam: consequẽs est contra philosophum primo periermenias lectio. S. D. o. I. primo. igitur: seq̃la probatur. Et capio istam p̃positionẽ equum quilibet homo est videns: in qua ly homo distribuitur in ordine ad ly equum stans determinate: et in ordine ad ly videns stans confuse tantũ. Et peto a te contradictoriã illius. ¶ Si dicas falsum esse ly equũ supponere determinate sed q confuse supponit: quia licet sic naliter precedat: tamen virtualiter sequitur signum vniuersale affirmatiuum. ¶ Contra hoc esset verum: si solũ elegantie gratia poneretur et non consulto: vt non confundatur modo solum ponitur vt stet determinate.

¶ Si dicas hoc non posse fieri: quia nullus antiquorũ hoc posuit. Contra quia locus ab auctoritate negatiue non valet. ¶ Secũdo sequretur ex hoc: q propter sequendos antiquos ego non debeo exprimere conceptus meos: quos possum formare quod est contra rationem cum nomina significent ad placitum et contra philosophum: qui in predicamento relationis dedit facultatem fingendi vocabula: consequentia probatur sic/ Ego volo manifestare alicui: q aliquis equus a quolibet homine possideatur. Et hoc per copulas de presenti. Et per vocem actiuã/ quare ergo hoc non faciã dicendo sic/ equũ quilibet homo est videns supponendo q ly equus non confundatur: sicut de rigore non confundit. ¶ Si dicas adhuc me non probasse consequẽtiã quia possum dicere sic/ quilibet homo est aliquẽ equũ videns. Contra: totum illud aliquem equũ ex rigore confunditur. Et si tu vis q ly aliquis impediat illam confusionem: quare ego non potero hoc agere per intellectũ p̃ hoc q ly equũ p̃cedit signũ illud vniuersale p̃senti: quia nomina et verba trãsposita idẽ significãt

terminis pplexitatibus logicis.sic est hic igit. Et dato q
non admittatur hoc vltimũ:habeo ppositũ. Si et di-
cis ly aliquem impediat illam confusam. Hoc igitur
habito:reuertamur vnde digressi sumus. ¶ Peto igit
a te cõtradictoriam illius.s.aliquẽ equm quilibet ho
mo est vidẽs. Si dicas eius contradictoriã esse istã.s.
non equũ quilibet homo est vidẽs. ¶ Tunc arguitur
sic:et quero:an ista possit habere aliquã equiualentẽ:
transponẽdo negatiõem sic:quẽlibet equũ homo nõ
est vidẽs:vel alio modo:dũ tamẽ negatio non prece-
dat ly homo. Si dicas q non. Cõtra vel tu intelligis
sensum illius ppositionis vel non. Si non: quomodo
iudicas illã non habere equiualentẽ. Si sic:da mihi tu
sensum illi9:et ego tibi reddam equiualentẽ. Et p con
sequẽs probabo te male negasse illã equiualẽte carere.
¶ Preterea quero abs te quomodo supponit ly ho-
mo in illa negatiua.vbi preposuisti negationẽ. Quia
vel supponit determinate vel confuse tantũ / De aliis
enim suppositionib9 stultum esset interrogare/ Si di-
cas q determinate:dabunt ambe false. Si confuse:am
be vere:vt postea pbabit: igitur debes dicere q sup-
ponit mixtim:ad minus implicite. Sed illud quod ẽ
implicitũ non nocet si exprimatur (vt iurisperiti di-
cunt igitur.rc.
¶ Si vero concedas illam negatiuã habere equiualen
tẽ:vt illã affirmatiuã ꝯdictoriã:non pponendo negatio
nem. Tunc quero an cõtradictoria illius.s. equũ qui-
libet homo est videns: sit ista quẽlibet equũ homo
non est vidẽs vel ista/ quẽlibet equũ.b.homo non est
videns. Si concedas illam habere primã:contra:am
be sunt vere in casu q sint duo homines: quorum qui
libet habeat vnum equm t quilibet videat equm pro
prium t alienum t non sint alij equi:nec homines in
mundo. Et hoc vt facilior sit intellectus. Veritas pri
me patet descendendo sub omnibus terminis suo or-
dine. Veritas secũde similiter patet descendendo sub
ly equũ sic/quẽlibet equũ.rc.ergo istũ equũ.a.homo
non est videns. Et postea sub ly videns: vltimo sub ly
homo. Si des secundam cõtra:quia in casu predicto
mutato hoc:q quilibz homo ꝑcise videat suum equũ:
ambe sunt false vt patet descendẽdo in prima sub ly
equũ. Et in secũda sub ly homo stãte determinate. Nã
si in secũda incipias a ly equum:argumentaretur ab
vna determinata ad plures. Ubi oportet meminisse
ly equũ nõ esse determinationẽ illius termini homo.
sic p consequens stare in ordine ad illud. Et sic conclu
ditur principale ppositum.s.q mixta est ponenda im
plicite vel explicite/ Ut patuit per rationem dictam.
¶ Secundo pbatur eadẽ conclusio sic / contradictio
secundũ philosophum p° perier.lectõ.S.T.9.§.3°.
est affirmatio t negatio eiusdem de eodem ad idẽ sm
idem.rc. Sed hoc non seruaret: nisi poneretur mi-
xta:igitur est necessario ponẽda.a.est nota.b.pbatur.
Et capio predictam propositiõem.s. equũ quilibz ho
mo est videns. Et arguo sic ly homo distribut9 in afir
matiua eodẽ modo se habens in se.s. distributiue: res
picit illos duos terminos.s.equm t ly videns diuersi-
mode se habentes ad ly homo:ergo in negatiua: cũ il
li duo termini se debeant habere eodẽ modo.s distri-
butiue:respicient illum terminum homo se habentẽ
ad illos diuersimode/ Sed non põt se habere ad illos
diuersimode nisi supponat mixtim:igitur ꝯclusio obti
net veritatem. Iste rationes videntur mihi potiores:
ideo solas illas adduxi. Si aliquis dicat has rationes
non esse demonstrationes quia ex dictis pñt aliq̃ nega

ri. Respõdeo sibi mens appellare demonstrationẽ/
rationem cõcludentẽ:cũ sit nãq modo nulla esset de
monstratio in mũdo. Sed voco demõstratione ratio
nem cõuincẽtem intellectum. Iuxta illud pħi mira-
bile dictum in posterioribus libro pmo lectõ.S.D.19.
§.pmo. Etenim sicut semp aduersus externam orõ-
nem p instãtationem obiicitur. Ut non semp aduer-
sus eam q̃ est in mente vbi.S.Tho. nil adeo verum
quin possit voce negari.
¶ At vero postq̃ hec scripserã inueni quosdã dicẽtes
q admissis fictionibus de ly.a.t.b. necesse est ponere
mixtam:q literę (vt ipsi dicunt) nondũ a viginti annis
hoc officiũ habent. Secundo dicũt: q non est necesse
ponere mixtam ppter istas equũ quilibet homo ha
bet:quẽlibet equũ homo non habet. Et rõ est: quia ve
iacent sunt contradictorie:et negatiua falsa: casu quo
omnes homines possideãt eundem equũ. Et q sit falsa
sic probant:bene valet:quẽlibet equũ homo nõ habet:
ergo quilibet equ9 ab hoie nõ habet:ab actiua ad pas
siuã:ꝯña est manifeste falsum:igitur t añs/ Circa pri
mũ dictũ videt mihi inuentionẽ illarũ literarũ non
esse reiiciendã eo q nondũ a viginti annis habuerit
ortũ. Multe quippe veritates in dies reperiuntur:cum
quotidie proficiãt humana ingenia. Unde thales ille
millesius sapientiã tẽpori attribuit. Nec tamẽ ob hoc
veritates nouiter repte reiiciũt:igit nec litere ille reij
ci debẽt. Amplius vt dictũ est in.c.q.pħs pmittit fictiõ
nem vocabulorum igitur t literarũ/si necesse fuerit.
¶ Ad.1m.dictum respondeo dupliciter/ Primo sm opi
nionem cõmunẽ t sic nego q nõ sit necesse ibi ponere
mixtam. Et ad probationem nego falsitatẽ negatiue.
Et ad pbationẽ nego ꝯñam. Arguitur enim virtualiter
a confusa tantũ ad determinatam respectu multitu-
dinis. Et ratio est,q2 ly homo in antecedente stat con
fuse:t nullo modo equiualet determinate. In conse
quente vero stat equiualenter determinate respectu il
lius termini habetur:quia est eius determinabile.vt
ex supradictis satis patet.
¶ 2°.respondetur sm opinionem arguẽtiũ tenentiũ
Nullũ signũ ꝯfundere terminũ nisi in ordine ad seuel
in ordine ad terminum quẽ distribuit. Et tunc distiguo q
non sit necesse ibi ponere mixtam vel explicite t sic cõ
cedo vel implicite t sic nego. Hoc autem sic probo.q2
sm eos ista est contradictoria prime.s.quẽlibet equum
homo non habet: Sed per illã regulaz/ Nullũ signum
confundit.rc. ly homo stat cõfuse respectu illius ter-
mini equũ t determinate in ordine ad ly habẽs: igit
stat mixtim/ Consequẽtia patet:q2 ob nullam aliam
causam ab alijs ponitur ly.c. nisi vt faciat illũ terminũ
stare diuersimode in ordine ad diuersos terminos.c ꝭ
prefati doctores faciũt rem otol y.c. Et sic sic voluit sm
am conclusionem intelligi: t vera est t nostre non ad
uersatur. Sin autem nec ei possunt assentire nec rõ
concludit vt patet ex solutione data. Istis igitur ha-
bitis restat ad argumenta respondere.
¶ Ad primũ ergo cum sic arguit oppositio contraria
t subcõtraria saluãtur sine mixta ergo.rc. cõcesso an-
tecedente:negat ꝯña. Et rõ negationis est: q2 quilibet
termin9 q̃ in cõtrarijs videt debere supponere mixtĩ
potest supponere distributiue vel determinate:ad hoc
q seruẽt suã legẽ ipe cõtrarie:q2 hoc admittatis vt edi
ficabit falsitatẽ/ Proportionabilr q̃libet terminus q̃ in
subcõtrarijs stat vel videtur debere stare mixtim. põt
supponere ꝯfuse tñ. Et si in aliq̃ cõtraria vl' subcõtra-
ria ẽ necessario ponẽda mixta:hoc nõ erit p respectuz

ad aliā cōtrariam vel subcōtrariā: sed respectu cōtradictorie. Ut patet qȝ ista vniuersalis cuiuslibet hominis quilibet equus est. ⁊ animal: q̄ si compareretur huic hoīs a. equus non est animal necessario debet habere illā mixtam. Sed eius aūt si compareretur sue contrarie propositiōnabiliter in subcōtrariis exemplificare poterus.

¶ Ad secundū respondet cōcedendo antecedēs ⁊ negando oñam. Et ratio est quia illa negatio facit illū terminū q̄ debebat suppōnere mixtī ꝑpter ly. c. vel ly. d. supponere implicite mixtī sine illis signis / quia semꝑ negatio quicquid inuenit post se destruit ⁊ eius oppositum ponit secundū exigentiam contradictiōis. Et cū contradictio exigat illum terminū supponere mixtim (vt in corpore probatum est) sequitur q̄ faciat illum sic supponere.

¶ Contra preassignatas conditiones aliquibus argumentis insisto. ⁊ primo sic. Iste sunt contradictorie omnis homo est animal: ⁊ aliquis homo nō ē animal. Et tamen dabunt ambe vere: igitur. Si dicas q̄ subiecta non tenentur eque restricte: contra pono q̄ ly aliquis absoluatur a genere vel dico sic homo non ē animal. Adhuc ambe sunt vere: igitur solutio nulla: antecedens probo. descendendo in prima sub ly hō ⁊ in secunda sub ly anim: ⁊ patet descendentes ambarum esse veras igitur. ⁊c.

¶ Ad hanc replicam negatur aña. Et ad probationem negat q̄ in negatiua liceat primo descendere sub ly anim: etiā ponēdo relatiuū identitatis: quia talis descensus. nec dr̄ est sufficiens: nec clarificat descensus. vt patet: ponendo casum q̄ sint infiniti homines: in quo casu illa negatiua habet omnes descendentes veras: quod patet quia si aliqua esset falsa esset vltimo descendens. sed talis non est dabilis: quia infinitum caret vltimo: igitur omnes descendentes sunt vere. Et tamē ipsa est falsa: ergo descensus nullus.

¶ Secundo arguitur sic. Iste sunt contradictorie. s. quilibet equus hominis quilibet equus ipsiusmet est: aliqs equus hominis aliqs equus ipsiusmet nō est. Et tamen dabunt ambe vere: igitur: prima pars antecedētis patet: quia nulla conditio eis deest. Secunda iam probatur. Et pono casum q̄ sint tres homines / sortes plato ⁊ Cicero. Et cicero possideat duos equos: quorū vnum communicet sorti ⁊ alterum platoni copulatiue ⁊ copulatiue. In isto casu ambe sunt vere: igitur. antecedēs patet: descendendo in ambabus primo sub ly equus secundo sub ly hominis. ⁊c. affirmatiua enim habet sub ly hominis duas descendētes veras: illas. s. in quibus demōstratur sortes ⁊ plato: ⁊ negatiua habet vnam veram sub ly hominis similiter: illam. s. in qua demōstratur cicero ⁊ descendendum est disiunctiue in ambabus sub ly hominis igitur. ⁊c. Et semper nota: q̄ descendēdo sub ly hominis: descēditur simul sub ly ipsiusmet.

¶ Pro argumenti solutione quantum attinet ad casum notabis. q̄ aliquid possideri a pluribus copulatim solum: est aliquid possideri ab aliquibus taliter: q̄ sit omnium in cōmuni ⁊ nullius in particulari. Ut fit inter religiosos. Et hoc modo potest exponi apostolus quando dixit nihil habentes. s. proprium et omnia possidentes. s. in cōmuni. Et isto modo si duo homines possideant brunellum. Ista copulatiua est falsa. s. brunellus est istius hominis: ⁊ brunellus ē istius hominis. Ista tamen categorica erit vera. s. brunellus est istius ⁊ istius hoīs: sumpto ly ⁊ complexiue.

¶ Aliquid possideri copulatim ⁊ copulatiue est possideri ab aliquibus taliter: q̄ sit omnium in cōmuni ⁊ cuiuslibet in particulari. Et isto modo in casu predicto tā copulatiua q̄ categorica predicta est vera. Sed aūt in isto modo aliquid possideri a pluribus sit possibile vide. D. Tho. in secundo politicorū lectione. s. circa. 9. primo q̄ non quia implicat. Sed hoc non refert q̄ id attinet ad sūmulistas. Nec ibi est vis argumenti.

¶ Notabis preterea (vt supra tactum est) q̄ plurimos respondere ad hoc argumentū negando primā partem antecedentis ⁊ cōcessa secunda. Et eorū ratio est. quia manet eadē particularitas in ambabus. s. ly hominis / q̄ si insurgas dicēs: cōtra est determinatio accepta vnica ergo debet eodē pacto manere ergo solutio nulla. Ad hoc concesso antecedēte: negāt consequētiam: dicētes regulam illā habere instantiam in cōsimilibus propositionibus sed contradictoria prime est ista aliquis equus cuiuslibet hominis aliqs equus ipsiusmet nō est. Si dicas cōtra non sunt eiusdem subiecti / nec ly hominis tenet eque restricte: igitur. ⁊c. Dicunt ad hoc q̄ ly cuiuslibet non efficitur pars extremi: nec facit q̄ teneat magis ample vel restrictē: hoc per libertatem intellectus.

¶ Preterea si dicas: ex hoc sequitur. q̄ illa communis regula. s. non est verius cōtradicere. ⁊c. non est vera: sed hoc est falsum: igitur. ⁊c. sequella probatur: quia descendo sic: non quilibet equus hominis quilibet equus ipsiusmet est: non datur cōtradictoria prime propositionis argumenti: antecedēs probo: quia vel illa negatio distribuit ly hominis vel non. Si secundū habeo propositū. Si primū: ergo iste non contradicunt equus hominis currit ⁊ non equus hominis currit. Et probo: quia acceptio vnica non stat eodē modo. Et tamen est extra relatiuū reciprocum igitur. ⁊c. Ad hanc replicam respondent ipsi dicentes: q̄ huic replice dupliciter pōt respōderi. Primo concedēdo illā regulam cōmunem non esse vniuersaliter verā. 2° q̄ negatio aliquādo distribuit acceptionē vnicam aliquando non.

¶ Sed his dimissis: eque q̄ irrationabilia sint vnusquisque per se poterit videre. ⁊ ex predictis impugnare. Respondetur ad argumentū concedēdo primā partē antecedētis et negando secūdam. Et ad eius probationem nego descensum: quia sumitur vnice ly hominis: dato q̄ ly ipsiusmet sumatur nō vnice: vt supra dictum est.

¶ Si dicas forsan ego volo ex intellectus libertate q̄ subillo obliquo possimus descendere ⁊ facere dificultatem in descendendo. ¶ Respōdeo tibi ex eadem intellectus libertate q̄ tunc non est acceptio vnica. Et tunc nulla est dificultas in descendendo. Et sic concedam tibi q̄ non est inconueniens descendere. Nec tunc sunt contradictorie propter defectum assignatum. s. quia manet eadem particularitas in ambabus: quod est inconueniens in acceptione non vnica: qualis per casum est ista. Et sic habeo illam regulam de acceptione vnica vniuersaliter firmam.

¶ Et si dicas: quomodo ergo in predictis propositionibus quādo ly hominis sumitur vnice cognoscetur veritas vel falsitas earum. Respondet q̄ per suppositionē extremorum vel ponēdo loco relatiui suū antecedēs. Et dico q̄ in istis propositionibus debet poni sic. s. cuiuslibet equus hominis quilibet equus hominis est. Et eodē pacto in negatiua. Et sic negatiua est vera in casu posito ⁊ affirmatiua falsa. Ut liquet respicienti extremorum suppositionem.

¶ Tertio sic arguitur. Iste sunt contradictorie. s. quilibet equus cuiuslibet hominis currit ⁊ aliqs equus hominis non currit. Et tamē dabuntur ambe false: igitur antecedens. quia nulla conditio deest. ⁊ probatur ponēdo casū

q nullus eq̄ius sit cōmunis: sed oēs eq̄ qui sunt sunt propri hominum ⁊ currant: et tamen plato carens eq̄ in isto casu. q̄ affirmatiua sit falsa probatur sic. Est vna affirmatiua cuius subiecto non supponente: igitur antecedens probo: determinatio non supponit: ergo totum aggregatum non supponit: ⁊ aggregatū est subiectum: igitur ⁊c. antecedens probo: quia de nullo verū est dicere hoc ē quilibet homo ⁊ sic de sīlibus verificari igitur prima pars antecedentis ē nota. 2ª probatur: q̄ ly quilibet efficitur pars extremi in illa affirmatiua ⁊ de negatiua patet per descensum sub subiecto.

¶ Ad argumentū respondet negando minorē: deficit enim eis 7ª conditio generalis. s. q̄ acceptio vnica debet manere eodē modo in ambabus. Sed cōtra distribuendo ly hominis in negatiua: adhuc nō sunt cōtradictorie. igitur solutio nulla / antecedēs patet posito q̄ sint ly ozn reliqua in mundo possē sue ab omnibus hominibus copulari. Tunc negatiua ē falsa: vt patet: ⁊ falsitas affirmatiue hic per p̄ ... oēz suppositā / igitur ⁊c.

¶ Pro huius replice solutione notāb plerosque dicere ly quilibet in genitiuo casu singularis numeri posse sumi collectiue ⁊ distributiue. Sz p̄mū videt mihi valde improprie illi termino cōuenire. s. q̄ possit sumi collectiue: illo nō admisso. Dicit q̄ ille obliquus debet verificari p̄ rectū in plurali numeri sic: isti sunt omnes homines: ratio ē: quia illa propositio sumitur loco huius aliquis eq̄us omnium hominū nō currit: ⁊ posui ly oēs ⁊ non quilibet q̄ nō pōt teneri q̄ quilibet collectiue secundum aliquos nisi in genitiuo singularis numeri. Si vero sumat distributiue: cōcessa 1ª, negatur 2ª. Et ad probationē in negatiua antecedēs. Et ad probationē: nego q̄ ... debeat verificari. Sed oportet remoueri ly quilibet. Et quādo probas oppositum: quia ly cuiuslibet efficitur pars extremi: igitur debet remanere: distinguo antecedens: scilicet q̄ efficiatur pars extremi totalis ⁊ sic concedo. Et sic quādo totale extremum volueris verificare oportet illud signū ponere: sic dicendo hoc ē equus cuiuslibet hominis. Vel q̄ efficiatur pars extremi partialis. s. determinationis seu determinabilis. Et sic nego. Et si sic volueris verificare determinat oīem descendere hoc est homo.

¶ Ex qua solutione infertur / q̄ aliquid potest ē pars alicuius totius ⁊ nullius partis sit pars. Ut patet etiam in hac ppositione sortes q̄ non est animal est albus. In q̄ ly non ē pars extremi totalis. s. subiecti quia ponitur a parte acceptionis vtrique. Et tamen nec est pars illius termini sortes. nec illius termini q̄ nec illius est nec illius animal. Et isto modo respondendo: nulla patet ... arguendo ... sit bona se ... ⁊ ... Determinatio non supponit ergo totum aggregatum non supponit. Nam dicere illam ... esse ... determinatione. Dicit de totali nam sic dicendo / equus non chimere currit ly ... non supponit: tamē totale determinatio. Ex eadem ... sequitur hanc ... s. equus cuiuslibet hominis currit: ergo equus alicuius entis q̄ est quilibet homo currit esse nullam. Arguitur enim a ly cuiuslibet in effecto parte illius termini homo ad ipsum effectum.

¶ Contra: remota distributiōe a ly hominis in vtraque propositione determinatio manet eodem modo: ⁊ non sunt cōtradictorie: igitur solutio nulla / antecedēs probatur: in pro casu primo: tunc affirmatiua est vera: vt patet descendendo sub subiecto ⁊ similiter negatiua sit vera probatur sic. Bene valet hominis equus non currit ergo equus hominis non currit: ⁊ antecedens est verum: ergo ⁊ consequens. q̄ antecedens sit verum patet / descendendo sub ly hominis ad hominem non habentē equum / q̄ autem consequentia sit bona patet quia arguitur a conuertibilibus.

¶ Ad hanc replicam respōdetur negando antecedēs. Et ad probationem concessa veritate affirmatiue negatur veritas negatiue. Et ad probationē negatur cōsequentia. Et ad consequētie probationem distinguo q̄ arguatur a cōuertibilibus: vel a conuertibilibus affirmatiue ⁊ negatiue: ⁊ sic nego: vel affirmatiue solum: ⁊ sic concedo ⁊ nego consequētiam: quia tue propositiones sunt negatiue.

¶ Contra bene valet expositorie / equus platonis non currit ⁊ plato est homo. ergo equus hominis nō currit ⁊ antecedēs est verum ergo ⁊ cōsequens ⁊ consequens est contradictoria igitur ⁊c.

¶ Item ad idē bene valet / equus platonis nō currit / ergo equus hominis nō currit / ab inferiori ad suum superius negatiue ⁊ absque distributione superioris. Ad primū horum dicitur / q̄ argumentum nō valet: quia ex parte illius termini hominis arguitur a non restricto ad restrictum.

¶ ... siquidem ly homo stat pro quolibet homine mundi: ⁊ in consequente pro homine habēte equum. Similiter seruatur restrictio ex parte de ly equus. Nā cuius in 1ª non supponit ⁊ in cōsequente supponit.

Ad 2m. similiter negatur cōsequentia quia arguitur a termino non supponente ad terminū supponentē: propter variationem restrictionis eiusdem in casu predicto.

¶ 4º arguitur sic: iste sunt contradictorie. s. hominis quilibet equus est albus: cuiuslibet hominis aliquis equus non est albus. Et tamē dabuntur ambe vere vel false igitur ⁊c. maior est nota de se. minor probatur. Primo q̄ dentur simul vere ⁊ primo affirmatiua probo sic. Bene valet / hominis quilibet equus est albus. ergo hominis quilibet equus est albus a determinata ad confusam et affirmatiue. ergo ⁊ ... primum antecedēs est verum ⁊ consequens sibi equiualet igitur / Prima pars antecedentis est nota. Et 2ª patet ex dicto.

Veritas negatiue patet: inchoando descensum a ly equus stante determinate. Nam signato equo sortis erit vera. Et postea descendendo postea sub ly hominis. Nam signato sorte erit vera: in casu illo tum ponendo. Et signato platone similiter. Quia negatiua ... subiecto non supponente: igitur. ¶ Quod autem sint false probo. Et casus sit semper q̄ tūc plato ⁊ sortes precise homines. Et plato habeat vnū equum album: ⁊ sortes vnum nigrum tantū. Tunc affirmatiua est falsa: inchoando descēsum a ly equus. Nam demōstrato equo sortis erit vna descēdēs falsa. ¶ Et sic tota falsa: q̄ autem negatiua sit falsa patet descendēdo sub ly hominis copulatiue. Nam demōstrato platone habebit vnā falsā.

¶ Propter istius argumenti solutionem notabis: q̄ valida est altercatio inter aliquos doctores (vt in prato ... est.) Circa hoc. s. an suppositio determinationis respiciat suum determinabile. Aliqui enim audent tenere affirmatiuā partem / alii negatiuam aliqui videntur sibi ipsis cōdicere. Primi dicunt ē prefatas ppositiones esse cōtradictorias ⁊ q̄ prima est falsa, ⁊ q̄ est inchoādo descensus a ly equus ⁊ in 2ª similiter. Nam aliās infringeretur prima regula descensus in principio oppositarum posita. Et hoc est probabile sicut ⁊ oppositum. Et isto modo negatiua ē vera: ⁊ nūq̄ dabuntur propter hāc oppinionē 2ōe cōtradictorie sic vel false.

Nec perinde nullum argumentum necessario concludens contra hoc potest afferri. Sed quia secunda opinio est communior. Et secundum illam sunt quam plurime regule super modo assignate. Ideo istam secundam opinionem acceptando. Respondetur ad argumentum concedendo maiorem et negando minorem. Et in casu posito admitto veritatem affirmatiue: cum suis probationibus. Et ad negatiue probationem nego descensum. Et ratio est. Quia non incipis ab eodem termino. In affirmatiua enim inchoandus est descensus a determinatione: licet supponat confuse quia reputatur determinata. Et per consequens in secunda a ly hominis debes incipere: quod posito inuenitur falsa illa descendens: in qua demonstras platonem. Et ad probationem: qua probas eas ambas falsas. Nego descensum in prima sub ly equus. Nam non ab illo debes incipere. Sed a ly hominis: ratione dicta.

¶ Aliqui hic solent dicere. quod ly equus supponit pluries determinate: quia in qualibet descendente sub ly hominis supponit determinate. Sed mihi videtur melius dicendum esse. quod supponit respectu sue determinationis confuse semel. Quia terminus stans determinate cum aliquo termino distributo a quo prius inchoatur descensus quam a stante determinate equiualenter stat confuse. Ut videre licet in hac propositione. Omnis homo est . b. animal. Si enim prius descendatur sub ly homo: non addendo relatiuum identitatis. illa propositio equiualeret huic omnis homo est animal. Sic in proposito: quia illa determinata illius termini equus non est in ordine ad suam determinationem. Ideo respectu illius equiualet confuse. Secus autem respectu predicati. Ideoque non frustra ponitur ly . b. Nec in sua contradictoria debet poni mixta. Quia non est in ordine ad determinationem. Ut pluries dictum est. De istis propositionum innumeris mixtionibus. Que ab aliquibus ponuntur dicetur quod necessarium apparuerit in paruulo. supremo causa fauente.

¶ Quinto arguitur sic. Iste contradicunt equum suum quilibet homo est videns: quemlibet equum suum homo non est videns. Et tamen dabuntur ambe vere: igitur etc. Maior patet: quia eis nulla deest conditio. Minor. Iam probatur in casu quo sint duo homines quorum quilibet habeat vnum equum quem videat. Et nullus videat equum alterius. In isto casu descendendo in prima sub ly homo et in secunda sub ly equum sic. istum equum suum homo non est videns et istum equum suum homo non est videns ambe iste descendentes sunt vere: igitur. Quod ambe sint vere probo de prima: quia non est potior ratio de vna quam de alia. Et demonstro in prima descendente brunellum. Et descendendo sub ly homo: demonstro hominem non possidentem brunellum et illa erit vera: quia negatiua de subiecto non supponente: igitur. ¶ Si dicas me non posse demonstrare alium hominem a possidente brunellum: quia ly homo restringitur. Contra ly homo non est determinabile illius determinationis: igitur non restringitur ab illa. ¶ Ad hoc argumentum. Conceditur maior. negatur minor. Et ad probationem dicitur quod variatur descensus. Sed concesso concessa est. minor: illa est falsa: et male respondetur. Antecedens probatur nullis propositionibus deficit. Quarta conditio igitur. Antecedens probatur quia ly homo in prima distribuitur in ordine ad ly equum stans determinate et in ordine ad ly videns stans confuse tantum igitur in secunda debet stare mixtim et non stat: igitur etc. Quod si concedens dicere suam contradictoriam esse istam quilibet equum suum homo non est videns. ¶ Contra iste sunt ambe vere ut patet per probationem supra positam: igitur etc. Amplius hic necessario infringitur prima regula descensus et similiter. Tertia igitur etc. Quia in ista negatiua non possumus descendere sub ly homo quod supponat mixtim: donec tollatur distributiua in ordine ad quam stabat confuse. Et talis confusa reperitur in ly equum: igitur solutio nulla.

¶ Pro istius replice solutione: oportet meminisse octaue regule et additionis. Et repetitur hic clarius sic. ¶ Omnis confuse termini a qua prius debet inchoari descensus quam ad aliquem distributiuum. equiualet determinate respectu illius distributiue. Et per oppositum. Omnis determinata a qua non prius debet inchoari descensus quam ab aliqua distributiua respectu talis distributiue equiualet confuse. Ut dictum est de ista propositione: cuiuslibet hominis. b. equus non est albus. Ubi ly equus equiualenter stat confuse respectu determinationis. Nec hic sumo vnum terminum esse in respectu seu in ordine ad alium. eo modo quo supra. Ubi dictum est quod sit vnum terminum esse in ordine ad alium. Sed large pro quacumque respectu vnius termini ad alium. Et isto modo non est contradictio dicere aliqua determinatio est in ordine ad suum determinabile: et quod non est in ordine ad illud. Quia primum intelligitur large: et secundum stricte. Sicut similiter in conditionibus oppositionum: quasi dicitur. Si vnus terminus distribuitur in ordine ad terminum stantem determinate vel aliquot huiusmodi.

¶ Hoc notato. Dicitur ad argumentum. quod prime propositiones optime contradicunt: et quod non est necesse ponere mixtam in aliquo casu. Et ratio dicta est scilicet quia determinata illius primi termini scilicet ly equum equiualet confuse. Cum ab illa non sit inchoandus descensus. Et in negatiua similiter. vt seruet prima regula.

¶ 6º Arguitur sic. Iste propositiones. a. hominis equus quilibet equus est cuiuslibet hominis quilibet equus: equus non est sunt contradictorie et non sibi conueniunt omnes conditiones: igitur conditiones nulle. Prima pars antecedentis patet quia impossibile est. eas vel alias eiusdem acceptionis termino tamen cum illis falsificari vel verificari. Secunda pars probatur quia eis deest quarta conditio. Ut notum est.

¶ Ad hoc argumentum respondetur quod sunt contradictorie. Et negatur secunda pars antecedentis. Et ad probationem negatur antecedens. Et ratio est. Quia illa confusa in talibus affirmatiuis equiualet determinate. Non autem in negatiuis. Et ideo iste non sunt contradictorie scilicet. a. hominis equus non est animal et cuiuslibet hominis quilibet equus est animal. Ut patet descendendo in prima sub ly equus primo per secundam regulam. Et postea sub ly animal. Et vltimo sub ly hominis. Et in secunda primo sub ly hominis per tertiam regulam. In istis vero hominis. a. equus quilibet equus est et cuiuslibet hominis quilibet equus. c. equus non est. Necessario est ponenda mixta et ponitur. In alio casu quod solus forte esset et duo equi sint tantum. Ambe essent vere quod predicatum staret confuse tantum. Et ambe false si determinate. in casu quo sint duo homines: quorum quilibet precise habeat vnum equum.

¶ Septio. Sic arguitur sic. Iste sunt contradictorie. Ho. videns se est. b. homo et aliquid videns se non est homo. Et tamen eis deficit. Tertia conditio: igitur etc. Et volo quod ly se vtrobique referat ly homo positum in predicato. Quod sint contradictorie. Probo dupliciter. Primo sic repugnant eis veritas et falsitas de forma et ceperis: igitur. Secundo prima propositio equiualet huic quilibet videns

et est homo et hec contradicit ista negatiua: ergo et primum q prima equiualeat huic probo. Quia confusa huius equiualet determinate igitur. Antecedens patet ex dictis. Quia a ly homo inchoari debet descensus. Et merito quidem / quia non est alius a quo inchoari liceat. Quia non a ly videns. Nam cum sit determinabile acceptionis non valet; dependet a sua determinatione que est ly se. Et ly se dependet a ly homo: igitur a ly homo inchoari debet: igitur confusa illius termini equivalet determinate.

¶ Pro istius argumenti solutione. Notabis aliquos dicere predictas propositiones minime esse contradictorias / propter defectum assignatum inter arguendum. Sed contradictoria prime est ista. a. aliquod videns se non est homo. Dicuntque: licitum esse inchoare descensum a ly videns. Quibus admissis facile est. Eas ambas dare falsas. Puta: casu q soli sint sortes et plato. Quorum quilibet videat seipsum. De falsitate negatiue in isto casu nota est. Et falsitas affirmatiue probatur. Bene valet quolibet videns se est. b. homo: ergo hoc videns se est homo. Sorte demonstrato et hoc videns se est idem homo. Platone demonstrato. Tunc clarum est secundam esse falsam. Sed mihi videtur aliter esse dicendum scilicet q ille sunt contradictorie. Et q non licet inchoare descensum ab illo determinabili ratione dicta. Sed a ly homo. Et ad argumentum nego q eis tertia conditio deficat. Quod si probes. Quia ly videns se in secunda stat determinate. Et per tertiam regulam debet stare confuse. Respondetur: distinguendo antecedens vel q stet determinate formaliter et non confuse equiualenter. Et sic nego / vel formaliter / equiualenter tamen confuse. Et sic concedo. Nam sicut in ista quilibet videns se est homo / ly homo vel confusa illius equiualet determinate. Ita in ista / aliquod videns se non est homo determinata subiecti equiualet confuse.

¶ Octauo. Arguitur sic. Iste contradicunt quilibet homo qui est albus currit: aliquis homo qui est albus non currit. Et tamen dabuntur ambe vere et false: igitur etc. Prima pars antecedentis patet discurrendo per omnes conditiones. Secunda iam probatur. Et primo q sint vere. Et pono casum. Quod aliqui homines sint albi et aliqui nigri. Et q soli albi currant. Veritas affirmatiue est nota. Negatiue autem veritas, probatur sic. Reducitur ad vnam disiunctiuam veram igitur est vera. Antecedens probo. Ista disiunctiua est vera / homo non currit vel ille est albus et reducitur ad istam igitur etc. Si forsan dicas: q quando copula principalis propositionis est negata: copula implicationis in reductione debet diuersimode se habere. Ideoque predicta propositio debet resolui in istam homo non currit vel ille non est albus. Contra adhuc illa disiunctiua est vera: igitur habetur propositum.

¶ Quod autem ambe sunt false probatur sic. Affirmatiua reducitur ad vnam copulatiuam falsam: igitur est falsa. Antecedens probo. Quia reducitur ad istam: omnis homo currit et ille est albus. Cuius prima pars est falsa: igitur etc. Quod negatiua sit falsa patet / descendendo sub ly homo qui est albus sic / aliquis homo qui est albus non currit: ergo iste homo qui est albus non currit etc. Et q ista sit falsa sicut et quelibet alia / probo. Quia reducitur ad istam disiunctiuam falsam scilicet iste homo non currit vel ille non est albus. Cuius quelibet pars est falsa. Et sic reducuntur alie descendentes.

¶ Ad argumentum respondetur concedendo antecedens. Et ad probationes ambas simul dicitur. Quod primo descendendum est subiectis amborum autem reducendo. Pro cuius reductione notabis duas regulas in materia relatiuorum positas: et inde elicies solutionem.

¶ Nono. Arguitur sic. Iste contradicunt vtriusque hominis vterque equus non est animal et alterius hominis alter equus est animal: sumpto ly alter vt opponitur ad ly vterque: et tamen dabuntur ambe false: igitur. Et pono casum q tantum sint duo homines quorum quilibet habeat vnum equum / tunc prima est falsa. patet descendendo primo sub ly hominis et postea sub ly equus etc. Secunda similiter probatur descendendo sub ly hominis sic. alterius hominis alter equus etc. Igitur istius hominis alter equus est animal vel istius hominis alter equus etc. Et iste due sunt false et non habet plures descendentes igitur. Quod autem sint false sic probatur. Sunt affirmatiue de subiectis non supponentibus: igitur / antecedens probo: de nullo illorum equorum est verum dicere hoc est illius hominis alter equus: igitur subiectum non supponit. antecedens probo: sensus illius propositionis est iste hoc est ille hominis aliquorum equorum aliquis equus et hoc est falsum per casum quia nullus homo possidet duos equos igitur etc.

¶ Ad argumentum respondetur negando predictas propositiones contradicere. Nam in secunda debet poni mixta sic: alterius hominis alter equus est animal. Nec debet fieri descensus. Ut dicebatur. Sed sic ipsa prima hominis vterque equus non est animal: igitur istius hominis. a. vterque equus non est animal etc. Non tamen potest fieri descensus sub ly equus. Quia non supponit. Si vero ponatur casus. Quod quilibet homo habeat duos equos. Tunc negatiua est vera et affirmatiua falsa. Similiter dices has contradicere scilicet vterque homo non est animal et alter homo est animal. Sed contra / ambe sunt vere in casu: igitur dictum falsum. Antecedens probo: posito q sint tantum tres homines tunc affirmatiua est vera. Ut de se patet. Et veritas negatiue probatur descendendo primo sub predicato. Sic / vterque homo non est hoc animal et vterque homo non est hoc animal. Et postea sub subiecto.

¶ Ad hoc respondetur. Negando descensum sub predicato descendendum est eo ordine quo termini sunt positi. Nam aliter descendendo arguitur ... ab vna determinata ... ex ... et ly vterque ... subiecto.

¶ Decimo. Arguitur sic. Iste contradicunt ad equitandum requiritur equus et non ad equitandum requiritur equus: Tamen ... probatur. Affirmatiua ... Et negatiua probatur. Bene valet nullus equus ad equitandum requiritur non ad equitandum requiritur equus / consequentia est bona. Et antecedens ... Quod antecedens sit ... probo per descensum. Bene valet iste equus ad equitandum non requiritur et iste equus ad equitandum non requiritur et sic de singulis igitur nullus equus etc. Et antecedens est verum igitur et consequens. Quod antecedens sit verum probo per vnam descendentem quia non est potior ratio de vna quam de quilibet alia. Ista est vera iste equus ad equitandum non requiritur. Brunello demonstrato. Quod probatur sic. Omne illud sine quo potest fieri equitatio non requiritur ad equitandum. Sed iste equus est eiusmodi sine quo potest fieri equitatio: igitur iste equus non requiritur ad equitandum.

¶ Si forte negetur consequentiam predictam dicendo ibi arguitur a distributiua distributione opposita termini ... confuse. ¶ Contra ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis igitur consequentia illa erat bona. Antecedens probo. Bene valet ad equitandum requiritur equus: ergo equus ad equitandum requiritur.

Quod bene valeat patet. Quia nunquam dabitur antecedens verum et consequens falsum. Quod probo: quia si aliquando dari possit, nunc posset dari. Cum ille propositiones non dicant existentiam. Sed nunc non potest: igitur nunquam. Minorem probo. Quia nunc consequens est verum. Quod probo. Bene valet/ brunellus requiritur ad equitandum: ergo equus requiritur ad equitandum. Et antecedens est verum: ergo et consequens. Quod antecedens sit verum/ patet: descendendo sub ly equitatione incluso in ly equitandum. Sensus enim eius est. Brunellus ad equitandum aliqua equitatione requiritur. Quia demonstrata equitatione facta mediante brunello. Illa est vera. Nam illa equitatio que fit brunello: non potest fieri favello. Quod probant nominales dicentes equitationem esse ipsummet equum equitatum. Et sic possent concedere: quod equus fit equo. Quia equitatio fit equo.

¶ Ad hoc argumentum. Est duplex modus dicendi. Primus dicit duo. Primum est quod propositio in qua ponitur ly requiritur equivalet aliquo modo conditionali. Sensus enim istius propositionis requiritur ad equitandum equus est iste. Si equitatio fit equo fit. Quod est verum. Dato quod nullus equus sit in mundo. ¶ Secundum est quod sub terminis precedentibus ly requiritur descendendum est/ antequam exponatur per predictam conditionalem. Ideo ista est vera ad equitandum requiritur brunellus. Quia ly equitandum supponit determinate. Et possumus descendere sicut supra descendebatur. Sed ista est falsa requiritur ad equitandum brunellus. Quia debet reduci immediate ad hanc falsam. Si equitatio fit brunello fit. Unde sequitur omnem talem propositionem aut esse necessariam aut impossibilem. ¶ Quibus notatis respondetur predictas propositiones esse contradictorias: negando minorem. Et quando probatur illa. Quia prima est vera concedo. Et ad probationem secunde concedo consequentiam. Et nego quod antecedens sit verum scilicet istud nullus equus ad equitandum requiritur. Immo est falsum. Quia sua contradictoria est vera scilicet ista aliquis equus ad equitandum requiritur. Ut patet descendendo ut dictum est. Dicuntque taliter opinantes terminum supponentem confuse post tale signum minime probari debere per suppositionem extremorum. Sed per reductionem predictam. ¶ Alius est modus dicendi secundum quem conceditur maior et negatur minor. Et ad probationem negatur consequentia. Ex defectu assignatus inter argue idem acceptatur. Et ad eius improbationem negatur quod ly equitandum includat ly equitationem et per consequens non permittitur ille descensus. Et sic argumentum non concludit. Nec respondendo primo modo superfluit. Quinta conditio. Nam iste non contradicunt requiritur ad equitandum equus et nullus equus requiritur ad equitandum propter dicte conditionis defectum.

¶ Undecimo arguitur sic. Iste sunt contradictorie scilicet omnis homo qui est animal currit: aliquis homo qui est animal non currit. Et tamen videtur ambe vere: igitur definitio nulla. Primam partem antecedentis probo/ posito quod sit solus sortes homo cum aliquo bruto animali ubique eum sorte currant. In quo casu veritas affirmative est nota. Veritas autem negative probatur: descendendo sub subiecto sic: iste homo qui est animal non currit: que est vera. Et non habet plures descendentes: igitur. Antecedens probo/ descendendo in illa descendente sub ly animal ad aliquod animal brutum sic. Iste homo qui est hoc animal non currit per ly hoc animal equo demonstrato. Illa est vera: igitur. Antecedens patet. Quia est negativa de subiecto non supponente.

¶ Pro huius argumenti solutione. Nota aliquos tenere predictas propositiones non contradicere. Dicunt enim nullum terminum debere manere eodem modo in contradictoriis. Etiam si sit acceptio unica. Sed hii: ex superius dictis possunt expugnari. Nam destruunt acceptionem unicam. Alii dicunt quod quando acceptio unica est implicatio: ut in predictis propositionibus. Et precipue: tenendo quod predicatum implicationis non restringitur: non debet manere eodem modo. Et sic contradictoria prime propositionis erit ista aliquis homo qui omne animal est non currit. Admittuntque descensum sub quolibet termino mundi. Sed contra utrumque arguitur sic. Et primo quod illa non contradicat prime sic. Ambe sunt vere: igitur non contradicunt. Antecedens probo. Quia de nullo verum est dicere/ hoc est homo qui omne animal est. Et sic subiectum non supponit. Et per consequens est negativa de subiecto non supponente: ac perinde vera. ¶ Sed contra hoc forte dices quod in verificatione non debet manere ly omne: quia non efficitur pars extremi secundum opinionem predictam. Sed debes sic verificare hoc est homo qui est animal. ¶ Contra ly omne ex rigore intellectionis efficitur pars totius subiecti: licet non efficiatur pars partis ipsius. Nam bene verum est quod non efficitur unum extremum cum ly qui. Nec cum ly animal tamen fit unum cum illo toto aggregato scilicet homo qui est animal. Quia de illo toto dicitur predicatum. Sed ego verifico totum subiectum illud. Et non partem eius: igitur bene verifico: ponendo ly omne. ¶ Confirmaturque hoc per regulam communem scilicet omne signum positum inter partes extremi acceptionis unice efficitur etc.

¶ Contra aliud quod sibi dicitur scilicet quod sub quolibet termino licet descendere arguitur sic. Primo auctoritate. D. S. prima parte q. 3 ar°. 5. ad. 3m. Ubi dicit quod dictio exclusiva immobilitat terminum cui adiungitur ut non possit fieri descensus sub eo pro aliquo suppositorum. Non enim sequitur. Solus homo est animal rationale. ergo solus sortes: igitur aliquis terminus supponit immobiliter. Secundo rationes sic. Non possumus descendere sub ly animal in propositionibus predictis: igitur dictum falsum. Antecedens probo. Non possumus descendere descensu de quo loquimur in presenti et quo communiter utimur. Ex quo taliter descendendo: non servatur sensus propositionis descense: sed descendendo sub ly animal in predictis propositionibus: eo modo quo opinio predicta dicit: non servatur sensus descense: igitur etc. Maior de se patet minor. Iam probatur. Veritas ultimata propositionis: ubi est implicatio: presupponit veritatem implicationis: ergo non debet implicatio verificari cum tota propositione. Sicut tu necesse habes facere/ si permittis descensum ut facis) dicendo sic homo qui est animal currit: ergo homo qui est hoc animal currit et homo qui est hoc animal currit. Antecedens probatur dupliciter. Primo elicitur ex verbis Doctoris. S. in tertio distinctione. 7a omnium questionum 2a. ar° 3°: et 1°. et 3a parte. q. 16. ar°. 7°. et. 8°. Ubi dicit/ hanc esse falsam. Deus factus est homo: si ly factus determinet subiectum. Quia presupponit factionem circa deum et ly factus equivalet implicationi. Nam sensus est deus qui est factus est homo. Ubi presupponi debet veritas illius implicationis ad cognoscendam veritatem totius propositionis.

¶ Secundo ratione probatur sic. Termini positi in implicatione non supponunt in ordine ad omnes terminos totius propositionis: igitur male descenditur: formando in qualibet descendente totam propositionem. Et dicatur sic/ homo qui est animal currit: ergo homo qui est hoc animal currit: vel homo qui est hoc animal currit et sic igitur habetur intentum. Antecedens probo. Quia alias non poterit assignari ratio apparens. Quare quando dico: cuiuslibet hominis equus est animal ly animal supponat confuse tantum. Et quando dico equus cuiuslibet hominis est animal vel entia quod est quilibet homo est animal: ly animal supponat determinate. Nisi quia nec ly homo in prima nec ly homo in secunda distribuitur in ordine ad predicatum. Et hoc probatur sic. Quia sitis in qualibet descendente sub aliquo termino implicationis ponis predicatum principale propositionis. Iam descendis in ordine ad totam propositionem et non in ordine ad solam implicationem. Et hoc est manifestum. Quia facis quolibet suppositum implicationis sumi disiunctive vel copulative in ordine ad totam propositionem. Dixi notanter descensu de quo loquimur in presentiarum quo communiter utimur. Nam videtur mihi. Quod si in ista propositione/ sortes qui animal est homo descenderetur sic sortes qui est animal est homo: ergo sortes qui est hoc animal vel sortes qui est hoc animal vel sortes qui est hoc animal est homo. Bene descenderetur. Quia iam solum descenditur in ordine ad implicationem. Sed isto modo implicatio adhuc debet manere eodem modo in contradictorijs. Alias darentur due contradictorie vere. Cuius exemplum in propositionibus propositis patere potest.

¶ Ob has igitur rationes et alias que adduci possunt. Assero illam regulam generalissimam esse scilicet quod acceptio unica debet manere eodem modo in ambabus oppositis. Et quod nullam omnino patitur instantiam. Et licet descensus a me assignatus de per accidens sit bonus: melius tamen est non descendere. Ut dictum est in regulis.

¶ His tandem prenotatis. Respondetur ad argumentum negando ambas esse veras. Et ad probationem: nego descensum et modum descendendi. Quia descenditur sub termino implicationis in ordine ad totam propositionem. Et sic argumentum non concludit. Nec regula habet exceptionem.

¶ 2°. Arguitur sic. Iste 2 dicunt scilicet quilibet equus hominis quilibet equus est: non quilibet equus hominis quilibet equus est. ly hominis se tenente ex parte predicati. Et tamen videtur ambe vere: igitur maior est evidens. Quia non est verius contradicere etc. Minor probatur. Et pono casum quod sint duo homines: quorum quilibet habeat precise unum equum. Et nullus sit equus non possessus ab homine. Quo dato in isto casu affirmativa sit vera: patet descendendo sub terminis in eo ordine: quo sunt positi. Quod autem negativa similiter habeat veritatem/ probo sic. Bene valet non hominis quilibet equus quilibet equus est: ergo non quilibet equus hominis quilibet equus est. Et antecedens est verum igitur et consequens. Quod consequentia sit bona patet. Quia verba et nomina transposita secundum philosophum primo perihermenias idem significant. Verum antecedentis probatur: contradictoria illius est falsa: igitur ipsum est verum. Antecedens patet. Quia ista est falsa hominis quilibet equus quilibet equus est. Quod autem ista sit falsa patet per descensum sub ly hominis.

¶ Pro huius argumenti solutione notato: aliquos tenere propositionem illam affirmativam esse falsam in casu predicto. Asserunt quod non esse descendendum ut predictum est inter arguendum: sed sic/ quilibet equus hominis quilibet equus est: ergo iste equus a. hominis quilibet equus est. Et postea sub ly equus a parte predicati. Et ultimo sub ly hominis. Et per consequens debent concedere ly hominis respicere suum determinabile. Ut patet in tercio illorum descensum.

¶ Sed contra hoc arguitur. Si hoc dictum esset verum: sequeretur quod arguendo a determinata ad confusum consequentia non valeret: consequens est contra communem opinionem: igitur etc. Consequentia probatur: Quia ista consequentia est nulla: iste equus hominis quilibet equus est: ergo iste equus a. hominis quilibet equus est. Et arguitur a. confusa ad determinata igitur. Hoc argumentum non est demonstratio contra illos. Quia ipsi libentissime concedent consequentiam. Et nihil ad se de opinione opposita. Quia ipsi tenent quod confusa determinationis etiam respectu sui determinabilis: habet suam vim. Verum quia non sequutus sum hanc opinionem. Aliter respondetur ad argumentum (sicut respondent alij.). Unde dicitur: quod affirmativa est vera et negativa falsa. Et ad probationem veritatis negative negatur consequentia. Et ratio est quia in illa consequentia latenter arguitur a. confusa ad determinatam respectu multitudinis. Nam in antecedente ly equus positus a parte predicati supponit confuse tantum: cum remota negatione distribuatur in ordine ad terminum stantem determinate. Et in consequente ly equus supponit determinate: cum remota negatione: distribuatur in ordine ad ly hominis stans confuse tantum.

¶ Et nota quod in illa consequentia. Non solum transponitur ly hominis. Sed etiam totale extremum.

¶ Sed contra. concessum est negativam esse falsam et affirmativa est falsa igitur etc. Minor probatur. Bene valet: quilibet equus hominis quilibet equus est: ergo a. hominis quilibet equus quilibet est: consequens est falsum: ergo et antecedens. Quod consequens sit falsum: patet descendendo sub ly equus a parte subiecti. Et quod sub illo debeat descendi probatur. Quia sub eius determinatione non potest fieri descensus: cum supponat confuse tantum.

¶ Ad hanc replicam respondetur negando minorem. Et ad probationem: concessa consequentia negatur quod consequens sit falsum. Et ad probationem: negatur descensus sub determinabili: sed primo oportet descendere sub predicato. Ut ex regulis supra positis liquet.

¶ Alia quam plurima argumenta hic possent formari: que in alijs habentur libris: sed non proposui omnia dicibilia dicere: sed magis utilia et necessaria. Ideo ad alios scriptores lectores remittens: ceteris relictis vale facio.

¶ Sequitur tertius.

Subalterne sunt universalis affirmativa et particularis affirmativa. Vel universalis negativa et particularis negativa eiusdem subiecti et eiusdem predica-

ti. Ut quilibet homo currit: quidã homo currit: nullus homo currit: quidã homo nõ currit.

¶ Sequitur glosa.

Ista diffinitio sic intelligitur. Subalterne sunt propositiones categorice eiusdẽ qualitatis et diuerse quantitatis: vtroque termino participantes ordine eodem: quarum subalternans infert de forma acceptionis terminorum subalternatã: non tamen ecõtra: seruatis seruandis vt iste sunt subalterne. Omnis homo est animal. Aliquis homo est animal. Nullus homo est animal. Aliquis homo non est animal.

¶ Conditiones ad hanc oppositionem (que potius cõsequẽtia nõ mutua: ꝙ oppositio dicẽda) requirũtur quatuor. ¶ Quarum prima est: ꝙ aliqua vniuersalitas subalternantis formalis vel virtualis sit particularitas in subalternata. Exemplum primi iste sunt subalterne/ omnis homo est animal: aliquis homo est animal. ¶ Exemplum secundi iste etiam semper homo fuit resibilis: aliquando homo fuit resibilis.

¶ Secunda. Quod qlibet particularitas subalternãtis sit particularitas subalternate. Ideo iste non sunt subalterne. Omnis homo est animal: et homo omne animal est: quibus prima conditio conuenit. Et ponitur illa secunda conditio: ne arguatur a non distributo ad distributum.

¶ Tertia. Quod si in subalternante terminus aliquis distribuitur in ordine ad terminum stantem cõfuse tantum. Si in alia manet illa distributio: etiam debet manere illa confusa. Et hoc ne arguatur. a cõfusa ad determinatã respectu multitudinis. Ideoque non valet cuiuslibet hominis equus non est equs: ergo hominis equs non est equs. Nam casu quo quilibet homo habeat duos equos: antecedẽs est verum et cõsequens falsum/ vt ex se perspicuum est.

¶ Quarta. Quod si in aliqua subalternante supposuerit aliquis terminus distribuens immobiliter: in ordine ad alium terminum distributum mobiliter: terminus distributus immobiliter non debet supponere determinate mobiliter: in ordine ad eundẽ terminum distributum mobiliter.

¶ Distributionem immobilem intelligo in presenti illam: sub qua non licet immediate descendere. Mobilem vero sub qua licet.

¶ Insuper dico omnes defectus bonitatem consequentie impedientes: oppositionem hanc impedire. ¶ Unde sequitur. Has minime esse subalternas scilicet. a. hominis quilibet equus: quilibet equus est: et. a. hominis equus quilibet equus est. Nam prima est vera et secunda falsa in casu ꝙ centum sint duo homines: quorum quilibet habeat vnum equum. Quod prima sit vera patet descendendo primo sub predicato et postea sub ly hominis et postea sub determinabili. Falsitas alterius est nota: descendendo primo sub ly equus in subiecto stãte determinate. Uel sub ly hominis: quia illa confusa equiualet determinate. Ut dictum est in sexto argumento contradictoriarum. Sub predicato per idem non licet inchoare descensum: arguitur namque ab vna determinata ad plures. Quod est incõueniẽs vt dictum est in paruis. Oportet ergo ꝙ vel tollatur distributiua predicati: vel ꝙ ly equus in subiecto supponat confuse tantũ. Unde ista erit sua subalternata scilicet hominis equus est equus: vel ista. a. hominis a. equus quilibet equus est.

¶ Circa istam quartam conditionem aduerte. Illam non fore necessariã in negatiuis sicut in affirmatiuis. Contra predicta arguitur primo sic. Iste sunt subalterne scilicet omnis homo est. b. animal omnis homo est animal. Et tamen sibi non conueniunt conditiones: igitur. Prima pars antecedentis probatur. Quia prima infert secundam de forma acceptionis terminorum et non econtra. Secunda pars antecedẽtis ex se est euidens.

¶ Ad argumentum breuiter respõdetur: distinguendo primam partem antecedentis vel ꝙ sint subalterne de lege tantum. Et sic concedo vel de lege et modo enuntiandi simul. Et sic nego illud.

¶ Secundo. Arguitur sic. Istis propositionibus omnis homo est ipsemet: aliquis homo est ipsemet/ conueniunt conditiones: Et tamen non sunt subalterne: igitur conditiones nulle. Maior est nota. Sed minor probatur. Quia vna infert aliam et econtra de forma acceptionis terminorum. quod est contra diffinitionem: igitur etc.

¶ Ad argumentum respondetur distinguendo maiorem vel. Quod non sint subalterne de lege. Et sic concedo vel de modo enuntiandi. Et sic nego. Et ratio huius est. Quia illa particularis de forma acceptionis terminorum equiualet vniuersali et per cõsequẽs potius sunt eedem propositiones virtualiter ꝙ subalterne. Et nota hic illud quod superius notatũ est scilicet. Quod licet ista consequentia non valeat. Istis propositionibus conueniunt conditiones subalternarum vel aliarum oppositarum. Et tamen non sibi cõuenit lex quo ad vtranque partem legis: ergo conditiones sunt inualide. Tamẽ ista est bona. Istis cõueniunt conditiones talis vel talis oppositionis. Et tamen nulla pars legis eis conuenit: igitur conditiones nulle.

¶ Tertio. Arguitur sic. Iste non sunt subalterne: Uterque homo non currit: aliquis homo non currit. Et tamen eis conueniunt conditiones: igitur conditiones nulle. Maior est nota. Quia vniuersalis est vera et particularis falsa in casu ꝙ vnus solus homo currens sit in mundo. In quo casu clara est falsitas particularis. Ueritas autem vniuersalis patet. Quia est negatiua de subiecto non supponente. Minor patet. Quia nulla conditio eis videtur deficere.

¶ Ad argumentum respondetur negando minorem. Deficit enim eis vna conditio generalis. Subiecta enim non tenentur in eis eque restricte. In prima siquidem tenetur ly homo pro homine hominum et in secunda pro homine absolute. ¶ Contra si solutio esset bona sequeretur ꝙ ista esset sua subalternata scilicet alter homo non currit: consequens est falsum: igitur et solutio. Consequentia est clara. Quia iam eis nulla deest conditio. Sed minor probatur. Prima nõ infert secundã: igitur nõ subalternant. Antecedens probo/ in casu ꝙ sint quattuor homines: quorum duo currant et duo non. Prima est vera et secunda falsa: igitur/ antecedens probatur clare per descensum quo ad vniuersalem. Et quo ad particularẽ: sumpta sua contradictoria verumque est ista vterque homo currit.

¶ Ad hanc replicam negatur maior. Et ad probatiõ

nem dicitur. Quod eis deficit secunda conditio. Nam aliqua particularitas est in subalternante: seu vniuersali: q̃ non est particularitas in particulari. Ut patet de ly vel incluso virtualiter in subiecto vniuersalis: quod ponitur inter binarium et binarium. Et non ponitur in alia. Quia in alia ponitur ly et. Si vero petas subalternatam prime. Datur tibi ista. a. aliquis homo non currit. Ut ponat ly. a. solum ad restringendum subiectum illius sicut subiectum prime.

¶ Quarto. Arguitur. Istis conueniunt conditiones scilicet cuiuslibet hominis q̃libet equus est. v. animal: hominis q̃libet equus est. b. animal. Et tamen vniuersalis est vera et particularis falsa: igitur. Quod vniuersalis sit vera: patet in casu q̃ precise sit vnus homo habens duos equos. In q̃ casu sua cõtradictoria est falsa: quia est ista. a. hominis duo equus non est animal. In qua inchoandus est descensus a ly equus. Ut pluries dictum est debere fieri in consimilibus propositionibus. Quod autem negatiua sit falsa: patet descendendo. Primo sub ly hominis: secundo sub predicato etc.

¶ Ad hoc argumentum negatur. Maior. Deficit enim eis tertia conditio. Quia ly animal supponit confuse in ordine ad terminum stantem distributiue manentem in secunda. Et respectu eiusdem in secunda supponit determinate. Si vero loco de ly. v. poneres ly. c. bene essent subalterne. Quia licet argueretur a cõfusa ad determinatam. Non tamen manet distributio illa in ordine ad quam stabat confuse. Sed in ordine ad quam stabat determinate.

¶ Sequitur textus.

Propositionum triplex est materia: scilicet naturalis contingens et remota. Naturalis est illa in qua predicatum est de essentia subiecti: vel proprium eius. Ut homo est animal; homo est risibilis. Contingens est illa in qua predicatum potest adesse et ab esse subiecto preter subiecti corruptionem. Ut homo est albus: homo nõ est albus. Remota est illa in qua predicatum nõ potest cõuenire subiecto. Ut homo est asinus.

Sequitur glosa.

Tractaturus Petrus hispanus de legibus oppositionum. Primo diuidit materiam dicens. Propositionum triplex est materia etc. Notitia siquidem materie ad leges cognoscendas conducit. Eo enim quo propositiones opposite sunt in tali vel tali materia: talem vel talem repugnantiam in veritate vel falsitate sortiunt.

¶ Procinus materie amplior noticia. Scito nominales sic desinire materiam. scilicet materia est extrema propositionum aliquam habitudinem inter se habentium. Et sic secundum ipsos nil aliud est materia q̃ subiectum et predicatum propositionis etc. Ex quo infertur q̃ quando dicitur ista propositio est in tali materia ly in valet ly ex. Et sic sensus est, ista propositio componitur ex tali materia.

¶ Attamen ista diffinitione dimissa. Diffinitur sic. Materia est habitudo predicati ad subiectum. Que diffinitio elicitur ex verbis. D. S. primo perhiermeniar: lectione. xii. §. primo. Et intelligitur sic. Materia logicaliter sumpta est relatio rationis consurgens ex comparatione intellectus comparantis predicatum alicuius propositionis ad eius subiectum sub habitudine copule simpliciter simplicis. ¶ Dicitur logicaliter sumpta. Quia hic non sumit materia naturaliter de qua philosophus in libris physicorum.

¶ Ly relatio rationis ponitur loco generis. Residuum ponitur loco differentie. Ad differentiam scilicet relationis rationis q̃ est inter antecedens et consequens (Que vocatur consequentia.) Et aliarum consimilium relationum. Dicitur sub habitudine copule etc. Ad denotandumq̃ q̃ si velimus cognoscere vel iudicare in qua materia sit aliqua propositio. Non debemus respicere copulam cum modificatione quam habet. Alias ista esset in materia remota. Homo impossibiliter est animal. Et ista hoc impossibiliter est equus in naturali. Quod nullus vere logicus vnq̃ dixit.

¶ His premissis diuiso textus sic intelligitur. Propositionum triplex est materia etc. Id est materia in tota sua cõmunitate diuidit in naturalem, contingentem et rematam. Nec refert dicere propositionum triplex est materia vel materia propositionum est triplex. Sicut nec dicere, diuiditur animal vel animal diuiditur. Cum ly animal supponat simpliciter vtrobiq̃. Et similiter ly materia. Quia ly triplex nõ solum dicit ibi numerum. Sed diuisionem. Modo omne diuisum respectu suorum membrorum supponit simpliciter. Nec hoc dico. Ut cõtradicam doctissimo Petro bruxellen. Sed quia mihi sic apparet ratione dicta. Dictum autem suum habet verum. Si sumatur ly triplex vt solum dicit numerum.

¶ Pro euidentia diffinitionum membrorum prenotandum est. Quod sicut dicit. D. S. in primo perhiermenias: lectio. xiii. §. primo. Omne predicatum comparatum suo subiecto vel per se inest illi vel per se illi repugnat vel medio modo se habet. Hoc est q̃ nec per se illi inest nec per se repugnat. Si primum tunc propositio est in materia naturali. Si secundum est in remota vel impossibili. Si tertium in contingenti. Et hoc idem alii dicunt aliis verbis sic. Omne predicatum comparatum subiecto suo vel conuenit illi essentialiter. Ita q̃ illud subiectum nullo modo valet intelligi absq̃ predicato vel accidentaliter: Et hoc dupliciter vel intransmutabiliter vel transmutabiliter. Vel omnino repugnat ei. Ita q̃ predicatum destruat rationem subiecti. Primus modus. Et primus secundi constituunt materiam naturalem. Secundus secundi contingentem. Tertius remotam.

¶ Hoc habito. Addendo tres particulas diffinitioni materie in communi: habebis diffinitiones membrorum. Quando ergo sic dicitur in textu materia naturalis est illa in qua etc. Intelligitur diffinitio sic. Materia naturalis est relatio rationis etc. Ita q̃ tale predicatum conueniat essentialiter subiecto vel accidentaliter intransmutabiliter. ¶ Diffinitio materie contingentis intelligitur sic. Materia contingens est ratio rationis etc. Ita q̃ predicatũ conueniat subiecto

accidentaliter transmutabiliter. ¶ Definitio materie remote sic intelligit. Materia remota est relatio rationis. &c. Ita q̃ p̄dicatio repugnãter dicat de subiecto. Exemplum primi homo est animal & homo est risibilis. Secundi homo est currens. Tertiũ homo est equus. Et sic de alijs.

¶ Circa p̄dicta queritur. In qua materia sit ista Deus est homo. Et videtur q̃ in contingenti. Nam predicatum potest vere affirmari & negari de subiecto supponente pro eodem igitur. Antecedẽs probo. Quia illa propositio nunc est vera. Ut patet per beatum Joannem primo capitulo. Et verbum caro factũ est. Ubi intelligitur caro id est homo. Et si deus de sua potentia absoluta dimittat naturam humanam quã habet, quod posset facere si vellet, ista similiter est vera deus non est homo igitur antecedens verum.

¶ Sed contra. Videtur quod sit in materia naturali. Quia ideo ista est in materia naturali Petrus est homo. Quia in Petro invenitur perfecte natura humana. Sed in christo perfectissime natura humana reperit igitur ista est in materia naturali deus est homo. ¶ Sed contra utrunq; probatur q̃ sit in materia remota. Extrema illius propositionis importantia naturas maxime distantes: igitur est in materia remota. Antecedens patet. Quia predicatum importat naturam humanam & subiectum divinam: Que in infinitum distant. Sed consequentia probatur: quia non alia ratione ista est in remota materia scilicet homo est equus.

¶ In hac q̃one duo fient. Primo ponetur opinio nominalium. Et reijcietur tanq̃ non vera. Secundo ponetur Thomistarum opinio. Et probabit. Pro primi expeditione. Scito nominales dicere predictam propositionem esse in materia contingenti. Quod patet per magistrum Gabrielem in 3° sententiarum distin. vij. q̃one unica dubitato tertio. Et licet hoc ipse non dicat formaliter. Elicitur tamẽ ex eius verbis necessario. Dicit enim q̃ ista predicatio Deus est homo est accidentalis. Et non intransmutabilis. Ut patet per ipsum dicentem q̃ ita deus contingit est homo sicut sortes cõtingẽter est albus. Que predicatio transmutabilis est: ergo illa similiter deus est homo erit transmutabilis. Sed predicatio accidentalis trãsmutabilis constituit materiam contingẽtem: igitur predicta propositio est in contingenti materia. Similiter dicit in fine p̄allegate q̃õnis. Quod ista predicatio deus est homo non est predicatio per se sed per accidens. Sed ista opinio falsa est. Cuius falsitas ex veritate alterius opinionis apparebit.

¶ Unde pro alia opinione ponitur talis conclusio scilicet ista propositio Deus est homo est in materia naturali ex parte suppositi. Que conclusio probatur rationibus. S. Do. in 3° distin. vij. q̃one. i. ar°. i. et. 3ª. parte q̃õnis. xvi. ar°. p̄mo. Dicit enim sic in scripto loco preallegato in solutione quinti argumẽti. Cum dicitur Deus est homo. Deus supponit psonam filij. Et significat divinitatẽ. Propositio autem non verificatur ratione significati. Sed ratione suppositi. Et cum hoc suppositũ sit subsistẽs in humana natura: hoc nomen homo per se p̄dicat de ipso. Unde fin. quod vera est et est p̄dicatio per se. Sicut ista Petrus est homo. Et hoc est singulare in ista materia. Quia nunq̃ alibi invenitur q̃ idem suppositum unum essentialiter in duabus naturis. Et ideo non potest dici q̃ sit per accidens. Sicut ista album est homo. Id enim quod est p se suppositũ hominis non est p̃s significationis huius nominis album. Album enim solum qualitatem significat. Cũ nomen significat unum. Ex albedine autem & subiecto non fit unum simpliciter. Unde hoc nomẽ album copulat suũ subiectum: quasi extrinsecũ. Deus autem importat suppositũ divine nature. Quod etiã idem est humane. Nõ quasi extrinsecũ: sed sicut clausum in significatione huius nominis homo. Et ideo hec non est p accidẽs. Deus est homo. Sed habet aliquid simile cũ illis q̃ sunt p accidens. Inq̃tum predicatum non inest subiecto ratione forme importate p subiectũ. Hec. D. S. formaliter. Et valde mirabiliter. Que verba expositione minime indigẽt. Nisi tamẽ ibi. Quod quando dicit. S. D. q̃ propositio non verificatur ratione significati. Intelligendũ est ratione significati formalis. Quia ratione significati materialis bene verificat. Quia significatũ materiale est ipsum suppositũ: q̃d iterim in⁹ importat. Ex q̃bus verbis. Doc. S. habes quattuor conclusiones vel quattuor corollaria.

¶ Prima conclusio est talis. Propositio nõ verificatur ratione significati formalis: sed materialis. Hoc est, ratione suppositi. Et vult dicere doctor sanct⁹. Q̃ predicatũ non denotat convenire subiecto pro formali: sed pro materiali.

¶ Secunda. Ista propositio Deus est homo est in materia naturali/ et de per se ex parte suppositi. Et p consequens ista. Homo est de⁹. Quia non est potior ratio de una q̃ de alia.

¶ Tertia. Iste modus existendi in materia naturali ex parte suppositi: quo ista propositio Deus est homo existit: non est reperibilis extra propositum.

¶ Quarta. Iste propositiones Christus Jesus est homo/ Christus Jesus est Deus. Sunt in materia naturali. Non solum ex parte suppositi. Sicut due prime. Sed etiam ex parte significati formalis. Cuius ratio est. Quia hoc nomẽ Christus Jesus/ significat de formali duas naturas in christo. Et sic subiectũ predictarum propositionũ non potest intelligi sine predicato. Quod non fit in primis duab⁹. Quarum subiectum importat de formali unam naturam tantũ. Licet copuletaliã. Supposita unione hipostatica. Ut suppõit.

¶ His notatis respondetur ad argumenta. Et q̃ dem ad argumentũ concludens prefatam propositionem esse in materia naturali. Respondet concedendo consequens. Quia pro nobis est. ¶ Ad aliud vero probãs eam esse in materia contingenti. Respondetur distinguendo antecedens scilicet q̃d predicatum possit adesse & abesse. Vel de potentia dei absoluta & sic concedo vel de ordinaria & sic negatur. Et hoc sufficit ad hoc q̃ talis propositio sit in materia naturali simaliquos.

¶ Sed ut magis argumentum evacuetur. Respondetur negãdo consequentiã. Quam si probaveris. Ex eo q̃ arguitur a definitione ad definitum. Dicitur q̃ ꝙ illa definitio materie contingentis intelligit sic scilicet. Materia contingens est illa: in qua predicatũ potest adesse & abesse &c. Cum hoc/ q̃ forma importata in recto p aliq̃d extremũ non trahatur ad idem esse quod habet suppositũ forme importate per aliud extremum. Quemadmodum fit in predicta propositione. Nam nature humane in christo communicat esse divini suppositi. Et p hanc solutionem poteris respondere alicui tibi probanti q̃ corpus sit accidens respectu anime rationalis. Quia sm̃ Porphirium in pre

sibilibus. Accidens est qd adest τ abest. τc. Sed cor pus adest τ abest anime humane. Ut patet de mor talis nunctius dietuadiuis resurrectoris. Et de nobis vi uos: qui mouemur: igitur corpus est accidens τ non substantia.

¶ Ad hoc respondet ꝙ consimiliter intelligenda venit diffinitio accidentis sic. s. accidens est qd adest τ abest. τc. dutamē non trahat ad idē esse: qd hēt illud cui adue nit. Modo qui corpus aduenit aīe rationali: aīa cōicat sibi suū esse existētie: τ hoc etiam dicit. d. G. vbi supra.

¶ Ad. 3m. argumentū respōdet distinguēdo/ ꝙ illud nō sit 2 natiuet distinctas naturas vel distātes distantia nature. Hoc est ꝙ vna natura nō sit alia τ sic cōcedit vel distātes distātia suppositali. Hoc est/ ꝙ sint indisti ctis suppositis τ sic negatur quia (vt dictum est) persona xpī est vnum suppositum in duabus naturis.

¶ Ex quo etiā habet ꝙ si xpūs de sua potentia absoluta assumeret naturā leoninā: nō dimittendo humanam: ista esset in materia naturali hō est leo ex pte supposit.

¶ Infertur 2o (qd iam ex dictis liquet) ꝙ ista ppositio sortes est currēs non est in materia naturali ex parte suppositi: dato ꝙ subiectū τ pdicatū īportēt idē suppo situ: qr cursus nō vnit sorti vniōe hipostatica seu psō nali. Nec etiā τ cursu sorte cōstituit vnum de p se: sed per accidēs. Opposita autē horū reperiuntur in xpō.

¶ Dixi in expositione materie cōtingentis τc. hoc ꝙ forma importata in recto. τc. qr ista ppositio/ anima ē informās corpus est in materia cōtingēti. Nec hoc re pugnat dictis. Ut patet pspicienti diligēter. ꝓ ista ma teria videsi placet cardinalē. s. sixt. in 3o p. q. 10. ar. pō.

¶ 2o queritur in qua materia sit ista/ Hō albus est aīal: probatur ꝙ sit in materia naturali: qr predicatū est d essen tia subiecti: igitur/ ꝯña tenet a parte diffinitionis dis tincte: ā ipsi 2 diffiniti. Añs pz/ qr impossibile est hō minem albū intelligi: quin intelligat animal: igit. τc.

¶ Sed cōtra: videt ꝙ sit in contingēti sic/ Est ppositio contingēs: ergo est in materia cōtingēti ꝯña apparet bona τ āteceds pbat/ qr modo illa ē vera τ si nullus homo sit albus est falsa: igitur est contingens.

¶ Pro huiꝰ q. solutione duo sic. Primo respōdebit ad q. secundū nominalium opinionem/ Secundo se cundum viam thomistarum.

¶ Pro prima expeditione. Notandū nominales non solū asserere illā ppositionē esse contingentem. Sed etiā istā hō est animal: qr dicunt eam esse verā hoībꝰ existentibꝰ: et illis deficientibus esse falsā. Sed hoc cō dēnatum fuit parisiꝰ. Et simon de lendenaria retra ctauit se publice in parisiensi vniuersitate: quia hoc in quibusdam suis dictis asseuerauerat. Licet aliqui no minales dicāt: excōmunicationem sup hoc latā iā non habere vim: eo ꝙ passim nominales predicāt ppositionē contingentē affirmēt: qr (vt dicitur ꝯsuetudo est lex nō scripta: veruntñ ꝯsuetudo mala nō est lex: sed corru ptela ad minus in his q̄ sunt contra ius diuinū τ na turale: ꝙ dixit: an hoc est p eis qr excōmunicatio illa erat de iure positiuo. Respōdeo: ꝙ quicqd sit d neothericis primi tamē cōtrafacientes excōmunicabāt de facto. Et intelligo de subiectis constitutionibus parisiensibus. Nam etiam solet dici ꝙ cōstitutiones parisius facte non transeūt secanā. ¶ Alii vero videntes ꝙ philoso phus erat in ea opinione: sicut τ primi parisiēses: dixe runt nobiscū illā ppositionē esse necessariā. Si ly est absoluat a tēpore vel termini ampliet. Ut coronel i posterioribus. Obstamen tenent cōcedere ꝙ sit i ma teria naturali ppter argumentū factū. Nec ista respo

giant. Nā non est idē ppositionē esse in materia cōtin genti τ esse ppositionē contingētē. Ergo secūdū reales. Nec ppositionē esse necessariā: τ esse in materia neces saria vel naturali: qd idē est. Nā ista ppositio sortes cōtingenter currit est ppositio necessaria. et in materia contingēti. Sic etiā dicunt nominales/ ꝙ ista ppositio hō est aīal est in materia naturali τ est ppositio ꝯtingens.

¶ Pro secunda enodatione sciū ꝙ omnes thomiste tenentur asserere. Hanc ppositionem. s. homo albꝰ est animal esse in materia naturali p quo videat capolus 3. d. 21. contra cōclusionē secundā τ sōcinā. 2. metha. q. 5. τ durandus. 3. d. 11. q. prima. Et reuerēdissimꝰ in primo diss. 4. q. 1. notabili primo τ cardi. in primo poste. capto 10. τ capot. 13. τ petrꝰ bruxellis in posterioribus. Quia omnis ppositio de p se secūdū. d. f. est in materia nāli e vt patet primo perier. loco allegato superius. Et ista ē de per se vt patet p eundē. d. f. 3o. d. 7. q. 2. ar. primo. Et clarius. d. 10. q. prima. ar. 2. columna. 3. Ubi dicit ista xbū formaliter. s. ꝙ in ppositionibus de per se aliter est ex parte subiecti τ aliter ex parte predicati. Quia ex parte subiecti sufficit ꝙ secundū vnū trū eorum: q̄ in subiecto cōtinet predicatū per se subiecto conueniat: Ex parte autem predicati oppositū ꝙ quicqd est i p dicato p se conueniat subiecto. Unde hec non ē per se homo ē animal albū. Hec autē ē p se homo albꝰ ē aīal e: que verba in hac materia sunt summe notāda. Et sic cum illa ppositio sit d per se albꝰ homo ē aīal cōclusio est (vt dictū est) ꝙ sit in materia naturali. Sed cōtra. Nam videt secūdū hoc/ ꝙ ista sit p se similiter homo albꝰ est albus. Et similiter ista: corpus albū ē album. Et tamē. d. f. in libro primo d aīa dicit ꝙ albedo non est de essentia corporis albi. Ad dubiū dicit ꝙ verum est illas esse de p se. Et ad dictū. d. f. dicit ꝙ est intelligen dū in sensu diuiso. Ita ꝙ sensus sit/ ꝙ albedo non est de essentia illius in q̄ est corpus album. Nō tamen in sensu cōposito: in quo ipsemet dicit cum pbo: ꝙ albe do ē de essentia hominis albi. Et pōt aliter intelligi. s. ꝙ non sit de eius essentia: qr illud aggregatū non ha bet essentiā. cū sit ens p accidēs. Uide respōs. 3 vbi s.

¶ Sed hinc statim emergit difficultas q̄ talis ē. Si verum ē ꝙ dicta ppositio ē de p se τ in materia natu rali: igitur erit necessaria/ cōsequēs ē falsum: igitur τ antecedēs. Cōsequētia patet p pbm primo posterio rum: qr omne de p se ē necessariū. Et p sanctū Tho. primo perhiermenias dicentē ꝙ solū ppositiōes affirma tiue in materia necessaria τ seu naturali determina te sunt vere semp ꝙ aūt ꝯñs sit falsum patet: qr rebus vt nunc illa ē vera. Si vero nullus homo sit albꝰ: illa est falsa. Et ꝙ in isto casu sit falsa pbatur per. S. Tho. in 3o. dis. 7. q. 2. arti. primo. Ubi dicit ꝙ omnis determi natio debet verificari de determinato: de hoc ꝙ ppo sitio: vbi talis determinatio positiua sit vera. Sed in casu posito ista ē falsa homo ē albꝰ igitur. ¶ Amplius in opusculo de vsuris capto vndecimo dicit hāc esse falsam Homo volans ē animal. Quare ppositio ne cessaria p falsam implicationē reddit falsa. Sed ad hoc vltimū cōmuniter dicit. Illud esse verum: qñ im plicatio ē impsa. Nō tamē qñ est possibilis hec ni hil est. quare. d. f. vbi illā intelligit. Ut ex predictis lo cis dici pōt. Quam obrē inter thomistas non parua est controuersia circa istius ppositionis necessitatē et cōtingentiā: quibusdā dicētibus eam esse necessariā quibusdā cōtingentē/ veritamē p doctorū cōcordia τ materie elucidatione ponitur regula quedam gene ralis que talis est

¶ Omnis propositio in materia naturali existens: cuius extrema sunt simplicia est necessaria: quia secundum thomistarum oppinionem: et commune modum naturalem intelligendi in talibus copula absoluitur a tempore. Si vero ambo extrema sint complexa. Idem dicendum est Dummodo tamen nullum illorum includat tempus determinatum vt statim dicetur. Et sic ista est necessaria/ homo albus est animal coloratum. Si vero tantum vnum extremum sit complexum. Distinguendum est: quia tunc vel vna pars complexi distrahit aliam. Ita quod faciat illam stare pro tempore determinato et tunc talis propositio est contingens. Ut patet de ista: homo qui nunc est/ est animal: et de ista: homo qui fuit est animal. absurdum enim est dicere quod si ille propositiones essent in intellectu alicuius angeli antequam deus crearet mundum: quod essent vere. Quod tamen requiritur ad hoc quod sint necessarie. Si vero ambe partes possunt abstrahi a tempore quocunque: tunc vel in tali propositione copula absoluitur vel non. Si primum est necessaria et si hoc sit in ista homo albus est animal dicitur eam esse necessariam: et tunc illa determinatio verificanda est cum ly possibiliter ut sic. s. homo albus est animal: et homo possibiliter est albus. Si vero talis copula non absoluatur. Talis propositio erit contingens. Ut patet in predicta propositione: si ly est dicat existentiam. Nec inconueniens aliquam propositionem contingentem esse in materia naturali. vt dictum est. Et patet de ista homo qui nunc est/ est animal. Et similiter non inconueniens quod aliqua necessaria sit in contingenti. Ut patet de ista. Homo possibiliter est currens et quod sit necessaria patet quia quando tercium quod significat taliter necesse est esse. Et aliqua necessaria est in materia remota. Ut patet de ista homo impossibiliter est equus: et aliqua impossibilis in materia naturali: vt patet de ista homo impossibiliter est animal.

¶ Istis notatis respondetur ad argumenta in capite questionis: concedendo primum. Ad 2m negatur consequentia: cuius ratio patet ex dictis. Ad alia argumenta facta in corpore. quo dicitur quod si copula absoluatur a tempore est necessaria. Ut dictum est. Et ad argumenta contra hoc obiecta. Respondetur ad primum concedendo consequentiam. Et ad ... auctoritatem ... argumento negatur falsitas consequentis. Et ad probationem dicitur quod si ly est absoluatur a tempore: debet verificari cum ly possibiliter vt dictum est. Si vero non absoluatur: non debet poni. Et sic dictum. d. s. semper est verum. ¶ Circa illam autem auctoritatem quod dicitur quod ista est falsa. Homo volans est animal. dicitur quod non est ad propositum. Non enim ibi dicit. d. s. quod ista propositio homo volans est animal sit in materia naturali vel de per se: sumpta illa determinatione prout repugnat nature humane. Sed est in materia remota: sicut ista homo irrationalis est animal. Dixi prout repugnat. etc. quia modo non est dificultas an sit factibile quod homo naturaliter haberet alas. Et sic dictum. s. d. debet intelligi in sensu diuiso et non in composito. Ita quod sensus sit quod vna propositio que nunc est in materia naturali potest reddi falsa propter falsam implicationem: ipsa tamen remanente in materia naturali: si implicatio sit impossibilis. Et isto modo respondendo apparet concordia inter doctores.

¶ Circa predicta dubitatur: in qua materia sit ista/ animal est homo: et ista/ Omne animal est homo: et ista/ Sortes est homo vel equus: et ista Non homo est non equus: et ista/ Homo vel equus est equus vel leo: et ista/ Homo est mortuus: et ista/ Nix est nigra: et ista Chimera est chimera: et ista/ Sortes non est iuuenis.

¶ Ad dubium respondetur sic/ De prima dicitur quod est in materia naturali: et licet predicatum non sit de essentia subiecti quo ad totum subiecti ambitum. est tamen de essentia aliquorum suppositorum subiecti et hoc sufficit. Et si contra hoc arguatur: quod predicatum potest adesse et abesse subiecto. s. vere affirmari et negari: igitur non est in naturali: sed in contingenti. Ad hoc respondetur distinguendo antecedens vel pro eodem et de eodem supposito numero et sic negatur vel pro diuersis et sic conceditur et negatur consequentia: quia primum requiritur et secundum non sufficit: et per idem soluitur argumentum: quo probatur de ista. a. homo non est animal: quod non sit in naturali.

¶ De 2a teneo quod sit in naturali quia extrema eius sic se habent quod vnum est de essentia alterius quo ad aliqua eius supposita. Nec extrema accipienda sunt cum suis dispositionibus: presertim si tales dispositiones proueniant a signo non effectiue a partibus extremorum. Alias non videtur quare ista sit in materia naturali homo contingenter est animal. Nec ista nullus homo est animal cum ly contingenter appellet contingentiam supra predicatum. Et ly nullus distribuat negatiue ipsum predicatum et subiectum. Similiter potest argui de ista homo impossibiliter est currens quod non sit in contingenti.

¶ De 3a dicitur similiter: quod est in naturali quia totale predicatum cathegorematice est de essentia subiecti: licet illius vna pars non sit de eius essentia.

¶ De 4a dicitur idem quia aliquod suppositum predicati est de essentia alicuius suppositi subiecti: quod patet quia subiectum et predicatum supponunt pro lapide et leone et multis aliis.

¶ De. 5a. dicitur idem propter id quod dictum est in 3a.

¶ De. 6. dicit reuerendissimus cayethanus: quod eo modo quo est vera/ est in materia naturali. i. quando verificatur pro homine qui fuit et modo non est. Eo vero modo quo est falsa est in materia remota: quia tunc subiectum accipitur pro homine viuo. Et sic predicatum repugnat subiecto. Alii dicunt eam esse in materia contingenti. Sed prima solutio videtur subtilior sub phisica consideratione. Et 2a que respicit affirmationem vel negationem localiter sed vtraque potest substineri.

¶ De. 7a. dicitur quod si ly nigra denominet niuem extrinsece quod posset fieri si nix poneretur in atramento. Tunc est in contingenti. Si vero denominet intrinsece. i. quod ex sua natura debeat sibi nigredo: est in remota.

¶ De. 8a. dicitur: quod est in materia naturali et licet predicatum non sit de essencia subiecti (proprie sumendo essentiam) est tamen de essentia improprie. i. eo modo quo entibus rationis conuenit essentiam habere: quia subiectum non potest intelligi absque predicato.

¶ De. 9a. dicitur: quod est in contingenti: sed contra hoc arguo quod non: quia predicatum non potest vere affirmari et negari de subiecto: igitur. etc. antecedens probatur ponendo quod sortes nunc sit senex: in quo casu ista est vera sortes non est iuuenis. Ista autem sortes est iuuenis non amplius erit vera: igitur. etc.

¶ Ad hoc respondetur distinguendo antecedens: quia vel ly potest dicit potentiam naturalem: sic conceditur: quia tunc est sensus quod predicatum non potest in presenti: nec poterit in futurum affirmari de subiecto vel ly potest dicit potentiam logicam: qualem diffinitio dicit: et sic nego antecedens quia tunc est sensus quod predicatum nec potest nec potuit nec poterit affirmari de subiecto. Et hoc falsum est: quia in preterito tempore: quando sortes erat iuuenis potuit affirmari et hoc sufficit.

¶ 2o dubitatur: an semper conuertens et conuersa vlis et particularis et oes propositiones opposite sint in eadem materia

¶ Ad hoc dubium respondent nominales affirmatiue quia omnes predicte propositiones componuntur ex eisdem extremis et per consequens ex eadem materia quia per eos materia est extrema propositionis. vt dictum est.

¶ Secundum doctores reales dicendum quod non semper contrarie et conuersa sunt in eadem materia. vt patet in omnibus propositionibus que sunt in materia naturali eo quod predicatum est de essentia alicuius partis subiecti precise. Nam ista est in materia naturali/ homo albus est animal et ista in contingenti/ animal est homo albus absoluendo in consequente ly est a tempore. Si hoc fieret etiam in antecedente: alias argueretur ab amplo ad non amplum et antecedens esset necessarium et consequens contingens: sed sumendo eodem modo copulam in antecedente et consequente consequentia erit bona.

¶ De vniuersali vero et particulari et aliis oppositis dicendum quod si teneatur opinio dicens quod oportet aspicere ad dispositiones extremorum: non semper sunt in eadem materia. Nam secundum tenentes hoc ista est in remota/ omne animal est homo: et ista in naturali aliquod animal est homo. Si vero teneatur alia oppinio quam sequitur sunt semper sunt in eadem materia.

¶ 3° dubitatur in qua materia est ista Coruus est niger: quia videtur quod non sit in naturali: quia predicatum non est de essentia subiecti vt patet/ nec proprium eius ad minus quarto modo. quia multa alia a coruo sunt nigra: nec videtur quod sit in contingenti: quia predicatum non potest adesse vel abesse subiecto. etc.

Ad hoc dubium respondetur dupliciter. Primo concedendo quod non sit in naturali materia. Et ad probationem quod non sit in contingenti negatur antecedens/ vt dicit enim Albertus magnus quod si fomantur oua coruini et tangantur pinguedine catti simul cum argento viuo nascentur corui albi. Et cornucopia refert se vidisse coruum album. Et ego audiui a quodam fide digno: nostris temporibus quendam coruum album romam fuisse delatum. Verum est tamen quod illa albedo non erat perfecta prout ille dicebat.

¶ 2° dicitur admisso quod nigredo realiter a coruo nequeat separari: et propterea non sit in contingenti: et ad probationem distinguo antecedens .s. quod predicatum non possit adesse et abesse subiecto preter subiecti corruptionem: quia vel intelligitur de corruptione reali et sic transeat: quia hoc non requiritur vel de corruptione intellectuali: et sic nego. possum enim ego intelligere coruum album absque eo quod destruatur natura corui in secundum intellectum. Que distinctio potest haberi ex beato augustino libro vndecimo de trinitate capitulo decimo sic dicente/ Quis enim vidit cygnum nigrum: quasi dicat nullus. Quia visio terminatur ad rem vt realiter est. Sequitur. Et propterea nullus meminit .s. cigni nigri. Dicit vltra. Cogitare tamen quis non potest? Quasi dicat quilibet potest. Cuius probatio subditur. Facile est enim illam figuram quam videndo cognouimus nigro colore perfundere .s. intellectu. Et confirmatur auctoritate porphirii dicentis in predicabilibus se posse intelligere ethiopem candore nitentem.

¶ Sed statim est replica Quia ex hoc sequitur: quod ista propositio homo est risibilis esset in materia contingenti: quod est falsum consequentia probatur: quia possum intelligere hominem in prima operatione intellectus absque eo quod intelligatur risibile: quod patet quia risibile non ponitur in diffinitione hominis.

¶ Ad hanc replicam negatur consequentia: quia solutio intelligitur in secunda operatione intellectus. Pro cuius ampliori notitia ponam hic solutionem cuiusdam argumenti similis huic: quam ponit. D. S. in de potentia. q. vel materie de spiritualibus creaturis ar. vltimo ad argumentum septimum. dicit enim sic: dicendum quod duplex est operatio intellectus: sicut dicitur in 3°. de anima. Una qua intelligit quod quid est: et in illa operatione intellectus potest intelligere essentiam rei sine proprio et sine accidente: cum neutrum eorum ingrediatur rei essentiam. Alia est operatio intellectus componentis. Et sic potest substantia intelligi sine predicato accidentali. Etiam si sit secundum rem sit inseparabile: sicut potest intelligi coruum esse album. Non enim ibi est repugnantia intellectuum: cum oppositum predicati non dependeat ex principiis subiecti seu speciei corui: que significatur nomine in subiecto posito. Hac vero operatione non potest intelligi quod homo non sit risibilis vel quod triangulus non habeat tres angulos equales duobus rectis. Hic enim est repugnantia intellectuum: quia predicatum dependet ex natura subiecti/ verum in suis predicabilibus dicit quod ista est in naturali materia/ iste coruus est niger: quia licet predicatum non fluat ex principiis speciei tamen ex principiis indiuidui. Uide similiter celeranum reuerendissimum in suis predicabilibus in posteri.

¶ Dubitatur. 4° an propositio sit in materia vel materia in propositione. Respondetur breuiter quod propositio potest sumi dupliciter vno modo pro materiali et sic propositio supponit pro ipsis terminis ex quibus conficitur propositio ipsa. Secundo formaliter et hoc dupliciter vno modo pro habitudine subiecti ad predicatum: et ista est materia propositionis. Alio modo pro modo enunciandi .s. vniuersaliter: particulariter: affirmatiue: negatiue. Tunc dicitur quod si propositio sumatur materialiter materia est in propositione quia habitudo subiecti ad predicatum est in ipsis terminis. Si vero sumatur propositio. 3°. modo .s. pro modo ipso enunciandi: propositio est in materia quia ex eo quod propositio est in tali vel tali materia possumus eam vere affirmare vel negare proferre vniuersaliter vel particulariter etc. Sed contra quia sequeretur isto modo quod materia esset forma quod videtur inconueniens. Respondetur distinguendo consequens: respectu vnius et eiusdem nego: respectu diuersorum concedo. Nam anima respectu corporis est forma et respectu scientie est materia. Et ob hoc dixit magister burlelis primo notabili in hac lectione verbis vltimis non est inconueniens quod vna forma sit materia alterius.

¶ Dubitatur. 5°. in qua materia sit ista/ Homo sit albus. Respondetur quod in contingenti: sed contra. D. S. dicit in 4°. dis. vndecima. q. prima. ar. 4°. questiuncula. 1ª. in .c. quod est de per se. Ista vero per accidens .s. nigrum fit album. Ad hoc respondetur quod illud dictum .d. s. est verum in philosophice loquendo non logice. Nam non est sensus quod illa propositio sit necessaria vel in materia naturali: sed sumitur ibi de per se prout conuenit generationibus et alterationibus prout considerantur a naturali philosopho.

¶ Sequitur textus.

Ex fine natura contrariarum talis est quod si vna est vera reliqua est falsa et non econuerso [illegible] possunt enim ambe simul esse false in contingenti materia. Ut omnis homo est albus: nullus homo est

albꝰ. In naturali vero mā et remota semp una est vera et reliqua falsa. Ut omnis hō est animal: nullus homo est animal. Omnis homo est asinus: nullus homo est asinus. Et in materia contingenti de accidente inseparabili. Ut omnis coruus est niger: nullus coruus est niger. Sed ille que sunt de accidente separabili possunt ambe esse false. Ut omnis homo est albus: nullus homo est albus. ¶ Lex sive natura subcontrariarū talis est. quod si una est falsa reliqua est vera: et non econtra: possunt enim simul esse vere in contingenti materia. Ut quidam homo est albus: quidā homo non est albus. Unde lex subcontrariarum cōtrario modo se habet legi cōtrariarū. ¶ Lex sive natura cōtradictoriarū talis est. quod si una est vera reliqua est falsa: et ecōuerso: in nulla enim materia possunt esse vere: aut simul false. Ut omnis homo est animal: quidā hō nō est animal. ¶ Lex sive natura subalternarū talis est. quod si universalis est vera particularis est vera et non ecōuerso: potest enim particularis esse vera: sua universali existente falsa. Ut omnis homo est albus: quidā homo est albus. Si vero particularis sit falsa: vlis erit falsa et nō econuerso.

¶ Sequitur glosa.

Finita et divisa materia ppositionum: Petrus hispanus ad determinandū de legibus accedit dicens. Lex sive natura contrariarum. etc. Pro cuius textu est sciendū. Sciendum quod lex sumitur dupliciter. Uno modo proprie et sic sumitur a legis peritis. Et sic diffinitur a. S. Tho. pª 2e. q. 90. ar. 1. Sic lex est regula et mensura actuum agentium ... Et isto modo nō sumitur hic. Alio modo sumitur transumptive et similitudinarie pro quadam proprietate ppositionibus oppositis conveniente. Et isto modo diffinitur sic. Lex est regula quarundam ppositionum aliquo modo sibi inuicem oppositarum participantium veritate tantum vel falsitate tantum: vel utroque vel in hoc quod una inferat aliam nō tamen ecōtra. ¶ Hoc notato sciendum est quod lex contrariarum consistit in tribus punctis. Quorum primum est quod contrarietati repugnat veritas in quacumque materia. Hoc est quod nulle possunt esse simul vere: bene tamen false vel una vera et reliqua falsa. Et hoc 2m non est de essentia illarum sed accidit illis.

¶ 2m est quod in materia contingenti de accidente separabili possunt ambe esse false. Ut omnis homo est albus: nullus homo est albus.

¶ 3m est quod in materia naturali et in contingenti de accidente inseparabili et in remota: semper si una est vera reliqua est falsa. Exempla primi omnis homo est animal: nullus homo est animal. Secundi omnis coruus est niger: nullus coruus est niger. ¶ Ex hoc habetur quod secundum mentem petri hispani. Ista ppositio contraria est in genere in materia contingenti, ut dictum est. Istud tamen ... patebit instantias in fine lectionis ... ¶ Lex subcontrariarum consistit in aliis tribus punctis: contrario modo se habentibus ad tria puncta cōtrariarum. Quorum primum est quod subcontrariis tantum repugnat falsitas in quacumque materia. Hoc est quod nunquam possunt esse ambe false. bene tamen vere vel una vera et reliqua falsa: et primum est quod necessario requiritur ad subcontrarias reliqua vero ad bene esse.

¶ Secundum est quod in materia contingenti de accidente separabili possunt esse ambe vere.

¶ Tertium est quod in naturali et contingenti de accidente inseparabili et in remota: semper si una est vera reliqua est falsa: exempla habes in textu.

¶ Lex contradictoriarum consistit in duobus punctis. Primum est quod cōtradictoriis repugnat veritas et falsitas in quacumque materia extra reflexivas.

¶ Secundum est quod in reflexivis possunt esse simul false secundum communiorem opinionem. Ut exemplum patet in istis hec est falsa: hec non est falsa. subiecto prime ipsam eandem demonstrante. et subiecto secunde similiter demonstrante ipsam primam. Dixi secundum cōmunem opinionem. Quia non parum ambigitur ... an sit tabilis ppositio reflexiva: potest enim ... pars negativa ... altercata est ... quando veritas distinguatur ppositio ... in solutione argumenti quo arguebatur ... ppositione hec est vera. Ex quibus patet quod oppositio cōtradictoria in rōne oppositionis est perfectior omnibus aliis intensive et extensive. Intensive quidem quia in quacumque materia habet perfectam repugnantiam. Extensive vero: quia nulla est ppositio que non possit habere contradictoriam. Quippe cū quicquid contingit affirmari contingat et negari secundum phm in primo periher. Bene tamen est aliqua que nō pōt habere contrariam ut est illa propositio in qua nullus terminus distribuitur. Et aliqua que non pōt habere subcontrariam. ut est illa in qua omnes termini distribuuntur.

¶ Oppositio subalterna ut dictum est supra: non potius est dicenda mutua quam opposita. Et per consequens minima oppositionum. Ac perinde lex eius consistit in lege seu natura bone cōsequentie. Et cōsistit in quattuor punctis. Quorum primum est.

¶ quod si universalis est vera particularis erit vera. Quia in bona cōsequentia si antecedens est verum: consequens debet esse verum. Et in subalternis universalis est antecedens particularis consequens.

¶ 2m quod veritatem particularis non requirit veritas vlis. Quia in bona cōsequentia ex falso pōt sequi verum.

¶ Tertium est quod si universalis est falsa non oportet particularem esse falsam rōne predicta.

¶ 4m est quod si particularis est falsa oportet universalem esse falsam: ut patet ex dictis. Exempla habes in textu.

¶ Istis prelibatis restat ponere instantias in quibus non est necesse quod 2m et 3m punctum contrariarum et subcontrariarum habeat veritatem. Pro quo sciendum quod communiter solet poni hec regula. ¶ Omnis propositio affirmativa cuius extrema supponunt pro eodem est vera. Et omnis negativa cuius extrema supponunt pro eodem est falsa. Et omnis negativa cuius extrema supponunt pro diversis est vera. Et omnis affirmativa falsa pro qua regula vide. S. Tho. pª pte. q. 13. ar. 12. Et quia ista regula est communior ponunt instantie

Predictarum intellectis faciliter erit eas ad presentem applicare materiam/quapropter ponitur regula sic.
¶ Omnis propositio affirmativa non exponibilis non modalis. Cuius copula non determinat: cuius copula est simplex cuius non distribuuntur ambo extrema /cuius predicatum non supponit determinate in ordine ad distributionem/ In qua nulla est determinatio. Sine enim casu non vitiata/ Non reflexiva/ Non de predicatione indirecta vbi nulla est ampliatio. Si subiectum et predicatum supponunt pro eodem est vera/ dicitur non exponibilis quia ista est falsa tantum homo est animal/ dicitur non modalis propter istam homo contingenter est animal/ Dicitur 3[m] propter istam omnis homo omne animal est. Dicit 4[m] propter istam omnis homo est b. animal/ Dicit 5[m] propter istam cuiuslibet hominis equus est animal quia rebus vt nunc est falsa/ Dicit 6[m] propter istam/hec est falsa quam demonstrat seipsam/ Dicit 7[m] propter istam omne animal est homo/ Dicit 8[m] propter istam/sortes animal fuit in casu quo in istam presens sit prima in istam esse sortes/ Dicit 9[m] propter istam homo est equus.
¶ Ista regula sic posita/faciliter vt dictum est) poterit vnusquisque intelligere quomodo regule seu leges magistri petri veritatem obtineant et quomodo non.
¶ Animadvertendum tamen est quod ex ista regula non sequitur quod omnis propositio in qua est aliqua instancia predictarum sit falsa/ Nam non oportet omnis et so'a propositio affirmativa. etc. sed omnis tantum sicut non sequitur/ Omne ens quod est rationale est animal: igitur ens quod est irrationale non est animal. Et similiter vide in. D. S. in 4° dis. 15. q. 4. ar. 7. questiuncula 3[a] ad 3[m].
¶ Ultimo circa hunc textum sciendum est ad cognoscendum a priori quales propositiones participent contradictorie: quibus aliqua conditio de assignatis in oppositionibus deest/ quod suppositio distributiva in ordine ad aliam distributivam edificat falsitatem. Ut omnis homo omne animal est. Et similiter suppositio distributiva in ordine ad determinatam. Ut omnis homo est b. animal.
¶ Suppositio vero distributiva in ordine ad confusam tantum vel determinata in ordine ad non distributivam edificat veritatem. Et non intelligo quod distributiva in ordine ad aliam distributivam semper constituat propositionem falsam. Nam ista est vera/omnis sol omnis sol est. Sed quod communiter hoc fit. Et sic de aliis intelligendum est. Ex quibus sequitur quod omnes propositiones que non contradicunt: eo quod terminus qui in vna debet stare confuse tantum: stat determinate: participant legem contrariarum: quales sunt iste omnis homo est b. animal: aliquis homo non est animal. Et ille que non contradicunt: eo quod terminus qui debebat stare determinate: stat confuse: participant legem subcontrariarum: quales sunt iste. omnis homo est animal. a. homo non est animal. Proportionabiliter dic de contrariis et subcontrariis: quia propositiones que non contrariantur eo quod terminus qui debebat in vna supponere determinate vel distributive: supponit confuse: participant legem subcontrariarum: quales sunt iste cuiuslibet hominis equus non est animal/ cuiuslibet hominis equus est animal. Nam casu quod quilibet homo habeat duos equos: ambe sunt vere. Idem dic si alique propositiones non sunt contradictorie. eo quod manet eadem particularitas in ambabus: quales sunt iste. Hominis equus est currens/ hominis quilibet equus non est currens. Nam in casu quod sint duo homines quorum vnus habeat plures equos currentes et alius plures quiescentes vel nullum equum habeat: ambe sunt vere. Opposito modo dic de subcontrariis. Ex quibus omnibus possunt haberi conditiones omnium oppositionum. Et quilibet poterit eas fabricare. Si forsan illarum oblitus fuerit. Dum tamen habeat leges in memoria.
¶ Advertetamen quod illud quod dictum est. s. quod distributiva in ordine ad determinatam edificat falsitatem. Et ordine ad confusam veritatem. etc. habet verum secundum opinionem tenentem quod determinatio non est in ordine ad suum determinabile. Nec econtra. Nam secundum aliam opinionem aliquando contingit oppositum. Dicendo enim sic. hominis quilibet equus currit in casu quod sortis omnes equi currant. Et aliorum hominum quiescant. Illa propositio est falsa descendendo primo sub ly equus. prout dicit 1 et aliqui alii tenendo autem quod illa confusa equivalet determinate sicut dicunt tenentes quod determinatio est in ordine ad suum determinabile / est vera. Ut patet intuenti.

Sequitur tertus.

Tem propositionum vtroque termino participantium ordine econverso triplex est conversio. s. simplex per accidens et per contrapositionem \ Conversio simplex est: quando fit de subiecto predicatum et de predicato subiectum: manente eadem qualitate et quantitate: et hoc modo convertitur vniversalis negativa in seipsam et particularis affirmativa in seipsam \ Ut nullus homo est lapis: nullus lapis est homo \ Quidam homo est animal: quoddam animal est homo.

Sequitur glosa.

Pro huius textus evidentia in quo diviso conversionis tangitur. Sciendum quod conversio in tota sua communitate diffinitur sic. Conversio est 2 terminorum de forma acceptionis terminorum; in qua arguitur ab vna propositione categorica ad aliam eiusdem qualitatis: que vtroque termino participant ordine econverso vel ab vna ad aliam: in qua extrema sunt termini contradictorii terminis alterius ordine transposito. Illa vltima pars ponitur ad includendam conversionem per contrapositionem. Ly que vtroque termino participant ordine econverso: ponitur propter simplicem. et de per accidens. Ly consequentia tenens de forma acceptionis terminorum: ponitur loco generis. Residuum vero loco differentie. ¶ Quid autem requiritur ad similem acceptionem terminorum dictum est supra. Tamen hic notandum est quod sinonimitas intrinseca in istis conversionibus est sinonimitas que est inter subiectum vnius et predicatum alterius. Et inter predicatum eiusdem et subiectum alterius. Unde ista consequentia tenet de forma acceptionis terminorum. aliquis homo est animal: ergo aliquod animal est homo. Et quod ista sinonimitas in ista materia sit intrinseca: patet quia remota tali sinonimitate non remanebit conversio.
¶ Hoc habito divisio textus sic intelligitur: propositionum vtroque termino participantium. etc. idest inter omnes duas propositiones vtroque extremo totaliter seu per

ticulorum tamen pars extremi in qua non participat sit negatio infinitans: est vna trium conuersionum. s. simplex vel per accidens vel per contrapositionem. ¶ Ex quo infertur q propositiones inter quas est conuersio per contrapositionem non participant perfecte vtroque extremo. vt patet de istis. aliquis homo non est animal: ergo aliquod non animal non est non homo. Ideo glosanda est diffinitio Petri hispani vt dictum est.

¶ Ibi diffinitione intellecta facillimum erit diffinire quodlibet membrum. Si enim predicte diffinitioni vbi dicit (eiusdem qualitatis) addatur et quantitatis: remota particula que ponitur pro conuersione per contrapositionem: habebitur diffinitio conuersionis simplicis. Et sic quasi Petrus hispanus dicit conuersio simplex est quando fit. &c. Sensus est conuersio simplex est consequentia tenens de forma acceptionis terminorum in qua arguitur ab vna categorica ad aliam: eiusdem qualitatis et quantitatis: que vtroque termino participant ordine econuerso. Dicitur que ista conuersio simplex: quia nulla in ea fit mutatio preter extremorum mutationem: manente eadem qualitate et quantitate: quod intelligitur de identitate specifica. Non enim requiritur q in conuersa et conuertente maneat eadem quantitas numero. Alia autem membra in posterum diffiniendum relinquo.

¶ Ad conuersionem quamcumque requiruntur. 5. conditiones que ex diffinitione possunt haberi: quarum prima est q conuersio sit consequentia tenens de forma acceptionis terminorum. ¶ 2a. q sint due propositiones. ¶ 3a. q sint categorice. ¶ 4a. q de totali subiecto fiat totale predicatum. nisi pars predicati fuerit signum: tunc eo ipso effecto parte extremi vel non effecto: non variatur falsitas vel veritas propositionis nisi in conuersione per contrapositionem. Exemplum primi hec est bona conuersio simplex. aliquis homo est animal: ergo animal est aliquis homo. ¶ 5a. est generalis. Et est q seruentur omnes proprietates logice que bonitatem consequentie impediunt.

¶ Pro ampliori noticia conuersionis simplicis. notandum est q quando in diffinitione eius Petrus hispanus dicit q in conuersione simplici debet manere eadem qualitas et quantitas ly quantitas potest sumi dupliciter. Vno modo vt sumebatur in conditionibus ad similem formam requisitis. Et tunc eadem est quantitas quando seruatur similis suppositio ampliatio. &c. Et in isto sensu omnia genera propositionum possunt conuerti simpliciter et non tantum duo illa de quibus loquitur Petrus hispanus. que sunt propositio particularis affirmatiua et vniuersalis negatiua et adhuc de simplicibus extremis. Hoc patet quia ista particularis negatiua homo non est animal conuertitur in istam omne animal. b. homo non est. Et ista vniuersalis affirmatiua omnis homo est animal in istam. a. animal omnis homo est. De aliis duobus generibus patet in textu. Veruntamen istum sensum non pretendit Petrus hispanus/alias non posuisset tantum. 2o. genera hac conuersione conuertibilia. ¶ Alio vero modo potest sumi ly quantitas: prout in quantitatibus. Et isto modo videtur loqui. P. H. Et intelligit sumi dictum in propositionibus de simplicibus extremis et de modo loquendi consueto et de predicatione directa et in aliis huiusmodi. Isto si iudicem 2o. modo ista non potest conuerti simpliciter. s. nullus homo est sortes et tamen est vniuersalis negatiua. Idem dic de ista omnis homo animal non est: et ista omnis homo omne animal est potest conuerti simpliciter isto. 2o. modo. Et sic de similibus alias: nec propterea sequitur Petrum hispanum male dixisse. Ipse enim vt dictum est: loquebatur de propositionibus directis. &c.

Et nota q isto etiam. 2o. modo propositio particularis indefinita et singularis quo ad quantitatem non differunt. Sed reputantur eiusdem quantitatis. Et sic hic erit conuersio simplex homo est sortes: ergo sortes est homo quia licet antecedens sit propositio singularis. Reputatur tamen particularis vel indefinita in proposito: et hoc dicunt aliqui Petrum hispanum voluisse innuere quando dixit. q eadem est conuersio particularis indefinite et singularis. Sed hic sensus non habetur necessario ex illis verbis. Sensus enim illorum est q quacumque conuersione conuertitur particularis conuertitur et indefinita et singularis quod sensus a predicto plurimum distat ab alio.

¶ Contra hec arguitur primo. non valet album fuit nigrum: ergo nigrum fuit album et tamen est conuersio simplex igitur diffinitio nulla maior probatur quia casu q sortes solus sit et fuerit et in isto instanti presenti sit albus et numquam antea bene tamen fuerit niger: antecedens est verum et consequens falsum. Et q antecedens sit verum probatur. bene valet. hoc fuit nigrum: signato sorte: et hoc est vel fuit album: ergo album fuit nigrum: falsitas autem consequentis patet ex casu maiorem probatur: fit de subiecto predicatum et econtra et seruatur eadem qualitas et quantitas igitur.

¶ Ad hoc argumentum respondetur: concessa maiore negando minorem. Et ad probationem distinguo antecedens vel q fiat de subiecto predicatum et econtra cum aliis conditionibus. Et sic nego vel sine illis et sic concedo. modo in hoc argumento non seruatur appellatio. in prima enim preteritio importata per copulam cadebat supra ly nigrum et in secunda tenet in consequente cadit supra ly album. Ideo sic debet conuerti album fuit nigrum. ergo nigrum quod fuit nigrum est vel fuit album. Et similiter argueb atur ex parte de ly album ab amplo ad non amplum affirmatiue.

¶ Sed contra conuertendo isto modo non fit de totali predicato totale subiectum et econtra: igitur conuersio est nulla: antecedens est euidens ex se. Et consequentia tenet ex predictis.

¶ Ad hanc replicam dicitur q duplex est conuersio. s. propria et impropria. Et si loquaris de propria: verum est quod dicis et tali conuersione predicta propositio non potest conuerti vel si loquaris de impropria. Et sic dicitur q hoc non requiritur/presertim quando illud quod additur ponitur ob logicas proprietates conseruandas.

¶ Proportionabiliter dicatur de ista. album erit nigrum que conuertitur in istam. nigrum quod erit nigrum est vel erit album. Et ista album est vel fuit nigrum. In istam nigrum quod est vel fuit nigrum est vel fuit album: et sic de similibus.

¶ 2o. sic arguitur. Ista est vniuersalis negatiua. s. nullus homo false est animal: et non potest conuerti simpliciter: igitur tenet maior ex se patet minor probatur. Si posset conuerti conuerteretur in istam. nullum animal false est homo/ sed hoc non igitur: maior est euidens et minor probatur: quia antecedens est verum et consequens falsum. Et q antecedens sit verum patet quia suum contradictorium est falsum. s. aliquis homo false est animal. Sed q consequens sit falsum patet quia eius contradictorium est verum. s. aliquod animal false est homo. Et antecedens probo: bene valet brunellus false est homo: et brunellus est aliquod animal: ergo aliquod animal false est homo maior probatur brunellus non vere est homo: ergo brunellus false est homo. prima consequentia tenet expositorie. Et secunda a conuertibilibus/falsum. n. et non verum conuertuntur.

h

¶ Ad hoc argumentum respōdent quidā/ concedēdo
q̄ bene conuertat̄ et ad probationem negant q̄ cōis sit
falsum. et ad probationē negant veritatem sui contra-
dictorij. Et ad pbationē negant maiorem sillogismi.
Et ad pbationem distingunt de ly non vere: quia vel
illa negatio sumit̄ infinitant̄: et sic concedunt q̄ cōuer
tatur cum ly false et sicut vna est falsa ita et reliq̄. Itaq̄
dicunt q̄ ista est falsa brunellus non vere est hō: sum-
pto ly non infinitant̄ vel ly non capitur negant̄. et sic
ab eis cōceditur veritas illius: negāt tamē q̄ arguat̄
a cōuertibilibus. Et sic ipsi soluunt argumentū.

¶ Si vero hic queraī quare ly nō vere sumpto ly nō
infinitant̄ conuertitur cū ly false et non quādo sumit̄
negant̄? Ad hoc dico q̄ predicti opinantes non dāt
rationem. Credo tamē q̄ sit ista q̄z ly non qñ sumitur
infinitanter aliquid ponit. vt quando dico non homo
currit ly non ponit equū leonem et c. quando vero su-
mitur negatiue nil omnino ponit. et tūc sensus predicte
ppositionis erit iste: nullus homo currit. Nunc ly fal-
se ponit aliquid positiuum: et d̄ minus sm̄ intellectum:
quia verū et falsum sunt termini contrarij imediati.
vt dicit. D. angelicus pma parte. q. 17^a. arti. 4°. vbi re-
probat dicentes verū ii opponi falso sicut affirmatio
negationi. Et sm̄ hoc q̄ brunellus nullo modo positi-
uo est homo: ideo negatur ab eis predicta propositio:
sumpto ly non infinitanter: et conceditur si sumatur
neganter.

¶ Sed contra hāc solutionē posset argui: pbādo semp
q̄ non bene conuertat̄ dato q̄ in aliquo alio bene di-
xerint. Et arguitur sic. bene valet brunellū esse homi
nē ē falsum: ergo brunellus false est homo a modali
composita ad diuisam: nullo errore cōmisso: et añs est
verum igitur et cōñs. q̄ antecedēs sit verū patet ex se.
Nam ista est vera brunellū esse hominē est verum.
Tūc vltra brunellus false est hō et brunellus est aliqd
animal: igitur. et c. Et sic redditur argumenti totū pond9
et non videt̄ quod discrimen ipsi possent mihi dare in-
ter illam et istam sortē currere est possibile: ergo sor-
tes possibiliť currit. Nisi dicat̄ q̄ in pma cōñia ē equoca-
tio ex parte illius termini verum. Nam in antecedēte
stat pro veritate propositionis et in consequēte p veri
tate entis. Sed similiter in secūda ly possibile dicit in
antecedente possibilitatē ppositionis et in consequēte
ly possibiliter possibilitatem entis.

¶ Alii vero dicunt q̄ non bene conuertitur: quia mu-
tatur appellatio sed sic debet conuerti/ nullus hō false
est animal: ergo nullū animal quod false est aīal est
homo. Et ista solutio est melior et debet acceptari pri
ma reiecta.

¶ Dubitatur primo quomodo conuertat̄ ista nullū. a.
est predicatum posito q̄ ly. a. semper sit subiectum et
nūq̄ predicatum. Respondet̄ q̄ sic: nullum predicatū
est. b. posito q̄ ly. b. sit sinonimū illi termino. a.

¶ Contra: capiam istā nullū. a. sm̄ se: nec secūdū
suum sinonimū est predicatum. Et consimiliter ponā
casum q̄ nec ly. a. nec aliquod sibi sinonimum sit pre-
dicatū. ¶ Ad hoc dicitur q̄ admisso casu illa ppositio
non est conuertibilis. Quia casus implicat et est refle
xiua. Et hec vltima solutio videtur mihi danda primo
dubio: quia ly. b. non est omnino sinonimū cum ly. a.
Et iterum non bene ista propositio marcus est currens/
conuertit̄ in istā currens est tullius. Ita nec illa in
alia: nisi proportionabiliter dicatur de ista. nullum. a. ē
equus: posito q̄ ly. a. in subiecto significet homines et
in predicato equos: que in voce vel in scripto et in mē
te non vltimate non potest conuerti bene tamen sm̄
conceptum vltimatum.

¶ Dubitatur secundo qualiter conuertātur iste due:
nullus homo fuit bis parisius: ad equitādum requiri-
tur equus.

¶ Ad dubium dicitur q̄ prima cōuertitur in istā. nul
lum ens quod bis fuit parisius est vel fuit homo. De
secunda dicitur/ q̄ si ly equus sit subiectum: sicut in ri-
gore est: cum sit rectus explicitus reddens supposi-
tū verbo. Conuertitur in istam ad equitandum requi-
situm est equus. Et si velimus hanc vltimam cōuer-
tere conuertetur in primam. s. in istam ad equitandū
requiritur equ9. Et quando dicit magister brunellus.
q̄ quando ppositio cōuertenda non habuerit explici-
te subiectum et predicatum. prius debet resolui et po-
stea conuerti. Non est intelligendum q̄ semper
prius tempore habeatur subiectum et predicatū in ex
plicite anteq̄ resoluatur. Nam aliquando simul tem-
pore resoluitur et conuertitur. vt in ppositionibus
imediate dictis patet. Sufficit ergo q̄ resolutio pre-
cedat natura non tempore. Et sic non potest argui q̄
contradicat sibi ipsi.

¶ Dubitatur tertio quo modo conuertitur ista. Rex
promitit equū platoni. Ad dubium dicitur q̄ sic: promit
tens equū platoni est rex. ¶ Sed contra prima falsa et
secunda vera. igitur non est conuersio simplex/ Cū de-
beat esse mutua consequentia. cōsequens probo: posi-
to q̄ rex dicat platoni ego promitto tibi equū. Tūc sic.
bene valet. Rex promitit equū platoni: ergo equ9 pro-
mititur a rege platoni: consequens falsum ergo et an-
tecedens: q̄ bene sequatur patet: quia arguitur ab acti
ua ad passiuam. falsitas autem consequentis probatur
per suam contradictoriam: q̄ aliquis est iste. nullus equ9 pro-
mititur a rege platoni: que vero est. et patet per descē-
sum. Et similiter iste equ9 pmititur a rege platoni
per descensum pot̄ fit manifesta falsitas. dato q̄ enim
equo signato ista est falsa iste equ9 promititur a rege
platoni/ alias si daret alium equum ab illo demonstrato
non satisfaceret platoni/ quod falsum est: quia pmissio
facta fuit in confuso et non determinate.

¶ Ad argumentū contra responsionem factum nega-
tur: q̄ prima sit falsa. Et ad probationem negatur q̄ il
la sit sua passiua: sed ista a rege promititur equ9 plato-
ni in qua vtrum extremū est a rege promitens platoni.

¶ Sed contra. predicta propositio est falsa: sicut et alia
que repudiatur: igitur solutio nulla. antecedens pro-
bo quia ipsa est vna affirmatiua de subiecto non sup-
ponente: igitur: et antecedens probo: quocūq̄ equo de-
mōstrato. Ista est falsa: hoc est promissum a rege pla-
toni vt patet ex casu: igitur habetur propositū.

¶ Ad hanc replicam dicit quidā q̄ difficile est substā-
tare predictam solutionem. Ideo dicam q̄ ille actiue
nullam correspondet passiua: sicut nec huic ly omnis
significat aliqualiter. Sed cōtra/ ergo sequitur q̄ ista
propositio est falsa. Requiritur ad equitandum equ9:
quod est contra omnes logicos: et consequentia probat̄:
tur: quia vtrum extremum est totum hoc requisitum
ad equitandum: quod aggregatum de nullo equo po-
test verificari. Et per consequens nō supponit igit̄. et c.

¶ Propter hanc igitur replicā et pcipue q̄z teneo nullam
posse dari actiuā cui: ppter tantibus logicis seruientis nō
possit correspōdere passiua/ dicit q̄ illa passiua ē bene
assignata. s. a rege pmittit̄ equ9 platoni. Et ad argu-

mētū cōtra hoc: negat q ista rege pmissum platoni nō supponat. Et ad pbationē qñ dicis q illud totū aggregatū de nullo est verificabile. Distinguo: vel ad sensum: et sic concedo: vel ad intellectū: et sic nego. Nullus eñ equus particularis debet signari sed species equina fundamentaliter: prout abstrait ab vnitate formali et a particularitate q est modus distinctus ab illis duobus. et a natura cōsiderata in particulari et ab ipsa considerata cū suo formali: pro q vide. D. S. in opusculo 3°. de ente et essentia. Et hoc dico q pmissio non cadit supra formā, scz speciē: nec supra aggregatū ex formali et mālī. sed supra fundamentū speciei qd reperitur in quolibet eq singulari. et pterea implet pmissū quēcūs equū dando. Et si dicat q in pdicto casu ista ē vera. s. equus pmittitur a rege platoni. Et sic ista quelibet equū rex pmittit platoni. Nec est necesse ē q quelibet equū det ad implendū pmissū: sed sufficit q det vnū: qz pmissio fuit facta sub illo termino equus sine restrictione aliq. Et vtraqz est sustētabile. Ista tñ esset falsa. Rex pmittit oēm equū platoni, ppter appellationē. Dixi q semp actiue rñdet passiua: ppterea ubi a logicis finatis: qz si non seruent nō oportet: imo aliqñ non pñt seruari vt patet hic quelibz equū hō nō videt: ergo ois equus ab hoīe non videt: que consequentia nulla est vt dictum fuit in contradictoriis.

¶ De illa vero ly ois significat aliqd vt dicit q hec ista passiua significat aliqd p ly oīe: et argumentū qd ipsi faciunt ad pbandū q ista ppositio est falsa: qz de nullo ē verū dicere. hoc ē significatū aliqd p ly oīe: pōt fieri cōtra illos de pdicato istius ly ois ē significans aliqd: vbi ly aliqd supplet vicē noīs et nō est determinatio copule. Nā nō ē sensus q ly ois aliq modo significet et nō simpliciter: sed sensus ē q ly ois significat quādā dispositionē subiecti vel predicati. Tunc quero ab eis pro q supponit ly aliqd quod est pars predicati. Nā in illa propositione totale pdicatū est significās aliqd. si dixerint q pro nullo: ergo est falsa. qd est cōtra omnes: si p aliq pro illo eodem supponit subiectum illius passiue date.

¶ Alii dicerent q tales ppositiones non debēt cognosci quo ad veritatē vel falsitatem p suppositionē extremorū: sed melius est dicere vt dictū est.

¶ Et si aliquis insurgat cōtra hoc dictū q ois actiua habet passiuā dicens illud esse contra. S. Tho. 4° sē. dis. 38. q. 2ª. ar. 3° q̄stiuncula pª ad. 1m. vbi dicit q nō ois actiua conuertit in passiuam: nisi grāmatice loquēdo. vnde fm. D. S. Ista consequētia nō est necessaria. s. petrus scādalizat ioānem: ergo ioānes scandalizatur a petro. Nam posito q petrus furetur cotam ioanne iusto vt et ipse furet: et petrus nō consentiat nec inclinetur ad furandum. antecedens est verum et consequēs falsum: vt habetur. D. S. vbi supra.

¶ Ad hoc respondet q illud dictum. D. S. est verissimū eo modo q. S. Tho. intellexit. Et fm q illis terminis vtuntur theologi et ratio quare illa consequentia non valet fm theologos est qz cōmittitur equiuocatio quia ab eis sumitur iste terminus scandalizare p eo quod est prebere occasionē ruine et iste terminus scandalizari p eo quod est acceptare occasionem peccati et peccare. Et sicut non valet ista consequētia petrus prebet occasionem ruine ioāni: ergo acceptat ioannes illam et peccat. Ita nec cōsequētia predicta et i isto sensu currit probatio. D. S. in 4°.

¶ Si vero sensus istius propositionis ioānes scandalizatur esset iste. ioāni prebet occasio ruine: clarum est q sequit. Et tunc est vniuocatio inter illā actiuam et passiuam. vt patet nam tūc illa pña. s. petrus scandalizat. 2c. esset iste petrus prebet occasionē ruine ioannis ergo prebetur ioāni occasio ruine a petro. Et sicut ista est bona: ita et illa. Et sic patet dictū angelici. D. esse verissimū et nostro nō aduersari: nec mirū qñiam omne verum vero cōsonat. Dubitatur. 4. qualiter cōuertet ista. In domo platonis est et fuit sortes. Ad hoc dicitur q conuertitur in istā: sortes qui est et fuit sortes i domo platonis est vel fuit: et nō conuertit in istam: sortes qui est et fuit sortes est vel fuit in domo platonis. Nā casu q sortes fuerit in d. domo q fuit platonis. Non tamē pro tempore quo fuit platonis. antecedēs est verum et consequens falsum. et ratio est: quia mutatur acceptio non vnica in vineam. De per consequens appellatio.

¶ Dubitat. 5° de istis cōtra nullū hominē est arguēdū nullo homine currēte eq currū. Nullus hō est hō qui currit. Lapis est in muro. Tedet aīam meā vite mee. Aliquod aīal est coloratum: ab illo signo particularizante in complete. petrus et equus est animal.

¶ Ad dubiū respondet q prima cōuertitur in istā nullum enti cōtra hoiem arguendū. 2ª. in istā currētia dū nullus hō currit: sunt equi: sit illud signū nullus nō cadat in ly equi nec in ly currunt: si aūt ē cadat conuertetur in istā. Nulla currētia dū homo currit sunt equi suum pta illa propositione in sensu categorico. 3ª. i istā. Nullus hō qui non currit ē homo. 4ª. in istā. Existēs in muro ē lapis. 5ª. in istā. Habens tediū vite mee est anima mea. nā antecedens facit istū sensum. s. aīa mea est habens tediū vite mee. 6ª. in istā. aīal petrus et equus ē. 7ª. in istā. coloratū aliquod animal ē. De multis aliis possent formari dubitationes: sed explicatis extremis: si sint implicita: seruatis seruandis faciliter poterunt conuerti.

Sequitur textus.

Conuersio p accidens est facere de subiecto predicatum et de predicato subiectū: manente eadem qualitate: sed mutata quantitate. Et hoc modo conuertit ppositio affirmatiua in particularē affirmatiuā. Et vlis negatiua in particularem negatiuam. Ut omnis homo est animal: ergo quodā animal est homo. Nullus homo est lapis: ergo quidam lapis non est homo.

Sequitur glosa.

In presenti textu tāgitur diffinitio conuersionis p accidēs: q cōformiter ad diffinitionem conuersionis simplicis intelligēda venit, quādo sic dicit. Conuersio p accidens est facere. 2c. Sensus est conuersio p accidēs est ōsa tenens de forma acceptionis terminorum: in qua arguit ab vna categorica ad aliā eiusdē qualitatis et diuersa

quantitatisq̄ vtroq3 termino participāt ordine econuerso. Ut oīs homo ē currēs: ergo q̄dam currēs ē hō. Conuertunturq3 hac ꝯuersione duo gen̄a ꝓpositionū. (vt. P. H. dicit in textu.) s. vl'is affirmatiua ⁊ vl'is negatiua. Potestq3 hic quantitas sumi dupl'r. Uno modo pro suppositione. Ita q̄ ad hoc q̄ sit conuersio per accn̄s sufficiat suppositionē variari. Et isto modo oīa genera ꝓpositionū pn̄t hac conuersione conuerti. De duob' generibus patet in textu. De particulari negatiua patet hic. Homo nō est animal: ergo aīal hō non ē. De pticulari affirmatiua hic, hō oē aīal ē: ḡ aīal ē hō. ¶ Alio modo sumit̄ quātitas: vt in quātitatib'. Et isto modo loq̄ videt̄. P. H. in p̄senti. Intelligiturq3 dictū suū in ꝓpositionibus de extremis simplicib' ⁊ de modo loquēdi consueto ⁊ quādo vtrūq3 extremū est terminus communis.

¶ Et notādū est q̄ ista conuersio dicit̄ p accidēs: quia non conuertit̄ ꝓpositio f'm se ⁊ primo. sed f'm partem suam: tn̄ ista conuersio tenet virtualiter de primo ad vltimū sic: qz bene valet. omnis homo ē aīal: ergo aliquis homo ē aīal: p legē subalternarū. Tunc vltra. aliquis homo est aīal: ergo aliquod aīal ē homo p ꝯuersionē simplicē: ergo de primo ad vltimū. oīs homo ē aīal: ergo aliquod aīal est hō. Et similr̄ dicendū est ī negatiua: excepto q̄ in negatiua primo fit conuersio simplex: ⁊ vltimo arguit̄ p legē subalternarū. sic. Bene valet. nullus homo ē lapis: ergo nullus lapis ē hō. p conuersionē simplicē. Tunc vltra nullus lapis ē hō: ergo q̄dā lapis non ē homo p legem subalternarū: ḡ de primo ad vltimū nullus homo est lapis: ergo quidam lapis non est homo.

¶ Contra predicta arguit̄: non sequit̄ oīs hō est pict': ergo pictū est hō. Et tamen est conuersio per accidēs: igit̄ maiorē ꝓbo: qz aīs ē verū: s. ꝓposita illa regula. s. talia sunt subiecta. ⁊c. qz sensus est. omnis hō pictus est pict'. ⁊ ꝯn̄s falsum: vt patet per aliā regulā. s. omne analogū p se sumptū stat p famosiori significato: sed sic fit h. c. igitur. ⁊c.

¶ Ad argumentū respōdet̄ cōcessa maiore negando minorē: quia terminus tenet̄ equiuoce. Nā ly homo ī antecedente tenetur pro pictis ⁊ in consequente pro viuis: sed debet sic conuerti. s. pictū est hō pictus.

¶ Dubitat̄ de istis quo pacto cōuertant̄. s. Nullus hō est species. nullus hō est mulier. nullum nomē est hō. Omnis homo p̄ter sortē ē legēs. nullus senex erit puer. petrus ⁊ martinus est animal.

¶ Ad dubiū dicit̄ q̄ prima conuertit̄ in istā. Aliq̄ spēs non est aliq̄s hō. ponitur q3 ly aliq̄s in predicato: vt faciat ly hō supponere ꝑsonaliter. 2ª in istā. Aliqua mulier nō est aliq̄s hō: vt ly hō vtrobiq3 consimiliter restringat̄. 3ª in istā. Aliquis hō non est nomē: vt ly hō stet ꝑsonal'r: ⁊ hoc si velimus tenere q̄ termini positi ī predicato nō possunt supponere materialr̄: si alterius suppositionis sint capaces. Si aut̄ē velimus tenere oppositū non erit necesse ponere ly aliquis: qz tūc vtrobiq3 debz stare materialiter. 4ª. in istā. Aliquod legēs est hō preter sortē: si teneatur cōgrua sin aūt in istam. aliquod legēs est hō nō sortes. 5ª. ī istā. puer qui erit puer non est vel erit senex ⁊ non in istā. puer non erit senex. Nā in casu q̄ sint nūc mul'ti senes q̄ etiam durabūt in futurū: inter quos sit vnus puer in p̄senti q̄ amplius non erit puer ꝑmansurus tamē vsq3 ad canicieē ⁊ nullus alius hō nascat̄. Aīs est verū ⁊ ꝯn̄s falsum: vt patet s'eti. 6ª. in istā. Aliquod aīal est petr' vel martinus: qz dato q̄ illa ꝓpositio sit singularis. rōne tamē illius vniuersalitatis sin cathegorematice: pōt variari quantitas ⁊ proportionabiliter dicendū est de alijs.

❡ Sequitur textus.

Conuersio p ꝯtrapositionem est facere de subiecto predicatū ⁊ de predicato subiectum: manēte eadē qualitate ⁊ quantitate. Sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos ⁊ hoc modo cōuertitur vniuersalis affirmatiua in vniuersalē affirmatiuā ⁊ particularis negatiua in seipsam. Ut omnis hō est animal: ergo oē nō animal est nō hō: quidā hō non est lapis: ergo quidā non lapis non est non homo. Unde versus simpliciter feci conuertitur eua per acci. Ast. o. p cōtra sic fit ꝯuersio tota. Asserit. a. negat. e. sunt vl'r ambe: asserit. i. negat. o. sunt particulariter ambo. Et sciendū est: q̄ signū positum in subiecto ꝓpositionis q̄ debet cōuerti debet poni supra totū predicatū ⁊ totū reduci ad subiectū ī ꝯuertēte. Preterea eadē est cōuersio ꝓpositionis particularis indefinite ⁊ singularis.

❡ Sequitur glosa.

In isto textu tangit̄ diffinitio conuersionis p contrapositionē: q̄ sic est intelligēda. Conuersio p contrapositionē ē facere. ⁊c. i. Conuersio p contrapositionē est ꝯn̄a tenens de forma acceptionis terminorum: in qua arguit̄ ab vna categorica ad aliā eiusdē qualitatis ⁊ q̄ntitatis: quarū extrema sunt termini ꝯdictorij ordine trāsposito.

¶ Intellect' huius diffinitionis ex supradictis haberi pot. Uocaturq3 ista conuersio p ꝯpositionē: q: fit p terminos ꝯdictorios. Ut patet hic: hō non est animal: ḡ quodā non aīal nō est nō hō: ⁊ hac ꝯuersione cōuertunt̄ duo genera ꝓpositionū q̄ ponit̄. P. H. in textu.

¶ Circa istū textū q̄rit̄: an ista cōuersio sit ꝯn̄a formalis ⁊ ꝓbatur q̄ non: qz ista est ꝯuersio p cōtrapositionē. s. omnis hō est aīal: ḡ omne nō aīal est nō hō. Et tamen in simili non sequit̄. omnis leo est ens: ḡ omne nō ens est non leo. Ex sumo ly ens: vt se extēdit ad ens reale ⁊ ens rōnis. q̄ vero nō sequat̄ pz: qz aīs est verū ⁊ ꝯn̄s falsum. vt ex se pz. Itē non valet in simili. omnis hō ē intelligibilis: ḡ omne non intelligibile est non homo: igitur habetur propositum.

¶ Sed ꝯ. ista ꝯn̄a est formalis. s. oīs hō est aīal ⁊ non aīal: ḡ oē nō aīal ē nō hō. Et arguit̄ hac ꝯuersione: igit̄ cū non sit potior ratio de ista q̄ de alijs oīes erūt formales: igitur ꝯuersio predicta est formalis.

¶ Pro hui' q̄stionis solutione notandū: q̄ circa hoc multiplex est oppinio q̄daz enī reales dicūt p̄dictam ꝯuersionē esse ꝯn̄am formalē: q̄dā vero nōīales dicūt eam esse m̄alem. Alij inter hos mediātes aliq̄n talem cōuersionē esse m̄alem ⁊ aliq̄n formalē. sed hijs oppinionibus dimissis ponit̄ ꝯclusio generalis q̄ talis est.

¶ Omnis cōuersio per contrapositionē ē consequētia tenēs de forma acceptionis terminorū: si in affirmatiuis ponat constātia subiecti cōuertentis ⁊ in negatiuis subiecti conuerse. Alias nō oportet talē ɔñam esse formalem quin petr⁹ nō est cōuersio: ad minus exponendo diffinitionē cōuersionis in cōmuni vt supra exposita est. Ibi enim ponebat ɔñā tenens ḡ forma acceptionis terminorum loco generis.

¶ Ista conclusio ꝓbatur: suppositis tribus fundamentis: quorū primū est ꝙ ɔña de primo ad vltimū est bona. vt bene valet. petr⁹ ē ḡ hō est. hō est ḡ aīal est. aīal est ḡ substātia est. substātia est ḡ ens est: igit̄ de primo ad vltim. i. petr⁹ ē ergo ens est. Et taliter predicta cōsequētia est bona: ꝙ si ɔñe inter medie fuerīt materiales ⁊ ipsa erit materialis: si vero formales ⁊ ipsa formalis erit. ¶ Secūdū est ꝙ arguēdo ab affirmatiua ad negatiuā ⁊ econtra: predicato variato penes finitū in infinitū: posita debite constantia: est ɔña formalis, vt formaliter sequit̄: petr⁹ nō est currēs ⁊ petr⁹ est ḡ petrus est nō currēs. Et similiter bene valet petr⁹ ē alb⁹: ergo petr⁹ non ē non alb⁹. Et scito ꝙ quādo arguitur ab affirmatiua ad negatiuā nō est opus constantia: qz ꝓpositio affirmatiua ad suā veritatē requirit constātiā seu suppositionē subiecti, exceptis instantiis. Sed bene requiritur constātia quādo argui̇t a negatiua ad affirmatiuā: qz negatiua ꝑ nō suppositionē extremorū verificatur. Et hic lume notabis qualiter ponatur cōstātia: qz si bene calſueris qualit̄ debeat poni: omne argumē a tibi ꝓposita circa istā materiā facilit̄ dissolues. 3m. est ꝙ conuersio simplex est bona ⁊ formalis consequentia: vt ex dictis patet.

¶ Tunc ꝓbo cōclusionē ⁊ primo in propositione affirmatiua sic: bene valet. omnis hō est animal, ergo oīs homo non est nō aīal ab affirmatiua. ⁊c. Tunc vltra. omnis hō nō est non animal ergo omne nō aīal non est homo ꝑ cōuersionē simplicē: qz est vlis negatiua: vltra. omne nō animal nō est hō ⁊ nō animal est: ergo omne nō aīal est nō homo a negatiua ad affirmatiuā cū constantia: ergo de primo ad vltimū, omnis homo est animal ⁊ nō animal est: ḡ omne nō aīal ē non hō. ¶ 2o: negatiua ꝓbatur sic. bene valet. Leo nō est currēs ⁊ leo est ergo leo est nō currēs a negatiua. ⁊c. cū constantia, vltra leo est nō currens: ergo nō currēs ē leo, per conuersionē simplicē: quia ē particularis affirmatiua vltra nō currēs est leo: ergo non currēs nō est nō leo: ab affirmatiua ad negatiuā: ergo de primo ad vltimū, leo nō est currēs ⁊ leo est: ḡ non currēs nō est nō leo. Iste omnes consequētie sunt formales: igitur. ⁊c.

¶ Ex quibus omnibus habes rationē quare in affirmatiuis sit ponenda constātia subiecti conuertētis ⁊ ī negatiuis subiecti conuerse.

¶ His habitis restat ad argumēta respondere. Et ad primū conceditur ꝙ illa ɔña nō est formalis: qz non ponitur constātia. Et ad 2m concedit̄ ꝙ illa conuersio sit formalis: qz poni̇t constantia: vt cōclusio dicit.

¶ Ponunt̄ preterea ī textu isti versus: feci simplr. ⁊c. Et sensus est ꝓpositio vlis negatiua q̄ significat ꝑ lȝ. e. ⁊ particularis affirmatiua q̄ significat per lȝ. i. cōuertitur simplr. Conuertit̄ eua. ⁊c. i. ꝓpositio vlis negatiua q̄ significat ꝑ lȝ. e. ⁊ vlis affirmatiua q̄ signat ꝑ lȝ. a. cōuertit̄ ꝑ accidēs Ast o. i. vlis affirmatiua q̄ significat per lȝ. a. particularis negatiua q̄ significat ꝑ lȝ. o. ɔuertunt̄ ꝑ cōtrapositionē reliq̄ versus ex his p̄nt itelligi.

¶ Ultimo. P. H. dicit eandem esse conuersionem particularis indeffinite ⁊ singularis.

¶ Contra quod argui̇t sic quia vel ꝑ lȝ eadē intelligit P. H. identitatē numericā. Et hoc non: qz falsum est vt liquido constat vel intelligit identitatē specificam. Et contra hoc argui̇t ꝙ non: quia singularis negatiua potest conuerti ⁊ non particularis.

¶ Ad hoc argumentū respondēt quidā: ꝙ textus est corruptus ⁊ ꝙ vitio scriptorū illud est appositū. Sed hec solutio friuola est. Idem enim posset vnusquisq̄ asserere de quacūq̄ particula contra se adducta.

¶ Ideo aliter dicit̄: qz vel intelligitur in argumēto ꝙ particularis negatiua non posit conuerti ꝑ contrapositionē ⁊ hoc est contra textū: vel ꝙ non posit conuerti simplr: bene tamē singularis negatiua ⁊ hoc falsum est: qz ista ꝓpositio aliquis homo nō est animal ē particularis negatiua ⁊ bene ɔuerti̇t sic. omne animal. h. homo non est: seu aīal hō non est vel aīal nō ols hō ē.

¶ Posset similiter queri. An variatio quantitatis penes hoc quod particularis fit singularis vel ecōtra vl indiffinita fit particularis vel econtra variet quantitatem: vt in ꝓposito. De hoc iā supra dictū est. Et nunc dicitur ꝙ ad nom ē possibile dicere ꝙ sic vel ꝙ nō. Sed melius ē dicere ꝙ non. Et si p̄ma fronte appeat oppositū:

¶ Contra dicta argui̇t primo sic. Non sequit̄ oīs deus creās fuit ⁊ non creās fuit: ergo omne non creās non deus fuit. Et tamē est conuersio ꝑ contrapositionē: igit̄ minor patet: qz nulla conditio deest. Et maior ꝓbatur: ⁊ posito casu: ꝙ vltra illa que de⁹ creauit: creet in isto instanti p̄senti vnum angelū antecedēs est verum ⁊ consequēs falsum: igitur, ꝙ antecedēs cū constantia sit verum: liquidū est: ꝙ autē ɔñs sit falsum: probatur. Una descendens illius est falsa: illa. s. in qua demonstratur angelus de nouo productus q̄ nūq̄ antea fuit: igit̄. ⁊c.

¶ Ad argumētū dicit quidā ꝙ non bene poni̇t constātia qz ponitur ꝑ propositionē indeffinitā cū debeat poni per vniuersalē sic: ⁊ omne non creās fuit. ⁊ tunc constantia erit falsa. Et per consequēs totū antecedens cuius constantia est pars.

¶ Sed ɔ. In illa ɔña non pōt variari añs verū ⁊ ɔñs falsū posita illa constātia: igit̄ male responsū est: añs ꝓbo: qz oēs descēdentes sub subiecto consequētis sunt vere. igit̄ ɔña non ē falsa: añs ꝓbo. ḋ illa in qua demonstrat̄ angelus ḋ nouo ꝓduct⁹: de q̄ est difficultas maior. Et ꝓbo eā sic. Subiectū ⁊ predicatū supponūt ꝑ eodē: ḡ ē vera: añs pbo. qz signato āgelo: ista ē vera hoc ē vel fuit non creās: ⁊ ista hoc ē vel fuit non deus: igit̄. ⁊c.

¶ Ad hanc replicam respōdet idē negādo antecedēs ⁊ ad probationē negat añs: ⁊ ad ꝓbationē q̄ñ dicit subiectū ⁊ predicatū supponūt ꝑ eodem ergo est vera concesso antecedenti negat cōsequētiā: quia vna instātia cōtra regulā est quando est ampliatio, vt est in ꝓposito. Sed vltra hoc requirit̄ ꝙ illa ꝓpositio habuerunt in preterito vnā de presenti veram: ⁊ postea dicit ꝙ bene potest sustētari veritas illius cōsequētie. Et per cōsequēs ꝙ bene ponitur constantia: vt ponebat prius: sed mihi magis placet prima solutio. Alias enī ista esset vera, sortes sortes fuit in casu ꝙ istud instans presens sit primū esse sortis: quod videtur falsum, vt dicetur in ampliationibus.

¶ Circa predicta q̄ritur an propositio de per se cōuertatur semꝑ in ꝓpositionē de per se: ⁊ ꝓbat̄ ꝙ non. Quia ista est de per se, homo est animal cum sit in secundo modo perseitatis: ⁊ tamē conuertitur in istā animal ē homo. que est de per accidēs: igitur.

¶ Preterea ista est de per se, homo alb⁹ ē risibilis. tamen ista, risibilis est homo albus in quā conuerti̇t est

p accñs: igit maior & minor hẽt ex. D. S. 3º. sententialiter.

¶ Sed contra omnis ꝓpositio de p se sm̃ predicationem ẽ in primo vel secundo modo ꝑseitatis. vt patet p phm̃ primo posteriorũ/ licet quo ad causalitatẽ ⁊ existentiã sint in vno quattuor modorũ. vt dicit reuerẽdissimus cardinalis/ Si ergo conuersa fuerit in primo modo: conuertẽns erit in 2º. ⁊ si in 1º fuerit conuersa: cõuertens erit in primo.

¶ Preterea si oppositũ esset verũ: tũc in bona cõseq̃ntia daretur antecedẽs verũ ⁊ cõsequẽs falsum. hoc est impossibile: igit/ ꝯña vero probat: quia si antecedẽs est ꝓpositio de per se: erit necessẽria ⁊ si cõnsequẽs p accñs erit ꝯ contingens: igitur. ⁊c.

¶ Respondeo dicendũ: q̃ hec .q. ꝗ ad materiã est posteriorũ: sed quo ad formã arguẽdi ꝑtinet ad hũc tractatum: ideo determinabitur hic: ꝑmittendo tamẽ alteri⁹ questionis decisionẽ. Et est an ꝓpositio necessaria ⁊ de p se inter se cõuertãt. Jt ꝗꝙ omnis necessaria sit de per se: ⁊ omnis d̃ p se necessaria. Ad quã questionem respõdet reuerẽdissimus cardinalis in p̃imo posteriorũ affirmatiue: q̃ tamẽ assertio: tãti doctoris auctoritate saluã: indiget limitatione. Nam cõpertissimũ est hanc ꝓpositionẽ: nulla substãtia est quantitas esse necessariã. Cuius tamẽ predicatum non p se dicitur de subiecto vt liquido constat. Oportet ergo cum restrictione respondere: & dico ergo q̃ omnis ꝓpositio ex simplicib⁹ extremis de predicatione directa: non exponibilis: nõ idẽtica. cuius copula nõ est disiuncta: nec copulata nec modificata. Si est necessaria est de per se ⁊ econtra si de per se est necessaria.

¶ Ista cõclusio ꝓbatur sic: quia talis ꝓpositio necessaria non est nisi ob necessariã talẽ cõnexionẽ. vni⁹ extremi cũ altero: q̃ necessaria cõnexio nõ põt esse nisi rõne alicuius causalitatis. Et si rõne alicuius causalitatis est necessaria/ erit & per se/ Dixi ob necessariã talẽ cõnexionẽ quia bene põt reperiri necessaria cõnexio absq̃ causalitate: nõ tamẽ inuenit in ꝓpositione de qua loquutus sum. Dicit de predicatione directa q̃ ista ẽ necessaria animal ẽ hõ/ presertim absoluẽdo l' est a tẽpore. Et tñ sm̃ reuerẽdissimũ cardinalẽ est & p accñs. Dicitur ex simplicib⁹ extremis: q̃ dicẽdo hõ q̃ in isto die est ẽ ãial signato die presenti: est de per se non tñ est necessaria. Dicit nõ exponibilis q̃ ista ẽ necessaria/ nõ tñ homo nõ est equus ⁊ nõ est de p se. Dicitur nõ idẽtica: q̃ hec est necessaria: hõ est hõ non tamẽ ꝓprie de per se quia in nullo modo est. Nec talibus ꝓpositionib⁹ vtitur demõstrator. Dicit cuius copula nõ est disiuncta: q̃ ista est necessaria/ hõ est vel nõ est lapis nec tamẽ est de p se. Dicit nec copulata: q̃ ista hõ est ⁊ fuit ãial est de p se ⁊ nõ est necessaria. Dicit nõ reflexiua: q̃ sm̃ cõmuniter loquẽtes ista ꝓpositio hec est necessaria/ cui⁹ subiectũ demõstrat totã ꝓpositionẽ ẽ necessaria: q̃ tñ nõ est de p se. Dicit cui⁹ copula nõ est modificata q̃ ista ꝓpositio nõ est de p se/ homo impossibilit est equus: q̃ tamen est necessaria.

¶ Istis notatis rñdet ad q̃stionẽ p̃cipalẽ/ negando duas ꝯrias: ⁊ duas subcontrarias asserẽdo. Dico q̃ ꝙ nec oĩs ꝓpositio de p se conuertit in de p se: nec nulla sz aliq̃ sic ⁊ aliq̃ nõ. Ista licet videat hr̃e q̃ttuor ꝓtes: nõ habet nisi duas rõne eq̃pollẽtie: quarũ vna pz in ꝓpositione de q̃ in argumẽto p̃mo ante oppositũ. Nam ista ꝓpositio hõ ẽ ãial est p se: q̃ cõuertit in istã ãial est homo. que est p accidens.

¶ Alia para ꝓbat q̃ ista/ hõ est risibilis: q̃ est in secũdo modo cõuertit in istã risibile est hõ: que ẽ in p̃mo vt cõmuniter tenet: ⁊ sic p̃ma argumentũ ⁊ secundũ ante oppositum conceduntur.

¶ Ad argumẽta vero in oppositũ rñdet negando ãñs primi argumẽti. s. ꝙ si ꝓpositio cõuertẽda fuerit in p̃mo cõuertẽs erit in secũdo: q̃ põt esse ꝙ in nullo sit. vt patet ꝙ illa/ hõ alb⁹ est ãial. Ad 2m negat ꝯñã ⁊ ad ꝓbationẽ negat ãñs. s. ꝙ det i bona cõuersione ãñs verũ ⁊ ꝯñs falsũ. Pro cui⁹ euidẽtia sũmo istã ꝯñã/ hõ ẽ ãial ergo ãial ẽ hõ: distiguo ꝙ sit cõuersio: q̃ vel verbum absoluit in ꝯñte sicut in ãñte ⁊ sic cõcedo: vel nõ absoluit ⁊ sic nego: q̃ tunc arguit a verbo absoluto a tẽpore ad ipz nõ absolutũ. Si dicat cõtra etiã absoluẽdo v̄ba in ꝯñte dat ãñs verũ ⁊ ꝯñs falsũ: igit. Ad hoc rñdetur negãdo ãñs: ⁊ si ꝓbet: q̃ ꝯñs ẽ ꝓpositio p accidẽs ⁊ nõ de p se: igit erit cõtingẽs: igit ⁊c. Ad hoc rñdet negãdo ꝯñãz/ vt patuit in solutione p̃ne q̃stionis: ⁊ in tractatu d̃ mãꝫ ꝓpositionũ: nec ẽ hic admirẽda diffinitio ꝓpositionis p se quã ponit Anthoni⁹ trõbeta in 3º. methaphisice. q. 1ª. q̃ talis ẽ ꝓut elicit ex suis dictis. s. ꝓpositio p se est cui⁹ p̃dicatũ depẽdet depẽdẽtia formali a suo subiecto: q̃ talis diffinitio a p̃bo nec haberi: nec ex ei⁹ dictis elici potest.

¶ Sequitur tertius.

Equit̃ de equipollẽtiis de q̃b⁹ dant̃ tales regle. Prima ꝙ si alicui signo v̄li vel particulari p̃ponat̃ negatio: eq̃pollet suo ꝯtradictorio vt iste eq̃pollẽt nõ oomnis hõ currit ⁊ quidam hõ non currit. ¶ Secunda regula est ꝙ si alicui signo v̄li postpõat̃ negatio: eq̃pollet suo ꝯtrario vt iste due eq̃pollẽt\ oĩs hõ non currit: nullus hõ currit. ¶ Tertia regula ẽ: ꝙ si alicui signo v̄li vel particulari p̃ponat̃ ⁊ postponat̃ negatio: eq̃pollet suo subalterno. vt iste secũde eq̃pollẽt\ nõ oĩs hõ nõ currit: q̃dam hõ currit vel iste\ nõ q̃dã hõ nõ currit: oĩs hõ currit. Et dicte regule in his v̄sib⁹ ꝯtinent̃. Pre ꝯtra dic. Post ꝯtra. Prepostq̃z sub alt. Ex istis regulis infert̃ regula q̃ talis est. Si duo signa v̄lia negatiua ponant̃ in eadẽ loqutiõe: ita ꝙ vnũ sit in subiecto ⁊ reliquũ in p̃dicato: primũ eq̃pollet suo ꝯtrario p secũdã regulam. Et scd̃m suo ꝯtradictorio p primã regulã. Ut nihil ẽ nihil: eq̃pollet huic quolibet ẽ aliquid: q̃ p secũdã regulã nihil nõ ⁊ quolibz eq̃pollẽt sicut oĩs nõ ⁊ null⁹. Et p primã regulã nõ nihil ⁊ aliq̃d eq̃pollẽt: sicut nõ null⁹ ⁊ q̃dam. Et sic due p̃me sunt eq̃pollẽtes. vñ versus. Non oĩs\ q̃dam nõ\ oĩs nõ q̃si null⁹. Nõ null⁹ q̃dã sed nullus nõ valet oĩs. Nõ aliq̃s nullus\ non quidã nõ \valet oĩs. Non alter neuter\ neuter non\ prestat vterq̃z.

Sequitur glosa.

In presenti textu. P. H. ponuntur regule quibus possumus facere propositiones inter se oppositas equipollere per aduentum negationis. ¶ Pro quo sciendum q equipollentia tripliciter summi pōt. Uno modo pro equiualentia aliquarū propositionum in significando. Et isto modo propositiones sinonome (quales sunt iste homo currit / homo currit) dicunt equipollere. Alio modo sumitur pro equiualentia in consequēdo. Et sic iste equipollent. homo legit / risibile legit: et istis duobus modis non sumit in proposito. 3° modo diffinitur sic. Equipollentia est equiualentia propositionū categoricarum in utroque termino participantiū ordine eodē: eiusdē qualitatis et quantitatis: propter negationem prepositā: aut postpositam: aut prepositam et postpositā simul. Et isto modo sumitur in proposito. Datur q ista diffinitio de equipollentia categoricarū: de qua solum videtur loqui P. H. Si vero velimus eā diffinire: vt etiā ad hypotheticas se extendat diffinietur sic.

¶ Equipollentia est equiualētia propositionū: que inter se secundum sua extrema vel suas partes terminis participant propter negationem.

¶ Sciendū tamē q quādo P. H. dicit q aliqua propositio per prepositionem negationis equipollet sue contradictorie / non est intelligendū: q illa propositio precise cui additur negatio seclusa negatione: equipolleat sue contradictorie. Cum hoc sit impossibile sm significationem qua alteri cōtradicit. Sed sensus ē: q aggregatū ex negatione et preiacente equipollet contradictorio preiacentis. Preiacens autē vocatur in proposito propositio ipsa: exempta negatione: que super additur. ¶ Et ex hoc poteris soluere hoc argumentum friuolū quod fieri solet. s. contradictorie nō possunt esse simul vere vel false: igitur non possunt equipollere. Dicitur enim q hoc est verum: propositionibus remanentibus contradictorijs: sm autem falsum est. Et sic intelligitur textus.

¶ Sciendum primo: q omnes iste regule. P. H. fundātur in vna regula generali q talis ē. ¶ Omnes propositiones composite ex eisdem terminis: eodem modo tentis quo ad omnes logicas proprietates: equiualēt inter se. Cuius regule seu maxime veritas ex terminis liquet.

¶ Ex quo infertur q si in contrarijs vel alijs oppositis non possit taliter postponi vel preponi negatio q termini eodem modo supponant: ampliantur. &c. non est necesse tales propositiones per aduentum negationis posse equipollere.

¶ Ulterius notandum q. P. H. per equiualentiam significatam dat intelligere equiualentiam propositionum.

¶ His habitis dicitur q prima regula intelligitur sic. Si alicui signo. &c. idest captis duabus propositionibus contradictorijs: si vni earum preponatur negatio negans equipollet suo cōtradictorio. Et debet intelligi ista regula de propositionibus non cōtradicentibus per prepositionem negationis. Presertim si teneatur q ista est inepta non nō hō est animal. Ut patet in istis oppositis / non hō est animal / nō nō homo est animal. Ubi si preponimus negationem prime: erit sinonima secunde. Si vero preponimus secunde erit inepta. Uerum si velimus tenere: hanc non esse ineptam non non homo est animal. Et q equipollentia sumitur hic etiam pro equiualentia sinonimarum propositionum possumus dicere: prefatas propositiones equipollere posse. ¶ Similiter regula ista habet verum: si teneatur (quemadmodum tenendum est) q negatio negans adueniens propositioni habēti terminos qualitercumque dispositos: semper faciat eos stare sm exigentiam cōtradictionis. Si autem oppositum teneatur. iste non essent cōtradictorie. omnis homo est. b. animal: et non omnis homo est. b. animal / Si ly. b. in vtraque faciat ly animal stare determinate. sicut nec iste. a. animal omnis homo est et non. a. animal omnis homo est. Et per consequens non oportet regulaz esse vniuersalē. Sed melius est tenere primū: quia negatio negans est malignantis nature. &c.

¶ Secunda regula textus est. Si alicui signo vniuersali postponatur negatio. &c. idest captis duabus contrarijs: si in vna earum ponatur negatio negans post aliquem terminum vel terminos in tali sm: q termini remaneāt eodem modo tenti quo ad omnes logicas proprietates sicut in contraria preiacente: equipollebunt inter se. qualiter fit in iste. omnis homo est animal: et nullus homo non est animal / secunda enim equipollet prime per aduētum secunde negationis.

¶ Ex qua regula patet. q aliquando oportet postponere negationem imediate subiecto tantū. Ut patet in exemplo imediate posito. Aliquando imediate predicato. Ut hic. omnis homo omne animal est: et nullus homo animal non est. Aliquando parti subiecti. Ut hic: cuiuslibet hominis non equs currit: et nullius hominis equs currit / Aliquando parti predicati vt hic quilibet equs cuiuslibet hominis non equs est et nullus equs hominis equs est: ly hominis se tenente a parte predicati / Aliquando per nullam negationem postpositam possunt equipollere: quales sunt iste. cuiuslibet hominis quilibet equs non est equs: et nullius hominis equs est equs. Et q plurime alie possunt dari faciliter.

¶ 3ª. regula est. Si alicui signo vniuersali vel particulari. &c. idest captis duabus subalternis: si in vna earū preponatur negatio negans et postponatur alia: taliter q termini teneātur eodē modo: sicut in subalternāte vel subalternata preiacentis: tales equipollebūt inter se. Ut hic omnis homo est albus et non homo non est albus. Et est hec regula intelligenda conformiter ad secundā. Multe enim sūt subalterne: q per istam regulam non possunt equipollere / vt patet de istis / cuiuslibet hominis quilibet equs quilibet equs est et hominis quilibet equo: est equs. Et sic de multis alijs.

¶ Aduertēdū etiā est animo: an propositiones opposite q debent equipollere: sint opposite inter se et qualiter oppo nantur: nā alias nō equipollebūt per regulas istas.

¶ 4ª regula ē. Si duo signa vniuersalia negatiua ponantur in eadem propositione: vnum a parte subiecti et aliud a parte predicati. primum equipollet suo contrario per secundam regulam quia sibi postponitur. secundū signum equipollet suo contradictorio per primam regulam: quia sibi preponitur primum: et intelligitur regula: si ambo signa precedant copulam quia alias non oportet. Cum illud quod ponitur post copulam fiat pars predicati: sm neothericos logicos. Exēplum primi nullus leo nullū album est: que equipollet huic: omnis leo aliquod album est / quod patet.

quia ambe sunt eiusdẽ qualitatis ⁊ quantitatis: ⁊ earũ termini supponũt eodẽ modo. Exemplũ secundi si dicatur sic: nullus leo est nullũ album. Hec non equipollet isti. 2e. omnis leo aliquod album est. Et hoc est notum: quia non sunt eiusdem qualitatis nec eiusdẽ predicationis quia in prima ly nullus efficit partẽ extremi ⁊ nõ in 2a. et in casu ꝙ nullus leo sit in mundo/ prima ẽ vera: quia negatiua de subiecto non supponente ⁊ 2a falsa quia affirmatiua de subiecto non supponente. Quid ergo dicendum est ad. P.M. in textu aperte asserentes. istã propositionem nihil est nihil: in qua ly 2m nihil sequitur copulã: equipollere huic quodlibet est aliquid.

¶ Ad hoc est duplex responsio. Prima est ꝙ ille propositiones equipollent materialiter: quia ista nihil ẽ nihil materialiter infert istam nihil nihil est. Et propter hoc illa equipollentia non erit formalis.

¶ Alia responsio est ꝙ. P.M. accepit istam nihil est nihil loco huius nihil nihil est. Quia suo tempore non erat consuetum ponere predicatum ante copulam: quã enim propositio in qua hoc fit nuncupatur nunc ẽ modo loquendi in consueto. Et ista solutio est melior.

¶ Debet ista regula similiter intelligi in terminis cõmunibus. Alias non est necesse eam esse veram. vt patet de ista non plato non est sortes.

¶ Dubitatur primo hic: quare. P.M. non assignauit regulam pro subcontrariis.

¶ Ad hoc respondetur ꝙ ratio est: quia si in vna earũ postponeretur negatio essent identice vel sinonome vel essent improprie. Ut patet si dicatur sic: homo nõ est animal ⁊ homo non est animal. vel sic homo non est animal. Si vero preponeretur in vna terminis nõ manerẽt eodẽ modo. Et si contra hoc arguas. quia sequeretur ꝙ iste subalterne non homo non est animal ⁊ homo nõ est animal nõ possent equipollere: consequens est contra. P.M. igitur ⁊ solutio/ consequentia patet: quia cuicũ preponat ⁊ postponatur negatio erũt identice vel improprie.

¶ Ad hoc dicitur verum esse eas non posse equipollere proprie vt. P.M. hic intelligit: quia ipse intelligit tertiã regulam de illis subalternis atque non subalternantur per prepositionem ⁊ postpositionem negationis. Et proportionabiliter dic de aliis duabus regulis.

¶ Dubitatur secundo an sint dabiles due contrarie sic se habentes: ꝙ si vni earum postponatur negatio: illa equipollebit alteri ⁊ si postponeretur alteri: nullo modo equipollebit prime.

¶ Ad dubium respondetur affirmatiue. vt patet de istis: quilibet homo est. b. animal: ⁊ nullus homo ẽ animal: que sunt contrarie. et si negatio postponatur subiecto prioris equipollebit 2e. Nam iste equipollent/ omnis homo non est. b. animal ⁊ nullus homo est animal/ et tamen si negatio postponatur subiecto secunde non equipollebit prime. Nam iste non equipollẽt omnis homo ẽ. b. animal: ⁊ nullus homo non est animal. Nam prima ẽ falsa ⁊ secunda vera. Idẽ ꝙ accidit in subalternis. vt patet de istis: omnis homo ẽ. b. animal: ⁊ homo ẽ animal/ que sic se habent: ꝙ si negatio preponatur ⁊ postponatur primis 2e equipollebit secunde sed non econtra si fiat secũda nõ equipollebit prime. Hoc tamen in contrariis minime reperiri põt.

¶ Contra tertiam regulam arguitur probando eam non esse vniuersalem: pro quo suppono vnũ fundamentum. et est: ꝙ sit aliquam propositionem habere plures contrarias non equivalentes inter se. Ut patet de ista: nullus homo ẽ animal/ que habet istas omnis homo ẽ animal: ⁊ istam omnis homo omne animal ẽ. Et ꝙ iste due non equivaleant inter se patet: quia vna est vera ⁊ reliqua falsa/ tunc sic: postponatur negatio negatiue. Tunc aut illa erit vera vel falsa. si vera non equipollebit false. si falsa non equipollebit vere: ergo habet propositum.

¶ Ad hoc respondet admisso supposito: ⁊ dicitur ꝙ talis propositio põt esse vera ⁊ falsa sm diuersam postpositionem negationis. Nam si dicatur sic: nullus homo non ẽ animal/ equipollet vere. si vero sic: nullus homo animal non ẽ/ equipollet false. Et hoc sufficit ad regule veritatem.

¶ Et si insurgas contra hoc dicens suppositum non debere admitti: quia sm philosophum in primo periermenias vnũ vni opponit ⁊ tamẽ admissum ẽ igitur etc.

¶ Ad hoc dicitur: ꝙ illud dictũ philosophi intelligitur de contradictoriis. et adhuc sub hoc sensu/ ꝙ vna propositio non põt habere plures contradictorias: quin equivaleant inter se.

¶ 2o arguitur: iste due sunt contradictorie. s. omne animal idẽ homini ẽ currens: ⁊ nullum animal idẽ homini est currens. Et si postponatur negatio affirmatiue sic: omne animal nõ idem homini ẽ currens non equipollet negatiue: ergo etc. maior est nota. minor probatur. Nam in casu ꝙ nullum animal brutũ currat ⁊ nullus homo sit in mundo: illa cui postponitur negatio ẽ falsa ⁊ prima negatiua vera.

¶ Ad hoc dicitur ꝙ in argumento ẽ duplex error. Primus ẽ ꝙ negatio ponitur taliter ꝙ efficitur pars extremi. Ad quem sequitur secundus. ⁊ est: ꝙ illa negatio est infinitãs ⁊ debet esse negãs. Et propter primum defectum iste non equipollent: omnis homo qui ẽ albus currit: omnis homo qui nõ ẽ albus non currit.

¶ 3o arguitur contra vnum quod supponitur in istis regulis: ⁊ est ꝙ due negationes faciũt vnam affirmationẽ. ⁊ arguitur sic. nullum simile impedit seu corrumpit suum simile: sed suum contrarium. sed vna negatio est similis alteri: ergo nõ corrumpit vel impedit aliã sed potius debent se mutuo adiuuare: sicut duo signa vniuersalia affirmatiua in confundendo eundẽ terminũ.

¶ Ad argumentum respondet distinguendo antecedens: quia vel illud simile ẽ ens reale ⁊ sic transeat vel ens logicum seu rationis ex sua natura destructiuũ prout est instrumentum intellectus ⁊ sic negatur. Et si aliquis dicat/ quare potius signa negatiua ꝙ affirmatiua se impediunt. Respondetur ꝙ querens rationem huius indiget ratione seu intellectu. Cum hoc procedat ex naturali ⁊ communi modo concipiendi ⁊ talis ẽ similis dicenti: quare quando dico omnis homo est animal non distribuuntur omnes termini: ⁊ quando dico nullus homo est animal omnes distribuuntur: ⁊ quod querere risu dignissimum est.

¶ Sententia versuum hec ẽ. Non omnis tantũ valet sicut quidam non/ omnis non tantũ sicut nullus. Nõ nullus tantũ sicut quidam/ nullus non tantum sicut omnis. Nõ aliquis tantũ sicut nullus. Nõ quidam non/ tantũ sicut omnis. Et põt addi aliud. s. Nõ nullus nõ/ ⁊ valet tantũ sicut quidam nõ. Non alter tantũ sicut neuter/ neuter nõ/ prestat idest dat vel tantum valet sicut vterque. Et sumuntur hic vterque ⁊ alter vt opponuntur contradictorie.

¶ Aduerte tamen hic ꝙ laurentius valla vult dicere ꝙ non omnis tantũ valeat sicut ly nullus probat ꝙ per illud dauidicũ/ Non omnes qui descendũt in infernum laudabunt te dñe. Sed ad hoc respondet dupliciter. Primo ꝙ nõ sem ꝙ translatores sacre scripture ad vers

biu seruauerūt ꝓprietates grāmatice ꝛ logice: sicut ipse dicit ꝛ multi alij gramatici. Et btūs gregori⁹ idē ostēdit i ꝓlogo moraliū 𝔷 seipso. Secūdo dr̄ ꝙ in sensu in quo fuit vel prolata fuit illa ꝓpositio: est verū quod dicit valla. non tamē in sensu quē facit de rigore. Et ꝙ hoc sit verum patet: qꝛ in euangelio dicit xp̄s iesus. Non omnis qui dicit mihi dn̄e dn̄e intrabit in regnū celorū. Et tamen ibi non valet tantum sicut nullus.

Sequitur textus.

Propositio hypotheticaē illa que habet duas categoricas propositiones tanꝙ principales partes sui vt. si hō currit: homo mouetur. Et dicit̄ hypothetica ab hypos quod ē sub ꝛ thesis quod est positio\ quasi suppositio siue suppositiua locutio: quia vna pars eius supponitur alteri. Propositionū hypotheticaꝝ alia conditionalis. alia copulatiua. alia disiunctiua. Conditionalis est illa in qua coniungunt̄ due categorice per hanc coniunctionem si\ vt si sortes currit\ sortes mouet̄. Et illa categorica cui īmediate preponit̄ illa cōiunctio si\ dicit̄ antecedēs \ reliqua vero cōsequēs. Ad veritatē ꝯditionalis exigit̄: ꝙ antecedens non possit esse verū sine consequēte \ vt si homo est\ animal est. Unde omnis cōditionalis vera est necessaria ꝛ omnis falsa est īpossibilis. Ad falsitatē cōditionalis sufficit: ꝙ antecedēs possit esse verū\ consequēte existente falso: vt si homo est: album est.

Sequitur glosa.

Hactenus. P. H. tractauit de ꝓpositione categorica de inesse. Nunc autē consequenter aggredit̄ determinare 𝔷 hypothetica ꝓpositiōe. Cuius diffinitio sic intelligitur. Propositio hypothetica ē illa. ꝛc. id est ꝓpositio ypothetica est ꝓpositio ī qua coniungunt̄ plures ꝓpositiones categorice vel plura complexa ꝓportionabilia cōiuncte vel coniuncta per aliquā cōiunctionē formalit̄ vel equiualenter tanꝙ partes principales sui. Ly ꝓpositio ponitur loco generis. Residuū vero loco differentie: ad differentiā videlicet categorice: in qua subiectum ꝛ predicatū coniunguntur tanꝙ partes principales. Dicit̄ plures categorice ꝛ nō due / quia licet hypothetica non possit constitui ex paucioribus categoricis ꝙ duabus. non tamen est necesse / ꝙ semper sint due. Exemplum primi homo currit ꝛ leo rugit. Secundi homo currit ꝛ leo rugit vel equus ambulat. in qua cōiunguntur tres categorice. Et si ly ꝛ sumatur pro copula principali / erit copulatiua ꝛ si ly vel erit disiunctiua. Dicitur vel plura complexa proportionabilia ꝓpter tales / Si homo curreret / homo moueret. Dicit̄ aūt illa omnis homo moueret complexū proportionabile vel (vt alij dicunt) propositionale: quia sibi potest correspondere vna propositio. vt huic si sortes curreret / correspondet ista ꝓpositio sortes currit. Et si aliquis hic insurgat dicens / ꝙ ista glosa repugnat glosule date diffinitioni ꝓpositionis in cōmuni. nam ibi particula illa. s. indicando fuit exposita sic. i. mediāte copula vel copulis indicatiui modi: sed in illa. si hō curreret ꝛc. nō est copula nec sunt copule īdicatiui modi. igit̄. Ad hoc respondet̄ dupliciter primo ꝙ illa non est ꝓpositio stricte nisi subordinet̄ huic mentali. si homo currit: homo mouetur. 2° dicitur ꝙ ibi sunt copule indicatiui modi ꝓportionabiliter licet non formalit̄. qḋ patet ex hoc: quia illa ꝓpositio ꝛ alia in qua ponit̄ copule indicatiui modi sunt eiusdem veritatis ꝛ falsitatis omnino.

¶ In vltima vero parte textus ponit diffinitionem ꝓpositionis cōditionalis: q̄ sic intelligēda est / Propositio conditionalis est ꝓpositio ypothetica: in qua cōiungit̄ due categorice vel due hypotetice: vel vna categorica ꝛ vna ypotetica: vel plura cōplexa ꝓportionabilia per hanc coniunctionē si tanꝙ ꝑ copulam principalem formaliter vel equiualēter. Dicit̄ formaliter propter istam. si homo currit / homo mouetur. Dicit̄ equiualenter ꝓpter tales. anima quiescendo fit sapiens. Residue particule non indigent expositione ꝛ exempla sunt facilia. Uerum ꝓ huius diffinitionis ampliori noticia scito: ly si quadrupliciter sumi posse. s. illatiue / ꝓmissiue / conditionaliter ꝛ conditionate. Dixi quadrupliciter: licet cōmuniter dicatur tripliciter: quia mea sententia multe sunt ꝓpositiones in quibus ly si ꝓprie non tenetur illatiue / nec promissiue / nec conditionate: que sunt tria membra ab eis posita. Qualis est ꝓpositio illa redēptoris nostri dicētis Mathei. xi. Ue tibi corozaim. ve tibi bethsayda: quia si in tyro ꝛ sidone facte fuissent virtutes que facte sunt in te: olim in cilicio ꝛ cinere penitētiam egissent. Ubi dn̄s ex veritate illi⁹ conditionalis manifestat illarū ciuitatum duritiā. et tamen ly si non tenetur ꝓmissiue: nec cōditionate: nec illatiue cum nō sit necessaria consequentia. ꝙ si dicas: īmo in prescientia diuina habebat necessitatē. respondetur ꝙ verum est. sed in cōsequentiis nō debemus aspicere quid de⁹ preuiderit vel non: sed qualis sit habitudo terminorum / Sicut dicit beat⁹ Augustin⁹. 2°. libro sup genesim: ꝙ in cōstitutione mundi inuestigandum est qualiter de⁹ instituit naturas rerū. non quid ad miraculū eius potētia potuit facere. Ut vero quis huic modo. 3°. nō inueni nomē impositū apposui cōmune nomē. s. conditionaliter quod si nō placet imponatur hoc nomē. s. unitate vel aliud huiusmodi. Primis tribus modis fit ꝓpositio hypotetica / sed 4° categorica. Et sic totam materiam cōditionaliū in quatuor diuido partes correspōdentes illis modis: quib⁹ sumitur ly si.

¶ Propositio conditionalis: vbi ly si tenetur illatiue: eodē modo omnino diffinietur: sicut conditionalis in cōmuni excepto ꝙ vbi dicitur per hanc coniunctionē si: addendum est illatiue tentā. Et in promissiua addēdum est ꝓmissiue tentā / Sed dimissa ꝓmissiua: de illatiua dicitur ꝙ est duplex. s. affirmatiua ꝛ negatiua. Ueritas autē ꝛ falsitas negatiue per affirmatiuam est iudicanda: cuius est sua contradictoria.

¶ Ad veritatem vero affirmatiue requiritur (vt dicit P. M.) quod antecedens non possit esse verum sine consequente. quod intelligitur sic. Conditionalis vera est illa que sic se habet quod qualitercunque significatur per antecedens significatione totali: absque eo quod ita sit sicut significatur per consequens impossibile est esse. Et ista eadem est diffinitio bone consequentie. remota restrictione que includitur in ly illa. Nam bona consequentia in pluribus se habet quam conditionalis vera. Quo fit vt idem requiratur ad veritatem conditionalis quod ad bonitatem consequentie.

¶ Unde aliqua conditionalis est vera cuius antecedens et consequens sunt propositiones impossibiles. vt dicit plures. P. S. Et Auerroys in .8°. phisicorum/ et patet hac. Si reuersus fuerit in pace: non est locutus per me deus quam protulit micheas .3°. regum capitulo 22. Et tamen tota conditionalis est verissima.

¶ Infertur primo quod ad bonitatem consequentie non exigitur quod illa propositio que est antecedens non possit esse vera sine illa que est consequens/ Quia ista consequentia est bona Si homo est animal est. Et tamen ista oratio/ que est antecedens potest esse sine illa/ que est consequens: posito quod tantum prima oratio sit in mundo. Si forte dicas: iam illa oratio non est antecedens: quia antecedens dicit relationem ad consequens. Hoc nihil est: quia ly antecedens ampliat. Et ego sumo illam propositionem in sensu diuiso.

¶ Preterea ista conditionalis est falsa. s. Si omnis propositio est particularis: homo est equus: in qua non potest dari antecedens verum et consequens falsum quia antecedens nunquam potest dari verum. quia vel affirmatio est vel non. Si primum/ nec est verum: nec est falsum. Si primum ergo non omnis propositio est particularis cum ipsum antecedens sit propositio vniuersalis. Et sic in multis aliis potest poni exemplum. Et ista diffinitio debet intelligi. nisi conditionalis se falsificet vel habeat hoc aggregatum sibi annexum. s. non significat ita esse sicut est. Exemplum patet hic. Si hec consequentia est bona homo est equus. Nam ad illam esse bonam: sequitur esse malam/ quia bene valet est bona: ergo antecedens est verum et consequens falsum/ Patet quia antecedens dicit eam esse bonam. Et tamen consequentia est falsum. vt ex se liquet.

¶ Item si dicas eam esse malam: sequitur esse bonam: quia si est mala: non dabitur antecedens verum et consequens falsum. quia antecedens est falsum: cum dicat eam esse bonam. Et suppono semper quod per ly. hec demonstretur tota consequentia. Dicitur nisi habeat hoc aggregatum non significat etc. propter hanc. Si hoc consequentia non significat ita esse sicut est: hoc consequentia non significat ita esse sicut est. Ly hoc vtrobique demonstrante consequentia. que bona est: dato quod ita sit sicut significatur per antecedens et non ita sicut significatur per consequens. Et hoc intelligitur tenendo quod intellectus possit tales consequentias reflexiuas formare: de quo alias.

¶ Ad falsitatem vero conditionalis affirmatiue illatiue (de qua datur diffinitio immediate precedens) sufficit quod possit dari affirmatio verum sine consequente. Intelligendo hoc conformiter ad precedentia: et sic ista conditionalis est falsa. Si animal currit: homo currit. Nam casu quod vnus equus curratur et nullus homo/ antecedens est verum et consequens falsum.

¶ Ad veritatem conditionalis negatiue (que est illa in qua ly si negatur) sufficit illud quod sufficiebat ad falsitatem affirmatiue. Et sic ista est vera/ non si animal currit homo currit. Et ad falsitatem sufficit illud quod requirebatur ad veritatem affirmatiue. Unde ista est falsa, non si homo currit animal currit. Et hoc potest probari per legem contradictoriarum. Ad hoc enim quod due conditionales contradicant (si ex eisdem categoricis componuntur) sufficit ly si in vna affirmari et in alia negari. Et negatio negans ly si supra nullum alium terminum fertur. quia negatio negans solum negat quod fuerit post se positum. Cum ergo conditionalis nil ponat inesse preter illationem: tantum illationem negabit.

¶ Et sensus conditionalis negatiue potest exponi multis modis. Primo per vnam aduersatiuam compositam ex antecedente et opposito consequentie. Et sic sensus huius/ Non si animal currit homo currit erit iste/ quamuis animal currit nullus homo currit .2°. sic: non sequitur. quod si animal currat: homo currat/ .3°. sic (et quasi idem est.) Non est necessarium quod si animal currat: homo currat.

¶ Hiis habitis ponuntur quedam regule ad arguendum in conditionalibus quarum prima est.

¶ Arguendo a tota conditionali affirmatiua cum positione antecedentis ad positionem consequentis est formalis consequentia. Ut bene valet: si homo currit: animal currit/ Sed homo currit: ergo animal currit/ Non tamen valet econtra. s. a positione consequentis ad positionem antecedentis/ Ut non valet. Si homo currit: animal currit/ Sed animal currit: ergo homo currit. Et pro ista regula vide diogenem laertium libro .7°. de vita zenonis. Et beatum Augustinum libro .3° contra academicos capitulo .13.

¶ 2ª a tota conditionali affirmatiua cum destructione consequentis ad destructionem antecedentis est formalis consequentia. Dicitur autem consequens destrui vel antecedens quando ponitur eius contradictorium. Ut bene sequitur. Si homo currit: animal currit/ Sed nullum animal currit: ergo nullus homo currit. Non tamen valet econtra/ Hoc est a destructione antecedentis ad destructionem consequentis. Et propter hoc hec consequentia Melissi nihil valet. s. si ens est factum: habet principium: sed ens non est factum: ergo non habet principium. Ut dicit philosophus primo phisicorum. Et isti duo modi arguendi sunt seu nuncupantur syllogismi hypothetici. Nam semper maior est propositio hypothetica. Ut patet. Et si contra ambas regulas arguatur quia bene valet/ Si homo currit, risibile currit. Sed risibile currit: ergo homo currit. Et iterum valet Si homo currit: risibile currit: ergo si nullus homo currit: nullum risibile currit. Et tamen non seruantur ambe regule: igitur. Respondetur breuiter quod valet gratia materie: non tamen gratia forme. Et si omnes termini essent synonimi esset consequentia formalis. Et si dicam/ Si homo currit: homo currit: ergo si nullus homo currit, nullus homo currit/ Sed omnia ista sunt per accidens extra que intelliguntur regule.

¶ 3ª. a tota conditionali affirmatiua ad vnam disiunctiuam compositam ex contradictorio antecedentis et consequente est bona consequentia. Ut bene sequitur formaliter/ Si homo currit: animal currit: ergo nullus homo currit vel animal currit.

¶ 4ª a tota conditionali affirmatiua ad aliam conditionalem: cuius antecedens sit contradictorium consequentis prime conditionalis et consequens contradictorium antecedentis prime/ est formalis consequentia. Ut bene valet/ Si sortes est homo est: ergo si nullus homo est sortes non est. Et ratio huius est/ quia in omni bona consequentia ex opposito consequentis infertur oppositum antecedentis.

¶ 5ª a tota conditionali affirmatiua ad aliam etiam affirmatiuam: que sic se habet/ quod antecedens conditionalis/ que est consequens infert antecedens prime conditionalis. Et consequens prioris conditionalis infert consequens conditionalis vltime: seu illius que est consequens: est bona consequentia vt bene valet. Si homo currit animal

currit/ergo si sortes currit: substantia currit: quia ista propositio sortes currit infert istam: homo currit: et ista animal currit/infert istam substantia currit.

¶ Et sciendum quod regule iste: et presertim due prime intelliguntur sumendo conditionales in sensu conditionali: alias non oportet/ut non docere valet. Necessario sortes mouetur si sortes currit: sed sortes currit: ergo sortes necessario mouetur. Si enim ly necessario determinet totam conditionalem: ita quod faciat istum sensum ista conditionalis. Si sortes currit: sortes mouetur est necessaria: tunc non valet consequentia. ut dictum est. Nam consequens illius tantum est hoc sortes mouetur: et non hoc sortes necessario mouetur. Si vero ly necessario cadit super consequens: ita quod dicat necessitatem consequentis et non consequentie esset bona consequentia.

¶ Contra predicta arguitur/1a pars istius copulative. s. aliquod animal est: et si sortes est illud sortes est equus: est conditionalis vera. Et antecedens potest esse verum sine consequente: igitur/Maior probatur tota illa copulativa est vera: ergo quelibet eius pars/quelibet pars ergo et illa conditionalis cum sit una eius principalis pars. Maior probatur. sub ly animal habet plures descendentes veras igitur tota copulativa est vera/antecedens patet demonstrato equo/Minor iam probatur et pono casum quod solus sortes sit in mundo tunc antecedens est verum et consequens falsum ergo potest dari antecedens verum et consequens falsum consequentia tenet ab esse ad posse. Si forsan dicas quod non licet descendere sillogistice sub ly animal et ly illud cum relatiuum non sit reciprocum/Contra tunc loco de ly illud ponatur ly ipsum et redibit pondus argumenti.

¶ Ad hoc argumentum est duplex modus respondendi quidam enim negant predictam conditionalem et per consequens totam copulativam esse falsam: quod patet ponendo loco relatiui suum antecedens. quod in talibus optime fieri potest: et ad probationem veritatis ipsius copulative per descensum negant descensum et bene. quia descenditur ex consequenti suo termino posito in conditionali in ordine ad totam conditionalem: quid autem est descendere in ordine ad totam conditionalem et quid in ordine ad partem in tractatu ascensus et descensus videri potest. Alii vero concesso toto antecedente negant consequentiam: quia probat falsitas conditionalis: et ratio negationis est (ut dicunt) quia illa diffinitio datur de conditionali falsa hypothetice probabili et non de probabili categorice. Et sic concedunt quod aliqua conditionalis est vera: cuius antecedens potest esse verum sine consequente.

¶ Pro quo sciendum quod aliquam propositionem probari hypothetice nihil aliud est quam ipsam probari per regulas hypotheticarum/puta/si sit conditionalis quod non potest dari antecedens verum et consequens falsum: si sit copulativa quod quelibet pars sit vera.

¶ Aliquam propositionem probari categorice est ipsam probari per regulas categoricarum vel categoricis applicatas. Sicut est probatio per descensum per suppositionem extremorum vel non suppositionem et cetera. Modo predicta propositio est categorice probabilis quia per descensum: ideo consequentia non valet.

¶ 2o. arguitur sic. Ista conditionalis est vera si deus scit petrum fore: petrus erit. et tamen antecedens potest esse verum: consequente existente falso: igitur maior de se patet: minor probatur. antecedens est necessarium absolute. ergo semper verum: et consequens contingens. ergo potest non esse falsum. Si forte distinguas quod consequens sit contingens: prout. D. S. dicit prima parte q. 14 ar. 13 ad 3m. quia vel sumitur prout subest scientie diuine et sic nego. vel prout in se consideratur tunc concedo. Contra ergo consequens est absolute contingens: cum necessitas vel contingentia rei non sumatur a causa remota: sed a propinqua. Modo scientia dei est causa remota parentes vero sortis causa propinqua. Item ergo petrum fore absolute est contingens: et vtique sequitur ad antecedens: quod patet quia etiam illa conditionalis est vera/Si deus scit petrum fore: petrus realiter ad extra erit. Et tamen antecedens est semper absolute necessarium: igitur.

¶ Argumentum hoc duplicis difficultatis prerequirit solutionem. Prima est unde oriatur necessitas vel contingentia in rebus: sed ista in presenti relinquitur: quia altioris est negotii videatur si placet reuerendissimus in primo. d. 38. in notabilibus. 2a. est qualiter verba. D. S. sint vera et dicit illud antecedens esse necessarium absolute: videtur enim esse falsum: cum sit necessarium ex suppositione. Nam quod eum deus sciuisset petrum fore: nisi ab eterno determinasset se creaturum illum aliquando Et cum hoc liberum fuerit sequitur antecedens illud non esse necessarium absolute.

¶ Pro huius difficultatis solutione aduertendum est primo quod propositio aliqua potest dici necessaria dupliciter. Uno modo ex habitudine terminorum: et ista vocatur necessitas absoluta proprie: et sic ista est necessaria/homo est animal. Alio modo dicitur propositio necessaria ex suppositione vel conditione: et hoc dupliciter. Uno modo quando enim suppositio vel conditio quod ad eius veritatem requiritur iam est expleta vel posita in esse. Sicut patet in hac propositione/abel fuit/ad cuius veritatem requiritur deum voluisse eum esse preteritum: et parentes eius eum genuisse: et omnia hec iam non possunt non esse. Alio modo potest dici propositio necessaria non proprie. Et hoc accidit: quando ad eius veritatem requiruntur plura quorum aliqua posita sunt in esse et aliqua non. sicut est ista/sortes saluabitur. Et sit casus quod sortes non sit in mundo et sit predestinatus. Tunc ad verificandam illam propositionem vel ponendam in esse: duo requiruntur. s. predestinatio diuina et bona opera ipsius sortis. Quorum unum iam positum est et aliud non. Et talis propositio potest dici necessaria secundum quid vel respectiue. Hoc est si referatur ad scientiam diuinam. Est tamen contingens absolute. Istis habitis dico quod. D. S. dicit illud antecedens esse necessarium absolute primo modo sub diuisionis et non sicut ista deus scit se ipsum et vult seipsum et consimilia: consequens vero dicit contingens ex terminorum habitudine et ex suppositione aliqua vel conditione mere contingenter ponenda qualis est generatio actiua suorum parentum.

¶ Aduertendum preterea quod quando philosophus et omnes logici dicunt quod ex necessario non sequitur contingens intelligitur ex necessario et contingenti ex habitudine terminorum. Ex necessario autem quo ad aliquod quale est antecedens sepe dictum bene potest sequi contingens etiam absolute. Presertim quando in tali antecedente includitur aliquid quod ad veritatem consequentis requiritur. Et hoc insinuauit. D. S. loco ubi supra.

¶ Ad argumentum autem respondetur in forma: concessa maiore. negando minorem. Et ad probationem distinguo quod antecedens sit absolute necessarium: quia vel intelligis ex habitudine terminorum: et sic nego vel ex suppositione infallibili et immobili et sic concedo et quando infertur ergo semper verum distinguo/si sensus sit/quod est/fuit/et erit verum concedo/si autem intelligas illud non potuisse esse falsum/nego. quia si deus ab eterno determinasset se non producturum petrum antecedens illud esset falsum: et per inde nunquam daretur consequens falsum antecedente existente vero. Et si inferas hanc solutionem aduersari solutioni

D. Saxo. Cum quod D. B. loquebatur potius theologice quam logice. Cum quia sumebat ly necessarium ut oppositum est: et quia ut sic videbat maiorem necessitatem in antecedente quam in consequente: volens utriusque ostendere: sub aliquo sensu equam necessitatem dixit consequens sumendum esse, prout includitur in antecedente, hoc est relatum ad scientiam divinam: et sic patet solutio argumenti et S. D. sensus et intentio.

¶ Nunc restat assignare modum quo conditionales opponantur. Unde dico primo quod conditionali duplex potest assignari contradictoria. Primo et proprissime preponendo illi negationem negantem: et sic contradictoria istius. Si homo currit, animal currit erit hec, non si homo currit animal currit. 2° modo potest dari per unam adversativam compositam ex antecedente conditionalis et opposito consequentis, ut ex supradictis patet.

¶ Dico 2° quod omnes propositiones conditionales: quarum una est affirmativa et alia negativa quarum antecedentia sunt contraria erunt subcontrarie: si vero antecedentia sunt subcontraria erunt contrarie: et si contradictoria contradictorie: et si impertinentia impertinentes. Exemplum primi. Si omnis homo currit: homo movetur. Non si homo currit homo movetur. Exemplum secundi. Si homo est animal est, Non si homo est animal est. Exemplum tertii positum est. Exemplum quarti. Si homo est currens homo movetur. Non si homo omne currens est homo movetur.

¶ Sed contra hoc arguitur sic: in primo exemplo: antecedentia non sunt contraria: nec in secundo subcontraria: nec in tertio contradictoria: igitur nihil dictum est. antecedens patet: quia antecedens prime conditionalis est ly omnis homo currit: et antecedens secunde est ly homo currit. Modo ista antecedentia sunt subalterna et non contraria: igitur etc. Et propositio similiter dicatur de aliis. Maior probatur quia ut ex supradictis patet, negatio in conditionali non negat nisi illationem: igitur non cadit supra alios terminos: et igitur videtur propositum.

¶ Ad hoc argumentum dicitur quod de rigore verum concludit. Tamen regule iste intelligunt imaginando quod negationes cadant supra terminos categoricarum: et sic presentem intelligi conditionalitur: sic s. omnes conditionales quarum una est affirmativa et alia negativa quarum antecedentia essent contraria: si negatio caderet supra terminos categoricarum: sunt subcontrarie: et si antecedentia essent subcontrarie erunt contrarie: et si contradictoria contradictorie etc.

¶ Ultimo iam de ly si illativo restat de ly si promissive sumpto videre. Pro quo notandum est quod ad veritatem propositionis in qua ly si tenetur promissive non requiritur quod antecedens sit verum: nec consequens: sed quod si ponatur antecedens ponatur consequens: ut ad veritatem huius si veneris ad me: dabo tibi equum: non requiritur quod tu venias ad me: nec quod ego dem tibi equum, sed quod dato hoc quod venias, dem tibi equum. Et ad eius falsitatem sufficit oppositum: s. quod dato quod ponatur antecedens: non ponatur consequens: unde si tu veniens ad me non receperis equum: predicta propositio est falsa. et hoc dico de affirmativa: quia de negativa dicendum est oppositum.

¶ Et notandum quod antecedens et consequens in predicta conditionali non sunt univoce proprie: cum talis conditionalis non sit consequentia: sed dicitur ibi esse antecedens et consequens per similitudinem: quia eodem modo disponuntur ipse orationes sicut in consequentia.

¶ Notandum preterea quod in conditionali promissiva non oportet quod omnis vera sit necessaria et omnis falsa impossibilis sicut in illativis, sed aliqua est necessaria: sicut ista, si veneris ad me dabo tibi equum vel non dabo tibi equum. Et aliqua impossibilis, ut ista: si veneris ad me eris equus vel chimera: alia contingens: ut si ambulaveris videbis Crispitabis.

¶ Sciendum ulterius duplicem esse promissionem quedam enim est absoluta et sine aliqua conditione. ut si dicam Sorti, promitto tibi me lecturum cras. Et tunc ad implendum promissum oportet quod promittens faciat ita esse sicut propositionem vel dictam quod immediate sequitur ly si significat. Et sic ad implendum dictum promissum sufficit quod ego legam cras.

¶ Alia est promissio conditionata: ut hic si Sortes docueris me dialecticam: dabo ei non parvam summam pecunie. Et tunc: impleta conditione: tenetur implere promissum aliqs non.

¶ Sciendum tamen quod conditio potest esse in triplici differentia prout habet a. S. T. m. 4. d. quedam enim est necessaria et quedam contingens. Alia vero est impossibilis. Si est necessaria, habetur pro non adiecta, hoc est non obligat sicut si non apponeretur: ut hic, si homo est animal: dabo tibi equum. Si est impossibilis: nulla est obligatio. ut hic si homo est equus. dabo tibi librum. Si vero fuerit contingens: stante conditione stat obligatio et non stante non stat. ut si docueris me gramaticam: docebo te logicam. Et intelligit hec de conditione ad cuius positionem non sequitur non esse obligatum vel aliquid huiusmodi, ut patet in ista conditionali: dimittam te transire pontem: si primum verbum quod protuleris fuerit verum quam dicat Sortes platoni. Plato autem dicat hoc per se. s. dico tibi quod mittes me in flumen. Et consimiliter dicendum est in casu illo communi de duobus servis ciceronis quorum uni dixit cicero, exi a domo et si primus qui tibi obvius fuerit, fuerit servus eris liber: et si liber, eris servus. Et alteri dicat econtra si primus qui tibi fuerit obvius fuerit liber: eris liber et tu: et si servus: eris servus: et sic de similibus dicendum est.

¶ Conditionalis 3° modo sumpta aliquotiens insequitur proprietates promissive, aliquotiens illative: sed differentia est: quia talis conditionalis non dicit illationem simpliciter, sed ut inter ideo ex dictis potest eliciquid ad eius veritatem et falsitatem requiratur.

¶ Habitis et visis duobus primis punctis: ad tertium ubi de conditionatis agendum est accedendo: dicitur et diffinitio sic, conditionatum est terminus complexus ubi coniungunt plures termini non propositionales per ly si mediante copula verbali. Ut hoc totum, sortes si est sortes. Dicitur termini non propositionales: quia in conditionali videntur termini propositionales cum propositio sit terminus complexus, reliqui particule liquent.

¶ Pro quo notandum quod quando conditionatum ponitur in propositione al. quia in tali propositione sunt tres termini quorum unus vocatur extraneus: seu concurrens et est ille qui est extra conditionatum positus in alio extremo. Alius est terminus inferens et est ille qui immediate sequitur ly si. Alius illatus, et est ille qui precedit ly si. Exempla horum, animal si est homo est currens, ly currens est terminus extraneus. seu concurrens. ly homo est inferens: et ly animal est illatus. Et quando fuerit duo conditionata: tunc utrumque illorum respectu alterius erit terminus extraneus ut hic, sortes si est sortes est chimera si est chimera.

¶ Notandum preterea quod quadruplex est conditionatorum ordo. Primus est quando conditionatum componitur ex terminis convertibilibus vel sinonomis. Et tunc tale conditionatum si in illo nulla ponatur negatio est transcendens et ultra transcendens ut plato si est plato: dicitur transcendens.

quia de qualibet re q̄ est valet verificari. Et dicitur vltra trāscendēs: q2 de qualibet re: etiā q̄ non est cum copula de presenti nō modificata: pōt verificari: ꝛ sic ista est vera/ chimera est plato si est plato ꝛ nō ista chimera est ens: dixi vbi nulla ponitur negatio q2 tali 30 non oportet/ ꝛ intelligo de negatione precise inclusa inter partes conditionalis ꝛ non de alia. Ut patet hic sortes si non est sortes.

¶ Secundus est qn̄ conditionatū cōponit ex termino superiori ꝛ inferiori. Qd̄ dupliciter contīgere pōt. vno modo sic/ q terminus inferior sit inferens ꝛ superior illatus: ꝛ tunc sicut ille conditionatum est transcendēs ꝛ vltra transcendēs. ¶ Alio modo sic q terminus superior sit inferēs ꝛ inferior illatus. Et tunc aut terminus inferēs pōt pro aliquo supponere vel non: si non tunc tale cōditionatum est transcendēs ꝛ vltra. Ut hic hec chimera si est chimera.

¶ Si vero superior pōt pro aliquo supponere: tūc vel superius ꝛ inferius sunt termini cōnotatiui: aut absoluti/ si absoluti/ tunc tale cōditionatum supponit p omni illorū quo pōt supponere inferius: ꝛ pro omni illo pro q̄ nō pōt supponere superius/ vt hō si est aīal: quod pōt supponere pro omni homine: ꝛ pro omni illo quod nō potest esse animal.

¶ Uel superius ꝛ inferius sunt cōnotatiui ꝛ hoc dupliciter: quia vel sunt termini cōnotatiui essentialiter vel accidentaliter: si primū tunc idē est iudiciū: sicut de terminis absolutis vt rōnale si ē sensibile. Et hic voco terminū cōnotatiuum essentialiter illum: cuius significatū formale est de essentia: seu sumit ab essentia cōnotati. ꝛ hoc dico: q2 ly rōnale formaliter significat rationē: ꝛ cōnotat subiectū: sicut ly album/ formaliter importat albedine ꝛ de cōnotato subiectum: prout dicit. S. D. 5. methaphisice lectio. 7. § 3. Et pbʒ in predicamēto substantie licet nominales ꝛ aliqui etiā dicāt oppositū/ terminus cōnotatiuus accidētal' opposito modo diffiniatur.

¶ Si vero fuerint cōnotatiui accidentales: tunc tale cōditionatū supponit pro omni illo pro quo nō pōt supponere superius. Ut hoc albū si est albū supponit pro omni illo q non potest esse album.

¶ Tertius ordo est/ qn̄ cōditionatum componit ex terminis impertinentibus. Ut albū si est currens: ꝛ tunc tale conditionatum supponit pro omni illo: pro quo nō potest supponere terminus inferēs. Ut dicendo/ lac est album si est dulce totū aggregatū supponit pro omni illo quod non potest esse dulce.

¶ Quartus ordo est/ qn̄ conditionatū componit ex terminis disparatis: ꝛ tunc tale conditionatū supponit similiter p omni illo: quod non pōt esse illud: qd̄ significat terminus inferēs. vt hic/ homo si est equus est currēs vbi conditionatū supponit: pro omni illo qd̄ non potest esse equus. Et intelligo regulas istas tenendo (sicut communiter tenet) quod ad impossibile sequit quodlibet ꝛ q necessariū sequit ad quodlibet. Alias non oportet illas habere veritatē. vt patet intelligenti.

¶ Si autē istarū regularū oblitus fueris: poteris cognoscere/ an conditionatū supponat vel non ꝛ an supponat pro illa re vel pro ista: sicut cognoscitur in aliis terminis. s. predicando illud de pronomine demōstratiuo: ꝛ si ppositio illa in qua predicatur fuerit vera: tale conditionatū supponit p illa re: q̄ per pronomē demonstrat: sin autē/ non supponet. Cognosces vero/ an talis ppositio sit vera vel falsa per reductionē ad conditionalē. Reduces autē isto modo. s. q terminus extraneus erit subiectū ꝛ terminus inferens predicatum in categorica q̄ debet esse ans conditionalis. Et idē terminus extraneus erit similiter subiectū ꝛ terminus illatus predicatū in consequēte conditionalis. Exēplum lignū est homo si est aīal. volo videre an cōditionatum supponat pro ligno. Tunc dico sic/ hoc est hō si est aīal q̄ vera est ligno demonstrato. Et p ꝯns illud conditionatū supponit p ligno: ꝛ q illa sit vera patet/ q2 reducitur ad istā conditionalē verā. s. si hoc est aīal hoc ē hō.

¶ Istis habitis ꝛ prenotatis. restat assignare modum quo veritas vel falsitas ppositionum de conditionato extremo cognoscatur. pro quo sciendū est q circa hoc tot fuere sentētie quot capita.

¶ Quidā enim dicebāt q ad veritatē ppositionis de conditionato extremo solum requirit/ q possit reduci ad vnam conditionalē verā. Et sic ista categorica ē vera/ lapis est aīal si est homo/ quia ista e si vera/ si lapis est homo/ lapis est animal.

¶ Alij dixerunt q non requirit solum quod dictū est. Sed vltra erat necessarium/ q subiectū ꝛ predicatum supponant pro eodem.

¶ Alij dixerunt idē cum istis secunde opinionis. Addunt tamē/ q ad hoc q conditionatū supponat p aliq re non solum sufficit/ q verificetur de pronomine demonstrāte: sed vltra hoc requirit/ q talis res sit in rerū natura in differentia tēporū importata p copulam. Et sic asserūt istud conditionatū sortes si est sortes nō posse supponere pro chimera in hac ppositione chimera est sortes si ē sortes. q2 dato q chimera demostrata ad intellectū: seu imaginationē/ ista sit vera/ hoc ē sortes si est sortes. Tamē q2 chimera non est in rerum nā ideo illud conditionatū non supponit pro illa.

¶ Uerū istis ꝛ q̄ pluribus alijs modis dicendi pretermissis ponam qd̄ mihi pro nunc rōnabilius apparet.

¶ Pro quo sciendū/ q ly si qn̄ coniungit inter terminos: potest sumi dupliciter. Uno modo diuisiue. alio modo complexiue. Si sumat diuisiue. tunc veritas ppositionis in qua ponit mensurāda est p conditionalem ad quam reducit. Et hoc solū sufficit ad eius veritatem. Et sic ista est vera/ hec chimera est animal/ si est homo quia reducitur ad hanc/ si hec chimera est homo: hec chimera est animal.

¶ Si vero ly si sumat complexiue. tunc requiruntur tria ad hoc q ppositio in q̄ ponitur sit vera. Primū est q conditionalis ad quā reducit sit vera. 2m. q extrema supponāt. 3m. q existāt in illa differētia temporis q̄ per copulam principalē importat. Et sic ista ppositio plato fuit equus si est equus ē falsa: si plato in tēpore preterito non fuerit.

¶ Ad hoc vero q conditionatū supponat pro aliq re sufficit illud quod dictū ē ante illas oppinones. Nam dicere q vltra illud requirit/ q res existat: videt non habere rationē. dato q demonstratio non possit. fieri contra alios modos dicendi.

¶ Quidā subdiuidūt ly si tamē prius complexiue/ dicunt enim ipm posse sumi vnice ꝛ non vnice. Et sumit nō vnice/ vt dicunt: quādo licet primo descēdere sub aliq parte q̄ sub toto/ vt hic omne aīal si est sortes est substantia/ descendit sic/ ḡ hoc animal si ē sortes ē substātia ꝛ hoc aīal si ē sortes ē substātia. Unice vero sumit/ qn̄ licet īmediate descendere sub toto: non facto descēsu sub partibus/ sed ista notificatio ē a posteriori: hoc ē per effectū. vt patet intelligēti diffinitionē acceptiōis vnice ꝛ non vnice suprapositas ante oppositiones.

¶ Aliqui non pmitterent descēsum sub aliquo termino conditionati: q2 virtualiter descenderet sub aliquo

ex[illegible]mino in ordine ad totū conditionalē/ Sed hoc nō
videtur cogere: q2 qñ conditionatū sumitur complexi=
ue non debet eius veritas vel falsitas totaliter mensu
rari per conditionalē: sed etiā per suppositionē extre=
morum: et sic potest substētari q licet descendere.
¶ Notabis preterea q ad hoc q categorica de conditio
nato extremo reducat ad conditionalē debet primo di
ceri an conditionatū restringatur seu singularizetur
per pronomen demonstratiuū. Nam tūc non debet re=
duci ad conditionalē. vt patet hic/ brunell⁹ est hoc for
tes si est fortes: vbi ly hoc singularizat totū cōditiona
tum/ sed eius veritas p extremorū suppositionē mensu
randa venit.
¶ Si vero termin⁹ extrane⁹ supposuerit determinate
vel distributiue/ primo descendēdū est sub eo: postea
descendētes pñt reduci ad conditionales. Si vero ter
minus extrane⁹ fuerit termin⁹ cōnotatiuus debet tol
li cōnotatio et demonstrari illud p quo talis termin⁹
supponebat. vt hic/ albū est animal si est hō debeo di=
cere/ hoc ē animal si est hō/ p ly hoc demōstrando sor/
tem: si ly albū pro sorte verificabat.
¶ Si vero totale conditionatū distribuat: tūc sumit
vniuce et p gñs descendendū est sub toto conditionato.
Et facto descensu: tale conditionatū supponit discrete
in qualibet descendēte. Et per consequēs non valet re
duci ad conditionalē: vt dictum est.
¶ Contra predicta arguit. si verū esset qd dictū est seq
ret hanc esse verā. s. chimera est fortes si est fortes/ cō
sequēs est falsum/ igit et antecedēs/ gña patet: q2 con/
ditionalis ad quā reducit est vera/ Sed minor pbat
sic/ subiectū non supponit et est affirmatiua/ igitur est
falsa. Si dicas q est vna instātia contra regulam q
ppositio ē de conditionato extremo.
¶ Contra bene sequit/ chimera ē sor. si est sor. g sor. si
est sor. est chimera/ gñs est falsum g et añs falsitas aūt
cōsequētis patet p sensum quē facit qui est iste/ de aliq
de quo dicit q ē fortes si ē fortes: est verū dicere q est
chimera.
¶ Preterea sub toto illo conditionato supponente de
terminate nulla dat singularis vera igit illa est falsa/
Si dicas q pro chimera verificatur contra/ bene seq
hoc fortes si est fortes ē chimera: et hoc fortes si ē fortes
est chimera/ g chimera est chimera (non absoluendo
ly ē a tempore in consequēte sicut in antecedēte non
absoluitur) hec gña est falsum/ g aliqua premissarum:
sed ambe sunt sinonome: ergo quelibet est falsa et sic
habet ppositū et sumo semp [illegible] argumēto ly [illegible]plexiue.
¶ Pro huius argumēti solutione est notandū/ q diffi
cultas ē an conditionata ampliēt omnes terminos tā
sequētes q precedētes. Aliqui enī dicūt q sic et q am
pliant predictos terminos ad. s. differētias tēporum.
¶ Alij dicunt/ q nullo modo ampliant de se: sed oēs
termini in categorica de conditionato extremo stant
secundū exigentiā copule.
¶ Alij dicūt q nō ampliāt: sed bene hñt amplū modū
significandi/ habere vero aliquē terminū amplū mo=
dū significandi nil aliud est/ q posse verificari vere q
non ē mediāte copula simplici de presenti. Et sm istos
conditionata hñt tam amplū modū significandi: vt fa
ciāt terminos non solū supponere p significatis cor=
respondētib⁹ copule sue ppositionis: sed etiā simplr
pro omnib⁹ significatis. Et sm hanc opinionē respon/
detur ad argumentū concedēdo maiorem et negan/
do minorē. Et ad probationē respondet vt responsū
est. et ad improbationē respōdetur cōcedendo q bene

sequat in illa gña et negatur q gñs sit falsum. et ad hu
ius improbationē dicit/ q sensus non debet dari illo
modo/ sed p conditionalē ad quam reducit mensuran
da est eius veritas vel falsitas sm primam opinionem
supra positam.
¶ Secundo pōt responderi ad pbationē minoris seu
destructionis consequētis/ negādo q subiectū nō sup
ponat in ordine ad tale conditionatū. Et dici. q sic de
bet verificari subiectū. s. hoc imaginarie est chimera.
Et ad aliā probationē sillogisticā dicit/ q sm cōsequē
te ly ē dicat existiam: nihil valet: q2 arguit ab āplo ad
non āplum ex parte illius termini chimera: q in an/
tecedēte ampliat et non in gñequente: sed oportet q co
pula absoluatur vel aliter ampliatur.
¶ Sed 9 hoc arguit: q2 si cōditionatū illud ampliaret
vsq ad imaginabilia sequeret q ille termin⁹ imagi/
nabile et illud conditionatū essent termini conuertibi
les/ gñs est falsum igit et gña videtur bona et minor
rē pbo: q2 inter istas ppositiones fortes fuit imagina/
bilis fortes ē imaginabilis nō ē differētia quo ad veri/
tatē et falsitatem. In istis vero sic. s. fortes ē animal si ē
homo fortes fuit aīal si ē homo. Nā casu q fortes sit et
nūq fuerit prima ē vera et secūda falsa.
¶ Ad hoc argumentū respondet distinguēdo de con/
ditionato: q2 vel intelligit de conditionato sumpto di/
uisiue: et sic negat gña: q2 tale conditionatū nil ponit in
esse et imediate ad conditionalē reducit vel intelligit
de conditionato complexiue sumpto et sic conceditur.
Et dicit q ille ambe propositiones sunt vere sm aliqs.
¶ Alij dicunt q nullo modo conuertitur cū ly imagi=
nabile sed hoc partim ad nomē consistit ideo dic vt vo
lueris tamen respondeas consequēter.
¶ 2º. arguitur. Iste contradicūt. s. istud fortes si est for
tes ē ens et istud fortes si est fortes non est ens et sunt
ambe false si regule predicte teneant vere: igitur/ gña
pro prima pte notū est: q2 nil cie deficit p secūda pbat
sic/ falsitas negatiue est nota: demonstrādo p ly istud
chimerā et pbat p suū equiualētem de termino trans
positis q est ista/ nullū ens est istud for. si ē sor. q falsa
est vt patet descendēdo sub ly ens ad chimerā: q2 am/
pliat vsq ad imaginabilia falsitas alteri⁹ patet sic be
ne valet istud for. si ē sor. est ens: g istud for. si ē sor. ē su
bstantia vel accidens: gñs est falsum igit et añs: gña p/
batur p pbm in metaphisica et primo phisicorum: minor
probat q2 chimera non est in predicamēto: g non est
substātia vel accñs cū omne tale sit in pdicamento.
¶ Ad hoc argumētū est duplex modus respondendi
quidā enī dicūt affirmatiuā esse falsam: q2 ei⁹ extrema
nequeūt supponere p eodē et q negatiua est vera: et p
gñs debēt negare hanc vlem esse verā. omne fortes si
est sor. est ens: q2 habet aliquā vel aliqs 9cēdētes fal
sas. Et si contra hoc insistēt ista bene valet: tātū ens ē for
tes si est for. g omne sor. si ē sor. est ens: et añs est verū
ergo et gñs: gña tenet ab exponibili exclusiua ad suā
vlem igitur. ⁊c. ¶ Ad hoc secūdū illos diceret exclusi=
uam esse falsam: et q contradictoria secūde exponen/
tis (q est ista aliquod nō ens ē fortes si ē fortes) est ve/
ra: q2 sub conditionato habet vnam descendētē verā
illā. s. in qua demonstratur chimera.
¶ Alij dicunt affirmatiuā esse verā: et negatiuā falsam:
et ad improbationē concedūt istam. istud for. si est for.
est substantia. Et si cōtra hoc arguat q2 bene valet. for/
si est for. est substātia: g vel homo vel brutū vel lignū: et
sic de alijs: sed gñs est falsum: igit et antecedēs. Ad hoc
negaretur ab eis gña ppter diuisiōis insufficiētiā. sed

ponere in vno membro vel aggregatū existis. Nam demonstrando chimerā oportet demonstrare res possibiles impossibili modo vnitas. Et hec responsio aduersatur prime vt patet intuēti. His tamē nō obstantibus videtur mihi pro clariori solutione respondendū esse cū distinctione/ qz vel in illis ꝓpositionibus ly ens stat precise pro ente reali (prout oportet ꝑ illam regulam analogum ꝑ se sumptū. ⁊c. aut stat ex intellectu libertate tam ꝑ ente reali ꝙ pro ente rōnis: si primū respōdetur eo modo quo prima opinio dicebat: ⁊ concedit ꝙ ista ē vera: non ens ē sortes si ē sortes: qz sensus ē nō ens reale ē sortes si ē sortes: ⁊ hoc ē verum: quia chimera ē sortes si ē sortes/ ⁊ chimera ē non ens reale (absoluendo ri minore ly ē a tēpore) igitur nō ens reale est sortes si est sortes. ⁊ vltra ꝗ non ens ē sortes si ē sortes. Si vero ly ens stet secūdo modo dicit ꝙ affirmatiua ē vera ⁊ negatiua falsa: ⁊ qñ hoc impugnat: dr ꝙ diuisio ē insufficiens: sed debet dici ergo istud sor. si ē sor. ē substātia vel accidēs vel ens rationis: qz ibi sumo accid. ꝓ accidēte reali.

¶ Ultimo notandū ꝙ illud/ quod supradictū est ꝙ reductio intelligi oportet: quādo cōditionatū respectu cuius debet fieri reductio: ponitur ꝗ parte predicati: nam si ponat̄ a parte subiecti. tunc terminꝰ extraneus erit predicatū in antecedēte ⁊ cōsequēte cōditionalis. ad quā debet reduci: ⁊ terminꝰ inferens erit subiectū in antecedente: ⁊ terminus illatꝰ in consequente: vt isto posito: animal si ē hō ē leo: si est equꝰ ꝗ parte cōditionati subiecti reducit̄ sic. Si hō ē leo si ē equꝰ: animal ē leo si ē equꝰ. Ex parte vero cōditionati positi in predicato reducit̄ sic/ si animal si ē hō ē equꝰ/ aīal si ē homo ē leo. Et hoc semꝑ obseruari debet in categorica in qua sunt duo cōditionata: ꝙ primo reducat̄ ad conditionalē ex parte primi cōditionati: ⁊ secundo ex parte secūdi. Et ꝙ hoc multū referat: patet in exemplo posito: ꝙ prima conditionalis ē vera ⁊ secūda falsa cū antecedens ꝙ consequēs harū duarum conditionalium ad aliam cōditionalē reduci. Nec existimo ꝙ ad cognoscendam veritatē talis categorice oporteat ꝙ postfactam reductionē ex parte primi cōditionati oporteat illā primā categoricā ex parte secūdi cōditionati reduci ad aliam conditionalē re integrādo conditionem in subiecti alias nil ꝓfuisset prima reductio/ Sed quādo dicitur ꝙ postea cōditionatū ꝑdicati debet reduci intelligendū est de conditionato posito ī antecedēte ⁊ consequēte conditionalis ad quā categorica illa prima reducta ē ex parte subiecti: ita ꝙ antecedens talis cōditionalis reducatur ad aliā conditionalem ex part; cōditionati predicati: ⁊ consequēs similiter talis prime conditionalis ad vnam aliam. Nec obstat ꝙ ego sic non fecerim: quia nō ponebam ordinē verificādi propositionē: sed modū quo posset reduci. ¶ Ueritas autē conditionalis negatiue ⁊ categorice negatiue de conditionato extremo per suas contradictorias mensuranda relinquitur.

¶ Sequitur tertius.

Copulatiua est illa in qua cōiunguntur due cathegorice ꝑ hanc coniunctionē. et. vt sortes currit: ⁊ anthonius disputat. Disiunctiua est illa: in q̄ coniunguntur due categorice ꝑ hanc coniunctionē. vel. vt sortes currit vel plato disputat. ¶ Ad veritatē copulatiue exigitur vtrāqz partem esse verā\ vt homo est animal: ⁊ deus est\ ad falsitatem eius sufficit alteram partē esse falsam. Ut homo est animal ⁊ equꝰ est lapis. ¶ Ad veritatem disiunctiue: sufficit alteram partem esse verā\ vt homo est animal vel equꝰ est lapis. Et tamē permittit ꝙ vtraqz sit vera: sed non ita ꝓprie\ vt homo est animal vel equꝰ est hinnibilis. Ad falsitatem eius exigitur vtrāqz partem esse falsam) vt homo est asinus vel equꝰ est lapis.

¶ Sequitur glosa.

In textu isto tanguntur diffinitiones due. s. propositionis copulatiue et disiunctiue: q̄ intelligende sunt cōformiter ad diffinitionem propositionis conditionalis. vnde prima sic intelligitur. Propositio copulatiua est ꝓpositio in qua coniunguntur due categorice vel due hypothetice vel vna categorica ⁊ vna hypothetica ꝑ hāc coniunctionē et: vel per aliā sibi synonimā tanqꝫ ꝑ copulā principalem formaliter vel equiualenter. Dicitur formaliter ꝓpter hāc. Homo est doctꝰ ⁊ leo est fortis. Dicit (equiualenter) ꝓpter istam ⁊ similes quādo petrꝰ studet ioānes dormit. Si supponit̄ loco huius petrꝰ studet in aliquo tēpore ⁊ in eōdem sortes dormit/ parisiensis dormit est diffiniendā disiunctiua posito ly vel loco de ly et. Ad cognoscendam veritatē ⁊ falsitatē copulatiue ⁊ disiunctiue ponunt̄ duo fundamenta/ quorū primum est ꝙ veritas ⁊ falsitas copulatiue negatiue ⁊ disiunctiue negatiue cognosci debet per veritatem ⁊ falsitatē affirmatiue q̄ illis contradicit. Secundū est ꝙ copulatiua affirmatiua semꝑ sequitur debiliorē partem ⁊ disiunctiua affirmatiua nobiliorem. ¶ Pro quo vlteriꝰ sciēdum ꝙ nu te sunt passiones ⁊ proprietates istis ꝓpositionibꝰ cōuenientes. s. necessitas/ possibilitas/ sciri. ⁊c. Similiter istas/ impossibilitas/ cōtingentia/ ignorari. ⁊c. Dicitur ꝗ ꝙ ad veritatem copulatiue requirit̄ cuiuslibet partis principalis veritas/ dicit̄ notant̄ (cuiuslibet partis principalis ⁊ nō cuiuslibet categorice) quia ista est copulatiua. s. homo currit ⁊ si equꝰ volat equꝰ hēt alas in qua non omnes categorice sunt vere. Ad possibilitatē vero requirit̄ cuiuslibet partis principalis possibilitas ⁊ earundē inter se compossibilitas. ita ꝙ omnes simul nullā includāt repugnantiā. Ut in isti ponitur ꝓpter hāc/ sortes currit ⁊ sortes non currit in qua licet q̄libet pars absolute sit possibilis: non tamen est vna est alteri cōpossibilis/ dicit̄ cuiuslibet partis principalis ⁊ nō cuiuslibet categorice/ qz ista copulatiua ē impossibilis. s. omnis homo currit ⁊ plato est homo ⁊ plato non currit (⁊ non absolute ly est a tēpore in ⁊ᵃ.) Et similiter ista est impossibilis. s. homo currit ⁊ si hō est albus baculus est in angulo cū vna eius pars. s. conditionalis sit impossibilis/ ⁊ tamē omnes eiꝰ categorice sunt possibiles. Ad un possibilitatē sufficit vnius partis impossibilitas vel ꝙ alique ptes inter se repugnent.

vt omnes Dicitur vel oēs q; ꝓm tenentes non posse
esse infinita ista ē impossibilis quelibet anima creabi
lis esse ꝓña: ⁊ tamē si descendat sub subiecto fiet vna
copulatiua impossibilis cuius quelibet pars cum alia est
cōpossibilis ⁊ cū quibuslibet duab⁹ ⁊ cū quibuslibz trī
bus ⁊ sic de aliis quibuslibet finitis: tamē omnes eius
partes nō erunt cōpossibiles. Ad necessitatē requiritur
ꝙ omnes partes sint necessarie. vt homo est animal et
equ⁹ est equ⁹. Ad cōtingētiā sufficit vnius partis prī
cipalis contingētia: dū modo alteri non repugnet. vt
homo est aīal ⁊ equ⁹ mouetur. Ad dubietatē sufficit ꝙ
vna eius pars sit dubia. Siue altera sit dubia siue non:
dū tamē vna nō repugnet alteri. nec sciatur sed falsū
ex tota copulatiua in potētia propinqua. Hoc vltimū
dicit propter hāc/ omnis grāmaticus currit ⁊ hic est
grāmaticus posito ꝙ per hic hoc demōstret homo quē
scio nō currere: ⁊ dubitē an sit grāmaticus ⁊ etiā dubi
tem an omnis grāmaticus currat. Ex quo patet copu
latiuā inse qui debiliorē partem ⁊ sic si vnā eius partē
ignoram⁹ totā copulatiuā ignoram⁹: ⁊ si vni parti dis
sentimus toti dissentimus.

¶ De disiunctiua aūt opposito modo dicendū est. Ad
veritatem siquidē ipsi⁹ (ex quo nobiliorē insequitur par
tem) sufficit vnius parti principalis veritas ⁊ ad falsi
tatem vtrāqz esse falsam. ⁊ ad possibilitatem alteram
esse possibilē. ⁊ ad necessitatē alterā esse necessariā vel
ꝙ partes repugnent in falsitate. vt patet hic homo cur
rit vel nullus homo currit. Ad contingentiā sufficit
ꝙ vna pars sit contingens ⁊ alia impossibilis vel am
be sint ꝯtingētes dum modo vna alteri non repugnet.
Ad hoc aūt ꝙ sit scita sufficit ꝙ vna pars sit scita: vel
ꝙ sciatur partes inter se repugnare in falsitate vel ꝙ
sciatur illā disiunctiuā sequi in bona ꝯña ex aliq̄ scito
Exemplū vt iam scio istam disiunctiuā nullus hō cur
rit vel animal currit. q2 sequitur ex ista conditionali si
homo currit animal currit: ⁊ tamē nescio determinate
q̄ pars illius disiunctiue sit vera: similiter pōt sequi
ex hac disiunctiua. nullus homo currit vel hō currit.
arguendo respectu secunde partis: ab inferiori ad suū
superius. Alia exempla facilima sunt

¶ Post predicta assignande sunt quedā regule gene
rales q̄ solent cōmuniter poni in hac materia: pro q̄
bus vide diogenē laertiū. 7º. libro de vitis philosopho
rum in vita zenonis. ¶ Est igitur prima regula hec.
A tota copulatiua affirmatiua ad quālibet eius partē
principalem est bona ꝯña: dum tamen arguat in sensu
copulatiuo: primū dicit ꝓpter istā ꝯñam ⁊ similes. s. si
hō est leo/ hō est irrationalis ⁊ hō est animal: ergo hō
est leo: q2 ꝯña non est principalis pars copulatiue. 2m.
dicitur ꝓpter istam/ ego ignoro te esse hic ⁊ petrum
currere: ergo ego ignoro te esse hic. Si prima ꝓpositio sit
categorica cuius predicatū prīcipale sit totū hoc igno
rare te esse hic ⁊ petrū currere: si vero sit hypothetica/
cuius sensus sit ego ignoro te esse hic ⁊ ego ignoro pe
trum currere: bene valet.

¶ 2ª. regula. A parte copulatiue affirmatiue ad totam
copulatiuā/ non oportet ꝯñam valere: vt non valet: hō
currit/ ergo hō currit ⁊ leo est equ⁹. Dicit (non oportet)
q2 si aliquādo valuerit erit vel propter necessitatem
consequētis vel ꝓpter eiusdē sinonomitatem cū an
tecedente ⁊ vtrūqz reperitur hic. s. omnis homo ē ani
mal ergo homo est animal ⁊ omnis homo ē animal.

¶ 3ª. a tota copulatiua ad vnā disiunctiuā compositā
ex eisdem partib⁹ est optima ꝯña: vt bene valet/ hō ē
⁊ leo est: ergo hō est vel leo est: ratione subalternar.

¶ Pro disiunctiuis ponunt alie regule quarū prima ē.
A parte principali disiunctiue ad totā disiunctiuā est for
malis ꝯña: vt bene valet/ homo currit ergo homo cur
rit vel chimera est.

¶ 2ª. a tota disiunctiua ad aliquā eius partē non opor
tet ꝯñam valere vt non valet homo ē vel petr⁹ ē equ⁹
ergo petr⁹ est equ⁹. dicit (non oportet) q2 dato ꝙ aliq̄
teneat hoc non erit rōne istius regule sed ob necessita
tem ꝯñtis vel ob aliqd simile: vt bene valet hic/ homo ē
homo vel chimera est: ergo homo est homo.

¶ 3ª. a tota disiunctiua cū vnius destructione vnius partis
ad positionē alteri⁹: est bona ꝯña: estqz syllogism⁹ hy
potheticus: vt bene sequit. homo ē vel leo ambulat. Sz
nullus leo ambulat: ergo homo ē. Dicit a tota disiun
ctiua/ q2 si sit categorica de disiuncto extremo nō opor
tet ꝯñam valere quēadmodū non valet/ omnis ꝓpositio
est affirmatiua vel negatiua sed non omnis ē affir
matiua/ ergo omnis est negatiua/ q2 antecedēs est ve
rum ⁊ ꝯñs falsum: si vero prima sumeret in sensu hy
pothetico. ita ꝙ sensus esset omnis propositio est affir
matiua vel omnis ꝓpositio est negatiua/ ꝯña bene va
leret. Et ꝓ hāc regulā beat⁹ Bernardus ꝓbat in sermo
ne natiuitatis dñi 3º. Mundū falli sic arguēdo: aut in
sano iste decipit/ aut mundus fallit. Sed iste minime
non decipitur ergo mundus fallitur.

¶ 4ª. arguēdo a disiunctiua affirmatiua ad copulati
uā negatiuā de partibus cōtradicentibus cui toti pre
ponitur negatio: ita ꝙ ipsa negatione dēpta/ copulatiua
⁊ disiunctiua remaneāt contradictorie ⁊ econtra. s. a
copulatiua negatiua a disiunctiuā affirmatiuā: est bo
na ꝯña: vt bene valet/ nullus homo est leo vel null⁹ hō
est lapis: ergo nō homo est leo ⁊ hō est lapis ⁊ econtra.

¶ Sciendū preterea ꝙ regule posite ad cognoscendam
veritatem ⁊ falsitatē. ⁊c. copulatiue affirmatiue deser
uiunt disiunctiue negatiue. Et q̄ deseruiūt disiunctiue
affirmatiue deseruiunt etiam copulatiue negatiue. Et
idē dic de regulis positis ad arguendū q̄ posite sūt pro
copulatiuis ⁊ disiunctiuis affirmatiuis.

¶ His habitis ponendus est modus contradicendi in
copulatiuis ⁊ disiunctiuis. Pro quo sciendū ꝙ ꝓposi
tioni copulatiue dupliciter pōt assignari cōtradictoria
Uno modo ꝓponendo negationē toti copulatiue ⁊ sic
datur cōtradictio ꝑ illam regulā nō est verius contra
dicere. ⁊c. ⁊ sic contradictoria huius/ homo est animal
⁊ leo rugit est hec/ nō hō est animal ⁊ leo rugit. Alio
modo ꝑ disiunctiuā affirmatiuā cōpositam ex partib⁹
cōtradicentib⁹ partibus prioris copulatiue ⁊ sic ꝑfate
ꝓpositioni contradicit hec/ nullus homo est animal vel
nullus leo rugit. in qua nulla negatio illarū fertur vl
tra terminos sue categorice: eciam sint negatiōe nem
na/ eo quemadmodū facit negatio aduerbialis qñ po
nitur in medio categorice ⁊ non in principio. Et eodē
pacto dicendū est de disiunctiua affirmatiue. s. ꝙ pot est
habere contradictoriā dupliciter. Uno modo per ꝑpo
sitionē negationis. Alio modo ꝑ copulatiuā negatiuā
compositā ex partib⁹ contradicentib⁹ partib⁹ disiu
nctiue ⁊ sic contradictoria hui⁹/ homo ē vel leo est.
erit hec/ non hō est vel leo est: vel hec/ nullus hō est et
nullus leo est. Ex quib⁹ infertur ꝙ disiunctiua negati
ua ⁊ copulatiua affirmatiua cōposita ex partibus con
tradicentib⁹ equiualent inter se. Post hec videndū
est quomodo tales ꝓpositiones possunt habere con
trarias ⁊ subcontrarias. Pro quo sciendum primo ꝙ
omnis ꝓpositio copulatiua pōt habere cōtrariā ⁊ erit
vna copulatiua affirmatiua composita ex partibus cō

contradictoriis vel cōtrariis. hoc patet q: huiusmodi copulatiue inferūt duas cōtrarias siue cōtrarias cōpositas: si vero cōponūt ex ꝯtrariis: idē sequitur q: ad m inferūt duas cōtradictorias ꝛ aliquid vltra. Exēplū p3 in istis.
¶ Omnis homo ē aīal ꝛ omnis equ⁹ mouet / nullus homo ē animal ꝛ nullus equ⁹ mouet: ꝛ in istis / omnis homo ē alb⁹ ꝛ omnis leo currit / hō nō est albus ꝛ leo non currit. Nā ī casu ꝙ aliquis hō currat ꝛ aliqs non: ꝛ omnis leo currat. vltime copulatiue sunt false ꝛ prime due faciliter possūt vari ābe false ꝛ sic seruāt legem contrariarū. Secūdo dicit ꝙ omnis ꝓpositio disiūctiua pōt habere subcontrariā eritq3 ei⁹ subcōtraria disiunctiua cōposita ex partib⁹ contradictoriis vel subcōtrariis: ꝛ hoc patet q: talib⁹ repugnat falsitas ꝛ non veritas sicut primis repugnabat veritas ꝛ non falsitas. Et intelliguntur predicte regule extra propositiones simpliciter necessarias ꝛ simpliciter impossibiles.
¶ Ex quo patet ꝙ ad hoc ꝙ aliqua copulatiua cōtrariet alteri sufficit ꝙ vna eius pars cōtrariet vni parti alterius copulatiue vel ei contradicat dū modo aliq pars nō sit formaliter necessaria: q: tunc si partes cōtradicerēt ess3 ꝯtradictorie de lega. Exemplū ꝑ. nīhō currit ꝛ leo rugit: nullus homo currit ꝛ leo rugit / que sūt cōtrarie: Secūdi / hō est hō ꝛ leo est leo / nullus homo est hō ꝛ leo est leo / ꝙ contradicunt sforma ꝓportionabiliter dicatur de disiunctiuis.
¶ Potest similiter dubitari An copulatiua affirmatiua possit hēre subcōtrariā. Ad qđ rñdet ꝙ copulatiua affirmatiua cōposita ex partib⁹ nō valēt h⁹ habere subcontrariā nō pōt h3 ꝯere subcōtrariā. sed si aliq eius pars possit hēre ipsa copulatiua poterit hēre eritq3 ei⁹ subcontraria vna disiūctiua cōposita ex subcontraria talis partis ꝛ ex contradictoria alteri⁹. Primū patet q: ista / omnis homo ē aīal est: ꝛ oīs equ⁹ omne aīal ē non pōt hēre subcontrariā q: nō rōne de lyes cum sit vltas: nec rōne alicuius partis vt notū est. ꝛc. Et qñ dixi copulatiuā non posse habere subcōtrariā) intelligo q̄ sit copulatiua vel disiunctiua: ꝛ nō que sit rationalis vel aliqua alia.
¶ Secūda pars patet q: talib⁹ repugnat falsitas ꝛ nō veritas: vt patet hic / omnis hō legit ꝛ equ⁹ mouet / aliqs hō nō legit vel equ⁹ non mouet. Nā in casu ꝙ omnis hō legat ꝛ aliq equi currāt ꝛ aliqui nō. nā he sunt vere.
¶ Proportionabiliter dicendū est de contraria respectu disiunctiue: q: disiunctiua cōposita ex partib⁹ non potētibus hēre contrariā non pōt ꝯtrariā hēre: sed que cōponit ex aliq̄ parte valēte cōtrariā3 habere poterit hēre ꝯtrariā. s. vnā copulatiuā compositā ex pte ꝯria talis partis ꝛ ꝯtradictoria alteri⁹ vt ꝯria hui⁹ / oīs homo ē albus vel hō est lapis est hec / oīs homo non est albus ꝛ nullus homo est lapis.
¶ Dubitat viteri⁹ An sint plures spēs hypotheticarū. Ad hoc dubiū rñ. det affirmatiue. Nā sunt iste. s. rōnalis (Et est illa in q̄ ꝯiūgunt plures categorice ꝑ ly q̄ tāq̄ ꝑ copulā principalē) causalis. (Et est illa in q̄ ꝯiungūt plures categorice ꝑ cām notā (vt est ly q: tanq̄ ꝑ copulā principalem.) Aduersatiua ꝛ est illa in q̄ ꝯiūgūt plures categorice ꝑ ly quāuis vel ꝑ aliud sibi equiualens tāq̄ ꝑ pricipalē copulā.) Temporalis ꝛ est illa in q̄ ꝯiungunt. ꝛc. ꝑ li quādo localis ꝛ est illa in q̄. ꝛc. per ly vbi vel aliud huiusmodi. Alia ē propositio cōparatiua: vt ista / ioānes est ita doct⁹ in artib⁹: sicut martinus in theologia. Prime tres spēs cōmuniter reducuntur ad cōditionalē q: sunt ꝯñe. Alie tres reducunt ad copulatiuā. Alii reducūt aduersatiuā ad copulatiuā. So ꝙ requirat cōpossibilitatē partiū suarū: s3 nec hoc: nec illud multum refert.
¶ Alteri⁹ dubitat / quid req̄rat ad veritatē ꝛ falsitatē predictarū ꝓpositionū. Pro solutione dubii est aduertēdū animo ꝙ tres spēs hypotheticarū. s. ꝯditionalis rōnalis / ꝛ causalis sunt consequētie.
¶ Preterea sciēdū est ꝙ p̄dicte tres spēs ꝑñt considerari dupliciter. Uno modo tanq̄ ꝯñe sunt: ꝛ sic nō dicunt vere vel false. sed bone vel male ꝯñe. Et sm hāc considerationē nil aliud ī eis debet attēdi nisi an eis cōueniat diffinitio bone ꝯñe. Alio modo pñt ꝯsiderari tanq̄ ꝓpositiones: ꝛ sic dicunt vere vel false: ad dunt q3 aliqd supra ꝯñam. Nā ad veritatem rōnalis requirunt duo. Primū ꝙ sit bona ꝯña. secundū ꝙ tā añs q̄ ꝯñs sint ꝓpositiones vere: ꝛ in secundo excedit conditionalem. Et sic ista rōnalis / homo currit ḡ aīal currit (licet semper sit bona ꝯña) non tñ est semꝑ vera ꝓpositio. Nā in casu ꝙ nullus homo currat: est falsa ob defectum secundi requisiti.
¶ Ad veritatē causalis req̄runt tria. Prima duo sunt illa q̄ ad rōnalis veritatē exigebant. Tertiū aūt est ꝙ causa q̄ re ita ē sicut significat ꝑ añs sit ī ꝯñte sit ī ꝯñs: ꝛ sicut ꝛ causalis est h: q: hō est rōnalis / hō est risibil. Verū est tñ ꝙ multotiens veritas causalis nō sumitur ita rigorose: ꝛ tūc ad eius veritatē sufficit vltimū vel duo vltima: ita ꝙ nō exigitur ꝙ sit bona ꝯña: ꝛ sic conceditur ista / q: ignis calefacit: ꝯa. ꝯñs hēt calorē: ꝛ quia deus est / nos sum⁹: ꝛ quia de⁹ est bonus / nos sumus boni. vt inq̄t beat⁹ Augustin⁹. q̄ tñ ꝓpositiōes nō sūt bone ꝯñe.
¶ Ad possibilitatē rationalis requirit ꝙ sit bona ꝯña: ꝛ ꝙ eius partes sint possibiles. Et ad ei⁹ impossibilitatē sufficit alterū istorū deffectum: ꝛ sic ista ē impossibilis rationalis / sortes est ḡ brunell⁹ est. Ad eius necessitatē requirit vtriusq3 partis necessitas ꝛ ꝯñe bonitas: qualis est ista / hō est animal / ḡ hō est substātia. Ad ei⁹ contingentiā sufficit vnā partē esse contingētē / dū modo alia nō sit impossibilis nec partes ei⁹ incōpossibiles supposita ꝯñe bonitate. Ad hoc aūt ꝙ sit scita exigit vtrāq3 ei⁹ partem principalē esse scitā: ꝛ ꝙ ꝯña sit bona et sciat esse bona. Ad hoc vero ꝙ sit nescita vel dubia sufficit vnā eius partē principalē esse nescitā seu dubiā vel nesciat ꝯñam esse bonā vel dubitet de eius bonitate. Dū modo pars nō sciatur falsa nec partiū incōpossibilitas. Et iste due exceptiones intelligunt quo ad esse dubiam vel non. Ex quib⁹ om̄ib⁹ infert aliquā rōnalē esse necessariā ꝯñam ꝛ impossibilē3 ꝓpositionē: vt patet de hac / hō ē equ⁹ ḡ hō est q̄drupes. Infert secūdo ꝙ nō oīs rōnalis vera est necessaria: nec oīs falsa ipossibilis. cuius oppositū inuenit in conditionalibus. Sed bene verū est ꝙ oīs rōnalis est necessaria vel ipossibilis ꝯña. hoc patet ī hac rōnali. s. hō currit: ḡ risibile currit: q̄ est necessaria ꝯña ꝛ contingēs rōnalis. Et ex his faciliter erit assignare quid ad veritatē ꝛ ad ceteras ꝓprietates req̄rat in causali cum causalis includat quicq̄d rōnalis includit ꝛ aliqd vltra / tēporalis / localis / cōparatiua reducunt ad copulatiuā: ꝛ ꝓportionabiliter earū veritas ꝛ falsitas iudicanda ē.
¶ Nūc restat dicendū aliqd de ꝓpositionib⁹ 6 gerūdio ablatiui ꝛ de ablatiuo absoluto. Pro q̄ sciēdū ꝙ tales ꝓpositiones pñt hēre quadruplicē sensū. Nā pñt tales ꝓpositiones exponi ꝑ ly si / vel ꝑ ly ḡ / vel ꝑ ly q: / vel ꝑ ly dū: vt ista ꝓpositio / sole lucēte dies est: pōt exponi sic. Si sol lucet dies est: ꝛ sic / sol lucet ergo dies est: ꝛ sic / quia sol lucet dies est: dum sol lucet dies est. Consimiliter dicatur de ista: neutrum oculum habendo. tu potes videre: ꝛ sic de similibus.

¶ His omnibus visis τ terminatis opepreciũ erit aliqđ de copulatis τ disiunctis enodare. Pro q̃ aduertendũ ē: nomi: quod ly et aliquãdo coniungit inter ꝓpositioes (et sic constituit ꝓpositionẽ hypotheticã: de q̃ supe rius visum est.) Aliquãdo vero coniungit inter termi nos (τ tunc facit categoricã de copulato extremo vt ex tremis.) Ex aggregatũ ex terminis aliquot cum ly et est copulatũ: potestq; tale aggregatũ sumi dupliciter. vno modo cōplexiue/ alio modo diuisiue. Tunc sumitur cōplexiue qñ aliud extremũ denotat conuenire toti co pulato τ non cuilibet parti seorsum vel (quod idē est) toti copulato categorematice: vt patet in hac ꝓpositio ne petrus τ martinus sunt duo hoies. Tunc vero sumitur diuisiue qñ alterũ extremũ denotat cōuenire toti copu lato sin categorematice idest cuilibet parti seorsum vt petrus τ plato est animal. Et hec est pma τ principalis differentia: pretet quã sunt alie quarum vna est. q qñ sumit cōplexiue nō habet vim cōfundendi terminum sequentē quãtũ est ex se: bene tñ qñ diuisiue: vt in suppositionibus dicet. Differũt preterea q qñ sumit diuisiue τ ponit a parte subiecti τ partes eius sunt singularis nu meri requirit verbũ singularis numeri: dicis (si partes eius sint singularis numeri.) qz si fuerit pluralis nume ri: verbũ erit pluralis. vt hic hoies τ eq̃ currũt qñ vo sumit cōplexiue reqrit verbũ pluralis nun erit si po nat a pte subiecti: sec9 si a parte predicati: vt dicẽdo: for ma materia τ forma: q̃ vera est ĩm nominales: sūpto cōplexiue. Aliquãdo tamē pōt sumi diuisiue τ hēre verbũ pluralis numeri vt patet dicẽdo/ pater τ filius sunt principiũ spiritus sci vbi ly principiũ supponit confuse tantum. vt dicit. D. S. pma pte. q. 36. arti. 4o ad 4m.

¶ Ad cognoscẽdã veritatẽ categorice de copulato extre mo sūpto diuisiue ponit talis regula. In oī categorica de copulato extremo diuisiue sūpto aut aliud extremũ supponit cōfuse tm̄: aut discrete: aut determinate/ aut distributiue. Si prima duo tunc talis categorica im mediate reducẽda est ad copulatiuã: vt ista homo et leo est aial reducit ad istã/ homo est aial τ leo ē aial. Si vero sint alia duo descẽdẽdũ est prius sub tali ter mino distributo vel determinate supponente τ postea sic descendẽs pōt reduci: vt patet hic/ petrus τ leo est oē aial eskꝫ petrus τ leo hoc aial est: τ petrus et leo hoc aial est τ sic de singulis τ postea ista descendens prima pōt sic reduci/ petrus hoc aial est τ leo hoc aial ē. Similr dicẽndo/ petrus τ leo. b. aial est: prius descenden dũ est sub ly aial τ si velimus illã imediate reducere ĩ secundã gre addendũ est relatiuũ identitatis predicato vt petrus est aial τ leo est idē aial: sed clarius cognos cetur veritas descendẽdo sicut quãdo distribuitur.

¶ Pro cognoscenda veritate categorice de copulato cōplexiue sumpto. Scito circa hoc duplicem esse opi nionē. Quidã enĩ asserunt ad veritatē categoricarum de copulato taliter sūpto affirmatiuarũ: reqri debitã correspondentiã vnitatum vnius extremi ad vnitates alterius extremi formaliter vel virtualiter. Ita q vna vnitas predicati vni vnitati subiecti τ altera vnitas predicati alteri subiecti correspōdeãt: vt ad huius ve ritatē sortes τ brunellus sunt homo τ equus: requirit q isti parti sortes aliqua vnitas predicati correspondeat τ huic alteri. s. brunellus alia similiter correspondeat.

¶ Dicit virtualr qz ista ĩm nominales cōceditur mã τ forma sunt sortes: tñ a parte pdicati nulle vnitates formaliter ponant sed solũ virtualr qz in sorte mã τ forma includunt. Et tñ hoc ista esset concedẽda. s. sor tes τ plato sunt differentia: a forte τ platone: τ ista sor tes τ plato sunt eadē sorti τ platoni.

¶ Alius est modus dicẽdi cōmunis asserēs veritatē talis ꝓpositionis mensurãdã esse p extremorũ suppositionē queadmodũ in alijs categoricis ita q omnis ꝓpositio affirmatiua cuius subiectũ τ pdicatum supponit pro eodem extra instantias est vera.

¶ Pro cuius ampliori noticia ponunt alique regule quarũ prima est. Omne copulatũ cuius q̃libet pars principalis supponit: τ ipm supponit: τ si aliq̃ pars prin cipalis nō supponit. totũ copulatũ categorematice nō supponit/ Que regula vera est extra aliquas instãtias quarũ prima est in ꝓpositionibus de incipit τ desinit imediate: vt patet in hac ꝓpositione iste materie τ iste forme imediate post hoc erũt hō τ hō/ demonstratis duabus materijs τ duabus formis ex quibus diuisa hō ra sequẽti p partes ꝓportionales minoribus terminan tis versus hoc instãs iniciatum in q̃libet parte ꝓpor tionali fiãt duo hoies de nouo: qđ pōt fieri p diuisio nē materiarũ. tũc totũ copulatũ supponit τ nulla pars posito q modo nullus hō sit nec sit futurus nisi ex par tibus illis cōponat. Et q istud copulatũ supponat pro bant aliq̃ per hoc q illa ꝓpositio est vero: q autē nul la pars supponat pbant p hoc q nulli hoies deter minate sunt demōstrabiles q̃ imediate post hoc sint futuri imo ista ē vera in illo casu nulli homines erunt imediate post hoc. Sed probatio prior non est suffici ens: nam posset dici regulam pati instantiã in expon bilibus qualis ē illa: τ idē dicunt q plurimi de hac re quisitũ ad equitandũ est equus. Alia instãtia est qñ copula de preterito vel futuro vel alia similis: vt patet hic/ sortes in aliquo instanti fuit albus τ niger. Nam casu q sortes in nullo eodēq; instanti fuerit albus τ ni ger (quod dico ꝓpter nominales ponẽtes illũ in diuer sis locis) sed ĩ vno albus τ ĩ alio niger: q̃libet pars co pulati supponit τ nō totũ: cuius rō est. qz in verificatio ne partiũ per se copule non vniunt pro eodē instanti: sed in copula totius categorice sic: τ similiter in verifi catione totius. Et in casu posito vsus fuit opinione no minalium de diuisione hore τ cōpositione hominũ: que pōt admitti tantũ ad arguendũ quidq̃d sit de eius ve ritate. Sufficit enĩ in ꝓposito q si esset vera esset verum quod dictum est.

¶ Secunda regula. Omne copulatum cuius vna pars supponit pro aliquo τ alia vel alie pro eodem vel p parte totius totum copulatum pro illo codem supponit Exemplum primi marcus τ tullius pro cicerone supponit: τ similiter homo τ homo pro sorte. Secũdi sortes τ sua materia supponit pro sorte/ homo τ nō ho mo pro homine qz ly non homo supponit pro ani ma hominis. ¶ Tertia est. Omne copulatũ cuius vna pars supponit pro vna parte vel pro partibus alicuius totius τ alia pars vel alie partes supponunt pro par te vel partibus residuis eiusdem totius: que cum par tibus constituunt totum/ supponit pro illo toto ab ip sis partibus constituto: vt hoc copulatum medietas τ medietas/ medietas superior τ medietas inferior / nō homo τ non homo supponunt pro sorte (negatione pri ma cadente supra ly homo precise) nam materia est non homo τ forma similiter. Sed est notanduz q ista regula vltima tenet verum in via nominalium tenẽ tium totum esse suas partes: quod a thomistis sole ntibus reputatur falsum τ bene meritorum. Illud asse rat Sãctus Thomas in q̃ pluribus locis scilicet sum ma contra gentes libro primo capitulo. 18o. ratione penul

tima vbi dicit sic. Partes sunt imperfecte respectu totius sicut partes hominis non sunt homo: et idem dicit in .3°. d. 2ª. q. prima. ar. 3°. sub arti. 3°. ad .3m. dicit enim sic. Cum dicitur nomen humanitatis corpus et anima intelligi: intelligendum est materialiter: sicut nomine totius intelliguntur partes: non quod tota proprie loquendo sint sue partes: sed aliquid ex partibus constitutum. Item capitulo primo in opusculo de ente et essentia dicit sic. Relinquitur ergo quod nomen essentie in substantiis compositis significat illud quod est compositum ex materia et forma: et illud est totum distinctum a partibus igitur aliter idem componeret seipsum.

¶ Item .7°. metha. lectione .14. §. manifestum est. etc. sic ait D. S. Omne enim quod est in actu / est ab aliis distinctum quia res vna diuidit ab alia per suam formam et actum. Vide similiter in §. quoniam vero. Preterea phs. 5°. metha. substantia senarii non est bis tria: sed semel sex. Vide similiter. S. D. in .4°. d. 3. q. prima. arti. 3°. ad .0m. Item opusculo de natura materie capitulo vltimo. Item quolibeto .2. q. 2. ar. primo ad primum. Item .4°. d. 16. q. prima. ar. primo. q. 3ª. ad .2m. Et ibidem q. 3ª. ar. primo questiuncula. 2ª. Et ibidem q. 23. arti. 2°. questiuncula. 2ª. in argumento in contrarium infra. ar. primo. q. 2ª. et in aliis multis locis bene tamen verum est quod aliquando videtur dicere. S. Tho. quod totum non distinguatur a suis partibus sed quod totum sit sue partes. et hoc tenetur ab aliquibus.

¶ Et probant hoc auctoritate. D. S. prima parte. q. 11. arti. 1. vbi dicit quod totum etherogeneum vt homo est quedam multitudo: sed non alia multitudo quam sue partes. igitur etc. et ibidem. q. 75. arti. 4. argumento in oppositum. Item ibidem q. 78. arti. 3°. ad .2m. et q. 13. arti. 7. in c. Et prima secunde. q. 13. arti. primo. et .3ª. parte. q. 2ª. Et .4°. dist. 10. q. prima arti. 3. questiuncula. 3ª. ad primum. Et summa contra gentes libro .4°. cap. 81. Item in opusculo de ente et essentia cap. primo dicit vnde oportet quod essentia a qua res denominatur eius non sit tantum forma nec tantum materia: sed vtrumque. Preterea idem habetur de veritate. q. 16. ar. primo ad .6m. et in multis aliis locis gratia breuitatis omissis. Cum ergo ista sic se habent: primi glosant auctoritates contra illos adductas: et secundi similiter. Et sic nihil aliud restat nisi scire qui illorum melius glosant: videtur mihi quod primi scilicet tenentes quod totum distinguatur a suis partibus quod probatur sic. inter diuersimode glosantes auctoritatem alicuius doctoris illi melius glosant qui accipiunt ab ipso doctore glosam illam. Sed tenentes quod totum distinguatur a suis partibus accipiunt glosam a. D. S. igitur etc. maior est per se nota. minor probatur. Nam tenentes totum distingui a suis partibus. Glosant auctoritatem dicentem quod est idem totum cum partibus sic / vel quod sit idem formaliter et proprie: et sic est falsum vel idem materialiter et improprie et sic est verum: et hec glosa est. D. S. in .3°. dist. 2ª. q. prima. arti. 3°. questiuncula .3ª. ad .3m. titulus autem questiuncule est. An verbum assumpserit formam totius ex compositione partium resultantem. etc. Et sic intentio. D. S. est dicere quod ista propositio / totum est sue partes est predicatio causalis: et sensus est totum causatur ex suis partibus. Alii vero scilicet tenentes opinionem oppositam glosant auctoritates. D. S. dicentes quod totum distinguitur a suis partibus sic / vel quod distinguatur a partibus simul sumptis et sic non vel ab ipsis diuisim sumptis et sic est verum. Ista glosa non inuenitur in tota doctrina. S. D. et prima sic: igitur prima est amplectenda Et pro hoc vide Capreolum et Reuerendissimum 3°. dist. 2ª. questione prima conclusione .3ª. et Paulum sonci in sua metha.

¶ Sed de hac q. hactenus quam non tetigissem nisi scirem multotiens inter summulistas nominales et reales agitari: et inter thomistas ad inuicem. ¶ Ad propositum igitur reuertentes dicimus hanc esse falsam / fortes est materia et forma / nisi intelligatur materialiter / sed prime due regule etiam secundum thomistas sunt vere. Et post hec .3ª. regula pati instantiam in casu in quo prima regula passa fuit. Ex quibus regulis inferuntur aliqua corrolaria: quorum primum est.

¶ Ab propositione categorica affirmatiua de copulato extremo ad copulatiuam non valet consequentia immo nec ad disiunctiuam: vt non sequitur plato est materia et forma: ergo plato est materia et plato est forma. antecedens (vt liquet) est verum et consequens falsum: et similiter esset si in consequente loco ly et poneretur ly vel.

¶ Similiter non valet / omnes homines currunt: ergo omnis homo currit. Nam posito quod fortes currat: et ex medietate superiori materie eius cum anima ipsiusmet fortis fiat plato currens. et ex alia medietate. s. inferiori eum eadem anima fiat cicero quiescens / antecedens est verum et consequens falsum. Et tamen ans includit copulatiuam virtualiter et consequens copulatiuam igitur. Quod autem ans sit verum patet quia bene valet expositorie / isti duo homines currunt (signatis currentibus.) Et isti duo homines omnes homines sunt igitur omnes homines currunt. Et quod minor sit vera patet quia illi duo homines sunt omnes partes ex quibus omnes tres integrantur: igitur etc. Quod autem consequens sit falsum patet. Bene valet omnis homo currit: cicero est homo: ergo cicero currit, consequens est falsum: ergo et antecedens: et non minor illius: ergo maior igitur etc.

¶ 2m. a propositione copulatiua seu disiunctiua ad categoricam de copulato extremo / consequentia non valet semper vt patet hic fortes habet scutum et plato habet scutum igitur fortes et plato habent scutum: si ly scutum in consequente determinet totum copulatum. Si vero determinet quamlibet partem ibi virtualiter inclusam: bene valet sed illum sensum non facit propositio ex rigore sed primum in quo antecedens est verum et consequens falsum vt ex se notum est.

¶ 3m. est nec a categorica de copulato diuisiue sumpto ad aliam de copulato complexiue: nec ab vna de disiuncto ad vnam de copulato valet consequentia: vt nulla istarum valet petrus et plato est homo: ergo petrus et plato sunt homo nec valeret si in prima poneretur ly vel.

¶ 4m. est hec propositio est vera fortes et plato sciunt septem artes liberales: dato quod petrus sciat tres et plato quatuor nec illud plurale debet sic resolui. s. petrus et plato sunt scientes septem artes liberales et scientes septem artes liberales: sed sic petrus et plato sunt scientes: et scientes septem artes liberales / ita quod ille accusatiuus determinet totum copulatum. Et secundum hoc quidam concedunt istam / petrus et plato esse scientem sunt sicut in principio et optime perfecerunt in casu predicto addendo tamen quod petrus doceat tres artes quas scit platonem: et plato quatuor quas scit petrum. Videtur tamen mihi melius esse vt distinctione quod vel ly quod determinat totum copulatum categorematice et non partes. Et sic concedo quod est vera vt determinat partes et sic est falsa / Similiter dicendum est quod ista petrus et plato portant lignum in casu quod ambo portent vnum lignum ita magnum quod a nullo eorum possit per se deferri que vera est vt patet.

¶ Sed contra hoc arguitur sic / bene valet petrus et plato portant lignum: igitur petrus portat lignum: consequens est falsum: igitur et antecedens. consequentia probatur sic / petrus portat aliquid et non aliud nisi lignum igitur etc. nec valet dicere quod portat dimidietatem ligni quia bene valet portat dimidietatem aliquam et non est potior ratio de vna quam de alia igitur quamlibet dimidietatem portat igitur totum lignum ¶ Ad argumentum hoc dupliciter respondeo. Primo quod petrus nihil portat de per se bene tamen de per accidens: quia

portare de per accidens in proposito nil aliud est q̃ simul cũ alio aliquid deferre. Sed si tenegatur q̃ portare de per accidens nõ sit portare: respondet̃ secundo negando ↄ̃siam: et ad probationẽ nego q̃ aliquid portet cũ nihil portet de per se: dato q̃ quilibet illorũ aliquid faciat.

¶ Sed contra hoc arguitur. Bene sequit̃ petrus et plato portant lignum ergo petrus et plato sunt portãs lignũ et portans lignum a plurali a singulare geminatum.

¶ Ad hoc dicit̃ q̃ non bene geminatur singulare quia variat̃ appellatio seu determinatio illius obliqui i antecedente siquidẽ determinabat totũ copulatũ et in consequẽte determinat partem: sed debet sic dici petrus et plato sunt portãs et portans lignũ. Sed cõtra. Hec propositio vltimo assignata est falsa: et alia prima ẽ vera: ergo nõ bene explicatur antecedens patet quia est vna affirmatiua de subiecto non supponẽte: igitur antecedens probo q̃ nulla pars copulati supponit patet quia hoc totũ est vna pars portãs lignũ igitur / forsan negabis illud totũ esse vnã partẽ. Cõtra q̃ ad minus ly portans est vna pars et non supponit quia de nullo eorũ est verum dicere hoc est portãs cum neuter eorum portet de per se. Ad hoc negat̃ q̃ illa pars nõ supponat et negat̃ q̃ bene verificetur sed debet sic dici: hoc ẽ portans cum alio. Nec valet hoc est portãs cum alio ergo hoc est portans: quia arguitur a dicto secundũ quid ad simpliciter vt notum est.

¶ Vlia notatis ponit̃ alia sub diuiso et est q̃ ly et complexiue sumptũ põt sumi dupliciter. Uno modo non vnice. Alio modo vnice: tunc sumit̃ non vnice q̃n nõ attribuitur toti copulato vnica suppositio / sed bene cuilibet parti: si partes supponant cum ceteris ↄditionibus vt patet ex diffinitione acceptionis nõ vnice et tunc debemus descendere sub partibus et nõ sub toto p̃mo sub vna et secũdo sub alia. Tunc vero sumitur vnice q̃n toti copulato attribuitur vnica suppositio distincta a suppositionibus partiũ et per ↄ̃ns descẽdendũ est sub toto et non sub partibus de per se. Nec dicẽdũ est, put q̃dam dicunt / q̃ tunc sumitur nõ vnice quando p̃mo descendendũ est sub partibus: et postea sub toto et vnice quando primo sub toto et postea sub partibus / quia hoc non põt stare. Primo q̃r facto descẽsu sub partibus copulati nõ possumus vlterius facere descẽsum sub toto / quia iam supponit toti copulatũ i descẽdentibus vl ↄ̃verte. Secũdo quia sub partibus acceptionis vnice non licet descẽdere de per se vt dictum est in oppositionibus.

¶ Consequẽter post ly et dicendũ ẽ de ly vel. Pro quo sciendũ q̃ ly vel potest sumi dupliciter. Uno modo vt coniungit inter ↄpositiones et vt hoc iam supra dictũ est. Alio modo vt coniungit inter terminos / et sic constituit categoricam de disiuncto extremo et sic iterum subdiuiditur quia põt sumi diuisiue et complexiue et iterum cõplexiue diuidit̃ in non vnice et vnice: et hec mẽbra debent diffiniri proportionabiliter ad alia de ly et. Et similiter veritas categorice de ly vel est mensuranda per reductionẽ ad disiunctiuam immediate licet in aliquibus hoc non sit verum: q̃r in ista ↄpositione omnis ↄpositio est affirmatiua vel negatiua ly vel sumit̃ diuisiue: et prius oportet descẽdere sub subiecto quia disiunctũ confunditur et est vera: et si immediate reduceret̃ esset falsa et vtraq̃ p̃s: sed dicẽdo ↄsequenter: põt substineri.

¶ Et aduertẽdũ est animo q̃ nõ est ita manifesta ista multiplex acceptio in disiunctis sicut in copulatis. Nã ista propositio petrus vel plato est animal siue sumat̃ ly vel diuisiue siue cõplexiue siue vnice siue non vnice et est et apparet vera: hoc tamẽ est de per accidens q̃d patet hic vbi est manifesta differẽtia. s. homo vel chimera nõ est risibilis / que vera est sumpto ly vel diuisiue vt patet p disiunctiuã ad quã reducit̃. Si vero sumat̃ cõplexiue est falsa / vt patet per descensum: nã eius omnes descendẽtes sunt false in quibus solũ demõstrãdi sunt homines p quibus disiunctum p se supponit.

¶ Sciendũ preterea q̃ ad hoc q̃ disiunctũ supponat sufficit q̃ eius vna pars supponat et ad hoc q̃ nõ supponat oportet q̃ nulla eius pars supponat.

¶ Circa predicta querit̃. An in cõtradictoriis de disiũctis et copulatis sit necesse q̃ semper si ly et vel ly vel in vna negetur in alia affirmetur et econuerso si in vna affirmetur in alia neget̃. Et probatur q̃ non / quando copulatũ seu disiunctũ sumit̃ vnice illud non oportet fieri igit̃ non semper est necesse. etc. Sed cõtra ly et ẽ vniuersalitas et ly vel particularitas: ergo p secundã conditionẽ ↄ̃dictoriarũ nõ debet manere eodẽ modo.

¶ Pro huius. q. responsione et euidẽtia ponuntur tres cõclusiones quarũ prima est. Q̃n disiunctũ vel copulatũ sumit̃ diuisiue semp si aliquod eorũ affirmat̃ i vna cõtradictoria debet in alia negari et si negatur affirmari vel si in vna ponitur ly vel in alia debet poni ly et et econtra. Et probatur ista cõclusio a priori et a posteriori et primo de copulato. Et probat̃ sic quia si cõclusio nõ esset vera darentur due cõtradictorie false hoc est impossibile igit̃. etc. cõsequẽtia ↄbatur. Nã sumo istas cõtradictorias. s. homo et equus est risibile: omnis homo et omnis equus nõ ẽ risibilis q̃ sint ↄtradictorie patet quia nulla cõditio eis deficit / patet hoc q̃ ly et manet eodẽ modo q̃d non est inconueniens per aduersarium. Sed quod sint ambe false probatur sic reducunt̃ ad duas copulatiuas falsas: ergo sunt false: antecedẽs probo p̃ma reducit̃ ad istam / homo est risibilis et equus est risibilis secũda ad istã: omnis homo non ẽ risibilis et omnis equus nõ est risibilis. Et q̃ iste ãbe copulatiue sint false patet q̃r p̃ma copulatiua secũda pars ẽ falsa et i secũda p̃ma.

¶ A priori vero ↄbat̃ sic. Q̃ ↄpositiões equiualẽtes habent se h̃ ↄdictorias equalẽtes inter se / sed ↄpositio de copulato extremo diuisiue sũpto equalet copulatiue affirmatiue et sua ↄ̃dictoria equalebit disiũctiue affirmatiue de partibus ↄ̃dicẽtibus vel copulatiue negatiue sed non posset equiualere nisi ly et negaret̃ vt mutaretur in ly vel igitur debet mutari vel negari et similiter dicendum est de disiuncto sumpto diuisiue.

¶ 2[a]. est. Q̃n disiũctũ vel copulatũ sumit̃ cõplexiue vnice semp debet manere eodẽ modo ly et et ly vel ↄbat̃ hoc quia in aceptione vnica semp debemus respicere totum categorematice et non partes ad contradicendum et descendendum. etc. igitur conclusio vera.

¶ Q̃n sumit̃ copulatũ vel disiũctũ cõplexiue non vnice tũc ẽ differẽtia int̃ copulatũ et disiũctũ q̃r in copulatis debz manere eodẽ modo in ãbabus ↄ̃dictoriis / q̃r nõ reputat̃ vlitas nec particularitas / disiũctũ vero nõ q̃r ly vel reputat̃ particularitas. Prima pars ↄbat̃ quia preter hoc nunq̃ dabunt̃ due ↄ̃dictorie vere vel false: ergo nõ est necesse ipsum variari. Secũda pars ↄbatur q̃r si ly vel non variet̃ dabunt̃ due contradictorie vere vel false: vt ex dicendis inferius perspicuum erit.

¶ Et si curiose queratur. Que est radix huius. s. q̃ ly et sumpto cõplexiue et non vnice et affirmato in ãbabus nunq̃ dãtur due ↄ̃dictorie vere vel false et nõ in disiũctis. Ad hoc dubiũ q̃d nunq̃ reperitur h̃ videt̃ mihi dicẽdũ q̃ ratio est q̃r quantũcunq̃ ly et sumatur non vnice si tamen sumitur cõplexiue semper habet aliquid acceptionis vnice in se / quia coniungit et voces et res mat

sori vnione q̃ quando sumitur diuisiue quod patet q̃ quando sic sumitur non reducitur ad copulatiuã ꝛ ꝑpterea quando sumitur diuisiue debẽt affirmari ĩ vna ꝛ in alia negari vel verti in ly vel. Et confirmatur / q̃ terminus pluralis numeri infert copulatiuã etiam sumptus non vnice vt bene valet / homines currunt ergo homo ꝛ homo currunt ꝛ tamẽ ly et in antẽ in termino pluralis numeri tenet vnice. Disiunctũ tamẽ nõ habet aliquid acceptionis vnice in se: quia semper denotat disiunctionẽ rerum licet possit sumi cum suis partibus vnice / dixi copulatum semꝑ habere aliquid acceptionis vnice in se quia hoc non habet in suis partibus vt patet q̃ dicendo sic: homo ꝛ equus sunt animalia ly homo ꝛ ly equus in sua cõtradictoria nõ debẽt manere eodẽ modo. Et cõfirmatur sic q̃ ꝓpositio affirmatiua de copulato complexiue capto non vnice nõ põt esse vera nisi predicatum cõueniat omnibus partibus simul sũptis / propositio vero de disiuncto potest esse vera si predicatum tantũ conueniat vni parti. Argumentorũ vero solutio habetur ex dictis.

¶ Ex his emergit alia difficilior q̃stio ꝛ est talis. s. an ly vel complexiue non vnice captũ negatum equiualeat ly ꝛ affirmato vel non ꝛ si sic queritur iterũ an equiualeat ly et affirmato cõplexiue capto vel diuisiue. Si forsan dicas prout nõnulli dicunt q̃ nullo mõ ei equiualet / contra omnis negatio presupponit aliquã affirmationẽ in qua fundatur ꝛ per quã mensuratur igitur ꝛc. antecedens ꝓbatur quia aliqua negatio ꝓsupponit aliquã affirmationem: vt patet de ista homo non ẽ ferdus q̃ ꝓpter illo oppositũ mensuratur ꝓ istã: homo ẽ pulcher primo ꝓbter. ꝛ non est potior ratio de vna quã de alia igitur / Similiter ly vel negatũ diuisiue equiualet ly et affirmato diuisiue ꝛ non est assignabilis ratio ꝗre non similiter q̃ quãdo sumitur complexiue igitur ꝛc. Preterea quelibet ꝓpositio de ly vel cõplexiue capto põt habere vnam de ly et affirmato sibi correspõdentem igitur dictum. Tertiũ est falsum / antecedens istud due cõclusiones cum suis probationibus postea ponende ꝓbabunt. Si dicas q̃ equiualet ly et affirmato cõplexiue capto contra ex hoc sequitur duas contradictorias posse varifalsas igitur dictũ nullũ antecedẽs ꝓbo ꝛ capio istas duas cõtradictorias. s. aliq̃ aĩalia sunt sortes vel plato ꝛ nulla aĩalia sunt sortes vel plato / sũpto ly vel non vnice dato q̃ sequitur copulã vel prepo natur copule si teneat q̃ quando sequitur semper sumitur vnice quia ĩ hoc non est pondus difficultatis / q̃ iste sint false ꝓbo. Et primo de prima sic ipsa est vna affirmatiua cuius extrema non supponunt pro eodem igitur. Itẽ omnes eius descendẽtes sub subiecto sunt false igitur ꝛ ipsa / ꝛ q̃ descendentes sub subiecto sint false: patet iterum descendendo sub predicato / vel per reductionẽ ad disiunctiuam ex parte predicati quod potest fieri dato q̃ sumatur complexiue vt statim dicetur. Quod autem secunda sit falsa patet sic: habet vnam descendentẽ falsam sub subiecto. s. istam / ista animalia non sunt sortes vel plato illo ꝓnomine ista eos ipsos demonstrãte / et q̃ ista sit falsa patet per suã equiualentẽ / que est ista. s. ista animalia sortes ꝛ plato non sunt q̃ autẽ hec sit falsa sumpto ly et cõplexiue ad sensum patet ꝑ veritatẽ sue vere cõtradictorie. ¶ Si vero dicas / q̃ tale vel negatũ equiualet ly ꝛ affirmato diuisiue capto contra ex hoc similiter sequitur due cõtradictorie false igitur ꝛc. Antecedẽs ꝓbo ꝛ capio istas duas cõtradictorias. s. hõ vel equus nõ est currẽs: ꝛ nõ homo vel equus nõ est currens: ꝛ pono casum q̃ nullus equus sit in mundo et q̃ omnis homo currat / q̃ in hoc casu negatiua sit falsa patet quia subiectũ ꝛ predicatũ supponũt pro eodem ꝛ est negatiua igitur. Itẽ omnes eius descẽdentes sunt false quibus descendimus ad solos homines ꝓ quibus põt esse subiectũ supponit igitur. Nec debet reduci ad disiunctiuã cũ ibi ponatur negatio non impedita vt infra dicetur igitur ipsa est falsa. Quod autẽ secũda sit falsa probatur sic: sua equiualẽs est falsa igitur ꝛ ipsa antecedẽs ꝓbo q̃ ista est falsa. s. omnis homo ꝛ oĩs equus est currẽs ꝛ ista est sua equiualẽs igitur / maior ꝓbatur quia reducitur ad vnam copulatiuã falsam q̃ est ista: oĩs homo est currẽs / ꝛ omnis equus est currẽs q̃ autẽ possit ꝛ debeat reduci patet q̃ ly et sumitur diuisiue ꝑ te igitur. ꝛc. ꝛ si dicat q̃ antẽq̃ reducatur debet fieri descensus sub partibus copulati / hoc nõ saluat respondentẽ quia postea descendentes reducentur ad copulatiuas falsas vt notum est.

¶ Prohibita igitur. ꝙ. enodatione considerandũ est q̃ plurimos doctores nisos esse ad eam responderet et pro maiori parte ad. ꝙ. responderũt negatiue. Alij vero dixerunt nullam regulã vniuersalẽ ꝛ generalẽ posse inueniri. Alius autẽ assignauit vnã generalẽ regulam quã plurimã magni fecit ꝛ ad celũ vsq̃ reduxit q̃ tamẽ (vt verum fatear) plures patitur instantias q̃ veritates obtineat. Que omnia facillimum erat ĩpugnare ni tẽporis angustia ꝛ breuitatis amor obstitissent. Diligens tamẽ lector ex dicendis argumẽta eliget quibus istas positiones expugnare poterit / Solum igitur ponam q̃ mihi de hac. ꝙ. dicendum visum fuerit duo fundamenta quasi per se nota premittens quorũ primum tale est.

¶ Aliquod disiunctũ sumptũ cõplexiue modo sumatur vnice modo nõ / equiualet de forma acceptionis terminorũ ly vel sumpto diuisiue ita q̃ a propositione in q̃ ponitur vnũ ad ꝓpositionẽ in qua ponitur reliquũ ẽ necessaria ꝓña ꝛ tenens de forma acceptionis terminorũ hoc sic patet q̃ ista ꝓpositio sortes vel plato est aĩal infert de forma acceptionis terminorũ istã sortes vel plato est aĩal sumpto ly vel in prima complexiue ꝛ in secũda diuisiue q̃ autem cõsequẽtia teneat patet quia nũq̃ instabitur.

¶ Secundum est. Aliqua propositio de ly vel complexiue sumpto ꝛ non vnice non equiualet de forma acceptionis terminorum nĩ no nec de materia alteri ꝓpositioni in qua ly vel sumitur diuisiue ꝛ idem dico de aliqua propositione / in qua ly vel sumitur complexiue vnice. s. q̃ non infert aliam in qua sumitur diuisiue / ꝓpositio patet de ista sortes vel chimera non est animal que falsa est sumpto ly vel complexiue qualitercũq̃ sumatur vt patet per suppositionem extremorum ꝛ ꝑ descẽsum quia non habet nisi vnicam descẽdẽtem sub subiecto que falsa est / q̃ autem sit vera sumpto ly vel diuisiue patet per disiunctiuam ad quam reducitur siue reducas illã facto descensu sub predicato siue non quia semper erit falsa: dixi sub ꝑdicato / quia sub totali subiecto non licet descendere quia sumitur ly vel diuisiue: habet ergo q̃ ab vna ad reliquam consequentiam nulla erit.

¶ Si vero q̃ratur quãdo vna categorica de disiũcto sũpto cõplexiue q̃litercũq̃ sumatur infert vnã de disiuncto sumpto diuisiue ꝛ quãdo nõ. Pro huius noticia ponitur regula quedam generalis que talis est.

¶ Omnis ꝓpositio de ly vel capto cõplexiue in q̃ totale disiũctũ non cõfunditur / nõ singularizatur / nõ distribuitur vbi non ponitur negatio nõ impedita / nec ẽ aggregatũ

ex diuersis copulis quarū vna est ampliatiua/ nec dis-
iunctum sumit cum signo collectio vbi nō ponitur ali
quis modus in copula equiualet vni alteri in qua ly
vel sumit diuisiue/exēplū primi omnis ꝓpositio ē af-
firmatiua vel negatiua q vera est sumpto ly vel cōple
xiue ꝛ falsa sumpto diuisiue tenēdo ꝙ quādo sic sumit
imediate est reducēda ad disiunctiuā secūdi istud ho
mo vel chimera nō est homo:signato hoīe/quia nō in
fert aliquo vnam in qua ly vel sumat diuisiue/ Tertii
omnis hō vel equ⁹ currit ly omnis cadēte supra tota-
le disiunctū. Quarti homo vel chimera nō est animal
Dicit nō impedita qr si sic diceret homo vel nō oīa chi
mera nō est sortes bene posset vnaȝ aliā inferre in q̄ ly
vel sumeret diuisiue. 5°. sortes in ueniis disputat disputa
bit vel disputauit nā sumpto ly vel cōplexiue est vera
ꝛ diuisiue falsa:vt patet reducēdo illā ad disiunctiuam
cui equiualet ꝛ sit casus ꝙ sortes modo sit senex ꝛ nūȝ
ꝙ hactenus disputauerit ꝛ cras vero sit disputaturus.
Sexti isti sūt oēs apli vel vt asini in subiecto demōstrā
do apostolos ꝑcise ꝛ illo signo omnes cadēte supra to
tale disiunctū/q̄ falsa est ꝛ non infert istam disiunctiuā
isti sunt oēs apli vel isti sunt omnes asini qr est ve-
ra:ꝛ ꝑ consequēs nō infert vnam categoricā de ly vel
sumpto diuisiue qr illa equiualeret huic disiūctiue Et
ꝙ illa prima sit falsa patet quia sensus est ꝙ isti aposto
li demonstrati sunt omnia entia ꝑ quib⁹ supponit hoc
disiunctū apostoli vel asini q̄d falsum est. Septimi de⁹
necessario est creās vel nō creans q̄ vera ē sumpto ly
vel complexiue ꝛ falsa si diuisiue tenēdo ꝙ ad disiuncti
uam ē imediate reducenda/ ꝛ si alia instātia reptafue
rit superiorib⁹ addatur.

¶ His p̄notatis ponuntur due conclusiones cum su
is corollariis:quarum prima talis est.

¶ Omnis ꝓpositio de ly vel cōplexiue capto ꝛ nō vni-
ce equiualēs de forma acceptionis terminorum vni ꝓ
positioni in qua ly vel tenetur diuisiue habebit pro cō
tradictoria vnam de ly ꝛ affirmato diuisiue capto vel
vnam de ly vel negato equiualenti ly ꝛ affirmato di-
uisiue capto. Hanc cōclusio ne videar pro libito meo
ꝛ absq̄ ratiōis fundamēto loqui ꝓbatur sic. Omnes
propositiones equiualentes inter se habebunt contra-
dictorias duas propositiones equiualentes inter se:sȝ
sic est ꝙ quando ly vel tenetur diuisiue habet pro con
tradictoria vnam de ly ꝛ affirmato diuisiue capto vel
vnam de ly vel negato equiualenti ly ꝛ affirmato di-
uisiue capto ergo propositio tali propositioni equiua-
lens eandem contradictoriā habebit vel vnam illi cō-
tradictorie equiualentē:sed talis est propositio de qua
loquitur cōclusio igitur:prima maior est euidēs alioquī
due contradictorie extra insolubilia essēt vere vel fal
se/minoris autē euidentia ex prima conclusione .q. pre
cedentis haberi potest.

¶ Ex his infertur ꝙ tale vel negatum equiualet ly ꝛ
affirmato diuisiue capto cui⁹ corollarii veritas nulli
conclusionem callenti erit ambigua.

¶ Scda 2ᵃ oīs ꝓpositio d ly vel cōplexiue capto ꝛ nō
vnice non equiualēs de forma acceptionis terminoꝝ
alteri in qua ly vel tenetur diuisiue:habebit pro contra
dictoria vnam de ly ꝛ affirmato complexiue capto vel
vnam de ly vel negato equiualenti ly ꝛ affirmato cō-
plexiue capto/ Hec cōclusio potest probari eo modo q̄
et prima ꝛ similiter quianunq̄ dabitur instantia cum
limitationa posterius ponenda.

¶ Ex quo sequitur ꝙ tale vel negatum quantum est
ex se equiualet ly ꝛ affirmato complexiue capto ꝛ hoc

corollarium cum primo respondet directe questioni
vel difficultate proposite. ¶ Pro hui⁹ cōclusionis limi
tatione (qua ex rigore non indigebat cum posita fue-
rit disiunctiue) est sciendū ꝙ multe sunt ꝓpositiones
de ly vel sumpto vt ipsa conclusio secunda dicit q̄ non
possunt habere contradictoriam in qua ponatur ly et
complexiue in propria forma vel propter in congrui-
tatem vel quia non participabāt in extremis/vt patet
de ista petr⁹ vel martinus non est animal/ sumpto ly
vel complexiue:q̄ non habebit istam petrus ꝛ martin⁹
est animal sumpto ly ꝛ complexiue nam vt supra di-
ctum est ly ꝛ quando sumit complexiue:ꝛ ponitur in
subiecto exigit verbuȝ pluralis numeri / si vero dicere
mus sic petrus ꝛ martinus est animal vel sunt anima
lia vel qualitercūqȝ aliter non habebunt eandē copu-
lam vel nō participabunt in extremis sed hoc est de ꝑ
accidens ꝛ non de per se nec ex parte ipsius disiuncti
vt dictum est. Hoc tamen/ est semper verū/ ꝙ omnis
ꝓpositio in qua ly vel negatum (prout dicit conclusio)
ponitur:pōt habere vnā sibi equiualentē q̄ cōtradicat
ad minus de lege illi cui contradicebat illa in qua ly
vel negatur. Et hoc tenendo ꝙ ad contradictorias de
lege non requiritur omnimoda participatio in extre
mis/ ꝛ per istam vbi ponitur ly ꝛ affirmatū possimus
cognoscere veritatē vel falsitatem illius in qua ly vel
negabatur. Et vt scias assignare equiualentem vide si
aliud extremum a disiuncto sit termin⁹ pluralis nume
ri vel singularis:si secundū verte illū in pluralē vt si
dicamus sic non homo vel equus est animal vertet sic
omnis homo ꝛ omnis equ⁹ nō sunt animalia sumptis
ly vel ꝛ ly et cōplexiue. Si vero fuerit pluralis numeri
tunc aut est terminus numeralis ibi vel nō / si nō ma-
neat in propria forma vt hic non sortes vel plato non
est animalia que equiualet huic sortes ꝛ plato sūt ani-
malia/ Similiter si dicatur sic nō omnia animalia sūt
sortes vel plato equiualet huic aliqua animalia sortes
ꝛ plato non sunt q̄ ambe contradicunt huic .s. omnia
alalia sortes ꝛ plato sunt/ ꝛ in istis verificat conclusio
quo ad vtrāqȝ partem/ea propter dixi multe sunt pro
positiones. ꝛc. ꝛ non dixi omnes propositiones. ꝛc. Si
vero ponatur terminus numeralis/oportet ipsum du-
plicari vel triplicari prout videris propositionibus ex
pedire vt patet hic nō sortes vel plato nō sunt duo en-
tia q̄ equiualet huic sortes ꝛ plato sunt quatuor entia
ꝛ per eam debet prima cognosci. Et sic quelibet ꝓpo-
sitio de ly vel negato poterit habere vnā de ly ꝛ affir-
mato ꝑ quam eius veritas cognoscatur. Ex quib⁹ om
nibus patet responsio ad .q. ꝛ solutio ad argumenta ꝓ
hoc de questione hac.

¶ Restat nunc quedam argumenta circa presentē ma
teriam ꝓponere vt dicta magis perspicua fiant argu-
mentatur igitur primo sic.

¶ Iste sunt contradictorie .s. homo ꝛ ꝛ quilibet equus
est .b. animal/omnis homo vel equ⁹ nō est animal (sum
ptis illis coniunctionibus diuisiue) ꝛ tamen dabuntur
ambe false igitur. ꝛc. maior patet quia nulla conditio
videtur eis deficere/minor vero probetur i casu ꝙ sint
multi homines cū vno equo precise/nam hic affirma-
tiua est falsa vt patet per descensum sub predicato/et
postea per reductionē descendētiū ad copulatiuā. fals
sitas autē negatiue patet per falsitatem disiunctiue ad
quam reducitur/reducitur siquidem ad istam omnis
homo non est animal vel .a. equus non est animal.

¶ Ad hoc argumentū respondetur dupliciter. Uno
modo tenēdo ꝙ talis propositio nō debet reduci sine

diate ad disiunctiuã q2 ly vel confundet sed p̄mo oportet descendere sub predicato anteq̃ reducatur ⁊ sic negatiua est vera ⁊ affirmatiua falsa vt patet.

¶ Alio modo tenẽdo ꝙ inmediate debeat reduci ꝓpositio de disiuncto respõdetur negãdo maiorẽ: deficit.n. eis q̃nta cõditio in prima cui ly animal supponit determinate post speciale signũ ⁊ ꝑ consequẽs in alia debet supponere distributiue distributione opposita determinate post speciale signum vel in se vel in sua equiualẽti.Et ꝙ non in se notum est ꝙ nec in sua equiualenti patet quia ista est sua equiualens nõ homo ⁊ oĩs equ⁹ est animal in qua ly animal distribuitur distributione opposita confuse tantũ ⁊ nõ determinate/ debea ergo sic dicere/ omnis homo vel equ⁹ nõ est.b.animal ⁊ ponitur ly.b. vt in sua equiualẽti ly animal distribuatur distributione opposita determinate post speciale signum: ⁊ hoc dico quia licet in ista distribuatur distributione opposita determinate non tamẽ post signũ speciale quia ly vel non est tale signum. Et similiter ponitur ly.b. vt sit signum ꝙ p̄mo descendẽdũ est sub predicato q̃ reducat vel ꝙ in reductione (si inmediate volumus eam reducere) debet poni relatiuũ idẽtitatis sic dicendo: omnis homo nõ est animal vel.a.equ⁹ non est idem animal/ q̃ disiunctiua contradicit copulatiue ad quã affirmatiua reducta fuit/ quia contradictorie propositiones ad propositiones contradictorias debent reduci. Posset similiter dici tenendo ꝙ debeat reduci inmediate ꝙ deficit quarta conditio ⁊ est ꝙ in negatiua ly animal distribuitur in ordine ad duos terminos quorum vnus stat confuse ⁊ alter determinate/ nam distribuitur in ordine ad ly equus stans confuse ⁊ in ordine ad ly vel stans determinate equiualenter dato ꝙ precedat signum vniuersale nam cum sit illa propositio inmediate reducenda ly vel erit primus terminus probabilis: ⁊ per consequẽs sua confusa reputatur determinata. Et secundũ hoc in affirmatiua debet poni sic ita dici sic/ homo ⁊ omnis equ⁹.c.animal est.

¶ 2°. arguit sic iste contradicunt.s. parisius ⁊ rome venditur piper/ non parisius ⁊ rome venditur piper ⁊ tamen dabunt ambe vere vel false: igitur. ⁊c. Et sumo ly ⁊ diuisiue ⁊ non pono casum nouũ sed procedo rebus vt nunc ⁊ ꝙ ista vere probo: negatiua est vera ⁊ affirmatiua vt notum est per copulatiuã ad quam reducit igitur ⁊ ꝙ negatiua sit vera probatur multipliciter.

¶ Primo sic bene valet parisius ⁊ rome venditur piper: ergo parisius ⁊ rome venditur aliquid: sed nihil venditur parisius ⁊ rome. ergo non parisius ⁊ rome venditur piper: ⁊ totum antecedẽs est verum: ergo vltimũ ꝯñs sed vltimũ ꝯñs est propositio probanda igitur. ⁊c.

¶ 2°. sic omnes eius descendẽtes sunt vere sub predicato igitur ⁊ ipsa est vera: antecedens probo: iste sunt vere non parisius ⁊ rome venditur hoc piper: ⁊ nõ parisius ⁊ rome vẽdit hoc piper ⁊ sic de singulis igitur. ⁊c.

¶ 3°. sic/ est vna negatiua de subiecto non supponente igitur est vera: antecedens probo quia de nullo est verum dicere hoc est parisius ⁊ rome venditur. ¶ 4°. sic/ Sua equiualens est vera: igitur ⁊ ipsa antecedens probo quia ista est vera.s. nullum piper venditur parisius ⁊ rome: ⁊ ista ẽ sua equiualẽs ꝗ maior patet q2 sua ꝯdictoria est falsa q̃ est ista: aliquod piper venditur parisius ⁊ rome ⁊ minor probatur quia termini supponũt eodẽ modo cũ ceteris requisitis igitur. ⁊c.

¶ Ad hoc argumentũ respõdet negando minorẽ: ⁊ ad ꝓbationẽ ꝯcessa veritate affirmatiue negat veritas negatiue. Et ad primã probationẽ nego illam ꝯñam ⁊ rõ est q2 illa ꝯñã si teneret esset q2 arguit a tota rationali enim destructione consequẽtis ad destructionẽ antecedentis/ sed hoc non fit igitur ⁊c. Hoc aũt patet q2 non bene destruitur ꝯñs debet.n. destrui per cõtradictoriã quod non fit ibi licentur ꝓpositiones.s. parisius ⁊ rome venditur aliquid ⁊ nihil venditur parisius ⁊ rome non contradicunt quia eis deficit.5. cõditio ꝯdictoriarũ.

¶ Ad secundã ꝓbationẽ nego descẽsum: q2 p̄dicatum (vt cõmuniter dicit) supponit distributiue inmobiliter: sed mihi videtur ꝙ alius error cõcõmitatur ⁊ est ꝙ arguitur latenter a pluribus determinatis ad vnã respectu multitudinis vel ab vna ad plures/ nã ly.et negatiuã (ꝓut dictum est) equiualet ly vel affirmato ⁊ vt sic nullum signũ cadit supra ipsum: ⁊ per consequẽs stat determinate semel in descensu ⁊ pluries in descendentibus vt notum est.

¶ Ad tertiã ꝓbationẽ q̃ dicit sit de subiecti suppositione negatur ꝯñs/ quia cũ ly ⁊ sumat diuisiue eius veritas mẽsuranda est ꝑ disiunctiuã ad quã reducit ⁊ non ꝑ subiecti suppositionẽ q̃ de causa põt dici aliq̃ modo exponibilis ⁊ sic est instantia quedam contra regulã.

¶ Ad quartã ꝓbationẽ negatur ꝙ illa sit sua equiualens ⁊ negatur ꝙ termini supponant omnino eodem modo: nã in vna ly piper distribuit distributione opposita confuse tantum ⁊ in alia opposita determinate.

¶ 5°. arguitur sic iste cõtradicunt.s.a. homo vel.a. equ⁹ nõ est animal: oĩs homo ⁊ oĩs equ⁹ est: ꝗ illa volo ꝙ p̄mũ.a. tantũ confundat ly homo ⁊ ly v̄ ⁊ sumat diuisiue ⁊ tamen dabunt ambe vere igitur: maior est nota q2 eis nulla deest cõditio ⁊ minor ꝓbat/ prima reducit ad vnã disiunctiuã veram: ⁊ secũda ad vnã copulatiuã etiã verant igitur antecedẽs patet q2 prima reducit ad istã s.a. homo nõ est aĩal vel.a. equ⁹ nõ est aĩal q̃ vera ẽ rebus vt nũc ⁊ secunda reducit ad hãc copulatiuã.s. oĩs homo est aĩal ⁊ oĩs equ⁹ est aĩal q̃ similiter est vera vt ex se perspicuum est igitur. ⁊c.

¶ Ad hoc argumẽtũ respondet negando.a. deficit.n. eis quarta cõditio: nã in negatiua ly animal distribuitur in ordine ad tres terminos quorũ duo stant confuse tñ.s. ly homo ⁊ ly equus ⁊ alius determinate.s. ly vel/ ideo sua contradictoria erit ista: oĩs homo ⁊ oĩs equ⁹ est.f. animal/ q̃ debet reduci ad hanc copulatiuã/ oĩs homo est.b. aĩal ⁊ oĩs equ⁹ est.b. aĩal/ nam ly aĩal supponebat determinate in ordine ad illos duos terminos ⁊ confuse in ordine ad ly ⁊ ideo in reductione debet tolli illa confusa ⁊ sic dicendum est de similib⁹.

¶ 4°. arguit sic iste cõtradicunt.s. vterq3 hõ ⁊ vterq3 hõ nõ sunt homines/ alter hõ ⁊ alter homo sunt homines ⁊ tamẽ dabunt ambe vere igitur. ⁊c. maior patet q2 nulla deest illis conditio. minor vero iam probatur de negatiua q2 de affirmatiua non est dubiũ ⁊ pono ꝙ tantũ sint quatuor homines in mũdo vt sit clarior probatio tunc sic arguo bene valet iste homo ⁊.a. vterq3 homo non sunt homines: ⁊ iste homo ⁊.a. vterq3 homo non sunt homines vel iste homo ⁊.a. vterq3 homo nõ sunt homines: ⁊ iste homo ⁊.a. vterq3 homo nõ sunt hoĩes ⁊ non sũt plures homines: ꝗ vterq3 hõ ⁊ vterq3 hõ nõ sunt homines ⁊ antecedens est verũ ꝗ ⁊ ꝯñs ⁊ ꝙ aña sit verum patet descendendo in istis ascẽdentibus p̄mo sub predicato ⁊ postea sub secundo vterq3 ⁊ ratio q̃re non est descẽdendum sub secundo vterq3 anteq̃ sub predicato est q2 ly vel quod in secundo vterq3 includitur inter binariũ ⁊ binariũ confundit a primo vterq3 ⁊ ꝑpterea posui ly.a. in ascendentib⁹.

¶ Ad hoc argumentum forte dicetur ꝙ iste non sunt

cōtradictorie. Nam in negatiua ly homines distribuitur in ordine ad duos terminos quorum vnus stat determinate et alter confuse. Nam in ly vterque in primo loco posito includitur ly vel quod est particularitas sincategorematica et stat determinate eo quod nullum signum confusiuum precedit ipsum et in ly vterque secundo loco posito includitur similiter aliud vel quod stat confuse quia confunditur a ly vterque primo loco posito, erit ergo cōtradictoria prime hec alter hō et alter hō sunt .c. homines. Sed cōtra hoc arguitur. Ille due dantur simul vere igitur solutio nulla, añs probo et pono casum quod ly sunt vnū dicat pro vna hora in cuius prima medietate sint tantū petrus et iohannes et in secunda vincentius et philippus precise. tunc negatiua est vera: quod pōt probari sicut probatū est: sed affirmatiua sic ostenditur. Bene valet alter hō et alter hō sunt .c. homines: vel iste hō et alter hō sunt .b. homines: vel iste hō et alter hō sunt .b. homines et sic de aliis consequentia est verum quod et añs veritas consequentis probatur. Bene sequitur iste hō et alter hō in isto tēpore sunt .b. homines et sic de aliis: quod iste hō et alter hō sunt .b. homines, antecedēs pōt probari per descensum sub ly homines et postea sub ly alter in secundo loco prime propositionis positi et per ly isto tempore demonstro medietatem hore.

¶ Forsan dices quod illa consequentia non est ascensus. Nam tēpus importatū per copulā stat confuse et tu ascendis disiunctiue. Sed cōtra. Illa confusa equivalet determinate cū sit confusa determinationis respectu sui determinabilis igitur ascensus est bonus. Ad hoc argumentum dicitur quod vera contradictoria prime est hec: alter hō et alter hō non sunt .c. homines. Nam sicut in prima ly homines distribuebatur in ordine ad duos terminos: quorum vnus stat confuse et alter determinate vt dictū est. Ita similiter stat tēpus importatū per copulā distributū in ordine ad eosdē terminos vt patet si explicetur tēpus. descensus enim prime est talis vterque hō et vterque hō nullo tēpore sunt homines vbi perspicuum sit quod dicitur et de hoc dictum est in vno argumento contrariarum.

¶ 5° arguitur sic. Iste contradicunt, quilibet hō et .b. hō sunt animalia: hō et quilibet hō non sunt animalia et tamē dabuntur ambe false igitur dicta solutio nulla. a. est nota et .b. probatur et primo de affirmatiua. Bene valet, quilibet hō et iste hō sunt animalia vel quilibet hō et iste hō sunt animalia et sic de singulis et iste sunt false igitur et ponatur casus vt sit brevior probatio quod tantū sint duo homines in mundo quod autē iste sint false probatur de prima quia non est potior ratio de vna quā de alia, et pono quod homo ille demonstratus sit petrus tunc sic: bene valet, iste hō et iste hō sunt animalia et iste hō et iste hō sunt animalia et nō sunt plures et vna istarū est falsa illa .s. in qua demonstratur per vtrumque iste idē homo igitur et cetera. quod autem negatiua sit falsa patet eodē modo descendo primo sub termino stante determinate et postea sub stante distributiue, nam quando termino stante distributiue demonstraueris aliū hominē ab illo quē demonstrauimus in prima parte copulati erit descēdēs falsum quia affirmatiua falsificatur quādo demonstratur idē homo et negatiua quando demonstratur diuersi.

¶ Ad hoc argumentū breuiter dicitur quod eis deficit quarta conditio. Nam in prima ly hō distribuitur in ordine ad ly homo in secundo loco stās determinate et in ordine ad ly animal stans confuse tantum, quia in copulatis bene terminus positus in aliquo extremo est in ordine ad aliū positum a parte eiusdem extremi sicut in disiunctis et hoc superius dictū est. erit ergo contradictoria prime hec propositio .c. homo et quilibet homo nō sunt aīalia et inchoandus est in ista descensus a ly animalia.

¶ 6° arguitur. Iste contradicunt .s. omnis hō vel equus non est animal, homo vel omnis equus est animal et tamen dabuntur ambe vere igitur et cetera. maior patet. minor probatur quo ad negatiuam quod de affirmatiua perspicuum est: Bene valet omnis homo vel equus nō est hoc animal: et omnis homo vel equus non est hoc aīal et sic de singulis quelibet istarū est vera igitur et cetera. quod autē quelibet istarū sit vera patet quia vel illud aīal demonstratum est homo vel equus si homo verificatur pro secunda parte si equus pro prima igitur oēs ille singulares sunt vere.

¶ Ad hoc argumentū negatur maior: deficit enim eis prima conditio. Nam ly vel est particularitas et mouet affirmatum ambabus et hoc si ly vel sumatur diuisiue vel cōplexiue non vnice, si vero disiunctū sumatur vnice non sunt eiusdē subiecti: nam in secunda ly omnis est tūc pars extremi. Pro cuius ampliori doctrina pono regulam quandam et est talis.

¶ Quādo ponitur aliquod disiunctū in aliqua propositione et ponitur in capite illius propositionis aliquod signum cadēs precise supra primā partem disiuncti sumitur tale disiunctū non vnice et similiter quando ponitur tale signum inter partes disiuncti qualiter fit in secunda propositione. Et hoc intelligitur in cōmuni modo concipiendi quicquid sit de libertate intellectus. Si vero aliquod signū cadit supra totale disiunctum categorema: ice tunc necessario tale disiūnctū sumitur vnice et cōsimiliter dicendū est de copulato. Est tamē secundum aliquos differentia: nam dicunt quod signum singularis numeri non pōt distribuere totum copulatum sumptum vnice sed oportet poni signū pluralis numeri sic dicendo: omnia hō et equus sūt animalia et ē sensus oīa entia que sunt homo et equus sunt animalia. Alii nō faciunt vim in hoc. Sed primum dictū est melius et precipue quando copulatū non potest supponere pro vno re sed pro pluribus. Nam aliquod est copulatū valēs pro vno supponere sicut. albus et sciens pro platone albo et docto et materia et forma sortis pro ipso sorte secundū nominales.

¶ Habetur igitur ex dictis predictas propositiones in nullo sensu esse contradictorias, nā semper eis deest aliqua conditio.

¶ Sed contra. Si solutio esset vera sequeretur quod ista .s. non omnis homo vel equus non est animal esse contradictoria prime consequēs ē falsum igitur solutio nulla. Et capio ly vel complexiue et non vnice: antecedens probo quia possunt dari ambe vere: igitur antecedēs patet de affirmatiua quia de negatiua probatum ē bene valet nō iste hō vel equus nō est animal et sic de singulis igitur non omnis hō et cetera. et antecedēs est verū igitur consequens. quod antecedēs sit verum, probo contradictoria illius est falsa igitur illa est vera, antecedens patet quia ista est falsa .s. iste homo vel equus non est animal: et ista est sua contradictoria igitur et cetera. quod autem ista sit falsa patet per descensum sub secunda parte disiuncti et postea sub toto nā quando disiunctum sumitur non vnice et habet partes singulares equivalet vni disiuncto sumpto vnice.

¶ Ad hanc replicā conceditur consequentia et ad eius probationem negatur antecedens: et ad eius probationē negatur descēsus sub prima parte subiecti, nā ly aīal supponit immediate determinate et in descendentibus confuse tantum ideo ista erit sua descendēs .s. nō iste hō vel .a. equus nō est animal et hoc tenēdo quod illa negatiua nō est immediate reducenda ad disiunctiuam.

¶ Notandū est hic pro complemēto hypotheticarū quod

disiunctiua pōt sumi dupl'r: vno modo ꝓprie ⁊ sic de illa hucusq; locuti sumus: alio modo propriissime ⁊ sic dicitur ꝙ ad veritatem illius requirit ꝙ eius vna pars principalis sit vera ⁊ alia falsa vt dicit. D. Tho. opusculo. 50. ⁊ Priscianus ⁊ Boetius ꝗ̄ ob causa dicit Aulus gelius libro. 5°. capi. 8°. omnia q̄ disiungunt repugnant a esse inter se se oportet ⁊ sic talis disiūctiua duplici via erit falsa. s. si eius vtraq; pars est falsa vel vera ⁊ tātū vno modo erit vera. s. si vna eius pars est vera ⁊ alia falsa et sic q̄libet disiūctiua mihi pōt dupl'r accipi. Uno modo ꝓprie: Alio modo ꝓpriissime ⁊ tūc q̄s diuersimode accipit: diuersimode requirit aliq̄d ad sui veritatē vel falsitatē. Ex hoc infert primo ꝙ a ꝑte disiunctiue propriissime ad totā disiunctiuā ꝯn̄a nō est necessaria vt nō valet hō est aīal / ꝗ̄ hō est aīal vel deus ē. Nā antecedēs est verū ⁊ ꝯn̄s falsum cū quelibz eius pars sit vera.

¶ Infert. 2°. ꝙ disiunctiue nō ꝯtradicit copulatiua de partibus ꝯ̄dicētibus / Nā si sic seq̄rent due ꝯ̄dictorie false vt patet de istis / oīs hō est aīal vel oīs leo est subā et hō nō ē aīal ⁊ leo non est subā / Nā prima disiūctiua est falsa: q2 q̄libet eius pars est vera ⁊ copulatiua falsa quia q̄libet eius pars est falsa.

¶ Sz contra hoc sic arguit. Si dicta essēt vera seq̄ret ꝙ talis disiunctiua. s. ꝓpriissime sumpta nō posset hr̄e cōtra dictoriā / ꝯn̄a est ꝯ̄ phm dicentē pⁱmo phier. cuilibet affirmatiōi ē sua negatio opposita igit dictū nullū / ꝯn̄a vero ꝓbat: q2 vel illi ꝯ̄dicit vna copulatiua de partibus ꝯ̄dicentibus ⁊ hec nō vt in secūdo corralario ꝑ vel alia disiunctiua ꝓpriissime vel ꝓpe / nō primum vt patet: q2 sic ꝓñt dari due ꝯ̄dictorie false vt patet q2 sumo istas duas oīs hō est aīal vel oīs equus est aīal ⁊ hō nō est aīal vel equus non est aīal quarū vtraq; est falsa Prima q2 q̄libz eius pars est vera: Secūda q2 q̄libet eius pars est falsa igit. ⁊c̄. nec illi pōt contradicere vna disiunctiua ꝓprie / q2 darent due ꝯ̄dictorie vere: vt patet sumēdo istas duas. s. oīs hō est aīal vel nullus equus ē aīal ⁊ hō nō est aīal vel equus est aīal ⁊ sumo primā propriissime ⁊ secūdā ꝓprie ꝙ aūt ambe sint vere / notissimū est ⁊ cōcludit ꝗ̄ ꝓpositū ꝙ talis disiunctiua non pōt hr̄e ꝯ̄dictoriā / Si forsam dicas ꝙ eius ꝯ̄dictoria dabitur ꝑ ꝓpositionē negationis / ꝯ̄ tūc q2 vl' illa cui ꝑponitur negatio equiualet copulatiue vel disiunctiue ⁊ si disiūctiue vel disiūctiue proprie vel propriissime sed nullū istorū vt probatū est igit solutio non euacuat Si forte dicas ꝙ non hēt equiualentē. Cōtra q̄ro ergo a te q̄d intelligis ꝑ illam propositionē cui ꝑponit negatio ⁊ quē sensum faciat ⁊ tūc necesse est tibi illū explicare ꝑ copulatiuam vel disiunctiuaz ⁊ remanebit semper eadem difficultas.

¶ Argumentum hoc aperte querit modū contradicendi in talibus disiunctiuis. Et quidem assignare certum modū videtur mihi difficilimum: nec vidi vnq̄ istud dubiū tactū ⁊ per ꝯn̄s nec solutum: nec videt mihi posse dici ꝙ non possit habere contradictoriā. Nā hoc erit contra rōnem ⁊ phm in pⁱmo phier. Et licet possit dici ꝙ dictū phi habet verum in categoricis vl'r ⁊ non in hypotheticis ⁊ ꝙ sufficit illā disiunctiuā hr̄e contradictoriā ꝑm suas partes ⁊ non secundū se totā / tamen ista solutio non quietat intellectum. Ideo aliter respondetur dupliciter Primo ꝙ cōtradictio in talibus debet dari per prepositionem negationis ⁊ quādo queritur de equiualente talis propositionis / an sit copulatiua vel disiunctiua / dicitur ꝙ non est dabilis certa regula sed ꝙ aliquando equiualebit disiunctiue: aliquando copulatiue / put exegerit cōtradictio Nā negatio ꝑposita alicui propositioni facit talem sensum qualem contradictio requirit.

¶ 2°. dicitur ꝙ inter propositiones hypotheticas non reperit aliqua q̄ proprie sumpta ei posse contradicere. Unde dico ꝙ ꝓpositio copulatiua pōt sumi dupl'r. Uno modo proprie ⁊ sic de illa dictū est supius ⁊ isto modo locuti sunt de illa oēs logici quos ego hucusq; videre potui: Alio modo pōt sumi valde īproprie ⁊ ꝑut contradicit tali disiunctiue ⁊ tūc dico ꝙ ad eius veritatē sufficit ꝙ quelibet eius pars sit vera vel ꝙ q̄libet sit falsa: ⁊ ad hoc ꝙ sit falsa requirit ꝙ vna pars eius sit vera ⁊ alia falsa: ita ꝙ poterit esse vera duplici via: et falsa vno modo dūtaxat. Et talis copulatiua contradicit disiunctiue ꝓpriissime ⁊ si toti disiunctiue preponatur negatio: dico ꝙ talis propositio equiualebit copulatiue de partibus cōtradicētibus: dū tamē sumat copulatiua īproprie: Uñ breuiter dico talē disiūctiuā dupliciter posse hr̄e ꝯ̄dictoriā: Uno modo ꝑ prepositionē negationis Alio modo sumēdo vnā copulatiuā īproprie de partibus ꝯ̄dicētibus partibus ipsius disiunctiue: ⁊ hec solutio est melior ⁊ saluat cōtraditionē formaliter: quod non facit prima. Nā ꝑm eam: sumptis duabus cōtradictoriis in simili forma posset dari instātia. Et ꝑ hec patet solutio ad oīa argumenta. Nec videat hoc mirabile alicui ⁊ absurdū aliter. s. sumere copulatiuā. s. ꝙ existe q̄libet parte falsa sit vera: cū disiunctiua ꝓpriissime sit falsa qñ quelibet pars ē vera. Et si hoc nō placet necesse ē nobis fingere vocabula ⁊ sic ponat ly. a. ad significādū quādā cōiunctionē talē cōstituētē hypotheticā ad cuius veritatē ⁊ falsitatē requirant q̄ dicta sunt de copulatiua īproprie: absurdius enī est dicere talē disiunctiuā nō posse hr̄e ꝯtradictoriā cū sit verissimū illud principiū quidq̄d cōtingit affirmari contigit ⁊ negari ⁊ e cōtra ⁊ habet ex pho in libro perhiermenias.

¶ Considerandū est p̄terea ꝙ sicut dictū est de ly et ⁊ ly vel ita ⁊ de aliis coniunctionibus hypotheticis dici pōt: ꝑpono exēplū de ly ergo ⁊ dico ꝙ pōt sumi dupl'r. Uno modo vt facit hypotheticā rōnalē ⁊ hoc qñ cōiungit inter ꝓpositiones: Alio modo ꝑut facit categoricā de rationato extremo: ⁊ hoc quādo coniūgit inter terminos vt hic. hō est aīal ꝗ̄ substātia: ⁊ pōt sumi diuisiue ⁊ cōplexiue. Si diuisiue: veritas eius mensuranda ē per rationalē ad quā reducit. Si cōplexiue: ꝑ extremorum suppositionē. In predicta aūt propositione ly hō ē subiectū ⁊ totum hoc aīal ꝗ̄ subā: est predicatum. Cognoscitur aūt an rōnata supponat pro aliquo ꝑ verificationem ex pronomine demonstrante sicut copulatū ⁊ disiunctū ⁊ alij termini. Cognoscet uero ꝙ propositio in qua verificat sit vera ꝑ reductionem ad rationalem sicut dictum fuit de conditionali ⁊ proportionabiliter dicatur de aliis coniunctionibus.

¶ Sciendum preterea: ꝙ oppositio contradictoria in aliis speciebus hypotheticarum optime datur per negationis prepositionem / Alie vero oppositiones possunt haberi aspiciendo quid requiratur ad veritatez vel falsitatē cuiuslibet propositionis hypothetice. Causalis siquidem est subalternans respectu rationalis ⁊ conditionalis: ⁊ eas infert: sicut vniuersalis particularem: quia plus requirit ad sui veritatem ꝙ̄ alie due Rationalis vero est subalternans respectu conditionalis eadem ratione. Si vero omnibus tribus ꝑponat negatio opposito modo fiet Nam tūc conditionalis negatiua erit subalternans respectu rōnalis ⁊ causalis: ⁊ rōnalis negatiua respectu causalis ⁊ q̄libet illarū cōtradicet sue cōpari per illā regulam nō est verius. ⁊c̄.

De temporali vero et locali iudicandū est sicut de copulatiua quia ad illā reducunt. Propositio autē copulatiua habebit contradictoriā pposita negatione: et ista quas vero oppositiones habebit p respectū ad suos exponentes: quas assignare nō est presentis institutionis sedem ppriā alibi sortiantur. Copulatiua vero est subalternans respectu disiunctiue/ si sint ambe affirmatiue: si vero fuerint negatiue econtra dicendū est. Ex quibus omnibus speciebus solet cōstitui vna grandis figura habēs. 17. propositiones quarū sex ponuntur in latere dextro. s. causalis/ rationalis/ cōditionalis/ aduersatiua/ copulatiua/ et disiunctiua. In latere autē leuo ponuntur ipsemet prepositta negatione in capite cuiuslibet earum et sic facile erit cognoscere earundem oppositionē de quibus hec pauca dixisse sufficiat.

Sequitur textus.

Odus est adiacēs rei determinatio et habet fieri per adiectiuum. Sed duplex ē adiectiuū. Quoddā est adiectiuum nominis. Ut albus\niger\et similia. Aliud est adiectiuū verbi. Ut aduerbia secūdū enī Priscianū: aduerbiū est vi verbi adiectiuū. Et ideo duplex est modus: Un⁹ nominalis q fit p adiectiuum nominis\Ali⁹ aduerbialis qui fit p aduerbium: vt homo currit velociter. Item aduerbiorū: quedā determinant verbū gratia cōpositionis. Ut ista sex\ necessario\ contingēter\possibiliter\īpossibilit\vero et falso. Alia determinant verbū gr̄a rei veri. Ut fortiter agit\velociter currit. Alia determināt gratia tēporis. vt hodie\cras et alia aduerbia tēporalia. Alia aduerbia determinant ratione modi. Ut aduerbia optandi\hortādi. Et sic sumitur multipliciter mod⁹ per aduerbia. Sed omissis omnibus alijs: solum nunc de illis dicēdū est: qui cōpositionē determināt: vt sunt necessario cōtingenter. &c. Cum enī dicit homo necessario sedet: significatur\q cōpositio sessiōis cum homine sit necessaria. Sed cum dicit hō bene currit vel velociter significat\q cursus hominis sit velox vel bonus: et in ista determinatur res verbi: in pma vero cōpositio. Unde solū illi modi qui cōpositionē determinant faciunt ppositionē modalē. Ideo de talibus solū modo hic intendimus. Et sumunt quandoq predicti modi nominaliter. Ut possibile\īpossibile\contingēs\necessariū\verū et falsū\ quādoq aduerbialiter. Ut possibiliter\ impossibiliter\necessario\contingenter\vero et falso.

Sequitur glosa.

Ractatu⁹ Petri⁹ hispanus d modalibus: q modalis a modo dicit: a diffinitione modi inchoat dicēs. Mod⁹ est adiacens rei determinatio &c. q diffinitio intelligitur sic. Modus ē quedā determinatio adiectiualis q posita in predicato vel addita copule determinat totā ppositionem. Et hoc capiēdo modū stricte. Si vero sumat large pōt sic intelligi diffinitio. Modus est determinatio adiectiualis alicuius determinabilis. Et sumitur mod⁹ in pposito nō pro ordine sillogistico: quēadmodū dicim⁹ ad sillogismū requiri modū et figurā. Nec p carmine vt dicit Boeti⁹. Flebilis heu mestos cogor inire modos. Nec p moderamine: seu medio. vt Horatius. Est modus in rebus sunt certi deniq fines: quos vltra citraq nequid cōsistere rectū nec p fine. vt l titus Augustin⁹ in fine secūdi libri de ciui: &c dei sumpsit dicēs sit hic hui⁹ voluminis modus. Sed sumitur p dictione aliā determināte: seu specificāte Et in isto sensu adhuc pot multipliciter sumi. Uno modo generaliter. Et sic qlibet dictio modificās: seu determinās aliā esset modus. Ut ly hoīs hic hoīs ei⁹ currit. Et ly hō hic. sicut hō currit. Alio modo accipit magis stricte p dictione adiectiuali aliā determināte. vt hic: hō alb⁹ ē animal\hō velociter currit. Et cū duplex sit determinatio. s. noīs et verbi. Noīs vt ly alb⁹. a. ū. verbi vt velocit valde. &c. duplex erit adiectiuū. s. nominale et verbale. licet nunc adiectiuū p adiectiuo noīs sumat cōmuniter et adiectiuū verbi aduerbiū vocet. vt patet ex textu.

Itē istorū aduerbiorū qdam determināt verbū rōne cōpositionis. vt necessario cōtinget. &c. Alia rē verbi. Alia verbū rōne modi. vt patet in textu. Similiter pōt dici de adiectiuo nominali. s. q est duplex. Nā quodā determinat rē aliquā vt res ē. Ut ly alb⁹ niger et similia aliud vt talis res ē. vt verū falsum. &c. Et sic dicim⁹ ppositio hec est vera vel falsa et similia. Dimissio igit modis q rē verbi determināt: et q verbū rōne modi: et q rōne tēporis de modificātib⁹ verbū rōne cōpositionis: et d modib⁹ determinātib⁹ ppositionē in eo q ē ppositio est: agendū est in pposito. Et ita illi sex modi: i textu positi: possunt sumi dupliciter. s. nominaliter et aduerbialiter. Nominalit sic possibile/ impossibile / cōtingens/ necessariū/ verū/ falsum. Ex qb⁹ pnt formari sex aduerbia q sūt ista/ possibil/ īpossibil/ cōtingent/ necessario/ vere/ false.

Sequitur textus.

Ropositio modalis est illa q determinat aliquo istorum sex modorū\possibile\ īpossibile\cōtingēs\necessariū\ verū et falsum. Ut sortē currere ē possibile et sic d alijs. Et in istis modalibus verbū debet subici modus autem predicari. Omnes aūt ppositiones q non determinant p illos sex modos: dicunt de inesse idest de simplici inherētia pdicati ad subiectuz Sed adhuc ille ppositiones q modificant istis modis vero et falso\ad presens relinquūt\quia in illis eodē modo sumunt oppositio et equipol

lẽtia: sicut in illis de inesse. In illis aũt de his q̃ttuor modis\ possẽ\ impossẽ\ cõtingẽs\ z necessariũ: alio modo sumit̃ oppositio eq̃pollẽtie vel consequẽtie vt postea patebit. ¶ Sciendũ aũt q̃ quilibet istorũ q̃ttuor modorũ q̃ttuor facit ꝓpositiones modales. Ideo cũ modi sint q̃ttuor quat q̃ttuor erũt ꝓpositiões modales z sic erũt sexdecĩ. Vbi gr̃a. Iste modus possẽ si sumatur sine negatione: facit vnã ꝓpositionẽ modalez. Ut sortẽ currere est possẽ. Si aũt sumat̃ cũ negatiõe lata ad verbũ facit secundã. vt sortẽ nõ currere ẽ possẽ. Si vero cũ negatiõe posita ad modũ facit tertiaz. vt sortẽ currere nõ est possẽ si cũ negatiõe posita ad verbũ z ad modum facit aliã. Ut sortẽ nõ currere nõ est possẽ: z hoc modo secũdũ vnũquẽq3 aliorũ modorũ sumũt̃ quattuor propositiones modales.

¶ Sequitur glosa.

PRo huius diffinitionis intellectu sciẽdũ: q̃ ꝓpositio modalis tripliciter sumi põt. Uno modo large ꝓ omni ꝓpositiõe q̃ determinat aliquo termino vel modo verificabili de tota ꝓpositione vel inquãtũ ꝓpositio vel inquãtũ ens est. Et sic ista ꝓpositio hominẽ currere est imaginatũ ẽ modalis. Secũdo modo sumit̃ magis stricte ꝓ ꝓpositione q̃ modificat aliq̃ modo verificabili de tota ꝓpositione inquantum ꝓpositio est vt hec hominẽ currere est verũ.

¶ Pro quo sciendũ ẽ q̃ tũc aliq̃s termin⁹ determinat totã ꝓpositionẽ inquãtũ ꝓpositio est: cũ denotat tali ꝓpositioni cõpetere: eo q̃ significat ꝓpositionaliter. Ita q̃ si sic nõ significaret: illi nõ cõpeteret. Ut patet de hac, hominẽ currere est verũ. Si enĩ ista ꝓpositio hõ currit deponeret̃ a sua significatione: ly verũ nõ illi competeret: nec ly falsum. cũ verũ z falsum sint passiões ꝓpositionum. q̃s tamẽ nõ sit in ista/ hominẽ currere est imaginatũ vel est ens. Nã sine illa ꝓpositio deponat̃ a sua significatione sine nõ: semꝑ illa est vera. Nam esse imaginatũ vel ens cuilibet enti põt competere.

¶ Alio modo sumit̃ strictissime: z sic tñ illa ꝓpositio in q̃ ponit̃ aliq̃s istorũ sex modorũ (siue sumant̃ nominaliter/ siue aduerbialiter) est ꝓpositio modalis. Et hoc modo diffinit̃ a Petro hispano q̃ diffinit. vñ sic intelligit̃ ꝓpositio modalis ẽ illa. zc. i. Propositio modalis ẽ ꝓpositio cui⁹ totalis copula vel aliq̃ pars copule determinat̃ aliq̃ istorũ sex modorũ vel cui⁹ predicatũ est aliq̃s istorũ sex modorũ determinãs subiectũ. Prima pro z secũda ponit̃ ꝓpter modales diuisas. vt hõ pluraliter currit. 3ª. ꝓpter cõpositas. vt hominẽ currere ẽ possẽ.

¶ Dicitur namq̃ in secũda particula cuius p̃dicatũ. zc. Et nõ extremũ q2 si modus esset subiectũ. vt hic/ possẽ ẽ hominẽ currere: nõ esset ꝓpositio modalis/ capiendo modalem ꝓpositionem: prout hic eam sumit Petr⁹ hispan⁹. Et hoc tenet. D. S. op uscul o. 4º. loquẽdo de modalibus. Et q̃ hoc sit de mẽte Petri hispani, ꝓbat̃ sic: q2 ipse dicit q̃ ꝓpositio modalis est illa q̃ determinat̃. zc. Sed subiectũ in ꝓpositione se habet vt m̃a: p̃dicatũ vero vt forma/ sed sic est q̃ forme est determinare/ materie vero determinari: igitur. zc. si modus aliquis ponat̃ in subiecto/ poti⁹ ipse determinabit̃ q̃ determinet: z sic in rigore in predicta ꝓpositione poti⁹ esset sensus q̃ illa ꝓpositio homo currit tribuit illi modo possẽ q̃ econtra. Et cõmuniter nã. P. M. post diffinitionẽ statim subiũgit. Et in his modalibus verbũ debet subiici. Modus aũt p̃dicari: si ergo subicit̃ modus non erit predicatũ materiale: nec pars predicati formalis. Uñ male glosant hãc diffinitionẽ: qui loco illius termini p̃dicatũ ponunt extremũ.

¶ Sciendũ preterea ꝓ intellectu illi⁹ dicti Petri hispa. s. z in istis modalib⁹ verbũ debet subiici. zc. Quod duplex est ꝓpositio modalis. quedã enĩ est cõposita. Et ẽ illa in qua modus ẽ predicatũ materiale/ Subiectum vero est aliq̃d dictũ: hoc est aggregatũ ex accusatiuo z infinitiuo vel aliquid simile resolubile in aliquam ꝓpositionẽ categoricã vel hypotheticã.

¶ Unde dicit̃ q̃ duplex est dictũ. s. categoricũ z hypotheticũ. Exẽplũ primi hominẽ currere est possẽ. q̃ propositio est modalis: z illius dictũ est categoricũ. Nam resoluitur sic. Talis ꝓpositio/ homo currit est possibilis. Secundi/ hominẽ currere z nullũ hominẽ currere ẽ possẽ que in hanc resoluitur. talis propositio/ homo currit z nullus homo currit est ꝓpositio possibilis.

¶ Propositio modalis diuisa est ꝓpositio cuius copula determinat̃ aliquo istorum sex modorũ. z datur ista diffinitio tenẽdo q̃ modus nõ sit pars copule. Si aũt teneatur oppositũ: dicat̃ sic/ cuius principalior pars copule determinat̃. zc. Et in talibus ꝓpositionibus modus ponitur inter partes dicti. Uocat̃ autẽ dictũ residuum dẽpto modo. Et hec ꝓpositio vocat̃ a. S. Tho. modalis de re: z alia. s. cõposita modalis de dicto.

¶ Sciendũ p̃terea q̃ isti modi possũt sumi dupliciter (put supra dictũ est) s. aduerbialiter vel sin categorematice q̃d idẽ est z sic sunt determinatiões copularũ z faciũt modales diuisas. Alio modo nominaliter vel (quod idẽ est) categorematice: z hoc dupliciter. Uno modo prime intentionaliter. Et tunc sunt passiones rerũ. Ut patet dicẽdo sortes est possibilis: cuius sensus est sortes est res possibilis. i. res q̃ põt esse. Et tunc non faciunt ꝓpositionẽ modalẽ sed de inesse. Alio modo vt sunt passiones propositionum. Et tũc possẽ/ idẽ est q̃ ꝓpositio possibilis z contingẽs. q̃ ꝓpositio contingens z sic de aliis. Et isto modo faciũt modalem cõpositaz. Inter quas multiplex est differentia: z prima est.

¶ Quod in cõpositam modus est p̃dicatũ materiale vel ad minus pars illi⁹/ in diuisa vero est pars p̃dicati formalis vel ad minus determinat illud. Secunda est/ q̃ in cõposita (vt cõmuniter) omnes partes dicti sunt simul cõposite z aggregate z nõ in diuisa. Tertia est/ q̃ in cõposita (vt communit̃) partes dicti tenentur materialiter in diuisa vero formaliter. Quarta est/ q̃ in diuisa terminũ ampliant̃ sed nõ in cõposita. ¶ Sed hec differentia: licet possit saluari in via nominaliũ. tamẽ in realibus vlanõ est necessaria. Imo de rigore est falsa. nam sicut dicendo/ sortes est risibilis ly est absoluit̃ a tẽpore/ q2 ly risibile est propria passio. similiter dicẽdo/ sortẽ currere est possẽ/ cum ly possẽ sit propria passio ꝓpositionis.

¶ Sed põt dici q̃ hec differẽtia dupliciter põt obtinere veritatẽ. Primo si ly est in talib⁹ nõ absoluatur a tẽpore z non curo nũc de differẽtia q̃ est inter absolutionem a tẽpore z ampliationẽ/ secũdo q̃ illud intelligat̃ quo ad partes dicti z nõ quo ad totale dictũ. Nam illud bene ampliat̃ in cõpositis/ vt dictum est.

¶ Ultimo notãdũ est ꝙ illud dictũ P. H. de modalibꝰ cõpositis debet sic intelligi. Verbũ debet subijci .i. dictũ debet esse subiectũ. Modus aũt predicari .i. debet esse predicatũ materiale. De diuisis sic. verbũ debet subijci idest copula debet determinari. Modus aũt predicari idest debet esse pars predicati formalis.

¶ Ulterius. P. H. dicit ꝙ alie ppositiões ab istis vocant de inesse: ⁊ non capit hic ppositio de inesse eo modo quo sola ppositio de presenti dicitur de inesse: sicut sumit: quãdo dicimꝰ / ꝙ omnis ppositio de preterito vera habuit vnã de inesse verã. Sed ppositio de inesse in pposito sumit ꝓ propositione in qua nullus istoꝝ modorũ ponitur. Ulterius. P. H. dicit ꝙ tantum tractatur de propositionibus in quibus aliquis istorum quattuor modorũ ponit: dimissis illis modis .s. ly verũ ⁊ ly falsum quia in eis sumit equipollẽtia ⁊ oppositio vt in alijs de inesse. Et non faciũt equipollẽtiã ⁊ oppositionem cũ alijs quattuor ⁊ qr ly verũ vł falsum dicit quẽdã generale cõprehẽdẽs oẽm ppositionẽ: sʒ alij modi dicunt quãdã proprietatem ppositionis specialem.

¶ In vltima parte textus ponit modus quo cũ quolibet modo pñt fieri quattuor propositiones modales: qui satis patet in textu. Et debet intelligi tã de composita modali ꝙ̃ de diuisa. ¶ Sed est aduertendũ / ꝙ in composita verbũ vel copula nõ debet intelligi vł accipi ꝓ copula vitiente modũ cum dicto: sed debet accipi pro copula dicti. Et sic in ista / sortem non currere est possibile negatio fertur ad verbum.

¶ Ultra hec q̃ in textu ponunt / pro dicendorũ pleniori noticia est sciendũ / ꝙ qualitas põt sumi in modalibus dupliciter. Uno modo in q̃tũ sunt modales ⁊ sic sumit a negatione vel affirmatione modi: quia ab illo habẽt ꝙ sint modales. Et hoc tam in diuisis q̃ in compositis Ita ꝙ quando modus affirmat dicatur affirmatiua: et q̃n negatur negatiua. Et sic ista est affirmatiua / sortem non currere est possibile. Et ista negatiua / sortẽ currere nõ est poss̃e. Alio modo põt in eis sumi q̃litas in q̃tũ sunt categorice. Et tunc attendit q̃litas penes negationẽ ⁊ affirmationẽ copule verbalis principalis vt in alijs categoricis ⁊ vocatur in istis copula principalis illa q̃ vnit predicatũ principale cũ subiecto. Nec est icõueniens ꝙ vna met ppositio sit affirmatiua vtroq; modo vel negatiua vtroq; modo: ꝙ hoc quasi semper accidit in modalibꝰ cõpositis. vt patet in exẽplis positis. Aliquãdo tñ contingit oppositũ / vt patet in hac ppositione sortẽ currere possibile nõ ẽ: q̃ est affirmatiua modalis ⁊ negatiua categorica. Et in ista / petrũ currere non poss̃e nõ est: q̃ contrario modo se habet. Et hoc sic contigit in diuisis. ista enĩ homo nõ potest currere est negatiua vtroq; modo. Si vero sic dicat / homo non potest nõ currere erit negatiua modalis ⁊ affirmatiua categorica. Nec est incõueniens in istis modalibꝰ duas oppositas esse eiusdẽ qualitatis. Immo nec in alijs de inesse quando in eis est copula disiūcta vel copulata vt ex predictis elici potest.

¶ Quantitas similiter põt attendi istis duobꝰ modis .s. in q̃tũ sunt modales ⁊ in q̃tũ categorice. Et si secũdo modo accipiatur idẽ est iudiciũ de illis ⁊ de alijs categoricis de inesse. Si enim subiectũ totale in eis distribuatur erũt vniuersales particulariter et particulares. ⁊c. Et in diuisis cũ termini supponant ꝑsonaliter facillimum erit cognoscere ⁊ facere diuersam q̃titatẽ: sed in cõpositis oportet aliq̃s ponere signũ materialitatis interiacẽs signũ cadens supra totũ dictũ: quod est totale subiectũ: vt sit vniuersalis ꝙ signũ illud nõ efficitur pars dicti: sed ꝙ sumitur significatiue. Et sic ista erit vniuersalis. omne ly animal esse hominẽ est poss̃e: ⁊ ista omne ly oẽ animal esse hominẽ est poss̃e: qr secũdũ signũ sumit materialiter. Et ista ẽ particularis aliquod ly animal esse hominẽ est necesse. Et ista ly animal esse hominẽ est poss̃e indefinita. ⁊ ista hoc ly animal esse hominem est necesse / singularis.

¶ Alio modo sumit quantitas ex parte modi. ⁊ sic oẽs ppositiões de ly necessario ⁊ impossibili sunt vles. Propositiones vero de ly poss̃e ⁊ poss̃e non / sunt particulares.

¶ Et sciendũ ꝙ isti duo modi sumendi quantitatem ⁊ qualitatẽm modalibꝰ sunt cõmunes cõpositis ⁊ diuisis Pot tamẽ alius modus peculiaris cõpositis assignari ⁊ sic erunt tres modi in cõpositis. Accipietur igitur tertius modus qualitatis ⁊ quantitatis in compositis ex parte partis dicti / Ita ꝙ si verbum vel copula dicti fuerit affirmata erit affirmatiua ⁊ si negata negatiua. Et sic ista est affirmatiua .s. hominẽ currere nõ ẽ poss̃e. Et ista negatiua hominem nõ currere est poss̃e. Et ista aliquod ly omne aĩal esse hominẽ est nec sic erit vlis qr subiectũ dicti ambitiuum ꝯ personaliter distribuitur. Et ista aliquod ly sortẽ currere est poss̃e est singularis. ⁊ sic de alijs quantitatibus potest exemplificare.

¶ Circa istum textũ moueo q̃dam dubia: quorũ primũ est circa illud dictũ / ꝙ ista nõ est modalis .s. possibile ẽ ly sortẽ currere / qr videt ꝙ sit falsum: ⁊ arguitur sic / ista cõuertit in vnã modalẽ / igitur ipsa est modalis ꝯña videtur bona: ⁊ antecedens probat quia cõuertitur in istam / sortẽ currere est poss̃e ⁊ ista est modalis igitur ⁊c.

¶ Ad dubiũ breuiter respõdetur negando ꝯñam. Nã sicut in cõuersione per accidẽs mutatur q̃titas ⁊ tñ non tollit ob hoc bonitas cõuersionis. Ita dicitur hic ꝙ illa est bona cõuersio. Non tamẽ est necesse ꝙ si vna nõ est modalis ppositio ꝙ ꝯña similiter nõ sit nec econtra.

¶ 2º. dubitatur. An eadẽ ppositio possit esse de inesse ⁊ modalis. Ad hoc dubiũ q̃dam respõdent affirmatiue etiã sumendo ly ⁊ diuisiue ⁊ probant illud de hac sortẽ currere est poss̃e: q̃ est modalis / ex quo in ea ponit modus ⁊ de inesse / quia copula nõ modificatur. Sed hoc nõ apparet verum. Nã ad hoc ꝙ aliqua ppositio dicatur de inesse nõ sufficit ꝙ copula nõ determinet precise sed ꝙ copula non determinet nec predicatum materiale sit modus aliquis istorũ quattuor. Nã petrꝰ hispanꝰ non diffinit modalẽ ppositionẽ ꝑ hoc ꝙ copula eiꝰ determinat: sed simpliciter dixit / propositio modalis ẽ illa q̃ determinat aliquo istorũ sex modorũ qualitercũq; contingat. Et statim subiungit / omnes alie propositiones que .s. nõ determinant aliquo istorũ modorũ dicuntur de inesse. Ideo ad mentẽ Petri hispani respondetur ad dubiũ negatiue. Modalis enĩ composita reputatur proprissime modalis a magistro Petro q̃ de diuisis nullã fecit mentionẽ. Et hoc intelligo sumendo propositionẽ de inesse vt distinguit contra modales nam si sumat vt in tractatu de positione propositionũ inesse ista põt dici de inesse .s. hominẽ currere est poss̃e: respectu huius hominẽ currere necessario est possibile.

¶ 3º. dubitatur. An eadẽ ppositio possit esse diuisa ⁊ cõposita: ad hoc dubiũ respondet affirmatiue. Nam hoc non est inconueniẽs respectu diuersorũ. ¶ Sed cõtra non est maior repugnantia in hoc ꝙ vna met propositio sit modalis ⁊ de inesse ꝙ in hoc ꝙ simul sit diuisa ⁊ composita: sed hoc põt esse vt dicit solutio q̃ ⁊ primũ.

¶ Ad hoc argumentũ respondet negando primã partem antecedẽtis .s. quoniam magis repugnet. ⁊c. Et ratio est / qr modalis diuisa ⁊ cõposita pñt ad ꝑsens sumuntur

non includunt in suis diffinitionibus negationes ita q̄ vna repugnet alteri. Et patet quia diuisa est illam qua copula principalis determinatur aliquo istorum sex modorum: et composita est illa cuius predicatū materiale e aliquis istorū sex modorūz que duo (vt patet) non repugnant. Propositio tamē de inesse includit in sua ratione negationem in diffinitione modalis. Nam propositio de inesse diffinitur sic. s. est illa q̄ non modificatur aliquo istorū sex modorū. Et modalis dicit illa que aliquo istorum modificatur.

¶ 4°. dubitatur. An cuilibet modali composite correspondeat vna diuisa et econtra. Ad hoc dicitur q̄ dubiū potest dupliciter intelligi. Uno modo q̄ cuilibet modali composite correspondeat vna diuisa eiusdem veritatis et falsitatis. Et in isto sensu dicitur q̄ nō: ad minus si nihil addatur ad proprietates logicas seruandas q̄ patet quia multe sunt modalis composite vere et diuise sibi correspondentes false et econtra: vt patet. Nam ista propositio / omne animal possibile est esse hominē / si sit composita est vera. Nam sensus est talis propositio / omne animal est homo est possibilis: nō absoluendo ly est a tempore. Si vero sit diuisa / erit falsa. Nam sensus est / omne animal possibiliter est hō. Ista autem album possibile est esse nigrum si sit diuisa est vera: si composita falsa. Et consimiliter dicatur de istis. Sciens antixpm fore necessario est / homo necessario existit. Creans necessario est deus. In omnē suam partē contrariam pōt diuidi. Talem contingit loqui propositionem falsam. Deus pōt scire / Deus pōt aliquid scire qd̄ nescit per intellectum. vide. D. S. in primo. d. 39. arti. p°. et. 2ª. p³. parte. q. 14. arti. 4°. et. 25. e. 16. vide similiter durandum in primo. dist. 39. in expositione littere. Alio modo potest intelligi q̄ cuilibet diuise correspondeat composita et econtra siue sint eiusdem veritatis siue non: et sic respondet affirmatiue.

¶ Sequitur textus.

RArum autē propositionū modaliū equipollentie qua tuor regulis cognoscuntur. Quarū prima est. Cuicunq̄ dicto affirmato attribuitur possibile eidem attribuitur contingens: et ab eodē dicto remouetur impossibile: et ab eius cōtradictorio opposito remouetur necesse. Ut sortem currere est possibile: sortē currere ē cōtingens: sortem currere non est impossibile: sortem nō currere non est necesse. ¶ Secūda regula. Cuicunq̄ dicto negato attribuitur possibile eidem attribuitur contingens: et ab eodē remouetur impossibile: et ab eius contradictorio opposito remouetur necesse. Ut sortem nō currere est possibile: sortē non currere est contingens. Sortē non currere non est impossibile. Sortē currere nō est necesse. ¶ Tertia regula est. A quocunq̄ dicto affirmato remouetur possibile ab eodē remouetur contingens et eidem attribuitur impossibile et eius contradictorio opposito attribuitur necesse vt sortē currere non est possibile. Sortē currere nō est cōtingens. Sortem currere est impossibile. Sortem nō currere est necesse. ¶ Quarta regula est a quocunq̄ dicto negato remouetur possibile: ab eodē remouetur contingens et eidem attribuitur impossibile et eius contradictorio opposito attribuitur necesse. Ut sortē non currere non est possibile. Sortē non currere non est contingēs. Sortē non currere est impossibile. Sortē currere est necesse. Istarū autem regularū exempla disponuntur in quatuor lineis siue ordinibus figure sequētis qui possūt per hos versus denotari. Primus amabimus \ Edentuli secūdus \ Tertius illiace \ purpurea reliquus. Destruit. u. totū: sed. a. confirmat vtrūq̄ destruit. e. dictū destruit. i. q̄ modū. Omne necessarium est impossibile q̄si nullus. Possibile quidam quidā non \ possibile non. E dictum negat. i. q̄ modū nihil. a. s̄z. u. totum. Omnes autē propositiones que sunt in prima linea equipollent per primā regulam: et conuertuntur inter se. Que vero in secunda per secūdā. Que in tertia per tertiam. Que in quarta per quartam. Item equipollētie vel cōe modaliū possunt haberi per hanc regulaz. ¶ Omnes propositiones de possibili et impossibili equipollent verbo similiter se habēte et modo dissimiliter. Et omnes de impossibili et necessario equipollēt verbo dissimiliter se habētes modo similiter. Sed omnes propositiones de possibili et necessario equipollent verbo et modo dissimiliter se habētibus. Et intelligitur modus similiter aut dissimiliter se habere quātū ad affirmationem et negationē vt dicatur se habere similiter cum affirmatur in vtraq̄ vel in vtraq̄ negatur. Dissimiliter autē quando affirmatur in vna et negatur in alia. Et eodē modo intelligendū est de verbo sicut dictum est de modo. Et sciendū est \ q̄ in predicta regula non facimus mētionē de contingenti eo q̄ contingens conuertit cū possibili. Unde idem est iudicium de propositionibus vtrisq̄. Exempla autē querātur in figura disposita per quattuor ordines: quia ista regula generalis est ad omnes.

¶ Sequitur glosa.

De modalium equipollentijs.

Pro huius textus evidentia sciendum est q ly contingens sumitur dupliciter. Uno modo vt tm̄ valet sicut ly possibile ⁊ pot̄e nō ⁊ sic ista ppositio sortes contingenter currit exponit p istam/ sortes possibiliter currit/ ⁊ sor. pt̄r nō currit. Alio modo vt convertitur cū ly pot̄r ⁊ sic sumitur in pposito. Primo modo sumptū habet tria nomina/ dicit .s. quidē contingēs simpliciter captū/ bassuz ⁊ ad vtrūlibet. Secundo modo vocat contingēs altū.

¶ Sciēdū primū/ q isti quatuor modi impot̄e/ necesse/ pot̄e pot̄e non/ possunt habere inter se oppositionē sicut ista quatuor signa/ omnis/ nullus/ quidā/ q̄dam non. Et sic ly necesse ⁊ ly impot̄e sunt modi contrarij pot̄e ⁊ pot̄e non sunt subcontrarij/ necesse ⁊ pot̄e nō cōtradicunt. Et similiter pot̄e ⁊ impot̄e/ necesse ⁊ pt̄esūt subalterni ⁊ similiter impot̄e ⁊ pot̄e non/ de ly contingēter sumpto put convertitur cum ly pot̄r idem est omnino iudicium sicut de ly pot̄r.

¶ Sciendū vlterius/ q non est inventa vna dictio que contradiceret ly necesse sicut inventū est ly pot̄e contradicens ly impot̄e ideo necesse fuit duas sumere dictiones .s. ly possibile ⁊ ly nō/ que loco vnius dictionis sunt sumende.

¶ Sciendū preterea q oppositio in istis modalib⁹ tā compositis q̄ divisis similiter ⁊ equipollentia pōt sumi dupliciter. Uno modo in eo quod sunt categorice. Et sic in modalibus compositis reperitur oppositio ⁊ equipollentia servatis omnibus cōditionibus positis pro categoricis. Et sic iste quatuor ppositiones .s. omne ly equū currere est pot̄e/ nullū ly equum currere est pot̄e/ aliquod ly equū currere ē pot̄e/ aliquod ly equū currere nō est pot̄e sic se habent q prime due sunt cōtrarie due secunde subcontrarie: prima ⁊ quarta contradictorie ⁊ similiter secūda ⁊ tertia: prima ⁊ tertia subalterne: ⁊ sic secūda ⁊ q̄rta. Et in isto modo oppositio nō nulla debet fieri variatio in extremis nec in copulatio modalib⁹ nisi tm̄ ī signis negativis ⁊ affirmativis alias non essent eiusdem subiecti ⁊ predicati nec copule ⁊ tales propositiones opposite possunt equipollere per regulas equipollentiarū aliarum de inesse .s. p contradictorie ⁊ contra. ⁊c. Exemplū in modalibus divisis patet in istis .s. omnis homo pot̄r currit: nullus homo pot̄r currit/ aliquis homo pot̄r currit: ⁊ homo pot̄r non currit ⁊ sic de aliis modis.

¶ Pōt ⁊ aliter oppositio sumi in divisis .s. ex parte modorum ⁊ tunc ille propositiones q̄ habent modos cōtrarios cū n aliis conditionibus categoricarū erūt cōtradictorie ⁊ idem dicat de aliis modis ⁊ aliis oppositionibus. Et hec oppositio convenit eis inquātum sunt modales. Et isto modo non est necesse q servet in eis idem modus nec eadē copula si teneatur q modus est pars copule servari tamē debet pars copule principalior .s. verbum. Alio modo pōt sumi in eis oppositio .s. servando semper eundē modū. Primo modo iste opponunt .s. omnis homo necessario currit: omnis homo impot̄r currit/ aliquis homo pot̄r currit/ aliquis homo pot̄r non currit: exemplum secundi modi positum est.

¶ Alio modo ponuntur ⁊ equipollēt modales compositæ .s. in quantū sunt modales ⁊ ante q̄. P. H. ī hac positione determinet ponit modum quo omnes propositiones in quibus ponuntur alii tres modi equipolleant illi in qua ponit ly pot̄e ⁊ postea quomodo equipolleāt illi in qua ponit ly pot̄e non ⁊ vlterius quomodo illi in qua ponit ly impot̄e ⁊ vltimo quomodo illi in qua ly necesse ponit. Pro cuius noticia ponuntur quatuor dictiones q̄ tales sunt .s. Amabim⁹/ edentuli/ illiace/ purpurea. Et intelliguntur in quatuor dictionibus istis quatuor ille regule que in textu ponuntur ideo expositis ⁊ enucleatis dictionibus seu rotulis manifeste fient regule.

¶ Considerandū igitur/ q in hiis quatuor dictionib⁹ quatuor sunt vocales .s. a. e. i. u. que licet non ponantur in qualibet dictione tamen in omni dictio ex aliquibus earum componit repetendo vel sumēdo aliquā earū bis ⁊ sic semper in qualibet dictione erunt quatuor vocales ad minus distincte numero. ¶ Considerandū preterea/ q ly .a. significat q propositio sibi correspondēs debet esse affirmativa de vtroq .s. tam de dicto quā de modo/ ly .e. vero q debet esse negativa de dicto ⁊ affirmativa de modo ly .i. significat negativā de modo ⁊ affirmativā de dicto/ ly .u. significat negativaz de vtroq.

¶ Considerandū preterea q quelibet vocalis habet duo puncta q est q̄rta/ tertia/ vel secūda vel p̄ma .s. secūdū q est .a. vel .e. vel .i. vel .u. in eo q prima significat propositionez de pot̄e. Et ī eo q .a. significat q propositio de pot̄i debet esse affirmativa de vtroq vt patet in amabimus/ in quo rotulo similiter secūda vocalis est .a. ⁊ in eo q secunda significat ppositionem de ly cōtingenter in eo vero q̄ .a. dictuz est q̄d significet. Tertia est .i. que in eo quod tertia significat ppositionē de ly impot̄e ⁊ in eo q̄ .i. q mod⁹ debz negari. Quarta ē .u. q̄ in eo quod q̄rta significat ppositionem de ly necesse ⁊ in eo quod .u. q vtrūq negari oportet. Et cōsimiliter de aliis rotulis seu dictionibus dicendum est.

¶ Sed advertendū est animo in istis regulis q quādo subiectū dicti est terminus cōmunis oportet si ī p̄mis tribus modis distribuitur q in quarto non distribuatur ⁊ ecōverso .s. si in primis tribus non distribuit q in quarto distribuat alias non sumeretur dictuz cōtradictorium s̄m q̄ precipit Petr⁹ hispan⁹. Et ponimus exemplū in edentuli hoc modo/ hominē nō currere est pot̄e/ hominē non currere est contingē/ hominē non currere non est impot̄e/ omnem hominem currere non est necesse vbi vides ī quarta propositione me posuisse dictū contradictorium. Et consimiliter de aliis modis dicendum est.

¶ Considerandū preterea q iste quatuor regule sunt dant in modab⁹ propositionib⁹: quarū prima ē. Si aliqua propositio est possibilis ipsamet ⁊ in eodem sensu non erit impossibilis ⁊ econtra. Secūda si aliqua ppositio est possibilis sua contradictoria nō erit necessaria nec ecōtra. Que due ppositiones ex se per picue sunt.

¶ Pro cuius pleniori noticia ponuntur hic diffinitiones propositionis possibilis ⁊ impossibilis. ⁊c. vnde dico q ppositio possibilis est propositio significans rē taliter se habere q̄liter possibiliter se habet vel taliter non se habere qualiter pot̄r non se habet. Exemplum primi hō currit secūdi hō non currit/ Propositio ipossibilis est ppositio significās rē taliter se habere q̄liter impot̄r se habet vel rē taliter non se habere qualiter impot̄r nō se habet/ vt homo est equ⁹ ⁊ homo non est animal. Contingēs est ppositio significās rem taliter se habere qualit̄ contingēter se habet vel rē taliter nō se habere qualit̄ contingēter nō se habet vt homo legit homo nō legit: Necessaria ppositio ē ppositio significās rem talit̄ se habere qualit̄ necessario se habet vel rem taliter nō se habere qualit̄ necessario non se habet vt homo est aīal homo non est equ⁹ in quibus omnia

bus diffinitionibus prout ex prima parte et prime partes propter affirmatiuas et secunde propter negatiuas ponunt. ¶ Sciendū preterea q̄ petrus hispanus in textu ponit tres regulas quibus modaliū oppositio haberi pōt q̄ satis patent in textu verū est tamē q̄ non ponendo ampliationē seu absolutionē a tempore in istis modalibus cōpositis non est necesse q̄ equipolleant inter se oēs ppositiones eiusdem rotuli vt patet quādo vna ē affirmatiua et alia negatiua ille enim due sortē currere est impossibile et sortē currere nō est possibile sunt vel habēt dispositionē eiusdem rotuli: et si ponatur casus q̄ ista ppositio sortes currit non sit in rerum natura prima est falsa quia affirmatiua de subiecto non supponente: et secunda vera quia negatiua et eius subiectum non supponit. ¶ Dicendū est ergo q̄ petrus hispanus intellexit suas regulas posita constantia vel ponendo absolutionem a tempore. Sciendū vlterius q̄ in predictis regulis verbū debet sumi pro verbo dicti non p verbo vnente modum cū dicto: vnde isti equipollēt sortez currere est possibile sortez currere non est impossibile licet ly est dissimiliter se habeat quia verbuz dicti tenetur similiter.

¶ Sciendum preterea q̄ huiusmodi dicta q̄ in modalibus cōpositis ponuntur possunt sumi dupliciter. Et sumitur gratia exempli hoc dictum hominē esse animal dico q̄ hoc dictum posse sumi dupliciter: vno modo materialiter et hoc tripliciter: vno modo pro seipso nunc ro et precise vt hic/hominē esse animal scribitur a me. Alio modo pro se et pro alio sibi simili et sic potest sumi et pro illo quod a me scribitur: et pro illo sibi simili quod est in libro tuo. Alio modo p propositione cuius ē dictum: et sic hoc dictum hominē eē animal accipit p ista propositione homo est animal et ob hoc vocat dictum quia ista propositio homo est animal dicit hominē esse animal (non sumpto dicere proprie quod soli persone conuenit sed large) et sic potest dici q̄ est dictum illius propositionis: et sic ista propositio pōt dici sua. Sic omne verum et verū esse differunt nam si sumatur pro seipso precise est vera propositio cum illud dictuz non sit verum nec falsum cum sola propositio sit falsa vel vera. Alio modo p ppositione cuius est dictum et sic est propositio falsa.

¶ Alio modo pōt tale dictū accipi significatiue et hoc ad huc dupliciter. Uno modo categorematice et ad cognoscendum tūc pro quo tale dictū supponat: accusatiui vel alii casus debēt reduci ad nominatiuū vel alium casum put congruitas grāmatica exegerit et infinitum debent reduci ad participia/vt si dicamus sortē esse tacentē: mo primū est sensus erit sortes tacens est optimus similiter si dicatur bonum est ieiunare in quadragesima. Sensus, erit bonum est ieiunium quadragesimale. Et consimiliter de aliis casibus dicendum est vt hic ego video sortem sedere: i. ego video sortem sedētē. &c. Alio modo potest sumi sin categorematice et tunc exprimit significatū propositionis: vt quando dicimus hec propositio homo est animal significat hominem esse animal: et tunc tale dictum habet resolui p propositionez cuius est dictum cū ly q̄ non relatiue tentum vt faciat stare illum dictū significatiue et tunc propositio in exēplo assūpta resoluetur sic: hec propositio hō ē aīal. &c. idest ista propositio hō est aīal significat q̄ homo est animal: vel q̄ homo sit animal quod idem est in proposito/quibus omnibus notatis dicitur q̄ in predictis modalibus compositis illud dictum sumitur p ut in tertio membro subdiuisionis dictum est.

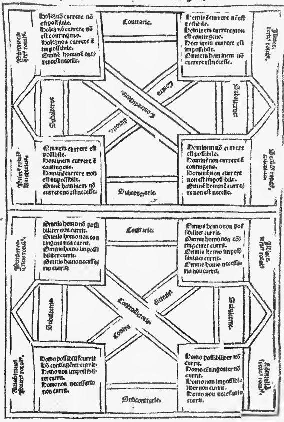
¶ Sequitur textus.

Tem propositionum modalium: alie sunt contrarie: alie subcontrarie. alie contradictorie. alie subalterne. Unde quartus ordo et tertius cōtrariantur siue propositiones posite in tertia et quarta lineis. Primus ordo et secundus subcontrariātur. Primus ordo et tertius contradicunt. Et similiter secundus et q̄rtus sed p̄mus ordo subalternatur quarto et similiter secundus tertio vnde versus. Tertius ē quarto semper cōtrarius ordo sit tibi linea subcontraria p̄ma secūde: Tertius est primo contradictorius ordo\pugnat cum quarto contradicendo secūdus\prima subest quarte vice particularis habens se: hanc habet ad seriem se lege secunda sequentē.

¶ Sequitur glosa.

Etrus hispanus in presenti textu determinat de modalium cōpositarum oppositione inquantū modales sunt dicens q̄ quartus ordo et tertius contrariantur. &c. Pro quo sciēdū q̄ primus ordo seu rotulus est amabimus secundus edūlii tertius illiace: quartus purpurea cetera patent in textu et nō indigent expositione Sed attentione Sciēdū preterea q̄ in istis rotulis sunt aliqui reges idest quidam modi nullā habentes negationē extraneaz vt in amabimus est ly possibile et in edentuli ly possibile non (nam negatio q̄ est in dicto pertinet ad ipsum modū) in illiace ly impossibile et in purpurea ly necesse quia in ppositionibus in quibus isti modi ponuntur nulla extranea: vt dictum est ponitur negatio. Et sic in amabimus oēs ppositiones eq̄pollēt illi de possibili et in edūlii illi de posē nō in illiace illi de impoē: in purpurea illi de necesse et q̄litercunq̄ isti reges se habuerīt inter se taliter se habebunt ppositiones illis equipollentes et iste ordo patet in figuris seq̄ntibus. Et est hic aduertendum q̄ in modalibus non inconuenit duas oppositas esse affirmatiuas formaliter vel negatiuas formaliter. Exēplū primi ille cōtradicūt sortes possibiliter currit: sortes impossibiliter currit: et ille sortes possibiliter non currit et sortes impossibiliter non currit. et tamen prime sunt formaliter affirmatiue licet secunda sit negatiua virtualiter: et secunde sunt formaliter negatiue inquātū categorice sunt secunda est virtualiter affirmatiua. Sciēdū est simul notādū ē q̄ q̄n nō ē idē modus nec re nec voce q̄d dico, p̄p ly pose et ly cōtingēs q̄ sunt idē re tūc debet variari dictū tā in diuiso q̄ in cōpositis secundum exigētiā oppositionis vn̄ iste nō cōtradicūt/omne aīal nō esse hoīem ē necesse/omne aīal esse hoīez est pose. Nec iste sunt subcōtrarie omne aīal eē hoīem ē pose omne aīal nō esse hoīem ē pose/ q̄ illa negatio dicti ptinet ad modū et sic modus erit hoc totum pose non-

Sequunt figure modaliū tam diuisarū ꝙ̄ cōpositarum.



Ultra istos modos oppositionis est alius in modalibus diuisis q vocat oppositio de lege tm. Pro cuius cognitione ponunt quattuor regule quarum prima est. ¶ Propositiones vles ex parte dicti hntes modos contradictorios sunt contrarie de lege vt pz in istis. omnis hō possibiliter est hō/ omne aial impossibiliter est hō. ¶ 2a. Propositiones particulares ex parte dicti hntes modos contradictorios sunt subcontrarie vt patet de istis animal necessario est hō et aial possibiliter non est hō. ¶ 3a. Propositiones diuerse quantitatis ex parte dicti hntes eundē modū sunt subalterne de lege vt patet in istis. s. ois homo possibiliter currit et hō possibiliter currit. ¶ De contradictoriis nō assignat regula quia oēs de lege q in extremis participāt sunt etiā de modo cui tñ nō dicat quod qñ vna est vlis de dicto et particularis de modo: et alia contra. s. particularis de dicto et vlis de mō sunt contradictorie de lege et nō de modo/ posito tñ q modi illi sint contradictorij inter se: exēpla patet in istis. s. omnis hō possibiliter currit et hō impossibiliter currit: sed hoc ad nomen consistit.

¶ Nunc restat assignare aliquem modum quo possimus cognoscere veritatem et falsitatem modalium: tā compositarū quam diuisarum. Et pro compositis ponitur talis regula/ Ueritas propositiōis composite debet attendi penes hoc q subiectum et predicatū supponant p eodē sm affirmatiue more aliarū categoricarum: et sic ista est vera hominē currere est possibile. Nā signata hac propositione homo currit est verū dicere hoc est ly hominē currere (nam hoc dictū supponit p illa propositione) et eadem demonstrata est verum dicere hoc est possibile. Potest similiter eius veritas cognosci per illam officiantē q est hec: talis propositio homo currit est possibilis proportionabiliter de negatiuis dicendum est.

¶ Pro modalibus autē diuisis ponuntur tres regule quarū prima talis est. Omnis modalis diuisa vera est necessaria: et omnis falsa est impossibilis: vt ista est necessaria sortes possibiliter currit et ista impossibilis sor. necessario currit: q regula duas habet instantias. Prima quādo extremū propositionis diuise restringitur: vt antichristus possibiliter est homo q est/ que nūc est falsa et ipso existente erit vera: et ratio huius est q includit ppositionē cōtingentē vt pz resoluēdo relatiuū. ¶ 2a. instantia secūdū aliquos est in isolubilibus quia hec est vera: hec impossibiliter est necessaria sm hāc significationē et tamen nō est necessaria. Secūda ad veritatē modalis diuise de ly possibiliter non negato requiritur possibilitas sue de inesse vt ad veritatē istius: sortes possibiliter est albus requiritur possibilitas huius s. homo est albus: que est sua de inesse. Et vocat hic de inesse residuū dempto modo si tantum fuerit vnus modus et illud residuū fuerit ppositio de extrinseco tempore poterit habere aliā de inesse: et sic posset dari vna ppositio q habeat tres de inesse vt patet de ista sortes necessario possibiliter fuit animal: q potest poni inesse respectu primi modi sic sortes possibiliter fuit animal et postea respectu illius possibiliter sic: sortes fuit animal et iterum respectu illius copule fuit sic/ sortes est aial. Ad veritatem vero propositionis de ly impossibiliter requiritur impossibilitas sue de inesse et poterit similiter mensurari eius veritas per falsitatem sue cōtradictorie. ¶ 3a. regula ad veritatē modalis diuise de ly necessario requirit q sua de inesse sit necessaria. Ideo ista est vera homo necessario est animal quia ista est necessaria hō est animal q est sua de inesse: et hoc secundū veritatem reglimmalens secundū nominales opposituū esset dicē

dum veritas autē de ly possibiliter non/ cognoscet p hoc q sua de inesse in qua debet manere ly nō/ est possibilis: et sic ista est vera homo possibiliter non est albus/ quia ista homo nō est albus est possibilis vel per falsitatē sue cōtradictorie.

¶ Post has speciales. Ad ponēdū tales ppositiones in esse ponitur quedam regula generalis que talis est. In propositiōe modali diuisa. Omnis terminus aut sequitur aut precedit ipsum modū/ si sequitur debet manere in ppria forma: nisi fuerit determinatio repugnās copule de presenti et nō de possibili vt hic sortes possibiliter est homo q nunc non est/ q debet poni sic in esse sortes est homo: et cōsimiliter dicit de ista petrus pōt scire plura quam scit q debet sic poni. s. sortes scit plura quam sciuit. Si vero terminus precedat: aut est cōmunis vel singularis/ si cōmunis oportet prius descendere/ si supposuerit determinate vel distributiue et postea singulares debent poni in esse. Si vero fuerit terminus singularis tunc vel est terminus cōnotatiuus vel absolutus: si cōnotatiuus debet remoueri cōnotatio/ nisi sit cōnotatio omnino repugnās copule modalis cum suo modo: vt patet si dicamus hoc sciens sine scientia possibiliter docet: q debet poni in esse vt iacet dēpto modo/ Si vero fuerit terminus absolutus debet manere in ppria forma sm reales et [illegible] itatē. Secūdū vero nominales oportet iterum distinguere. Nam vel talis terminus significat rē diuisibilē vel indiuisibilē: si secundum debet manere in ppria forma vt hic angelus necessario est creatura. Si primū tunc oportet capere istud cōplexū s. q possibiliter sunt hec entia demonstratis illis q talis terminus significat vel pro quibus supponit et illud complexū debet poni loco talis termini et sic ista ppositio sortes possibiliter est sue partes/ debet poni sic in esse ens vel entia quod vel q possibiliter sunt sortes sunt sue partes. Et similiter pōt poni ly a. ad significandū tm sicut illud aggregatū: et sic pdicta ppositio ponetur sic in esse s. a sunt sortes. Et sic illud aggregatum equiualet cuidā disiuncto constituto ex infinitis copulatis cōplexine suis prius: quorum quodlibet supponat pro illo pro quo subiectū modalis supponebat in quo disiuncto sunt demonstrande omnes partes possibiles illius rei pro q subiectū modalis supponebat Ita q ly a. cōuertatur cū hoc disiuncto. s. hoc ens vel hoc ens et hoc ens vel hoc ens et hoc ens vel hoc ens etc. et sic in infinitum ita q per primū copulatū demonstrent due medietates sortis et p secundū tres tertie: et p quartū quattuor quarte: et sic consequenter. Et quod dictū est de termino cōnotatiuo dicendū est de termino cōplexo: vt si dicat homo albus possibiliter est niger vel hominis equus possibiliter est animal. Nā prima demonstrato homine ponetur sic/ hoc est nigrū et secūda sic/ hoc est equus eo demonstrato.

¶ Ex quibus omnibus infertur hanc ppositionē de qua dictū est superius esse verā. s. omnis homo possibiliter est in hoc loco: demonstrato loco q solū vnum hominem possit capere vt patet p descendentes que sunt iste. s. iste homo possibiliter est in hoc loco: et iste homo possibiliter est in hoc loco/ et sic de singulis q debent sic poni in esse. s. iste homo est in hoc loco: et iste homo est in hoc loco: et sufficit possibilitas istarum de inesse et non requiritur cōpossibilitas partiū sicut exigitur ad possibilitatem copulatiue: quia nō dixi q requirat possibilitas copulatiue ex omnibus singularibus constitute sed possibilitas cuiuslibet singularis et ob hoc aliī dicunt talē ppositionē esse ponēdā in esse p plures singu

tes in coniuncti sumptas sed hoc in idem reddit.

¶ Circa predicta q̄ritur. An ista ppositio sit vera. s. oēs anime creabiles posse sunt ⁊ pbatur q̄ sic omnes eius descendentes sub subiecto sunt vere igitur est vera an tecedēs patet. quia iste sunt vere iste anime creabiles posse sunt signatis vtrabus ⁊ iste anime creabiles posse sunt signatis trib⁹ ⁊ sic de aliis igit̄ Preterea omnia entia creabilia ideo creabilia dicunt quia psūt esse igit̄ ⁊c.

¶ Preterea omnia que possunt creari successiue pos sunt creari simul nisi habeant repugnantiā inter se sed omnes anime creabiles sunt creabiles successiue ⁊ inter se non habent repugnantiā igitur possūt creari simul ⁊ si simul q̄ ⁊ esse poterūt simul ergo ppositio vera. Sed contra de inesse illius est impossibilis q̄ illa modalis est falsa: p̄ña tenet per regulam suprapositam: ⁊ antecedēs p̄bat quia ista ē impossibilis omnes anime creabiles sunt: ⁊ ista est sua de inesse igit̄ maior p̄bat / ex illa sequitur vnū impoīe q̄ est impossibilis an tecedens p̄bo sic / quia si iste sunt omnes anime creabiles vel deus pōt creare aliā ab istis vel nō: si sic igit̄ iste non sunt oēs anime creabiles / si nō igitur potētia dei est exhausta quod est hereticū cū potentia dei sit infinita ⁊ exhaustū tantū valeat sicut finitū ⁊ limitatum q̄ autem hoc sequatur patet quia iam non potest aliā animam creare.

¶ Pro huius. q. enodatione sciendū q̄ huius. q. determinatio exigit alteri⁹. q. decisionē q̄ est hec. s. an deus possit facere infinitū in actu circa quā sunt due opiniones. Prima tenet q̄ nō ⁊ hec est. S. Tho. p̄ma parte q. 7ª. ar. 3º. et. 4º. et quoli. 6. q. p̄ma. ar. p̄mo. et q̄libeto 12. q. 2ª. ar. vlt̄mo. et p̄mo sententiarū. d. 43. q. p̄ma. arti. p̄mo ad. 5ᵐ. et. 2º. sententiarū. d. p̄ma. arti. 5º. ad. 7ᵐ. vide reuerēdissimū Cardinalē in p̄ma pte vbi supra. et reuerēdissimū Archiepm̄ i primo libro sententiaꝝ. et m. 2º. doc. 8 imediate notatis. Uerū est tamē q̄. S. Tho. aliquādo visus ē oppositū dicere vt patet in. q. de veritate. q. 2ª. ar. 10. in. c. ⁊ in opusculo de eternitate mundi vbi dicit hec verba in fine Adhuc nō est demōstratum deū non posse facere infinitū. Reuerēdissim⁹ etiā archiepo hec dicta concordat. Et hec opinio est similiter doctoris subtilis ⁊ aliorū antiquorū. Secūda opinio est Gregorii ariminensis in primo sententiarū. d. 42. et. 44. q. vltima. ⁊ aliorū neothericorū nominaliū dicētiū se potentiam dei magnificare quod velinā semper facerent secundū iudiciū rectū cū regio prophete dicente honor regis iudiciū diligit ⁊ nō ducti passionis affectu: sed quomodo obsecro hoc facient nisi pri⁹ bene intellexerunt: quomodo aūt bene intelligent nisi adhereant sanctorū dictis: quomodo aūt adherebunt dictis eorum quos flocipendentes vituperant: quod tamē non cōtra oēs dictū velim. Que aūt istarū opinionū sit vera non est logice negocii determinare. legat q̄ voluerit p̄dictos doctores ⁊ eligat quā voluerit.

¶ Respōdendo igitur ad. q. principalē s̄m opinionem S. Tho. dicit q̄ illa est falsa quēadmodū p̄batur per suam de inesse siue sumat ly omnia distributiue siue collectiue: q̄ si distributiue illa descēdēs in qua demonstrant omnes anime creabiles ē falsa. Et si aliquis dicat q̄ in nullā descendēre possunt demōstrari omnes tale anime similiter ego dicā q̄ est impossibile illud subiectū distribui p infinitis: sed tantū p finitis ⁊ sic erit vera. Si vero sumat collectiue nō habet nisi vnā descendētē ⁊ illa est falsa: vt patet quia subiectū illi⁹ modalis ⁊ copulatū quod est subiectū illius descendētis conuertunt. Reuerēdissimus archiepo tenet q̄ infinito nō pōt attribui aliquid totale seu perfectionē significās ⁊ sic diceret q̄ nulle sunt omnes anime creabiles quia s̄m ipsum est implicatio in adiecto vide eū. 2º. sententiarū. d. p̄ma. q. p̄ma notabili 2º.

¶ Ad. 1ᵐ distinguit maiorē. s. q̄ omnia entia ideo dicūtur creabilia q̄ possunt esse vel q̄ possunt esse simul ⁊ sic negat quia partes tēporis sunt entia creabilia: ⁊ alia entia successiua ⁊ tamē non psūt esse simul ⁊ nō sumitur hic creatio stricte sed prout dicitur de substātia ⁊ accidēte vel q̄ psūt esse simul vel successiue ⁊ sic concedit. Ad. 3ᵐ. qui est quasi replica secundi respondet concessa maiore quidquid sit de illa duplicit. Primo distinguēdo 2ᵃᵐ partem minoris. s. q̄ ille anime inter se nō habeant repugnantiā vel sic q̄ vnaqueq; per se accepta cuilibet alteri non repugnet nec quibuslibet duabus nec quibuslibet trib⁹ ⁊ sic de omnibus finitis ⁊ sic cōcedo vel sic q̄ tota collectio non includat repugnantiā: ⁊ sic nego. Secūdo distinguendo p̄mā partem minoris. s. q̄ omnes anime creabiles poss. sunt creari successiue quis vel ei⁹ sensus ē q̄ successiue deo creante veniatur tandē ad hoc q̄ aliquando ista sit vera omnes anime creabiles sunt ⁊ sic nego illā vel sensus eius est / q̄ due aīe ⁊ tres ⁊ quatuor ⁊ sic in infinitū possint creari ita q̄ semper in actu reperiatur numer⁹ finitus tamē non sint tot create quin possint creari plures quēadmodū exponitur ista infinite anime sūt creabiles sumpto ly infinite sin categorematice ⁊ sic cōcedo illā sed ex hoc nō habetur ppositū vt patet intuenti / argumentum in contra conceditur.

¶ Restat nūc respondere s̄m nominales. Pro quo sciendū q̄ aliq̄ immemores sue opinionis contradicunt sibi ipsis nā tenentes deū posse facere infinitū ob vim argumēti in cōtra / asserunt illā ppositionē eē falsam ⁊ impossibilem: ⁊ si sibi non cōtradicunt ppriā vocem ignorant q̄s pbatur sic / q̄ ipsi dicunt illā ppositionem esse falsā in sensu collectiuo Tūc sic illa est falsa: q̄ sua de inesse est impossibilis sz hoc non igit̄ est vera. Destructio pbatur q̄ si ista est impossibilis omes anime creabiles sūt q̄ est de inesse illius modalis vel hoc ideo esset q̄ ille anime sunt infinite ⁊ hoc non: q̄ ipsi dicunt q̄ non repugnat infinitū eē vel quia ille anime sūt omnes creabiles ⁊ hoc nō / quia hoc esset ppter impossibile q̄s ex hoc sequitur. s. q̄ potētia dei esset exhausta sed hoc non sequitur: igit̄ trepidauerunt timore vbi non est timor / q̄ autē non sequit patet ex quo posite sunt in actu omnes anime creabiles / nulla restat habēs rationē creabilis sed ex hoc q̄ deus nō possit creare illud q̄d non habet rationē creabilis non pōt inferri q̄ dei potentia sit exhausta sicut nō dicimus q̄ deus sit limitate potētie ex eo q̄ nō pōt facere hominē brutū: cuius ratio est q̄ illud nō negatur ob defectū diuine potentie: sed q̄ res de se nō est factibilis. Et confirmat quia ista consequētia est nulla: deus non pōt scire scientia simplicis intelligentie: aliquod ens aliud ab illis que tali scientia scit / q̄ scientia vel est exhausta vel limitata. Et ratio ē quia tale ens nō habet rationē scibilis imo nec entis cum ergo tā scientia q̄ potētia sit infinita: ⁊ vna p̄ña negatur negari oportet ⁊ aliam / patet ergo q̄ negantes illam modalē concedentes q̄ deum posse facere infinitum in aliquod p̄dictorū incidūt inconuenientium. Alii negant illā consequētiā / alia ratione ⁊ est quia dato q̄ alia anima ab illis non sit creabilis: pōt tamē deus illas omnes annichilare ⁊ iterū reproducere infinities ⁊ ppter hoc alii dicūt illā ppositionē esse verā et ad argumētū in oppositū respondent negando illam

consequētiā sn aliorū improbatione negatā reliq̄ vero argumēta concedunt̄ sm̄ istū modū dicendi. Ex q̄ etiā patet quid dicendū sit de illa in sensu distributiuo.

¶ Secundo q̄ritur an modalis possit cōuerti. ⁊ videt̄ q̄ non. q̄ si sic. Ista ꝯña est bona. s. creās necessario ē deus ḡ deus necessario est creās: ⁊ tamē antecedens ē verū ⁊ ꝯñs falsū. igit̄. maior patet q̄ nil ei deest ad hoc q̄ sit cōuersio. ⁊ minor probari potest q̄ ad falsitatem cōsequentis p veritatē sue contradictorie: ⁊ quia deus nil creat de necessitate: put male aliqui ph̄i antiq̄ui dixerūt sed libere: ⁊ veritate aūt ātecedētis notū ē.

¶ Sed cōtra. Ista ꝯña tenet de forma acceptionis terminorum. s. aliq̄s hō potr̄ est aīal: ḡ aliquod aīal potr̄ est hō. ⁊ tamē est conuersio vt ex diffinitione conuersionis patet igit̄. Pro hui⁹. q. enodatione p̄notāda ē distinctio quedā supra posita in lectione de couersionibus de inesse ⁊ est q̄ duplex est conuersio q̄dam ppriē dicta ⁊ est q̄n in cōsequēte remanent omnino eadē extrema q̄ fuerunt in antecedēte vt hic hō ē aīal: ḡ aīal est hō.

¶ Alia est impropria ⁊ est q̄n ponit̄ aliquid in ꝯñte q̄d non erat in antecedēte vt possit seruari sensus ppositionis talis logice ppriē ⁊ sic ista ppositio homo fuit aīal ꝯuertit̄ in istā/ aīal q̄d fuit aīal est vl̄ fuit hō.

¶ Hoc habito dicit̄ q̄ ppositio de potr̄ pōt conuerti cōuersione ppriē dicta nisi aliud obstet vt patet p argumētū in contra. Dicit̄ nisi aliud de ⁊c. q̄ ista hō potr̄ est ⁊ fuit animal cōuertitur in istā aīal q̄d potr̄ est ⁊ fuit aīal potr̄ est hō: sed hoc est q̄ sua de inesse nō pōt conuerti ppriē: ⁊ q̄ ppositio de ly impotr̄ cōtradicit illi ⁊ cōuertit̄ eadē specie conuersionis pōt similit̄ ⁊ debet conuerti ppriē: cuius ratio ē q̄ si ppositiones aliq̄ contradictorie conuertant̄ vna met specie cōuersionis earū cōuertentes erunt contradictorie inter se sicut ⁊ conuerse. Et est sciendū q̄ ly potr̄ est modus particularis ⁊ debet propositio in qua ponit̄ conuerti simplr̄ nisi fuerit vl̄is ex parte dicti: quia tūc cōuertet̄ p accidens. vt ista oīs homo potr̄ est aīal conuertit̄ sic aliq̄d aīal potr̄ est hō. ly vero impotr̄ est modus vl̄is ⁊ negatiuus virtualiter ⁊ si ppositio in qua ponit̄ fuerit vl̄is ex parte dicti conuertet̄ simplicit̄ vt hec ppositio oīs homo impotr̄ est animal/ cōuertit̄ in hanc: omne aīal impotr̄ est hō: nec arguit̄ a non distributo ad distributum / q̄ ly aīal in antecedēte distribuitur ad minus virtualit̄: Si vo fuerit particularis eodē modo cōuertetur caue̅do ne cōmittat̄ predictus error/ q̄ non valet aliq̄ substantia impotr̄ est lapis: ḡ aliquis lapis impotr̄ est substātia. Sed bene valebit si dicat̄: ḡ aliquis lapis aliq̄ substātia impotr̄ est vel ponat̄ modus particularis sic: lapis substantia potr̄ nō est. Et sm̄ nominales pōt dici sic lapis potr̄ non est substātia q̄ est vera secūdū ipos.

¶ Secundo dicit̄ q̄ ppositio de ly necessario debet cōuerti conuersione impropriē dicta: ⁊ ideo ꝯña illa q̄ in p̄mo argumēto fiebat nichil valet sed oportet sic dicit̄: creans necessario est deus: ḡ de⁹ q̄ necessario est deus potr̄ est creās: ⁊ ratio est vt seruet̄ appellatio illius termini necessario q̄ post se appellat necessitatē: ⁊ ante se possibilitatē ad min⁹ quo ad formale termini precedētis. Et q̄ ppositio de ly potr̄ non cōtradicit ppositioni in qua ponit̄ necessario: ideo conuerti debet similit̄ impropriē ⁊ contradictoria conuertentis de ly necessario erit conuertens illius cōuerse q̄ contradicit conuerse de ly necessario. Verbi gr̄a. vt is conuertere istā omnis homo potr̄ non est animal fac hoc: conuerte p̄mo istā homo necessario est animal q̄ cōtradicit p̄mē sic aīal quod necessario est aīal/ potr̄ est hō: tunc accipe cōtradictoriā istius cōuertentis q̄ erit ista. s. omne animal quod necessario est aīal impotr̄ est hō: ⁊ ista erit ꝯuertēs hui⁹ oīs hō potr̄ nō ē aīal ⁊ hoc memorie cōmēdā.

¶ Sed circa hec posset aliq̄s dubitare q̄d nam cause sit q̄ ppositio de ly necessario conuertit̄ impropriē vt seruet̄ appellatio ⁊ nō illa de impotr̄ cum ly impotr̄ supra terminū p̄cedentē appellet possibilitatē ⁊ supra sequētē impotitatē. Ad hoc dicit̄ q̄ hui⁹ ratio est q̄ non omnis mutatio appellationis variat bonitatē consequētie ideo nō est necesse q̄ seruet̄ hic sicut ibi et si iterū q̄ras q̄ sit illa mutatio appellationis q̄ variat ⁊ q̄ non. Ad hoc videt̄ mihi dicendū q̄ duplex est appellatio vna a qua nō depēdet veritas ppositionis ita q̄ siue seruet̄ illa appellatio siue nō/ non pp̄ter hoc ppositio vera reddet̄ falsa nec ē diuerso vt patet hic / hō est currens nā qualitercūq̄ teneatur ly currens siue formaliter vel rigore tenet̄ siue materialiter sicut subiectū semp est vera. Alia vero est a qua depēdet veritas vel falsitas vt patet hic/ essentia diuina est pater in q̄ ppositione si ly pater tenet̄ formaliter est falsa si materialiter vel idēptice est vera. Et similiter patet hic album fuit nigrū q̄ non bene cōuertit̄ sic nigrum fuit album: sed sic nigrū quod fuit nigrū est vel fuit albū. Dico ergo q̄ variatio p̄mi appellationis non variat bonitatē ꝯñe: variatio vero secunde bene variat ⁊ taliter variat bonitas ꝯsequentie q̄liter variat veritas ppositionis. s. si de materia de materia/ siue forma ḡ forma. ⁊c. Dicit̄ tertio q̄ ppositio de ly contingenter debet conuerti impropriē appellatione seruata. Exēplū. Homo contingēter currit: ergo currens quod contingenter est currēs possibilit̄ est homo. Circa predicta dubitat̄ qualiter conuertent̄ iste ppositiones. s. necessario est homo animal ⁊ potr̄ chimera est ens. Ad hoc dicitur q̄ p̄ma conuertit̄ur in istam necessario ē animal homo. Et secūda in istā impotr̄ ens est chimera vel impotr̄ est ens chimera: quia q̄n modus p̄cedit nō refert taliter vel taliter ponere copulā verbalem conuersiones negatiuarū per conuersionē affirmatiuarū quibus contradicunt possunt dignosci ⁊ de his hactenus dictum sit.

¶ Dubitat̄ preterea de veritate huius. s. homo q̄ non est nec fuit nec erit potr̄ est. Ad hoc dicit̄ illā esse veram ⁊ debet sic poni inesse. s. iste homo est/ demōstrato ad intellectū hominē possibili qui nec est nec fuit nec erit. Potest similiter p̄mo resolui sic/ aliquis hō potr̄ est: ⁊ ille nec est nec fuit nec erit: ⁊ postea q̄libet istarū partiū pōt poni inesse quarum non requiritur compossibilitas: sed solum cuiuslibet possibilitas.

¶ Sed contra p̄mum arguitur sic. Illa de inesse est impossibilis ḡ propositio falsa/ antecedens probo impossibiliter ita est sicut ipsa de inesse significat igitur/ antecedēs probo/ quia si aliquādo ita esset sicut illa de inesse significat maxime esset si ille homo pduceret̄, sed in illo casu illa propositio non est de inesse illius modalis igitur solutio nulla/ maior est nota sed minor probatur quia ad hoc q̄ aliqua propositio sit de inesse alicuius modalis oportet q̄ subiectum illius modalis supponat p illo pro quo subiectum sue de inesse supponit/ sed in illo casu non supponit subiectū modalis p illo homine pducto ⁊ subiectum illius de inesse sic igitur in illo casu desinit esse sua de inesse.

¶ Ad hoc respondetur negando antecedens ⁊ ad probationem distinguitur antecedens/ quia quando dicit̄ impossibiliter ita est sicut per illā de inesse significatur vel hoc intelligitur in sensu composito ita. s. q̄ simul

sit de inesse et possibilis: sic concedo antecedens et nego
consequentiam quia hoc non requirit vel in sensu diuiso hoc est
quod illa propositio que assignatur pro de inesse possit esse vera
non tamen mente de inesse: et sic nego antecedens et concedo
consequentiam. et per hec patet quid veritatis habeant
ille consequentie. Et quia hic facta est mentio de sensu
diuiso et composito. Considerari oportet quod multe alie
propositiones que non sunt modales possunt distingui per
necessario in diuisum et compositum quales sunt iste. Album
potest esse nigrum. Tacentem contingit loqui et similes. Hec
duplicem predictum sensum habere possunt. Unus est com
positus et iste adhuc potest esse duplex. Unus qui sumitur
per respectum ad totam propositionem et tunc sensus
est quod est possibile quod album sit nigrum. Alius sumitur per res
pectum ad vnum extremum tantum: et tunc sensus est quod
album prout subest albedini possibiliter est nigrum.
Alius sensus est diuisus et tunc facit istum sensum. s.
quod possibiliter est album possibiliter est nigrum: quia sub
iectum non sumitur pro materiali vel actu suo for
mali sed prout possibiliter sub illo stat.

¶ Sunt etiam quedam modales que participant aliquid
de diuisa et aliquid de composita ita quod non habeant nisi
vnum modum qualis est ista: animal possibile est esse
hominem: sortem possibile est discurrere: et in quibus
vero ista sua prima per hec iam dicta tales possunt
distingui an sumantur in sensu diuiso vel composito et
secundum vtrumque respondendum est.

¶ Dubitatur preterea de veritate istius: Deus non potest
facere nisi quod iustum est: et ad hoc respondet cum distin
ctione quam ponit. D. Tho. prima parte. q. 25. articulo. 5.
ad. 1m. dicit enim quod quando dicitur deus non potest facere
nisi quod iustum est: hoc potest intelligi dupliciter. Uno
modo sic quod ly iustum primo intelligatur coniungi cum
hoc verbo est: et restringatur ab illo ad standum pro pre
sentibus tantum et sic est falsa quia sic sensus est quod deus
nil aliud potest facere nisi quod modo existit iustum in
in rerum natura. Alio modo sic quod ly iustum primo intel
ligitur coniungi cum illo verbo potest quod habet vim am
pliandi et postea cum ly est et sic significabit quoddam pre
sens confusum et erit vera quia sensus est deus non potest
facere nisi illud quod si faceret esset iustum. Propositio
possibiliter dicatur de ista: sortes possibiliter est homo que
est animal que etiam potest distingui per ea hoc quod potest face
re sensum categoricum et hipotheticum de quo supra dictum est.

¶ Dubitatur vlterius de veritate istius. Sortes possibiliter
est non album. Pro huius solutione sciendum quod ly non
infinitare terminum potest dupliciter infinitare. Uno mo
do simpliciter. Alio modo secundum exigentiam contradictio
nis quando infinitat isto secundo modo includitur inter
illam negationem et terminum infinitatum similis copula
cum similis determinatione et sic sensus predicte propo
sitionis est iste: sortes possibiliter est ens quod non potest
est album vel impossibiliter est album quod idem esset
sic est falsa quia illud predicatum pro nullo ente cor
poreo supponit.

¶ Alio modo. s. primo non includitur illa copula et illa
determinatio quemadmodum in secundo: sed debet ta
liter sumi quod ampliatio cadat supra aggregatum ex ipsa
negatione et termino infinitato simul et tunc sensus illius
est iste: sortes possibiliter est ens quod est vel fuit vel erit
vel potest esse non album: et etiam in secundo sensu possu
mus ponere istas copulas negatiue. s. sortes possibi
liter est ens quod nec est nec fuit nec erit nec potest esse
album: et huic distinctioni famet distinctio predicta.
Doc. S. aliquo modo quia si ly album primo intelli

gitur ampliatum et postea negari a negatione illa: sic est
secundus sensus si vero primo intelligatur ly album ne
gari seu infinitari et postremo totum aggregatum am
pliari est primus sensus vel modus.

¶ Nunc pro complemento modalium queritur An pro
positio de ly contingenter specialiter capto faciat opposi
tionem cum aliis modalibus et probatur quod sic. Quia ly con
tingenter sic sumptum precise tantum valet sicut possibile et possi
bile non: sed isti duo modi faciunt oppositionem et equipollen
tiam cum aliis ergo etc. Consequentia patet quia de equiualen
tibus idem est iudicium: antecedens vero ex predictis lucis
dum est. Sed in oppositum est auctoritas logicorum et veri
tas. Quia iste non equipollent homo contingenter est ani
mal et homo possibile est animal et non est potior ratio de
istis quam de aliis igitur etc.

¶ Pro huius quidem euidentia considerari oportet quod ly con
tingenter (vt aliqualiter supra tactum est) potest sumi dupli
citer. Uno modo vt conuertitur cum ly possibile et sic su
mitur a Petro hyspano in precedentibus. Alio mo
do sumitur simpliciter seu ad vtrumlibet quod idem est et sic
sumitur in proposito. Circa quod sciendum primo quod pro
positio in qua ponitur ly contingenter potest exponi du
pliciter. Uno modo per vnam copulatiuam cuius quelibet
pars componitur ex subiecto et predicato ipsius modalis
et copule vnius partis remoto ly contingenter additur ly
possibile et copule alterius ly possibile non et hoc si sit
ly contingenter affirmatiuum tamen prius descendatur
sub subiecto si supposuerit distributiue vel determina
te seu confuse tantum: quia illa confusa equiualet commu
niter determinate. Si autem supposuerit discrete et fuerit
terminus absolutus poterit immediate exponi et sic ista
propositio sortes contingenter currit exponitur sic: sortes pos
sibiliter currit: et sortes potest non currere: Eodem pacto
debet exponi quando aliqua negatio sequitur ly contin
genter quia nil variat veritatis vel falsitatis in propositione
immo ista consequentia est optima homo contingenter currit: ergo
homo non contingenter non currit et econtra: et vocatur con
uersio in oppositam qualitatem. Et ratio bonitatis illius con
sequentie est quia impossibile est quod alicui conueniat contin
genter aliqua res seu operatio quin etiam contingenter ei
conueniat opposita ad minus contradictorie illius rei
seu operationis. Alio etiam modo potest talis propositio ex
poni. s. per vnam categoricam de copula copulata in qua po
nuntur predicti duo modi: et isto modo non est necesse
quod prius descendatur ut ista propositio homo contingenter est
animal potest immediate sic exponi. s. homo potest esse et potest
non esse animal et ratio quare isto modo exponendo non est
necesse prius descendere est quia subiectum non potest verifi
cari pro diuersis suppositis sicut primo modo poterat fie
ri vt patet hic. s. aliquod ens contingenter est deus: que
est falsa et eius exponentes sunt vere si prius non descen
datur. Unde infertur quod si velimus aliquam categoricam de
copulata copula reducere ad copulatiuam oportet quod
primo descendamus et postea quamlibet descendentem
reducamus.

¶ Sciendum preterea quod quando ly contingenter negatur opor
tet illud exponi per vnam disiunctiuam et per modos
contradictorios modis predictis qui sunt isti. s. neces
sario impossibile: et sic ista propositio sortes non contingenter
currit que contradicit prime debet sic exponi. s. sortes ne
cessario currit vel sortes impossibile currit: vel sic sortes
impossibile vel necessario currit que exponentes contradi
cunt aliis sicut ipse exponibiles inter se.

¶ Ex his infertur primo quod iste contradicant ad minus
de lege sortes contingenter currit sortes non contingenter

ter non currit dato q in secūda ponant due negationes infertur secūdo q siue ly contingent affirmetur siue negēt semp includit particularitatē aliquā licet non eandē z per consequēs nec in contrarijs nec subcontrarijs nec contradictorijs debet manere eodē modo quo ad affirmari vel negari sed semp si in vna affirmatur/in alia debet negari: z si in vna negat in alia debet affirmari vt supra dictum est.

¶ Sciendū preterea q confusa tantū termini precedentis ly contingēter equiualet determinate z propterea dixi q primo sub tali termino erat descendēdum: z intelligitur disiunctiue cū determinate equiualeat/ z ratio quare talis terminus supponens confuse tātum equiualeat determinate est/quia sub termino sequēte ly contingenter nō licet descendere descensu copulatiuo/dato q distribuatur vt hic/sortes cōtingenter nō est animal. Uerum est tamē q sub tali termino licet descendere disiunctiue dato q distribuatur z si sic/possemus dicere q illa non est propria distributio/ si vero ponatur casus q illa distributio habeat suam vim vel detur vna propositio in qua predicatū distribuitur ante ly contingenter/tūc primo descendendū erit sub tali termino q remoueatur confusa subiecti. Ex quibus omnibus pōt haberi quid sit respondendū ad .q.

¶ Ad argumēta igitur nunc dicendū. Ad quorum primū respondet distinguendo maiorē. s. q ly contingēt tantū valeat. zc. quia vel itelligitur in significando: z sic negatur vel in cōcedendo z sic conceditur z sic negatur consequentia: z minorem etiā distinguo vel q illi duo modi faciant equipollentiā z oppositionem cū alijs z sic nego vel quilibet per se cum quolibet alio z sic concedo/modo ly contingenter equiualet in consequēdo illis modis simul sumptis z non cuilibet per se z ideo ratio non concludit. Argumentum vero in oppositum conceditur. Et sic est finis huius questionis z per consequens totius primi tractatus Cuius noticia sit nobis via ad scientiam perfectam capessendam: quod nequaq̄ fieri poterit nisi bonis induamur habitibus z actionibus quos ipsa moderatur auriga virtutū prudentia ideo suppliciter dicamus. O sapientia que ex ore altissimi pdisti attingens a fine vsq ad finem fortiter suauiter disponens omnia veni ad docendum nos viā prudentie vtt in hoc mundo speculantes tandē transformemur a claritate enigmatica ad claritatem facialem: te omnia in nobis operante cui laus/honor/virtus z potestas sit per infinita seculorum secula. Amen.

DEO GRACIAS.

¶ Inceptum fuit opus hoc anno domini. 152 4. octobris. 15. die finē q3 accepit vndecima die martij anno sequentis. Impressioni vero mandatum est anno. 1532.

¶ Dialogus in laudem reuerendi ac doctissimi viri fratris Augustini sbarroya in sacra theologia merito presentati cuius colloquutores frater Joānes baptista suarroya prefati germanus frater q3 Ambrosius castro predicatorie familie omnes simul ac cordubenses incipit.

Ambrosius. Celebratissima apud nostrates (salue) vt nostri mi dilectissime ioānes: sententia: quam si dixerim esse veridicam approbabis quādo eius veritatem summus hoc itinere experti. (Joānes.) Ego summopere audire cupio: quam te deprecor vt in mediū exponere si rem gratissimam mihi facere exoptas. (Ambrosi.) Ea nempe ē maximā voluptatis iter carpentibus mutuā loquutionem afferre. (Joānes) Hoccine quid verius quid veriū enim esse pōt/huiuscemodi enī ociū obliuiscemur laborū quos in huius itineris residuo fuerimus perpessuri et istud pfecto magis facere iuuat hac potissimū tempestate quum in nrām (quā ob oculos habemus) patriā proficiscamur: tibi itaq3 sit exploratū me esse in procincta ad singulaq̄ a me fueris sciscitatus ꝓpterea admodum responsurū ea serie eoq3 ordine quo me interrogare decreueris. (Ambrosius.) Que ne res maiori nos poterit afficere gaudio: quam vt soles verbis facūdissimis tuo ingenio digni nr̄am extollere cordubam in qua torti a quaq3 sumus oriundi? (Joānes.) proh dolor vnde ratisumus aliquid leticie nobis esse euenturū illinc maximū meroris obtigimus. Quo pacto eam laudemus ciuitatē desideras cuius enim comitū: quo illam ꝓsequamur: nullus valeat reperire. (Ambrosius.) Uerba ne obdormieris an iocum agentis abs te dilectissime audio: mirū magnopere mea cum tua pugnat opinio. (Joānes.) Uigilātis potius seriocq3 loquentis hec sunt quos a dis sermones: contra vero astruentes toto celo eos aberrare existimo quapropter tibi hoc egre ferendum: etle videor. si enim mihi psuadere voluisses vt illam egregiā hispali vnde sumus pfecti laudibus extulissem id sane pro virili me vltro fecissem pollicor tamet si credere magnam hymeris imbecillibus meis assumere prouinciā: verū illius ciuitatis magnitudo mihi eam laudandi subministraret materiam vt lingue balbutienti opulentia opitularet ciuitatis. (Ambrosius.) Nō possum nō mirari quum te: quē virum oculatissimū iudicabā nunc cecucientem viderim. Quāobrem tibi psuadere conabor: cordubam ceteris totius orbis ciuitatibus prestantiorem esse prius tamē aliquot iactis intamur fundamētis consentaneum videor: quere velis nolis prestolor iacturam si interrogantī responsiones alternare non dedignaberis. (Joānes.) oppido procliuē ad id exequēdū quod rogas me esse arbitrare. (Ambrosius.) Quo nā modo nobis in propatulo esse pōt huic illā preferendā esse ciuitatem. (Joānes.) habete m trū in m odū hoc audire desidero: tui enī muneris est q psuasoris fungeris officio: eas adducere rationes quibus meā obuertere opinionē que ea: contra mee partes sunt eas vtcūq3 potue

ro diluere. (Ambrosi⁹.) Esto vt tibi lubitū est. At nō te preterit vt mea fert opinio eruditissime ioānes illam ciuitatē que plures ac clarioꝛ preditos ingenio cō tinet cū ea alteri his similib⁹ orbare distituteꝙ eē pre/ferendā. (Joānes.) Istud inficias ire extreme esset de mētie adeo tamē superuacaneū te putnisse existimo quī de hac nr̄a in presentiarū ciuitate nil hoꝛi asseuerari queat quāuis olim id probare faciliter posses. (Ambrosi⁹.) Jam luce clarius ꝑspicioꝛe quanti quondam fuerit ponderis mirifice ꝛ ꝑpendere pꝫ confesso habere: sed quanti nūc sit facienda adprobare nitar eius nempe (quē idē atꝙ te felix lucian⁹ sbarroya pa[ter] qui decimo ab hinc anno nature concessit cuiusꝙ anima ab omnib⁹ ob eius sinceritatē creditur beatitudine ꝑfrui, ꝑpagauit) testimoniū adducam q̄ non minorē contulit gloriā spero maiorē. Jui dies collaturum q̄ Seneca ille sapiens Lucanusꝙ poeta clarissimus: Auerroisꝙ philosoph⁹ ac id genus q̄ plurimi contulere sapientissimi viri. (Joānes.) Quē istū arbitraris nisi philippū sbarroyā licentiatum. (Ambrosi⁹.) Mini me quālibet eum censeā geminam esse qua nr̄a decorat patria: nō enī me fugit illū ab ineunte etate tā litteris operā nauasse q̄ qui maxime quod omnib⁹ aptū erit si illius vitā calculis non tetris sed cādidissimis ad numerare voluerint ꝛ ne meū causeris plurium sermonē rem totam vno dū grat volo absoluere: xbo: qr si id exacte adamussimꝙ tractauerim totū non sufficiet tem/poris. Quid quod tam iuuenem princeps ille hispa/niarūꝙ decus Archiepꝯ toletanus dign⁹ profecto p̄sul qui ab omnibus elaborate ac effusissime obseruetur ad se asciuerit: iisꝙ eum sibi medicū elegerit ille quē omnes plurimos felicesꝙ annos degere optimo iure exoptamus suā secundū deū illi credidit vitam quid de illo desertissimo viro nos iudicare possumus: hic tamen omitto. (Joānes.) Cuius igit nuper narrare mihi sapientiā volebas: Lucianū nes sbarroyā meū itidē germanum. (Ambrosi⁹.) Haud quaq̄ etsi eum dignū existimē q̄ a nobis laudet: Vir nempe est cui⁹ si velis vitam ab incunabulis excutere nil viciosum nil immūdum nil obscenū nil scelestē nilꝙ demū facinoris vel aliis est reperire inuenire possum⁹ sed tot⁹ nitid⁹ tot⁹ splēdidus ꝛ in verbis nō minus cōpositus q̄ expertus ac facundissim⁹ ab omnibus iudicat: nō enim semel audiui parem iā ꝑpe suboꝛtam: quā lucianum audieris ab eo citra delectū scribe prolata. Ad hec omnes illic cōmorātes: eum ꝛ singulari afficiūt beneuolētia ꝛ admirando ꝑsequuntur honore: ex animoꝙ omnes illi bene volunt. Huius tamē laudibus supremā impo

nere manū decerno. (Joānes.) Tot ex eodē ventre su mus nati germani vt eos nō possim faciliter numerare sed deniꝙ ad scopū redeamus oportet iam enī a hac est mihi cordi recedere vita mortali e vestigiis mihi eris in celum nō meis meritis sed dei fretus auxilio migrandum obidꝙ narres obsecro cuius adducere testimoniū volebas vt nostrā potuisses defensare ciuitatē Augustini ne (Ambrosi⁹.) acu vt aiūt rē tetigisti hunc enī virū dissertissimū ab ipso vite exordio in virtutibus trāsformatū video vt non modo hominem sed angelum credā ipsum agere est enim e cantu qui libet dignoscim⁹ auem: illoꝙ corū ab aquila psitaci a Philomena secernimus quid cause est quare angelū eū esse subiiceam q̄ ꝛ loquitur ꝛ scribit cum angelus celitus missus? Nolo hic meminisse de scientiis quibus est optime imbutus quibus a puericia scribi omissiūꝙ facio q̄ publicis theologie aliorūꝙ sciētiis milies ferme sustinuit assertiōes/ ad hoc deniꝙ venio q̄ in manibus est. Omissa pfecto glauconia: quam teri ob oculos obiicere suis siue emolumento tr gica dialectica solent excussa huius artis caligine in ille quendam edidit tractatū (quū vix vigesimū quartum sui etatis annū cōpleuisset) nobis tramitem rationis digito ostēdentē huic enī omnes cū neoterici: tum antiqui velut victori herbam poterunt dare: q̄d tibi honoꝛ. Ei⁹ plane laudes paucioꝛib⁹ amplexus essem si hic meminissem in cui⁹ literaria palestra tā doctus euaserit: fuit nempe illius doctissimi viri sacrarum litterarū interpretis: sacraꝙ sophia magistri fratris michaelis arcos qui tanta vt nosti est sciētia preditus vt non modo ad fastigium logicee phisicees ac theologie conscenderit: verum etiā astroꝛū omniū naturam ac proprietatem sit nact⁹ adeo vt Ptholomeū nostris tempoꝛib⁹ viuere videamus: cuius ꝛ nos doctrinam non parū tēpoꝛis hausimus. (Joānes.) Deprecoꝛ mi ambrosi nr̄m funditus ꝑficiamus colloquiū exactac coronidē his verbis imponam⁹: iam enim mihi est a deum vt nuper tibi dixi euolandum: quippe qui cum paulo sanctissimo non cessem quotidie desiderare vel solui ꝛ esse cum christo ꝛ hec carmina q̄ te coꝛam exas romeo largire germano Augustino quē meo nomine salutabis quādoꝙ ad nr̄m redieris collegiū omnib⁹ ex equo salutē impartiens: ac obnixe eos flagitabis cres bras effundant preces ad deum vt me eam digne in suū gregem collegiūꝙ glorie ascribere animā abs teꝙ ide posco quod te iam habeo exploratum totis virib⁹ suis maꝙ cura facturum. Vale igitur.

¶ Hispali in sua excussit officina Bartholomeus perez
Anno domini trigessimo tertio supra milles
simum quingentessimum: mē
se vero Martio.

Expositio quarti tractatus magistri petri Hispani ordinis predicatorum edicta a fratre augustino sbarroya eiusdem ordinis in sacra theologia presentato.

Sequitur textus.



Propositio est oratio affirmativa vel negativa alicuius de aliquo .i. alicuius ab aliquo. Terminus est in quem resolvitur propositio: ut in subiectum et predicatum. Dici de omni est: quando nihil est sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatum: ut / omnis homo currit. Hic cursus predicatur de homine: et nihil est sumere sub homine de quo non dicatur cursus. Dici de nullo est quando nihil est sumere sub subiecto a quo non removeatur predicatum: ut / nullus homo currit. Hic cursus removetur ab omni homine: unde nihil est sumere sub homine a quo non removeatur cursus.

Sequitur glosa.

Attendens Petrus hispanus determinare de sillogismo simpliciter dicto .i. ad materiam non contracto. Primo diffinitionem propositionis ponit. Secundo diffinitionem termini. Tertio quid sit dici de omni quidque dici de nullo manifestat. Dicit ergo primo / Propositio (et intelligit cathegorica) est oratio. etc. li oratio ponitur loco generis: li affirmativa .i. negativa loco differentie. Alicuius de aliquo dicitur propter affirmativas. Dicitur alicuius ab aliquo propter negativas. Dicitur in utraque parte diffinitionis alicuius de aliquo. etc. ad differentiam propositionum plures quia in illis non dicitur aliquid de aliquo: sed aliqua de aliquibus. Tangitur insuper propositionis divisio in diffinitione: ut ex se patet. Diffinitio termini (que in secundo loco ponitur) intelligitur sic. Terminus est in quem resolvitur tanquam in extremum et immediate propositio. Dicitur tanquam in extremum ad excludendam copulam. Dicitur immediate: quia dato quod propositio possit resolvi in litteras et sillabas: non tamen immediate sed / mediate: et dato quod non poneretur li immediate per primam particulam excluderentur ipse sillabe et littere: sed remanere potest ad maiorem explanationem.

Quidam vero doctor exponens presentem textum duo dicit que videntur predictis adversa. Primum est: quod Petrus Hispanus hic noluit propositionem diffinire: sed hoc nomen propositio alibi diffinitum hic resumit. Secundum est: quod illa particula sicut in subiectum et predicatum non est pars diffinitionis: sed ponitur pro exemplo. Quorum primum verum non apparet: ob hoc quod philosophus primo priorum ex professo diffiniens propositionem ponit hanc diffinitionem statim dividens ipsam in universalem / et particularem / et indefinitam. etc. Et tamen notum est Petrum hispanum prefectam diffinitionem inde extraxisse. Secundum rationabilius videtur: eo quod in textibus fideliter traductis: non dicitur ut in subiectum sed / ut subiectum et predicatum / remota illa prepositione in. Verum an hec sic .i. aliter se habeant non plurimum refert. Ego textum Petri Hispani ut iacet: et ut communiter habetur / et exponitur / explanavi.

Dici de omni diffinitur tertio loco / Pro quo sciendum: quod duplex est dici de omni. Quoddam posterioristicum: et tale est principium materiale demonstrationis. Et est quedam propositio necessaria in qua predicatum convenit subiecto pro omnibus suis suppositis et pro qualibet differentia temporis: et sic ista propositio est de omni .s. homo est animal. Dici de omni prioristicum est duplex quoddam est principium materiale sillogismorum. Aliud est principium illorum regulativum. Et potest intelligi diffinitio Petri Hispani de utroque. De materiali sic / dici de omni est propositio universalis in qua denotatur implicite et cathegorice quod nihil est sumere sub subiecto distributo de quo non dicatur predicatum secundum modum enunciandi: et sic nihil aliud intelligitur per dici de omni quam quedam propositio universalis complete.

Ex quo infertur: quod ista non est de omni. Uterque homo currit: quia non denotatur in illa quod nihil possit sumi sub subiecto: de quo non dicatur predicatum: et sic dicatur de aliis incompletis. Et quod sic possit intelligi diffinitio predicta: persuadetur eo quod philosophus ponit in posterioribus dici de omni: tanquam principium materiale demonstrationis. Ergo dici de omni prioristicum erit principium materiale sillogismorum omnium: et hoc apparet in principio libri priorum si diligenter inspiciatur.

Sed ne antiquis contradicam: dicitur quod etiam predicta diffinitio potest intelligi de principio regulativo et tunc per illam diffinitionem intelligitur ista maxima. Nihil est sumere .i. nihil est sumptum sub subiecto: de quo non dicatur predicatum explicite et consequentialiter: et quando in aliquo sillogismo fit hoc quod insinuat ista maxima / dicitur regulari per dici de omni secundum quod est principium regulativum: et sic iste sillogismus est bonus .s. omnis homo est albus: petrus est homo: ergo petrus est albus. Quia nihil subsumitur sub subiecto illius universalis explicite: quin de eo predicetur predicatum consequentialiter et expresse. Dici de nullo potest similiter intelligi dupliciter. Uno modo sumitur pro principio materiali: et sic est quedam propositio universalis complete negativa: ut ista / nullus homo currit. Alio modo sumitur pro principio regulativo sillogismorum negativorum. Et sic per dici de nullo intelligitur ista maxima. Nihil est sumere sub subiecto: a quo non removeatur predicatum consequentialiter et explicite: ut hic fit / nullus homo est albus: petrus

est homo: ergo petrus non est albus.

¶Sed hic est aduertēdum quod quidam doctor assignat quasdam diffinitiones propositionis affirmatiue ⁊ negatiue, put in isto quarto libro consideratur. Et dicit sic: Propositio affirmatiua est ꝓpositio cuius totalis copula affirmatur: vel q̄ ex se infert vnam: cuius totalis copula affirmatur: ⁊ sic iste sunt affirmatiue: homo est animal: homo est ⁊ non fuit animal: tantum homo non est animal. Propositio negatiua ē illa cuius totalis copula negatur: vel q̄ infertur ex vna cuius totalis copula negatur. Et sic oēs iste sunt negatiue/ homo non est animal: non tantum homo non est animal: homo est vel non fuit animal. Et sic omnis propositio q̄ exponitur p vnam copulatiuam: cuius vna pars est pure affirmatiua ⁊ alia negatiua est affirmatiua. Si vero exponatur per disiunctiuam cuius vna pars est affirmatiua/ ⁊ alia negatiua: ē negatiua. Sed iste definitiones dupliciter deficiunt.

¶Primo q2 ex eis sequitur vnam ⁊ eandem ꝓpositionem esse affirmatiuam ⁊ negatiuam: vt p3 de ista/ tantum homo non ē animal. Et q2 sit affirmatiua p3: quia ex se infert vnam: cuius totalis copula affirmat. Quod vero sit negatiua ꝓbatur: quia totalis copula negatur: igitur ē affirmatiua ⁊ negatiua

¶Secundo p3: quia scd̄m eas ista ꝓpositio: sortes possibiliter nō currit: esset negatiua: ꝯñs est falsū: ergo ⁊ añs/ q2 sequatur p3: quia infertur ex ista: Sortes non possibiliter currit p legem subalternarum ex pte modi: ⁊ in ista totalis copula negat: igitur ē negatiua. Minor ꝓbatur: sequitur ex affirmatiuis: ergo non ē negatiua. Ꝯseq̄ntia tenet per. p. hispanū ⁊ doctorē p̄dictum. Añs probatur: quia iste est bonus sillogismus in darijs: omnis homo contingenter currit: sortes est homo: ergo sortes possibiliter non currit. Et p̄misse sunt affirmatiue (vt patet) q2 inferunt duas ꝓpositiones affirmatiuas: prout exponentes manifestant: igitur: Si forte dicas quod doctor p̄dictus nō tenet modum esse partem copule. Contra: ergo ista erit negatiua/ sortes contingenter non currit: quod est falsum: quia infert vnam cuius totalis copula affirmat. Si forte dicas quod doctor se exponit in tractatu de sillogismo expositorio dicens quod definitio propositionis affirmatiue debet intelligi ab negatiue ad definitionem propositionis negatiue: ⁊ definitio negatiue: ad affirmatiue sic scilz Propositio affirmatiua est propositio cuius totalis copula affirmatur/ aut que infert vnam affirmatiuam ⁊ non infertur ab vna negatiua. ¶Et propositio negatiua est cuius totalis copula negatur vel infertur ex vna negatiua: ⁊ non infert vnam affirmatiuam. Ista enim sunt eius formalia verba.

¶Contra hoc arguitur: quia si diffinitiones isto modo essent intelligende: sequeretur circulus in diffinitionibus: ⁊ diffinita ingrederentur suas diffinitiones. Ideo aliter assignantur diffinitiones propositionis affirmatiue ⁊ negatiue. ¶Vñ propositio affirmatiua (vt in proposito) est propositio ad cuius veritatem requiritur verificatio alicuius copule totalis/ vel partialis que non est implicatio affirmata formaliter vel virtualiter. Exemplum primi/ homo est animal. Exemplum secundi/ homo est ⁊ non fuit animal: ad cuius veritatem requiritur verificatio pro illa copula particulari scilicet est. Dicitur que non est implicatio quia de illa non loquitur diffinitio: Dicitur formaliter propter p̄dictas ꝓpositiones. Dicitur virtualiter ꝓpter ꝓpositiones exponibiles copulatiue: q̄lis ē ista: tantū homo est animal: ⁊ ista tātū hō non ē aial. Quia q̄libet istarū ad suī veritatē req̄rit verificationem mediante vna copula affirmata: vt patet exponentes perspicienti

¶Propositio negatiua diffinitur sic. Propositio negatiua (vt i ꝓposito) ē ꝓpositio ad cui⁹ veritatē sufficit verificatio vnius copule negate totalis vel partialis formaliter vel equiualenter id est virtualiter. Et loquor hic similiter de copula que non est implicatio. Et hec definitio intelligenda est conditionaliter: quia hec propositio/ homo non est animal non potest esse vera secundum reales: ⁊ per ꝯseq̄ns non sufficit ad veritatem eius verificatio. ⁊c. Satis ē mihi: quod si posset esse vera/ pro illa verificaretur/ ⁊ sic habes exemplum primi. Secundi habes hic/ homo est vel non fuit animal: ad cuius veritatem sufficit hominē non fuisse animal. Exemplū tertij/ non tantū hō ē eq⁹: ad cui⁹ veritatē sufficit veritas isti⁹/ null⁹ hō est equus: q̄ est eius prima exponens.

¶Contra predicta arguitur primo sic/ nullum complexum est diffinibile: sed propositio est quid complexum/ igitur non est diffinibilis: ergo male definitur a. p. h. maior est notissima. Sed minor ꝓbat: ꝓpositio ē oro: ergo ē quid complexū: ꝯñs p̄ma est in ferio: igitur.

¶Ad hoc argummentum/ cōmuniter respōdetur p distinctionem quandam triuiālem. s. distinguendo maiorem. Nullū complexū ē diffinibile: distinguitur complexe signatum ⁊ sic concedo: incomplexe designatum ⁊ sic nego. Et ista ꝓpositio homo est animal: vt sic prolata non ē definibilis. Si autem significetur p istum terminum/ ꝓpositio/ bñ ē definibilis: quia designatur incomplexe.

¶Sed cōtra hoc replicat sic. Rō q̄re cōplexū secūdū oēs non ē definibile ē: quia importantur plures nature/ sed q2 signetur complexe vel incomplexe nō impedit: quia importentur plures nature: ergo q2 signetur sic vel sic non facit quod possit definiri. Maior ē euidens/ minor ꝓbatur: q2 sicut hoc quod dico hō alb⁹ non est definibile. Quia ibi importantur due nature. Ita similiter li: a. si imponeretur ad significandum hoc totū. s. hoiem albū/ nō esset definibile: igit ista solutio non euacuat difficultatem

¶Pro solutione huius argumēti/ notandū ē oē diffinibile vnica definitione oportet q2 importet vnā naturā ea rōne q̄ definit. Dixi vnica definitiōe: q2 plura definita possunt definiri plurib⁹ definitiōib⁹ cōiunctiui: vt/ hō ⁊ equus sunt animal rōnale: ⁊ aial hinnibile atribuēdo singula singulis. Neq3 hoc est cōtra phm q2 ipse intellexit cōplexe nō esse diffinibile vnica definitione. Dixi ea parte seu ratione sub qua definit/ quia aliqua sunt vnum: ad cuius veritatem concurrunt plura vt ad constituendum vnum hominē: concurrunt anima ⁊ corpus. Et ad constitutionem domus lapis/ ligna. ⁊c. ⁊ ad constitutionem exercitus: plures homines. ⁊c. Sic alijs in multis: ⁊ ad significationem totius ꝓpositionis significationes terminorū vt dicit sant. tho. in. 4. d. 8. q. 2. a. 3. Si ergo aīa hōis definiatur per se ⁊ sub conceptu ꝓprio: ⁊ similiter corp⁹ eius non possunt definiri vnica definitione. Si vero definiatur tertium resultās: bene potest definiri vnica definitione: ¶Quibus notatis rñdet ad argumentum distinguēdo maiorē sic. nullū complexū est definibile distinguo: pro suo in fali ⁊ ꝓ ipsis partib⁹ ex qui

busc͂ponit: ⁊ sic cõcedo: vel ꝓ suo formali.i. ꝓ forma ex ipsis ꝑtibus resultante: ⁊ sic nego.

¶ Secundo arguitur sic / nulla definitio q̃ datur ꝑ opposita est bona: sed ista est huiusmodi: igitur: maior patet: q̃a definitio debet conuenire alicui: sed opposita non cõueniũt alicui: igitur: minor ꝓbatur: quia datur per affirmationem ⁊ negationem: que sunt opposita.

¶ Ad hoc respondetur: ꝙ si opposita ponãtur in diffinitiõe copulatiue: verũ est. Si autẽ disiunctiue falsum est: vel si ponãtur copulatiue: nõ tñ dnotetur ea cõuenire eidẽ ꝓ eodẽ tpe. Primũ ponitur ꝓpter p̃dictã diffinitionẽ. Ultimũ ꝓpter diffinitionẽ accidentis: ⁊ huiꝰ contingentis. Diffinitur enim sic accidens. Accidẽs est quod adest ⁊ abest subiecto p̃ter subiecti corruptionem.

¶ Tertio arguitur / in primo tractatu optime diffinita est propositio: ergo superflue diffinitur hic iterum.

¶ Ad hoc argumentũ respondetur negãdo cõsequẽtiã: quia diuersis rõnibus diffinitur hic: ⁊ in p̃mo tractatu. Pro quo est sciẽdũ quod ista q̃tuor / enũciatio / ꝓpositio / conclusio / ⁊ q̃stio: sunt idẽ secundũ rẽ: differunt tamẽ secundũ rationẽ.i. diffinitiõem. Dr̃.n. enũciatio: quia exprimit mentis conceptũ. Dr̃ ꝓpositio quia ponitur ad inferendam conclusionem. Dr̃ q̃stio quia ponitur cum signo dubietatis. Dr̃ cõclusio / q̃a argumẽto vel argumẽtis ꝓbatur. Et sic i primo tractatu diffinita est prout exprimit mentis conceptum. Hic aũt vt ponitur ad inferendam conclusionẽ: vel prout est p̃missa sillogismi.

¶ Sed contra hoc arguitur sic. Quecunq̃ differunt ratione differunt realiter: ergo solutio implicat: quãdo dicitur quod illa quatuor sunt idem secundũ rem ⁊ differunt secũdum rationem. Aña ꝓbaƚ. Quecũq̃ differunt diffinitione differunt realiter: ⁊ q̃cunq̃ differũt rõne: differũt diffinitiõe: ergo q̃cũq̃ differũt rõne differunt realiter. Minor p̃z ex dictis: Maior probatur. Quecunq̃ differunt essentialiter differũt realiter: ⁊ q̃cunq̃ differunt diffinitione differunt essentialiter / ergo q̃cunq̃ differũt diffinitione differunt realiter: Maior d̃se patet: minor probatur: diffinitio dicit essentiam: ergo diuerse diffinitiones dicunt diuersas essentias / ergo differunt essentialiter que differunt diffinitione.

¶ Ad hanc replicã r̃ndetur negãdo añs: ⁊ ad ꝓbatiõnẽ añtis conceditur minor (sumendo rationem ꝓ diffinitione vt hic sumitur) ⁊ negatur maior. Et ad eius ꝓbatiõnẽ / cõcessa maiore negaƚ minor. Et ad ciꝰ probationẽ negatur aña intelligendo vniuersaliter. Pro quo est sciendũ quod sicut diffinita aliqua differunt secundũ rationẽ: ita alique diffinitiones differũt secũ istã rationẽ ⁊ supponunt pro eadẽ re: sicut animal rõnale: ⁊ substãtia aiata sẽsibilis differũt / sicut homo ⁊ animal: q̃ sunt sua diffinita: ⁊ sic stat bene quod sint diuerse diffinitiones eiusdẽ rei sub diuersis cõceptibꝰ. Et sic nõ valet ista consequentia. Sunt diuerse diffinitiones: ergo diuerse essentie: sed bene valeret si poneretur ergo diuerse essentie: vl'vna essentia sub diuersis conceptibus quod sufficit. Et sic obiectio cessat.

¶ Quarto arguitur / probando ꝙ propositio ⁊ q̃stio nõ sunt idẽ realiter sic. Omnis ꝓpositio significat verũ vel falsũ: sed q̃stio nõ sigñat verũ vl'falsum: igiƚ: aña ẽ i ferio: maior est diffinitio ꝓpositiõis. Minor ꝓbaƚ q̃rẽtia nobis an / hõ currat. Ridiculose r̃nderemus mẽtiris: vl'verũ dicis: igiƚ nõ sigñat verũ vl'falsũ. ¶ Et cõfirmaƚ: q: oĩs ꝓpositio ẽ oro indicatiui modi. Sed oĩs q̃stio est subiunctiui modi: igitur.

¶ Ad hoc argumentũ soluẽdum / necesse ẽ p̃notare quod q̃stio ꝓprie est ꝓpositio cum signo dubietatis ꝓposita formaliter vl'equiualẽter. Dr̃ cum signo dubietatis ꝓposita: quia ista ẽ dubitabilis ꝓpositio: oĩs mula est sterilis: ⁊ tñ nõ ẽ q̃stio. Dr̃ formaliter ꝓpter q̃stionem q̃ ponitur in argumẽto. Dr̃ equiualenter: quia aliq̃n nõ est differẽtia inter ꝓpositionem aliquã q̃n est q̃stio ⁊ q̃n est ꝓpositio: nisi in modo ꝓferendi ⁊ quando in scriptura diuersis punctis signatur: vt si dicamus: tu nõ dixisti mihi hoc: Si sumitur sic ꝓfertur assertiue. Si vero dicamus / tu non dixisti mihi hoc? ꝓfertur interrogatiue. Et isto modo diciƚ q̃stio ꝓpositio realiter: quia: secluso modo ꝓferendi interrogatiuo manet ꝓpositio ⁊ sigñat verũ vl'falsũ: vt de se p̃z. Aliquãdo nõ solũ differũt in modo ꝓferẽdi: sed et̃ i hoc quod ꝓpositio est indicatiui modi: ⁊ q̃stio subiunctiui: vt p̃z ď illa: an hõ currat. Et tunc dr̃ ď tali quod est ꝓpositio scd̃m rẽ secluso signo dubietatis: ⁊ reducibiliter: q: põt reduci ad vnã oronẽ indicatiui modi. s. ad istam / homo currit.

¶ Istis habitis respõdetur in forma ad argumentũ concedendo maiorẽ ⁊ distinguendo minorẽ: vl' quod q̃stio non sigñet verũ vl' falsum assertiue: secluso modo interrogatiuo: ⁊ sic nego: vel cum ipso ⁊ sic concedo: ⁊ hoc si sit q̃stio p̃mo modo. Si vero sit q̃stio secũdo modo: iterũ distinguo: vl' cũ signo dubietatis ⁊ formaliter: ⁊ sic cõcedo: secluso signo dubietatis ⁊ reducibiliter: ⁊ sic negatur.

¶ Secundo posset dici quod non est inconueniens: quod aliqua questio secundi modi non sit propositio: quia non dicitur quod omnis questio est propositio: sed indiffinite dicitur quod questio / ⁊ propositio / ⁊ cõclusio / ⁊ enũciatio / sunt idẽ ⁊c. ¶ Ad cõfirmationẽ p̃z solutio ex dictis: q: omis q̃stio primi modi: est oro indicatiui modi.

¶ Quinto arguitur / hic est dici ď oĩ omnis homo est lapis: ⁊ tñ aliq̃d potest sumi sub subiecto: ď quo nõ dicatur predicatum: igitur. Maior patet, q: iste est bonus sillogismus: omnis homo est lapis: equꝰ est homo: ergo equus est lapis / et in Parisiis: sed non esset in darii: nisi maior esset de omni ergo est de omni. Quod vero non dicatur predicatum de equo p̃z: quia est falsa propositio.

¶ Ad hoc argumentum respõdetur / distinguendo maiorẽ vl' quod sit ď oĩ vt ẽ p̃ncipiũ formale sillogismi ⁊ sic cõceditur ⁊ negaƚ minor: quia ibi implicite ⁊ categorice: stãte significatiõe ĩrorum nõ põt sub illo accipi equꝰ. Si vero intelligas ďoĩ vt ẽ p̃ncipiũ regulatiuũ ⁊ sic nego maiorem: q: vnica ꝓpositio nõ regulatur p dici ď oĩ regulariuum: sed totus sillogismꝰ est: qui regulatur per tale dici de omni. Sillogismus autem predictus bene regulatur per dici de oĩ: quia expresse ⁊ consequentialiter nihil est sumptũ sub subiecto de quo non dicatur p̃dicatum secundũ modum enunciãdi quod sufficit: ⁊ non req̃riƚ quod vere dicatur. An ista propositio: omnis essentia diuina est persit de omni vel non: dicetur deo fauente quando de terminis diuinis agetur.

Sequitur textus.

Sillogismus est oratio in qua quibusdam positis ⁊ concessis necesse est aliud accidere per ea que posita sunt ⁊ concessa: vt/ omne animal est substãtia omnis homo ē animal: ergo omnis homo est substantia. Hoc totum est oratio in qua quibusdam positis ⁊ concessis. s. premissis necesse est aliud accidere scilicet conclusionem. Omnis autem sillogismus constat ex tribus terminis ⁊ duabus propositionibus quarum propositionum prima vocatur maior: secunda minor. Ex tribus autem terminis non possunt fieri due propositiones: nisi alter illorũ trium sumatur bis. Et tũc ille terminus bis sumptus aut subiicitur in vna ⁊ predicatur in alia: ⁊ sic est prima figura: aut p̃dicatur in vtraqʒ ⁊ sic ē secũda figura aut subiicitur in vtraqʒ: ⁊ sic ē tertia figura/ Horum autem terminorum vnus vocatur medium: alter maior extremitas: alter minor extremitas. Medium est terminus bis sumptus ante conclusionem: Maior extremitas est terminus sumptus in maiori propositione cum medio: Minor extremitas est terminus sumptus in minori propositione cum medio.

Sequitur glosa.

In precedẽti textu. p. h. tractauit de principio materiali ⁊ formali sillogismi: nunc pro eius euidentiori noticia diffinit eum dicens. Sillogismus est oratio. ⁊c. Et quia ista diffinitio poterit manifesta fieri ex solutione cuiusdam argumenti. Talem moueo q̃stionem: scilicet ¶ An predicta diffinitio textus sit bene posita. Et probatur quod non. Omnis bona diffinitio debet dari per genus propinquius diffinito: Sed ista non est huiusmodi: igitur non est bona: Maior patet inductiue: quia non bene diffinietur homo si dicamus: homo est substantia rationalis: ⁊ sic de qualibet alia: igitur. Antecedens patet: quia non bene notificat diffinitum: Nam in rigore ex illa diffinitione non habebimus certum an illa substantia rationalis sit animal. Si autem dicamus/ animal rationale: erit bona: quia animal cum sit inferius suo conceptu formali includit substantiam: ⁊ substãcia cũ sit superius nõ includit aĩal. Minor p̃cipalis patet: quia propositio hypothetica est genus p̃pinquius q̃ oratio.

¶ Preterea secundo/ in bono sillogismo semp̃ sequit̃ aliquid: siue p̃misse concedantur siue nõ male eligit̃: aut sup̃flue ponitur ⁊ concessis.

¶ Preterea tertio/ conclusionem sequi est contingens: quia proferens vel scribens premissas pro aliquo sillogismo faciendo potest non scribere: vel non proferre conclusionem: igitur male ponitur necesse est aliud accidere: eo quod necessitas ⁊ contingentia inter sese pugnent.

¶ Preterea quarto/ nulla sciencia diffinit suum subiectum: sed supponit illud esse diffinitũ vt patet per philosophum in primo posteriorum: igitur hic non debuit diffiniri sillogismus ab hac sciencia: sed ab aliqua alia.

¶ Pro huius questionis enodatione sciendum est: quod sillogismus est duplex: quidã enim est hipotheticus/ ⁊ quidam cathegoricus. Hipotheticus est consequentia habens pro antecedente duas premissas: quarum vna ad minus est propositio hypothetica. Exemplum huius est quando arguitur a tota conditionali cum positione antecedentis: ad positionem consequentis: Et a tota conditionali cum destructione consequentis ad destructionem antecedentis: Et similiter dices de aliis regulis possibilibus hipotheticis: quibus conuenit diffinitio p̃dicta.

¶ Sillogismus cathegoricus est ille qui hic diffinitur a petro hispano: ⁊ de hoc ponitur hec conclusio. Diffinitio textus ē optime ⁊ sufficienter posita: Que conclusio explanabitur ⁊ probabitur per solutionem argumentorum.

¶ Ideo respondetur ad primum/ dimissis innumeris aliis modis dicendi: distinguendo maiorem: Si non ponatur ibi genus remotum contractum per omnes differencias vsqʒ ad vltimam concedo: Si vero isto modo ponatur: nego. Pro quo nota/ li oratio esse ibi genus. Et quia duplex est oratio scilicet ex qua infertur aliquid: vt sunt omnes orationes argumentatiue: Alia ex qua nihil infertur: vt sunt non argumentatiue: vt li homo albus/ hominis equus: ⁊ sic de similibus. Ad differentiam primarum ponitur aliud accidere idest conclusionem sequi: que semper est alia a premissis: ad minus numero ⁊ officio.

¶ Item orationum ex quibus aliquid sequitur: aliqua habet pro antecedente simplicem propositionẽ: vt enthimema: vt homo currit ergo aĩal currit: aliq̃ nõ Ad differẽtiam prime ponitur in qua quibusdam in plurali. Item quia aliquando ille propositiones non sunt disposite in modo ⁊ in figura ⁊ aliquando sic: ideo dicitur/ positis: idest dispositis in modo ⁊ in figura. Et quia non omnis oratio que infert aliquid infert illud ex necessitate: vt patet quando argumentamur per exemplum dicendo alicui: Pater tuus fuit homo extremus in bello: ergo tu eris ei similis: vel debes esse similis Ideo ponitur/ li necesse/ i diffinitione.

¶ Ad secundum respondetur concedendo antecedens ⁊ negando consequentiam: quia li cõcessis ⁊ li concessa quando dicitur/ per ea que posita sunt ⁊ concessa: non intelligitur positiue: hoc ē quod ad hoc quod consequentia sit bona: oporteat premissas concedere: sed intelligitur conditionaliter: idest si concedantur. Unde ponitur ad denotandum quod si premisse sunt vere conclusio erit vera: quia propositio est concedenda si est vera: ⁊ falsa negãda.

¶ Ad tertium / conceditur antecedens ⁊ negatur consequentia: quia sic non sumitur in diffinitione: Sensus enim particule illius scilicet necesse est aliud accidere est: idest si premisse concedantur ⁊ conclusio: necesse est consequentiam esse bo=

nas vel pōt dici et melius: q li accidere nō dicit actum sz potentiā propinquā: ita q sensus est necesse est aliquid accidere. i. necesse est posse sequi. Et ad pbationē dicitur q li accidere non sumitur ibi ꝓut idē ē q casualiter euenire sz ꝓseq: ⁊ sic nō ē repugnātia et dato q sumeretur primo modo nō haberetur ꝓpositū: qꝛ ibi non respiciunt illi duo termini idē obiectū sicut qñdo dicitur / sortes necessario cōtigēter currit: q̄ vera est: et ibi illi duo modi nō repugnāt: qꝛ li necessario determinat totū hoc cōtingēter currit: et li cōtingenter tantum li currit.

¶ Ad quintū respondetur tripliciter. Primo dicitur quod nulla sciencia diffinit suum subiectum diffinitione quid rei: sed bene diffinitione quid nominis. Secundo quod nulla sciencia particularis diffinit subiectum suū: sed bene sciencia communis: qualis est logica. Tertio q sciencia potest sumi dupliciter: Uno modo improprie pro aggregato ex omnibus noticijs conclusionum vel earū habitibus concernentibus illam scienciam siue sint cōclusiones scite vel credite vel opinate: siue sint cognitiones significationis terminorū: ⁊ isto modo nego q sciēcia nō diffiniat suum subiectum. Alio modo sumitur sciēcia proprie ⁊ valde stricte pro habitu conclusionis demonstrationis potissime: cuius mediū est diffinitio subiecti: de quo concluditur ꝓpria passio: ⁊ in isto modo verū est q in tali sciencia non diffinitur subiectum: sed presupponitur. Et hec fuit intentio philosophi si ad amussim perspiciatur.

¶ Ultima particula diffinitionis est per ea q̄ posita sunt ⁊ cōcessa: ⁊ intelligitur virtute medij vniti cum extremitatibus: vel virtute premissarum inter se vnitarum connexione medij.

¶ Ulterius petrus hispanus ponit exēplū quod ex se satis patet. Ponit preterea documentum dicēs / omnē sillogismū componi ex tribus terminis ⁊ duabus ꝓpositionibus: ⁊ nō capitur hic terminus pro quacunq dictione: sed pro medio ⁊ pro maiori: ⁊ minori extremitate. Et sic vult dicere q omnis sillogismus componitur ex medio ⁊ maiore ⁊ minore extremitate: ⁊ sic patet q si in aliquo sillogismo ponantur sex termini: si duo illorum habent officiū medij: ⁊ alij duo maioris extremitatis: ⁊ duo alij minoris. Nihilominus est bonus sillogismus quia tm̄ sunt tres termini secundū officium quod sufficit: vt patet hic: omnis homo ⁊ equus currunt: albū ⁊ nigrum sunt homo ⁊ equus: ergo album ⁊ nigrum currunt: ⁊ sic tenetur etiā q ista consequentia est sillogismus: oīs homo est homo: sed omnis homo est homo: ergo oīs homo est homo: quia dato q oēs termini sint sinonimi: differunt tamen secundum oficium.

¶ Ex istis pdictis terminis tribus debēt fieri due ꝓpositiones quod non potest esse nisi vnus illorū terminorum sumatur bis: vt patet quia ex tribus terminis: homo: animal: risibile: non possunt due propositiones fieri: nisi sumatur vnus quiuis illorum bis sic dicendo: omnis homo est animal: omne risibile ē homo: ergo omne risible est animal: vbi ille terminus q̄ sumitur bis: vocatur mediū: ⁊ sic dicit. p. h. mediū ē terminum bis sumptum ante conclusionem: ⁊ subintellige tu ratione cuius alij duo vniuntur in conclusione. Maior extremitas est terminus sumptus in maiori cū medio. i. residuū in maiori dēpto medio. Minor extremitas est tēus sumptus in minori cum medio. i. residuum in minori dempto medio.

¶ Aduertendum tamē q non oportet q semper premisse vel conclusio sillogismi sint ꝓpositiones proprie: sed sufficit q sint reducibiliter: qa iste ē bonꝰ sillogismus: si omnis homo curreret: ⁊ sortes eēt homo sortes curreret.

¶ Sciendum vltra q sillogismus potest sumi dupliciter: vno modo pro premissis tantū: Alio modo pro aggregato ex premissis ⁊ conclusione. Primo modo sumitur quando dixit. p. h. q omnis sillogismus cōponitur ex tribus terminis ⁊ duabus propositionibus. Nā si secundo modo sumeretur deberet dicere q cōponitur ex tribus propositionibus quia ex duabus premissis ⁊ conclusione.

Sequitur textus

Dsillogismum autem exigitur modus ⁊ figura. Figura ē ordinatio trium terminorum secundum subiectionem ⁊ predicationem. Hec autem ordinatio fit tribus modis: vt dictū est prius: ⁊ secundum hoc tres sunt figure. ¶ Prima figura est quando medium subijcitur in vna propositione ⁊ predicatur in alia: vt / omne animal est substantia: omnis homo est aīal: ergo omnis homo est substantia. ¶ Secunda figura quando mediū pdicatur in vtraque: vt omnis homo est animal: nullus lapis est animal: ergo nullus lapis est homo ¶ Tertia figura est quando medium subijcitur in vtraqz: vt omnis homo est animal homo est substantia: ergo q̄dam substantia est animal. Unde versus. Sub: pre: prima. scda p̄ bis: tertia: bis sub. ¶ Modus ē ordinatio duarum propositionū in debita qualitate ⁊ quantitate. Debita qualitas est: q si vna sit negatiua reliq̄ sit afirmatiua. Debita quantitas est q si vna ē particularis reliqua sit vniuersalis.

Sequitur glosa.

Petrus hispanus i isto textu primo ponit diffinitionem figure pmittens eā ad sillogismū requiri: ⁊ intelligit hoc de sillogismo cathegorico: nā d hipothetico non est necesse q sit in figura. Et nō capitur hic figura ꝓprie vt dicit. D. S. opusculo de natura sillogismorum: sed similitudinarie: Figura enim ꝓprie est q̄ termino vel terminis clauditur: sicut figura triangularis clauditur tribus lineis. Ad cuius similitudinē sumitur figura in sillogismo: vt dicit S. D. i sillogismo est cōcursus trium ꝓpositionum in tribꝰ tmīs / sicut in triāgulo est concursus trium linearum in tribus angulis.

¶ Diffinitur sic figura in textu. Figura est ordinatio trium terminorū secundum subiectionem ⁊ pdicationē. i. scdm q vnꝰ tmīs subijcit i vna ⁊ pdicat alia: vt pdicat i vtraq: vt subijcit i vtraq: primum ponitur propter primā figurā: secundum propter secūdam: tertium propter tertiam. Et ex his patent diffi-

nitiones ⁊ sufficientia figurarum: quia cum omnis sillogismus (vt predictum est) componatur ex tribus terminis et duabus propositionibus hoc enim nō pōt cē nisi illo sit aliquis sumat bis: ⁊ nō pōt sumi bis nisi istis tribus modis.s. aut ꝙ pdicetur in vna ⁊ subijciatur in alia: aut ꝙ pdicet̄ i vtraq; : aut ꝙ subijciatur in vtraq;. Unde ponit̄ versus: sub. pre. pma. i. prima subijcit ⁊ predicat suum medium. Secūda: pre bis. i. bis pdicat medium. Tertia bis sub. i. tertia bis subiicit illud. Exemplum prime figure patet hic. oīs homo est albus: omne risibile est homo: ergo omne risibile est albū. Ubi li homo est medium: li albus: maior extremitas li risibile minor extremitas. Si vero dicam sic. Cuiuslibet hominis equus currit: sortes ē homo: ergo sortis equus currit: solum li hominis est medium: ⁊ residuum .s. equus currēs est maior extremitas. Sunt tamen qui dicāt li currēs pcise esse maiorē extremitatē: ⁊ li equꝰ nō eē ptē medij: nec mediū sed esse determinationem medij. Sed secundum hoc asserere oportet posse reperiri aliquem terminum in sillogismo qui nec sit mediū: nec maior: nec minor extremitas: nec alicuius horum pars. Uerū altercatio hec cum d nomine sit: vtrumq; valet sustineri: sed primum videtur mihi melius: ⁊ philosopho ⁊ petro hispano conformius. Et proportionabiliter dicatur d secunda ⁊ tertia figuris: quoad hoc ꝙ medium ⁊ quelibet extremitas potest esse totale: vel ptiale extremū in vno vel diuersis sillogismis.

¶ Ulterius diffinitur modus qui nō capitur hic: ꝓut facit ꝓpositionem modalem: nec pro carmine, ⁊c. sed ꝓ ordie sillogistico. Et diffinitio textꝰ intelligitur sic. Modus est ordo duarum ꝓpositionū in aliquo termino adinuicem conuenientium: itaq; si vna est negatiua: reliqua sit affirmatiua: nō tamē ecōtra: ⁊ si vna pticularis: alia sit vniuersalis: nō tn̄ econtra. Et hinc patet quid sit debita qualitas ⁊ quātitas in gnāli: quid vero sit in speciali: inferius dicetur.

¶ Circa predicta queritur an sit ponenda quarta figura quā ponit galenus: ⁊ videtur ꝙ sic: quia iste sillogismus est bonus: omnis homo est currens: omne currens non est albus: ergo omnis homo nō est albus: ⁊ tamen non est in aliqua figura trium: igitur est ponenda quarta figura. Forte respondebis cōcedendo maiorem: ⁊ negando minorem ⁊ dices ꝙ est in prima: quia pe. h. dixit ꝙ prima est quando in vna subijcitur ⁊ in altera predicat̄: ⁊ non quādo subijcitur i prima: ⁊ predicatur in secunda: ⁊ sic non est contra intentionem. p. h. Sed contra hoc arguitur. Petrus hispanus dicit infra: ꝙ in prima figura minore existēte negatiua nihil sequit̄: sed i pdicto sillogismo minor est negatiua ⁊ sequitur bn̄: igitur nō est in prima.

¶ Preterea transpositio premissarum diuersificat modū ergo ⁊ figurā: Consequētia pz qa non ē potior ratio hic ꝙ ibi. ⁊ aīs patet in cesare ⁊ camestres.

¶ Preterea transpositio terminorum quē fit p cōuersionem multiplicat figuras vt patet: quia dicit sant. tho. ꝙ tertia figura descendit a prima p conuersionē minoris ergo trāspositio pmissarū et variabit figurā. Sed in cōtrarium est magister. p. h. igitur ⁊c.

¶ Ad hanc questionem respondetur ꝙ illi qui contra hoc contendunt d nomine disputant: qui enim dicunt quartam figuram esse ponendam: diffiniunt sic pmam. Prima figura est illa in qua mediū subijcitur i prima ⁊ pdicatur in secunda: ⁊ isto modo lucidū est ꝙ ponenda est. ¶ Tenētes oppositum diffiniunt figuram vt in textu: ⁊ dicunt primam figurā posse constitui dupliciter. Uno modo quādo medium subijcitur in maiore: ⁊ pdicatur in minore. Secundo quando econtra. s. qn̄ pdicatur in maiore ⁊ ī minore subijcit̄. ⁊ sic pspicuū est illos d nomīe disputare. Jō ponit̄ conclusio. Iile ordo arguendi sillogisticus in quo disponuntur taliter due pmisse: ꝙ medium pdicatur in p̄ma ꝓpositione ⁊ subijcitur in secunda ē optimus: ⁊ tenens d forma acceptionis terminorum siue vocetur quarta figura: siue prima: ⁊ in illo possūt cōstitui tot modi quot in prima figura p̄mo mō sūpta: Et in modis affirmatiuis communiter cōcluditur in directe ⁊ in aliquibus negatiuis. Exemplum primi. Omnis homo est risibilis: omne risibile est currens ergo omnis homo est currēs: ⁊ est in barbara pme figure transpositis pmissis. Dicitur ⁊ in aliquibus negatiuis quia non in omnibus vt patet hic: nullus homo est equus: ⁊ aliquis equus est currens: ergo aliquis homo non est currens in casu ꝙ omnes hoīes ⁊ equi currant: aīs est verū ⁊ consequens falsum: ⁊ ratio est: quia ex parte illius termini currens arguitur a non distributo ad distributum. Possumus tamē sic concludere directe: ergo aliquod currens nō est hōī: vel cauendo illud inconueniens indirecte: sic ergo aliquis homo currens non est. Et si hoc inconueniēs ⁊ alia caueantur poterimus concludere tam in affirmatiuis ꝙ in negatiuis vtroq; modo. s. directe vel indirecte. Et ad collocandos modos in ista figura nihil aliud facturus es ꝙ accipere modos prime figure ⁊ trāsponere pmissas: ita ꝙ maior fiat minor: ⁊ minor maior. Jmmo ista figura communiter vtebātur antiqui: ⁊ frequentius ꝙ aliqua aliarum: vt patet in olbꝰ operibus. D. S. ⁊ aliorum doctorum.

¶ Nunc resolutorie dicitur ad autoritatē. p. h. ꝙ quarta figura continetur in pma: ⁊ ꝙ nō est necesse ponere eam distinctam: Et secundū hoc respōdetur ad argumenta contra hanc partem obiecta. Uerū est tamē modos positos a magistro p. h. dicrutre vt iacēt prime figure p̄mo mō pas̄te licet diffinitio prime figure conueniet posit ei vtroq; modo sumpte.

¶ Ad primum responsum est vsq; ad replicam ad quā respondetur tripliciter. Primo: ꝙ regula tu suā intellexit p. h. de pma figura primo modo ⁊ non secundo modo. ¶ Dicitur scdo: ꝙ ipse intellexit hoc de modis concludentibus directe ⁊ non indirecte: qualiter communiter concluditur in quarta figura. ¶ Tertio dicitur ꝙ regula intelligitur nisi caueatur ꝙ nō arguatur a nō distributo ad distributū.

Ad secundum ⁊ tertium simul negatur consequentia: ⁊ ratio est: quia quando variatur aliquid: quod est de essentia rei: variatur res: non tamē si variatur illud quod est accidens rei: hoc est p se notum. Nunc modus est ordinatio ꝓpositionum: ideo variatis pmissis in qualitate vel quantitate variatur modus. Et similiter qa conuersio alicuius pmisse variat subiectum ⁊ pdicatum: ideo variat illud quod est de essentia eius. Et quia figura est debita ordinatio trium terminorum secundum subiectionem ⁊ predicationem: ideo si conuertatur vna pmissa poterit variari figura: tamen sola transpositio non variat isto modo: ⁊ ꝓpterea nō est simile.

¶ Circa hec dubitatur. Primo an sillogismus sit in figura: aut figura in sillogismo. Ad hoc dicitur ꝙ in sillogismo sunt tria. s. ipse ꝓpositiones que sunt ipse sillogismo materialiter sumendo sillogis-

mini: sicut totum est sue partes: non ꝓprie sed materialiter. Uel ꝓut est ꝑdicatio ꝑ causam. Et est ordo inter illos tres terminos: ex quibus fiūt due ꝓpositiones: ⁊ hic ordo est formaliter figura: ⁊ est virtus illatiua cōclusionis: ⁊ ista virtus pōt vocari sillogismus formaliter. Tunc dicitur q̄ si sillogismus sumat̄ materialiter debemus dicere figuram esse in sillogismo. Si vero sumatur formaliter sillogismus est in figura: quia virtus illatiua fundat̄ in illo ordine.

¶ Secundo dubitatur. an in secunda ⁊ tertia figura ꝓprie reperiatur medium sicut in prima. Ad hoc dicitur q̄ sic: capiendo medium sicut in proposito sumitur. Nam hic non vocatur medium eo q̄ semp mediet situaliter inter extrema: sed quia est ratio vel causa: qua extrema vniantur in conclusione: led ī pῑma figura reqꝛit̄ mediū vtroq̄ mō: ꝙ ē ꝑfectior.

¶ Contra predicta arguitur primo sic. omnis sillogismus est hypotheticus: sed ad nullum hypoteticum sillogismum requiritur modus ⁊ figura: ergo ad nullum sillogismum requiritur modus ⁊ figura: ergo cōtra magistrum. Maior patet quia ōnis oratio in qua quibusdam positis ⁊ concessis necesse ē aliud accidere ē hypotetica: sed oīs sillogism⁹ ē ōro ī q̄ qbusdā positis. ⁊c. ergo oīs sillogismus est hypoteticus. Si dicas quod non bene sequitur quia non seruatur genus Cōtra: ergo iste sillogismus est nullus: omnis homo est albus: mulier est homo: ergo mulier est alba: quod est falsum: quia logica ꝑsupponit grāmaticā: ⁊ si aliter cōcludatur nō erit bona grāmatica.

¶ Ad hoc argumentum respondetur negādo maiorem: ⁊ ad ꝓbationem negatur consequentia ⁊ ratio non est illa: que assignatur inter arguendum sed quia variatur appellatio quia in maiori li hypothetica determinat li oratio: ⁊ in conclusione determinat li sillogismus ⁊ sic li hypothetica aplicatur ad diuersa. Debes ergo sic inferre: ergo omnis sillogismus est oratio hypothetica. Et contra hoc insurgas arguēdo dupliciter primo sic: quia dicendo isto modo: medium intrat conclusionem: quod est contra magistrum infra. Preterea quia idem defectus committitur in tuo argumento posito ꝓ replica. Ad primum dicitur quod non est inconueniens quādo medium non intrat sub ratione medij: sed vt seruet̄ aliqua proprietas logicalis.

¶ Ad secundum dicitur. Primo q̄ non semper variatio appellationis variat bonitatē consequētie vt infra dicetur. Dicitur secundo quod similiter potest dici ergo mulier est homo albus: vt sit conceptio. Dicitur tertio quod non est similis ratio: quia in primo argumento variatur sensus ⁊ non in secundo: ratione illius appellationis: quia non est idem dicere oratio hypothetica ⁊ sillogism⁹ hypotheticus q̄a omnis sillogismus est oratio hypothetica: sed dicitur sillogismus hypotheticus q̄a ei⁹ vna ꝑmissa ē hypothetica: tū hō dicitur albus q̄a hēt albedinē: ⁊ iste sensus seruatur ī maiori ⁊ in conclusione illi⁹ replice: iō non militat efficaciter.

¶ Secūdo argui᷑ ꝓbādo q̄ nulla sit maior vl̄ minor sic: ī mēte nec ē maior nec mīor: igit̄ neq̄ ī voce neq̄ ī scriptura ꝯñia p꞉ q̄a vox ⁊ scriptura subordinātur conceptui seu ꝓpositioni mentali. Antecedēs autem probatur: quia maior differt a minore solum q̄a eā ꝑcedit: Sed in mēte non est precessio: neq̄ sequela: igitur. Maior est euidēs: minor patet: quia ꝑcessio ⁊ seq̄la dicūt ordinem: sed in mēte non est ordo ergo.

¶ Ad hoc argumentum forsan dicet aliquis q̄ licet in mente non sit ordo vocalis est tamē ordo cōceptionis: ⁊ hoc sufficit.

¶ Sed cōtra hoc arguitur. Uolo q̄ maior ⁊ minor simul cōcipiantur: tūc ibi nō est ordo cōcipiēdi igitur. Ad hoc respondet quidā: quod inter maiorem ⁊ minorem opoitet ponere prioritatem considerationis. Modo inquit maior est prior prioritate cōsiderationis.

¶ Sed contra hoc arguitur: quia vl̄ ꝑ cōsideratonē intelligis actum directum intellectus: aut actum reflexum: aut ipsas ꝑmissas naturaliter ꝓprie significatas Non primum quia per casum eodem actu intelligis ambas ꝑmissas. Nec secundum quia alias seq̄retur quod nunquā maior esset maior nisi intellectus reflecteret se supra illam: ⁊ etiam intellectus potest primo reflecti supra minorē. Nō tertiū quia ē repugnat casui: ⁊ est petitio principij in solutione: q̄ eque bñ potest contingere sicut in probatione.

¶ Propter hanc vltimā replicā q̄dā alius dicit: q̄ si due ꝑmisse eq̄cito concipiātur: nulla est maior neq̄ minor. Si autem non simul concipiantur illa que ꝑmo cōcipitur erit maior: ⁊ illa que postremo minor. Uel dicitur quod illa q̄ ꝑmo conciperetur si nō cōcipet̄ simul est maior ⁊ altera minor.

¶ Sed his non obstantibus videtur mihi aliter posse responderi ad argumentum. Pro quo notandum quod dupliciter sumitur ordo cōceptionis. Uno modo ꝓ vt idem est quod prius ⁊ posterius in actibus intellectus. Alio modo ꝓ vt idem est quod intellectio non confusa: quia dato quod ego simul intelligā sillogismum: bene intelligo quod vna ꝑmissa subsumit sub alia: ⁊ quod vna ꝑmissa est vniuersalis ⁊ alia particularis: ⁊ quod vna ꝓpositio sequitur ex duabus. Hoc igitur habito dicitur quod dato quod ꝑmisse simul concipiantur: ibi est ordo cōcipiendi secūdo modo. Nō enim est de ratione ordinis prioritas ⁊ posterioritas. In diuinis nāq̄ est ordo originis ⁊ nō ē ibi reperiri ꝑius ⁊ posterius. Et sic illa ꝑmissa que subsumit sub alia erit minor: ⁊ illa sub qua subsumitur erit maior: ⁊ hoc in prima figura. Et de alijs dicatur proportionabiliter secundum quod ad primam figuram reducuntur.

Sequitur textus.

Unde tales dantur regule vniuersales ad quamlibet figurā. Ex puris particularibus indiffinitis ⁊ singularibus nihil sequitur. Unde oportet alterā premissarum esse vniuersalem. Item ex puris negatiuis nihil sequitur. vnde oportet alterā ꝑmissarum esse affirmatiuā. Itē si aliqua premissarum fuerit particularis: conclusio erit particularis: ⁊ non econtra. Itē si altera premissarum fuerit negatiua: conclusio erit negatiua. Item medium nūq̄ā debet poni in conclusione.

Sequitur glosa.

Pro istius textus explanatione ⁊ vt materia tota sillogismorum ꝑfectius intelligi valeat ponenda

sunt aliquot notanda. Est igitur primo sciendum nõ solum sillogismum materialiter bonum: sed etiã malum posse dici sillogismum: presertim tenendo consequentiam malam esse consequentiam: hoc patet. Nam hec consequentia animal est homo: leo est est animal ergo leo est homo: est mala: ⁊ nõ potest reduci ad aliquam speciem cõsequentiarum malarum nisi ad sillogisticã: igitur. Consimiliter ꝓbari potest hanc consequentiam bonam materialiter, animal est homo: risibile ẽ animal: ergo risibile est homo esse sillogisticã: est. n. bona materialiter: ⁊ non inductio nec enthimema nec exemplum: ergo sillogismus.

¶ Ponam igitur primo conditiones requisitas ad hoc quod aliqua consequentia habeat sillogisticam dispositionem: siue consequẽtia talis sit mala siue bona: siue formalis aut de forma acceptiõis terminorum. Secundo dicetur quid sufficiat ad hoc quod consequentia aliqua sit bona materialiter. Tertio q̃ conditiones sint necessarie ad hoc quod consequentia aliqua sit sillogistica ⁊ adeo bona vt teneatꝰ forma: ⁊ de forma acceptionis terminorum. Nec tñ his obstat expositio diffinitiõis sillogismi supra posita: eo quod diffinitio illa detur de sillogismo bono cũ malus sillogismus cõmuniter peculiari nomine paralogismus dicatur: ac ꝓinde li sillogismus absq3 addito ꝑ bono soleat accipi quamuis ⁊ bonum ⁊ malum significet: sicut li consequẽtia q̃ diuiditur in toto suo ambitu in sillogismũ ⁊ enthimema ⁊c. Que itidẽ diuiditur in bonam ⁊ malam: ⁊ per consequens quodlibet illorum membrorum potest sic diuidi. s. sillogismus/ in bonum ⁊ malum: Entimema in bonum ⁊ malum. Nec dubito aliquem posse dicere consequẽtiam ꝑmo diuidi in bonã ⁊ malam: ⁊ solum bonam subdiuidi in ꝑdicta quatuor membra. Sed tunc illius interest quatuor nomina q̃rere quibus nuncupentur q̃tuor species malarum consequentiarum in quas mala cõseq̃ntia diuidi possit. Uerum quia controuersia hec de nomine esse videtur ⁊ tenendo consequentiam malam esse consequentiam conditiones melius intelligẽtur: ideo hac opinione retenta constituam conditiões oẽs: Et ꝑmo eas q̃ ad sillogisticã dispositionẽ req̃rũtur ꝑmittendo tñ conditionẽ q̃dã generalẽ seu fundamentalem q̃ talis est.

¶ Oportet omne aggregatum (q̃ sillogisticam dispositionem habere debet) esse consequentiam vere vel apparenter differens q3 ab aliis cõseq̃ntiarum speciebus penes hoc quod denotatur ibi vnionem vel diuisionem duorum terminorum seq̃ ex eorundem diuisiõe vel vnione cũ aliquo tertio. Ex quo deduco quinq3 alias speciales. Quarũ ꝑma ẽ. Quod oportet tale aggregatum tantum componi ex duabꝰ premissis ⁊ vnica conclusione: quarum quelibet sit cathegorica ꝓpositio s. quelibet ꝑmissa ⁊ ẽt conclusio.

¶ Secunda quod prefate premisse tantum componantur ex tribus terminis quorum vnꝰ sit medium: alius vero maior: ⁊ alius minor extremitas. Ita vt ex vnione vel diuisione duorum cum tertio denotetur sequi vnio vel diuisio eorum inter se: quod ꝯclo componatur ex ꝑfatis duobus tantum. Dicit quod premisse tãtum componantur ex tribus terminis: ⁊ intelligitur nisi forsan aliquid addatur ad seruãdas ꝓprietates logicas: vt oĩs hõ currit: oẽ albũ possibiliter est hõ qui est homo: ergo oẽ album currit.

¶ Tertia quod medium ad minus in vna ꝑmissarum sit totale extremum: Unde hec consequentia nõ est sillogistica: quemlibet hominem leo videt: quemlibet hominem angelus custodit: ergo quẽ angelus custodit homo videt. Nã vtrũ q̃ sumitur trẽ scẽdẽtaliter vel relatiue. Si primum: iam sunt quatuor termini: si secundum: ꝯclo cõponitur ex tribꝰ trĩs.

¶ Quarta si medium totale in aliqua premissarum fuerit obliqui casus in antecedente, aliqua extremitas debet esse eiusdem obliqui casus in consequente: taliter quod si medium fuerit in maiori obliqui casus illud quod simul cum medio constituit totale extremum ponatur ex pte minoris extremitatis ꝯclõe habentis eandẽ obliquitatẽ quã habuit mediũ in maiori: econtra vero fiat si medium fuerit obliqui casus in minori. Exemplũm ꝑmi. Cuiuslibet angeli leo rugit: Gabriel est Angelus: ergo Gabrielis leo rugit. Secundi. Omnis homo est animal: album est hominis leo: ergo album est animalis leo. Similiter etiam quando vtrobiq3 medium fuerit recti casus si alicubi non est totale extremum oportet illud quod cum medio ẽ totale extremũ i ꝯclõe poni: ita quod si fuerit in maiore adiungatur minori extremitati. Et si i minori apponatur maiori: nisi forsan fuerit cõditionatum aut copulatum disiũctiue captũ vt infra dicet.

¶ Quinta quod medium nullatenus de p se ingrediatur ꝯclusionẽ. Dico de p se: quia de p accidens non inconuenit. Intelligo autem de p se quãdo taliter ponitur medium quod sine ipso non posset constitui ꝯclo. De p accidẽs autem q̃ndo posset q̃dẽ sed non seruatis proprietatibus logicis: vt infra exemplificabitur.

¶ Alij ponunt aliam conditionem. s. quod ambe extremitates sint totalia extrema: sed illud nõ oportet: sufficit enim vnam earum esse totale extremũ: sed hoc non explicite posui: eo quod i tertia icludatur. Si. n. in vna ꝑmissarum medium est totale extremum: necessario aliud extremum totale debet esse extremitas. Determinatiões autem copularum in presenti copulis annumerari debent.

¶ Ad hoc autem quod consequẽtia aliqua sillogistica sit materialiter bona duo inueniri i ea necesse est. Primum est vt omnes ꝑfate conditiones seruentur: alioquin ⁊ si consequẽtia bona sit materialis non tamen merebit dici sillogistica. Secũdum est: vt ei deficiat aliqua conditio ex postea ponendis ad bonitatem formalem sillogisticam req̃sitis. Unde sũt iste materiales bone: homo est aĩal: risibile est homo: ergo risibile est animal. Leo non est homo: album ẽ leo ergo album non est homo.

¶ Conditiones vero requisite ad bonitatẽ formalem sillogisticam bipartiuntur: Quedã enim attenduntur ex pte ꝑmissarum inter se. Quedã vero ex pte ꝑmissarum respectiue ad conclusionem. Prime dici possunt conditiones connexionis, eo quod eis reguletur connexio extremitatum cum medio. vt infra videri põt. Secunde vero illationis eo q̃ eis mediantibus dignoscatur qualiter recte cõclusio inferatur. Ab aliis ꝑme nuncupantur intrinsice: secunde vero extrinsice: sed nihil hoc in ꝓposito refert. Ponũt autẽ cõiter septẽ regule vł octo: Sed tu ꝑus accipe vnã generalẽ seu fundamẽtalẽ: quã si bene callueris: oẽs alias intelliges. Et si illarũ oblitus fueris faciliter eas ad memoriã reducere poteris, immo eas noviter constituere. Est igit̃ vniuersalis regula hec.

¶ In omni bono sillogismo inconuenit extremitates taliter vniri cum medio quod possint premisse simul stare in veritate aut verificari pro diuersis aut diuersis suppositis eiusdem medij: aut vna pro aliquo vel aliquibus et alia pro nullo absolute: prout contingere potest in negatiuis. Uolo dicere quod si maior extremitas (aut quod in idem reddit) prima premissa totaliter verificatur pro aliquo vel aliquibus suppositis medij: et alia premissa verificatur pro alio vel alijs totaliter: tales premisse erunt inhabiles ad inferendum aliquam conclusionem formaliter sillogistice. Dico autem totaliter: quia dicendo/ omnis homo currit casu quod decem homines currant: verificatur pro vno et pro duobus et pro tribus: sed hoc partialiter. Totaliter autem redditur vera pro singulis copulatiue. Si autem esset indefinita: totaliter posset verificari pro vno solo. Uerbi gratia he premisse/ omnis homo est currens: sortes est vel fuit homo/ sunt inhabiles. Nam siue concludatur sortes est currens: siue sortes est vel fuit currens dabitur antecedens verum et consequens falsum: in casu quo omnis homo currat et sortes non sit sed fuerit et nunquam cucurrerit. Consimiliter he premisse/ nullus homo fuit albus: omne risibile erit album: sunt indisposite siue inferatur ergo nullum risibile fuit homo: siue nullum risibile erit homo. In casu quo sint homines qui fuerint et futuri sint quorum nullus fuerit albus: sed omnis sit futurus talis: dabitur antecedens verum consequente existente falso. Est tamen hic summe notandum predictum fundamentum sic esse intelligendum. s. quod premisse non verificentur vt predicte: nec possint in illis terminis nec in alijs terminis aliquarum premissarum eiusdem forme.

¶ Ratio autem huius fundamenti est. Nam omnis sillogismus aut est affirmatiuus aut negatiuus. Si primum in conclusione vniuntur extremitates inter se eo quod vnite fuere in antecedente cum medio. Si ergo non fuerunt vnite cum medio pro eodem vel eisdem suppositis nulla erit necessitas eas vniri inter se in conclusione: ac per inde dari potest consequens falsum antecedente remanente vero. Si autem sillogismus negatiuus fuerit: tunc extremitates disiunguntur in conclusione eo quod vna earum disiungitur a medio et alia cum eodem vnitur. Non enim eo aliqua duo inter sese sunt separanda quia disiunguntur a quodam tertio: alioquin risibile vere negaretur de homine quia vtrunque negatur de equo. Si ergo vna pro aliqua vel aliquibus vnitur: et altera pro alia vel alijs disiungitur non erit necesse eas ipsas inter se disiungi: quapropter dabitur faciliter antecedens verum et consequens falsum. Et idem intelligo si non sit suppositum pro quo fiat disiunctio in negatiua quia illud sufficit ad eius veritatem: vt si nullum album sit hec est vera/ nullum album est homo: cui si apponatur hec omne risibile possibiliter est album constituentur due premisse inhabiles.

¶ Ex iacto igitur fundamento isto deduco atque infero nonem speciales conditiones. Quarum prima est: Quod medium non teneatur equiuoce. Probatur quia si secus fiat: premisse poterunt verificari pro diuersis suppositis ex parte medij vt hic patet/ omne ridens habet os: pratum ridet: ergo pratum habet os. Si li ridens in maiore sumatur proprie et in minore methaphorice.

¶ Secunda/ quod medium non teneatur diuersimode quo ad acceptionem vnicam vel non vnicam. Probatur/ quia ratione talis diuersitatis extremitates verificabuntur pro diuersis vel vna pro aliquibus: et alia pro nullo: Ut hic patet/ angelus leo non est animal: quodlibet angelus leo est rugibilis: ergo rugibile non est animal. Nam casu quo aliqui angeli possideant leones: et aliqui non: antecedens est verum et non consequens/ et patet negatiuam reddi veram descendendo ad angelos non habentes leones: et quibus descendentibus li leo pro nullo supponit.

¶ Tertia/ quod medium distribuatur complete in aliqua earum/ vel taliter disponatur in ambabus simul quod non fiat contra predictum fundamentum: quod poterit fieri si medio in vna distributo incomplete in alia particularizetur incomplete mediante signo quo contradicitur signo distribuenti incomplete. Exemplum primi notum est. Secundi patet in istis: vterque homo currit/ sortes est alter homo/ ergo sortes currit. Non autem valeret si diceretur in minore/ sortes est vterque homo. Nam in diuinis dabilis erit instantia/ quam si aliquis nollet admittere. dicetur non posse dari antecedens verum et consequens falsum propter minoris propositionis impossibilitatem/ non propter formam sillogisticam. Quod patet quia non valet/ vterque homo currit: et album vterque homo est: ergo album currit: Nam casu quo sint quatuor homines sedentes duo albi: et duo nigri currentes/ antecedens est verum et consequens falsum. Probatio huius conditionis ex casu liquet. Uidetur enim primam propositionem pro vno binario: et alteram pro altero verificari. Ex hac regula patet intellectus prime regule textus.

¶ Quarta/ quod si medium fuerit copulatum complexiue sumptum oportet quamlibet partem in vna premissarum distribui vel ad minus vnam in vna: et aliam vel alias in reliqua: dum tamen non supponant partes non distribute confuse tantum. Ratio similiter vel probatio huius ex dictis elucescit: tunc enim extremitates pro diuersis verificabuntur ratione confusionis: quod impeditur per suppositionis determinate appositionem. Unde non valet: omnis homo et homo sunt vnum animal: omnia risibilia homo et omnis homo sunt (volo li homo confundi respectu secunde partis): ergo omnia risibilia sunt vnum animal: in casu. n. quo sint tantum duo homines: antecedens est verum et consequens falsum. Prima propositio patet vera descendendo primo sub li homo in primo loco: et postea sub li homo in secundo loco/ sub quo quolibet descendens sub primo tertio verificabitur quando in prima parte et in secunda copulati demonstratus fuerit idem homo. Hec enim est vera iste homo et iste homo sunt vnum animal demonstrato vtrobique sorte: Ueritas autem secunde propositionis elucidatur descendendo primo sub subiecto sic: ista risibilia. a. homo et omnis homo sunt: et non sunt plura risibilia/ ergo etc. Ueritas autem huius singularis patet descendendo primo sub secunda parte: et secundo sub prima. Descendentes siquidem secunde partis sunt due et quilibet earum habebit vnam descendentem sub prima parte veram/ quando. s. demonstratus fuerit alter homo ab eo qui demonstratus fuit in secunda parte/ vbi luce clarius vides premissas verificatas esse pro suppositis diuersis. Nam maior verificata fuit pro singulis hominibus seorsum: et minor pro duobus simul sumptis/ quo fit vt tanta ac tali differentia differant supposita pro quibus fuit vna premissa verificata a suppositis pro quibus alia redditur vera/ quantis et qua li binarius differt ab vnitate. Si vero ille terminus qui stetit confuse staret determinate hoc non accidisset ac per inde bonus fuisset sillogismus.

¶ Quinta/ quod nec medium nec pars medij possit pro pluribus verificari in premissa vbi non distribuitur quam vbi distribuitur: Siue fuerit ratione am-

plationis: sine minoris restrictionis vel appellationis vel vndecunq₃ cōtigerit. Unde non valet/ omne album est risibile: omnis equus possibiliter est alb⁹ ergo omnis equus possibiliter est risibilis. Nam casu quod soli homines sint albi añs est verum ꝛ ꝯñs falsum. Similiter non valet: omnis planeta ꝛ sol est sol: ꝛ luna ꝛ sol possibiliter est planeta ꝛ oīs sol: ergo luna ꝛ sol p̄r sunt sol. Nam añs est verū ꝛ non ꝯñs: in casu quod solus sol sit ī celo: ꝛ quod sit impossibile esse plures soles in mundo.

¶ Proportionabiliter d̄r medium non debere sic stare vt possit ꝓ pluribus accipi in premissa vbi distribuitur incomplete q̄ȝ vbi complete distribuitur. Nec vbi distribuitur minus incomplete q̄ȝ vbi distribuit magis complete. Exemplū primi/ non tenet: vterq₃ homo erit legens: omnis homo est albus: ergo albū erit legens. Nā casu quo sint nunc Sortes ꝛ Plato albi ꝛ nulli alij homines: ꝛ nunq̄ȝ sint lecturi sed crastina die sint nascituri duo homines nigri lecturi/ añs est verum ꝛ non consequens. Exemplum secūdi habetur in eodē casu: mutato li omnis/ in li alter. Qualiter autem intelligatur in istis regulis mediū vel extremitatem verificari de aliquo dicetur infra ī notabilibus: pro elucidatione regularum instandi positis. Hanc regulam aliqui sub isto tenore constituebant. s. q᷑ minor nō egrediatur limites maioris ꝓpositionis. Ratio etiā huius regule in propatulo est: cum enim medium vbi non distribuitur stet magis ample tota illa ꝑmissa poterit verificari ꝓ aliquo supposito mediū ꝓ quo nō fuit alia v̄ificata: Et q᷑ mediū etiam si vtrobiq₃ distribuatur non accipiat taliter q᷑ ꝑmisse possint verificari ꝓ diuersis suppositis ipsius medij ratione diuersarum differentiarū temporum. Unde nō valet/ omnis homo fuit albus: ꝛ oīs homo fuit niger: ergo quod erit niger fuit album: nec valeret qualitercunq₃ concludat. Nam in casu q᷑ nullus sit: sed multi fuerunt albi ꝛ alij sint futuri nigri: dabitur añs verum ꝛ ꝯñs falsum.

¶ Septima/ quod medium non possit per

se sumptum aut cum sibi adiuncto si illud habeat verificari ꝓ pluribus in ꝑmissa affermatiua q̄ȝ in negatiua: aut in illa in qua ponitur negatio negans aliquā copulam. Exemplū primi/ nullum album currit: oīs homo contingenter est albus: ergo nullus homo cōtingenter currit. Secundi/ cuiuslibet angeli quilibet leo est albus: petrus non est angelus: ergo albū non est petri leo/ qui tamen videt̄ esse in fapesmo cū nō sit ob defectum ꝑdictū. Exemplum tertij/ omnis angel⁹ est ꝛ non fuit substantia: petrus est vel fuit angeli homo: ergo petrus angeli homo est ꝛ nō fuit. Ratio autem in omnib⁹ est/ quia mediū in ꝑmissa affirmatiua vel ipsum cum sibi adiuncto verificatur ꝓ alio q̄ȝ medium in negatiua. Hic tamen obiter aduerte in ꝑsenti materia sumi has ꝓpositiones d̄ disiūcta vel copulata copula ꝓut sunt v̄ificabiles ꝑ ascensū vl̄ descensum immediate factum sub terminis ꝑcedentibus tales copulas/ ꝛ sic communiter sumitur complexiue talia aggregata. Et non ꝓut immediate sunt reducibilia ad hipotheticas. Hec regula antea sic ponebat̄ ab alijs. s. q᷑ non plus ꝑdicetur in minori q̄ȝ fuit medium distributū in maiori: statuebāt autem sic istam regulam ꝑcedentem q̄ȝ solum considerabant q̄tuor modos ꝑmos prime figure: ꝛ quia in illis semper minor est affirmatiua: ꝛ communiter mediū in eadē non distribuitur: ideo conformiter de eis loquebant̄. De alijs autem iudicium sumendū affirmabant secundū q᷑ ad dictos primos quatuor modos reducuntur. Et he due regule antiquorum possunt fieri vniuersales: s. si in sillogismis negatiuis voces ꝑmissam negatiuam maiorem: ꝛ affirmatiuam illā in qua mediū distribuitur si tantū distribuitur in vna: vel primā si ī ambabus distribuitur/ ꝛ medium tenetur in vtrisq₃ eque ample: Si autē illa in qua stat magis ample diceretur maior. Ex hac regula/ notescit sensus regule posite in textu sequenti.

¶ Octaua/ quod ad minus vna premissa

sit affirmatiua: vnde non valet/ nullus leo est homo nullum risibile est leo: ergo nullum risibile est homo. Ratio autem est quia extremitates non distinguntur inter se: nisi quia vna fuit disiuncta ꝛ alia vnita cum medio in añte vt dictum est. Qualiter autē sumat̄ ī ꝑsenti ꝓpositio negatiua dictū est supra. Et ex hac regula elucescit secunda regula textus.

¶ Nona/ quod medium non teneatur di-

uersimode quoad genus suppositionis: vnde non valet/ null⁹ homo est vl̄e: species ē homo: ergo species non ē vl̄e. Ubi clare patet extremitates seu ꝑmissas non verificari ratione diuersi significati illius termini homo. Unde non est ibi ꝓprie equinocatio/ sed diuersitas in re significata ꝛ in illius acceptione non in significatione. Idem dicatur de isto/ nullus homo ē nomen: sortes est homo: ergo sortes non est nomen: Uides ergo fundamentū positum soli dissimum esse ꝛ tot esse conditiones intrinsecas eius soliditati subseruientes: tot modis: quot poterat destrui seu labefactari. Unde si aliquando tibi occurrerit alius modus aliquo pacto ꝑdicto fundamēto contrarians licitum tibi erit aliam cōditionem qua possis illi resistere apponere sup̄ adictis. Quo contra si non obseruata aliqua ꝑdictarum conditionū non fiat contra ꝑdictum fundamentū: non erit necesse talem seruare conditionem vt videri potest quando acceptio vnica equalet nō vnice vel econtra: tunc enim non inconueniet medium teneri diuersimode.

¶ Nūc statuende sunt conditiones extrin

sece seu illationis. Sed anteponenda ē q̄dam generalis seu fundamentalis conditio: vt isupra in alijs conditionibus fact est: ex qua mente retenta ꝛ ꝑintellecta alie faciliter intelligi ꝛ deduci possunt. Ea autē talis ē. ¶ In oī bono sillogismo inconuenit extremitates taliter disponi in conclusione quod ad veritatem talis conclusionis requiratur eas ipsas extremitates verificari affirmatiue aut negatiue inter se ꝓ plurib⁹ aut pauciorib⁹/ aut omnino diuersis suppositis/ aut pro eisdem: sed pluribus modis q̄ȝ fuerint vnite aut vna disiuncta ꝛ alia vnita cum medio. Ratio vero est nam aut sillogismus est affirmatiuus/ aut negatiuus Si primum extremitates non habent vnde inter se vniant̄ in cōclusione: nisi q̄ȝ vnite fuere cum medio: Ergo op₃ ipsas verificari de se aut constituere cōclusionem veram taliter quod non requiratur ipsius cōclusionis verificationem fieri ꝓ plurib⁹ aut paucioirb⁹/ aut omnino alijs suppositis q̄ȝ ꝓ illis ꝓ quibus fuerint vnite cum medio. Et multo magis erit inconueniens si in añte aliqua extremitas vnitur cū medio ꝓ aliquo supposito: ꝛ in conclusione taliter disponitur quod pro nullo cum alia extremitate verificetur.

¶ Si vero sillogismus fuerit negatiuus nō est reperire quare extremitates distinguantur in conclusione

nisi quia in añte vna distinguitur a medio: talia eidem vnitur. Si ergo vna ꝓ vno supposito vnitur ⁊ alia rõne alterius separatur: aut quouis alio modo cõtingat vnionem vnius ⁊ disiunctionem alterius esse omnino disparatas: non erit necesse tales extremitates i cõclusione separari inter se / aut constituere cõclusionem negatiuam veram. Et multo minus poterit cõstituere cõclusionem affirmatiuam veram / q̃a illud accidit q̃n extremitates vniũtur cũ medio / quod nõ cõtingit hic. Ex quo ẽt iacto fundamẽto: sequũtur cõditiones speciales / quarum prima est.

¶ Quod nulla extremitatũ sumatur in antecedente ⁊ ꝯñte equoce: ꝓbatur deductio. Nã alias ꝓ olo diuersis fieret vnio vł diuisio i añte ⁊ ꝯñte vt pꝫ hic / omnis stella est in celo: canis est stella: ergo canis est in celo: si li canis in minori stet ꝓ stella: ⁊ in cõclusione pro pisce.

¶ Secũda q̃ nulla extremitatum sumatur in añte ⁊ ꝯnte diuersimode quo ad acceptionem vnicam vel nõ vnicam: vt nõ valet / omnis leo ẽ substantia: hominis rugibile nõ ẽ sub stãtia: ergo aliquod hominis rugibile nõ est leo / deductio claret ex dictis. Uides enim minorem extremitatem verificari de medio: quia descẽdẽdo sub li hominis / habet multos singulares vbi li rugibile nõ supponit: posito casu q̃ homines aliquot habeãt leones ⁊ aliquot nõ. Hoc aũt non potest fieri in ꝯñte.

¶ Tertia / quod nõ arguatur a nõ distributo ad distributum. Unde non valet / omne rationale est homo: omne risibile est rationale: ergo oẽ risibile omnis homo est. Ubi vides i maiori verificationem fieri ꝓ eisdem suppositis: sed vno modo tãtum: s. q̃a cuilibet rationali correspõdet vnum suppositũ illius termini homo: sed in ꝯñte requiritur illud ⁊ vltra q̃ cuilibet rationali correspõdeat illud idem suppositum ⁊ omne aliud ab eo. Si vero dicam sic / omnis homo ẽ animal: nullus equus est homo: ergo nullus equus ẽ animal: posito casu q̃ tãtum sint decem aĩalia in mũdo. s. 5. homines ⁊ 5. equi / añs est verum ⁊ ꝯñs falsũ. Ubi vides / li animal / in maiori verificari cum medio ꝓ 5. suppositis ipsius extremitatis: ⁊ pro illis solum fuit facta diuisio in minori ꝓpositione: quia talia supposita erant inclusa in medio: ⁊ ad veritatem conclusionis exigitur verificatio ꝓ decẽ suppositis ipsi⁹ met extremitatis: ac proinde requirit diuisionem extremitatum in ꝯñte fieri pro pluribus q̃ facta fuerit in añte. Quo fit vt si in maiori diceretur sic / ois hõ oẽ aĩal ẽ: Aut in cõclusione sic / omnis eq⁹ aial nõ est: ꝯña esset bona. Et ꝓpter hoc dixit. P. M. in textu: conclusionẽ debere eẽ particularẽ: si aliq̃ p̃missarũ fuisset particularis. Unde quãdo p̃dictũ incõueniẽs cauet nõ erit necesse hanc regulam seruare.

¶ Quarta / q̃ nõ arguatur a confusa tantũ ad determinatam respectu multitudinis / nec a mixta ad mixtam / taliter q̃ arguendo ex opposito conclusionis cum altera p̃missarum arguatur a cõfusa ad determinatam. Unde non valet / cuiuslibet angeli leo non ẽ animal: michael est angelus: ergo Michaelis leo non est animal / posito quod / li leo / confundatur in ordine ad predicatum. Nam casu / quod quilibet angelus possideat duos leones / añs ẽ verum ⁊ nõ ꝯñs: ⁊ ratio ẽ: nam in añte nullum suppositum p̃dicati maioris: negatur d̃ seipso. Uolo dicere / q̃ maior ꝓpositio non verificatur pro eodem supposito numero. Consequẽs autem nõ potest esse verum nisi hoc fiat vt descensu vel ascensu elucidari potest. Si vero dicam / ois homo ẽ animal: omne risibile ẽ homo: ergo omne risibile ẽ. b. animal: sic oportet cõclusionem verificari ꝓ paucioribus suppositis illius termini animal q̃ fuerit li animal verificatũ d̃ medio / ad veritatem siquidem maioris sufficit cuilibet homini respõdeat sua animalitas: ⁊ ad veritatem ꝯñtis exigitur vnũ aĩal correspondere omnibus suppositis subiecti. Dicitur nec a mixta ad mixtam. ⁊c. quia sic licet extremitates possint ꝓ eisdem suppositis verificari in ꝯñte pro quib⁹ verificate fuere cum medio: tamẽ poterit esse hoc diuerso modo: quod in hoc sillogismo explicatur / ois leo ⁊ omnis equus sunt. c. portantia nauim: omne hinnibile ⁊ omne rugibile sunt leo ⁊ equus: ergo oẽ hinnibile ⁊ omne rugibile sunt. c. portantia nauim. Nam in casu quod tantum sit vnus equus cum duobus leonibus cum quorum quolibet portet vnam nauí / añs est verum ⁊ non ꝯñs. Ubi vides dari añs verũ ⁊ ꝯñs falsum: quia supposita omniũ extremitatum hñt ordinem p̃posterum respectu suppositorum medij q̃b⁹ habẽtibus talẽ ordinẽ minor ⁊ maior extremitas i antecedente aliter ⁊ aliter cõuenit eisdẽ suppositis: Insup arguẽdo ex opposito ꝯñtis cum altera p̃missarum inferẽdo oppositum alterius arguetur in bocardo / a cõfusa ad determinatam: medio vel pte medij stante confuse tantum vt patet sic dicendo / leo ⁊. a. equus non sunt portãtia lapidẽ: omnis leo ⁊ ois equus hinnibile ⁊ rugibile sunt: ergo hinnibile ⁊ rugibile non sunt portãtia lapidẽ. Si autem aliquando valuerit a mixta ad mixtam: erit quia iste cause cessabũt: vł ꝯña nõ erit sillogistica. Et si dicas ergo si in minori diceretur / omne rugibile ⁊ omne hinnibile sunt leo ⁊ equ⁹: consequentia esset bona. Respondetur distinguendo / mał: sic cõcedo formaliter ⁊ sic nego: quia in simili ẽ stabitur vt ex dictis patet.

¶ Quinta / q̃ non arguatur a nõ amplo ad amplum / nec a minus amplo ad magis amplum / nec a magis restricto ad minus restrictum cum distributione ampli: aut magis ampli ad min⁹ restrictũ / siue affirmatiue siue negatiue: quo circa nõ sequiẽ omnis leo possibiliter rugit: omne album ẽ leo: ergo oẽ albũ possibiliter rugit. Ratio lucet ex dictis: nam li album vnitum fuit cum medio ꝓ p̃sentibus suppositis ipsi⁹ tãtum: in ꝯñte vero ꝓ omnibus possibilibus / taliter q̃ ꝓ omnibus illis suppositis oportet verificationeꝫ fieri / si cõclusio vera esse debet. Unde si distributio ẽ: cõsequẽte esset ablata / bona eẽt ꝯña. Et si ꝓ pluribus staret minor extremitas ibidẽ q̃ i añte: quia tunc non req̃reretẽ ꝓ omnibus illis reddi ꝯctio vera. Sed sufficerẽt: supposita p̃sentis ꝓ quib⁹ minor extremitas vnita fuit cum medio.

¶ Sexta / q̃ non arguatur ab amplo ad nõ amplum / nec a magis amplo ad minus amplum / nec a minus restricto ad magis restrictũ affirmatiue / siue hoc fiat cum distributione vel sine illa. Unde non valet / ois hõ pñr currit: oẽ risibile ẽ hõ: ergo oẽ risibile currit. Nã casu quo null⁹ hõ currat: añs ẽ verũ ⁊ ꝯñs falsum. Nec seq̃reẽ si cõcluderetẽ / ergo risibile currit: Rõ etiam ex supradictis euadit nota.

¶ Attamen pro istis duabus regulis immediate dictis ⁊ ꝓ intelligẽtia clariori regularum in stãdi ponuntur hic sex regule q̃ communiter ponuntur i hac materia. ¶ Prima a nõ ãplo ad amplũ affirmatiue sine distributione ampli etiã absq̃ constãtia vni-

uersaliter. Secunda/a nō amplo ad amplum cū distributione ampli: nec affirmatiue nec negatiue valet. Tertia/a non amplo ad amplū sine distributione ampli: τ cum constantia nō ampli valet. Quarta/ab amplo ad non amplum cum distributiōe ampli: τ cū cōstantia non ampli affirmatiue valet. Quinta/ab āplo ad nō amplum negatiue: cum distributione ampli et sine constātia vꝫ. Sexta/ab amplo ad non amplū sine distributione ampli non vꝫ/nec affirmatiue nec negatiue: nec cum cōstantia nec sine illa. Et eedem regule possunt seruari in cōsequētijs vbi arguitur ab inferiori ad superius vel econtra: vel a minus amplo ad magis amplum/vel econtra: vel a magis restricto ad minus restrictum/vel econtra.

¶ Septima/ꝙ extremitates in antecedēte τ in ꝯñte nō sic teneant diuersimode vt necesse sit eas ꝓ diuersis omnino suppositis verificari. Unde non valet/omnis homo ē alb⁹: τ omnis homo fuit niger: ergo nigrum ē album. Nam in casu ꝙ omnis homo nūc sit albus: τ in tpe pterito niger/antecedens ē verum τ non cōsequēs: ideo cōcludendū ēsset/ergo quod fuit nigrum est album.

¶ Octaua/quod si aliqua premissarum fuerit negatiua: conclusio debet esse negatiua. Et econtra/si nulla premissarum fuerit negatiua/conclusio debet esse affirmatiua: τ ratio ē/quia non ābe extremitates fuerunt vnite cum medio. Unde non ē necesse eas vniri inter se vt dictum est. Unde nō valet/nullū creans cōtingenter ē essentia diuina: pater contingenter ē creans: ergo pr̄ contingenter nō est essentia diuina. Nec in ꝓsenti facio vim inter cōtingēter τ libere. Et hec regula ponit̄ in textu sub eisdem verbis.

¶ Nona/ꝙ non varietur appellatio: quia nō valet/oīs deus pr̄ ē creans: pater necessario est deus: ergo pater necessario est creans. Nō est: quia li creans taliter sumitur ꝙ potest verificari de deo ī antecedēte nō autem in cōclusione ratiōe appellationis diuerse. Et regl'a hec ē intelligēda ꝯ appellatiōe īpedīētē ꝯñie bonitatē. Nō.n. oīs mutatio appellatiōis hoc impedit: vt in fine appellationis dictum est.

¶ Decima/quod extremitates non supponant diuersimode quoad suppositionis gñā. Ū nō sequitur/nullus homo est ꝓprium: risibile ē ho[m]o/ ergo risibile nō est proprium. Deductio ex fundamento generali liquida est. Ex quo poteris elicere q[uod] [illegible] iste cōditiones impediunt τ q[ue] non. Nō enim sem[per] ē incōueniens arguere a nō distributo ad distributum: vel variare acceptionem vnicam in nō vnicam: τ sic de alijs τ hoc erit/quando istis repertis nō itur contra predictum fundamentum.

¶ Undecima/quod copula cōclusionis insequatur vel sit eā non ꝯtīna cum copula maioris vt nō sequitur/omnis homo est vel fuit animal: Sortes est homo ergo Sortes fuit animal: Que regula (sicut τ pcedentes) argumētorum solutionibus limitabitur. Qualiter autem due bases τ totius sillogistice artis principia intelligenda sint (q̄ sunt. Quecūq[ue] cōueniunt aut sunt eadē vni tertio: cōueniunt aut sunt eadem inter se. Et quecunq[ue] sic se habent ꝙ vnum cōueniat tertio τ alterū ab eodē distīgit nō sunt eadē īter se/aut inter se distīguunt) dicet ī opusculo diuino rum terminorum prima causa fauente.

¶ Positis iam cōditionibus ad sillogisticā bonitatem prerequisitis: τ apertis defectibus qui ex earum absentia contingere possunt sub nominibus q[ui]bus a neotericis dialecticis nuncupantur: non ab re me facturum arbitrat⁹ sum si breuiter edocea[m] q[ui]b[us] nōibus vti debeamus in ijsdem defectibus assignandis antiquos insequendo: vt vel eorum mētem calleāt logici tirunculi quando eorum libros legere contigerit. Quocirca sciendum antiquos soluisse palogismos vl' eorū ꝺfectus apuisse sub nominib⁹ fallatiarū. Unde q[uan]ñ in aliqua pñā interueniebat defectus aliq[ui]s/dicebant ibi reperiri fallatiam.

¶ Incipiēdo igitur a primo defectu qui accidit q[uan]ñ mediū equiuoce tenet̄/op[or]ꝫ hoc posse cōtingere q[uan]ñ solus vnus t[er]m[inu]s tenet̄ equiuoce: τ q[uan]ñ ali[qu]a ta oro. Exemplū p[ri]mi positū ē sup[ra]. Secūdi patet ī h[a]c orōne/liber philosophi/q̄ secūdū se totā categorematice pōt signāre librū possessum a philosopho/vel librū ab eo editum: licet hec diuersitas oriat̄ a diuerso regimine illius genitiui philosophi. Pro quo vide D. S. opusculo ꝺ fallatijs: vel exēplifica ī hac orōne/hoc ē aīal: sꝫ retēta sig[nifi]ñatione quā nō hēt/ipon[it]ur ad sig[nifi]ñandū leonē currere: Si ergo equiuocatio medij contingat ex pte vni[us] t[er]mi tñ: dr̄ fallatia equiuocationis: Si vero ex pte orōnis: dicit̄ āphibologie. i. dubie sententie fallatia. Idē dicito de extremitate vel extremitatibus si cōtingat in eis eq[ui]uocatio in ꝯñte respectu añtis: videlicet ꝙ si fuerit ex pte vnius t[er]mi erit equiuocatio. Si ex parte orationis amphibologia.

¶ Defectus vero proueniens ex varietate acceptionis vnice in nō vnicā vel ecōtra videtur mihi reduci posse ad fallatiam cōpositionis τ diuisiōis. Debetur.n. acceptioni vnice vnica resolutio: τ non vnice diuersa. Et ē t[ame]n secundum antiquos secūdus mod⁹ huius fallatie ē q[uan]ñ ꝺterminatio refert̄ ad diuersa sub quo cōgruum ē cōtineri q[uan]ñ tenet̄ diuersimode. Idē iudica de extremitatibus.

¶ Defectus autem proueniens ex eo quod mediū nullibi cōplete distribuit̄: reducit̄ ad fallatiam immo ē fallatia ꝯñtis: vt colligi potest ex doctore S. vbi supra. Et idem dicendum ē q[uan]ñ fuerit mediū copulatū τ nō oēs ptes distribuunt̄/non distributis stantibus confuse tantum.

¶ Defectus vero proueniēs ex eo quod mediū tenet̄ magis ample in p[re]missa vbi nō distribuit̄ q[uam] vbi distribuitur: aut in affirmatiua q[uam] in negatiua/reducitur ad fallatiā ꝯñtis: vel ad fallatiam equiuocationis [illegible] equiuocationis in[tel]l[igendo]: non sumpta equiuocatione sicut nunc sumitur a iunioribus: sed eo modo quo ponebatur ab antiquis in variatiōe ampliatiōis. Ut D. S. asserit in p[re]dicto opusculo: hūc paralogismum/quicunq[ue] surgebat stat: sedens surgebat: ergo sedens stat: peccare peccatum equiuocationis ex parte illius termini surgebat. Ad hanc secundam fallatiam reducitur defectus extrinsecus ortus ex parte ampliationis aut restrictionis.

¶ Defectus autem qui committitur quando vtraq[ue] premissarum est negatiua reducitur ad fallatiam accidentis: sicut.n. non ē necesse duo conuenire inter se simpliciter: eo ꝙ aliquo mō cōueniūt in tertio: ita nō est necesse duo negari ꝺ se inuicē eo ꝙ negantur de quodam tertio.

¶ Defectus vero causatus ex mutatiōe generis suppositiōis dr̄ fallatia figure dictiōis: siue hoc cōtingat ex pte medij siue ex pte extremitatū.

¶ Sillogismi etiā in quibus aliqua cōditio

num illationis deerit laborabunt cõsimilib⁹ fallatijs.
¶ Vñ defect⁹ causatus ex diuersa significatione extremitatũ si fuerit in vno t'mĩo icõplexo erit fallatia eq̃uocatiõis: q̃n vero ex parte orationis amphibologie.

¶ Defectus vero proueniens ex variatione acceptionis vnice vel non vnice reducet ad fallatiam compositionis ⁊ diuisionis.

¶ Defectus vero ex parte suppositionis ꝓueniẽs q̃r. s. arguit a nõ distributo ad distributũ aut a cõfusa ad d'terminatã dicet fallatia figure dictionis.

¶ Defectus vero proueniens ex parte ampliationis vel restrictiõis reducet̃ sc'dm antiquos ad equiuocationẽ. Et si nõ clam mẽ sit hoc dure recipiẽdũ eẽ a iunioꝝ sc'dm quos eq̃uocatio solũ respiciẽ signi ficationẽ: nõ tñ ob hoc antiq̃s nõ debem⁹ d'ferre/ꝑser tim cum nola ad placitum significent.

¶ Defectus vero qui accidit ex eo q̃ cõclusio q̃ debet eẽ negatiua ẽ affirmatiua: vel ecõtra: dicet̃ fallatia ꝯñtis: eo q̃ fallatia hec cõtingat I alijs ꝯñtijs ob defectum huic proportionabilem.

¶ Defectus vero proueniens ex parte appellationis constituit fallatiam accidentis/ vt si dicam/ cognosco corriscum: ⁊ corriscus est veniẽs: ergo cognosco venientem.

¶ Defectus vero ex parte mutationis suppositionis quoad genus cõstituet fallatiã figure dictionis. Et scito nõ eẽ incõueniẽs in eodẽ palogismo reperiri posse plures fallatias.

His tãdẽ ꝑnotatis/ ponitur conclusio tres cõtinẽs ꝑtes vt ex solutionib⁹ argumẽtoꝝ aduersus eã obijciẽdoꝝ veritas ꝑdictarũ regularũ magis i ꝓpatulo fiat: ea autem conclusio est.

¶ Omnes conditiones cõstitute ad hoc q̃ aliqua ꝯña habeat sillogisticam dispositionẽ. Et oẽs cõditiones cõnexionis/ ⁊ illationis: sunt bene ⁊ sufficienter posite.

¶ Cõtra cuius primã partem arguitur sic.
¶ Primo bene valet/ ois hõ currit: ⁊ de⁹ ẽ: sortes ẽ hõ: ergo sortes currit ⁊ de⁹ ẽ: ⁊ tñ tota ꝯña cõponit̃ ex q̃nq̃ cathegoricis: ergo prima conditio nulla.
¶ Secũdo bene valet/ ois hõ est hõ: petr⁹ ẽ hõ: ergo petrus est hõ: ⁊ tñ nõ cõponit̃ ex trib⁹ t'mis: ergo secũda conditio nulla.
¶ Tertio bene valet/ quẽlibet hoiem leo videt: quẽlibet hoiem angelus custodit: ergo quẽ angelus custodit: leo videt: ⁊ tñ li hoiẽ nullibi ẽ totale extremũ et est medium: igitur tertia conditio nulla.
¶ Quarto bene valet/ cuiuslibet hõis leo rugit: petrus est homo: ergo leo rugit: ⁊ tñ nec aliqua extremitatũ ẽ obliq̃ casus I ꝯñte: nec illud quod ponit̃ cũ medio i maiori applicat̃ ad minorẽ extremitatẽ in ꝯclusione: ergo quarta conditio nulla.
¶ Quinto bñ valet/ ois hõ ẽ ipsemet: petrus est hõ: ergo petrus ẽ ipsemet. ⁊ tñ mediũ ingredit̃ ꝯclusionẽ: igitur quinta conditio nulla.
¶ Sexto bene valet/ cuiuslibet angeli quilibet leo rugit: petri leo non rugit: ergo petrus non est angelus: ergo male d'r esse necesse vnam extremitatẽ ad minus esse totale extremum.

¶ Ad hec breuiter respondeo. ad primum distinguendo q̃ bene valeat illa consequentia vel ratione illationis sillogistice duntaxat ⁊ sic nego: vel sillogistice ⁊ enthimematice simul ⁊ sic cõcedo. Dico ergo in illo aggregato reperiri duas ꝯñas. Vna ẽ i qua ex parte prime copulatiue cum minore subsumpta infert illa pars: sortes currit: ⁊ alia pars secũda infert̃ ex altera secũda ꝑte copulatiue: vel ex tota copulatiua quia copulatiua affirmatiua infert quamlibet partem:
¶ Sed cõtra/ dicet aliquis: ergo talis ꝯña nõ erit enthimema: ꝯña tenet: quia enthimema non habet pro antecedente nisi tantum vnam cathegoricã. Ad hoc respondetur concedendo verum esse hoc si enthimema stricte sumat̃ non autem si large. Nam sic omnis bona ꝯña q̃ non est sillogismus/ nec inductio/ nec exẽplum dicitur enthimema.
¶ Ad secũdũ dicitur ibi eẽ tres t'mios sc'dm officiũ: licet non secundum significationem.
¶ Ad tertiũ negat̃ ꝯñam illam eẽ sillogisticã. Ratio vero est quia vel li quem tenetur transcẽdentaliter/ vel relatiue: Si primũ aliquid ponit̃ in ꝯclusione: quod nõ fuit positum in ꝑmissis: ⁊ ꝑ ꝯñs tota ꝯña componitur ex quatuor terminis: nec tñ est bona ꝯña formalis quia instabitur: ponẽdo loco illius t'mi quẽ/ li chimerã quã. Si sc'dm tũc mediũ ingredit̃ ꝯclusionẽ. ¶ Sed contra ille ꝑmisse inferunt istas/ quemlibet hominez leo videt: ⁊ homo est homo: ⁊ iste sunt disposite ergo ⁊ prime: consequentia tenet: quia quicquid sequit̃ ad ꝯñs bone ꝯñe sequitur ad eius añs.
¶ Ad hoc posset responderi primas premissas non inferre secundas formaliter. Nam vel in talibus secũdis sumitur li homo in subiecto ⁊ li hominem ꝓ medio ⁊ tunc instabitur ponendo li equus vel aliũ t'mĩ loco illius termini homo in predicato positi: Et tunc prima ꝑmissis stantibus veris ꝯñs (quod ẽ alie due) erit falsum. Si vero sumatur pro medio li homo I ꝑdicato cum li hominem in prima tunc ponendo loco illius termini homo in subiecto aliũ t'm instabitur. Sed hoc forte pati posset calumniam si fingatur aliq̃ si nonimitas intrinseca inter li hominem positũ in prima ⁊ li homo vero biq̃ positũ in secunda. Ideo aliter respondetur negando ꝯñam: ⁊ ad probationem distinguitur illa maxima. s. quicquid sequitur ad ꝯñs. ⁊c. vel quoad bonitatem ꝯñe ⁊ sic conceditur: vel quo ad modũ ꝯñe ⁊ sic nego. Volo dicere q̃ si ex. a. sequit̃. b. ⁊ ex. b sequitur. c. q̃. c. sequitur ex. a. non tamen si. c. sequitur ex. b. inductiue vel enthimematice erit necesse seq̃ inductiue vel enthimematice ex. a. Immo nec est necesse q̃ si. c. sequitur ex. b. formaliter sequatur ex. a. formaliter. Quia põt prima consequentia non esse formalis vt patet hic/ sortes currit: ergo iste homo currit sorte demonstrato: vltra/ iste homo currit: ergo hõ currit: vbi prima ꝯña ẽ materialis ⁊ secũda formalis. Amplius bñ valet/ ois hõ currit: ergo iste hõ currit ⁊ iste hõ currit ⁊ sic de singulis: posita constantia: vltra iste homo currit: ⁊ iste homo currit: ergo iste homo currit: a tota copulatiua ad vnam partem: iterum iste homo currit: ergo homo currit ab inferiori ad suũ superius. Vbi vides omnes consequentias eẽ bonas non tamen omnes tenere per eundẽ locũ. ¶ Sed cõtra/ ergo baraliptõ ⁊ residui mõi prime figure nõ erũt ꝯñe sillogistice: ꝯña tenet quia omnes probantur per illam maximam. s. quicquid sequitur. ⁊c. hec replica nõ concludit propter duo q̃ dicent̃ quando tales modi explanabuntur.
¶ Ad quartum d'r illam ꝯñam esse bonam mediate ⁊ non immediate/ q̃r ille ꝑmisse primo infer̃ hãc ꝯclusionem. s. petri leo rugit: ⁊ ista infert aliam: sed hoc explanabitur infra.

¶ Ad quintum distinguitur minor vel quod medium intret ratione medij aut de per se: et sic nego/ vel de per accidens et non sub ratione medij: et sic concedo. Sed contra/ ergo ille premisse superius repudiate erant habiles. s. quemlibet hominem leo videt: quilibet homo est angelus custodit: quod est negatum: consequentia liquet: quia dicta posset li quem positum in conclusione referre medium. et non esse inconueniens medium ingredi conclusionem non sub ratione medij.

¶ Ad hoc respondetur negando consequentiam/ et ratio discriminis est: quia tam medium ponitur in conclusione sillogismi de relatiuo reciproco et alijs vbi hoc licitum est vt seruentur solum logice proprietates: que absque medij ingressu seruari non possunt. In alia autem consequentia de qua loqueris/ et que reprobata est: non ad hoc ponitur medium/ sed ad constituendam et integrandam conclusionem. Nam absentia medij in tali conclusione non causat defectum alicuius conditionis sed totius conclusionis. Non. n. posset constitui propositio nisi ponatur li/ quem/ alioquin resultaret ineptum aggregatum. Et taliter medium ingredi est ipsum poni in conclusione de per se: vt supra dictum est.

¶ Ad sextum/ negatur antecedens: nam si ponas loco illius termini petri/ michaelis equus instabis. Ad replicam hic possibilem fieri probantem eam esse bonam/ eo quod ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis in barbara dicetur in secunda figura circa baroco.

¶ Contra secundam partem conclusionis

in qua dicitur conditiones pro debita conexione extremitatum cum medio seruanda/ esse bene positas arguitur et contra primam.

¶ Primo sic bene valet/ omnis canis currit non est: sidus est canis: ergo sidus est vel non est: sumpto li canis in maiori pro latrabili et in minori pro sidere: et tamen est equiuocatio in medio igitur conditio nulla.

¶ Secundo bene sequitur/ quilibet equus hominis currit: fauellus est hominis equus: ergo fauellus currit: et tamen medium sumitur diuersimode quoad acceptionem vnicam igitur secunda conditio nulla.

¶ Tertio bene sequitur/ homo est plato/ sortes est idem homo: ergo sortes est plato. ¶ Item sequitur/ equus est et non est homo: album est equus: ergo album est et non est homo. ¶ Item vt; homo est ipsemet: plato est homo: ergo plato est ipsemet. ¶ Item valet/ homo animal contingenter non est: risibile homo necessario est: ergo risibile animal non contingenter est. ¶ Item sequitur/ homo necessario currit: sortes necessario est homo: ergo sortes necessario currit. ¶ Item valet/ homo est species: sortes est. b. homo: ergo sortes est species: et tamen medium nullibi distribuitur: igitur. Et pono li. b. vt medium stet vtrobique simpliciter. ¶ Item valet/ omnes homines sunt viginti: omnia alba sunt omnes homines: ergo omnia alba sunt viginti/ sumpto li omnes vtrobique collectiue. ¶ Item valet/ homo est animal: petrus vterque homo est: ergo petrus est animal: ¶ Item sequitur/ quilibet equus hominis non currit: petrus est homo: ergo quilibet equus petri non est animal. Et tamen in omnibus his arguitur a puris particularibus. ¶ Item sequitur / sortes currit: sortes est albus: ergo album currit: et tamen arguitur ex singularibus: ergo textus falsus est.

¶ Quarto bene sequitur / omnis homo et equus omnia animalia sunt: omnia nigra. a. homo et omnis equus sunt: ergo omnia nigra omnia animalia sunt: et tamen non distribuitur quilibet pars copulati in aliqua premissarum et partes indistribute stant confuse tantum: igitur quarta conditio nulla.

¶ Quinto bene valet/ omnis homo est animal: omne risibile quod est risibile necessario est homo: ergo omne risibile est animal: et tamen medium ampliatur in minori vbi non distribuitur et non in maiori: igitur:

¶ Sexto bene sequitur/ nullum album est nigrum: omne risibile quod est risibile necessario est album: ergo nullum risibile est nigrum: et tamen medium in affirmatiua stat magis ample quam in negatiua. ¶ Item non valet/ omnis deus est eternus: filius possibiliter est deus: ergo filius possibiliter est eternus: et tamen medium non potest sumi pro pluribus vbi non distribuitur quam vbi distribuitur et nullum malum defectum habet: igitur defectus nullus: hoc patet/ quia li deus non poterit de pluribus verificari: igitur sexta conditio nulla.

¶ Septimo bene valet/ nullus leo imaginarie currit: petrus non imaginarie est leo: ergo petrus non imaginarie currit. Item/ nullus non albus est currens: petrus non est albus: ergo petrus non est currens: et tamen ambe premisse sunt negatiue: igitur septima conditio nulla.

¶ Octauo bene sequitur/ homo est intelligibilis: sortes est homo: ergo sortes est intelligibilis: posito quod li homo in maiori stet simpliciter: et sic variatur genus suppositionis: igitur octaua conditio nulla.

¶ Ad primum horum distinguo maiorem/

vel quod bene valeat sillogistice: et sic nego: vel eo quod consequens sit necessarium de forma acceptionis terminorum: et sic concedo. ¶ Contra/ bene sequitur/ cuiuslibet angeli leo currit: michael est angelus: ergo michaelis leo currit: et medium sumitur equiuoce: et consequentia non est necessarium igitur. Quod autem medium sumatur equiuoce patet: quia li angelus et li angeli non significant eodem modo. Ad hoc dicitur illos terminos significare eodem modo essentialiter taliter quod pro eadem re numero possint supponere. Et hoc sufficit in proposito. Unde non sufficit si vnus terminus esset pluralis et alius singularis numeri.

¶ Ad secundum dicitur/ acceptionem non vnicam in minori equiualere vnice et propterea ibi non est inconueniens quia non itur contra principale fundamentum eo quod extremitates non verificabuntur pro diuersis suppositis medij.

¶ Ad primum eorum que contra tertiam conditionem obiecta sunt negatur illam consequentiam esse bonam

formaliter: Non enim valet in simili/ essentia diuina est pater: filius est eadem essentia diuina: ergo filius est pater: sumptis extremitatibus incomplete et medium complete. Et quod hoc non impediat similitudinem forme patet: quia sumptis sic extremitatibus et medio: nunquam dabitur in aliquo sillogismo existente in modo et in figura antecedens verum et consequens falsum. Insuper si non vis dictam consequentiam esse eiusdem forme cum prima: dicam tibi primam esse bonam: quia virtualiter erit sillogismus expositorius si extremitates fuerint termini singulares: Et si fuerint termini communes non verificabuntur pro diuersis suppositis medij/ et per consequens non ibitur contra fundamentum generale. Pro quo tamen do ponitur esse necessarium medium in aliqua debere complete distribui. ¶ Ad secundum dicitur consequentiam tenere propter antecedentis impossibilitatem. ¶ Ad tertium dicitur/ quod ex sola minori infertur conclusio et non virtute medij, cum extremitatibus vniri. ¶ Ad quartum dicitur idem: bene. n. vt;/ risibile homo necessario est: ergo homo animal non contingenter est: vt ex duabus regulis infra ponendis patebit: consequentia siquidem potest sic exponi: homo animal necessario vel impossibiliter est. ¶ Ad quintum dicitur in simili non

valere / essentia diuina necessario ē: b. et c. necessario est essentia diuina / ergo c. necessario est b. ⁊ volo ll. b. significare incomplexe tantum sicut hoc distinctum pf vel chimera: ⁊ ll. c. tm̄ sicut li filius vel hircoceruus. Et si admitteretur copulam absolutam a tempore esse eiusdem forme cum non absoluta: daretur instantia in creaturis vt patet hic: animal necessario ē leo: homo necessario est animal: ergo homo necessario est leo. Et si hoc non admittitur dabitur instantia admisso li necessario quando dicit necessitatem logicam esse eiusdem forme sicut quando dicit necessitatem phisicam. Vt patet hic / ens necessario est celum: angelus necessario est ens: ergo angelus necessario est celum. Si autem nullum horum admittatur / instabitur. Si ponatur casus q̄ alique due creature nō possint desinere esse per aliquam potentiā. Verbi gratia: sint ille due creature homo ⁊ equus: tunc nō valebit / ens necessario est homo: ⁊ equus necessario est ens: ergo equus necessario est homo. Nec refert casū implicare contradictionem quia propter nullum talem instabitur alicui consequentie formali: licet forsan aliqua materialis desineret esse bona / quod tamen intelligo dum modo nō ponatur casus q̄ añs bone consequentie formalis sit verum ⁊ consequens falsum expresse vl' virtualiter. Nec ponatur vnus casus pro antecedente: ⁊ alter ꝓ ɔñte. Immo permulti casus ponūtur passim a nominis lib⁹ quos q̄plurimi doctissimi censent contradictionem inuoluere: vt q̄ sortes in vno loco sit in gr̄a: ⁊ in alio in peccato: ⁊ q̄ in vno sit mortuus ⁊ in alio viu⁹: ⁊ quod materia sortis existentis in vno loco informetur forma platonis in alio loco. Ac si esse in gr̄a vl' peccato: vel infam informari hac forma vel illa essentialiter depēderet a loco: vel loci diuersitas esset sufficiens causa talis diuersitatis. Hoc dixerim q2 nō est inconueniēs diuersa p̄dicata dicentia respectum ad locum vel exigentia locū dici de eodē vel idem p̄dicatum in vno affirmari ⁊ in alio negari. Sed de his satis. ¶ Ad sextum dicitur q̄ tenet virtualiter ex positorie: eo q̄ ille t'ra stans simpliciter nō pōt de oībus verificari. ¶ Ad septimū dr̄ illam ɔñam tenere virtualiter expositorie: eo q̄ medium ꝑut ibi stat. s. collectiue nō possit p̄dicari de plurib⁹ collectiōib⁹. ¶ Aduertēdū hic duo. Primū est / vt nō colligas ex dictis ɔñam ɔñam i. q̄ ɔña ē necessariū sue añs impl'e: nō esse sillogisticam: vel q̄ teneat p aliquem modū p̄ter modū sillogisticū. Nō. n. hoc asserit sed tūc dr̄ eā nō eē sillogisticā: qñ solū iō est bona: quia ɔña est necessariū: ⁊ añs imple / vel aliud interuenit quod nō ꝑtineat ad sillogisticā ɔñam. Si vero contingat ɔñam eē bonā ob cōgruā extremitatū conexionē cū medio: ⁊ vltra hoc añs fuerit imple: hoc nō obstabit / quin sit sillogistica.

¶ Secūdum (quod ē summe notādū) ē q̄ aliqñ cōclusio nō sequit' ex vna sola p̄missa: sed ex vna cū cōstātia maioris vel minoris extremitatis / q̄ virtualiter ponit' ob alia p̄missa. Quā ob causā forsan arbitrabitur q̄s cōclusionē sequi ob cōnexionem medij cū extremitatib⁹ / ac ꝑinde faciliter decipietur. Vñ hec ɔña / oīs leo substātia cōtingēter ē: rugibile leo necessario ē: ergo rugibile nō cōtingēter ē leo: ē bona: sed nō sillogistica sequit' enim ɔclūo ex sola minori cū cōstātia maioris extremitatis: vt hī sequit' / oīs leo cōtingēter ē: rugibile leo necessario ē: ergo rugibile nō contingēter est leo. ¶ Ad octauū dr̄ ɔñam eē bonā vel nō posse istantiā cōtra illā reperiri: eo q̄ minor est imp'lis de forma acceptiōis t'minorum: cū minor extremitas sit t'ra singularis

¶ Ad nonum / dicitur aliqui ɔñam bene valere / q̄ li hominis distribuitur virtualiter. Mihi autem videtur ɔñam nō esse sillogisticam ꝓprie: quia arguitur in quatuor terminis: tota siquidem acceptio vnica reputatur vnicus t'm̄s quoad ascensum ⁊ descensum ⁊ subsumptionem. Et dato q̄ ꝓprie possit sub parte acceptionis vnice sillogizari: dico p̄fatam ɔñam bonam esse p accidēs: quia cum illa copula de presenti / maior infert vnam ꝓpositionem in qua li equus hominis tenetur non vnice: ⁊ cum illa conuertitur. Cum copula autem de extrinseco tempore nō infert illam. Et tū tenera si vna ex natura rei inferret aliā cum qualibet copula iferret: ⁊ tam in affirmatiuis q̄ in negatiuis: Vñ sicut hic non arguitur sillogistice / omne aīal currit: homo est album / ergo homo est album currens: licet consequentia sit bona: ita nec in alia. Sed hoc amplius elucidabitur infra. ¶ Ad vltimum dicitur consequentiā esse bonam / sed non sillogisticam ꝑut in ꝓposito. Vocamus enim sillogismum in p̄fatis conditionibus: consequentiam tenentem virtute medij cōmuniter tenti. Et sic intelligendus est. p. h. ⁊. W. S. opusculo de fallatijs: vbi dicit sillogismum expositorium non esse verum sillogismum / sed sensibilem demonstrationem. Vide etiam pro hoc questionem de sillogismo expositorio. ¶ Sed contra / bñ valet / sortes non est homo: ⁊ plato est homo: ergo plato nō est sortes: ⁊ tū argui' medio existēte cōi ⁊ ex ꝓpositionibus singularibus: igit'. ¶ Ad hoc posset dici / pet. h. locutum fuisse de ꝓpositionibus particularib⁹ indefinitis ⁊ singularibus ex ꝑte medij. Sed ego crediderim p. h. nō iudicatur sillā eē vlem / sortes non est hō. Ideo credo ipsum locutū fuisse de ꝓpositionib⁹ q̄rum oēs t'ri sunt cōes: vbi est p̄dicatio directa: ⁊ de mō loquēdi cōsueto. ⁊c. Sed q̄a vis vniuersalitatis cōstituit' tur ex ꝑte medij in ꝓposito / nō absurde glosat' regula p. h. vt explanata est.

¶ Ad q̄rtū p̄ncipale cōtra q̄rtā cōditionē r̄ndet' / cōditionē debere intelligi: nisi extremitates ambe distribuantur / dum tū sillogismus fuerit affirmatiuus: Et de hoc amplius infra.

¶ Ad quintum dicitur non esse inconueniēs mediū teneri magis ample vbi non distribuitur q̄ vbi distribuitur / quando non potest verificari de aliquo vbi nō distribuitur / de quo nō possit vbi distribuit': quia tūc nō' itur cōtra fundamētū gñale vt patet ex dictis.

¶ Ad sextum respondetur eodem modo: Ad aliud dicitur / quod licet medium non possit accipi pro pluribus in minori q̄ in maiori in illis terminis seu materialiter (quod idem est) potest tamen accipi in alijs eiusdem forme: ⁊ sic intelligenda est prefata regula ⁊ alie consimiles.

¶ Ad septimum dicitur / consequentiam esse bonam ob añtis impossibilitatem. Ad aliud dicit' p̄mo / in prefato sillogismo maiorem esse affirmatiuam virtualiter / volo dicere q̄ infert' ex vna pure affirmatiua scilicet ex hac / omne currens est albū: quia bene valet / omne currens est album: ergo nullum currens est non album. Vltra / nullum currens est nō album: ergo nullum nō albū est currēs: prima consequētia tenet ab affirmatiua ad negatiuam predicato variato. secunda vero per conuersionem simplicem. Et quia ex prima affirmatiua cum supradicta minori ifertur predicta conclusio / infertur ex negatiua cum eadem minori: q̄ aūt' supradicta minor cū illa affirmatiua iferat p̄dictā ɔclūonē p3: q̄a bñ valet: oē currēs ē albū: petr⁹ nō ē alb⁹: ergo petr⁹ nō ē currēs / i baroco: igit' ⁊c.

Et adverte ex hoc nõ ſequi vniuerſaliter/ꝙ quicquid ſequitur ad antecedens bone ↄ̃ñe ſequitur ad ↄ̃ñs/vt patet aſpicienti quod dictum ē. Secundo/ dicitur talem conſequentiam non eſſe proprie ſillogiſticam/eo ꝙ vel arguatur in quatuor terminis vel quia illud q̃d apponit̃ medio in maiori non apponitur minori extremitati in concluſione. Alias cõſequentias que poſſunt adduci tanquam inſtantie:non adduco:quia tenebunt vel propter conſequentis neceſſitatem:aut antecedentis impoſſibilitatem : vel quia ambe premiſſe erunt negatiue/prout ſupra diffinita eſt propoſitio negatiua:

¶ Ad octauum dicitur ↄ̃ñs eē neceſſariũ/ac proinde ↄ̃ñam eſſe bonam non tamen ſillogiſticam.

¶ Contra tertiã partem cõcluſionis/quoad ꝑmas duas regulas poſſunt fieri proportionabilia argumẽta his:que contra duas primas regulas intrinſecas facta ſunt:ꝛ ꝓportionabiꝉr ſolui. Ideo eis omiſſis

¶ Arguitur ſic contra tertiam. Bene valet/Nullus leo eſt angelus : album eſt hominis leo:ergo album non eſt hominis angelus:ꝛ tamen arguitur a non diſtributo ad diſtributũ ex ꝑte illius tꝰi hois:igitur tertia regula nulla.

¶ Secũdo arguit̃/bene valet/nullus leo ē albꝰ: oĩs leo eſt currẽs:ergo currẽs nõ eſt albũ:ꝛ tñ arguitur a cõfuſa ad determinatã ex ꝑte illius tꝰi currẽs:igitur quarta regula nulla.

¶ Tertio bene ſequit̃/nullum album erit nigrum: currens eſt album:ergo currẽs nõ erit nigrum:ꝛ tamen arguitur negatiue a non amplo ad amplum reſpectu illiꝰ termini currens:igitur quinta regula nulla. ¶ Item bene valet/oĩs homo animal eſt ꝛ nõ fuit omne albũ ē homo:ergo omne albũ aĩal non fuit:ꝛ tñ ex ꝑte de li albũ arguit̃ a nõ amplo ad amplũ cũ diſtributione:igitur deficiens nullus.

¶ Quarto bene valet/aliquod riſibile ē nigrũ:oē riſibile quod eſt riſibile neceſſario ē albũ:ergo albũ eſt nigrũ:ꝛ tñ arguit̃ ab amplo ad non amplũ affirmatiue:igitur ſexta regula nulla.

¶ Quinto bene ſequitur/oĩs hõ currit:tãtũ riſibile nõ eſt hõ:ergo nõ tantũ riſibile nõ currit:ꝛ tñ ambe ꝑmiſſe ſunt affirmatiue ꝛ ↄ̃clõ negatiua ꝓut in ꝓpoſito:igitur ſeptima regula nulla.

¶ Sexto bene valet/oĩs hõ neceſſario ē currẽs:albũ ē hõ:ergo albũ currẽs neceſſario ē:ꝛ tñ variat̃ appellatio:igitur octaua regula nulla.

¶ Septimo bene valet/nullus li homo ē dictio triſillaba:li chimera eſt dictio triſillaba:ergo li chimera non eſt li homo:ꝛ ſit caſus ꝙ totum antecedens ſit in mente/ꝛ concluſio in voce. Et tñ tꝰe extremitates in aũte ſtant ꝑſonaliter ꝛ in ↄ̃ñte materialiter:igitur nona regula nulla.

¶ Octauo bene ſequitur/oĩs homo eſt albus : oĩs hõ fuit currẽs:ergo currẽs albũ fuit:ꝛ tamen copula concluſionis non eſt ſinonima cum copula maioris: igitur decima regula nulla.

¶ Ad primũ negatur cõſequentia: quia vt dictum eſt:prefate conditiones intelliguntur quãdo ipſis non ſeruatis contrariatur fundamento generali:quod in propoſito non fit. Quod autem ꝑfata ↄ̃ña ſit bona poteſt ſic deduci/quia ille premiſſe inferunt iſtas:nullus leo eſt angelus:album eſt leo:ergo albũ non eſt angelꝰ. Et iſta cõcluſio infert formaliter hãc/album non eſt hominis angelus. Cũ igitur quicquid ſeq̃t̃ ad ↄ̃ñs:ſequit̃ ad aũs : ꝛ ↄ̃ña reſultãs ex ꝑmis ꝑmiſſis ꝛ vltia ↄ̃clone hẽt diſpoſitionẽ ſillogiſticã:ſequitur ſillogiſmum ꝑfatum eſſe bonum.

¶ Ad ſecũdum dicitur/non eſſe inconueniẽs argumentari a cõfuſa ad determinatam quando medium diſtribuitur complete:ꝛ preſertim quando nõ eſt reſpectu einſdem multitudinis. Cetere vero limitationes ponentur infra.

¶ Ad tertium dicitur/non eſſe inconueniens arguere a non amplo ad amplum negatiue : ſi terminꝰ ratione cuius hoc ſit/ſit in premiſſa affirmatiua:ꝛ nõ ſit diſtributio in magis amplo in concluſione. Conſimiliter dico non eſſe inconueniens arguere a magis amplo ad minus negatiue ſi magis amplum ſit ĩ premiſſa affirmatiua ꝛ ibidem diſtribuatur. Utrunq̃ autem erit inconueniens : ſi horum aliquid acciderit ex parte termini poſiti in premiſſa negatiua. Cuius ratio eſt:quia vnum eſt contra generale fundamẽtũ: aliud vero non. Et ſimiliter quando terminus eſt in affirmatiua ratione cuius aliquid predictorum cõtingit/virtualiter arguitur poſita conſtantia : qua poſita conſequentie prefate ſunt bone vt ex regulis patet.

¶ Ad aliud dicitur cõſequentiã eſſe bonam:ſed non tenet ſillogiſtice:concluſio enim ſequitur ex ſola maiori. Bene enim valet/omnis homo animal eſt ꝛ non fuit: ergo omne album aĩal non fuit: vt patebit ĩ quinto notabili poſt regulas inſtãdi ponẽdo. Ibi enim ponentur regule pro hac materia

¶ Ad quartũ ↄ̃ña ſimiliter negatur ꝓpter cõſimilẽ rationẽ. Nã li albũ licet pro pluribꝰ in aũte ꝙ in ↄ̃ñte accipiat̃:neceſſario tñ debet verificari ꝓ illo ꝓ quo verificatur in conſequente:ac proinde non itur contra generale fundamentum.

¶ Ad quintum dr̃:ꝙ licet ↄ̃clõ ſit ſimpliciter negatiua ꝓut in ꝓpoſito:nõ tñ infertur ex ↄ̃ñte ratione exponentis affirmatiue ſed negatiue:quod liq̃bit ſi ſolũ ſumat̃ ſecũda exponens minoris cũ maiore ſolũ vbi videbit̃ q̃liter ſecũda exponẽs ↄ̃clonis critillata ſolũ ĩ eſt pure negatiua.

¶ Ad ſextũ dicitur/non eſſe inconueniens talem appellationem mutari. Et rõ eſt : quia arguitur ab inferiori ad ſuperius ex parte appellationis: vt colligi poteſt ex dictis in fine tractatus appellationis in prima ꝛ ſecunda parte.

¶ Ad ſeptimum/negatur conſequentia q: mutatio ſuppoſitionis ꝓut ibi ſit non cõtrariat̃ fundamento gñali/eo ꝙ tꝰs mentalis ꝑſonaliter ſupponẽs poteſt ſupponere ꝓ cadẽre ꝓ qua tꝰs vocalis ſeu ſcriptus maꝉr acceptus ſupponit.

¶ Pro octaui ſolutione ſciendũ illã regulã qua dr̃ ↄ̃clonis copulam debere eē ſinonimam cũ copl'a maioris poſſe dupliciter intelligi vt colligit̃ ex doctoribꝰ Primo ſumendo ꝓ maiori ꝓpoſitione ꝑmã ꝓpoſitionem. Et hoc non hẽt verũ niſi ĩ ꝑmis q̃tuor modis ꝑme figure. Alio modo põt intelligi vt maior ꝓpoſitio ĩ ſillogiſmis negatiuis vocet̃ ꝓpoſitio negatiua:ꝛ ĩ affirmatiuis vocet̃ illa ĩ q̃ mediũ diſtribuit̃:ſi tñ diſtributũ ſit in vna : ꝛ ſi in ambabꝰ illa in qua tenetur magis ãple vꝉ ample ſi ĩ alia nõ ſit ampliatio: aut ſi ē minor ampliatio Si autem in vtraq̃ tenetur eq̃ ample/tunc indifferenter copula ↄ̃clonis poteſt cuius illarum copule aſſimilari.

¶ Et tñ licet hoc exiſtimẽ verũ eſſe;nõ tñ crediderim fore ſimpꝉr neceſſariũ. Oꝑtet.n. ſeq̃/oĩs hõ fuit albꝰ: ſortes ē hõ:ergo ſortes ē q̃ fuit albũ:ſumpto li quod ſincategorematice. Uolo dicere vt ſit ſignũ faciẽs ĩtellectũ taꝉr ſumere li albũ ĩ ↄ̃ñte qualꝛ ſumebat̃ ĩ aũte:

⁊ hoc dicōne loco illius possit poni alius terminus ratione cuius tali consequentie instari possit: ⁊ tamē nō seruatur regula dicta. Esto vero cautus vt taliter apponas li quod/ vt euitatur p̄dictus effectus. Unde in hoc sillogismo/ nullus equus fuit albus: fauellus est equus/ non bene concluderetur sic: ergo fauellus nō est album quod fuit. Nam casu quo omnes equi sint albi nunc: ⁊ nunq̄ tales fuerint: añs est verum ⁊ ɔñs falsum: quia/ li quod fuit/ solū restringit li albū quo ad suum masculinū sed oportet dicere: ergo fauellus non ē quod fuit albū: vel appone li/ b. illō denotās: sed magis accedit ad sillogisticam dispositionē: quod dictū est. Que tamen omnia intelligi debent seruatis omnibus aliis supradictis conditionibus. Et ex his p3 solutio argumenti.

❡ Positis cōditionibus omnibus quibus cognitis facilius possunt solui paralogismi: aliquo pacto cōtra eos peccātes nō absre fore arbitror/ aliquot regulas constituere/ quibus adducti in hac arte tirūculi vt cunq3 possint facilius afferre instantiam cōtra p̄dictos paralogismos. Est igitur p̄ma regula.

❡ Quando medium tenetur equiuoce si sillogismus fuerit affirmatiuus instabit/ si ꝓ extremitatibꝰ accipias duos t̄os sign̄antes duo equocata talis medij. Unde huic paralogismo/ omnis canis est substantia: sidus est canis: ergo sidus est substantia/ instabitur: posito li pisces loco illius termini substantia. Si vero fuerit negatiuus/ instabitur/ sumptis ꝓ extremitatibus duobꝰ t̄is idē nūero equocatū sign̄antibꝰ vt huic paralogismo/ nullꝰ canis ē accidēs: sidus ē canis: ergo sidꝰ nō ē accidēs: instabit/ posito loco illiꝰ termini accidens li stella.

❡ Secunda/ quando fuerit medium diuersimode acceptū quo ad acceptionē vnicā ⁊ nō vnicā: op3 aspicere/ ā vna acceptio equaleat alteri ꝰ forma acceptionis terminorum. Nā si hoc acciderit non valebit instari: Si autem hoc nō acciderit ⁊ sillogismꝰ fuerit affirmatiuus/ accipiendi sunt duo termini ꝓ extremitatibus: qui ratione varie acceptionis medij verificari possint de eo ⁊ non inter se/ ⁊ instabitur. Unde huic cōsequētie/ quilibet equus hominis fuit animal: fauellus hominis equus fuit: ergo fauellus fuit animal: instabitur sic/ quilibet equꝰ albi fuit currens: fauellꝰ albi equus fuit: ergo fauellus fuit currēs. Nam casu q̄ omnes equi p̄ter fauellū cucurrerint qui omnes possessi fuerint ab hominibus existentibus albis: sed fauellus fuerit possessus a sorte qui fuit albus: nō tamē eo tempore quo possidebat fauellum/ añs est verum ⁊ consequēs falsum. Maioris veritas patet: quia li equꝰ restringitur ꝓ equis possessis ab hominibus albis q̄ albi erant. Minoris veritas liquet expositorie. Nam bene valet/ fauellus huius hominis equus fuit/ sorte signato: ⁊ hic homo est vel fuit albus: ergo fauellus albi equus fuit. Si vero sillogismus fuerit negatiuꝰ instabitur/ sumptis duobus terminis ꝓ extremitatibus qui de se inuicem negari non possunt: ⁊ vnꝰ possit vere affirmari de medio ⁊ alius negari ratione diuerse acceptionis. Unde huic paralogismo/ quilibet equus hominis ē equus: hominis equꝰ non ē leo: ergo leo non ē equus: instabitur posito li hinnibile loco illius termini leo.

❡ Tertia/ quādo medium nullibi distribuitur complete/ instabitur/ accepto pro medio termino habente plura supposita q̄ extremitates: ⁊ ꝓ extremitatibus accipiendi sunt duo termini non valētes pro eodem supponere: quorum tamē significata cōtineātur sub medio: ⁊ hoc q̄ndo sillogismus fuerit affirmatiuꝰ. Unde huic ɔñe. si leo ē animal: rugibile ē leo: ergo rugibile est animal: Instabitur enim sic/ substantia est leo: equus est substantia: ergo equus est leo. Si vero sillogismus fuerit negatiuus: accipies ꝓ medio terminum aliquem superiorem respectu vtriusq3 extremitatis. Et extremitates sint termini qui non possint negari de se. Unde huic cōsequētie/ homo nō currit: risibile est homo: ergo risibile non currit: instabitur sic/ animal non est homo: risibile est animal: ergo risibile non est homo.

❡ Quarta/ quando medium stat pro pluribus vbi nō distribuitur/ instabitur/ accipiēdo ꝓ medio taliter terminum q̄ vbi distribuitur non stet pro omnibus suis significatis: ⁊ vbi nō distribuitur stet pro aliquibus significatis ratione ampliationis ꝓ q̄bus nō stetit vbi distribuebatur. Et ꝓ extremitate illius p̄misse in qua medium distribuitur accipiatur terminus stans ꝓ omnibus illis suppositis p̄cise ꝓ q̄bus stetit medium distributum. Et ꝓ alia extremitate sumatur vnus terminus stans ꝓ aliquibus suppositis ꝓ q̄bus medium nō fuit distributū. Uñ huic ɔñe/ oīs hō ē ens: rationale possibiliter ē homo: ergo rationale possibiliter ē ens: instabitur sic/ omne albū ē leo: equus possibiliter ē albus: ergo equus possibiter est leo. Nā i casu q̄ solū leōes sint albi in mūdo: añs erit verum ⁊ ɔñs non.

❡ Quinta/ quando medium stat pro pluribus in p̄missa affirmatiua q̄ in negatiua: sac medium nō supponere in negatiua: ipso supponēte i affirmatiua ratione ampliationis: ⁊ ꝓ extremitatibus accipe duos terminos qui nō possint cōstituere ꝓpositionē negatiuam veram: quales sunt termini cōuertibiles vel synonymi: ⁊ dabis instantiam. Unde huic consequētie/ nullum animal ē accidēs: omnis equꝰ p̄r est sia: ergo nullꝰ equus possibiliter ē accidēs/ istabitur posito loco illiꝰ t̄ī accidēs/ li hinnibile: ⁊ sit casus q̄ nullus equus sit in mundo: ⁊ q̄ copula non absoluat.

❡ Sexta/ quando medium est copulatum cuius vna pars distribuitur in vna p̄missa: ⁊ altera ī altera: residuis ptibus cōfuse tātum supponentibus/ instabitur/ accepto ꝓ medio vno copulato cuius q̄libet pars habeat plura supposita: ⁊ cuius nulla pars supponat ꝓ omni illo ꝓ quo totum copulatum supponere potest secūdum acceptionē quam habet: ⁊ ꝓ extremitate distributa accipiatur vnus terminus supponens ꝓ omnibus suppositis simul ꝓ quibus totum copulatum supponere potest. Et ꝓ extremitate stāte cōfuse tātum assumatur terminus supponēs ꝓ illo ꝓ quo vna pars copulati supponere potest. Unde huic paralogismo/ omnis homo ⁊ homo portāt lignum: omnia risibilia homo ⁊ omnis homo sunt: ergo omnia risibilia portant lignum/ instabitur/ posito loco illius termini/ portāt lignum/ li cōstituunt vnū/ ⁊ sumo li vnum pro vno simpliciter. Hoc dixerim quia numerus potest dici vnum ens: ⁊ sed hoc solū erit secundum quid/ quem numerum possunt plura entia constituere.

❡ Septima/ quādo vtraq3 premissa est negatiua/ instabitur/ sumptis ꝓ extremitatibus duobꝰ terminis conuertibilibus aut synonymis: ⁊ ꝓ medio sumatur vnus t̄s disparatus vtrique ptinens ad eos.

Unde huic ɔñe / nullus leo ē homo: nulls lapis ē leo: ergo nulls lapis ē hō: dabitur instātia posito loco il‑lius termini lapis / li risibile.

¶ Octaua / quando vero medium tenetur differēter quoad suppositionem / instabitur / accepto ꝓ vna extremitate termino valēte verificari d medio in vno suppositionis genere: ꝛ pro altera alio t'rō potente verificari de medio in alio genere suppositionis qui tamē termini inter se nullatenus possint conuenire. Unde huic ɔñe / omnis homo ē itelligibilis: species ē homo / ergo species ē intelligibilis / instabitur / posito loco illꝰ termini intelligibilis li risibilis: supposito li intelligibilis ibi tantum ampliare ad quatuor temporis differentias: vel q li risibilis ampliet ad quinq3. Nam tunc ɔclio est falsa: licet ista propositio sit vera / species imaginatur risibilis: sicut ꝛ ista ē falsa / homo est equus: ista existente vera / homo imaginatur equus: et si termini prime ꝓpositionis ampliēntur vsq3 ad quinq3.

¶ Regule autē quibus possumus paralogismis instare in quibus cōmittit aliqs d'fectus oppositus conditionibus illationis sunt he.

¶ Prima / quando aliqua extremitatū in añte ꝛ ɔñte sumitur equiuoce: accipiatur vnꝰ t'rs plura significans: qui secūdum vnam significatiōnē possit dici de medio non tamē de alia extremitate: q̄ tamē alia extremitas etiam possit dici de medio ꝛ tūc instabitur tali ɔñe. Unde huic paralogismo / omnis homo est ens: omne ridens est homo: ergo oē ridēs est ens / sumpto li ridēs equiuoce / instabitur posito li aīal loco illius termini ens. Si li ridēs stet in minori ꝓprie ꝛ in ɔñte methaphorice.

¶ Secunda / quando vero aliqua extremitas variatur in añte ꝛ ɔñte quo ad acceptionem vnicam ꝛ nō vnicam. Sume pro tali extremitate aliquod complexum tale q verificetur de medio ratiōe vnius acceptionis: ꝛ nō possit verificari de extremitate alia in ɔñte ratione alterius acceptionis. Unde huic consequētie / omnis homo est animal: hominis equus nō ē animal: ergo equus hominis nō ē homo. Instabit' / posito li equus loco illius termini homo positi ī subiecto maioris ꝓpositionis. Proportionabiliter fieri oportet si sillogismus fuerit affirmatiuus. Uñ huic ɔñe / omne album fuit nigrum: hominis equus fuit albus: ergo aliqs hoīs equus fuit niger: instabit' / posito li legentis loco illius termini hominis. Et sit casus q quilibet equus fuerit heri albus ꝛ antea fuerit niger ꝛ nullus equus fuerit possessus ab homine dū legeret: sed ante vel post: tūc añs ē verum ꝛ ɔñs falsū vt faciliter perspici potest.

¶ Tertia / quando arguitur a non distributo ad distributum: fac terminum rōne cuius committitur talis defectus habere plura supposita q̄ mediū ꝛ q̄ alius qui est altera extremitas: q̄. s. altera extremitas d'bet esse t'rs cōuertibilis cū medio: ꝛ ambe. s. ipsemet extremitates debent supponere ꝓ aliquo ꝓ quo terminus supponit ratione cuius committit' defectꝰ / sed non ꝓ omnibus: ꝛ dabitur instātia. Unde huic cōsequētie: ois hō ē risibilis: tm̄ rōnale ē hō: ergo tantū rōnale ē risibile: instabit' si li aīal ponatur loco illius termini risibilis.

¶ Quarta / qñ arguitur a cōfusa ad determinatam instabitur: si facias p̄missam verificari ꝓ pluribus respectu distributionis / taliter q ꝓ vno solo vnum extremum non conueniat alteri. Unde huic ɔñe / omnis diuina ꝑsona ē essentia diuina: omnis ꝑsona eterna ē diuina ꝑsona: ergo ois ꝑsona eꝛus ē. h. essentia diuina sumpto li essentia complete / instabit': hoc pacto / omnis creata ꝑsona ē essentia creata: ois ꝑsona humana ē creata ꝑsona: ergo ois ꝑsona humana est. h. essentia creata.

¶ Quinta / quando arguitur a non amplo ad amplum cum distributione ampli instabitur: si terminus qui stat ample habet plura supposita q̄ qui in añte non tenetur ample ꝛ q̄ medium ꝛ q̄ alij t'ri / tali pacto: vt p̄dictus terminus ratione ampliatiōis stet ꝓ aliquo in ɔñte ꝓ quo nō stetit in añte. Unde huic ɔñe / omnis homo fuit currēs: omne risibile ē homo: ergo omne risibile fuit currens: instabitur / si li aīal ponat' loco illꝰ termini / risibile. Et casus sit q nullum animal sit p̄ter homines: tamen in p̄terito fuere multa animalia cum hominibus / quorum oium soli homines cucurrerunt.

¶ Sexta / quādo arguitur ab amplo ad nō amplum / fac terminum amplum ratione ampliationis supponere in añte ꝛ non in ɔñte: ꝛ instabitur. Unde huic ɔñe: omnis homo ē currēs: omne risibile possibiliter ē hō: ergo omne risibile est currēs: instabitur sic / omne corpus est currēs: oīs homo possibiliter est corpus: ergo ois hō est currēs. Nā casu q sola aīalia sint in mundo currentia quorū nullū sit hō / añs ē verum ꝛ consequens falsum.

¶ Septima / quando vna premissarum est negatiua ꝛ conclusio affirmatiua / instabitur / sumpto ꝓ extremitate p̄misse negatiue aliquo termino non supponēte / ꝛ ꝓ medio ꝛ alia extremitate terminis cōuertibilibꝰ. Unde huic ɔñe / nullus homo est animal: omne risibile ē homo: ergo omne risibile ē aīal: instabit': posito loco illꝰ t'ri aīal li chimera. Instabit' similiter sumpto ꝓ extremitate p̄misse negatiue t'ro aliquo disparato respectu medij ꝛ alterius extremitatis vt patet ponendo loco illius t'ri / aīal / li equus.

¶ Octaua / quando variatur appellatio: istabitur / assumpto termino ꝓ vna extremitate / qui ratione appellationis q̄ ponitur in ɔñte nō possit verificari de altera extremitate / qui tamen possit de medio in añte verificari ratione diuerse appellationis. Unde huic ɔñe: omnis deus p̄r est substantia: pater necessario est deus: ergo pater necessario est substantia. Instantia dabitur / posito li creans loco illius termini substantia.

¶ Nona / quando mutatur suppositio alicuius termini in añte ꝛ in ɔñte: instabitur: faciliter reperto aliquo termino ꝓ vna extremitate / qui ratiōe vnius generis suppositionis non possit verificari de altera extremitate: ꝛ ratione alterius generis suppositionis possit verificari de medio. Uñ huic ɔñe / nullus homo est verbum: risibile est homo: ergo risibile non est verbum: instabitur: posito li nomen loco illꝰ termini verbum.

¶ Pro decima autem regula / qua dicitur copulam conclusionis debere insequi copulam maioris non est necesse peculiarem regulam constituere: eo q semꝑ oporteat aliqum defectū interuenire ad hoc q consequētia sit nulla. Nam illud solum non sufficit quin potius nec ē defectus. ¶ Non alit' qualibet regula distinctum est inter sillogismos affirmatiuos ꝛ

negatiuo ꝯ: quia intellectis exemplis de affirmatiuis / faciliter elucescit modus instandi in negatiuis.

¶ Attamē / vt predictas regulas perfectius callcas ⁊ ex eis alias elicere (ꝓ alijs varijs sillogismis instandis) valeas: Accipe hec notanda.

¶ Primum: terminum supponere aut verificari de vno / aut pluribus / stat tripliciter. ¶ Primo / quando dicitur de pronomine demonstrante rem quam talis terminus sigñat / seruata solum ampliatione / restrictione. Nō autem suppositionis specie / aut appellatione / ⁊ isto modo li homo / in hac ꝓpositiōe / omnis homo ē sortes: supponit ꝓ quolibet homine mūdi existente. ¶ Alio modo quando de tali ꝓnomine verificatur seruata omnino eadem suppositione / ampliatione / ⁊ appellatione / ⁊ omni alia acceptione: quā habet in sua ꝓpositione: ⁊ isto modo li homo / in p̄fata ꝓpositione / nō potest verificari nisi tātum de vno homine ꝗ̄ solus sit i mūdo. ¶ Tertio modo terminum verificari de aliquo: ē ipsum cum illo alio constituere vnam ꝓpositionem veram: ⁊ sic li homo in p̄fata ꝓpositione ꝓ solo sorte potest verificari. Quando igitur i p̄fatis regulis dr: accipiat̃ tr̃s ꝗ̄ possit d̄ vno vl̄ pluribus verificari: intelligitur de li verificari secūdo vl̄ tertio modo sumptis.

¶ Secundum est / ad inueniendum instantiam requirentem terminum supponētem ꝓ pluribꝰ ꝙ̄ alter terminus: eundum ē ad trāscendentia: aut ad genera generalissima. Et si velimus facere supponere vnum terminum ꝓ pluribus ratiōe ampliationis ꝙ̄ alter / eūdum est ad terminos cōnotatiuos: Et similiter si velimus facere vnū t̃rm alicubi supponere ⁊ alicubi nō. Nā rōne defectus cōnotationis hoc pōt fieri facilius ꝙ̄ in terminis absolutis.

¶ Tertium / si consequentie alicui non possis instare vtendo terminis quibus communiter vtimur / necessarium erit tibi fingere alios / quibꝰ interuenientibus possis instare: Verbi. g. hec ɔ̄ña: substātia omnis equus pl̃r ē: brunellus ē substantia: ergo brunellus omnis equus pl̃r est: ē nulla: quia arguitur ex puris ꝑticularibus / cui tamen nō potest instari in terminis creaturarum: eo ꝙ illa maior sit impossibilis / ⁊ omnia alia eiusdem forme / p̄sertim secundum nominales. Oportet ergo imponere li a. ad significandum tantum / sicut / sortes vel chimera / ⁊ tunc instabitur / posito li: a. loco illius termini equus: vbi vides terminum communem solum verificari posse ꝓ vno singulari. Unde notabis hanc cautelam / videlicet / ꝙ si volueris instare alicui ɔ̄ñe in qua ponitur aliquis terminus modalis: congruum erit tollere illos modos ⁊ dare instantiam in suis de inesse: ⁊ postꝙ̄ inuenta fuerit: querātur termini qui appositis etiā modis solum supponant ꝓ tot suppositis pro quot termini illarum de inesse supponebant. Hoc liquet in prefato sillogismo. Dicamus ergo sic / substātia omnis equꝰ est: petrus ē substantia: ergo petrus omnis equus est: tunc dabitur aňs verum ⁊ ɔ̄ñs falsum: posito vnum equum solum existere in mundo / vt li equus tantum habeat vnum suppositum: quia autem hoc nō potest fieri quando li equus ampliatur: necesse fuit imponere li. a. ad significandum taliter ꝙ esset terminꝰ communis ⁊ posset supponere ꝓ vno solo: Dixi p̄sertim secundum nominales: quia si teneatur implicare contradictionem vnius speciei esse plures angelos / bene potest dari instantia: ponendo vnum terminum specificum vnius speciei angelice loco illius termini equꝰ vel li sol / posito ꝙ sit impossibile esse plures soles / ⁊ si hoc secundum falsum sit: multi casus ponuntur a nominalibus impossibiles. Dixi amplius in creaturis / quia sic instabitur in diuinis: essentia diuina omnis ꝑsona possibiliter ē: pater pl̃r est essentia diuina: ergo pr̄ oīs ꝑsona possibiliter ē: sumpto li pater / incōplete ⁊ ceteris terminis complete.

¶ Hic tamen obiter scito / aliquot doctores nō admittere aliquem terminum posse significare sortē ⁊ vl̄ chimeram tantum: eo ꝙ sit maior conuenientia inter sortem ⁊ quamlibet aliam rem possibilem / ꝙ̄ inter sortē ⁊ chimeram: ac ꝑinde si illa duo significantur per aliquem terminum: ⁊ omnia possibilia significari p eundem oportet. Ratio (vt dicunt) ē quia nullus terminꝰ potest imponi ad significandum duas res vel plures inter se differentes: quin etiam significentur p eūdem terminum omnes res alie cum talibus rebus conuenientes: sed hoc non obstat dictis. ¶ Primo quia quicquid sit de significatiōe absoluta nō habet verū hoc fundamentum de significatione cōnotatiua. Unde si solus sortes esset albus ⁊ vnus equus / li album illos significaret ⁊ non omnes homines si alij homines ⁊ equi nō possent esse albi. Hoc dico quia significatium extēditur vsqꝫ ad possibilia ⁊ vltra. ¶ Sed cōtra hoc posset fieri replica probans nullam talem connotationem reperiri posse inter sortem ⁊ chimeram / quin ēt sit inter sortem ⁊ aliam rem possibilem / ⁊ ꝙ conuenientia de qua loquitur dictum fundamentum intelligat̃ tā de essentiali ꝙ̄ de accidentali. Ideo dr̄ secundo ꝙ quid sit de hoc / argumentum non conuincere: ⁊ ratio est: quia tūc pōt poni casus ꝙ li. a. accipiatur ab intellectu tantum ꝓ sorte vel chimera: licet significet ōnia entia mundi. Non enim ē necesse terminū accipi aut supponere ꝓ omnibus suis sigñatis: vt patet in hac ꝓpositione / omnis homo ē. Unde sicut ipsi dicunt ꝙ in hac ꝓpositione / sortes possibiliter ē homo qui ē: li hō / tātū stat ꝓ p̄sentibꝰ q̄n sumitur pure restrictiue Ita ego dicā me velle li. a. tm̄ accipi ꝓ sorte vel chimera quando dixero / sortes possibiliter ē. a. licet multa alia significet.

¶ Quartū / si tibi propositus fuerit aliquis sillogismus cui nullo pacto possis instare / tunc aspicere oportet an aliqua p̄missa sit impossibilis: vl̄ inter se ambe incompossibiles: vel ɔ̄ñs necessarium. Nam si aliquid horum acciderit ɔ̄ña erit bona / eo pacto quo p̄missa fuerit impossibilis: volo dicere: ꝙ si fuerit impossibilis d̄ materia: erit bonus sillogismus mal̃r: si d̄ forma vl̄ d̄ forma acceptiōis t̃rorū similiter t̃r erit bonꝰ. Idem dico de necessitate consequentis ⁊ de icōpossibilitate premissarum.

¶ Consimiliter aspiciēdum est / an cōclusio inferatur ex sola vna p̄missa vel ex vna cum cōstātia / formaliter vel virtualiter posita per alteram premissam: taliter ꝙ alia p̄missa in tali ɔ̄ña non deseruiat: nisi tanꝙ̄ constantia alterius / ⁊ nō ex vnione extremitatum cū medio sequatur vnio earundem in cōclusione / Nā si aliquod horum contingat dato ꝙ ɔ̄ña teneat formalissime: nō tñ ɔ̄ña erit sillogistica. vel ob hoc ꝙ ɔ̄ña sillogistica bona de medio communi addat sup alias hoc: ꝙ eius bonitas ꝓueniat ex hoc quod sequit̃ diuisio aut vnio extremitatum in conclusione: ratione connexionis aut diuisiōis earūdem cum medio eo mō quo supra dictum est. Dico ergo / ꝙ si consequens solum seq̄tur ex vna sola p̄missa siue alia se habeat tanꝙ̄ cōstantia siue non / erit enthimema. Si vero medium non

possit verificari de pluribus: tenebit virtualiter expositione. Si vero nõ possit verificari ꝓ diversis virtualiter tale medium tenebitur distributiue. Si vero solum ꝯña fuerit bona: eo ꝙ ꝯñs ẽ necessariũ: aut vna p̄missa impossibilis: ⁊ multo amplius si ambe: vel inter se incompossibiles: erit bona extrinsece: si solũ ob hoc habet bonitatem. Nec tamen erit necesse cõsequentiã esse inductiõem / aut exemplum / aut enthimema / aut sillogismum / eo ꝙ diuisum huius diuisionis datur de consequentia bona ⁊ intrinsece: ⁊ loquor d̄ diuisiõe qua diuiditur ꝯña bona i illa quatuor mẽbra: vt sunt consequentie bone.

Quintum / est ꝙ cognoscas quãdo consequtia seq̄t ex vna p̄missarum solũ dantur due regule Prima. Quelibet propositio pure affirmatiua infert ex se vnam de disiũcta copula / dum tamen participet cum p̄dicta affirmatiua in vno extremo ⁊ in vna parte copule / ⁊ dummodo alia pars sit negatiua ⁊ p̄dicatum p̄cedat vtrãq; copulam. Formaliter. n. sequitur / fauellus ẽ albus / ergo fauellus currens est vel non fuit. Et similiter valet / fauellus fuit albus: ergo fauellus currens fuit vel non ẽ. Secũda / quelibet ꝓpositio de copula copulata cuius vna pars copule affirmatur / ⁊ altera negatur / cuius p̄dicatum p̄cedit vtranq; copulam infert formaliter vnam propositionem negatiuam / dum tamen participet cũ ea in vno extremo ⁊ in copula negata. Unde bene v3 / fauell' aliquod currẽs ẽ ⁊ nõ fuit: ergo fauell' nõ fuit. Et hec secũda regula deducit ex p̄ma / eo ꝙ si aliq̄ ꝯña est bona ex opposito consequentis infertur oppositum antecedentis.

Sextum / notãdum dupliciter sillogismũ esse bonum mediate ⁊ immediate. Sillogismus immediate bonus ẽ ille qui immediate regulatur p dici de omni / vel p dici de nullo. Mediate vero / quãdo regulatur mediate per talia principia. Primum accidit quãdo medium vtrobiq; est totale extremum / ⁊ similiter q̄libet extremitas / ⁊ quãdo õnes t̃ri q̄ ponuntur in añte (excepto medio) ponũtur in cõseq̄ñte: exemplum primi notum ẽ. Secundi vero patet hic / cuiuslibet hominis equus currit: petrus ẽ homo: ergo petri equus currit. Quod autem talis ꝯña non immediate reguletur p dici de omni patet / quia p̄dicatum maioris nõ dicit̃ d̄ sub sũpto sub medio i ꝯñte / sed d̄ equo ab hoĩe possesso / ⁊ multo min' erit sic regulat' si in ꝯñte diceret̃: ergo equ' currit: erit tñ bon' / quia ista ꝯña infertur ab illa. s. petri equus currit.

Septimum tandem notandum est / ꝙ vera ars ⁊ ratio instandi est / ꝑintelligere defectus i ꝯña commissos / ⁊ p̄cognoscere in quo essentia ⁊ vis illatiua cõsistat / ⁊ exercitium circa hoc: alioquin si solis regulis ab aliis positis quis vti velit ignorans / aut nõ medulitus callens quo defectu sillogismi laboret: fortuito ⁊ cum labore instantiam reperiet. Erit enim talis veluti mediens vtens regulis in libris inuentis absq; ꝑfecta morbi cognitione. De quo dicit̃ in aphorismis rasis / operari cum fiducia q̄ in libris reperiũt̃ absq; sapiẽtia / res ẽ casualis. Et damascen' ẽt in suis aphorismis / oparĩ sc̃dm libros absq; ꝑfecta rõne ⁊ solerti ingenio / molestum est.

Uerum quia ad instandum alicui consequentie oportet instantiam esse eiusdem forme cũ ꝯña cui instantia adhibenda est. Ultra ea que in p̄mo tractatu de simili forma dicta fuere aliquot pauca hic discenda sunt. Reduco igitur ad memoriam diffinitionem sinonimitatis intrinsece positã in p̄fato tractatu p̄io / q̄ talis ẽ: Sinonimitas itrinseca ẽ illa q̄ essentialiter requirit̃ ad constituendam oppositionem / vel cõuersionem / vel consequentiã aliquam cui volumus instare. Cum ergo de essentia sillogismi sit mediũ bis sumi ante conclusionem / sit vt sinonimitas inter medium in maiori ⁊ ipsummet in minori sit intrinseca: Hoc liquet. Nam si hec sinonimitas non eẽt de ẽntia illius / sillogismus annullaretur / argueret̃ si quidem in quatuor terminis. Consimiliter de ẽntia sillogismi est ꝙ quelibet extremitas in eo sumat̃ bis / semel in añte ⁊ semel in cõsequente / quo etiam fit / vt sinonimitas reperta inter maiorem extremitatem in añte / ⁊ ipsam met in ꝯñte / sit intrinseca: ⁊ idem dicendum est de minori.

Ex quibus clare infertur in prima figura in omnibus eius modis reperiri sinonimitatem intrinsecam iter subiectum maioris ⁊ p̄dicatum minoris totaliter vl' ꝑtialiter. Primũ erit qñ mediũ vtrobiq; erit totale extremum. Secundum qñ in vna fuerit extremum partiale. Ratione autem extremitatum sinonimitas erit in modis directe cõcludentibus inter p̄dicatũ maioris ⁊ p̄dicatũ ꝯclõis / īter subiectũ minoris ⁊ subiectum ꝯclonis. In modis autem indirecte concludentibus econtra dicatur.

In q̄rta autem figura sinonimitas ex parte medij attẽdenda est inter p̄dicatum maioris ⁊ subiectũ minoris. Ex pte vero extremitatũ sinonimitas erit iter subiectum maioris ⁊ p̄dicatũ conclusionis: in modis directe concludentibus / in indirecte aũt ecõtra.

In secũda figura ex pte medij / sinonimitas iuenit̃ inter p̄dicata vtriusq; p̄misse: ⁊ inter subiecta earũdẽ ⁊ ambo extrema conclusionis.

In tertia vero vice versa. Nam sinonimitas medij erit inter subiecta vtriusq; p̄misse: ⁊ ex parte extremitatum inter earundem p̄dicata ⁊ vtrunq; extremũ conclusiõis. Et in omnibus his m. elligitur totaliter vel partialiter / modo p̄expositꝰ / seruatisq; omnibus conditionibus aliis sillogisticis. Omnis autem sinonimitas preter supradictas / extrinseca censenda est / vtpote ex cui' variatione vel obseruatione nõ dependet essentia sillogismi.

Uerum pro hac simili forma perfectius cognoscenda p̄sertim quoad idquod ad hanc materiam ptinens videtur / propono aliqua dubia.

Primum / an termini diuini sint eiusdem forme cũ t̃ris creaturarũ? Ad hoc dubiũ quadruplex est respõdẽtium opinio. Due sũt medie: ⁊ due extreme / Prima extrema respõdet negatiue / asserens nullum terminum diuinum esse eiusdẽ forme cum terminis creaturarum: immo aliqui voluerunt dicere / quodlibet genus sciẽtie vendicare sibi peculiarem logicã. Alia extrema opinio respondet absq; distinctione affirmatiue conceditq; regulas philosophi instantiam pati in terminis diuinis / ac ꝑinde affirmat regulas p̄dictas nõ eẽ ad diuina extendendas / Quarum aũt inter has mediantium prima distinguit / vel tales termini sumuntur complete: vel incomplete. Si primũ sunt eiusdem forme / si secũdum minime. Secunda distinguit sic / vel termini sunt ꝑsonales / vel essentiales Si primum / quales sunt hi pater / filius / spiritus sanctus / ⁊ hi ꝑsona / sunt eiusdem forme qualitercunq; sumantur / Si eẽntiales nullatenus / nisi sumantur complete / quia aliis non seruabitur eadem quantitas. Et

hec vltima nunc communiter tenetur et rationabilior mihi apparet rōne (ī tractatu diuinorū terminorū suprema causa fauente) ponenda.

¶ Secundū / an termini relatiui sint eiusdē forme cum terminis absolutis? Ad hoc respondetur affirmatiue quo ad relatiua identitatis siue sint substātie siue accidentis. Quo ad vero relatiua reciproca et relatiua diuersitatis respondetur negatiue. Et rō est / quia relatiuum reciprocum habet suppositionem depēdētem ab añte: et relatiuum alietatis includit reciprocū: ac pinde nō sunt eiusdē forme cū alijs. Nec ppterea sequit has copulatiuas eē eiusdē forme: s. omnis homo currit et ille mouetur: et omnis equus currit et leo mouetur: licet prima vnius pars sit eiusdem forme cum prima parte alterius et secunda cum secunda. Non tamen tota cum tota / quia in prima est sinonimitas aliqua. s. inter subiecta suarū cathegoricarū q̄ nō est in secunda. Bene tamen esset secunda eiusdē forme cum prima si poneretur li equus in subiecto secunde cathegorice. Et hoc dico si communis opinio teneatur de suppositionibus relatiuorum substancie idētitatis / nō aūt tenēdo quod in pñis dixi de distributione talis relatiui quia tunc deficeret quantitas / rōne suppositionis diuerse. Amplius aduerte esse sinonimitatem intrinsecam inter relatiuum alietatis et suum añs. Unde iste non sunt eiusdem forme / omnis homo et alius homo sunt / omnis equus et alius leo sunt. Bene tñ iste / ois equus et ali' equ' sunt / cū pma.

¶ Tertium / an terminus includēs aliquod sincathegorema vle sit eiusdem forme cū alio id non includēte / vt est li semper / vbiq3 / et alij termini huiusmodi? Ad hec respondetur negatiue. Unde si li. b. imponatur ad significandum tantum sicut / omnis hō / non esset eiusdem forme cum alijs tmis. Et intelligo hoc li ois non effecto parte extremi. Rō est / quia non est eadem quantitas:

¶ Quartū / an terminus absolutus sit eiusdē forme cū cōnotatiuo et abstract' cū cōcreto? Ad hec ambo respondetur affirmatiue:

¶ Quintū / an terminus singularis numeri non collectiuus sit eiusdem forme cum termino collectiuo cuiuscunq3 numeri / et cum nō collectiuo pluralis numeri? Itidem ad hoc respondetur affirmatiue. ¶ Sed cōtra / ergo iste ppositiones nō opponūtur formaliter / petrus est homo / petrus nō est homo: pñā tenet / q̄a iste sunt eiusdē forme / brunell' ē equ' / brunellus nō est equi / et sunt ambe vere. Rñdetur negādo pñam / cuius rō ē quia nō seruat sinonimitas in secūdis inter earū pdicata: q̄ ē inter pdicata pmarū / bñ tamē cōcedo has eē eiusdem forme / petr' est hō / brunellus est equi.

¶ Sextum / an complexum vnice sumptum sit eiusdem forme cum complexo nō vnice sumpto? Respondetur negatiue / tum quia non seruaretur numerus. Nā cōplexum vnice sumptum reputatur vnicus tmis et nō vnice plures: tū q2 nō seruaret q̄ntitas / eo q cōplexū pōt vnica restrictione restringi: non autē non vnice sumptum.

¶ Septimum / an complexum vnice sumptum sit eiusdem forme cum termino incōplexo? Dicitur q sic. Unde sunt iste eiusdem forme / hō currit / equus hominis currit.

¶ Octauum / an complexum vnice acceptū habens aliquod signum effectum partem extremi sit eiusdem forme cum alio complexo etiam vnice sumpto nō habente tale signum? Idem dubium accidit / quādo copula implicationis non tenetur eodem modo quia. s. in vna negatur / et in alia affirmatur: vel q̄a vna est d' presenti / et alia alterius tēporis. ¶ Ad hec omnia doctores aliqui respondent affirmatiue / eorumq3 ratio est / quia tunc acceptio vnica reputatur vnicus terminus / ac pinde non ad partes sed ad totum respiciendum est. Alij aūt oppositum sentiunt / quod ī primo tractatu secutus sum. Fateor tamē (tēta prima opinione) nō posse iustari alicui consequentie / si cetere conditiones seruent. ¶ Sed cōtra / ergo ista cōsequentia nō erit formalis / omnis homo ē homo qui est: petrus est homo: ergo petrus est homo qui est: consequēs est falsum quia est in darij: pñā vero liquet quia nō valet in simili / omnis equ' ē equus qui est: brunellus est equus / ergo brunellus ē equus qui fuit. Respondetur negando pñam / quia non seruatur sinonimitas inter maiorem et extremitatē positam in añte et pñte in secunda pñā / q̄ est in prima. Bene tamē concedo has propositiones esse eiusdem forme / petrus est homo qui est: brunellus est equus qui fuit. Uñ aliud ē vnū tmn eē eiusdem forme cū alio / et esse sinonimum cum illo.

¶ Nonum / an complexum vnice sumptū / habēs aliquod signum nō effectum partem extremi / sit eiusdem forme cum alio nō habēte tale signum vel cum habēte dum tñ sit pars extremi? ¶ Ad hoc (ut mea fert opinio) respōdetur negatiue / maxime vel ob hoc / q tūc fiat de acceptione vnica nō vnica virtualiter. Mihi equidē videtur non esse intelligibile signū aliquod posse poni inter partes acceptionis vnice q̄n efficiatur pars totius aggregati vnice sumpti: quod si oppositum facere volueris velis nolis facis ex vnica acceptione nō vnicā: quod multotiens dialecticos decepit / eo q plurics acceptio vnica equipolleat non vnice / et ecōtra / vt videre est in istis aggregatis (eq' hominis / et hominis equus / que cum copula temporis presentis affirmatiue mutuo se inferunt / hoc tñ eis cōuenit p alterā et nō p se: si. n. eis p se cōueniret respectu cuiuscunq3 copule q̄litercunq3 sumpte eis cōueniret. Differūt tamen inter se semp / licet eorum differentia nō vbiq3 neq3 semp elucescat. ¶ Et confirmo hoc q̄rens / an dicēdo / omnis homo currit / possit aliquis accipere li / omnis homo / vnice et q li omnis nō efficiatur pars subiecti: et si potest det mihi differētiam inter illud aggregatum quādo sumitur vnice et nō vnice. Certe crediderim eam nō eē reperibilē. Ut forsā dices tale aggregatū nō posse sumi vnice. ¶ Sed cōtra / nō repugnat tale aggregatū singularizari / aut determinari signo vli: igitur. Antecedēs pz / qr possum dicere / hoc omnis homo currit / nullum ois homo currit. Et psuadetur ēt in li nō homo / vbi li non / potest teneri negatiue et infinitanter. Nam secundo modo sumitur vnice (psertim tenēdo tale aggregatū subordinari conceptui complexo) et si nō teneatur pre supponat / q̄a fieri potest. Dixi quin efficiat pars toti' aggregati q̄a gratis cōcesserim ipsum signū posse nō fieri ptem partis ipsius aggregati / vel extremi. Ut hic est videre / homo qui non est albus est animal. Ubi li non / efficitur pars totius huius extremi / homo q̄ nō est albus / et nullius partis ipsi' ē pars: sicut vnitas est pars binarij q̄ tamē nō est pars alicuius partis binarij. ¶ Et cōfirmat veritas respōsiōis / quia si sec' esset iste nō contradicerent formaliter / brunellus hominis currit: brunellus hominis non currit. Hoc li-

quet qui a iste non contradicunt / petrus cuiuslibet angeli currit: petrus angeli non currit: q̄ tamen sunt eiusdem forme cum primis: Prima pars patet / quia casu quo petrus ab aliquo angelo possideatur τ ab aliquo non τ currat / ambe sunt false / q̄ autem sint eiusdem forme patet / quia nulla conditio deest: non enim abest quantitas / τ qualitas / τ copularum similitudo: non ordo / neq; numerus / neq; toties. Omnia hec patent: quia si hoc esset / esset ex parte subiecti / sed hoc nō: eo q̄ ad totum τ non ad partes est aspiciendum: neq; sinonimitas variatur: eo q̄ presupponitur li cuiuslibet non effici partem subiecti: ac proinde eius significatio non variabit significationem totius subiecti: eo q̄ talis significationis nō sit pars: Si autem velis dicere tale signū variare suppositionē ptis ergo iā respicis ptes sicut i nō vnica acceptiōe: ergo nō differt tale aggregatum ab ea nisi vocaliter.

¶ Decimum / an complexum vnice captum cuius vna pars est terminus singularis sit eiusdem forme cum alio cuius omnes partes sunt termini cōmunes? Ad hoc respōdent quidam negatiue hac sola ratione ducti vz: quia aliter sequeret̄ has ꝓpositiones nō cōtradicere formaliter / quilibet equus sortis quilibet equus ipsius met est: aliquis equus sortis aliquis equus ipsius met non est: cōña tenet / quia iste non cōtradicunt / quilibet equus hominis quilibet equus ipsius met est: aliquis equus hominis aliquis equus ipsius met non est: τ tamē essent eiusdē forme cum primis: Prima pars patet casu quo cicero habeat duos equos quorum vnum communicet platoni / τ alterum sorti. Nam sic ambe sunt vere vt patet descendendo sub terminis casū: inchoando descensū a li equus. Sed me fugit quid isti responderent quare quādo vna pars acceptionis vnice est termin⁹ singularis est aspiciēdum ad partes τ ad totū: τ nō quādo omnes sunt termini communes licet in vna distribuat̄ vna pars τ non in alia / siue in vna ponat̄ copula presentis τ in alia futuri. Si ratio ē quia est vnica acceptio. Hoc semper debet fieri / si alia causa est ergo accidit acceptioni vnice sic vel sic considerari: ergo diffinitio accidit diffinito / vl' differentia essentialis eius cuius est differentia. Neq; arbitror recipiendum esse dictum eorum q̄ dicūt q̄ quando acceptio vnica est antecedens relatiui reciproci nō posse sumi vnice / quia etiam sumatur non vnice cum acceptio vnica τ non vnica inter se repugnēt. Dicitur ergo nō referre partem acceptionis esse terminum singularem vel communem ad hoc q̄ talia aggregata iter se sint eiusdem forme. Nisi taliter ponat̄ terminus singularis q̄ totum aggregatum fiet discretū: vt si dicam / ens quod est petrus / quia tale aggregatum nō est eiusdem forme cum isto / ens quod est homo quia in eis non seruatur eadem quantitas.

¶ Undecimo / an terminus infinitus sit eiusdem forme cum finito? Ad hoc videt̄ mihi dicēdū: q̄ quādo negatio infinitat simpliciter est eiusdem forme: non autem quando infinitat secundum exigentiā contradictionis. Teneo enim negationem vtroq; modo infinitare posse τ non semper vno modo vel semper alio modo: licet in communi modo concipiēdi infiniter simpliciter. Prima pars asseritur quia in presenti non videtur mihi posse dari instantiā. Secunda vero probatur q̄ iste sillogismus est bonus / omnis homo fuit currens / omne risibile fuit homo: ergo currens risibile fuit: cui instaretur sic in simili / omnis equus fuit non currens: omne hinnibile fuit eq⁹ ergo nō currens hinnibile fuit: nam casu quo nūc omnes equi currant τ ante nūquam currerēt / antecedēs est verum τ nō consequēs. Bonitas aūt primi sillogismi patet / quia est in baralipton.

¶ Duodecimū / an terminus ampliatiuus sit eiusdem forme cum non ampliatiuo? Ad hoc rūdetur negatiue. At si dicas pōt fieri vt talis virtus ampliandi impediat̄: respōdeo tūc esse eidem iudicii ꝯ eo τ de non ampliatiuo.

¶ Tertiumdecimum / an quodlibet aduerbium sit eiusdem forme cum quolibet aduerbio / τ q̄libet ꝓpositio cū quacunq; alia ꝓpositione. Itidem q̄ritur de coniuntionib⁹ τ interiectionib⁹ Pro aduerbiis nota eorum aliquā reperiri inter q̄ est specialis repugnantia vel sequela vt sunt li necessario / impossibiliter / τ talia nō sunt eiusdem forme cū aliis. Alia sūt q̄ sic inter se non repugnant neq; ꝓprie includunt aliquam vniuersalitatem aut particularitatem / sicut li sapienter / fortiter / τ alia huiusmodi. Et omnia talia sunt iter se eiusdē forme. De prepositionibus respondetur affirmatiue. De coniuntionibus negatiue / vt patet de li τ / τ li vel. De interiectionibus / pars affirmatiua tenenda est.

¶ Quartumdecimū / an li inter quādo sumitur prepositionalr̄ sit eiusdem forme se cum quando sumit̄ aduerbialiter? Ad hoc respōdetur negatiue. Nam q̄ndo sumitur prepositionalr̄ nō includit categorema / sed bene quādo sumitur aduerbialiter: q̄d aūt sit sumi sic vel sic dictum est in paruis. Idem dicat̄ de omnibus aliis prepositionibus q̄ vtroq; modo possunt sumi. Si vero sint aduerbia habentia inter se oppositionem / vel a quorum vno ad aliud est consequentia bona formalis / tunc sunt inter se eiusdē forme quando taliter vni eorum apponitur negatio vt alteri equipolleat secundum communem opinionem. Unde iste ꝓpositiones sunt eiusdem forme / homo necessario currit / homo īpossibiliter nō currit; sed si hoc teneatur opportet etiam dicere has esse eiusdem forme / omnis homo est animal / nullus equus non ē substantia / quod multi non concederent / eo q̄ sint plura sincathegoremata in vna / q̄ in alia: nisi dicatur hoc esse formaliter sed non equiualenter / dic ergo vt tibi libuerit: certum tamen hoc est q̄ sustinendo primum dictum nunq̄ consequētia aliqua bona patiet̄ ob hoc solum instantiam.

¶ Quintū decimum / an copula absoluta a tpe sit eiusdem forme cū nō absoluta? Videt̄ mihi q̄ non / siue absolutio a tpe idem sit q̄ nullū tempus importare: vel omnes temporum differentias importare sub disiunctione / siue non.

¶ Decimumsextum / an li necessario quando dicit necessitatē logicam seu absolutam sit eiusdē forme cum li necessario quādo importat necessitatem phisicam vel conditionatam seu ex suppositione? Et idem dubitatur circa li possibile quando dicit possibilitatem logicā vel absolutam: τ quando importat possibilitatem phisicam / vel quando dicit dei potentiam ordinariam: vel quando solum dicit potentiam ad id quod est vel erit? Ad hec respondetur negatiue. Unde iste due ꝓpositiones / deus possibiliter non creauit adam / deus possibiliter non creauit adam / non sūt eiusdē forme si li possibiliter teneat̄ diuersimode τ vna ē vera τ reliqua falsa.

¶ Decimumseptimum / an diuersitas generis grammaticalis impediat similem formam. i. an terminus masculini generis sit eiusdem forme cum fo vel cum terminis aliorum generum? Ad hoc respondetur affirmatiue.

¶ Decimumoctauum / an variatio pronominum in oībus et verbis impediat similitudinem forme? Respondetur quod non. Unde iste ɔñe sunt eiusdem forme / sortes currit / ergo homo currit: ego curro / ergo homo currit: tu curris / ergo homo currit. Nolo tamen dicere aliquam earum esse formalem / quia nulla ē talis: sed quod inter se sint eiusdem forme: Et intelligo hoc si hoc solum mutetur. Nam iste non erunt eiusdē forme / homo currit: ergo animal currit / ego curro: ergo animal currit: quia li homo supponebat communiter: et li ego discrete. Etsi sint plures homines quorum quilibet dicat vere: ego curro: li ego pro oib⁹ illis supponet sed accipit equiuoce licet pro quolibet seorsū stet discrete et vniuoce.

¶ Decimūnonū / an impediat similitudinē forme quod vna ppositio sit in mēte et alia in voce vel scripto? Ad hoc respondetur quod non immo dicitur quod tūc non inconuenit quod varietur genus suppositionis. Nā iste due ppositiones / homo est nomen: et animā ē participium si vna sit in mente et alia in voce sunt eiusdem forme: et termini existentes in mente supponunt personaliter pro vocibus cum eas pprie significent: et termini existentes in voce vel in scripto stant materialiter. Et hoc dictum intelligo tā d' mentali vltimata quā d' non vltimata. Et hec in pñenti sufficiat de similitudine forma dubitasse.

¶ Unum tamen hic summe notandum esse volo / quod aliud est conferre vnam ppositionem cum altera ad cognoscendam earum similitudinem in forma: et aliud comparare plures ppositiones ex vna parte pluribus aliis ex parte altera: vt accidit quando plures ppositiones constituunt vnam oppositionē / aut ɔuersionem / aut ɔñam: et hoc vt cognoscatur / an oppositio seu ɔña cōstituta ex primis ppositionibus sit formalis necne. Aliud inquā est. Nā ad pmū sufficit inter duas ppōnes reperiri cōditiões positas in p.tr. Ad secūdum autem requiritur easdem cōditiones reperiri inter quamlibet ppositionem vnius ɔñe et quālibet alterius: et insuper quod tota cōsequentia sit similis forme cum tota consequentia. Plus enim ad hoc secundum quā ad primum requiritur / vt patet in his aggregatis / omnis homo legit: sortes est homo: ergo sortes legit / omnis equus currit: fauelus ē leo: ergo petrus ambulat. Nam prima ppositio aggregati secūdi est eiusdem forme cum prima primi: et secūda secundi cum secūda primi: et tertia cum tertia: non tamen tota cōsequētia cum tota ɔña. Nam alique sinonimitates reperiuntur in tota prima ɔña que non reperiuntur in secunda. Similiter iste due copulatiue / leo est currens et equus est ambulans / et lepus est comedens et aquila est volans: nō sunt eiusdem forme / quia li est in prima cathegorica prime copulatiue vniat pro tota hora / et in secunda li est vniat pro mediate ei⁹: et in secunda faciat econtra: scilicet quod li / ē prime sue cathegorice vniat pro medietate: et 2. ē / pro tota: et tñ quālibz pars vnius est eiusdē forme cū quālibz pte alterius: igit.

Sequitur textus.

PRima figura nouē habet modos. Primi quatuor modi cōcludunt directe: reliqui vero quinqz concludunt indirecte. Directe concludere est maiorē extremitatem predicari de minori in cōclusione. Indirecte concludere est minorē extremitatem predicari de maiori in conclusione. ¶ Nota duas regulas / quarum prima tantum conuenit prime figure quo ad quatuor primos modos: et tertie quo ad omnes. Secunda etiam conuenit tantum prime figure quo ad eius quatuor primos modos: et secūde figure quoad omnes. Prima regula talis est / minore existēte negatiua nihil sequitur. Secūda regula est / maiore existente particulari nihil sequitur. Barbara primus modus / constat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis: vniuersalem affirmatiuam directe concludentibus: vt / oē animal ē substātia: ois hō est animal: ergo ois hō ē substantia. Celarent / secundus modus cōstat ex maiore vniuersali negatiua: et minore vniuersali affirmatiua: vniuersalem negatiuam directe concludentibus: vt / nullū animal est lapis: omnis homo est animal: ergo nullus hō est lapis. Darij / tertius modus constat ex maiori vniuersali affirmatiua: et minori pticulari affirmatiua directe pticularē affirmatiuā cōcludētibus: vt / oē aīal est substātia / quidā hō est animal: ergo quidam hō est substantia. Ferio / quartus modus constat ex maiori vniuersali negatiua et minori particulari affirmatiua: particularem negatiuam directe concludentibus: vt / nullum animal est lapis: quidam homo est animal / ergo quidam homo non est lapis.

Sequitur glosa.

IN textu isto .p.h. assignat modos prime figure / dicens eos esse nouem / quorum primi quatuor directe / reliqui vero indirecte cōcludūt. Pro quo sciēdum. Primo / quod quando dicitur in textu / directe concludere esse maiorem extremitatem pdicari de minori in conclusione: intelligitur totaliter vel partialiter. Exemplum primi / omnis leo rugit: album est leo: ergo album rugit. Secundi / cuiuslibet angeli equus ē animal: gabriel est angelus: ergo gabrielis equus est animal: Proportionabiliter explanari debet quid sit īdirecte cōcludere et hoc etiam ex ante dictis elici potest. ¶ Amplius proponit duas regulas petrus hispanus necessarias / quarū prima deseruit prime figure quoad ei⁹ quatuor modos: et tertie quoad omnes. Secunda vero deseruit prime etiam quoad ei⁹ primos

quatuor modos: et secunde quo ad omnes. Earum autē prima est: Minore existēte negatiua nihil sequitur. Ratio autē regule est / quia si minor est negatiua / vel maior similiter est negatiua: et tūc argueretur ex puris negatiuis / vel est affirmatiua: et tūc vt cōmuniter eius predicatum (p̄sertim secundum antiquos) non distribuitur: et cum cōclusio debeat esse negatiua arguetur a non distributo ad distributum ex parte maioris extremitatis. Ut patet hic / omnis equus est hinnibilis / nullus homo est equus: ergo nullus hō est hinnibilis: cui instabitur sumpto / li animal / pro maiore extremitate. Quo fit vt hoc defectu excluso sit bona / vel quia maior extremitas est terminus singularis: vel quia distribuitur in aῆte: vel nō distribuitur in ꝯῆte. Exemplū primi / omnis homo est sortes: equus nō est homo: ergo equus nō est sortes. Secundi / omnis homo omne animal est: sortes non est homo: ergo sortes non est animal. Tertij / omnis equus est substantia: homo non est equus: ergo homo substātia nō est: vel homo nō omnis substantia est. Secunda regula est. Maiore existente particulari nihil sequitur. Huius ratio est quia si maior est particularis medium in maiori non distribuitur neq̃ distribuitur in minori per p̄cedentē regulam primam: igitur argueretur ex puris particularibus: et in secunda figura argueretur a non distributo ad distributum. Nam si maior semper est particularis eius subiectum non distribuitur: et in ꝯclusione distribuitur quia est p̄dicatū ꝓpositionis negatiue: igitur. Cū si p̄dicti defectus excludātur nullū impedimentū erit vt nō sequatur formaliter conclusio: et ex dictis exempla patere possunt.

¶ Amplius in textu ponuntur quatuor modi. Pro quorum elucidatione sciendum / in qualibet dictione aliquem modum significante / reperiri tres vocales per quas designantur tres ꝓpositiones / ex quibus sillogismus per talem dictionem designatus cō ponitur: et si alique alie affuerint tātū metri gr̄a ponuntur et nō aliter. Tres aūt prefate vocales debēt sumi ex vna istarū quatuor. s. a / e / i / o / quarum significata colligūtur ex his versibus. Asserit. a: negat. e: sunt vlr ambe. Asserit. i: negat. o: sunt particulariter ambo. Et quecunq̃ vocalis posita in primo loco significat p̄mam premissam / et in secundo loco secundam / et in tertio conclusionem. Unde collige hāc dictionem / barbara / significare quēdā sillogismum componendum ex trib⁹ vniuersalib⁹ affirmatiuis. Proportionabiliter dicatur de alijs tribus: quorū etiā intellectio satis explanatur in textu.

¶ Sciēdum vltra / hos quatuor modos primos eē omnium p̄fectissimos / vtpote qui immediate aut per dici de omni aut per dici de nullo regulātur / Barbara / et Darij / per dici de omni Celarent et Ferio per dici de nullo: Reliqui vero imperfecti / seu non tā euidentes sunt / reliqui inq̃ et huius et secunde et tertie figure. Ac proinde ad hos quatuor nō immerito (vt euidētius appareant) reducuntur. Quorum reductio in eorum elucidatione clarescet. Nunc autem post p̄dictas omnes conditiones vniuersales et communes operepretium erit aliquot argumenta ꝓponere quibus p̄euntibus in logica tirunculi vtcunq̃ edoceant vniuersalia ad singularia applicare: quod non parue difficultatis est / teste Auerroi dicente. Res vniuersales dum trahūtur ad particularia recipiunt tātam diuersitatem quam enarrare est impossibile. Seruabitur autem ordo hic / videlicet / vt arguēdo cōtra quēlibet modum primo ponātur sillogismi constituti ex extremis simplicibus / secundo / cōpositi ex complexis vnice sumptis / tertio ex non vnice sumptis / quarto / ex copulatis / quinto / ex disiunctis: sexto ex conditionatis. De constitutis autem ex exponibilibus / ex modalibus / ex signis incompletis / ex relatiuis / ex terminis infinitis / fient q̄stiones particulares. Nō autem volo intelligi me cōtra quemlibet modum circa hec omnia sillogismos formaturum. Sed q̄ inter argumenta q̄ formāda sunt p̄fatū ordinē sum seruaturus.

¶ Sed ante q̄ argumēta ꝓponantur visum fuit congruum obiter enarrare qui t[er]mi valeant sumi ꝓ medio in sillogismis conficiendis et qui nō. ¶ Pro quo ponitur hoc gn̄ale fundamentum clarissimum.

¶ Nullus terminus (quo bis sumpto in aliquibus duabus ꝓpositionibus essentialiter et itrinsece committitur aliquis defectus cōtra conditiones cōnexionis: aut cōtra earum generale fundamētum) potest esse medium in sillogismo. Dixi essentialiter et intrinsece. i. q̄ nō stet talem terminum bis sumi quin cōmittatur talis defect⁹. Cū si tali defectui aliquādo obuiare possimus excluso defectu valebit.

¶ Ab alijs autē ponitur regula hec. Sub nullo termino sub quo nō licet descendere copulatiue complete licet subsumere quam (et si vera sit) non proposui tanq̄ fundamentum: eo q̄ nec vlīa nec propria sit: tū quia non conuenit terminis singularibus: tum quia proprie loquendo subsumptio in sola prima figura reperitur. Regula tamē sub hoc sensu intelligenda venit: videlicet: q̄ si nullo modo sub aliquo termino valet descensus minime valet subsumptio: et si aliquo modo valet eo modo valebit subsumptio. Ex p̄mo th̄ fundamento elicio regulas.

¶ Prima / nulla pars acceptionis vnice p se et vestitc / valet sumi ꝓ medio. Hoc patet quia variabitur acceptio vnica et vertetur in nō vnicam quippe cum tale aggregatum iam non sumatur in vi vni⁹ termini sed plurium. Dixi per se quia per accidēs nō erit inconueniens: vt accidit quādo vnica acceptio equipollet nō vnice de forma acceptiōis tīorū. ¶ Et cōfirmatur hoc q̄ sub ptib⁹ acceptionis vnice p se etiam non licet descendere.

¶ Secunda / terminus positus in conditionalibus formaliter vel virtualiter nō potest sumi pro medio in ordine ad totam conditionalem: vt non valet / si omnis homo currit omnis homo mouetur: et petrus est homo: ergo si petrus curreret omnis hō moueretur: Defectus enim duplex interuenit. s. intrinsec⁹ et extrinsecus. Intrinsecus est quia extremitates oluo ꝓ diuersis sumuntur quod est cōtra fundamentū generale: immo vna extremitas ꝓ aliquibus et alia pro nullis vnitur cum medio. Hoc explicatur sic / quia termini positi in conditionalibus non dicunt vel non requirunt existentiam: quia conditionalis nihil ponit i esse. Unde ista est vera / si chimera currit / chimera mouetur. Et quando subsumitur / semper aliquo modo ponitur aliquid inesse vel affirmatur vel negatur absolute. In conditionali autem minime sed sub conditione. Extrinsecus autem est quia semper variatur appellatio coniunctionis illatiue: variato siquidem aῆte vel consequente ꝯsīe alicuius: variatur illatio: ac proinde appellatio dictiōis talē illationē denotātis. Et cōfirmatur q̄ sub t[er]mis positis in cōditionalib⁹ non licet i ordine ad totā descēdere taliter q̄liter in p̄ma parte paruorum dictum est.

¶ Tertia (que infertur ex ista) est: terminus sequens dictionem reduplicatiuam non potest esse medium / eo quod ex tali termino cum predicato constituatur quarta exponens que est conditionalis. Et non valet / omnis homo in quantum rationalis est risibilis: omne album est risibile: ergo omnis homo in quantum album est risibilis.

¶ Quarta / nullus terminus inferens vel illatus positus in conditionato potest esse medium. Ratio est / quia itur contra fundamentum generale / vt patet hic / omnis equus est leo si est leo: et omnis leo est substantia: ergo omnis equus est leo si est substantia vbi sumitur pro medio terminus inferens. Nam medium in maiori non verificatur de extremitate pro aliquo supposito pro quo verificatur in minori. Non enim minor est vera nisi ratione totius conditionari / siue sumantur vnice siue non vnice. Et si diuisiue sumitur idem est iudicium ac si sumeretur in sensu conditionali. Summe ergo notandum conditionatum nullam suam partem ponere in esse quantumcunque sumatur vnice: licet bene ponat id pro quo totum cathegorematice supponit: sicut conditionalis nec ponit antecedens nec consequens: licet ponat bonitatem illationis / quo sit omnes tales premissas esse inhabiles. Insuper et in conclusione variatur appellatio illius dictionis si suo modo / sicut dictum est de conditionalibus / exemplum de termino illato patet hic / omnis filius si est deus est filius: omnis homo est filius: ergo omne creans si est deus est filius. Nam casu quod nullus homo sit preter filium dei instat: et de hoc vide amplius in Paris. Quilibet alius terminus mundi potest esse medium dummodo caueantur defectus omnes intrinseci: et potest inferre vnionem aut diuisionem extremitatum in conclusione si errores illationis excludantur. Nunc ad argumenta deueniendo. Arguitur primo contra primum modum.

¶ Primo sic non valet / omne dormiens est homo: et omnis leo est dormiens: ergo omnis leo est homo: et tamen arguitur in barbara igitur. Minor est nota / et maior probatur posito li est / in vtraque premissa vnire pro vna hora: quelibet premissa est possibilis: ergo antecedens est possibile / et consequens constat esse impossibile: igitur. Forsan fateberis quamlibet partem esse possibilem et negabis inde sequi totum antecedens esse possibile / eo quod ambe partes sunt incompossibiles. ¶ Sed contra / posito quod in prima medietate hore soli homines dormiant: et in secunda soli leones / quelibet pars est vera: ergo ambe partes sunt compossibiles. Forsan concedes quamlibet partem esse veram in aliqua parte hore non tamen in tota hora. Sed contra / hora est totum successiuum: ergo quicquid est in parte hore illius est in tota hora.

¶ Ad argumentum bene responsum est vsque ad hoc vltimum. Pro cuius solutione sciendum posse aliquid esse in aliquo tempore vel loco dupliciter. Vno modo adequate / alio modo inadequate: sic aliquid est in tempore aliquo adequate quando res mensurata tempore non excedit a tempore nec tempus a re mensurata: et hoc modo non quicquid est in parte temporis potest dici esse in toto tempore nec econtra. Inadequate vero potest dici aliquid esse in tempore aliquo quando est in aliqua parte illius temporis. Proportionabiliter potest dici de loco / tunc dicitur ad possibilitatem copulatiue requiri omnes partes esse compossibiles pro eadem mensura temporis adequata. ¶ Sed contra li pro facto casu si dicatur sic / omne dormiens in .b. tempore est leo: et omnis homo in .b. tempore est dormiens: igitur omnis homo in .b. tempore est leo: antecedens est verum et consequens falsum vt patet descendendo vtrobique sub li tempore stante determinate: igitur solutio nulla. Nec sequeretur si in presente li tempore staret confuse: necesse remoueretur distributio subiecti. ¶ Ad hoc dicitur (admisso li tempore restringere subiectum et predicatum taliter quod in descendentibus signato vno tempore singulari restringatur li dormiens / ad solum standum pro dormiente in illo singulari tempore) quod premisse sunt inhabiles / eo quod in medium nullibi distribuitur complete. Nam in maiori vbi solum distribuitur / distribuitur sub disiunctione vt patet per descensum. Eodem defectu laborant he premisse / hominis quilibet equus currit / omne album est equus .b. ergo hominis quodlibet album currit. Nam casu quod aliqui equi sint albi et aliqui nigri / et omnes possideantur ab hominibus: et nigri omnes currant / et non albi / antecedens est verum et non consequens: et appositum li .b. medio in minori vt stet restricte sicut in maiori. Vnde licet concedam tibi quamlibet partem esse veram in illa hora inadequate non ob hoc habebis possibilitatem antecedentis probatam et multo minus veritatem. Nam ad eius veritatem est requiritur veritas cuiuslibet partis pro eodem tempore adequate. ¶ Sed contra hoc replicatur posito quod li est in maiori vniat solum pro medietate hore et li est in minori pro alia medietate: antecedens est verum et consequens falsum: vt liquet et nullus defectus interuenit. Respondetur negando minorem: medium enim verificatur pro aliquo vbi non distribuitur pro quo non verificatur vbi distribuitur. ¶ Idem dicendum est si ponatur copulam maioris vnire pro medietate hore: et copulam minoris pro tota: Sed contra hoc vltimum arguitur copulis sic vnientibus dabitur quedam premissa eiusdem forme cum ista que bona sit / ergo hec est bona. Aūs patet: quia ipsemet premisse posito casu econtrario .s. quod copula maioris vniat pro tota hora: et minoris tamen pro medietate / inferunt formaliter aliquam conclusionem: ergo et in casu predicto. Ad hoc negatur sic illas premissas esse eiusdem forme. Non enim in eis seruatur ordo copularum in secunda sicut in primis. ¶ Sed contra / admissum est in hoc vltimo casu dictas premissas posse inferre aliquam conclusionem / et hoc est falsum: igitur: prima pars liquet / secunda probatur: quia vel li est in conclusione vniet pro tota hora vel pro parte. Si primum arguitur a non amplo ad amplum cum distributione ex parte minoris extremitatis. Si secundum arguitur ab amplo ad non amplum affirmatiue et sine distributione ex parte maioris extremitatis.

¶ Ad hoc respondetur ex illis premissis sequi hanc conclusionem / omne .a. leo est homo: vt li .a. restringat li leo / tantum vt solum stet pro leonibus existentibus in medietate hore: et li est / debet vnire pro tota hora. Vel conclude sic / ergo omnis leo qui est in mediate hore est homo / supposito quod / li qui est in medietate hore / sumantur sincathegorematice idest vt solum ponatur ad restringendum: et tunc sicut conclusio est falsa ita et maior. Nam cum copula maioris vniat pro tota hora / li dormiens distribuitur pro omni dormiente in illa hora ac per inde signatis leonibus dabuntur partes singulares false.

¶ Ex solutione huius argumenti et replicarum eius habes esse inconueniens copulas premissarum vnire pro non diuersis temporibus / etiam si medium vtrobique distribuatur / vt septima conditio suprapposita asserit. Et quod taliter vniat copula premisse vbi medium non distribuitur quod verificari possit pro aliquo tempore .l. pro aliqui

bus suppositis pro quibus non verificatur premissa vbi me
dium distribuitur. Non est: quia in hoc itur contra funda
mentum generale. Non. n. extremitates verificantur
pro eisdem suppositis medii: sed pro omnino diuersis
et pro temporibus diuersis. Et valde notabis hoc vt in=
numera argumenta diluere valeas. Unde hic sillogismus
est nullus / omne preteritum est nigrum: omne album
est preteritum: ergo omne album est nigrum: posito / quod
li est / in maiori / restringat li preteritum pro eo quod
fuit et est / nam casu quo omnia entia que sunt et fue=
runt sint nigra et fuerint aliqua que fuerunt alba et mo
do non sint / antecedens est verum et non consequens.
Nam sensus maioris est / omne quod fuit et est nigrum.
An autem ista restrictio ibi reperiatur ex beneplaci=
to logicorum vel ne / dicetur in secunda parte paruorum.
¶ Sed contra / bene valet / nullum preteritum est album: omnis
homo est preteritus: ergo nullus homo est albus: et tamen committit
idem defectus: igitur. Forsan dices illud non esse incon
ueniens in sillogismis negatiuis. Sed contra non valet /
nullum preteritum currit: cuiuslibet angeli leo est preteritus:
ergo cuiuslibet angeli leo non currit. Nam casu quod nullum
ens quod fuit et est currat et michael habuerit vnum equum
qui iam non est: et in isto instanti presenti creet vnum equum
currentem possessum ab eodem angelo / antecedens est verum et consequens falsum.
Dicitur ergo pro solutione huius replice consequentiam illam
esse formalem: nec esse necesse prefato defectus semper
sortiri effectus suos sicut multi dicunt in aliis sillogis
mis. Secundo dico ibi arguitur ab amplo ad non am=
plum negatiue cum distributione magis ampli / que di=
stributio rectificat in conclusione defectum medii in
minori: que quidem distributio non ponitur in secundo sil
logismo / ac proinde non sequitur: sequeretur tamen si poneretur /
immo etiam valeret posita equa ampliatione. s. si concludere
retur: ergo cuiuslibet angeli leo qui est vel fuit non est cur=
rens. Tertio dico consequentiam non esse sillogisticam et si sit for
malis: nam conclusio non sequitur ratione vnionis extre=
mitatum cum medio / sed quia minor est virtualiter con
stantia maioris cum qua constantia maior infert conclu
sionem. Unde si dicatur sic / nullum preteritum est album:
et omnis homo fuit / sequitur ergo nullus homo est al=
bus. Idem dico de hoc sillogismo / nullum ens quod fuit
est album: omnis homo fuit ens quod fuit: ergo nullus
homo est albus / consequentia. n. sequeretur si solum diceretur in mi=
nori / omnis homo fuit: loquor. n. tenendo hanc esse ve=
ram / omne quod fuit est. Vides ergo bonitatem consequentie non in
niti virtuti sillogistice sed tenere ethimematice. Ex di
ctis similiter habebis iudicare de sillogismo vbi po=
nuntur copule diuersorum temporum simplices et mi=
xte diuersimode / pro quibus facies vt regulariter be
ne concludas quod illa extremitas maioris vniatur in conclu
sione cum minori qualiter fuit vnita cum medio in antecedente. Unde
non valet / omnis leo fuit albus: omne currens est et
fuit leo: ergo omne currens est et fuit albus. Nam casu
quo solum leones sint et fuerint currentes et nunc non
sint albi sed fuerint albi / antecedens est verum et con
sequens falsum / proportionabiliter dices quando est
copula mixta ex vna de preterito et alia de futuro.

¶ Secundo arguitur: non valet / omnis con
conclusio est falsa: omnis conclusio de barbara est con=
clusio: ergo omnis conclusio de barbara est falsa / et tamen
arguitur in barbara: igitur. Minor est nota: sed ma=
ior probatur: quia antecedens est verum et consequens falsum: casu quo solus
dictus sillogismus sit in mundo: igitur. Probatur hoc / quia
vel illa conclusio est vera vel falsa / si primum: ergo
ita est sicut per eam significatur: sed significatur eam
esse falsam / igitur. Si dicas eam esse falsam maior est
vera et minor est vera et conclusio falsa: igitur.

¶ Ad hoc argumentum communiter respondetur
negando maiorem et ad eius probationem negatur consequentia
quia in reflexiuis non inconuenit consequentiam esse bonam et habere antecedens ve
rum et non consequens. Sufficit. n. ibi non posse esse sicut antecedens si
gnificat quin sit ita sicut consequens significat. Mihi autem videtur in ca=
su posito tale aggregatum non esse sillogismum: et potest quin
non componatur ex propositionibus: Teneo. n. nullam
esse propositionem reflexiuam eo pacto quo dicetur in
reflexiuis summa causa fauente. Et hoc probatur de pre
missis talis aggregati sic / ille sunt inintelligibiles / et
non possunt ab intellectu formari: igitur. Antecedens probo /
et pono aliquem intellectum successiue concipientem
illum sillogismum. Et sic arguo / quando adequate con
cipit maiorem non potest concipere totum sillogismum /
et non potest adequate concipere maiorem quin concipiat to
tum sillogismum: ergo concipere talem maiorem est
impossibile: et illud quod intellectus non potest concipe
re est inintelligibile: igitur: probatur autem antecedens pro pri
ma parte sic / successiue concipit sillogismum: ergo conci
pit partem post partem: ergo non totum simul. Item
quando precise est secunda intellectus operatio non est ter=
tia: sed quando solum apprehenditur maior est tamen secunda operatio: ergo
non est tertia ex qua generatur sillogismus / secunda pars
probatur: non potest concipi illa maior nisi sit conclu=
sio obiectiue saltem in intellectu: sed non potest es=
se obiectiue in intellectu / quin totus sillogismus
sit in intellectu obiectiue / cum conclusio dicat respe
ctum ad premissas: igitur. Item in casu posito qualiter intel=
ligam illam conclusionem esse de barbara: nisi saltem
prius natura formem illud aggregatum in barbara?
Eodem pacto potest probari idem de minori. Pro=
portionabiliter etiam potest idem probari de conclu
sione. Nam cum positum sit totum aggregatum suc=
cessiue intelligi prius concipi debet subiectum con=
clusionis quam eius predicatum: et non potest concipi sub
iectum quin concipiatur predicatum: igitur. Hoc proba
tur quia subiectum significat conclusionem / que non potest
esse sine predicato: et nullum aliud potest esse nisi predi
catum ipsius met conclusionis cuius subiectum precise po=
nitur concipi: igitur: habetur intentum. Sed de hoc am
plius in proprio loco.

¶ Tertio arguitur non valet / quicunque di
cit te esse animal dicit verum: quicunque dicit te esse
equum dicit te esse animal: ergo quicunque dicit te es=
se equum dicit verum / et tamen arguitur in barbara igitur:
minor est nota: sed maior probatur: datur antecedens verum
et consequens falsum: igitur: antecedens patet quia secunda pre=
missa est vera casu quo aliquis dicat tibi tu es equus: et pri
ma est manifeste vera: igitur.

¶ Pro huius argumenti solutione premit
tuntur quedam distinctiones. ¶ Prima est / quod il=
la dicta / te esse animal / et te esse equum / possunt sumi
dupliciter. Uno modo materialiter: alio modo signi=
ficatiue. Si primo modo / sensus maioris est / qui=
cunque dicit hanc propositionem / tu es animal / dicit
verum. Minoris vero sensus est / quicunque dicit hanc
propositionem / tu es equus / dicit etiam hanc propositio
nem / tu es animal.

¶ Secunda distinctio est / quod dici vocaliter / con
uenit et vocibus et rebus: Secundum quod conuenit vo
cibus idem est dici quod ore proferri / prout conuenit rebus
idem est quod per vocem significari. Et quod dictum est de di
ci vocaliter potest suo modo reperiri in mentali: nam dici

mentaliter & verbũ producit: τ rē dici mētalr ērē p verbũ mētalr sighari: τ si sit dicere diuinũ respectu creaturarũ ē ipsas creaturas efficere. Uñ dixit scriptura/ ipse dixit τ facta sunt.

¶ Tertia distītio ē q rē dici stat dupłr. Uno mō / sub ꝓprio τ adeq̄tato cōceptu. Alio mō sub cōceptu cōi vł in eadeq̄to totali vł ꝑtiali/ vł aliquo simili mō. Exemplũ dico/ hō currit/ tūc res q̄ ē hō dr sub ꝓprio τ adequato cōceptu. Et etiā dr res q̄ ē aial: nō tn̄ sub conceptu cui subordinat iste t̄s aial/ ac ꝓinde nō sub cōceptu p̄ciso aīs vt aīs est: sed rōne q̄ aial claudit ꝑtiałr i cōceptu hōis. Uñ phs dixit. 2. thopicorum: q̄ dixerit vnũ quodlibz ei. vnā r̄e tn̄ q̄cūqz sit illa quodāmodo multa dixit (q̄a plures cōcept⁹ claudũt i vna re

¶ Quarta distinctio ē q ābe ꝑmisse p̄nt sumi dupłr. Uno mō cōditionałr. Alio mō categorice. Primo mō sensus maioris ē: si aliq̄s ꝓfert hanc ꝓpositionē/ tu es aial/ dicit verũ si tale dictũ sumat mīr: Si vero sighatiue/ ēritiste si aliq̄s dicit/ q tu es aīł/ dicit verũ: τ codē mō pōt dici d̄ minori. Istis p̄missis. Dr q vł tales p̄misse sumūt in sensu cōditionali: vł categorico. Si primũ/ sudistinguo: q̄ vel illa dicta sumunt formaliter vł matr̄. Si primũ/ quidā doctor negat maiorē τ minorē. Mā ꝯña ē bona sed nō sillogistica. Et assignat rō ab eo q̄ tenet d̄ p̄mo ad vltimũ p illā regulā. Quicq̄d añcedit ad añtedēs bōe ꝯñe añcedit ad ꝯñs. Et vult (vt arbitror) dicere te eē equũ/ añtecedit ad q dicere/ te eē aial τ dicere te eē animal añtecedit ad dicere te eē equum: ideo dicere te esse equum antecedit ad dicere te eē animal. Et miratur p̄fat⁹ doctor alios negasse illā ꝯñam esse bonam: Sed mihi videtur non posse cōcedi eā eē bonam quin concedatur q dicēs/ hominem eē equũ/ dicat verum. Hoc sic patet/ quia illa regula quicquid antecedit τc. intelligit in bonis ꝯñtijs: ergo si hec cōsequētia tenet p illā op3 illas cōditionales esse bonas ꝯñas: si sunt bone ꝯñe sunt ꝓpositiones vere: τ sunt antecedentes ad illud ꝯñs: ergo illud ꝯñs est verum/ quod ē manifeste falsum. Ideo dicendum est ambas conditionales esse distinguendas. Unde si quis dicat/ qui dicit te esse animal/ dicit verum distinguo: vel dicit mediante conceptu preciso animalis τ totali/ τ sic concedo. Si vero aliter conditionalis est falsa. Nam qui dicit me esse equum/ non dicit verum: τ tamen aliquo modo dicit me esse animal. Nam qui dicit me esse equum non dicit me esse animal sub conceptu p̄ciso aialis: vel cui ñ animal subordinatur: sed vt dictum est. Ideo non sequit illud ꝯñs: nā in sensu quo maior est vera minor est falsa/ τ in sensu quo maior est falsa minor est vera: cum ergo semp vna earũ sit falsa sequitur eam nō eē bōam ꝯam: τ si vna ꝯña nō est bona: non omnes consequētie intermedie sunt bone: ergo non tenebit per illam regulam. Quidq̄d antecedit τc: Si vero sumātur illa dicta materiałr semp minor erit falsa q̄ ē mala ꝯñs. Non .n. ē necesse q ꝓferēs hāc ꝓpositionē/ tu es equus/ ꝓferat τ istā/ tu es animal. Si vero ꝓpositiones sumantur in sensu categorico/ iterum distinguo/ quia vel in añe τ ꝯñte sumuntur illa dicta mater vel vbiqz formaliter vel non. Si p̄mũ dico / consequentia est bona. Nec pot est dari añs verum τ consequens falsum. Nam si sumat formaliter tūc minor ē vera: si dicens me eē aial dicat sub cōceptu p̄ciso aialis τ nō alr (τ semp excipio: nisi dicat te esse hominem. τ aliquid inferius quod tu sis/ τ tūc minor est falsa. Si vero dicta sumātur mīr: minor nō potest esse vera nisi vnus τ idem dicat has duas ꝓpositiones/ tu es aial/ tu es equus/ tūc ꝯñs τ est verũ nō quia dicit istā (tu es equus/ sed quia dicit illam/ tu es animal. Si vero illa dicta sumantur in añte τ ꝯñte diuersimode liquidum est ꝯñam esse nullam: cū q dicta illa sumantur equiuoce.

¶ **Quarto non valet/ omnis ciuis alicuius** ciuitatis est albus: omnis homo niger est ciuis alicuius ciuitatis: ergo omnis homo est albus: τ tamen arguitur in barbara: igitur. Maior probatur antecedens est verum / τ consequens falsum vt notum est: igit: Añs patet in proxima premissa (signata quadam ciuitate cuius omnes homines sunt albi) bene sequitur: omnis ciuis huius ciuitatis est albus: ergo omnis ciuis alicuius ciuitatis est albus: añs est verũ vt notum est: ergo τ ꝯñs. Cōsequētia vero tenet ab īferiori ad suum superius. De secūda p̄missa notũ est/ igitur habetur propositum.

¶ Ad argumentum cōcessa minori negatur maior/ τ ad probationem veritatis prime premisse negatur ꝯñs: arguitur .n. ab inferiori ad suum superius cū distributione. Nā/ li ciuis huius ciuitatis inferius est ad li alicuius ciuis. ¶ Sed contra. bene valet/ huius ciuitatis quilibet ciuis est albus: ergo alicuius ciuitatis quilibet ciuis est albus: τ tñ cōmittitur idē defectus: igit alia ꝯña erat bona. ¶ Ad hoc r̄ñdetur cōcesso añte negando ꝯñam/ τ rō negationis ē (vt dicit nonnulli) q̄a hoc non est inconueniens q̄ñ distributio tñ restricti qualis est/ li ciuis/ in ꝯñte depēdet a resolutione determinationis ipsum restringētis. Hoc licet verum sit non tñ explanat causam huius: Ideo dāt duo discrimina inter consequentiam vltimam bonā: τ reliquam malam. Primum q in prima totum aggregatum distribuitur categorematice τ nulla pars cum sit acceptio vnica/ in secunda aūt non/ Secūdũ q̄ in scđo li ciuis/ distribuit in cōplete tūc q sola distributio añtis sufficit ad verificādũ ꝯñs/ τ nō i alia: Uolo dicere q descendendo sub obliquo in consequente verificabitur sufficienter pro re de nostrata in antecedente. Uñ consequens ad sui veritatē non exigit verificationem ex parte termini superioris distributi pro pluribus suppositis quam antecedens: τ tunc non inconuenit sic argui: quod tamen non reperitur in reliqua.

¶ **Quinto bene valet/ quilibet leo hominis** est currens: oē album ē. g. leo: ergo oē album hōis currit: τ tamen subsumitur sub ꝑte p̄ma acceptionis vnice: igitur dicta falsa.

¶ Ad hoc cōiter cōceditur ꝯñam debere valere q̄ñ medium restringitur codē mō vtrobiqz vel ibi sic p li g. facit .n. li g. vt li leo stet ꝓ leone possesso ab homie. Melius autem videtur dicendum ꝯñam non esse sillogisticam: nam pars medij ingreditur cōclusionem. ¶ Sed dices contra/ tantũ/ li leo est medium: igitur dictũ falsuz. Ad hoc distinguo añs/ vel formałr τ sic concedo/ vel virtualiter τ sic nego. Equipollēt .n. iste due/ oē album est. g. leo: τ oē album est leo hominis Uñ sicut hec ꝯña est bona/ quilibet equus hominis currit: omne hinnibile est equus hominis: ergo omne hinnibile hominis currit: ita τ reliqua: q̄ tñ non ē sillogistica proprie.

¶ Sed cōtra bene valet/ omnis equus hominis currit: oē risibile ē. g. hō: ergo ois equus risibilis currit. τ tñ subsumitur sub parte acceptionis vnice formałr τ virtuałr: igit solutio nulla. ¶ Ad hāc replicā distinguo q subsumatur sub parte acceptionis vnice/ vel in quantum est vnica τ sic nego / vel inquantum

equiualet non vnice ⁊ sic concedo/subsumitur enim
sub li homo/in quantum illa maior equiualet huic/
cuiuslibet hominis habentis equum quilibet equus
currit: vbi vides li hominis/sumi non vnice. Unde
communiter ponitur pro regula. Quod quando vo-
lumus subsumere sub determinatione acceptiõis vni
ce/oportet aspicere an illa premissa in qua talis deter
minatio sumitur vnice/equiualet alicui propositioni
ĩ q̄ talis d̃terminatio sumit̃ non vnice ceteris parib⁹
Et tunc taliter subsumatur sub determinatione acce
ptionis vnice qualiter subsumeretur sub illa nõ vni
ca: Et rõ est: quia nullus t̃ms distribuit̃ sufficienter ad
hoc ꝙ sit medium nisi valeat immediate sub eo desc̃
sus copulatiuus. ¶ Sed contra/bene valet: quilibꝫ
leo hominis currit: omne album omnis homo est: er
go quilibet leo albi currit: ⁊ tamen subsumitur sub li
hominis: ⁊ non inquantum equiualet non vnice talis
vnica: igitur. ¶ Ad hanc replicã aliquis posset nega
re maiorem. Nam casu quo tñ vnus hõ sit in mũdo
ĩ duobus locis ⁊ in vno sit albus ⁊ in alio niger: ⁊ ille
vbi est niger possideat vnum leonem currẽtem: ⁊ vbi
est albus nihil possideat: añs est verum ⁊ non conse-
quens: quia li leo (vt multi volũt) restringitur ad stã
dum pro leonibus possessis ab hominibus albis vbi
sunt albi. ¶ Sed contra hoc arguit̃ posito ꝙ non ta
liter restringatur li leo/tunc bene valet: ⁊ tamen sub-
sumptio est eadem: igitur. Et ꝙ hoc possit poni patet
quia talis defectus est extrinsecus: ergo potest remo
ueri. Uel dicatur sic in conclusione/quilibet leo. b. al-
bi currit: vt sensus sit/quilibet leo entis alicubi exist̃
tis albi currit. Posui autem li. b. vt non possit insta-
ri. Unde illud quod ibi supadditur ꝑte conclusioni
debet sumi sincathegorematice. i. solum vt restringat
(vt dictum est) ⁊ non vt significet aliquid.
¶ Hec replica bñ ꝓbat defectũ eẽ extrinsecũ: iõ aliter
r̃ndet̃ cõcedẽdo sub p̃te acceptionis vnice posse subsu
mi eo modo quo nunc nunc dicetur.

¶ Pro quo sciendum est/ꝙ acceptio vnica
differt a non vnica penes hoc ꝙ aggregato vnice sum
pto vtimur tanq̃ vnico termino incõplexo ⁊ non vn
ce tanq̃ pluribus. Que quidem differentia non est int
telligenda penes formalem significationem. Sed pe-
nes aliqua q̄ in termino reperiri possunt. Reperiuntur
enim plura i t̃mo. s. significatio/acceptio/suppositio/
restrictio/appellatio/subsumptio/resolutio/ascẽsus/
descensus. Et certe si t̃ms vnice ꝑfecte sumat̃ quo ad
oĩa hec/excepto primo/ debet tanq̃ vnicus t̃ms sim-
plex sumi. Dixi excepto ꝑmo. s. sig̃natiõe formali: q̃z cũ
tale aggregatũ sit t̃ms complex⁹/opꝫ habeat plures p
tes sig̃ñantes distincte. Notãter locut⁹ sum de signi-
ficatione formali: q̃a et quoad materialem sig̃ñationẽ
talis t̃ms posset sumi tãquã incomplexus. Nam hoc
aggregatum non hꝫ põt supponere pro lapide quod
non faceret nisi illum significaret aliquo modo: ⁊ nõ
significat formaliter ergo materialiter. Dicitur ergo
tunc aggregatum sumi vnice quando totum catego-
rematice ⁊ vt totum quodamẽ respicit̃ ⁊ non ad p̃tes
quoad ea q̄ predicta sunt/excepto primo vt dictũ est.
Si vero pars vel p̃tes eius respiciãt̃ ꝑ se iam quoad
hoc non habebit rationẽ acceptionis vnice. Jdẽ dico
q̃ndo consideratur vt equiualet alteri complexo nõ vni
ce sumpto. Nã illud sibi accidit. Si. n. de ꝑ se ⁊ ratiõe
vnice acceptionis tale aggregatũ equaleret alteri nõ
vnice sumpto: oĩs vnica acceptio equiualeret nõ vni-
ce q̄ ẽ manifeste falsum. Unũ si li equus hoĩs/⁊ li ho-
minis equus/aliq̃ñ conuertunt̃ nõ erit ratione sintes

ratiõe alterius. s. q̃z ponitur in propositione affirma
tiua: hoc pꝫ: quia si ponerentur in negatiua hoc non
fieret. Item quod in hac ꝓpositione/fanellus hõis
currit/liceat descẽdere sub li hõis/ꝑ accidẽs est. Nam
si remoueret̃ li currit/⁊ poneret̃ li imediate post hoc
erit/nõ liceret descẽdere scd̃m tenẽtes ꝙ sub acceptio
ne vnica in aliis ꝓpositionib⁹ descẽdere liceat. Et tñ
ex hoc ꝙ ponat̃ hec vel illa copula nõ mutatur natura
acceptionis vnice. Hec. 2. ꝓbatio hẽt vim ex datis ab
aduersariis. Nã teneo et licitum eẽ descendere ĩ ꝓpo
sitione vbi ponitur/li immediate/ꝑ accidẽs tñ. Rece
dendo igitur ad ꝓpositum d̃r licitum esse subsumere
sub p̃tibus acceptionis vnice ꝑ accñs ⁊ Uel q̃z ẽ acce
ptio nõ vnica scd̃m quid. i. quoad subsumptionem/li
cet quo ad alia sit vnica. Nã si fit subsũptio sub p̃te iã il
la pars respicitur per se ⁊ nõ scd̃m quod ex ea cum alis
sit quodam totũ: ⁊ per ꝯñs non subsumitur sub ea/ea
ratione qua cum alia constituit̃ quodam totum. Uel
quia talis vnica infert de forma acceptionis non vni
cam. Patet igit̃ ex his solutio replice: ⁊ qualiter sub
parte acceptionis vnice sillogizandum est. Quando
sub toto aggregato sillogizatur idem erit iudiciũ q̃d
de termino incomplexo.

¶ Sexto non valet / cuiuslibet angeli leo
currit: omne albũ angeli quilibet leo est: ergo oẽ albũ
currit igit̃ ⁊c. Minor est nota ⁊ maior ꝓbatur: nam
casu quo quilibet angel⁹ habeat duos leones vnum
albũ ⁊ aliũ nigrũ: quorũ oẽs nigri currãt ⁊ nulli albi:
⁊ nullũ aliud albũ sit in mũdo: añs ẽ verũ ⁊ ꝯñs falsũ
vt patet per descendentes.
¶ Pro huius argumenti resolutione ⁊ ꝓ cognoscen
do modo quo sillogizandũ est in acceptionibus non
vnicis ex recto ⁊ obliquo compositis: est sciendũ/ꝙ
tripl̃r tñ possum⁹ in talib⁹ aggregatis sillogizare. s.
sub recto v̈l sub obliquo/vel sub toto sincategorema
tice. i. sub vtraq; p̃te: non tñ sub toto categorematice
cui⁹ rõ ẽ q̃a tũc sumeret̃ tale agregatũ vnice. Dr̃ ergo
ꝙ ad hoc ꝙ subsũptio v̈r valeat ĩ oĩ figura ⁊ mõ ⁊ re
spectu cuiuscũq; copl̃e ⁊ vt sic ꝓpa illatio sillogistica
opꝫ quãlibꝫ p̃tẽ in aliq̃ ꝑmissarũ distribui/alioq̃n ar-
gueretur ex puris particularib⁹ ꝑticularitate medii.
Si v̈o subsumptio fiat sub p̃te opꝫ illã p̃tẽ in aliq̃ ꝑ-
missarũ cõplete distribui. Uolo dicere ꝙ talis distribu
tio nõ d̃pẽdeat ab aliqua suppositiõe nõ distributiua
ĩ d̃scẽsu: q̃a talis distributio ẽ ĩcõpleta. Unũ nõ valet/
hoĩs q̃libet leo currit: oẽ albũ ẽ leo: ergo hõis oẽ albũ
currit. Nã casu quo sint sortes ⁊ plato possidẽtes leo-
nes: ⁊ ꝙ sortis leones sint nigri ⁊ currẽtes: ⁊ platõis
albi ⁊ quiescẽtes ⁊ nullũ aliud sit albũ in mũdo: añs ẽ
verũ ⁊ nõ ꝯñs. Similiter põt haberi hinc ꝓ regula/ꝙ
sub oĩ p̃te sub q̄ lꝫ immediate d̃scẽdere licet immedia
te sillogizare vt communiter dicitur. Unũ non valet/
cuiuslibet hõis q̃libꝫ leo rugit: oẽ album est leo: ergo
cuiuslibet hominis omne album rugit. Nã medium
vbi nõ distribuit̃ verificari põt de quo non verificat̃
vbi distribuitur.
¶ Ad argumẽtũ igit̃ negat̃ maior ⁊ ad ꝓbationẽ ne
gatur añs. Nam in illo casu minor ẽ falsa: vt patet ꝑ
veritatem sue contradictorie. Et si dicas: cõtra/q̃a li
leo vbi distribuit̃ ei⁹ distributio depẽdet a suppositio
ne determinata vt pꝫ facto descensu sub subiecto. Ad
hoc dicitur illud nõ eẽ inconueniens quãdo altera p̃s
distribuit̃ cõplete: sec⁹ eẽt si tãtũ sub vna p̃te subsume
retur/q̃a tunc oporteret istã alicubi complete distri-
bui vt dictũ est. Et loquor i aggregatis ex recto ⁊ ob
liquo. Nam de aliis post dicetur.

¶ Septimo/ non valet/ in quolibet collegio sunt fratres in qualibet ciuitate est collegium: ergo in qualibet ciuitate sunt fratres: ⁊ tamen arguit in barbara igitur: maior probatur in casu quo non sit in mundo nisi collegium sancti thome quod tamen sit in duobus locis. s. hispali ⁊ cordube ⁊ fratres habitent collegium hispali ⁊ cordube sit absque fratribus. Patet. n. añs verum ⁊ cõñs falsum: in casu isto: minor probatur/ quia nulla deest conditio.

¶ Ad argumentum respondetur negãdo minorẽ/ nõ enim totales extremitates ponuntur in conclusione/ vt patet resoluẽdo propositiones sic/ in quolibet collegio existentes sunt fratres: in qualibet ciuitate existẽs ẽ collegium: ex quibus recte infert in existẽte i qlibet ciuitate existẽtes sũt fratres/ ⁊ hoc notabis pro multis alijs vbi extrema nõ sunt explicite ⁊ distincte posita.

¶ Octauo non sequitur/ omnis homo ⁊ equus sunt entia: omnia animalia. d. homo ⁊ equus sunt: ergo omnia animalia sunt entia: ⁊ tamen arguitur in barbara igitur: Minor patet. quia nulla conditio videtur ei deficere: maior probatur: quia in simili nõ sequitur/ ois ps ⁊ ps sunt. a. oia cõstituẽtia vnũ. d. ps ⁊ ois ps ẽ: ergo oia cõstituẽtia vnũ sũt. a. Et pono li a. vt valeat tãtũ sicut hoc aggregatũ/ ptes q̃ nõ sunt totum/ ⁊ nulla res sit in mundo preter vnum lignum tunc antecedens est verum ⁊ consequens falsum/ vt patet tenendo quod totum sit sue partes.

¶ Argumentũ hoc petit explanationẽ illius regule posite pro copulatis: Pro quo sciendum copulatum posse dupliciter sumi. s. diuisiue/ ⁊ complexiue. Si primo modo sumatur licet sillogizare vel subsumere sub eo/ si altera ps in altera premissarũ distribuitur/ nullo alio interueniente defectu: vt bene sequitur/ omnis leo ⁊ equus currit: omne album leo ⁊ equus est: ergo oẽ album currit: ⁊ breuiter dicit q bonitas sillogismi vbi medium est copulatum diuisiue sumptum regulãda est penes vnam illius partem: hoc enim ad totius bonitatem sillogismi sufficit ⁊ requirit. Si vero sumatur complexiue hoc potest esse dupliciter. s. aut vnice/ aut non vnice. Si primo modo accipiatur/ tunc idem ẽ iudiciũ de eo sicut de termino incomplexo quoad distribui vel non distribui: ⁊ quoad ceteras proprietates. Quod si hoc non fiat iam non sumitur vnice: vt ex dictis patet: Est ergo difficultas quando non vnice sumitur. Pro quo ponit alia subdistinctio/ quia vel tunc talis sillogismus est affirmatiuus vel negatiuus. Si primũ hoc dupliciter: aut oẽs partes medij vtrobique sunt in recto: aut alicubi in obliquo. Dico ergo q quando sumitur pro medio copulatum complexiue non vnice sumptum in sillogismo affirmatiuo: taliter q partes sint in recto: oportet in altera premissarum quamlibet partem copulati distribui aut vnã i vna ⁊ alterã i altera: ⁊ si fuerint plures ptes q̃ due vnã i vna premissarum: ⁊ residue in alia itaque nulla ps sit vtrobique indistributa/ quia tũ ptes nõ distribute nõ stẽt cõfuse tãtũ i ambabus i ordine ad aliã partẽ copulati distributam: nisi forsan nulla cõfusa ponatur aut virtualiter repiatur in extremitatibus/ quia tũc sillogismus poterit tẽ bonus: Ex quo infert q si maior extremitas steterit distributiue aut collectiue/ aut determinate/ seu discrete/ bonus erit sillogismus: cuius rõ ẽ/ quia tũc extremitates nõ poterũt verificari cũ medio pro oĩo diuersis: ac pro ĩn deseruatur gñale fundamentum. Et intelligit hoc siue extremitates fuerint termini cõplexi aut icomplexi/ quia si fuerint cõplexi opz nullã ptẽ illius aggregati stare confuse: nec li vel/ si fuerit disiunctiũ. Unde nõ valet/ oĩs hõ ⁊ leo oĩs hõ vel oĩs leo sunt: oĩa alba hõ ⁊ oĩs leo sunt: ergo oĩa alba oĩs hõ vel oĩs leo sunt. Nã casu quo solũ sit vnus hõ ⁊ vnus leo ⁊ sint albi ⁊ nullum aliud sit albũ in mũdo/ añs ẽ verũ ⁊ cõñs falsũ: De alijs q̃ valeat exẽpla sunt facilia. Et dixi tñ ptes. ⁊c. propter sillogismos vbi ponit mixta: vt in argumẽto sit. Nã tũc opz aspicere quã distributiuã respiciat cõfusa tñ stantis mixtim. Nam si respiciat aliam partem medij stantem distributiue nõ valebit vt patet ĩ argumẽto posito. Dicitur. n. sic in minori/ oĩa aĩalia. d. hõ ⁊ oĩs equus sunt: vbi li homo stat determinate ⁊ confuse/ determinate in ordine ad li animalia ⁊ confuse in ordine ad li equus: quo fit vt si loco dñi. d. poneretur/ li. c. sillogismus esset bonus. ¶ Proportionabiliter vero intelligas de confusa extremitatum. Si enim in aliqua extremitate steterit in aliqua confusa ⁊ non in ordine ad aliquã partem medij: non erit inconueniẽs. Unde sequitur/ omnis leo ⁊ equus omnia existentia sunt/ omne rugibile ⁊ hinnibile. a. leo ⁊ oĩs equus sunt: ergo oẽ rugibile ⁊ hinnibile oĩa existentia sunt/ posito q li hinnibile nõ stet cõfuse in ordine ad mediũ sed q facto descensu sub li rugibile maneat determinate. Si vero oppositũ supponatur cõñs erit nulla/ quia i simili nõ sequitur oĩs leo ⁊ leo omnia aĩalia sunt: oẽ rugibile a materia a. leo ⁊ omnis leo sunt: ergo omne rugibile ⁊. a. materia oĩa animalia sunt. Nam casu quo sint tantum duo leones inter animalia in mundo in materia communicantes/ añs ẽ verum ⁊ consequens falsum: vt patet p descensum sub omnibus terminis. Idẽ dico si repiatur aliqua confusa determinate equiualens. s. q tũc non erit inconueniens quia seruabitur regula sicut si simpliciter esset determinata suppositio. Unde bñ valet/ oĩs leo ⁊ leo omne album ⁊ aliud albũ sunt: omnia videntia. a. leo ⁊ omnis leo sunt: ergo omnia videntia omne album ⁊ oẽ aliud albũ sunt. Hoc autem explanabitur quãdo de relatiuis infra argumentabimur. Dictum ẽ in sillogismo affirmatiuo/ quia si est negatiuus ponitur regula talis. ¶ Nũq̃ licet i sillogismis negatiuis copulato medio sillogizare taliter q vna pars medij in vna premissa stet distributiue in ordine ad aliam partem stantem confuse: si in alia eadem pars scilicet/ q̃ stetit distributiue stet confuse in ordine ad aliam distributiuam. Unde nõ sequitur: omnis leo ⁊ leo non sunt animalia/ omnia rugibilia. a. leo ⁊ omnis leo sunt: ergo omnia rugibilia non sunt animalia. Et intelligitur nunquam licere qualitercunque extremitates accipiantur. Ratio huius est/ quia extremitates poterunt verificari cum medio pro omnino diuersis ex quo vna premissa est affirmatiua ⁊ alia non. Dictum est amplius si partes copulati fuerint in recto omnes/ quia si aliqua vel aliquot fuerint in obliquo presertim si fuerint tales determinationes eiusdem determinabilis/ non licet partes non distributas stare confuse eo modo quo dictum est: etiam si in extremitatibus nulla reperiatur confusa tantum. Unde non sequitur/ cuiuslibet ceci et videntis quilibet leo est niger: omne album. a. ceci: ⁊ cuiuslibet videntis quilibet leo est: ergo omne album est nigrum. Nam casu quod tantum sint duo leones vnus albus ⁊ alius niger/ ⁊ nullum aliud sit album in mundo: sintque sortes ⁊ plato ceci/ ⁊ petrus ⁊ cicero videntes quorum sortes possideat cum petro leonem nigrum/ ⁊ cum cicerone leonẽ albũ: ⁊ plato ecõtra cũ petro possideat leonẽ albũ: ⁊ cũ cicerone leonẽ nigrũ datur añs verum vt patet per descendẽtes ⁊ cõñs falsum: vt notum est

¶ Nono non sequitur / omnis homo vel equus est risibilis (li omnis solum primam partem distribuente) omne hinnibile homo vel omnis equus est: ergo omne hinnibile est risibile / et tamē arguitur in barbara igitur. Maior probatur. Nam casu quo tātum vnus equus sit in mundo: aīs est verū et consequens falsum.

¶ Pro huius argumēti solutione aduertendum / q̄ disiunctum potest sumi dupliciter. s. diuisiue et complexiue. Quando sumitur diuisiue nō pōt sumi pro medio taliter q̄ pmisse sint habiles / nisi li vel / mutetur in li et in vna pmissarum: aut negetur et vltra hoc quilibet pars nō distributa in vna pmissarum debet distribui in alia. Unde hec supradicta maior cum minore: scilicet / omne hinnibile homo et omnis equus est (sumpto li et diuisiue) sequitur conclusio: et etiam cum ista / nullum hinnibile homo vel equus non est. Si vero sumatur complexiue: hoc potest esse nō vnice: vel vnice / si pmū: idē ē iuditiū sicut de ipso q̄n diuisiue sumitur. Si autem vnice teneatur: non poterit fieri subsumptio recta / nisi totum distribuatur categorematice: alioquin argumentaremur ex puris particularibus: Neq3 valet dici q̄ etiam distributa vna parte in vna et alia in alia mutato li vel / in li et / valebit. Nam iam sillogismus constabit ex quatuor terminis: nam li vel quando vnice sumitur efficitur pars totius extremi: quod non contingit quando sumitur diuisiue / aut non vnice: secus autem videtur de li et non vnice: quoad hoc q̄ fiat vel non fiat pars: cuius ratio potest haberi ex primo trac. Et si aliquando consequentia fuerit bona erit per accidens: scilicet quia tale disiunctū sūptū vnice equalebit disiūcto diuisiue sūpto

¶ Decimo nō sequitur / oē aīal si est hinnibile est equus: omne rationale est animal si est hinnibile: ergo omne rationale est equus: et tñ arguitur in barbara: igitur: maior patet: quia aīs est verum et cōsequens falsum: falsitas cōtis liquida est / veritas antecedētis pbatur / quia maior est vera cū reducat ad istam / si omne animal est equus / omne animal ē hinnibile: et minoris veritas est nota: igitur. ¶ Pro huius argumēti solutione. sciendum / li si posse teneri diuisiue: et complexiue (vt de aliis aggregatis dictum est) et complexiue nō vnice et vnice. Si sumatur diuisiue vel complexiue non vnice: non potest esse medium i cōsia pprie sillogistica: eo q̄ non possit pfecte vel complete distribui. Si vero sumatur vnice: tunc bene pōt esse medium: quia complete potest distribui: et tunc si teneatur tale conditionatum ampliare (quod ego non teneo) oportet aspicere an committatur aliquis defectus extrinsecus ex parte ampliationis: aut ampli modi significandi. Et loquor nunc de conditionato / q̄n totum sumitur pro medio et non aliqua pars tātum / quia de hoc dicetur infra. Dicitur ergo si conditionatū sumatur vnice (li omne distribuente totum conditionatum) sillogismum esse bonum: et sicut conclusio est falsa: ita et maior: cuius est sensus / omne ens de quo ē verum dicere q̄ est animal si est hinnibile est verū dicere q̄ est equus: nā de homine et de quocunq3 ente ē verū dicere q̄ est animal si est hinnibile: nō tñ de quolibet est verum dicere q̄ est equus: Et hoc tenēdo cōditionatum sumptum vnice non ampliare terminos sue categorice. ¶ Pro ista cōditionatorū ampliatione cognoscenda / pono propositiones que mihi videntur rationabiles.

¶ Prima / conditionatum sumptum vnice nullum terminum ampliat: siue terminus talis sit sequēs seu precedens: neq3 abstrahit ab existentia. Unde vtraq3 istarū ē falsa. s. chimera ē aliquid sortes si est sortes: et aliquid sortes si est sortes est chimera / est enim sensus prime / chimera est aliquid de quo est verū dicere q̄ est sortes si est sortes. Et secunde est iste / aliquid de quo est verum dicere quod est sortes si est sortes est chimera.

¶ Secunda propositio / conditionatum tētum diuisiue / ampliat omnes t̄os qui in reductione ipsius ad cōditionalē in tali cōditionali ponēdi sunt. Ampliat inq̄. i. nulla existentia exigit ad veritatē ei9. Nec extremorū suppositio: sed ei9 veritas essentialiter per conditionalem mensuranda est.

¶ Tertia propositio / et tñ faciliter possit sustineri conditionatum sumptum complexiue non vnice ampliare omnes t̄os sue categorice: oppositum tñ mihi rationabilius videtur: quia talis ppositio pbāda est: et p descensum et p extremorū suppositionē / et tñ nō videt rationabile vt in quacūq3 ppositiōe descēdamus vsq3 ad imaginabilia.

¶ Quarta propositio / admisso conditionatum tētum cōplexiue non vnice ampliare. Hoc crediderim verum de terminis p̄cedentibus conditionatum et non de sequētibus: quia hoc videt conformius communi modo concipiēdi: et quia terminus ampliatiuus vel distractiuus hoc agit. Et idē cēseo de cōditionato vnice sumpto s. quod tenendo ipsum ampliare / nō ampliat nisi terminos precedentes. Non. n. apparēt eiusdem veritatis propositiones he / chimera est sortes si est sortes / et sortes si est sortes est chimera: sed si oppositum supponat admitti pōt. Immo vt possit cōuerti id presupponēdū ē vel aliquod signum addendum vt tñ stent eodem modo. Sed q̄d pri9 dixi / rationabilius mihi apparet.

¶ Quinta propositio / et si conditionatum ampliet ad quinq3 / nō tñ eodem modo ampliat sicut li imaginarie. Ratio est / quia li imaginarie / ampliat non solum suppositionem sed significationem quodāmodo: ita vt faciat vtrunq3 extremum alterum a se significare loquendo de extremis vocalib9 et scriptis. Qualiter autem hoc in mentali contingat dicetur in secunda parte introductionum: suprema fauente causa. Quo fit / vt ista existente vera. s. omne ens imaginarie est chimera: ista sit falsa: omnis homo si est homo est chimera.

¶ Sexta / quando conditionatum ponitur in subiecto terminus p̄cedēs / li si (vt communiter) apprehenditur tanq̄ terminus cōcurrens: vt hic / aial si est homo ridet / cuius sensus est / si animal ē homo animal ridet / quando ponitur a parte p̄dicati (vt cōmuniter) terminus p̄cedēs li si apprehenditur tanq̄ illatus terminus: vt hic / sortes est animal si ē homo / verū tñ semper terminus sequēs erit inferens: Sed arguēdo in pma figura: opz eodē nō sumi talē t̄in: alioquin medium teneret equiuoce vt patet.

¶ Secundus modus perfectissimus est / celarent / et (vt litere pro se ferunt) constat ex maiori vniuersali negatiua: et minori vli affirmatiua: vlem negatiuam directe concludentibus: vt hic fit / nullus leo rugit / omne album est leo: ergo nullū album rugit: sed contra hoc arguitur.

¶ Primo sic non valet / nulla substantia est

equus z leo / cuiuslibet angeli animal est substantia: ergo nullius angeli animal est equus z leo sumpto li z semper diuisiue / esto copulam sequatur. Et tamen arguitur in celarent: igitur. b. est nota quia nullus defectus videtur esse. Maior probatur in casu quo quilibet angelus habeat vnum leonem z vnum equum: tunc veritas maioris patet per falsitatem sue contradictorie z minoris veritas liquet per ascensum: z falsitas consequentis ex veritate sue contradictorie liquido constare potest.

¶ Ad argumentum respondetur / negādo minorem: arguitur siquidem a cōfusa ad determinatam ex parte de li z. Nā ipsum negatū equiualet li vel affirmato: Unde illa maior equiualet huic. s. omne animal omnis equus vel omnis leo nō est: q̄ est verissima / z li vel tenet confuse. Cōseq̄ns autem equipollet huic / cuiuslibet angeli omne animal omnis equus. b. vel omnis leo non est: z ponitur li. b. vt sit signum q̄ immediate talis ꝓpositio est reducenda ad vnam disiunctiuam: q̄ necessario erit falsa vt reducēti patebit. ¶ Sed cōtra bene valet / Nulla substantia equus z omnis leo est: z omne animal est substantia: ergo nulla substātia. a equus z omnis leo est: z tamen ex parte illius termini leo committitur idem defectus. Nam remoto / li nulla / a maiore li leo distribuitur in ordine ad duos terminos stantes determinate: ergo apposito signo stabit confuse: z in ꝯñte amoto signo distribuitur in ordine ad duos quorum vnus stat confuse: ergo saltem respectu illius stabit determinate. ¶ Ad hoc respondet negādo minorem: z ratio est / quia li leo non statim ordine ad li equus: quia est copulatum diuisiue sumptum / in quo nulla pars est in ordine ad aliam: sed bene in ordine ad aliud extremum. Pro quo aduerte / q̄ quando copulatum aut disiunctum sumitur diuisiue / si ꝓpositio vbi est potest reduci ad hypotheticam antequam sub aliqua parte copulati seu disiuncti descendatur: tunc partes talis copulati / aut disiuncti inter se minime ordināntur: Ratio in aperto est: nam cum possunt tales ꝓpositiones partibus intactis ad hipotheticas reduci: idem est iudicium ac si tales termini essent in distinctis cathegoricis. Nō autem intelligas me velle dicere: q̄ tales ꝓpositiones possint immediate reduci ad hipotheticas: sed q̄ si pñt ante descensum sub partibus copulati aut disiuncti. Nam potest contingere q̄ oporteat sub alio termino prius descendere: vt patet in ꝓpositionibus prefati sillogismi: in quibus prius descēdendum est sub li substantia. Uerumtñ facto descensu sub li substantia / q̄libet descendens potest immediate reduci ad disiunctiuā. ¶ Ex his infert in hac ꝓpositione / omnis homo z. b. leo est animal / partes copulati inter se non habere ordinem. In hac autem / omne animal omnis equus vel. b. leo est: oppositum accidit. Neq3 cōtradicit hoc dictis in primo tractatu. Ubi dicitur partes copulati aut disiuncti esse inter se ordinatas q̄n sumuntur non vnice q̄ intelligitur nō vnice z complexiue: si autem sumantur diuisiue: limitanda est regula vt ex dictis patet. Neq3 in dicto sillogismo infregi ordinē ꝓmissum: eo q̄ medium est simplex: quicquid sit de extremitatibus.

¶ Secundo non valet / Nullus homo est lapis: omne risibile cognoscit hominem: ergo nullum risibile cognoscit lapidem: z tamen arguitur in celarent / igitur: minor videtur vera z maior ꝓbatur in casu quo omnes homines habeāt notitiam hominis z lapidis. ¶ Ad hoc argumētū negatur minor / quia in eo est duplex defectus intrinsecus quia medium in minori cum sibi adiuncto potest de aliquo verificari de quo non verificatur in maiori: z etiam q̄a ex parte illius termini cognosco variatur appellatio: z sic etiā ē error extrinsecus.

¶ Tertio non valet / nullus leo est equus / cuiuslibet angeli est aliquis leo: ergo nullius angeli est aliquis equus: z tamen est in celarent. igitur: Minor videtur vera / sed maior ꝓbatur / in casu quo quilibet angelus vnum leonem habeat z vnum equum: tunc veritas añtis est nota: sed ꝯñtis falsitas patet per eius cōtradictoriam. ¶ Ad hoc argumētum negatur. b. quia arguitur a non distributo ad distributū ex parte de li ens inclusi in minori z in ꝯñte. Sensus enim minoris est / cuiuslibet angeli ens est leo: z ꝯñtis / nullius angeli ens est equus.

¶ Quarto arguitur. Non valet / nullus leo currens fuit albus: z omnis leo est leo currens: ergo nullus leo fuit albus: z tamen est in celarent: igitur: Minor videtur vera / sed maior ꝓbatur: in casu q̄ nullus leo qui nunc currit vel cucurrerit fuerit albus sed multi qui semper quieuerunt fuerint albi: sint tamen nunc multi nigri qui omnes currant / datur añs verum z ꝯñs falsum. ¶ Ad hoc breuiter dicitur in dicto sillogismo argui a non amplo ad amplum negatiue z cum distributione quod etiam impediret dato quod affirmatiue esset: ac prois de negat minor. Sed contra bñ valet / omnis leo animal est z non fuit: omne currēs est leo: ergo omne currens animal non fuit: z tamen arguitur a non amplo ad amplum / igitur defectus hic non impedit: Ad hanc replicam distinguitur. a. vel q̄ valeat sillogistice z sic nego: vel entimematice z sic concedo. Sequitur enim conclusio ex sola maiori: vt haberi potest ex duabus regulis antepositis: vbi dictum est: q̄ omnis propositio de copula copulata / cuius vna pars affirmatur z alia negatur / infert vnā negatiuam.

¶ Quinto arguitur / Non sequitur / nullus leo ē z fuit currēs: omne rugibile est vel fuit leo: ergo nullum rugibile est vel fuit currens: z tamen ē in celarent: igitur: ¶ Ad hoc argumētum respōdetur negando minorē. Nam variatur appellatio arguendo a minus ad magis amplam appellationem. Nam li currens stat in maiori pro eo quod est z fuit currēs: z in conclusione pro eo quod est vel fuit: z hec variatio appellationis impedit bonitatem consequentie. ¶ Alij dicūt dfectū esse quia stat maiorem extremitatem verificari posse pro aliquo in contradictoria maioris pro quo non verificabitur in contradictoria cō, conclusionis: hoc verum est / tamē primū est facilius. Et alij dicerent defectum esse: q̄ copula ꝯclusionis non sequitur copulā maioris: sed hoc non obstat nisi alius defectus committatur.

¶ Sexto arguitur / non valet / Nullus equus hominis currit: omne hinnibile est equus / ergo nullum hinnibile hominis currit: z tamen arguitur in celarent / igitur: Minor videtur vera: z maior patet Nam si loco illius termini equus ponas li. a. quod tantum valeat sicut possessum in platea z sit solus vnus equus currens in duobus locis in platea. s. vbi nō possidetur ab homine sed ab angelo: z is domino sortis / a quo possidetur ibidem / datur añs verū z ꝯñs falsum. Forsan dices medium teneri magis ample in ꝓmissa affirmatiua / q̄ in negatiua. ¶ Cōtra ergo dicēdo in minori: omne nigrum est. b. equus: vel li. b. faciat stare

li equus eodem modo/erit bonus sillogismus: ꝯns est
contra dicta superius.s.ꝙ sub parte acceptionis vni
ce nõ valet subsumptio: igitur. ¶ Ad argumentũ be
ne dictum est vsqꝫ ad hanc replicam: Ad quam dupli
citer respõdeo. Primo ꝙ bene valet subsumptio: sed
hoc est hic de ꝑ accidens: eo ꝙ illa maior infert vnã in
qua tale aggregatum sumitur non vnice.s. hanc/ nul
lius hominis equus currit. Secũdo dico/ ꝙ virtuali
ter subsumitur sub toto: eo ꝙ virtualiter idem sit di
cere/ omne album est.b. equus: et dicere/ omne album est
equus hominis vt patet.

¶ Septimo/ sic arguo argumento cõmuni/
non valet/ in nullo loco super quemlibet equũ quod
libet equitans est homo: et omne risibile in aliquo lo
co super quemlibet equum quodlibet equitans est: er
go nullum risibile est homo: et tamen est in celarent:
igitur. Minor videtur vera: sed maior probatur in ca
su ꝙ sit solum vnus homo cum solis duobus equis/
et sint tãtum duo loca in quorum quolibet existit equi
tans/ super vnum equum in vno loco et super alium
in alio. Et volo quod li in loco solum determinet li
equitãs: sicut etiam determinetur ali super equum:
De consequentia falsitate notum est. Veritas autem
maioris probatur ꝑ falsitatem sue contradictorie que est
hec/ in aliquo loco super quemlibet equum quodlibꝫ
equitans est homo: cuius falsitas liquet per descẽden
tes sub li loco: Primo sic: ergo in isto loco sup quem
libet equũ/ et c. secũdo sub li equũ sub quo dabitur vna
fal.a.s. in qua demonstratur equus super quẽ non equi
tat in loco demonstrato. Minoris etiam veritas pa
tet ꝑ descensum: primo sub li risibile sic: omne risibile
in aliquo loco et c. et go istud risibile in.a. loco sup quẽli
bꝫ equũ quodlibꝫ equitãs est: secundo sub li equum/
et tertio sub li eqtãs/ vltio sub li loco. ¶ Ad hoc ar
gumentum aliqui respondẽt negando minorẽ: dicũtqꝫ
defectum esse eundem qui committitur in copulatis
Nam oportet (ve aiunt) quando medium est acceptio
nõ vnica quamlibet partem in aliqua premissarũ di
buiꝫ: q si hoc nõ fiat/ oportet partes indistributas nõ
stare cõfuse tãtum quãliter in prefato sillogismo cogno
scuntur stare. ¶ Sed contra hoc arguitur: bñ valet in
barbara/ cuiuslibet hominis leo currit: omne nigrum
hominis quilibet leo est: ergo omne nigrum currit/ et ta
men committitur idem defectus (si defectus est) igitur
defectus nullus. Si forsan negas minorem dicẽs con
fusam illam illius termini hominis equiualere de
terminate. Cõtra/ ergo etiã cõfusa ꝺ li loco/ equalebit
determinate/ quandoquidem est ꝑ determinatio sicut li
hominis. Alii autem hoc tenentes.s. confusam deter
minationis non vnice accepte semper equiualere de
terminate. Respondent negando maiorem dicuntqꝫ
minorem esse falsam sicut et ꝯns: et asserit amplius des
cendendendum esse sub omnibus terminis minoris/
eo ordine quo iacent. ¶ Sed cõtra/ volo illã confu
sam non equiualere determinate (nam hoc bene põt
intellectus cõcipere) tunc datur ãns verum et ꝯña fal
sum/ vt ꝓbatum est/ quia descẽdendum est eo pacto quo
prius descendebatur igitur. Ad hanc replicam respõ
detur ipsum tunc/ non esse bonum sillogismum/ eo
ꝙ li loco in maiore est determinatio nõ vnica/ et in mino
ri est vnica. Sed contra/ tunc totum aggregatũ non
resoluitur vnica resolutione/ ergo non tenetur vnice.
¶ Preterea bene sequitur in barbara/ cuiuslibet hois
equus currit: omne album est hominis quilibꝫ equus:
ergo omne album currit: posito ꝙ prius debeat fieri
descẽsus sub li equus in minori quam sub li hominis/ et

tñ variatur parte acceptio non vnica in vnicam: igitur
solutio nulla. Videtur ergo mihi aliter dicendum (ad
misso continuam illam habere suam vim) Unde dico de
fectum esse/ ꝙ determinabile in premissa affirmatiua
pro pluribus potest accipi mediate idest facto descen
su quam in premissa negatiua. Ratio est/ quia in maiori que est
negatiua inchoatur descensus a li loco: et per ꝯns re
stringitur determinabile ꝓ quolibet equitante in lo
co signato: In minori vero que est affirmatiua descẽdi
tur ad omne eqtãs absolute/ cum prius (vt supponit
argumentum) descendendum sit sub determinabiliqꝫ
sub determinatione. ¶ Ad argumẽtũ factũ in prima
figura conceditur ꝯñam esse bonam: eo ꝙ ambe premisse
sunt affirmatiue et distribuitur determinabile vbi põt ac
cipi ꝓ pluribus hoc est in minori: vt pꝫ attẽte intuẽti. Et
hic defectus est summe notãdus quia occultus est et sepe sepius cõ
tingere potest. Idem dicẽdum est de hoc sillogismo/
in aliqua ꝓportiõe quilibet sua parte maius est aliquod
cõtinuum: et omne continuum in aliqua proportione
qualibet parte maius est/ ergo nullum continuum
est continuum.

¶ Octauo arguitur non sequitur/ quilibꝫ
leo et equus non sunt binarius: omnia animalia.a. leo et
quilibet equus sunt: ergo nulla animalia sunt binarius/
et tamen arguitur in celarent: igitur. Minor patet: sed.a.
probatur/ quia in simili non sequitur: posito loco illius termi
ni equus li leo vt dicatur: quilibet leo et leo non sunt bi
narius: et posito casu ꝙ tantum sint duo leones in mun
do. ¶ Ad hoc argumentum negatur minor. Nam sumitur co
pulatum pro medio et partes non distribute stant cõ
fuse: neqꝫ refert maiorem et minorem extremitatem dis
stribui. Nam licet illud bonificet ꝯñam in affirmatiuis
sillogismis: non tamen in negatiuis vt dictũ est. Sed
contra/ non valet/ omnis leo et omnis equus.c. porta
tia nauim non sunt: et omne hinnibile et omne rugibi
le sunt leo et equus: ergo omne hinnibile et omne ru
gibile.c. portantia nauim nõ sunt. Nam casu quod sit
vnus tantum equus qui sit in duobus locis et sint duo leo
nes quorum quilibet cum eodem equo deferat vnam
nauim ãns est verum et non ꝯñs: et tamen quilibet pars me
dii distribuitur in vna premissarum: et alius defectus non
committitur. igitur. ¶ Ad hãc replicã dicitur consequentiã
nõ valere: et defectus est: quia est dato ꝙ quilibet pars medii di
stribuatur in aliqua premissarũ: inconueniens aliquã extremi
tatem vel eius partem stare cõfuse: ꝯsecutum tñr ꝙ arguendo
ex opposito consequentis ad oppositum antecedentis arguitur
a cõfusa ad determinatã: qualiter accidit in posito vt pꝫ.

¶ Nono/ non valet/ nulla pars est homo:
et omne risibile est homo et pars: ergo nullũ risibile est
homo: et tamen arguitur in celarent: igitur. Si forsã ne
ges minorem/ eo ꝙ in premissa affirmatiua mediũ est
illo addito verificatur pro aliquo ꝓ quo non verificatur
medium in negatiua sumpto li et complexiue vt capi
tur. Contra/ non valet/ nullus leo est homo: omne al
bum est leo et rugibile: ergo omne album rugibile et
omnis homo non est (sumpto li et diuisiue) et tamẽ nõ
committitur iste defectus neqꝫ alius: igitur. ¶ Ad ar
gumentum bene responsum est: sed ad replicam ne
gatur minor quia virtualiter sillogizatur sub parte co
pulatiue inferendo quandam copulatiuam: cuius vna
pars ex premissis nullo modo infertur: et per ꝯñs nõ in
fertur tota copulatiua: sed posset vna inferri de disiũ
cto sumpto diuisiue: quia cum ille premisse inferant
vnam partem illius/ et ex vna parte disiuncti diuisi
ue sumpti infertur totum seruatis seruandis/ sequitur

q ille premisse possunt inferre totum disiunctū. Unū infert istam/omne album rugibile vel omnis homo non est: quam tamen non inferrent sumpto li vel, complexiue. Nam casu q omne album sit leo: r sit tātum vnus leo r nullus homo sit/añs est verum r nō consequēs: tenendo tamē q veritas pñtis nō ē mēsurāda p reductionem ad disiunctiuā: d quo p dictū fuit i tractatu de ascensu r descensu.

Decimo nō sequitur/nullum animal dū dormit vigilat: omnis homo est animal dum dormit: ergo nullus homo vigilat: r tamen arguitur in celarent: igitur: minor patet: maior vero probatur in casu quo homines nunc vigilent.

Ad argumentum supposito propositiones sumi in sensu cathegorico (alioquin ex eis non efficeretur sillogismus de quo loquimur) dicitur multos diuersimode respondere: quibus responsionibus breuitatis gratia omissis dicit q aut li dum/sumitur in sensu cōditionato/aut non: Si primū est bonus sillogismus q: tunc tale aggregatum sumitur vnice: r eodem modo debet sumi in minori vt acceptio nō variet: Si vero sumatur nō vnice/ita q solum li animal/distribuatur/tūc sillogismus nihil valet: eo q medium nullibi distribuat complete/r potest dari añs verum r pñs falsum: nō autem primo modo. Nam tunc sensus est. De quocūq est verum dicere q est animal si dormit est verum dicere q non vigilat. Si vero sumant propositiones prout sunt de extremo temporali dr pñam esse bonam/quia tunc illa ppositio maior equipollet huic/nullum animal quod est animal eo tempore quo dormit vigilat: vt subiectum sit totum illud/animal quod est animal eo tempore quo dormit/r in hoc sensu minor est falsa in casu posito: q: sensus illius (non absoluta copula a tempore) requirit duo. Primum/q omnis homo in presenti tempore sit animal. Secūdum/q in eodem dormiat. Si vero sumatur prout stat d rationato vel causato extremo/dicēdū est quod dictum est quando sumebatur in conditionato sensu vt patet ex se.

Tertius perfectissimus modus est Darii/ constans ex maiori vniuersali affirmatiua: r minori particulari affirmatiua: particularē affirmatiuā directe r formaliter cōcludētibus/vt/ois virtus est bona iustitia est virtus: ergo iustitia est bona.

Contra quem modum arguitur/r primo sic: nō valet/omne intelligibile est: adam est intelligibilis: ergo adam est: r tamen arguitur in darii: igitur Minor videt vera/r maior pbatur: vt nunc: añs est verum r non pñs: supponitur enim vt (communiter tenet) li intelligibile restringat a vbo psentis tpis p re intelligibili que est.

Ad argumentum admissa hypotesi respondetur negando minorem. Nam medium p aliquo verificatur vbi nō distribuitur. rc. Dixim admissa hipotesi/nam alias sillogism esset bonus. Et vt quod sentio/fugerunt fatear hipotesis falsa est: r communi modo cōcipiendi repugnans: qua stante omnes iste essent concedende. Omne quod fuit est/omne quod erit est/omne quod potest esse est/omne quod imaginatur est: Et iste/omne preteritū est/omne futurum est: sumptis li preteritum r futurū: vt non distinguuntur cōtra presens/omne rugibile est/omne possibile est. Quas omnes (ni fallor) negaret quiuis homo in quocunq idiomate proponerent. Attendat enim in sillogismis qui ex prefatis ppositionibus possunt confici: q vltra defectum assignatū pōt reperiri defect illationis cōtra regulas arguendi ab amplo ad non amplum.

Secundo non sequitur/quilibet leo erit cuiuslibet angeli quilibet leo: album est vel erit leo: ergo album erit cuilibz angeli quilibet leo/supponitur tamen q illa figura vniuersalia non efficit partes predicati/r tñ est in darii: igitur. Minor ē euidens r maior pbaē casu q sol vnus leo alb sit r sit futur: qui sit quolibet angelo successiue possidēdus: ita q a nullis duob āgelis simul r semel possideat/añs est verū r pñs falsum: igitur.

Ad argumētum respondet distinguendo maiorē/q2 vel tempus importatū in maiori per copulā/erit/stat determinate/r sic nego maiorem r concedo minorem: maior enim est falsa: vt patet descendēdo sub omnibus eius terminis eo ordine quo iacent: videlicet. Primo sub li leo/secundo sub/li tempore/incluso in li erit/stāte determinate: r deinde sub aliis. Si vero li tempore stet confuse (vt aliqui volunt) tunc concessa maiori negatur minor. s. q sit talis sillogismus in darii. Arguit enim a confusa ad determinatam respectu multitudinis ex parte/li tempore/ideo q concludendum est: ergo albū in. a. tpe erit: rc. Sed contra bene valebit sillogismus si auferatur ab añte r pñte distributio determinationis remanente distributione determinabilis: r tamē committit idem defectus: igitur defectus null. Antecedēs patet quia si dicat sic/quilibet leo erit angeli quilibet leo: r album ē vl erit leo: ergo albū erit āgeli qlibz leo. Nūq̄ dabit añs verum r pñs falsum.

Pro huius replice solutione sciendū primo/ q arguere a confusa ad dterminatā respectu multitudinis potest contingere dupliciter. Uno modo taliter q distributiua in añte r pñte sit completa. Alio modo q in añte sit completa r in pñte ē completa. i. ita q dependeat a suppositione determinata in eodē extremo posita. Tūc dicit q quando argui primo modo cōsequētia ē nulla: vt non valet/omnis homo est animal: ergo omnis hō. b. animal est. Si vero arguit secūdo modo pña ē optima. Ut bene valet/a. hominis quilibet equus currit: ergo hominis quibz equ currit: supposito q inchoādus sit descensus copulatiu a li equus. Si vero arguatur econtra. s. a determinata ad confusam si arguitur cum distributionib primi modi pña erit optima. Ut bene valet/omnis leo ē b. aīal: ergo omnis leo est animal. Si vero distributio incompleta ponat in añte cum termino stante determinate consequentia erit nulla vt non valet/hominis ois leo currit: ergo. a. hōis ois leo currit: hec oia patēt in casu q aliqui hoīes habeāt leones r equos currentes r aliqui non.

Sciendum secundo/q hoc dictum habet verum quando ē vna sola determinatio r vnicum determinabile ptinentia ad vnum extremum/vt patet i exemplis supradictis. Nam si fuerint plures determinationes r plura determinabilia in eodem extremo hoc non semp est verum. Et si q̄ras qñ erit verū r qñ do non pro solutione.

Sciendum tertio/q si determinabile r p xima eius determinatio stent distributiue r secunda determinatio confuse tunc non valebit a confusa ad determinatam/nec econtra. Unde non valet/sortes in. a. instanti cuiuslibet angeli qlibet hō fuit: ergo sortes in aliquo instanti cuiuslibet angeli quilibz homo

fuit. Nam in casu quod solus sortes fuerit possessus successive a pluribus angelis in diversis instantibus ita ut nulli duo angeli eum simul possederint, antecedens est verum et consequens falsum. Et quod econtra etiam non valeat patet, arguendo a propositione que est in consequente ad alteram positam in antecedente. Et addendo casui dicto quod fuerit etiam plato cum sorte possesso eo pacto quo fuit possessus sortes dummodo tamen a nullo angelo fuerit possessus in eodem instanti cum sorte sed in alio. ¶ Si vero ambe determinationes steterint confuse tantum tunc a confusa ad determinatam valebit non tamen econtra. Exemplum primi bene valet, sortes in .a. instanti .a. angeli omnis homo fuit: ergo sortes in aliquo instanti alicuius angeli omnis homo fuit. ¶ Ex quibus patet primo solutio argumenti et etiam replice contra eiusdem solutionem facte. Patet secundo hanc consequentiam esse nullam, omnis leo .e. erit .e. angeli quilibet leo: et album est vel erit leo: ergo album .a. erit .a. angeli quilibet leo: Ubi arguitur a determinata ad confusam: Nam li tempore vel li instanti inclusum in li erit stat in antecedente determinate in ordine ad predicatum: et in consequente stat confuse in ordine ad idem.

¶ Tertio non sequitur, omne sedens erit currens: favellus erit equus sedentis: ergo favellus erit equus currentis: et tamen arguitur in darii. Minor videtur vera, sed maior probatur in casu quod omnis homo nunc sedens possideat favellum et crastinam sit sessurus et possessurus eundem equum, tamen post tres dies sit cursurus quilibet homo et non possessurus equum: consequentia est verum et consequens falsum igitur.

¶ Ad argumentum respondetur negando minorem: et causa est, quia variatur appellatio ex predictis determinantibus currentis. Unde concludendum esset: ergo favellus erit equus illius quod erit currens.

¶ Quarto arguitur, bene valet in Darii, quilibet equus angeli est currens: gabriel est .b. angelus (ponitur li .b. ut li angeli stet pro angelo possidente equum) ergo equus gabrielis est currens: et tamen in obsimilibus sub parte acceptionis unice: igitur superius dictum nullum.

¶ Ad hoc argumentum dicunt aliqui consequentiam esse bonam: et contra eos arguatur hoc esse falsum quia arguitur ex puris particularibus. Respondent hoc esse falsum: immo dicunt li angeli virtualiter distribui: non tamen prout sumitur absolute sed cum restrictione. Unde dicunt illam maiorem huic equivalere, scilicet cuiuslibet angeli possidentis leonem quilibet leo est currens: Sed hoc dimisso (et si verum sit) dicitur consequentiam esse bonam per accidens, id est quia tenet ratione acceptionis non unice cui equivalet et non inquantum est unica: quod etiam ex dictis eorum potest haberi: quia dicunt talem determinationem non restringere: quam tamen restringunt ad faciendam subsumptionem: ut scilicet equivaleat non unice; neque refert quod ex puris particularibus arguatur: quia medium non potest verificari pro diversis ac proinde non itur contra secundum generale fundamentum. ¶ Sed contra, non valet, quilibet leo sapientis currit: album est .b. sapiens: ergo quilibet leo albi est currens. Et non ob aliud nisi quia subsumitur sub unice acceptionis parte igitur. ¶ Ad hanc replicam conceditur maior et negatur minor, et dicitur defectum esse in illatione, eo quod arguitur a magis restricto ad minus restrictum ex parte de li leo cum distributione: si vero inferas, ergo albi quilibet leo est currens bene valeret: quia illa distributio non est tunc completa. Secundo potest dici ibi arguitur a non distributo ad distributum secundum quid et de parte alterius. Volo dicere quod li album in antecedente nullo pacto distribuitur et in consequente quia distribuitur toti categorematice, per alterum, id est ratione totius, et secundum quid id est aliquo modo et non simpliciter distribuitur quelibet pars distribuibilis.

¶ Quinto arguitur argumentis que ponit D.S. in fallatiis et alii antiqui doctores. Non valet, quicquid heri vidisti hodie vides: album heri vidisti ergo album hodie vides. ¶ Item non valet quotcunque digitos habuisti olim, hodie habes: sed parvos digitos habuisti olim: ergo parvos digitos hodie habes. ¶ Amplius non sequitur, quotienscunque fuisti corduba totiens fuisti homo, bis fuisti corduba: ergo bis fuisti homo. ¶ Etiam non sequitur, quotienscunque ambulasti fuisti homo: sed ter ambulasti: ergo ter fuisti homo. ¶ Item non sequitur, quacunque est homo est equus: risibile est homo ergo risibile est equus: et tamen videtur habere dispositionem de darii: igitur.

¶ Pro omnibus his aliis similibus sillogismis respondendis, oportet explicare medium resolvendo propositiones: ut defectus elucescant: quo facto ex dictis facile propositiones possunt trahi. Maior igitur primi paralogismi resolvitur in hanc, omne ens quod heri videns fuisti, hodie vides. Minor autem resolvitur in hanc, album heri fuisti videns. Ubi apparet solum li videns cum li heri, pro medio accipi: quia solum illud sumitur bis; Ex quo multi dicunt errores. Primus, quia medium nullibi distribuitur. Secundus, quia aliquid ponitur in premissis preter medium: quod non ponitur in conclusione, scilicet ens quod. Tertius quia sillogizatur sub parte acceptionis unice non apte inferentis non unicam. Quartus, quia ex parte illius termini album arguitur a non amplo ad amplum sine distributione magis ampli. Proportionabiliter de aliis dicendum est. Unde maior secundi sillogismi resolvitur in hanc, in quacunque quantitate discreta digitos olim habens fuisti hodie habes: et minor in hanc, sed parvos digitos olim habens fuisti: ergo etc. ubi iidem committuntur errores. Oportet ergo in primo sic subsumere, scilicet album est ens quod heri vidisti: ergo album hodie vides. Consimiliter si dicatur, quicquid heri emisti hodie comedisti: non debet sic dici, et carnes crudas heri emisti, ergo carnes crudas hodie comedisti: sed sic, carnes crude sunt vel fuerunt ens quod heri emisti: ergo carnes crude sunt vel fuerunt que hodie comedisti: vel sic, carnes crudas hodie comedisti. Que conclusio equivalet prime: dummodo tamen li hodie non determinet li crudas. ¶ In secundo autem paralogismo si vis assumere eandem minorem extremitatem debes sic dicere: sed parvi digiti sunt quantitas discreta in qua digitos heri habuisti: ergo in parvis digitis digitos hodie habes: sed tunc minor est falsa. Si vis apponere unam veram dicito, sed numerus quinarius est quantitas discreta in qua digitos heri habuisti: ergo in quinario numero digitos hodie habes. ¶ Maior tertii resolvitur sic, omnibus vicibus quibus fuisti corduba fuisti homo: et in minori debet recte subsumi sic, sed bis sunt vel fuerunt vices quibus fuisti corduba: ergo bis fuisti homo. ¶ Maior quarti sic resolvitur, omni tempore quo ambulasti fuisti homo: subsumi autem debet sic, sed ter est vel fuit tempus quo ambulasti: ergo ter fuisti homo. ¶ Maior quinti. Omni qualitate qua qualificatur homo, qualificatur equus: et sic subsumi, risibile est qualitas que qualificatur homo: ergo risibilitate qualificatur equus. Adverte maiorem sic exponi ut dictum est, quia in casu subintelligitur li la-

lis. Namidem dicit quod ista ppositio/qualiscunqz
homo/talis est equus. Sed côtra hoc posset argui ab
aliquo volente q tantum li homo in dicta maiori sit
medium quando dicitur/quacunqz qualitate qualifi
catur homo qualificatur equus: q̃ ra sic in minori dz
dici risibile est homo vt dicebatur. Ad hoc responde
tur sillogismum esse nullum/eo q medium nullibi di
stribuitur vt notū est. ¶ Sed côtra/dico sic: quacunqz
q̃litate quilibet hō q̃lificat qualificatur equus: risibi-
le est homo: ergo risibile est equus. Ubi cauetur di
ctum inconueniens: τ tamen dabitur añs verum τ
ꝯñs falsum in casu q loquamur de qualitatibus sepa
rabilibus: τ q homo τ equus habeant easdem nume
ro qualitates. ¶ Ad hoc argumētū respondent ali-
qui dicētes in eo reperiri defectum utrinqz: cum/quia
medium vbi non distribuitur tenetur minus restri-
cte q̄ vbi distribuitur: Imaginantur siquidem li qua
cunqz qualitate restringere li homo: quod dictū fal-
sum est: sed est determinatio predicati implicationis
licet precedat ipsum subiectū quod est li homo sicut
accidit hic/equum quilibet homo videt. Ubi/li
equum/non est determinatio illius termini homo
(vt in primo tractatu ē dictum) sed de li videt. Et il
lud (vt patet) restringitur. Consimiliter sentiendum
est de li qualitate. Unde dicitur defectum esse ibi com
missum extrinsecum: eo q non omne quod ponitur in
pmissis excepto medio ponitur i ꝯclone. s. totū illud
quacunqz qualitate qualificatur. ¶ Sed côtra/ergo
concludendum est sic/ergo quacunqz qualitate q̄ qua
lificatur risibile: qualificatur equus: ꝯñs est falsum/
ergo solutio nulla: falsitas ꝯsequentis patet: q2 posi
to loco illius termini risibile/substantia dabitur añs
verū τ ꝯñs falsū: in casu quo omnis hō i qualitate sit
similis equo sed tñ sint multa animalia non similia e-
quo. ¶ Ad hoc aliqui dicunt ꝯñam esse nullam: eo q
ex parte illius termini animal/arguatur a non restri
cto ad restrictum: sed iam dictum ē/li animal/non re-
stringi. Alii dicunt τ melius ibi argui a minus ad ma
gis restrictum cum distributione illius termini/qua
litate/eo q in añte stat pro qualitate qua solum quali
ficatur homo: τ in ꝯsequente pro omni illa qua qua-
lificatur substantia: τ hoc tenēdū ē: ¶ Antiqui vero
prefatos palogismos soluebant asserentes eos habe-
re aliquam fallatiam: τ presertim ea q̄ figura dictio-
nis nuncupatur: cuius vnus modus est. Quando
vnum predicamentum subsumitur sub alio/quemad
modū in predictis sillogismis factum ē. Nam sub li
quicq̄d distribuente ꝓ substantia: subsumptum est li
album: quod pertinet ad accidentis predicamētum.
Qui defect⁹ non tñ ieiune sumend⁹ est vt sonat: neqz
iuniores dialecticos decet non reueri antiquos sapiē
tes: vt tam libere eorū doctrine detrahāt. Hoc dixerī
eo q aliquot solutiones antiquorū floccifaciant subsa-
nent τ irrideant: ac si essent q̄dam puerilia deliramen
ta. Dicendum ergo/fallatiam (vt communiter) eē pec
catum proprie contra sillogismum dialecticum idest
ꝓbatiuum. Unde aliqua ē fallatia q̄ non impedit for-
mam sillogisticam sicut ē petitio principii: τ ille repe-
rit fallatia hec/omne animal rationale ē risibile: o is
homo ē animal rationale: ergo omnis homo ē risibi-
lis: τ tamen ē sillogismus in barbara τ demonstratio ꝑ
fecta: ꝑ quo videatur p.h. in fallatiis. Et quia falsum
nihil probat/dicebant antiqui non eē licitū sub vno ꝑ
dicamento subsumere aliud/eo q mediū non verifica
bitur de tali re sic subsumpta/neqz regulabit ꝑ dici d̄
omni secundum rem τ vere/sed false τ solum scđm vo
cem. Ex quo elici potest intentionem antiquorū fuis
se vt taliter subsumptio fiat: vt medium posset dici d̄
re subsumpta vere: q̄ non contingeret si nō esset res
eiusdem predicamenti/cū medio/τ idem mediū esset
vtrobiqz: τ sic reducatur fallatia hec ad defectū a neo
tericis assignatū/eo. s. q subsumptio nō constituet mi
norē verā nisi subsumat sub eodē ꝑdicamēto: τ tūc ser
uabitur idem medium.

¶ Sexto/arguitur argumentis communi
bus sed proficuis. Non valet/quicquid deus pōt ꝓ-
ducere mediāte creatura/pōt ꝓducere se solo sed de⁹
pōt ꝓducere actū meritoriū mediāte creatura: ergo
pōt producere actū meritoriū se solo. ¶ Item non va-
let/quecunqz n sic se habent q vnum pōt manere al
tero nō manente distinguūtur realiter: sed quantitas
τ res q̄nta sic se habent q vnū potest manere altero
non manēte: igitur τc. ¶ Itē non valet/quicquid ꝑ
dicatur in. a. predicat in. b. sinonimum predicat in. a.
de sinonimo: ergo sinonimum de sinonimo predicat
in. b. ¶ Item non valet/quicq̄d videt petrus in colle
gio videt plato in platea: sed petr⁹ videt album in col
legio ergo plato videt album in platea. Et q non seq̄-
tur patet/quia in casu q sit vn⁹ lapis alb⁹ in collegio
τ idē numero sit in platea niger qui ab omnib⁹ illis vi-
deatur vtrobiqz/añs ē verū τ ꝯñs falsum/igit. ¶ Si-
militer non valet/quicunqz videt audit: sed sortes vi-
det lapidem: ergo sortes audit lapidē. Nam casu quo
videat lapidē quiescentē: τ a nullo ꝑcusum/añs ē verū
τ non consequens.

¶ Pro primi solutione sciendum/q scđm
theologos τ veritatem deus gloriosus pōt supplere
causalitatem cause efficientis/τ finalis/τ formalis/
quoad id quod est perfectiōis in forma: sed nullo mo-
do potest supplere causalitatem cause materialis/eo
q materia semper sit potentia passiua respectu forme/
τ respectu forme substantialis semper sit pars. Dixi d̄
causa formali quoad id quod ē perfectionis/quia du-
plex ē forma. Alia exemplaris: τ alia informans. Exē
plaris ē ad cui⁹ similitudinem fit vel producit aliquid
Et isto modo loquitur beat⁹ augustinus quādo dixit:
Idee sunt principales q̄dam forme/τ forma isto mo-
do nullā dici ꝑfectionē: τ sic eēntia diuina pōt dici τ ē
forma rerum creabilium. τ isto modo etiam valet in-
telligi illud quod canitur in prosa sanctissime trinita
tis vbi dicitur. Effectiua vel formalis causa deus τ fi
nalis: sed nunq̄ materia. Sed forma informās substā
tialis non pōt eē/eo q ex forma τ materia semp resul-
tet tertia entitas specifica. Unde licet secunda perso-
na in diuinis communicet eē existentie diuinū huma
nitati non pōt eē/ac proinde nec dici forma eius: sicut
potest dici anima humana forma hominis. De forma
autem accidentali notum ē q eius vicem nō pōt sup-
plere/cū sit substātia simplicissima: Cui nō repugnat
quod. D. S. dicit. s. q essentia diuina est forma/respe-
ctu intellectuum beatorum. Sed de his q2 extra pro
positum euagamur satis. Dico ergo q maior prefati
sillogismi intelligitur sic/quicq̄d deus pōt ꝓducere i
genere cause efficientis pōt se solo facere (Quib⁹ no-
tatis/dicitur sillogismum non valere/eo q duplex d̄
fectus illationis. s. τ connexionis in eo committātur/
vt clarū fit explanando sensum propositionum: Sen-
sus siquidem maioris ē/omnem rem quam deus pōt
ꝓducere mediante creatura/pōt ꝓducere se solo. Sē
sus autem minoris ē/sed de⁹ est potēs producere actū
meritorium mediante creatura. conclusio vero dicit/

ergo deꝰ pōt ꝓducere actum meritorium se solo. Ubi vides primo ꝙ mediū totale nullibi distribuit. Secūdo ꝙ arguit in q̄tuor terminis/vel non ponit in conclusione omnes extremitates. Uel mediū ponit in cōclusione vel eiꝰ pars. Hoc patet: q̄a vel si deꝰ est pars medij in vtraqꝫ premissarū vel non: Si primū/ꝑs ponitur in conclusione: si non/cum nullibi sit pars medij/ꝛ ponat bis in añte debet bis poni in ꝯñte: quod tamē nō fit: Si in vna est pars medij ꝛ non in alia/arguitur igit in quatuor terminis. Amplius acceptio non vnica in maiori pertinens ad medium fit vnica ī minori vt patet in resoluente. Insuper li potest ꝓducere/in añte appellat mater laꝛr. s. in maiori q̄ndo dicitur/omnem rem quam deus potest producere ꝛc. ꝛ in ꝯñti formaliter: quando dicit/ergo deus pōt ꝓducere actum meritorium se solo/q̄a stat pro formali. Unde si esset minor hec. s. actus meritorius est res quam deus potest ꝓducere mediante creatura: ergo actum meritorium potest ꝓducere se solo deus/bonus eēt sillogismus. Et oēs predictos defectus adverte quos ꝛ aliquot plurimi omiserunt/eo ꝙ non explanauerunt sensum propositionum: quod tamen primum facere debes in similibꝰ ꝯñtiis. ¶ Sed cōtra/adhuc formando sillogismum vt dicis non valet: ergo solutio nulla. Hoc patet/q̄a añs est verum ꝛ non ꝯñs: ꝛ de veritate añtis non ē dubium. Consequentis autem falsitas patet/q̄a deꝰ non pōt mereri. Si vero dicas deū se solo producere illam entitatem/q̄ si esset producta a voluntate hominis eēt actus meritorius: ꝛ per consequens conclusio ē vera: cum li actus meritoriꝰ stet pro substantia actus. Contra/hoc admisso/ad minus dabit instantia si loco illiꝰ tīi/actus meritorius ponas li creatio passiua sic: sed creatio passiua ē res quā deus potest ꝓducere cum creatura: ergo creationem passiuam pōt ꝓducere se solo. ¶ Pro huius replice solutione sciēdū ꝙ maior sillogismi est sic intelligēda quicquid deus producere potest cum creatura potest ꝓducere se solo: ita ꝙ deus ꝛ creatura se habeāt effectiue respectu alicuius effectus: non autem intelligit creatura se habente passiue. Nam liquidum ē deum non posse creare hominem sine homine/sine homine inquam qui actu creatur illa creatione licet possit creare hominem nullo hoīe concurrēte effectiue. ¶ Sed contra: adhuc sic intellecta maiori istabit: si loco illiꝰ termini/creatio passiua/ponas li peccatum. si neges antecedens dicens ꝯñs ꝛ añs esse vera: q2 li peccatum vtrobiqꝫ stat pro materiali vel ꝓ substantia actus. ¶ Contra/ad minus dabitur instantia secundum doctorē sanctū: tenētem li peccatum formalr importare actum ꝛ deordinationem vt patet in secundo scripto Ad Hanibaldum. d. 35. q. 1. art. 4. in. cor. ꝛ in alijs locis a capreolo allegatis. 2. sentēt. d. eadem. ¶ Adhoc respondetur ꝙ minor est falsa si sit predicatio formalis: quia nulla realitas vel entitas est forma peccati ī rōne mali quale est peccatum. Hoc dico quia non inconuenit aliquid bonum respectiue ad aliud habere rōnē mali: sicut caliditas nō ē bona aq̄ vt sic. Si vero predicatio sit malr̄s vt est hic/arca est lignum concedo illam esse veram: sed tunc variatur appellatio ī cōsequente. Unde oportet sic concludere: ergo rem que est peccatum deus se solo pōt ꝓducere. Poniturqꝫ medium ob appellationē seruandam nō sub rōne medij.

¶ Sed cōtra glosam illius maxime scilicet/ Quicquid deus pōt mediante causa secunda. ꝛc. pōt sic replicari. Cōtra/eē existentie ē effectus cause secūde formalr: ꝛ illud supplet deus: igitur pōt supplere effectum non solum cause efficientis sed etiam formalis. Prima pars patet: quia eē existētie est actualitas omnis forme/prout passim dicit. D. S. Secunda vero pars patet/quia diuinitas dat humanitati esse existentie prout. D. S. tenet in multis locis.

¶ Pro replice solutione sciēdum causam formalem duplicem habere effectum: Unus ē constituere speciē substantialem vel accidentalem. Secūdus est dare eē existētie/ꝛ ad primum concurrit causa formalis tāquam pars quidditatiua. Si forma sit substātialis: ꝛ si accidentalis cōcurrit in hereādo: ac proinde ī vtroqꝫ effectu formaliter includit imperfectio quedam. Et ob hoc eē causam horum effectuum vt sic a toto genere includit imperfectionem. Dare vero eē existentie non dicit nec prerequirit imperfectionē/vt sic. Unde quidditas angeli formalr ē causa esse existentie angeli: non tamen ob hoc ē imperfecta: sed si imperfectio hic itervenit est: quia est receptiua ipsius eē existentie realiter a se distincti. Et sub hac ꝯsideratione potiꝰ q̄ddita dicit causa materialis q̄ formalis. Similiter anima nostra dat esse existentie supposito totaliter nō tāquam tum ē pars speciei: alioquin omnis alia forma specifica totaliter daret/quod falsum ē: sed hoc habet/eo ꝙ est tam eleuata a materia/vt posit etiam sine materia subsistere. Unde ꝙ ab ea totaliter fluat eē existentie hēt ratione perfectionis. s. q2 ē aliquomodo similis substantijs sepatis: dat ꝛ o eē essentie specificū (q̄si ptialr) ratione imperfectionis/quia similis est alijs formis materialibus in hoc/ꝙ ē informare materiam. Unde forme materiales habent ꝙ licet sint prima causa formalis ꝛ radix ipsius eē existentie: non tamē totaliter (q2 tale esse fluit a tota essentia composita ex materia ꝛ forma vt sic) ꝛ ob hoc tales forme non possunt per se subsistere. Anima vero nostra per se habet esse existentie ꝛ dum ē in corpore communicat illud corpori. Dicitur ergo deum posse supplere illum effectum cause formalis qui non dicit imperfectionem quale ē illud esse existentie quod anima nostra dat: quia illud dat inquātū ē eleuata a materia: quod maxime hēt deꝰ. Non autē sic/est de alio effectu/vt ex dictis clarissime patet.

¶ Ad secundum sillogismum respondent nominales negantes eum non valere: affirmantqꝫ minorem eē falsam sicut ꝛ conclusio est: eo ꝙ quantitas ꝛ res quanta non sint duo entia: ac proinde petit principium in prefato sillogismo: quem alij achillem realium/alij equū realizantium vocant: sed admisso sillogismum eē bonum q̄a verum est: dī reales non petere principium eo pacto arguendo: quia illa minor non affirmat (in sēsu quo a realibꝰ sumitur) q̄ātitatē ꝛ rem q̄tā eē duo realia distincta realr/sed solū cōceptibilr/ad quod sufficit reperiri ibi duos conceptus diuersos aut diuersimode se habentes: immo quod plus ē solum sufficit ad hoc diuersitas vocum. Unde dicunt ipsi hanc eē veram/marcus ꝛ tullius sunt viꝰ homo. Amplius istam concedūt/iste homo ꝛ iste homo sunt vnum: vtrobiqꝫ eodem homine signato: sic ergo licet dicatur q̄ātitatē ꝛ rem quantā eē duo entia nō intelligit realiter distincta q̄a hoc concludit/sed esse duo conceptibiliter: aut vocalr prout dictum ē. Sed contra/ergo prefatus sillogismus nō cōcludit in isto sensu contra nominales: immo sī valeret et probaret contra. D. S. ꝛ alios theologos/creationem actiuam distingui realiter a deo: patet sumpta prefata maiori cla-

stantminori/sed deus & creatio actiua sic se hñt q̄ vnū pōt manere altero non manente. Ob hoc igitur dr/q̄ maior debet limitari sub hoc sensu. Quandocunq̄ aliqua duo sic se habent q̄ vnū pōt dici esse; quādo aliud potest affirmari non ē: illa distinguuntur realr: vel ad minus in aliquo cōceptu q̄dditatiuo vnius includit aliquid reale quod nō claudit in cōceptu q̄dditatiuo alterius. Hoc dixi q: alias pbaret deū & creationem actiuā distingui realr: Nā post diem iudicij verū erit dicere/deus est: & non erit vera ista/creatio actiua est sed bene concluditur q̄ distinguntur realr: vel q̄ i cōceptu vnius: &c. q: lz creatio in suo cōceptu q̄dditatiuo includit creaturam/ non tamē li deus. Dixi in aliquo conceptu & non in omni: q: conceptus pfect⁹ dei bene includit rep̄sentatiue creaturas: non tñ ille cōceptus absolutus quem nos formamus. Ex hoc autē potest sic argui: Sed res que a nominalibus dicit q̄nta: & q̄ntitas sic se hñt q̄ vnū potest affirmari eē q̄n aliud potest affirmari non eē; ergo vel distinguunt realr: vel ad minus aliquid reale dicit conceptus vnius quod nō dicit conceptus alterius &c.: sed illud reale non potest eē illa res quanta: quia non distinguit a seipsa: ergo aliud/& non aliud nisi quantitas: igitur. Et attende vt ponas sic minorem. s. res que dicitur quanta/ & quantitas sic se habent &c. & non dicas res quanta & quantitas. Nam hoc aggregatum/res quanta/non potest cōcipi absq; cōceptu q̄ntitatis. Et intelligitur hoc presertim in t̄mis quoꝝ q̄libz signat formalr aliq̄d reale sicut est quantitas & res q̄ dr quanta.

¶ Ad tertium dicitur consequentiam non valere (ꝑut aliqui dicunt) eo q̄ variet acceptio vnica in non vnicam: quia in minori/li de sinonimo/sumit vnice cum li predicat & non in conclusione: Vñ cōcludendū ē sic/ ergo de sinonimo sinonimum predicatur in. b. dum tñ in conclusione non includatur relatio intrinseca. Volo dicere vt non sit sensus/ de sinonimo sibi/sinonimum p̄dicat in. b. sed iste/sinonimū de sinonimo sibi vel alteri p̄dicat in. b. Sed hoc licet verum sit quoad id quod dicitur de variatione acceptionis. Nōtñ quoad aliud vr sufficienter dictum/eo q̄ i bono silogismo debet sensus seruari ꝓpositionum: quod non fieret si liceret variare relationem intrinsecam in extrinsecam. Ideo aliter dr q̄ non pōt seruari bñ e sensus vnionis extremitatum inter se taliter qualiter fuere vnite cū medio nisi medium ponatur in ꝯclusione. Vñ concludendū est: ergo sinonimum quod p̄dicat de sinonimo in. a. p̄dicat in. b. Et si q̄ras defectū: dr quod variatur appellatio. Nam ratione illius determinationis /in. a/denotatur exercitium hui⁹ quod ē sinonimum de sinonimo p̄dicari fieri/in. a. & hoc denotat in minori/in conclusione autem non: eo q̄ ponat alia determinatio. s. in. b. sicut non valeret /omne corpus quod ē in celo ē in sacramento: sed corpus xp̄i visibili modo est in celo: ergo corpus christi visibili modo est in sacramento. Nā in minori/li visibili modo existens determinat ab vna determinatione: & in ꝯñte ab alia. Vñ debes concludere: ergo corpus xp̄i quod visibili mō est in celo ē in sacramēto. ¶ Sed ꝯ/ videt q̄ ꝯñs sit verū sicut & añs. B. i. D. S. 3. pte. q. 76. art. 7. ad secūdū vr dicere xp̄m videre se i sacramēto lz ab aliis nō possit videri. Dicit. n. sic; non ē simile d̄ aliis & d̄ xp̄o. Nā oculus xp̄i ē sb sacramēto nō tñ oculus alioꝝ beatorum. Si ergo xp̄s videt se igit est ibi modo visibili. Difficultas replice non impedit quod dictū est. Nam posset fieri argumētū tenēdo q̄ nullo mō potest videri xp̄us ꝑut in sacramēto. Sed q: in se bona ē/negat D. S. affirmare xp̄um videre se ꝑut in sacramēto: immo in corpore articuli ponit istā ꝯclusionē/q̄ nullo oculo corporali pōt corpus xp̄i videri: ꝑut ē in sacramento: & rōnes quas adducit vniuersalr ꝓbant. Vñ & in solutione secūdi argumēti dicit/oculum xp̄i nō videre modum quo existit in sacramento. Ad verba ergo ꝓposita r̄ndetur tripl'r. ¶ Primo dicit q̄ sensus eorū est iste: dato q̄ oculus xp̄i videat se in sacramento/nō concludit q̄ alij beati etiam videant christum: q: non est equa ratio vt dictum est. ¶ Secūdo dicitur hanc esse veram/oculus christi in sacramento videt corp⁹ christi: & si li in sacramento/determinet/li oculus xp̄i/ quia sensus ē: oculus xp̄i existens in sacramēto videt xp̄um: non tñ ꝑut est ibi. Non tñ oculos beati q: non ē intra sacramentum & hoc. i. prima pars pōt probari expositorie sic/hoc videt xp̄m/ & hoc ē oculus christi existens in sacramento: igit &c. Et ē li existēs adiectiū illius t̄mi oculi⁹. ¶ Tertio pōt dici cū doctissimo cardinali caietano eo christum videre se/quia videns se ipsum & si non prout est in sacramento/statim intellectu videt qualiter est in sacramento: ob quod dicitur se videre.

¶ Ad quartū dicitur ibi esse defectū extrinsecum: eo. s. q̄ li vidēs album sumit vnice cū li in platea: quod nō debet sumi: q: li vidēs album ī añte nō sumit vnice cum illo: & per ꝯñs totum illud aggregatum determinat ab alia determinatione: & p ꝯñs mutatur et appellatio vt in alio. Et insup ē defectus intrinsecus vt patet resoluendo maiorē & minorē: ꝑut dictū ē: q: arguit ex puris ꝑticularibus vel in quatuor t̄mis. Vñ de opꝫ sic subsumere/. s. album est t̄ns quod videt petrus in collegio/ & concludi sic: ergo album ē ens q̄d videt plato in platea.

¶ Ad vltimum dr sic esse conclude̅dū: ergo sortes qui ē vidēs lapidē audit. Nō. n. pōt seruari appellatio: nisi ponat' mediū in ꝯclusione vt positū est.

¶ Septimo non valet/ cuiuslibet angeli q̄libet equ⁹ est currēs: albū ē equus: ergo angeli album currit: & th' arguit i darij: igit. Minor ē nota: & maior ꝓbat/ in casu q̄ oīs equus possessus ab angelis currat: & q̄libet angelus habeat vnum equum: fauellus tñ sit equus albus siluester: & null' alius equus sit alb⁹: ꝯñs est verum & ꝯñs falsum.

¶ Ad argumētum negat minor: mediū siquidem tenetur ꝓ pluribus vbi non distribuit q̄ vbi distribuit Sed cōtra ergo dicendo in minori/album est equ⁹. g. vt li. g. restringat li eq⁹ talr qualr stabat in. a. erit bonus: ꝯñs ē falsum: igit & añs: falsitas ꝯñtis pz. Nā nō valet/cuiuslibet angeli quilibet equus currit. i. est. g. equus: ergo angeli/ i est currens: Et volo/li i/valeat tantum sicut hoc complexum possessum in collegio/& fauellus sit in collegio & in platea: & in collegio solum possideatur a sorte: sed in platea possideatur ab angelo. Propter hoc dicit in prefato silogismo committi et defectum extrinsecum: arguit enim a nō restricto ad restrictum ex parte minoris extremitatis. Vnde dicendū ē: ergo angeli e nus qui est albus/est currēs/ vel appone aliquod signum vt non denotetur possessionem conuenire diuersis aut diuersimode: alioquin semper etiā mutabitur appellatio. ¶ Sed cōtra/ si copule maioris & minoris & conclusionis adderetur/ li possibilr ēēt bona consequētia illa quā negasti: igitur hic defectus nullus. Negat sequela/ & ratio est/ quia cū li possibilr/amplict ad quatuor: idē est dicere/an

geli albi possibiliter e currens: et dicere/ angeli equus qui possibiliter e albus/ possibiliter est currens. ¶ Sed contra/ si dicta essent vera/ sequeretur sillogismum hunc valere. s. cuiuslibet angeli quilibet equus e currens: fauellus e. g. equus: ergo cuiuslibet angeli equus qui e fauellus currit: ubi distribuitur li angeli in conclusione quod in aliis non fiebat: et tamen nullus defectus committitur: et nihilominus ans e verum in casu posito: et addendo quod fauellus ab uno solo angelo possideatur/ et ons ut patet falsum: ergo. ¶ Ad hanc replicam dicunt aliqui non posse assignari defectum in propria forma: quam obrem recurrendum est (ut aiunt) ad alium sillogismum virtute cuius he premisse sunt habiles. Unum eundum est ad hunc sillogismum/ quilibet angeli equus currit: fauellus e. g. equus: ergo cuiuslibet angeli quilibet equus currit: quia supradicta maior infert istam nunc dicentem maiorem/ et non istam: quilibet equus cuiuslibet angeli est currens: et quia in isto sillogismo virtualiter arguitur a non distributo ad distributum/ eundem dicunt interuenire defectum in alio/ quia tenet virtute huius. Insuper asserunt posse dici ibi argui a minus ad magis restrictum: Primum tamen defectum magis approbant. Nam si medium in minori distribuatur est consequentia bona: et committitur idem defectus: igitur ille defectus non impedit. At vero quia primus defectus est difficilis cognitionis/ et secundus non est vniuersalis. Ideo dicitur defectum esse quia extremitates non taliter vniuntur inter se in conclusione qualiter vnite fuere cum medio in premissis. Nam li fauellus fuit vnitum cum medio sumpto particulariter: quod tamen medium distributiue sumptum determinabatur a li cuiuslibet angeli. Unde non licet inferre illam determinationem distributam determinantem minorem extremitatem/ eo quod itur contra fundamentum generale. Hoc liquet esse verum/ quia si medium fuerit in minori distributum bene valebit: et ratio est/ quia minor extremitas vnitur cum medio eo modo quo determinabatur ab illa determinatione distributa: ac per consequens potest sic ab eadem eo modo sumpta determinari. Et si queras defectum particularem/ respondeo non esse necesse omnes defectus particulares habere nunc nomina propria: sed oportet nouiter imponere quando aliquod generale fundamentum frangitur. Hic autem potest dici variari appellationem formaliter et virtualiter: ratione illius termini cuiuslibet angeli/ ut ex dictis patet sed dices. Contra/ si medium in minori distribuatur variatur et appellatio: igitur solutio nulla. Ad hoc distinguo formaliter et sic transeat: virtualiter et sic nego. Nam ex eo quod minor extremitas tunc vnitur cum medio distributo vnitur virtualiter ex consequenti cum determinatione distributa/ cui medium vniebatur in maiori. Aduerte igitur in his sillogismis ex obliquis restrictiones/ et appellationes/ et ampliationes/ et acceptiones/ quia variata acceptione variatur restrictio/ appellatio etc. et quod plurimi sillogismi ex his possunt solui: ut patet.

¶ Octauo non valet / omnis homo et homo sunt constituentia vnum: aliqua alia. a. homo et omnis leo sunt/ ergo aliqua alia sunt constituentia vnum: et tamen arguitur in darii: igitur. et loquor de vno simpliciter: ita quod numerus non est vnum quod in proposito. Forsan dices partes copulati non distributas stare confuse. ¶ Sed contra/ bene valet si dicatur in maiori/ omnis homo et homo omnia constituentia vnum sunt. Forte dices verum est/ eo quod maior extremitas distribuitur. ¶ Sed contra/ non valet/ omnis homo et homo omnia animalia sunt a. rationale. a. homo et omnis homo est: ergo. a. rationale omnia animalia est. ¶ Ad hoc respondetur distributiuam maioris extremitatis non sufficere quando minor extremitas vel eius aliqua pars stat confuse in ordine ad aliquam partem medii/ ut ex dictis in barbara colligi potest.

¶ Nono non sequitur/ omnis homo vel leo est rugibilis: sortes homo vel omnis leo e: ergo sortes e rugibilis: et tamen arguitur in darii: igitur.

¶ Ad hoc breuiter dicitur minorem esse falsam. Nam sumpto disiunctorio non vnice (ut supponitur) arguitur ex puris particularibus/ eo quod li vel/ sit particularitas: ac proinde non sufficit quamlibet partem distribui in vna premissarum: neque vnam in vna et aliam in alia: sed oportet li vel aut negari aut verti in et. Et si vnice accipiatur e bonus: sed maior est falsa: sicut conclusio.

¶ Decimo non sequitur/ omnis leo si est leo est ens: chimera e leo si est leo: ergo chimera est ens: et tamen arguitur in darii: igitur.

¶ Ad hoc argumentum distinguitur maior: quia vel conditionatum sumitur diuisiue: et tunc non est bonus sillogismus ut liquet ex dictis supra in barbara: vel complexiue: et hoc vel non vnice aut vnice. Si primum/ non sequitur: quia medium totale nullibi distribuitur: neque valet dicere si distribuatur in minori sic dicendo: chimera omnis leo si est leo est: quia medium in maiori cum alia parte potest verificari pro pluribus quam in minori vbi distribuitur/ Si secundum/ subdistinguo et dico quod si teneatur omne conditionatum ampliare omnes terminos consequentia est nulla: quia arguitur ab amplo ad non amplum ex parte vtriusque extremitatis sine constantia. etc. Si vero teneatur solum terminos precedentes conditionalis ampliari committitur idem defectus solum ex parte minoris extremitatis. Si vero teneatur nullum terminum ampliari (ut teneo) bonus erit sillogismus et nunquam instabit. ¶ Sed contra hec arguitur/ ille premisse (tenendo conditionatum omnes terminos ampliare) sunt disposite ad inferendam aliquam conclusionem/ et non aliam nisi illam: igitur habetur intentum. ¶ Ad hoc respondetur/ concessa maiori: negando minorem: dico enim illas inferre hanc conclusionem/ a. chimera est. a. ens. et pono illas literas ut fiat iste sensus. i. chimera si est chimera est ens si est ens: ut illa extrema nullam exigant existentiam/ ad constituendam propositionem veram quemadmodum etiam ille eedem extremitates sumuntur in premissis. ¶ Contra aliud quod dictum est/ quando sumitur complexiue non vnice/ arguitur: quia ad minus sequeretur hunc sillogismum esse bonum/ omne animal si est risibile est homo: leo est animal: ergo leo est risibilis si est homo/ hoc est falsum: igitur. Consequentia tenet: quia iam totale medium alicubi distribuitur/ scilicet li animal/ quod solum volo distribui. Consequentis falsitas patet per falsitatem sue conuertentis que est hec/ homo si est risibile/ est leo. ¶ Pro istius replice solutione/ oportet enodare sensum maioris propositionis / ob cuius multiplicitatem varie deceptiones oriri possunt: Dico ergo illam propositionem (sumpto conditionato diuisiue) posse habere duplicem sensum. Unus est/ omne animal est homo si omne animal est risibile: et iste sensus est qui primitus generatur in communi modo concipiendi: et tunc li animal est terminus extraneus secundum rem: licet in modo proferendi videatur terminus illatus. Secundus sensus e hic/ omne animal est homo si risibile est homo: sed iste est valde extortus. Sumpto etiam conditionato complexiue habet alios duos sensus. Unus est/ quando li est risibile tenetur a parte subiecti: ita quod totum

cōditionatum sit/animal si est risibile. Secundus est quādo li est risibile/ tenetur a parte predicati: et facit sensum ꝓportionabilem secūdo sensui p̄dicto/ et sic dī ꝙ sumpto illo aggregato/si est risibile / eodem mō silogismus est bonus: Et ad hui⁹ improbationē negat̄ falsitas cōsequētis: et ad eius probationem nego conuersionem/quia variatur appellatio ex parte oe li si ē risibile. Nam sensus antecedētis est/si leo est risibilis leo est homo: et ꝯsitis est: homo est leo si homo est risibilis: et hoc in rigore. Si autem ex vi intellectus sumeretur in hoc sensu/homo est leo si risibile est leo: esset bona conuersio: et quia hunc sensum non facit talis propositio in rigore potest poni li. a. vel. b. circa li est risibile vt talis sensus denotetur. Et notandum hoc quod licet in consequente li est risibile/secundum vocem teneatur a parte subiecti/tū secundum intellectum debet referri ad predicatum/licet etiam in antecedente in maiori ponat̄ ꝑ medio: Et ex hoc intelliges quare dictum sit in conditionibus illud dictum/ (scilicet ꝙ illud quod se tenet cum medio in maiori/debet se tenere seu applicare ad minorem extremitatem in conclusione) habere verum extra conditionata. Hic tamen semper aduerte vt secūdum diuersas opiniones circa ampliationem cōditionatorū diuersimode ad argumenta respondeas.

Ferio est quartus modus et vltimus ex ꝑfectis cōstās ex maiori vniuersali negatiua/ et minori particulari affirmatiua/directe et formali᷑ particularem negatiuam concludētib⁹ vt hic sit/nullus lapis est animal: cristallus est lapis: ergo cristallus non est animal.

¶ Contra quem arguitur primo sic/ nō valet/nullum mortuum est currēs: aliquis hō est mortuus: ergo aliquis homo nō est currēs: et tñ arguitur in ferio:igitur. Minor est nota /sed maior probatur: qa in casu quo nullus homo mortuus surrexerit sed sint multi qui nunꝗ mortui fuerint nunc currentes/ ꝯña est verū et nō ꝯña: Forsan dices defectum eē/eo ꝙ arguatur ab amplo ad non amplum. ¶ Sed cōtra: et si cōcludatur sic/ergo homo q est vel fuit nō est currens: non valet. Nam casu quo omnes homines qui mortui fuerint surrexerint et nūc currāt: aīs est verū et ꝯñs falsum.

¶ Ad hoc argumētum bene respōsum est vsq; ad hāc replicam. Ad quam aliqui dicunt ꝯñam esse bonam et aīs esse falsum in casu vltimo: quia su. a. subiectum distribuit̄ pro illis omnibus currentibus: Alij tenēt oppositum: et hi dicūt consequentiam non valere / eo ꝙ medium pro aliquo potest supponere in minori/ vbi non distribuitur pro quo nō supponit in maiore vbi distribuitur/eo ꝙ li mortuum positum in predicato nō restringitur sicut qñ ponitur in subiecto. Ex quo liqt cōtrouersiā eē solū scđm ꝙ diuersimode accipitur li mortuū. Et vtrūq; pōt defendi primum tamen mihi magis placet.

¶ Secūdo nō sequitur/ nullus equus ē currēs: albū fuit equ⁹: ergo albū nō ē currēs: et tñ arguit̄ in ferio: igit̄. Minor vt̄ vera: sed maior liqt ī casu quo nullo equo currēte neq; existēte albo/ sint solū leones albi et currāt. ¶ Forte dices mediū teneri ꝑ aliquo in minori/ ꝑ quo nō in maiore. ¶ Sed cōtra/ dicēdo sic/ albū fuit. b. equus (vt li. b: restringat li equus pro existētibus) Adhuc instatur in casu dicto: igit̄. Forsā addes alium defectum. s. quia arguitur ab amplo ad non ampliū negatiue. ¶ Contra/ non inconuenit arguere a nō amplo ad ampliū negatiue: ergo neq; ab amplo ad nō amplum: cōsequētia tenet/ quia equa ratio videtur esse vtrobiq;: sed antecedēs probatur: qr sequitur bene/ nullus equus erit currens: album est equus: ergo album nō erit currēs; et tñ committitur talis defectus: igitur.

¶ Ad argumētum recte responsum est vsq; ad vltimam replicam. Pro cuius solutione notandum ꝙ arguere ab amplo ad non amplum: vel a non amplo ad amplum est inconueniens: quādo non apponitur cōstantia vt supradictum est: et sic ab amplo ad non amplum affirmatiue et cum constantia non ampli valet. Consimiliter a non amplo ad amplum negatiue cum constantia minus ampli sine distributione ampli valet. ¶ Sciendum est amplius ꝙ in sillogismis affirmatiuis: nunquam valet ab amplo ad non amplum/ etiam cum distributione. Et non valet/omnis homo possibiliter est albus: omne risibile possibiliter est homo: ergo omne risibile est album: neq; si dicatur/ risibile est album. Nam casu quod nullus homo sit/ antecedens est verum et consequens falsum: Valebit tamen a non amplo ad amplum sine distributione ampli. ¶ In sillogismis vero negatiuis istud efectus possunt dupliciter contingere. Uno modo taliter quod defectus repiat̄ inter trōs premisse negatiue et terminos conclusionis: et tunc nullo modo consequentia tenebit a non amplo ad amplum. Ab amplo autem ad non amplum valebit cum distributione. Quando autem defectus reperitur inter terminos premisse affirmatiue et terminos conclusionis/si arguatur a non amplo ad amplum valebit/si amplum non distribuatur/ non autem si oppositum fiat. Si vero arguatur ab amplo ad non ampliū valebit cum distributione ampli alias non. Ex his patet solutio ad replicam conceditur enim cōsequentiam esse bonam et sin ea arguatur a non amplo ad amplum quia amplum nō distribuitur. Fateor tamen aliquem posse dicere ex illis premissis sequi immediate istam conclusionem scilicet/ album quod est album nō erit currēs/ aliam autem mediate/ seu de primo ad vltimum: quod pōt sic deduci/ nullus equus erit currens: et album ē equus: ergo album est: et album quod est album nō erit currens: prima pars sequitur ex sola maiori: et secūda sequitur ex ambabus premissis: vt notum est. Tunc vltra/ album est/ et album quod est album nō erit currēs ergo album non erit currens. Consequentia tenet / a non amplo ad amplum sine distributione ampli / et cum constantia: quia li album est/ est constantia non ampli: igitur de primo ad vltimum conclusio hec postrema sequitur ad premissas primas. Ex his similiter liquet hanc consequentiam esse bonam. s. nullus leo est currēs: oē rugibile est vel fuit leo: ergo nullum rugibile est currens: dato ꝙ arguat̄ ab amplo ad non amplum: ex pte de li rugibile qr defectus ē ex pte terminorum affirmatiue vt patet.

¶ Tertio nō sequitur/ quilibet leo hoīs nigri nō fuit currēs: albū ē vł fuit hō niger. g (vt li. g. restringat ꝑ hoīe posidēte leonē) ergo leo albi non fuit currēs: nā casu ꝙ nūc sortes sit alb⁹ et similr heri et possederit heri vnū leonē currētē, et nudius terti⁹ fuerit ipse sortes niger et sic posiederit vnū leonē qui nūꝗ cucurrerit aña ē verū et non ꝯñs. ¶ Ad hoc argumētū aliqui dicunt illum non valere/ eo ꝙ mediū ꝑ pluribus tenet̄ in. b. vbi nō distribuitur ꝙ i. a. vbi distribuitur virtualr: et ꝑsertim cū sit negatiua: Et in sup dicūt nō posse sub illa determinatione subsumi/ eo ꝙ ma-

hoc illa nō equiualet huic/nullius hōis nigri leo fuit currēs: eo q̄ copulis deextrinsecꝰ tēpore vna nō infert aliam ob diuersam restrictionem. Nam in acceptione vnica denotatur possessionem conuenire homini eo tempore quo erat niger: ⁊ in acceptione nō vnica hoc non sit: Sed hec non videtur sufficiēter dicta. Non primum/quia si mediū distribueretur in minori etiam nō valeret. Neq̄ secundum/quia potest in acceptiōe non vnica seruari eadem restrictio ex intellectus libertate addendo. li. a. vel li. b. vt eodem modo stet: ⁊ tamen potest instari in casu posito. Ideo melius dr̄ ab alijs defectū esse in concludendo: Debet enim sic concludi: ergo leo hominis nigri qui est vel fuit albus nō fuit niger: ⁊ ponit̄ i ꝯclūōe mediū vt seruetur eadē appellatio in antecedēte ⁊ ꝯn̄te. Valet autem hec subsumptio sub determinatione vnica per accidens/vt ex dictis patet

❡ Quarto arguitur: non valet/ nulla terra est supra lunam: aliquis sol est supra terram: ergo aliquis sol nō est supra lunam. ❡ Item/nulli homines sunt angeli: ⁊ in celo sunt homines: ergo in celo non sunt angeli.

❡ Ad primū dicitur medium cum sibi adiuncto posse verificari de aliquo in affirmatiua de quo nō potest verificari in negatiua. Uel vt alij dicunt q̄ mediū nō est totale extremum in premissa subsumptionis: ideo q̄ non valet.

❡ Ad secūdū dr̄ sic eē ꝯcludēdū/in celo entis nō sunt angeli: vt li entis inclusum in conclusione in li sunt non distribuatur sicut nō distribuebat̄ in minori.

❡ Quinto non sequitur/nullus leo angeli currit: sed album est vel fuit omnis leo angeli: ergo album non currit: ⁊ tamen arguit̄ in ferio: igitur: ⁊ loquor secūdum opinionem tenētem hāc veram: scilicet adam fuit omnis homo: ⁊ volo li omnis nō esse ꝑartem extremi. Minor est nota sed maior patet in casu q̄ nunc nullus leo possideatur ab angelis: sed tantum vnus leo albus fuerit possessus ab eis qui modo currat/⁊ nullum aliud ens sit nunc album: añs ē verum/⁊ nō ꝯn̄s. Forte negabis minorem: eo q̄ medium pro pluribus stet in premissa affirmatiua/q̄ in negatiua: esto ibidem medium distribuatur. ❡ Sed contra/bene valet/cuiuslibet hōis quilibet equus non est currens: brunellus omnis equus est: ergo cuiuslibet hominis brunellus non est currens: ⁊ tamen committitur idem defectus. ❡ Ad hāc replicam negatur maior: nam instabitur si ponatur li. a. ad significandum equum connotando ipsum possideri in platea in qua volo ipsum ab angelo solum possideri: ⁊ volo insuper vt ab hominibus possideatur extra plateam ⁊ vtrobiq̄ currat ⁊ sit precise brunellus: ⁊ illum terminum a. pone loco de li equus. ❡ Sed contra ad minus/bene sequitur/concludendo sic: ergo cuiuslibet hominis equus qui est brunellus non est currens: q̄ tunc seruabitur appellatio que mutabatur in primo: ⁊ tamen ad hunc committitur idem defectus igitur.

❡ Ad hanc replicam dicunt aliqui efficaciter concludere nunc non impedire illum defectum/quia impossibile est reperire instantiam: cuius bonitas patet: quia ex opposito consequentis cum minori oppositū maioris infertur. Mihi autem videtur ꝯsequētiam non esse sillogisticam ⁊ si formalis sit: eo q̄ consequēs ex sola maiori formaliter valet inferri. Bene enim valet/cuiuslibet hominis quilibet equus non currit: ergo cuiuslibet hominis quilibet equus qui est brunellus non currit/ac proinde potius enthimematice q̄ sillogistice tenet. Sed dices non tamen sequitur de forma acceptionis. Fateor/sed virtus illatiua solum consistit in maiore. Et minor potius subseruit vt nō detur instantia q̄ ad hoc quod perfecte fiat vnio extremitatum cum medio. Uel dicatur consequentiam illam esse sillogisticam secundum quid: eo quod denotatur extremitates taliter conuenire inter se in conclusione qualiter vnite fuere cum medio. Unde ex consequente retificatur defectus añtis. Et pro hoc videatur quidam sillogismus in fine tractatꝰ exclusiuarum in hoc libro infra.

❡ Sexto non sequitur/ cuiuslibet angeli leo non est animal: gabriel est angelus: ergo gabrielis leo non est animal: ⁊ tamē arguitur in ferio: igitur. Minor est nota ⁊ probatur maior: in casu q̄ quilibet angelus habeat duos leōes: ⁊ volo li leo confundi respectu de li animal. Forte negabis minorem: eo q̄ arguatur a cōfusa ad determinatā respectu multitudinis. ❡ Sed cōtra bn̄ valet/cuiuslibet angeli leo nō ē intellectus ab angelo: gabriel ē angelꝰ: ergo gabrielis leo nō ē intellectus ab angelo: ⁊ tn̄ committit̄ idē defectus: igitur solutio nulla.

❡ Ad hoc respondent aliqui consequentiam esse bonam/nō tn̄ sillogisticā: eo q̄ ꝯclūō seq̄t̄ ex sola maiori. Sed hoc nō vr̄ mi verū: nā casu quo oīs leo imaginatus sit intellectꝰ ab angelo/añs ē verū ⁊ ꝯn̄s falsum: vt p̄z p̄ descēsum ⁊ p̄ cōtradictoriā maioris ⁊ ꝯclūōis: nec refert tres ibi ampliari vsq̄ ad quinq̄. Fateor tn̄ si p̄ maiori sumeret̄ hec ꝓpō/cuiuslibet angeli leo nō imaginarie ē intellectꝰ ab angelo: posse cōstitui bonā ꝯn̄am licet nō sillogisticā: rōne ab alijs dicta: dato q̄ argueretur a confusa ad determinatā. ❡ Sed alrar guit̄ sic: bene valet i barbara/oīs leo ē aīal: oē albū oīs leo ē: ergo oē albū est. b. aīal: ⁊ tn̄ cōmittit̄ idē defectꝰ: ergo multo minus incōuenit sic arguere i ferio: Pro argumēti solutione ⁊ huius replice/aperire necesse ē quando sit incōueniens arguere a cōfusa ad determinatam ⁊ quando non.

❡ Pro quo sciēdū est primo/nō semꝑ eē incōueniēs arguere a cōfusa ad determinatā: et extra distributionē incōpletā seu depēdētē, ꝓut dictū fuit supra. Et si q̄ratur qn̄ valebit ⁊ quando non, ꝑ hoc.

❡ Scito secūdo vniuersaliter cōsequētiā eē bonā (etiam prefato inconuenienti dato) si distributio que ponitur in consequente respectu termini stantis determinate: non potest in antecedente verificari nisi pro vno supposito termini stantis in eodem antecedente confuse tantum: quia tunc non iuir cōtra tertium fundamentum generale. Nam secundum verificationem ⁊ secundum rem: taliter vniuntur extremitates inter se in conclusione: qualiter vnite fuere in antecedente cum medio: licet secundum vocem aliter appareat: quia talis cōfusa quoad verificationē parificatur determinate.

❡ Tertio sciendum/q̄ quando arguitur in terminis complexis a cōfusa non equiualēte determinate/ad determinatam respectu eiusdē multitudinis vniuersaliter ꝯn̄a est nulla tam i sillogismis affirmatiuis q̄ in negatiuis.

❡ Pro quo sciendum quarto/ dupliciter posse a confusa ad determinatam argui. Uno modo respectu eiusdem multitudinis. Alio modo respectu diuerse multitudinis. Hoc explanatur sic per

exempla. Nam hic/cuiuslibet hominis equus omne animal est: sortes est homo: ergo sortis equus omne aial est arguit respectu eiusdem multitudinis/eo quod li equus quod in antecedente stabat confuse tantum respectu de li animal: in consequente stat determinate: respectu eiusdem termini distributi: non autem hic/ omnis homo est substantia: omne risibile est homo/ ergo omne risibile est.b. substantia/eo quod li substantia stet confuse in ante respectu li homo: et in conte respectu de li risibile. Dicit ergo regula/consequentiam esse nullam quando primo modo arguitur; vt patet in exemplo posito. De negatiuis sillogismis patet in argumento principali. Et loquimur nunc de confusa et determinata simplici.i. quando terminus nõ stat mixtim scilicet confuse et determinate.

Secundum quinto/quod quando sillogismus procedit ex terminis simplicibus/tunc non inconuenit arguere a confusa ad determinatam si medium nullibi stat confuse. Unde si medium distributum in vna/ in alia etiam distribuatur/aut steterit determinate/aut discrete/non inconuenit tam in affirmatiuis quam in negatiuis sillogismis. Quam ob rem sequitur bene/ omnis homo est animal/omne risibile omnis homo est: ergo omne risibile est.b. animal: et valeret si in minori diceretur/ omne risibile est.b. homo/ vel omne risibile est hic homo. Sed quando medium in vna stat discrete et in alia distributiue/videtur mihi talem consequentiam tenere virtualiter expositorie/eo quod maior et minor non possunt verificari/nisi pro eodem singulari. Multi etiam dicunt quando medium stat determinate: non esse formalem/eo quod in diuinis deturi instantia. Unde nõ valet/omnis essentia diuina est persona: et oĩs persona est b. essentia diuina/ergo ois psona est.b psona: sed an hoc sit verum vel nõ/dicet in terminis diuinis.

Nunc ponuntur alie regule pro sillogismis procedentibus ex terminis complexis in quibus ponitur mixta. Et prima est.

Semper est inconueniens arguere a confusa ad mixtam in sillogismis affirmatiuis respectu eiusdem distributionis: vt non sequitur/omnis leo/ medietas et quelibet medietas est: omne rugibile omnis leo est: ergo omne rugibile.c. medietas et quelibet medietas est. Nam antecedens est verum et consequens falsum: si sit casus quod solum vnus leo sit in mundo vt facilior sit probatio: et quod prima pars copulati confusa est etiam in ordine ad secundam ptem. Si vero sic concluderet: ergo oẽ rugibile.d. medietas et qualibet medietas est/bñ valeret/eo quod prima pars copulati stat determinate in ordine ad secundam.

Pro sillogismis autem negatiuis oportet aspicere duo. Primum est dispositio medij/quale sit/scilicet teneatur et vbi/scilicet an in premissa affirmatiua vel negatiua. Secundum est/vbi ponatur ista ex parte cuius arguitur a confusa ad determinatã/ an scilicet in affirmatiua vel negatiua. Sit igitur prima regula.

Quando medium in nulla premissarum confunditur/licitum erit arguere a confusa ad quamuis mixtam si confusa ponatur in premissa affirmatiua: non autem si in negatiua/ bene enim valet/omnes leones leo et omnis leo sunt: nulla constituentia vnum sunt leones: ergo.c. leo et omnis leo non sunt constituentia vnum: Et similiter sequitur hec/d. leo et omnis leo nos sunt constituentia vnum: nõ tamen sequitur hec/leo et omnis leo nos sunt constituentia vnũ. Ubi li leo stat simpliciter determinate. Nã casu quod tantum duo leones essent in mundo/antecedẽs est verum et consequens falsum: vt patet descendendo sub terminis omnibus/eo ordine quo sunt positi. In alijs autem conclusionibus descendendum est sic in prima/primo sub li leo in secundo loco: secundo/ sub/li leo/in primo loco: Tertio/sub li constituentia vnum. In secunda vero primo/sub li constituentia vnũ/secundo sub li leo in primo loco: tertio sub li leo in secundo loco.

Secunda/quando medium stat confuse in negatiua/licitum erit arguere a confusa posita in premissa affirmatiua ad mixtam: taliter quod terminus stans determinate respiciat eandem determinationẽ in conclusione quam respexit stans confuse in ante et aliam distributionem respiciat confuse. Ut bene sequitur/omnis leo et rugibile omnes leones sunt: oĩa animalia leones non sunt: ergo oĩa animalia ois leo et.c. rugibile nos sunt.

Tertia regula/quando medium stat confuse in affirmatiua/licitum erit a confusa posita in affirmatiua ad mixtam arguere: ita tñ vt terminus stãs determinate non respiciat eandem distributionem in consequente/quam respexit stans confuse in antecedente/ sed aliam. Respicit autem eandem distributionem in antecedente et consequente prout stat confuse. Sequitur.n. bñ/omnis leo et leo sunt animalia: oĩa rugibilia.c. leo et omnis leo non sunt: ergo oĩa rugibilia/ois leo et d. leo non sunt.

Quarta regula/ quando terminus ex parte cuius arguitur a confusa ad determinatam ponitur in negatiua premissa: nunquam licet argumentari (qualitercunque medium stet in negatiua) a confusa ad determinatam respectu eiusdem distributionis: bene tamẽ respectu distributionis diuerse etiam si medium vtrobique distribuatur. Unde hec valet/omnis leo omne aial est: et omne rugibile et rugibile non sunt animal: ergo omne rugibile et.c. rugibile nos sunt leo: non tamẽ valet/omnis leo omne animal est: et ois medietas et medietas nõ est aial: ergo omnis medietas et.d. medietas nõ sunt leo. Nã casu quod tñ vnus leo esset in mũdo: aña est verum et cõns falsum.

Quinta regula/ quando medium stat confuse tantum in affirmatiua/non est licitum arguere a cõfusa termini positi in negatiua ad aliquam mixtam: ita quod tunc nullo modo valet consequentia/nec respectu eiusdem distributionis/nec respectu diuerse. Ex his enim premissis scilicet/omnis leo est animal: et omnis medietas et medietas non sunt animal: non licet inferre hanc scilicet/omnis medietas et.d. medietas non sunt leo. Nam posito casu quo solus vnus leo sit in mundo/antecedens est verum et consequens falsum. Nec licet inferre hanc/omnis medietas et.c. medietas nõ sunt leo: Nam casu quod tñ sint duo leões cõmunicãtes ĩ materia/ista habet/sumpta hac propone pmisoñ.i. ois materia et forma non sunt animal/inferendo hanc/omnis materia et.c. forma nos sunt leo.

Sexto arguitur: nõ tenet cuiuslibet angeli.b. leo nõ rugit/gabriel est angelus: ergo gabrielis leo

non rugit/ et tamen est in ferio: igitur. Minor est nota/ et probatur maior/ in casu quod tantum gabriel et michael habeant singulos leones/ et leo gabrielis rugiat/ et non michaelis/ tunc ante est verum et consequens falsum/ supposito/ quod primo descensus fiat sub li leo/ stante determinate: nam casu quod demonstretur leo michaelis illa est vera facto descensu postea sub li angeli/ nam signato michaele/ illa est vera/ eo quod eius leo non rugiat/ signato vero gabriele/ itidem est vera: eo quod sit negatiua de subiecto non supponente.

Ad hoc forsan aliquis diceret/ illam acceptionem esse virtualiter vnicam/ eo quod prius descendatur sub determinabili/ sed hoc nihil est/ nam eque repugnat acceptioni vnice/ descensus sub determinabili/ sicut sub determinatione: cum solum ad totum respiciendum sit. Alii dicunt ibi argui a superiori ad suum inferius negatiue/ ex parte illius li leo/ in maiori. n. stabat absolute pro angeli leone: et in consequente pro gabrielis leone. Sed contra hoc est/ quia defectus hic/ est extrinsecus et propterea consequens possent ille premisse inferre aliquam conclusionem sillogistice (quod non videtur verum) ideo dicitur/ ibi argui virtualiter ex puris particularibus: li enim angeli/ non complete distribuitur/ eo quod eius distributio sit disiunctiua/ vtpote dependens a determinata determinabilis: et probatur hoc. Nam si li angeli distribuatur in minori (vt dicatur) gabriel omnis angelus est: consequentia erit bona: si vero li angeli/ est primo resolubile pro descensum/ consequens est bona/ nec posset argui a superiori ad inferius negatiue/ eo quod virtualiter li leo/ eodem modo restringitur in ante sicut in consequente: vt patet per descensum sub li angeli.

Septimo non valet/ nullum animal si est homo est equus/ hinnibile est animal si est homo: ergo hinnibile non est equus/ et est in ferio: igitur.

Ad hoc argumentum respondetur cum distinctione: quia vel vtrobique li animal/ est terminus concurrens vel vtrobique illatus/ vel diuersimode tenetur. Si tertium/ sillogismus est nullus/ quia aliquo modo tenetur equiuoce/ si autem tenetur primo vel secundo modo/ bonus est sillogismus tenendo ibi totum non ampliari. Si vero oppositum teneatur/ quid dicendum sit patet ex supradictis.

Sequitur textus.

Baralipton/ quintus modus/ constat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis: particularem affirmatiuam indirecte concludentibus: vt/ omne animal est substantia/ omnis homo est animal: ergo quedam substantia est homo. Et reducitur ad primum modum prime figure: per conuersionem conclusionis per accidens. Celantes sextus modus/ constat ex maiori vniuersali negatiua/ et minori vniuersali affirmatiua/ vniuersalem negatiuam indirecte concludentibus: vt/ nullum animal est lapis/ omnis homo est animal: ergo nullus lapis est homo. Et reducitur ad secundum modum prime figure conclusione conuersa simpliciter. Dabitis/ septimus modus/ constat ex maiori vniuersali affirmatiua/ et minori particulari affirmatiua particularem affirmatiuam indirecte concludentibus: vt/ omne animal est substantia/ quidam homo est animal/ ergo quedam substantia est homo. Et reducitur ad tertium modum prime figure: conclusione conuersa simpliciter. Fapesmo/ octauus modus/ constat ex maiori vniuersali affirmatiua: et minori vniuersali negatiua: particularem negatiuam indirecte concludentibus: vt/ omne animal est substantia: nullus lapis est animal/ ergo quedam sustantia non est lapis. Et reducitur ad quartum modum prime figure: maiori conuersa per accidens et minori simpliciter: et per transpositionem premissarum. Frisesomorum/ nonus modus constat ex maiori particulari affirmatiua/ et minori vniuersali negatiua: particularem negatiuam indirecte concludentibus: vt/ quoddam animal est substantia: nullus lapis est animal: ergo quedam substantia non est lapis. Et reducitur iste modus ad quartum modum prime figure: maiori et minori conuersis simpliciter et per transpositionem premissarum.

Sequitur glosa.

Baralipton quintus modus in ordine/ et primus imperfectorum/ est consequentia formalis/ constans ex maiori et minori vniuersalibus affirmatiuis: particularem affirmatiuam indirecte concludentibus: reducitur que ad barbara quod denotatur per li. b. positum in principio/ conclusione de barbara conuersa per accidens.

Sed contra/ conuertendo conclusionem de barbara per accidens/ non reducitur baralipton ad barbara/ sed potius barbara ad baralipton: igitur male dictum est. Respondeo/ vnum modum reduci ad alium/ dupliciter posse intelligi: Uno modo idem est quod destructo vno formare alium ex terminis quibus alter componebatur: et hoc modo non sumitur in presenti. Alio modo idem est quod probare consequentiam per alterius consequentie bonitatem: et sic accipitur hic: et hoc modo liquet baralipton reduci ad barbara et non e contrario: licet primo modo oppositum fiat. Unde negantem mihi hanc consequentiam/ omnis homo est animal: omne risibile est homo: ergo animal est risibile. Possum illam elucidare sic: consequentia de barbara et conuersio per accidens sunt bone consequentie ergo et ista: consequentia probatur: quia ad illas premissas sequitur hec conclusio in barbara: omne risibile est animal: et ad illam sequitur ista/ animal est risibile per conuersionem per accidens: ergo ab illis duabus ad illam vltimam erit consequentia bona per maximam illam. Quicquid sequitur ad consequens bone consequentie sequitur ad eius antecedens. Et notandum in isto solo modo hoc reperiri. s. quod propositio modi ad quem alius reducitur conuertatur: Nam in omnibus aliis oppositum fit: semper enim conuertitur propositio modi reducendi et non illius ad quem reducitur/ Non assero tamen hoc non posse bene fieri/ sed dico hoc non

esse necesse/nec fit a summuliftis.

¶ Circa hūc modū solet dubitari/ sitne possibile repiri duas p̄missas habiles ad inferendam aliquam conclusionem in baralipton: que nullatenus inferri possint aliquam in barbara ⁊ ecōtra? ¶ Ad hoc aliqui respondēt affirmatiue/sed alij oppositum opinantur ⁊ meli⁹: p̄sertim tenēdo quālibet ꝓpositionē mundi posse conuerti mutuo.

¶ Sed cōtra/he p̄misse/omne non homo ē animal: ⁊ omne risibile est homo/inferunt hanc in baraliptō/ animal est non risibile: ⁊ tñ nullam valent inferre in barbara: ergo ⁊c. Prima pars ē nota: secunda ꝓbat: quia si aliquam inferrent cēt hec/omne non ribile est animal: quam tamē non inferūt/quia in simili nō se- tur/omne non substantia est accidens: omne risibile ē substantia: ergo omne non risibile est accidēs. ¶ Ad hoc opȝ dicere: vel ꝙ ɔñā ē bona sed nō sillogistica/eo ꝙ sint q̄tuor tr̄i: vel ꝙ ɔclude dēdū ē sic: ergo nō risibile ē accidēs: q̄ ɔclō pōt dici vlis in ꝓposito/eo ꝙ minor extremitas distribuit̄ a li non/vʒ dr̄ ꝙ extra t'os infinitos intelligenda est responsio.

¶ Contra hunc modū possunt fieri omnia argumenta q̄ contra barbara facta fuere: ⁊ insup potest augeri difficultas ex parte ɔuersionis: iō breuiter arguitur contra illum sic.

¶ Primo non tenet / omnis leo fuit animal: omne album fuit leo: ergo aliquod animal fuit album: ⁊ tamen est in baralipton. igitur. Minor ē nota ⁊ maior ꝓbatur. Nam in casu ꝙ nullum aīal fuerit album: nunc vero omnes leones sint albi qui antea fuere nigri/añs ē verum ⁊ ɔñs falsum.

¶ Ad argumentum negatur minor: arguitur enim ab amplo ad non amplum: ex parte illius termini album: vtliqt. Unde si sic concludatur: ergo animal est vel fuit album/bonus erit sillogismus. ¶ Sed contra/dicendo sic in minori: oē album ē leo: inferēdo vt prius/non sequitur/nec tamen committitur ille defectus nec alius: igitur: ꝙ non sequatur patet in casu dicto. ¶ Ad hanc replicam dicitur consequentiam nō valere/eo ꝙ committitur generalis tertius d'fectus. Minor. n. extremitas ast̄ diuotat̄ vniri cum medio ⁊ aliter cum maiori extremitate in consequente: Defectus aūt particularis pōt assignari ⁊ dici eē inconueniēs extremitates vł vnā earum teneri ꝓ oīno diuersis in añte ⁊ in ɔñte.

¶ Secundo non tenet/ omnis leo est ⁊ fuit albus: omne currens ē ⁊ fuit leo: ergo album ē ⁊ fuit currens: ⁊ tamen est in baralipton ergo: Minor ē nota: ⁊ ꝓbat̄ maior: casu quo nulli ū ens cucurrerit: sed omnes leones currant modo: qui tamen sint ⁊ fuerint albi. ¶ Idem arguitur de hoc sillogismo/omnis homo est ⁊ non fuit animal: omne album est vel fuit homo: ergo animal est ⁊ non fuit album.

¶ Pro horū solutione aduertito ꝙ qñ ɔclusio sequitur ex premissis in aliquo modo in euidenti interueniente conuersione conclusionis alicui⁹ modi euidentis: oportet aspicere an due ille conclusiones scilicet modi euidentis ⁊ ineuidentis se habeant sicut conuertens ⁊ conuersa: si enim hoc non sit non bene concluditur in modo ineuidenti: ⁊ defectus erit ille idem q̄ ɔmitti? arguēdo a conuersa ad ɔuertentem. Et est notandum hoc ꝓ omnibus modis qui descendunt vł elucidantur per alios ꝑfectos mediante conuersione Dicitur ergo in primo sillogismo sic eē concludendū: ergo album quod ē ⁊ fuit album est vel fuit currens eo ꝙ hec ꝓpositio/omne currens ē ⁊ fuit album/conuertitur in istam: ⁊ non in illam q̄ prius dicebatur/ ⁊ defectus (secundum aliquos) est quia arguitur ab amplo ad non amplum: vel ad minus amplum affirmatiue: ⁊ hoc potest dici: tenendo ꝙ in verificatione facta ad cognoscēdam suppositionem (eo modo quo dictum est in suppositionib⁹) debeat seruari talis copula copulata. Nam sic predicatū sequens copulam copulatam: ⁊ sequens copulam disiunctā possunt supponere ꝓ diuersis. Scd̄m aūt asserētes li ⁊/ debere mutari in li vel/eo ꝙ sit vniuersalitas/diceret̄ defectū cē variationem appellationis. ¶ Ad alterū aūt sillogismum/dicitur etiam in eo male concludi: sed debet sic dici/ergo animal quod est ⁊ non fuit animal/est vel fuit album.

¶ Celantes sextus in ordine / ⁊ secundus inter imperfectos/constat ex maiori vniuersali negatiua: ⁊ minori vniuersali affirmatiua: vniuersalem negatiuam indirecte concludentibus: reducitur ad celarent q̄d denotat̄ p li. c. in initio/conclusione conuersa simpliciter. Exemplū est facile. ¶ Cōtra ipsum tñ sic arguitur.

¶ Primo non sequitur/omnis leo animal non est: omne rugibile ē leo: ergo nullū aīal est rugibile: ⁊ tamen arguitur in celantes: igitur: Si forsan dicas ibi argui a nō distributo ad distributum ex parte de li animal. ¶ Cōtra/ille p̄misse possunt inferre aliquam ɔclusionem ⁊ nō aliam nisi illam ergo. Prima pars añtis patet: q2 in celarēt infer? ergo l celātes. Secunda pars patet/quia alia non est dabilis.

¶ Ad hāc replicam respōdetur dupliciter. Primo/ negādo istam ɔñam/ille p̄misse pñt inferre aliquā ɔclusionem in celarēt ergo in celātes. Nam liquidum est hoc deficere q̄ñ maior extremitas est terminus singularis. He enim p̄misse/nullus homo ē sortes: oē album ē hō/nō inferunt aliquam in celātes: sed bñ in celarēt. Secūdo dico ꝙ infer? istā: nullū aīal q̄d oē animal est ē rugibile: si teneat̄ hanc ꝓpositionē/omne rugibile aīal non est congrue ɔuerti in illā.

¶ Secundo non valet / oīs leo non est vel non fuit currēs/omne rugibile est vel fuit leo: ergo oē rugibile non ē ⁊ nō fuit currēs. ⁊ tamē arguitur l celantes. igit̄: ⁊ volo ꝙ prima negatio solum neget primam copulam. Minor est nota/sed maior probatur/ in casu quod oēs leōes sint ⁊ fuerint q̄ tñ non fuerint currētes sed mō sint: añs est verum ⁊ ɔñs falsum.

¶ Pro huius argumenti solutione ⁊ aliorum similium: oportet p̄mo meminisse definitionū ꝓpositiōis affirmatiue ⁊ negatiue posita? in principio. Secūdo oportet aspicere qualiter tales ꝓpositiones sint conuertende. Pro quo dicitur nūc/ꝙ ꝓpōnes negatiue in quibus ē disiuncta aut copulata copula: vel determinata aliqua determinatione specialiter appellante sup̄ ad p̄dicatum: optime conuertuntur/recurrendo ad affirmatiuas eis contradicentes: ⁊ ɔuersis illis oportet accipere ɔuertētes negatiua?: ⁊c. Exēplum/ vis conuertere hāc/omnis homo est vel non fuit albus: accipienda ē tunc eius cōtradictoria: ista. s. homo nō est ⁊ fuit albus/li non p̄cise cadente supra li ē/ que conuertenda ē in istam/quod nō est ⁊ fuit album est vł fuit homo: cuius contradictoria est hec/nullum quod non ē ⁊ fuit albū ē vel fuit homo: ⁊ ista erit conuertēs illius p̄dicte. s. omnis homo est vel non fuit albus. ¶ Nunc ad argumentum dicitur prefatum sillogis=

mum non esse in celantes: eo q conclusio non est conuertens cōclusionis: q̄ ex illis p̄missis inferenda esset in celarent: inferri cum deberet in celarent ex p̄fatis p̄missis conclusio hec/ omne rugibile non ē vel nō fuit currens: Que tamē nō conuertitur in hāc/ o ē currēs nō est vel nō fuit rugibile: sed in istam: nullum quod ē ⁊ fuit currēs ē vel fuit rugibile: hoc patet ex dictis. Nam cōtradictoria huius/ omne rugibile nō est vel nō fuit currēs est hec/ aliquod rugibile ē ⁊ fuit currens/ q̄ cōuertitur in istam/ quod ē ⁊ fuit currēs ē vel fuit rugibile: cuius cōtradictoria ē nullum quod ē ⁊ fuit currēs ē vel fuit rugibile: ac p inde hec debet esse cōclusio in celātes: ⁊ si queras defectum dicitur/ q arguitur a minus amplo ad magis amplum virtualiter cum distributione. Nam Ai album/ in maiori stat p illo qd ē ⁊ fuit album: vt sua vera conuertens manifestat: ⁊ in ɔ̄nte stat p eo quod est vel fuit album: vel dicit q variatur appellacio sicut dictum ē in primo argumento cōtra baraliptō: ⁊ hoc ē melius. Unde nō habes necesse ire ad contradictorias maioris ⁊ cōclusionis: vt alii faciūt p defectibus assignandis. Proportionabiliter dicitur has premissas. s. omnis homo nō est ⁊ non fuit animal: omne albū ē vel fuit hō: inferre l celarēt hāc cōclusionem. s. omne album nō est ⁊ nō fuit animal: ⁊ i celantes istam/ omne animal nō est ⁊ non fuit album Nō enim opus ē ponere aliquam implicationē: quod patet ex hoc q hec propositio album est vel fuit animal/ conuertitur in istam/ animal est vel fuit album/ quo fit vt contradictoria huius que est hec/ nullum animal est vel fuit album/ sit conclusio inferenda in Celantes.

Dabitis septimus in ordine/ ⁊ tertius imperfectorum: constat ex maiori vniuersali affirmatiua: ⁊ minori particulari affirmatiua: particularem affirmatiuam indirecte cōcludētib⁹/ reduciturq ad barii: vt denotat li. d. per cōuersionē cōclusionis simpliciter: quod denotatur p li. s. quod i ee ne ponitur. Exemplum ē facile: contra quem modum omnia argumenta possunt formari que contra Darii formata sunt: ⁊ insuper augeri potest difficultas ex parte conuersionis: contra ipsum tātum vnico argumento arguitur sic.

Non valet/ cuiuslibet angeli quilibet leo in aliquo instanti fuit omne albū: currēs ē angeli leo: ergo in aliquo instāti omne album fuit currēs: tamen arguitur in dabitis igit. Maior ē clara: minor pz. Nā in casu quo quilibet angelus habeat vnum leonem p cise qui in aliquo instāti fuerit albus ⁊ nullum albū aliud fuerit cum illo simul in eodem instanti sed bene successiue quilibet leo fuerit albus: antecedens ē verū ⁊ consequens falsum.

Ad argumētum dici posset q tenēdo illam confusam h̄re suā vim respectu p̄dicati arguit a cōfusa ad d̄terminatam: sed hoc nō est incōueniēs vt ex dictis patet: ideo dicitur q variatur appellatio respectu de/ li fuit nam appellat preteritionē supra diuersa: ⁊ minor extremitas aliter vnitur cū maiori in ɔctione: ⁊ aliter cum medio in ɔ̄nte.

Fapesmo octauus modus ⁊ quartus inter imperfectos: cōstat ex maiori vniuersali affirmatiua: ⁊ minori vniuersali negatiua: in directe ⁊ formaliter cōcludētibus particularem negatiuam: reduciturq ad ferio/ quod denotatur per li. f. maiori cōuersa per accidēs quod denotatur per li. p. ⁊ minori cōuersa simpliciter quod denotat li. s. ⁊ per premissarum transpositionem/ quod denotat li. m. licet q sumatur p maiori conuertens minoris: ⁊ p minore cōuertēs. a. ⁊ inferatur ɔclo eadē vt exemplariter notum sit hic/ omnis leo est animal: nullum album ē leo: ergo aliquod animal nō est album: ⁊ reducit sic/ nullus leo est album: aliquod animal est leo: ergo aliquod animal non est album. Cōtra ipsum tamē sic arguitur.

Non tenet/ omnis leo qui est/ est vel erit currēs: nullum album ē leo: ergo currēs non ē vel erit album: ⁊ tamē arguitur in fapesmo: igitur: Maior est nota/ ⁊ minor p batur. Nam casu posito q nullus leo sit alb⁹ nec currat sit tū futurus alb⁹ ⁊ cursurus: aīs est verum ⁊ ɔ̄ns falsum.

Ad argumētum negatur minor: nā ex p̄te minoris extremitatis arguitur a nō amplo ad amplum negatiue: seq̄ret ēt bene si diceret sic: ergo currēs nō ē vel erit album quod est album.

Secundo non sequitur/ omne legens ⁊ omne disputans erūt animalia: nulla animalia erunt legēs ⁊ disputās: ergo aliqua animalia nō erūt aīalia: ⁊ tamē arguitur in fapesmo: igitur. Maior est nota/ ⁊ minor p batur. Nam in casu q sint sortes ⁊ plato quorum vnus legat ⁊ alter disputet in presenti nil autem facturi in futurum/ nihilominus viuēt multo tempore futuro: aīs ē verum ⁊ nō ɔ̄ns. Forsan dices ibi medium p pluribus teneri in premissa affirmatiua q̄ in negatiua. Sed cōtra/ ergo dicēdo sic l minori/ nulla animalia sunt vel erūt legēs ⁊ disputās erit bonus sillogismus/ ɔ̄ns ē falsum. Cōsequētia tenet quia iam tollitur ille defectus. Cōsequētis falsitas patet. Nam in casu q soli sint ⁊ sint futuri sortes ⁊ plato: ⁊ sortes sit legēs ⁊ nō erit legēs nec disputās: plato vero erit disputās semper: qui tamē nūc nec legit nec disputat aīs ē verum ⁊ ɔ̄ns falsum.

Ad argumētum recte respōsum ē vsq ad replicā. Ad quam dicitur ɔ̄nam esse nullam: eo q p̄tes medii in maiori accipiātur nō vnice/ ⁊ in minori vnice p̄ter sertim q̄ ad restrictionē/ restringūtur siquidem restrictione vnica/ taliter q p eodem instanti partes medii denotātur negari a subiecto ⁊ si esset affirmatiua p eodem denotarētur conuenire subiecto qualiter non tenētur in maiori. Et hoc notabis pro similibus consequentiis.

Frisesomorum nonus modus in ordine ⁊ quintus inter imperfectos: ē ɔ̄na formalis cōstituta ex maiori particulari affirmatiua ⁊ minori vniuersali negatiua: particularem negatiuā indirecte cōcludētibus: reducitur q ad ferio maiori ⁊ minori cōuersis simpliciter ⁊ p transpositionem premissarum: vt hic patet/ leo ē animal: nō album est leo: ergo aīal nō ē albū: reducit ēt sic: null⁹ leo ē alb⁹: aīal est leo: ergo animal non est album.

Pro istis duobus modis vltimis: nota illos reduci ad ferio per premissarum trāspositionem/ vt cōclusio q̄ erat indirecta ratione talis cōuersionis fiat directa/ nam (vt boecius inquit) omnis sillogism⁹ potest inferre cōclusionē cōuertibilem in terminis: si eā inferat directe: pōt ēt iferre indirecte ⁊ ecōtra: si ꝯo ɔclo nō possit cōuerti. sic tales premisse nō poterūt eodem situ stātes inferre eādem indirecte: quam ob rem oportuit vt per transpositionem premissarum fiat illud quod cōuersio factura erat: Et quia cōclusio de fapesmo ⁊ frisesomorum non potest conuerti simpliciter nec per accidens. Ideo necesse fuit premissarum

trāspositionem ibi interuenire. Dixi nō posse cōuerti/ presertim secundum antiquos assumēdo conuersionē simplicem et per accidēs vuo illorum modorum posi torum in primo tractatu.

¶ Contra istum modum sic arguo: non sequitur/ homo vel leo ē rugibilis: nullus leo ē homo: ergo rugibile nō est leo vl' leo: et tñ est in frisesomorum vt patet: quia nihil sibi deest: et tamē manifeste est añs verū et ɔ̄ñs falsum igit̄. Si forsan dicas ibi argui a nō distributo ad distributum ex parte de/ ille leo/ et de li vel. ¶ Cōtra hñ vz/ hoīs leo ē leo: nullū albū ē leo: ergo leo nō ē hōīs albū: et tñ arguitur a nō distributo ad distributum ex parte de li hōīs: igitur.

¶ Ad argumētum dicitur/ committi in illo defectū assignatum extrīsecum/ aliunm intrinsecum: medium enim in premissa affirmatiua cum sibi adiuncto pōt verificari de aliquo de quo nō potest verificari in negatiua: quod nō fit in sillogismo replice. Et cōsimiliter dicitur nō esse incōueniēs arguere a nō distributo ad distributum ex parte termini positi cum medio quādo aggregatū ex tali termino et medio nō potest verificari de aliquo de quo non verificatur solum medium in p̄missa negatiua. cuius oppositum reperitur in argumēto principali ac proinde nullus est talis sillogismus: sed ille de quo in replica bonus est.

Sequitur textus.

Sequitur de secunda figura: cuius tales dantur regule. ¶ In secunda figura ex puris affirmatiuis nihil sequitur. ¶ In scd̄a figura semp cōcluditur negatiue. ¶ In secunda figura maiori existenti particulari nihil sequitur. ¶ Secunda figura habet quatuor modos. ¶ Cesare primus modus cōstat ex maiori vniuersali negatiua et minori vniuersali affirmatiua: vniuersalem negatiuam directe concludentibus: vt/ nullus lapis est animal: omnis homo est animal: ergo nullus homo est lapis. Et reducitur iste modus ad secundum modum prime figure maiori conuersa simpliciter ¶ Camestres secundus modus constat ex maiori vniuersali affirmatiua/ et minori vniuersali negatiua: vniuersalem negatiuā directe concludentibus: vt/ omnis homo ē animal: nullus lapis ē animal: ergo nullus lapis ē homo. Et reducitur iste modus ad secundum prime figure minori et conclusione conuersis simpliciter: et per transpositionem premissarū. ¶ Festino tertius modus constat ex maiori vniuersali negatiua: et minori particulari affirmatiua: particularem negatiuam directe concludentibus: vt/ nullus lapis est animal: quidam homo est animal: ergo quidam homo non est lapis. Et reducitur iste modus ad quartum modum prime figure maiori conuersa simpliciter. ¶ Baroco quartus modus constat ex maiori vniuersali affirmatiua: et minori particulari negatiua: particularem negatiuam directe concludentibus: vt/ omnis homo est animal: quidam lapis non est animal: ergo quidam lapis non est homo. Et reducitur ad primum modum prime figure per impossibile. Reducere autem per impossibile est ex opposito conclusionis cum altera premissarum inferre oppositum alterius premisse. Sumatur enim oppositum conclusionis scilicet/ omnis lapis est homo/ cū hac maiori/ omnis homo est animal: et arguatur sic/ omnis homo est animal: omnis lapis est homo: ergo omnis lapis est animal. Que conclusio est contradictoria minoris.

Sequitur glosa.

Consequēter post prime figure elucidationem restat scd̄az explanare. Pro q̄. p. h. tres assignat regulas q̄s ponit. D. S. op. 48. q̄i prima ē. ¶ Maiori existente particulari nil sequit̄. Que tot habet instantias quot in prima figura sunt assignate. Ratio siquidem quare regula hec ponitur hec est/ ne arguatur a nō distributo ad distributum: quod si caueatur/ bene valebit: vt valet hic/ homo nō est animal/ omne risibile est animal: ergo risibile homo nō est. Ut vero ꝗa nō vtebātur antiqui ꝓpositionibus de modo loquendi incōsueto/ tales ɔ̄ñs nō admittebāt. In prima autem figura ponebatur: quia in sillogismis affirmatiuis arguere ex puris ꝑticularibꝰ et negatiuis vltra hoc a nō distributo ad distributum.

¶ Secunda est/ ex puris affirmatiuis nihil sequitur. Et ratio est: nam apud antiquos p̄dicatum ꝓpositionis affirmatiue communiter siebat aut cōfuse aut determinate: quo fieri oportebat vt medium in nulla premissa distribuere t̄: si ambe essent affirmatiue/ cum in secunda figura medium predicetur bis: et ꝓinde necesse erat argui ex puris particularibus. Ubi si hoc caueat̄ incōueniēs ɔ̄ñs erit bona: et sic bene valet/ oīs hō est aīal: oīs equꝰ ē aīal: ergo oīs equꝰ omnis homo est.

¶ Tertia regula que ex ista infertur est. In scd̄a figura semper cōcluditur negatiue: nam si ambe premisse nō possunt esse affirmatiue oportet vnam earum esse negatiuam: et quādo vna premissa est negatiua per generalem regulam suprapositam/ conclusio dicitur esse negatiua igitur. et c. Ūñ colligit̄/ hāc regulam tot habere instantias quot habet secunda: Nam quando ambabus existentibus affirmatiuis aliquid sequitur formaliter: etiam sequitur/ cōclusione existēte affirmatiua.

Consequēter. p. b. ponit in hac figura q̄tuor modos: quorū p̄mꝰ est/ Cesare/ cōstāns ex maiori vniuersali negatiua: et minori vl̄i affirmatiua: vniuersalem negatiuam directe et formaliter cōcludētibus. Exemplum est facile. Reducitur autem ad celarēt. q̄d denotatur per li. c/ minori conuersa

simpliciter vt insinuatur per ll. s.

¶ Contra ipsum arguitur primo/ nō sequitur/ omnis leo est τ nō fuit albus: omne rugibile est vel fuit album: ergo omne rugibile ē τ nō fuit leo: tamē arguitur in cesare: ergo. Maior est nota: sed minor probatur: in casu q omnes leones sint τ fuerint: τ nunc sint albi: τ nunquam antea. Si dicas non esse in cesare: quia maior ē affirmatiua ꝑut in proposito. Cōtra/ ad minus erit bonus sillogismus secūde figure: scilicet non sit in aliquo modo/ eo q medium distribuitur in maiori. Si forte dicas alium defectum interuenire. s. q medium secūdum acceptionem τ appellationem quam habet de aliquo potest verificari in premissa pute affirmatiua pro quo non pōt verificari in premissa vbi ponitur negatio. ¶ Cōtra/ ergo si in minori ponatur copula maioris: ita vt dicatur sic/ omnis leo est τ non fuit albus: omne rugibile est τ nō fuit album: ergo omne rugibile ē τ nō fuit leo: ꝯñaerit bona: quod tamē est falsum. Nam in eodem casu añs est verum τ ꝯñs falsum. Si forte dicas incōueniens vtrobiq ponere negationem. Contra/ quia hoc stāte ambe sunt affirmatiue: vel si. i. b. dicas sic/ oē rugibile ē albū nō sequitur in eodem casu.

¶ Ad argumētum hoc recte responsum ē vsq ad vltimam replicam. Pro cuius solutione τ materia exponibilium sciēdum ē/ q quādo aliqua premissa alicuius sillogismi cōtinet virtualiter aut eminenter plures cathegoricas: si nulla earum cum alia premissa cōstituit premissas habiles: tūc nec tota talis ꝑmissa cū alia illas constituit. Idem dicitur si vtraq ꝑmissa plures cathegoricas habeat: Et quia premisse posite sunt tales ideo sunt inhabiles/ non enim bene disponunt: iste. s. omnis leo est albus/ τ omne rugibile est album: q̄a li album nullibi distribuit: nec iste scilicet/ omnis leo nō fuit albus: τ omne rugibile non fuit album/ q̄r ambe sunt pure negatiue: nec iste/ omnis leo non fuit albus: τ omne rugibile ē album/ quia medium verificatur ꝑ diuersis: vel quia in affirmatiua pōt supponere pro aliquo/ pro quo non supponit in negatiua. Unde in prefatis replicis tot interueniant defectus virtualiter quot reperiūtur inter partes premissarū quādo nulle partes inferunt conclusionem:

¶ Amplius circa sillogismos cōstitutos ex talib' copulis copulatis: aut disiunctis est semper habendum pre oculis pro quibus termini amplientur τ restringantur secundum acceptionem quam habent. Unde iste premisse sunt inhabiles/ omnis leo non est vel nō fuit currēs (prima negatione negāte solum primā copulam) omne album est vel fuit currens. Non. n. inferunt hāc/ omne album nō est vel non fuit leo: nec aliquam q̄ sit negatiua/ nā in casu q solus vnus leo sit τ fuerit τ nunc sit albus τ currat τ antea non cucurrerit/ añs est verum τ nō ꝯñs/ Et ratio est/ q̄r medium tenetur magis restricte in negatiua q̄ in affirmatiua quod patet per suam cōtradictoriam. Cōtradictoria siquidem negatiue est hec/ leo est τ fuit currēs: vbi li currēs stat magis restricte q̄ in minori. Cum ergo in ambabus contradictoriis oporteat predicata teneri eodem modo saltem virtualiter sequitur quod predicatum illius negatiue stet ꝑ eo q est τ fuit currēs. Uñ si diceretur sic in minori/ omne album ē τ fuit currēs: premisse essent habiles: ex quia cum maiori sequeret hec cōclusio/ nullum album ē vel fuit currens: τ hec/ omne album non ē vel non fuit currēs: τ poteris habere regulam hanc. ¶ Quandocunq copula maioris fuerit disiuncta vel determinata determinatione particulari/ oportet copulam minoris eē copulatam et sibi contradicentem: vel debet determinari determinatione vniuersali/ cōtradicenti determinate ad hoc q premisse habiles sint. Nolo tamē hinc colligas semp premisse esse inhabiles quando omnes copule non se habuerint contradictorio modo. Non enim hoc sequitur ex dictis. Dictum ē enim semper premissas eē habiles quando taliter inueniuntur copule sed non solū tūc. Unde iste sillogismus ē bonus/ omnis leo ē vel nō fuit albus: omne rugibile ē τ fuit album: ergo omne rugibile ōis leo ē vel non fuit/ non añt infert hec/ oē rugibile ē vel non fuit leo/ ne arguatur a magis amplo ad minus: ratione maioris extremitatis/ li. n. leo in añte stat ꝑ eo quod est vel fuit/ τ in ꝯñte virtualiter ꝑ eo q non est τ fuit: vt patet per suam contradictoriam que ē hec/ rugibile non est τ fuit leo. Ex quibus patet solutio vltime replice τ eius confirmationis in qua confirmatione medium potest verificari pro aliquo i premissa affirmatiua ꝑ quo nō opz verificari in premissa vbi ponitur negatio.

¶ Secūdo arguitur/ non valet/ omnia animalia omnis homo τ homo non sunt: omnia risibilis homo τ omnis homo sunt: ergo nulla risibilia sunt animalia: τ tñ est in cesare: ergo: q nō sequatur pz q: si illis duobus hominibus existētibus in mūdo/ añs ē verum τ non ꝯñs.

¶ Ad argumentum dicitur premissas eē inhabiles/ eo q sumatur copulatum ꝑ medio τ partes indistribute sient confuse. Sed pro euidentia huiusmodi τ aliorum argumētoꝝ factibilium/ cōtra hūc τ ceteros modos huius figure ponit q̄dā regula talis.

¶ Omnes premisse habentes dispositionē secūde figure sunt inhabiles si talibus premissis desit conditio requisita ad contrarietatem vel contradictionem ex parte predicati solū' vel ex parte p̄dicati τ determinationum copularum: ex quo sequitur prefatū sillogismum eē nullū/ eo q illis premissis deficiat tertia conditio contrariarum ex parte p̄dicati: τ poteris instantiam reperire pro tali ꝯñā: in eodem casu i quo dederis contrarias vel contradictorias in quibus talis ꝯdino deest/ ponendo in subiectis ꝑmissarum terminos sinonimos. Nec hec regula repugnat dictis.

Camestres secundus modus est consequentia formalis constituta ex maiori vniuersali affirmatiua/ τ minori vniuersali negatiua: vniuersalem negatiuam directe concludētibus: reducitur q ad cesare/ vt notat A. c. interueniēte cōuersiōe simplici minoris ꝑmisse τ ꝯclonis τ p ꝑmissarū commutationem. Exemplum facile reperietur.

¶ Contra quem sic arguitur/ nō valet/ oīs leo fuit albus/ nullum rugibile fuit album τ nigrum ergo nullum rugibile fuit leo τ nigrum tamen est in camestres: ergo: q non valeat pz. Nam casu q ois leo fuerit successiue albus τ niger/ añs est verū: τ consequens falsum.

¶ Ad argumētum respondetur dupliciter. Primo dicitur premissas eē inhabiles/ eo q stat medium in affirmatiua verificari pro aliquo in aliquo tempore ꝑ quo non verificatur medium in negatiua pro eodem tempore: licet enim quelibet pars predicati seorsum possit verificari pro leone: non tamen totum copulatum simul restrictum ꝑ eodem tempore vt stat ibi. ¶ Pro quo sciendum ē aliquem terminum pro plu-

ribus aut paucioribus suppositis aut temporis differentijs dupliciter verificari. Uno modo ex parte rerum significatarum: & sic li petrus pro eodem omnino supponit in his propositionibus / petrus est petrus / petrus possibiliter ē petrus / supposito q petrus sit in mundo. Alio modo ex pte terminorum significātium & sic non. Nam quando petr⁹ non erat / vna erat falsa & alia vera. Unde apparet differētia ex parte significationum terminorum. Et hoc secundum mēbrum itidem stat dupliciter. Uno mō sumpto tīo sine sibi adiuncto cum quo restringatur vnica restrictione / vł ampliatur vnica ampliatione: vel absolute idest non habito respectu ad compartē. Et quilibet istorum modorū impedire potest p̄nam ne sit sillogistica / lȝ aliūde possit esse bona.

Secundo pōt dici (si quis p̄fatas p̄missas voluerit esse habiles) ibi appellationem variari. Illud. n. quod additur medio appellat in p̄nte simultatem temporis cum medio & non in p̄nte. Unde oportet mediū ingredi conclusionem: solum vt talis appellatio seruetꝛ sic cōcludēdo / ergo nullū rugibile ē vł fuit albū qd fuit leo & nigrū / posito q li fuit in p̄mo loco & scdo vniat pro eodem tempore p̄terito adequate.

Secundo non tenet / omnis homo vigilat / nullus homo dum dormit vigilat: ergo null⁹ homo dum dormit ē homo: & tamen arguitur in Camestres: igitur & q non sequatur patet. Nam casu q nunc omnis homo vigilet / maior ē vera vt notum ē. Ueritas vero minoris patet per eius sensum qui ē hic / nullus hō si dormit vigilat: vł iste / null⁹ hō tpe quo dormit vigilat. Cōsequētis aūt falsitas pȝ p ei⁹ plures sensus q̄ sunt dandi sicut sensus minoris.

Ad hoc argumentū dicitur quoad bonitatē vł malitiam sillogismi / q vel li dum dormit / tenetur ex parte minoris extremitatis vel ex pte medij. Si primum sillogismus ē bonus nec facit illum sensum / sed sensus erit iste / nullum ens de quo ē verū dicere q est homo si dormit / est verū dicere q vigilat / & sensus iste falsus est. Nam de sorte vigilante est verum dicere q est homo si dormit / & non pōt vere dici q vigilet. Uel detur iste sensus (si sumitur li dum temporaliter). s. nullum ens de quo ē verū dicere / q ē homo eo tēpore quo dormit / est verum dicere q vigilet / qui sensus ē falsus sicut & primus. Si scdm vel talis propositio sumitur in sensu conditionato vel causato. Si primū sillogismus ē nullus. Nam ratiōe talis additi in minori / medium cum tali addito potest non supponere / ipso in maiori supponente / vt liquet si remoto li dum apponatur li / si. Nam tenendo solam p̄nam intrinsecam eē bonam / hoc conditionalium / vigilans si est dormiens de nullo verificatur: & tenēdo p̄nam quam vocant extrinsecam etiam esse bonam / que ē illa in qua aīns est impossibile vel p̄ns est necessarium / stat mediū in ambabus premissis verificari pro omnino diuersis. Nam vigilans verificari pōt de quocūq animali: & totum aggregatum ex medio & sibi addito verificatur de quocunq non potente dormire. Nam signato lapide / verum est dicere / hoc est vigilans si dormit / eo q aīns sit impossibile cōditionalis ad quam reducitur: & sic itur contra generale fundamētū scdm / & ēt p̄tra particularem defectū. Nam sic debet intelligi. s. q nullo modo stet medium in affirmatiua / vel ipsum medium cū sibi addito verificari de aliqua re / de qua nō possit verificari mediū vel ipsum cum sibi addito in negatiua. Si vero li dum / sumatur temporaliter etiā non valet propter eūdem defectum. Nam tūc p̄dicatum minoris equipollet huic aggregato. s. vigilans tempore quo dormit / qd pro nullo ente verificari pōt. Et si arguas / contra / ergo si in minori diceretur sic / null⁹ homo dum viuit vigilat / sillogismus esset bonus / p̄ns est falsum: igitur & aīs. Cōsequentia tenet / quia tunc non committitur ille defectus vt notum est / falsitas p̄ntis pȝ quia ē eiusdem forme cum primo. Ad hoc respōdetur / negando quod non committatur idem defectus. Nam defectus debet intelligi sic / q non stet medium in affirmatiua cum sibi addito verificari de aliquo secundum acceptionem quam habet / de quo non verificetur in negatiua etiā scdm acceptionem. Non. n. refert q in hac materia non possit eē / si posset fieri secundum acceptionem terminorum.

Tertius modus festino (constans ex eisdem propositionibus ex quibus ferio) cōstituitur differens ab illo ratione cōuersiōis maioris: Ad ipsumq reducitur per cōuersionē p̄dictā. Exemplum est notum.

Contra quem sic arguo / non valet / nullum ens mobile ē subiectum philosophie: ens mobile est subiectum philosophie: ergo ens mobile nō ē ens mobile: & tamen ē in festino: igitur: q nō valeat patet: nam aīs ē verum & p̄ns falsum. De falsitate p̄ntis patet / quia negatur idem de seipso. Ueritas aūt maioris est nota per descensum: Et minoris per suam cōtradictoriam.

Ad hoc argumentum dicitur ibi mutari suppositionem simplicem in personalem respectu minoris extremitatis. Uñ si ex intellectus libertate sumeretꝛ simpliciter: vel ponatur li. b. vt faciat illum tīm stare simpliciter / p̄na erit bona sumpta maiore extremitate personaliter vt debet sumi.

Secundo sic arguitur / omnem leonē homo nō videt: & leonē omnis hō videt: ergo leo non est leo: & volo li hō cōfundi in ordine ad ambos tīos: & tū est in festino: ergo.

Prohuius argumenti solutione / sciēdum primo / li leonem pertinere ad predicatum licet ponatꝛ a parte subiecti quod est li homo: non. n. li leonē determinat li homo sed li videt.

Sciendū scdo solos obliquos p̄fatos non posse eē extremitates totales / eo q nulla extremitas tunc erit totale extremum: nec illi quatuor tīi possunt eē medium / eo q duo extrema. s. subiectum & predicatū vni⁹ propositionis nō possunt habere congrue rationē vnitatis aliqua / eo q vnio semper denotetur inter subiectū & p̄dicatum propositionis. Dicitur ergo q si mediū sit solum li videns / sillogismus erit nullus quia mediū nullibi est totale extremum. Si vero sumatur totum illud / leonem videns non bene cōcluditur: sed dicēdū esset / homo homo non est. Alioquin non concluderetur maior extremitas de minori. Si vero solum li homo sumatur pro medio / itidem non bene concluditꝛ / sed sic concludendum est / leonem. s. videns nullū leonem videt. Sed tūc sillogismus est in bocardo / eo q medium est subiectum vtrobiq.

Quartus modus est baroco / constās ex maiori vniuersali affirmatiua: &c. Reducitur q ad barbara p impossibile. Reducere aūt per impossibile est assumere oppositum conclusionis cum altera premissarum & inferre oppositū alterius p̄misse. Et intelligitur oppositū contrarium vel contra

dictorium. Sed in secunda figura intelligitur oppositum contradictorium tam conclusionis q̄ p̄misse: et debet semper permanere maior / et minor variari. Dicitur autem hec reductio ꝑ impossibile: q̄a ꝓbat bonitatem sillogismi reducendi ducens ad impossibile: Verbi gratia: dicat ꝓteruus ꝯñam de baroco esse nullā / tunc sic arguo. Baroco non ē conseqūntia bona / ergo pōt dari añs verum in eo et conclusio falsa: ꝯñs est impossibile: igitur et dictum tuum: consequentia ē per se nota: ꝯñtis impossibilitas ꝓbat̄. Potest dari antecedēs verum et conclusio falsa: ergo vel barbara non est ꝯña bona / vel duo contradictoria vera: vtrumq3 ē impossibile igitur: et ꝯñtis impossibilitas nota ē: sed consequentia sic deducit̄. Et capio hunc sillogismum in baroco. s. omne. a. est. b. et. c. non est. b. ergo. c. non ē. a. Tu dicis hic dari antecedens verum et ꝯñs falsum / ergo si ita est / contradictorium conclusionis erit verum: vt notum est. Tunc vltra / sumpto contradictorio ꝯclōis cū maiori sequitur contradictorium minoris in barbara: ergo vel in barbara dabitur añs verū et consequens falsum: vel duo contradictoria erunt vera. Añs pz. Nam sumā istā / omne. c. ē. b. que fuit maior: et istam ꝓ minori / omne. c. ē. a. q̄ est contradictoria ꝯclōis: et inferā hanc / omne c. ē. b. que ē contradictoria minoris. Nunc liquidum ē hunc sillogismum esse in barbara. Consequentia vero patet: q̄ vel in hac cōsequentia añs ē verum et consequens falsum: et sic habetur p̄mū inconueniens: vel añs et ꝯñs sunt vera / et tunc duo contradictoria erunt vera: Nam cum consequens sit verum et contradicat minori p̄dicti sillogismi de baroco / cuius minor fuit vera ꝑ aduersarium / eo ꝑ ibi dabat̄ añs verum et ꝯñs falsum: seq̄t̄ apte duo ꝯtradictoria dari vera. Et sic liq̄t eē impr̄e baroco non esse ꝯñam bonam.

¶ Contra quem modum reducendi sic arguitur. Si hic modus reducendi eēt validus / sequeretur secundum eum malum sillogismum posse ꝓbari bonum / ꝯñs ē impossibile: igitur et añs. De cōsequentis falsitate notum ē. Consequentia vero ꝓbat̄: Hec cōsequentia ē nulla / cuiuslibet rationalis omnis leo est albus: risibilis leo non ē albus: ergo risibile non ē rationale: et tamen reducit̄ ad vnam ꝯñam bonā in barbara: igit̄ hr̄ ꝓpositum. Quod ꝯña sit nulla patet: q̄a si in minori loco illius termini leo ponas li equus / dabitur añs verum et ꝯñs falsum: in casu q̄ omnis homo habeat vnum leonem album et nullius hominis equus sit albus. Insuper non habet dispositionem sillogisticam / eo q̄ nulla extremitas sit totale extremum in aliqua p̄missarum. Quod autem reducatur ad vnum bonum patet / quia reducitur ad istum. s. cuiuslibz rationalis omnis leo ē alb9: oē risibile ē rōnale: ergo cuiuslibet risibilis oīs leo ē alb9: et iste ē bon9: vt potest liquido nullus est defectus: igitur.

¶ Ad argumentū respondetur negando ꝯñam: et ad eius ꝓbationem concessa prima pte añtis distinguit̄ secunda. s. q̄ reducatur ille sillogismus ad vnū bonū / vel materialiter / et sic concedo / vel formalr̄ et sic negat̄. Intelligo autem vnum sillogismum malr̄ reduci ad alium / quando ex terminis vnius conflat̄ alius nihil aliud considerando. Formalr̄ vero / quando sillogismus reductus et ille ad quem reducitur compārāt̄ ad inuicem: et sub hac cōpatione sillogismus ad quē ali9 reducitur ē bonus / quod in ꝓposito non inuenitur. Dicitur ergo q̄ si ille sillogismus factus in barbara consideretur absolute. i. non ꝓut conclusio ē contradictoria minoris p̄oris sillogismi ad ipsum reducti / nec ꝓut minor est contradictoria conclusionis eiusdē p̄mi sillogismi: Si sic inquā absolute cōsideret̄ cōcedit̄ tur ꝯñam esse bonam. Si vero consideretur non absolute / sed ꝓut ē sillogismus ad quem alter ē reductus: scilicet ꝓut eius conclusio contradicit minori p̄mi sillogismi / et minor eiusdē cōclusioni p̄mi. Si inquā sic cōsideret̄ nego illum sillogismū esse bonum. Nam iste sillogism9 ē null9 scilicet / cuiuslibet rationalis omnis leo est albus: omne risibile ē rationale: ergo cuiuslibz risibilis omnis equus est albus / in quo datur añs verum et ꝯñs falsum in casu sup̄radicto: qui tamen ē eiusdem forme cum illo facto in barbara. Si dicas hoc ē falsum / eo q̄ nō seruatur sinonimitas q̄ ē inter li leo in conclusione / et li leo in maiori illius sillogismi de barbara. Ad hoc concedo illud requiri: si consideret̄ sillogismus de barbara absolute: sed non ꝓut ē ad quem alius reducitur: ꝓut nunc loquor. Nam sic non oportet seruare sinonimitatem p̄dictam: quod sic pz. Nam iste sillogismus / cuiuslibet rationalis oīs leo est alb9: risibilis equus non ē albus: ergo risibile non ē rationale / ē eiusdem forme cum illo reducto ad barbara: in quo li leo ponebat̄ in vtraq3 p̄missa. Et tamē si iste reducatur ad barbara exibit vnus malus sillogismus: iste. s. cuiuslibet rationalis omnis leo ē albus: omne risibile ē rationale: ergo cuiuslibet risibilis oīs equus ē albus / qui ē ille idem ꝑ quem instiṫ sillogismo facto ī barbara non absolute cōsiderato. Unde potest trahi sic ꝓbatio ad idem. Si iste sillogismus in barbara eēt bonus consideratus sub ratione sub qua alius reducitur ad ipsum / sequeret̄ q̄ oīs eiusdem forme cum illo qui reducit̄ similiter reduceretur ad vnum bonum in barbara: consequens ē falsum: ergo et añs / ꝯñs ē nota: ꝯñtis falsitas patet ex dictis. Nam ille sillogismus in cuius minori ponit̄ li equus / ē eiusdem forme cum illo in cuius qualibet p̄missa ponit̄ li leo qui tamē nō reducit̄ ad vnū bonum vt dictum ē. Infert̄ ex dictis non eē inconueniens aliquā ꝯñam esse formalē ī barbara: que si reducatur ad baroco ꝑ impossibile. s. assumpta eadem maiori et contradictorio conclusionis ꝓ minori inferendo contradictoriū minoris non erit formalis in baroco: non erit inq̄ formalis / si cōsideretur ꝓut absolute est ī baroco: nō aūt si ꝯsideretur prout ē sillogismus ad quem reducit̄ ille q̄ erat in barbara: ꝓut patet ex dictis.

¶ Hic insuper sciendum q̄ non solum baroco / sed et omnes alij modi huius figure valent reduci ad modos prime ꝑ impr̄e: quod denotatur ꝑ hanc dictionē / oriebar / in q̄ sunt q̄tuor vocales: Et p̄ma signat p̄mū modū huius figure reducēdū eē ad modū prime concludentē. o. s. particularem negatiuā ad ferio. Et li. i. q̄ secundus debet reduci ad darij: et sic de duobus alijs.

¶ Cōtra quod tamen sic arguit̄: iste est bon9 sillogismus / nullus leo ē angeli equus: et omnis substantia ē angelus: ergo nullius substantie equus ē leo: et tā nō pōt reduci ad ferio cum sit ī cesare: igitur. Hoc patet: nam hec ꝯña / nullus leo est angeli equus: et substantie equus ē leo: ergo substantia non est angelus / non est sillogistica / eo q̄ non concludantur extremitates totales in conclusione. Et hec / nullus leo ē hoīs currens: et risibilis album ē leo: ergo risibile non ē homo: et est eiusdem forme cum illa q̄ tamē nihil valet. Nam in casu q̄ quilibet homo habeat vnū equū albū decētem / añs est verum et non ꝯñs.

¶ Ad argumētum dicit̄ verum esse / q̄ quando mediū nō est totale extremum in vtraq3 p̄missa nō est necesse

talem sillogismum reducit ad vnum prime figure per
imple: verũ ẽ in talẽ sillogismũ reducit ad vnã ↄñam
formalem: Formalẽ inq̃ nõ prout est in prima figura
absolute/sed ꝓut est ↄña ad quam talis modus bene
reducitur .i. seruatis sinonimitatibus reptis intermo
dum reductum ⁊ illum ad quem reducitur cuius in-
tellectus ex dictis liquet. Et hoc sufficit ad eius boni
nitatem manifestãdam. Potest insuper dici quod ad
bonitatem talis sillogismi probandam/sufficit quod
alius sillogism⁹ existens in eodem modo (cui⁹ mediũ
est totale extremum) reducatur ad vnum bonum pri-
me figure.

¶ Contra baroco arguitur primo sic / non
tenet/omnis leo est animal. a. rugibile non ẽ animal:
ergo. a. rugibile nõ est leo: ⁊ tamen arguitur in baro-
co: igitur. Quod nõ sequat pꝫ: q: in simili nõ vꝫ/ois
essentia ẽ. b/a. ꝑsona non est b/ergo: a. ꝑsona nõ ẽ essen
tia/posito li. b. valeat tm̃ sicut hoc distunctum/perso
na vel persone.

¶ Ad argumẽtum respondent tenẽtes terminos di
uinos ꝑsonales esse eiusdem forme cũ terminis crea-
turarum/sillogismum nihil valere: defectus nanqꝫ ẽ
(vt dicit) quia reducendo ipsum ad barbara/argue-
mus a confusis ad determinatam absqꝫ cõnexione me-
dij stantis vtrobiqꝫ distributiue. Sed quia videt nõ
esse sufficienter dictum aliquem sillogismũ fore malũ
qui nõ habeat defectum in se/sed in alio ad quem re-
ducitur. Ideo quidam doctor assignat alium dicens/
peculiarem esse defectum in diuinis / arguere predi-
cto modo. Tenentes vero nullum terminum in diui
nis esse eiusdem forme cum terminis creaturarũ/con
cedunt minorem ⁊ negant maiorem. Non enim da-
tur instantia (vt aiunt) in terminis diuinis/quia sunt
alterius forme seu acceptionis. Quid autem mihi vi
deatur/dicetur in terminis diuinis eo quod dicenda
ibi ad huius solutionem requiruntur. Consimiliter
dicunt primi / hũc sillogismum in cesare non valere
scilicet/nullus leo fuit cuiuslibet angeli quilibet leo: ⁊
omnis leo. a. fuit cuiuslibet angeli quilibet leo (posito
illam cõfusam habere vim respectu vtriusqꝫ extremi)
ergo nullus leo est vel fuit leo/ eo quod in sillogismo
ad quem reducitur argumentamur a confusa ad de-
terminatã ex pte. a. extremitatis: in ordine ad ↄtermi
nationem copule: reducitur siquidem ad istam/null⁹
leo fuit cuiuslibet angeli quilibet leo: ⁊ aliquis leo est
vel fuit leo: ergo non. a. fuit cuiuslibet hominis quili-
bet leo. Sed cum cuilibet errori extrinseco alius in-
trinsecus respondeat ⁊ econtra: ⁊ in reductione ꝑ im-
ple conclusio modi ad quẽ reducitur sit cõtradictoria
vnius premisse sillogismi reducti: ⁊ ediuerso cõclusio
reducti sit contradictoria vnius premisse ad quem re-
ducitur / rectius dicitur esse inconueniens quod su-
pra dictum est: s. qꝫ ex parte determinationum copula
rum deest aliqua conditio requisita ad contrarietatẽ
Nã li instans inclusum in li fuit/in maiori stat distri-
butiue in ordine ad li hominis stans confuse: ⁊ in mi-
nori/stat confuse. Et si arguas hunc defectum non es
se inter alios positos/respondetur quod subintelligi
tur vbi dr̃ hoc idem de copulatis. Dr̃ secũdo defectũ
eẽ quod stat li leo verificari pro aliquo in p̃missa affir
matiua pro quo non verificatur in negatiua facto des
censu. Et ex dictis in celarent patet.

Sequitur textus.

Sequitur de tertia figura cuius
tales dantur regule. ¶ In ter-
tia figura minori existente ne-
gatiua nihil sequitur ¶ In ter-
tia figura conclusio debet esse
particularis. ¶ Tertia figura sex hẽt mo-
dos. ¶ Darapti primus modus constat ex
vlĩ affirmatiua maiori: ⁊ vniuersali affirma
tiua minori: particularẽ affirmatiuã conclu
dentibus directe: vt / omnis homo ẽ substã
tia: omnis homo ẽ animal: ergo quoddam
animal est substantia. Et reducitur ad ter-
tium modum prime figure minori conuer-
sa per accidens. ¶ Felapton secundus mo-
dus constat ex vniuersali negatiua maiori
⁊ vniuersali affirmatiua minori: particularẽ
negatiuam directe concludẽtibus: vt / nul
lus homo est lapis: omnis homo est animal
ergo quoddam animal non est lapis. Et re
ducitur ad quartum modum prime figure
minori conuersa per accidens. ¶ Disamis
tertius modus cõstat ex particulari affirma
tiua maiori: ⁊ vniuersali affirmatiua mino
ri: particularem affirmatiuã directe conclu
dentibus: vt / quidam homo est substantia
omnis homo est animal: ergo quoddã ani-
mal est substantia: ⁊ reducitur ad tertiũ mo
dum prime figure / maiori ⁊ ↄclione conuer
sis simpliciter: ⁊ ꝑ trãspositionẽ premissarũ.
¶ Datisi q̃rtus modus cõstat ex vlĩ affirma
tiua maiori: ⁊ ꝑticulari affirmatiua minori: ꝑ
ticularẽ affirmatiuã directe cõcludẽtib⁹: vt/
ois hõ ẽ substãtia: q̃dã hõ ẽ al': ergo quoddã
aĩal ẽ substantia: ⁊ reducitur iste modus ad
tertiũ modũ p̃me figure minori cõuersa sim
pl'r. ¶ Bocardo q̃ntus modus cõstat ex ma
iori ꝑticulari negatiua ⁊ minori vlĩ affirmati
ua: ꝑticularẽ negatiuã directe cõcludẽtib⁹
vt / q̃dã hõ nõ ẽ lapis: ois hõ ẽ al': ergo q̃dã
al' nõ ẽ lapis: ⁊ reducitur ad p̃mũ modũ p̃me
figure ꝑ imple. Sumatur. n. opp̃m cõtradi-
ctoriũ cõclõis cũ altera p̃missarũ: ⁊ inferat
opp̃m alteri⁹ p̃misse: vt / oẽ al' ẽ lapis: ois hõ
ẽ al': ergo ois hõ ẽ lapis. Hec ↄclo facta per
imple ĩ p̃mo mõ p̃me figure ↄtradicit maio
ri ↄuertẽti. s. tertie figure. ¶ Ferison sextus
mod⁹ ↄstat ex maiori vlĩ negatiua ⁊ minori
ꝑticulari affirmatiua: ꝑticularẽ negatiuã di
recte ↄcludẽtib⁹: vt null⁹ hõ ẽ lapis: q̃dã hõ
ẽ al': ergo q̃dã al' nõ ẽ lapis: ⁊ reducitur ad
q̃rtũ modũ p̃me figuꝛ minori ↄuersa simpl'r

E

Sequitur glosa.

Consequenter post primam et secundam figuram constitutas: petrus hispanus agreditur determinare de tertia: pro qua duas regulas assignat. Prima est minori existente negatiua nihil sequitur. Et ratio est quia tunc argueretur a non distributo ad distributum. Nam a. non posset iam esse negatiua, cum .b. sit negatiua eo quod ex duabus negatiuis nihil sequitur. Stante sit affirmatiua eius predicatum ut communiter non distribuitur et distribueretur in consequente: igitur. Quapropter si inconueniens hoc caueatur bonus erit sillogismus ut patet hic, omnis homo omne animal est: nullus homo est risibilis: ergo nullum risibile est animal. Similiter valeret si concluderetur sic. s. omne risibile animal non est: vel si maior extremitas esset terminus singularis. Petrus hispanus autem locutus est extra predicationes inconsuetas et indirectas.

Secunda regula in tertia figura conclusio debet esse particularis: que regula sequitur ex prima. Nam ex prima habetur semper minorem debere esse affirmatiuam: ergo predicatum illius non distribuitur: et cum illud debeat esse in conclusione subiectum, distribuendum esset si vniuersaliter liceret concludere: ar pro inde argumentaremur a non distributo ad distributum. Ex quo colligitur hanc regulam non esse necessariam si predictum inconueniens caueatur. Unde bene sequitur, omnis homo est animal: omnis homo est album: ergo omne album est animal.

Modi autem a petro hispano assignati sunt sex. Quorum primus est, darapti, constans ex maiori vniuersali affirmatiua: etc.

Contra quem tamen arguitur. Bene sequitur cuiuslibet angeli leo fuit cuiuslibet hominis album et cuiuslibet angeli leo fuit currens: ergo currens fuit cuiuslibet hominis album: et tamen antecedens dabitur verum et non consequens, in casu quod angelus sit vnus angelus et fuerit et habeat vnum leonem quem communicauit cum cum quolibet homine successiue: ita quod in nullo instanti possessus fuerit a duobus hominibus: et sit albus et fuerit et etiam currens: et tamen multi homines fuerint simul viuentes. Quod autem sit maior vera, patet descendendo sic, iste angeli leo. a. fuit cuiuslibet hominis album: ponitur li. a. vt confusa habeat vim respectu de li hominis: et nolo quod ly cuiuslibet efficiatur pars extremi. Et quod ista sit vera patet: descendendo statim sub li hominis: et postea sub li tempore incluso in li fuit: et postea sub li album. De veritate minoris et falsitate consequentis patet descendendo sub omnibus terminis eo ordine quo sunt positi.

Ad argumentum (admissis suppositionibus positis) respondetur negando minorem, arguitur enim a confusa ad determinatam ex parte determinationis virtualiter incluse in copula. Sed contra, bene sequitur, omnis leo est album et quodlibet nigrum: omnis leo est animal et quodlibet currens: ergo animal et currens sunt a. album et quodlibet nigrum: et tamen committitur idem defectus: igitur solutio nulla. Ad hanc replicam negatur minor. Pro quo sciendum, quod licet in vtroque sillogismo arguatur a confusa ad determinatam non tamen similiter: ideo non sequitur idem esse de vtroque iudicium. Aduertendum ergo quod in primo sillogismo duplex reperitur confusa. Una li. a. et est in li tempore incluso in copula. Alia est in minori, scilicet li currens, tunc dicitur non esse inconueniens arguere a confusa ad determinatam respectu minoris extremitatis: sed bene respectu confusionis de li tempore. Et si queras rationem, dicitur rationem esse, eo quod confusa minoris extremitatis solum respicit medium. Confusa vero maioris propositionis respicit medium et aliam distributionem positam iterum et ponendam in conclusione: et quod consequens arguitur ratione illius confuse ad determinatam respectu eiusdem multitudinis. Quod non fit ratione minoris extremitatis. Et propter hoc etiam si sic concluderetur: ergo. c. animal et omne currens sunt album et quodlibet nigrum: nullo signo effecto parte extremi non valeret. Ratio est, quia determinata illius mixte non respicit illum terminum distributum quem respexit in antecedente confuse. Nam illa determinata est in ordine ad li nigrum et in ordine ad li currens stat confuse sicut stetit in antecedente.

Felapton est secundus modus, constans ex maiori vniuersali negatiua. etc.

Contra quem sic arguo, non sequitur, omnis homo et leo non erunt alba, et omnis homo et leo sunt animalia ergo animalia non erunt alba: et tamen est in felapton, igitur. Quod non valeat probo. Nam casu quod tantum sit sortes cum duobus leonibus qui omnes sint futuri albi: et tamen antecedens est verum et consequens falsum. Ueritas minoris nota est: Sed maior patet: descendendo primo sub li homo: et secundo sub li alba: et tertio sub li leo. Falsitas autem consequentis patet per sue contradictorie veritatem que est hec, omnia animalia erunt alba. Ad argumentum respondetur negando minorem: arguitur. n. a confusa ad determinatam respectu minoris extremitatis, parte medii stante confuse. Dicitur parte medii stante. etc. quia alias non inconuenit vt ex superioribus patet. Sed contra non valet, omnis homo et. b. animal non erunt risibilia: omnis homo et omne animal sunt rationalia: ergo rationalia non erunt risibilia: et tamen tollitur defectus: igitur. Quod vero non sequatur patet. Nam casu quod nunc sint soli homines et post hoc sint futuri homines et cetera animalia: antecedens est verum et consequens falsum. Ueritas minoris nota est maioris patet, quia habet vnam descendentem veram sub termino stante determinate: demonstrato vno futuro leone, et huius solius veritas sufficit ad eius veritatem: falsitas autem consequentis liquida est. Hec replica euidenter concludit in primo sillogismo, vltra defectum assignatum interuenire alium defectum, et est: quod pars medii que non distribuitur in maiori tenetur pro pluribus quam vbi distribuitur: nec rectificaretur iste defectus remouendo ampliationem a prima premissa et ponendo illam in secunda. Nam tunc oriretur alius. s. quod medium pro pluribus staret in premissa affirmatiua quam in negatiua. Oportet ergo omnes partes distribui in maiore premissa.

Disamis tertius modus constat ex maiori particulari affirmatiua. etc.

Contra ipsum sic arguitur. Non valet, leo est currens: et omnis leo fuit quiescens: ergo quiescens est currens: nec sequeretur si dicatur, ergo quiescens fuit currens: nam casu quod nunquam leones cucurrerint sed nunc currant statim. Ad argumentum dicitur neutro modo esse concludendum. Non primo modo, eo quod minor extremitas in antecedente et in consequente stet pro omnino diuersis temporibus differentiis quod est magis inconueniens quam arguere variando ampliationem, aut restrictionem. Nec secundo modo, eo quod idem defectus committatur respectu maioris extremitatis. Sed dicitur sic concludi: ergo quod fuit quiescens est currens: supposito li quiescens in primo loco non restringat copula principali vt stet pro presentibus: alioquin non valeret

Defectusque hic licet nō sit explicite positus inter cōes: tū numerandus est inter amplistionis defectus: et etiā mutatur appellatio.

DAtisi quartus modus constat ex maiori vniuersali affirmatiua &c. ¶ Cōtra ipsum tamen sic arguitur. Nō tenet / omnis equus fuit currens: aliquis equus fuit omne album: (si omne non effecto pre extremi) ergo omne album fuit currens: et tamen est in datisi arguitur: q non sequatur patet: Nam casu q solum sit et fuerit fauellus currens / et ipse solus fuerit alb' equ' in mūdo / et nullus alius equ' / attamen nudius tertius fuerunt multa alba alia que nunq cucurrerunt: tunc veritas maioris est nota minoris autem veritas patet descēdēdo p̄mo sub li equ' secundo sub li tempore incluso in copula: tertio sub p̄dicato. ¶ Pro huius argumenti solutione notato disceptacionem esse inter logicos circa veritatem huius et similiū / adam fuit omnis homo. Quibusdam siquidem vera apparet vt probant eius descendētes sub li tempore incluso in li fuit. Arguūt etiam ab inferiori ad suum superius sic / adam in isto tempore fuit omnis homo: ergo adam fuit omnis homo: signato tēpore in quo solus adam fuit / aīs est verum ergo et cōsequens. Alijs autem apparet falsa: cuius falsitatem dupliciter probant. ¶ Primo / quia addendo / adā fuit homo: stat p omnibus hominibus p̄teritis: ergo aduenientem / li omnis / stabit p omnibus illis: igitur ad ei' veritatem exigitur adam fuisse abel: et sic de omnibus alijs. ¶ Secundo quia bene valet / adam fuit ois homo / abel fuit homo: ergo abel est vel fuit adam / q̄ñs est falsum: non minor: ergo maior. Insup soluunt rationes opposit̄ opinantiū. Ad p̄mam. n. respondent opinantes negando determinationem copule restringere p̄dicatum ac p consequens (vt dicunt) pro tot li homo stat in descendente sicut in descensa: et sic sēsus descense erit / adam in isto tempore fuit omnis homo qui aliquando fuit / quem constat esse falsum. Ad secūdam negant q̄ñam / eo q arguitur a minus ad magis restrictum cum distributione. ¶ Rationes etiam istorum soluuntur etiam ab aduersarijs. ¶ Ad primam enim concedunt li homo distribui: sed dependenter a determinatione copule: ideo non requiritur ad eius veritatē quod ipsi affirmant: sed q in aliquo tēpore adā fuerit omnis hō. ¶ Ad secūdm negant q̄ñam: eo q mediū nullibi distribuatur complete: nam distribuitur dependēter a determinatione quod est distribui sub disiunctione quadam. Mihi autem videtur illam esse falsam / si communis vulgarisque modus attendatur. Non enim crediderim a quouis hominum intellectu concedendam hanc veram / vna reuolutio solis fuit omnis reuolutio solis: nec istam / pascha futurum erit omne pascha. Et sic de alijs: que tamen sunt concedende / si alia conceditur. Uerum si logica placita attendantur rectius dicitur eam esse veram. Et ratio huius (vt credo) est: quia communis hominum captus non concipit illius determinationem in copula: quam dialectici volunt subintelligi. Et hoc experientia didici. Interrogaui siquidem quendam nō logicum de veritate huius / adam aliquo tempore fuit omnis homo / qui paululum dubitauit: et cum assensisset illi: interrogaui de hac / adam fuit omnis homo / dubitauitque: sed tādem sibi potius falsam q̄ veram apparuisse dixit: proposui autem propositiones hispane / eo quod nec latinam linguam callebat: vigebat autem intellectu. Defendentes autem eius veritatem / non videntur recte soluere argumenta contra se facta. Non primum. Nam sequeretur hanc propositionem non esse veram petrus cras non erit albus: casu quod solum cras sit cariturus albedine quam habebit tempore reliquo futuro. Consequentia tenet quia li cras (secūdum eos) non restringit predicatum. Nec secundum / eo q bñe valeat / istius hois quilibet equus currit: ergo hois quilibet equus currit. Debēt ergo dicere determinatam illius determinationis equiualere confuse / ita q predicta propositio equiualeat huic: adam. a. tempore fuit omnis homo: alioquin non videtur mihi recte solui posse argumentum factum. Et si queratur / vnde habet illa determinata quod confuse equiualeat cum in alijs non reperiatur? Dicere eos oportet ex cōmuni hominum sensu: et tunc negabitur descensus / eo quod virtualiter arguatur a confusa ad determinatā cum descendatur disiunctiue. Et ad aliud dicitur / non esse simile de hac / hominis quilibet equus currit: et de alia: quia in prima li equus distribuitur incomplete: et li homo in secunda stat complete.

¶ Istis intellectis distinguo / talem sillogismum esse in datisi: quia vel presupponitur opinio tenentium hanc falsam / adam fuit omnis homo: et sic concedo minorem et nego quod non sequatur: quia tūc minor est falsa sicut et conclusio. Si teneatur oppositum / nego minorem. Arguitur enim a distributiua incompleta siue dependenti ad completam siue independētem: Insuper variatur acceptio: nam li tempore in minori tenebatur non vnice et in consequenti non. Uel quia nullo mō determinatur subiectū / vel q2 (sm alios) est acceptio vnica: cōcludendū ē ergo sic / quod aliquo tēpore fuit albū fuit oē currens: ponitur q illud aditum vt termini sicque eodem modo quod licitum est etiam si in copula minoris p̄emisse non includeretur.

BOcardo quintus modus constat ex maiori particulari negatiua &c. reducitur autem ad barbara per impossibile: que quidem reductio in secunda figura exposita est: Debet tamen hic attendi vt seruetur minor et varietur maior. Unde bocardo reducitur ad barbara sumpta contradictoria cōclusionis pro minori: et inferendo contradictoriā maioris vt paret / quia hic sillogismus / homo non ē animal: omnis homo est risibilis: ergo risibile nō est animal: reducitur sic scilicet / omne risibile est animal / omnis homo est risibilis: ergo omnis homo est animal. ¶ Et aduerte non solum hunc modum: sed et omnes tertie figure reduci posse ad modos prime / Quod qualiter fiat / insinuant dictiones iste / letare / romanis. Prima enim vocalis denotat primum modum tertie figure reducendum esse ad modum concludentem. e. idest vniuersalem negatiuam in prima / qui modus est celarent: Sic consequenter intelligi oportet de alijs. ¶ Aduertendū vltra semper accipiendam esse contradictoriam conclusionis pro vna premissarum non tamen semper inferri debet contradictoriā p̄misse sed aliqñ contrariā: et hoc reperitur in darapti / et felapton: in ceteris autē fiat vt dictū est. s. vt inferatur contradictorium.

¶ **Contra quem vero modum arguitur:** nō sequitur / a. non est animal: et omne. a. est animal ergo animal non est animal / et tamen arguitur in bocardo: igitur: et pono casum q li. a. tāeum valeat sicut hoc cōplexū / hōis leo / Atque casus q aliquis hō hēat leones et aliquis non. ¶ Ad argumētū negatur minor: q2 mediū tenet diuersimode quoad acceptionē. Nā sumitur non vnice in maiori: et vnice in minori / nisi maiorem velis huic equiualere scilicet / aliquid hominis leo non est a

animal. ¶ Sed contra/bene valet/leo hominis non est animal: et cuiuslibet hominis quilibet leo est animal: ergo animal nō est animal: et tamen mutatur acceptio/igitur nulla est solutio. ¶ Ad replicā/cōcesso p̄ñam esse bonam negatur p̄ña: nō. n. hic est inconueniens sicut in primo. Pro quo ponitur vna regula.

¶ Si in aliquo sillogismo medium teneatur diuersimode quoad acceptionem/si vna premissa secundum acceptionem terminorum pōt inferre vnā ꝓpositionem q̄ adiūcta cū residua constituet premissas habiles: tunc talis premissa. s. in ꝯcretis cum alia erit habilis. Et quia hoc reperitur in secūda p̄ña et non in prima: ideo est bona et reliqua mala. Dicendum/cuiuslibet hominis quilibet leo est animal: infert istam/quilibet leo hoīs est aīal. Sed de hoc dictum est supra qualiter contingat.

Ferison / sextus modus/ constat ex maiori vniuersali negatiua et minori particulari affirmatiua. ꝛc. ¶ Contra quem arguitur. Non tenet/nullus leo est currens: leo est vel fuit albus ergo albū nō est currens: nec sequitur si dicatur/albū non est vel fuit currens. Nam casu q̄ nullus leo sit albus modo/sed omnia animalia alba currant/ et in tempore preterito leones fuerint albi qui nunc nō currunt/ sed cucurrerint/antecedens est verum et consequens falsum. ¶ Ad argumentum dicitur/duplicem in eo interuenire defectum/nam medium pro pluribus tenetur in affirmatiua q̄ in negatiua. Item vbi nō distribuitur q̄ vbi distribuitur: quia in eadē affirmatiua non distribuitur.

¶ Hic in fine tractatus figurarum dubitatur in qua figura sit iste sillogismus: omnis homo in quolibet instanti fuit animal: et hoc instans est vel fuit aliquod instans: ergo omnis homo in hoc instāti fuit animal. Et videtur q̄ in nulla/Nō in prima/ quia medium nullibi est subiectum nec eius pars. Nec in secunda: quia medium non predicatur bis. Nec in tertia q̄a medium non bis subiicitur. Nec in quarta/ quia medium non predicatur in maiori et subiicitur in minori: igitur plures sunt figure. ¶ Ad argumētum dī sillogismum hūc esse in prima figura. Et quādo dicitur medium nullibi esse subiectū/distinguo: vel subiectum enūtiationis cōcedo: vel distributionis nego: et hoc sufficit: Est enim subiectum distributionis omnis terminus distributus ante copulam assigno non effecto parte extremi. Posset etiam forte dici consequētiam esse in secunda figura/eo q̄ illa determinatio q̄ est medium pertinet ad predicatum/sed primum est melius.

Sequitur tertius

Sillogismorum concludentium particularē negatiuā indirecte tales dantur regule. ¶ Nullus sillogismus cōcludens p̄ticularem negatiuā indirecte pōt cōcludere eā directe. Nec e cōcludēs eā directe pōt cōcludere indirecte. ¶ Itē p̄ma figura cōcludit omnia genera propositionum. s. vniuersalem p̄ticularem: affirmatiuam et negatiuam. ¶ Secunda figura concludit particularem negatiuam et vniuersalem negatiuam. ¶ Tertia figura concludit particularem affirmatiuam et negatiuam. ¶ Versus

Barbara / celarent / darij/ ferio / baralipton. Celantes/ dabitis/ fapesmo / frisesomorum. Cesare/ camestres / festino / baroco/ darapti. Felapton/ disamis/ datisi/ bocardo/ ferison. In his quatuor versibus predictis sunt decē et nouē dictiones: decem et nouē modis deseruientes. Ita quod per primam dictionem itelligitur primus modus prime figure: et per secundam secundus modus ꝛc. Unde primi duo versus deseruiunt omnibus modis prime figure. Tertius vero versus preter vltimam eius dictionem/ deseruit modis secunde figure: ita quod prima dictio deseruit primo mō: et secūda secundo modo: et sic de alijs. Ultima vero dictio tertij versus cū alijs dictionibus quarti versus deseruit modis tertie figure. ¶ Sciendū q̄ per has vocales/a/e/i/ et o: intelliguntur quatuor genera propositionum. Itaq; per hanc vocalem/a. intelligitur vniuersalis affirmatiua: et per/e/ vniuersalis negatiua/ et p/i/ particularis affirmatiua: et per/o/ particularem negatiuam intelligimus. ¶ Et in qualibet dictione sunt tres sillabe: et aliud residuū est superfluum/nisi. m. vt postea patebit. Et per primā illarum sillabarum intelligitur maior propositio. Et per secundam minor: et per tertiam conclusio. Verbi gratia/prima dictio. s. barbara: habet tres sillabas in quarum qualibet ponitur. a. Et per. a. ter positū/significatur q̄ primus modus prime figure constat ex duabus propositionibus vniuersalibus affirmatiuis vniuersalē affirmatiuam cōcludētibus. Et ita intelligitur de alijs dictiōibus scd̄m vocales ibi positas. ¶ Et sciēdū q̄ q̄tuor dictiones p̄mi versus incipiunt ab his cōsonantibus. b. c. d. et. f. sicut oēs alie dictiones sequētes. Et p hoc intelligēdū ē q̄ oēs modi qui incipiūt p dictionē inchoatā p. b. debent reduci ad primum modum prime figure. Et omnes que incipiūt per dictionē inchoatā per. c. ad secundum: et per. d. ad tertium: et per. f. ad quartum. ¶ Item vbicunq; ponitur. s. in illa dictione significatur q̄ ꝓpositio intellecta per vocalē immediate p̄cedētē debet cōuerti simpliciter: Et propositio intellecta p vocalē immediate p̄cedentem illam literam. p. debet cōuerti p accidēs. Et vbicunq; ponitur. m. ibi dz fieri trāspositio

in premissis. Est enim transpositio in p̄missis/facere de maiori minorem: τ econtrario. Et vbicunq̄ ponitur .c. significatur q̄ modus intellectus per illam dictionem in qua ponitur debet reduci p̄ impossibile. ¶ Unde versus. Simpliciter verti vult. S. P. vero per acci. M. vult transponi. C. per impossibile duci. Seruat maiorem/variatq̄ secunda minorem. Tertia maiorē variat/seruatq̄ minorem.

Sequitur glosa.

In presenti textu. P. H. ponit q̄dam documenta siue notabilia/pro materia sillogismorum amplius referāda. Dicit ergo primo/q̄ nullus sillogismus cōcludens particularem negatiuam indirecte pōt eam concludere directe: nec concludens directe/indirecte. Que regula est intelligenda/quando particularis negatiua cōcludit imediate qd̄ nō fit hic/nullus homo est equus/omne risibile est homo: ergo nullum risibile est equ⁹/q̄ per legem subalternarum infert istā/quoddam risibile non est equus. Et potest etiam illa vniuersalis negatiua conuerti simpliciter in istam/nullus equus est risibilis: que infert istam subalternatam/aliquis equus non est risibilis. Et ratio huius est. Quia apud antiquos p̄ticularis negatiua nō ꝯuertitur nisi per cōtrapositionem. Sed quia simpliciter loquendo illa potest conuerti cauendo ne committatur aliquis defectus: ideo regula debet intelligi nisi seruentur proprietates logicales: vt bene sequitur/nullus leo est equus: τ omne album est leo: ergo nullum album ē equus: τ vltra: ergo equus albus non est: vel equus nō oē album est: vel non omnis equus omne album est: vel omnis equus album nō ē. ¶ Sillogismus concludens particularem affirmatiuam directe potest eam concludere indirecte τ econtra. Et similiter sillogismus concludens vniuersalem negatiuam. Sed concludens vniuersalem affirmatiuā directe/non potest eam concludere indirecte: vel econtra: nisi caueatur ne arguatur a non distributo ad distributum: bene tamen potest inferre duas particulares affirmatiuas: vnam scilicet directe τ aliam indirecte. At vero concludens vniuersalem negatiuam/potest inferre quatuor conclusiones/duas directe/τ duas indirecte.

¶ Secundum documentum est/q̄ prima figura concludit omnia genera propositionum. Secūda solum propositionem negatiuam. Tertia solū p̄ticularem. Et hoc d̄bet intelligi cū limitationibus positis in regulis harū figurarū. Ūn̄ patere pōt q̄ figurarum perfectior est.

¶ Consequenter petrus hispanus enumerat omnes modos qui sunt decem τ nouem: licet plures possint assignari (vt dictum) Et sub barbara/continetur barbari/sub celarent celaro/sub cesare cesaro sub camestres camestrop. ¶ Ulteri⁹. p. h. exponit dictiones per quas modi assignati intelliguntur adeo lucide vt expositione non opus sit. Similiter id quod d̄ reductionibus dicit per cōuersionē τ p̄ impl̄e ex dictis liquidum euadit.

¶ Sciendum etiam q̄ hic communiter logici solent disputare de potestatibus sillogismorū/eo q̄ vnam illarum tetigit in textu. p. h. sed q̄ in eis nulla est difficultas tantum illas enumerabo τ sig̃nationem nominum explanabo. ¶ Sunt igitur sex potestates sillogismorum quas philosophus in libris priorū enumeratū sunt he. Posse plura cōcludere/ex falsis sillogizare verum/circulariter sillogizare/conuersiue sillogizare/per impossibile sillogizare/τ sillogizare ex oppositis. Potestas sillogismi in proposito idē est q̄ virtus duarum premissarū bene dispositarum/qua mediante infert̄ cōclusio: Et sumit̄ in p̄senti sillogismus p̄ premissis tantū: nam in illis talis virt⁹ reperitur. Prima potestas p3 ex dictis. Secūda ē persenota cū nō repugnet bone ꝯñe illatiue h̄re añs verū τ ꝯñs falsum. Ūn̄ bene valet/oīs hō ē leo: rugibile ē hō ergo rugibile ē leo. Ꝯ illatiue: nā si sit ꝯña bona ꝓbatiua oportet ei⁹ añs eē verū: nā falsum nihil ꝓbat. Circulariter sillogizare ē accipere ꝯclusionē alicui⁹ sillogismi p̄us facti ꝓ vna p̄missa: τ ꝯuertēdo eiusdē sillogismi vnā p̄missam accipe illā ꝓ altera/inferendo p̄missam nō ꝯuersam/vt p3 hic/oē rugibile ē aial: oīs leo ē rugibilis: ergo oīs leo ē al. Ecce p̄mū sillogismū: τ sic arguo: oīs leo ē aial: oē rugibile ē leo: ergo oē rugibile ē aial. Et aduerte hāc potestatē nō reperiri nisi i sillogismis ꝓcedētib⁹ ex t̄minis cōuertibilib⁹: ad minus respectu p̄misse ꝯuertēde. Cōuersiue sillogizare ē ex ꝯdictorio vel ꝯrio ꝯ̄clōis alicui⁹ sillogismi prius facti cū altera p̄missa inferre opp̄m alteri⁹ p̄misse. Secūdū quem modū examinātur modi secūde τ tertie figure reducēdo eos ad p̄mam: q̄ reductio d̄r p̄ impl̄e: sed hic ponitur talis mod⁹ sillogizādi nō vt ꝓbent̄ modi: sed q̄ si ꝯña p̄ma ē bona scd̄a erit bona. Nā in omni bona ꝯña ex opposito ꝯñtis pōt inferri oppositū añtis. Ūn̄ oēs modi prime figure h̄nt hanc potestatem sicut τ cetere due τ oēs bone ꝯñe. Hoc p3 assumpto hoc sillogismo in barbara/oīs leo ē animal: oē rugibile ē leo: ergo oē rugibile est animal: τ arguēdo sic/omnis leo est aial: τ nullum rugibile est animal: ergo nullum rugibile est leo. Per impossibile vel ad impossibile sillogizare (vt nunc sumit̄) est probare veritatem alicuius ꝓp̄onis ab aliquo negate/assumpta ꝯdictoria talis propositionis cum vna manifeste vera inferendo vnam manifeste falsam: vt si aliquis negaret hominem posse ridere possem sic arguere/omne animal rationale pōt ridere: sed hō non potest ridere: ergo homo nō ē aial rōnale: ꝯñs ē manifeste falsum τ non maior: ergo. b. q̄ est cōtradictoria tue assertionis: ergo ꝓpositio quam negasti est vera. Ex his patet q̄ non ē idem reducere p̄ impossibile τ sillogizare per impl̄e. Secūdo p3 non eē idem conuersiue sillogizare: τ p̄ impl̄e. Cum quia in sillogismo cōuersiuo sumit̄ ꝯrium vel ꝯtradictorium conclusionis. Hic autem sumitur solum contradictorium. Tū q̄ sillogismus conuersiuus ordinat̄ ad manifestandū bonitatem ꝯñe: sed sillogism⁹ ad impl̄e ducens ordinatur ad probandum veritatem ꝓp̄onis negate p̄ falsitatem sue contradictorie. Ex qua differētia sequitur altera τ est. Quod sillogismus ad impl̄e ducens semper debet habere vnam premissam falsā: hoc autem non est necesse in sillogismo conuersiuo: τ iste sillogismus per impossibile opponitur sillogismo ostensiuo: qui fit quando probatur veritas ꝓpositiōis per premissas veras τ bene dispositas. Sillogizare ex oppositis est constituere sillogismum ex duabus contrariis vel contradictoriis. Exemplum primi/omnis homo est animal: τ nullus homo est animal: ergo nullus homo est hō. Secūdi/oīs leo rugit: leo nō rugit: ergo leo non est leo.

Sequitur textus.

Sed quia Aristoteles in priori buo ostendit coniugationes in quibus non sequitur cõclusio ex premissis esse inutiles per inuentionem terminorũ / quibus nõ tenet huiusmodi coniugatio: ideo vtilis est inuentio talium terminorum vbicũqz fiat inutilis coniugatio cõtra regulas sillogismorum prius assignatas. Accipiendi igitur sunt duo termini diuersi / scilicet due species sub vno genere differẽtia / vel proprio / vel accidẽte: vt homo / equus / animal / et tales terminos appellat Aristoteles in prioribus terminos in quibus non / et accipe duos terminos quorũ alter de altero predicetur siue conuertibiliter siue non: cum extraneo vtriusqz: vt homo / risibile / lapis / vel accipiẽdi sunt duo termini quorum alter de altero predicetur siue conuertibiliter siue nõ: cum superiore ad vtrunqz: vt / homo / risibile / substantia / vel / homo / animal / substantia. Et isti sunt termini in quibus sic.

Per hanc enim regulam disiunctiuam cuicunqz generi applicetur: siue substantie: siue quantitati: siue alicui aliorum semper inueniuntur termini per quos inutilis coniugatio demõstrabitur nõ tenere. ¶ Et nota quod inuenire terminos in quibus sic est acceptis tribus terminis facere coniugationẽ in qua premisse sunt vere et cõclusio negatiua falsa: manente eadem qualitate et quantitate propositionum. Verbi gratia: hec est inutilis coniugatio / nullus homo est equus: nullus lapis est hõ: ergo nullus lapis ẽ equus. Cõtra hanc inutilẽ coniugationẽ accipiuntur termini in quibus sic: per secundum membrum regule: homo / equus / risibile: et arguitur sic: nullus equus est risibilis: nullus homo est equus: ergo nullus homo est risibilis: vbi premisse sunt vere: et conclusio est falsa: seruata eadem qualitate et quantitate propositionum in vtraqz coniugatione / et vtrobiqz manente eadem figura.

Sequitur glosa.

Postquam. P. H. constituit in qualibet figura modos vtiles et bonos: forsan videns plures alios reperiri posse primo posuit quoddam fundamentum quo certi esse possimus / an aliqua combinatio duarum premissarum sit vtilis vel inutilis ad aliquã conclusionem inferendam: ne fallamur circa modos / vel a nobis inueniendos vel ab aliis proponendos / et autem fundamentũ tale. ¶ Omnis combinatio premissarum in qua possumus dare terminos in quibus / omni / et in quibus / nulli / ẽ inutilis. ¶ Dare autẽ terminos in quibus / omni / vel eos reperire ẽ inuenire tres terminos in quibus vel ex quibus possint constitui due premisse cum quibus stet in veritate vna propositio vniuersalis affirmatiua constituta ex duobus terminis illorũ triũ / quales sunt duo termini conuertibiles: vel quorum vnus predicetur de alio cum superiori ad illos: vt sunt / homo / animal / substantia / vel isti: homo / risibile / animal. Ex quibus cõstitui possunt iste premisse / animal est homo / risibile est animal: cum quibus stat hec in veritate / omne risibile est homo. ¶ Reperire autẽ terminos in quibus nulli / ẽ reperire tres terminos: ex quibus constitui possint due premisse cum quibus stet in veritate vna propositio vniuersalis negatiua: quales sunt (vt P. H. dicit) duo termini quorum nullus predicatur de alio cum extraneo vtriusqz: vt sunt / homo / leo / lapis. Ex quibus construuntur he premisse / nullus homo est lapis / nullus leo est homo: ergo nullus leo ẽ lapis. ¶ Dicit ergo quod omnis combinatio premissarum in qua sunt repertibiles termini in quibus omni et in quibus nulli ẽ inutilis. Non tamen est intelligendum quod in eisdem numero terminis sint repertibiles termini in quibus omni et in quibus nulli: sed in diuersis vel in diuerso casu: dum tamen habeant eandem formã: quod deducitur vel probatur sic. Et capio combinationẽ duarum premissarum in qua earum nulla mediũ distribuit. Et arguo sic / omnis illa combinatio premissarum est mala ex qua non potest sequi aliqua conclusio / quin oppositum talis conclusionis possit stare cum antecedente: Sed combinatio constans ex duabus particularibus puris ẽ huiusmodi: igitur. Maior ẽ liquida: cum in omni bona consequentia oppositum consequentis repugnet antecedenti. Sed minor probatur / et capio verbi gratia cõbinationẽ istã (ex puris particularibus cõstantem) s. animal est homo: risibile est animal: in qua sunt reperibiles termini in quibus omni et in quibus nulli. Et probo quod nulla propositio sequatur / quia non vniuersalis affirmatiua / quia eius contraria stat cum antecedente / cum sint dabiles termini in quibus nulli. Nec vniuersalis negatiua: quia eius contraria. scilicet vniuersalis affirmatiua stat in veritate cum antecedente cum ibi reperiri possint termini in quibus omni. Nec particularis affirmatiua quia eius contradictoria stat in veritate cum antecedente cum sint dabiles ibi termini in quibus nulli. Nec particularis negatiua: quia eius contradictoria stat cum antecedente quia sunt dabiles termini in quibus omni. Et si volueris probare idem de vniuersali affirmatiua et negatiua sumendo oppositionem contradictoriam dicito sic / ex tali combinatione non sequitur vniuersalis affirmatiua: quia eius contradictoria. s. particularis negatiua stat cum antecedente. Hoc probatur quia vniuersalis negatiua infert particularem negatiuam per legem subalternarum: et tamen vniuersalis negatiua (vt probatum ẽ) stare potest cum antecedente: igitur. Nec vniuersalis negatiua / quia eius contradictoria. s. particularis affirmatiua stare põt cum antecedente / illa videlicet que infertur ab vniuersali affirmatiua per eandem legem subalternarum. Et attende petrum hispanum vocare terminos in quibus sic eos quos nunc vocamus terminos in quibus omni: et terminos in quibus non / eos qui nunc vocantur in quibus nulli. Correxi autẽ textum eo quod viciosissimus reperiatur in omnibus exemplaribus que hucusqz videre potui.

¶ Alii aliter explanant hunc textum cuius explanationis resolutio tendit ad hoc quod sciamus

istare ꝯñe in ꝗ ꝯmittitur aliquis intrinsecus defectus in premissis inutilibus cum aliqua conclusione / que conclusio secundum aduersarium bene sequitur. Et pōt tunc probari ꝯñam esse nullam / eo ꝙ est dabilis cōtraria conclusionis stans in veritate cum premissis. Unde si aduersarius dicat concludendum eē vlr affirmatiue cundum ē ad terminos in quibus nulli: nam tunc dabitur vna vlis negatiua vera stans cum premissis: ꝛ ꝓ ꝯsequēs si inferat vt aduersarius dicebat / dabitur añs verum ꝛ ꝯñs falsum / Ut esto / dicat aduersarius: ex puris particularibus concludendum eē vniuersaliter vniuersalem affirmatiuā. Tunc accipiā ego has premissas / animal ē homo: equus est animal: ex ꝗbus per aduersarium concludendum ē: ergo omnis equus est homo: sed tunc patet ꝯñs eē verum ꝛ ꝯ cōsequens / eo ꝙ ista / nullus equus est homo: stat in veritate cum añte / ac proinde cum sit vera sequitur esse quam conclusionem eē falsam. Et oportet aspicere ꝙ secundum hunc sensum non potest reprobari omnis ꝯñs per terminos in quibus omni ꝛ in quibus nulli / eo ꝙ primo debet inferri aliqua conclusio / ꝛ postea sumi vna propositio vniuersalis affirmatiua vel negatiua opposita prefate conclusioni / quod non reperietur in omnibus: Ut patet hic. Nam hec ꝯña ē nulla / nullus leo fuit currens: omne album est leo: ergo nullum album fuit currens / in ꝗ nō dabit vna vniuersalis affirmatiua vera stans cum premissis: sed bñ vna particularis affirmatiua: nam cū pmissis stat hec. s. aliquod album fuit currēs. Et ista / omnis homo fuit albus / oē animal ē homo: ergo omne animal fuit album: nō dabitur vna vlis negatiua ꝗ stet in veritate cū premissis sed bene vna particularis negatiua qualis ē hec / aliquod animal non fuit album / vt patet in casu ꝙ quilibet homo fuerit albus: ꝛ modo nullum animal sit ꝑter hominem: sed in preterito fuerint / alia animalia nigra. Quocirca addendum ē aliquid prefato pncipio / vt dicat eē inconueniens in aliqua ꝯña reperire tres in quibus omni ꝛ in quibus nulli: vel terminos in quibus omni: vel alicui non / vel terminos in quib⁹ nulli vel alicui sic. ¶ Iste autem expositiones differunt inter se penes hoc ꝙ prima respicit solum inhabilitatem premissarum in quibus reperitur aliquis defectus extrinsecus. Secunda vero respicit / eandem inhabilitatem ꝛ etiam malitiam ꝯñe ratione alicuius defect⁹ intrinseci: ita ꝙ omnis ꝯña mala siue hoc sit ratione inhabilitatis premissarum solum: vel ratione male illationis solum: vel ratione vtriusqꝫ simul / potest ostendi mala. Et breuiter dicit ꝙ secūda expositio nihil aliud docet nisi modū quo possimus alicui ꝯñe male instare. Prima vero expositio videtur conformior menti philosophi in quarto priorum. Secunda magis accedit ad dicta. p. h. in textu. Quā ob rē ꝗdā doctor dubitat totū textum prefatum eē. p. h. eo ꝙ. p. h. asserat se velle ponere principium quod ponitur a philosopho: cum tamen non posuerit ad mentem philosophi: sed hoc nō multū refert. Pōt. n. dici ꝓ cognito principio posito fm pmā expositionē facilr pōt extēdi vt itelligat iuxta secundam expositionem: dum tamen addat quod superadditum ē: ꝛ ob hoc pōt dici petrum hispanū breuiter tetigisse vtrumqꝫ sensum talis principij formaliter vel elicitiue.

¶ De combinationibus vtilibus ꝛ inutilibus.

Nunc congruum erit ponere modum quo vnusquisqꝫ possit inuenire cōbinatiōes vtiles ꝛ reijcere inutiles scdm supraposita regulas. Pro quo sunt pnotāde diuisiones due. ¶ Prima / Propositionum categoricarum / alia vniuersalis / alia pticularis. Et sub particulari intelligo indefinitam ꝛ singularem. ¶ Scda diuisio / Propositionum cathegoricarum / alia affirmatiua alia negatiua. Nūc scdm has duas diuisiones possimus combinare premissas in vnaquaqꝫ figura. Et primo in prima sic. Quia aut ābe sunt affirmatiue aut negatiue: aut vna affirmatiua ꝛ alia negatiua. Si secundum / ē inutilis combinatio. Si primū / hoc dupliciter: aut ambe sunt vniuersales / aut ambe pticulares: aut vna vlis: ꝛ alia pticularis. Si primum / sic est in barbara: Si ambe pticulares est inutilis combinatio. Si vna particularis ꝛ alia vniuersalis / vel prima est particularis ꝛ secunda vniuersalis: ꝛ sic est inutilis combinatio: si prima vniuersalis secundaqꝫ particularis ꝛ sic ē in darij. Si vero vna sit affirmatiua ꝛ alia negatiua: hoc dupliciter: vel ambe sunt vniuersales vel ambe particulares: vel vna particularis ꝛ alia vniuersalis: si ambe pticulares / cōbinatio ē nulla: si ambe vles / aut prima est affirmatiua ꝛ secūda negatiua vl econtra: si primum / combinatio ē inutilis: si secundum / est celarent. Si vero vna sit vniuersalis ꝛ alia particularis / hoc ꝗdrupl'r / vel prima ē vniuersalis negatiua / ꝛ minor pticularis affirmatiua: vel prima ē vniuersalis affirmatiua: ꝛ secunda particularis negatiua: vel prima ē particularis negatiua ꝛ secunda vniuersalis affirmatiua: vl prima ē particularis affirmatiua ꝛ secunda vniuersalis negatiua. In omnibus istis quando prima est pticularis qualiscunqꝫ ē combinatio ē inutilis. Et similiter quando minor est negatiua cuiuscunqꝫ quantitatis sic erit nulla combinatio. Si vero pma sit vniuersalis negatiua ꝛ secunda particularis affirmatiua erit combinatio de ferio. Et hoc intelligo de combinationibus vtilibus ad inferendum conclusionem directā in terminis communibus: ꝛ in propositionib⁹ ꝺ modo loquendi consueto ꝛ in predicationibus directis / quibus vtebātur antiqui. ¶ Proportionabilr poteris facere combinationes in secunda ꝛ tertia figura. Et aduerte ꝙ sumendo sillogismum pro pmissis tantum non sunt tot modi quot ponuntur a p. h. Nā sic barbara ꝛ baralipton non differunt saltem essentialiter. Dixi essentialiter / quia possumus fingere habitudinem inter illas premissas ꝛ cōclusionem directā: que differet ab habitudine que est inter easdem premissas ꝛ conclusionem indirectam. Si vero sumatur sillogismus pro premissis ꝛ conclusione etiā sunt plures modi reperibiles sicut sunt barbari / celaro / ꝛ cesarop: ꝛ in secunda figura cesaro: ꝛ sic de alijs vt supra dictum est. Sed hi faciliter possunt a quouis formari conuertendo conclusionem modorū positorum a magistro. p. h. ꝛ arguendo ab vli ad pticularē p legē subalternarum. ¶ De arte inueniēdi mediū.

Solet ab aliquibus in fine textus huius tertij exponi ars inueniēdi mediū ꝗ a philosopho ponit in libris priorū / ꝛ a D. S. opusculo. 50. Et ponuntur sex regule designate p has dictiones. s. fecana / cageti / dafenes / hebare / gedaco / gebali: que omnes terminantur in aliqua istarū ꝗtuor vocaliū. s. a / e / i / o: a significat vniuersalem affirmatiuam concludendam: e. vniuersalem negatiuam / i. particularem affirmatiuam / o. particularem negatiuam. Incipiuntur etiam ꝛ mediantur prefate dictiones per has vocales duas e / ꝛ a. Et designat li a. predicatum propositiōis inferende: siue ponatur in prima siue in

secunda sillaba. Et li/e. denotat subiectum eiusdem ꝓpositionis etiam siue in prima siue in secunda sillaba locet. Ponunt insup in dictis sex dictionibus sex cōsonantes que sunt: b/c/d/f/g/h: quarum tres pme ponunt ante li. a. et tres vltime ponunt ante li e. significat q li. b. consequens ad predicatum/ et li. c. antecedens ad predicatum: et li. d. extraneum ad predicatū. Et vero li. f. designat aīs ad subiectum: et li. g. aīs ad subiectum: et li. h. extraneum ad subiectum: Consonātes vero posite in scda sillaba nil significant. Vocat autem aīs ad aliquem terminum ille termin⁹ q aliū infert: et illatus dr ↄñs: Et si mutuo se possent inferre vnusquisque poterit esse aīs et ↄñs respectu alterius licet non in eadem consequētia. Exemplum pmi. s. qn do sunt termini non se mutuo inferentes/ recipitur in his terminis/ homo/ animal. Exemplum secūdi/ in li risibile/ homo. Extraneus vero terminus dicitur ille qui nō pōt verificari d alio. ¶ Resolutorie igit habetur ex dictis q circa propositionem quam concludere volumus/ possumus. s. considerare. s. subiectum et pdicatum/ qualitatem et quātitatem/ et medium p quod debet probari. Vltima vocalis cuiuslz dictionis significat qualitatem et quantitatem talis conclusiōis seu propositionis inferende. Et e/ siue ponat in pma sillaba siue in secunda significat subiectum/ et li. a. predicatum. One vero consonantes quarum vna ponit ante li e. et reliqua ante li. a. significant medium. Vna dicit qualiter se debeat habere tale medium ad subiectū ꝓpositionis inferende: et reliqua/ qualiter se debet habere ad eiusdem ꝓpōnis predicatū. Deueniēdo igit ad dictiones dr q si volueris concludere ꝓponem vniuersalem affirmatiuam: Sit exempli gratia hec/ omnis leo ē substantia: debes accipere dictionem finitam i li. a. et est li fecana: et videre q in ea ante. li. e. ponit. f. et ante li. a. li. c. ex quo denotat medium debere eē ↄñs ad subiectum: et aīs ad predicatum: et sic medium poterit esse li animal: sic arguendo/ omne animal ē substantia: omnis leo est animal: ergo omnis leo ē substantia vel li rugibile: sic/ omne rugibile est substātia: oīs leo ē rugibilis: ergo: et c. Cōsimili ralie dictiones intelligēde sunt: Et p has sex dictiōes intelligūt sex regule. Unde est prima regula.

¶ Fecana denotat q ad concludēdum vniuersalem affirmatiuam opz accipere mediū ↄñs ad subiectū: et aīs ad pdicatū cōclusionis ꝓbāde: vñ li aial/ valebit cōcludere hāc/ oīs leo ē substantia: vt patuit in exemplo supra posito.

¶ Secunda cageti/ significat q ad concludendum particularem affirmatiuam in tertia figura sumi debeat mediū aīs ad subiectū ↄñs ad pdicatum cōclusionis: vñ li risibile poterit esse mediū i ꝓbatiōe huius. s. homo est animal.

¶ Tertia dafenes/ significat q ad concludēdendam vniuersalem negatiuam in celarent: aut i cesare/ potes sumere mediū qd sit extraneū ad pdicatū et ↄñs ad subiectū: vt li aial pōt eē mediū ad ꝓbandum hanc/ nullus homo est lapis.

¶ Quarta hebare/ denotat quod ad ꝓbandum vniuersalem negatiuam in camestres debet sumi medium qd debet esse extraneum ad subiectū et ↄñs ad predicatum: vt li homo sumi valet ad probandum hanc/ null⁹ lapis ē risibilis. Idē mediū vlz ad ꝓbandam eandem in celantes indirecte.

¶ Quinta/ gedaco/ q dsignat q ad probādam particularem negatiuam in tertia figura debet sumi medium quod sit aīs ad subiectum et extraneū ad predicatum Unde li risibile valebit inferre hanc/ animal non lignum. Idem medium valebit ad inferendam eandem indirecte in prima figura.

¶ Sexta gebali/ designat q ad inferēdam pticularem affirmatiuam indirecte debet sumi mediū qd sit aīs ad subiectum et consequens ad predicatum vñ ad concludendam istam/ substātia ē homo/ pōt sumi li aial. ¶ Et si dubites quare non ponunt regule pro concludēda particulari affirmatiua in darii / aut nec pro pticulari negatiua in ferio: ¶ Ad hoc respōdeo ideo esse/ quia dictio que deseruit ad inferandam vniuersalem affirmatiuam potest deseruire ad inferēdam eius subalternam que est pticularis affirmatiua. Unde in fecana pōt intelligi/ fecani. Idem dicit d pticulari negatiua: et sic sub dafenes potest intelligi dafeno: et pro baroco potest deseruire hebaro. Non sunt autem reperibiles plures combinationes vtiles in ꝓpositionibus rectis et veris de modo loquendi cōsueto: ideo non ponuntur plures dictiones. Hoc pōt probari: quia si alique essent maxime essent ille in quib⁹ vel medium est ↄñs ad subiectum et predicatum cōclusionis: vel quando est extraneum ad vtrunqz: vel quādo est extraneum ad subiectum: et aīs ad predicatum. Primum denotatur p li febas: secundum p li hedas: tertium per li hecas: sed omnis iste tres combinationes sunt inutiles: igitur. Nam in prima combinatione oportet ambas premissas esse affirmatiuas cum debeat eē consequens ad ambas extremitates. Dico oportere ambas esse affirmatiuas/ ad hoc q sint vere/ nam d istis loquimur (vt dictum ē) et tunc arguerē ex puris particularibus: et p consequens combinatio esset nulla. Per secūdam vero denotat ambas premissas eē negatiuas ad hoc q sint vere: et iam similiter cōbinatio nulla esset. In tertia vero denotat medium d bere negari de minori extremitate et affirmeri de maiori: quod si fieret in modis concludentibus directe/ combinatio nō est vtilis ad concludēdum illo modo scilicet directe. Pro indirectis vero posita ē regula. ¶ Hec ars cōmuniter dicit pōs asinorum forsan qs ingenio tardi se habēt ad illam tanq asinus ad litam vel quia sennasinus erit qui nesciuerit concludere ꝓpositionem aliquam nisi adiut⁹ per illam: quam certe non ponerem nisi ab aliquibus hic poneret. Videtur enim non admodum ad propositum conducere/ tum q: hic respicitur solum silogistica forma: ad quā nihil refert propositiōes esse veras/ seu falsas: et tamē ꝓpōnes p hāc artē concludende psupponunt vere/ tū quia solum habet verum (vt dictū est) in pdicatiōibus directis et consuetis.

¶ De signis incompletis.

Nunc determinādum est de signis incōpletis: ꝓ quo proponit qstio talis. ¶ An distributio prouenieus a talib⁹ signis sit sufficiens ad hoc q non arguat ex puris pticularib⁹: Et videtur q nō. Nō valet/ vterqz hō currit/ sortes ē homo: ergo sortes currit; et non ob aliud nisi q: medium incōplete distribuit: igit: Quod non valeat pz / qa si sint tres homines tantum quorum duo currāt et vn⁹ non qui vocetur sortes/ antecedens est verum et non consequens.

¶ Secundo nō valet/ omne animal fuit in arca noe: adam fuit animal: ergo adam fuit in arca noe: et nō ob

aliud nisi propter dictum defectum: igit. Quod non sequatur liquidum est.

¶ Tertio non sequitur / quasi quilibet homo est albus petrus est homo: ergo petrus est albus eadem rõne: igit. Quod non sequatur patet in casu ꝙ sint decem homines quorũ tantũ octo sint albi ⁊ alij non: quorũ vnus sit petrus.

¶ Sed contra / bene valet / vterqꝫ homo ē albus: sortes vterqꝫ homo est: ergo sortes est albus: ⁊ ⁊ tñ mediũ nullibi distribuit̃ cõplete: igit. Quod bñe valeat probat̃: quia nunꝙ reperitur instantia.

¶ Pro huius questionis expeditione tres difficultates occidunt q̃ in argumẽtis tanguntur. Et prima est quam ingerit li vterqꝫ eiusqꝫ cõtradictorium. s. li alter. ¶ Pro quo sciendum primo / ꝙ quodlibet illorum signorum potest sumi complete ⁊ incomplete. Quando li vterqꝫ sumitur complete distribuit sicut li omnis: restringit tamen terminum cui adiungitur taliter ꝙ facit ipsum stare pro quolibet pluriũ. Unũ ista est falsa: vterqꝫ sol lucet: non autem ista / omnis sol lucet: ⁊ hec diuersitas est solum ratione restrictionis / sicut est inter has duas / omnis homo currit / nullꝰ homo currit. Quando vero sumit̃ incomplete tūc ad veritatem propositionis vbi ponitur sufficit ⁊ requirit̃ quãtum est ex pte ipsius signi ꝙ propositio reddat̃ vera pro duabus descendentibus in quibꝰ demonstrentur duo supposita tñ cui tale signum apponit̃ / scilicet li vterqꝫ. Et ad hoc ꝙ sit falsa / oportet omnẽ descendẽtem esse falsam vel ad minus omnem preter vnam: ita ꝙ non habeat duas descẽdentes veras. Et hoc dilucidatur ꝑ descensum clare: ⁊ etiam per vnam cathegoricam / hoc pacto / vterqꝫ homo currit: ergo aliquorum duorum hominum quilibet homo currit: qui modus patit̃ calumniam (vt communiter dicitur) in casu ꝙ sint sortes ⁊ cicero currẽtes ⁊ ꝙ ex materia sortis ⁊ forma ciceronis fiat plato quiescẽs / qꝛ est añs verũ ⁊ ꝯñs falsum. De veritate añtis nullibi dubium est: falsitas vero cõsequẽtis probatur / bene valet / nullam descendentem hẽt veram sub li hominum: igit̃. Antecedẽs probo / si aliquam haberet / esset illa maxime in qua demonstrantur sortes ⁊ cicero: sed ista nõ: igit̃. Prima pars añtis ꝓbatione minime indiget. Secũda ꝓbatur / bene valet / istorum duorum hominum quilibꝫ homo currit: ⁊ isti duo homines sunt isti tres homines: ergo istorum triũ hominũ quilibet homo currit: cõsequens est falsum: igitur ⁊ añs: non minor: ergo maior: ꝙ nõ minor patet: quia isti duo homines sunt iste quatuor ptes (signatis duabꝰ formis ⁊ duabus materijs) ⁊ iste quatuor ꝑtes sunt isti tres homines: ergo isti duo homines sunt isti tres homines: ⁊ loquor secũdum nominales. ¶ Propter hoc alij dicunt sensum esse explicandum ꝑ hãc propositionem. s. duorum hominum vnꝰ homo ⁊ alius homo currit. Sed etiam cõtra hoc nõ desunt sophistice importunitates ⁊ in relatiuis reciprocis / ⁊ ĩ terminis infinitis. ¶ Preterea non valet / vterqꝫ homo est totalis: ergo aliquorum duorũ hominũ quilibet hõ est totalis: ⁊ loquor tenẽdo ptẽ hominis esse hominẽ. ¶ Prefatas calumnias bñ posset effugere aliqꝰ dicendo ad primũ sillogismũ / ꝯñam eẽ nullam / eo ꝙ arguat̃ a minꝰ amplo ad magis amplum cũ distributione. Nam li hõ in maiori stat tantũ pro homine q̃ est sortes vel cicero: ⁊ in cõsequẽte stat pro homine qui est aliquis illorũ triũ: Oporteret ergo sic cõcludere: ergo istorum duorum hominum qui sunt isti tres quilibet homo currit / ⁊ concluditur sicut seruet̃ restrictio ⁊ appellatio. ¶ Ad sm̃ dicit̃ ꝙ li hominũ nõ debet dicere habitudinem ptis / sed habitudinẽ numeri binarij. In relatiuis reciprocis / oporteble aliquod signum addere tali relatiuo: vt seruet̃ sensus propositionis in qua ponit̃ li vterqꝫ. In terminis infinitis oporteret supponere ꝙ negatio infinitãs addita termino pluralis numeri non debet infinitare vnice / siue vnica negatione: sed pluribꝰ / plurimum enim refert hoc Nam si dicam / non alba currunt / in casu ꝙ sit sortes albus ⁊ plato niger currentes: ꝓpositio est vera / si vnice infinitet li non. Si vero non vnice / erit falsa: cuius sensus erit / nõ albũ ⁊ non albũ currit: ⁊ sub hoc sensu albũ ⁊ non alba non sunt termini cõtradictorij / ⁊ sic debet sumi in hac ꝓpositione / duorum non alborum quodlibet nõ album currit / secũdm ꝙ exponit̃ hanc / vtrunqꝫ non album currit: ⁊ sic dicat̃ de similibꝰ. Licet igitur aliquis sic posset respondere: meliꝰ tamẽ ⁊ efficaciꝰ sensus talium propositionum colligit̃ ꝑ descensum / cognito pro quot suppositis tales propositiones exigũt verificari. ¶ Consimiliter dicitur de li alter nã qñ sumitur complete / facit tñm cui adiūgit̃ stare ꝓ aliquo plurium: q̃ diuersitas est ratione restrictionis ⁊ manifestat̃ in istis / alter sol non lucet / aliquis sol nõ lucet / quarum prima est vera: qꝛ subiectum non supponit ⁊ secunda est falsa. Quando vero sumit̃ incomplete tacit sensum contradictorium respectu de li vterqꝫ. Unde ad eius veritatem sufficit ⁊ requirit̃ veritas oĩum singularium: vel ad minus oĩum preterꝙ vnius. Unde ad veritatem huius / alter homo currit requiritur quemlibet hominem vel quemlibet preter vnum solum currere / ⁊ ad eius falsitatem / sufficit ⁊ requiritur dari duas singulares falsas. ¶ Consimiliter põt eius sensus dari ꝑ vnam contradictoriam cathegorice q̃ exponit propositionem de li vterqꝫ. Unde hec propositio alter homo currit potest sic exponi / quorumlibꝫ duorũ hoĩum aliquis hõ currit: vel sic: quorumlibet duorum hominum quilibet vnꝰ homo vel quilibet ꝯlius currit. Et hoc intelligitur conformiter ad dicta de li vterqꝫ.

¶ Sciendum secundo / li alter includere maiorem vniuersalitatẽ q̃ li vterqꝫ: quamuis li vterqꝫ vocet̃ vniuersale signum ⁊ li alter ꝑticulare: vt deduci potest ex requisitis ad veritatem propositionũ vbi talia signa ponunt̃ / quo fit vt ab inferiori ad suum superius cum li vterqꝫ affirmatiue valeat ꝯña: ⁊ nõ cũ li alter. Nam bene valet / vterque homo currit: ergo vtrunqꝫ animal currit: non tamen valet ab superiori ad suum inferius negatiue vel affirmatiue etiam cũ constantia. Non enim sequitur / vtrunqꝫ animal non currit: ergo vterqꝫ homo nõ currit. Nam casu ꝙ duo equi non currant cunctis hominibus currentibus / añs est verum ⁊ ꝯñs falsum. Etiam non valet / vtrũqꝫ animal currit / ⁊ vterqꝫ homo est: ergo vterqꝫ homo currit. Nam dat̃ instantia in casu quo duobus equis currentibus nullus homo currat. E contra accidit in li alter: etenim ab inferiori ad suum superiꝰ non valet sed bene a superiori ad suũ inferiꝰ negatiue ⁊ sine cõstãtia vel affirmatiue cũ illa. Exẽpla sunt facilia intellectis immediate positis.

¶ Sciendum tertio / esse duplicem opinionem (vt ex dictis in paruis elicit̃ põt) circa ꝓbationem propositionum vbi ponitur p̃dicta signa. Uerbi gratia in hac propositione / vterqꝫ homo ⁊ vtrunqꝫ risibile vtrunqꝫ animal ⁊ vtrunqꝫ album est: descendendũ est suo ordine secundum quosdam / eo ꝙ primũ signũ

nō confundat ꝑticularitatem inclusam in secundo signo: nisi tantum respectu sui. Unde cum distributio remouecatur in ordine ad quam stabat q̄n descenditur sub li vterq̄ p̄mo/ op3 non remanere talē confusam. Alij vero oppositum affirmant aut supponunt. Sed quamuis opinionem primā crediderim verā. Tamen oppositum in presenti (vt communiter) sequar: quia loquendum est vt plures/ sentiendum vero vt pauci necesse est. Et sic supponere li.a. vel aliquod aliud signum in descensu. Et sic in prefata propositione p̄mo descendendum est sub li homo: secundo sub li album/ tertio sub li animal: ꝛ quarto sub li risibile. Debet tamē poni li.a. semꝑ supꝑ li vterq̄ risibile quandiu non fuerit aliqua vnitas alterius termini.

Sciendum quarto/ hec signa habere specialem difficultatem: ꝛ q̄n determinant solum mediū/ ꝛ q̄n solū d̄terminār extremitates: ꝛ q̄n d̄terminātam bas extremitates vl' aliquā eaꝝ ꝛ mediū simꝉ. Et p̄missi potest esse multipliciter: Primo quando mediū ē terminus incomplexus: Secundo quando cōplexus. Et hoc secundum multipliciter. Primo quādo quelibz eius pars distribuitur incomplete. Secundo quādo pars distribuiꝉ vna complete ꝛ alia incomplete. Tertio/ quando vna ꝑte nullatenus distributa/ alia complete distribuitur. Diceꝉ igiꝉ p̄mo q̄n mediū determinaꝉ ab istis signis: sc̄do q̄n extremitates ꝛc: pro primo sit ꝯclo prima ꝛ fundamentalis.

Distributio proueniens a li vterq3 ex ꝓpria natura ꝑ se est insufficiens ad sillogizandum. Hoc patet/ quia in tali combinatione p̄missarum itur contra gn̄ale fundamentum intrinsecum: quia quelibet p̄missa poterit verificari ꝓ diuersis suppositis ex ꝑte mediū: Ut patet hic/ vterq̄ homo currit: sortes est homo: ergo sortes currit. Nam si sint tres homines quorum sortes non currat sed alij duo: liquet maiorē ꝛ minorem ꝓ diuersis verificari: ac proinde non mirum si antecedens sit verum/ consequēte existente falso. Similiter non valet in darapti: vterq̄ homo currit: vterq̄ homo est albus: ergo album currit. Nā casu q̄ sint quatuor homines duo albi sedentes ꝛ duo nigri currentes: antecedens est verum ꝛ non conseq̄ns eadem ratione. Dixi ex propria natura ꝛ ꝑ se/ quia aliquando pōt contingere non posse dare antecedēs verum ꝛ consequens falsum: non ex vi connexionis extremitatum cū medio sed aliūdē: vl' quia ē an̄s imp̄le ꝛc. vt dictum est supra circa illam regulam.s. op3 medium in vna p̄missarum distribuiꝉ. Quam ob rem i sillogismo posito in contrarium in p̄ncipio q̄stionis nō potest dari an̄s verum ꝛ ꝯn̄s falsum. Et ratio est/ quia minor est impossibilis de forma acceptionis terminorum. Nec in diuinis dabiꝉ vera i similī: Licet enī hec sit vera/ essentia diuina vtraq̄ ꝑsona est: non tamē ē eiusdē forme: eo q̄ minor extremitas non ē terminus singularis sicut li sortes. Similiter dato hanc esse veram/ pater vtraq̄ ꝑsona est (secūdum nominales) sumpto li ꝑ sē cōplete/ nō ē eiusdē forme: licet bn̄ sit q̄n stat incomplete. Et habebis pro regula.

Quod ois ꝓpositio cuius p̄dicatū totale determinatur a li vterq̄ si sit affirmatiua in creaturis est impl'e: vt ista/ omnis homo vtrunq̄ animal est: Propositio vero cuius totale p̄dicatum determinatur a li alter semꝑ est falsa: si tale p̄dicatū habeat plura supposita ꝛ sit vltimo ꝓbabile. Insuꝑ dr̄ ꝓpōnes in quarum vna ponīꝉ li alter: ꝛ in altera li vterq̄ ceteris paribus: si terminus cui addiꝉ talia signa sint nō hn̄tia nisi tria supposita sunt semꝑ eiusdē v̄itatis/ nō tn̄ si duo tantū vel plura q̄ tria habeant.

Secunda conclusio que sequitur ex dicta ē. Si medium sit terminus complexus: ꝛ vtraq̄ ꝑs determinetur a li vterq̄/ consequentia non tenebit. Hoc patet/ quia ex geminatione talis signi nihil aliud fit/ nisi multiplicatio defectuum. Unde nō valet/ vtrūq̄ animal ꝛ vtrūq̄ animal sunt alba: sed vtrūq̄ animal ꝛ vtrunq̄ al' sunt nigra: ergo nigra sunt alba. Nam ī casu q̄ sint octo aīalia: q̄tuor alba ꝛ quatuor nigra: an̄s est verum ꝛ non ꝯn̄s.

Tertia conclusio: Si medium sit simplex ꝛ in vna determinaꝉ a li vterq̄/ ꝛ in alia a li alter cōsequentia erit bona: Et ratio est: quia tunc p̄misse minime poterunt verificari pro omnino diuersis. Unde bene valet/ vterq̄ homo currit/ risibile alter homo est: ergo risibile currit.

Quarta conclusio. Si medium sit copulatum ꝛ in vna p̄missarum q̄lbet eius ꝑs determinaꝉ a li vterq̄: ꝛ in alia quelibet determinaꝉ a li alter/ consequentia erit bona. Unde bn̄e valet/ vterq̄ homo ꝛ vterq̄ leo sunt animalia/ omnia alba alter homo ꝛ alter leo sunt: ergo omnia alba sunt animalia.

Quinta conclusio. Si partes determinētur quocunq̄ alio modo ꝯn̄a est nulla ni seruenꝉ conditiones seu limitatiōes posite ꝓ copulatis: scilicet q̄ in affirmatiuis nulla extremitas stet confuse tantum ꝛc. Vid tanꝉ ibi. Un̄ iste ꝯseq̄ntie sunt nulle/ vterq̄ leo ꝛ vtrunq̄.b. sunt leo: oēs leones alter leo ꝛ vtrūq̄ b. sunt: ergo omnes leōes sunt leo. Et volo q̄ li.b. eq̄ualeat huic disiuncto/ leo vel materia: ꝛ non sint nisi duo leones in mundo in materia cōmunicantes. Secunda/ altera ꝑs ꝛ altera medietas leonis sunt pars/ ꝛ omnis leo vtraq̄ ꝑs ꝛ altera medietas leonis est: ergo omnis leo est ꝑs/ ꝛ sit solus vnus leo in mundo: vt sit facilior ꝓbatio. Tertia/ vterq̄ leo ꝛ alterum.b. sunt leo/ omnes leones alter leo ꝛ vtrūq̄.b. sunt: ergo oēs leōes sunt leo: ꝛ sit casus qui fuit positus in p̄ma cōsequētia. Quarta/ altera medietas ꝛ vtrūq̄: b. sunt ꝑs: oīs hō vtraq̄ medietas ꝛ alterū.b. ē: ergo oīs hō ē ꝑs: ꝛ volo li.b. equiualeat huic disiuncto/ hō vl' ꝑs: ꝛ solū sit sortes ꝛ plato in mundo.

Sexta conclusio: Quando vna pars distribuiꝉ complete/ ꝛ alia incomplete: ꝯn̄a non erit sillogisticꝫ: nisi vna ꝑs incompleta determineꝉ a li vterq̄/ ꝛ alia a li alter ꝛ alie ꝑtes distribuanꝉ complete: ꝛ seruata conditione posita ꝓ copulatis. ꝛc. Unde non valet/ omnis homo ꝛ alter equus currunt: sortes ꝛ fauellus omnis homo ꝛ alter equus est: ergo sortes ꝛ fauellus currit. Nam dato q̄ sit sortes cum duobus equis quorum vnus sit fauellus quiescens ꝛ alter currat: antecedens est verum/ ꝛ consequens falsum: ꝛ multo facilius dabitur/ si altera pars non distribuatur vt luciduni est.

Nunc dicendum est de istis signis quando determinant solum extremitates. Pro quo poniꝉ diuisio talis: quia vel ambe extremitates determinātur a li vterq̄: vl' ambe a li alterum: vl' vna a li vterq̄ ꝛ alia a li alterū: vel vna a signo cōplete distribuente: ꝛ alia a signo incōplete. Hac diuisione habita ponunꝉ conclusiones due.

Prima conclusio est/ q̄ si nec medium totale neq̄ aliqua eius pars determinantur ab istis si-

gnis: sed solum extremitates: consequentia erit bona
si vna extremitatum determinetur a li vtero particula-
ritate in eo inclusa stante determinate / et altera deter
minetur a li alter. Unde bene valet / quilibet leo et leo
alter leo est: vtrunque rugibile leo et quilibet leo est: er-
go vtrunque rugibile est leo: non autem valeret si par-
ticularitas inclusa in ly vterque staret confuse qualiter
eunque teneretur alia extremitas / Unde non sequitur
quelibet pars alba et pars alba vtraque ps sunt: alterum
animal pars alba et quelibet ps alba est ergo alterum ani
vtraque pars est:

Secunda conclusio / quando ambe extre
mitates determinantur a li vterque vel ambe a li alte-
rum: vel vna a signo distribuente cōplete et alia ab in
complete consequētia nulla erit: nisi forsan seruentur
limitatiões posite pro copulatis. Exemplum primi: nō
sequitur / omnis ps et .c / vtraque ps sunt / vtrunque .b. ps
et omne .c. est: ergo vtrunque .b. vtraque ps est. Nam añs
est verum et non consequēs: et volo q li pars distribua-
tur pro ptibus integralibus hominis et pro ptibus ma-
terie. Et q ly .c. valeat tantum sicut li ps materie: et li
b. valeat hoc disiunctū / sortes vel materia sortis. Ex-
emplum secundi / omnis leo et leo alter leo sunt / altera
videntia seinuicē ois leo et leo sunt: ergo altera viden
tia seinuicē alter leo sunt. Dat. n. añs verū et ōns non:
in casu q sint duo leones vidētes se mutuo et duo ho
mines vidētes se mutuo. Exēplum tertij / pōt sumi in
eisdem terminis sumpta ista pro minori / omnia rugibi-
lia .a. leo et quilibet leo sunt. Dictum est nisi forsan ser
uentur limitationes / quia si nulla extremitatum sup-
ponat confuse tunc bñ valebit nisi obstet aliūde

Nunc dicendum est de istis signis quan-
do simul determinant medium et extremitates vel me
dium: et vnam extremitatem tantum. Pro quo poni-
tur conclusio hec.

Si extremitates stāti cōplete vel aliq̄ earū
et vna ps medij distribuitur complete et alia incomple
te similiter ōña erit nulla. Unde non valebit / ois ps et
vtrunque .c. vtraque pars sunt: vtrunque .b. pars et alterū
c. sunt: ergo vtrunque .b. vtraque ps est / añs est verum et
ōns falsum significantibus terminis sicut in primo exē-
plo secūde conclusionis. Et hic intelligitur nisi forsan p-
ticularitas inclusa in termino distributo incomplete
steterit determinate formaliter vel equiualenter / re-
spectu cuiuslibet vniuersalitatis: vel saltem respectu
alterius ptis medij. Unde bñe valet / vterque leo et leo
sunt leo: vtrunque album .b. alter leo et quilibet leo est:
ergo vtrunque album est leo. Similiter si in minori di-
ceretur / vtrūque album alter leo et quilibet leo est / esset bo
nus: quia confusa inclusa in li alter equiualet determi
nate. Illa enim propositio equiualet huic / vtrūque al
bū .c. alter leo et quilibz leo est. Plura alia possēt dici
immo in infinitū pretēdi / q̄ cōsulto simitto: eo q parui
vel nullius sint vtilitatis.

Et si pdicta intelligantur a discipulis et calluerint
qualiter ppositiones redduntur vere in quibus pre-
dicta signa ponitur intelliget etiam qñ ōña tenebit et
quando nō. Sed cōtra nō tenet / oē currēs ois ho
mo vel omnis leo non est: et album vterque homo non
vel ois leo non est: ergo album non est currens: et tamē
nullus defectus committitur ex pdictis: et est in cesare: igi
tur dicta nulla: q nō sequatur patet: qz in casu q sit tm
vnus homo niger quiescens / et tantum vnus leo cur-
rens et albus: añs est verum et ōns falsum. De falsitate
ōntis notum est: et maioris veritas patet: Bene vtz / oē
currens omnis homo non est: et homo est: ergo omne
currēs omnis homo vel omnis leo nō est / a parte dis
iuncti ad totum disiunctum negatiue et enim constan-
tia et añs est verum igitur et ōns: Veritas minoris pa-
tet: p suc contradictorie falsitatem q̄ est hec: omne al-
bum alter homo vel omnis leo non est: cuius falsitas
pz: descendēdo sub li album ad leonem: et eius falsitas
liquet / quia subiectum et pdicatum tantum supponit
pro leone: et est negatiua: igitur hoc patet: quia pdicatum
est disiunctum cuius vna pars non supponit. s. li ho-
mo: eum tantum sit vnus in mundo / et ster pro homine
hominum: ergo totum disiunctum solum supponit pro
leone: igitur habet intentum: et suppono q veritas ta-
lis ppositionis nō debeat cognosci p reductionē ad
disiunctiuam. Ad argumentum respondetur ne-
gando minorem: non enim seruantur conditiones cō
trariarum ex pte predicatorum nec requisite ad cōtrie-
tatem scdm legem et modū simul / nec requisite ad cōtra
dictatem secundum legem tantum: non dico hoc ex p-
te partium / sed ex parte totius disiuncti. Nam in ne-
gatiua non complete distribuitur totum / eo q li vel sit
pticularitas affirmatiua in ipsa negatiua. Et sicz nec
totum disiunctum nec aliqua eius pts teneatur pro plu-
ribus in premissa affirmatiua q̄ in negatiua: tamē to
tum vbi tenetur pro pluribus nō distribuitur complete /
rōne cuius stat mediū posse verificari pro diuersis
Nā affirmatiua verificatur pro leone: et negatiua pro hoīe
vt ex dictis patet.

Secunda difficultas quam secundum ar
gumētum tangit est de signis distribuentibus pro ge-
neribus singulorum: et pro hac (suppositis q̄ alias dicta
sunt) ponitur conclusio et est.

Distributio prouenientes a signo distribuē
te pro generibus singulorum est insufficiens ad silogis-
mum constituendum: si sola ponatur: si vero in vna pre
missarum medium taliter distribuatur et in alia pticula-
rizetur signo sibi contradicenti ōña erit bona et sillogi
stica. Exemplum primi: nō valet in darapti / omne ani
mal est album: et omne animal est nigrum: ergo nigrū
est album. Et tamen valeret si tantum in vna distri-
bueretur li animal. Nam in casu q de qlibet specie anima
lis vnum animal sit albū et aliud nigrum / añs est verū
et ōns falsum. Si vero in minori diceretur sic: aliquod aīal est
nigrū / sumpto li aliqd incōplete ōña teneret. Simili
nō valeret si li vna mediū determinaretur a ly aliqd incō
plete: et in alia nullo modo distribueretur. Unde non valet /
aliqd aīal est nigrū: et oē aīal est albū: ergo albū est nigrū: nā
casu q d vna specie aīalis oē aīal esset nigrū: et cetera aīalia
essent alba / añs verum et ōns non.

Tertia difficultas est de li quaslibet /
pro qua sit responsio etiam negatiua. Dico enim eius di
stributionem nō esse sufficientem vt sub ea subsumatur
talis q necessario inferatur aliqd. Sed opz mediū in alia pmis
sa absolute distribui. Exempla sunt facilia.

Solutiones aūt argumētorum ex dictis elicientur.
Et intelligo omnia dicta sumendo li vterque taliter q
ad veritatē ppōnis in qua ponitur sufficiat veritas duo
rū singularium: et ly alter sub cōtradictorio sensu. Si
aūt sumatur in alio sensu opz iudicare de eis similiter sicut
de ppōnibus quibus equiualent.

De signis collectiuis.

De signis collectiuis nunc dicendum
est: de quibus ponitur q̄stio talis. Un sillogis
mus cuius medium determinatur a signo colle
ctiuo valeat esse ōña tenens de forma acceptionis ter
minorum: Et videtur q non: Primo / qz non sequitur / duo

studentes erūt omnes studentes: et tres studētes erūt omnes studentes: ergo tres studentes erunt duo studentes: igitur. Et supponitur nūc veritas hui⁹ / adam fuit omnis homo.

¶ Secūdo nō tenet / nulli duo homines sunt popul⁹: et decem homines omnes homines sunt: ergo decem homines nō sunt populus: et volo ꝙ li nulli teneatur distributiue / et li omnes collectiue: et sit casus ꝙ sint tm̄ decem homines in mūdo: tūc aīs est verum et ꝯñs nō. Nam dicitur decem homines sufficere ad constituendum populum sicut duodecim fratres ad constituendum cōuentum vt ex nostris constitutionibus elicitur. Si dicas mediū teneri diuersimode. ¶ Contra / tūc valet / omnium duorum hominū quilibet leo est currens est: et decem homines omnes homines sunt: ergo decē hominum quilibet leo omne currens ē: capto li omnis distributiue in maiori / et li omne collectiue in b. ¶ Sed in contrariū est autoritas oīum logicorum.

¶ Pro huius questionis expeditione / primo sciendum est / duplicem esse opinionem circa descēsum factū determinato ꝓ a signis collectiuis quaꝝ differētia in hac propositione (omnes duo homines sunt sex) perspici pōt. Dicit vna opinio sic esse descendendum in ea. s. isti et isti et isti duo homines sunt sex / ita ꝙ li duo homines determinat copulatum: quia sensus erit / isti tres binarij ꝗ sunt duo homines sunt sex et sub isto sensu illa est falsa: etiam in casu ꝙ sint tantum sex homines. Alia opinio dicit sic eē descēdēdum isti duo homines: et isti duo homines et isti duo homines sunt sex: et sub hoc sensu ē vera. Et hec tenēda est: vtpote communi modo cōcipiēdi (vt reor) cōformis. Communiter enim ꝑ talem propositionem datur intelligi aggregatum ex omnibus binarijs illis constituere numerum senarium. Similiter diuersitas reperitur circa hec signa / an. s. efficiātur ꝑtes extremorū / vel nō. Sed quouis modo res se habeat nō refert in creaturis. Non enim dabitur vera propositio in qua efficit ꝑs / existente falsa illa in qua nō efficit / aut econtra: In creaturis inquā / quia in diuinis hec est falsa / omnes ꝑsone diuine sunt pater (li omnes non effecto parte extremi) ipsa existēte vera (vt dicūt aliqui) si ꝑs extremi efficiat. Primum patet / descendēdo sic / iste ꝑsone et iste ꝑsone sunt pater ꝑ primum: illis te ostēdēdo patrem et filium / et ꝑ secūdum filium et spiritū sanctum: vel dico sic / ista ꝑsona / et ista ꝑsona / et ista ꝑsona sunt pater. Nam quando tūc est incomplexus etiam descēdi pōt ꝑ copulatum singularis numeri: quando vero efficit pars sensus ē / aliquid quod ē omnes ꝑsone ē pater. Sed illa nō absolute ē cōcedē da nec multe alie que passim cōceduntur: vt li terminus diuinis (deo auxiliāte) dicetur. Sed quia hoc tractatu communiter loquuntur logici tenētes talia signa non effici partes extremorum: ideo in presenti supponatur et teneamus descēsum fieri secūdo modo.

¶ Secundo sciendum / a propositione de li omnes collectiue ad suam preiacētem nō esse necessariam ꝯñam ꝑ se. Unde nō valet. Omnes duo homines sunt sex: ergo duo homines sunt sex. Nam totum aggregatum valet supponere pro aliquo pro quo subiectum preiacētis nō valet supponere / vt aspicienti patet. Similiter nō valet / omnes leones hominis sunt quatuor: ergo leones hominis sunt quatuor. Nam casu ꝙ sint fortes et plato / quorum quilibet habeat duos leones / aīs ē verum et nō ꝯñs. Ueritas aītis patet per hos descēdētes / isti leones hominis et isti leões hominis sunt quatuor. ¶ Si autem cōtra hec arguas dicēs mutari appellationē seu determinationem de li hominis: eo videlicet ꝙ in descēdētibus determinat quā libet ꝑtem copulati: et in descēsa totum copulatum.

¶ Respōdet hoc esse falsum: eo ꝙ virtualiter pluries determinet etiam in descensa: eo ꝙ totum illud / leões hominis / stet cōfuse tantum collectiue. Nam sub isto sensu quem ꝑ tēdis / stare li hominis determinate quod ē falsum. Fateor tamē in hoc sensu suum positum quo etiam fateor illam esse falsam. Et tūc descēdum est sic / isti leones et isti leones hominis sunt quatuor: li hominis semel et vnica determinatione determināte totum copulatum. Si vero casus esset quod quilibz homo haberet vnicū leonē ꝓpriū similiter eēt falsa: eo. s. ꝙ plurale huius singularis / leo hois non sit leões hōis / sed leones hominum.

¶ Tertio sciendum / in istis signis non valere consequentiam ab inferiori ad suum superi⁹: nec a nō amplo ad amplum: nec a ꝑte disiuncti ad totum disiunctum. Unde nō valet / omnes homines currunt: ergo omnia animalia currunt: Nec sequitur / omnes homines sunt mille: ergo omnes homines possibiliter sunt mille. ¶ Idē nec valet / duodecim apostoli sunt omnes apostoli: ergo duodecim sunt omnes apostoli vel equi: si li omnia cadat supra totum disiunctum. Sensus enim ꝯñtis ē / duodecim apostoli sunt omnia entia de quibus verificat hoc disiunctum apl̄i vel equi. ¶ Amplius a propositione de li omnes collectiue ad propositionem de ly omnes distributiue consequentia est nulla presertim in affirmatiuis. Non enim valet / omnes tres homines sunt sex: ergo omnes tres homines sunt sex: li omnes tanto in antecedente collectiue et in ꝯñte distributiue. Insuper in negatiuis a termino distributo ad ipsum collectiue sumptum / cōsequētia erit nulla. Exemplū patet apposita negatione copulis ꝑdictarum ꝓpositionum: in affirmatiuis vero bene valet. Sequitur enim bene / omnes homines currunt / sumpto li omnes distributiue: ergo omnes homines currūt / sumpto li omnes collectiue. Hoc tū duabus limitationibus restringēdum ē. Prima ē / ꝙ a ꝑte alterius extremi nō sit cōfusa. Secūda ꝙ terminus stans collectiue nō sit obliqui casus. Exemplū primi / nō valet / omnes duo homines sunt duo (sumpto li omnis distributiue) ergo omnes duo homines sunt duo (tento aliter). Exemplum secundi / non valet / ab omnibus duobus hominib⁹ quodlibet visum in aliquo loco est fauellus: ergo ab omnibus hominibus quodlibet visum in aliquo loco ē fauellus: sumpto li omnib⁹ distributiue in aīte: et collectiue in cōsequente. Nam in casu quod fauellus sit in duobus locis: et in vno videatur a duobus hoibus / et in alio ab alijs duobus: et in nullo ab oibus simul: aīs ē verū et consequens falsum.

His prenotatis ponitur conclusio / omnis sillogismus cuius mediū sumitur vtraqꝫ premissa cū signo collectiuo et tēnitur vtrobiqꝫ eque ample / siue sillogismus sit affirmatiu⁹ siue negatiuus ē ꝯña formalis Ut formaliter sequitur / omnes homines sunt animalia: decem homines sunt omnes homines: ergo decem homines sunt animalia. Et tenet virtute sillogismi expositorij nō formaliter sed ꝓportionabiliter: eo ꝙ terminus communis sumptus cum signo collectiuo non possit simul et semel de pluribus collectionibus verificari. Dicitur tento vtrobiqꝫ eque ample / quia nō valet / omnes homines fuerunt adam et eua / et mille ho

misnes sunt oēs hoīes/ q̄ mille hoīes fuerūt adam et eua/posito nunc sint tantum mille homines.

¶ Secunda conclusio. Si sillogismus cōstituitur ex medio sumpto in vna p̄missa collectiue et in altera distributiue: tūc solum ē bon⁹ quādo illa p̄missa in qua tenet distributiue valet formaliter inferre vnā aliā in qua teneat collectiue/que sumpta cum residuo īferat cōclusionē recte. Ut bn̄ vz/ oēs hoīes sunt isti decē: et oēs hoīes sunt aīalia: ergo aīalia sunt isti decē/ sumpto ly omnes collectiue in maiori et in minori distributiue/ quia infert vnam in qua li omnes tenet collectiue. Quo fit vt in sillogismis negatiuis nunq̄ liceat medium teneri in p̄missa negatiua distributiue/ et in reliqua collectiue: nō enim negatiua valet inferre vnā aliā in qua tenet distributiue. Ūn̄ nō vz/ oēs duo hoīes sunt decem: et nulli duo hoīes sunt decē/ ḡ decē non sunt decem.

¶ Ad argumenta vero respondēdo dicitur ad p̄mū ꝯ̄nam esse nullam: eo ꝙ infringit ḡnale fundamētum. Premisse enim possunt ratione medij verificari ꝓ omnino diuersis vt patet descendendo sub tpe incluso in copula. Ūn̄ pōt elici ꝙ sicut in alijs sillogismis expositorijs oportet medium sumi pro omnino eodem supposito in vtraq̄ p̄missarum: ita et fs collectiuus debet stare pro eadem omnino collectiōe suppositorum ī p̄missis ambab⁹ qđ nō fit ī arḡ. Insup ēt dr̄ ꝙ virtualr̄ sillogizat sub determinabili acceptionis nō vnice: sub quo nō licet sicut in alijs signis: sicut non valet/ clemens fuit omnis summus pontifex: lin⁹ fuit omnis summus pōtifex/ ergo linus fuit clemens et tenta veritate istius/ adam fuit omnis hō: vt dicebat inter arguendum.

¶ Ad scōm pz r̄nsio ex dictis: nō enim maior vz inferre vnam de ly nulli collectiue.

¶ Ad tertium dr̄ ꝯ̄nam esse nullam: et dabit instantia posito loco de li leo ly. a. qđ imponat ad significādum tātum sicut hoc complexum/ possessum in aliquo loco et ponatur casus ꝙ nullus equus possideatur in vno loco ab omnibus: sed in vno loco a duobus et in alio ab alijs duobus: et posito ꝙ sit oē currēs: facile. n. dabitur tūc añs verum et ꝯ̄ns falsum.

¶ De signis specialibus confusionis.

Pro signis autem cōfundentibus specialiter est q̄stio. An .s. ex ipsis valeant cōstitui sillogismi boni? Et vr̄ ꝙ non.

¶ Primo/ qr nō vz /null⁹ equ⁹ reqrit ad equitādū et requirit equ⁹ ad eqtādū/ ḡ equ⁹ nō ē equ⁹: et tn̄ argr̄ in festino: igit. Et suppono ꝙ li reqsitū ad eqtādum sit p̄dicatū in. b. sicut ē in. a. postq̄ de rigore sic ē: ꝙ aūt nō sequat pz/ qr añs ē verū et ꝯ̄ns nō. Cōsequētis falsitas ē nota. Ueritas maioris pz p falsitatē sue cōtradictorie et per descensum ī q̄ volo ly aqu⁹ nō ampliari: veritas minoris ē clara/ vt habetur in contradictorijs.

¶ Scōo/ nō sequit/ nullā missam ter dicēs fuit hō: et oē risibile ter dixit missam: ḡ nullū risibile fuit homo: et tn̄ arguitur in celarēt: igit: ꝙ nō valeat pz/ qr in casu ꝙ omnis hō qui ē vel fuit ter dixerit missam/ añs ē verum et non ꝯ̄ns.

¶ Tertio/ nō valet/ ois hō appetit cibū: et panis ois cibus ē: ergo panē appetit ois hō ē: et tn̄ nullus defectus committitur.

¶ Sed contra/ bene valet/ omnis hō tenet opari v̄tutē: sortes hō: ḡ sortes tenet opari v̄tutē/ ḡ

¶ Pro huius questionis enodatione sciendū p̄mo. Hec signa/ reqrit/ appeto/ et alia similia possunt dupliciter (vt ꝯmuniter dicūt logici) s. sincategorematice et categorematice/ put in p̄uis dictū ē d̄ li incipit et desinit. Si p̄mo mō sumat nō debem⁹ sub eis descēdere: sed ꝓpōnes vbi ponit ꝓbāde sunt p expositionē factā per vnā cōditionalē: vn̄ ista ꝓpositio requirit equ⁹ ad equitādum exponit p hāc/ si equitatio fit equo fit. Si aūt descēderetur daret añs verū et ꝯ̄ns falsum: nō. n. valet/ requirit equ⁹ ad equitādū: ergo hoc requisitū ad equitādum ē equus: vl hoc requisitū &c. nam añs nō ponit existētiam extremorū sicut ꝯ̄ns. Si vero sumat scōo mō/ tūc ꝓpōnes vbi ponit debēt ꝓbari p ascēsum vl descēsum: et tūc nullū tm̄ amplificat vt volūt in illi: Et qr in descēderib⁹ p̄dictis sic sumit/ iō dictū ē ibi ponere existētiā extremoꝝ: Et si q̄ras ī quo cognosces q̄n sic vel sic sumuntur pro hoc.

¶ Scito scōo ꝙ aut talia signa ponūt in subiecto vel ī p̄dicato. Si primū/ dr̄ ꝙ q̄n nō determināt ab aliquo sincategoremate sumūt sincategorematice siue ponatur verbum siue participiū: vt si dicā/ reqritur ad equitādum equus: vel requisitus ad equitandū ē equ⁹. Si vero ab aliquo sincategoremate determinētur sumitur categorematice/ vt si dicā/ oē requisitū ad equitādū ē equus/ vl aliqđ requisitū ad eqtādū &c. Si vero ponāt talia signa in p̄dicato/ tūc nil refert sumi categorematice vel sincategorematice: nisi forsan aliquis poneret differētiā in hoc/ ꝙ q̄n sumūt sincategorematice/ semp h̄ñt amplū modū significādi vbicū ꝙ ponant. Uerum cum plura horum cōsistūt in bn̄ placitis logicoꝝ/ poteris sic vel sic dicere: dū tn̄ r̄ndeas consequenter ad id qđ p̄mo concesseris.

¶ Istis habitis ponitur conclusio. Sub ly requirit et sub li appeto et similib⁹ pōt fieri subsūptio seruatis conditionibus suprapositis.

¶ Ad primū argumētū negatur minor. Duplex. n. defect⁹ ꝯmittit ī eo. Nā mediū pōt verificari d̄ aliquo in p̄missa affirmatiua: d̄ quo nō verificat in negatiua: nā (vt ex dictis pz) ad v̄itatē. b. nō exigit existētia extremoꝝ cū ly requirit sumat sincategorematice/ sed bn̄ ad veritatem. a. in qua sumit categorematice. Secūdus defectus ē/ qr ex pte minoris extremitatis arguitur ab amplo ad nō amplū negatiue sine distributiōe et taliter ꝙ nullo pacto requirit extrema talis minoris existere. Unde si diceret sic/ nō requiritur equ⁹ ad equitandū et requirit equ⁹ ad equitandū/ nō deberemus cōcludere: ergo equ⁹ nō ē equ⁹ qr ꝯmittit idē d̄fect⁹/ sed ponatur in ꝯclone ly. a. vel ly. b. vt denotaret terminos teneri eodem mō ample sicut in añte: et dato ꝙ cōcludēdo vt cōclusum ē nō possit dari añs verū et ꝯ̄ns falsum nō ob hoc sequit ꝯ̄nam esse sillogisticam: qr illud est ꝓpter impossibilitatem maioris.

¶ Ad. 2. argumentū dicitur medium posse de aliquo verificari scōm acceptionē quā h̄ēt in affirmatiua de quo nō in negatiua.

¶ Ad tertiū dr̄ defectum eē ꝙ sillogizat sub pte acceptionis vnice: et sup mediū vbi nō distribuit sumitur magis ample q̄ vbi distribuitur.

¶ De terminis infinitis.

Post materiam terminorū finitorum superest de tēis infinitis pertractare. Pro qua ponit q̄stio. ¶ An d̄ tēis infinitis valeat cōstitui sillogism⁹ tenēs d̄ forma acceptiōis tēꝝ? Et vr̄ ꝙ nō: qr nō valet/ oē nō substātia ē accīns/ ois hō ē subā: ergo omnis homo est accidens: et tamen argumētum vr̄

in barbara/igit. Si forsan dicas aliquid se tenere ex parte medii in maiori quod nō se tenet ex parte minoris extremitatis in consequente. ¶ Cōtra etiam concludendo sic/omne nō homo est accidens/consequentia est nulla: igitur.

¶ Scdo nō sequitur/nullus hō ē currēs: omnis equ⁹ ē nō currēs: ergo nullus equ⁹ ē nō hō: ꝛ tñ ē in cesare/secunde figure: igitur.

¶ Tertio nō tenet/cuiuslibet hōis nō equ⁹ currit: hominis equ⁹ ē substātia: ergo cuiuslibz hōis nō substātia currit: ꝛ tñ arguit i darii tertie figure/ꝙ nō valeat pz: Nā casu quo quilibz hō hēat vnū leonē currētē ꝛ vnum equum/aīs ē verum ꝛ non pñs.

¶ Sed cōtra optime sequitur/oē nō hō est aīl: oē risibile ē nō hō: ergo oē risibile ē aīl: ꝛ tñ arguit i tris infinitis: ꝙ bñ sequat pz: qꝛ nullū ꝙ instabit: ꝛ hec est sillogisticam dispositionem: igit.

¶ Respondeo dicēdū/ questionis titulū dupliciter posse itelligi. Uno mō/an valeat cōstitui sillogismum ex tris infinitis tal'r ꝙ tris infinitus vtrobiꝙ sumat ꝓ medio: ꝛ si fuerit aliqua extremitas tris infinitus in aīte ipsa eadē sit in cōsequēte. Et sub isto sensu nulla ē difficultas in qstione. Et rndet affirmatiue vt argumētum in contra ꝓbat/q2 optimus sillogism⁹ ē. Et idē dic de isto/oē nō albū ē nō aīl: oē nō hō ē nō albū: ergo omne non homo est non animal: ꝛ tales cōsequētie sunt ꝓprie ꝛ pfecte ꝛ formal'r ꝛ sillogistice: dū in eis seruent conditiones supraposite. Alio modo pōt intelligi cōclusionis titulus/an valeat fieri sillogism is sumpto termino infinito ꝓ medio variando ipsum penes finitum ꝛ infinitum: Et sub isto sensu ponitur conclusio fundamentalis.

¶ Omnis cōsequētia cōstituta ex tris infinitis ē bona: si ex ꝓpositionibus ipsius cōsequētie tris variatis penes finitos ꝛ infinitos possit cōstari vna aliqua cōsequētia bona in tris finitis: qđ fieri pōt arguēdo a qualibz ꝓpositione vbi fuerit aliquis tris infinitus ad aliā in qua stet tris finitus: si fuerit affirmatiua mutādo illā in negatiuā: ꝛ si fuerit negatiua/vertēdo illā in affirmatiuā postea cōstātia q̄ debet suppleri/vel poni ratione alicuius premisse ad hoc ꝙ talis cōsequētia sit bona. An aūt talis consequētia sit pfecte sillogistica dicetur postea. Ex hac conclusione sequitur alie ꝛ prima est.

¶ Ex duabus affirmatiuis / medio variato penes finitum in infinitum sequitur cōclusio affirmatiua/vbi negatio q̄ ponebat cū medio additur vni extremitati scdm regulas datas seclusis omnibus defectibus/vt bene valet/nō leo est substātia/oē rugibile est leo: ergo non rugibile est substātia: quod sic probatur mutatis terminis infinitis in finitos: ꝛ transpositis pmissis constituit q̄dam cōsequētia bona in baroco: igitur cōsequētia prima bona. Aīs pz: ꝛ sumo istā ꝓ maiori/oē rugibile ē leo/que fuit minor/ꝛ ex maiori que fuit ista/nō leo ē substātia/infero istam/substantia ē non leo per cōuersionem simplicem: ꝛ iterum ex ista infero hanc/substantia non est leo. Amplius assumo conclusionem priorem que fuit hec/non rugibile ē substantia: ꝛ conuerto illam in istam/substantia est nō rugibile: ex qua infero: ergo substantia non ē rugibile/ab affirmatiua ad negatiuam predicato ꝛc. ꝛ hec vltima est conclusio que directe sequitur ex premissis de tactis. Habetur igitur consequentia hec/oē rugibile est leo: substātia nō ē leo/ergo substātia nō ē rugibile: que est in baroco. ¶ Nō posuit in pfata probatione constantias quia semper argui ab affirmatiua ad negatiuam ꝛc. Dixi seclusis defectibus: quia non valet/non substantia est accidens/ens est substantia/ergo non ens est accidens. Et ratio est quia arguitur a non distributo ad distributum ex parte minoris extremitatis. Uñ si concludat sic/ergo ens accñs nō est/bona ē ꝯña. Et ē ratio quia .a. infert hanc/accidens ē non substantia per conuersionem: ꝛ ista hanc/accidēs non est substantia ab affirmatiua ad negatiuam ꝛc: ꝛ ista cū minori q̄ fuit hec/ens ē substātia/infert hanc/ens accidens non est.

¶ Scda conclusio/ex duab⁹ negatiuis medio variato sequit conclusio negatiua composita ex eisdem extremitatibus: vt valet/nullum non leo est substantia/nullum rugibile est leo/ergo nullum rugibile ē substātia/ꝓbatur hoc/quia ex opposito consequētis sumpto loco minoris ꝛ posita .b. ꝓ .a. infert ꝯdictoria maioris. Optime .n. tenet/nullū rugibile ē leo: ꝛ rugibile ē substātia: ergo substātia nō ē leo. ¶ Et ꝙ he pmisse inferāt ꝯdictoriā maioris pmi sillogismi sic deduco q2 ille pmisse inferūt hāc copulatiuā/substātia nō ē leo ꝛ substātia ē. De prima pte nō ē dubiū. Secūda pz/q2 infert ex sola .b. : bñ .n. valet/rugibile ē substātia: ḡ substātia ē: ꝛ tūc vltra: substātia nō ē leo: ꝛ substātia ē/ḡ substātia ē nō leo: a negatiua cū cōstātia: ꝛ vltra/substātia ē nō leo: ḡ nō leo ē substātia: p cōuersionē simplicē/ḡ de primo ad vltimū. si nullū rugibile ē leo rugibile ē substātia/ḡ nō leo ē substātia: ꝛ ista ē contradictoria illate mediate igitur. Ex dictis patet oportere maiorē ē vniuersalē alioquin .b. ꝯtradictoria ꝯclōis non inferre possunt contradictoriam maioris.

¶ Tertia conclusio/ex duabus pmissis vna affirmatiua ꝛ alia negatiua medio variato pōt sequi cōclusio negatiua/duobus seruatis. Primū ē/ꝙ negatio infinitans in cōclusione addat extremitati premisse affirmatiue. Scdm ē/ꝙ tris infinitat⁹ ꝛ minor extremitas sit distributionis capax: ꝛ similr mediū oportet ꝙ distribuantur: ad hoc ꝙ vniuersaliter consequētia teneat. Ut valet/nullum nō leo est substantia/oē rugibile ois leo est/ergo nullū nō rugibile ē substantia/ꝓpter defectū pmi nō sequit/nullū nō ens ē substātia: ens ē accidēs/ḡ accidens nō ē nō substātia: nec valet in eisdem tris si cōcludatur/ergo nō accidēs nō ē substātia: q2 ly accidēs in aīte nō distribuit: ac ꝓinde arguit a nō distributo ad distributū. Nec iterū valet ꝓpter defectum/nō leo ē accidēs: ois leo ē substantia/ḡ nō substātia nō ē accidēs. Nec etiā valet/nullū nō ens ē animal: ois homo ē ens: ergo nullum non homo ē animal. Secūdo si .b. dicat/ois hō oē ens ē: bñ valeret

¶ Nūc ponūtur alie speciales ꝓ figuris. Et pmo ꝓ pma. ¶ Si mediū sumit i .a. cū negatiōe infinitāte ꝛ nō i .b. tūc aut sillogism⁹ ē affirmatiu⁹ aut negatiu⁹. Si pmū/tūc distributa .b. extremitate sequit ꝯclo particularis/addēdo negationē .b. extremitati. Ut bñ vlz oē nō hō ē aīl: oē risibile ē hō: ḡ nō risibile ē aīl. Dr distributa .b. extremitate: q2 si hoc nō fiat nō valebit. Uñ nō vlz/oē nō substātia ē accñs: ens ē substantia: ergo nō ens est accidens: quia ex parte de ly ens arguitur a non distributo ad distributum/dr ꝙ sequit conclusio pticularis quia non valebit cōcludendo vlr: vt nō valet/oē non substantia ē accidens: ois hō ē substātia: ergo oē non hō ē accidens: ꝛ hoc intelligo nisi minor extremitas ꝛ medium distribuāt i .b. q2 bñ seqret si .b. diceret sic/ois hō ois substātia ē ¶ Si vero sillogismus sit negatiu⁹ sequit bñ si mediū distribuatur i .b. vt

hic/nullum non homo currit: oē risibile omnis homo est/ergo nullum non risibile currit. Si vero medium sumatur cum negatione nihil sequitur siue affirmatiuus siue negatiuus sit sillogismus. Exēplū primi/nō sequitur/omnis homo currit/oē albū ē nō hō: ergo oē albū ē non currēs: nā casu φ oīs hō sit niger ⁊ currat: ⁊ equi oēs sint albi ⁊ currētes/añs ē verum ⁊ nō ɔñs: q² arguitur a nō distributo ad distributū: Añ si dicat/ oē albū currēs nō est/est bona ɔña. Exēplū scḋi/nō valet/null⁹ hō ē alb⁹/oīs equ⁹ ē nō hō: ergo null⁹ equ⁹ ē nō alb⁹. Nā casu φ hoīes ⁊ equi sint nigri ɔ̄ā ē añs verū ⁊ ɔñs nō. Et rō ē q² virtualr̄ arguit̄ ex puris negatiuis/eo φ minor infert vnam negatiuam variato p̄dicato penes infinitum ⁊c.

Secunda/ex duabus particularibus seu vniuersalibus affirmatiuis potest sequi conclusio in prima ⁊ in secunda figura: non tamen in tertia: cui⁹ rō est/quia in prima figura potest distribui mediū in maiori: ⁊ in secunda distribui in qualibet premissa etiam existentibus premissis particularibus prout in primo tractatu: hoc aūt tamē nō pōt fieri in tertia figura/eo φ premisse sint particulares: vt liquidum est. Vñ non valet/non homo est currens: ⁊ homo est ens: ergo nō ens est currēs. Si vero premisse sint vniuersales: vel alique earum valebit/dummō null⁹ ɔmittat̄ defectus.

Sed contra conclusionē principalē questionis arguitur sic/nulla ɔña in qua arguit̄ in q̄tuor terminis est sillogistica: sed in oī ɔña in qua variatur medium penes finitum ⁊ infinitum ē huiusmodi: ergo nulla talis est sillogistica: Si forsan neges. b. dicēs q² talib⁹ ɔñtijs nō sumit̄ p̄ medio aggregatū ex negatione ⁊ t̄ro infinitato sed sol⁹ t̄rs infinitatus. Cōtra hoc arguit̄ dupl̄r: P̄rio/q² t̄rs infinit⁹ ē t̄rs incōplexus secūdū philosophū: ergo t̄rs infinitat⁹ (vt sic) nō hēt p̄ se significationem vt sub eo valeat subsumi. Vñs p̄z: q² si eēt t̄rs ɔplex⁹ satis bñ excluderet̄ p̄ particulā illā/cuius nulla separata aliq̄d significat: q̄ ēt tñ nō fit vt colligit̄ ex p̄mo p̄ier. Scḋo/q² sub p̄te acceptionis vnice nō l3 ḃ p̄ se sillogizare: sed t̄rs infinit⁹ (si teneat̄ esse t̄rm cōplexū) tenet̄ vnice: igit̄. Rñdet̄ φ p̄pter hoc argumētū ⁊ alia q̄ formari pñt/vr̄ mihi solā illā ɔñam esse p̄fecte sillogisticā in t̄ris infinitis in q̄ vtrobiq̄ mediū ē t̄rs infinit⁹/vt hic sic/ oē nō hō ē a²: sortes ē non hō: ergo sortes ē a². Solum enim tali accepto medio seq̄t̄ vnio extremi eatū in ɔclusione formalr̄ ⁊ immediate eo φ immediate ⁊ formalr̄ vnite fuere cū medio. Si vero mediū nō sic sumat̄ dr̄ talē ɔñam eē sillogisticā imperfecte vel saltē q̄d/vr̄ mediate: eo. s. φ p̄misse ille pñt inferre alias p̄missas i t̄ris finitis q̄ inferēt ɔclusionē aliquā q̄ ɔclo pōt inferre illam eandē que inferebatur ex premissis ex terminis infinitis compositis. Idem sentio de multis consequentijs inferius ponendis in expōbilib⁹: quas vocabo (loq̄ns vt plures) sillogisticas/l3 tales non sint simplr̄ aut immediate.

Positis regulis in communi pro qualibet figura ponunt̄ alie deseruientes ampliatis terminis ⁊ complexis. Sed scito primo non paruam inter logicos controuersiam esse/an vniuersaliter negatio infinitās infinitet secundum exigentiam contradictionis: cuius q̄stionis q̄lib3 p̄s hēt nō paucos suffragatores. Mihi autē vr̄ dicēdū/φ si omnis modus recipiendi attendat̄ infinitat simpliciter: non tamē negādum est quin oppositō mō infinitare possit: vl̄ ob hoc φ quicquid contingit affirmari contingit ⁊ negari in quacunq̄ operatione intellectus; sed dicendo album p̄r est nigrum/ly album/ampliatur ad quatuor: ergo vt sic/potest infinitari: ⁊ nō potest infinitari vt sic/nisi infinitet scḋm exigētiā contradictionis. igit̄. Et cōfirmari potest ex illo dicto. D. S. allato i primo tractatu/sect. d̄ modalibus/vbi de hoc dictum est.

Sciendum secundo distributionem prouenientem a ly non infinitanter tento/esse sufficientē ad hoc φ non arguatur ex puris particularibus q̄ñ ponit̄ in propositione affirmatiua: quod p̄batur: quia tunc licitum est sub tali termino descend̄ copulatiue. Vñ bñ valet/sortes ē non hō: ergo sortes ē nō iste hō. Jd̄ē bñ valet/sortes ē nō hō: ergo sortes non est homo ⁊ distribuit̄ in ɔñte: ergo ⁊ in añte: l3 hoc sit de p accidens. Qñ quando ponit̄ in affirmatiua q² si ponatur in negatiua/dicit ly non nō distribuere: eēt si supra totum cadat negatio. Vñ in hac/non homo non currit: ly homo nō stat distributiue sed determinate/ vl̄ ɔfuse: non formalr̄ sed equiualenter.

Sciendum tertio propositionem negatiuam vbi ponitur negatio infinitās equiualere affirmatiue: ⁊ affirmatiuam negatiue addita constātia. Et horum ratio ex dictis est clara. Et horum exempla intelligenda sunt: tenēdo negationē infinitare secūdum exigentiam contradictionis ⁊ nō: vt negatio infinitet simpliciter tantum.

Istis intellectis dicitur/ φ opz vt mediū teneatur vniformiter ad hoc φ ɔña valeat in affirmatiuis vbi concludendum est vniuersaliter. Si vero cōcludere velis particulariter: potest medium teneri magis ample vbi est cum negatione infinitante q̄ vbi ē sine illa. Et ratio est: quia si oppositum fieret medium virtualiter staret p̄ pluribus in premissa affirmatiua q̄ in negatiua: eo φ vbi est negatio infert negatiuam. Et q̄ñ dico medium vel aggregatum ex medio: ⁊c. intellige cū negatione. Nam in regulis v̄libus sic intelligitur mediū nō debere stare p̄ pro plurib⁹. i. mediū. l. aggregatū ex medio ⁊ negatiōe. Et d̄ hoc dictū ē. Exēplū primi: nō valet/oē non album fuit currēs: sortes ē vel fuit albū quod est: ergo oē non sortes fuit currēs. Nam casu φ sit vnus equus in mundo q̄ fuit currēs ⁊ niger ⁊ modo sit etiam niger: ⁊ sint solum sortes ⁊ plato albi ⁊ non currant/añs est verum ⁊ ɔñs falsum. q² concludit̄ vniuersalr̄. Si vero concludat̄ ergo nō sortes fuit currēs ɔña eēt bona. Exēplū scḋi/q̄ñ nō vl3/ est hoc/oē nō a² quod ē fuit albū: sortes ē vl̄ fuit oē a²/ (volo ly oē non effici p̄tem extremi: ⁊ φ ly quod est restringat ly animal) ergo oē non album fuit album. Nā casu quo sol⁹ sortes fuerit/⁊ fuerit alb⁹ ⁊ mō nō viuat sed sint nūc aīalia nigra q̄ nūq̄ fuerūt: añs ē verū ɔñs falsū: nec eēt concludatur p̄ticulariter. Si vero sillogismus sit negatiuus: hoc pōt eē dupl̄r: aut infinitatio est in premissa negatiua: aut in affirmatiua: Si in negatiua: tunc licitū erit mediū teneri magis ample vbi nō infinitatur. Et rō ē: q² m̄ diū vbi infinitat̄ virtualr̄ non distribuitur. Et (vt dictum est) inconuenit mediū teneri pro pluribus vbi non distribuitur. Unde bene valet/nullū non album est currēs/sortes omne albū est vel fuit: ergo non sortes qui est vel fuit non est currēs. Iste tñ sillogismus est nullus/nullū nō albū fuit currēs: sortes oē nō albū ē: g̃ sortes nō fuit nō currēs. Nā posito casu φ nec sit nec fuerit aliquod album: ⁊ solus sortes sit modo niger ⁊ sedens: ⁊ fuerit sedens/ antecedens est verum ⁊ ɔñs falsum. Nō autem potest teneri magis ample vbi infinitatur: hec est in premissa negatiua. Quapropter non sequit̄/ nullū non album

fuit currens:sortes oẽ albũ ẽ:ergo nõ sortes non fuit currẽs. Nã casu quo soli sortes ꝛ plato fuissent ꝛ fuissent albi ꝛ cucurrissent:nũc vero solus sortes sit alb⁹/ añs est verũ ꝛ non ꝯña. Et hoc nisi forsan infinitar eẽ aggregatũ ex signo vñi ꝛ termino cathegoreũ. Ut hĩ valet-nullũ non oẽ albũ fuit currẽs:sortes oẽ albũ ẽ: ergo non sortes non fuit currẽs: ℭ Si vero infinitatio sit in ꝑmissa affirmatiua/oporter mediũ vniformiter manere. Quare nõ sequit/nullũ albũ fuit currẽs/ sortes oẽ nõ albũ eẽ:ꝙ sortes nõ fuit nõ currẽs. Nam casu ꝙ nec sit nec fuerit aliqd albũ ꝛ sol⁹ sortes sit hõ niger ꝛ nec currat nec cucurrerit/antẽ et dña ẽ verum ꝛ non consequens.

ℭ Nũc ad aggregatum ex recto ꝛ obliquo deueniendo notandũ est/posse aggregatũ tale quadrupliciter infinitari:quia vel infinitatur totum aggregatum/vel rectus solum/vel obliquus solum:vel rectus ꝓpria negatione:ꝛ obliquus etiam ꝓpria negatione. Si totum aggregatum infinitatur:idẽ ẽ iudiciũ sicut de aliis t'is simplicibus/qr capit totũ aggregatum vnice. Unde iste sillogismus ẽ bonus/oẽ non hominis equus currit/ꝛ oẽ risibile cuiuslibz hois quilibz equus ẽ:ergo oẽ non risibile currit. Si vero solum rectus infinitetur est tunc aduertendũ/ꝙ nunꝙ potest totum aggregatum eẽ medium. Et ratio est:qr tunc in vna ꝑmissa obliquus non restringit rectũ qui ponitur in alia:sed aggregatum ex negatione ꝛ recto ꝛ cõmuniter tenet medium magis restricte vbi non infinitatur/quam vbi infinitatur quod est inconueniens:nisi concludatur particulariter ꝛ affirmatiue. Unde iste sillogismus est nullus/cuiuslibet hominis nõ omnis equ⁹ currit/ꝛ omne album cuiuslibet hominis omnis equus est:ergo omne non album currit. Si vero concludatur ꝑticulariter valeret. Si vero solum obliqu⁹ infinitetur ꝛ solus obliquus sit medium:tunc est iudicium de illo sicut d' alio termino simplici. Si vero sub toto aggregato sillogizetur/ꝑmisse erunt inhabiles. Ut sunt iste premisse/cuiuslibet nõ hominis equ⁹ currit:ꝛ cuiuslibet leonis quilibet equ⁹ cuiuslibet hominis quilibet equus est/quia rectus tenetur equiuoce cum a diuersis determinationibus determinetur. Si vero ambe partes infinitentur ꝓpriis negationib⁹ similiter ꝑmisse sunt inhabiles:ideo iste sunt inhabiles:scilicet-cuiuslibet non hominis omne non equus currit:ꝛ brunellus cuiuslibet hominis quilibet equ⁹ est:ergo omne non brunellus currit. Nam casu quo solus sortes sit homo in mũdo habẽs ꝑcise brunellũ currẽtẽ:ꝛ sint aliq̃ res possesse a leonibus vel ab aliquo alio currẽtes:ꝛ alie possesse non currẽtes/añs est verũ ꝛ ꝯñs falsum.

ℭ Pro sillogizatione in copulatis / sciendum est/quod copulatum totum potest infinitari vnica negatione/vel solum vna pars/vel quelibet pars ꝓ ꝓpria negatione. Si primum modũ tale copulatũ sumatur vnice idem est iudicium de illo sicut d' termino simplici. Si secundum/ vel sumitur cõplexiue vel diuisiue. Si scdm/ opz ꝙ li/ ꝛ/ponat in vtraꝙ premissa:ꝛ negatio in ꝯclõne debet addi toti extremitati ꝛ nõ soli vni ꝑti. Si extremitas sit sic cõplexus ꝑscetim vnice sumptus. Si vero extremitas cui addẽda ẽ negatio sit copulatũ diuisiue sumptũ:tũc sufficit ꝙ addat ꝑti vel ꝙ cuilibz ꝑti addat negatio ꝓpria:nõ tñ vnica negatio dz addi toti copulato. Ꝛ ro ẽ/qr iã copulatũ i ꝯclõne nõ sumeret diuisiue sicut i añte/sed vnice. Exẽplũ primi/ nõ valet/oẽ nõ hõ ꝛ ois equ⁹ currit:ꝛ oẽ al' ois homo ꝛ ois equ⁹ est:ergo nõ al' currit. Exẽplũ scde ꝑtis:nõ valet/oẽ nõ equ⁹ ꝛ hõ currit:ois hõ ois equ⁹ vẽl ois hõ est/ergo oẽ nõ hõ currit. Nã casu ꝙ in mũdo sit solus vnus equ⁹ quiescẽs ꝛ sortes currẽs ꝛ null⁹ ali⁹ hõ sit añs ẽ verum ꝛ ꝯña falsum. Exẽplũ tercij:iste est bon⁹/ oẽ nõ hõ ꝛ ois equus currit/ꝛ oẽ albũ ꝛ oẽ nigrũ ois hõ ꝛ ois equus ẽ:ergo oẽ non albũ ꝛ oẽ nigrũ currit/vbi vna negatio additur ꝑti. Uel sic/oẽ nõ albũ ꝛ oẽ nõ nigrũ currit:vbi cuilibet parti attribuitẽ sua negatio.

ℭ Si vero copulatũ sumat cõplexiue ꝛ vna ꝑs solum infinitaur/ꝯña nihil valet:vt non valet/omnis forma ꝛ non materia ẽ leo:ꝛ omne rugibile omnis forma ꝛ omnis materia est:ergo nõ rugibile est leo. Nam i casu ꝙ nullum corporeũ sit in mundo preter vnũ leonẽ rugiatur:Est enim maior vera vt patet:descendendo primo sub li forma/ꝛ postea sub li non materia adipsum leonem pro quo supponit sicut ꝛ pro forma: De veritate autem minoris/ꝛ de consequẽtie falsitate notum est:ꝛ hoc intelligo quando terminus infinitatus nullibi est totale extremum. Nam si in aliqua ꝑmissa eum totale extremum fuerit bene valebit:vt bene valet/omne non leo ꝛ homo currit:omne album est leo ꝛ ergo non album ꝛ homo currunt. Si vero quelibz ꝑs infinitetur ꝓpria negatione/ꝯña erit bona distribuendo medium ꝛ ẽt vbi nõ infinitantur ꝑtes:vt bene valet/oẽ nõ hõ ꝛ oẽ non equus currit:ꝛ oia alba ois homo ꝛ omnis equus sunt:ergo omnia non alba currũt. Et solet poni vna regula a logicis ꝓ copulatis ꝛ aliis terminis que talis est.

ℭ Nunquam aliquis terminus debet infinitari i cõclusione de quo medium infinitatum non predicetur in recto in antecedente.

ℭ Pro modo sillogizandi in disiunctiuis sciendũ/ꝙ in quacunꝙ premissa infinitetur medium:cõsequentia erit nulla/quia premisse sunt inhabiles:vt non valet/omne non homo vel omnis homo currit/ ꝛ omne risibile est hõ.i.hõ/ergo omne non risibile currit. Nam posito ꝙ soli homines currant/añs ẽ verum ꝛ consequens falsum. Et similiter cẽt si ꝯclõ cẽt ꝑticularis. Et hoc intelligo qñ totum disiunctũ nõ infinitat vnica negatiõe:qr tũc de illo iudiciũ erit sicut d' aliis terminis simplicibus.

ℭ Ultimo pro conditionatis notandũ est ꝙ vel totum infinitatur:ꝛ sic cũ iã sumatur vnice idẽ est iudicium de illo ꝛ de aliis terminis simplicibus/ vel infinitatur vna pars ꝛ sic consequentia non erit sillogistica/quia premisse sunt inhabiles:vt ex dictis in terminis finitis patet.

ℭ Nunc ad argumenta respõdendum est/ Unde ad primũ dr ꝙ respõsio ibi data bona ẽ/ꝛ ad replicã dr ꝙ ꝯmittit ali⁹ defect⁹.s. ꝙ ꝯcludit vl'r ꝛ mediũ nõ distribuit in.b./opz ergo ꝙ mediũ distribuat in.b. vel ꝙ conclusio sit particularis.

ℭ Ad scdm dr ꝙ nõ vlz:qr virtualr arguit ex puris negatiuis. Nã.b. ꝑmissa infert hanc/null⁹ equ⁹ ẽ currẽs:ꝛ.a. ista/null⁹ hõ ẽ currẽs:ꝛ sic ãbe sunt negatiue

ℭ Et si ꝯ hoc insurgas:qr seq̃rẽt ꝙ iste sillogism⁹ eẽt null⁹.s. nullũ nõ hõ ẽ risibile:ꝛ null⁹ eq⁹ ẽ hõ:ergo nullus equ⁹ ẽ risibilis. Ad hoc negat ꝯña:qr ꝯtualr.a. ẽ affirmatiua:ꝛ arguẽdo ex duab⁹ negatiuis ꝓut i isto vltimo sillogismo/nõ ponẽdo negationẽ infinitãtẽ in ꝯclõne/bene valet:vt ex dictis patet.

ℭ Ad tertium dr ꝙ arguitur a nõ distributo ad distributũ ex ꝑte illius termini substantia. Et hec de t'mis infinitis dicta sufficiant.

¶ De sillogismis in modalibus.

In hac parte de sillogizatione ex propositionibus modalibus agendum ē. Et ponitur questio talis.

¶ An ex propositionibus modalibus valeat fieri sillogismus tenens de forma acceptionis terminorum: Et probatur qđ non.

¶ Primo nõ valet/omnis homo currit: omne risibile necessario ē homo: ergo omne risibile necessario currit: ¶ Si forte dicas ꝙ ex sola minori modali nõ sequit̃ cõclusio modalis. ¶ Cõtra/nõ sequitur/omnis homo possibiliter est animal: omne album ē hõ: ergo oē albũ pl̃r ē aial: ꝛ tñ maior ē modalis: ꝛ arguit̃ i barbara igitur: ꝙ nõ sequatur patet clare.

¶ Secũdo nõ valet/ois leo possibiliter nõ ē currẽs: ꝛ omne rugibile possibiliter ē currẽs: ergo omne rugibile possibiliter nõ ē leo: ꝛ tamẽ arguit̃ in cesare: ꝙ non valeat patet: quia antecedens est verum ꝛ cõsequens falsum: tenendo copulam absolut a tempore inde ines se consequentis.

¶ Tertio nõ sequit̃/omnis homo impl̃r est equus: ꝛ omnis homo omne album est: ergo omne albũ impossibiliter est equus: attamẽ arguit̃ in tertia figura: igitur: Quod nõ sequat̃ patet: quia casu ꝙ sit tantũ vnũ albũ in mundo qđ sit homo: añs ē verum ꝛ ɔñs falsum Veritas premissarum patet ꝑ falsitatem suarum contradictoriarum: ꝛ falsitas ɔñtis probatur per veritatem sue contradictorie que est ista: aliquod albũ possibiliter est equus.

¶ Sed in contrarium arguitur/bene sequitur/ois hõ necessario ē aĩ: oē risibile necessario ē hõ: ergo oē risibile necessario est animal

¶ Pro huius q̃ōnis expeditione ponitur talis cõclusio. ¶ Ex duabus propositionibus modalibꝰ vel ex vna modali ꝛ alia de inesse potest fieri combinatio vtilis ad inferẽdum cõclusionem: seclusis defectibus omnibus tam illationis ꝙ connexionis.

¶ Pro quo sciẽdum ꝙ in modalibꝰ (sicut in aliis ꝓpositionibus) potest cõtingere defectus in sillogismis dupliciter. Vno modo in dispositione extremitatum cum medio in añte. Alio modo in ɔcludẽdo: q2 ɔcluditur modus qui nõ debet cõcludi: vel quia variatur appellatio vel aliquid huiusmodi. Ex parte vero medii vel dispositionis extremitatum cũ illo/potest multipliciter contingere defectus. Ideo oportet medium nõ teneri magis ample vbi nõ distribuitur ꝙ vbi distribuitur. ¶ Similiter requiritur ꝙ medium verificari nõ possit de aliquo secũdũ acceptionẽ quã habet in premissa affirmatiua de quo minime in negatiua possit. Et seruetur appellatio semꝑ nõ solũ formalis/sed etiam virtualis.

¶ Est etiam hic summe notãdũ ꝓ defectibus ꝓuenientibus ex parte ampliationis aut restrictionis/et rãtõe medii ꝙ extremitatũ in conclusione: eos ipsos defectus dupliciter ꝓuenire posse vel ex pte ampliationis causate a modo: vel ex parte absolutionis a tẽpore. Vñ nõ valet/omne quod est possibiliter nõ ē leo: aliquis leo possibiliter est omne quod est: ergo leo possibil̃r nõ ē leo: si copule nõ absoluãtur in añte: sed bene si est i ɔñte. Nã dat̃ añs verũ ꝛ ɔñs falsum clarissime ꝛ defectus est: quia arguitur a minus ad magis amplum ex parte de inesse illarum propositionum. Et finaliter oẽs cõditiones q̃ in aliis sillogismis requiruntur oportet seruari i istis. Et licet hoc cum his que alias dicta sunt sufficeret: vt tamẽ facilior sit doctrina/ꝓ hac materia/ponitur aliquæ regule. Et primo pro sillogismis affermatiuis.

¶ Prima regula. Omnes premisse valẽtes inferre vnam propositionem modalem de necessario/aut cõtingenter/affirmatiuã/aut vnam de inesse affirmatiuam possunt inferre vnam de possibiliter: ꝛ oẽs potẽtes inferre vnã de ipse possunt inferre vnã de li possibiliter non: Et intelligit̃ nullo dfectu ɔmisso.

¶ Secunda regula. Ex quibuscũq3 premissis licet inferre vnam propositionem cuius modus sit sinonimus (modo posito in maiori: accipiẽdo maiorẽ non pro prima premissa precise sed vt supra dictũ est) vt bene sequitur/homo cõtingenter est currens: omnis homo necessario est albus/ergo album currẽs necessario est: in quo sillogismo secunda propositio est maior.

¶ Tertia regula. Ex ambabus de necessario sequitur conclusio de necessario: ꝛ ex ambabus d possibil̃r sequitur cõclusio de pl̃r. Et idẽ dico d li contigẽter. Et itelligo hec seruatis seruãdis. Sed ex ambabus de impossibiliter nõ sequitur conclusio de impossibiliter: quia arguetur ex puris negatiuis virtualiter. Unde non valet/omnis homo impossibiliter est equus/omne hinnibile impossibil̃r ē homo: ergo oē hinnibile impl̃r est equus. Cõsimiliter ex ambabus de possibiliter nõ/nõ sequitur: vt nõ valet/omnis homo possibil̃r nõ currit: omne risibile possibiliter non currit ergo omne risibile possibiliter nõ est homo secũdum reales. Ratio est/quia li impol̃r est modꝰ negatiuus cum cõtradicat li pl̃r: ꝛ sic arguit̃ ex puris negatiuis/vel ex ambabus negatiuis (vt dictũ est) ꝛ idẽ dico de li possibiliter non.

¶ Quarta regula. Ex maiori de possibili/ꝛ minori de necessario: sequitur conclusio de necessario de modo loquendi inconsueto: nõ tamen de cõsueto: vt bñ sequitur/omnis homo pl̃r est currẽs: omne risibile necessario est homo: ergo oē risibile currẽs necessario ē. Nõ tñ sequit̃ ista/oē risibile necessario est currens: q2 variatur appellatio.

¶ In oibus istis ꝛ aliis in quibus dicitur concludendam esse propositionem de inconsueto modo loquendi/ratio est vt seruetur eadẽ appellatio: vel vt nõ arguatur a non distributo ad distributum formaliter aut virtualiter.

¶ Pro sillogismis negatiuis ponitur aliq̃ regule quarum prima talis est:

¶ In sillogismis negatiuis ex duabus propositionibus modalibus oportet ꝙ conclusio sequat̃ copulam premisse negatiue: hoc est ꝙ modus cõclusiõnis sit sinonimus modo negatiue: que ē maior in talibus sillogismis: vt ex dictis patet. Unde bñ valet in bocardo/homo pl̃r non est animal: ꝛ omnis homo cõtingenter est rationale: ergo rationale pl̃r nõ est aĩ.

¶ Secunda regula. Ex maiori de impossibil̃r ꝛ minori de necessario: sequitur cõclusio de impossibil̃r vel de necessario negato. Si vero minor de possibil̃r sit/sequit̃ cõclusio de impossibil̃r. Exemplum primi/omnis homo impl̃r ē equus: omne risibile necessario est hõ: ergo oē risibile impossibiliter est equus: vel oē hinnibile nõ necessario ē equꝰ. Exemplum scđi ex eisdẽ tẽis potest fieri/mutatis modis. Iste dicte regule cõpetũt oibus figuris: nec ē necesse addere regulas peculiares pro prima/nec pro tertia figura.

¶ **Tertia regula / in secunda figura ex duabus premissis quarum vna est de possibili: et alia de presenti: formaliter vel equiualenter nihil sequitur.** Ut non valet / omnis homo possibiliter non currit: et omne rationale possibiliter currit: ergo omne rationale possibiliter non est homo. Et similiter non sequitur / omnis homo non necessario currit / et omne risibile possibiliter est currens: ergo omne risibile non necessario est homo: Et ratio est / quia medium de aliquo poterit verificari in premissa affirmatiua: de quo non poterit in negatiua seruata appellatione virtuali: quod poterit cognosci aspiciendo appellationem formalem que est in affirmatiua ei contradicenti.

¶ **Quarta regula / in propositionibus modalibus habentibus plures modos** qualis est ista / omnis homo necessario possibiliter currit / et similes / iudicium debet sumi a primo modo / quia ille modus modificat aggregatum ex modo secundo et copula verbali: et ab illo ex rigore vocatur modalis. Et ab illo debet denominari: ita quod si primus modus fuerit ly necessario / vocabitur propositio de necessario: et sic de aliis. Et si aliquis velit quod secundus modus sumatur tanquam principalis: et quod ab illo habeat propositio quod sit modalis non debet admitti in rigore seruata proprietate locutionis: Si vero admittatur tunc iudicium esset de illo modo: ac si esset primus modus: et de primo modo ac si esset secundus.

¶ **Positis regulis pro premissis quarum que** libet est modalis ponuntur alie pro premissis quarum vna est modalis et alia de inesse: ¶ Sed sciendum est prius quod propositio de inesse vt in proposito est duplex: quedam est de inesse simpliciter et est illa que est in materia naturali necessaria: vt homo est animal. Non vero illa que est in materia remota licet sit negatiua: vt homo non est equus: in quibus li est absoluitur a tempore. Alia est de inesse vt nunc / et est illa que in materia contingenti: vt / homo est albus / homo est currens. Et hec distinctio ponitur communiter a doctoribus antiquis et a doctore sancto opusculo. 47. de natura sillogismorum quod inter eius opuscula indubitata computatur. ¶ Premissa hac distinctione ponuntur regule. Quarum prima est.

¶ **Ex maiori de necessario et minori de inesse simpliciter** sequitur conclusio de necessario. Ut bene valet / omne album necessario est substantia: omne risibile est animal: ergo omne risibile necessario est substantia. Si vero minor sit de inesse vt nunc / non valet: vt non sequitur / omnis homo necessario est animal / et omne album est homo: ergo omne album necessario est animal / quia ex ly tantum album arguitur a non amplo ad amplum.

¶ **Secunda regula / ex maiori de inesse vt nunc** et minori de necessario non sequitur conclusio de necessario. Ut non valet / omnis homo est currens: omne risibile necessario est homo: ergo omne risibile necessario est currens: bene tamen sequitur / omnis homo est currens: omne album necessario est homo: ergo omne album quod presentialiter est album est currens: et aliquid refert medium vbi non stat simpliciter: et facit sinonimitatem intrinsecam cum illo. Et sic debet intelligi philosophus primo priorum quando loquitur de de inesse. Uolo dicere quod in prima regula loquitur de de inesse simpliciter et in secunda de de inesse vt nunc / alias suum dictum minime verum esset.

¶ **Tertia regula / in modis particularibus** prime figure / si vniuersalis fuerit de necessario siue illa fuerit affirmatiua siue negatiua: et particularis de inesse simpliciter: sequitur conclusio de necessario. Exempla patent.

¶ **Pro secunda figura in sillogismis vniuersalibus:** si vniuersalis negatiua fuerit de necessario et vniuersalis affirmatiua de inesse simpliciter sequitur conclusio de necessario negato. Ut bene valet / omnis homo necessario est animal / omne risibile est homo: ergo omne risibile non necessario est animal. ¶ In modis autem particularibus secunde figure ex vniuersali de necessario et minori de inesse: simpliciter sequitur conclusio de necessario: et de hoc si vniuersalis sit negatiua: alias non oportet.

¶ **Pro tertia figura prima regula in sillogismis** affirmatiuis vbi quelibet premissa est vniuersalis: quecunque illarum ponatur esse de necessario / et seruatis conditionibus sequitur conclusio de necessario. In negatiuis vero / vbi ambe premisse sunt vniuersales / si premissa affirmatiua fuerit de necessario et negatiua de inesse simpliciter sequitur conclusio de necessario negato. Et breuiter in secunda figura et in tertia illa potest esse de necessario que sumitur pro maiori quando reducitur ad primam figuram.

¶ **Secunda regula / in sillogismis affirmatiuis** vbi vna premissa est vniuersalis et alia particularis. Si premissa vniuersalis fuerit de necessario et minor de inesse simpliciter sequitur conclusio particularis de necessario. In negatiua similiter ad hoc quod valeat oportet quod in premissa negatiua sit vniuersalis: et de necessario ad hoc quod sequatur conclusio de necessario negato / non tamen negatur quin aliquando possit esse premissa de inesse vt nunc seruatis seruandis. Et memento semper hic in propositionibus simpliciter de inesse copulam absolui a tempore quod debet seruari in simili forma.

¶ **Nunc vltra dicta peculiariter dicendum** est de li contingenter. Pro quo sciendum primo quod distributio sequens li contingenter non est sufficiens ad hoc quod non arguatur ex puris particularibus: nisi proueniat a negatione cadente super li contingenter: ita quod in vna premissa li contingenter negetur et in alia affirmetur. Unde ista consequentia non valet / omnis homo contingenter non est animal et omne risibile contingenter est animal: ergo omne risibile contingenter est homo: nec in ceteris: quia maior non est negatiua vt in proposito. Si tamen maior esset ista / omnis homo non contingenter est animal / bene valeret / et quod prima consequentia nihil valeat patet / ponendo loco de ly animal: li album: loquor secundum reales: Et quod maior non sit negatiua patet ex dictis.

¶ Distributio vero precedens ly contingenter est sufficiens ad sillogizandum. Unde bene valet / omnis homo contingenter est currens: omne risibile contingenter est homo: ergo omne risibile contingenter est currens: et similiter sequitur / omnis homo omne animal contingenter est / omne animal contingenter est risibile: ergo omnis homo contingenter est risibilis. Unde infertur quod ex parte medii non inconuenit variare appellationem respectu de ly contingenter. Nam dato quod in vna premissa medium precedat ly contingenter et in alia sequatur non inconuenit. ¶ Hoc notato ponitur prima regula.

¶ **Ex ambabus de contingenter affirmato** sequitur conclusio de contingenter affirmato seruata appellatione terminorum premissis. Ut bene valet / sortes contingenter est albus / et sortes omne album contingenter est / ergo sortes sortes contingenter est. Similiter ex duabus negatiuis de contingenter sequitur conclusio negatiua de contingenter seruata appellatione. Ut bene valet / omnis homo non contingenter est albus: omne risibile non contin-

genter est album: ergo omne risibile homo nõ cõtingenter est. Et q̃ iste ɔ̃ñe sint bone patet p exponẽtes. Similiter ex vna de cõtingenter negato ⁊ alia de contingẽter affirmato sequitur ɔclusio de li contingẽter negato ⁊ nõ affirmato nec vna de necessario nisi in p̃missa de ly cõtingẽter affirmato tam mediũ q̃ extremitas precedãt copulam/quia tũc bene poterit inferri (licet nõ sillogistice) quecunq̧ cõclusio: quia talis p̃missa erit implis d̃ forma acceptiõis terminorum: vt puta si dicamus/sortes omne album cõtingẽter est: q̃ est impsis cũ sua ɔ̃dictoria sit necessaria. Et hoc intelligo scd̃m verã realiũ opinionẽ. Et q̃ talis ɔ̃ña nõ mereat dici sillogistica ex supra dictis p3.

¶ Secunda regula/ex maiori vniuersali negatiua de ly cõtingẽter/⁊ minori vniuersali affirmatiua de inesse sequitur in celarent vniuersalis negatiua d̃ ly contingenter.

¶ Tertia/ex maiori vniuersali affirmatiua vel vniuersali negatiua de li cõtingẽter: ⁊ ex minori particulari affirmatiua vel negatiua sequitur cõclusio particularis negatiua vel particularis affirmatiua in barij vel in ferio. In quibus omnibus ⁊ precipue in modis indirecte cõcludẽtibus oportet aspicere ad appellationem ne varietur: ⁊ alias cõditiones: ⁊ tunc quecũq̧ premissa fuerit de cõtingẽti potest sequi cõclusio de contingenti.

¶ In secunda figura ex vna de inesse ⁊ alia de cõtingẽti valet sillogismus/dum tamẽ seruetur appellatio cum aliis conditionibus. Ut bene valet/omnis hõ nõ contingẽter currit/⁊ omne album ẽ homo/ ergo omne album quod est non contingenter currit: Similiter in baroco/omnis homo currit/album non contingenter currit: ergo album homo non contingenter est.

¶ In tertia figura ex vna de inesse ⁊ alia de cõtingẽter si minor nõ sit negatiua d̃ inesse: ⁊ altera p̃missarũ sit vl'is/ẽ bon⁹ sillogism⁹: vt bñ valet/oĩs hõ cõtingenter currit/⁊ omnis hõ est albus: ergo albũ contingenter currit.

¶ Nunc ponuntur regule pro mixtiõe modalium quarum vna ẽ de cõtingẽti. ¶ Ex maiori d̃ contingẽti ⁊ minori de necessario sequitur cõclusio de cõtingenter in prima figura si null⁹ ali⁹ defectus committatur. Ex maiori de necessario ⁊ minori de contingẽti sequitur cõclusio de possibiliter in quocunq̧ modo prime figure: vel de necessario: nõ tamẽ de cõtingẽti: quia nõ valet/omne album necessario est corpus/⁊ omnis homo cõtingẽter ẽ albus: ergo omnis hõ contingẽter est corpus. Et loquor secũdum reales secũdũ quos hec est necessaria/omnis homo est corpus/sumpto ly corp⁹ put ẽ de p̃dicamẽto substãtie. Sed dices hoc ẽ cõtra philosophum primo priorum dicentem. Ex maiori de necessario ⁊ minori de contingẽti posse sequi cõclusionem de contingẽti. Ad hoc dicitur hoc ẽẽ verum sumẽdo li cõtingenter pro li p̃ticulari: altas certe est instantia contra philosophum. ¶ In secũda figura similiter valet predicta mixtio: dum tamen non varietur appellatio. Ut bene valet/nullus homo cõtingenter est animal/⁊ omne risibile necessario ẽ animal: ergo oẽ risibile hõ nõ cõtingẽter est. ¶ In tertia figura eodem pacto valet/dum tamẽ altera premissarũ sit vniuersalis/⁊ minor non sit negatiua de necessario. Ut bene valet in datisi/omnis homo cõtingenter currit/⁊ homo necessario est risibilis: ergo risibile contingenter currit. Ex maiori de cõtingenti ⁊ minori d̃ possibili: sequitur conclusio de cõtingenti vel de possibili indifferẽter nullo defectu ɔmisso: sed ex maiori d̃ possibili ⁊ minori de cõtingẽti nõ seq̃k ɔclo de ɔtingẽti bñ tamen de possibili.

¶ Dicto de modalibus diuisis/restat breuiter dicere de modalibus compositis. ¶ Et ponuntur due regule quarum prima est.

¶ Subsumendo sub toto dicto quando totale dictum distribuitur/bene valet subsumptio/vt bñ valet/omne ly hominẽ currere est possibile: sed animal currere est ly hominem currere: ergo animal currere est possibile. Similiter/nullũ ly hominem ẽẽ aial ẽ imp̃le: sed ista orõ/hõ ẽ aĩ/ẽ li hominẽ eẽ aial: ergo ista oratio/hõ est animal/ẽ impsis. ¶ Et si contra hoc arguas q̧ dictum nõ potest distribui q̃ ɔpositio modalis composita secũdum sanctum thomam ẽ singularis: ⁊ ꝑ ɔ̃ñs erit sillogismus expositorius: ⁊ nõ de terminis ɔmunibus. ¶ Ad hoc dicit/q̧ dupliciter ɔpositio dicit singularis. Uno modo qñ subiectum ei⁹ supponit discrete/⁊ sic ista est singlis/sortes currit. Alio modo qñ subiectum eius non supponit discrete/sed tñ p̃dicatum nõ stat cõuenire alicui supposito subiecti quin cõueniat omni simili/vero subiecto materialiter. Et sic ista ẽ singularis/hominem currere est p̃le: quia idem est iuditium de illo/hominem currere: ⁊ de alio/hoĩes currere/⁊c. Et dicit. S. T. intelligi dz d̃ singulari scdo modo ⁊ non primo.

¶ Secunda regula/sub partibus dicti subsumẽdo nõ valet fieri ɔ̃ña sillogistica vt nõ valet/omnẽ ens eẽ deum ẽ p̃le: equinitas ẽ ens: ergo eq̃nitatẽ esse deum est p̃le. Ratio huius ẽ quia semꝑ medium tenebitur diuersimode.

¶ Hic aduerte doctorem quendam dicere dicta in modalibus compositis in ui significatiue ⁊ nõ materialiter/ɔ̃bat hoc per communem modum cõcipiendi hominum. Qui enim dicit/bonum est hõiez ieiunare/nõ intelligit/hanc ɔpõnez hõ est ieiunãs eẽ bonam/sed rẽ q̃ est hoĩem ieiunare: Hoc autẽ licet aliquotiẽs sic eẽ existimẽ/nõ tñ negãdum ẽ talia dicte sumi multotiẽs malr/ɔ̃sertim respectu horum modorũ/scilicet p̃le/⁊c. ¶ Et ɔ̃batur hoc autoritate. S. T. in p. d. 38. q. vnica. ar. v. vbi q̃rit/an scientia dei sit cõtingẽtiũ: in solutione quarti argumẽti. Dicit enim sic/qñ autem aliquod dictum ponit vt materia alicui⁹ actus vt dictum/oportet q̧ materialiter sumat: ⁊ nõ secũdũ quod ad significatiõem rei refert: vt cum dicitur/scio istum currere. ¶ Secũdo ɔ̃bat ex ɔmuni vsu. Sicũ quis dicat/moyses scripsit deum in principio creauisse celum ⁊ terram: cõstat sensum eẽ moysen scripsisse hãc ɔpõnem/in principio creauit de⁹ celum ⁊ terrã/ ¶ Preterea cõmunis mod⁹ cõcipiẽdi ɔcedit istas ɔpositiones/oẽ ens eẽ deum ẽ p̃le: omnem creaturam esse sortemẽ p̃le. ¶ Tertio rõne/nam q̃ro: qñ dicit/hominem eẽ equum ẽ verum: quo modo sumit ly verum vel ɔ ente vero vel ɔ ɔpositione vera. Si secundũ ergo tale dictum stat materialiter vt notum est: Si primum/ergo illa propositio est vera q̃ est impsis ɔ̃ñs tenet/q̃ omne ens in q̃ntum ens (siue sit ens reale siue rationis) est verum. ¶ Sed dices cõtra. D. S. dicit omne ens rationis esse vel relationẽ/vel negatiõnẽ: sed neutrũ istoꝝ ẽ li hõẽz/eẽ equũ. ¶ Uidetur ad hoc D. S. loqui decenter atiõis habẽre ɔ̃rimũ fundamentum in re: q̃ tale nõ est hominem esse equum. Et

simile est de chimera: nam chimera formaliter et principaliter nõ importat negationẽ nec relationẽ: tamen chimera dicit ens rõnis ¶ Preterea si dictum ẽẽ verũ sequeretur hanc ẽẽ falsam/omne ens eẽ deum est possibile, cuius oppositum est cõtra oppositam opinionem tenẽtes: vt patet in suis scriptis igitur. Cõsequẽtia pbatur ex doctrina eorum. Nam ipsi dicũt q illi modi ampliant vsque ad imaginabilia. s. omne ens imaginabile eẽ deum est pñs igit. ¶ Si dicas illos velle dicere totũ id quod significat dictum ampliari sed nõ partes dicti. Cõtra igit hec ẽ falsa/chimerã eẽ ẽ impossibile: Pz hoc: quia cũ chimera nõ sit/pars dicti nõ est: et hoc requirit pte igit: Verumqz aliquis arguẽs potest supponere talia dicta teneri significatiue/ vel prout accipiuntur pro complexe significabilibus (put gregorius d arimino opinatur) ideo ponitur.

¶ Tertia regula sub ptibus dicti tenti significatiue/si nõ sumat sicut in modalib9 diuisis vel aliter q possumus sub eis descẽdere nõ valet sub eis fieri subsumptio cõstituẽs 9ñam sillogisticam. Vñ nõ valet omne ens eẽ diuinitatem ẽ pñs: humanitas ẽ ens: ergo humanitatem eẽ diuinitatem ẽ possibile. Nõ valet inquam nisi taliter sumat li ens q stet solum pro dictis entibus nũc existẽtibus: et q ad illa possum9 descẽdere et tunc consequens est falsum sicut et maior.

¶ Quidam dicunt q sub terminis precedẽtibus modum in modalibus compositis licet subsumere nõ tamen sub sequẽtibus modum. Vñ si dicas/omnem hominem pñs est eẽ animal: dicunt posse subsumi sub ly hominem/sed non sub li animal: sed hoc dictũ falsum credo/si talis ppositio sumatur in vero sensu cõposito: tũc enim nõ refert dicere illo mõ vel isto. s. hominẽ eẽ animal est pñs: et si refert/iam sensus est aliquo modo diuisus.

¶ Aduerte hic tñ primo ões cõsequẽtias nõ sillogisticas secũdum regulas postras habere vnum vel plures defectus ex pdictis. Et committuntur illi q respiciũt ampliationem vel appellationem tã ex pte medij in añte q ex parte extremitatum in añte et 9ñte. ¶ Aduerte scdo circa appellationẽ formalẽ et virtualẽ nefallaris. ¶ Aduerte tertio/ne extremitates verificari possint p õnino diuersis in añte et 9ñte: sicut sic hic/omnis homo ẽ ens: sortes est homo: ergo sortes necessario est ens. Nam ly ens verificari põt p ente 9tingẽti i antecedẽte: et in consequẽti solum pro ente necessario. Unde arguit ab ampla appellatione ad minus amplam ex parte suppositorum/eo q li ens in antecẽde stet p entibus q sunt siue illa necessaria/siue cõtingẽtia sint: in 9ñte vero p entibus necessarijs. Hoc idem aduerte circa medium secũdum regulas datas. ¶ Aduerte quarto q sit ppositio affirmatiua et q negatiua in proposito.

¶ Restat nunc ad argumenta respondere. Ad primum responsio patet ex secũda regula pdicta p sillogismis constitutis ex vna modali talis d inesse ¶ Ad replicam dicit q defectus est quia arguit a nõ amplo ad amplum cum distributione ex parte minoris extremitatis. ¶ Ad scdm negatur q arguatur in cesare: q medium p aliquo põt verificari in primissa affirmatiua de quo nõ potest verificari in negatiuo/seruata appellatione virtuali q cognoscenda ẽ per appellationẽ sue cõtradictorie. Similiter ex pte maioris extremitatis est defectus: virtualiter enim arguitur a magis amplo ad minus amplum: ali enim leo in añte stat p eo quod pñs est leo: et in 9ñte p eo q necessario est leo. ¶ Ad tertium dicitur sicut ad replicã q ex pte minoris extremitatis arguitur a non amplo ad amplum cum distributione.

¶ De sillogismis in relatiuis.

Nunc queritur consequenter/An in relatiuis valeat sillogismus? Et pbatur q nõ quia nõ valet/omnis homo ẽ ipsemet/sortes ẽ homo: ergo sortes ẽ ipsemet (supposito q li ipsemet referat li homo in maiori) et tamẽ est in darij: igitur: q nõ valeat patet/quia sensus 9ñtis est/sortes ẽ ipsemet omnis homo. Si dicas q non debet referre ly homo sed minorem extremitatem. Cõtra/sequeret quod illa 9ña nõ eẽt sillogistica 9ñs est falsum ergo et añs: 9sequẽtia patet: quia iam ly ipsemet sumeretur equiuoce: et sic argumentaremur in quatuor terminis.

¶ Secũdo sic/nõ valet/omnis homo est ipsemet/omnis equus ẽ ipsemet: ergo omnis equus omnis homo est: et tamẽ arguit in secũda figura nullo existente defectu: igitur: q nõ valeat ex se est notum: q nullus defectus committatur patet: quia si aliquis committeretur eẽt quia arguitur ex puris affirmatiuis in secũda figura: et hoc nõ est verum: igitur: 9ña ẽ nota/et minor patet: quia medium distribuit/quo existẽte defectus ille nõ impedit igit. ¶ Tertio nõ valet/nullus homo vel homo nõ est ipsemet/et omnis homo nõ est ipsemet: ergo nullus homo est homo vel homo: tamen arguitur in camestres: igit. q nõ valeat patet/supposito q li ipsemet in pma ppõne referat scdam pte disiũcti añtẽ et verum in 9ña: vt patet per descendentes.

¶ Pro huius questionis decisione sciendũ q in modo sillogizandi in relatiuis: tot sunt sentẽtie quot capita: et non solum plures/sed etiam in se valde opposite. Unde sub breuibus ponã quasdam regulas insequendo illa que sunt conformiora communi modo concipiendi.

¶ Sciendum igitur q relatiua possunt eẽ maior extremitas/vel minor extremitas/vel medium et põt eẽ i sillogismis affirmatiuis/et i negatiuis: et pñt referre eundẽ tñm et diuersum. Ponitur ergo regula generalis que talis est.

¶ Si relatiuum referat semper eundem terminum tam in affirmatiuis q in negatiuis: tam quando est medium, q qñ est extremitas/ex tali relatiuo poterit fieri bonus sillogismus seruatis conditionib9 supra positis.

¶ Secunda/si relatiuum capiatur p medio tam in affirmatiuis q in negatiuis: oportet q referat semp eundem terminũ numero: et nõ licet aliũ et aliũ terminum referre in quocunqz relatiuorũ genere: quia alias destrueret totũ fundamentũ sillogismorũ. s. q alĩ q 9ña eẽt bonus sillogismus in qua null9 tñs eẽt bis sumptus/et relatiuũ eẽt mediũ scẽndũ vocẽ et non secundũ rem: et necessario sumeretur equiuoce: cum relatiuum habeat significationẽ dependentẽ ab añte vt in pluis dictũ est. Fateor tñ q si relatiuum fuerit ly ipsemet vel aliud simile: tunc tale relatiuũ non eẽ reciprocũ pprie vt in pluis dictũ est. ¶ Sed dices contra ad hoc q non sit equiuocatio sufficit relatiuũ referre eũdẽ terminũ specie: igit regula nulla: 9ña ẽ nota et añs patet: quia idem termini secundum speciẽ rñtant eãdem rem nũero: vt sunt/hõ/homo. Unde videt q illi tñi possint sumi p extremitatibus. ¶ Ad hoc rñdetur negando 9ñam. Nã dato q in sillogismo vbi ponuntur illi termini relatiuum significaret eandẽ rem

numero dabitur alius sillogismus eiusdem forme/in quo hoc non fieret/eo quod sinonimitas extremitatum inter se non sit intrinseca.

¶ Tertia regula. Si relatiuum sit maior extremitas vel minor extremitas similiter oportet q͏ referat eundē terminū numero/ et dato q͏ aliq̄ dicāt hoc esse necessariū in sillogismis negatiuis nō tamē in affirmatiuis: melius tamē est q͏ in vtrisq͝ seruet͛ propter rationem dictam in secunda regula. Hoc patet in hoc sillogismo/homo risibile nō est/omnis homo est ipsemet/ergo ipsemet risibile non est. Nam si ly ipsemet referat diuersa ibi consequentia est nulla/vt patet descendēdo. Et similiter hic/omnis homo habens equum non equitat illum/ et homo habens leonem est homo habens equum/ ergo homo habens leonem non equitat illum. Etiā aliqui dicunt q͏ hoc non oportet obseruari in sillogismis negatiuis quando relatiuum est vna extremitas et negatio ponit͛ in illa premissa vbi est relatiuum: et exemplificant in his sillogismis/oīs homo nō est ipsemet: risibile est homo: ergo risibile non est ipsemet. Et similiter/quilibet equus hominis ipsiusmet quodlibet album non est: et quilibet equus leonis equus hominis est: ergo quilibet equus leonis ipsiusmet album non est. Et etiam si distribuatur extremitas dicēdo/quodlibet album nō est. Si vero negatio esset in minori/sillogismus esset nullus. Vt patet hic/quilibet equ⁹ hominis ipsiusmet quilibet equus est/ et quodlibȝ albū leonis quilibet equus hominis non est: ergo quodlibet album leonis ipsiusmet quilibet equus non est. Nam casu quo leo haberet vnum equum album et homo vnum equum nigrum/antecedens est verum et consequens falsum.

¶ ¶ Dicta tamē scito plures logicos dicere relatiuū reciprocum supponere sicut suū anś vbicunq͝ ponat͛: licet dicāt differentiā eē in hoc: q͏ quando ponitur relatiuum reciprocum in eadem categorica: cum suo antecedenti: si suum anś supponat distributiue/relatiuū supponit distributiue singillatim: Si vero in alia categorica supponit similiter distributiue sed nō singillatim. Unde in isto sillogismo/omnis homo est ipsemet: sortes ē homo: ergo sortes ē ipsemet. Si relatiuum illud in conclusione referat medium/arguitur a non distributo ad distributū absolute. Et propterea debem⁹ sic concludere/sortes est ipsemet homo. Nam nō pōt referre li sortes dato q͏ referendo esset bona cōnā: quia non eēt sillogistica. Et ratio est quia argueret͛ in quatuor terminis: vt supra dictum est. Et si volueris optime concludere quando anś relatiui est medium/pone semp tale medium in conclusione iuxta relatiuum: vt seruetur relatio. Et hoc potest fieri si fuerit relatiuum reciprocum explicite vel implicite vt accidit in relatiuis alietatis. ¶ Sed cōtra hoc argues/quia illa cōsequentia p͏ te est bona: et nō tenet nisi sillogistice: ergo. Maior est nota: et minor probatur: q͏ nō tenet nisi virtute medii vniti cum extremitatibus. ¶ Preterea illa consequentia non est inductio nec exemplum nec enthimema: ergo sillogismus a sufficiente diuisione. ¶ Ad hoc respondet͛ q͏ illa cōnā non tenet virtute medii quando relatiuum refert diuersa: sed sequitur ex vna premissa/aut ex vna premissarum aliquo addito. Nam ista cōnā est bona/sortes est homo: ergo sortes ē ipsemet: et tamē anś est vna p͏missa sillogismi p͏dicti: vt patet. Similiter ista cōsequētia est bona/omnis homo est ipsemet et rationale: sortes est homo: ergo sortes ē ipsemet et rationale: quamuis conclusio non sequatur ex minori: sequitur tamen ex minori addito aliquo q͏d includitur in p͏missis: ex hac videlicet propositione/sortes ē homo et rationale: Formaliter enim sequitur/sortes ē hō et rōnale/ergo sortes ē ipsemet et rationale/ et hec propositio/sortes est homo et rationale includitur in p͏missis: q͏ includatur in premissis patet/quia infert͛ ex illis. Nā formalr͛ sequit͛/q͏lībȝ hō ē ipsemet et rōnale: ergo q͏lībȝ hō ē hō et rōnale: et vltra/sortes ē hō: ergo sortes est homo et rationale.

¶ Ex predictis ergo collige q͏ tā sub anśte relatiui q͏ sub ipsemet relatiuo licet subsumere dum tamē non varietur relatio/nec alius defectus ex predictis committatur.

¶ Nunc de relatiuis alietatis dicēdum est: q͏ q̄ dicta sunt itelligēda sunt p͏cipue d͛ relatiuis identitatis/ et maxie d͛ reciprocis. ¶ Sed p͏ relatiuis alietatis est primo notandum et supponendum: q͏ est seruāda sinonimitas inter anś et relatiuum ei⁹/quia cōmunit͛ ter sic tenet͛. Volo dicere/q͏ oportet ad instandum in simili acceptione terminorum seruare sinonimitatem inter anś et relatiuū. Quā iste nō sūt eiusdē acceptiōis terminorum. Omnis homo et alius homo sunt currētia: omnis homo et alius equus sunt currentia: licet non desint qui opp͏m teneant. Et ideo si hoc non velimus tenere possumus: et si supponeretur eēt admittēdum sed tunc multe regule logicorum patientur instātias: et ad tales opȝ dicere q͏ ille cōnē itelligūt͛ eē bone/ tenēdo q͏ non sit seruanda sinonimitas p͏dicta.

¶ Sciendum vltra subsumptionem in istis relatiuis posse fieri quintupliciter. s. aut sub anśte tantū/ aut sub relatiuo tantū/aut sub anśte et relatiuo simul/ aut sub anś et alio t͛o qui nec sit antecedens nec relatiuū ipsum/aut sub relatiuo et t͛o qui nec est relatiuū nec antecedens eius.

¶ His premissis ponuntur regule: et primo ponitur generalis regula que hec est.

¶ Quandocunq͝ relatiuum in consequēte refert aliquem terminum positum in eodem consequente sinonimum cum anśti talis relatiui posito in p͏missis: cōnā erit bona exclusis defectibus. Ut bene valet/cuiuslibet leonis omnis leo est alius leo: fauellus ē leonis leo: ergo fauellus ē a leōe ali⁹ leo. Aduerte tamē q͏ non dī hoc requiri ad cōnē bonitatē: sed q͏ si hoc fiat q͏ cōnā erit bona.

Secunda/si subsumptio fit sub vno antecedente tantum/oportet relatiuum in cōnte non referre suum antecedens positum in maiori si sit distributū/ sed potest referre minorem extremitatem. Unde bn̄ valet/omnis leo et alius leo sunt alba: fauellus est leo ergo fauellus et alius leo sunt alba/si tamē ly alius referat li fauellus/non tamen valeret si referret ly leo. Nam in casu q͏ tantum sint duo leones quorum vnus vocetur fauellus: anś est verum et non cōnś. Nam ly alius includit relatiuū reciprocū distributū absolute equiualenter/eo q͏ referat antecedēs distributū extra suam categoricam. Nec curo an seq͏t͛ sillogistice p͏p͏e.

¶ Tertia/si subsumptio fiat sub plurib⁹ antecedentibus/tunc cauendum est ne illa relatiua referant sua anśtia distributa/sed possunt referre illa nō distributa. Ūn̄ nō valet/oīa. a. et oē. b. aliud. a. et aliud. b. sunt: sortes et plato sūt. a. et. b/ergo sortes et plato/aliud. a. et aliud. b. sunt. Nā si ly. a. et ly. b. conuertantur cum hoc disiūcto/hō vl͛ p͏s hōis: vt p͏tes hoīs minores h͛ terminis: et solum sint sortes et plato in suppositum.

¶ Pro secundo ponitur regula hec / quando subsumptio fit sub relatiuo tātum / tunc oportet relatiuum referre eundem terminum numero distributum / put in reciprocis dictū ē: vt ꝯña mereatur dici sillogistica. Vñ bñ vʒ in felapton / nullus leo ē ali⁹ leo e fauell⁹ ē ali⁹ leo: ergo fauellus nō ē leo. Si relatiuum referat vtrobiqꝫ ly leo quod est subiectum maioris. Nō tamē valet / omnis alius homo ꝛ plato homo ꝛ sortes sunt: plato est alius homo: ergo plato ꝛ plato homo ꝛ sortes sunt: ꝛ volo relatiuum referre ly homo non distributum quod est pars maioris extremitatis. Et aduerte substātiuum relatiui nō excludi per ly tantum / quando dicitur subsumi tantum sub relatiuo / sed excluditur añs eius.

¶ Pro tertio ponitur hec regula / quando subsumitur sub āte ꝛ relatiuo / similiter ꝯña est bona / si relatiuum referat suum añs in ꝑpositione in qua ponitur seruatis conditionibus. Vñ non valet / omnis homo ꝛ alius homo sunt. a. omnia risibilia omnis homo ꝛ alius homo sunt: ergo omnia risibilia sunt. a. Nam si ly. a. valeat tātum / sicut cōstituēria vnum: ꝛ sint tātū duo homines in mūdo communicantes in materia: ꝛ ly homo stet ꝑ hominibus totalibus ꝛ partialibus gr̄a disputationis instabit: Et ratio ē: quia. a. extremitate existente confuse / ptes medij nō distribuit stant confuse. Vñ ponit regula. ¶ Si nulla extremitas stat cōfuse: ꝛ añs relatiui stat cōplete distributiue ꝯña erit bona / qualitercunqꝫ supponat relatiuum.

¶ Pro q̄rto ponitur regula ista / si subsumptio fiat sub ātecedēte ꝛ sub alio termino qui non est añs nec relatiuum / oportet vt relatiuum in cōsequēte referat suum añs non distributum. Unde nō valet / cuiuslibet hominis omnis homo ē alius homo: sortes ē hominis homo: ergo sortes est alius homo / sed bene hec / sortes est ab homine alius homo. Si relatiuū referat in antecedēte / ꝛ in consequēte ly hominis distributum. Et similiter si in ꝯñte referat ly sortes. Nā in casu φ sint infiniti hoīes versus oriētē incipiētes ab isto loco: ꝛ primus possideret secūm ꝛ secūs tertium: ꝛ sic in infinitum: añs est verum ꝛ non ꝯñs.

¶ Pro quinto autem dicitur / φ si seruentur q̄ dicta sunt ex pte añtis ꝛ relatiui ꝛ alio termino nō cōmittatur ex pte alioꝝ terminoꝝ / cōseq̄ntia erit bona. Exempla facilia sunt assumēdo copulatū cōpositū: ex trib⁹ vel quatuor terminis.

¶ Ultimo dicendum est / qualiter subsumi debeat qñ añs determinatur a signo icōpletis. Pro quo dr̄ / φ si añs determinet ab hoc signo alteꝝ / ꝛ relatiuū ab hoc signo vterqꝫ in vtraqꝫ p̄missa ꝛ subsumat sub añte ꝛ relatiuo / cōsequētia bñ valebit: Uti bñ valet / alter leo ꝛ vterqꝫ alius leo omnia alba sunt: omnia rugibilia alter leo ꝛ vterqꝫ alius leo sunt: ergo omnia rugibilia omnia alba sunt: Nō tamē valeret si ecōtrario ponerentur illa signa. Unde nō valet (vtrum. q. a. ꝛ alterum aliud. a. omne. b. sunt: plato vterqꝫ. a. ꝛ alterum. a. est: ergo plato omne. b. est. Nam si ly. a. tantum valeat sicut hoc disiunctum medietas inferior materie platonis vel materia tota platonis: ꝛ ly. b. valeat tm̄ si cut materia platonis instabitur.

¶ Dicitur vltra / quod si antecedens relatiui determinetur a ly aliquod stante incomplete: ꝛ relatiuum a ly omne eius opposito bñ valebit. Exemplū est facile. Et consimiliter dicendum de istis signis / aliqualis / qualislibet / aliquantum / quantumlibet.

¶ Hic tamen aduerte super omnia. Primo φ si in relatiuis reciprocis siue p̄mitiue speciei siue deriuatiue: ꝛ in omnibus includentibus illa qualia sunt relatiua alietatis / si velis bene subsumere ꝛ concludere debes semꝑ repetere añs talis relatiui. Exemplum in subsumptione / omnis hō est ipsemet / ꝛ plato est omnis ipsemet homo / ergo plato omnis homo ē. Dixi in minori omnis ipsemet homo / vt sit pfecta distributio. Nam distributio sigillata non est completa: ideo non sufficit si solum ponatur in vna p̄missarum. Exēplū in cōcludēdo / omnis homo est ipsemet / sortes est hō: ergo sortes ē ipsemet hō: nō tamē debes dicere / sortes ois ipsemet hō ē / quia argueres a distributiōe sigillata ad absolutā. Si vero argués nō vult admittere te sillogizare isto modo / debes semper hēe pre oculis / φ distributio relatiui reciproci non existentis in eadem categorica cū suo antecedēte equiualet distributionī absolute / ꝛ hoc debet seruari in subsumēdo / vt sit distributio completa / nō añt in cōcludēdo / ne arguatur a distributiōe incompleta ad completā: sed opꝫ apponere aliqđ signū relatiuo in cōsequēte: vt denotetur referre suum añs non distributum.

¶ Aduerte secūdo φ multotiens in istis relatiuis presertim relatiuis alietatis nō posse instari cōseq̄ntijs / ro φ aliqua premissarum ē impossibilis / vel ambe incopossibiles.

¶ Aduerte tertio φ relatiuū nō ē in ordine ad suū antecedens necessario: ideo cōfusa relatiui equiualet dicere mī nate respectu sui añtis.

¶ De sillogismis ex exponibilibus.

In hac pte / de sillogismis ex exponibilibus cōflatis agēdū ē. Quocirca ꝑponitur q̄stio. Utrum ex ꝑpositionibus exclusiuis fieri valeāt sillogismi tenētes de forma acceptionis terminorum? Et videtur φ non:

¶ Primo / quia nō valet / tātum leo est animal / tantum rugibile est leo: ergo tantum rugibile ē animal: igitꝛ ꝛc. Quod nō valeat pꝫ / qꝛ ē cōbinatio inutilis: q̄ppe in qua arguitur ex puris particularibus.

¶ Secundo / nō valet / tātum leo nō est lapis: tantum album nō est leo: ergo tantum album non est lapis / igitur: quod non teneat patet / quia arguitur ex puris negatiuis.

¶ Tertio / nō tenet / nō tm̄ lapis ē hō: nō tātū aī est lapis: ergo nō tātum animal ē hō: ꝛ tamen null⁹ defect⁹ committitur: igitur.

¶ Quarto non valet. Non tantum albedo nō ē accidens: nō tātum substātia nō est albedo: ḡ nō tātū substantia non est accidens.

¶ Sed in cōtrarium est omnium logicorū autoritas tam iuniorum φ antiquorum.

¶ Pro huius questionis enodatione quedam permittenda sunt quorum notitia in presenti necessaria est.

¶ Primum est / quod omnes premisse exponibiles copulatiue / sic se habentes / φ earum nulle exponētes cōstituūt combinationem vtilem simpliciter sunt inutiles ad inferēdam aliquam conclusionem sillogistice. Dicit sillogistice / quia aliunde non obstabit cōsequētie nō posse instari: vel quia cōsequēs erit necessarium: vel añs impossibile: vel quia cōclusio sequitꝛ ex sola vna premissarum: ꝛc. Et per oppositum / si taliū exponibilium exponētes alique habiles sint ad inferēdam aliquam conclusionem: similiter ꝛ erunt tales

exponibiles. ¶ Idem intelligẽdum ẽ quãdo vna premissa ẽ exponibilis z altera nõ. Itaqz volo dicere/ q̃ si facta quauis combinatione exponẽtium/ si nunquam cõstituãtur ex eis premisse habiles/ tales exponibiles simplr sunt ihabiles/ nisi ex cõuertẽtibus talisexponibiliũ cõstitui valeant premisse habiles vt dicit. 5. nota bile. ¶ Combinatiões autem quatuor possunt combinari modis/ quãdo exponibiles habent duas exponẽtes: cõiũgẽdo. s. primã exponẽtẽ. cum prima minoris vel primam maioris cũ secũda minoris: vel secũdam maioris cum prima minoris: vel secũdã maioris cũ secunda minoris. Si vero exponibilis habuerit tres vt quatuor plures poterũt eẽ cõbinatiẽs: vt cõbinãti exponentes capp3/ seruato ordine predicto.

¶ Secundum/ Omnes premisse exponibiles disiũctiue. Quarum omnes exponẽtes sunt habiles ad aliquam cõclusionẽ inferẽdã/ sunt et ipe habiles ad candẽ cõclusionẽ cõcludẽdam: nõ tñ si aliq̃ exponẽtes z non omnes.

¶ Tertium est / Nulla conclusio exponibilis copulatiue sequit sillogistice ex aliquib9 p̃missis/ nisi vtraqz eius exponẽs ex eisdem premissis sequat/ alioquin enim faciliter dareẽ aũs verum z cõñs falsum ratione exponẽtis q̃ ex premissis non sequit. Virtualiter etiam arguit a parte copulatiue ad totam copulatiuam/ eo q̃ in premissis nõ cõtinet virtualr: nisi vna exponẽtiũ z in cõñte inferatur ipsa tota copulatiue.

¶ Quartum est. Omnis conclusio exponibilis disiũctiue/ cuius vna exponens infertur ex aliquibus premissis/ ipsa conclusio ex ipsismet infertur premissis quia virtualiter arguitur a pte disiunctiue ad totam disiunctiuam.

¶ Quintum est. Omnes premisse exponibiles quarum cõuertẽtes (cõuersione mutua) inferũt aliquam cõclusionem possunt eãdem cõclusionem inferre. Itidẽ z oĩs cõclusio exponibilis cui9 cõuertẽs (conuersiõe mutua) sequit ex aliquib9 p̃missis põt ex eisdẽ premissis inferri.

¶ Sextum/ Ad hoc quod aliquis defectus ipediat cõñam in istis exponibilibus/ op3 ipsum cõmitti ex parte exponẽtium/ ex quibus denotaẽ talem cõclusionem sequi. Nõ enim erit incõueniẽs si aliunde impediat. Vñ hec cõsequẽtia est bona/ tãtum homo ẽ currẽs: tãtum rõnale est homo: ergo tãtum rationale ẽ currẽs: licet arguaẽ a nõ distributo ad distributum/ ex pte de li currẽs: si cõsideretur prima exponẽs maioris z secũda exponẽs cõclusiõis. Et ratio ẽ q2 secunda exponens conclusionis nõ denotatur sequi nec sequit ex prima exponẽte maioris z secũda minoris: vt ex dicendis patebit.

¶ Septimum est. Oportet meminisse omnium eorũ q̃ in exponibilibus dicta sunt. Et qualiter ꝑpositio affirmatiua z negatiua sumaẽ in proposito/ quod dictum fuit in principio huius q̃rti. Ola notanda hec ptinẽt cõmuniter ad oẽs sillogismos ex q̃b9 vis exponibilibus constitutis.

¶ Nunc specialiter descendendo ad exclusiuas/ ponitur quedam cõclusiones: z pmo ꝑ exclusiuis excludẽtibus ab opposito toti9/ z iter has ꝑ exclusiuis pmi ordinis: Sit igiẽ conclusio prima.

¶ Ex ambabus exclusiuis sequitur conclusio exclusiua. Unde bñ valet/ tãtum homo est animal: tãtum risibile ẽ homo: ergo tãtum risibile est animal

Hec cõclusio ꝓbaẽ acceptis tribus ꝓpositionib9 vniuersalibus de terminis transpositis correspõdentib9 ꝑticularibus tribus ꝓpositionibus/ sic barbara in quarta figura: z talis cõsequẽtia ẽ eque bona sicut barbara pme figure igit. Aũs ꝓbo z dico sic/ omne animal est homo: z omnis homo ẽ risibilis: ergo omne aĩal ẽ risibile. Nichilquidum ẽ hãc cõñam esse optimam z cõstare ex tribus vniuersalibus pdictis exclusiuis correspondẽtibus: igiẽ hẽ intẽtum. Et huius probatiõis meminit beatus vincẽtius predicatoꝝ celeberrim9 nostri ordinis in tractatu suppositionum/ quem manu scriptum perlegi. Ex qua cõclusione sequiẽ distributionem prouenientem a ly tãtum esse sufficientem ad hoc q̃ nõ arguaẽ ex puris particularibus. Deduciẽ autem hoc/ quia medium primi sillogismi solum distribuitur in minori.

¶ Secunda conclusio. Ex maiori exclusiua z minori nõ exclusiua nõ sequiẽ cõclusio exclusiua. Et ratio ẽ/ quia cõmuniter in prima figura argueret ex puris particularibus. Unde nõ valet/ tãtum animal ẽ homo: leo ẽ animal: ergo tãtum leo est homo. Ex hoc sequiẽ/ q̃ si mediũ distribuatur/ valebit vt si valeret si maior esset hec/ tãtum omne aĩal ẽ hõ. Et valeret similiter si minor extremitas z medium distribuerenẽ in minori/ vt si minor esset hec/ omnis leo omne animal est. Et intelligiẽ hoc exclusis defectibus. Unde nõ valet/ tãtum omnis homo ẽ risibilis: z omnis leo est homo vel ens: ergo tantum leo ẽ risibile vel ens: tum q2 ex parte de ly ens arguitur a non distributo ad distributum/ tum quia medium cum sibi addicto potest de aliquo verificari in premissa vbi nulla ponitur negatio de quo non potest vbi negatio ponitur virtualr/ idest in maiori.

¶ Tertia cõclusio. Ex minori exclusiua primi ordinis z maiori nõ exclusiua nõ sequitur exclusiua primi ordinis: nisi caueatur ne arguatur a non distributo ad distributum z aliis defectis: bene tamẽ potest sequi vna nõ exclusiua. Exemplum primi/ non sequiẽ/ omnis homo est animal: tãtum rationale ẽ homo: ergo tãtum rationale ẽ animal. Exemplum secundi bñ valet/ omnis hõ omne aĩ est/ tãtum rationale est homo: ergo tãtum rationale est aĩ. Exemplum tertii reperiẽ in eisdem premissis inferẽdo istam/ rationale est animal. ¶ Ex hac inferẽ/ q̃ existẽte maioris extremitate distributiue/ aut collectiue/ aut discrete/ conclusio poterit esse exclusiua primi ordinis. Exẽmpla sunt facilia:

¶ Quarta conclusio. Ex maiori vniuersali z minori exclusiua cuius subiectum distribuitur/ aut tenetur discrete/ aut collectiue/ sequiẽ cõclusio. 4. ordinis Ut bñ valet/ oĩs leo ẽ substãtia: tantum omne rugibile est leo: ergo non tantum omne rugibile non est substantia.

¶ Quinta conclusio. Ex maiori vniuersali z minori exclusiua indefinita nõ sequiẽ cõclusio q̃rti ordinis. Ut nõ sequiẽ/ omne nigrum ẽ videns/ tãtum leo ẽ niger: ergo nõ tãtum leo nõ ẽ vidẽs. Nam casu q̃ sit vnus homo albus z vidẽs/ z sint duo leones/ vn9 niger z vidẽs alius albus z cecus z nil aliõ/ antecedẽs verum z nõ cõñs: Et ratio est/ quia ex parte minoris extremitatis arguitur a nõ distributo ad distributum. ¶ Et intelliguntur cõclusiões he quando ambe premisse sunt affirmatiue. Nam ex maiori vniuersali negatiua z minori exclusiua non sequitur exclusiua primi

ordinis/immo nec secūdi/sed bñ tertij. Unde non valet/nullus homo est albus/tantum omne risibile est homo/ergo tantum risibile est album/nec sic/ergo tātum nullum risibile ē album: sed bñ hec/nō tātum omne ribile est album.

¶ Pro exclusiuis in quibus fit exclusio ab opposito partis/siue hoc sit in copulatis/vel disiunctis ponūt due cōclusiones: quarum prima est.

¶ Consequentia communiter in talibus est nulla/nisi omnes termini saltem vni⁹ premisse distribuāt a signis specialibus. s. ab alijs q̄ a ly tm̄/ɿ q̄ medium sit vtrobiq̄ totale extremum: Unde bñ valet/tātū cuiuslibet angeli quilibet leo est oē animal: ɿ tantum cuiuslibet hominis omne rugibile ē angeli leo: ergo tātum cuiuslibet hominis omne rugibile omne aīal ē. Nō autem valet/tātum cuiuslibet angeli leo ē animal tātum rugibile ē angeli leo: ergo tātum rugibile ē animal. Nam posito casu quo nullum ens possideat leones preter angelos possidentes omnes leones mundi: ɿ tamen sint multa animalia/aīs ē verum ɿ cōseqns falsum. ¶ Idem dicito quādo omnes termini determināṫ a signo collectiuo/aut stāt discrete. s. ꝯ̄ñam eē bonam: Et intelligitur cōclusio hec siue vna tātum p̄missa fuerit exclusiua/siue ambe. Dixi communiter ꝯ̄ñam esse nullam/quādo cōditiones prefate nō seruāṫ/quia istis seruatis plurimum acceditur ad sillogisticam dispositionem a qua recederet si oppositum interueniat. Nō tamē negādum ē quin aliter possit bona ꝯ̄ña reperiri. Nam hec est bona ꝯ̄ña/cuiuslibet angeli leo omne album est: ɿ tātum hominis rugibile est angeli quilibet leo: ergo tātum hominis rugibile angeli omne album ē: ɿ tamē in maiori nō omnes termini distribuūtur. ¶ Quādo autem valeat ɿ quādo nō per exponētes dignosces aspiciēdo cap. ꝯbinationem vt in principio dictum est.

¶ Secunda conclusio est. Ex maiori vniuersali negatiua ɿ minori exclusiua/nō sequitur conclusio exclusiua. Ut nō valet/nullus hō ɿ asinus portāt nauim: ɿ tātum homo ɿ asinus sunt homo ɿ asin⁹: ergo tātum homo ɿ asinus nō portāt nauim. Nam si sint vnus hō ɿ vn⁹ asin⁹ ɿ vn⁹ equ⁹ simul nauim portātes aña est verum ɿ ꝯ̄ñs falsum.

¶ Pro exclusiuis mixtis. s. quando vna exclusiua excludit ɿ opposito partis/ɿ alia ab opposito totius ponuntur due conclusiones.

¶ Prima. Quādo in maiori fit exclusio ab opposito toti⁹ ɿ i. b. ab opposito ptis/pōt indifferēter inferri ꝯclusio q̄ sic vel sic fiat exclusio: si tñ medium vtrobiq̄ fuerit totale extremū ɿ fuerit distributū in maiori ad min⁹. Un̄ bñ valet/tātū cuiuslibet angeli ois leo ē aīal: tātum materia ɿ forma sunt angeli leo/ḡ tm̄ materia ɿ forma sunt animal.

¶ Secunda conclusio. Si in maiori fiat exclusio ab opposito ptis ɿ in minori ab opposito toti⁹/valebit: dūmō tamē tota maior distribuatur/aut singulariꝫ ē aut cōfundaṫ collectiue. Un̄ q̄n valet/tātum angeli equus omne animal ē: ɿ tātum currēs ɿ fauellus sunt angeli equus: ḡ tātum currēs ɿ fauellus omne animal ē: si ly tātum in ꝯ̄ñte excludat ab opposito totius: Nam si solum exclusio fiat ab opposito ptis/aña ē vey ɿ ꝯ̄ñs falsū: i casu q̄ solū faucll⁹ possessus ab āgelo sit in mundo ɿ currat. Ueritas añtis nota est: falsitas ꝯ̄ñtis patet/quia secūda exponēs ē falsa. s. nullū nō currēs ɿ fauellus omne animal ē. Et q̄ hec sit falsa patet p veritatem sue contradictorie. s. nō currēs ɿ fauellus omne animal est. Et q̄ ista sit vera patet/quia bene valet/anima fauelli ɿ fauellus omne animal est: ɿ aīa fauelli ē nō currēs: ergo nō currās ɿ fauell⁹ omne animal est.

¶ Pro exclusiuis secundi ordinis/quarum materia tangitur in secundo argumēto ponūṫ ꝯclusiones. Quarum prima est.

¶ Ex duabus exclusiuis secūdi ordinis/nō pōt sequi vna exclusiua secūdi ordinis: sed bñ vna nō exclusiua affirmatiua vel vna negatiua de vno extremo infinitato. Nō enim valet/tātum deus nō ē creatura/ɿ tātum creatura nō ē deus: ergo tātum creatura nō ē creatura: valeret tamē si cōcluderet: ergo creatura ē creatura: vel sic/creatura nō ē nō creatura. Et ꝯ̄sequaṫ prima cōclusio patet: quia bñ valet/omne non deus ē creatura/ɿ omne nō creatura ē deus: ḡ creatura ē creatura. Secūda cōclusio etiam pōt sequi: quia ab affirmatiua ad negatiuam: ɿc. ē bona ꝯ̄ña. Et hoc ē intelligitur i prima figura: sed in secūda sequiṫ vna non exclusiua negatiua de vno extremo infinitato. Ut bñ valet/tātum chimera nō ē ens: ɿ tātum impossibile nō est ens: ergo impꝫ nō ē nō chimera: non autem sequeretur/impꝫ ē chimera: ɿ loquor non absoluendo ly ē a tempore.

¶ Secunda conclusio. Ex maiori exclusiua secūdi ordinis i qua distribuitur medium: ɿ ex minori vniuersali nō exclusiua sequiṫ vna exclusiua eiusdem ordinis ɿ etiam tertij. Ut bene sequiṫ/tātum omnis leo non ē aīal: ɿ oē rugibile ē leo: ergo tātum omne rugibile non ē animal: ɿ ēt: ergo nō tātum omne rugibile est animal.

¶ Tertia. Ex maiori exclusiua secundi ordinis ɿ minori exclusiua primi ordinis sequiṫ cōclusio secūdi ordinis. Si tamē minor extremitas tota distribuaṫ/vt bñ vꝫ/tātū nō hō ē aīal: ɿ tm̄ oē risibile ē hō/ḡ tantum omne risibile non est animal.

¶ Pro exclusiuis in quib⁹ fit exclusio ab opposito partis ponuntur etiam conclusiones.

¶ Prima est. Ex maiori exclusiua ɿ minori vniuersali sequiṫ vna exclusiua tertij ordinis ɿ nō secūdi. Et hoc si medium distribuaṫ in maiori: vt bñ valet/tātum omnis leo ɿ omnis asinus nō sunt. a. ɿ ois asin⁹ ɿ omnis leo sunt leo ɿ asinus: ergo nō tātū ois asin⁹ ɿ omnis leo sunt. a. nō tamē valeret si cōcluderetur/ergo tātū omnis asin⁹ ɿ omnis leo nō sunt. a. Nā aña dabiṫ verum ɿ ꝯ̄ñs falsum: in casu q̄ sint tantum tria animalia in mūdo. s. vnus leo ɿ vn⁹ asinus/ɿ vn⁹ homo/ɿ homo ɿ asinus portēt lapidem: insup ipse asinus per se portet alium lapidem: sed leo nec cum homine nec equo portet lapidem: ɿ ly. a. valeat tm̄ sicut hoc disiūctum/portās vel portātia lapidē: ɿ volo t'os i finitos ponēdos i exponentib⁹ accipi solū p illis tribus aīalibus simul vel sigillatim.

¶ Secunda. Ex maiori exclusiua secundi ordinis ɿ. b. primi non sequiṫ exclusiua nisi. 3. ordinis. Exemplum pōt haberi in sillogismo īmediate dicto: ɿ in eodem casu addito ly tātum in minori ꝓpōne.

¶ Pro mixtis pono etiam cōclusiones. Et erit prima.

¶ Ex maiori excludente ab opposito totius ɿ minore ab opposito partis sequitur exclusiua secūdi ordinis solum excludēte ab opposito totius ɿ exclusi-

na tertij ordinis quouis mō excludēs: dūm mediū distribuat̄ l. a. Unde nō valet/tm̄ oēs hoīes nō sunt. b. ⁊ tm̄ omnis binarius hominum ⁊ ōīs hō sunt hoīes/ ꝗ tm̄ omnis binarius hominū ⁊ oīa homo non sunt. b. añs est verum ⁊ ↄñs falsum: in casu ꝙ sint duo homines cū vno equo ⁊ ꝙ ternarius istorum animalium ⁊ ꝗlibet binarius portet vnam nauim excepto binario duorū hominū: ⁊ similiter ꝙ quodlibet animal per se portet vnam nauim: ⁊ volo ꝙ li. b. equiualeat huic disiuncto portās vel portāna nauim/ ⁊ quod negatio infinitās ponēda ī exponētib' infinitet pluralr ⁊ singulariter.

Secunda conclusio. Ex maiori excludente ab opposito ptis: ⁊ minori ab opposito totius nō sequit̄ ↄclō scdi ordinis quouis modo excludar. Unde nō valet/ tm̄ ols sol ⁊ ois luna nō sunt. a. ⁊ tātū oīs luna ⁊ omnis sol sunt sol ⁊ luna: ergo tātū ois luna ⁊ oīs sol nō sunt. a. Nam añs est verum ⁊ ↄñs falsum: in casu ꝙ sit cū hīs duobus planetis venus/ ⁊ ꝙ sol nō ꝓducat nec per se nec cum alio planeta aliquem effectum/ sed luna producat per se vnum effectum/ ⁊ cum venere alium/ ⁊ ꝙ ly. a. valeat tātū sicut hoc disiunctū produ cēs vel ꝓducētia effectum: ⁊ negatio infinitās dz singulariter infinitare.

Tertia conclusio. Ex maiori exclusiua secundi ordinis cuius medium distribuitur signo quolitercunqȝ excludēte ⁊ minori exclusiua primi ordinis: ⁊ signo quouismodo excludente/ pōt sequi ↄclusio exclusiua tertij ordinis: vt bñ valet/ tātum omnis leo ⁊ omnis equ' currūt: ⁊ tātū oīa alba sūt leo ⁊ equ'/ ꝗ nō tantum omnia alba currunt.

Pro exclusiuis tertij ⁊ quarti ordinis qua rum materie tāgitur in residuis duob' argumētis ponitur conclusio vnica communis.

Ex nullis duabus exclusiuis tertij ordinis: nec ex duab' quarti ordinis pōt sequi ↄclusio sillogistice. Hāc ↄclusionem ꝓbāt argumēta ī principio q̄stionis posita. Rō vero hui' ē/ q2 tales ꝓpōnes sunt negatiue: vt in p̄senti: ac ꝑ in de sillogismus talis ꝓcedit ex ambabus negatiuis. Quando autem vna sola p̄missa fuerit exclusiua tertij ordinis pōt sequi vna alia exclusiua eiusdem ordinis/ que sit contradictoria alterius premisse/ alias nō. Nolo autem ponere conclusiones ne repetātur supra dicta. Idem dicēdum ē qn do vna sola p̄missa est exclusiua quarti ordinis/ q2 talis p̄missa pōt īferre vnā ↄclōnē exponibilē eiusdem vel alterius ordinis/ vel vnā nō exponibilem arguēdo ex opposito ↄñtis ⁊ c' poterit ↄstitui vn' bonus sillogismus in scdo ordine. Insup nota distributiōes ceptas in exponibilib' tertij ⁊ quarti ordinis eē insufficiētes ad sillogizādū. Uolo dicere/ ꝙ si medium non distribuatur/ nisi in p̄missa exclusiua aliquorū istorū ordinū/ ꝙ tūc ↄñs nō erit sillogistica: eo ꝙ mediū nullibi sufficiēter distribuat̄. Cui' rō est: q2 tales ꝓpōnes exponūtur disiunctiue: ⁊ nō ē p̄se ꝙ ꝗlibet exponēs cū altera premissa ↄstituat combinationē vtilē: vt vnusquisque poterit per se experiri: ⁊ tamen hoc requirit (vt in principio dictū ē) Dixi ↄñam nō eē sillogisticā: q2 si detur aliqua ↄñ a: cui nō repiat̄ instātia/ hoc erit nō ex vi vnionis extremitatū cū medio/ sed aliunde.

Ad argumenta vero respondeo ⁊ quidē ad primū negatur maior: ⁊ ad probationem negat̄ antecedēs. Falsum enim est ibi argui ex puris particularibus cum medium distribuatur in minori. Sed ꝫ ergo iste erit bonus sillogismus/ omnis homo est animal: tātum risibile est hō/ ꝗ tātū risibile ē animal/ ↄñs est falsum: ergo solutio nulla. Si forsan ↄñam negaueris eo ꝙ arguit̄ a nō distributo ad distributū. Cōtra ergo inferēdo hāc ↄclusionē/ nō tātū rōnale nō ē aial/ erit ↄñā bona/ ↄñs ē falsum: ergo solutio nulla: ↄsequētia tenet/ q2 tollet̄ defectus p̄dictus. Cōseq̄ntia vero falsitas probatur/ quia nō valet in simili: omnis leo ē substātia: tātum creatura ē leo: ergo nō tātū creatura nō ē substātia. Quod nō valeat ꝓbo: q2 añs ē verū ⁊ ↄñs falsum. De añtis veritate notum est. Falsitas aūt ↄñtis patet. Nam hec est falsa/ omnis creatura ē substātia/ q̄ ē prima exponens: ⁊ ista: aliquid non creatura non est substātia/ que est secunda. Si forsan concesso quod remoueatur predictus defectus neges consequentiam/ eo ꝙ ex parte minoris extremitatis committitur idem defectus: scilicet a nō distributo ad distributum.

Cōtra bene valet/ tātum homo est aīl: tātum risibile ē homo: ergo non tātū risibile est aīl: ⁊ tamē ex parte minoris extremitatis arguit̄ eodē mō. Itē p̄me p̄misse inferūt optime hāc. s. nō tātū oē risibile nō ē aīl: ⁊ tamē ex parte de ly animal arguit̄ a nō distributo ad distributum ergo.

Pro huius replice solutione elucidāde sunt due difficultates. Prima ē/ an ī istis exponibilibus sit semp inconueniēs argumētari a nō distributo ad distributū. Scda: an semp ex vna vel duabus premissis de ly tātum affirmatoliceat inferre vnā exclusiuā de quarto ordine.

Pro prima difficultate sciendū/ ꝙ arguere a nō distributo ad distributum in exponibilib' stat dupliciter. Potest enim terminus distributus poni ī ↄclusione exponsibili copulatiue: ⁊ in exponibili disiūctiue. Si primum cōtingat/ ē inconueniēs aliquam distributionem esse in ↄñte in qua nulla exponēte illius: si nullo modo fuit in añte. Cuius ratio est quia ↄñs exigit ad sui veritatem veritatem omnium exponētium. Si vero scdm accidat/ est distinguendum: quia vl terminus distributus in cōseq̄te est in exponente illa q̄ inferēda erat si aliqua debebat inferri: vl alia q̄ nec infert̄ existēter nec appar ēter/ aut ī vtroqȝ. Si primum sillogismus erit null'. Si scdm nō erit defectus: cui' rō pōt pcipi in hac bona ↄñ a/ sortes ē aīl/ ꝗ sortes est aīl vel sortes oē aīl ē. Nam distributio de ly aīl in secūda parte nō impedit bonitatem ↄñe: eo ꝙ rōne p̄me ptis verificatur ↄñ a. Ex his infero hanc ↄñam eē nullam/ omnis homo ē animal: tantum risibile ē hō/ ꝗ tātum risibile est aīal: quia conclusio exponit̄ copulatiue: ⁊ in secūda exponēti distribuit̄ ly aīal. Infero scdo etiam ↄñam esse nullam cōcludēdo sic: ergo nō tātū risibile nō ē aīal: quia nulla exponens illius infertur ex p̄missis. Non prima/ quia ex parte de ly risibile/ arguit̄ a nō distributo ad distributum. Nō secūda/ q2 ex pte de ly animal cōmittit̄ idem defect'. Quo fit/ vt si aliqua tollatur distributio/ illa ↄñ a erit bona. Quod si cōcipi pōt/ capta ista maiori/ omnis homo est animal ⁊ prima exponente minoris/ que est ista/ risibile est homo: sequitur ista/ risibile est animal/ ⁊ q2 ista īfert hāc/ non tantum omne risibile est animal/ ideo inferendo eam/ ↄñ a ē valida: ⁊ per appositionem de ly omne/ remouetur distributio de ly risibile. Similiter eadē maior cum hac/ nullum non risibile ē homo: pōt inferre istam/ aliquid non risibile animal non est/ ac per ↄñs hanc nō tantum risibile oē aīl ē/ assignando ei pro secunda exponente cōclusionē p̄dictā. Si vero tertium

acciderit. s. q2 tūs in vtraq3 distribuat etiam non valebit. Et sic patet qualiter est inconueniens arguere a non distributo ad distributum: et qualiter non. Et intelligo hoc quando arguitur a non distributo ad distributum eodem modo scilicet vel a nō distributo ad distributum formaliter / vel a non distributo virtualiter ad distributum virtualiter. Non enim semper est inconueniens arguere a non distributo formaliter ad distributum virtualiter / vel econtra. Et voco distributum virtualiter (vt alij dicunt) distributionem causatam a signo exponibili / formalem vero causatam a ly omnis / vel ab alio signo distribuente similimō. Exemplum primi habet in hac / tātum homo est animal / rōne predicati. Scd̄i habet in eadē apponēdo p̄dicato li omne. Et si queras quando hoc licitū est et quando non: Respondetur / esse licitum quādo exclusiua hēt vniuersalem de terminis transpositis taliter q̄ exclusiua inferenda habeat pro prima exponēte conuertentē vniuersalis totius añtis. Hoc explanatur sic / bñe valet / tantum animal ē homo: ergo tātū. a. al' omnis homo est. Nam prima exponēs ɔ̄ntis ē hec / a. animal ois homo est / et ista ē conuertens huius vniuersalis / ois homo ē animal. Et hec vniuersalis ē conuertēs seu vniuersalis de terminis transpositis huius / tantum animal ē homo. Dicitur secūdo / licitum esse arguere a distributione formali ad virtualem: quando totale predicatum vel eius quelibet pars distribuitur in añte: et quando in prima exponēte ɔ̄ntis subiectum et quelibz pars stat determinate: vt bene valet / tantū a. omnis homo ē: ergo tantum. b. animal est homo: tenendo primam exponentem aūtis esse istam / animal omnis homo est: et q2 in ɔ̄nte prius sit descendēdum sub ly aial. Immo sic iste equiualent / tantū animal omnis hōē / et animal omnis homo ē. Et hoc mō nō erit incōueniēs arguere in sillogismis:

Pro secunda difficultate dicitur / q̄ quādo premisse que possunt inferre vnam exclusiuam de primo ordine: aut vnam vniuersalem affirmatiuam / possūt inferre vnam de quarto ordine. Prima pz: q2 secūda exponens primi ordinis infert secūdā quarti ordinis per legem subalternarū. Et scd̄a expon ēs q̄rti ordinis infert totam exponibilem: eo q2 a parte disiunccīe ad totā valet ɔ̄ña: et talis exponibilis exponit disiunctiue: ergo de primo ad vltimum / premisse inferentes vnam de primo ordine possunt inferre vnā de quarto. Quo fit vt nō omnis de quarto ordine possit inferri: sed solum illa q̄ sequit ex primo ordine. Vn̄ he p̄misse / tantū substantia necessario ē. b. et tantū substantia p̄r ē substantia / optime inferūt hanc de primo ordine / tm̄ substātia necessario ē. b. vt ly. b. equipolleat huic disiūcto / substātia vel ill' vel: nō tñ inferūt hanc d̄ quarto / nō tātū substātia necessario nō ē. b. Et ē rō: q2 illa de primo nō infert alterā de quarto: eo q̄ ex parte prime exponentis arguitur a non distributo ad distributum: et ex parte scd̄e exponētis a ly p̄r nō ad ly nō possibiliter: vt patet p̄ exponētes añtis et ɔ̄ñtis in quibus videbis defectum p̄dictum. Hic tamen aduertito conclusiones prefatas omnes precipue esse intelligendas in prima figura: que tamē ad alias possunt extēdi / ɔ̄siderata reductiōe hat' ad primā. Dī vltra / q̄ oēs p̄misse inferētes vnā p̄ticularē / p̄ñt inferre vnā de quarto ordine: in cuius prima exponēte subiectū non distribuat: vel in cui' scd̄a p̄dicatū nō distribuat. Hec patent ex dictis: quia quicquid seqt̄ ad ɔ̄ñs a bone ɔ̄ñe / sequitur ad antecedens.

Ad scd̄m cōcesso ɔ̄ñam esse nullam negatur añs p̄bationis / nō enim in p̄posito p̄misse ille sūt negatiue: vt ex dictis pz. Reliqua vero argumenta ex dictis manent soluta.

Hic tamen aduertito in istis exclusiuis et in alijs exponibilib' sequētibus / me vocare ɔ̄ñas aliquas sillogisticas q2 eas alij sic nominant: que tamen non sunt proprie vel imediate tales sed imperfecte / vel secundum quid vel mediate: prout in terminis infinitis dictum est.

Sed vt dicta melius intelligi valeant / arguitur cōtra p̄fatas conclusiones sic: non sequit / tātū. b. necessario est homo: et tātū equ' necessario ē. b. g̃ tātū equ' necessario ē hō: et tñ ambe p̄misse sunt exclusiue: et ē sillogismus i barbara: igit. Et q2 nō valeat pz / sito q̄ li. b. valeat tātū sicut hoc disiūctum / equus vel albū. Et loquor scd̄m realiū opinionē: secūdum quam hec ē cōcedēda / albū necessario ē hō / cuius subiecti sensus est / quod possibiliter ē albū / necessario est hō: in cuius de inesse ly est debet absolui a tempore.

Ad argumētum rn̄detur negādo minorem: nō. n. est in barbara: eo q2 medium pōt p̄ plurib' verificari vbi nō distribuit. s. i maiori: q̄ vbi distribuit / scilicet i minori: in qua stat pro illo quod necessario est. b. rōne appellationis: et in maiori p2o illo quod possibiliter est b. quod clucescet cōuertendo illas tres p̄positiones et constituēdo vnum sillogismū i quarta figura: quod qualiter fiat in p̄batione prime cōclusionis hr̄. Eodē defectu laborat hic sillogismus. s. tātū leo p̄r ē currēs tātū rugibile necessario ē leo: ergo tātū rugibile p̄r ē currēs. Et si cōcluderet cū ly necessario eēt defectus illationis ex parte maioris extremitatis: nam argueret ab amplo ad non amplum ratione appellatiōis variate. Si vero ly necessario poneretur in maiori dicendo sic / tantum leo necessario est currēs / tātū rugibile p̄r est leo: ergo tantum rugibile possibiliter est currēs: arguereturur a minus amplo ad magis negatiue virtualiter: et a particularitate ad vniuersalitatem etiam negatiue. Hoc patet: nam in secūda exponēte añtis / negat ly necessario: ac p̄inde equiualet ly p̄r nō: et i ɔ̄nte negatur ly p̄r in scd̄a / et equiualet ly nō p̄r / vel impossibiliter / quod idem est.

Secundo nō valet / omnis leo alterū animal et alterum al'ē: et tantum omne rugibile ē leo: ergo tātū rugibile alterum aial et alterū animal ē: et sic est in barbara / igitur.

Ad argumētū negat. h. argt. n. a nō distributo ad distributū ex p̄te particularitatis inclusē in ly alterum. Sed ɔ̄ bñe vl3 / vterq3 leo alterū rugibile ē: et tñ albū ē leo: g̃ tātū albū alterū rugibile ē: et tñ cōmittit idē d̄fect' / g̃ solu. nulla. Ad hāc replicā distinguit illū defectū cōmitti vl' formal'r / et sic cōcedit: vl' virtual'r / et sic negat. Dr̄. n. hāc p̄pōnē / vterq3 leo alterū rugibile ē / inferre hāc / a. leo vtrūq3 rugibile ē / sumpto. li. vtrūq3 i scd̄a cōplete. i. nō vt opponit ad li alterū / sed tm̄ q2 valeat sicut q̄libet plurium / d̄ quo dictū ē supra in ɔ̄clōe de signis in complete distribuētibus: et ɔ̄ña dicta supra tenet de forma acceptionis t'ior̄. Et ex hoc infert q̄ in hac ɔ̄ña. s. tantum alter leo alterū aialē: et sanctus alter leo est: ergo tātū sanct' tātū alterū animal ē / nō arguitur ex puris particularibus virtualiter: quia illa maior infert istam / vterq3 leo alter in al'ē: sumpto ly vterq3 cōplete in scd̄a. Immo etiam istam / ois leo alterum al'est. Unde nō obstat medium formal'r non

distribui cōplete/co ꝙ itur cōtra generale fundamen-
tum intrinsecum.

¶ Tertio non valet/alicuius angeli leo est
currēs/tantum brunell' cuiuslibet angeli leo est:ergo
brunellus est currēs: ⁊ tamē null' defectus committi
tur:igit̄ ꝙ nō sequat̄ patet: quia casu quod quilibet an
gelus copulatiue possideat vnum leonem quiescentē
q̄ vocetur brunell' ita vt omnium sit communis. Et
insup q̄libet angelus possideat vnū aliū leonē currētē
ꝓpriū:ans verum ⁊ ꝯns falsum.
¶ Pro huius argumēti solutione eincidāda est vna
difficultas peculiaris in hac materia ⁊ est. An distri-
butio ꝓueniēs a ly tātū/quādo oēs partes extremi ab
eo non distribuuntur: nec ab alio signo: sed vna a
ly tantum: ⁊ alia vel alie ab alijs signis sit sufficiēs ad
hoc ꝙ non arguatur ex puris particularibus?
¶ Pro hoc meminisse oportet prime vniuersalis cō
clusionis in principio q̄stiōis posite. Nam scd̄m eam
eliduntē ad exponētes: ⁊ respiciēdū/an alique earum
sint bene disposite: quod si fiat in prefato sillogismo/in
uenietur ꝙ non: vt facile est videre exponendo mino-
rem/⁊ conferendo illius quamlibet exponentem cum
maiori: arguitur enim ex puris ꝑticularibus. ¶ Sed
contra ergo dicendo sic in maiori/cuiuslibꝫ angeli leo
est currens/esset bona ꝯña/consequens est falsum: er
go. Et cōsequētia tenet: quia si sumatur ista maior/est
secunda exponente ista/scilicet/nullum non brunell'
cuiuslibet angeli leo est/sunt habiles/eo quod ps me
dij non distributa in maiori distribuit̄ in minori. Cōse
quentis falsitas patet in eodem casu. ¶ Ad argumē-
tum respondet̄ concludi posse ex illis premissis/hanc
cōclusionem/omne non brunellus currens non est/⁊
nullo modo primam. Si autem velis combinare ma-
iorem: ⁊ conuertentem minoris/dicitur premissas eē
inhabiles/eo quod medium in maiore sumatur non
vnice/in minori vero vnice/conuertit̄ enim minor in
istam/omne quod est cuiuslibet angeli leo est brunell'.
¶ Sed contra bene valet/omne coloratū est leo: ⁊ tan
tum equ' omne coloratum est: ergo equus ē leo: sum-
pto ly coloratum incomplete: ⁊ tamen committit̄ idē
defectus/ergo solutio nulla. ¶ Ad hoc argumētum
quidam negant maiorem/dicunt siquidem consequē-
tiam non valere: sicut nec p̄cedens valuit: dant q̄ an
tecedens verum ⁊ consequens falsum/in casu ꝙ sint
tantum vnus leo ⁊ vnus equ' qui sint eiusdē coloris
Sed in isto casu non potest dari ans verum ⁊ conse-
quēs falsum: nisi in secūda exponēte minoris ꝓdicatū
stet distributiue incōplete sicut i maiori/ita tñ vt secū
da exponēs sit hec/omne non equus de qualibet spē
coloris aliquod coloratū nō est: q̄ tñ falsum ē: cum in
secunda exponente p̄dicati debeat stare contradi-
ctorio modo respectu p̄dicati prime exponētis. Un-
de secunda exponens erit hec/omne non equus de ali
qua specie coloris nullum coloratum est/q̄ manifeste ē
falsa in casu dicto. ¶ Est tamen alius doctor cōcedēs
maiorem ⁊ negans minorem. Pro quo dicit esse no-
tandum quod prima exponens minoris scilicet/equ'
omne coloratum est/non potest esse vera nisi vnico ex
istente supposito determinatiōis predicati scilicet spe
cie colorati/in q̄ casu id ē erit dicere in subiecto maio
ris de qualibet specie coloris aliquod coloratum ē leo
vbi est acceptio non vnica/⁊ dicere aliquid quod
est de qualibet specie coloris coloratum est leo/vbi est
vnica: ac proinde conuertens maioris q̄ est hec/omne
quod est de qualibet specie coloris coloratum ē equ'/
cum maiore inferunt in disamis prefatam conclusio-
nem. Hec solutio nō pōt stare/nam in casu ꝙ sint duo
leones quorum vnus sit albus ⁊ alius niger: ⁊ sit vn'
equus in duobus locis: in vno albus ⁊ in alio niger: ⁊
non sint alij colores in mundo/dabitur clarissime an-
tecedens verum ⁊ consequens falsum: tamen in sillo-
gismo dicto/q̄ in illo qui potest ex conuertente mino
ris cum maiori/fieri in disamis. Patet etiam hinc il-
lam minorem posse esse veram etiam existentibus plu
ribus coloris speciebus: cuius oppositum dicebat p̄-
fatus doctor. Nec valet fugere dicendo casum esse im-
possibilem: tum quia impossibiliores casus passim po
nuntur in hac materia: tum quia si li coloratum impo
nat̄ ad significandū tm̄ sicut hoc. s. d q̄libet specie coloris
aliquid coloris habens: siue sufficiens denominare
totum siue non/dabitur añs verum ⁊ ꝯñs falsum: leo-
nibus existentibus vt dictum est: ⁊ equo existente par
tim albo ⁊ partim nigro. Dicendum ergo sicut ad pre
cedentem sillogismum. s. ꝙ nullo modo sequitur illa
cōclusio: rōne defectus assignati/q̄r vl' illa ꝯclō deno-
tatur inferri ex maiori ⁊ ex prima exponēte minoris: ⁊
tūc arguit̄ ex ꝑticularib': vel ex. a. ⁊ cōuertente mino-
ris ⁊ tūc variat̄ acceptio: vel ex. a. ⁊ secūda exponente
minoris: ⁊ tūc non infertur illa/sed ista/ergo omne nō
equus leo non est.
¶ Sed cōtra hoc replicat̄/bñ valet/tantum cuiuslibꝫ
angeli leo est a: ⁊ tantū fauellus cuiuslibet angeli leo
ē: ergo tātū fauellus ē a: ⁊ tñ mediū tenet̄ diuersimo-
de quoad acceptionē: igit̄. Forsan dices subiectū i ma
iori virtualr̄ stare vnice: cū fiat exclusio a toto subiecto
q̄d in secūda exponēte infinitat̄ vnica infinitatiōe: ac ꝓin
de sumit̄ vnice saltē equiualēter in exponibili: eo ꝙ re
quirat veritatē illi' exponētis vbi sumit̄ vnice. ¶ Sed
cōtra/nō valet/tātū cuiuslibꝫ hois leo cuiuslibꝫ ange
li leo ē: tātū fauell' cuiuslibꝫ hois leo ē: ergo tātū fauel
lus cuiuslibꝫ angeli leo ē: ⁊ tñ nō pōt assignari ali' de-
fectus: nisi q̄r subiectū maioris sumit̄ nō vnice: ⁊ non
est potior rō d isto q̄ d illo: igit̄: ꝙ aūt nō valeat pꝫ: in
casu ꝙ sint duo hoīes possidētes copl'atiue fauellū/ita
ꝙ a nullo alio hoīe nec āgelo possideat̄. Insup pono ꝙ
illi duo homines habeāt singulos leones nō commu-
nes inter se: sed quilibet illorum communicet suū leo-
nem gabrieli: qui solus sit angelus in mundo tūc/añs
est verum ⁊ ꝯñs falsum: vt notum ē. ¶ Ad hanc repli
cam cōcesso ꝯñam esse nullam/negat̄ non eē discrimē
inter hanc ⁊ aliam/in hac enim subiectum sumitur nō
vnice ⁊ nō in prima. Et si petas quando cognoscere
valebis subiectum exclusiue sumi vnice vl' nō vnice/
respondetur per hanc regulam.

¶ Omnis exclusiua in qua fit exclusio a to-
to non potēs habere vlem de t'mis trāpositis hēt subie
ctum sumptum vnice/nisi forsan in predicato vel in a
liqua eius parte ponatur aliqua confusa quia tūc non
stabit vnice: licet nō possit habere vniuersalem dictā/
⁊ quando dico vnice: intelligo formaliter vl' equaliter
⁊ equiualētia est quia vna acceptio infert aliam de for
ma acceptiōis t'ᵒi: ⁊ ideo subiectū hui' tm̄ cuiuslibꝫ
angeli leo. b. hoīa q̄libꝫ leo ē equiualēter stat vnice. Et
idem dico de subiecto sillogismi penultimi. Ista. n. ē
bona ꝯña/tm̄ cuiuslibꝫ āgeli leo ē a: ergo tm̄ aliq̄d q̄d
cuiuslibꝫ āgeli leo ē/ē a: ⁊ añs fuit minor sillogismi di
cti. Nō aūt poteris ꝓportionabilr̄ arguere ex maiore
isti' vltimi sillogismi ad aliā i q̄ subiectū sumat̄ vnice.
¶ Et si q̄ras q̄ nō cognosces exclusiuā hēre vlēz. s. nō d
Respōdeo ꝙ hoc potest haberi ex dictis i exponibili-

bus. ¶ Sed pmunc prio dr/ φ nulla ꝓpositio exclusi-
nai cu⁹ prima exponētesubiectū vł ps subiecti stat cō
fuse pōt hēe vlēm/ sīn eius pdicato vna ps distribui-
tur talia non/ vł sī distributū nō tamen complete/nul
la in p talis pōt habere vlēm. ¶ Dr scdo φ nulla ꝓpo
in qua fit exclusio a ptenisī fuerit distīctū pōt habere
vlēm. Dr nisī fuerit distīctū: qz bñ sequit: tm leo vł an
gelus est al.ergo oē al' ē leo vel angelus. Et ō his di-
ctum ē in paruis. ¶ Sed dices contra/ qz in paruis
dictū ē φ hec non posse habere vlēm/ tātū deus cōtingen
ter ē creās/ qd falsum ē sī hec vera sint/ cum hic nō ex
cipiat. Et insuper esse falsum cōprobatur: eo quod ha-
beatistam/ omne qd contingenter est creās pōt ē deus.
¶ Ad hoc dicitur/ me ibi locutum esse de conuersione
exclusiue ꝓprie dicta: z sic verū est pfatam ꝓpōnē nō
posse cōuerti: eo φ extrema non sunt solum trāsmuta-
ta sed insuper aliquid addatur. Et de hoc dictum fuit
in primo.

¶ Sed contra hec etiam ad huc arguo/ he-
ne vale./ cuiuslibet angeli alter leo cuiuslibz hominis
al' ē: z tm fuell⁹ cuiuslibet āgeli alter leo ē: ergo fauel
lus ē ho minis al': z tñ mediū in maiori tenet nō vnice
vt ex dictis patet: z in.b. vnice: igit. Et sī dicas non eē
inconueniens/ eo quod non concluditur exclusiua. Cō
tra sī o cretur sic/ fauellus/ cuiuslibet hominis al' ē: non
valet: ergo non est ratio hec.

¶ Ad argumentū dr/ φ nam primam eē bonā: z nō se
cūdā. Et ideo. n. premisse z similes pñt inferre vnā i q ps
predicati nō distribuit. Et sī queras quo modo cogno
scē hoc. Rñdetur/ φ qñ ly alter determinat p̄ mediū po
situm in recto (aliis partibus complete distributis) sī
cē inferre vnam in qua nulla pars predicati distribui-
tur. Et ratio est in aperto. Nam tunc vel predicatum
habet vnum suppositum tantum/ z tunc maior erit
falsa. Si habuerit vero plura/ cōclusio erit vera: qz nō
ponitur distributio.

¶ Aduertes etiam sī aliqñ vnica equipolleat nō vni
ce/ qz tūc nō impedit oñe bonitas: vnde ista consequē
tia est bona/ tātum homo z a. leo quilibet homo z leo
sunt: z tantum omnis alba homo z leo sunt: ergo tan-
tum omnia alba quilibet homo z leo sunt: eo φ minor
equipolleat vni in qua copulatum sumitur nō vnice:
sicut sumitur in maiori. Et sī q̄ras qñ equiualeat vni-
ca non vnice? Dicitur quod quando licet dscendere z
ascendere indifferenter sub toto z sub qualibet parte:
vel quando infert vnam in qua quelibet distribuitur
a signis specialib⁹/ nō effectib⁹ partis extremi. Vñ bñ
valet/ tātū oīa alba sunt hō z leo: ergo oīs hō z oīs leo
omnia alba sunt

¶ Difficultas etiam est. An iste argumētan
di modus valeat in secunda figura? Ad quam respon
detur per has conclusiones.

¶ Prima conclusio. Omnes premisse expo
nibiles quarum medium est terminus complexus/ sī
ipsius medium vna pars distribuatur in prima expo-
nente vnius premisse: z aliam primis exponente alte-
rius/ sunt habiles ad inferendam vnam nō exclusiuā
affirmatiuā: dū tñ ambe extremitates mumne cōfun-
tur: nec vtriusqz aliqua pars.

¶ Secunda conclusio. Omnes premisse ha
bentes medium distributum vt dictum est: etiam sī ex
tremitates vel earum partes stent/ confuse possunt in
ferre vnam negatiuam de subiecto vel predicato infi-
finitato. Et sī queras quare non sequitur tunc vna af
firmatiua cū ex negatiua possimus inferre vnam affir-
matiuam? Respondetur rationem esse/ quia negatiua
non infert affirmatiuam ēt adhibita constantia quan
do terminus infinitatus stat confuse. Non enim va-
let/ a. homo non est animal: z homo est: ergo ho-
mo est non animal. Et quia quando extremitates stāt
confuse vel earum partes/ consequentia predicta non
tenet: sō lz possit inferri vna negatiua/ non tamen vna
affirmatiua. Hoc patet sic exem plariter. Nam he pre-
misse/ tantum cuiuslibet hominis leo cuiuslibet ange
li animal est: z tantum cuiuslibet hominis equus cu-
iuslibet angeli animal est/ inferunt hanc/ cuiuslibz ho
minis equus non est hominis leo. Et φsta inferatur
ex premissis patet: quia infertur ex prima exponente
minoris z secunda maioris: que tamen nō valent in-
ferre hanc affirmatiuam/ cuiuslibet hominis equ⁹ cu
iuslibet hominis leo est: etiam posita hac constantia/
cuiuslibet hominis equus est/ que includitur in pmis
sis: eo φ terminus infinitatus stat confuse: vt dictum
est. In tertia autem figura talis modus arguendi in-
ualidus erit: eo φ semper ex parte exponētiū ąlter cū
qz cōbinētur arguetur ex puris particularib⁹: vt vnus
quisqz experiri potest.

¶ Quarto arguitur. Non valet/ tantū aīa
z omnis materia vnunqz ens z omnis homo sunt/ tā
tum materia z omnis anima anima z ois materia sūt:
ergo tantum materia z omnis anima vtrunqz ens z
omnis homo sunt: z tamen nullus defectus committi
tur: igit. Quod nō valeat pz. Nam in casu φ sint tātū
due anime z vna materia cui vna anima est coniuncta
z alia ab ea separata/ añs ē verū z nō cōseqñs: vt pz ex
ponendo pmissas z conclusionem.

¶ Pro huius argumēti z aliorum similium enoda-
tione/ oportet declarare qualiter habeat verum regu
la sillogizandi in copulatis complexis acceptis. Pro
quo ponit regula gñalis ꝓ oi figura q ex dictis habe
ri poterat.

¶ Omnes premisse exclusiue quarum pri-
me exponentes habentes copulatum pro medio dispo
sito secundum tenorem regule suprapostie/ sunt habi-
les ad inferendam conclusionem regule suprapositē ē
cōditionibus specialibus: etiam seruatis fundamen-
tis generalibus/ seu conditionibus supra positis/
vt bñ valet/ tantum ois leo z ois z equus oē animal ē
z tātū vtrunqz currēs ois leo z equus est: ergo tātum
vtrunqz currens oē animal est.

¶ Secūda conclusio. In prima figura tene
bit sillogism⁹: medio existēte copulato: dūmō. a. totale
pdicatū: aut qlibet ei⁹ ps distribuat complete in vna z
eadē exponēte: siue illa sit prima siue scda: z ēt dūmo
do minor extremitas nō cōfundat. Vñ nō valet/ tantū
omnis hō z hō vterqz hō sunt: z tantū omnis hō tota-
lis/ hō z omnis homo est: ergo tātū hō totalis vterqz
hō est. Nā añs est verum z oñs falsum: in casu φ sol⁹
sortes sit hō z li homo stet ꝓ partialibus hominibus
nisī quando determinatur a ly totalis. Et ratio est/ qz
semper ē aliq particularitas stās confuse in aliqua ex
ponēte: tam in prima quam in secunda/ ratione ō ly vł.
Si vero predicatū determinetur a ly alter/ bene pos-
set sequi vna nō exclusiua: vbi ēt remoueat ly alter sī:
vt bñ valet/ tñ ois leo z leo alterum al' sunt: z tñ oia
alba sunt leo z leo: ergo omnia alba sunt animal. Et
hoc etiam habet verum in tertia figura: sed nō in secū
da. Similiter oñ a erit bona/ quando pdicatū maioris
est complexum: sī quelibet pars determinet a ly alter

vel vna pars distribuatur completē/altera a ly alter ꝛ nō aliter. Unde non valet/tantum omne.a. ꝛ.a. vtrūq3.a. ꝛ alterum.b. sunt: ꝛ tātum omnis homo oē a. ꝛ.a. ē: ergo homo.a. ꝛ.b. ē. Nam in casu ꝙ sit tātū sortes ꝛ vna anima separata a materia/ꝛ posito ꝙ ly.a. tātum valeat sicut li pars integralis/ꝛ ly.b. sicut ly forma/aīs est verum ꝛ non ɔñs.

¶ Tertia conclusio. Si pars medii in maiori non distributa supponat mixtim/etiam ɔña erit bona: qualitercunq3 supponat maior extremitas/dūmodo minor extremitas nō cōfundatur: Unde bene vꝫ/tātum omnis homo ꝛ.e. homo omne album ꝛ omne nigrum sunt ꝛ tātum omnia animalia homo ꝛ quilibet homo sunt: ergo tātū omnia animalia omne album ꝛ nigrū sunt. Et ratio est/quia illa maior equiualet vni ī qua totale predicatum distribuitur: infert.n. hāc/tātum omnis homo ꝛ.e. homo omnia ꝙ quodlibet albū ꝛ nigrum sunt/sunt.

¶ Circa copulatum in prima figura quando sit exclusio ex parte vltra ea que dicta sunt/ponitur conclusio hec.

¶ Quando fit exclusio ab opposito partis distribute/ɔña est bona. Et similiter si nulla extremitas nec eius pars supponeret in maiore confuse tātum valet ɔña: nō autem si oppositum accidat. Unde minime vꝫ/tātū.a. homo ꝛ quilibet homo sunt hō ꝛ omnia risibilia omnis homo ꝛ homo sunt/ergo oīs risibilia sunt homo.

¶ Pro secunda figura alie conclusiones ponuntur. Quarum pⁱma est.

¶ Quando fit exclusio a toto: ꝛ sumatur pro medio copulatum ꝛ altera extremitas vel eius ps stat confuse/sit extremitas quam volueris vel eiꝰ ps/ɔña erit nulla. Non enim valet/tātū.a. leo/leo ꝛ oīs leo ē: ꝛ tātum omnia rugibilia leo ꝛ oīs leo sunt/ergo tantum omnia rugibilia leo sunt.

¶ Secunda pro consequentia vbi fit exclusio a parte ē. Si exclusio fiat ab opposito partis distribute: ꝛ ibidem ponatur extremitas vel eius pars stās determinate/ɔña erit bona. Unde bene valet/tantum omnis leo et.b. equus omnia alba sunt: ꝛ tantum omnia currentia omnia alba sunt: ergo omnia currentia omnia alba sunt.

¶ Pro tertia figura ponitur prima conclusio. ¶ Quādo in tertia figura fit exclusio a toto valet omnibus modis/quibus valere dictum est in prima figura/scilicet quando nec predicatum nec pars eius aliqua stat confuse tantū/infallibiliter: ꝛ valebit quando predicatum vel omnes eius partes stant distributiue/aut collectiue/aut determinate exēpla ex p̄dictis haberi possunt.

¶ Secunda conclusio ponitur pro copulatis in quibus fit exclusio a parte: ꝛ etiam dicit ɔñam esse bonam si fit exclusio ab opposito prime partis in vtraq3: vel in ea in qua pars prima distribuitur. Exēplum est facile. Ratio huius cōclusionis est/quia cōfusa secūde partis/in talibus equiualet determinate: vñ si dicatur/tātum omnis homo ꝛ homo sunt homo: vel sic/tantum omnis homo ꝛ.b. homo sunt homo (ly tātum excludente ab opposito prime partis) non refert quoad veritatem vel falsitatem. Et ob hoc partes copulati indistribute non stabunt cōfuse sed determinate saltem virtualiter. Unde quādo hoc nō fuerit/ɔña nulla erit. Et in hac figura aspiciēde sunt prime exponētes: quia ex illis habetur dispositio/vel indispositio exponibilium quando fit exclusio a parte. His habitis colligitur solutio ꝑ argumento. Liquidū ē enim capi copulatum pro medio/cuius partes indistribute/stāt confuse tātum in exponibili vel in aliqua exponentiū: ꝛ maioris extremitatis vna ps stat ɔfuse rōne particularitatis incluse in li vtrunq3.

¶ Quinto arguitur. Non sequitur/tātum angelꝰ amatus a deo nō fuit deꝰ: ꝛ tātū creatura spūalis nō fuit deꝰ: ergo creatura spiritualis nō fuit nō angelꝰ amatus a deo/ꝛ tñ in casu ꝙ deus nūc amet angelo ꝛ ꝛ antea nunꝙ amauerit/instatur.

¶ Ad argumētum breuiter dicitur in eo argui ex pte illius aggregati.s. angelꝰ amatus a deo: ab amplo ad nō amplū: ꝛ ex parte totius tñ infinitati ab inferiori ad superius negatiue virtualr. Et patet hoc ī ly animal ꝛ ly homo. Nam liquidum est/non animal eē inferius ad ly non homo. Et proportionabiliter pro pluribus stat ly homo/in ista/homo fuit vel erit albꝰ: quam in ista/homo erit albus/tamen si vtriq3 subiecto addatur negatio infinitans: ꝑ pluribus stabit aggregatum in scđa ꝙ in prima/infinitāte negatione scđm contradictionis exigentiam.

¶ Sexto non sequitur/tantum omnis angelus nō est deus/ꝛ omnis angelus est ens: ergo tantum ens non est deus: tamen nullus defectus committitur igit. Et quod nō sequatur patet/quia vnico existente angelo cum deo/aīs est verum ꝛ nō ɔñs. Forte dices cōsequētiam esse nullam/eo ꝙ minor extremitas ē terminus communis non distributus/quo stante/siue talis minor premissa sit exclusiua siue non/non sequitur exclusiua. ¶ Sed cōtra/bñ valet cōcludendo sic/ergo non tantum ens est deus. Et volo ꝙ ly non/impediat distributionem de ly ens ita vt stet determinate/tamen committitur idem defectus/igitur solutio nulla.

¶ Ad argumentum bene respōsum est vsq3 ad hanc replicam. Ad quam dicit verum esse consequentiam esse bonam quando talis extremitas cōcludit stans determinate/dum tamē non exponat immediata: vel si exponit/debet addi relatiuū identitatis/alioquin cōsequētia nō esset necessaria. Sed contra in prefata consequentia arguit a confusa ad determinatam ex pte minoris extremitatis: ergo consequentia est nulla. Negat ɔña. Nam hoc minime incōuenit (medio stante distributiue vtrobiq3) nec ē respectu eiusdē distributionis: de quo dictum est supra.

¶ Septimo non valet/tantum cuiuslibet hois oīs leo currit: ꝛ tñ cuiuslibet hois oē alꝛ ē hois leo/ergo tñ cuiuslibꝫ hois oē alꝛ currit (ly tñ excludēte a pte) ꝛ tñ arguit in barbara: igit. Quod non valeat ꝑbo. Nam posito ꝙ solus fortes sit possidens vnicū leonē currētem: ꝛ sit vnꝰ angelꝰ possidēs equū currētem/aīs est verum ꝛ ɔñs falsum.

¶ Ad argumētū dicit/argui a nō distributo ad distributū. Nā in prima exponēte.a. nō distribuitur ly currēs sed bene in secunda exponēte conclusionis. ¶ Sed cōtra/quia etiam distribuit in secunda exponēte maioris. ¶ Rñdeo hoc nihil iuuare in proposito/eo ꝙ illa secunda exponens maioris nihil valeat ad cōclusionem illam inferendam. Uñ ex hoc ꝛ ex supradictis patet/si non velit aliquis decidere in defectibus assignādis/oportet semꝑ respicere exponentes antecedētis ꝛ ɔñtis ꝛ defectꝰ quos repererit explicitos in eis/

debet assignare exponibilibus tanquam ibidem implicitos.

Nunc ponuntur pauca argumenta in quibus ponitur multiplex tantum.

¶ Primo / non tenet / tantum leo vel tantum equus currit: tantum rugibile est leo: ergo tantum rugibile vel equus currit / et tamen nullus defectus interuenit / igitur. quod non sequatur patet. Nam in casu quo omnis leo et omnis equus curreret: antecedens est verum et non consequens.

¶ Ad argumentum negatur minor / arguitur enim a non distributo ad distributum ex parte maioris extremitatis. Nam in secunda exponente maioris predicatum non distribuitur et in secunda consequentis distribuitur: vt patet exponenti illas. Et si dicas contra / quia distribuitur in prima exponente. Respondetur hoc nihil referre in proposito / eo quod secunda exponens conclusionis non denotatur inferri ex prima maioris: sed ex secunda in qua non distribuitur. Valeret autem consequentia si maior esset ista tantum leo vel tantum equus omne currens est: vel diceretur sic in consequente / tantum rugibile vel tantum equus currit. Et hec solutio sortitur verum / tenendo illas propositiones probandas esse immediate per expositionem et non per reductionem ad disiunctiuas. Nam tunc non esset aliqua difficultas preter eam que reperitur quando est vnum simplex tantum.

¶ Secundo non sequitur / omnis anima eterna et tantum omnis equus sunt animalia: et omnis equus tantum omnis equus est: ergo tantum omnis anima eterna et omnis equus sunt animalia: et nullus committitur defectus in eo: igitur. Et quod non valeat / patet / quia in casu quo tantum sint sortes et vnus equus comunicantes in materia / instabitur.

¶ Ad argumentum respondetur negando minorem: nam ly tantum tenens se in antecedente est medio in maiore / debet se tenere ex parte minoris extremitatis in conclusione: vnde sic est concludendum: ergo omnis anima eterna et tantum omnis equus sunt animalia. Et si queras quod inconueniens erit si ponatur vt antea? Dicitur inconueniens esse / quia arguitur a termino finito ad ipsum met infinitum / vt patet per exponentes. Ob hoc enim non valet / homo est sortes: ergo tantum homo est sortes. Et propterea similiter consequentia non valeret: si in sillogismo precedenti concluderetur sic / ergo tantum equus et tantum rugibile currit: argueretur enim a termino non infinitato ad ipsum infinitatum ratione dicta. Et insuper a ly tantum affirmato ad ipsum met negatum: eo quod propositiones posteriori ordine partes situantur. Debent enim ordinari sic / tantum rugibile vel tantum equus currit. ¶ Sed contradicendo sic / tantum leo vel tantum equus currit / et tantum ens est equus: ergo tantum leo vel tantum ens currit: nullus committitur defectus / et consequentia est nulla: igitur. ¶ Ad hoc negatur prima pars antecedentis / arguitur enim a non distributo ad distributum / ratione dicta. Et aduerte expositiones debere exerceri secundum ordinem quem signa habent: nam plurimum refert inchoare expositionem a ly tantum in secundo loco prius quam a ly tantum primo posito: immo si inchoetur prius expositio a secunda parte: ly tantum in primo loco constituet exclusiuam secundi ordinis: vt patet in secunda exponente prime partis / que erit hec / tantum leo vel nullum non equus currit. Aduerte insuper distributionem prouenientem a duplici ly tantum non esse sufficientem ad hoc quod non arguatur ex puris particularibus: Hec enim premisse sunt inhabiles / tantum ens est angelus / et tantum anima et anima est ens: ergo / dabitur antecedens verum et consequens falsum: in casu quod nulla anima sit coniuncta materie / sed sit aliqua anima separata. Siue concludatur cum signis exclusiuis siue sine illis. Et sumo ly ens vt sit et tantum singulariter: ita vt binarius entium non dicatur ens sedecim.

¶ Hic potest queri pro clausura exclusiuarum. An hec consequentia sit sillogistica / omnis leo et homo currunt / omnia alba leo et omnis homo sunt / ergo non tantum alba currentia non sunt? Et videtur quod non / quia error extrinsecus est in premissis: eo quod copulatum habet partes indistributas stantes confuse tantum. ¶ Sed in contrarium pugnat quod est impossibile reperire instantiam. Si forsan dicas consequentiam esse bonam sed non sillogisticam. ¶ Contra est bona: et non exemplum / nec inductio / nec enthimema: ergo sillogismus.

¶ Ad argumentum respondetur tripliciter. Primo dicitur / consequentiam esse sillogisticam secundum quid: et non simpliciter / et premissas esse dispositas secundum quid et non simpliciter. Et ratio est quia premisse vniuntur cum medio affirmatiue: et in consequente affirmatiue et negatiue virtualiter et sub disiunctione. Et idem potest dici si aliqua consequentia reperiatur tenens de forma acceptionis terminorum habens aliquem defectum intrinsecum.

¶ Secundo dicitur / consequentiam teneri enthimematice (hoc termino enthimematice sumpto large) scilicet pro omni consequentia que non est sillogismus / inductio / vel exemplum.

¶ Tertio dicitur / consequentiam illam reduci ad sillogismum hypotheticum / sicut et hoc / animal est equus: et homo est animal: ergo homo est equus: vel homo equus non est: in qua illa disiunctiua infertur ex duabus particularibus: nam consequentia est bona non virtute medii vniti cum extremitatibus nec possibile est stante veritate antecedentis falsificare consequens. Tenetur tamen consequentiam non esse sillogisticam cathegoricam / quia hec est veritas. Et sic satis de exclusiuis.

¶ De sillogismis in exceptiuis.

Consequenter ad exceptiuas descendendo ponitur questio. An in exceptiuis valeat fieri sillogismus tenens de forma acceptionis terminorum? Et videtur quod non. Nam non valet / omne animal preter equum currit / omne album est animal: ergo omne album preter equum currit: et tamen est in barbara: igitur.

¶ Secundo sequitur / omne nigrum preter equum non est animal / aliquod animal omne nigrum est: ergo aliquod animal preter equum non est animal / tamen arguitur in ferio: igitur. Quod non valeat patet: in casu quo solus vnus equus sit niger: et sint cetera animalia in mundo. Falsitas consequentis est nota: sed veritas antecedentis patet quoad primam exponentem / que est ista / omne nigrum non equus non est animal: que vera est / eo quod subiectum non supponat. Veritas aliarum exponentium et minoris expresse liquida est.

¶ Tertio non sequitur / omne animal non preter equum est album: et omnis leo omne animal non equus est: ergo omnis leo non est albus / et tamen arguitur in celarent igitur: et quod non valeat probo in casu quo sint tantum duo animalia alba. scilicet vnus leo et vnus equus: antecedens est verum et consequens falsum.

¶ Quarto non valet / omnis leo est animal / non omne nigrum preter sortem non est leo: ergo omne non nigrum preter sortem non est animal: et tamen arguitur in darii / cum minor sit affirmatiua in hac materia et particularis: igitur. quod non valeat probo. Nam in casu quo sint tria entia in mundo. scilicet vnus lapis et vnus leo et sortes: et lapis et sortes

sint nigri et leo albus/ antecedens est verum et conse quens falsum.

¶ Sed contra/ bene valet/ omnis substantia preter hominem currit: omne animal est substantia: ergo omne animal preter hominem currit: et tamen maior est propositio exceptiua: igitur.

¶ Pro huius questionis enodatione probabilis notabilibus communibus questionis supradicte. Sciendum specialiter nunc est/ quod in hac materia communiter non obseruantur due proprietates de quibus dictum est in paruis. Nam ista hic reputatur propria/ omnis homo preter equum currit: cum nec equus contineatur sub ly homo quoad significationem nec quoad suppositionem Item et hec admittitur tanquam propria/ animal preter hominem currit/ in qua nullum ponitur signum vniuersale. Et hec duo si presupponantur possunt admitti licet secundum grammaticam sint incongrue: quemadmodum admittitur descensus ad eundem hominem sub ly homo secundo in hac/ omnis homo et homo currunt in qua secundum communem concipiendi modum/ ly homo in prima parte et in secunda non debet verificari pro eodem. Sic enim esset nugatoria locutio. Unde quando dicitur in esaya/ fecit fossas et fossas/ sensus est/ fecit fossas et alias fossas. Sed quicquid verbi sit/ quod loquendi est vt plures: de hoc non est habenda cura.

¶ Sciendum vltra subsumptionem posse fieri in propositionibus exceptiuis quatuor modis secundum quatuor terminos in illis repertos qui sunt/ Ille a quo fit exceptio/ ille qui excipitur/ et ille respectu cuius fit exceptio scilicet predicatum/ Nam respectu illius fit exceptio/ et totum aggregatum: scilicet ex termino a quo fit exceptio/ et ex termino qui excipitur. Et potest hoc reperiri in vnoquoque ordine exceptiuarum. Sint ergo pro primo ordine conclusiones.

¶ Prima. Sub termino a quo fit exceptio videlicet subsumptio dum tamen medium vtrobique stet pro eisdem: aut distribuatur vbi stat pro pluribus/ valet inquam subsumptio/ sed non semper ad inferendam conclusionem eiusdem ordinis. Si enim medium distribuatur vbi stat pro pluribus sequitur exceptiua primi ordinis. Recte enim tenet/ omne animal preter hominem currit: omne album omne animal est: ergo omne album preter hominem currit. Si vero non distribuatur vtrobique sed stet pro eisdem/ sequitur vna de quarto ordine: vel vna non exceptiua. Unde bene valet/ omnis equus preter fauellum currit/ omne nigrum est equus non fauellus/ ergo omne nigrum currit: Hoc patet/ quia prima exponens maioris et prima minoris inferunt illam conclusionem / vt exponenti patet. Similiter sequitur: ergo non omne nigrum preter fauellum non currit: Hoc patet/ nam ex premissis illis sequitur prima exponens conclusionis/ et exponitur disiunctiue: igitur et tota infertur. Et potest videri pro regula haberi quod omnes premisse valentes inferre vnam de primo ordine possunt inferre vnam de quarto. Si autem neutrum istorum interueniat/ consequentia non sillogistica reputabitur. Unde non valet/ omne animal preter rationale est irrationale: et omnis homo est animal: ergo omnis homo preter rationale est irrationale.

¶ Secunda conclusio. Subsumptio sub parte extracapta est valida/ dum tamen inferatur conclusio particularis de primo ordine aut vna de quarto. Unde bene valet/ omne animal preter hominem currit: omne album non est homo: ergo animal preter album currit: vel sic non omne animal preter album non currit. Potest etiam sequi vna in qua pars a qua fit exceptio predicetur de minori extremitate. Unde ex predictis premissis potest sequi ista/ album est animal: sed sic concludendo non fit simpliciter sillogistica consequentia. ¶ Et aduerte diligenter si aliquando minor extremitas fuerit terminus non distributus/ ne distribuatur in conclusione. Unde si in minore predicte consequentie dixisses/ album est homo/ non dicturus eras in conclusione/ animal preter album currit: alioquin argueres a non distributo ad distributum. Posses vero dicere / animal preter. b. album currit: vel ly. b. impediret distributionem illius termini.

¶ Tertia conclusio. Subsumptio facta sub predicato est valida: dum tamen alicubi complete distribuatur. Non. n. distributio proueniens a ly preter est sufficiens vt non arguatur ex puris particularibus: Unde non valet/ currens est petrus: et omnis homo preter sortem currit: ergo omnis homo preter sortem est petrus/ valeret tamen si maior esset hec/ omne currens est petrus. Cauendum similiter est hic/ ne arguatur a non distributo ad distributum: quod contingere potest si loco de ly petrus/ poneretur ly animal.

¶ Quarta conclusio. Quando subsumitur sub toto aggregato consequentia est valida: si recte subsumatur/ et potest sequi conclusio vniuersalis/ aut particularis secundum exigentiam minoris extremitatis. Ut bene valet/ omne animal preter equum currit: omne album animal preter equum est: ergo omne album currit: et etiam sequeretur dicendo in minori/ omne album est animal non equus si alia teneatur incongrua / et si ista ponitur/ aduerte est sinonimitatem intrinsecam inter medium scilicet. b. et in maiori. Non autem potest esse conclusio exceptiua quia signum efficitur pars medij.

¶ Quinta conclusio. Quando ambe premisse sunt exceptiue/ potest sequi vna conclusio quarti ordinis: vt bene valet: omnis homo preter ioannem est currens: et omne currens preter album est homo preter ioannem: ergo non omne currens preter album non est currens. Non autem sequeretur hec/ omne currens preter album est currens. Nam in casu quod tantum sint sortes et ioannes et brunellus: et brunellus sit omne album et ipse sortes currat/ ioannes autem non/ antecedens est verum et non consequens. Hic autem aduerte/ quod ambabus premissis existentibus exceptiuis: non potest fieri subsumptio sub parte extra capta tantum/ nec sub termino a quo fit exceptio tantum/ sed sub toto aggregato vt factum est. Unde iste premisse. scilicet omne ens preter finitum est deus: et omne bonum preter increatum est finitum/ non sunt habiles ad inferendum conclusionem aliquam quod ponatur ly preter bis sicut fuit positum in ante.

¶ Sexta conclusio. Ex maiori vniuersali negatiua non exponibili et minori exceptiua: potest sequi vna conclusio negatiua in qua loco de ly preter ponatur negatio infinitans. Et etiam vna exceptiua tertij ordinis: vt bene valet/ nullus leo est currens: omne rugibile preter album est leo: ergo omne rugibile non album non est currens. Quod autem sequatur vna tertij ordinis patet/ quia ista infertur ex predicta conclusione. scilicet omne rugibile non preter album est currens/ quod est tertij ordinis/ quod de primo ad vltimum ex premissis premis infertur. Quod autem non sequatur vna secundi ordinis patet/ quia non tenet/ nullum risibile est album: omne animal preter brutum est risibile: ergo omne animal preter brutum est album. Nam in casu quod nullum animal sit album/ antecedens est verum et consequens falsum.

Pro exceptiuis autem secundi ordinis sit prima conclusio.

¶ Si subsumptio fiat sub toto aggregato 9ña est valida nullo interueniēte defectu. Ut bene sequitur omne animal preter leonē non est album: ⁊ oē nigrum est animal nō leo/seu p̄ter leonem (nam p eodem vtrunq; recipio in pposito) ergo nullum nigrū est album. Si si in non esset particularis sequeretur cōclusio eiusdem quantitatis.

¶ Secunda conclusio. Subsumēdo sub termino a quo fit exceptio 9ña erit valida: ⁊ potest inferri vna exceptiua eiusdem ordinis si medium ⁊ minor extremitas distribuantur: aut si medio distributo minor extremitas discrete steterit/ vel collectiue. Ut bñe valet/ omne animal p̄ter hominem nō currit: ⁊ omnis substātia omne animal est: ergo omnis substātia p̄ter hominem nō currit. Si autem minor extremitas steterit particulariter nō sequitur cōclusio exceptiua eiusdem ordinis/ sed tertij: aut vna non exceptiua. Ūñ nō valet/ omne nigrum preter leonē nō currit: ⁊ animal omne nigrum est: ergo animal p̄ter leonem non currit. Nam posito quod sit vnus leo currēs qui sit omne nigrum: ⁊ sint cetera animalia currētia añs est verum ⁊ 9ñs falsum. Ueritas añtis patet quoad minorem ⁊ duas vltimas exponētes maioris: sed quoad primam p3/ quia ē negatiua de subiecto nō supponēte. Cōsequētis vero falsitas liquet/ descēdendo sub ly animal ad omnia animalia preter leonem pro quibus supponit/ sequeref autem hec/ nō ois substātia p̄ter leonē currit: aut hec/ substantia non currit.

¶ Tertia conclusio. Si subsumptio fiat sub parte extracapta/ 9ña est bona inferēdo vnam exceptiuam eiusdem ordinis: dum tamē medium ⁊ minor extremitas distribuatur in. b. Exēplū ē ractie. Si vo hoc nō seruef nō oportet 9ñam valere. Unde nō valet/ oē animal p̄ter leonem nō ē rugibile: ⁊ fauellus ē leo: ergo omne animal p̄ter fauellum non est rugibile. Nam casu q; sint plures leões in mūdo/ quorum vnus sit fauellus/ datur instātia. Ualeret autem si mediū vtrobiq; distribueref/ et minore extremitate stāte discrete aut collectiue/ nullo errore commisso.

¶ Quarta cōclusio. Sub termino respectu cuius fit exceptio (aut quod idē est) sub predicato exceptiue valet subsumptio/ si nullus accidat defectus vt sequif/ ois substātia p̄ter leonem nō est animal/ ⁊ om̄e risibile est animal: ergo omne risibile nō omnis substātia p̄ter leonem est. Non autem pōt sequi exceptiua eiusdem ordinis: nisi mediū vtrobiq; distribuatur. Unde si in minori diceref/ omne risibile omne animal est: bene sequeretur hec/ omnis substātia preter leonem nō est risibile. Ratio est: quia si medium nō distribuaf af ee puris particularibus rōne ppositionū: ex q̄bus cōclusio hec vltima iferri denotaf: illc añt sunt vltima exponens maioris ⁊ propositio minor.

Pro exceptiuis tertij ⁊ quarti ordinis ponitur conclusio communis.

¶ Ex nullis duab⁹ exceptiuis tertij/ aut q̄rti ordinis pōt sequi 9clusio sillogistice/ eo q; tales sint ppositiones negatiue in pposito. Exemplū primi non valet/ nō omne animal p̄ter hominem est ens: ⁊ nō oē animal preter hominem est substantia: ergo substantia nō ē ens. Exemplum secūdi/ nō omne animal p̄ter brutum nō est rōnale: ⁊ non omne animal preter brutum non est rationale/ ergo rationale non est rōnale.

¶ Pro exceptiuis tertij ordinis/ sit prima conclusio specialis.

¶ Sub toto aggregato nō valet subsumptio: Ut nō valet/ oē albū nō p̄ter leōe3 currit: ⁊ oīs homo oē album p̄ter leonē est/ ergo nullus homo currit. Nam casu q; sit solus sortes ⁊ sit albus ⁊ currat/ añs ē verum ⁊ 9ñs falsum. Hoc patet: quia nō quelibz exponens maioris infert cum minore cōclusionē/ quod oportet: vt supra dictum est.

¶ Secunda conclusio. Sub dictione a qua fit exceptio vl3 subsūptio: ⁊ sub ipso respectu cui⁹ fit exceptio nullo defectu cōmisso. Exēplū primi: bñ sequif/ oē animal nō p̄ter leonem currit: ⁊ oē rugibile oē aial est: ergo omne rugibile nō preter leonem currit. Secundi/ oē nigrū nō p̄ter hoiē est al': ⁊ oē al' omne currēs est: ergo oē nigrum non p̄ter hoiem est currēs: arguitur in quarta figura.

¶ Tertia conclusio. Sub dictione extracapta nō vl3 subsumptio: nisi mediū ⁊ maior extremitas distribuāf vl stēt discrete. Ūn nō sequif/ oē aial nō p̄ter equum currit: fauellus ē equ⁹: ergo oē animal preter fauellum currit. Nam casu quo omnis equus curat/ fauello quiescēte ⁊ cetera animalia similiter quiescāt: añs ē verum ⁊ nō 9ñs. Si vero. d. cēt hec/ fauellus omnis equus est: 9ña esset bona.

¶ Pro exceptiuis quarti ordinis/ sit vnica conclusio specialis.

¶ Ex vna non exceptiua affirmatiua ⁊ alia exceptiua huius ordinis pōt sequi vna eiusdem ordinis nullo cōcurrēte defectu. Ut bn valet/ omnis leo oē currens ē: ⁊ non oē albū p̄ter bibēs nō est leo: ergo nō omne albū p̄ter bibens non est currens. Si vero diceretur in maiori/ omnis leo ē currēs/ daretē antecedēs verum ⁊ 9ñs falsum: in casu q; tātū sint cetera animalia alba s. vnus leo ⁊ vnus equus currētes p riuulum ⁊ bibētes: ⁊ vnus ceruus nec bibens nec currēs. Et ratio est/ quia arguitur a non distributo ad distributū ex parte maioris extremitatis: nō autē reteri q; in prima exponēte 9ñtis ly currēs nō distribuaf ⁊ coq; distribuitur in tertia/ que denotaf inferri ex maiori ⁊ ex vltima exponēte minoris. ¶ Solutiones argumentorum patent ex dictis.

Contra istas autem conditiones arguitur primo sic. Non valet/ omne album p̄ter irrationale. b. medietas animalis vel homo ⁊ omnis medietas materie est: ⁊ omne irrationale aliq̄d irrationale est: ergo omne album preter irrationale. a. medietas animalis vel homo ⁊ omnis medietas materie est: ⁊ nullus defectus interuenit: igitur. Quod autem nō valeat patet: casu q; solū sit plato cū multis irrōnabilibus ⁊ nō sit nisi vnica materia/ in qua cō municent ista oīa animalia ⁊ oīa sint alba/ dabitur añs verum ⁊ cōsequens falsum.

¶ Ad argumētum dicif 9ñam nō valere/ eo q; arguif a cōfusa ad determinatam ex p̄te vltimarum exponētium quod hic est inconueniens/ eo quod confusa habeat suam vim.

¶ Secundo sic arguitur. Non valet/ omne ens p̄ter creaturam est deus: ⁊ omnis leo est creatura ergo oē ens p̄ter leonē est deus: ⁊ tamē in eo null⁹ interuenit defectus: igitur.

¶ Ad argumētū negatur minor/ arguif enim ab inferiori ad suū superius cū distributione: in plus enim

le habet eus preter leonē: ꝙ ens pter creaturā. Ex pre
missis autem prefatis possunt inferri he conclusiões
s. nõ oē ens nõ preter leonem ē deꝰ: ⁊ ista/ois leo ē ens:
⁊ ista/nullus leo est ocus.

¶ Tertio non valet/omne animal pter ho
minem est rationale: ⁊ omne sensibile est animal: er-
go omne sensibile est rationale: ⁊ tñ nullus defectꝰ com
mittitur: igitur. Cõsequētis falsitas ē nota: ⁊ veritas
minoris. Sed maioris veritas patet p suam contradi
ctoriam/q̄ ē ista/non oē animal pter hominem nõ ē ra
tionale. Et ꝙ ista sit sua cõtradictoria p;: quia exponit
distinctiue: ⁊ scdā exponens cõtradicit scdē exponēti
maioris: igit ē sua cõtradictoria: ɔña tenet p regulam
positam in exponibilibus: in qua dicit oēs ꝑpositio-
nes sic se habētes/ ꝙ vna exponitur copulatiue ⁊ alia
disiunctiue: si aliqꝫ exponētes earꝫ participant legem
contradictoriarum/ ⁊ ipse exponibiles eandem legem
participant.

¶ Ad argumētum negat minor: mediū enim tenet p
pluribus in minori ꝙ in maiori: ⁊ nõ distribuitur in
ea. Et si ɔña sit nulla/negat tñ añs eē verū. Nã maior
ē falsa: ⁊ ad rationem dicit/regulā illā intelligendā eē
de exponētibus habētibus extrema cõstituta ex termi
nis quorum vnus ponit in subiecto exponibilis ⁊ al-
ter in predicato. Itaqꝫ volo dicere ꝙ nõ sufficit aliqꝫ
exponētes pticipare legem cõtradictoriarū: si cõponã-
tur ex terminis positis in vno extremo exponibilis/
hoc patet in pfatis ꝑpositionibus: quarum secūde ex
ponētes sunt cõtradictorie: q̄ sunt iste/omnis homo ē
animal/ ⁊ hõ nõ ē animal: qꝛ tñ hac extrema ponunt ī
subiecto exponibiliū: vt notū est: nõ põt inferri expo-
nibiles contradicere inter se.

¶ Quarto non valet/cuiuslibet hominis p̄
terquam petri quilibet leo currit: oē rugibile pter fa-
uellū hominis nõ petri leo: ergo oē rugibile pter fa-
uellum currit: ⁊ tamē nullus defectus est in eo: igitur
ꝙ nõ valeat patet/in casu ꝙ petrus nõ habeat leonem
sed omnis alius homo possideat vnū leonē currētem
⁊ fauellꝰ leo nõ possessus ⁊ currēs: tūc. n. añs ē verū
⁊ ɔña falsum.

¶ Ad argumētum dicitur ꝙ nõ debꝫ cõcludi excepti
ua qñ ambe sunt exceptiue primi ordinis: sed bñ hec/
oē rugibile non fauellus currit: vel si concludit ex
ceptiua/ obet eē quarti ordinis. Unde põt inferri hec/
nõ oē rugibile peter fauellū non currit. Et de hoc di
xi in conclusione quinta. Et hactenus de exceptiuis.

¶ De sillogismis in reduplicatiuis.

Post hec mouenda est questio de re-
duplicatiuis. Quo circa queritur/an in eis
teneat sillogismus: Et videtur ꝙ non/qꝛ non
valet/omnis homo inquantum rationalis est risibi-
lis: ⁊ omne risibile est album/ergo omnis homo in-
quantum rationalis est albus: ⁊ tamē argr in barbara
quarte figure: igitur.

¶ Secundo nõ valet/nullus hõ ē lapis/ ⁊ omne risi-
bile inquātū homo nõ est lapis: ergo nullum risibile
inquātum homo est homo: nec sequitur hec/oē risibi
le inquantum hõ non est homo.

¶ Tertio: nõ tenet/oē sensibile est animal: ⁊ nõ omne
coloratum inquantum coloratum est animal: ergo nõ
omne coloratum inquantum coloratum est sensibi-
le: igitur.

¶ Quarto nõ sequitur/nõ ois homo inquātum ho-
mo mouetur: ⁊ non omnis homo inquantum homo
currit: ergo nullum currens mouetur: ⁊ nullus com-
mittitur defectus: igitur:

¶ Sed contra/optime valet/omne animal
inquātū al' ē sensibile: ois hõ ē al': ergo ois hõ inquātū
animal est sensibilis.

¶ Ad questionē (pmisso subsumptionē pos-
se fieri quadrupliciter sicut in exceptiuis) respõdetur
per conclusiones.

¶ Prima conclusio vniuersalis est. Quan
do subsumptio fit sub toto aggregato. s. ex terminis
pcedētē ⁊ sequēte immediate ly inquātum/bñ inferri
potest vna vniuersalis vel pticularis nõ tñ reduplica
tiua/quia sillogizatur sub toto ⁊ ly inquātum ptinet
ad mediū. Unde bñ valet/oē album inquātum albū dis-
gregat visum: ois cignus est albus inquātum albus: er
go omnis cignus disgregat visum: ⁊ sumit ly inquā
tum cõcomitāter. Minor enim eēt falsa si diceret cau-
salitatem: in quo sensu philosophus dixit ꝑpõnem af
firmatiuam de reduplicato predicato esse in ītelligibi
lem/eo quod non possit intelligi aliquid esse causam
sui ipsius.

¶ Secunda vniuersalis est. Sub termino
pcedēti ly inquātum/bñ valet subsumi inferēdo vnā
propositionem eiusdem ordinis cum premissa: vt fit in
argumento in contra.

¶ Tertia vniuersalis. Sub dictione seque-
te ly inquātum/nõ valet subsumptio/ad minus secū
dum quā possit vna reduplicatiua eiusdem ordinis cū
pmissis inferri. Unde nõ valet/ois hõ inquātum rõnale
ē risibilis/ ⁊ oē currēs oē rationale ē: ergo omnis ho-
mo inquātum currēs ē risibilis. Et ratio est quia vir-
tualiter subsumit sub cõditionali in ordine ad totā cõ
ditionalem: quod nõ licet: vt supra dictū ē. Dicit ad mi-
nus scdm quā: ⁊c. quia aliquādo põt sequi vna de ter
tio ordine: vt bñ valet/oē album ē leo/oī rugibile in-
quātum album nõ est leo: ergo non oē rugibile inquā
tum leo nõ est leo. Et si insurgas dicēs sic concludēs
do etiā subsumi sub cõditionali/sicut aliter concludē
do: igit ratio assignata ē nulla. Ad hoc rñdet nõ eē si-
mile/quia quādo cõclusio ē de tertio ordine põt veri-
ficari ꝑ alijs exponētibus a conditionali: ac proinde
virtus illatiua non innitetur tali supsumptioni/sed ꝑ
vt fit subsumptio respectu aliarum exponentium a
conditionali.

¶ Quarta conclusio vniuersalis. Sub predi-
cato reduplicatiue nõ valet subsumptio/dupliciróne:
⁊ quia ciꝰ distributio ē incompleta: ⁊ quia/virtualiter
subsumit sub conditionali. Unde nõ sequit/substātia est
equus: ⁊ ois bos inquātum animal ē substātia: ergo
omnis bos inquātum animal ē equus. Nec refert di
cere nõ valere/eo ꝙ ex pte de ly equus arguit a nõ di
stributo ad distributum. Nam posito ly. b. vt non di-
stribuatur: vel dicēdo in maiori/omnis equus/ēt ɔña
erit nulla. Si vero medium distribuat cõplete ⁊ nõ in
feratur vna reduplicatiua/ɔña erit bona: quia vtrūqꝫ
incõueniēs tollit. Unde si in maiori diceret/omnis sub-
stātia ē equus/sequeret hec cõclusio/omnis bos est
equus: ⁊ hoc ratiõe prime exponētis minoris cum mi
nori: ⁊ ēt sequiet hec/oē animal est equus: ⁊ hoc rõne
exponentis tertie.

¶ Quinta conclusio specialis. Ex ambabꝰ
reduplicatiuis sumpto ꝑ medio termino precedēti re
duplicationem nõ põt fieri subsumptio/ob ineptitudi
nem conclusionis q̄ deberet inferri/oporteret. n. vnā

reduplicatiōem immediate sequi aliam: vt hic/omne album inquātū albū ē coloratū: et ōē corp⁹ sensibile inquātū sensibile ē album: ergo ōē corp⁹ inquātū sensibile inquātum album est coloratum.

¶ Sexta conclusio. Ex ambabus premissis reduplicatiuis tertii/aut quarti ordinis nō valet fieri sillogismus: eo ꝙ arguat ex puris negatiuis.

¶ Septima conclusio. Ex maiori non reduplicatiua/nō sequit̄ cōclusio reduplicatiua: vti nō sequitur/omnis leo est niger: et ōē rugibile inquātum rugibile ē leo: ergo ōē rugibile inquātū rugibile ē nigrū. Nec sequeretur si apponeretur ly. b. vt nō distribuat ly nigrum. Ratio est/quia quarta exponēs cōclusiōis ex nullis exponētibus minoris cum maiori infertur. Et variat̄ appellatio de ly inquātum: eo ꝙ variat̄ illatio de ly si/quod ibidem claudit̄. Si vero cōclusio ꝑfata sumeret̄ in sensu reduplicato/ꝯña esset bona: dum tunc equiualeret huic/ōē rugibile est leo. Ex hac cōclusione colligit̄ solutio ꝓ primo argumento/ꝯña enim nō valet rōne nūc dicta. Nam idem ē iudiciū de illo sillogismo et de isto: eo ꝙ quarta figura reducit̄ ad ꝑmā: trāspositis ꝑmissis. Ex hoc eodem etiam sumit̄ solutio secundi argumēti. Aliorū vero duorū solutiōes habentur ex dictis.

¶ Contra hec autem dicta/arguitur vnico argumēto. Nō valet/homo inquātum rationalis est risibilis/sortes ē homo inquātum rationalis/ergo sortes inquantum rationalis est risibilis: tamen arguit̄ per regulas/igit̄: quod nō valeat pꝫ: quia arguit̄ ex puris particularibus.

¶ Ad argumētum negat̄ maior: et ob eius ꝓbationē oportet meminisse fundamēti generalis. Dictū est. n. nō esse incōueniēs aliquē defectū particularem cōmitti si generale fundamētum saluet̄: immo tūc nō debet dici defectum aliquē interuenire. Est autem incōueniēs arguere ex puris ꝑticularibus qñ medium pōt verificari ꝓ diuersis/qđ in ꝓposito nō accidit: et ideo ꝯña ē bona. ¶ Aduerte aūt ꝓpōnem in qua reduplicatio ponit̄ in predicato duplicem hr̄e sensum: Unus ē/quādo ꝑ intellectum reduplicatio refert̄ ad subiectū et sic ē sensus huius/sortes ē homo inquātum rationalis: et iste/sortes inquātum rationalis ē homo/et sic ꝓpositio ꝑfata ē vera. Alius ē/qñ determinat aliū terminum positum in predicato/et sic illa equiualet huic cōuertēti/homo inquātum rationalis ē sortes: et sic ē falsa/et patet exponēdo illam facto descēsu sub ly hō/et de nō stato sorte: et ꝙ sit falsa patet/quia exponit̄ sic/iste homo ē sortes/et iste homo ē rationalis/et ōē rationale est sortes: et si aliquid ē rationale illud est sortes. Ex quo infert̄/nullam ꝓpositionē affirmatiuam eē veram in qua reduplicatio ponit̄ a pte ꝑdicati: si terminus reduplicatus habeat plura supposita/siue subiectum stet discrete/distributiue/vel determinate/qđ si quebit si descēdat̄ sub subiecto/et descēdētes cōuertāt̄ et postea exponāt̄. ¶ Et si q̄ras qui sensus sit ꝓprior/qñ ly inquātum ponit̄ ī pte ꝑdicati? Respōdet̄/ꝙ ille in quo refert̄ ad subiectum: licet ali⁹ sit possibilis: sed nō eque bñ intelligibilis nisi cōuertat̄: et ob hoc dixit philosophus/propositionem vbi ponit̄ reduplicatio ī ꝑdicato nō esse intelligibilem ꝑ se: tum si dicat causalitatem: vt dictum est supra.

Nunc ponuntur aliquot conclusiones/ꝓ sillogismis mixtis ex multis exponibilib⁹: et hoc breuiter et sine argumētis. Et primo ꝓ cōflatis sillogismis ex exclusiuis et exceptiuis.

¶ Prima conclusio. Ex maiori exclusiua excludēte ab opposito ptis et minori exceptiua nō sequit̄ exceptiua. Ut nō vꝫ/tm̄ ōis leo et ōis eq⁹ trahūt nauē: ōia aialia ꝑter ceruos sūt leo et equ⁹/ergo ōia aialia ꝑter ceruos trahūt nauē. Nā casu ꝙ plures cerui trahāt nauē vnā: et vnus leo et vnus equ⁹ ꝑ se et simul trahant vnā aliam/et nō sint alia aialia/añs est verum et ꝯñs falsum. Et ratio est/quia tertia exponēs cōclusiōis ex nullis exponētibus ꝑmissarum infert̄: immo nec secūda exponēs sillogistice. Si vero fiat ecōtra. s. vt maior sit exceptiua et minor exclusiua: ꝯña erit bona/si subsumat̄ sub toto aggregato in exceptiua: vt bñ sequit̄/ōia animalia preter ceruos sunt sortes et plato/tm̄ albū et nigrū sunt aialia ꝑter ceruos: ergo tm̄ albū et nigrum sunt sortes et plato.

¶ Secunda conclusio. Ex maiori exclusiua excludēte ab opposito totius: et minori exceptiua non pōt cōstare ꝯña bona: vt nō valet/tm̄ nigrum ē leo ōē aial ꝑter fauellum est nigrum/ergo ōē aial preter fauellum ē leo. Nam casu ꝙ tm̄ sit vn⁹ leo et niger/et sint insuꝑ tres equi quorum duo sint etiā nigri sed fauellus qui est vn⁹ illorum sit albus: añs ē verum et ꝯñs falsum. Ratio quare nō valet/ē/quia arguit̄ communiter ex medio indistributo. Unde si in maiori diceretur sic/tantum omne nigrum est leo/consequentia esset bona.

Tertia conclusio. Quando maior est exceptiua et fit subsumptio sub toto aggregato et minor est exclusiua/ꝯña erit nulla: vt non valet/omnis equus ꝑter fauellum ē albus: et tantum ōē hinnibile ē equus ꝑter fauellum: ergo tm̄ hinnibile est album. Ratio vero ē quia ex pte maioris extremitatis arguitur a nō distributo ad distributum. Unde si in maiori dicat̄ sic/omnis equ⁹ ꝑter fauellum omne album est: consequētia valeret. Si vero subsumptio fiat sub dictione a qua fit exceptio solū/ꝯña erit bona/existente minori exclusiua: vt bñ sequit̄/omnis leo preter fauellum ōē nigrum ē: et tm̄ currēs ē leo/ergo tm̄ currens ꝑter fauellū omne nigrum est. Si aūt ē subsumptio fiat sub dictione extracapta/ꝯña erit bona cōcludēdo vnā exceptiuam: vt valet/omnis equus ꝑter fauellum ōē animal est/tantum omne album est fauellus: ergo ōis equus ꝑter album omne animal est. Dicit̄ cōcludēdo exceptiuam: q2 ista videt̄ inepta/omnis equ⁹ ꝑter tm̄ album omne animal est. vel si est apta efficit̄ pars extremi ly tantum/qđ nō fiebat in ꝑmā. Et fac ꝙ sic subsumēdo minor extremitas stet aut discrete aut collectiue/aut distributiue/vt nō arguat̄ a nō distributo ad distributum.

¶ Quarta conclusio. Quando pars subiecti exclusiue sumit̄ ꝓ medio/nō debet inferri vna exceptiua/sed pōt sequi vna in qua loco signi exceptiui ponat̄ negatio/q̄ solum infinitet illud qđ ē pars extracapta. Unde nō valet/tantum omnis ꝑs et ꝑs sunt animal: omne album ꝑter sortem est ꝑs: ergo omne album ꝑter sortem et ꝑtem ē animal. Nam casu quo solus sortes sit res corporea et sit alb⁹: et si stet ly album ꝓ albo totali et partiali/añs verum et consequens falsum sequeretur tamen si diceret̄/omne album nō sortes et pars sunt animal.

Pro sillogismis conflatis ex exclusiuis et reduplicatiuis sint he conclusiones.

¶ Prima/ q̃n maior ē exclusiua ⁊ minor reduplicatiua/ non potest sequi reduplicatiua. Unde nõ valet/ tantum omnis homo ē legens/ ⁊ omne rationale inquãtum rationale ē homo: ergo omne rationale in quantum rationale ē legens: bñ tñ põt seq̃ hec exclusiua/ tantum omne rationale est legens.

¶ Secunda conclusio. Si maior fuerit reduplicatiua cuius p̃dicatum non distribuitur ⁊ minor exclusiua: sub toto aggregato subsumẽdo non potest sequi vna exclusiua. Unde minime valet/ omnis sol inquantum sol est substantia/ ⁊ tantum quartus planeta est sol inquantum sol: ergo tantum quartus planeta est substantia: valeret autem si predicatum distribueretur.

¶ Tertia conclusio. Si fiat subsumptio sub termino p̃cedente ly inquantũ: quando maior ē reduplicatiua ⁊ minor exclusiua põt sequi vna in q̃ vtrũq; signum ponatur: dum tamen fiat ab eodem excluso i añte ⁊ p̃nte: vt bñ valet/ omnis leo inquãtũ rugibilis omne animal ē: ⁊ tantũ currens ē leo: ergo tantũ currens inquantum rugibile omne animal est. Distributa ē maior extremitas/ ne argueretur a non distributo ad distributum. Si vero fiat subsumptio sub dictione reduplicatiua/ p̃ña erit nulla: q2 si vtrũq; signum ponatur in p̃nte/ talis propositio videtur inepta: vt hic videre licet/ omnis leo inquantum albus ē coloratꝰ: tantum currens ē album: ergo omnis leo inquantum tantum currens est album. Nisi velimus sumere ly tantũ/ vt efficiatur pars extremi/ secundum tenentes dictionẽ reduplicatiuam eẽ subiectum partiale/ vel in sensu exclusiuo secundum alios: sed hoc nõ refert. Si autem inferatur vna solum reduplicatiua/ etiam p̃ña nequaq̃ valebit: vt nõ valet/ oĩs leo inquãtũ albꝰ ē visibilis: ⁊ tantũ oẽ rugibile ē albũ: ergo omnis leo inquãtũ rugibilis est visibilis.

Pro sillogismis vero ex reduplicatiuis ⁊ exceptiuis sint conclusiones.

¶ Prima. Si exceptiua sit propositio maior ⁊ minor reduplicatiua ⁊ subsumatur sub toto aggregato non sequitur conclusio reduplicatiua. Ut nõ valet/ omne animal p̃ter rationale est album: ⁊ oẽ brutum inquantum brutum ē animal p̃ter rationale/ ergo omne brutum inquantum brutum est album. Si vero terminus a quo fit exceptio sit medium/ etiã nõ sequitur conclusio reduplicatiua nec exceptiua copulatiue/ vt patet mutando in prefato sillogismo minorem in istam/ omne brutum inquantum brutum est animal non rationale. Nec sequeretur ista conclusio/ omne brutum inquantum brutum p̃ter rationale est album: cũ videatur inepta ꝓpositio. Si vero concludatur vt p̃cedat ly p̃ter sic. s. omne brutum preter rationale inquantum brutum ē album: ꝓpositio ē apta sed non seruatur rectus concludendi modus. Nec cõsequentia valeret similiter/ si subsumptio fiat sub parte extracapta. Non enim valet/ omne album p̃ter brutum spirat: ⁊ omne irrationale inquantum irrationale ē brutũ/ ergo oẽ albũ p̃ter irrationale iquãtum irrationale spirat/ que cõclusio non põt esse apta: nisi totum aggregatum hoc. s. irrationale inquantũ irrõnale/ sumatur pro parte extracapta/ sed etiam sic consequentia est nulla. Nam in casu quo soli homines spirent/ ⁊ omnia animalia sint alba/ antecedens est verũ ⁊ cõsequens falsum.

¶ Secunda conclusio. Quando maior est reduplicatiua vniuersalis: ⁊ minor exceptiua subsumendo sub toto aggregato/ potest sequi cõclusio exceptiua: dummodo maior extremitas distribuatur. Bene enim sequitur/ omne nigrum inquantum petrus omnis substantia est: ⁊ omne rationale preter ioannẽ est nigrum inquantum petrꝰ: ergo omne rationale p̃ter ioannem est substantia. Si vero maior extremitas non distribueretur/ cõsequẽtia esset nulla: quia argueretur a non distributo ad distributum ex parte ipsius. Et pro sensu minoris cognoscendo/ aduerte ly inquãtum petrus/ debere referre ad ly nigrũ/ ⁊ non ad subiectum: alioquin determinatio non sumeretur sicut i maiori: ⁊ p̃ña variaret restrictio vel appellatio: ⁊ eq̃ noce teneret: ⁊ rõne illiꝰ/ medium ⁊n ficari posset ꝓ diuersis. Ubi sensus in quo debet sumi percipi potest transponendo terminos sic/ nigrum inquantum petrꝰ omne rationale preter ioannem est. Nolui confundere ly nigrum licet in prima confunderetur/ quia non habet nisi vnicum suppositum in casu. Nec volui facere bonam consequentiam absolute: sed tantum explicare qualiter sensum illiꝰ debeamꝰ venari/ q̃ si cognoscat/ stante ly nigrum determinate/ poterit etiam cognosci stante confuse. Potest ⁊ aliter tolli defectus si concludat vna in qua loco de ly p̃ter ponat negatio infinitans. Exemplum est facile.

¶ Tertia conclusio. Quando maior est reduplicatiua ⁊ minor exceptiua/ subsumẽdo sub termino precedenti ly inquantum sequi potest dictio reduplicatiua ⁊ exceptiua copulatim/ vt valet/ omne nigrum inquantum petrꝰ omne animal est/ ⁊ omne rationale preter ioannem est nigrum: ergo omne rationale preter ioannem inquantum petrus est aĩal. Non autẽ valeret/ nisi maior extremitas distribueretur/ eo q2 argueret a nõ distributo ad distributũ. Posset tñ cõcludi vna ꝓpõ in q̃ loco d ly p̃ter poneret negatio q̃ solum infinitaret dictionem extracaptam.

¶ Quarta conclusio. Quando maior est reduplicatiua ⁊ minor exceptiua/ subsumẽdo sub termino sequente immediate signum reduplicatiuum: non sequit conclusio q̃ sit copulatim reduplicatiua ⁊ exceptiua. Unde non valet/ omne nigrum inquantũ rationale est risibile: ⁊ omne coloratum preter brutum ē rationale: ergo omne nigrum inquantum coloratum preter brutum est risibile: ⁊ etiam nihil valeret si poneretur loco de ly preter/ ly non infinitanter. Nam in casu q2 soli homines sint nigri ⁊ bruta sint alba: ⁊ nullũ aliud coloratum in mundo/ añs verum ⁊ consequens falsum: vt exponentes probant. Iste conclusiones intelligende sunt de exponibilibꝰ primi ordinis. De exponibilibꝰ ꝯo aliorũ ordinũ iudiciũ sumi põt ex his ⁊ ex illis q̃ superius dicta sunt.

¶ De sillogismis de incipit ⁊ desinit ⁊ immediate.

Consequenter queritur/ An ex propositionibus de ly incipit/ ⁊ de ly desinit/ ⁊ de ly immediate valeat constitui sillogismus bonus? Et probat q2 nõ. Primo/ non sequit/ oẽ incipiẽs esse est desinens esse: ⁊ omne desinens esse ē incipiens esse: ergo omne desinens esse ē desinens eẽ: ⁊ tamen arguitur in barbara: igi. Quod non sequat patet: in casu q2 solus sortes nunc sit p primum instans sui esse/ ⁊ diuisa hora sequẽte p partes ꝓportionales minoribꝰ terminatis versus hoc istãs i quolibet instãti inchoatiuo partis ꝓportionalis nõ sit: ⁊ in terminatiuis sit: ⁊ nil aliud sit nec fuerit nec erit incipiens/ aut desinẽs

esse. Quod tūc aīs sit verū pz expositorie sic: sortes ē
ē vel imediate post hoc erit oē dīsinēs eē: ⁊ sortes est oē
incipiens vel immediate ante hoc fuit omne incipiēs
esse; ergo omne incipiens esse est desinens esse. Con=
similiter probatur minor bene valet / sortes est om=
ne incipiens esse ; et sortes est vel immediate post
hoc erit omne desinens eē: ergo omne desinens eē est
incipiens esse. Consequentis falsitas patet: qa extre=
ma nullo pacto valent accipi ꝓ sorte: non enim signa
to sorte / verum ē dicere / hoc nūc est desinens vel im=
mediate ante hoc fuit desinēs eē: ⁊ tñ subiectum sic de
bet verificari: igit̄ ⁊c. Et aduerte / ne ponere casum vt
posui / vt in instanti primo esse sortis (quod verbi gra
tia vocet. a) hec sit vera / sortes in. a. icipit eē: ⁊ hec sit
falsa / sortes in. a. dīsinit esse: sed hec sit vera / sortes im=
mmediate post. a. desinit esse. Nā hoc ingerit difficul=
tatem in argumento / vt in solutione patebit.

Scdo non valet / omnis leo incipit nō esse / ⁊ om=
ne album est: vel immediate post hoc erit leo: ergo oē
album incipit nō esse; ⁊ tamē est in celarēt: igit̄: q̄ nō va
leat patet. Nam in casu q̄ nūc omnis leo desinat esse
p primum nō esse: ⁊ immediate post hoc nascat̄ vn⁹ leo
alb⁹: ⁊ nullū aliud sit nec sit futurū albū: aña est verum
⁊ non ɔña.

Tertio nō valet / incipit omne albū eē equ⁹: ⁊ fauel=
lus ē albus: ergo incipit fauell⁹ eē equus: ⁊ tamen ar
guit̄ in darij: ergo. q̄ nō valeat pz / qa in casu q̄ multi
leōes fuerint albi cū fauello equo: ⁊ tūc oēs desināt eē
per primum nō esse / fauello remanēte viuo ⁊ albo / an=
tecedens est verum ⁊ ɔ̄sequens falsum: vt patet per
exponentes.

Quarto nō sequit̄ / nulli homines immediate post
hoc erunt homines: ⁊ ista entia immediate post hoc
erunt homines: ergo ista entia non immediate post
hoc erunt homines. Et tamen arguitur in ferio igit̄.

Sed contra bene valet / omnis homo in
cipit eē al̄: ⁊ oē risibile ē vel imediate post hoc erit hō /
ergo risibile incipit eē al̄: ⁊ tñ argt̄ scđm tenorem tituli q̄s
stionis: igit̄.

Pro questionis huius enodatione p̄mit
to primo / ly incipit ampliare ad ea que sunt vel imme
diate post hoc erūt: ⁊ ly dīsinit ad ea q̄ sunt vel imedia=
te ante hoc fuerunt.

Secūdo p̄mitto ly desinit / ⁊ ly incipit posse sumi ca
tegorematice / ⁊ sincategorematice: vt in p̄uis visum ē.
Dicitur autem sumi sincategorematice nō simpliciter
(semp enim significāt aliquid) sed secūdum quid / vel
quo admodum. Nam sincategoremata nō valent sup
ponere s̄ta significatiue: ⁊ ob hoc omnes termini ca=
tegorematici simpliciter quādo nō probātur p extre=
morum suppositionem aut p dīscēsum / p̄nt dici teneri
sincategorematice scđm quid.

Tertio p̄mitto distributionem sequētem prefatos
terminos nō eē distributiōem completam. Vñ in hac
ꝓpositiōe / icipit omne album esse homo / ly album nō
complete distribuit̄. Insup ⁊ ly oē nō efficit̄ p̄s extre=
mi scđm communem modum loquēdi logicorū etiam
si sequatur copulam.

Istis premissis dicitur ī propositionibus
vbi ponit̄ ly incipit / ⁊ ly desinit / tripliciter posse fieri
subsumptionem. Aut. n. fit sub terminis p̄cedentibus
ly incipit / aut sub ly incipit vel (quod idem ē) sub ly ī
cipiens ibidem incluso: aut sub terminis sequentibus
talia verba. Si primum hoc potest esse dupliciter / qa
vel incipit ponit̄ in vna p̄missa tantum: aut in ambab⁹

Si scđm / hoc tripliciter aut in ambabus mediū pre=
cedit ly incipit: aut in vna medium precedit / ⁊ in alia
sequitur / aut in ambabus sequitur. Et sic enim sunt
quatuor membra pro quib⁹ ponuntur ɔ̄clusiones / ⁊ pri
ma pro primo sit.

Prima conclusio. Sub terminis precedē
tib⁹ talia v̄ba recte fit subsūptio: dūmō p̄ oculis habeat̄
ne medium teneri possit ꝓ omnino diuersis supposi=
tis ratiōe ampliationis / vel restrictionis vel appella=
tionis. Unde nō sequitur / cuiuslibet angeli omnis leo
incipit esse leo: ⁊ rugibile album est vel immediate post
hoc erit angeli leo: ergo rugibile album incipit eē leo:
Nam in casu q̄ solus sit vnus angelus nunc possidēs
vnum leonem nigrum: qui in isto instanti p primū eē
incipit esse. Et sic vnus alius leo albus non possessus
ab angelo: sed diuisa hora sequēti p p̄tes ꝓportiona
biles versus hoc istās initiatiuum in qualibet p̄te ho
re sit possidendus ab aliquo alio angelo: aña ē verū ⁊
ɔ̄ña nō. Et ratio ē: quia ly angeli leo ī minori stat pro
leone albo: ꝓ quo nō stat medium in maiori: licet que
libet p medū in minori stet ꝓ eodē ꝓ q̄ in. a / ⁊ hoc ꝓ
uenit ratiōe appellatiōis / qđ colligit̄ ex istis ꝓpositio
nibus q̄ nō sunt eiusdem veritatis. s. hoīs equus ē vel
immediate post hoc erit brunellus: ⁊ brunellus est vel
immediate post hoc erit hominis equus: Nam casu q̄
nūc sortes possideat brunellum: ⁊ immediate post hoc
nō sit possessurus / remanēte tamē brunello viuo: pri=
ma ē vera scđa existente falsa. Et econtra dabit prima
falsa ⁊ scđa vera si brunellus a nullo hominum nunc
possideat̄ / sed diuisa hora sequēte (vt dictum est) possi
deatur illa ⁊ alia parte ab alio ⁊ alio homine: ⁊c. Nō
autem dico medium teneri ꝓ pluribus vbi non distri
buitur: ⁊c. q2 ⁊ si medium distribueretur in minori sic
scilicet: rugibile albū est vel immediate post hoc erit
cuiuslibet āgeli qlibz leo (signis non effectis partib⁹)
etiam consequentia eēt nulla: nam in eodem casu an=
tecedens ē verum ⁊ nō ɔ̄ña. Dicendum est ergo in mī
nori sic: rugibile album angeli leo est vel immediate
post hoc erit. Et hoc notabis pro omnibus sillogis=
mis tam affirmatiuis q̄ negatiuis. Unde etiam nō te
net / nulli legens ⁊ dormiens incipient esse: hec entia
sunt vel immediate post hoc erunt legens ⁊ dormiēs:
ergo hec entia non incipiūt esse. Nam posito q̄ tantū
sint plato legēs ⁊ sortes dormiens qui non incipiant
esse: ⁊ ad intellectum signentur due materie que nūc
non sunt sed immediate post hoc erunt ⁊ immediate
component duos / ciceronem. s. legentem ⁊ guiller=
mum dormientem / aña ē verum ⁊ ɔ̄ña falsum. Pro=
portionabiliter dicat̄ de ly desinit. Et loquor semp te
nendo tot sic eē suas partes sicut enim exēpla ita ⁊ plu=
res casus ponūtur nō vt ita sint / sed vt discipuli intelli
gāt. Est tñ quidam doctissimus logicus qui dicit
nō eē necesse mediū p̄cedere illud dīsiunctū / est vel im=
mediate post hoc erit: quando mediū ē t̄ms singularis
numeri incomplex⁹: ⁊ q̄ est complexus si sumat̄
vnice. Ratio eius ē: quia tūc nō stat medium verificari
pro aliquo vbi sequitur ly immediate: quin ꝓ illo stet
medium precedens ly incipit. Unde concedit hunc
sillogismum esse bonum / oē album incipit esse homo:
petrus est vel immediate post hoc erit albus: ergo pe
trus incipit eē hō. Cōtra quod arguit̄ ab aliis ꝓbā
tibus aña eē verū ⁊ ɔ̄ñs falsum casu quo sol⁹ plato in
cipiat nūc eē p primum eē: ⁊ sic oē albū: petr⁹ autē qui
nō incipit eē sit nūc niger: ⁊ diuisa hora sequēti p p̄tes
proportionales versus hoc instans initiatiuū: in qua

libet parte ꝓportionali habeat aliam ⁊ aliã albedinẽ/ ita quod in nulla pte habeat eãdem albedinem nume ro: in hoc casu manifesta est veritas minoris/ ⁊ conse quentis falsitas. Sed probatur veritas maioris: q̄a subiectum non supponit ꝓ petro pro quo deberet eẽ falsa si falsa esset: ⁊ quod pro petro non supponat pz/ quia sic deberet verificari hoc (signato petro) album ẽ vl' immediate post hoc erit. Et quod ista sit falsa pz: be ne valet/ hoc/ album est vel immediate post hoc erit/ ergo hoc/ res habens albedinem est vel imediate post hoc erit/ consequens est falsum: ergo antecedens. Cõ sequentis falsitas patet. Nam ex illa sequitur ista fal sa scilicet/ hoc/ albedinem res habens est vel immedia te post hoc erit/ ab vnica ad non vnicam acceptionem sine distributione. Huius autem vltime falsitas patet per descensum. Nulla enim descendens dabitur vera qz si aliqua esset/ illa esset in qua ptima albedo dmon strat quã petr⁹ habebit immediate post hoc/ ⁊ illa nõ ẽ dabilis ꝑ casum. ⸿ Ad hãc autem ꝓbationẽ rñdet tenẽs oppositum negando veritatem maioris: Et ad ꝓbationem negat subiectum illius nõ supponere pro petro: ⁊ ad huius ꝯñe prime ꝓbationem negat ꝯñam illam/ qua arguitur ab vnica ad non vnicã. Dicitq; so lum respectu de ly immediate/ cõsequẽtiã ab vnica ad nõ vnicam nõ tenere/ eo q; vbi sumit' vnice ampliatur vnica ampliatione: ac ꝓinde ꝑs non ẽ resolubilis per se/ non autem sic ampliatur non vnica/ ratione cuius ptes possunt resolui. Consimiliter respondet ad hoc argumentum/ omnis equus hominis incipit eẽ: equ⁹ fauellus ẽ vel immediate post hoc erit equus hoĩs/ ꝗ fauellus incipit esse equus. Dicit enim illum eẽ forma lem/ cuius oppositum potest ꝓbari. Nam in casu q; oẽs equi preter fauellum nũc incipiant eẽ ꝑ prim̃ esse ⁊ possideãtur ab hominibus/ sit tamen fauellus siue ter/ qui immediate post hoc diuisa hora sequẽti ꝑ par tes ꝓportionales ⁊c. possideatur in qualibet parte ab alio ⁊ alio hoĩe/ datur añs verũ ⁊ nõ ꝯñs. ⸿ Et ꝓbat' veritas maioris/ vbi solum ẽ difficultas/ bñ valet/ cu iuslibet hominis quilibet equus incipit esse equus/ ꝗ quilibet equus hominis incipit eẽ equus. ⸿ Secũdo qz si maior eẽt falsa/ esset quia eius subiectũ stat ꝓ fa uello/ sed hoc nõ/ ꝗ. Quod non stet patet/ quia ista est falsa/ fauellus equus hominis ẽ vel imediate post hoc erit. Et falsitas huius liquet arguẽdo a non vnica ad vnicam ex pte de ly equ⁹ hoĩs. ⸿ Ad istam ꝓbatiõez respondetur ab oppositum defendẽre negando in p̄ ma ꝓbatione cõsequẽtiã a non vnica ad vnicam cum distributione. Et ad scđam ꝓbationem negat q; subie ctum maioris non stet ꝓ fauello negans tandẽ conse quentiam ab vnica ad non vnicam.

⸿ Sed limitatio p̄dicte ꝯcl'ois ⁊ dfensio volũtaria mi hi videtur. Non enim sufficit vera dicentem/ enuntia re/ sed etiam rationem reddere. Nõ autem apparet ra tio quare ab vnica ad non vnicam non valeat solũ re spectu de ly immediate quando non est distributio ac ceptionis/ nec a non vnica ad vnicam cum distributio ne. Si dicas rationem esse positam a doctore/ eo q; vnl ea ampliatur vnica ampliatione ⁊ non vnica diuersis hoc non satiat. Reperitur enim hoc in multis proposi tionibus vbi non ponitur ly immediate. Quod si di cas ibi etiam non valere/ ergo non solum est instantia respectu de ly immediate. Insuper per prefatum do ctorẽ/ minores dictorum sillogismorum sunt false vt patet per descensum. Insuper absq; mutatione acce ptionis vnice in nõ vnicam potest probari subiectum secundi sillogismi non supponere pro fauello. Nã hec est falsa/ fauellus/ equus hominis est vel immediate post hoc erit. Et quod hec sit falsa patet descendẽdo sub ly hominis: quia nullam descẽdendentem habebit ve ram. Si dicas nõ licere descendere: ⸿ Contra/ ly ho minis stat determinate/ ergo accipitur ab intellectu disiunctiue pro aliquo. Si ergo sic ab intellectu accipi tur quare nõ licebit voce proferre ⁊ illum cõceptũ ex plicare/ dico hoc scđm p̄dictum doctorem tenentẽ sub determinatione vnica posse fieri descensum in aliis ꝓ positionibus: Nec hoc ẽ contra mentem concedo mul totiẽs ꝑ accidens posse descensum fieri sub partibus acceptis vnice licet non de ꝑ se: quod ex hoc etiam pro bari põt ad hominez. s. ad hunc doctorem. Nam si sola variatio acceptionis variat veritatem ꝓpositiõis ce teris manentibus eodem modo/ iam vnica de ꝑ se non infert non vnicam/ nec e contra. Et si aliqñ infert erit ꝑ alterum. Insup si sub pte descendatur dabitur mul totiẽs ꝓpõ falsa q̃ antea erat vera/ ꝗ non licet de ꝑ se descendere. ⸿ Sed contra limitationẽ directe sic ar guitur ꝓbando eam eẽ nullã/ non valet/ omne. a. incĩ pit eẽ legẽs: ⁊ sortes ẽ. t. imediate post hoc erit. a/ ꝗ sor tes icipit eẽ legẽs. Et pono ly. a. ad sigñandũ tm̃ sicut hoc disiunctũ album/ vel nigrum/ vel rubeum: ⁊c. in infinitum vt statim dicam: ⁊ sint nunc petrus ⁊ sortes ⁊ petrus sit albus qui incipiat legere/ ⁊ sortes nec le gat nec leget nec habeat nunc colorem/ sed hora sequẽ ti diuisa per partes proportionales minorib⁹ termina tis versus hoc instans initiatiuum in vna pte sit alb⁹/ ⁊ in alia niger/ in alia rube⁹: ita q; in nullis duab⁹ par tibus habeat eundẽ colorẽ (deo infinitos colores crea te) tunc medium tenetur cõplexiue vnice: ⁊ consequẽ tia est nulla: nam añs ẽ verum ⁊ consequens falsum: igitur. Probatur veritas maioris de qua est difficul tas: quia si illa esset falsa/ esset quia subiectum suppo neret ꝓ sorte/ sed hoc est falsum igit'. Probatur hoc/ quia hec est falsa cui equiualet. s. sortes albus vl' niger vel rubeus ⁊c. immediate post hoc erit: nã pro nulla ꝑ te disiuncti potest verificari/ cum quelibet stet deter minate sicut totum disiunctum. Nec valet dici non re quiri verificationem pro aliqua parte: nam isto modo virtualiter facis illud disiunctum stare confuse quod est dicere/ licet precedat situaliter ly immediate/ volo quod virtualiter sequatur. Et sic nõ defendit' dictam ꝯñam vt iacet esse bonam. Teneo igit' limitationẽ illã non esse ponendam.

⸿ **Secunda cõclusio. Si subsumptio fiat me**dio precedente in vtraq; premissa ly incipit/ cõsequen tia erit bona: vt bene sequitur/ omnis hõ incipit scire: ⁊ sortes hõ incipit esse: ergo sortes icipit scire. Idem di cito de ly desinit.

⸿ **Tertia conclusio. Si medium precedat ly** incipit/ ⁊ in minori sequatur/ consequentia non erit sillogistica. Hoc vero deberet limitari secundum ali quos sicut limitant primam conclusionem/ si limita tio talis esset bona/ scilicet hoc esse verum extra ter minos singularis numeri incomplexos/ ⁊ extra acce ptionem vnicam. Sed contra hoc potest argui vt su pra/ ponendo loco illius disiuncti/ scilicet/ est vel im mediate post hoc erit/ ly incipit. Et facta illa ea dem imitatione habebis exemplum quando non va leat in sillogismis ⁊ in casibus suprapositis. Idem di cito de ly desinit.

⸿ **Quarta ꝯclo. Sub pricipiis inclusis i ly** incipit/ ⁊ in ly desinit valet subsumptio: bñ mõ vtrobiq;

teneatur eodem modo.s. vtrobiq; categorematice vel sincategorematice/alias non. Non enim valet/omne incipiens esse est album: et incipiēs esse est sortes: ergo sortes est albus. Nam si in minori ly incipiens teneatur sincategorematice/vt communiter sumitur/eo q non determinetur a signo: antecedens est verum et consequens falsum: in casu q soli sortes et plato incipiant esse/et sortes per primum esse in quo etiam sit albus/et plato per vltimum non esse: et oratur niger et nunquā sit futurus albus. Veritas maioris patet/quia subiectum et predicatum supponunt pro eodem. Nec valeret si concluderes/sortes est vel immediate post hoc erit albus: nec sic/sortes est vel erit albus. Nec sic/sortes est vel erit album quod est: vt non dicas defectum esse intrinsecum solum/quod etiam fateor in talibus communiter incidere. Et.n. ly album in maiori stat p presentibus: et ly sortes in.b. ampliat. Sed oib9 istis seruatis pña non retificabitur.

Quinta conclusio. Si ly incipit in vna sequitur medium et in alia precedit omnes terminos alios a se/consequentia etiam non erit sillogistica. Idē intellige de ly desinit. Unde non valet/omnis homo incipit currere: incipit esse album homo: ergo incipit album currere. Nam in casu quod omnes homines q nunc sunt incipiant currere/et omnisa hora sequēti per partes proportionabiles versus hoc instans initiatiuum in qualibet parte sit alius et alius homo albus non currens nec cursurus: aūs est verum et conseqns falsum. Similiter in negatiuis non tenet vt patet hic/nullus homo incipit esse risibilis: incipit esse hō: ergo non incipit esse risibile. Nec valeret si dixisses/ergo incipit non esse risibile. Nec sic/incipiens esse non est risibile. Nam casu quo nullus homo incipiat eē per primum esse/sed diuisa hora sequenti vt immediate supra in qualibet pte sit alius et alius homo/antecedens est verum et non consequens. Ratio huius est/quia stat medium verificari pro omnino diuersis: contra generale fundamentum/et contra sextam conditionē pticularem vt patet.

Sexta conclusio. Sub terminis sequentibus ly incipit/valet subsumptio/dummodo null9 committatur defectus/communiter tamen committitur defectus contrarius conditioni intrinsece ex pte aūtis: et ex parte cōsequentis variaē appellatio. Pro quo est aduertendū q ly incipit quando immediate exponitur resoluitur per vnam disiunctiuam compositam ex duabus copulatiuis vt in paruis in materia de incipit visum est/ac proinde ratione vnius copulatiue facit teneri terminos sequentes pro his que sunt vel immediate post hoc erunt/et ratione alterius copulatiue pro his que sunt vel immediate ante hoc fuerunt.

Insuper aduertendum est ly incipit includere negationem q tñ negatio nō distribuit tños sequentes ly incipit complete: Unde eius distributio non impediet quin arguatur ex puris particularib9/et sic mediū poterit verificari pro omnino diuersis. Ex quibus pz in hac consequentia/incipit omne currens esse albū/equus est vel immediate post hoc erit currens/ergo incipit equ9 esse albus: defectū eē q arguitur ex puris pticularibus. Et tunc dabitur antecedens verum et consequens falsum in casu q tantum sit vnus equus qui est et fuit et erit albus/sed nunc incipiat currere/et nullū aliud animal currat sed encurrerit. Ampli9 dicitur q etiam medio distributo in.b. consequētia erit nulla. Unde non valet hec pña/incipit omne nigrum esse equus/fauellus oē nigrū ē vl immediate post hoc erit/ergo incipit fauellus esse equus. Nā casu q fauellus fuerit niger cū multis alijs animalibus et nigris et nunc omnia animalia preter fauellum desinant esse p primū nō ee/antecedens ē verū et nō pña. Nec valeret sic cōcludēdo/q nigrū qd ē vl immediate post hoc erit fauellus incipit esse equus: nam in eodem casu instatur. Ponitur medium in conclusione vt seruetur appellatio: sed nō ob hoc pña ē bona vt pbatū est. Et est defectus in hac scda pña q mediū p pluribus verificari pōt vbi distribuit incomplete.i.in.a. q in.b. eo q in minori stet solū p his q sunt vl imediate post hoc erūt et in maiori pro eisdem: et p his q sunt vel immediate ante hoc fuerunt.

Septima conclusio. Si medium i vtraq; pmissa sequit ly incipit/cōsequētia nō valet: vt nō sequitur/incipit ois hō eē alb9: incipit sortes eē hō/g incipit sortes esse alb9. Nec valeret sic concludendo/incipiēs eē sortes incipit eē albū. Nam casu q ois hō qui nūc ē/sit albus/et nunq antea: sortes vero non sit nūc: sed sit futurus immediate post hoc et niger/aūs est verū et nō consequens. Et defectus est quia pmisse verificari possunt p oio diuersis ex parte mediū vt pz exponendo pmissas. Nam cum quelibet earum exponatur p vnam disiunctiuā cōpositam ex duab9 copulatiuis/vna pōt verificari p vna copulatiua: et altera p altera. Quo sit vt hec cōsequētia/ois leo ē al/et oē nigrū al incipit esse ergo oē nigrū leo nō est vl immediate ante hoc fuit/ly non negante tm̄ primam copulam licet sit formalis: nō tñ ē sillogistica cū mediū nullibi distribuat/sed sola.b. infert cōclusionē p illas duas regulas supapositas.

His prenotatis respondetur ad argumēta: et quidem ad primum negatur.b. quia non seruatur septima cōditio illatiōis: minor.n. extremitas in aūte et consequēte pōt verificari p omnino diuersis ratiōe diuerse ampliatiōis. Nam ly desinēs in aūte ampliaē ad id quod est vel immediate post hoc erit desinens esse ratione predicati quod est ly incipiens: et in consequente tenetur pro eo quod est vel immediate ante hoc fuit desinens esse/ratione predicati quod est ly desinens.

Ad scdm negatur minor duplici rōne: Pr9ma/qr maior ē affirmatiua i pposito. Dictū ē.n. in pnis capite de ly incipit ppōnem in qua ponit ly incipit negatiōe seqnēte eē exponēdam sicut exponit ppositio affirmatiua de desinit/quocirca si eēt bonus eēt in barbara: Secunda rō est qr mediū pōt p diuersis verificari/esset aūt bonus si.b. eēt hec/oē albū leo ē vel immediate ante hoc fuit.

Ad tertiū dr/pñam eē nullā ob eūdē defectū mediū siquidem p diuersis suppositis verificari pōt. Uolo dicere/pmissas posse reddi veras p diuersis oino suppositis mediū. Et sic volo intelligi semper.

Sequitur de ly immediate.

Nunc dicendum est de ly immediate/ cuius difficultas tangitur in qrto argumēto Pro q ponit cōclusio hec. Si mediū vtrobiq; pcedat tale signū/pña erit sillogistica: vt bñ valet ois leo immediate post hoc erit alb9: et ois leo oē rugibile immediate post hoc erit: ergo oē rugibile imediate post hoc erit albū. Si vero in vna mediū pcedat et in alia sequaē nō erit pña sillogistica. Uñ nō vz/ois leo immediate post hoc erit currēs: et immediate post hoc albū erit leo/g immediate post hoc albū erit currens Nā in casu q oēs leones q sunt currāt ab instanti in

thoratiuo hore sequētis ī q̄ istātisum⁹: ꝛ imediate post hoc istā diuisa hora dicta ꝑ ptes ꝓportiōales: ī qualibet parte sit alius ꝛ alius leo albus nunquam cursurus: aīs ē verum ꝛ nō ɔ̄ns. Si vero mediū vtrobiq̄ sequaꝛ ɔ̄ña erit sillogistica: vt bn̄ valet / immediate post hoc oē album erit homo: immediate post hoc sortes erit albus: ergo immediate post hoc sortes erit homo: vel sic / immediate post hoc qd̄ erit sortes erit hō. Et ex his patet solutio quarti argumenti.

De sillogismis in ly differt / aliud ab etc. in alijs signis.

Amplius queritur / an ex exponibilib⁹ ly differt / ꝛ aliud ab / ꝛ ta sicut ꝛc. alijs valeat fieri sillogismi boni? Et ꝓbatur q̄ nō.

Primo quia nō valet / nullum differēs ab albo erit album: sortes differt ab albo: ergo sortes nō erit albus: ꝛ tamē argꝛ in ferio igiꝛ: q̄ autem nō valeat pꝫ. Nā posito q̄ sortes nūc sit niger: ꝛ cras sit̄ dicēdi futurus albus / aīs ē verum ꝛ nō ɔ̄ns. De falsitate ɔ̄ntis notum ē / ꝛ ēt de veritate minoris. Sed veritas maioris patet: bn̄ valet / nullum nō album erit album: ergo nullū differēs ab albo erit albū: ɔ̄ña tenet a couertibilib⁹: Nam nō album ꝛ aliud ab albo cōuertūꝛ vt nostūē: ꝛ aīs ē necessariū: igiꝛ ɔ̄ns verum.

Scđo bn̄ sequiꝛ / oē nigrum ē aliud ab albo: oīs leo ē niger: ergo null⁹ leo ē alb⁹: ꝛ tn̄ pmisse sunt affirmatiue: ꝛ ɔ̄clusio negatiua: ꝛ ɔ̄ña ē sillogistica: cū nō teneat per alium locum: igiꝛ cōditiones suprapositę hic non sortiuntur veritatem.

Tertio nō valet / omnis hō ē ita alb⁹ sicut leo: ꝛ oīs leo ē al: ergo omnis homo ē ita alb⁹ sicut animal: ꝛ tn̄ arguitur in barbara quarte figure: igiꝛ. q̄ non valeat patet in casu q̄ soli homines ꝛ leones sint albi: ꝛ cetera animalia nigra.

Quarto non valet / nullus hō est equus / oīs leo ē fortior homine: ergo null⁹ leo ē fortior equo: ꝛ tn̄ arguitur in celarent: igiꝛ.

Quinto nō sequitur / omnis leo ē fortissimus bestiarum: fauellus ē leo: ergo fauellus ē fortissimus bestiarum / ꝛ tn̄ ē in dari: igiꝛ: Quod nō valeat patet posito q̄ oē animal habere aliquid fortitudinis / ꝛ exponendo aīs ꝛ consequens immediate

Sexto nō tenet / infiniti homines currūt: aliqua alba sunt infiniti homines: ergo aliqua alba currūt: ꝛ tn̄ nullus defectus committitur: igiꝛ q̄ nō valeat pꝫ / posito q̄ deus creet duas multitudines hominū ꝛ vtrāq̄ infinitam / ꝛ vna multitudo currat: ꝛ sint omnes homines nigri in illa / ꝛ oēs sint albi in alia ꝛ quiescant. Si dicas medium nullibi distribui. Cōtra q̄ in vna exponente distribuitur: igitur.

Septimo nō valet / totus mūdus ē maior sua pte / terra ē pars mūdi: ergo terra ē maior sua pte: ꝛ tamen ē in dari: igiꝛ: q̄ non valeat patet: si ly sua habeat pro ɔ̄nte ly mundus in cōclusione sicut in aīte / q̄ autem tūc cōsequens sit falsum / patet: q̄ȝ facit hūc sensum terra qualibet pte mūdi maior ē. Q̄ obliq̄ ē falsum: aliōqn esset maior seipsa. Ueritas aītis patet / sumpto ly totum categorematice.

Octauo nō sequiꝛ / ab eterno null⁹ homo fuit alb⁹: ꝛ omne risibile est vel fuit homo: ergo nullum risibile fuit album: ꝛ tn̄ arguiꝛ in ferio: igiꝛ. Quod nō sequaꝛ pꝫ. Nam casu q̄ deus creauerit mūdum ab eterno cū hominibus ꝛ quilibet homo vno die fuisset albus / ꝛ alia niger / aīs ē verum ꝛ nō cōsequens. Ueritas minoris ꝛ falsitas cōsequētis ex se liquēt. Et veritas maioris patet: bene valet / ab eterno omnis homo fuit nō albus: ergo ab eterno null⁹ homo fuit albus: ab affirmatiua ad negatiuā. Ueritas aītis patet ꝑ expositionem ꝛ illius exponēt ꝫ veritas ꝑ dei censum.

Nono non sequitur / oē ens essentialiter ꝛ intrinsece ē a deo: oē peccatū essentialiter ꝛ intrinsece ē ens / ꝗ oē peccatum essentialr ꝛ intrinsece ē a deo / ꝛ tn̄ arguiꝛ in barbara: igitur.

Sed cōtra bene valet / omnis homo differt ab equo: omne risibile est hō: ergo omne risibile differt ab equo: igitur.

Pro huius questionis elucidatione / quo ad primam partem opꝫ meminisse ei⁹ quod dictum ē in principio exponibilium in hoc quarto. Dictum ē n. q̄ cōclusio q̄ sequiꝛ bene ex duab⁹ exponētibus ꝓpositionum exponibilium copulatiue: sequiꝛ ēt ex eidē exponibilibus. Amplius dī in talibus ꝓpositionib⁹ posse fieri subsumptionem sub terminis p̄cedentibus ꝛ sub sequentib⁹ p̄dicta signa: ꝛ sub aliquib⁹ signis eorum. Ultra etiam ē sciēdum ly differt affirmatiuum includere tertiam exponentem negatiuam ꝛ illam inferre vnam affirmatiuam p̄dicato variato ꝛc. n̄ ē necesse ponere aliam cōstantiam vltra eā / q̄ ponitꝛ in prima ꝛ secūda exponentibus. Unde bene valet / sortes differt ab albo: ergo sortes ē nō albus: ꝛ sicut ly nō / potest infinitare dupliciter / simpliciter. s. ꝛ secūdum rigorē contradictionis sic possumus distinguere de ly differt ratione negationis incluse. Et siqueratur qualiter sumendum est ly non inclusum in ly differt in rigore? Crediderim ego q̄ simpliciter. Non enim videꝛ hec neganda in communi sensu hominum / nullū differēs a currente curret.

Istis habitis / sit prima ɔ̄clō. Sub terminis p̄cedētibus omnia hec signa. s. differt / aliud ab / ita sicut / ꝛ nomina comparatiua / ꝛ superlatiua / ꝛ ly in infinitum / totus / ab eterno / essentiꝛ (siue sumātur categorematice siue sincategorematice) / vꝫ subsumptionis nisi aliunde committatur defectus. Omnium horum exempla patent. Primi sic / omnis homo differt ab equo: sortes est homo: ergo sortes differt ab equo. Secūdi / omnis homo ē aliud a leone: sortes ē homo: ergo sortes ē aliud a leone. Tertij / omnis homo ē ita doct⁹ sicut angelus: sortes ē homo: ergo sortes ē ita doctus sicut angelus. Quarti / omnis homo ē fortior musca: sortes ē homo: ergo sortes est fortior musca. Quinti / omnis homo ē fortissimus animalium: sortes ē homo ergo sortes ē fortissimus animalium. Sexti / omnis infinita linea caret terminis / a. linea ē infinita linea: ergo. a. linea caret terminis. Septimi / omnis totus homo ē maior sua pte: sortes ē totus homo: ergo sortes ē maior sua parte. Octaui / omnis homo fuit ab eterno: sortes ē homo: ergo sortes fuit ab eterno. Noni / omnis homo essentialiter ꝛ intrinsece est animal: sortes ē hō: ergo sortes essentialr ꝛ intrinsece ē animal.

Sub terminis vero sequētib⁹ ly differt / ꝛ aliud ab ꝛ comparatiua / ꝛ superlatiua nomina / debēt seruari q̄ supradicta sunt circa aggregata vnice sumpta: valebit enim sillogismus si null⁹ defectus committatur. Unde nō valet / omnis leo ē fortior homine: animal ē homo: ergo omnis leo ē fortior animali: nec enim valeret si diceres in minori: animal omnis hō ē. Nam casu quo tātum vnus homo eēt cū vno leone daꝛ instātia. Et rō ē: q̄ȝ argꝛ a nō distributo ad distributum ex parte de ly animal.

Oportet aduertere distributionē eē accōmodā in su

periatiuis: licet non in comparatiuis: ac pinde vt cõsequẽtia sit bona/ oportet eodem modo teneri in ꝯñti. Unde nõ valet iste sillogismus/ omnis homo ẽ fortissimus animalium: sortes ẽ homo: ergo sortes ẽ fortissimus animalium: si in ꝯñti ly animalium stet pro aliis a sorte/ cum in añti non ita sit/ quia tunc argueret ab inferiori ad suum superius cum distributione superioris negatiue virtualiter: vt patet per exponẽtes. Unde oportet ponere ly. a. vel ly. b. sup ly aialiũ vt teneatur sicut in antecedente.

¶ Sub t'mis sequẽtib' / ita sicut/ possumus subsumere sicut i aliis nullo errore cõmisso: op3 tñ aduertere nõ semp distribuere vt in pũis dictum est.

¶ Sub terminis vero sequentibus ly ab eterno valet sicut in acceptione nõ vnica/ cũ ita sit. Unde bñ valet/ ab eterno fuit hõ: sortes ois hõ fuit: ergo ab eterno sortes fuit.

¶ Sub terminis sequentibus/ ly essentialiter/ dicẽdũ est sicut de terminis sequẽtibus ly necessario. Ualebit .n. seruata appellatione ⁊ aliis conditionib': vt bñ vl3 currẽs essentialiter est homo: sortes ois hõ ẽ, ꝫ sortes currens essentialr est.

¶ Secunda conclusio. Sub ly differt ⁊ aliud ab/ ⁊ sub comparatiuis ⁊ suplatiuis valet subsumptio sicut sub aliis adiectiuis nominibus. Unde sicut bñ valet: omne album currit/ sortes est alb': ergo sortes currit. Ita bene valet/ omne differens ab homine ẽ lapis: petra ẽ differens ab homine: ergo petra ẽ lapis/ ⁊ sic d' aliis. ¶ At in sub ly eternũ/ totum/ infinitũ/ categorematice sũptis ⁊ substãtiue/ põt fieri totalis subsũptio: ⁊ quando sumũt adiectiue sub ipsis ⁊ suis substãtiuis simul. Quando aũt sincategorematice sumunt/ non potest sub eis totaliter fieri subsumptio: nisi aliquis vellet dicere hanc ppositionem/ totus homo ẽ albus/ equiualere in significando huic/ quelib3 pars hominis ẽ alba: nam tũc ista ꝯñia esset bona: totus homo ẽ albus: pes sortis est pars hominis: ergo pes sortis est alb'. Sed qr hoc nõ credo verũ: eo ꝙ vna sit exponibilis ⁊ non alia/ immo eius exponẽs/ ideo non illud teneo. ¶ At vero nec sub ly ita sicut nec sub/ cẽntialiter/ põt fieri subsumptio nisi ponat sic. s. omne ita album sicut sortes currit: plato ẽ aliquid ita album sicut sortes: ergo plato currit/ omne essentialiter albũ est coloratum: sortes est aliquid essentialiter album: ergo sortes est coloratus: vel alio consimili mõ: qr tũc poterit bene valere:

¶ Nunc ad argumentorum solutionem deueniendo/ ad primum distinguitur maior: quia vel ly non inclusum in ly differens infinitat simplr: vel secundum exigentiam contradictionis. Si primum/ negat quod nõ valeat. Et ad probationem distinguit ly differens ab albo/ ⁊ nõ albũ esse terminos conuertibiles/ si negatio implicita in ly differẽs infinitet eodem modo sicut negatio explicita in ly nõ album ⁊ sic concedo: si diuersimode/ ⁊ sic nego. Si vero negatio implicita in ly differens infinitet secundum exigentiam contradictionis concedo maiorem ⁊ nego minorem/ medium siquidem tenet pro aliquo in premissa vbi nõ distribuit: quo etiam ẽ affirmatiua pro quo nõ tenetur vbi distribuit: q̃ tñ ẽ virtualr negatiua: Unde duplex defectus intrinsecus ibi reperitur.

¶ Ad secũdum argumentum p3 solutio ex dictis: cõclusio enim illa negatiua sequitur ex tertia exponente maioris cum minore. Bene enim vl3/ nullum nigrum est album: omnis leo est niger: ergo nullus leo ẽ alb'. Unde potest dici maiorem illam prout est illatiua illi' conclusionis non esse affirmatiuam sed negatiuã. Nõ enim infert conclusionem illam (vt dictum est) nisi ratione tertie exponentis. Uel dico cõsequẽtiam illã esse bonã mediate ⁊ nõ immediate. Conclusio enim immediata q̃ seqt virtute medii ẽ hec/ ꝫ ois leo ẽ aliud ab albo: ⁊ ista infert illam negatiuam: vt p3.

¶ Ad tertium dr/ ꝯñam non valere: eo ꝙ arguat a nõ distributo ad distributum rõne de ly animal: ⁊ hoc tenendo ly ita sicut distribuere ibi ly animal. Nam oppositum põt cõtingere: vt dictum ẽ i paruis. Et si ponatur aliquod signum in ly aial vt non distribuat cõsequentia tenebit.

¶ Ad quartum/ negat minor: mediũ .n. cũ sibi adiũcto põt d' aliquo verificari in affirmatiua/ d' q̃ nõ verificatur in maiori q̃ est negatiua.

¶ Ad quintum admisso ꝙ liceat immediate ppõnes illas exponere/ negatur ꝯñam valere: quia arguit ab inferiori ad superius negatiue virtualr: qr ly fortissimus includit negationẽ/ ⁊ ly bestiarum in añti stat p bestiis aliis ab equo: ⁊ i ꝯñti p bestiis aliis a fauello/ nũc aũt ly bestia alia ab equo inferius est ad ly bestia alia a fauello.

¶ Ad sextum dicitur/ distributionem virtualr ibi positam nõ eẽ sufficiẽtem ad sillogizandum/ eo ꝙ non ẽ omnino completa.

¶ Ad septimum dr/ consequẽtiam eẽ nullam: nam si ly totus sumat categorematice medium nullibi distribuitur/ si vero in maiori diceretur sic/ omnis tot' mũdus est maior sua parte: ⁊ in minori sic/ terra ẽ ps totius mundi/ premisse essent disposite ⁊ inferunt: ergo terra est pars maioris sua parte. Si vero ly totus sumatur sincategorematice dr/ ꝙ si tenemus totũ hoc aggregatum/ totus mundus equiualere in significãdo huic/ quelib3 pars mũdi / ꝯñam esse bonam/ quia tunc esset synonimitas inter ly pars in . b. ⁊ ly pars in. a. sed hoc teneo falsum (vt dixi) ideo instatur sic in simili/ totus homo est minor sua parte: fauellus est equus hominis: ergo fauellus est minor sua pte: nã casu quo fauell' sit sortis/ añs ẽ verũ ⁊ nõ ꝯñs: ly sua referente idem in añte ⁊ ꝯñte.

¶ Ad octauum cõcedit. a. nõ. n. illud oꝫ se tenuit in maiori ex pte medii se tenet in cõclusione ex parte minoris extremitatis: nec tamẽ ibi dat añs verum ⁊ ꝯñs falsum. Nam falsa est maior/ ⁊ ad pbationem distinguitur añs: vel ly non infinitat simplr: ⁊ sic nego cõsequẽtiam: qr virtualiter arguitur a nõ distributo ad distributum ex pte temporis inclusi in ly fuit. Unde oportet sic inferre: ergo omnis homo aliquo tempore vel instãti nõ fuit albus. Si vero ly non infiniret secũdum exigentiam cõtradictionis cõcedo cõsequentiam sed añs est falsum sicut ⁊ ꝯseqñs: Et si dicat non dat añs verum ⁊ ꝯñs falsum nec in se nec in simili forma ergo erit sillogismus. Posset aliquis distinguere cõsequẽs vel mediate: ⁊ sic cõcedo: vel immediate/ ⁊ sic nego. Nã cõclusio q̃ immediate seqt ẽ hec/ ab eterno nullum risibile fuit album: ⁊ ista infert hãc/ nullus homo fuit albus. Sed melius ẽ dicere ꝯñam nõ esse sillogicã: ⁊ dabit añs verũ ⁊ ꝯñs falsum/ posito pimpse/ nullũ tẽpus cẽpse nec instãs verum nec imaginariũ. Si dicas nõ eẽ intelligibile hoc eo ꝙ nũ hõ fuit in aliquo tẽpore vel instãti fuit vero vel imaginario. Pono tũc ꝙ ly/ ab. a. valeat tñ sicut ly ante quemlib3 locũ vel tẽ vel imaginarium: eo modo quo ly ab eterno valeat tãtum sicut ly ante quodlib3 instãs: ⁊ dico sic ab. a. nullus angelus fuit intelligẽs: ⁊ omnis angelus ẽ vel fuit

angelus: ergo nullus angelus fuit intelligēs: ⁊ pono angelum nō fuisse ante aliquem locū nec verū nec imaginarium quod ē possibile. Nam intelligo de eē in loco vel ante locum/ eo modo quo corporalia dicunt sic esse. Et tunc liquet dari antecedens verum ⁊ consequens falsum.

¶ Pro solutione noni argumenti est magnopere sciendum/ de ly peccatum ⁊ de aliis similibus noib⁹ significantib⁹/ posse nos loq̄ dupl̄r. Uno mō tenēdo tales t̄mos eē connotatiuos. Alio mō: tenēdo illos t̄mos eē absolutos. Uolo dicere/ ꝙ possum⁹ tenēre ly peccatū d̄ formali significare d̄formitatē ⁊ d̄ materiali entitatē/ q̄ peccatū denominat̄. Possumus similr̄ tenere (quod ego teneo) eē scd̄m mētem. D. S. ly peccatum esse terminum absolutum ⁊ de formali significari actum ⁊ deformitatem. Et secūdum primam opinionem cōsequētia ē cōcedēda: ⁊ sicut añs ē verum ita ⁊ cōsequēs. Scd̄m autem aliam/ cōcedo cōsequētiā bonam eē: ⁊ nego veritatem minoris: ⁊ nego ꝙ exponentes sint vere: immo quelibʒ ē falsa. Prima ē/ oē peccatum ē ens: ⁊ hec ē falsa. ¶ Sed cōtra/ oē dictum vł factum vel concupitum contra deum ē ens: sed oē peccatum huiusmodi: igit̄ omne peccatum ē ens: Maior ꝓbat̄: oē dictum vel factum vel cōcupitum ē aliq̄s act⁹: omnis actus est a deo: ergo oē factum vel cōcupitū vł dictum ē a deo: ꝑ. b. est beati augustini. ¶ Ad hoc argumētum distinguitur minor: quia vel ē p̄dicatio formalis v̄ causalis. Si primum/ ego nego illā: nec illa fuit mens beati augustini in v̄sa. d. S. Si secūdū/ cōcedo illam: sed nō habes inde ꝓbatum intētū. Uolo dicere ꝙ scd̄m mentem. D. S. peccatum nō ē actus ꝓprie nec deordinatio: sed est aggregatum ex vtroq̄ꝫ: sicut essentia dom⁹ ꝓprie nec ē lapides nec ē figura: sed aggregatū ex lapidib⁹ ⁊ figura. ¶ Si dicas cōtra: q̄ illud ē ens ꝑ accidēs ⁊ ꝑ cōsequēs nō pōt habere essentiam. Distinguo añs: in genere nature verumē: in genere artificis nego. Ita actus ⁊ deordinatio non sunt vnū in genere nature: sed bñ e in genere moris. Hec distinctio colligit̄ ex alia simili quam ponit. D. S. 4. distin. 1. q. 1. art. 5. Dico q̄ resolutorie/ q̄sit̄. b. sit p̄dicatis formalis illa ē falsa/ q̄ p̄ma exponēs ē falsa: vt dictū ē: ⁊ de secūda pꝫ ꝑ suam ꝯdictoriam. Si vero p̄dicatio sit causalis non bñ cōcludis: sed sic cōcludēdum est/ ergo ens q̄d peccatū essentialr̄ ⁊ intrinsece est/ est a deo. vt sensus sit/ deū eē causam entitatis ⁊ nō d̄formitatis: poniturq̄ꝫ medium in conclusione ob appellationem seruādam. Pro hoc vide nostrum tractatum appellationum prima ⁊ secūda parte. Insuꝑ aduerte omnes difficultates q̄ pñt fieri ⁊ tangi circa ly necessario posse tangi circa ly eētialr̄ ⁊ ꝓportionabilr̄ debent solui.

¶ Sed contra hoc restat dubiolum/ quia sequeret̄ ꝯñam hāc eē bonam/ omne ens infinitum essentialr̄ ē deus: homo deus essentialr̄ ē ens infinitū: ergo homo deus essentialr̄ est deus: l qua tñ añs est verum ⁊ cōseq̄ñs falsum. Ueritas añtis pꝫ per exponentes. Cōsequētis vero falsitas pꝫ ex dictis in tractatu exponibilium de ly essentialr̄. Dictū ē. n. ibi i tertio argumēto ꝯ opinionē asserētem ly eētialr̄ appellare codē modo ante ⁊ post se/ illam eē falsam. Argumentum. n. fuit hoc: sequeretur hāc esse veram/ hō deus eētialr̄ ē de⁹: consequens est falsum: igit̄.

¶ Ad hoc d̄r illud esse ad hominem: volui. n. ꝓbare q̄d ex illa opinione sequeret̄ illam eē veram ⁊ falsam ⁊ ꝓbaui illam eē veram: eo ꝙ suppositum importatū ꝑ subiectum subsistit in natura importata ꝑ p̄dicatū/ quod sufficit scd̄m tenētem illam opinionem. Iterum scd̄m illum ꝓbaui illam falsam/ q̄z eius cōuertēs ē falsa: vt intuenti clarissime patet: etiam secūdum ipsum/ eo quod exponentes q̄ debent dari scd̄m ipsum sunt false. Absolute autem loquendo/ vt manifestum est/ ipsa est vera.

¶ Tādem pro clausura huius tractatus ponit̄ regła qua vnusquisq̄ꝫ possit cognoscere sit ne sillogismus ex exponibilibus conflatus bonus vel malus. ¶ D̄r ergo ꝙ quando volueris hoc cognoscere d̄bes exponere omnes ꝓpositiones exponibiles tam añtis q̄ ꝯñtis: ⁊ videre an aliqua exponēs vel alique: vel oēs ꝯñtis sequant̄ ex aliquib⁹ vel ex oibus exponētib⁹ antecedentis: secūdum regulas supra positas in principio huius tractatus: ⁊ si cōsequētia facta ex exponentibus fuerit bona talis erit ꝯña ex exponibilib⁹ cōstituta/ sin aūt nō. Et sic si scipi nolis semꝑ cū argueris vel responderis finge aciem intellectus circa exponētes vt possis recte ⁊ arguere ⁊ respondere. Et per hāc eandem regulam/ pñt omnes conclusiōes quas supra posui ⁊ alias quas breuitatis amore omitto examinari. Quod si aliqua apparuerit nō recte posita cuiusq̄ꝫ lectoris erit corrigere. Unum tamē ingenue fateor me nō magnam diligētiam aut sollicitudinem/ sed plurimum incurie in hoc ⁊ in aliis omnibus id generis habuisse. Animaduerti. n. in talibus ⁊ similibus plus laboris q̄ vtilitatis reperiri. Quocirca a benignis lectoribus veniam expostulo. Primo tamē ⁊ maxime a deo optimo maximoq̄ꝫ. Qui est in secula seculorum benedictus. Amen.

¶ De sillogismo expositorio.

Absoluto iam ⁊ terminato tractatu sillogismorum ex terminis communibus ꝓcedētium/ restat quidditatem ⁊ ꝓprietates sillogismi expositorii enucleare. Quocirca mouetur talis questio. An sillogismus expositorius teneat in omni figura? Et ꝓbat̄ ꝙ non.

¶ Primo non valet/ hec anima est in pectore: ⁊ gratia ē in hac anima: ergo gr̄a est in pectore: tñ arguit̄ in prima figura: igit̄.

¶ Scd̄o nō valet: nullū aīl ē sortis fauell⁹: ⁊ hinnibile ē fauell⁹/ ergo sortis hinnibile nō ē aīl: ⁊ tñ arg̃t̄ in scd̄a figura: igit̄: ꝙ nō valeat pꝫ in casu ꝙ fauell⁹ sit equ⁹ silueste ⁊ sortes habeat alios equos.

¶ Tertio nō valet/ xp̄s incipit eē: ⁊ xp̄s ē vł immediate post hoc erit de⁹/ ꝗ deus incipit eē: ⁊ tñ ē in tertia figura: igit̄: ꝙ nō sequat̄ pꝫ. Nā in p̄mo instāti icarnatiōis xp̄i/ añs fuit verū ⁊ nō ꝯñs. Falsitas cōsequētis lucida ē/ ⁊ minoris. Ueritas. n. pōt ꝓbari exponendo eam immediate.

¶ Quarto nō valet/ diligo petrū: ⁊ petr⁹ ꝑcutit me/ ꝗ diligo ꝑcutiētē me: tñ arg̃t̄ i q̄rta figura: igit̄: ꝙ nō sequat̄ pꝫ: i casu q̄ petr⁹ amic⁹ me⁹ veniat mutato habitu ⁊ ꝑcutiat me: ⁊ ego arbitret esse alium.

¶ Sed contra bene valet/ iste leo est albus: ⁊ iste leo ē currēs/ ꝗ currēs ē albū: ⁊ tñ arg̃t̄ expositorie igitur: ꝙ bñ valeat patet: quia nō i͂stabit̄: ꝙ teneat sillogistice pꝫ: q̄z nō cōtinet̄ sub alia sp̄e argumētatiōis/ ꝙ expositorie liquet: q̄z eius mediū nō ē t̄ms communis.

¶ Pro huius questionis expeditione/ tria fient. Primo ponetur diffinitio sillogismi expositorii ⁊ eius principia cum quibusdam notabilibus. Se

cundo ponetur conclusio responsiua. Tertio/soluentur argumenta posita ⁊ alia que contra cõclusionem ponen lam forma abuntur. Et ideo diffinitio sillogismi ex positorij sit hec.

Sillogismus expositorius est cõsequentia sillogistica bona de forma acceptiõis terminorum tenẽs ꝙ tu te medij singularis vel singulariter tẽti: hoc dr̃ ad differẽtiã sillogismi ex medio cõmuni d' q̃ supra dictũ est: cetere particule ex supradictis patent.

Ulterius sciẽdũ est/ ꝙ sillogismi expositorij possunt formari i qualibz figura: lz nõ sint i aliquo mõ: q2 hoc nõ opz ẽt in alijs sillogismis. Un̄ tales sillogismi vere sunt sillogismi. Et si cõtra hoc insurgas q2 D. S. dicit ꝙ sillogismus expositorius nõ est vere sillogismus sed q̃dam sensibilis demonstratio.

Ad hoc r̃ndet q̃ ibi. S. T. sumpsit sillogismum nõ in tota sua cõmunitate. Nam sic liquidum ẽ demõstrationes eẽ sillogismos: nam philosophus dicit ꝙ demonstratio est sillogismus apodyticõ. i. faciẽs scire verũ/ eq ut ergo ꝙ sic sillogismus. Sed sumpsit ibi sillogismũ p̱ cõña p̱cedẽter ꝓpõnibus ꝓbabilib⁹/ ⁊ nõ p̱ se notis: ⁊ q2 sillogismus expositorius ꝓcedit ex his q̃ parent ad sensum cõmuniter: iõ dr̃ ꝙ nõ ẽ sillogism⁹ vere predicto secundo modo.

Sciendum amplius ꝙ duplex est sillogismus expositori⁹: Quidã ẽ affirmatiu⁹/ ali⁹ negatiu⁹: q̃ diffiniẽdi sũt cõformiter ad alios sillogismos ex t'is cõib⁹. Et sillogismi affirmatiui regulãr p̱ istã maximam. Quecũq3 cõueniunt vni tertio cõueniunt inter se: sic̃ ne q̃ecũq3 õ ueniunt vni tert' o singulari in actu/ nõ in potẽtia conueniũt inter se. Ut p3 hic/ istud aĩal ẽ currẽs: ⁊ istud aĩal est album: ergo album ẽ currẽs. Nã de album ⁊ ly currẽs cõueniunt huic animali: iõ cõueniũt inter se. Dr̃ singulari q2 si sit cõe non oportet: quia ꝓpterea ex puris p̱ticularibus arguẽdo in t'is communib3/ nihil sequit: vt nõ valet/ aĩal ẽ hõ: ⁊ equus ẽ aĩal: ergo equus est hõ. Dr̃ in actu/ q2 bñ duo cõtraria pñt cõuenire eidem/ tñ in potẽtia/ q2 sortes põt eẽ albus: ⁊ põt eẽ niger: nõ tñ ex hoc sedr̃ ꝙ albũ sit nigrũ/ vel ꝙ albedo sit nigredo. Sillogismi vero negatiui fundantur in isto principio. Quecunq3 sic se hñt ꝙ vnum affirmat' de aliquo singulari ⁊ reliquũ de eodem remouetur: illud qd' negat' d' illo quod affirmatur/ remouetur vt patet hic/ sortes non est animal: sortes est alb⁹: ergo album non est animal.

Istis p̱ehabitis ponitur cõclusio vniuersalis que talis est:

In omni figura valet fieri sillogismus expositorius tam affirmatiuus ꝙ negatiu⁹: si oẽs cõditiones seruent' pro alijs sillogismis posite/ exceptis his q̃ necessario vẽdicant mediũ eẽ commune nec possunt ꝓportionabilit' adaptari t'o singulari. Un̄ hec regula ꝙ medium distribuat' in vna p̱missarũ nõ ẽ seruãda in ꝓposito. Hec autem ꝙ medium nõ stet ꝓ plurib⁹ in affirmatiua q̃ in negatiua põt ꝓportionabilit' in ꝓposito deseruire sic/ ꝙ non stet medium verificari posse i affirmatiua de aliqua re/ non verificato ipo medio d' eadẽ re in negatiua. Et sic dicat' de oĩb⁹ alijs similib⁹.

Ad argumẽta aũt r̃ñdendo. Ad primũ negat'. b. nõ. n. cõcludit' tota. a. extremitas d' tota. b. vt p3 explicãdo extrema ꝓpõnũ: op3 ergo sic cõcludere: ergo grã est existens in existente in pectore.

Ad scdm argumentũ dr̃ cõñam cẽ nullam: eo ꝙ stat mediũ supponere in p̱missa affirmatiua: ipo nõ supponente in negatiua: vt p3.

Ad tertiũ negat'. a. ⁊ nego ꝙ añs sit verũ. a. enim ẽ falsa/ ⁊ d' ceptus resolui q̃ exponat' sic. s. hoc incipit esse signato supposito diuino: ⁊ hoc ẽ vel immediate post hoc erit xp̃s: igit' ⁊c. vel remoueat' cõnotatio: qd' fit remoto ly xp̃us/ ⁊ apponẽdo ly hoc: q2 ꝓpter hoc r̃ soluitur. Sed cõtra etiam si exponat' immediate non datur añs verum ⁊ cõñs falsum: igit' solutio nulla. Antecedẽs p3/ q2 sic debet exponi/ christus nũc est: ⁊ xp̃s non immediate ante hoc fuit: quarũ scda ẽ falsa: qd' ꝓbatur per eius cõtradictoriam veram: cuius veritas p3 sic/ hoc immediate ante hoc fuit (signata p̱ p̱imũ. p̱nomen p̱sona filij dei: ⁊ p̱ scdm hoc instans incarnatiõis) ⁊ hoc ẽ. f. fuit xp̃s: ergo xp̃s immediate ãte hoc fuit. Ad hoc dr̃/ ꝙ nõ ponũtur oẽs q̃tuor exponẽtes ei⁹: vt p3 ex dictis in paruis. Un̄ si addant' iste due. s. vel xp̃s nũc non ẽ ⁊ immediate post hoc erit/ poterit dari añs verum ⁊ cõñs falsum/ arguendo ab expõnẽtibus ad exponibile mõ de ly incipit/ in casu ꝙ in. a. instanti non sit assumpta humanitas/ sed immediate post. a. assumat': ⁊ hic casus fuit omissus i p̱ma parte p̱uoi: ꝓ quo videat' scda p̱s. q. de expositione de ly incipit.

Ad quartum/ negatur minor: mutat' enim appellatio ex parte illius termini diligo: sed oportet concludere: ergo percutientem me diligo.

At vero vt predicta argumẽtis examinata elucescant/ arguitur sic contra dicta.

Primo non valet/ angeli sortes nõ ẽ hõ: ⁊ angeli sortes est hõ: ergo homo non ẽ homo: ⁊ tamẽ arguitur expositorie. igit' ꝙ nõ valet p3: q2 casu quo sortes possideatur ab vno angelo ⁊ ab altero nõ: añs ẽ verum ⁊ cõñs falsum.

Ad argumẽtum r̃ndetur distinguẽdo: q2 vel solum ly sortes ẽ mediũ/ vel totum illud/ angeli sortes. Si p̱mum/ nõ bene concludit': co ꝙ aliquid se tenet ly t'⁊ q̃ p̱missa ex p̱te medij quod nõ ponit' in conclusiõe. Insup medium nullibi ẽ totale extremum. Si vero totũ illõ aggregatum/ angeli sortes: sit mediũ/ dr̃ ꝙ mediũ non ẽ p̱fecte singulare. Un̄ op3 vtrobiq3 singularizari li angeli: aut vtrobiq3 distribui: aliõqn ꝓpõnes verificabuntur ꝓ diuersis angelis: ⁊ sic ibit ur cõtra fundamẽtum gñale: ⁊ hoc/ q2 acceptio est non vnica ⁊ l3 descendere sub ly angeli ad oẽs angeles. Sed contra eo minus iste sillogismus erit bonus/ sortes ipsi⁹ met non est homo: ⁊ sortes ipsius met ẽ hõ: ergo hõ non ẽ hõ: cõñs ẽ falsum: ergo solutio nulla. Falsitas cõñtis p3: nã posito ꝙ ly ipsiusmet vtrobiq3 referat ly angelus in hac ꝓpõne/ aliquis angelus ẽ: dabit' añs verum ⁊ cõñs falsũ: in casu quo dabat' istãtia i p̱o argumẽto: vt p3 descendendo sub ly angel⁹: cõsequẽtia vero tenet: q2 ly ipsiusmet ẽ acceptio vnica eũ precedat rect⁹. Ad hãc replicã negat' cõña/ eo ꝙ sit acceptio nõ vnica vt p3 ex dictis in p̱o tractatu: capl'o de oppositionib⁹. Nec refert rectum precedere/ vt ibidem dictum est.

Secundo non valet/ sortes ante hoc instans erit albus: ⁊ hoc instans erit ante q̃dlibz instãs post hoc: ergo sortes ante quodlibz instans post hoc erit alb⁹: ⁊ in arg' expositorie: igit' ꝙ nõ valeat p3: in casu ꝙ sit in⁹ in instãti inchoatiuo hoiꝰ sequẽtis: in cui⁹ p̱ia medietate sortes erit alb⁹ ⁊ in scda medietate erit niger: ⁊ instans cõtinuans illas duas medietates vocetur. a. ⁊ volo ꝙ ad intellectum monstretur p̱ ly hoc illud instans. a. Tũc añs ẽ verum vt notũ ẽ/ sed falsitas cõsequẽtis ꝓbatur. Bene valet/ sortes ante quodlibet instans post hoc erit albus/ q̃ sortes immediate

post hoc erit albus/cõsequens aũt est falsum; vt notũ est: q2 sensus ẽ φ sortes immediate post. a. erit albus/ quod est falsum igit. Cõsequẽtia vero ꝓbat: q2 argr ab exponente ad exponibilem: vt patet ex dictis in prima parte p arguorum.

Ad argumentum negat. a. Et ad eius ꝓbatiões negat φ in illo casu detur añs verum ⁊ ꝯñs falsum: ⁊ concessa veritate añtis negatur falsitas ꝯñtis: ⁊ ad ꝓbationem dr̃ φ illud ꝯñs non sumit in sensu in quo est exponens propositionis de ly immediate. Nam quando est exponẽs hec. s. sortes ante quolibet instãs post hoc erit albus: op3 φ sumat in sensu in quo ly post hoc (ly sequatur) restringat etiam subiectũ: ita vt sensus sit/ post hoc sic erit vt ante quodlibet instans futurũ post hoc instans sortes erit albus: in quo sensu p3 ꝓpõnez esse falsam/sed in sensu in quo infertur ex illis ꝑmissis vera est. Est enim sensus/sortes erit albus in aliquo tempore vel in instanti ꝑcedenti õe instans futurum post hoc: ⁊ sic patet quod ly post hoc nõ restringit eodem modo in vtroq3 sensu. Unde si in ꝑdicto sillogismo ꝯñs sumatur in primo sensu ꝯña est nulla: quia variatur restrictio. Si vero in scd̃o bona est ꝯña ⁊ ꝯñs ẽ verũ sicut añs: sed sic nõ sumit qñ ẽ exponẽs ꝓpõnis de ly immediate vt dictum est.

ℭ Tertio non valet/quod ego cognosco tu non cognoscis: sed ego cognosco deum/ g̃ tu nõ cognoscis deum: ⁊ tñ arguitur expositorie: igit.

Si forsan dicas ibi argui a non distributo ad distributum ex parte de ly deũ/ sicut fit ẽt in argumento cuius meminit beatus augustinus in lib. de doctrina christiana. s. qđ ego sum tu non es/sed ego sum homo: ergo tu nõ es homo: vbi ly hõ distribuit in ꝯñte ⁊ non in antecedente. ℭ Cõtra si solutio ẽet vera/sequeret hanc ꝯñam eẽ bonã. s. quod ego video tu nõ vides/sed ego video celum: ergo tu celum nõ vides: ꝯñs falsum: ergo solutio nulla. Consequentia autem ptet/quia tollitur ille defectus. Cõsequentie vero falsitas liquet/in casu quo tu ⁊ ego videamus idẽ celũ: sic tñ vt᷑ equus quẽ ego solus video. Si forsan dicas ad huc argui a non distributo ad distributum ex pte de ly videns. ℭ Cõtra ergo sic cõcludendo. s. ergo tu celum vidẽs non es/ꝯña erit bona/ꝯñs ẽ falsum ergo solutio nulla. Consequẽtia tenet/quiam tollitur ille defectus. Cõsequẽtis falsitas p3: quia pari ratione hec ꝯña esset bona/quod ego video ego nõ possideo: sed ego possideo equum/ g̃ possidens equum ego non sum: ⁊ tamẽ hoc est falsum/ g̃: φ sit par ratio patet/q2 tollitur ille defectus ꝑdictus: ⁊ nõ ponitur alius: φ aũt hoc sit falsum patet: in casu quod ego solum habeam equos ⁊ nõ videam illos/sit tamen vnus leo silvester a me visus: antecedẽs est verum ⁊ ꝯñs falsum.

ℭ Dicitur ergo ad argumẽtum φ nulla ꝑdictarũ conclusionũ infertur ex illis premissis: quia semper remanet aliquid cũ medio in añti quod nõ ponit in ꝯñti: vt patet resoluendo premissas in sum/es/fui: ⁊ suum participium. Unde op3 sic concludere/ quod cognoscẽs deum cognoscit tu nõ cognoscis: in hoc autem vltimo op3 sic concludere/quod possidens equum videt/ego nõ possideo: vel sic/quod ego possidens equum video non possideo: ⁊ ponitur medium in conclusione vt seruetur correspondentia verborum in personis in añti ⁊ consequenti.

ℭ Quarto arguitur/ nõ tenet / hoc ẽ aliud φ equum te genuisse: ⁊ hoc est impossibile: ergo impr̃e ẽ aliud φ equũ te genuisse: ⁊ tñ arguitur expositorie: g̃ φ non valeat patet: q2 demonstrando per ly hoc hãc ꝓpositionem/homo est chimera/añs est verum ⁊ cõsequens falsum vt videt: igit.

ℭ Ad argumentum dicitur φ si ly aliud φ equum te genuisse ⁊ ly impossibile sumant eodem mõ in añti ⁊ consequẽti sillogismus est bonus: sin autem non.

ℭ Pro quo sciẽdum φ totum hoc aggregatũ potest primo sumi materialr̃: ⁊ tunc sẽsus maioris est: hoc ẽ illud aggregatũ aliud φ equũ te genuisse: ⁊ sic maior est falsa ⁊ conclusio vera/sed nõ inconuenit hoc: vt notũ ẽ. ℭ Põt scd̃o/sumi solum ly aliud significatiue ⁊ residuum materialr̃ ⁊ tũc sensus maioris ẽ/hoc ẽ aliud ens ab isto aggregato equum te genuisse: ⁊ tunc maior est vera ⁊ conclusio: nam sensus cõclusiõis erit/aliquod impr̃e est aliud ens ab isto aggregato/equũ te genuisse. ℭ Potest tertio/aliud aggregatum sumi ꝓ ꝓpõne cuius ẽ dictum: ⁊ sic sensus ẽ/ hoc ẽ aliud ens ab ista ꝓpõne/equus te genuit: ⁊ tunc maior ẽ vera sicut conclusio/cuius sensus est/aliquod impr̃e ẽ aliud ab ista ꝓpositione/equus te genuit. ℭ Quarto põt sumi tale aggregatũ significatiue: ⁊ tunc sensus ẽ/hoc est aliud ens abequo qui te genuit/⁊ tunc maior ẽ falsa sicut ⁊ conclusio: vt p3 exponẽti maiorem ⁊ cõclusionem/⁊ per philosophum dicentem ei quod nihil ẽ: nihil est idem vel diuersum/modo autem equus qui te genuit nihil est. ℭ Et etiam ly impossibile põt sumi dupliciter. Uno modo vt dicit passionẽ ꝓpõnis. Alio modo vt dicit passionẽ entis: ⁊ sic relinquit φ tentis terminis eodem mõ in añti ⁊ ꝯñti/ꝯña ẽ bona: sin autem erit nulla: vt patet.

ℭ Quinto arguitur/non sequitur sortes in instanti isto erit non albus: ⁊ illud instans erit aliqđ instans/ g̃ sortes in aliquo instanti erit non alb᷒: ⁊ tñ arguitur expositorie igit: φ non valeat p3: q2 añs ẽ verum ⁊ ꝯseq̃ns falsum/in casu φ sortes ĩ aliquo instãti erit albus ⁊ in aliquo niger/⁊ in maiori demonstret instans in quo est futurus niger.

Et φ maior sit vera in isto casu patet/quia sensus illius est iste/sortes in isto instanti erit aliquid quod non erit in isto instanti album. Falsitas vero consequentis patet/quia facit istum sensum/sortes in aliquo instanti erit aliquid qđ in nullo instanti erit album/⁊ hoc est falsum per casum: igitur.

ℭ Pro huius argumẽti solutiõe/meminisse op3 illi᷒ dicti circa modales. s. φ ly non infinitanter sumptum põt dupl̃r infinitare. Uno mõ simpliciter. Alio modo scd̃m exigentiam contradictionis. Si infinitet scd̃m exigẽtiam cõtradictionis ꝑdicte ꝓpões faciunt predictos sensus: vt ex loco ꝑalegato patere põt: ⁊ sic dico φ sillogismus est nullus. Et rõ est: q2 virtualr̃ argr̃ ab inferiori ad suum supius negatiue ⁊ cũ distributione/ex pte illius tr̃i nõ album: vt p3 sensus predictos intuenti. Si aũt ly nõ infinitet simpl̃r/bonus est sillogismus. Proportionalr̃ dici põt ꝺ isto sillogismo/sortes in isto instanti erit omnis hõ: ⁊ istud instans erit aliqđ instans: g̃ sortes in aliquo instanti erit oĩs hõ: nã maior põt facere hunc sensum. s. sortes i isto instanti erit oĩs hõ qui in isto instanti erit: ⁊ cõclusio istũ. s. sortes ĩ aliquo istãti erit omnis hõ qui in aliquo instãti erit/ ⁊ in isto sensu ꝯña nihil valet. Nam posito quod in aliquo instanti solus sortes sit futurus: tñ in aliis instantibus alii hoĩes multi sint futuri/ añs ẽ verum ⁊ ꝯñs falsum. Et rõ est/q2 argr̃ ex pte de ly oĩs hõ ab inferiori ad suum superius cũ distributiõe superioris/vt ex sensibus datis p3. Si autem alio mõ accipiatur/ẽ bo-

nus: ꝛ sicut maior est vera/ita ꝛ conclusio.

¶ Sexto non sequitur/incipit istius hominis equus esse hominis equus: ꝛ istius hominis iste equus ē hominis equus/ꝗ incipit hominis equus esse hoīs equus/ꝛ tn̄ arguit᷑ expositorie: igit᷑. Quod nō valeat pꝫ: in casu quo sortes sit hō demonstratus ꝗ nūc incipit habere fauelinum: qui sit equus demonstratus ꝗ nunꝗ̄ antea fuerat: ꝛ incipit sortes illū possidere per primū eē: ꝛ imediate ante hoc fuit vn⁹ hō ali⁹ a sorte habēs vnū equū/añs ē verū ꝛ ꝯñs falsum: vt pꝫ ꝑ exponētes maioris ꝛ conclusionis.

¶ Ad hoc argumētum cōceditur. a. ꝛ negat᷑. b. Et rō est/quia virtualiter ex ꝑte minoris extremitatis argᷓ a non distributo ad distributum. Nam cōclusio exponitur sic/nunc hominis equus ē hominis equ⁹: ꝛ non immediate ante hoc hominis equus fuit hois equ⁹. Ubi pꝫ ꝙ in scḋa exponēte ly hois equ⁹ distribuit᷑: qḋ nullo mō i. b. fit. Et ꝓpter eādē rationē nō sequit᷑ hic/incipit iste homo currere: ꝛ iste homo ē homo/ergo incipit homo currere. Nam casu quo sortes incipiat modo currere/ꝑ primū esse/añs est verū ꝛ ꝯñs falsum. Si dicas ꝙ hoc nō pōt eē/pone loco dū currere al'vꝫ albū ꝛ sortes nunc incipiat eē albꝰ ꝙ ante hoc instans plures homines fuerūt albi: añs ē verū ꝛ ꝯñs falsum. Et sic dicendū de aliis sillogismis similib⁹ vt pꝫ.

¶ Septimo non sequitur/hoc erit sortes: ꝛ hoc ē vel erit ps sortis: ergo ps sortis erit sortes: ꝛ tamē arguitur expositorie: igitur. Quod nō valeat pꝫ: quia añs ē verū ꝛ ꝯñs falsum: posito ꝙ ly hoc demonstret totum sortē ꝓter materiā q̄ ē in vno eius digito quē mō hēt ꝛ qui crastina die abscindi debet.

¶ Pro huius argumēti solutione sciendū/ꝙ (vt communiter dr̄) triplex ē modus identitatis. ¶ Primus ē: q̄ res penitus manet inuariata scḋm suam essentiā ꝛ ꝑtem essentie: vt deus ꝛ angelus ꝛ anima. ¶ Alius ē/qñ ps principalis essentie manet eadē mō/sed pars minus principalis variat᷑: vt accidit in homine cuius materia non ē omnino eadem a principio natiuitatis vsqꝫ ad mortē. Nā liquidum ē/oēm hominem plus habere materie qñ ē ꝑfectus etate ꝙ̄ qñ ē infans. ¶ Tertius ē/quando essentia tota materialiter mutat᷑ remanet tn̄ formalr̄ ꝗd vñ ꝺnominat᷑: vt bethys qꝫ semꝑ dicitur idem licet nunꝗ̄ sit eadem numero aqua: sed quia ē idem alueus/dicit᷑ idem bethys/vel quia ē eadem aqua successiue vel continuatione quadam. Tunc dicit᷑ primo/ꝙ nomina discreta significantia res secundi ꝛ tertii generis/ratione formalis dicuntur semꝑ vniuoce de reb⁹ q̄s significāt: sed ēt aliq̄ mō dicit᷑ equiuoce scilicet ratione illius quod in re significata ē materiale: quia non semꝑ ē omnino idem. ¶ Dr̄ secūdo ꝙ ad hoc ꝙ ꝯsequentia sit sillogistica/opꝫ eres terminos oīo teneri vniuoce/ita vt sient pro eodem formali ꝛ omnino eodē materiali: alias nō opꝫ ꝯsequentiam eē bonam. Ex his pꝫ solutio: nā si ly sortes teneatur ꝓ oīo eodē in añt ꝛ ꝯsequēti bona ē ꝯsequētia: Nā maior verificatur ꝓ sorte sine digito ꝛ minor ꝓ sorte cū digito: ꝛ sic cōclusio erit vera: quia virtualiter facit hūc sensum/quod est vel erit pars sortis habētis digitum erit sortes sine digito. ¶ Sed contra/in isto sensu cōclusio ē falsa: igitur solutio nulla. Consequētia ē nota: añs ꝓbat᷑: illa nunquā habebit vnam de inesse veram/ꝗ est talis. Añs patet: quia ista ē falsa/quod ē pars sortis habentis digitum ē sortes sine digito. ¶ Ad hoc breuiter dr̄ ꝙ sua de inesse nō ē illa sed hec/hoc ē sortes sine digito: vere dicti sin paruis haberi potest. ¶ Sed contra non valet/hec aqua amplius nō erit hic: ꝛ hec aqua ē bethys: ergo bethys amplius nō erit hic: ꝛ tn̄ non committitur hic defectus nec ali⁹: igitur. ¶ Ad hāc replicam distinguo minorem: quia vel hec ꝓpō/hec aqua ē bethys: sumitur identice vel formalr̄. Si secundum/concedo sillogismum: ꝛ sicut conclusio ē falsa ita ꝛ minor. Si vero sit identica/nego sillogismum quia variatur appellatio: sed debes concludere/ergo hec aqua que est bethys amplius nō erit hic. Ubi ponitur medium vt seruet᷑ appellatio: vel dic. a. bethys amplius non erit hic: vt ly. a. faciat solum ly bethys stare ꝓ aqua designata ꝑ ly hec. Et hoc ampli⁹ ꝺclaratur in terminis diuinis.

¶ Hec pauca de sillogismis dicta/benignis lectorib⁹ faciāt satis. Nō astutie fugit oīa q̄ dicta sunt minimā esse ꝑtem eorum q̄ dici potuerāt. Intētio tn̄ mea fuit tn̄ solidiora ꝛ vtiliora proponere. Quod ēt vereor an ob eorū multitudinem ex parte consequutus fuerim.

¶ Finis quarti tractatus.

Incipit opusculum terminorum diuinorum editum a fratre Augustino Sbarroya in sacra theologia presentato.

Ostquam summo deo auxiliante aliqt materias (in quibus tri elucidant creaturas significantes) ptractaui, restat ad materia trorum diuinorum accedere. Quam mihi et cuiuis alii ingredi volenti, crebius et affectuosius deus gloriosus orandus est. Quia teste platone, in quis negocio diuino est votandum auxilium: ac pinde in re difficili, sollicitius hoc agendum est. Presentis autem negocij arduitatem ac magnitudinem insinuat beatus augustinus dicens. Nullibi periculosius errari, nec laboriosius aliquid queri, nec fructuosius inueniri quam hic. Supta igitur ex diuina pietate fiducia. s. quasdam questiones in presenti enucleare decretum mihi fuit. Quarum prima est: An diffinitiones et diuisiones aliorum trorum precedencium propositionum apponibus ex predictis tris constitutis seruetur. Tertia, an principia sillogismorum, quorum medium est trs diuinus robur sortiantur in his tris sicut et in aliis. Quarta, an et principia quibus sillogismi expositorii regulantur huic materie valeant applicari. Quinta, an ceteris ppositionis regulis. s. ab affirmatiua ad negatiuam: et a conuersa ad conuertentem &c. etiam in presenti vti possimus.

Quoad primum igitur queritur, An diffinitiones et diuisiones trorum aliorum in presenti materie reperiantur? Et probatur quod non. Primo, nullus trs est diuinus: igitur &c. consequentia patet: nullus conceptus vltimatus est trs diuinus, quia nec conceptus non vltimatus: nec trs vocalis scriptus: consequentia est euidens cum isti tres tri comprehendant perfecte tros diuinos. i. non a conceptu vltimato. Antecedens vero probatur, quia dei nullus potest esse conceptus vltimatus, quia nullus terminus diuinus, consequentia est nota, et antecedens patet: quia omnis conceptus est ratio: sed dei non est ratio, quia dei non est conceptus: consequentia et veritas. a. ex se patet. Minor vero habetur ex beato dyonisio de diuinis nominibus vbi dicit. Necesensus est eius (s. dei) nec phantasia, nec copinio, nec ratio, nec sententia.

Secundo ly deus est trs significatiuus: et tamen non representat aliquid: &c. quod diffinitio termini significatiui in presenti nulla. Prima pars antecedentis est nota: et secunda probatur, quia si aliquid representaret, maxime illud esset deus: sed hoc non, quia nihil nota. b. probatur: ly deus est creatura, quia non representat deum sicut est notum cum non sit creator (sumitur. n. creatura large) consequentia vero tenet: eo quod nulla creatura potest representare deum vt patet. d. s. p. p q. 12. ar. 2.

Tertio, ly deus non est trs communis nec singularis, quia in istis trs non reperitur hec diuisio. Antecedens patet: non communis: quia natura diuina quam ly deus significat formaliter, non communicatur per multiplicationem in pluribus sicut natura creata: sed per identitatem realem vt ponit fides. Nec est trs singularis, quia eadem natura realiter significata per illum trm non est incommunicabilis sicut sortes et petreitas, vt sic loquamur sicut est singularis vt sit communicabilis: et sic communicabilis vt sit singularis seu indiuisibilis.

Quarto dicendo deus est pater et filius est spiritus sanctus: ly deus stat simpliciter: tamen predicatum non est trs scdi intentionis, quia regule suppositionis nulle. Antecedens patet: quia stat pro suo significato vltimato primario. Antecedens patet: quia stat pro natura diuina sine concreto vt sic: igitur. Antecedens probatur: quia si staret pro persona, propositio esset falsa: presertim sumpto ly et copulatiue et diuisiue similiter sumpto illo tro determinate pro vna persona. Et confirmatur a minori: dicendo homo est species, ly homo stat simpliciter, quia stat pro natura vna secundum rationem, quanto multo magis ly deus cum stat pro natura vna realiter existente in pluribus suppositis.

Quinto dicendo, omnis essentia diuina est pater: ly essentia distribuitur tamen non accipitur pro suis inferioribus copulatiue, quia. Antecedens patet ex se pro prima parte. Secunda vero probatur: quia ly essentia non habet inferiora: cum non sit vle.

Sexto, dicendo deus fuit, deus erit, deus potest creari: li deus non ampliatur: cuius oppositum asserit regula ampliationum, igitur regule nulle sunt in propositionibus. Consequentia est nota: et antecedens probatur: dicendo deus est: ly deus non ampliatur, quia nec in aliis. Antecedens est notum et consequentia tenet, quia ly deus non stat pro pluribus in ista quam in aliis cum sit tantum vnus deus. Et confirmatur: quia in deo non differunt esse, fuisse, et fore: et posse esse, vt asserunt non solum theologi, sed etiam philosophi ethnici: vt patet in thimeo platonis: et ex philosopho dicente in eternis non differre esse et posse: et ratione, nec esse, fuisse, et fore.

Septimo, hec est falsa, essentia diuina generat: et tamen regula prima appellationum esset vera, non esset falsa, quia regula nulla prima pars antecedentis patet, extra de summa trinitate: Secunda vero probatur: quia si subiectum staret materialiter. i. pro supposito: sed tanto subiecto pro supposito esset vera sicut hec, deus generat: igitur habetur propositum.

Sed contra, multe propositiones conceduntur in diuinis vere et alie false: quarum veritas et falsitas variatur variatis proprietatibus trorum et eorum significatis: quas omnes hec reperiuntur in diuinis tris. Antecedens patet: de ista que negatur in diuinis, deitas generat, ista conceditur deus generat: et vbi variatur modus significandi in abstracto et concreto. Item hec conceditur, deus contingenter creat: hac negata deus creans contingenter est, sumpto ly contingenter pro potest et potest non: et non vt dicit indeterminationem: igitur habetur intentum.

Pro huius. q. enodatione duo pagentur. Primo ponentur quedam generalia fundamenta et communis omnibus. s. questionibus. Secundo respondebitur questioni, iactis aliquot fundamentis.

Primum fundamentum est primus articulus trinitatis frustratim collectus (prout in proposito sufficit) ex duobus capitibus habitis extra de summa trinitate et fide catholica. Vbi dicitur sic, Firmiter credimus et simpliciter confitemur quod vnus est solus verus deus, pater, filius, et spiritus sanctus, tres quidem persone, sed vna essentia substantia seu natura simpliciter omnino: pater a nullo, filius a patre: spiritus sanctus pariter ab vtroque, pater generans, filius nascens, spiritus sanctus procedens. Et infra cap. 2. Vna quedam summa res est que veraciter est pater et filius et spiritus sanctus, tres simul persone et singulariter quelibet earum: et ideo in deo solummodo trinitas est, non quaternitas: quia quelibet personarum est illa res, videlicet substantia, essentia seu natura diuina que illa res non est generans nec genita: nec procedens, sed est pater qui generat: et filius qui gignitur: spiritus sanctus qui procedit, vt distinctiones sint in personis et vnitas in natura. Licet igitur alius sit pater alius filius, alius spiritus sanctus, non tamen aliud: sed id quod est pater est filius et spiritus sanctus idem omnino vt secundum orthodoxam et catholicam fidem consubstantiales esse credantur.

¶ Secundum est. Et si ea quorum est fides sint verissima: ꝛ quoad se euidentissima: non tamen sunt euidentia nobis. alioquin de eis non esset fides/ sed scientia.

¶ Tertium est. Ea quorum proprie ꝛ respectu cuiuslibet intellectus creati ē fides/ excedunt omnē cognitionem naturalem creatam. Dicitur quorum ꝓprie ē fides: quia de his ꝓpositionibus/ deus est/ deus est vnus/ deus ē bonus/ ꝛ de aliis similibus non habetur absolute fides ꝛ ꝓprie/ quia possunt cognosci demonstratiue. Unde magis ꝑtinent ad ꝑambulum fidei. Uerum tamen est/ ꝙ non habentes demonstrationem talium ꝓpositionum tenentur credere illas eē veras. Hec ex. D. S. d. ꝗ ꝑma pte. q. ꝛ. ar. ꝑmo ad ꝑmum. Dicitur respectu intellectus creati/ q2 deꝰ de nullo habet fidem sed scientiam.

¶ Quartum. Ea quorum ē fides ēt si quodlibet naturale lumen creatum excedant: non tamē tali lumini repugnāt. Uolo dicere/ ꝙ ad saluādum ea q̄ fides ponit/ nō necesse ē cōcedere duas ꝯdictionas veras aut falsas: aut ꝯnam bonam formaꝛ in diuinis pati instantiam/ aut negare aliquod ꝑncipium ꝑ se notū in lumine naꝛ creato. Ex hoc examinabiꝛ in sequētibus questionibus. Insuꝑ diciꝛ/ ꝙ l3 fides incliuet ad assētiendū eis q̄ nullo mō valēt attingi seu cognosci a lumine naturali creato: nō tn̄ inclinat ad assentiēdū eis q̄ scd̄m lumē naturale creatū sunt simpliciꝛ impossibilia/ aut (q̄ idem est) q̄ implicant cōtradictionem.

¶ Quintum quod ex precedenti sequitur/ est erroneum eē affirmare aliquid eē verum scd̄m fidē aut scd̄m theologiam: ꝛ falsum scd̄m lumen naturale creatū aut scd̄m philosophiā. Rō huꝰ ē/ q2 l3 duorū luminū vnum excedat aliud: sicut lux solis lucē lune/ nō tn̄ vnū repugnat alteri aut ei oppoiꝛ/ sicut tenebra ꝛ lux: sic similiꝛ due veritates non possunt adinuicem cōtrariari sicut due falsitates: aut sicut veritas ꝛ falsitas. sicut nec due veritates/ licet bene virtus ꝛ vitiū ꝛ duo vitia. Unde ea que sunt fidei/ nec debent affirmari nec negari/ innitendo solum naturali creato lumini. Rō ē q2 tale lumen non se extendit ad illa. Cum ergo scd̄m hoc lumen illa non possimus cognoscere nō poterimꝰ de eis sententiam inferre: cum omne verum iudicium cognitionem cause ꝑrequirat. Unde nec poterimꝰ affirmatiue aue negatiue iudicare. Quocirca si ab aliq̄ puro ꝛ vero philosopho q̄reretur de huius veritate/ mulier potest parere manens virgo/ poterit illam negare/ si ly potest dicat potentiam phisicam: eo ꝙ talis virtus non est data nature. Unde scd̄m quādā glosam sensus illius textus: vtinam dirumperes celos ꝛ descenderes/ potest esse: vtinam dirumperes leges celorum secundum quas virgo non potest parere manēs virgo. Si vero queratur ab eo quid de veritate illius sentiat/ ly potest dicente potentiam absolutam/ debet suspendere assensum: eo ꝙ excedat limites sui habitus ¶ Sed forsan dices hoc esse falsum: eo ꝙ philosophus purus tenetur concedere primam causam posse facere omnia q̄ non implicant contradictionem: quale ē virginem parere. ¶ Ad hoc respōdeꝛ ꝙ l3 hoc sit verū non tamen possunt naturaliter a nobis cognosci oīa q̄ nos implicant contradictionē: aut omnia que eam implicant. Crediderim enim ꝙ si fides nō diceret/ accñs esse posse absq3 subiecto non defore qui dicerent illud contradictionem implicare. Fateor etiam posse dici hoc solum haberi ex fide quod virgo peperit: ꝛ quod ex lumine naturali potest haberi quod deus pōt illud facere. Similiter potest afferri exemplū de articulo trinitatis cui secundum lumen naturale philosophus nec debet assentire nec dissentiri. Idem dico de quouis alio articulo fidei. Uideatur ꝓ hoc. D. S. de potentia q. pri art. 4. ¶ Hec fundamenta colliguntur ex octaua sessione concilii lateranensis/ vbi dicitur sic. Cum itaq3 diebus nostris (quod dolēter referimus) zizanie seminator humani generis hostis/ nonnullos ꝑnicio sissimos errores/ a fidelibꝰ semꝑ explosos: in agro dn̄i supseminare ꝛ augere sit ausus: de natura ꝑsertim rationalis/ ꝙ mortalis sit aut vnica in cunctis hoībꝰ: ꝛ nonnulli temere philosophātes/ scd̄m saltem philosophiam verā eē asseuerant. Contra huius pestē. ꝛc. Et infra. Cūq3 verum vero minime contradicat: oēz assertionem veritati illuminate fidei contrariā oīo falsam eē diffinimus: ꝛ vt sic licet dogmatizare non liceat distinctius inhibemus. Aduerte tamen hanc ꝓpositionē/ virgo manens virgo (scd̄m philosophiā) ē pōt parere/ 2. posse hr̄e sensum. Unus ē/ virgo manēs virgo scd̄m principia nature nō potest pere. Scd̄s ē/ ꝙ habitꝰ philosophicus dissentiat illi propositioni tanquam false. Primus est verus ꝛ catholicus. Secundus falsissimus ꝛ damnandus.

¶ Sextum/ ꝙ omnia argumenta facta contra fidem. i. quorum cōclusiones aduersat fidei: vel assumunt falsa vel male cōcludunt: ac ꝓinde semꝑ in materia vel in forma peccabunt: vel ī vtroq3 simul. Et ꝓ hoc videri pōt. d. s. ꝑ. p. q. i. ar. 8. ꝛ ēt reuerendissimus caye. cardinalis. S. sit satis dictum.

¶ His generaliter prenotatis ad. q. propositam accedendo fiet trla. Primo diceꝛ quot nipex sit tꝰs diuinꝰ ꝛ mēbratimꝰ diffiniteꝛ: Scd̄o poneꝛ ꝓnotes ponsiua. Tertio soluenꝛ argumenta. Dr ergo ꝙ tꝰs diuinus dupliciter sumi potest. Uno modo large. Alio modo stricte. Large ē terminus significans deū ratione naturam/ ratione analogie/ vel methaphore/ vl assumptionis creature. Exemplum pmi/ ly bonus/ sapiēs Scd̄i/ ly ignis/ sol/ lux/ vt dicitur deuteronomii ca. quarto. Deus tuꝰ ignis consumens est. Tertii/ ly homo dictum de christo. Ex qua diffinitione habes terminum diuinum large/ esse triplicem vel in triplici differentia. Et terminus diuinus ratione assumptionis potest diuidi in terminum diuinū actualiter ꝛ potentialiter. Terminus diuinus actualiter/ est terminꝰ valens supponere pro deo ratione actualis assumptiōis vt ly hō. Potētialiter tꝰs diuinus ē q̄ vꝫ ꝓ deo supponere rōne assumptiōis possibilis: vt ly lapis/ celū/ Et secundum opinionē sꝯtenentē/ posse deum assumere quamlibꝫ creaturam/ omnis tꝰs signās creaturā ēt diuinus potentialiter. Sed hoc nō est presentis instituti determinare.

¶ Sciendum vltra/ quod in terminis significantibus creaturas duo possumus considerare/ scilicet rem significatam ꝛ terminum significātē: vt verbi gratia in ly hō: nā res signata ꝑ ipsum ē res q̄ ē hō: ꝛ ly homo est terminus significans.

¶ Istis dictis sit conclusio responsiua hec. ¶ Omnes diffinitiones ꝛ diuisiones/ ꝛ proprietates terminorum non diuinorum quē in re significata non significant: seu denotant imperfectionem aliquā/ possunt reperiri pariter in diuinis terminis: esto ex parte terminorum sic significantium reperiatur aliquo

imperfectio. Prima pars est per se nota. Liquet enim deum esse summe perfectionis: ac per inde terminus imperfectionem in re significata denotans vt sic deum significare non posse. Secunda vero pars facile probatur. Nam cum terminus omnis etiam diuinus creatura sit: non inconueniri eo aliquid imperfectionis reperiri posse. Loquor enim (vt dictum est) de creatura large: et non teneo deum gloriosum esse terminum.

¶ Ad argumenta deueniendo ad primum negatur duo eius antia: et distinguitur .5. s. quod dei nullus sit conceptus vel perfecte representans ipsum deum: et sic concedo/ vel imperfecte: et sic nego: et hic loquor de conceptu creato. An autem beati forment conceptum de deo clare viso questio est in presenti non terminanda: Videatur tamen si placet reuerendissimus archiepiscopus hispalensis. p. distin. 27. q. 2. nota. 4.

¶ Sed contra hanc solutionem sic replicatur/ nihil est in intellectu quod prius non fuerit in sensu: sed deus non potest esse cognitus sensu: igitur nec intellectu. a. est philosophi in multis locis. b. est beati dyonisii: vt patet per autoritatem supra inductam: igitur. ¶ Ad hanc maximam dicitur/ sic esse intelligendum nihil est in intellectu quin prius fuerit in sensu. s. vel secundum totum vel secundum suas partes: vel secundum simile/ vel dissimile: vel secundum suum fundamentum proximum: vel remotum. Exemplum primi/ hec albedo quam intelligi potest et si reflecte que secundum se totam fuit in sensu. Exemplum secundi/ domus/ quam potest cognoscere homo si viderit eius partes. Exemplum tertii/ possum cognoscere vnum leonem cognito alio. Dicitur quarto/ quod possum cognoscere tenebras visa luce. Dicitur quinto/ quod possumus intelligere speciem cognitis indiuiduis. Dicitur sexto/ quod possumus intelligere chimeram non positiue sed abnegatiue/ cognitis partibus que non possunt coniungi. Dicitur similiter secundum fundamentum remotum: propter illud quod intellectus intelligit/ deducens sua vi luscitate ex re sensata illud quod nullo pacto potest sub sensu cadere/ arguitiue et per plures medias consequentias/ quemadmodum philosophus in octauo physicorum et in. 12. methaphisice: ex istis rebus sensatis plures deducens conclusiones: conclusit vnicum esse primum motorem. Vnde et apostolus ad romanos primo dicit/ Inuisibilia. n. ipsius. s. dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur: et libro sapientie/ cap. 13. a magnitudine enim speciei et creatoris poterat cognoscibiliter horum creator videri. Et si queras quomodo igitur formamus conceptum dei respondetur secundum mentem beati dyonisii quod potius negatiue quam positiue/ sic. s. Primo formamus conceptum entis: quod secundum auicenam est primum quod in apprehensione nostri intellectus cadit. Post hoc remouemus ab eo omnem conditionem materialem/ et omnem finitatem/ et omnem imperfectionem: et sic de aliis proprietatibus creatis: et tunc resultat conceptus quidam soli deo conueniens: licet eum non perfecte et distincte representet. Sed eo modo quo debilitas nostri intellectus patitur: attribuimus tamen illi rei representate per talem conceptum omnes perfectiones que simpliciter est perfectio/ et alia predicata que soli creatori conueniunt.

¶ Ad secundum negatur antis prima pars: et ad probationem negatur antis: et ad probationem negatur .b. et ad eius probationem negatur consequentia: et ad eius probationem distinguitur antis. s. quod nulla creatura possit deum representare vel perfecte et clare sicut ipse est et sic concedo: et sic loquitur doctor sanctus: vel imperfecte et sic negatur: et sic loquimur in presenti.

¶ Pro tertii solutione sciendum/ quod terminus tam communis quam singularis in rebus creatis exigit in rebus de quibus dicitur perfectionem et imperfectionem. Verbi gratia/ ly homo dicit communitatem nature per esse significate et hoc perfectio est/ quia omne bonum est communicabile. Sed hec communitas est cum diuisione vel multiplicatione nature et hoc est imperfectio. cuius signum est quod quelibet res naturaliter repugnat sue diuisioni sed non sui communicationi. Primum patet per beatum dyonisium dicentem/ omne bonum esse sui communicatiuum. Secundum patet per boetium dicentem omne quod est in tantum est in quantum vnum est. Vnde sicut omne ens repugnat sue corruptioni/ repugnat sui diuisioni: ly sortes autem dicit similiter perfectionem in quantum dicit indiuisionem. Nam ob hoc dicitur sortes indiuiduum quia in se indiuisum: et ab aliis diuisum: sed quia hec diuisio est cum incommunicabilitate dicit etiam imperfectionem/ quia talis incommunicabilitas imperfectio quedam est. Et loquor de incommunicabilitate nature non suppositi: Volo dicere quod indiuiduum perfectum omnino talis debet esse nature vt illa natura vna que est in illo supposito/ sit communicabilis: et ipsum suppositum vt sic/ sit incommunicabile. Ex quibus elicitur illum terminum deus/ non esse omnibus modis terminum discretum nec terminum communem: sed amplectitur vtriusque perfectionem excludens vtriusque imperfectionem. Nam sic dicit quandam naturam indiuiduam vt sit etiam communicabilis pluribus suppositis non per diuisionem sed per identitatem. Et sic dicit naturam pluribus communicatam realiter identice: vt ipsa met natura indiuisa sit in vnoquoque suppositorum suorum. Et sic patet quod communicabilitas que erat perfectio in termino communi et indiuisio que erat in termino singulari reperiuntur in ly deus. Sed diuisio vel multiplicatio nature que erat imperfectio in termino communi et incommunicabilitas que erat imperfectio in termino singulari excluduntur ab eo. Nec ex his sequitur ly pater/ vel ly filius in diuinis dicere imperfectionem licet dicat incommunicabilitatem/ quia illa solum est ratione personalitatis aut suppositi: non ratione nature numerice existentis in supposito: quia illa communicabilis est quod non reperitur in ly sortes/ vel ly plato. Et videatur per hoc D. S. p. sen. d. 4. q. 1. ar. 4. ad. 3. Et per hec patet solutio ad argumentum: conceditur. n. ly deus non esse omnibus modis terminum communem aut singularem formaliter. Sed eminenter continere vtriusque perfectionem.

¶ Pro solutione quarti et pro tota hac materia diligenter aduertendum est Primo inter deum et alias creatas substantias esse discrimen maximum penes naturam et suppositum. Nam in creaturis non possumus considerare naturam et suppositum nisi stricte. In diuinis autem possumus considerare naturam et suppositum large et stricte. Pro quo sciendum quod suppositum large est substantia indiuidua existens. Suppositum stricte est substantia indiuidua existens incommunicabiliter. Primo modo deitas in concreto designata potest dici suppositum: quia est substantia et existens et indiuidua: non tamen incommunicabilis: et tale suppositum aliquando dicitur absolutum/ aliquando indistinctum. Non tamen ex hoc sequitur quatuor esse supposita in diuinis: Nam hoc suppositum identificatur cum qualibet persona/ et proinde non constituit suppositum distinctum numero. Sicut deitas non ponit in diuinis distinctam quartam entitatem a patre

filio ⁊ spiritu sancto. Sed vna illa numero entitas est illa tria supposita: ⁊ hoc ideo est / quia ly deus ⁊ ly deitas idem sunt realiter / differunt tamen ratione: eo quod ly deitas significat naturam diuinã prout habet: ⁊ ly de⁹ significat hñs naturã: ⁊ õ rõne suppositi quod habeat aliquã naturã. In creaturis igit nõ reperit aliquid hñs naturam realiter: quin realr sit incõmunicabile. Hoc sic pz: sumo g̃tia quod sit / humanitas / hõ / sortes. Humanitas est natura habita: homo hñs humanitatẽ: ⁊ si loquimur d: habente humanitatem realiter nõ potest inueniri habens vnam humanitatem: vnam inquam realiter: quin sit incommunicabile. Pz / quia hoc nõ erit nisi sortes vel plato: ⁊ si apphendat humanitas vt communicabilis hoc erit scdm rationẽ / In diuinis vero inuenit hñs naturam quod est communicabile: ⁊ illud ẽ hic deus (signata natura diuina in concreto) ⁊ hoc hñs naturam nõ ẽ p̃cise aliqua psona / sed idẽtice ẽ illarũ quelibz copulatim ⁊ copulatiue: ⁊ aliqñ dicit tale suppositum / singulare large v: l indiuiduũ indistinctum vt dictum est. Et quia tale suppositum large / est idem realiter cum natura diuina aliqñ ly deus dr stare p natura in cõcreto: vt hic / tres psone sunt vnus deus: sumpto p̃dicato determinate. Et quia natura realiter ẽ idẽ cũ tribus psonis simul: iõ aliqñ dicit stare ibi ly deus pro psonis indistincte vel confuse / ⁊ pro ipsis psonis prout identificant cum hoc deo / signata natura diuina in cõcreto. Et quia etiam identificatur cum qualibz personarũ diuisiue ⁊ sigillatim / aliqñ dr stare pro vna psona tantum: vt ibi / deus generat: aliqñ pro duabus: vt deus spirat: ⁊c.

Sciendum secũdo / quod li deus diuersimode se habet ad stãdum pro natura vel suppositis: ⁊ alit termini creaturarum: Nam terminus significans naturam in creaturis nunquam stat simpliciter (loquor de simplici suppositione primo gradu) nisi aliud extremum sit terminus scde intẽtionis: ⁊ ex se habẽt quod stet p suppositis p̃mo ⁊ principalr: volo dicere quod ly homo accipit p̃mo ab intellectu in communi ⁊ el lectione pro singularibus: ⁊ si debet accipi pro homine in communi: oportet vt apponat aliquod extremum illud denotãs. At vero ly de⁹ p̃mo stat pro hoc deo. i. pro natura / diuina in concreto: ⁊ si debet accipi pro vna psona vel pro alia / opz vt apponatur aliud extremum ad hoc cogens: Nec obstat huic quod d. D. S. dicit: p. pte. q. 39. art. 4. quod ly deus ex mõ suo significãdi hẽt quod possit supponere pro natura vel psona: hoc enim verum est: quia loquitur de posse supponere que potentia potest reduci ad actum diuersimode: ita vt p̃mo pro natura / ⁊ secundario pro personis supponat. Et si dicas hoc idem esse in suppositione terminoꝝ creaturarum. Nam dicitur suppositionem simplicem esse acceptionem termini communis pro suo significato vltimato p̃mario. Ad hoc dicitur non esse inconueniens id quod in vno ordine ẽ prius in alio sit posterius: Dicitur ergo quod ly homo in ordine significationis p̃us significat hominem in communi q̃ homines singulares: sed ordine suppositiõis p̃us supponit pro homine indiuiduo q̃ pro hoie in cõi. Et ratio est / quia significatio respicit rem vt intellecta est. suppositio vero prout est a parte rei / quia vtimur tunc termino p re. Unde si dico / homo currit: nolo dicere hominem vt intellectum a me currere: sed prout est a parte rei. Et quia nullus homo est communis a parte rei: ideo stat primo pro singularibus: Sed in deo reperitur: hic deus communis realiter identice tribus personis / que est ipsa natura diuina in concreto: ideo primo stat pro hoc deo q̃ pro patre vel filio / vel spiritu santo.

Ex quibus colligitur ly deus in hac propositione pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus sunt vnus deus (vt patet) stare proprie simpliciter. Nam redditur vera ratione vnitatis nature non ratione vnitatis persone: ⁊ hoc siue sumatur ly ⁊ copulatiue siue diuisiue. Non tamen nego illam esse veram sumpto ly ⁊ diuisiue / etiam in suppositione personali. Et hinc dicitur doctorem sanctum dixisse p̃ria. parte. q. 36. artic. quarto ad quintum ly principium in hac propositione confundi / pater ⁊ filius sunt vnum principium spiritus sancti. Ex quo elici potest quod in alia ly deus staret etiam confuse tantum. Nam ibi suppositio confusa sumitur pro simplici: eo quod antiq quosdam gradus suppositionis confuse / identificabant cum simplici: prout in paruis visum fuit. Et loquor sumpto ly ⁊ complexiue. Nam sumpto diuisiue potest stare confuse: prout confusa distinguitur a simplici. Nec refert quod totum copulatum precedat / vel sequatur quando stat pro natura: nam semper stat tunc simpliciter. Hinc etiam patet quare dixit beatus bonauentura ly deus stare determinate quando stat pro natura: eo scilicet / quia pro vnica natura numero ⁊ realiter verificatur / non quia stet pro vno supposito stricte sumpto. Persuadetur etiã hoc corolarium sic. Nam sic dicendo / homo est species / ly homo stat simpliciter / eo quod verificatur non pro vno homine singulari sed pro natura vna: vna inquam secundum rationem / multo q̃ fortiori ratione dicendo / pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus sunt deus / ly deus stabit simpliciter: eo quod pro vnica natura numero realiter verificatur / sumpto ly ⁊ complexiue. Thomiste autem vnum hic aduertant vt doctissimum capicolum (vt fas est) defendant illum sumpsisse propositionem illã / scilicet / pater ⁊ filius sunt vnum principium spiritus sancti: in sensu quod ly ⁊ sumitur diuisiue / quando asserit sub predicato posse fieri descensum disiunctum ad personas: Et ad argumentum gregorij probantis li principium / non stare confuse: eo quod non licet descendere patet solutio ex capicolo si sumatur diuisiue / possumus enim descendere disiunctim ad patrem ⁊ filiũ / ⁊ erit vera sicut hec / Petrus ⁊ paulus est apostolus descendendo disiunctim / cuius veritas patet / reducendo eam postea ad copulatiuam in cuius qualibet categorica debet poni totum disiunctum. Si vero sumatur ly ⁊ complexiue (in quo sensu etiam ẽ vera) patet solutio ex dictis. Nam illa confusa identificat cum simplici: ideoqz nullo pacto descendendum ẽ: stat enim ly p̃ncipium indistincte pro natura diuina: non autem absolute pro natura vbicunqz sit. Nam ethic spiritus sanctus etiam spiraret / sed pro natura diuina p vt est quedam virtus spiratiua indistincte in patre ⁊ filio: ⁊ sic stat simpliciter pro illa virtute que est idem cum essentia realr. Pro oibus his videat. d. s. a. q. 36. prime partis vsqz ad. 39.

Ad quintum respondetur / distinguendo antecedens / quia vel ly essentia sumitur pro suo significato formali. i. p natura: vel p identico significato: scilicet pro suppositis. Si primum / nego ly cẽtia distributa immo assero esse propositionem ineptam / ⁊ incongruam ⁊ male sonantem. Et ratio est / quia cum sumatur p̃cise p natura (intelligo p̃cise. i. secũdum quod scdm rationẽ p̃scindit a suppositis) ⁊ illa natura sit vnica numero inepte valde additur sibi signum vniuersale / si-

cut inepte diceretur/omnis sortes currit/aut omnis homo est species:supposito ly ois non impedire simplicem suppositionem. Si vero fiet ꝓsuppositis ⁊ cōcedatur (vt communiter fit) talis loquēdi modus/admitteretur ly essentia stare distributiue: ⁊ diffinitio suppositionis sic glosanda est. Suppositio distributiua est acceptio termini pro suis inferioribus/aut suis suppositis copulatiue. An autem taliter loqui debeamus/dicetur infra.

¶ Ad sextum negatur aīs/⁊ ad eius ꝓbationem negatur ꝯña/⁊ ad ꝯñe ꝓbationē. Distinguo aīs/ vel ex pte rei sīgñate ⁊ sic concedo: vel ex pte termini significātis ⁊ sic nego. Nam si aliquis imaginaret (licet false ⁊ pessime) plures deos quorum vnus fuit qui nunc nō sit/⁊ aliꝰ modo sit/ly deus staret ꝓ diuersis ⁊ hoc sufficit. ¶ Scd̄o dicitur ibi reperiri ampliationem temporum ⁊ nō suppositorum. Tēporum inquā nō in quibꝰ deus existat tanquā in mensura: sed quibus coexistat quia deus coexistit omni tempore.

¶ Ad cōfirmationem/distinguo idem eē in deo/fore fuisse/⁊ esse/⁊ possibiliter esse: vel secundum rem: ⁊ sic concedo: vel secundum rationem ⁊ sic nego. Nam dicitur deum fuisse/quia coexistit tempori pterito. Dicit fore quia coexistet. Dicitur eē/quia coexistit. Dicit possibiliter eē/quia pōt coexistet. Nam si tempus eēt eternum deus illi coexisteret ⁊ coexistisset ab eterno: si ab eterno fuisset. ¶ Sed contra dicet aliquis/ergo si tēpus non esset aut fuisset aut foret/non diceretur deū esse/fore vel fuisse. ¶ Respondetur quia vel esse/fore/fuisse/dicit tempus nostrum: vel respectum ad tēpus nostrum ꝑ coexistentiam ⁊ sic concedo: vel dicit eternitatem ⁊ sic nego. Nam deus semper ē/licet nulla creatura sit/sed tūc non ꝓprie dicet/deus fuit/deus erit/sed solum deus ē: quia tota eternitatis duratio ē simꝫ.

¶ Ad dictum aūt philosophi dicentis in ꝑpetuis nō differre eē ⁊ posse dr̄/illud intelligēdū ꝙ eē ⁊ posse secūdum potentiam passiuam subiunctiuam non actiuam. Nam liquidum ē hāc esse veram secundū thomistas/mundus potuit esse ab eterno: non tamen sequitur illum fuisse ab eterno: eo ꝙ ly potuit dicit potētiam actiuam dei/nō passiuam aut subiectiuam ipsius mundi/q̄ est materia vel aliquid ei ꝓportionabile. Nam anteꝗ̄ res sit/nullam habet potentiam passiuam: aut actiuā existentem realiter in ea. ¶ Scd̄o dr̄/sensum illius dicti eē istum/non differunt esse ⁊ posse/idest non separantur in perpetuis esse ⁊ posse eē. Nam si res eterna aliquando posset esse ⁊ tunc non esset/iam non esset eterna: ⁊ sic esset eterna ⁊ non eterna/quod contradictionem implicat. Non autē vult dicere omnino non differre. Nam posito mūdum fuisse ab eterno/nō ē idē fuisse ⁊ fore/alias mundus non haberet aliquas mutationes ⁊ eēt immutabilis sicut deus: qđ ēt secundū philosophum constat esse falsissimum. Et loquit philosophus de ꝑpetuis a parte ante ⁊ a pte post: in quo sensu vera est sua propositio:

¶ Ad septimum/negat secunda ꝑs aūtis. Nam in exceptionibus regule illius ponit: nisi subiectū sit terminus abstractus: nam tunc stat ꝓ natura ꝓut ibi stat. Et de hoc dicetur amplius infra.

Secūdo queritur. An leges oppositionū ī ꝑsenti habeāt verū? Et videt ꝙ nō/q2 iste sunt contradictorie. s. omnis eēntia diuina ē pater: eēntia diuina nō ē pater: ⁊ tñ ambe sunt vere/ꝗ. Maior patet/quia eis nulla deest conditio. Minor vero ꝓbatur: ⁊ primo de prima: hec valet/eēntia diuina ē pater: ⁊ nō est nisi vnica eēntia diuina/ergo omnis essentia diuina ē pater. Secunda probat ꝑ descensum disiunctiuū sub eius subiecto ad tres ꝑsonas: sīgnatis enim ꝑsona filij ⁊ spūs sancti due descendentes erunt vere.

¶ Sed in cōtrarium est/ quia si ratiōe fidei concedende essent due contradictorie vere: pari ratione iste concederentur/aliquid quod fides dicit est verum/omne quod fides dicit non ē verum: hoc ē manifestissime hereticū/ꝗ. Cōsequentia autem tenet/q2 non est potior ratio ꝺ istis ꝙ̄ de illis. Nō. n. repugnātia cōtradictoriarum insurgit ex materia sed ex forma talis oppositionis.

¶ Pro huius questionis elucidatione/quatuor fient. Primo ponent opiniones varie loquētiū in hac materia. Secundo ponent quedam fundamēta cuilibet intellectui (ni fallor) conformia. Tertio/quod in hac materia tenendum sit (sub catholicoꝝ doctorū censura) ꝓponam. Quarto respondebitur ad argumenta proposita.

¶ Primo igitur sciendum/quosdam doctores tenere, quamlibet sciētiam exigere ⁊ habere suam logicam/ita ꝙ scientia moralis habeat suam ꝓpriam logicam/⁊ naturalis suam: ⁊ mathematica suam ⁊c: ⁊ isti (licet nō eēnt fideles ad minus qui primo dixerunt inter quos fuit auerroys) tenerent dicere ꝙ materiam trinitatis credēcent: ibi aliam distinctissimam logicā esse ponendam/ ex quo secundum eos poni debeat in methaphisica q̄ ē scientia de deo quo ad ea que naturaliter cognosci possunt. Que positio irrationabilior ē ꝙ̄ reprobari mereat: cū opinio talis aperte ponat logicā nō formā/sed materiā respicere seu docere. Stultitie enim arguendus esset qui vellet ⁊ tempus ⁊ operam in eius impugnatiōe ꝑdere: philosopho asserente/de quolibet ꝓferente contraria opinionibus sapientum sollicitum eē/stultum ē. Posset tamē aliquis pie interpretari eorum dictum dicens illud eē intelligendum ꝺ logica materie applicata/non absolute cōsiderata: vel sumendo logicam ꝓ modo ꝓcedendi in ꝓbandis conclusionibꝰ: nā nō in qua materia ē eque efficax probatio/vt philosophus asserit in ethicis dicens. Nō vbiqꝫ ē expetenda ratio mathematica/sed disciplinati hōis ē afferre rationes iuxta materiam subiectam. Sed qualitercunqꝫ senserint/nō bñ loquuti sunt: vel nō bñ exp̄ssere suos conceptus.

¶ Alij autem sunt qui dicunt nullum discursum sillogisticum in creaturis esse formalem: eo ꝙ in diuinis possit ei in simili instari: vt pꝫ ꝑ magistrum holcot ordinis nostri pmo senten. q. 4. vel. 5. Et magister ockā ordinis minorum ponit hanc conclusionem. s. nullus discursus quē aristoteles posuit ē formalis. Probat/(dicit ipse) quia tali discursui potest instari in simili ī diuinis vt dicit se fecisse in ꝑcedentibus: ⁊ est conclusio sui centilogi. 56. Sed si hoc eēt verum/sequeret nil nos posse ꝓbare ex creaturis in diuinis: eo ꝙ semꝑ dicē posset: ꝯñam nō tenere in diuinis lꝫ teneat ī creaturis nisi forte velis dicere dictum horum debere intelligi/nisi etiā in diuinis distribuendo/distribuant complete ⁊ ꝑticularizent cōplete/q2 tūc discursus factꝰ in diuinis bñ ē eiusdē forme cū discursu facto in creaturis: ⁊ si ille q̄ ī diuinis ē formalis erit ēt in creaturis/⁊ e conuerso. Et hoc quod dicunt de discursibus/etiā tenent in oppositionibus.

¶ Pro huius autem dicti enodatione/ sciendo duplicem esse distributionem (quantum in presenti de ea loquimur) s. completam et incompletam. Completa secundum aliquos est quando terminus distribuitur (ut eorum verbis utar) in termino et extra terminum et extra numerum. Unde dicendo omnis essentia est pater/ ad hoc quod ly essentia distribuatur complete modo dicto/ oportet sic descendere/ omnis essentia diuina est pater/ signata natura diuina/ ergo hec res que est essentia est pater/ signato patre per subiectum: et hec res que est essentia est pater: signato filio et hec res que est essentia est pater: signato spiritu sancto/ et iste res que sunt essentia sunt pater/ signatis patre et filio: et hec res que sunt essentia sunt pater/ signatis patre et filio et spiritu sancto: et quia in prima descendente solum posuimus ly essentia est distributio in termino quia seruauimus terminum descense; et quia in aliis tribus assumpsimus trascendentem terminum numeri singularis/ dicitur distributio extra terminum. Sed non dicitur extra numerum: eo quod seruauimus semper numerum singularem. Uerum quia in duabus ultimis descendentibus posuimus li res pluralis numeri/ dicitur distributio extra numerum. Distributio vero incompleta secundum eosdem erit quando non descendimus omnibus illis tribus modis; sed in termino tantum; vel in illo/ et extra terminum tantum.

¶ Particularizatio vero similiter est duplex. s. completa et incompleta. Completa est quando terminus particularizatur in termino et extra terminum/ et extra numerum: ita quod descendimus ad omnia supposita sumpta ut supra dictum est/ disiunctiue tamen. Incompleta vero quando descendimus non omnibus illis modis/ sed per terminum tantum: vel per terminum et extra terminum: sed non extra numerum disiunctiue.

¶ Alii eandem diffinitionem sub aliis nominibus tradunt. Dicunt enim distributionem tunc esse completam quando terminus distribuitur pro omnibus suis suppositis immediatis et mediatis. Incompletam vero/ quando tantum pro mediatis. Consimiliter dicendum est de particularizatione. s. duplicem esse. s. completam et incompletam. Incompleta est/ quando stat disiunctiue pro suis suppositis immediatis tantum. Completa vero est quando pro omnibus mediatis et immediatis. ¶ Significatum autem immediatum vocant illud pro quo terminus supponere potest/ posito per ipse: quod essentia et suppositum distinguerentur realiter. ¶ Mediatum vero illud pro quo terminus supponere potest solum modo ob hoc quod essentia est idem cum supposito. Et sic significatum immediatum de ly essentia est natura diuina/ mediatum uero tres personae: Significatum vero immediatum de ly pater est persona patris. Mediatum vero natura diuina. Et sic dicatur de aliis terminis similibus.

¶ Alius dicit illa signa/ omnis et nullus/ non sufficere ad constituendam distributionem completam: ideo dicunt oportere accipere alia. Et sic dicunt quod hec complexa/ omnis res que est/ nulla res que est/ est signa distributiua complete. Imaginantur tamen illud aggregatum. s. omnis res que est habere vim unius sincategorematis complete distribuentis. Unde si volumus distribuere subiectum huius propositionis/ essentia diuina est pater/ non sufficit dicere/ omnis essentia diuina est pater: sed dicere/ omnis res que est essentia diuina est pater. Ubi debemus imaginari ly essentia distribui a toto illo complexo/ omnis res que est/ et non totum hoc/ res que est essentia a ly omnis. Sed hoc dictum non uidetur sufficiens/ quia secundum istum doctorem conceditur hec/ omnis res que est pater est pater: ubi ly pater distribuitur a toto illo aggregato omnis res que est/ que tamen est falsa: vel distributio est insufficiens. Quod autem concedat pater (ni fallor) per doctorem cuius est hec doctrina: qui est dominus petrus de aliaco cardinalis in primo. q. v. ubi arguens contra se dicit sic: non valet/ omnis res que est pater est pater/ sed filius est res que est pater: ergo filius est pater: et tamen antecedens est verum et consequens falsum/ in cuius consequentie solutione dicit/ peccatum esse eo quod male subsumitur quia subsumitur sub signo et non sub termino distributo. Nam signum est totum illud/ omnis res que est: et medium est tantum ly pater. Unde (ut dicit) in minori dicendum est filius est pater/ ubi uidetur concedere ueritatem maioris. Quod autem talis propositio sit falsa vel distributio insufficiens/ sic patet: et formo hunc sillogismum/ omnis res que est pater non est filius: essentia diuina est pater: ergo essentia diuina non non est filius/ sumpto ly essentia incomplete: quod secundum omnes potest fieri cum non sit medium. Tunc sic arguo/ conclusio est falsa/ vel maior est vera vel non. Si primum/ ergo antecedens verum et consequens falsum: ergo ob aliquem defectum et non obliquum nisi quia distributio est insufficiens: igitur. Uel maior est falsa: si falsa/ ergo pro aliqua eius descendente: non pro illa in qua ostenditur pater: ergo pro illa in qua ostenditur filius; ergo sub ly pater possum descendere ad filium: ergo ista est falsa/ omnis res que est pater est pater eadem ratione. Consequentia tenet/ quia subiecta illarum sunt sinonima: ac pro inde possumus in utraque ad eadem supposita descendere.

¶ Alii dicunt/ tale distributionem debere fieri per aliquam circumloquutionem. s. ut dicamus/ omne idem patri est filius vel omne idem deitati est filius. Sed hi non omnino fugiunt calumniam.

¶ Alii (admissis descriptionibus predictis distributionis) et particularizationis complete/ aliter dicunt de distributione et particularizatione incompletis. Dicunt siquidem ly essentia tunc distribui incomplete/ quando descenditur copulatiue sub disiunctione: taliter scilicet quod descendamus ad essentiam ita quod semper teneatur copulatiue cum qualibet persona: et procedendo ab essentia et una persona ad eandem essentiam cum alia persona procedatur disiunctiue ut patet hic/ omnis essentia diuina est pater: ergo hec essentia est pater: et hec essentia est pater/ demonstrando per primum pronomen essentiam: et per secundum personam patris: vel hec essentia est pater/ et hec essentia est pater: ostensa essentia per primum pronomen et personam filii per secundum/ vel hec essentia est pater/ et hec essentia est pater: per primum ostendendo essentiam/ et per secundum pronomen personam spiritus sancti. In termino autem particularizato incomplete modo contradictorio/ procedendum est. sic vz/ aliqua essentia est pater: ergo hec essentia est pater/ vel hec essentia est pater: et hec essentia est pater/ vel hec essentia est pater: et hec essentia est pater/ vel hec essentia est pater/ pro nominibus demonstrantibus sicut prius.

¶ Est autem quidam doctor egregie doctus qui inter alia que in hac materia dicit/ asserit quatuor.

¶ Primum est/ quod non admittit ly essentia/ nec ly deitas posse supponere aliquo modo pro personis vel persona. nec ly pater nec aliud nomen personale posse supponere pro essentia/ ducens ad plura inconuenientia si oppositum admittatur. ¶ Sequeretur enim (ut dicit) omnes sequentes propositiones esse veras. Prima est/ essentia diuina generat: Secunda/ aliqua essentia non est pater. Tertia/ essentia diuina differt a patre: Quarta/ pater est filius. Om-

nes iste possunt pbari / descendendo sub earum subiectis ad supposita mediata: Quinta / pater est nō pater. Hoc pbatur / quia sub ly non pater pōt demōstrari eēntia diuina: et tunc erit vera sicut hec / pater ē essentia: Quod autem sub ly non pater possit eēntia dmonstrari pz: quia ly non pater supponit p filio: et ly filius p eēntia: tanquam p suo significato mediato: igit. Et multe alie faciliter possunt addaci: q̄ omnes videntur esse falsissime / et alique earum expsse damnate: extra de summa trinitate / capitulo firmiter.

Scdm ē / q ad hoc q aliquis terminus supponat p aliqua re non sufficit q in pdicatione identica verificetur ocilla re: sed oportet verificationem fieri in predicatione formali. Unde infert ly essentia non posse supponere p psona: licet hec sit vera / eēntia ē pater: quia non ē vera formaliter sed identice. Unde nullatenus ē concedenda. s. eēntia diuina generat. Et pbatur hoc p. D. S. autoritatem et ex re ipsa. Consimili ratione asserit ly substantia in creaturis / non posse supponere p relatione (etiam tento substantiam realiter non distingui a relatione) quia ista ē vera. s. substantia est relatio identice nō formalr. Unde finaliter infert modū significandi obstare ne vnus terminus supponat p aliqua re p qua alius terminus supponit: sicut patet in ly relatio et substātia vt dictū ē: Et addidit insup q licet admittatur ly eēntia supponere p psona vel econtra: non tamen est admittēdum / vnum distribui p significato alterius: ne concedantur propositiones absurde.

Tertium ē: quod in omni ppositiōe affirmatiua cuius vnum extremum ē nomē psonale discretum / nunquam redditur sensus de omni: etiam apposito signo vniuersali. Unde iste ambe sunt vere. s. eēntia diuina ē pater / et omnis eēntia diuina ē pater: econtra autem fit in negatiuis. s. q tem redditur sensus de omni. Unde iste sunt eiusdem veritatis / eēntia diuina nō ē pater: et nulla eēntia diuina ē pater. Unde prima negatiua equiualet huic / nulla res que ē eēntia diuina est pater. Et hoc intelligit respectu cuiuscūq pdicati. Prefata autem affirmatiua vbi ponit ly omnis non equiualet huic / omnis res q̄ ē eēntia diuina ē pr / sed alteri vbi nō ponitur tale signum vniuersale vt dictum est. Dictum ē autem in affirmatiuis quando predicatum ē nomen psonale discretum: quasi sit commune / etiā equiualet vni de omni. Unde hec / eēntia diuina ē psona / equiualet huic / omnis res que ē eēntia diuina ē psona. Et hoc intelligitur nisi talis terminus communis stet determinate vt hic / omnis eēntia diuina ē. b. persona. Consimilr hec propositio / pater est filius / equiualz huic / omnis res que ē pater ē filius: et ista pater non est filius / huic / aliq̄ res q̄ ē pr nō ē filius. Itē intelligēdum ē vtrūq dictum de nomine psonali absoluto (vt dicit pfatus doctor) nam hec / eēntia diuina nō generat non equiualet huic / nulla res que ē eēntia diuina generat: q: pdicatū ē trs notionalis.

Quartum ē / q ppositio vbi ē distributio incōpleta / non est eiusdem forme cum ppositione vbi est distributio in creaturis. Cōsimiliter si terminus stet determinate equiualēter tamē distributiue in diuinis / nō erit ppō vbi talis trs sic stat eiusdem forme cum alia ppone vbi terminus stat determinate in creaturis. Unde iste nō sunt eiusdem forme / omnis homo ē sortes / omnis eētia diuina ē pater: Nec iste / homo nō ē sortes: et eēntia diuina nō ē pater. Hec q̄tuor sunt inter alia que ex eius doctrina succincte colligi pñt: Quorum primum p omnia mihi placet: nullam enim earum cēseo catholico fore cōcedēdā. Sed in scdo dicto videt ē difficultas: et si subtiliter dictum sit quicquid ibi dictum ē. Videt enim illud ē necessarium doctori: nisi aliquis vellet ppositiones reprobatas cōcedere vel concedēdas negare: et saltem dicere logicam non esse in omni materia formalem.

Difficultas autem ē circa fundamētum cui innitur doctor asserens ly eentia non posse supponere p psona: nec ly psona p eēntia: eo videlicet q nō sufficiat ad hoc q aliquis terminus supponat p aliqua re q de ea verificet in quauis pdicatione. Sed oportet hoc fieri in pdicatione formali. Uocatq formalem pdicationē illam in qua predicatum ē de rōne subiecti: vt homo pdicat de dominico: et deus et de ly pater. Videt enim hoc nō eē oīo verum quod assumit. s. q ad hoc q aliq̄s trs supponat p aliqua re / opz illū d illa re formalr verificari: et quod nō sufficit ad hoc pdicatio identica vt .n. hoc nō posse defendi. Seq̄ret ē nāq in nulla ppōne ē q̄ pdicatum ē trs connotatiuus extrinsece pdicatum et subiectum supponere p eodem / si subiectum supponeret p re substātiali. Hoc pz: quia dicēdo / homo est currēs / ly currens nō pōt verificari de subiecto formaliter. Patet hoc / quia pdicatum nō ē d rōne subiecti / et hoc ipse asserit requiri in pdicatiōe formali. Item sequeretur pdicatum in hac ppositioe / deus actualiter gubernat mundum / nō supponere p deo: et p pñs eaz eē falsam Pz sequela / quia nō dicit de deo formaliter secūdum illam doctrinam. Amplius / illud quod dicit infra nō videtur etiam verum. i. q si vellimus tenere ly eēntia supponere posse p psona / nō tamē debemus admittere distribui p psona. Mirum enim apparet q aliquem terminum posse supponere p aliquibus suppositis distinctiue p quibus nō possit distribui. An autem verum sit absolute ly eēntia nō posse supponere p psona statim dicet: et exz one ut verba. D. S. pma pte. q. 39. art. 4. ad quartum.

Tertium dictū et quartū vera sunt. Et quo ad illud quod dicit de ppositiōe negatiua. s. q licet nō distribuat equiualet distributioni habet ex. D. S. in primo distin. 4. Et ē termini pmo ad annibaldum episcopū eadem distin. Et a sancto bonauētura ibidē. Et a capreolo docissimo. Et a reuerēdissimo hisp. archiepiscopo ibidē Et a gabriele ibidem. Et hoc maxime habet verum in ly deus significante eēntiam in concreto: cui termino competit ex modo suo significandi vt possit stare p natura et p suppositis. Quandoquidem natura vt sic significata. s. in concreto respicit supposita: et cū sit vnica nūero si negat aliqd d illa ex pñti negabitur a suppositis.

Ad secūdum principale deueniendo / ponitur primum fundamentum: id autem tale est.

Et si omnia nomina vocalia et scripta significent ad placitum: nō ob hoc insequi debemus indifferenter cuiuscunq beneplacitum in rebus nominādis / aut ppositionibus concedēdis / vel negandis Hoc pz / quia nominibus vti debemus vt plures vtūtur: et pue communis vsus communitatis voluerit. Unde poeta.

Multa renascentur que iam cecidere cadentq /
Que sunt nunc in honore vocabula si volet vsus.

Secundum. In rebus parui aut nullius momenti et quarum intellectio facilis ē / etiam apud indoctissimos quosq / possumus libere (vt omnes communiter loquūtur) pariter et nos loqui. In rebus tamen difficilioris intellectionis / et quarum materia grauis

est/oportet nos viros sanctitate et sapiētia preditos imitari. Hoc patet ex auctoritate beati augustini dicentis. liberis verbis loquuntur philosophi in rebus ad intelligendū difficillimis piarum aurium offensionem/non pertimescunt: nobis autē ad certam regulā loqui fas est.

Tertium est/in his que fidei sunt necesse ē vt captiuantes intellectum in obsequium xpi cū omni timore et reuerentia cōcedamus omnes ꝓpositiones quas tote cōcedendas sacrosancta mater ecclesia diuina luce pfusa statuit et determinauit: et rōne equa illas quas damnauit totis conatibus negare.

¶ Quartum est/attentius et exactius debemus vti ꝓpositionibus: ex quarum affirmatione aut negatiōe pōt sequi aliquid aut erroris aut heresis (et si in aliq̄ sensu vere sint/saltem ratiōe scādali) q̄ aliis ꝓpositionibus ex quarum aut assertiōe aut negatione nullum periculum nec dicēti nec audienti suboriri pōt: eo q̄ vterq̄ bene sentiat circa id quod vnus loquit et alter audit. Et a simili deduci pōt ex diuo paulo dicēte. Multa licent que nō expediunt. Item si comedere carnes scandalizat ꝓximum meū/nō comedā eas in eternum. Hinc factum est/q̄ multe ꝓpositiones agrauissimis doctoribus fuerūt cōcesse/antequam aliquid erroris aut heresis exortum circa illas esset: que tamē post heresi ortum fuerūt negate: vt videre lz in dictis beati augustini et aliorum sanctorum.

¶ Quintum/licitum est glosā dare determinationes ecclesie et eius dicta presertim glosa ex aliis eiusdem ecclesie determinationib' assumpta: aut quā apte constat de sanctem atris ecclesie intētione in talibus determinationibus. Huius ꝓbatio deduci pōt ex hoc q̄ sacra scriptura licite exponi pōt/immo necessario debet: quum tamē sacram scripturam ex determinat' de ecclesie credere debemus firmiter: vt pz ex decre. cap. Sancta mater ecclesia. Prima ps pz. s. q̄ licite possit/qz quamplurimi sancti hoc fecere/quorū vita et actio ꝓ regula nobis pficta ē. Scđa pz. s. q̄ necessario exponi debeat/pz: quia alias eēt cōtradictio si verba sumenda eēnt vt prima fronte sonant/quod omnino ē impie: alioquin teneremur credere duo contradictoria eē vera. Hoc pz: quia ezechielis. 18. dicit filius nō portabit iniquitatem patris/nec pater iniquitatem filii. Cum tamen exodi. 20. dictum fuerit. Ego deus zelotes visitās peccata patrum vsq; in tertiam et quartam generationem. Si ergo deus visitat peccata patrum. &c. ergo filius portabit iniquitatem patris: igit. Sed non est cōtradictio: quia scđa autoritas intelligit quo ad penam temporalem in mūdi huius: et psertim quando filii sunt imitatores patrum in peccatis. Prima vero intelligitur quo ad animam post hanc vitam/quod colligitur ex eisdem verbis dei dicētis sic/omnes anime mee sunt sicut anima patris ita et anima filii. Et statim subiungit/filius. &c. Unde colligitur/primam autoritatem loqui de pena debita animabus post hanc vitam nō de pena temporali et corporali in psenti vita/de qua loquebatur autoritas alia. Hinc ēt pz (nil mea si ad ꝓpositum conducat necne) cecitas quorundam hereticorum nūc insurgentium asserentium q̄ eē stultissimū et psumptuosissimū glosare verba formalia dei. Nec huic repugnat q̄ dicit in apocalypsi. Quicunq; apposuerit aliquid vltra ea que ibi scripta sunt. &c. Non n. apponit q̄ post ea exponit: vbi ñ recte: sed ille qui extranea et falsa illis adiūgit. Alie plures ꝓbatiōes ad hoc addi valebant: quas breuitatis amore dimitto.

¶ Sextum ē/in propositionibus veris aut falsis cognoscendis/debet attendi formalitas et proprietas. Nam multe ꝓpositiones formaliter sumpte sunt false/que identice sunt vere.

¶ Pro q̄ sciēdū q̄ pdicatio ē. 3. s. idētica/denominatiua et q̄dditatiua. Identica ē/quando pdicatum dicit illā rem quam subiectum/siue dicat eam sub eadem ratione siue non: et denotat ꝓ re solum verificationem fieri: et sic ista eēt vera/actio ē passio. Predicatio denominatiua proprie ē quādo pdicatum ē terminus connotatiuus et concretus dicens formaliter aliquam formam: siue illa forma sit intrinseca siue extrinseca: vt si dicā/homo ē albus/homo ē animatus: medicina est sana. Quidditatiua pdicatio ē/quādo conceptus pdicati claudit in cōceptu subiecti: vt hic/homo ē aīal/sortes ē homo. Et ista pdicatio quidditatiua vocatur ab aliis formalis. Scđm meli' dicit q̄ formalis predicatio amplectitur sub se denominatiuam et quidditatiuam. Unde potest diuidi pdicatio/pmo in identicā et formalem. Et formalis in quidditatiuam et denominatiuam. Pro hoc videatur. D. Sco. 3. distī. 6. in ꝓpositione tertia. Uideatur similiter noster tractatus de appellationibus in paruis.

¶ Dicit ergo q̄ vna met numero ꝓpō potest esse vera et falsa in diuersis sensibus. Et sic ista/animal ē homo est vera identice et falsa formaliter. Idem dico de hac. s. eēntia diuina ē pater: quia et q̄ in sensu identico ē vera et formaliter falsa. Uolo dicere q̄ si sensus sit q̄ paternitas sit forma eēntie diuine sicut ē psone patris/ē falsa. Si vero sit sensus eēntiam eēidem quod est pater est vera. Nec obstat huic dicto quod in decretalib. ca. firmiter: et capitulo Damnamus/affirmatur absq; distinctione hāc esse veram/essentia diuina est pater. Nam ex relucente intentione matris ecclesie constat illum eē sensum. Nam intēdit destruere assertionem abbatis ioachim nolentis admittere vnam eē naturam q̄ realr eēt pater et filius et spiritussanctus. Et ad hoc reprobandum sufficit hanc esse veram/scilicet essentia diuina (idētice) ē pater et filius et spiritus sanctus. Nō autem potest simul formaliter. Si enim eēntia formalr esset pater/vt quid non generaret? Certe non videtur assignabilis ratio/q̄ autem liceat sic glosare decretalem, pz ex quinto fundamento: nec pono istam glosam tāquam meam/quia ex. D. S. elicit pma pte et ex tertio sent. vt supra. Ubi dicit hanc esse veram/essentia diuina est homo: identice: vt patet. An autem predicacio identica habeat aliū sensum ab isto hic dicto. Dicetur infra. q. 4.

¶ Amplius dicit duplicem esse pdicationem. s. propriam et impropriam. Propria (vt in ꝓpositio) ē quando neutrum extremorum excludit aliquid in sua significatione quod alterum includit. Uolo dicere q̄ non sufficit extrema significare eandem rem: sed opz conceptum vnius extremi non excludere conceptum alterius ex mō suo significandi. Unde hec propositio/misericordia ē iustitia: ē vera in deo scđm propriam/eo q̄ conceptus iustitie non includit conceptum misericordie. Et aduerte me semp loqui in hac materia scđm cōceptus quos formamus nos de deo. Et sic li deitas nō includit conceptum paternitatis: licet cōceptus vel ratio deitatis scđm se includat omne quod ē in diuinis. Uolo dicere/q̄ sicut impossibile est esse eēntiam diuinam quin ipsamet sint tres psone realiter: sta tamē pfecte intelligere essentiam diuinam/quin etiam intelligantur persone et omnia attributa.

¶ Impropria aūt pdicatio ē/qn̄ vnū extremorū̄ excludit reliquū: ex mō significandi: vt hic/hō ē humanitas: nā ly humanitas excludit ly hō ex mō suo significandi. Simil'r in illa/misericordia ē iustitia/ quoīlibꝫ extremū̄ excludit alterū̄ lꝫ vtrūqꝫ realiter includat alterum. Dixi ꝙ vnū excludere alium ex modo significandi/ quia potest cōtingere ista exclusio dupl'r. Uno modo ex pte modi significādi. Alio modo ex pte rei significate. Exemplū̄ pmi/homo ē humanitas/actio ē passio. Nā dato sine verum sit siue non ꝙ natura ꝛ suppositū̄ sit vna res: ꝛ actio ꝛ passio sit vnus ꝛ idem motus: ambe sunt false si ꝓprie sumunt. Nam licet res ꝓ quibus accipiuntur earum extrema sint eedem: tamen ex modo significandi/significātur ac si essent diuerse. Exemplū̄ alij/ album est currens/in casu ꝙ nullum albū̄ currat. Nam mutato casu erit vera ꝛ ꝓpria remanente eodem modo significandi extremorum. Diuersus modus in p̄senti intelligit maxime scdm abstractionem ꝛ concretionem. Hec colligunt ex. D. S. prima. p. q. 3. artic. quarto in. c. ꝛ in de ente ꝛ eēntia. Hec autem ꝓpositio actio est passio/erit falsa ꝛ imꝓpria scdm philosophū̄ ꝛ. D. S. Contra/illa ē vera/licet impropria. s. misericordia ē iustitia: ergo ꝛ ista. Consequentia tenet/ quia sicut misericordia ꝛ iustitia sunt vna res ꝛ differunt ratione/ita actio ꝛ passio. Ad hoc negatur consequētia/ ꝛ ad ꝓbationem negatur similitudo: Et ratio ē/quia ly misericordia ꝛ iustitia nullo pacto important duas res distinctas realiter. At vero ly actio ꝛ ly passio licet significent vnum motum important tamen vltra duas relationes realr distinctas. Nā ly actio importat respectum ad agens/ꝛ ly passio ad paciens.

¶ Septimum est/ quod ly res in diuinis sumitur dupliciter. Uno modo eēntialiter. Alio modo ꝑsonaliter. Si p̄mo modo sumatur/hec ē heretica/pater ꝛ filius ꝛ spiritus sanctus sunt tres res. Scdo modo ē catholica. Hec distinctio ꝓbari potest ex beato augustino li. p. de doc. chri. capitu. 5. dicente/res quibus frui debemus sunt pater ꝛ filius ꝛ spiritus sanct'. Ecce sumitur ly res ꝑsonal'r. Dicitur autem capitulo de summa trinitate/vna summa res ē pr̄ ꝛ fili' ꝛ sp̄us sanctus. Ecce sumit ly res essential'r.

¶ Octauum est/ quod licet fides ponat vnā rem esse tres res/non intelligi debet adeo repugnāter vt sonat: sed sic. s. ꝙ vna res ē tres relatiue/nō vna absoluta tres absolute / aut vna relatiua/ tres relatiue. Que quidem veritas licet excedat omnem creatū̄ intellectum /non tamen includit contradictoriam repugnantiam conceptuum. Loquor tamē scdm nostrum modum intelligendi. Nam ly eēntia diuina vel ly de' scdm rem eminenter cōtinet oēm cōceptū̄ diuinū̄: vide ea ye. p̄ma. p. p. q. 36.

¶ Nonum est/ quod licet eēntia identificetur realiter cum qualibꝫ ꝑsona: differt tamen ab ea ratione. Et hoc habet ex doctore sancto ꝛ alijs theologis in mille locis. Simil'r attributa oīa in deo sunt idem real'r ꝛ differunt ratione.

¶ Decimū̄ est/ quod termini diuini habent duplex significatum. s. formale ꝛ identicum. Formale voco naturam vel ꝑsonā: put significat ꝑ aliquem terminum sub conceptu sub quo terminus impositus est ad significandum ipsam eandem naturam vel ꝑsonā. Identicum vero voco illud quod significat ꝑ terminū̄ ratiōe identitatis cum significato formali. Verbi gratia/ly essentia significat diuinam naturam que realr est idem cum patre: non tamen talis terminus est impositus ad significādū̄ ipsam naturam diuinam/ ꝓut sit ē identificata cum p̄re: sed ꝓut est ab eo distincta secundum rationem. Unde si aliquo modo dicat significare patrem non ē hoc formale significatum sed identicum: quia eo ꝑ patrem significat quod est vnum cum essentia. Cuius argumentum est. ꝙ si in diuinis natura ꝛ ꝑsona distinguerentur realr. nullo pacto vnum significaret ꝛ aliud.

¶ Undecimum est/ quod si velimus descendere sub isto termino essentia diuina ꝓprio descensu/ opꝫ ꝙ descendamus ad eam sub conceptu eēntie: ꝛ nō sub conceptu ꝑsone. Unde descendēdo ad patrē / ista erit falsa/hec essentia generat: quia demonstratur pater non ꝓut pater est/sed ꝓut eēntia diuina est. Nūc autem pater non generat inquantum est eēntia diuina/alioquin filius etiam generaret cum sit essentia diuina. Et hoc ē summe in hac materia notandum/ ꝙ ad ꝓprie descendendum semꝑ demonstretur significatū̄ termini sub conceptu sub quo terminus est imposit' ad significandum illud. Item si descensus sub ly pater deberet ꝑmitti (quod non credo) pōt dmonstrari essentia/nō tn̄ sub conceptu eēntie/sed sub cōceptu relatiuo seu paternitatis.

¶ Duodecimum est/ quod suppositio istis terminis diuinis ē duplex/scilicet ꝓpria ꝛ impropria. Propria in p̄senti ē/quando terminus accipitur pro suo significato sub conceptu sub quo terminus est impositus ad illud significādum. Improp̄a (etiam in ꝓposito) est quando terminus accipit ꝓ re identificata cum ꝓprio significato: a quo secundum rationem differt. Unde hec est vera/essentia diuina est pater. Sed impropria vt ex ante ꝛ nunc dictis pꝫ. Et oportet illi' vnum extremum stare improprie. Et sic ly pater pōt stare ꝓ essentia. Idē m etiam posset dici de ly essentia.

¶ Contra quod tamē videt eē doctor S. p. q. 39. arti. quinto ad quartum: vbi exp̄sse dicit eēntiam diuinam non posse supponere ꝓ patre. Sed non contrariatur hoc istis nunc dictis: eo ꝙ loquitur doctor sanctus de suppositione ꝓpria. Nam liquidum est hanc esse veram secundum ipsum / pater est eēntia diuina: ergo eodem modo quo est vera extrema supponit ꝓ eodē: sed est vera sicut p̄dicatio identica: ergo sic p̄dicatum supponit idētice vl' improp̄e ꝓ p̄re/ꝯn̄a tenet e licitius ꝑ ipsum. D. S. p̄ma. p. q. 17. ar vltimo.

¶ Tertiumdecimum est / ꝙ licet in diuinis res significata ꝑ abstractum terminum ꝛ concretū̄ sit eadem res: tamen ꝓpter diuersum modum significādi non constituuntur ex eis ꝓpositiones semꝑ eiusdē veritatis ꝛ falsitatis. Unde ista ē vera/ens diuinū̄ generat: ꝛ hec ē falsa/ eēntia diuina generat: sicut ꝛ hac existēte falsa/deitas generat: hec ē vera / de' generat.

¶ Quartumdecimum/ secundum vsum catholicorum doctorum antiquorum: ꝛ secundum vsum ꝓprium quo vti debemus non cōgrue dicimus/ oīs essentia diuina est pater: nec/omnis deus creat: qr cum vnica sit essentia que est deitas /inepte addit signum vniuersale.

¶ Quintumdecimum/ si aliquis velit vt ly eēntia stet ꝓ ꝑsonis vel ad minus ly deus ꝛ distributiue/ opꝫ apponat aliquod signum illud denotans: ita vt dicat sic/omnis. b. essentia est pater: omnis. b. deus est ꝑsona: vt ly. b. sit signum ꝙ illi termini sumunt ꝓ ꝑsonis. Nam sicut quando volumus attribuere vnū̄

animal certum cuilibet homini/dicim⁹/omnis homo
est.b.al'eo ꝙ communis vsus al'r intelliget: nisi appo
natur ly.b. Ita simil'r quia vsus antiquoꝝ ⁊ scta ma-
ter ecclesia quando determinauit ea q̄ sunt fidei nō ha
buit istum modum loquendi.s. vt diceret/omnis de⁹/
op₃ addere aliquod signum vt audiens vel legens ta-
les ꝓpositiones intelligat sensum eas legentis vl' scri
bentis/⁊ tūc hec posset concedi vera/b.ēntia diuina
generat: si ly.b.faciat stare non ꝓ natura vt sic sed ꝓ
patre: vt sic. Nec contra concedentem talem ꝓpositio
nem posset fieri tale argumētum ex capitulo firmiter
vel damnamus: eo quod ibi non ē posita tali ꝓpositio/scilicet cum ly.b. Similiter potest concedi ista.s.b.
filius est pater: vt ly.b. faciat illū terminum stare ꝓ ꝑ
sonis ⁊ pro essentia distinctiue.

¶ Sextumdecimum/ꝙ persona diuina du-
pliciter potest significari ⁊ d̄mostrari. Uno modo sub
ꝓprio conceptu ⁊ distincto ipsius ꝑsone q̄ demonstra
tur: ⁊ talis conceptu ꝯsemꝑ ē relatiuus. Alio mō/sub
conceptu absoluto ⁊ communi sibi ⁊ alteri. Uerbi gra
tia/ostenso patre dico/iste pater ē omnipotens/tunc si
gnificat' ⁊ demonstratur ꝑsona patris sub conceptu ꝓ-
prio: si dicā/iste de⁹ me⁹ ⁊ glorificabo eū vt dixit moy
ses/ibi ostenduntur ꝑsone sub conceptu communi ⁊ ab
soluto dei. Similiter si dicam/ista ēntia diuina ē pa-
ter/dupliciter potest fieri demonstratio: quia potest de-
monstrari absolute vt sic: ⁊ isto modo id quod demon
stras ē commune tribus ꝑsonis/quia ē natura diuina
Et licet demonstres illam in patre non obstat quin sit
communis: quia non demonstras illam ꝓut est in pa
tre: sed absolute ⁊ vt sic: ⁊ illa met numero que est in pa
tre est in tribus ꝑsonis realiter. Si vero demōstrares
ēntiā nō sub cōceptu absoluto: sed relatiuo patris rō
ne identitatis realis ēntie cū ꝑsonis: tūc illud ꝓnomē
faceret vt ly essentia staret solū ꝓ ꝑsona patris ratiōe
demonstrationis.

¶ Istis habitis ponitur conclusio que talis
est. ¶ Omnes ꝓpositiones composite ex terminis di
uinis/si hn̄t oēs cōditiones reqsitas ad oppositiones
in aliis t'mis.s. creatura⁊ h̄/seruabūt easdē leges q̄s alie
propositiones seruant.

¶ Ad argumentum in oppositum/pōt tri-
pliciter responderi. ¶ Primo vt quidā dicunt distin
guendo maiorem: quia vel subiecta illarum ꝓpositio
num sumunt' complete: ita vt vnius subiectum stet di
stributiue complete ⁊ alterius particulariter comple-
te: ⁊ sic conceditur maior ⁊ negatur minor: nam tunc
prima est falsa.s. vniuersalis ⁊ alia vera. Si autem nō
accipiantur subiecta isto modo/negatur maior ⁊ con-
ceditur minor. ¶ Secundo (vt alij dicunt) dicit' absq̄
distinctione eas eē contradictorias ⁊ primam esse ve-
ram ⁊ secundam falsam: quia prima equiualet huic/a-
liqua ēntia est pater/etiam apposito signo: ⁊ secunda
huic/nulla ēntia/vel nulla res que ē ēntia est pater.
Unde dicit' illas esse contradictorias de forma ⁊ has
de materia.s. essentia diuina ē pater: vł essentia diuina
non ē pater. ¶ Tertio videtur mihi posse dici eas nō
esse contradictorias: eo quod prima non sit magis pro
positio q̄ hec/omnis sortes currit: vł ad minus q̄ hec/
omnis ꝑ se homo est homo/in casu quo vera esset opi-
nio platonis de ideis dicentis eē quandam ideam que
erat ꝑ se homo/cuius participatione omnes alij ho-
mines erant singulares homines. Unde assero has eē
de forma contradictorias/scilicet/essentia diuina ē pa
ter/ēntia diuina non ē pater. Et si arguas contra/q₃

in simili dantur iste/homo ē sortes: homo non est so-
tes que sunt vere. Nego tibi eas esse eiusdem forme/te
neo enim ly ēntia qū stat ꝓ natura diuina vt sic vel ꝓ
ut distinguitur rōne a ꝑsonis simpl'r supponere/eo ꝙ
stet pro natura cōmuni ⁊ cal'r pluribꝰ cōicata. Unde il
le sunt contradictorie de forma sicut iste/homo est spe
cies: homo non ē species: ⁊ si sumātur in sensu forma
li affirmatiua est falsa/⁊ negatiua vera. Si vero in sen
su idēntico/affirmatiua ē vera ⁊ negatiua falsa/vt p₃.

¶ De alijs autem oppositionibus non ē ne
cesse ꝓponere argumenta: quia ex dictis omnis argu
menta darescunt que cōtra illas possunt formari.
¶ Sed difficultas ē d' istis/oīs de⁹ generat/aliqs de⁹
non generat. Nam ly deus ibi non stat ꝓ natura/sed
ꝓ supposito. Nam vt ex.D.S. habetur/ly deus in cō
creto ex modo suo significandi habet ꝙ possit ꝓ perso
nis stare quod non habet ly ēntia. Et hoc prima.p.q.
39.art.4. Sed dico etiam eas ambas esse improprias ⁊
ex modo significandi perquam male sonantes. Cuius
ratio ē/quia ly omnis ⁊ ly aliquis cum denotent mul
titudinem suppositorum simul etiam denotant multi
plicationem naturarum: saltem in terminis substanti-
uis. Unde quando dicitur/omnis vel aliquis hō cur-
rit denotatur ⁊ eē plures homines ⁊ eē plures huma
nitates: cuius efficax signum est: quod ly omnis ⁊ ly
aliqs impediunt simplicē suppositionē. Non aūt repu
gnat suppositioni simplici suppositorum pluralitas/
sed pluralitas nature. Unde conceditur a philosophis
ꝙ ꝑticipatione speciei plures homines sunt vnus ho
mo: vbi ponitur pluralitas in suppositis ⁊ vnitas in
natura. Terminus autē indiffinite sumptus pōt apte
stare simpliciter ⁊ ꝑsonaliter: vt patet in istis/homo ē
species/homo est sortes. Et sic ista ē ꝓpria/de⁹ ē tres
ꝑsone: vbi ly deus stat ꝓ natura diuina in concreto/
⁊ ista/deus generat/ vbi ly deus stat ꝓ ꝑsona patris.
Si autem velis ⁊ ly omnis ⁊ ly nullus/aut ly ali-
quis non denotare nisi solum pluralitatem supposito
rum appone ly.b. vel aliud signum ad hoc denotādū:
⁊ tunc admittā illas. ¶ Sed contra hoc est replica/
quia sequeretur has eē cōtradictorias/deus generat/
deus nō generat/q̄ tū ambe sunt vere: p̄ma siqdem ꝓ
patre: secunda ꝓ filio verificari potest.

¶ Pro huius replice solutione sciēdum/re-
pugnantiam esse inter scholas aliorum theologorum
⁊ scholā doctoris sancti. Et in schola D.S. repugnā
tia videtur & in dictis ipsius.D.S. Et iterū inter tho
mistas aliquot ⁊ D.S. Et inter thomistas ad inuicē.
In alijs siquidem scholis negatur p̄fatas ꝓpositiōes
esse contradictorias: immo asserunt de sermonis rigo-
re eas eē subcōtrarias ⁊ ambas veras: licet (vt aliq eo
rum dicunt) negatiua non sit concedenda ob periculū
audientium ⁊ ob reuerentiam sanctorum eam negan-
tium. Dicunt enim illam negatiuam ad sanctorū men
tem facere hunc sensum/nihil quod est deus generat
quem sensum non tantum falsum sed hereticum esse
ꝓbant ex multis doctoribus/⁊ ex sancto bonauentu-
ra in p̄mo dist.4. Pro q̄ opiniōe videat' dn̄s durādus
⁊ gabriel ⁊ scotus in p̄mo.d.4.
¶ Inter dicta doctoris.S. videtur eē repugnātia du
plex. Nam prima.p.q.39.art.4.ad tertium/dicit subie
ctum in affirmatiua restringi ad standum ꝓ patre ra-
tione p̄dicati notiōalis. in negatiua autem dicit subie
ctum non debere stare ꝓ filio aut spiritu sancto: sed ꝓ
deo vel ꝓ natura diuina in concreto: ⁊ tamen ipsemet
D.S. in eodem articulo ad vltimum argumentum di

est quod termini tenentur vel possunt teneri eodē modo in ppositione affirmatiua et in negatiua.

¶ Secūda repugnātia ē: nā si subiectū vtriusqꝫ nō tenet p eodē/ quo pacto potest sustineri eas eē contradictorias: cū contradictio sit affirmatio eiusdem de eodē ad idem secundum idem?

¶ Tertia repugnātia ē. Nā v̄ dicere. D. S. q̄ in scda ponitur p̄dicatum notionale/ quia ponitur ly nō generat/ quod non videtur eē notionale: et sic intelligunt fere omnes thomiste: hoc autem videtur eē falsum. Nam p̄dicatum ibi est tantum ly generans quod est quid notionale: alioquin non haberēt idem p̄dicatū.

¶ Insup repugnātia est: quia aliqui thomiste videntur D. S. aliquo pacto aduersari penes hoc q̄ dicunt subiectum vtriusqꝫ ppositionis tam affirmatiue q̄ negatiue stare discrete/ quod tamen videtur non eē d̄ mente doctoris sancti: cum dicat subiectū in negatiua stare p nā diuina in cōcreto. et in affirmatiua p psona patris.

¶ Est et ꝯtrouersia inter thomistas/ q̄ videntur defendere dicta. D. S. in sensu in quo subiectū affirmatiue stet p patre/ et negatiue p natura diuina in concreto. Alij volūt subiectū vtriusqꝫ stare distributiue.

¶ Sed quo ad hāc repugnantiam non contrariantur thomiste aliis penes hoc q̄ dicunt illam negatiuā facere sensum vniuersalem vel equipollere vniuersali negatiue. Nam illud aperte ponitur a capreolo doctissimo et reuerendissimo hispalen. in pmo distin. 4. sed dicūt illū sensum eē pprium et theologicū: et nō solū ex ore et ex alicuius beneplacito.

¶ Quo ad repugnātias in dictis doctoris

S. Primo dicit ad secundā q. d. s. in prima. p. q. 39. et primo sentent. distin. 4. in argumentis vbi cōcedit eas eē contradictorias/ nō dicit subiectum earum stare diuersimode: sed hoc dicit prima parte vbi supra: volēs soluere quod non sequeretur eē deum qui generat: ac p inde eē plures deos: et ibi non concedit eas contradictorias. ¶ Dicitur secūdo: q̄ si videatur dicere eas eē contradictorias stante subiecto diuersimode/ debꝫ intelligi eas eē cōtradictorias de lege non de modo enūtiandi. Hoc pꝫ/ nam bñ valet/ deus nō generat/ ergo nec natura diuina in cōcreto nec aliqua persona: ergo nec pater: et alia dicebat quod pater generat quia stabat p illo igitur. ¶ Dicitur tertio/ quod vtrobiqꝫ stat subiectum p natura diuina in concreto/ et sic prima est vera et scda falsa/ quia cum natura diuina sit vnica/ nō refert p̄ponere vel postponere negationem. Nec valet si dicas cōtra/ quia. d. S. dicit subiectum in affirmatiua stare p p̄re. Nō inquam valet quia intelligit quo ad verificationem/ nō quoad suppositionem: vel si intelligatur quoad suppositionem/ non debet intelligi q̄ tātum stet p patre/ quia etiam stat p natura diuina i cōcreto/ tum sit idem realr̄ cum patre. Et hac ratione intelligo hanc eē veram p natura in cōcreto. s. deꝰ generat/ nō tamen p natura vt natura ē. Et hoc tertium videtur sentire peritissimus eap. cardinalis. s. sixti. p. pte: vbi supra in responsiōe ad scdm dubiū ortū ex responsione ad tertium.

¶ Ad primā repugnantiam dicitur non esse

veram licet sit apparens. Nam in responsione ad vltimam loquitur de ly qui/ cuius significatio et acceptio depēdet ab āte: ac p inde eius restrictio et ampliatio p̄supponit eius significationem et acceptionem. Unde non potest ampliari aut restringi relatiuum/ nisi p significatis et p his p quibus accipitur suum añs: licet possit aliquando relatiuum ampliari ampliatione temporum/ suo añte existēte restricto: non sic añs ē in aliis. Unde dicta. D. S. et hanc concordiam capias.

¶ Ad tertiā repugnātiam dicitur/ q̄ licet formaliter p̄dicatum sit notionale: virtualiter tamen nō est/ eo q̄ infert vnum p̄dicatum non notionale. Valet. n. bene deus non generat: ergo deus est non generans/ a negatiua ad affirmatiuā. &c.

¶ Ad repugnātiam que videtur esse inter

D. S. et thomistas potest dici/ ppositiones illas eē singulares scdm modum nō tamen scdm rem: vel q̄ hñt vtriusqꝫ oppositiones/ scilicet singulariū et cōmuniū/ scdm pfectionem. Et p hoc pꝫ ad tertiam principalē repugnātiam. Non enim videtur mihi eē de mēte. D. S. q̄ vtrobiqꝫ subiectum stet oībus modis discrete/ sed q̄ in negatiua stat p naturā in concreto. Unde ad hoc inferēdum ponit hec verba/ q̄ ē differentia inter ly homo et ly deus penes hoc quod ē supponere p natura vel supposito. Nam ly homo p se supponit p psona/ et si debet stare p natura/ oportet q̄ ponatur i alio extremo terminus faciens ipsum stare p natura. E contra autem ē in ly deus. Nam p se stat p natura diuina in cōcreto: et si debet stare p psona/ opꝫ q̄ apponatur terminus determinans ipsum p psona. Et ratio discriminis est/ quia vnitas nature create repte i pluribus suppositis ē vnitas rationis/ sed vnitas nature diuine est vnitas realis. Unde si dicatur/ homo currit vel dormit/ ly homo stat p psona. Si autem dicatur/ homo ē spēs stat p natura. Si x̄o dicatur deꝰ creat/ vel deus est bonꝰ stat p natura in cōcreto: si autem dicatur deus generat/ stat p psona. Ex his infert. D. S. dicēs: Unde cum dicitur/ deus nō generat/ nihil ponitur determinans ly deus ad psonam filij. Unde datur intelligi quod generatio repugnat nature diuine: vnde pꝫ intentionem eius eē in negatiua ly deus stare p natura in concreto. Et licet posset dici hanc repugnantiam denotari ex hoc scilicet q̄ quando aliquid aeno non reperitur nisi in vno supposito vnius nature si vero negatur ab illo supposito/ negatur a tota natura ex consequenti: et sic cum generare nō cōueniat in natura diuina/ nisi soli patri si ab eo negatur/ negatur a tota natura diuina: ac p inde dicta. D. S. vera sunt stāte subiecto vtriusqꝫ discrete/ licet inquam posset dici et in se sit verum/ nō tamē videtur mihi fuisse illam intentionem. D. S. alioquin ad quod ppositum attulit differentiam inter ly homo et ly deus penes hoc quod est stare p supposito: vel p natura cum illum nō pdesset solutioni argumenti?

¶ Circa alias oppositiones nō formo argumenta/ q̄ vt dixi omnium eorum solutio ex dictis faciliter haberi possit. Et pro his omnibꝰ videatur. D. S. prima. p. vbi supra: p̄mo sen. di. 4. et in scriptis ad hānibaldū. p. eadem d. q. pri. art. 2.

Tertio queritur/ an principia silogismorum. s. dici de omni et dici de nullo/ que p has ppositiones lucidius notificantur/ scilicet/ Quicquid dicitur d̄ aliquo termino distributo/ dicitur de quolibet contento sub eo. Et quicqd negatur de aliquo termino distributo/ negatur idem d̄ quolibet contēto sub eo/ sortiātur verū in diuinis? Et videtur quod non.

¶ Primo/ quia nō sequitur/ omnis essentia diuina ē pater: filius ē eēntia diuina: ergo filius ē pater: et tamē regulatur per dici de omni: igitur. Quod non sequatur patet/ quia ꝯñs est falsum: vt ex fide liquet/ et añs verū

Quod sic probatur / quia contradictoria maioris est falsa. s. aliqua essentia diuina non est pater / ergo ipsa est vera: quod ista falsa: patet ex fundamento supra posito / et ex eodem etiam liquet veritas minoris.

¶ Secundo non valet / nulla essentia diuina generat: pater est essentia diuina: ergo pater non generat: et tamen regulatur per dici de nullo: igitur quod non sequatur patet. Nam antecedens est manifeste verum et consequens falsum: vt ex dictis supra ex cap. firmiter patet: igitur.

¶ Sed contra / quia si predicta principia in diuinis infirmarentur nulla esset via ad probandum aliquid de deo sillogistice: presertim in materia trinitatis / cum semper consequentia esset neganda respectu cuiuslibet consequentis: quod nefas est dicere: cum teneamur rationem reddere eorum que credimus / vt dicit beatus iacobus. Et beatus paulus / dicit omnem doctrinam diuinitus reuelatam vtilem esse ad arguendum 2. ad thimotheum. 3. capit. Et ad thitum dicit / episcopum debere esse doctum vt potens sit in doctrina sana / eos qui contradicunt fidei arguere.

¶ Pro huius questionis enodatione sciendum quod in hac materia tres differentie terminorum ponuntur. s. essentiales / personales / et notionales. ¶ Essentialis / est terminus significans primo absolutum in diuinis: aut relationem conuenientem deo quoad tres personas. Exemplum primi / vt ly bonitas / sapientia / et ly potentia / misericors et cetera. Secundi / ly dominus / et alii huiusmodi: et cetera et tres istorum aliquando sumuntur vt sunt essentiales et sic dicuntur de omnibus tribus personis. Aliquando per proprietate / et sic potentia attribuitur patri / sapientia filio bonitas spiritui sancto. ¶ Personalis / est terminus significans immediate suppositum diuinum incommunicabile: vt ly pater. Et talis terminus est duplex. Alius communis et alius singularis. Communis est terminus dicibilis de omnibus vel pluribus personis vere et affirmatiue: et cetera vt ly persona. Singularis est qui tantum vere et vniuoce. et cetera potest dici de vnica persona: vt ly filius.

¶ Notionalis est terminus significans aliquam propriam rationem per quam aliqua persona vel due tantum / nobis innotescunt: vt ly innascibilitas / paternitas. et cetera. Dicitur. s. due tantum propter communem spirationem actiuam que est in patre et filio.

¶ Sciendum vltra / subsumptionem posse fieri sub omnibus istis terminis in sillogismis de medio: communi exceptis terminis personalibus singularibus sumptis pro suis formalibus significatis: que ab aliis vocantur significata immediata: possunt tamen tales termini esse extremitates in sillogismis de quibus nunc agitur. At vero sub ly persona possumus subsumere sicut sub aliis terminis creaturarum. Unde bene valet / omnis persona diuina est infinita: patris persona est persona / ergo patris persona est infinita. Sub terminis vero significantibus essentiam diuinam in abstracto sumptis in sua formali et propria significatione non potest fieri subsumptio. Et ratio est / quia ratione singularitatis nature significate non potest congrue distribui / et ratione sue communitatis: quia illa natura est communis pluribus suppositis: per identitatem poterunt premisse verificari pro omnino diuersis et sic nulla premissa erit de omni: et si ei addatur signum vniuersale: sic pro inde argueretur ex puris particularibus: vt patet hic / omnis essentia diuina est pater: filius est essentia diuina: ergo filius est pater.

¶ Dicitur secundo / quod sub ly essentia licet subsumeretur etiam si talis terminus distribuatur / sed virtualiter tenebit expositorie et non tanquam sillogismus de medio communi. Unde iste premisse sunt disposite. s. essentia diuina est pater: filius est essentia diuina. Et si queras que conclusio inferenda sit? Dicitur / quod si premisse sumantur in sensu proprio et formali infertur hec / filius est pater: et tunc sicut conclusio est falsa / ita et maior in illo sensu / scilicet formali. Nam essentia non informatur / paternitate / sed sola persona patris / alioquin omnes tres persone essent pater. Si vero premisse sint identice predicationes dicitur sic esse concludendum / filius est. b. pater / vel sic / filius est essentia que est pater. Non autem concludas sic / filius est res que est pater: nam tunc non erit formalis: eo quod loco illius termini res possit poni alius terminus cum non faciat sino vnitatem cum aliquo termino posito in antecedente secus est ponendo ly essentia vt ego posui: vt liquet intuenti. In prima ponitur ly. b. vt ly pater sumatur pro essentia et non pro persona. In secunda ponitur ly essentia quod. s. est medium vt seruetur eadem appellatio terminus / quemadmodum logici passim faciunt in sillogismis aliorum terminorum. Et hic dicendi modus est valde notandus. Nam non solum in trinitatis materia / sed in aliis terminis creaturarum necessarius est: vt patet in hoc sillogismo / omnis motus est actio / et omnis passio est motus / ergo omnis passio est actio: in quo secundum philosophum datur antecedens verum et consequens falsum. Hoc patet: nam ipse dicit in. 3. phisicorum tex. 4. quod actio et passio sunt vnus motus: ergo antecedens verum. Et iste in posterioribus dicit quod propositio in qua negatur vnum generalissimum de alio / est immediata et verissima quare ista est vera / nulla passio est actio / quod est eius contradictoria / et sic alia falsa: et in aliis multis potest dari exemplum. Dicendum quod aut in predicto sillogismo premisse sumuntur formaliter: aut identice. Si primum / saltem minor est falsa: quia cum li passio sit abstractum licet ponatur in subiecto stat formaliter (vt ex appellationibus patet) et ideo sensus est quod motus sit forma passionis vel conueniat passioni vt passio est: quod tamen est falsum. Si vero predicationes sint identice / tunc debet concludi sic / ergo. b. passio est actio: vt ly. b. faciat stare li passio pro materiali. s. pro motu. Ut dicatur sic / motus qui est passio est actio: et talis variatio predicationis est idem defectus cum variatione appellationis. Et idem dico quando variatur predicatio propria in impropriam. s. quod est variatio appellationis.

¶ Dicitur tertio / quod admisso ly nullus et ly omnia posse addi illi termino essentia / ex rigore non fit distributio nisi pro natura diuina. Et propterea non est sufficiens distributio ad hoc quod teneat per regulas sillogismi ex termino communi vt dictum est. Sed si aliquis velit distributionem fieri pro natura et suppositis / tunc erit sufficiens. Sed oportet apponere aliquod signum id denotans. s. quod accipiatur pro personis vt dicatur sic / omnis b. essentia diuina est pater. Nam si volentes nos habere sensum alium ab eo quem communiter concipiunt homines per hanc propositionem / omnis homo est animal / diceremus / omnis homo est. b. animal. Multo amplius hoc faciendum est / ne aliter loquendo aut concedamus propositiones a sanctis negatas: aut negemus ab eis concessas / et tunc loqui poterimus absque veritatis ac sanctorum preiuditio. Unde libere poteris concedere et sic hanc / b. essentia diuina generat / apposito ly. b. vt stet pro persona / et pro ea verificetur. Nec talis propositio in qua apponitur ly. b. est condemnata: nec alicui ex hoc occasio errandi tribuitur: cum omnis audiens talem propositionem / teneatur querere quid ibi denotet ly b. At vero dices hoc non esse necessarium. Nam cum nomina ad placitum significent sufficit vt velimus ly omnis distribuere complete. Sed ad hoc respondeo querens a te cum nomina ad placitum significent / quare dicis / omnis homo est. b. animal: si vis ly animal non confundi. Sufficit enim

tibi vt velis ly omnis nil agere in predicato. Liquido n. constat nihil aliud quod respondeas habere: nisi ne contrauenias communi modo loquendi et intelligendi hominum. Hoc igitur accipe in presenti pro hac materia. s. debere fieri quod dictum est/ ne aduersemur ecclesie et sanctis quibus deus gloriosus non solum veritatem reuelauit: sed et modum loquendi quo vterentur eorum mentibus impressit.

¶ Dicitur quarto/ quod sub terminis essentialibus in concreto sumptis/ non valet subsumptio: vt non valet/ quelibet persona diuina est deus: deus est trinitas: ergo quelibet persona diuina est trinitas. Et ratio est: quia ly deus in concreto et alij termini essentiales ex modo suo significandi habent quod proprie et formaliter possint supponere tam pro natura quam pro personis. Unde si nullibi complete distributio ponatur premisse poterunt verificari diuersimode. Oportet ergo apponere aliquod signum vt denotetur distributionem fieri pro suppositis absque multiplicatione nature: vt si dicatur sic/ omnis. a. deus est filius/ vel aliquid huiusmodi/ nec poterit teneri virtualiter expositorie quia non singularizat (vt communiter dicitur) complete vt ope.

¶ Dicitur quinto/ quod sub terminis omnibus personalibus non formaliter sed identice sumptis. s. prout sumitur pro essentia cum qua identificatur potest fieri subsumptio sicut sub ly deus vel sicut sub ly essentia identice sumptis.

¶ Resolutorie tandem dicitur/ quod circa sillogismos in hac materia formatos/ duo possumus considerare/ scilicet formam et materiam. Pro primo aduertendum est summe/ an medium accipiatur tantum pro natura vt sic/ scilicet prout distinguitur a personis ratione et non realiter: et sic sillogistica consequentia bona/ tenebit expositorie magis quam per medium commune. Si vero medium stet pro natura et personis/ oportet ipsum ibi complete pro omnibus illis/ scilicet natura et personis copulatiue accipi/ alioquin non regulabitur per dici de omni vel dici de nullo. ¶ Est secundo aduertendum an varietur appellatio necne/ quod passim in hac materia accidit ¶ Tertio/ an varietur suppositio simplex impersonalem: ita vt in ante stet ly essentia pro natura vt natura est: et in consequente pro essentia: prout cum suppositis identificatur. ¶ Quarto etiam oportet aduertere/ vt omnes alij defectus excludantur/ licet in hac materia non ita frequenter reperiantur. ¶ Pro materia autem. s. pro cognoscendis propositionibus/ an videlicet false vel vere sint/ oportet aspicere an predicationes sint identice vel formales/ proprie vel improprie: an sumatur abstractum pro concreto vel econtra/ quod accidit aliquotiens in sanctorum dictis: vt asserit magister sententiarum in primo. dist. 4. et omnes theologi ibidem.

¶ Hic etiam aduertendum idem esse terminos teneri formaliter in propositionibus secundum. D. S. et constare incomplete secundum nominales: licet vnum pluries concommitetur vel exigat aliud. Primum patet/ nam hec propositio/ essentia diuina est pater est falsa secundum doctorem. S. si sit predicatio formalis: quam tamen est vera secundum nominales: siue ly pater stet complete siue incomplete. Secundum patet/ quia ly pater si sumatur formaliter necessario debet teneri incomplete/ eo quod stet pro patre vt sic. Consimiliter dicitur non esse idem terminos teneri identice secundum D. S. et complete secundum nominales: licet etiam multoties vnum requirat aliud. Primum patet: quia hec propositio/ essentia diuina est spirans est falsa si predicatio sit formalis: quamuis ly spirans sumatur complete. s. pro re spirante: vel pro rebus quarum quelibet est spirans. s. pro patre et filio/ quorum quilibet spirat. Si vero predicatio sit identica illa est vera Secundum liquet/ quia si terminus sumitur identice/ sumitur pro omni re identificata cum re quam formaliter significat: et per consequens complete.

¶ Istis intellectis dicitur primo ad primum argumentum illud aggregatum quod ponitur pro maiori esse ineptum vt ex dictis patet. ¶ Secundo dicitur/ admisso illo esse congruum/ non esse sillogismum ex medio communi quod non regulatur per dici de omni: quod vt debeat fieri oportet dicere/ omnis. a. essentia diuina est pater. ¶ Tertio dicitur quod si velimus vt teneat virtualiter expositorie/ oportet sic concludere: ergo filius est. b. pater: vel. b. filius est. b. pater/ vt sensus sit vltimatus: in quo de sumitur essentia que est filius est essentia que est pater.

¶ Ad secundum negatur minor eadem ratione: vel oportet dicere in maiori/ nulla. a. essentia diuina generat: et tunc maior erit falsa. Et insuper variatur appellatio. Unde sic concludendum est/ quod pater non est essentia diuina generans. Ubi ponitur medium non sub ratione medij. Et hoc etiam seruari debet in terminis creaturarum. Unde ex istis premissis/ omnis homo est albus: sortes est homo/ debet conclusio hec inferri/ sortes est homo albus: licet hoc non communiter fiat/ sed non aspicitur hoc/ vel quia raro datur instantia in creaturis: vel quia non ibi ponitur pondus difficultatis: vel quia conclusio in qua non ponitur ly homo sumitur vice illius in qua ponitur.

Sed contra ea que dicta sunt/ sic arguitur. Primo sic/ bene valet: nullus pater est filius/ essentia diuina est pater/ ergo essentia diuina non est filius (sumpto ly pater incomplete quod est medium et ly filius quod est maior extremitas complete) et tamen medium nullibi complete distribuitur/ ergo etc. tenet nulla. Quod bene valeat patet: quia non dabitur antecedens verum et consequens falsum.

¶ Ad hoc dicitur/ primo duas hic esse improprietates. Prima quia additur signum vniuersale termino singulari quale est ly pater. Ex quo sumitur tantum pro persona patris. Nisi forsan sumatur pro omni illo quod dicitur pater in diuinis et humanis. Secunda est quod ly filius stat pro alijs personis diuinis a filio non apposito aliquo signo id denotante. ¶ Dicitur secundo quod admissis incongruitatibus. et ad eas non aspiciendo negari potest consequentia: et ad eius probationem distinguitur: quod non detur antecedens verum et consequens falsum vel ratione medij vniti cum extremitatibus: et sic nego vel propter maiorem impossibilitatem in qua ly pater distribuitur complete: et sic concedo: sed non sufficit/ vt supra dictum est. Absolute tamen dico tales propositiones non esse admittendas/ nisi ponatur ly. a. vel aliud signum vt dictum est.

¶ Secundo arguitur/ non valet/ omnis homo est in predicamento: sed deus est homo/ ergo deus est in predicamento: et tamen arguitur in darij: igitur: quod non valeat patet: quia antecedens est verum: vt videtur et consequens falsum: vt patet ex. D. S. prima. p. q. 3. ar. 5. igitur.

¶ Ad argumentum dicitur (quo ad id quod pertinet ad hanc materiam) consequentiam esse bonam: si medium complete distribuatur: et ly homo stet vtrobique eodem modo/ et seruetur appellatio. Unde dicitur quod maior potest habere duplicem sensum. Unus est/ quod omne suppositum speciei humane ratione suppositi sit in predicamento: et sic est falsa. Alius est/ quod omne tale suppositum ratione forme humane/ sit in predicamento: et sic est vera.

¶ Sed contra in eo sensu quo maior est vera/ etiam

minor est vera τ consequens falsum / ergo solutio insufficiens. ℭ Ad hoc dicitur / quod tunc consequentia est nulla: eo quod varietur appellatio. Nam ly esse in predicamento appellat supra ly homo tunc formaliter in antecēdēte τ in ɔsequente supra ly deus etiam formaliter τ sic variatur appellatio / τ per consequens oportet concludere: ergo deus homo est in predicamento. Dictum est ergo quo ad id quod pertinet. τc. Nam non oportet hic disputare an sit verum deum esse in predicamento / necne. Videat qui voluerit doctorem sanctum prima parte: vbi supra: τ ibidem doctissimum cardinalem cayetanum: τ petrum de bergamo i ɔcordātijs. Si vero q̄ras quis illorū sensum sit, ꝓprior dicitur ꝙ primus / vt patet in paruis.

ℭ Tertio arguitur / non valet / nulla eēntia diuina ē differens a patre: omnis filius ē differēs a patre: ergo filius non ē essentia diuina: τ tñ argr̄ i cesare: igit. Et volo oēs trōs tā ꝑsonales ꝙ eēntiales sumi in cōplere: sed totale mediū. s. totū hoc differēs a patre volo teneri complete.

ℭ Pro huius argumenti solutione sciendū (prout dictum alibi ē) nomen adiectiuum positum in predicato posse teneri adiectiue τ substantiue. Et quā do sumitur adiectiue tunc semper appellat formaliter τ constituit ꝑdicationem formalem. Quando vero sumitur substantiue / pōt materialiter appellare τ constituere predicationem identicam. Tunc dicitur: ꝙ st i maiori dicti sillogismi sumatur ly differens primo modo. s. esse vera: ꝑ eo ꝙ ly differēs appellat supra ly eēntia: cui⁹ ꝗtitas pꝫ ꝑ exponētes / τ similiter. b. q2 ly differēs appellat supra ll fili⁹. τ ɔclō falsa: τ sic silogism⁹ ē nullus. Cuius ratio ē / quia itur contra generale fundamētum. Nam premisse verificātur pro diuersis τ diuersimode ratione diuerse appellationis ipsius medij: q̄ appellationis mutatio est defectus particularis: qui etiā impedit si mutetur in premissis solum / si ratione ipsi⁹ mutationis premisse valeant verificari pro diuersis. Et aduertendum: sumitur ly diuersis large. Nam in diuinis non possumus dicere vnam personam esse ab alio diuersam ne c ab eēntia / proprie sumēdo ly diuersam. Sumitur ergo hic large prout dicit distinctionem rationis: vel aliquid aliud sufficiens ad variandum veritatem vel falsitatem propositionum. Nam hec est vera / pater generat / τ hec ē falsa / deitas generat. Si vero ly differens teneat substātiue τ identice / ita vt sensus sit / essentia diuina est aliquid differens a patre / sumpto ly aliquid ꝑsonaliter / τ si hoc fiat in ambabus premissis / tunc ɔ. est falsa sicut τ conclusio: sed hic sensus non fit ex rigore locutionis: ideo bonum esset apponere aliquod signum (vt supra dixi). Unde doctor sanctus dicit istam esse falsam / essentia diuina est generans / licet glosa supra illam decretalem de summa trinitate τ fide catholica / dicat illam esse veram / si ly generans teneatur substātiue / falsa vero si adiectiue: quia doctor sanctus loquutus est in rigore sermonis / ac proinde non contradicit glose conditionaliter loquenti. Posset etiam dici vt ait quidam doctor / sillogismū simpliciter esse nullum / sumptis terminis vt inter arguendum dictū est: eo ꝙ partes medij non distribuūt complete licet medium sic distribuatur.

ℭ Sed contra hoc replicat ipsemet τ bñ sic. Mediū accipitur vniuersaliter non ad partes sed ad totum aspiciēdum ē: ꝙ quouis modo capiant ptes nō impedit: si tamen totum perfecte distribuatur.

ℭ Ad hanc replicam respondet ipse hoc esse verum quando determinabile est terminus positiuus / non autē si negatiuus aut negationem includēs. Unde dicit hunc sillogismum nil valere / nulla essentia diuina est non pater / omnis filius est non pater: ergo filius est essentia diuina / si ly pater sumatur incomplete / quamuis totum illud / non pater stet complete / esset autem bonus si ly pater / stetisset complete. Hec autem solutio mihi satis voluntaria apparet. Quid enim refert determinabile esse negatiuum aut negationem includere: vel positiuum ad hoc vt modo partes respiciamus modo non? presertim cum de ratione acceptionis vnice sit vt solum ad totum respiciatur τ non ad partes. Ideo aliter mihi videtur dicendum. Unde distinguo de ly pater / quia aut sumitur formaliter vel identice. Si formaliter / maior est falsa / quod patet. Bene enim valet / nulla essentia diuina est non pater: ergo omnis essentia diuina est pater. Consequens est falsum si predicatio sit formalis / ergo τ antecedens. Quod consequens sit / vt sic / falsum patet / quia sensus est / quod natura diuina vt sic informetur paternitate: τ sic patet quod falsum est. Si vero ly pater sumatur identice / minor est falsa. Nam ly pater sumpto identice / idem sonat quod res que est pater: τ tunc sensus minoris est / omnis filius est non res que est pater: immo est res que est pater / scilicet / essentia diuina. In presenti non curaui adnotare / an proprie vel improprie diceretur / omnis filius / omnis essentia / quia difficultas circa hoc / tacta est supra.
ℭ Aliam solutionem dat prefatus doctor argumento / scilicet / quod si reducatur ad ferio per impossibile / medium non distribueretur complete: quia erit tunc medium quod nunc ē maior extremitas. Sed ipsemet in alio sillogismo / τ alij logici dicunt / hoc non esse inconueniens / dum tamen mediū teneatur complete in sillogismo reducendo.

ℭ Quarto arguitur / non valet / omnis essentia diuina est persona / a. persona non est persona: ergo. a. ꝑsona non est essentia diuina: τ tamen argr̄ in baroco: τc. ꝙ nō valeat pꝫ: quia añs ē verū τ ɔñs falsum: vt oēs logici confitentur.
ℭ Ad argumentum quidam respondent asserentes in hoc sillogismo non posse assignari defectum / sed bene in illo ad quem reducitur in barbara. Reducitur enim ad hunc / omnis essentia diuina est persona: omnis persona est. b. essentia diuina: ergo omnis persona est. b. persona. In quo liquet argui a confusa ad determinatam. Nam ly persona in maiori stat confuse: τ in consequente determinate. ℭ Sed contra / dicet aliquis / quia hoc est cum connexione medij stantis determinate: igitur non obstat. ℭ Ad hanc replicam tenentes terminos diuinos nullo pacto esse eiusdem forme cum terminis creaturarum dicunt / illud esse verum in terminis creaturarum / non autem in diuinis. Sed hoc communiter non tenetur de quo dictum est supra. Ideo alij dicunt / non licere in creaturis arguere a confusa ad determinatam / etiam medio stante determinate. Et ratio eos mouens solum ē hec / scilicet quia sic arguitur in illo sillogismo facto in barbara / qui tamen (vt visum est) non valet τ cum talia sit eiusdem forme cum terminis creaturarum / sequitur in creaturis talem consequentiam solum esse materialem bonam / τ nullatenus formalē. Alij tenentes ꝑfatum sillogismū factū in barbaro eē nullum: ex

idem ratione scilicet/quia arguitur a confusa ad determinatam/assignāt etiam in silogismo facto in baroco sic dicentes. Sicut est peculiaris defectus in diuinis arguere a confusa ad determinatam/medio vbi non distribuitur determinate supponente quando nomen est essentiale/ita est peculiaris defectus quod medium personale in premissa negatiua distributum in ordine ad extremitatē sit item confuse/stet confuse in affirmatiua quando eius extremitas est nomen essentiale

¶ Sed he solutiones mihi videntur voluntarie ⁊ insufficientes. Mirū enim videtur posse instari/quando arguitur a confusa ad determinatam medio stante determinate/qualiter stat in silogismo facto i barbara. Nā si minor extremitas distributiue sumpta: verificatur de vno supposito determinato medij/⁊ eadē sunt supposita medij ⁊ maioris extremitatis: cum maior propositio sit vera: vt quid minor extremitas non verificabitur de vno supposito maioris extremitatis ī consequente: Teneo igitur non esse inconueniens taliter arguere. Ex quo etiam sequitur non esse inconueniens arguere in baroco vt arguebatur. Consequentia patet/quia iste defectus positus/est intrinsecus in baroco/quia sibi correspondet predictus intrinsecus in barbara/scilicet a confusa. ⁊c.

¶ Ideo ad argumentum respondeo distinguēdo maiorem/quia vel termini in antecedēte ⁊ cōsequēte sumuntur eodem modo: vel diuersimode. Si secundum conceditur maior ⁊ negatur minor. s. quod sit in baroco. Nam variatur appellatio: vt statim dicetur. Si primum negatur maior: ⁊ quando dicis antecedens ē verum ⁊ consequens falsum/nego antecedēs. Et ratio ē nam vel maior propositio sumitur prout est predicatio formalis: ⁊ tunc nego illam: Nam habet vnam descendentem falsam sub ly eēntia sumpto cōplete/debemus. n. descendendo plures descendentes formare/quarum alique sunt false. Primo/est falsa illa in qua demonstratur eēntia diuina sub conceptu absoluto. Secundo/est falsa illa in qua demonstrantur due psone sic dicendo/he res que sunt eēntia sunt psona. Tertio est falsa illa in qua demonstrantur tres psone. Dicitur ergo quod ille in quibus dmonstrantur plures persone sunt false/⁊ illa descendens in qua demonstratur eēntia vt sic. Nam eēntia vt sic/non est persona/quia si vt sic eēntia esset persona: vnica tantum eēt psona in diuinis ⁊ absoluta vt ponunt iudei ⁊ alij infideles quod est hereticum. Consequentia tenet/quia tantum vnica est essentia ⁊ absoluta. Unde distinctio rationis que est inter essentiam ⁊ personas sufficit ad hoc quod aliquid negetur de personis/quod non negatur de essentia: ⁊ econtra. Unde tam pre oculis habenda est in diuinis distinctio rationis: ꝙ in creaturis realis: ⁊ sic patet qualiter sic/non datur antecedens verum ⁊ consequens falsum. Si vero in maiori sit identica ita vt sit sensus/omnis essentia ē eius quod est persona: sub eodem sensu conclusio erit vera. Nam sensus erit/omnis persona est. b. eius quod est persona: vbi sub ly eius dabitur vna descendens vera illa. s. vbi essentia demōstrabitur. Nec etiam dabitur instātia si in. a. dicas/omnis essentia est persona vel psone: quia eadē distinctione solui potest.

¶ Et sciendū vltra/ꝙ proprie sensus prefatarum propositionum sunt sensus quod faciūt sumptis predicationibus formaliter ⁊ non identice: ideo bonum eēt apponere aliquod signum illud denotās: nec refert plures sanctos visos fuisse propositionibus identicis absq; talium signorum dictorum appositione. Nam eorum dicta non carpere sed reuerenter exponere debemus. Aliorum autem non sic/non enim eque tenemur reuereri eos de quorum sanctitate ⁊ sapientia liquido constat: ⁊ eos quibus aut vnum aut alterum nec dicam vtrumq; deest. Consimiliter dicatur de hoc paralogismo in bocardo/scilicet/a. persona non est persona: omnis persona est. b. essentia/ergo eēntia non est persona: Nam sumpta conclusione formaliter vera est. Insuper minor propositio non ē vera/nisi improprie. Ad hoc enim quod predicatio proprie sit vera/oportet non solum quod predicatum ⁊ subiectum idem significent: sed quod predicatum ex modo suo significandi non excludat aliquid quod subiectum includit: vel econtra secundum modum significandi vt supra dictum est. Unde oportet extrema dicere eandem rem ⁊ eodem modo significatam. Pro quo videntur. D. S. prima pte. questione. 39. articulo quinto. Et ratio est/quia hec est condemnata/essentia generat/ista existente vera/deus generat: ⁊ tamen subiectum vtriusq; important eandem rem licet diuersimode significatam. Si autem predicatio in consequēte sit identica variatur appellatio: cum in antecedēte stet ly persona formaliter: ⁊ si vis vt stet identice/appone signum/⁊ tunc erit falsa/quia eius contradictoria erit vera.

¶ Contra hoc replicatur: non valet/a persona non ē persona/omnis persona est. b. deus: ergo deus nō est persona ⁊ tamen nullus defectus committitur: igitur. ¶ Ad hanc replicam respondetur hic arguitur a non distributo ad distributū ex pte de ly deus virtualiter: secundum mentem doctoris: S. vt patet ex supradictis/nisi velis cōsequēs facere hunc sensum/aliqua res que est deus non est persona: vt possit esse vera pro eēntia sub conceptu absoluto abstrahente a personis: ⁊ tunc oportet ponere ly. a. vel aliud signum vt dicatur sic/ꝙ a. deus non est persona: vt non confundatur sed vt sonat quod dictum est. Et hec solutio (vt liquet) potest etiam dari alteri silogismo contra quē ē hec replica. ¶ Sed acriter replicatur contra hoc. Non valet/omnis deus est persona vel persone: ⁊ omnis psona est. b. deus ergo omnis psona est. b. persona vel persone: ⁊ volo si b. faciat totum disiunctum cathegorematice stare determinate: ⁊ tamen si predicta vera sunt/nullus committitur defectus: igitur ⁊c. ¶ Ad hanc replicam que certe magis vrget dicitur etiam/quod si maior complete distribuatur est falsa. Ad cuius veritatem requiritur quod omnis res que est deus sub quocunq; conceptu/sit persona vel persone: ⁊ similiter quod omnes res que sunt deus etiam sub quocunq; conceptu sint persona vel persone: ⁊ hoc est falsum. Nam ly res sumitur cōmunissime. Unde stat pro re que est deus: siue sub conceptu absoluto: siue sub cōceptu relatiuo: ⁊ sic ly res verificatur de essentia/etiam in abstracto: quia ista est vera/essentia ⁊ essentia est res: ⁊ tamen essentia (vt dictum est) non est persona/⁊ eadem ratione nec persone/sumpta predicatione formaliter. Similiter bene valet/omnis res que est deus est persona vel persone/essentia ē res que est deus: ergo eēntia est persona vel psone: consequens est falsum: ergo ⁊ antecedens: non minor ergo maior: ⁊ illa maior est sensus illius. s. omnis deus est persona vel persone si complete stat prout debet: igitur. Unde maxime respiciendū est ad quas res ⁊ sub quibus conceptibus descendamus. Si vero pdi

rationes sunt identice solutio͂s ex dictis.

¶ Quinto arguitur/ non valet/ omnis homo est ꝑsona: pater ⁊ filius non sunt ꝑsona: ergo pater ⁊ filius non sunt homo: ⁊ tamen arguit in baroco: igitur ꝙ non sequatur pꝫ: in casu quod pater ⁊ filius simul assumant eandē numero humanitatem. De veritate antecedētis constat: sed ꝯn̄s falsu͂ as pꝫ p. D. S. 3. par. in q. 3. art. sexto. vbi dicit hāc propositionem/ esse verā pater ⁊ filius sunt vnus homo in illo casu: qđ pꝫ quia sunt hō: ⁊ si sunt hō/ sunt vnꝰ homo. Nam secundum philosophum idem sunt homo ⁊ vnus homo.

¶ Pro huius argumēti solutione ⁊ aliorum in quibus termini formaliter significātes creaturas supponunt ꝓ deo/ habenda ē p͂ oculis cautela hec/ ꝙ si illa natura creata quam significat talis terminus ponatur assumpta tātum ab vnica ꝑsona diuina/ idem erit iudicium de sillogismo vbi talis terminus ponētur/ ⁊ de illo vbi ponitur terminus diuinus sign̄ans personam que talem creaturam assumpsit. Si vero ponat talem naturam vnam numero eē assumptam a duabꝰ vel ab omnibus tribus ꝑsonis vel a natura diuina vt natura ē ⁊ non ab aliqua ꝑsona (quorum secundum an possibile sit nec ne/ nō est ꝑsentis instituti determinare) nō idem iudicium ē habendum de tali termino ⁊ de termino essentiali diuino. Et intelligo idem eē iudicādum non omnino/ sed quoad bonitatem vel malitiā cōsequentie cognoscendam. Et intelligo de terminis significantibus naturam quādo valent supponere pro deo: vt dictum ē. quod dico/ quia ly humanitas nō supponit pro filio dei/ sed bene ly homo. Si igitur velis videre an ꝑfatus sillogismus sit bonus/ loco illius termini homo pone ly deus: dices sic/ omnis deus est ꝑsona: pater ⁊ filius non sunt ꝑsona: ergo pater ⁊ filius nō sunt deus: ⁊ qui ē bonus: si ly deus teneatur vniformiter in aīte ⁊ ꝯn̄te. Nam si in maiori distribuatur ꝓ supposito stricte sumpto ⁊ pro supposito large/ s. pro natura diuina: vt sic/ in cōcreto maior ē falsa sicut conclusio. Nā deus/ vt deus ē vnus numero nō ē ꝑsona. Vnde si deꝰ vt sic eēt ꝑsona sequeret tātum vnam esse personam numero in diuinis/ quod est hereticum: ⁊ iste sensus exigitur hic. Si autem aliquis velit vt stet tātum pro ꝑsona vel supposito stricte quod est bonum imponere vocabula/ apponat aliquod signum ī antecedēte ⁊ ꝯn̄te: ⁊ sic ꝯn̄s erit verum/ quia sensus erit ꝙ pater ⁊ filius non sunt vna ꝑsona diuina. Et hoc dicitur pro aliis sillogismis: sed pro primo dicit amplius ꝙ signatis duabus ꝑsonis simul hec ē falsa/ iste res q̄ sunt deus ē persona. Nam ly deus supponit pro qualibet ꝑsona diuisim: ⁊ pro omnibus simul. Dicitur ergo ꝙ maior prefati sillogismi ē falsa in casu dicto. Nā signatis patre ⁊ filio hec ē falsa/ iste res q̄ sunt homo sunt persona.

¶ Sexto non valet/ omnis persona diuina est deus: sed deus est trinitas: ergo omnis persona diuina est trinitas: ⁊ tamen arguitur in quarta figura/ nullo errore commisso: ergo. Forte dices medium nullibi distribui. ¶ Sed cōtra/ volo ꝙ ly deus stet tantū pro natura diuina in cōcreto/ tunc secundum dicta nō dꝫ distribui/ sed tenebit virtualiter expositorie: ⁊ tū dabit aīs verum ⁊ ꝯn̄s falsum ꝗ.

¶ Ad hoc bene responsum ē vsqꝫ ad replicam: ad quā dr/ nō eē negatum nō debere distribui: sed ꝙ si debꝫ distribui debet apponi signum denotās ipsum accipi ꝓ pluribus suppositis absqꝫ multiplicatione. Dicit amplius ꝙ ly deus non potest eē medium sillogismi expositorii nec formalr: nec virtualr: nisi addatur sibi aliquid. Et ratio est/ quia ex modo suo sign̄andi pōt stare ꝓ natura ⁊ suppositis proprie. Non sic autē est in ly essentia diuina: eo ꝙ ly eēntia ex modo significādi habet quod tantum stet pro natura vt sic/ que singularissima est.

¶ Septimo nō valet/ nulla persona est trinitas: ⁊ omnis deus est trinitas/ ergo nulla ꝑsona est deus: ⁊ tamen arguitur in prima figura indirecte. s. in celātes: igit. Quod non valeat pꝫ: q2 aīs ē verū ⁊ consequēs falsum/ sumpto ly deus incomplete. Si forsan dicas tūc minorem eē ineptam: quia tūc non stat nisi ꝓ natura in concreto que vnica est. ¶ Cōtra remoto ly omnis a minore nullus restat defectus: ⁊ adhuc nō valet. Si forte dicas arguī a nō distributo ad distributū ex pte de ly deus. Cōtra/ quia in ꝯn̄te nō distribuitur virtualiter. Amplius quādo sic sumitur terminus in rigore nō refert preponere aut postponere negationē vt supra dictū ē. Igit solutio nulla.

¶ Ad hoc argumētum dicitur/ sillogismum esse nullum/ nisi minor extremitas distribuatur complete addito aliquo signo id denotāte. Et ratio est/ quia arguitur a non distributo ad distributum. In rigore enim ly deus in ꝯn̄te denotat negari de ꝑsonis ꝓ oībus significatis ꝑmovet ex ꝯn̄ti: eo ꝙ negata natura diuina ꝑ se tūm in concreto negant supposita.

Quarto queritur/ An sillogismi expositorii valeāt constitui ex triis diuinis: ⁊ probat ꝙ non.

¶ Primo/ nō sequitur/ pater generat: ⁊ pater est essentia diuina: ergo eēntia diuina generat: igitur.

¶ Secundo/ non valet/ hec eēntia non generat: ⁊ pater generat: ergo pater nō ē hec eēntia.

¶ Tertio/ nō valet/ hec eēntia est pater: ⁊ hec eēntia ē filius: ergo filius ē pater: ⁊ tamen in omnibus istis arguitur expositorie igitur.

¶ Sed cōtra/ termini diuini personales discreti sicut ly pater/ ly filius/ sunt eiusdem forme cum tꝭis creaturarum. Si igitur talibus sumptis pro medio nihil sequitur sillogistice: ergo nec sequetur si termini creaturarum pro modo sumantur: quod est contra logicos.

¶ Pro huius questionis elucidatione necessarium est euodare robur illius dicti philosophi. Quecunqꝫ sunt eadem vni tertio/ sunt eadem inter se/ qđ est principium regulatiuum sillogismi expositorii affirmatiui. Sunt autem tot limitationes ⁊ glose circa illud vt nunquam finem habeant. Limitāt enim illud quidam sic. Quecunqꝫ sunt eadem vni tertio singulari ⁊ actu/ sunt eadem inter se. Dicitur singulari/ quia homo ⁊ equus sunt eadem animali ⁊ non inter se. Dr actu/ q2 duo cōtraria sunt in potētia ī vno subiecto: q̄ tū non sunt eadem inter se.

¶ Alii dicunt illud principium eē verum: si reddat sensum equiualentem vni de omni/ sin autem non. Sensus autem vni de sī equiualēs ē iste. Quecunqꝫ sunt eadem vni tertio ⁊ cuicūqꝫ rei q̄ ē illd tertiū talia sunt eadem inter se.

¶ Alii dicunt/ ꝙ si ly vni tertio sumatur tālr ꝙ equiualeat vni distributioni complete/ maxima est vera

an alt non. Volunt itaq3 dicere illam maxima ee veram in hoc sensu. Quecunq3 sunt eadem omni rei q̄ ē aliquod tertium sunt eadem inter se: alias principium est falsum: ꝛ hic sensus ꝛ immediate pcedens nō differunt nisi vocaliter.

¶ Tres vero limitationes ponuntur a. D. S: Prima est. Quecunq3 sunt eadem vni tertio sunt eadē inter se quantum ad id in quo sunt eadem cum tertio. ¶ Secunda est. Quecūq3 sunt eadem vni tertio sunt eadem inter se: vel saltem id quod est idem vni eorum est reliquum. ¶ Tertia ē. Quecunq3 sunt eadem vni tertio/re ꝛ ratione sunt eadem inter se: nō autem si sunt eadem vni tertio re tantum. Prima ponitur: p. sent. d. 33. q. 1. articulo primo ad secundum. Secunda ponitur de poten. q. 8. articulo secūdo ad decimum. Tertia ponit prima. p. q. 28. ar. 3. ad primum. Alia est limitatio quam ponit capreolus: ꝛ ponitur ab eo sic. Quecunq3 sunt eadem vni tertio adequate/sunt eadem eiūtem inter se: non autē si sunt eadem vni tertio inadequate. Nunc autem pater ꝛ filius non sunt idem adequate quod essentia diuina. Nam essentia sic est filius vt non sit tātum filius/sed etiam pater. Et idem pōt dici d patre ꝛ filio ꝛ. s. s. diuisiue sumpto ly ꝛtm copulatiue sicut debz sumi. Et hoc voluit dare intelligere D. s. in expositionibꝰ pdictis. Pōt ēt taliter insinuari mens S. per hec verba. s. Quecunq3 sunt eadem vni tertio incommunicabili per identitatē/sunt eadē inter se. Etiam isto modo saluatur principium in lumine naturali absq3 preiudicio fidei. Et similiter mens philosophi. Nam cum ipse nūquam vidisset vnicam naturam realr ꝛ numerice esse in diuersis suppositis protulit illud principium/propter ea quod vt expositum est/est verissimum. ¶ Et confirmatur hanc fuisse eius intētionem/eo quod dixerit in prioribus medio existente hoc aliquid necesse est extrema iungi. Hoc aliqd vocāo id quod omnimode est singulare. i. incommunicabile. Nam si sit cōicabile: non solum est hoc sed ēt hec sumpto ly hec personalr.

¶ Istis habitis dicitur primo/ꝙ nullus terminus essentialis presertim in concreto sumptus valet ee medium sillogismi expositorii. Ratio est quia talis terminus ex modo significandi habet quod supponere possit pro natura ꝛ pro persona in concreto proprie ꝛ formalr. Nam hec predicatio est ꝓpria ꝛ formalis/pater est deus: ꝛ ista/deus est bonus: ꝛ prima verificatur pro persona: ꝛ secunda pro natura ꝛ pro persona. Dictum est presertim in concreto sumptus/quia ex abstracto formalr sumpto valet fieri sillogismus tenens virtualiter expositorie: vt ex supradictis patet. Fere autem omnes dicunt oportere medium singularizari complete ad hoc ꝙ sillogismus teneat expositorie. Unde dicunt hunc esse bonum sillogismum. s. hec essentia ē pater: ꝛ hec essentia ē filius: ergo filius est pater/si ly eētia stet complete. s. vt sensus maioris sit/quicquid est essentia est pater: ꝛ minoris/quicquid est hec eētia est filius. Sed in hoc sensu nō video quare magis talis cōsequētia sit sillogismus expositorius: q̄ ex terminis communibus. Non enim refert dicere/quicquid est essentia vel quicquid est hec essentia: cum eētia talis sit vnica. Amplius si ly eētia habet aliqd termini communis illud est ratione ꝑsonarum/que i ꝑfato sensu sumitur distributiue: ac proinde non sillogizatur sub ly essentia/sec3 id quod habet aliquid termini singularis: sed vt ēt hēt aliquid tīi communis.

¶ Alius doctor dicit/ꝙ nō possumus sillogizare sub ly essentia/sed bene sub isto aggregato/res que est essentia/sic dicendo/hec res que est essentia est pater: ꝛ hec res que est essentia est filius: ergo filius est pater. Nam si demonstres vtrobiq3 patrem minor est falsa: si filium maior erit falsa: ac ꝓinde non dabitur antecedens verum ꝛ cōsequens falsum. Hoc dictum verum est: addendo tamen quod ly res sumatur ꝑsonaliter/quia ly res cum sit transcendens pot. si dici de eēntis ꝛ de personis. Sed quicquid sit de hoc videtur mihi q3 etiam sub ly essentia potest sillogizari expositorie ꝛ nō dabitur aūs verum ꝛ ɔñs falsum si predicationes in aūte ꝛ ɔñte sint eedem. s. aut vtrobiq3 formales/aut vtrobiq3 identice/aut proprie vel improprie: vt ex dictis patet. Unde si pmisse supradicti sillogismi sumātur formaliter ambe sunt false. si vero identice vere sunt. sed tunc nō bñ cōcluditur (vt supra dictum est/sed dz concludi. b. filius est. b. pater: vel sic: essentia que est filius est pater. Nec potest aliquis dicere/hoc esse refugium in hac materia. Nam peto ab hoc dicente solutionem huius paralogismi/hec essentia est actio ꝛ hec essentia est passio: ergo actio est passio/demonstrando essentiam caloris fluentis ab esse imperfecto ad perfectum: in quo aūs est verum secundum philosophum ꝛ oēs peripateticos ꝛ ɔñs falsum. Est ergo danda eadē solutio vt supra dictum est.

¶ Sed contra arguitur/etiam si premisse sumantur identice/non debet sic concludi igitur solutio nulla. Hoc patet/quia dictum est sic esse concludendum: eo ꝙ hec propō. b. filius est. b. pr. facit hunc sensum/res que est filius: est res que est pater: vbi ly res stat pro essentia vt ex dictis patet. sed hoc non videtur verum/quia tunc decretalis dicēs essentiam diuinam eē patrem ꝛ filium identice nihil aliud diceret/q̄ ꝙ essentia diuina est essentia diuina.

¶ Ad hoc dicitur ꝙ cōsequētia est nulla. Primo/quia in hoc dicto/essentia diuina est essentia diuina/dicitur idem de seipso sub eodem conceptu: quod non fit in alia propositione. Secundo/quia decretalis vult exprimere ꝙ non est ponenda quaternitas in diuinis: quod satis exprimitur per hoc quod dicitur quod res que ē essentia non est quid distinctum realiter a tribus personis: Tertio dicitur/amplius alium sensum posse dari/ita vt non sit sensus huius/eētia est pater/ꝙ essentia vt sic/informet paternitate/nec iste/essentia diuina est res que est pater/sumpto ly res essentialr. Sed eēt vnus alius in quo ly res sumeretur ꝑsonaliter vel in quo ly pater sumatur non ꝑ modum adiectiui/sed substantiui. Et finaliter qualitercunq3 aliter sumatur semper erit diuersus modus predicationis in antecedente ꝛ cōsequēte: ꝛ per consequens aliquid debet poni in antecedente/quando predicationes non fuerint formales/ꝛ hoc idem etiam debet dici (vt ex dictis patet) etiam in creaturis: vt patet in argumento d actione ꝛ passione ꝛ motu ꝛ tenendo relationem non distingui a fundamento. Patet idem in hoc sillogismo/hec quantitas est equalitas: ꝛ hec quantitas est inequalitas: ergo inequalitas est equalitas: cuius antecedētis veritas patet: quia vna numero quantitas ē equalis ꝛ inequalis respectu diuersoꝝ/opz q̄ cōcludere. b. inequalitas est inequalitas: vt ly. b. faciat stare terminū pro quantitate ipsa/vel sic/ergo hec quantitas que est inequalitas est equalitas.

¶ Item secundum opinionē platonis non valet/iste

homo est sortes: et iste homo est plato: ergo plato est sortes/ signata per ly iste homo idea hominis: que dicebatur esse homo per se et predicari posse de quolibet individuo vere. Mali tamen dicunt sensisse platonem ideas esse in deo: et non esse quid creatum/ quod tamen an sit verum scilicet platonem sensisse impertinens est in proposito. Concludendum ergo est sic/ iste homo qui est sortes est plato. ¶ Dicitur secundo/ quod sub terminis personalibus communibus sicut est ly persona ly suppositum (sumpto ly suppositum) stricte singularizandis eos/ valebit consequentia sicut sub aliis terminis communibus singularizatis. ¶ Dicitur tertio/ quod sub terminis personalibus discretis sicut ly pater/ filius spiritus sanctus valebit expositorie sillogizari/ sumptis terminis pro suis significatis formalibus ut patere potest ex dictis.

¶ Sed contra predicta arguitur. Primo/ non valet/ pater generat: essentia divina est pater: ergo essentia divina generat: et tamen arguitur in prima figura sine defectu igitur.

¶ Ad argumentum multi dicunt/ consequentiam esse bonam/ si ly pater stet complete singulariter: alias et/ vel illa maior equivaleat huic/ quicquid est pater generat: et consimiliter dicunt de minori: et tunc sicut consequens est falsum/ ita et conclusio. Sed hoc non est necesse: quia tunc ponitur esse virtualiter sillogismus ex terminis communibus/ quod de medio singulari ut dictum est. Dicitur ergo quod sumpto ly pater formaliter pro sola persona patris/ sillogismus non habet defectum intrinsecum/ sed extrinsecum: mutatur enim appellatio ex parte de ly generans. Unde dicendum est: ergo essentia est pater generans ut sit predicatio identica sicut oportet esse in minori: alioquin minor esset falsa.

¶ Secundo arguitur/ non sequitur. hic pater non est filius: essentia divina est pater: ergo essentia divina non est filius: et tamen arguitur expositorie: igitur. Quod non sequatur patet/ quia antecedens est verum et consequens falsum: posito quod ly pater in maiori stet incomplete: et in minori complete: et ly essentia semper incomplete. ¶ Est quidam doctor cui hoc argumentum adeo magnam ingessit difficultatem/ ut ingenue fateatur se nescire illud radicaliter solvere/ verum tamen laborans ut illud solvat/ dicit defectum ibi existentem non posse in eo immediate videri. Unde necesse est prius. scilicet simpliciter conversa/ fiat unus alius expositorius in tertia figura: sic. scilicet hic pater non est filius: et hic pater est essentia divina: ergo essentia divina non est filius/ hic autem nullus est eo quod si reducatur ad darii per impossibile arguetur in darii ex puris particularibus: ut patet reducendo eum sic/ omnis essentia divina est filius: hic pater est essentia divina: ergo hic pater est filius. Sed hec solutio tam laboriose data/ non videtur sufficiens secundum ipsum met doctorem/ qui in hoc sillogismo/ scilicet/ omnis essentia divina est pater/ nullus filius est pater: ergo nullus filius est essentia divina (si medium et maior extremitas sumantur incomplete) dicit duplicem esse defectum. Primus est: quia medium nullibi equivalet uni de omnibus. Secundus/ quia reducendo ad darii per impossibile etiam medium tunc nullibi distribuitur complete. Dicit amplius. Sed primus defectus melior est: nam illo secluso etiam secundo remanente consequentia esset formalis. ¶ Aliter igitur videtur esse dicendum. Et dico/ primo defectum esse/ quia medium stat pro pluribus in premissa affirmativa quam in negativa. Nam maior est negativa/ et ly pater tantum stat pro persona patris/ ideo negatur filius de eorum minori: sed autem affirmativa stat ly pater pro re que est pater. Unde stat pro essentia divina et pro persona. Nec refert quod essentia divina et pater sint idem realiter: nam ad hoc sufficit quod differant ratione. Unde essentia divina et pater licet non sint duo supposita phisice/ possunt dici duo supposita grammatice seu logice ad quod sufficit diversitas secundum modum significandi. Et isto etiam modo natura quelibet potest dici suppositum: unde res que est albedo/ est suppositum illius termini albedo. Oportet quod si medium non compleret in utraque/ quod saltem stet complete in negativa. ¶ Secundo dicitur/ quod conclusio est contingens: nam aut predicatio est identica vel formalis. Si formalis/ vera est conclusio sicut et antecedens. Si identica tunc variatur appellatio: eo quod in maiori erat predicatio formalis. Unde si predicatio identica esset vel faceret hunc sensum. scilicet hic pater non est ens quod est filius/ falsa esset: nam pater est essentia que est filius: sumendo autem ly ens communissime. ¶ Potest tertio dici ibi argui a non distributo ad distributum virtualiter: cum (ut dictum est) de mente. D. S. et capreoli et reverendissimi hisp. nostri est/ quod negatio postposita termino essentiali/ eundem sensum reddit quem si preponeretur ut esset universalis distributio. Sed primus defectus absolute facit consequentiam non sillogisticam. Unde si iste non removeatur quantumcumque non possit dari antecedens verum et consequens falsum/ hoc non erit ex vi sillogistice forme/ sed aliunde. Non autem videtur mihi esse necessarium plura his argumenta proponere: eo quod ex dictis omnia que possunt fieri/ solvi valeant.

Queritur quinto/ an consequentia a convertente ad suam conversam: et ab affirmativa ad negativam aut econtra. Et etiam alie consequentie logice teneant in divinis. Et probatur quod non.

¶ Primo/ quia non valet/ nulla essentia divina est generans: ergo nullum generans est essentia divina: et tamen est conversio simplex: igitur talis consequentia non tenet in divinis: quod non valeat patet: quia antecedens est verum et non consequens.

¶ Secundo non sequitur/ essentia divina est pater: ergo essentia divina non est non pater: et tamen arguitur ab affirmativa ad negativam/ predicato variato etc. igitur. Quod non valeat patet: quia antecedens est verum et consequens falsum. De antecedentis veritate notum est. Falsitas consequentis patet/ essentia non est non pater: ergo essentia non est filius: consequens est falsum: ergo et antecedens. Consequentie falsitas est nota: sed consequentia probatur: quia arguitur a superiori ad suum inferius negative. Nam non pater dicitur de filio et spiritu sancto.

¶ Respondeo dicendum/ quod sicut dictum fuit in principio/ non est necesse ad salvandam fidem negare eas propositiones que sunt in lumine intellectus naturali per se note: et quarum opposite implicant contradictionem: nec similiter consequentias quarum bonitas et habitudo nititur primo principio logico seu methaphisico/ scilicet quod due contradictorie non possunt simul esse vere. Si. n. aliqua consequentia bona absolute et evidenter in lumine naturali esset neganda secundum fidem/ teneremur concedere duas contradictorias veras aut falsas in divinis: quod blasfemum et hereticum est. Dicitur ergo/ quod conversiones et alie consequentie si observentur conditiones quibus sua habitudo innititur in creaturis erit

etiam bone in diuinis: licet alii oppositum opinentur in multis pñtijs. ¶ Dicitur scdo quod si arguendo ab affirmatiua ad negatiuã taliter infinitetur pdicatũ vna quod fomat in vero sensu i quo ẽ tño ɔtradictoriꝰ alteriꝰ/ pña erit bona: sin autem non oportet.

¶ Ad argumentum igitur primum in rigore respõdendo negatur pña/ quia variatur appellatio. Nam ly generãs in añte appellat formaliter τ in consequẽte materialr: vt patet ex prima regula appellationum. Oportet ergo illam sic conuertere/ nulla eñtia diuina generãs ẽ eñtia diuina/ que vera ẽ: quia negatiua de subiecto nõ supponẽte. Cõsequẽs autem dicitũ habebit hãc pro conuersa. s. nulla eñtia diuina est aliquod generãs. Cardinalis vero cameracẽsis distinguit añs dicẽs illam ꝓpositionem/ nulla essentia diuina ẽ generãs/ dupliciter exponi posse: Uno modo sic/ aliqua eñtia diuina nõ generat: τ nulla res ẽ eñtia diuina que generet: τ sic ẽ complete vniuersalis: τ potest ɔuerti: τ sub eiꝰ subiecto subsumi τ sic ẽ pñs est falsum: ita τ añs: vt patet. Alio modo põt sic exponi: aliq eñtia diuina nõ generat: nec ẽ aliqua eñtia diuina q generet: τ sic nõ ẽ vniuersalis completa: nec põt conuerti/ nec sub eius subiecto valet subsumptio. Proportionabiliter dicit de hac/ omnis essentia diuina generat/ ad hoc quod possit conuerti per accidẽs. Uerum licet hoc possit defendi/ tamẽ quia nõ rationabile videt/ posse dari aliquam propositioẽm mere cathegoricam ex simplicibus extremis q non valet cõuerti/ psertim qñ ĩ do oẽs proprietates seruari possunt/ stãdũ ẽ vt in pria solutione.

¶ Ad secũdum distinguitur de ly pater: quia vel capitur ꝓ suo significato formali tantum. s. pro sola persona patris: τ tunc nego/ añs eẽ verum/ immo falsum ẽ: vt ex supradictis patere põt. Uel sumitur pro re q ẽ pater: τ sic cõcedo añs: τ nego pñtis falsitatem. Nam pñtis sensus est: essentia diuina non est non res que est pater: qui verus ẽ: vt patet per suam contradictoriam falsam que est/ essentia diuina est non res que est pater/ quia si hoc esset verum sequeretur (vt liquet) eñtiam diuinam non esse eñtiam diuinam. Nam essentia ẽ res q est pater: τ si neges illam eẽ cõtradictoriam eius permitto tibi dicere/ omnis eñtia diuina ẽ nõ res que ẽ pater: q etiam falsa est.

¶ Alij dicunt non eẽ inconueniẽs duos terminos cõtradictorios verificari de ly eñtia diuina: eo quod habeat aliquid termini communis: vt ex dictis potest darescere. Siquidem in terminis creaturarum hoc etiã non inconuenit in terminis communibꝰ: vt patet/ quod iste ambe sunt vere: s. homo ẽ sortes hõ est nõ sortes: tenendo ly essentia ꝓprie posse stare τ formaliter pro personis: quod non admitto: admitterem tamen in ly deus/ cui ex modo significandi non repugnat τ pro natura/ τ suppositis verificari τ tũc nõ valeret pña ab affirmatiua ad negatiuam: nisi forsan in subiecto consequẽtis poneretur aliquod additum ratiõe cuius denotaretur terminum infinitatum negari de subiecto pro eodem omnino supposito vel pro eadem re sub eodem conceptu: de quo vel qua affirmatus fuit suꝰ terminus finitus in añte. Et idem dicere põt qui admiserit ly essentia stare pro natura τ pro personis si ab arguente psupponatur. Et tunc poterimus arguere sic/ essentia diuina est pater: ergo. h. essentia diuina non est nõ pater. Nam añs est verũ non sub hoc sensu q eñtia diuina vt essentia diuina τ sub cõceptu absoluto sit pater: sed res que ẽ eñtia sub cõceptu relatiuo: τ sic conceditur quod eñtia prout ẽ pater τ sub conceptu patris: nõ ẽ nõ pater. Et ratio huius ẽ: quia hec pña tenet. s. ab affirmatiua. τc: τ per hoc principium. s. de quolibet dicitur vnum contradictorium τ negatur reliquum: alioquin darentur due cõtradictorie vere aut false. Ad hoc autem quod sit contradictio/ oportet eẽ affirmationem τ negationem eiusdem de eodem/ secundum idem τc. Nam iste nõ cõtradicunt/ essentia nõ generat: τ deus gñrat: licet subiectum vtriusq significet τ supponat pro eodẽ realr: τ hoc solũ ꝓpter diuersum modum significandi.

Amplius arguitur contra alias regulas pñales. Non valet/ pater τ filiꝰ τ spũs sctũs sunt tria entia quibus maiora excogitari nõ possunt/ g pater τ filius τ spiritus sanctus sunt tres dũi: τ tamẽ arguitur a diffinitione ad diffinitum: igitur. τc: quod nõ valeat pz: quia antecedẽs ẽ verum τ pñs falsum: τ quidẽ de falsitate pñtis notum ẽ. Añtis vero veritas sic pz: bene valet/ pater ẽ ens quo maius excogitari nõ põt/ τ filius ẽ ens quo maius excogitari nõ põt: τ sic de spiritu sancto: ergo tria sunt entia quibus maiora excogitari nõ pñt: τ añs ẽ verum: ergo τ pñs. Quod bene valeat pz: quia arguit virtualr a diuisis ad cõiunctam: sicut hic/ sortes ẽ animal rationale τ plato ẽ animal rõnale: τ similr τ cicero: ergo sortes τ plato τ cicero sunt tria animalia rationalia: quod autem añs sit verum pz: quia si pater nõ est ens quo maius excogitari nõ põt: g pr nõ ẽ deus: τ eodem modo põt dici de filio τ spiritu sancto. Quod aũt in prima pña arguat a diffinitiõe ad diffinitũ pz: quia illa diffinitio ponit a btõ anselmo τ cõiter ab omnibus theologis.

¶ Pro huius argumẽti solutione dicit Primo: quod deus nõ põt habere diffinitionem/ si diffinitio ꝓprie sumat/ eo quod omnis diffinitio cõstet ex genere τ differẽtijs/ deus autem nõ ẽ in gñre: vt ꝓbat. D. S. ꝑma. p. q. iij. ar. v. ¶ Dicitur secundo/ quod põt habere diffinitionem: vocãdo diffinitionem orationem notificatiuam ipsius dei τ sibi soli cõuenientem.

¶ Ad argumẽtum igit negat veritas añtis: τ ad ꝓbationem negat pña. Et ad ꝓbationem distinguo: quod arguat a diuisis ad coniunctam/ debite τ sic nego: indebite τ sic cõcedo. Dicitur ergo quod eẽ dicturus sic/ pater ẽ ens quo maius excogitari nõ põt: τ filius ẽ aliud ens quo maius. τc. τ similiter dici oportet de spiritu sctõ: τ ad simile quod adducit de sorte τ platone τ cicerone dicitur/ quod illic tenet/ eo quod in creaturis nõ reperit multitudo numeralis suppositorum: quin etiam nature cõstituẽtes supposita illa multiplicant numero. Cuius oppositum reperit in diuinis: vel si mauis/ pcessa illa ꝓpositione/ pater ẽ ens quo maius. τc. distingue istam/ filius ẽ ens τc. Aliud τ sic nego: idem τ sic cõcedo/ ergo sunt tria entia/ nego cõsequẽtiã. Et ly ens sumit eñtialiter τ non personaliter.

¶ Secundo arguitur / non valet/ pater est ens quod est filius: ergo pater ẽ filius: τ tamẽ arguit a cõuertibilibus: igit locus ille nõ tenet hic. Quod nõ valeat pz: quia añs ẽ verum τ pñs falsum: vt pz ex eã. firmiter: quod autem arguatur a cõuertibilibus pz: quia sortes/ τ ens qd ẽ sortes ɔuertũt/ ergo a simili filius: τ ens quod est filius.

¶ Ad hoc argumẽtũ negat pña: Et ad ꝓbationẽ negatur similitudo: τ ratio habetur ex dictis. Dictum ẽ. n. quod in creaturis/ multiplicatis suppositis multiplicant nature. Quo fit vt ens quod ẽ sortes/ adequate sit sortes: τ ob hoc reperitur inter illos terminos conuerti

bilitas. In diuinis autem reperit / ens quod est filius: sed nõ adequate est filius: quia etiam illud ens est pater et spiritus sanctus: et illud est essentia diuina: ideo nõ conuertuntur ens quod est filius et filius. Patet etiam secundum mentem. D. S. negantis istos terminos / sortes et ens quod est sortes et sortes esse conuertibiles. Hec enim est vera / sorteitas est res que est sortes: et hec falsa / sorteitas est sortes. Et habetur hoc ex. D. S. in simili: Dicit enim quod res que est homo est humanitas: et tamen pluries dicit quod humanitas nõ est homo. Pro hoc videatur nr quartus. Amplius secundum philosophum actio / et ens quod est actio nõ conuertuntur. Passio enim est ens quod est actio: et tamen passio non est actio.

¶ Tertio arguitur / non valet / essentia diuina est res generans: ergo essentia diuina est generans et tamen arguitur sicut hic / homo est aliquid album / ergo homo est albus. s. a parte in modo ad suum totum / ergo quod nõ valeat patet: quia consequens reprobatur in cap. firmiter: et antecedens patet: quia essentia est pater qui generat / ergo est res generans.

¶ Ad argumentum negatur similitudo. Et ratio est / quia in antecedente est predicatio identica: quia ob hoc ponitur ly res. In consequente vero est formalis: et sic variatur appellatio. In alia vero siue ly albus sumatur identice siue formaliter poterit esse vera: et ideo variatio appellationis nõ impedit eius bonitatem que solum est materialis. Et ideo nõ mirum esse debet si vna consequentia sit bona et non reliqua / cum materie in quibus arguitur sint diuerse.

¶ Quarto non sequitur / petrus potest mouere seipsum / ergo deus potest mouere seipsum: et tamen arguitur a minori ad maius affirmatiue: igitur. quod nõ sequatur patet / quia antecedens est verum vt notum est / et consequens nõ: vt patet ex. 3. cap. malachie: vbi dicitur: ego deus et nõ mutor: quod arguatur a minori. patet quia petrus est finite potentie: et deus infinite: igitur.

¶ Pro huius argumenti solutione nota duo. Primum / quod potentia est duplex / Una que necessario exigit imperfectionem seu defectum in subiecto in quo est. Alia que talem defectum seu imperfectionem in eodem subiecto nõ exigit: siue circa obiectum exigat siue nõ. Et talis potentia solum reperitur in deo et non prima. Dicitur siue exigat circa obiectum siue nõ: quia potentia generatiua dei patris nõ exigit defectum respectu filij / bene tamen potentia creatiua: eo quod nõ potest esse creatura quin ad minus habeat hoc. s. quod est producta ex nihilo: et sic negatur quod in dicta consequentia arguatur a minori ad maius: prout sumitur in illa regula topica immo econtra. s. a maiori ad minus / quia magis videtur quod potentia exigens imperfectionem in subiecto in quo est / conueniat sorti quam deo / immo nullo modo videtur conuenire deo. ¶ Secundo dicitur / quicquid sit de hoc quod non bene concludis / quia committitur fallatia equiuocationis. Debes enim sic dicere / sortes potest mouere seipsum / ergo deus potest mouere eundem / scilicet sortem: et hoc est verum: immo deus plus mouet sortem quam sortes seipsum / iuxta illud dictum in principio libri de causis: scilicet causa prima plus influit in causatum cause secunde / quam ipsa causa secunda. ¶ Sed contra / ergo deus potest dici pater leonis: consequens est falsum / ergo solutio nulla: consequentia tenet / quia vnus leo dicitur pater alterius: eo quod produxit illum. Sed deus ex parte efficatius producit omne productum a causa secunda quam ipsamet: igitur Consequentis vero falsitas liquet: quia deus non generauit leonem: ergo nõ est pater illius (similiter enim li pater proprie pro re que aliam proprie generat) et quod deus non generauerit patet / quia generatio proprie dicta est origo viuentis a principio viuente in similitudine speciei: sed deus et leo non sunt eiusdem speciei: igitur. ¶ Ad hanc replicam negatur consequentia: et ad probationem negatur consequentia: et ratio est data inter arguendum. Non enim sufficit productio ad hoc quod aliquis sit pater / sed productio talis scilicet in similitudine speciei. ¶ Sed contra / quicquid deus potest producere concurrente causa secunda potest se solo: sed concurrente leone potest producere paternitatem / ergo potest se solo et per consequens dicetur pater. ¶ Ad hanc replicam distinguitur. s. quod vel ly quicquid distribuitur pro ente relatiuo: et sic nego maiorem. vel pro absoluto: et sic subdistinguo / vel in genere cause efficientis vel finalis: et sic concedo: vel materialis seu formalis et sic nego. Nisi autem paternitas est quid relatiuum: ideo nõ concluditur argumentum. Nec ex hoc concludetur / me male exposuisse preratam maximam in. 4. libro: eo vsque primam limitationem ibi non posuerim. Tum quia nõ tenebar ponere omnes limitationes sed multas: tum quia potest dici quod sufficit me exclusisse genus cause materialis et formalis: prout ibi factum est: eo quod relatio exigat vnum extremum tanquam subiectum vel materiam in quo sit: et aliud. s. correlatiuum se habeat tanquam forma a qua relatio specificatur:

¶ Sed contra omnia que dicta sunt arguitur sic vnico argumento / quia si essent vera et sic soluendi essent paralogismi facti in materia trinitatis / sequeretur omnes antiquos theologos nesciuisse soluere tales paralogismos / consequens nõ est dicendum / ergo nec que dicta sunt / sunt vera: vel ad minus superflua.

¶ Ad hoc breuiter dicitur / quod principia dicta et notata circa solutiones talium argumentorum ex doctoribus sumpta sunt et eadem sub alijs verbis dixerunt: vt patet quia antiqui soluebant omnia argumenta primo dicta per fallatias / quas nunc vocamus in sillogismis defectus: vt patet ex dictis supra in reductione defectuum ad fallatias. Fateor tamen plures propositiones passim concedi a neotericis: ac si essent proprie et vere que a sanctis doctoribus nullatenus concederentur: quas ego certe secundum veram logicam teneo nõ esse concedendas / vt supra dixi nisi aliquo signo apposito / cum sensus nouiter detur. Mals autem in his que rationem naturalem excedunt a doctissimis sanctis dirigi: quam cum nouitatum inuentoribus a veritatis tramite deuiare.

¶ Quapropter hic in fine accipe duo fundamenta huic tractatu vtilissima posita a beato anselmo.

¶ Primum est. Unitas essentie tenet suum consequens: vbi nõ obuiat relationis oppositio.

¶ Secundum est. Relatiua oppositio tenet suum consequens / vbi nõ obuiat essentie vnitas. Et sensus est / quod ex vnitate essentie nõ licet inferre vnitatem personarum: Nec ex pluralitate personarum pluralitatem essentiarum: eo quod essentia est quid absolutum formaliter et persone diuine sunt formaliter relatiue: eo quod constituantur per relationes: et per earundem oppositionem distinguantur: verba autem eius sunt hec. Sic huius vnitatis et huius relationis consequentie se contemperant: vt nec pluralitas que sequitur relationem / transeat ad ea in quibus predicte vnitatis simplicitas sonat. Nec vnitas cohibeat pluralitatem vbi eadem relatio significatur: quatenus nec vnitas amittat aliquando suum consequentiam: vbi nõ obuiat aliqua relationis oppositio nec relatio perdat quod suum est nisi vbi obsistat vnitas inseparabilis.

¶ Stat ergo inconcussa fides eiusque solidissima veritas eminens super omnes scientias lumine naturali inuentas / cui omnes tales scientie optimo iure ancillantur / sicuti et nos semper et vbique terrarum et gentium inseruire et obtemperare debemus summo optimo atque maximo deo vni et trino: cui sit laus / honor et gloria et beatissime virgini matri per infinita seculorum secula. Amen.

¶ Finitur opusculum terminorum diuinorum.